Отчет за стратегическия план по ОСП за 2021 г.

CCI	2023BG06AFSP001
Title in English	Strategic plan
Заглавие на националния(ите) език(ци)	BG - СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2023-2027 г.
Версия	1.0
Първа година	2023
Последна година	2027
Допустимост от	01.01.2021
Допустимо до	31.12.2030
Номер на решението на Комисията	
Дата на решението на Комисията	
Съответни фондове	ЕФГЗ, ЕЗФРСР

Съдържание

1 Декларация за стратегията 34
2 Assessments of needs and intervention strategy, including target plan and context indicators 35
2.1 Оценки на нуждите и стратегия за интервенция 35
2.1.SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union 130
2.1.SO1.1 Обобщение на SWOT анализа 130
2.1.SO1.1.1 Strengths 130
2.1.SO1.1.2 Weaknesses 130
2.1.SO1.1.3 Opportunities 130
2.1.SO1.1.4 Threats 130
2.1.SO1.1.5 Other comments 130
2.1.SO1.2 Идентифициране на нуждите 131
2.1.SO1.6 Стратегия за интервенция 131
2.1.SO1.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 135
2.1.SO1.8 Selection of the result indicator(s) 135
2.1.SO1.9 Justification of the financial allocation 136
2.1.SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation 137
2.1.SO2.1 Обобщение на SWOT анализа 137
2.1.SO2.1.1 Strengths 137
2.1.SO2.1.2 Weaknesses 137
2.1.SO2.1.3 Opportunities 137
2.1.SO2.1.4 Threats 137
2.1.SO2.1.5 Other comments 137
2.1.SO2.2 Идентифициране на нуждите 138
2.1.SO2.6 Стратегия за интервенция 138
2.1.SO2.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 147
2.1.SO2.8 Selection of the result indicator(s) 147
2.1.SO2.9 Justification of the financial allocation 148
2.1.SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността 149
2.1.SO3.1 Обобщение на SWOT анализа 149
2.1.SO3.1.1 Strengths 149
2.1.SO3.1.2 Weaknesses 149
2.1.SO3.1.3 Opportunities 149
2.1.SO3.1.4 Threats 150
2.1.SO3.1.5 Other comments 150
2.1.SO3.2 Идентифициране на нуждите 150
2.1.SO3.6 Стратегия за интервенция 150
2.1.SO3.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 155
2.1.SO3.8 Selection of the result indicator(s) 155
2.1.SO3.9 Justification of the financial allocation 155
2.1.SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy 156
2.1.SO4.1 Обобщение на SWOT анализа 156
2.1.SO4.1.1 Strengths 156
2.1.SO4.1.2 Weaknesses 156
2.1.SO4.1.3 Opportunities 157
2.1.SO4.1.4 Threats 158
2.1.SO4.1.5 Other comments 159

2.1.SO4.2 Идентифициране на нуждите 159
2.1.SO4.3 Identification of the relevant (elements of) national plans emanating from the legislative instruments referred to in Annex XI of the CAP plan Regulation that have been taken intoaccount in the CAP plans' needs assessment for this specific objective 160
2.1.SO4.6 Стратегия за интервенция 168
2.1.SO4.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 179
2.1.SO4.7 Are you planning CAP contribution towards the LIFE programme (only for SO4, SO5, SO6) 179
2.1.SO4.8 Selection of the result indicator(s) 179
2.1.SO4.9 Justification of the financial allocation 179
2.1.SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества 181
2.1.SO5.1 Обобщение на SWOT анализа 181
2.1.SO5.1.1 Strengths 181
2.1.SO5.1.2 Weaknesses 181
2.1.SO5.1.3 Opportunities 181
2.1.SO5.1.4 Threats 182
2.1.SO5.1.5 Other comments 182
2.1.SO5.2 Идентифициране на нуждите 182
2.1.SO5.3 Identification of the relevant (elements of) national plans emanating from the legislative instruments referred to in Annex XI of the CAP plan Regulation that have been taken intoaccount in the CAP plans' needs assessment for this specific objective 182
2.1.SO5.6 Стратегия за интервенция 190
2.1.SO5.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 199
2.1.SO5.7 Are you planning CAP contribution towards the LIFE programme (only for SO4, SO5, SO6) 199
2.1.SO5.8 Selection of the result indicator(s) 199
2.1.SO5.9 Justification of the financial allocation 200
2.1.SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите 201
2.1.SO6.1 Обобщение на SWOT анализа 201
2.1.SO6.1.1 Strengths 201
2.1.SO6.1.2 Weaknesses 201
2.1.SO6.1.3 Opportunities 202
2.1.SO6.1.4 Threats 202
2.1.SO6.1.5 Other comments 202
2.1.SO6.2 Идентифициране на нуждите 202
2.1.SO6.3 Identification of the relevant (elements of) national plans emanating from the legislative instruments referred to in Annex XI of the CAP plan Regulation that have been taken intoaccount in the CAP plans' needs assessment for this specific objective 203
2.1.SO6.6 Стратегия за интервенция 203
2.1.SO6.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 211
2.1.SO6.7 Are you planning CAP contribution towards the LIFE programme (only for SO4, SO5, SO6) 211
2.1.SO6.8 Selection of the result indicator(s) 211
2.1.SO6.9 Justification of the financial allocation 212
2.1.SO7 Привличане и запазване на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчиво развитие на стопанска дейност в селските райони 213
2.1.SO7.1 Обобщение на SWOT анализа 213
2.1.SO7.1.1 Strengths 213

2.1.SO7.1.2 Weaknesses 213
2.1.SO7.1.3 Opportunities 213
2.1.SO7.1.4 Threats 214
2.1.SO7.1.5 Other comments 214
2.1.SO7.2 Идентифициране на нуждите 214
2.1.SO7.6 Стратегия за интервенция 215
2.1.SO7.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 216
2.1.SO7.6 Are you planning CAP contribution towards the Erasmus programme 216
2.1.SO7.8 Selection of the result indicator(s) 216
2.1.SO7.9 Justification of the financial allocation 216
2.1.SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry 218
2.1.SO8.1 Обобщение на SWOT анализа 218
2.1.SO8.1.1 Strengths 218
2.1.SO8.1.2 Weaknesses 218
2.1.SO8.1.3 Opportunities 219
2.1.SO8.1.4 Threats 220
2.1.SO8.1.5 Other comments 221
2.1.SO8.2 Идентифициране на нуждите 221
2.1.SO8.6 Стратегия за интервенция 221
2.1.SO8.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 226
2.1.SO8.8 Selection of the result indicator(s) 226
2.1.SO8.9 Justification of the financial allocation 226
2.1.SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства 228
2.1.SO9.1 Обобщение на SWOT анализа 228
2.1.SO9.1.1 Strengths 228
2.1.SO9.1.2 Weaknesses 229
2.1.SO9.1.3 Opportunities 230
2.1.SO9.1.4 Threats 231
2.1.SO9.1.5 Other comments 232
2.1.SO9.2 Идентифициране на нуждите 232
2.1.SO9.6 Стратегия за интервенция 233
2.1.SO9.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 237
2.1.SO9.8 Selection of the result indicator(s) 237
2.1.SO9.9 Justification of the financial allocation 238
2.1.XCO Междуведомствена цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им 239
2.1.XCO.1 Обобщение на SWOT анализа 239
2.1.XCO.1.1 Strengths 239
2.1.XCO.1.2 Weaknesses 239
2.1.XCO.1.3 Opportunities 240
2.1.XCO.1.4 Threats 240
2.1.XCO.1.5 Other comments 240
2.1.XCO.2 Идентифициране на нуждите 240
2.1.XCO.6 Стратегия за интервенция 245

2.1.XCO.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective 250
2.1.XCO.8 Selection of the result indicator(s) 250
2.1.XCO.9 Justification of the financial allocation 252
2.2 Context Indicators and other values used for the calculation of the targets 253
2.3 Targets Plan 254
2.3.1 Recapitulative table 254
2.3.2 Planned interventions and outputs with a direct and significant link to result indicators 263
2.3.3 Consistency with and contribution to the Union targets for 2030 set out in the Farm to Fork Strategy and the EU Biodiversity for 2030 263
3. Последователност на стратегията и взаимно допълване 268
3.1 Overview of the environmental and climate architecture 268
3.1.1 A description of the overall contribution of conditionality to the specific environmental- and climate-related objectives set out in points (d), (e) and (f) of Article 6(1) 268
3.1.2 Overview of the complementarity between the relevant baseline conditions, as referred to in Article 31(5) and Article 70(3), conditionality and the different interventions addressing environment and climate-related objectives 269
3.1.3 Explanation on how to achieve the greater overall contribution set out in Article 105 271
3.1.4 Explanation of how the environmental and climate architecture of the CAP Strategic Plan is meant to contribute to already established long-term national targets set out in or deriving from the legislative instruments referred to in Annex XI 276
3.1.5 Where relevant, CAP contribution towards LIFE projects 277
3.2 Overview of the generational renewal strategy 277
3.2.1 Where relevant, CAP contribution towards Erasmus projects 278
3.3 Explanation on how the interventions under coupled income support as referred to in Subsection 1 of Section 3 of Chapter II of Title III are consistent with the Water Framework Directive - 2000/60/EC 278
3.4 Overview as regards the aim of fairer distribution and more effective and efficient targeting of income support 278
3.5 Overview of the sector-related interventions 280
3.5.1 Fruit and Vegetables 280
3.5.2 Apiculture products 282
3.5.3 Wine 283
3.5.4 Hops 286
3.5.5 Olive oil and tables olive 286
3.5.6 Beef and veal 286
3.5.7 Milk and milk products 286
3.5.8 Sheep and goat 287
3.5.9 Protein crops 287
3.5.10 Sugar beet 287
3.5.11 Other sectors 288
3.6 Overview of the interventions that contribute to ensure a coherent and integrated approach to risk management, where relevant 288
3.7 Interplay between national and regional interventions 288
3.7.1 Where relevant, a description of the interplay between national and regional interventions, including the distribution of financial allocations per intervention and per fund 288
3.7.2 Where relevant, where elements of the CAP Strategic Plan are established at regional level, how does the interventions strategy ensure the coherence and the consistency of these elements with the elements of the CAP Strategic Plan established at national level 288
3.8 Overview of how the CAP Strategic Plan contributes to the objective of improving animal welfare and reducing antimicrobial resistance set out in point (i) of Article 6(1), including the baseline conditions and the complementarity 288
3.9 Simplification and reducing the administrative burden 288
3.10 Conditionality 290
3.10.1 Main issue: Climate change (mitigation of and adaptation to) 290

3.10.1.1 GAEC 1: Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area 290
3.10.1.1.1 Summary of the farm obligation (e.g. prior authorisation system and reconversion obligation) 290
3.10.1.1.2 Territorial scope (national, regional, farm-level, group-of-holdings) 290
3.10.1.1.3 Value of the reference ratio (including calculation method) 290
Explanation 290
3.10.1.1.4.Type of farmers concerned (all farmers that have permanent grasslands) 291
3.10.1.1.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard 291
3.10.1.2 GAEC 2: Protection of wetland and peatland 291
3.10.1.2.1 Summary of the on-farm practice 291
3.10.1.2.2 Year of application of the GAEC 291
3.10.1.2.3 Territorial scope and area designated 292
3.10.1.2.4 Type of farmers concerned 292
3.10.1.2.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard 292
3.10.1.3 GAEC 3: Ban on burning arable stubble, except for plant health reasons 292
3.10.1.3.1 Summary of the on-farm practice 292
3.10.1.3.2 Territorial scope 292
3.10.1.3.3 Type of farmers concerned 292
3.10.1.3.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard 292
3.10.2 Main issue: Water 293
3.10.2.1 GAEC 4: Establishment of buffer strips along water courses 293
3.10.2.1.1 Summary of the on-farm practice 293
3.10.2.1.2 Minimal width of buffer strips (in m) 293
3.10.2.1.3 Territorial scope, including water courses definition 293
3.10.2.1.4 Type of farmers concerned 293
3.10.2.1.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard 293
3.10.3 Main issue: soil(protection and quality) 293
3.10.3.1 GAEC 5: Tillage management, reducing the risk of soil degradation and erosion, including consideration of the slope gradient 293
3.10.3.1.1 Summary of the on-farm practice 293
3.10.3.1.2 Territorial scope (including erosion risks areas and the slope gradient) 293
3.10.3.1.3 Type of farmers concerned 294
3.10.3.1.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard 294
3.10.3.2 GAEC 6: Minimum soil cover to avoid bare soils in period(s) that are most sensitive .. 294
3.10.3.2.1 Summary of the on-farm practice (including the period concerned) 294
3.10.3.2.2 Territorial scope 294
3.10.3.2.3 Type of farmers concerned 294
3.10.3.2.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard 294
3.10.3.3 GAEC 7: Crop rotation in arable land except for crops grown under water 294
3.10.3.3.1 Summary of the on-farm practice for crop rotation 294
3.10.3.3.2 Summary of the farm practice for crop diversification 294
3.10.3.3.3 Territorial scope 295
3.10.3.3.4 Type of farmers concerned 295
3.10.3.3.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard (notably if MS has chosen crop diversification) 295
3.10.4 Main issue: Biodiversity and landscape (protection and quality) 296

3.10.4.1 GAEC 8: Minimum share of arable land devoted to non-productive areas and features, and on all agricultural area, retention of landscape features and ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season ... 296
3.10.4.1.1 Summary of the in-farm practice ... 296
3.10.4.1.2 Territorial scope (applicable for the “minimum share” standard) ... 298
3.10.4.1.3 Type of farmers concerned (applicable for the “minimum share” standard) ... 298
3.10.4.1.4 Explanation of the contribution to the main objective of the practice/standard ... 298
3.10.4.2 GAEC 9: Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natura 2000 sites ... 298
3.10.4.2.1 Summary of the on-farm practice ... 298
3.10.4.2.2 Territorial scope ... 299
3.10.4.2.3 Type of farmers concerned ... 299
3.10.4.2.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard ... 299
3.10.5 Additional GAEC (if applicable) ... 299
4. Характеристики, общи за няколко интервенции ... 300
4.1 Определения и минимални изисквания ... 300
4.1.1 Селскостопанска дейност ... 300
4.1.1.1 Определение на производство ... 300
4.1.1.2 Определение на поддръжка на земеделските площи ... 300
4.1.1.2.1 Arable Land ... 300
4.1.1.2.2 Permanent crops ... 300
4.1.1.2.3 Permanent grassland ... 300
4.1.2 Земеделска площ ... 300
4.1.2.1 Elements of agroforestry systems when it is established and/or maintained on the agricultural area ... 300
4.1.2.1.1 Arable Land ... 300
4.1.2.1.2 Permanent crops ... 300
4.1.2.1.3 Permanent grassland ... 300
4.1.2.2 Arable land ... 300
4.1.2.2.1 Other comments relating to the definition of arable land ... 300
4.1.2.3 Permanent crops ... 301
4.1.2.3.1 Definition of nurseries ... 301
4.1.2.3.2 Definition of Short Rotation Coppice ... 301
4.1.2.3.3 Other comments relating to the definition of permanent crops ... 301
4.1.2.4 Permanent grassland ... 301
4.1.2.4.1 Definition of grasses and other herbaceous forage ... 301
4.1.2.4.2 Decision to use ‘ploughing’ criterion in relation to permanent grassland classification ... 301
4.1.2.4.3 Decision to use ‘tilling’ criterion in relation to permanent grassland classification ... 301
4.1.2.4.4 Decision to use ‘reseeding with different types of grasses’ criterion in relation to permanent grassland classification and its description in case of affirmative reply ... 301
4.1.2.4.5 Decision regarding the inclusion of other species such as trees and/or shrubs which produce animal feed, provided that grasses and other herbaceous forage remain predominant 301
4.1.2.4.6 Decision regarding the inclusion of other species, such as shrubs and/or trees, which could be grazed and/or which produce animal feed, where grasses and other herbaceous forage are traditionally not predominant or are absent in grazing areas ... 302
4.1.2.4.7 Other comments relating to the definition of permanent grassland ... 302
4.1.2.5 Other comments relating to the definition of agricultural area in general ... 302
4.1.3.1 Criteria how to establish the predominance of agricultural activity in case the land is also used for non-agricultural activities ... 302
4.1.3.2 Criteria to ensure that the land is at the disposal of the farmer ... 302
4.1.3.3 Period during which an area has to comply with the definition of ‘eligible hectare’ ... 302
4.1.3.4 Decision to include areas used for agricultural activity only every second year ... 302

4.1.3.5 Decision regarding the inclusion of other landscape features (those not protected under GAEC), provided that they are not predominant and do not significantly hamper the performance of an agricultural activity due to the area they occupy 302
4.1.3.6 Decision as regards permanent grassland with scattered ineligible features, to apply fixed reduction coefficients to determine the area considered eligible 303
4.1.3.7 Decision to maintain the eligibility of previously eligible areas when they no longer meet the definition of 'eligible hectare' pursuant to paragraphs a) and b) of Article 4(4) of the SPR regulation as a result of using national schemes the conditions of which comply with the interventions covered by integrated system referred to in Art 63(2) of Regulation (EU) HzR allowing for the production of non-annex 1 products by way of paludiculture and which contribute to envi-clima related objectives of the SPR regulation 303
4.1.4 Active farmer 303
4.1.4.1 Criteria to identify those who have minimum level of agricultural activity 303
4.1.4.2 Decision to use a negative list of non-agricultural activities as a complementary tool 303
4.1.4.3 Decision to set an amount of direct payments not higher than EUR 5 000 under which farmers shall in any event be considered as 'active farmers' 304
4.1.5 Млад земеделски стопанин 304
4.1.5.1 Maximum age limit 304
4.1.5.2 Conditions for being 'head of the holding' 304
4.1.5.3 Appropriate training and/or skills required 304
4.1.5.4 Other comments relating to Young farmer definition 304
4.1.6 New farmer 304
4.1.6.1 Conditions for being 'head of the holding' for the first time 304
4.1.6.2 Appropriate training and skills required 304
4.1.7 Minimum requirements for receiving direct payments 304
4.1.7.1 Threshold 304
4.1.7.2 Explanation 304
4.1.8 Other definitions used in the CAP Plan 305
4.2 Елемент, свързани с преки плащания 306
4.2.2 Reduction of direct payments 306
4.2.2.1 Description of the reduction and/or capping of direct payments 306
Разяснения 306
4.2.2.2 Subtraction of labour costs 306
Разяснения 306
4.2.2.3 Прогнозен резултат от намаляването на преките плащания и прилагането на горна граница за всяка година 307
4.2.3 Application at the level of members of legal persons or groups/ at the level of group of affiliated legal entities (Article 110) 307
4.2.4 Contribution to risk management tools 308
4.3 Техническа помощ 308
4.3.1 Цели 308
4.3.2 Обхват и ориентировъчно планиране на дейностите 308
4.3.3 Бенефициери 310
4.3.4 Rate 310
4.4 Мрежа по ОСП 310
4.4.1 Обобщение и цели на национална мрежа по ОСП, включително дейности за подпомагане на европейското партньорство за иновации и потоците на знанията в системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) 310
4.4.2 Structure, governance and operation of the National CAP Network 312
4.5 Overview of the coordination, demarcation and complementarities between the EAFRD and other Union funds active in rural areas 314
4.6 Финансови инструменти 318
4.6.1 Описание на финансовия инструмент 318
4.7 Общи елементи за видовете интервенции за развитие на селските райони 321
4.7.1 Списък на недопустимите инвестиции 321

4.7.2 Определение на селските райони и приложимост 322
4.7.3 Additional elements common for Sectoral interventions, for rural development interventions, or common for both Sectoral and Rural Development interventions 323
4.7.4 Процентно участие, приложимо за интервенции за развитие на селските райони 324
5. Преки плащания, секторни интервенции и интервенции за развитие на селските райони, посочени в стратегията 325
5.1 Direct Payments Interventions 334
BISS(21) - Basic income support 334
I.A.3. - Плащания за малки земеделски стопани 334
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 334
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 334
3 Need(s) addressed by the intervention 334
4 Result indicator(s) 334
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 334
6 Identification of relevant baseline elements 336
7 Range and amounts of support 336
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 336
9 WTO compliance 336
11 Planned Unit Amounts - Definition 337
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 337
I.A.1 - Основно подпомагане на доходите за устойчивост 339
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 339
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 339
3 Need(s) addressed by the intervention 339
4 Result indicator(s) 339
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 339
6 Identification of relevant baseline elements 340
7 Range and amounts of support 340
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 340
9 WTO compliance 340
11 Planned Unit Amounts - Definition 341
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 341
CRISS(26) - Complementary redistributive income support 343
I.A.2. - Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост 343
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 343
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 343
3 Need(s) addressed by the intervention 343
4 Result indicator(s) 343
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 343
6 Identification of relevant baseline elements 344
7 Range and amounts of support 344
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 344
9 WTO compliance 345
11 Planned Unit Amounts - Definition 346
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 346
CIS-YF(30) - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани 348
I.A.4 - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани 348
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 348
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 348
3 Need(s) addressed by the intervention 348
4 Result indicator(s) 348
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 348
6 Identification of relevant baseline elements 349
7 Range and amounts of support 350
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 350

9 WTO compliance 350
11 Planned Unit Amounts - Definition 351
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 351
Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare 353
I.B.1.1 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи) 353
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 353
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 353
3 Need(s) addressed by the intervention 353
4 Result indicator(s) 353
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 354
6 Identification of relevant baseline elements 355
7 Range and amounts of support 356
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 356
9 WTO compliance 356
11 Planned Unit Amounts - Definition 357
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 357
I.B.1.2 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни) 359
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 359
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 359
3 Need(s) addressed by the intervention 359
4 Result indicator(s) 359
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 360
6 Identification of relevant baseline elements 361
7 Range and amounts of support 361
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 361
9 WTO compliance 361
11 Planned Unit Amounts - Definition 363
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 363
I.B.2 - Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура 365
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 365
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 365
3 Need(s) addressed by the intervention 365
4 Result indicator(s) 365
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 366
6 Identification of relevant baseline elements 367
7 Range and amounts of support 368
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 368
9 WTO compliance 368
11 Planned Unit Amounts - Definition 369
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 370
I.B.3 - Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation) 372
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 372
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 372
3 Need(s) addressed by the intervention 372
4 Result indicator(s) 373
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 373
6 Identification of relevant baseline elements 374
7 Range and amounts of support 375
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 375
9 WTO compliance 375
11 Planned Unit Amounts - Definition 376
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 376
I.B.4 - Еко схема за намаляване използването на пестициди 378

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 378
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 378
3 Need(s) addressed by the intervention 378
4 Result indicator(s) 378
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 378
6 Identification of relevant baseline elements 379
7 Range and amounts of support 380
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 380
9 WTO compliance 380
11 Planned Unit Amounts - Definition 381
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 382
I.B.5 - Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения 384
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 384
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 384
3 Need(s) addressed by the intervention 384
4 Result indicator(s) 384
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 384
6 Identification of relevant baseline elements 385
7 Range and amounts of support 385
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 385
9 WTO compliance 385
11 Planned Unit Amounts - Definition 387
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 387
I.B.6 - Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи 389
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 389
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 389
3 Need(s) addressed by the intervention 389
4 Result indicator(s) 389
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 389
6 Identification of relevant baseline elements 390
7 Range and amounts of support 390
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 391
9 WTO compliance 391
11 Planned Unit Amounts - Definition 392
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 392
I.B.7 - Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми 394
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 394
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 394
3 Need(s) addressed by the intervention 394
4 Result indicator(s) 394
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 394
6 Identification of relevant baseline elements 395
7 Range and amounts of support 396
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 396
9 WTO compliance 396
11 Planned Unit Amounts - Definition 397
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 397
I.B.8 - Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури 399
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 399
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 399
3 Need(s) addressed by the intervention 399
4 Result indicator(s) 399
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 399
6 Identification of relevant baseline elements 400

7 Range and amounts of support ... 401
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 401
9 WTO compliance ... 401
11 Planned Unit Amounts - Definition ... 402
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 403
I.B.9 - Еко схема за буферни екологични ивици ... 405
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 405
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 405
3 Need(s) addressed by the intervention ... 405
4 Result indicator(s) ... 405
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 405
6 Identification of relevant baseline elements ... 406
7 Range and amounts of support ... 407
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 407
9 WTO compliance ... 407
11 Planned Unit Amounts - Definition ... 408
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 408
CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите ... 410
I.Б.1 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави ... 410
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 410
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 410
3 Need(s) addressed by the intervention ... 410
4 Result indicator(s) ... 410
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 410
6 Identification of relevant baseline elements ... 411
7 Range and amounts of support ... 411
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 411
9 WTO compliance ... 414
11 Planned Unit Amounts - Definition ... 415
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 415
I.Б.10 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи ... 417
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 417
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 417
3 Need(s) addressed by the intervention ... 417
4 Result indicator(s) ... 417
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 417
6 Identification of relevant baseline elements ... 418
7 Range and amounts of support ... 418
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 418
9 WTO compliance ... 421
11 Planned Unit Amounts - Definition ... 422
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 422
I.Б.11 - Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове ... 424
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 424
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 424
3 Need(s) addressed by the intervention ... 424
4 Result indicator(s) ... 424
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 424
6 Identification of relevant baseline elements ... 425
7 Range and amounts of support ... 425
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 426
9 WTO compliance ... 434
11 Planned Unit Amounts - Definition ... 435
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 435

I.Б.12 - Обвързано с производството подпомагане на доходите –плодови насаждения до встъпването им в плододаване 437
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 437
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 437
3 Need(s) addressed by the intervention 437
4 Result indicator(s) 437
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 437
6 Identification of relevant baseline elements 438
7 Range and amounts of support 438
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 438
9 WTO compliance 446
11 Planned Unit Amounts - Definition 448
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 448
I.Б.13 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани) 449
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 449
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 449
3 Need(s) addressed by the intervention 449
4 Result indicator(s) 449
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 449
6 Identification of relevant baseline elements 450
7 Range and amounts of support 450
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 450
9 WTO compliance 457
11 Planned Unit Amounts - Definition 458
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 458
I.Б.14 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер) 460
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 460
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 460
3 Need(s) addressed by the intervention 460
4 Result indicator(s) 460
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 460
6 Identification of relevant baseline elements 461
7 Range and amounts of support 461
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 461
9 WTO compliance 468
11 Planned Unit Amounts - Definition 469
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 469
I.Б.15 - Обвързано с производството подпомагане на за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши) 471
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 471
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 471
3 Need(s) addressed by the intervention 471
4 Result indicator(s) 471
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 471
6 Identification of relevant baseline elements 472
7 Range and amounts of support 472
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 472
9 WTO compliance 478
11 Planned Unit Amounts - Definition 479
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 479
I.Б.16 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън) 481
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 481
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 481

3 Need(s) addressed by the intervention 481
4 Result indicator(s) 481
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 481
6 Identification of relevant baseline elements 482
7 Range and amounts of support 482
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 482
9 WTO compliance 491
11 Planned Unit Amounts - Definition 492
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 492
I.Б.17 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство 494
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 494
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 494
3 Need(s) addressed by the intervention 494
4 Result indicator(s) 494
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 494
6 Identification of relevant baseline elements 495
7 Range and amounts of support 495
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 495
9 WTO compliance 500
11 Planned Unit Amounts - Definition 501
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 501
I.Б.18 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони 502
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 502
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 502
3 Need(s) addressed by the intervention 502
4 Result indicator(s) 502
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 502
6 Identification of relevant baseline elements 503
7 Range and amounts of support 503
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 503
9 WTO compliance 507
11 Planned Unit Amounts - Definition 509
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 509
I.Б.19 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури 510
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 510
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 510
3 Need(s) addressed by the intervention 510
4 Result indicator(s) 510
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 510
6 Identification of relevant baseline elements 511
7 Range and amounts of support 511
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 511
9 WTO compliance 513
11 Planned Unit Amounts - Definition 514
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 514
I.Б.2 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми 515
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 515
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 515
3 Need(s) addressed by the intervention 515
4 Result indicator(s) 515
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 515
6 Identification of relevant baseline elements 516

7 Range and amounts of support 516
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 516
9 WTO compliance 519
11 Planned Unit Amounts - Definition 520
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 520
I.Б.3 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави 521
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 521
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 521
3 Need(s) addressed by the intervention 521
4 Result indicator(s) 521
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 521
6 Identification of relevant baseline elements 522
7 Range and amounts of support 522
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 522
9 WTO compliance 524
11 Planned Unit Amounts - Definition 525
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 525
I.Б.4 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави включени в развъдни програми 526
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 526
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 526
3 Need(s) addressed by the intervention 526
4 Result indicator(s) 526
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 526
6 Identification of relevant baseline elements 527
7 Range and amounts of support 527
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 527
9 WTO compliance 529
11 Planned Unit Amounts - Definition 530
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 530
I.Б.5 - Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи 531
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 531
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 531
3 Need(s) addressed by the intervention 531
4 Result indicator(s) 531
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 531
6 Identification of relevant baseline elements 532
7 Range and amounts of support 532
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 532
9 WTO compliance 535
11 Planned Unit Amounts - Definition 536
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 536
I.Б.6 - Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони 537
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 537
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 537
3 Need(s) addressed by the intervention 537
4 Result indicator(s) 537
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 537
6 Identification of relevant baseline elements 538
7 Range and amounts of support 538
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 538
9 WTO compliance 539
11 Planned Unit Amounts - Definition 541
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 541

I.Б.7 - Обвързано с производството подпомагане за биволи 542
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 542
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 542
3 Need(s) addressed by the intervention 542
4 Result indicator(s) 542
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 542
6 Identification of relevant baseline elements 543
7 Range and amounts of support 543
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 543
9 WTO compliance 545
11 Planned Unit Amounts - Definition 546
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 546
I.Б.8 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми 547
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 547
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 547
3 Need(s) addressed by the intervention 547
4 Result indicator(s) 547
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 547
6 Identification of relevant baseline elements 548
7 Range and amounts of support 548
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 548
9 WTO compliance 551
11 Planned Unit Amounts - Definition 552
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 552
I.Б.9 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони 553
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 553
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 553
3 Need(s) addressed by the intervention 553
4 Result indicator(s) 553
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 553
6 Identification of relevant baseline elements 554
7 Range and amounts of support 554
8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 554
9 WTO compliance 557
11 Planned Unit Amounts - Definition 558
12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 558
5.2 Sectoral Interventions 559
Плодове и зеленчуци 559
Planned Unit Amounts - Definition 560
Planned Unit Amounts - financial table with output 560
INVRE(47(1)(a)) - - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and other actions 561
I.Г.1 - Интервенции в сектор „Плодове и зеленчуци“ 561
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 561
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 561
3 Need(s) addressed by the intervention 561
4 Result indicator(s) 561
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 562
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 567
7 Additional information specific to the Type of Intervention 568
8 WTO compliance 568
Пчелни продукти 570

ADVIBEES(55(1)(a)) - - advisory services, technical assistance, training, information and exchange of best practices, including through networking, for beekeepers and beekeepers' organisations 570
I.E.1 - - Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации 570
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 570
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 570
3 Need(s) addressed by the intervention 570
4 Result indicator(s) 570
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 570
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 573
7 Additional information specific to the Type of Intervention 573
8 WTO compliance 573
9 Planned Unit Amounts - Definition 574
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 574
INVAPI(55(1)(b)) - - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions 575
I.E.2 - Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата 575
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 575
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 575
3 Need(s) addressed by the intervention 575
4 Result indicator(s) 575
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 575
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 577
7 Additional information specific to the Type of Intervention 577
8 WTO compliance 577
9 Planned Unit Amounts - Definition 578
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 578
I.E.3 - Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели 579
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 579
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 579
3 Need(s) addressed by the intervention 579
4 Result indicator(s) 579
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 579
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 580
7 Additional information specific to the Type of Intervention 580
8 WTO compliance 581
9 Planned Unit Amounts - Definition 582
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 582
I.E.5 - Инвестиции в материални и нематериални активи 583
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 583
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 583
3 Need(s) addressed by the intervention 583
4 Result indicator(s) 583
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 583
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 584
7 Additional information specific to the Type of Intervention 585
8 WTO compliance 585
9 Planned Unit Amounts - Definition 586
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 586
I.E.4 - Рационализиране на подвижното пчеларство 587
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 587
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 587
3 Need(s) addressed by the intervention 587
4 Result indicator(s) 587

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 587
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods..... 588
7 Additional information specific to the Type of Intervention 589
8 WTO compliance 589
9 Planned Unit Amounts - Definition..... 590
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 590
ACTLAB(55(1)(c)) - - actions to support laboratories for the analysis of apiculture products, bee losses or productivity drops, and substances potentially toxic to bees 591
I.E.6 - Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества 591
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 591
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 591
3 Need(s) addressed by the intervention..... 591
4 Result indicator(s) 591
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 591
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods..... 592
7 Additional information specific to the Type of Intervention 592
8 WTO compliance 592
9 Planned Unit Amounts - Definition..... 594
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 594
PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - - actions to preserve or increase the existing number of beehives in the Union, including bee breeding 595
I.E.7 - Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели 595
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 595
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 595
3 Need(s) addressed by the intervention..... 595
4 Result indicator(s) 595
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 595
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods..... 596
7 Additional information specific to the Type of Intervention 597
8 WTO compliance 597
9 Planned Unit Amounts - Definition..... 598
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 598
COOPAPI(55(1)(e)) - - сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти..... 599
I.E.8 - Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти..... 599
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 599
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 599
3 Need(s) addressed by the intervention..... 599
4 Result indicator(s) 599
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 599
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods..... 601
7 Additional information specific to the Type of Intervention 601
8 WTO compliance 601
9 Planned Unit Amounts - Definition..... 602
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 602
PROMOBEES(55(1)(f)) - - promotion, communication and marketing including market monitoring actions and activities aimed in particular at raising consumer awareness about the quality of the apiculture products 603
I.E.9 - Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти 603

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 603
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 603
3 Need(s) addressed by the intervention 603
4 Result indicator(s) 603
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 603
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 604
7 Additional information specific to the Type of Intervention 604
8 WTO compliance 604
9 Planned Unit Amounts - Definition 606
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 606
Вино 607
RESTRVINEY(58(1)(a)) - - преструктуриране и преобразуване на лозовите масиви 607
I.Д.1 - Преструктуриране и конверсия на лозята 607
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 607
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 607
3 Need(s) addressed by the intervention 607
4 Result indicator(s) 607
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 607
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 608
7 Additional information specific to the Type of Intervention 608
8 WTO compliance 609
9 Planned Unit Amounts - Definition 610
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 610
INVWINE(58(1)(b)) - - investments in tangible and intangible assets in wine-growing farming systems, excluding operations relevant to the type of intervention provided for in point (a), processing facilities and winery infrastructure, as well as marketing structures and tools 611
I.Д.2 - Инвестиции в лозаро-винарския сектор 611
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 611
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 611
3 Need(s) addressed by the intervention 611
4 Result indicator(s) 611
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 611
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 613
7 Additional information specific to the Type of Intervention 613
8 WTO compliance 613
9 Planned Unit Amounts - Definition 614
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 614
GREENWINE(58(1)(c)) - - green harvesting, which means the total destruction or removal of grape bunches while still in their immature stage, thereby reducing the yield of the relevant area to zero and excluding non-harvesting comprising of leaving commercial grapes on the plants at the end of the normal production cycle 615
I.Д.7 - Събиране на реколтата на зелено 615
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 615
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 615
3 Need(s) addressed by the intervention 615
4 Result indicator(s) 615
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 615
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 616
7 Additional information specific to the Type of Intervention 616
8 WTO compliance 616
9 Planned Unit Amounts - Definition 617
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 617
HARINWINE(58(1)(d)) - - harvest insurance against income losses resulting from adverse climatic events assimilated to natural disasters, adverse climatic events, animals depredation, plant diseases or pest infestations 618

I.Д. 6 - Застраховане на реколтата 618
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 618
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 618
3 Need(s) addressed by the intervention 618
4 Result indicator(s) 618
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 618
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 618
7 Additional information specific to the Type of Intervention 619
8 WTO compliance 619
9 Planned Unit Amounts - Definition 620
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 620
INFOR(58(1)(h)) - - информационни действия във връзка с вината, провеждани в държавите членки, с които се насърчава отговорната консумация на вино или се популяризират схемите на Съюза за качество, обхващащи наименованията за произход и географските указания 621
I.Д.4 - Информиране в държавите членки 621
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 621
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 621
3 Need(s) addressed by the intervention 621
4 Result indicator(s) 621
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 621
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 622
7 Additional information specific to the Type of Intervention 622
8 WTO compliance 623
9 Planned Unit Amounts - Definition 624
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 624
ACTREPUT(58(1)(i)) - - actions undertaken by interbranch organisations recognised by Member States in the wine sector in accordance to Regulation (EU) No 1308/2013 aiming at enhancing the reputation of Union vineyards by promoting wine tourism in production regions 625
I.Д.8 - Насърчаване на винения туризъм 625
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 625
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 625
3 Need(s) addressed by the intervention 625
4 Result indicator(s) 625
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 625
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 626
7 Additional information specific to the Type of Intervention 626
8 WTO compliance 626
9 Planned Unit Amounts - Definition 627
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 627
PROMOWINE(58(1)(k)) - - популяризиране в трети държави 628
I.Д.3 - Популяризиране в трети държави 628
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 628
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 628
3 Need(s) addressed by the intervention 628
4 Result indicator(s) 628
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 628
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 630
7 Additional information specific to the Type of Intervention 630
8 WTO compliance 631
9 Planned Unit Amounts - Definition 632
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 632
INVWINESUST(58(1)(m)) - - investments in tangible and intangible assets aiming to enhance the sustainability of wine production 633
I.Д.5 - Инвестиции в екологични съоръжения 633

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 633
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 633
3 Need(s) addressed by the intervention 633
4 Result indicator(s) 633
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 633
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 634
7 Additional information specific to the Type of Intervention 634
8 WTO compliance 634
9 Planned Unit Amounts - Definition 636
10 Planned Unit Amounts - Financial table with output 636
Мляко и млечни продукти 637
Planned Unit Amounts - Definition 638
Planned Unit Amounts - financial table with output 638
INVRE(47(1)(a)) - - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and other actions 639
I.Г.2 - Интервенции в сектор "Мляко и млечни продукти" 639
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 639
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives .. 639
3 Need(s) addressed by the intervention 639
4 Result indicator(s) 639
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 639
6 Form and rate of support/amounts/calculation methods 642
7 Additional information specific to the Type of Intervention 643
8 WTO compliance 643
5.3 Rural Development Interventions 645
ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments 645
II.A.1 - Биологично производство 645
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 645
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 645
3 Need(s) addressed by the intervention 645
4 Result indicator(s) 645
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 645
6 Identification of relevant baseline elements 649
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 650
8 Information regarding State aid assessment 653
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 653
10 WTO compliance 654
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 654
12 Planned Unit Amounts - Definition 655
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 655
II.A.10. - Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия 658
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 658
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 658
3 Need(s) addressed by the intervention 658
4 Result indicator(s) 658
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 658
6 Identification of relevant baseline elements 660
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 661
8 Information regarding State aid assessment 661
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 662
10 WTO compliance 662
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 662
12 Planned Unit Amounts - Definition 663
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 663

II.A.11 - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт 666
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 666
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 666
3 Need(s) addressed by the intervention 666
4 Result indicator(s) 666
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 666
6 Identification of relevant baseline elements 669
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 669
8 Information regarding State aid assessment 670
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 670
10 WTO compliance 670
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 671
12 Planned Unit Amounts - Definition 672
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 672
II.A.12. - Насърчаване на естественото опрашване 675
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 675
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 675
3 Need(s) addressed by the intervention 675
4 Result indicator(s) 675
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 675
6 Identification of relevant baseline elements 677
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 677
8 Information regarding State aid assessment 678
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 678
10 WTO compliance 679
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 679
12 Planned Unit Amounts - Definition 680
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 680
II.A.15. - Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС. 683
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 683
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 683
3 Need(s) addressed by the intervention 683
4 Result indicator(s) 683
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 683
6 Identification of relevant baseline elements 684
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 685
8 Information regarding State aid assessment 685
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 685
10 WTO compliance 686
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 686
12 Planned Unit Amounts - Definition 687
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 687
II.A.2. - Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност 689
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 689
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 689
3 Need(s) addressed by the intervention 689
4 Result indicator(s) 689
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 689
6 Identification of relevant baseline elements 691
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 691
8 Information regarding State aid assessment 692
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 692
10 WTO compliance 692
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 692

12 Planned Unit Amounts - Definition 693
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 694
II.A.4. - Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия 699
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 699
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 699
3 Need(s) addressed by the intervention 699
4 Result indicator(s) 699
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 699
6 Identification of relevant baseline elements 701
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 701
8 Information regarding State aid assessment 702
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 702
10 WTO compliance 703
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 703
12 Planned Unit Amounts - Definition 704
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 704
II.A.5. - Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство 708
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 708
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 708
3 Need(s) addressed by the intervention 708
4 Result indicator(s) 708
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 708
6 Identification of relevant baseline elements 709
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 709
8 Information regarding State aid assessment 711
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 711
10 WTO compliance 712
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 712
12 Planned Unit Amounts - Definition 713
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 713
II.A.6. - Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство 717
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 717
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 717
3 Need(s) addressed by the intervention 717
4 Result indicator(s) 717
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 717
6 Identification of relevant baseline elements 718
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 718
8 Information regarding State aid assessment 719
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 719
10 WTO compliance 720
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 720
12 Planned Unit Amounts - Definition 721
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 721
II.A.7 - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) 725
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 725
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 725
3 Need(s) addressed by the intervention 725
4 Result indicator(s) 725
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 725
6 Identification of relevant baseline elements 727
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 728
8 Information regarding State aid assessment 728

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 728
10 WTO compliance 729
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 729
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 730
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 730
II.A.8. - Поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (Branta ruficollis), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи ... 733
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 733
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 733
3 Need(s) addressed by the intervention 733
4 Result indicator(s) 733
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 733
6 Identification of relevant baseline elements 735
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 736
8 Information regarding State aid assessment 736
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 736
10 WTO compliance 737
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 737
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 738
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 738
II.A.9 - Създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура..... 740
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 740
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 740
3 Need(s) addressed by the intervention 740
4 Result indicator(s) 740
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 740
6 Identification of relevant baseline elements 743
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 744
8 Information regarding State aid assessment 744
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 744
10 WTO compliance 745
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 745
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 746
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 746
II.AE.3. - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии 749
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 749
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 749
3 Need(s) addressed by the intervention 749
4 Result indicator(s) 749
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 749
6 Identification of relevant baseline elements 751
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 751
8 Information regarding State aid assessment 752
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 752
10 WTO compliance 752
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 752
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 753
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 753
II.A.13 - Горско екологични дейности в горите..... 755
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 755
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 755
3 Need(s) addressed by the intervention 755
4 Result indicator(s) 755
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 755
6 Identification of relevant baseline elements 758

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 758
8 Information regarding State aid assessment 758
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 759
10 WTO compliance 759
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 760
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 761
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 761
ANC(71) - Природни или други специфични за района ограничения 764
II.Б.1. - Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения 764
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 764
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 764
3 Need(s) addressed by the intervention 765
4 Result indicator(s) 765
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 765
6 Identification of relevant baseline elements 766
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 766
8 Information regarding State aid assessment 767
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 767
10 WTO compliance 767
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 767
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 768
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 769
ASD(72) - Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания..... 772
II.В.1. - Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000..... 772
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 772
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 772
3 Need(s) addressed by the intervention 772
4 Result indicator(s) 772
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 772
6 Identification of relevant baseline elements 774
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 774
8 Information regarding State aid assessment 776
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 776
10 WTO compliance 776
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 776
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 777
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 778
II.А.14 - Подпомагане по Натура 2000 за гори 781
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 781
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 781
3 Need(s) addressed by the intervention 781
4 Result indicator(s) 781
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 781
6 Identification of relevant baseline elements 783
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 783
8 Information regarding State aid assessment 783
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 784
10 WTO compliance 784
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 784
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 785
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 785
INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation 787
II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства..... 787

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 787
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 787
3 Need(s) addressed by the intervention ... 787
4 Result indicator(s) ... 788
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 788
6 Identification of relevant baseline elements ... 792
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods ... 792
8 Information regarding State aid assessment ... 793
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 793
10 WTO compliance ... 793
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention ... 794
12 Planned Unit Amounts - Definition ... 795
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 795
II.Г.1.1. - Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда ... 798
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 798
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 798
3 Need(s) addressed by the intervention ... 798
4 Result indicator(s) ... 798
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 798
6 Identification of relevant baseline elements ... 801
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods ... 801
8 Information regarding State aid assessment ... 802
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 802
10 WTO compliance ... 803
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention ... 803
12 Planned Unit Amounts - Definition ... 804
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 804
II.Г.2 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти ... 807
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 807
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 807
3 Need(s) addressed by the intervention ... 807
4 Result indicator(s) ... 807
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 807
6 Identification of relevant baseline elements ... 811
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods ... 811
8 Information regarding State aid assessment ... 813
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 813
10 WTO compliance ... 813
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention ... 814
12 Planned Unit Amounts - Definition ... 815
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs ... 815
II.Г.2.1 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда ... 818
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension ... 818
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives ... 818
3 Need(s) addressed by the intervention ... 818
4 Result indicator(s) ... 818
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention ... 818
6 Identification of relevant baseline elements ... 821
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods ... 821
8 Information regarding State aid assessment ... 822
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention ... 823
10 WTO compliance ... 823
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention ... 823

12 Planned Unit Amounts - Definition 824
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 824
II.Г.3 - Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони 827
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 827
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 827
3 Need(s) addressed by the intervention 827
4 Result indicator(s) 827
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 827
6 Identification of relevant baseline elements 830
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 830
8 Information regarding State aid assessment 830
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 830
10 WTO compliance 831
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 831
12 Planned Unit Amounts - Definition 832
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 832
II.Г.4 - Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия 835
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 835
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 835
3 Need(s) addressed by the intervention 835
4 Result indicator(s) 835
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 835
6 Identification of relevant baseline elements 838
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 839
8 Information regarding State aid assessment 839
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 840
10 WTO compliance 840
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 840
12 Planned Unit Amounts - Definition 841
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 841
II.Г.5 - Инвестиции в инфраструктура за напояване 843
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 843
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 843
3 Need(s) addressed by the intervention 843
4 Result indicator(s) 843
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 843
6 Identification of relevant baseline elements 846
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 846
8 Information regarding State aid assessment 846
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 846
10 WTO compliance 847
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 847
12 Planned Unit Amounts - Definition 848
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 848
II.Г.6 - Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони 850
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 850
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 850
3 Need(s) addressed by the intervention 850
4 Result indicator(s) 850
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 850
6 Identification of relevant baseline elements 857
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 857
8 Information regarding State aid assessment 857

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 857
10 WTO compliance 858
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 858
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 859
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 866
II.Г.7 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони.... 870
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 870
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 870
3 Need(s) addressed by the intervention 870
4 Result indicator(s) 870
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 870
6 Identification of relevant baseline elements 872
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 872
8 Information regarding State aid assessment 872
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 872
10 WTO compliance 873
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 873
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 874
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 876
II.Г.10 - Залесяване и възстановяване 879
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 879
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 879
3 Need(s) addressed by the intervention 879
4 Result indicator(s) 879
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 879
6 Identification of relevant baseline elements 881
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 881
8 Information regarding State aid assessment 882
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 882
10 WTO compliance 882
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 882
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 883
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 883
II.Г.11 - Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max 885
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 885
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 885
3 Need(s) addressed by the intervention 885
4 Result indicator(s) 885
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 885
6 Identification of relevant baseline elements 888
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 888
8 Information regarding State aid assessment 889
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 889
10 WTO compliance 889
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 890
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 891
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 893
II.Г.12 - Подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии..... 895
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 895
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 895
3 Need(s) addressed by the intervention 895
4 Result indicator(s) 895
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 895

6 Identification of relevant baseline elements 897
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 897
8 Information regarding State aid assessment 897
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 898
10 WTO compliance 898
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 898
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 899
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 899
II.Г.13 - Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии..... 902
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 902
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 902
3 Need(s) addressed by the intervention 902
4 Result indicator(s) 902
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 902
6 Identification of relevant baseline elements 904
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 904
8 Information regarding State aid assessment 904
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 905
10 WTO compliance 905
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 905
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 906
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 906
II.Г.14 - Първична преработка на дървесина 908
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 908
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 908
3 Need(s) addressed by the intervention 908
4 Result indicator(s) 908
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 908
6 Identification of relevant baseline elements 909
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 909
8 Information regarding State aid assessment 910
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 910
10 WTO compliance 910
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 911
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 912
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 913
INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up..... 915
II.Д.1. - Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство 915
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 915
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives..... 915
3 Need(s) addressed by the intervention 915
4 Result indicator(s) 915
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 915
6 Identification of relevant baseline elements 918
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 918
8 Information regarding State aid assessment 918
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 918
10 WTO compliance 919
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention..... 919
12 Planned Unit Amounts - Definition..... 920
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs..... 920
II.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства 922
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension..... 922

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 922
3 Need(s) addressed by the intervention 922
4 Result indicator(s) 922
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 922
6 Identification of relevant baseline elements 924
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 924
8 Information regarding State aid assessment 925
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 925
10 WTO compliance 925
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 925
12 Planned Unit Amounts - Definition 926
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 926
RISK(76) - Инструменти за управление на риска 928
II.Е.2 - Инструменти за управление на риска в земеделието 928
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 928
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 928
3 Need(s) addressed by the intervention 928
4 Result indicator(s) 928
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 928
6 Identification of relevant baseline elements 932
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 932
8 Information regarding State aid assessment 932
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 932
10 WTO compliance 933
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 933
12 Planned Unit Amounts - Definition 934
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 934
COOP(77) - Сътрудничество 937
II.Ж.1. - Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации 937
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 937
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 937
3 Need(s) addressed by the intervention 937
4 Result indicator(s) 937
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 937
6 Identification of relevant baseline elements 943
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 943
8 Information regarding State aid assessment 944
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 944
10 WTO compliance 944
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 944
12 Planned Unit Amounts - Definition 945
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 945
II.Ж.2. - Сътрудничество за къси вериги за доставка и местни пазари 948
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 948
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 948
3 Need(s) addressed by the intervention 948
4 Result indicator(s) 948
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 948
6 Identification of relevant baseline elements 951
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 952
8 Information regarding State aid assessment 952
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 953
10 WTO compliance 953
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 953

12 Planned Unit Amounts - Definition 954
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 954
II.Ж.3 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители 956
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 956
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 956
3 Need(s) addressed by the intervention 956
4 Result indicator(s) 956
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 956
6 Identification of relevant baseline elements 959
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 959
8 Information regarding State aid assessment 960
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 960
10 WTO compliance 960
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 960
12 Planned Unit Amounts - Definition 961
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 961
II.Ж.4 - Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители 963
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 963
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 963
3 Need(s) addressed by the intervention 963
4 Result indicator(s) 963
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 963
6 Identification of relevant baseline elements 965
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 966
8 Information regarding State aid assessment 966
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 966
10 WTO compliance 966
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 966
12 Planned Unit Amounts - Definition 968
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 968
II.Ж.5 - Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие. 970
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 970
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 970
3 Need(s) addressed by the intervention 970
4 Result indicator(s) 970
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 970
6 Identification of relevant baseline elements 975
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 975
8 Information regarding State aid assessment 976
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 976
10 WTO compliance 978
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 978
12 Planned Unit Amounts - Definition 979
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 979
KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information 982
II.И.1. - Консултанстки услуги и повишаване на консултантския капацитет 982
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 982
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 982
3 Need(s) addressed by the intervention 982
4 Result indicator(s) 982
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 982
6 Identification of relevant baseline elements 988
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 988

8 Information regarding State aid assessment 990
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 990
10 WTO compliance 990
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 990
12 Planned Unit Amounts - Definition 991
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 992
II.И.2. - Професионално обучение и придобиване на знания 997
1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension 997
2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives 997
3 Need(s) addressed by the intervention 997
4 Result indicator(s) 997
5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 997
6 Identification of relevant baseline elements 1003
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods 1003
8 Information regarding State aid assessment 1004
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention 1004
10 WTO compliance 1004
11 Contribution rate(s) applicable to this intervention 1004
12 Planned Unit Amounts - Definition 1005
13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs 1005
6 Financial plan 1009
6.1 Overview table 1009
6.2 Detailed financial information and breakdown per intervention and planning of output (TO BE FINALIZED) 1012
6.2.1 Direct Payments 1012
6.2.2 Sectoral 1024
6.2.3 Rural Development 1028
7. Система за управление и координация 1068
7.1 Установяване на структури за управление и координация + структури за контрол 1068
7.2 Описание на структурата на мониторинг и докладване 1069
7.3 Информация за системата за контрол и наказанията 1070
7.3.1 IACS - Integrated Administration and Control System 1070
7.3.1.1 All elements of the IACS as set out in the Regulation [HZR] are established and operating as from 1 January 2023 1071
7.3.1.1.1 Identification system for agricultural parcels (LPIS) 1071
7.3.1.1.2 Geo-spatial (GSA) and an animal-based application system (GSA) 1071
7.3.1.1.3 Are you applying an automatic claim system (in the meaning of Article 65(4)(f)) of the HZR? 1072
7.3.1.1.4 Area monitoring system (AMS) 1072
7.3.1.1.6 System for the identification and registration of payment entitlements, where applicable 1074
7.3.1.1.7 System for the identification and registration of animals in the meaning of article 65(4)(c) [Article 66(1)(g) HZR] 1074
7.3.2 Non-IACS 1074
7.3.2.1 Brief description on the penalty system for non-IACS interventions in line with the principles of effectiveness, proportionality and dissuasiveness 1074
7.3.2.2 Brief description of the control system for non-IACS (control methods, cross-checks, durability of investments and related ex-post checks, etc) 1076
7.3.2.3 Public procurement rules? 1082
7.4 Обвързаност с условия 1082
7.4.1 Control system for conditionality 1082
7.4.1.1 Description of the control system for conditionality 1082
7.4.1.2 Types of checks 1083
7.4.2 Penalty system for conditionality 1085
7.4.2.1 Description on the penalty system for conditionality 1085

7.4.2.2 Definition and application of 'reoccurrence' (calculation and time span covered): 1085
7.4.2.3 Definition and application of 'intentionality' 1085
7.4.3 Indication of the application of a simplified control system for small farmers 1085
7.4.4 Competent control bodies responsible for the checks of conditionality practices, statutory management requirements 1086
7.5 Social conditionality 1087
7.5.1 Description of the control system for social conditionality 1087
7.5.2 Description on the penalty system for social conditionality 1087
8 Modernisation: AKIS and digitalisation 1088
8.1 AKIS 1088
8.1 Overall envisaged organisational set-up of the improved AKIS 1088
8.2 Описание как консултантските услуги, научните изследвания и мрежите по ОСП ще функционират заедно в рамката на системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) (член 114, буква а), точка ii) 1096
8.3 Описание на организацията на всички консултанти в сферата на стопанствата в съответствие с изискванията, посочени в член 15, параграф 2, член 15, параграф 3 и член 15, параграф 4 1097
8.4 Description of how innovation support is provided as referred to in Article 114(a)(ii) 1097
8.5 Стратегия за цифровизация (член 114, буква б) 1098
Annexes 1101
Annex I on the ex-ante evaluation and the strategic environmental assessment (SEA) referred to in Directive 2001/42/EC 1101
1. Summary of ex-ante evaluation process and results 1101
2. Recommendations of the ex-ante evaluation and SEA and how they have been addressed 1111
3. Ex-ante evaluation report 1140
4. Strategic environmental assessment report 1140
Annex II on the SWOT analysis 1140
Annex III on the consultation of the partners 1140
Annex IV on the crop-specific payment for cotton (where relevant) 1140
I.A.5. - Специално плащане за култура памук 1140
1 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention 1140
2 Complementary of crop-specific payment 1141
Annex V on the additional national financing provided within the scope of the CAP Strategic Plan 1143
Annex VI on transitional national aid (where relevant) 1144
Other annex: Consistency with and contribution to the Union targets for 2030 1144
National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of nutrient losses, while ensuring no deterioration in soil fertility 1144
National contribution to the EU 2030 target of 10% of agricultural area under high-diversity landscape features. 1144
National contribution to the EU 2030 target of 25% of the EU's agricultural land under organic farming 1144
National contribution to the EU 2030 targets of 50% reduction of the overall use and risk of chemical pesticides, and use of more hazardous pesticides 1144
National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of sales of antimicrobials for farmed animals and in aquaculture 1144
National contribution to the EU 2025 target to roll-out of fast broadband internet in rural areas to achieve the objective of 100% access 1144
DOCUMENTS ..... **Error! Bookmark not defined.**

1 Декларация за стратегията

Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони в България ще подкрепи устойчивото развитие на земеделието, ще допринесе за подобряването на селскостопанските доходи, ще подпомогне подобряването на конкурентоспособността и устойчивост на климата и пазарните рискове на фермите и ефективността на управлението. Позицията на земеделските производители на пазара ще бъде засилена, което ще им позволи да използват напълно своя потенциал. Въвеждат се стимули за младите земеделски стопани, с цел подобряване на техния професионален потенциал и увеличаване броя на младите фермери в земеделския сектор. Общата селскостопанска политика ще насърчава устойчиви земеделски практики, които са насочени към справяне с климатичните изменения и опазване на околната среда. Предвиден е значителен принос към опазването на природните ресурси като вода, почва и въздух, включително чрез насърчаване на инвестиции насочени към компонентите на околната среда.

При избора на интервенции в пълна степен са адресирани нуждите на сектора, като Стратегическия план е структуриран около изведените девет специфични цели, включително междусекторната цел на Съюза. При структурирането на плана са разработени интервенции за директно подпомагане на земеделските стопани, включително обвързано с производството подпомагане и еко-схеми, насочени към опазване на компонентите на околната среда. Насочена е подкрепа чрез специални правила за секторите „Пчеларство“, „Мляко и млечни продукти“ и Лозаро–винарски сектор, за осъществяване на инвестиционни и неинвестиционни дейности.

Специално внимание е обърнато на дейностите, които ще допринесат за цялостната устойчивост на селскостопанския сектор, включително чрез повишаване степента на организираност, привличане на нови и млади земеделски стопани и на дейности, които ще допринесат за справяне на климатичните изменения, т.к. последните имат непосредствено влияние върху сектора. За задоволяване на продоволствената криза и за повишаване качеството на храната са предвидени схеми за качество и за подобряване на връзката между производителя и крайния потребител, чрез повишаване на доставката на храни чрез къси вериги. Приоритет ще бъде високото качество на храната и нейната стойност подобряване на храненето и хуманното отношение към животните.

Ще бъде подкрепено развитието на иновациите в селското стопанство и селските райони и разпространението на научни решения и иновативни, включително цифрови. Връзките между науката и практиката в системата на знанието и ще бъдат засилени от подкрепата за иновации в земеделието. Дейностите, свързани с подготовката на сектора за зелена и цифрова икономика, ще бъдат от особено значение. За постигане на горните приоритети ще спомогнат консултантската дейност в сектора на земеделието и обучението на земеделските стопани.

Предвидена е и подкрепа за модернизация за земеделските стопанства, чрез инвестиционни дейности, като отново е обърнато внимание на екологични и зелени инвестиции.

Стратегическия план е насочен и към подкрепа за развитието на инфраструктурата на селските райони, за да ги направи привлекателно място за живот и работа с цел подобряване на социалното сближаване, повишаване на работните места, подобряване на качеството на живот.

Насърчаването на тези дейности ще създаде в дългосрочен план възможността за запазване на основите за развитие на селското стопанство и поддържане на качеството на живот в селските райони.

2 Assessments of needs and intervention strategy, including target plan and context indicators

2.1 Оценки на нуждите и стратегия за интервенция

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
П.1.1.	Необходимост от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със среднот	висок приоритет	Да	X									
П.1.2.	Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и с	среден приоритет	Да	X									
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да	X									
П.1.4.	Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничени	висок приоритет	Да	X									
П.1.5.	Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите	среден приоритет	Да	X									
П.1.6.	Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявление	среден приоритет	Да	X									
П.10.1	Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представите	Висок приоритет	Да										X
П.10.2	Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и нас	Висок приоритет	Да										X
П.10.3	Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския	Висок приоритет	Да										X
П.10.4	Насърчаване на различни форми на кооперране между различните участници в системата на ССЗИСС	висок приоритет	Да										X
П.10.5	Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за	Висок приоритет	Да										X

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
	управление на												
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да		X								
П.2.2.	Подобряване на производителността и добивите на малки и средни стопанства в секторите на селското	среден приоритет	Да		X								
П.2.3.	Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства	среден приоритет	Да		X								
П.2.4.	Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока доб	висок приоритет	Да		X								
П.2.5.	Повишаване на износа на селскостопански продукти с висока добавена стойност	среден приоритет	Да		X								
П.2.6.	Модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на	висок приоритет	Да		X								
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да		X								
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да		X								
П.2.9	Подобряване на достъпа до финансиране	среден приоритет	Да		X								
П.3.1.	Повишаване нивото на организираност на земеделските производители	среден приоритет	Да			X							
П.3.2.	Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства	висок приоритет	Да			X							
П.3.3.	Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби	нисък приоритет	Не			X							
П.3.4.	Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики	нисък приоритет	Не			X							
П.3.5.	Засилване на контрола над	нисък приоритет	Не			X							

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
	вноса на суровини												
П.3.6.	Осигуряване на необходимото количество и качество местни суровини за по-пълно използване на капа	среден приоритет	Да			X							
П.4.1.	П.4.1.Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.	Висок	Да				X						
П.4.2.	П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата	Много висок	Да				X						
П.4.3	П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство	Среден	Да				X						
П.4.4	П.4.4. Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата	Много висок	Да				X						
П.4.5.	Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики - консервационно, интегрирано и биологично земеделие	Много висок	Да				X						
П.4.6.	Увеличаване на производството на биомаса с животински произход	Среден	Да				X						
П.4.7	Противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания	Висок	Да				X						
П.4.8.	Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса	Много висок	Да				X						
П.4.9.	Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната	Много висок	Да				X						
П.5.1.	Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване	Висок	Да					X					
П.5.2.	Подобряване качеството на почвите чрез ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия	Висок	Да					X					
П.5.3.	Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	Висок	Да					X					

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
П.5.4.	Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите	Среден	Да					X					
П.5.5.	Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове	Много висок	Да					X					
П.5.6.	Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство	Висок	Да					X					
П.5.7.	Намаляване на натиска от селското стопанство върху водните ресурси чрез подбряване на водния баланс	Висок	Да					X					
П.6.1.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените местообитания и на дивата флора	Среден	Да						X				
П.6.2.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи	Среден	Да						X				
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да						X				
П.6.4.	Насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и др. специфични ограничения	Висок	Да						X				
П.6.5	Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие	Много Висок	Да						X				
П.6.6.	Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ)	Висок	Да						X				
П.6.7.	Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството	Много висок	Да						X				
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да						X				
П.6.9.	Опазване и подобряване на биологичното	Висок	Да						X				

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
	разнообразие, устойчиво управление на горите												
П.7.1.	Ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани	Много висок	Да							X			
П.7.1.	Намаляване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони исектори	Среден	Да							X			
П.7.2.	Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход,улесняване стартиране на стопанства	Много висок	Да							X			
П.7.3.	Повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла	Много висок	Да							X			
П.7.5.	Улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони и създаване и подпомагане на стартиране	Висок	Да							X			
П.7.6.	Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в сектори	Среден	Да							X			
П.8.1.	Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика	Среден	Да								X		
П.8.2.	Подобряване на здравните и социалните услуги.	Висок	Да								X		
П.8.3.	Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в селските райони	Висок	Да								X		
П.8.4.	Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти	Висок	Да								X		
П.8.5.	Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура	Висок	Да								X		
П.8.6.	Запазване на многофондовото	Висок приоритет	Да								X		

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
	финансиране, разширяване на териториалното прилагане												
П.9.1	Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока	Висок	Да									X	
П.9.2.	Подобряване на контрола (лабораторна дейност), пазарна организация, реализация и маркетинг	Среден	Да									X	
П.9.3.	Насърчаване потреблението на биологични продукти	Много висок	Да									X	
П.9.4.	Подобряване качеството на храните, насърчаване консумацията на здравословна храна	Среден	Да									X	
П.9.5.	Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество	Среден	Да									X	
П.9.6.	Подобряване отглеждането на животните	Много висок	Да									X	
П.9.7.	Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство	Много висок	Да									X	
П.9.8.	Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието	Много висок	Да									X	

П.1.1. - Необходимост от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със среднот

П.1.1.Необходимост от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със средното равнище на доходи в другите сектори в икономиката

Селското стопанство се характеризира с по-ниска доходност, в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и други икономически дейности. В България доходът от земеделие на зает в сектора е средно около 83% от средното заплащане в икономиката като цяло в периода 2005-2018 г

В България, за периода 2007-2016 г. полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г.в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. От 2007 г. до 2016 г. резултатите показват, че относителният дял на междинното потребление в брутната продукция през 2009 г. е най-висок, близо 67%. След 2013 г. този дял се движи в границите от 59-62%. Този относителен дял на междинното потребление се отразява на резултативните икономически показатели.

Макар и с известни колебания, средният нетен доход на стопанство се повишава, но за периода 2007-2016 той остава по-нисък в сравнение с някои други държави-членки на ЕС. Стопанствата в България са реализирали най-висок среден доход през 2014 г. – 18 660 лв., главно в резултат на получения висок размер на субсидиите в предходната година, но през следващите години намалява. Въпреки подкрепата, след 2014 г. има понижение в равнището на нетния доход, като за 2016 г. този спад е по-чувствителен – 13 386 лв. Причините за недостатъчната доходност трябва да се търсят в преобладаващия дял на продукция с ниска добавена стойност, по-ниска производителност, екстензивно производство, по-ниска ефективност.

Ролята на субсидиите по ОСП продължава да е важна за подпомагане на доходите на фермите. Съществува тенденция на намаляване на средната норма на рентабилност на земеделските стопанства със и без субсидии, като във втория случай е в по-голяма степен. По-ниската доходност в селското стопанство, в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности, налага необходимостта от подкрепа на доходите на заетите в сектора, с цел осигуряване на устойчиво развитие на отрасъла и осигуряване на продоволствената сигурност на страната, запазване на земеделското производство и предотвратяване на изтичането на работещи от земеделския сектор.

П.1.2. - Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и с

П.1.2.Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и средни стопанства

Анализът на разпределението на подкрепата между бенефициентите в България за периода 2007-2017 г. показва акумулирането на значителни средства от едрите стопански структури и по-малък размер на подкрепа за малките стопанства.

Джини коефициентът,[1] който често се използва за измерване до каква степен разпределението на доходите се отклонява от перфектното показва за периода 2007-2017 неравномерно разпределение на субсидиите в България, отчитайки средствата и броя на бенефициентите.

Коефициентът на концентрация на неравномерно разпределената сума, който отчита само субсидиите, които не са равномерно разпределени между бенефициентите показва, че за периода 2008-2013 г. 75-76% от субсидиите са неравномерно разпределени. За периода 2014-2020 отбелязва положителна промяна на понижение на равнището на коефициента (до 0,64 за 2017 г.), което се дължи на мерките в рамките на прилагане на ОСП за по-балансирана подкрепа по типове стопанства.

Въведените промени в директните плащания в настоящия програмен период на ОСП, със схеми за подпомагане, насочени към конкретни цели и типове стопанства, водят до положителен резултат и увеличаване на дела на равномерно разпределение до 27% за 2017 г.

---

[1] Джини коефициентът, въведен от италианския статистик Корадо Джини, е мярка за неравномерността на дадено статистическо разпределение. Стойност 0 показва пълна еквивалентност или равнопоставеност (перфектно равенство), а стойност 1 - абсолютна липса (максимално неравенство). Следователно колкото по-ниска е стойността на коефициента, толкова по-равномерно са разпределени средствата.

Въпреки нарастването на средния икономически потенциал на стопанствата в страната, той остава по-нисък в сравнения със средното равнище в ЕС. Причините са преобладаващият дял на дребните и малки стопанства, които не повишават своята конкурентоспособност и пазарна ориентация и отливът на производителите от производства с по-висока добавена стойност като екстензивни култури и животновъдство, липсата на организираност. Икономическият потенциал на българските земеделски стопанства е близо 4 пъти по-нисък от средния за ЕС-27. Средният икономически потенциал на земеделските стопанства в България е 6 640 евро стандартна продукция (СП) за 2010 г. . В периода 2013-2016 г. средният икономически потенциал на земеделските стопанства нараства и достига 18 787 евро. Увеличение е регистрирано при всички групи стопанства за периода, като при стопанствата с полски култури е 48 760 евро. От специализираните стопанства с най-нисък икономически потенциал остават стопанствата с трайни насаждения. Остава изключително нисък икономическият потенциал на смесените животновъдни стопанства.

Идентифицирани са редица слабости при малките стопанства, които водят до по-ниска производителност, по-ниска конкурентоспособност и доходи като физическо и морално остаряло оборудване и ниска степен на механизация на производството, недостатъчен оборотен капитал, ниска кредитоспособност, неефективен мащаб на производството, слаби пазарни позиции и затруднен достъп до пазара. Преструктурирането и развитието на малките стопанства е забавено поради техните ограничени ресурси. Малките жизнеспособни стопанства имат потенциал за развитие, ако се подпомогнат, за да се решат проблемите, които ограничават тяхното развитие. По-ниският икономически потенциал на малките стопанства 2 000 - 8 000 евро, предопределя и ниския размер на реализирания нетен доход.

Високият дял на вложения труд в малки по размер стопанства води до висока трудоемкост на продукцията, неефективно производство и ниски доходи. По-малко е увеличението на дела на вложения труд в стопанствата с размер на ИЗП 10-50 ха, а промяната в стопанствата от 2-10 ха е незначителна.

За постигане на по-справедливо подпомагане е необходимо да продължи използването на възможностите на инструментите на Общата селскостопанска политика, като по този начин се повиши ефективността на подкрепата, запазят се работните места и селскостопанската дейност и се улесни структурното приспособяване, укрепването на жизнеспособността и устойчивото развитиена малките и средните стопанстваи се подобри техния достъп до ресурси за развитие.

П.1.3 - Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и

П.1.3. Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и преживни животни за увеличаване на икономическия им потенциал

България за периода 2010-2016 г. се запазва се чувствителната разлика в икономическия потенциал по типове стопанства, в зависимост от тяхната специализация. В разглеждания период нараства средният икономически потенциал на земеделските стопанства и достига до 18 787 евро. Въпреки нарастването на средния икономически потенциал на стопанствата в страната, той остава по-нисък от средното равнище в ЕС.

Стопанствата, отглеждащи полски култури имат значително по-висок икономически потенциал от средния- 18 265 евро стандартна продукция, което се дължи на факта, че най-едрите стопанства, отглеждащи зърнени култури и слънчоглед са в тази група. С по-нисък икономически потенциал са стопанствата с трайни насаждения, тревопасни животни и смесено производство.

От специализираните стопанства с най-нисък икономически потенциал са стопанствата с трайни насаждения, средно 1885 евро стандартна продукция, което се дължи на преобладаващия брой дребни стопанства и на изключително малкия брой едри стопанства. От неспециализираните стопанства с най-нисък икономически потенциал са смесените животновъдни стопанства – 1 523 евро стандартна продукция, който е най-ниският размер от всички типове стопанства в страната. Причината е същата – висок дял на стопанствата от най-нисък икономически клас (до 2000 евро) и символичен брой на най-едрите стопанства. Остава изключително нисък икономическият потенциал на смесените животновъдни стопанства.

Едновременното намаление в броя на специализирани земеделски стопанства, отглеждащи зеленчуци, свиването на площите и икономическия им размер и ниската плътността на животновъдството на единица площ обуславят продължаването на подкрепата за тези сектори.

За преодоляването на тези разлики се налага потребността от увеличаване на икономическия потенциал на земеделските стопанства, приоритетно в секторите зеленчуци, трайни насаждения и преживни животни.

П.1.4. - Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничени

П.1.4. Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения

Стопанствата в районите с природни и други ограничения се характеризират със значително ограничение на възможностите за използване на земята и осезаемо нарастване на производствените разходи поради редица фактори, като например:

1) наличието на много неблагоприятни климатични условия, които значително скъсяват вегетационния период за растениевъдството (поради надморската височина);

2) наличието, на по-ниска надморска височина, но твърде стръмни склонове в голямата си част от въпросния район, поради което не може да се използва механизирана техника или пък се налага използването на твърде скъпо специално оборудване.

Комбинацията или натрупването на ограничаващи фактора води до еквивалентно ограничение (неравнопоставеност) между земеделските стопани. В стопанствата с планинско земеделие през 2010 г. е произведена 2,2 пъти по-малко БП, в сравнение с всички стопанства в направените извади (през 2013 г. тази разлика е 4,6 пъти, а за 2016 г., съответно – 3,5 пъти).

Субсидиите имат съществена роля при формиране на доходите, особено при земеделските стопанства с природни и други ограничения. През 2013 и 2016 година нетният доход без субсидии е с тенденция към намаление и е отрицателна величина, което прави подпомагането на тези стопанства жизнено важно.

П.1.5. - Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите

П.1.5.Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите в земеделието

Действащата до момента система за управление на риска, включва в себе си инструменти, основно базирани на държавни помощи. Прилага се схема за обезщетение на земеделските стопани при 100% загуба на продукция или на селскостопански животни при природни бедствия. Фермерите, които имат щети под 100% не подлежат на обезщетение, което налага разработване в посока компенсиране на загуби при щети под 100 %, при разпределяне на риска между земеделския стопанин и държавата, при отчитане не само на количествени, но и качествени щети, поради които няма пазар за продукцията или цената ѝ е в равнища под себестойност. Прилага се и съфинансиране на застрахователни премии в размер до 65% от стойността им (в секторите плодове, зеленчуци, етерично-маслени култури и тютюн). Има необходимост от разширяване на подпомагането при сключването на застрахователни премии с включването на зърнените, техническите култури, което би могло да стимулира включването на по-голям брой земеделски стопани в процеса по застраховане на земеделска продукция. Запазването на политиката свързана със здравеопазването на животните и растенията чрез финансиране на мероприятията свързани с имунопрофилактиката при животните и подкрепа при изпълнение на мерки по програми свързани с контрол на вредителите (трайни насаждения, картофи, домати и др.) ще допринесе за целостта и устойчивото развитие на секторите.

Въпреки широкия спектър от прилагани финансови инструменти през годините, следва системата да продължи развитието и доусъвършенстването си в посока на обединяване на целия инструментариум в единна система, което от своя страна ще доведе до по-високата ѝ ефективност. Допълнително земеделските стопани ще получат защита при възникването на кризи от различно естество, но преди всичко следва де се стимулира превенцията.

През последните години нарастват предизвикателствата пред селскостопанското производство, свързани с екстремни прояви на неблагоприятни климатични събития. Налице са съществени изменения в градовите процеси, които стават все по-интензивни и опустошителни и все по-често засягат райони, които до скоро не са считани за градобитни. Много научни изследвания и прогнози за климата в България сочат, че в средносрочен и дългосрочен план проявите на неблагоприятни климатични събития и природни бедствия ще зачестят. Разширява се и териториалният обхват на проява на тези опасни метеорологични явления, което предполага разширяване на градозащитата върху територията на цялата страна. Към момента тя обхваща 1/3 от територията на страната (области и части от области в Северозападна и Централна България, Южна централна и Югоизточна България).

Един от основните проблеми за постигане на максимална ефективност на настоящата градозащита е системното недофинансиране на извършваните дейности, поради ограниченията на държавния бюджет. Предвижданото разширяване на обхвата на градозащитата изисква от една страна оптимизиране на методите за защита посредством прилагане на ракетен и въвеждане на самолетен способ на въздействие на градовите процеси, а от друга - диверсифициране на източниците на финансиране на системата.

В този контекст се налага прилаганите понастоящем инструменти за управление на риска да бъдат надградени и обхванати в един цялостен нов модел, включващ превенция на градушки и компенсиране на щетите за земеделските стопани от други неблагоприятни климатични събития.Функционирането на подобен модел би допринесъл за предотвратяването на значими загуби за земеделските стопани, аграрния отрасъл и икономиката на страната.

Възможност за обезпечаване функционирането на модела за управление на риска е създаването на взаимоспомагателен фонд, в който, на принципа на споделеното финансиране да се привлекат средства от земеделските стопани, държавата и европейските фондове за земеделие. Това, от една страна ще способства за предотвратяването на големи щети върху земеделската продукция, а от друга – ще осигури достатъчно финансов ресурс за компенсиране на загубите на земеделските стопани при настъпване на неблагоприятни климатични събития.

Водейки се от специализирания доклад на Европейската сметна палата „ Стабилизиране на доходите на земеделските стопани – необходимо е да се преодолеят слабото използване на инструментите и свръхкомпенсирането, въпреки наличието на широк набор от инструменти“ се откроява потребността от диверсифициране на системата за управление на риска чрез финансов принос за премиите по застрахователните схеми. Стимулирането на застраховане ще допринесе за насърчаване на инструментите за управление на риска, които помагат на истинските земеделските стопани при управлението на рисковете, свързани с производството и с доходите, свързани с

П.1.6. - Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявление

П.1.6. Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявлението на природо-климатичните рискове и увеличаване на добивите, включително чрез изграждане, възстановяване и модернизиране на хидромелиоративната инфраструктура в стопанствата

От 2007 г., в страната са идентифицирани около 72,6 хил. ха напоявани площи, като през 2016 г. са регистрирани около 136 хил. ха, като възможности за напояване има в 120 хил. стопанства или в почти 59% от цялата съвкупност.

Разпределението на поливни площи не е балансирано, защото най-високо концентрираните поливни площи се управляват от малки ферми. Най-високият дял на поливни площи се пада на дребни стопанства, стопанисващи по-малко от 2 ха, които се специализират в отглеждане на зеленчуци и са разположени предимно в Източнобеломорския и Западнобеломорския район. В рамките на тези ферми, средният размер на поливните площи е до 1 ха на стопанство.

След присъединяването към ЕС, средната производителност бележи слаб растеж. Макар средните добиви от зърнени култури, плодове и грозде (лозята) да имат слабо увеличение след 2007 г., производствените добиви от зеленчуци остават ниски на фона на другите страни от ЕС и в нашето географско положение. Видимото нарастване на производителността при производството на плодове и грозде се свързва предимно с появата на нови насаждения, които осигуряват по-високи добиви, докато при зеленчуците, липсата на ресурси на входа (вкл. напояване) и на земеделски практики довеждат до изоставане. По статистически данни обаче, добивите от поливни култури надвишават добивите от неполивни култури с 10-50% в зависимост от културата. В страната се практикува, така нареченото допълващо напояване или дефицитно напояване, което има за цел по-скоро да съхрани и запази насажденията и да осигури критичните нужди от вода, а не да максимизира потенциалния добив от растенията. В същото време, напояването е един от факторите за увеличение на производителността, но за да се постигнат добри резултати са важни и другите агротехнологични дейности.

Климатичните рискове през последните години се увеличават, а застрахователният пазар не предлага застраховане срещу неблагоприятното климатично събитие суша и единственият начин за преодоляване на загубите вследствие на засушаване, е добре работещата хидромелиоративна инфраструктура и ефективни поливни съоръжения в стопанствата.

П.10.1 - Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представите

П.10.1 Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представителна информация за състоянието и развитието на Системата за споделяне на знания и иновации и цифровизация в селското стопанство /ССЗИСС/, включително чрез укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство

Системата за обучение, съвети и разпространение на знанията в селското стопанство в страната включва представители на научната общност /висши училища, научни институти и професионални гимназии/, консултантски и обучителни организации в лицето на Национална служба за съвети в земеделието /НССЗ/ и частни консултантски и обучителни организации, неправителствени организации в областта на селското стопанство, земеделски стопани и техните организации.

В рамките на системата на образованието са налице специализирани звена за трансфер на знания, но предоставяните услуги нямат системен характер. Наблюдава се липса на обратна връзка по отношение на идентифицирани потребности от страна на практиката за планиране и предлагане на дейности, свързани с трансфер на знания, както и липса на систематизиране на информация по отношение постигнати резултати и преодоляване на проблеми в практиката вследствие използването на различни научни изследвания с иновативен характер. От друга страна, се наблюдава ниска ефективност по отношение адаптацията на предлаганите форми на трансфер на знания към потребностите на селскостопанския бизнес, което до определена степен се дължи на липсата на информация за завършилите аграрните специалности в професионалните и висши училища, които впоследствие работят в аграрната сфера. В страната има само една специализирана публична консултантска организация, която извършва по-широк спектър консултантски дейности, докато при частните консултантски организации се наблюдава ограничен обхват на предлаганите дейности. Въпреки това не е налице адекватна система за събиране на данни и мониторинг за този тип дейност в областта на селското стопанство. Също така се наблюдава липсата на системно обучение на консултантските организации, както и механизми за разширяване на консултантския капацитет.

П.10.2 - Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и нас

П.10.2 Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство

От друга страна, до земеделските стопани и техните организации не достига достатъчно информация по отношение потребностите и напредъка в работата на научната общност в областта на иновациите в селското стопанство. Това от своя страна води до ниска заинтересованост от страна на земеделските стопани да внедряват иновации в своите стопанства. ССЗИСС в страната се състои от разнообразни и много на брой участници, за чиято дейност и комплексни взаимоотношения няма достатъчно представителна и надеждна информация, което силно затруднява анализа и управлението й. Наличната информация за отделните участници има системен характер само за тези, които получават финансиране по линия на Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони, свързано с подпомагане трансфера на знания, консултантски услуги и стимулиране на сътрудничеството. Потребността е насочена към осигуряването на възможности за изграждане на цялостна система за събиране, обмен и анализ на информацията, насочена към различните участници в ССЗИСС, чрез която да се осигури създаването на устойчива база от данни, гарантираща правилното й адресиране, включително чрез прилагането на различни съвременни методи и цифрови технологии. За тази цел е налице и необходимост от засилване на връзките между различните участници в системата, включително и повишаване ролята на специализираните институции в процесите по координация на обмена, споделянето и разпространението на знания и иновации. Също така, по данни на експертна оценка в рамките на анализа, в страната се наблюдава недобра ефективност на ключови за развитието и модернизирането на ССЗИСС връзки. Това се отчита при взаимодействието на отделните университети, на университетите със земеделските производители и частните фирми и консултанти, на научните институти със земеделските производители и частните фирми и консултанти, на НССЗ с частните фирми и консултанти, на асоциациите на производителите помежду им и с частните фирми и консултанти, между частните фирми и консултанти и между самите земеделски производители. От друга страна, укрепването на взаимовръзките е обвързано с кадровата осигуреност и материално.техническата база в рамките на различните участници, като по отношение на тези показатели в страната се наблюдават влошени и под световните стандарти показатели. Финансовата обезпеченост на различните участници също е показател, който оказва влияние върху укрепването на взаимовръзките и подобряването на функционирането на системата. Потребността е насочена и към осигуряването на възможности за укрепване на вътрешните системи на отделните участници в ССЗИСС чрез подобряване и повишаване на техния капацитет и регулярно обновяване на знанията. От друга страна, необходимо е насърчаване укрепването на взаимовръзките чрез подходящи форми на интервенции, включително такива, свързани с периодично повишаване на квалификацията и стимулиране на взаимодействието между образованието и бизнеса. Засилването на взаимовръзките може да бъде постигнато чрез интервенции, свързани с кооперииране и съвместно сътрудничество между участниците за разработване и внедряване на нови технологии, производства и продукти, включително тяхното разпространение. Укрепването на взаимовръзките трябва да бъде базирано и на целенасочена подкрепа за обезпечаване на съвместното внедряване и разпространение на резултатите, което ще осигури преодоляване на несигурността при въвеждане на иновативни решения в селскостопанския сектор. Повишаване ролята на специализираните институции в процесите по координация на обмена, споделянето и разпространението на знания и иновации ще допринесат за поточното дефиниране на специфичните форми на интервенции, приложими при изграждането на специфичните взаимовръзки между тях.

П.10.3 - Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския

П.10.3 Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености.

По данни от анализа, в страната се наблюдава продължаване на тенденцията преобладаваща част от собствениците и управителите на земеделските стопанства да нямат подходящо специализирано образование или обучение и да разчитат предимно на своя практически опит. Тази тенденция се запазва въпреки целенасочената подкрепа и постигнатите резултати по повишаване квалификацията земеделските стопани чрез финансиране на различни обучителни форми по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. От своя страна, липсата на подходящо образование при земеделските стопани, в комбинация с недостатъчен финансов ресурс, ограничава възможностите за внедряване на иновации и нови технологии в земеделските стопанства. Данните от анализа показват, че близо половината от земеделските стопани не са запознати със същността на цифровото земеделие, а само 14% използват съвременни цифрови технологии.

От друга страна, се наблюдава недостатъчна осведоменост и познания на земеделските стопани относно целите за опазване на околна среда и климата, въвеждане на екологосъобразни селскостопански практики, биоразнообразие и др. Данните от анализа сочат, че нивото на адаптивност на организациите, предлагащи обучение, не винаги е в синхрон с очакванията и потребностите на селскостопанския бизнес. Като цяло, въпреки предлаганите разнообразни форми на образование и обучение и значителният размер на изразходваните обществени средства, степента на участие в селските райони през годините след присъединяване към ЕС остава слабо и постоянно намалява (Евростат). Потребността е насочена към подкрепа на интервенции, които да стимулират организациите, предоставящи различни методи за трансфер на знания, да предлагат форми и методи на обучение и повишаване на квалификация, доближаващи се в максимална степен до потребностите на заетите в селскостопанския сектор. Налице е необходимост от насочване на интервенциите към обучителни дейности на селскостопански теми, включително такива, свързани с опазване компонентите на околната среда и към такива, които осигуряват получаване на познания в областта на иновациите, цифровите технологии и оптимизиране на дейностите чрез съвременни методи на производство. От друга страна, е необходимо насърчаване участие на земеделските стопани, техните организации и НССЗ в ССЗИСС, което да разшири възможностите за споделяне, обмен и разпространение на знания и опит, включително в контекста на националната мрежа по Общата селскостопанска политика. По този начин ще се осигури и съдействие на администрацията при изпълнението на политиките, насочени към повишаване на конкурентните предимства на селскостопанския отрасъл в зависимост от специфичните очаквания на различните видове производства и структура /обем на стопанствата, възрастова структура, специфични регионални характеристики и др./ на стопанствата. В контекста на обученията, свързани с качеството на изпълнение на практиките, насочени към опазване на околната среда и климата и биоразнообразието, включително обучението за прилагане на добрите земеделски практики, съвети, обменът на информация и знания са от съществено значение за осигуряването на ефективно изпълнение на земеделските практики от полза за климата и околната среда. Системата за знания и иновации в селското стопанство, в която се включват научни работници, съветници, експерти, фермери и други заинтересовани лица в областта на земеделието, ще помогне за справяне с някои от проблемите между засилената амбиция за опазване на околната среда и жизнеспособните земеделски доходи, например по-ниска възвръщаемост в кратък до средносрочен план в резултат на екологични изисквания. Съществува недостатъчна осведоменост за нарастващите заплахи за околната среда, произтичащи от загубата на биологично разнообразие и последващото от това намаляване на климатичната устойчивост на екосистемите и обществените системи, разчитащи на екосистемни услуги. Информацията относно измененията на климата и екосистемите като единна комплексна система не се разпространява лесно. Недостатъчни са знанията на земеделските стопани за ползите от прилагане на практики, които допринасят за опазване на околната среда и климата. Необходимо е продължаване прилагането на дейностите за обучения за ограничаване на навлизането на инвазивни видове, особено насекоми и гъби, в горските екосистеми, както и обучение сред обществеността по всички действия за опазване на биологичното разнообразие. Необходимо е и продължаването на мерките за консултации и обучение в екологосъобразните практики – консервационно, интегрирано и биологично земеделие, за да се адресират целите на Зелената сделка, както и целите по Националния план за действие по изменение на климата (НПДИК). Наложително е продължаването на прилагането на дейности за

П.10.4 - Насърчаване на различни форми на кооперииране между различните участници в системата на ССЗИСС

П.10.4 Насърчаване на различни форми на кооперииране между различните участници в системата на ССЗИСС за подобряване ефективността от внедряването, разпространението и приложението на иновативни решения базирани на дигитални технологии и споделяне на знания, специфични за различните секторни производства

В страната липсва обобщена информация за степента на внедряване на различните типове иновации в селското стопанство. Във всички отрасли на производство има добри примери за внедрени върхови постижения на науката и технологиите. Тези иновации са внедряват от предприемачи-новатори, които успяват да изучат, пренесат и адаптират най-високите постижения в съответната област, като осигурят необходимата организация, финансиране, консултации и ноу-хау по частен път. Общото равнище на внедряване на иновациите в страната обаче е далеч под европейските нива, като се наблюдават съществени различия в технологичното ниво на „водещите“ стопанства и средното ниво в болшинството от фермите. Според проучване в страната най-разпространени са икономическите иновации, следвани от техническите иновации и доста слабо представяне на социалните и организационни иновации. В тази връзка земеделските производители и партньорите им в ССЗИСС са основни участници, които могат да развият системата за внедряване на аграрни иновации. Умерени различия по отношение на равнището на активност към иновациите в земеделието се наблюдават и според икономическия тип на стопанствата, като в най-голяма степен необходимост от въвеждането на иновации в производствената дейност е осъзната при малките, едрите ферми и по-младите земеделски стопани. Факторите, които най-силно мотивират фермерите да въведат иновационно решение в своята практика, са получаването на по-високи добиви и реализирането на по-голяма печалба, следвани от по-висока продуктивност и очакваната икономия на време. Като цяло в страната се наблюдава липса на систематизирана информация за степента на внедряване на различни типове иновации в селското стопанство, както и липса на обмяна на информация към бизнеса за постиженията на научната общност. Процесът по възстановяване на тази връзка беше стартиран чрез механизмите на Европейското партньорство за иновации /ЕПИ/ чрез ЕЗФРСР, към което се отчита засилен интерес от страна на различните участници в ССЗИСС посредством интервенции за кооперииране и сътрудничество с цел въвеждането на иновативни решения в практиката. Това от своя страна е потвърждение на факта, че ССЗИСС предоставя големи възможности за бърз и ефективен трансфер на знания и иновации и реални възможности за реализиране на големия потенциал за повишаване на ефективността в селскостопанския отрасъл. Потребността адресира необходимостта от подкрепа за осигуряване на качествена информация до участниците в ССЗИСС, която от своя страна да генерира повишаване интереса към разработването и въвеждането на иновации. Също така е необходимо наличието на интервенции, които ще засилят и разширят връзките между образователните, научните звена и бизнеса за разработването на съвместни механизми за практическото реализиране на „триъгълника на знанието" (наука – образование – бизнес), като например насърчаване на сътрудничеството и създаването на оперативни групи в контекста на ЕПИ, или създаване на платформи, форуми и събития, които да улеснят обмена на опит между заинтересованите страни. Също така потребността адресира необходимостта от финансиране на съвместни начинания между отделните участници в ССЗИСС. Целта е с общи усилия да се постигнат преодоляване на несигурността при въвеждането на иновативни решения в практиката, които насърчават използването на нови технологии, цифрови технологии, технологии оптимизиращи производствения цикъл и управление на стопанството, разработване на нови продукти, практики, дейности свързани с промяна на климата и др. Целенасочена подкрепа трябва да бъде ориентирана и към по-слабо застъпени иновативни решения, насочени към опазване компонентите на околната среда, нетехнологични иновации и социални иновации, иновации, базирани на спецификите на секторните производства и разпространение на резултатите до по-голям брой участници.

П.10.5 - Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на

П.10.5 Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и оптимизация на производствените и административните процеси

По данни от анализа България значително изостава от останалите членки на ЕС по отношение на навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото, като последните години страната се нарежда на 26-то място в ЕС по интегрален Индекс на навлизане на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI). В днешни дни се увеличава значително броят на лицата, използващи интернет с цел взаимодействие с обществени институции или за поръчка/покупка на стоки и услуги, като в последните години малко над една пета от населението ползва интернет за взаимодействия с обществени и частни организации. Въпреки това, в сравнение с другите страни на ЕС развитието и използването на електронно правителство и търговия е много по-малко, като България е на последното място в това отношение. По отношение на „Внедряване на цифровите технологии“ страната е на едно от последните места в ЕС, като използването на цифрови технологии в българските предприятия е доста под европейските нива. Може да се предполага, че в предприятията в аграрната сфера и селските райони внедряването на тези технологии изостава дори повече от това в градовете и високотехнологичните отрасли. Подобно е състоянието и по отношение на „Цифровите обществени услуги“, при които страната заема 23-то място в ЕС. По много от наблюдаваните показатели България е доста под средното равнище за Съюза, като може да се предполага, че в аграрната сфера и селските райони състоянието е подобно или дори по-лошо. Потребността е насочена към осигуряването на подкрепа и стимулиране на цифровизацията на аграрното управление и продоволствената обезпеченост, в т.ч. подпомагане на процесите по създаване, развитие и интеграция на дигитални инструменти за предоставяне на електронни услуги за различните участници в земеделието и хранително вкусовата промишленост. Наред с това трябва да се стимулира и подпомогне внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и оптимизация на производствените и административните процеси, включително в публичната администрация и услуги, не на последно място и чрез засилване ролята на всички участници в ССЗИСС, които допринасят за превръщането на селското стопанство във високо технологична, устойчива, високо продуктивна и атрактивна сфера. Очертава се и потребността от насърчаване използването на трансфера на знания и иновации, включително дигитални технологии в селското стопанство за повишаване на доходността в земеделските стопанства /СЦ1/, както и конкретни дейности адресирани в СЦ2. По отношение насърчаването на младите земеделски стопани се идентифицира потребността от цифровизация - прилагане на цифровите технологии от младите фермери за планиране на производствения процес и управлението на стопанството чрез таблет или мобилен телефон, което може да бъде постигнато чрез насърчаване на инвестиции в дигитализация на процеса на управление на стопанските операции и на производството от планиране на агрономически операции до предлагане на продукцията /СЦ7/.

П.2.1. - Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо

П.2.1.Земеделското производство в България се характеризира с ниска конкурентоспособност, намаляване на производството и ниска добавена стойност, което е най-ясно изразено в секторите производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни.

Зеленчукопроизводството се отличава с рязко свиване на брутната продукция и намаляване на добавената стойност през периода 2007-2016 г, което се дължи на ниската възвръщаемост и занижена нормата на печалба. Застоят в зеленчукопроизводството се обуславя и от факта, че средните добиви от хектар не са се променили съществено. Те остават около два пъти по-ниски спрямо добивите в развитите европейски държави. Основната причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-висока производителност, проблеми с напояването, липсата на съвременна техника, недостигът на работна ръка, липсата на организираност и затруднен достъп до пазара.

В същото време, все по-важна роля в конкурентните условия започват да играят способността на производителя да разполага с нови технологии и иновативни решения, позволяващи му производство на продукция с нови качества и при по-добри ценови характеристики.

В **овощарството** също се наблюдава непрекъснато намаление на брутната продукция и добавената стойност през годините на прилагане на ОСП.Стопанската структура в този секторе влошена, като в средния клас по икономически размер са само около 10% от специализираните стопанства.Разрушената хидромелиоративна система води да силна зависимост на производството на български плодове от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините. Работната сила в специализираните стопанства расте с по-голяма степен отколкото стандартната продукция, което показва недостатъчен напредък в повишаване ефективността на вложения труд.

Обнадеждаващото е, че наред с нарастване на реколтираните площи с овощни насаждения се отчита и повишение в добивите, което отразява постепенното стабилизиране на сектора. Средните добиви нарастват между 2007-2017 г. с около 45%, но остават под средните за ЕС. Причините за по-ниските добиви в сравнение с ЕС са степента на агротехника, която се прилага у нас (преобладаващата част от насажденията са от екстензивен тип), както и недоброто състояние на част от насажденията и сортовете, които се използват. Ръстът на производството в последните години се подхранва от възможностите за обвързано подпомагане и инвестиционни средства по ПРСР. Продължаване на започнатата политика на подкрепа би спомогнало за постигане на устойчив разтеж в производството на български плодове.

Млечното животновъдство в страна се характеризира с намаляване на поголовието и обема на произодството, нисък среден млеконадой и слабости по отношение на породния състав. В България малките стопанства съставляват 78% от всички млечни стопанства, като средния размер на стопанството през 2016 г. е 12 хил. евро, докато във Франция е 197 хил евро. Липсата на ефективен размер на стопанствата, който да гарантира икономии от мащаба, добра производителност, стабилна възвращаемост е една от причините за влошеното състояние на сектора.

Подобно е състоянието и в **месодайното говедовъдство**, където икономическият потенциал на специализираните стопанства намалява през периода. Делът на подпомогнатите животни под селекционен контрол през 2017 г. и 2018 г. представлява едва 12% от всички декларирани месодайни крави по общата схема. Преобладаващата част от говеждото месо (телешко и говеждо) не преминава през кланиците, а повечето от предназначените за клане животни са отделени за ремонт. Причината е, че същинското угояване на животни е застъпено в много малък процент и то преобладаващо в специализираните стопанства с типични месодайни породи.

Брутната продукция от **месо от дребен рогат добитък** намалява между 2007-2016 г., с 19%, а добавената стойност се съкращава с 44%. Това показва, подобно и на другите направления на преживното животновъдство, намалената ефективност и възвращаемост на производството на месо от ДРД, което предопределя свиването на производството. Една от причините е в запазване сравнително висок дела на полупазарните и малки стопанства.

Основното предизвикателство пред развитието на **преживното животновъдство** е осигуряването на необходимата работна ръка в целия процес на отглеждане на животните. Допълнително препятствие е липсата на земя за фуражо-производството, за разлика от напредналите в този сектор страни. Ключов фактор за повишаване на продуктивността е селекционната и развъдна дейност. За да се подобрят резултатите по отношение на добива на мляко и месо от едър и дребен рогат добитък насочеността на подпомагане трябва да бъде към високопродуктивни животни и

П.2.2. - Подобряване на производителността и добивите на малки и средни стопанства в секторите на селското

П.2.2. Подобряване на производителността и добивите на малки и средни стопанства в секторите на селското стопанство, осигуряващи продукти с по-висока добавена стойност.

Развитието на БДС от земеделие е функция на различни фактори, но най-важните са структурата на производство, производителността, стопанската структура, цените на продукцията, маркетинга, производствените разходи, капитализацията, икономическото състояние на производствените единици и др. Съществува много висока зависимост между правените вложения на площ и възвращаемостта от производството. Секторите с по-висока добавена стойност са тези, които са по-високо разходно интензивни създават продукт с по-голяма степен на завършеност и участват в по-дълга верига на стойността. Добавената стойност в отрасъла е важна защото пряко рефлектира не само върху доходността и конкурентоспособността на производителите и за ефективността, откъдето участва при дистрибутивната функция на инвестициите, но и е в основата за развитие на други индустрии и услуги, които разчитат на земеделието като източник на суровина.

Нуждата от повишаване на добавената стойност следва една от слабостите на българското земеделие свързана с по-неефективното използване на ресурсите на производство (земя и глава животно), което води до по-ниска производителност, възвращаемост и рентабилност. Това се обяснява със влошената стопанска структура, където малките и средни стопанства не могат да получат достатъчно производителност и да реализират икономии от мащаба.

В разглеждания период между 2007-2017 г. се наблюдава увеличаване дела на сектори, които изискват по-ниски вложения на единица площ, откъдето се получава и по-ниска възвращаемост. Нискоразходните на площ производства увеличават своя дял, там се постига подобряване на ефективността - с по-малко вложени ресурси се постига по-висок резултат. От друга страна, интензивните, с високи разходи на площ сектори в българското земеделие отбелязват регрес.

Ниската разходна интензивност в земеделието води до намаляване на добивите на земеделските стопани в резултат от използването на некачествени семена и посадъчен материал. Сеитбата на некачествени семена при зърнените култури, които са основните структуроопределящи култури на растениевъдството за страната, е предпоставка за получаване с около 10% по-нисък добив. Ако тези семена са на повече от 5 години след категория “базови”, негативният ефект може да достигне до 25%. В резултат, земеделският стопанин има проблеми с реализацията на продукцията и получава много по-ниска цена от очакваната.

Използване на сертифицирани (качествени) семена и посадъчен материал, в съчетание с другите, определящи ефективното производство, фактори (техника, работна сила и т.н.), е предпоставка за произвеждане на конкурентоспособна продукция, с възможности за добра реализация на пазара.

Сектори, които по естествен начин стоят по-високо във веригата на стойността и водят до увеличаване на добавената стойност заради ресурсоемкостта си и по-големите стойности на брутни приходи на единица вложение, като животновъдството продължават да се свиват през целия период на прилагане на ОСП. Животновъдството се свива заради ниската си продуктивност, трудностите при реализацията на продукцията на добри цени, увеличаване разходите за отглеждане на животните и недостига на работна сила. Брутната продукция в животновъдство се свива между 2007-2016 г. от 44% до 27% в целия отрасъл, а добавената стойност пада от 42% на 21%. Това показва, че добавената стойност е не само по-ниска, като процент от брутната продукция, но и намалява по-бързо отколкото брутната продукция. Това свидетелства за по-бързо растящи производствени разходи, което влошава възвращаемостта, а оттам обяснява и спадащия интерес към това производство. Именно проблемите с възвращаемостта и по-ниската ефективност на това производство, което като цяло се отразява на конкурентоспособността му са в основата за свиването на животновъдството и оттам обясняват ниските нива на добавена стойност и по-лоши показатели при икономическото използване на ресурсите. Проблемите в продуктивността в преживното животновъдство са сред основните причини за трудностите в това производство.

Разширяване и укрепването на секторите, където има по-големи вложения на площ и оттам по-висока добавена стойност и възвращаемост на площ, както и на животновъдството ще доведат до постигане на ръст в добавената стойност, а оттам ще допринесат за по-доброто обезпечаване на суровини и материали за хранителната индустрия и ще намалят търговския дисбаланс при основни хранителни продукти.

П.2.3. - Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства

П.2.3.Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства

Разходите за амортизации в българското земеделие растат през последните години, но са доста по-ниски от тези в ЕС, което се дължи на по-ниската капитализация и обезпеченост с дълготрайни материални активи, основно в малките и средни стопанства Тези класове стопанства са в затруднено положение, с недостиг на капиталов ресурс, за да разширят производството и да осъвременят производствените си мощности, за да увеличат продуктивността и да намалят зависимостта си от работна сила

През последните 3 години (2015-2017 г.) факторната доходност към разходите за амортизации на основен капитал в България е около 13 евро на единица капиталов разход, докато в ЕС-28 този показател е 2,8 евро за единица. Това означава, че нивата на капиталовите разходи у нас са много по-ниски отколкото в ЕС. Високото съотношение между факторна доходност и разходите за използване на капитала показва много по-ниската обезпеченост с техника и технологии в българското земеделие, което е проблем за подобряване на продуктивността, производителността и оттам на конкурентоспособността на отрасъла.

През базовата 2016 г. на всеки 2,5 стопанства се пада по 1 трактор и на около 1,7 от стопанствата, специализирани в зърнопроизводството се пада по 1 регистриран комбайн. Това свидетелства за значителния процент на стопанствата, които продължават да съществуват, но нямат както материално-технически, така и поземлени и икономически перспективи да продължат да се развиват успешно. Въпреки това се наблюдава прогрес през наблюдавания период по отношение на машинния парк и продължаването на подпомагането е важно, за да се поддържат тези тенденции.

П.2.4. - Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока доб

П.2.4. Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока добавена стойност в малките стопанства

В страната продължават да съществуват много на брой относително малки и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие от гледна точка на мотивация и наличен фамилен труд. Разрастване на тяхното производство чрез подходяща публична подкрепа ще доведе до подсилване на групата от средните по размер стопанства, които са по-жизнеспособни.Това ще се отрази положително на цялостното състояние в отрасъла.

Фамилните и по-малките стопанства трябва да бъдат насърчавани към развитие на производства, които имат по-висока възвращаемост и рентабилност на единица площ. Този подход може да генерира достатъчна доходност, която да ги направи икономически устойчиви.

Чрез облекчаване достъпа до пазара и възможностите за реализация на продукция по късите вериги за доставка фамилните и по-малките стопанства могат да повишат своята доходност и да получат по-добра цена за продукцията си. Това ще допринесе за повишаване доходите, които тези стопанства имат от пазара и ще позволи да се повишат техните инвестиционни възможности, за да се намали зависимостта им от субсидии и очакванията им за инвестиционна публична подкрепа.

П.2.5. - Повишаване на износа на селскостопански продукти с висока добавена стойност

П.2.5. Повишаване на износа на селскостопански продукти с висока добавена стойност

Земеделието има положителен търговски баланс, но преобладаващ е износа на непреработени продукти с ниска добавена стойност.България е сред страните в ЕС, където стойността на износа разделена на обема на същия е сред най-ниските в ЕС и се превишава от същото съотношение при вноса. Има нужда да се увеличи стойността на аграрния износ и дела на селскостопанските продукти за пряка консумация в износа. Това ще спомогне за повишаване на добавената стойност, защото много от продуктите на селското стопанство с по-висока добавена стойност са търсени на външни пазари. Необходимо е подкрепата и продължаване на промоционалните програми за насърчаване износа на аграрни стоки да продължи. Необходимо е да има по-голяма институционална помощ и укрепване на организациите за насърчаване на аграрния износ.

На много от пазарите действат и има изисквания за покриване на стандарти за качество и други нетарифни ограничения, което затруднява местните производители. Те имат нужда от помощ при внедрява на стандарти за качество, които са търсени на международните пазари. Изграждане и подкрепа за укрепване капацитета на различните частни и публични организации, които да предлагат селскостопански стоки и продукти на външни пазари е средство за разширяване експортните способности на земеделието.

П.2.6. - Модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на

П.2.6. Модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на връзките между производителите и науката и създаване на условия за обмен на знания, иновации

Не толкова сравнителните конвенционални фактори в земеделието, като труд, земя, природни условия и др., а по-скоро новите технологии и иновациионределят разликата в конкурентоспособността между отделните стопани. За да бъде успешно и конкурентоспособно дадено земеделие е важно не само да има достъп и да се въвеждат иновативни и модерни практики, но това да става на достъпни и създаващи предимства, а не превръщащи се в бреме, разходи. Иновациите и новите технологии, включително в дигиталната област, се отличават с високи цени и високи разходи за внедряване. Големите и добре капитализирани стопанства са естествената целева група, където този тип земеделие най-лесно и бързо може да се развие. Тези стопанства могат да отговорят на условията за целесъобразност, ефективност и капацитет на посрещнати разходи по съфинансиране на иновативни технологии и модернизация на производството. Най-доброто решение е процесът на технологична модернизация и внедряване и разпространение на иновативни технологии да включва не само прекия доставчик и селскостопанския производител, а да се развие и разшири стойностната верига на иновативния процес чрез реално включване и на научната среда, като по този начин резултатите ще бъдат много по-широки и полезни. Налице е необходимостта от внедряване на нови технологии и в средните стопанства, които са пазарно ориентирани и насочени към инвестиции и диверсификация на производствата.

Българското земеделие може да ускори своята конвергенция към ЕС и ръста на добавената стойност като заложи на иновационните решения за осигуряване на качествена и здравословна храна и обръщайки внимание на социалните и екологични аспекти от фермерската дейност. Научната и развойна дейност трябва да бъде поощрявана да създава и да внедрява в практиката нови решения и технологии. За успешното внедряване на иновации, било то производствени или оптимизиращи работните процеси, трябва да се създадат предпоставки за по-активното и ефективно взаимодействие между държавата, агробизнеса, академичните центрове и иноваторите. Подобряване на средата за навлизане на повече иновационни решения и проекти може да се постигне с насърчаване на публично-частното партньорство и общи колективни действия и инвестиции. По-доброто и пълноценно използване потенциала на българската селскостопанска наука може да допринесе за понижаване цената на иновационните решения и технологични инвестиции, както и да се повиши адаптивността и тяхната приложност в местните условия. Това налага насочване на повече усилия за колективна и браншова организация на иновационната дейност в земеделието, за да се повиши ефективността и целесъобразността от такива вложения.

България изостава от останалите членки на ЕС по отношение на навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото. През последните години страната се нарежда на 26-то място в ЕС по интегрален Индекс на навлизане на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI). По отношение на "Човешкия капитал" в областта на цифровите технологии България отбелязва бавен прогрес като общото равнище на уменията е сред най-ниското в ЕС. Селскостопанския сектор не прави изключение от тази тенденция.

Процесът по засилване на връзките в AKIS е необходимо да се постигне чрез стимулиране на принципа "от долу на горе" на регионално ниво и участието на обединения на изследователите, университети, институти в ССА, БАН, съветнически организации, организациите на земеделски стопани и други заинтересовани лица и форми на организираност, които са участници и съставляват Системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) и имат възможност по най-ефективен начин да отчетат нуждите от трансфер на знания и ползите от внедряване на цифрови технологии. При прилагане на принципа "от долу на горе" местните специфики могат да бъдат отчетени в най-голяма степен при трансфера на знания относно: всички изисквания, условия и задължения в областта на управлението, които се прилагат по отношение на земеделските стопани и останалите бенефициери, определени в стратегическия план по ОСП, включително изискванията и стандартите съгласно изискванията за условност в рамките на първи стълб, предварителните условия и условията за схеми за подпомагане, както и информацията относно финансовите инструменти и бизнес плановете, установени в стратегическия план по ОСП; добрите земеделски практики щадящи околната среда и ползите на новите технологии, земеделските практики, които възпрепятстват развитието на антимикробна резистентност, както е посочено в съобщението „Европейски план за действие „Едно здраве" срещу антимикробната резистентност"; устойчиво въздействие върху природните ресурси - вода, почва, въздух; оползотворяване на

П.2.7. - Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи

П.2.7.Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходите на стопанствата, повишаване на тяхната устойчивост и конкурентоспособност чрез модернизация на стопанствата, използване на цифровизацията, както и по-широкото прилагане на подвижното пчеларство.

Богатата и разнообразна флора на Балканския полуостров, както и подходящите природни, климатични и екологични условия в България създават отлични условия за пчеларството в страната. Развитието на сектора се благоприятства и от дългогодишните традиции при производството на мед и пчелни продукти и доброто търсене от страна на потребителите.

В същото време България не се отличава от наблюдаваната в последните години тенденция в световен мащаб за загуба на част от пчелните семейства поради различни причини.

Като една от основните причини за отпадане на пчелните семейства в отделните години може да се посочат промяната в климата (студена зима, къса и нетипична пролет, сухо и горещо лято), намаляващите площи смедоносна растителност и монокултурно земеделие, в т.ч липсата на разнообразен прашец, и о употребата на пестициди при провеждане на растителнозащитните мероприятия. Всички тези неблагоприятни фактори водят до отслабване на имунната система на пчелите и отключват различни болести, а оттам до ниски добиви, недобри икономически резултати и намалена конкурентоспособност.

Въпреки увеличението в броя на пчелните семейства средния добив от едно семейство в различните години се движи в рамките на 17 – 19 кг средно за страната, което е недостатъчно за да осигури сигурни и стабилни доходи на пчеларите.

Част от тези проблеми могат да се решат като се повиши организираността на производителите и подобри на пазарният им достъп – чрез обединяването им в групи и организации на производители, чрез стимулиране на създаването на “къси вериги” на доставки, модернизация, както и да се използва добре познатото подвижно пчеларство в комбинация със средствата, които ни предоставят новите технологии, за наблюдение на пчелното семейство. В последните години се наблюдава едно отстъпление от прилагане на тази технология за производство, като броят на практикуващите подвижно пчеларство намалява. През 2018 г. стопанствата, практикували такова намаляват с 24,5% на годишна база, до 364, а пчелните семейства в тях - с 23,3%, до 26 571 броя. Сред факторите, ограничаващи този вид пчеларска дейност остават липса на пазар на пчелоопрашването, проблеми с отравяния на пчелните семейства при провеждане на растително-защитните мероприятия, както и високите транспортни разходи.

В същото време многобройните възможности, които цифровизациятапредоставят могат значително да облекчат дейностите по отглеждане на пчелните семейства: да предоставят достоверна, същевременно дистанционна информация за температура, влага, тегло на кошера, състоянието и местоположението на пчелните семейства, за появата на вредители и заболявания, както и предприемане на адекватни мерки при възникване на заплахи от различно естество и бързото им отстраняване. Чрез новите технологии може да се реши един от основните проблеми, свързан с отравянията на пчелните семейства, да се подобрят икономическите показатели на пчелното стопанство чрез намаляване на разходите за производство, да се постигне увеличаване на качеството и добивите, успоредно с това - да осигури ефективна реализация на произведените мед и пчелни продукти. Не на последно място, внедряването на различни приложения ще допринесе за подобряване на комуникацията между администрация и пчеларски асоциации, за постигане на по-ефективна работа и информирано производство на пчеларите.

Друг ключов фактор за устойчиво развитие на пчеларството продължава да бъдедостъпът до модернизиране и обновяване на останалите средства за производство и първичен добив на пчелен мед и пчелни продукти, като част от подобряване на общите условия за производство в сектора.

П.2.8 - Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект

П.2.8.Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сектор, модернизация на стопанствата и предприятията за производство на вино. Стимулиране на експортната ориентация и подобряване на структурата в сектора.

Лозаро-винарският сектор притежава специфична структура, която включва първично производство на суровина (винено грозде), преработка и производство на акцизна стока с висока добавена стойност. Икономическите единици в сектора (гроздо и винопроизводители) са тясно свързани по между си и притежават потенциал за създаване на затворен цикъл на производството от полето до крайният продукт. От съществено значение за развитието на сектора е поддържането на висок лозарски потенциал – масиви с висококонкурентни сортове грозде, високо технологично оборудване за отглеждане на винено грозде, както и поддържането на винения потенциал на страната – предприятия с високотехнологично оборудване и достатъчен капацитет за производство на качествени вина, подходящи да задоволят нуждите на вътрешното потребление и на международния пазар на качествени вина.

За да постигне световните нива на развитие лозаро-винарският сектор в България се нуждае от брутна продукция на винено грозде, която да отговори на нуждите на сектора в национален и световен мащаб. От съществено значение е подновяването на лозарската структура, чрез презасаждането старите лозови масиви и конверсия на сортовия състав, така че да се гарантират висока добавена стойност, устойчиво развитие на сектора и жизнеспособност на отделните гроздопроизводители.

Брутната продукция е показател за стойностното изражение на количеството произведено винено грозде през определена година. То от своя страна зависи от площите с винени лозя и средния добив през годината. През 2017 година общите площи с лозя в страната са 63 952 ха., от които 51 272 ха. са площи с лозови насаждения в стопанствата, а 12 680 ха. са площите с неподдържани лозя извън стопанствата. От тях през 2017 година са реколтирани 34 111 ха., от които 31 985 ха. са с винени сортове лозя. Общото количество на продукцията е 201 529 тона, от които 182 131 тона грозде от винени сортове лозя. Средният добив от винените лозя от реколта 2017 година е 5819 кг./ха. Този добив не успява да задоволява нуждите на вътрешния пазар, както и на експортно ориентиране винопроизводители и създава условия за внос на винено грозде.

По отношение на възрастовата структура, ситуацията в България също не е особено благоприятна. Към 2017 г. общо 4,1% от всички винени лозя са на възраст до 3 години, докато масивите на възраст над 30 години са около 70% от общата структура на насажденията в страната. Тази възрастова структура създава неблагоприятни условия за развитието на сектора в България, както и за повишаването на брутните показатели в него.

Производството на качествено вино от своя страна е процес, който изисква непрекъснати капиталовложения в предприятията, които да осигурят производствена, екологична, енергийна и икономическа ефективност, отговаряйки на стремежа в световен мащаб към високо технологично производство на качествени продукти, с нисък екологичен отпечатък.

В България се забелязва негативна тенденция за намаляване в количествата произвеждано вино със защитено наименование на произход. Вино със ЗНП е вино, спадащо към категорията на качествените вина и тенденцията за спад в производството му е негативен сигнал за конкурентоспособността на качествени български вина от по-висок ценови клас, както на вътрешния, така и на международния пазар. През 2017 се наблюдава значителен спад в производството на вина със ЗНП - по-малко от 8 000 хектолитра (през 2015 г. – 16 861 хектолитра). По-силен интерес сред винопроизводителите, представлява производството на регионални вина със защитено географско указание. След присъединяването към ЕС се засилва производството на вино от тази група, като ежегодно се произвеждат над 400 000 хектолитра, а в определени години е декларирано и производство над 500 000 хектолитра. Въпреки, че ЗГУ е някаква форма на гарантиране на качество, все пак тази група вина се отнасят към средния и по-ниския ценови диапазон. Традиционно високо е производството на сортови вина без ЗНП и ЗГУ и други вина без ЗГУ и ЗНП, които представляват и най-голямата група от произвеждани у нас вина. Те също се отнасят към трапезните вина и са от по-нисък ценови клас.

Подпомагането в сектора за укрепване на показателите в тези два аспекта – лозарски потенциал и производство на винено грозде и винопроизводство – ще да де възможност на икономическите единици, ангажирани с дейността в сектора да бъдат конкурентоспособни и устойчиви на динамичните процеси в националното и световно стопанство. От съществено значение за поддържането на висок жизнен стандарт на икономическите контрагенти в сектора е осигуряването на стабилни взаимовръзки между тях, които да допринесат за трайното повишаване

П.2.9 - Подобряване на достъпа до финансиране

П.2.9 Подобряване на достъпа до финансиране

Проблеми при осигуряване на финансиране от търговски банки срещат предимно малките и част от средните стопанства, както и развиващите дейност в селските райони, които не разполагат с активи на голяма стойност и не могат да покрият изисквания на банките за обезпечение. Предварителната оценка за финансови инструменти по ПРСР 2014-2020 показа, че затруднения с осигуряване на кредит имат животновъдните стопанаства, които са смятани за по-рискови от търговските банки и средните лихвени нива за тях обикновено са по-високи. В допълнение, трудности при осигуряване на външно финансиране могат да изпитват и някой по-специфични таргет групи, като групите и организациите на производители, оперативните групи по ЕПИ за изпълняваните от тях иновативни проекти и младите фермери, които стартират земеделска дейност. Също така, кризата, причинена от KOVID 19, създаде проблеми с ликвидността и показа необходимостта от достъп до оборотни средства на приемливи лихвени нива за продължаване на дейността на стопанствата.Това изисква развитието на специални финансови инструменти за облекчаване на достъпа на земеделските производители до външни финансови ресурси. Конкретните случаи и форми на финансиране чрез финансови инструменти ще бъдат определени на база резултатите от предварителната оценка за тяхното използване, както и рамката на подготвената за това инвестиционна стратегия.

П.3.1. - Повишаване нивото на организираност на земеделските производители

П.3.1.Повишаване нивото на организираност на земеделските производители

Малкият брой на активните членове в ОП и ГП и ниското равнище на организираност на земеделските производители, измерено с дял на търгуваната от ОП и ГП продукция в общия дял на продажбите на земеделска продукция са характеристиките, които определят слабия ефект от функционирането на ГП/ОП върху концентрацията на производството, конкурентоспособността, пазарната мощ и договорната сила на земеделските производители. Това е и причината за маргиналното влияние на ГП/ОП върху доставката на качествени суровини за преработвателната промишленост и спазването на екологичните стандарти в Българското земеделие. Недоверието на земеделските производители към сдружаване в ОП/ГП затрудняват тяхното развитие. Ниската стойност на подкрепата и високите административни разходи демотивират ОП да се възползват от възможностите за подкрепа на инвестиции чрез прилагането на оперативни програми.

Създадените възможности не се използват пълноценно и не оказват значим ефект върху развитието на интеграционните процеси и подобряването на конкурентната среда. Слаба е вертикалната интеграция на производители ипреработватели. Значителните транзакционни и логистични разходи демотивират и двете страни за формиране на сътрудничество.

Необходимо е да бъде повишена мотивацията на земеделските производители за членство в ГП/ОП, посредством определяне на приоритети за ГП/ОП при кандидатстване по мерките на ПРСР и държавни помощи. Това е особено важно за малките и средните производители за повишаване на тяхната конкурентоспособност и устойчивост. Целта е да бъдат направени инвестиции в оборудване и въвеждане на иновации, които са невъзможни за осигуряване от отделните ЗП. Наред с хоризонталния подход е наложително насърчаване на вертикалния модел на сдружаване между производители и преработватели, което да стимулира осигуряването на местни суровини и повишаването на ефективността на производството и преработката. Насърчаване сдружаването на биопроизводителите за постигане икономии от мащаби.

Крайната цел е съчетаването на икономическите интереси на участниците по веригата на стойността и справедливо разпределение на дохода от реализация на крайните продукти между тях.

П.3.2. - Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства

П.3.2.Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства

Резултатите от анализа дават основание, участието на земеделските производители в създаването и разпределението на добавената стойност във веригите на доставка в секторите „Мляко и млечни продукти“, „Месо“, „Плодове и зеленчуци“ и „Биологично производство“, да бъде оценено като неравностойно и неустойчиво. Намалява делът на първичното производство в добавената стойност на тези сектори. Голяма част от земеделските производители са изключени и не са интегрирани във веригата на стойността. Особено остър е проблема за млечното животновъдство. Като се има предвид, че 49% от суровото мляко остава за собствена консумация или се реализира чрез директни продажби и същевременно само 15% от произведеното мляко е от регистрирани по Наредба № 26 от 2010 г. за директни доставки на малки количества суровини обекти**,** то става ясно, че около 30% от произведеното мляко не се реализира на пазара. Достъпът до пазара става по-скъп и труден заради необходимостта от въвеждане на нови стандарти и изисквания.

Налага се потребността от осигуряване на възможности за по-голяма и адекватна на нуждите и на икономическите показатели инвестиционна подкрепа за късите вериги на доставки, което е предпоставка за увеличаване доходите на производителите и засилване на конкуренцията. Необходимо е да се осигури подкрепа за създаване и изграждане на публична пазарна инфраструктура за обслужване пазарната реализация в сектор „Плодове и зеленчуци” и „Биологично производство“, за да се разшири достъпа на малките стопанства до пазара и да се увеличи дела на първичното производство от този сектор в добавената стойност. Чрез популяризиране на късите вериги ще се създаде възможност за реализиране на цялата произведена продукция от фермерите и операторите от една страна, а от друга потребителите ще имат възможност да се запознаят с качествата и характеристиките на стоките, което ще подобри позицията на първичния производител. Възможно е да се повиши организираността на производителите на биологична продукция или отделно място в рамките на борсите в големите градове. Така раздробеността и малките размери на стопанствата ще могат да бъдат преодолени и ще се създадат условия за развиване на дребен семеен селскостопански бизнес с нишови продукти.

П.3.3. - Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби

П.3.3.Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби

За разглеждания период се отчита незначителен относителен дял на фермите регистрирани по НАРЕДБА № 26 от 2010 г. за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход (производители в първичния сектор на млякото - 1,7% от всички; произвеждащи яйца - 1% от стопанствата; месото и рибата – под 1% от производителите). Отчетено е слабо развитие на директните продажби на мляко чрез млекомати, както и слабо развитие на директните продажби от фермите в секторите „Мляко и млечни продукти“ и „Месо“.

Налага се потребността от облекчаване на изискванията, регламентиращи късите вериги на доставка, което е предпоставка за изсветляването им и свободното им функциониране. Необходимо е обвързване на подпомагането с резултати, като производство и реализирани обороти. Налага се преглед на контрол на и по отношение на стандартите за безопасност при продажбите от късите вериги, съобразени с възможностите на земеделските производители. Регулирането на директните продажби е необходимо за засилване на контрола върху хигиенните и екологични стандарти при продажбите на хранителни суровини и продукти.

П.3.4. - Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики

П.3.4.Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики

При съществуващата вертикална структура селскостопанските производители са отделени от преработватели и търговци и имат неравностойна пазарна сила. За изследвания период се отбелязва, че разходите за реализация на българските производители са се увеличили от 30% до над 50% от стойността на продажбите за някои продукти в резултат на неподлежащите на договаряне условия на международните търговски вериги. В анализа се подчертава, че българските производители продават на загуба или без печалба, като частично компенсират чрез другите канали.

В тези условия търговските вериги прилагат нелоялни търговски практики и влошават позицията на земеделските производители във веригата на стойността. Намалява делът на изкупните цени в цените на дребно (с изключение на цените в сектор свинско месо) за периода 2007-2018 г., което показва, че веригата на стойността е неефективна, прехвърляща доходи от нараснали цени в полза на преработватели и търговци. Измерени са високи стойности на ценова асиметрия в предаването на изкупните цени по пазарната верига за секторите зърно, мляко, свинско месо, плодове и зеленчуци, което показва, че движението на изкупните цени и цените по търговската верига се разминават съществено, което обикновено ощетява производителите. В този случай на асиметрична пазарна мощ по търговските вериги е необходимо да се защитят интересите на земеделските производители и на преработватели.

Високата концентрация на производството в хранително-преработвателния сектор и търговията, в сравнение с тази в някои от секторите на земеделското производство, както и неблагоприятните за земеделските производители търговски практики, поставят въпроса за ефективното и пълно приложение на Закона за защита на конкуренцията, така че да се предотвратят появата на доминиращи стопански структури и налагането на съмнителни договорни отношения. Необходимо е да се въведат механизми за определяне цената на селскостопанските и хранителните продукти в рамковите договори на производителите с търговците и посредниците. Повече прозрачност в ценообразуването ще бъде от полза както на производителите, така и на потребителите. Налага се необходимостта от осигуряване на ефективен контрол върху етикетирането и маркетинга на храните за борба с нелоялните търговски практики, които влошават позицията на земеделските производители във веригата на стойността. Следва да засили контрола попремахване на практиката на заблуждаващо етикетиране. Липсата на информираност у потребителите прави биопродуктите лесни за подмяна с други, обозначавани като „еко“, „натурални“, „фермерски“, „домашни“ и т.н., което компрометира разрастването пазара на биологични стоки.

П.3.5. - Засилване на контрола над вноса на суровини

П.3.5.Засилване на контрола над вноса на суровини

За целия изследван период секторите „Мляко и млечни продукти“ и „Месо“ са с отрицателен търговски баланс. Влошават се ценовата конкурентоспособност, ефективността, рентабилността на производството и финансовите резултати от дейността. За повишаване на конкурентостта на отрасъла е необходимо да се създаде равнопоставеност между субектите, ангажирани по веригата производство, преработка, търговия, потребление на храни. Налага се потребността от засилване на контрола на вътреобщностните доставки и вноса от трети страни и ефективен контрол по отношение на качеството на внасяните селскостопански и хранителни продукти. Осигуряването на ефективен контрол над качеството на внасяните селскостопански и хранителни продукти цели премахване неравностойната конкуренция с вътреобщностни доставки на нискокачествени стоки и нерегламентираният внос на нискокачествена продукция от трети страни.

П.3.6. - Осигуряване на необходимото количество и качество местни суровини за по-пълно използване на капа

П.3.6. Осигуряване на необходимото количество и качество местни суровини за по-пълно използване на капацитета на предприятията и повишаване добавената стойност и ефективността на предприятията от ХВП

Огромно е значението, което имат суровините за резултатите от дейността на предприятията от ХВП и особено на тези от секторите производство и преработка на месо, производство на мляко и млечни продукти, преработка и консервиране на плодове и зеленчуци. Това са сектори, които години наред имат проблем с недостига на местни суровини. Капацитетът на преработвателните предприятия за преработка на червено месо е натоварен частично, което оскъпява продукцията и намалява тяхната конкурентоспособност. Една от причините за това е и високата степен на самозадоволяване, която се отчита в отрасъла, като по-голямата част от производството на телешко и говеждо месо се консумира директно в стопанствата и въобще не достига до преработвателите, което води до пропуснати ползи.

По отношение на позицията на секторите на ХВП в създаването и разпределението на добавената стойност в секторните вериги на храните за анализирания период са установени следните неблагоприятни тенденции, пропуснати ползи, неизползвани резерви за повишаване на добавената стойност. Процесът на създаване на добавена стойност в отрасъла се възпрепятства от ниското равнище на иновации и недостатъчен потенциал за иновационни внедрявания. Решаването на проблема изисква използване на публична подкрепа за трансфер на знания към предприятията (предоставяне на знания, свързани с иновации на продукти, процеси и услуги).

Необходимо е проследяване на капацитета на преработвателните мощности и отдаване на приоритет на инвестициите на земеделски производители в собствена преработвателна база, както и обвързване на инвестиционната подкрепа в преработката със стандарти за качество и използване на местни суровини. Отдаване на приоритет за суровини и храни произведени по биологичен начин. Поощряване на производството на земеделски продукти и храни със защитени географски означения и с традиционно специфичен характер съгласно Регламент (ЕС) № 1151/2012.

Приоритетно следва да бъде финансирането на иновационни проекти, утвърждаване на качествени хранителни продукти със специфични национални и регионални характеристики - със защитено географско указание, с традиционно специфичен характер; използване на европейските фондове за реклама на биологично производство, традиционни продукти и експортно субсидиране; стимулиране на биологичното производство и защитени марки чрез финансова подкрепа за сертифицирането им.

Налага се необходимостта от осигуряване на подкрепа за иновации и инвестиции в модернизиране на предприятията от ХВП. От ключово значение за повишаване на добавената стойност в ХВП е ефективната инвестиционната подкрепа, измерена с коефициент на инвестиране (брутни инвестиции в дълготрайни материални активи на единица добавена стойност по факторни разходи). Необходима предпоставка за постигането на ефективност на подкрепата е икономическа обосновка на избора на приоритетни сектори и бенефициенти от гледна точка на потенциала им за устойчиво функциониране.

П.4.1. - П.4.1.Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.

П.4.1.Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.

Сектор „Селското стопанство“ допринася за 10,69% от общата сума на емисиите на парникови газове в България. Получават се в резултат на дейности и процеси свързани с производство и преработка на селскостопанска продукция, торене на почвите и третиране на животинските отпадъци. Основните източници на емисии на ПГ са: емисиите на CO2 (въглероден диоксид), емисиите на CH4 (метан), емисии на N2O (диазотен оксид) . В сравнение с другите сектори, които емитират ПГ, сектор „Селско стопанство“ е основен източник на емисии на N2O (около 87% от емисиите за страната). Основни причини са неустойчива употреба на минерални торове и управление и третиране на оборски тор. Връзка със Стратегически документи:

Регламент (ЕС) 2018/842 на Европейския Парламент и на СЪВЕТА от 30 май 2018 година за задължителните годишни намаления на емисиите на парникови газове за държавите членки през периода 2021—2030 г., допринасящи за действията в областта на климата в изпълнение на задълженията, поети по Парижкото споразумение, и за изменение на Регламент (ЕС) № 525/2013

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата

Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г. – за сектор селското стопанство се определени основни цели.

П.4.2. - П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата

П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата

Органичният въглерод (ОВ) в почвата е основният компонент на органичната материя в почвата и е изключително важен при всички почвени процеси. Нивата му може да варират силно в зависимост от естествените процеси (климат, земна покривка, почвен материал и т.н.) и фактори, предизвикани от човека, като земеползването и управлението. България се намира сред страните с отрицателен до нулев баланс на ОВ в сравнение с Европейските обработваеми почви. ТТози факт сочи по-високи нива на отделяне спрямо поглъщане на почвен С което в бъдеще може да доведе до изтощаване на почвата и ниска активност на почвените организми. Поддържането на структурата и качеството на почвата и увеличаване на запасите от ОВ трябва да се поддържа с практики, като възстановяване на тревни площи, минимални и нулеви обработки на почвата, подходящи сеитбообращения с азотофиксиращи култури, покривни култури, зелено торене и други. Улавянето на въглерод в селското стопанство може да бъде постигнато чрез управлението на земята, като това оказва значително влияние върху запасите от почвения ОВ. Преобразуването на площи с естествена растителност (например горски, тревни площи, влажни зони, торф) в обработваема земеделска земя води до постепенно намаляване на съдържанието на ОВ с течение на времето. Основно този процес се дължи на окисляването на въглерода по време оран и извличането на органичните вещества чрез прибиране на реколтата.

Екстензивното пашуване допринася за намаляване на уплътняването на почвата вследствие на по-малкия брой животни на единица площ, намаляване на водоплощната ерозия и запазване на биоразнообразието от пасищни видове растения. Добрите практики за управление на пасищата (вкл. неприлагането на пестициди и торове, животинските единици и интензивността на пашата) способстват за предпазване от ерозия на почвата, увеличаване пашата на животните и поддържане на тенденцията за намаляване на нетните емисии на CO2 от тях.

По отношение на адаптацията към измененията на климата освен идентифицираните потребности се открояват и потребности за изграждане на подходящи системи за напояване и подобряване на системите за вентилация и охлаждане в помещенията за животни.

П.4.3 - П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство

П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство (от водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса от селското стопанство)

Използването на енергията от ВИ, според изискването на Директивата за насърчаване използването на енергия от ВИ се поощрява (ЕС прие нова политическа рамка за постигане на дял от 32% ВЕ до 2030 г.) в три направления първото от които е: „Потребление на електроенергия – от водна, вятърна, слънчева и геотермална енергия и биомаса“. Климатичните условия в България са благоприятни за развитие на сектора на възобновяемата енергия, като основният ВИ, който се използва в страната *е биомасата*, чийто дял представлява 87% от крайното потребление на енергия от ВИ. Биомасата от селското стопанство включва: растителни и животински остатъци и отпадъци, както и остатъци и отпадъци от дърводобива като съгласно данните в стратегията за биоикономика се откроява потенциала на оползотворяване на животинските остатъци, както за производство на вторични продукти при следване на кръгов модел на производство, така и за енергия.

За 2018 г. крайното потребление на енергия в сектор „Селско, горско стопанство и рибовъдство“ е 173,2 ktoe, от които 7,8 ktoe е осигурено от ВЕ, или делът на ВЕ е 4,5%. За хранителната промишленост съответните стойности са: крайно потребление 227,7 ktoe, принос на ВЕ - 9,4 ktoe, дял на ВЕ – 4%.

П.4.4 - П.4.4. Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата

П.4.4.Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата

Климатичните модели прогнозират, че за територията на България климатичните промени ще са свързани с общо покачване на температурите, затопляне на зимните периоди и засушаване през лятото. В същото време броят и интензитета на екстремни климатични прояви като горещи или студени вълни, силни бури, натрупване на мокър сняг и лед се очаква да се увеличи. Екстремните метеорологични явления и постепенните климатични промени могат да окажат силно въздействие върху добивите и качеството на продукцията. Специфичните рискове от изменението на климата и уязвимостите в растениевъдството в България са, както следва:

Промени в продължителността на вегетационния сезон: По-дългият вегетационен период би позволил по-добро разпространение на отделните видове и ще подобри възможностите за отглеждане на нови, по-термофилни видове или вторични култури.

Агро-фенология: В България се очаква по-ранно цъфтене на дърветата, по-дълъг сезон за лозята и промени в другите естествени цикли на културите, което оказва влияние върху крайните добиви. В случая на зърнените култури се очакват по-нататъшно свиване на междуфазовите периоди от цъфтежа до узряването. По-краткият репродуктивен период също би означавал по-малко време за пълнене на зърното, което би имало отрицателно въздействие върху добивите.

Необходимо е насърчава отглеждане на култури, изискващи по-малко напояване в райони с недостиг на вода и с риск от засушаване.

П.4.5. - Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики -консервационно, интегрирано и биологично земеделие

П.4.5. Потребност от прилагане на нискоинтензивни земеделски практики като консервационно, интегрирано и биологично земеделие

Въпреки отчетеното през 2017 г. и в предходните години високо съдържание на органичен С и средна запасеност с N и P в ОЗ и ПЗП, моделът на запасите от органичен почвен С в повърхностния слой 0–30 cm в Европейските почви, показва относително ниски до средни запаси в почвите на страната. Загрижеността будят емисиите на N2O в общите емисии на ПГ, емитирани от земеделието, поради това, че N2O е около 340 пъти по-висок CO2-екв. в сравнение с метана. Около 87% от N2O се отделят от земеделски източници с основни причини неустойчива употреба на минерални торове (вкл. площите с основни култури пшеница, царевица и слънчоглед) въпреки, че количеството приложен минерален тор на ха се запазва ниско до средно) и изгарянето на растителни остатъци от стърнища (те са ниски за България в сравнение с високите емисии някои СЧ на ЕС като цяло, което показва добър ефект от ограниченията в ДЗЕС досега). Следователно е необходима подкрепата на практики, ограничаващи отделянето на N2O от почвите, както и за запазване на органичното вещество като цяло, например сеитбооборот и азотфиксиращи култури, диверсификация на култури, промеждутъчни култури и зелено торене, площи под биологично земеделие (отделянето на NO3 е с 35-60%, по-малко е отделянето на N2O, повече е прихванатия CO2 в почвата– от 40 до 2000 кг С /1 ха/1 год., а ерозията е до 4 пъти по-малко, както и схранението на енергия с намаление до около 50%), консервационни земеделски практики - технология за зърнено-житни и други култури с намалени почвообработки – минимални и нулеви и директна сеитба /намаляване на използваните горива и хербициди/, заравяне на растителни остатъци, с прихващане на С-емисии, запазване на органичния С и влагата в повърхностния почвен слой и др.

Нуждата от повишен контрол върху пръскането и наторяването с пестициди ще окаже позитивен ефект върху околната среда, включително и за намаляване измирането на пчелите съобразно актуализираният „Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България“.

Подобни практики ще отговорят и на целите на Зелената сделка (Стратегията за биоразнообразие и Стратегията „От фермата до трапезата“) за значително намаляване употребата на минерални торове и хмичини пестицидни средства.

П.4.6. - Увеличаване на производството на биомаса с животински произход

П.4.6. Увеличаване на производството на биомаса с животински произход

С увеличаването на мащабите на животновъдството в стопанствата през годините се увеличават и обемите отпадъчни животински субстрати, които трябва да бъдат обработвани. В тази връзка е необходимо по-ефективни методи и технологии за третиране на животинската тор с възможности за нейното оползотворяване. Освен като обогатител за почвата, за този изобилен и неизбежно свързан със селскостопанската дейност отпадъчен субстрат започва да се използва и като за потенциален източник на енергия. Животновъдството е основен замърсител с метан и азотни оксиди. Остатъците и отпадъците от животновъдството, които могат да се използват за производство на биоенергия, включват животински екскременти и постеля. Те могат да бъдат подложени на анаеробна ферментация за получаване на биогаз. Биогазът, получен от анаеробната ферментация, може да се използва за когенерация на електроенергия и топлина, а сухият остатък от процеса, който съдържа въглерод, фосфор и азот, може да се компостира и да се използва за торене (биотор).

П.4.7 - Противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания

П.4.7. Противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания

Животновъдството ще бъде неблагоприятно засегнато от по-големия топлинен стрес вследствие повишаването на температурата и влажността на въздуха, което засяга здравето и доброто физическо състояние на животните. Промените в температурата и валежите могат да засегнат животновъдството по отношение на възпроизводството, метаболизма и здравето. Промените в температурата и валежите също може да доведат до разпространение на патогени, а паразитите могат да повлияят на разпространението на болести, като едновременно с това се намалява производителността на животните и се увеличава смъртността. Промените в климата може също да засегнат наличието и качеството на фуражните и пасищни ресурси.

Климатичните промени играят ролята на катализатор за промяната на спектъра на патогенност. Промените в климата, а оттам и в екологията на гостоприемниковите популации (в т.ч. на резервоарните и на векторните видове животни), на инфекциозния агент или на едните и другите едновременно, се считат като водещ механизъм за промяна в диапазона на системата „гостоприемник - патоген". Едновременно с това те са и фактори, които затрудняват контрола върху тези болести.Болестите на животните водят до повишена смъртност или непреки загуби (допълнителни разходи за лекарства, разходи за извънреден труд и икономически загуби).

П.4.8. - Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса

П.4.8. Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса, за адаптиране към промените на климата.

Устойчивото състояние на горското стопанство, чиято основна цел е удовлетворяването на сегашните и бъдещи човешки потребности от гори и горски продукти, понастоящем се концентрира основно върху трите стълба на устойчивото развитие, а именно: неговата конкурентоспособност, екологична съвместимост и социална отговорност. Многофункционалният характер на горското стопанство, като динамична система, едновременно обвързана и зависима във времеви и пространствен аспект от състоянието и промените в околната среда, климата, политиката, икономиката, технологията и обществото като цяло, както на микро, така и на макро равнище са в основата на устойчивостта на горското стопанство. Нараства делът на възобновителните сечи със семенно възобновяване, което води до увеличаване дела на възобновените по естествен път гори на 79,6% от общата площ на проведените през 2011 г. възобновителни сечи, при 76,4% през 2005 г., в резултат на което се увеличава площта на естествените и полуестествените гори.

Следва да се насърчи прилагането на добри лесовъдски практики, особено в недържавните гори, като: извеждане на планираните отгледни сечи, превръщането на издънковите гори в семенни, провеждане на сечи с дълъг възобновителен период, особено на изборните.

П.4.9. - Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната

П.4.9. Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната, опазване на горските местообитания, биоразнообразието и екосистемните услуги от горите

Горските площи в България заемат около една трета от територията на страната и са с площ 4,230 млн. ха, от които 3,864 млн. ха са гори. Те са изключително важни за осигуряване на множество екосистемни услуги, включително редица икономически дейности, които са ключови за качеството на живота на хората, като например осигуряване на чисти питейни води, защита на почвите от ерозия, регулиране на климата, добив на дървесни и недървесни продукти, защита на биоразнообразието, осигуряване на среда за туризъм и рекреация.

От всички сектори, именно секторът „Горско стопанство“ има най-висок дял в поглъщането на въглеродни емисии. Според оценките на Националния доклад за инвентаризация на емисиите на парникови газове, горите са компенсирали около 12% от всички емисии в периода от 1988 до 2011г.

П.5.1. - Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване

П.5.1.Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване и поддържане на разнообразие на културите

Относителният **дял на земята за селскостопанско предназначение** в България възлиза на около 47% от националната територия, докато средният показател за ЕС е 46%. Горските площи варират през последните години, но през 2017 г. достигат 35% от територията.

Отбелязва се увеличение на горските и залесените земи в страната през периода 2007-2017 г. за сметка на селскостопанските земи, които са основният източник, както за увеличаване на залесените територии, така и за увеличение на земите, заети с дейности извън земеделието и горското стопанство. Земите с друго предназначение нарастват от 1,7 млн. ха до 1,9 млн. ха. **Намалението на селскостопанските земи с около 7% в периода 2007 – 2017** г. крие немалък риск от трансформирането на земеделски земи в урбанизирани територии и самозалесяването им, което основно засяга неизползвани земи в необлагодетелстваните части на страната. **Използваемата земеделска площ (ИЗП)** в страната показва движение в устойчиви диапазони, заключаващи се между 5,0–5,2 млн. ха.

Анализът на земната покривка показва, че делът на земеделската земя намалява от 51,7% до 47%, а делът на горската земя се увеличава от 31,4% до около 35%.

Запазва се съотношението между земеделските земи и ПЗП при декларираните площи, на базата на референтното съотношение, формирано през 2015 г.

Наблюдаваното увеличение при площите с други култури е добра тенденция - добавя азот в почвата и заменя нуждата от минерално торене и предоставя възможност за сеитбообръщения. Доброто състояние на площите, заети с овощни насаждения, в периода 2007-2017 г. поражда и необходимостза добро управление на почвите в тях.

П.5.2. - Подобряване качеството на почвите чрез ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия

П.5.2.Подобряване качеството на почвите чрез продължаване на усилията за ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия

В периода 2014-2017 г. засегнатите площи от плоскостна водна ерозия и почвените загуби остават относително постоянни. В сравнение с предходната година през 2017 г. се наблюдава слабо намаляване на интензитета на плоскостната водна ерозия. В периода 2015-2017 г. засегнатите площи от ветрова ерозия остават относително постоянни. В сравнение с 2016 г. през 2017 г. се наблюдава увеличаване на интензитета на ветровата ерозия (*Източник: "Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България за 2017 г."*).

Данните от Joint Research Centre (JRC) на ЕК и Европейската Федерация Консервационно Земеделие (2016) показват, че страната ни попада в категорията на страните в ЕС със слаб до умерен интензитет на загуби на почва, вследствие на ерозия.

В периода 2005-2016 г. засегнатите площи от ветрова ерозия и почвените загуби остават относително постоянни.

Приложима практика за намаляване на ветровата и водната ерозия е консервационното земеделие.

Възможни са и практики, включващи зелени вегетативни ивици /биофилтри/. Основно се използват за ограничаване на ерозията и на замърсители като седименти, фосфор, тежки метали, азот, въглеводороди (IDEQ, 2005). Вегетативните ивици (биофилтри) са площи или ивици земя, върху които се поддържа растителност, която подпомага контрола на замърсяванията.

П.5.3. - Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество

П.5.3. Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество

Запазването и повишаването на хранителни елементи в почвите чрез съвременните земеделски практики е съвкупност от технологични дейности по обработка на почвата, хидромелиоративни мероприятия, балансирано торене с минерални и органични торове, пестеливо използване на пестициди и връщане в почвата на органични отпадъци - преработени механично или компостирани. Намаляването на хранителните елементи в почвите от обработваемите земи е свързано с изнасяне на повърхностния почвен слой в следствие от ерозионни процеси, окисление на органичния въглерод от териториите с интензивни обработки, неправилна агротехника, деградация на почвената структура, уплътняване на почвата и др.

Запасеността на почвите с биогенни елементи се определя чрез съдържанието на общ азот, органичен въглерод и общ фосфор, както и съотношението между органичен въглерод и общ азот. Съдържанието и съотношението на биогенните елементи в почвата имат пряка връзка с почвеното плодородие и с храненето на растенията.

В периода 2005-2017 г. почвите в страната са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество. В периода 2005-2017 г. обработваемите земи и постоянно затревените площи се характеризират с високо съдържание на органичен въглерод и средна запасеност с азот и фосфор и в двете дълбочини: съответно 0-20 см/20-40 см за обработваеми земи и 0-10 см/10-40 см за постоянно затревени площи (*Източник: "Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда през 2017 г.*"). Тези резултати показват сравнително добри възможности за възпрепятстване на мобилността на замърсителите, попаднали в почвите. Налице, обаче, е тенденция към намаляване на запасите на почвено органично вещество в повърхностния слой (Европейска Федерация за Консервационно Земеделие, 2016), като те са в категорията ниски до средни, и отрицателен баланс на въглерод в обработваемите земи (MITERRA/Roth C model (Smart soil project), WUR, Agricultural markets Task Force, 15-9-2016). Чрез задържането на органичното вещество се адресират прихващанията на въглеродни емисии).

Налице е трайна тенденция към намаляване на запасите на почвено органично вещество в обработваемите земи.

П.5.4. - Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите

П.5.4.Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите

България все още е сред страните с най-нисък излишък на азот, който е значително под средното за ЕС-28 (51 кг/ха годишно към 2015 г.). Към момента, средната норма на торене с азотни торове не се превишава (158 кг N/ха ИЗП за 2016 г., при норма на торене от 170 кг/ха/г).

Въпреки, че азотният отпечатък е нараснал с 1,7 пъти - от 90 кг/ха през 2007 г. на 154 кг/ха през 2016 г., като цяло той е нисък (кг/ха наторена площ), което индикира нисък риск за замърсяване на околната среда и здравето на хората. Фосфорният баланс показва недостиг в България - брутният баланс е намалял два пъти - от -3 на -6 кг/ха годишно, което сигнализира за увеличаване дефицита на фосфор в почвата. Вследствие на това, фосфорния отпечатък се е понижил с 50% за периода 2007-2016 г., което се дължи на голямото увеличение на наторени площи (близо 5,6 пъти) и на по-малкия темп на увеличение на употребените тонове (2,8 пъти).

П.5.5. - Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове

П.5.5. Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове с цел опазване на водите

В България средната стойност на нитратите, които са основен замърсител за подземните води, показват слаба тенденция на повишение за 20-годишния период. През 2017 г. се наблюдава запазване на тенденцията за подобряване качеството на повърхностните води в България по отношение на основните физико-химични показатели, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план. За периода 1996-2017 г. в България концентрациите на O2 (разтворен кислород), NH4-N (Амониев азот), N-NO3 (Нитратен азот), БПК5 (Биохимична потребност от кислород) и PO4-P (Ортофосфати) показват намаляване на нивата от предходни години. Леко повишаване има при ХПК (химична потребност от кислород) през 2017 година.

През периода 2012-2015 г. качеството на сладките и на подземните води леко се е подобрило в сравнение с предходния отчетен период (2008-2011 г.).

Употреба на пестицидите на Европейско ниво нараства след 2009 г., а в България то е под европейските равнища, но също продължава да нараства значително след 2014 г. - от около 1 000 тона (2014 г.) до около 3 800 тона (2017 г.).

Общата тенденция относно съдържанието на нитрати в повърхностни води е към намаляване в последните 20 години, но се наблюдава слаба тенденция на повишение на средните стойности за последните 3 години. Част от подземните водни тела са с нитратно замърсяване.

П.5.6. - Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство

П.5.6.Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство

Селското стопанство в България емитира 84% от общото количество амоняк за страната, което е по-малко в сравнение със средното за ЕС-28 (92 %).

Управлението на оборския тор е с най-голям принос от земеделските подсектори в ЕС за емисиите на вредни вещества във въздуха.

Емисиите на NH3 от селското стопанство на България се дължат 57,5% на управлението на различните видове оборски тор и 42,3% на внасянето на неорганични N торове.

Емисиите на NH3 от селското стопанство за периода 1990-2017 г са намалели с 63,6% и през 2017 г. представляват едва 1,14% от емисиите на ЕС.

Селското стопанство в България генерира около 60% по-малко NH3 на единица обработваема площ в сравнение с ЕС-28, Франция или Полша и 14,5% и 23,1% по-малко в сравнение с Гърция и Румъния.

Рециклираното количество животински изпражнения, урина и оборски тор в България се е увеличило 8,45 пъти за периода от 2014 г. до 2016 г.

Ангажиментите на България по Директива 2001/81/ЕО и по Гьотеборгския протокол към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния (КТЗВДР) за нивата на емисиите на SO2, NOx, NMVOC и NH3 за 2017 г. са изпълнени.

П.5.7. - Намаляване на натиска от селското стопанство върху водните ресурси чрез подбряване на водния баланс

П.5.7.Намаляване на натиска от селското стопанство върху водните ресурси чрез подбряване на водния баланс и дела на напояване, както и възстановяване и модернизация на хидромелиоративната инфраструктура.

Най-големият потребител на вода е селското стопанство: на този сектор се падат около 40% от общото годишно количество вода, използвано в Европа. Въпреки повишаването на ефективността в сектора от деветдесетте години насам, селското стопанство ще продължи да бъде най-големият потребител и през следващите години, допринасяйки за недостига на вода в Европа.

Като цяло и независимо че е отбелязан известен положителен напредък, пренасищането с хранителни вещества от селското стопанство продължава да бъде едно от най-големите натоварвания върху водната среда.

На европейско ниво около 40% от повърхностните водни тела са в добро или отлично екологично състояние или потенциал, като езерата и крайбрежните води имат по-добро състояние от реките и преходните води. За България по отношение на биологичните индикатори за повърхностни води от категория „реки" при 56% от наблюдаваните пунктове не се постигат целите за добро състояние и за категория „езеро" при 30 % от наблюдаваните пунктове не се постигат целите за добро състояние. Наблюдава запазване на тенденцията за подобряване качеството на повърхностните води в България по отношение на основните физико-химични показатели, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план.

Търсенето на вода за напояване на земеделски култури в България през 2017 г. спада до 287 млн. куб. м, или с 6,8% спрямо 2016 година. В сектор Селско, горско и рибно стопанство водата за напояване през 2017 г. се оценява на 255 млн. куб. метра.

Прогнозираното увеличение на сушите в големи части на Южна Европа би увеличило конкуренцията между различни потребители на вода, като селското стопанство, промишлеността, туризма и домакинствата.

Общият индекс на експлоатация на пресните водни ресурси показва, че в периода 2000-2017 г. няма стрес върху водната екосистема на България. През 2017 г. индексът е оценен на 5,6%, което е близо до средния за периода 2000-2016 г. (6%). Въпреки, че България е относително богата на сладки води, тъй като водните ресурси се формират предимно от външен приток и са неравномерно разпределени на територията на страната, някои региони изпитват недостиг през пролетта и лятото с WEI+ от 22-23 % (БД ИБР, източник ЕАОС, 2017). В тази връзка, трябва да се положат допълнителни усилия за приспособяване към климатичните промени и в частност към недостига на вода. Един подход, който може да се развие в следващите години е насърчаване на повторната употреба на вода за напояване в селското стопанство в съответствие с Регламент (ЕС) 2020/741 на ЕС и Съвета от 25.05.2020 г. относно минималните изисквания за повторно използване на водата.

В същото време, слабата продуктивност на културите, изискващи напояване и високата им уязвимост към засушаване изисква възстановяване на главната хидромелиоративна инфраструктура като предпоставка за конкурентно и устойчиво развитие на земеделието и особено на сектори плодове и зеленчуци, но също и на полски култури, нуждаещи се от напояване.Съществуващата хидромелиоративна инфраструктура е остаряла, голяма част от нея е в лошо състояние. Използването й е неефективно, поради висока енергоемкост и значителни загуби на вода, което от своя страна повишава разходите за напояване. Тя е проектирана да задоволява нуждите на големите социалистически кооперативи и не отговаря на настоящата структура с преобладаващо малки и средни стопанства. Запазени са напоителни системи върху площи от 777 000 ха, но реално се напояват около 100 000 ха (13%), намаляват фермите, които напояват.

Повече от две десетилетия на недостатъчни инвестиции в напоителните системи са довели до значително влошаване на състоянието им, в следствие, на което в страната е отчетено намаляване на поливните площи и ограничаване на възможностите за насърчаване на конкурентоспособността на селското стопанство, особено в годините с неблагоприятни климатични условия.

Значителната годишна вариация на валежите създава заплахи за полските култури, което показва, колко важно е да бъде решен трайно въпросът с напояването. Достъпът до напояване в най-застрашените райони е ключов, за да се намали рискът от провал на реколтата и за стимулиране развитието на интензивни производства (зеленчуци) с по-висока добавена стойност.

П.6.1. - Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените местообитания и на дивата флора

П.6.1.Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените местообитания и на дивата флора и фауна от Европейски интерес.

Има потребност от мерки за подобряване на природозащитното състояние на видовете (нептичи) и местообитанията с Европейска значимост, включени в Директивата за местообитанията (92/43/ЕЕС) в земеделски земи в защитени зони и територии.

В анализа са изведени данни за състоянието на видовете и местообитанията от Европейски интерес, като съгласно изискванията на двете директиви държавите-членки имат отговорност да поддържат или да възстановят до благоприятен природозащитния им статус:

Природозащитното състояние на видовете с Европейска значимост, включени в Директивата за местообитанията (92/43/ЕЕС) показват тенденции в България, близки до Европейските т.е. повишаване процента на видовете в неблагоприятно-незадоволително (U1) природозащитно състояние.

Данните за България, показват общо подобряване на консервационния статус на местообитанията. Отчита се намаляване на дела на местообитанията внеблагоприятно-незадоволително (U1) състояние от около 88% през 2012 г. на 79% през 2018 г., а тези в благоприятно състояние се увеличават от около 11% през 2012 г. до около 12% през 2018 г. . Като цяло промяната на оценките се дължи на промяна на методиката, по които са правени, а не на самото състояние – в обобщените данни на ЕЕА/ЕТС е отразено, че при 70,74% от оценките се наблюдава „non-genuine change“, едва при 0,53% се наблюдава “genuine change”, т.е. реални промени и при 23,94% няма промени.

Като застрашаващи биологичното разнообразие могат да бъдат посочени неправилните обработки на почвата при наклонените терени, изсичането или изрязването на храстовидна или дървесна растителност, пресушаването и разрушаването на влажните зони, разораването на пасища и ливади, разораването на почвата или изсичането на дървесна растителност в буферни зони до водни тела, предизвикващо загуба или деградация на местообитанията или до нарушаване на условията за видовете в тях. Като резултат природни масиви и местообитания се разпокъсват (фрагментират), формират се прегради и препятствия, затруднява се връзката между отделните видове.

Съществува необходимост от продължаване на дейностите за опазване на влажните зони в страната, които са силно зависими и повлияни от земеделските практики. Въздействието от земеделието върху влажните зони е свързано най-вече с дифузното замърсяване с биогенни елементи и пестициди, пресушаване и промяна на предназначението на пасищата и ливадите в орни земи.

П.6.2. - Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи

П.6.2. Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи и тревни площи в земеделски земи.

Птиците са използвани като важен показател за състоянието на околната среда. Птиците са чувствителни към промените в околната среда, включително замърсяването и изменението на местообитанията. Птиците се считат за добри индикатори за измерване на разнообразието и целостта на екосистемите, тъй като те обикновено са близо до върха на хранителната верига, имат голям обхват и способността да се придвижат на друго място, когато средата им стане неподходяща, като така реагират на промените в местообитанието си.

От всички 76 вида птици, чието състояние е оценено чрез индекса на обикновените видове птици през 2017 г., намаляващите са 16%, увеличаващите са 25%, стабилните са 25%, а тези с неопределена категория на тенденцията са 34%. От оценените 76 вида, 27 вида обитават земеделските земи, 16 вида са горски видове и 33 вида обитават други типове местообитания. (*Източник: "Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България, 2017 г."*)

Индикаторът за птици в земеделските земи служи като барометър за промяната на биологичното разнообразие на земеделските ландшафти в Европа. Индикаторът е съставен индекс, който измерва степента на промяна в относителното изобилие от обикновени видове птици в избрани места. "Списъкът на видовете в ЕС" понастоящем обхваща 39 вида, които са зависими от земеделските земи за хранене и гнездене и не могат да се развиват в други местообитания. Данни за България са оскъдни (ЕЕА, 2019), но те показват доближаване до Европейската тенденция за намаляване на птиците в земеделските площи. Въпреки това, в България се запазва силно неблагоприятната тенденция на видовете, обитаващи земеделските земи (-27%), или обитаващи местообитания, които под някаква форма са повлияни от селскостопанските практики.

Намаляването на индекса за състоянието на популациите на птиците е признак за влошеното състояние на тези видове и средата, която обитават. Причините за преобладаващо неблагоприятни промени в числеността на птиците, обитаващи местообитания, които под някаква форма са повлияни от селскостопанските политики и практики, са свързани премахването на полските граници (синори), премахването на храстите, разораването на пасищата, химизацията и най-общо, процесите на интензификацията в селското стопанство. Специално значение за защита на птиците имат местообитания за гнездене и такива за хранене, които са свързани със земеделските площи. (*Източник: "Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България, 2017 г.")*

П.6.3. - Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта

П.6.3. Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта и постигане на благоприятен природозащитен статус на постоянно затревените площи.

Земеделският ландшафт подкрепя биологичното разнообразие и екосистемните услуги, като предоставя ползи за агро-екоситемите и за околната среда, в т.ч опазване на хабитати, намаляване на ерозията на почвата, подобряване на почвеното плодородие, регулиране на водния отток, адаптиране към измененията на климата. Структурните елементи на ландшафта са живи плетове, синори, каменни или дървени огради, отделни дървета или буферни зони между земеделските площи и водни обекти, които са важни гнезда за различните видове.

Проучвания в България доказват, че разнообразието на видове е по-високо в екстензивно ползвани пасища с наличие на по-голям процент храстова растителност. Цялостното премахване на храстите води до загуба на биоразнообразие, включително и на популации на приоритетни за опазване биологични видове и типове местообитания. То води и до влошаване качеството на естествения ландшафт.. Унищожаването на храстовата растителност води до влошаване състоянието на популациите и местообитанията на значителен брой консервационно значими видове, включени в приложенията на Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година за опазване на дивите птици и Директива 92/43 на ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна, както и в Закона за биологичното разнообразие

Според предоставените данни от Евростат (ниво NUTS-3), България попада сред държавите-членки с най-голяма загуба на земи с ВПС, поради интензификация на селското стопанство, като площите със загуби са в категориите повече от 0,2% и от 0,005 до 0,2% от ИЗП. Загубите са най-високи (>0,2% от ИЗП) в централната част на страната, в района Дунавската равнина и Добруджа. Врайоните с преобладаващо екстензивно земеделие да се запазват съществуващите елементи на ландшафта, докато в интензивните райони са необходими целенасочени действия за създаването и възстановяването им.

Площите под екстензивна паша, от своя страна, заемат в България около 28% от ИЗП, като по този показател България се нарежда в средата на класацията на ДЧ на ЕС, като по-добри показатели в сравнение с нас отчитат Румъния и Полша. Екстензивната паша показва гъстотата на пашуващите животни, ненадвишаваща 1 животинска единица (ЖЕ) на 1 ха фуражна площ (фуражни култури, постоянни пасища и ливади), като дял от ИЗП. Изменението на площите под екстензивна паша показва намаляване нанатиска на животновъдството. Екстензивното пашуване допринася за намаляване на уплътняването на почвата вследствие на по-малкия брой животни на единица площ, намаляване на водоплощната ерозия и запазване на биологичното разнообразие от пасищни видове растения. По-високата гъстота на животните на единица пасищна площ означава и по-голямо количество отделени екскременти на хектар фуражна площ, което увеличава риска от натоварване с хранителни вещества (азот и фосфор) и придвижване на излишъците от тях чрез повърхностните и подпочвени води. По-високата гъстота на животните на единица площ допринася и за завишаване на емисиите на парникови газове (азотни съединения).

П.6.4. - Насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и др. специфични ограничения

П.6.4.Насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и други специфични ограничения.

В много случаи, изоставените маргинални площи в полупланинските и планински райони довеждат до загуба на биологично разнообразие, особено при дребните земеделски стопанства. Извършването на дейност следва да минимизира рисковете от изоставяне на земята и последващо опустяване, загуба на биологично разнообразие и ценен ландшафт. Определянето на района се основава на обективни биофизични критерии.

Все още е налице негативна тенденция малките семейни стопанства в полупланински и планински райони и необлагодетелстваните райони да изоставят земеделски земи, поради неспособност за конкуренция с големите земевладелци. В същото време, тези райони са най-ценни за биологичното разнообразие, особено полуестествените местообитания, развивали се при непрекъсната, но екстензивна паша, като същото важи за заливни равнинни ливади.

П.6.5 - Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие

П.6.5.Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие

Според данни на Евростат през 2017 г. България е отчела площ от 136 618 ха, заети с биологично земеделие (БЗ), в сравнение с 2007 г. - 13 646 ха, т.е десетократно увеличение. За сравнение през 2017 г. ЕС-28 има 12 560 189 ха обща площ с БЗ, спрямо 7 268 143 ха през 2007 г.,- т.е. темповете на нарастване на площите с БЗ у нас са многократно по-високи в сравнение със средните темпове на нарастване за ЕС-28. Данните на ниво ЕС сочат, че в България се поддържа относително балансирано разпределение на площите под различен тип биологично производство, в сравнение с Гърция с преобладаващ дял на постоянно затревени площи, Полша и Румъния с голям дял на обработваеми земи, и Франция с голям дял на трайните насаждения.

Високият темп на нарастване на площите с биологичното земеделие в успешно съчетаване с агроекологичните мерки води и до високи и мултиаспектни ползи, както за постигане на целите за опазване на биоразнообразието, така и за смекчаване на въздействието на климатичните промени (чрез запазване и увеличаване на органичното вещество в почвата, повече растителна покривка и прихващане на ПГ в (Първи Официален Отчет за Изпълнение на Трети НПДИК, МОСВ, 2017), и за подобрено качество на води и почви и почвеното биоразнообразие, поради неупотребата на минерални торове и химични пестициди. Прилагането на практиките на биологичното производството влияе индиректно за подобряване или поддържане на доброто природозащитно състояние на природни местообитания и видове от Натура 2000.

Този сектор стимулира заетостта и привлича млади земеделски стопани, като осигурява 10—20 % повече работни места на хектар, отколкото конвенционалните стопанства, и създава добавена стойност за селскостопанските продукти. При изпълнение на агроекологичните количествени цели за целия ЕС, определени в Стратегията за биологичното разнообразие и в стратегията „От фермата до трапезата“, ще бъдат взети предвид различните отправни точки и нееднаквият напредък, постигнат от държавите членки

П.6.6. - Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ)

П.6.6.Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ) и неместни, съгласно националното законодателство видове.

Инвазивните чужди видове (ИЧВ) представляват една от най-важните заплахи за биологичното разнообразие, причинявайки сериозни екологични и социално-икономически въздействия.

В България по естествен път или в резултат на човешката дейност са разпространени и се разпространяват чужди видове, някои от които представляват заплаха за генетичната чистота на местните популации или увреждат качествата на природните местообитания. Макар и идентифициран, този проблем все още не е напълно проучен, както за животинските, така и за растителните видове. Под формата на горски култури са разпространени няколко чуждоземни дървесни вида – лиственица, дугласка ела, секвоя, веймутов бор, някои видове тополи и др. Те формират малка част от горите в страната, но независимо от това, налице са предпоставки за генетично замърсяване на местните видове.

Внасяне на неместни видове на регионално ниво може да бъде и замяната на естествените широколистни горски екосистеми с изкуствени насаждения, предимно от иглолистни и други видове, неприсъщи за съответните местообитания. Залесяването с неподходящи растителни видове изменя състава на съобществата и микроклимата, което може да доведе до изчезване на определени, обикновено стенотопни таксони растения и животни с висока консервационна значимост (напр. повечето видове охлюви, всички земноводни, смокът-мишкар). Разрушават се естествените места за размножаване и се унищожават ловните местообитания на прилепите и т.н.

П.6.7. - Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството

П.6.7. Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството в селското стопанство.

Стратегия за опазване на генетичните ресурси включва прилагането in situ / на фермерски мерки и ex situ методи. Това са допълнителни възможности за запазване на разнообразието от генетични ресурси за храна и селско стопанство. От 70-те години на миналия век са положени усилия за смекчаване на загубата на променливост на растителни генетични ресурси (PGR) чрез създаване на колекции ex situ Genebanks в Европа поддържат приблизително една трета от световните колекции от зародишни култури ex situ. Конвенцията за Биоразнообразие (CBD) насърчи опазването на in situ на видове. Член 2 специално признава домашните и култивирани видове като важен компонент от глобалното биологично разнообразие

Опазването на генетичните ресурси на земеделските стопанства и насърчава стопаните да съхраняват местни породи и култури, като ги подпомагат за тяхното ангажиране с опазването на генетичните ресурси на селското стопанство или предприемат разпространение и консултативни действия.

Около 10 000 растителни вида са били използвани за храна от човека от началото на земеделието. Днес само около 150 растителни вида съставляват диетите на по-голямата част от световното население. От тях само 12 вида осигуряват над 70 процента храна, докато четири - ориз, царевица, пшеница и картофи - съставляват над 50 процента от предлагането на храна, а само 30 култури осигуряват 90 процента от световния калориен прием.

Дивите родственици на културите (CWR-crop wild relatives) са видове, тясно свързани с културите (включително културите потомство) и това определя тяхната потенциална способност да допринасят за полезните качества на културните видове, като устойчивост на вредители или болести, подобряване на толерантността на културите към стресови абиотични условия като суша, подобряване на добива или стабилност. Те също могат да повишат хранителното съдържание на културите, включително протеин в твърда пшеница, калций в картофи и провитамин А в домат и др.

В няколко страни от ЕС популациите от местни породи, въпреки че като цяло са добре приспособени към местните обстоятелства и ресурси, остават в критично нисък брой, заменени от няколко и широко разпространени високопродуктивни породи, въведени за тази цел. Фактът, че местните породи съставляват само малка част от цялата популация и че висок процент местни породи са застрашени, показва риск от загуба на биологично разнообразие.

Необходимо е засилване на свързаността и синергията между научните звена/институти и приложната наука със земеделските практики, с цел използване на генофонда в земеделието и животновъдството (приспособени към климатичните и екологични условия на страната породи), както и насърчаване закупуването и разпространението на култури и сортове, приспособени към климатичните изменения.

П.6.8. - Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения

П.6.8. Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения.

Опрашителите са основен компонент на биологичното разнообразие и са необходими за възпроизводството на повечето растителни видове (ентомофилните растения, които са 84% от всички растения на земята), т.е. предоставят екосистемната услуга опрашване.. Популацията на опрашителите оказва влияние върху устойчиво осигуряване на хранителната независимост (по данни от Европейския парламент 76% от производството на храни в Европа зависи от опрашителите), качеството и количеството на селскостопанските добиви и икономическата възвръщаемост на земеделските стопанства, но влияе и индиректно върху контрола на вредителите, качество на почвата и водата и ландшафтна естетика. Опрашителите включват не само пчели, но и пеперуди, молци, бръмбари, оси и бозайници, като прилепи и птици. Те представляват един от най-важните показатели за здравето на околната среда, като се има предвид, че статистиките и тенденциите от цяла Европа, макар и понякога частични, показват притеснителен спад в популацията на опрашители - 56 вида опрашители са защитени от Директива 92/43 / ЕИО за местообитанията, от които 67% от оценките са неблагоприятни.

На европейско ниво има разработен модел за оценка на опрашителния потенциал на екосистемите с отчитане на броя опрашители и наличието на растения, които им служат за храна. Тенденцията в ЕС-28 и България за намаляване популациите на опрашителите и по-специално на пчелите, изисква спешни мерки за възстановяване и запазване на популациите на пчелите и другите организми-опрашители..

Дейностите за повишаването на биологичното разнообразие на ниво ферма трябва да се стимулират в прилагането на бъдещата ОСП в България.

Трябва да се подкрепят, както екологичната инфраструктура, която пресъздава и възстановява мозайки от местообитания и функционална свързаност на опрашителите в селските и градските пейзажи, така и да се насърчават поддържането на добре управлявани живи плетове. Важни са мерките за стимулиране на буферни ивици, тревисти/цъфтящи ивици по протежение на водни течения и многогодишни цъфтящи райони, за насърчаване на биологичното разнообразие с цел защита на възможностите за набиране и местообитания за опрашители и за биоконтролни агенти. В допълнение това осигурява по-добър контрол на ерозията на почвата.Поставянето на кошери в или в близост до горски територии ще допренесе за възпроизводството и за опазване на видовото разнообразие на горите.

П.6.9. - Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите

П.6.9.Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите, горските местообитания и подобряване на екосистемните услуги, предоставяни от горите.

Мотиви: Горските площи в България заемат около една трета от територията на страната и са с площ 4,230 млн. ха, от които 3,864 млн. ха са гори. Те са изключително важни за осигуряване на множество екосистемни услуги, включително редица икономически дейности, които са ключови за качеството на живота на хората, като например осигуряване на чисти питейни води, защита на почвите от ерозия, регулиране на климата, добив на дървесни и недървесни продукти, защита на биологичното разнообразие, осигуряване на среда за туризъм и рекреация. По данни на МОСВ и природозащитните организации, броят на уязвимите, застрашените и критично застрашените горски видове птици, бозайници, други гръбначни и безгръбначни животни се увеличава през последните 10 години.

В съответствие с целта за осигуряване на строга защита на всички останали девствени и вековни гори в Европа от решаващо значение е същите да бъдат идентифицирани, картографирани, наблюдавани и ефективно опазвани, които представляват най-богатите горски екосистеми.

Възможностите за подпомагане на дейности за обезпечаването и съхранението на горски екосистемни услуги може да адресира потребностите за насърчаване на устойчиво управление и подобряване състоянието на горите и горските площи, включително поддържане и подобряване на биологичното разнообразие, водните и почвени ресурси, и борбата с изменението на климата.

П.7.1. - Ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани

П.7.1.Ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани

Потребността от ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани се обуславя от силното изоставане процеса на въвеждане на иновационните и технологични средства за ефективно функциониране на техните стопанства. С най-голяма сила необходимостта от обезпеченост с техника, прикачен инвентар и специализирано оборудване е в т.н. уязвими сектори, където състоянието с използваните материални производствени ресурси е най-незавидно. Техническите и технологични нововъведения са важен детерминиращ фактор за по-високи производствени резултати. С навлизането на специализирани машини и оборудване в тези сектори ще се намали използването на ръчен труд, тези стопанства ще могат да следват добрите земеделски практики, което ще осигури по-високи добиви при отглеждането на плодове и зеленчуци и продуктивност в говедовъдните и овцевъдни стопанства с по-малко разходи на труд. Допълнително това ще допринесе за покриване на санитарно-хигиенните и хуманните изисквания към отглежданите животни.

Иновационните нововъведения и свързаните с това инвестиции ще допринесат за издигне на качествено ново равнище материално-техническата база на стопанствата, което ще има за проекция повишаване на привлекателността на земеделския труд; ще доведе до увеличаване на производителността на труда и съответно повишаване на доходността от земеделска дейност; обективно ще нараства необходимостта от специфични знания за управление на сложните селскостопански машини, агрегари и т.н. Това на свой ред ще мотивира младите стопани и другите заети в отрасъла да придобият нови допълнителни знания в областта на земеделието и животновъдството и издигане на тяхното квалификационно равнище.

П.7.1. - Намаляване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони исектори

П.7.1. Намаляване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони и аграрни сектори

В регионален аспект различията са белязани с по-високото от средното за страната намаление на работната сила в отрасъла от Северозападна България и най-слабо в областите на Югозападна и Южна Централна България. Що се касае до загубата на семейната работна сила най-застрашени са отново граничните и погранични територииите на Северозапада плюс тези от Югоизточна България. Нарушеният баланс при формирането на трудовият потенциал между отделните райони е пряко следствие от съществуващите диспропорции в цялостното икономическо, социално-демографско, техническо, технологическо и друг тип развитие на общините и областите принадлежащи в различните райони на страната.

В секторно отношение, съществените различия в земеделската заетост са свързани с факта, че най-слабо присъствие на млади фермери има в смесените животновъдни стопанства, в сектор „свине, птици и зайци" и в сектор „зеленчуци". Други различия освен тези предопределени от обективно съществуващите предпоставки свързани със същността и характера на производството и труда в отделните земеделски сектори, се свеждат до: равнището и качеството на механизация и автоматизация на земеделските стопанства; равнището на постигната производителност на труда и съответно на генерираните в тях земеделски доходи; в състоянието на производствените (технически, технологични, ергономични, социално -битови) условия на труда; възможностите за пазарна реализация на селскостопанската продукция; ефектите от усвоените Европейски и национални субсидии; степента на атрактивност на земеделския труд; равнището на инвестиционна активност в земеделските стопанства и др.

Изброените по–горе различия в регионално и секторно отношение, които в по-голямата част са с мащабите на диспропорции обуславят следните потребности: Подобряване на цялостната социална и техническа инфраструктура в т.ч. по-широк интернет достъп; адекватни мерки за подобряване качеството на живот в селските райони; Намаляване на отрицателните демографски процеси в селските райони и специално в планинските и другитенеоблагодетелствани райони; Стимулиране развитието на фамилното земеделие и другите нишови сектори, особено в планинските и другите необлагодетелствани райони; Стимулиране сдружаването на младите стопани на регионален и отраслов принцип. С намаляването на регионалните и секторни диспропорции в трудовата заетост, ще се постигне по-балансирано развитие на отделните региони и сектори в отрасъла.

П.7.2. - Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход,улесняване стартиране на стопанства

П.7.2.Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство

Селскостопанският отрасъл с ниската степен на генерирани доходи и неприемливи условия на труд продължава да бъде ниско привлекателен особено за по- младите хора. Резултатите и изводите от направеният анализ на развитието на младата работна сила в аграрния отрасъл показват, че проблемите свързани с преодоляването на отлива на жизнеспособна работна сила от отрасъла през следващото десетилетие, а и в по-дългосрочен план, ще стоят на дневен ред както у нас, така и в Европа. Въпреки, че делът на младите аграрни мениджъри в България е по-висок от средният за Европейските страни, тяхното абсолютно намаление свидетелства за сериозни проблеми свързани с привличането и трайното задържане на млади хора в отрасъла.

Основната група от причини, които демотивират младите хора да се занимават със земеделие и действат в посока на прекратяване заетостта в отрасъла са свързани с ниското равнище на земеделските доходи, ниската степен на механизация предимно в т.н. уязвими сектори, ограниченият достъп до кредити и закупуване на земя, несигурни пазарни цени и пречки пред стоковата реализация на продукцията, неприемливи технически, технологични, ергономични и др. условия на труд в сравнение с останалите отрасли.

Потребността от увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход се обуславят от: в основата на мотивацията за стартиране на агробизнес е необходимият първоначален капитал, с който по-голяма част от младите лица не разполагат; ниският размер на фермерския доход. Първоначалният капитал е необходим не само за новите фермери, но и за тези които наследяват земеделски стопанства, защото е необходимо постигането на технологично обновяване и модернизиране на съществуващите стопанства. Резултатите от действащите специални насърчителни мерки за младите стопани през първите два програмни периода показват силна заинтересованост за усвояване на финансовата подкрепа в секторите на растениевъдното производство и слаба ориентация към говедовъдните и овцевъдните стопанства.

Заедно с потребността от увеличаване на подкрепата за младите стопани е необходимо да се повиши ефекта от тези финансовите стимули. Това с особена сила важи за младите лица които не са потомствени фермери, а правят опити да навлязат в този бранш без да имат някаква земеделска практика, специфични знания и тяхната устойчива заетост е по-трудно постижима цел. Най-много това касае лицата от големите градове, които не са имали връзка със селото и земеделската земя. Затова възниква потребността от прилагането на диференциран подход при предоставяне на финансовите средства за младите стопани. Приоритет следва да имат лицата живеещи в селските райони; такива които са наследили стопанството от близки родственици; семейни с едно или две деца; лица които желаят да създадат животновъден обект с определен вид животни (основно крави и овце) или да разширят съществуващ вече такъв обект.

Потребността от насърчаване предаването на земеделската дейност между поколенията се обуславя от факта, че потомствените фермери са най-сигурният ресурсен източник за съхранение на фермерството, за устойчива земеделска заетост и развитие на собствен аграрен бизнес. Върху възникването на тази потребност допълнително влияние оказва липсата понастоящем на национален регламент за ранно пенсиониране на земеделските производители и съответно прехвърляне стопанството на млади фермери.

По данни на НСИ всяка година селата губят от своя човешки потенциал приблизително с 1,6%. Този процес е съпроводен с постоянно застаряване и влошаване на възрастовата структура на селското население. Заплащането на труда в земеделието е по-ниско отколкото в останалата част на икономиката, което се дължи на ниската добавена стойност на единица площ и на заплащане в сектора, съобразено със средните за района, страната и вида на труда. През 2016г. средно на 1 ГРЕ в стопанство на млад фермер се падат по 20.3 ха използвана земеделска площ (при средно- 17.6 ха)и 5,5 ж.е.

Въпреки, че производителността на труда в стопанствата на младите фермери е по-висока от тази в останалите стопанства, тя продължава да бъде доста по-ниска от постигнатото средно равнище на производителността на труда в ЕС-27.

Потребността от насърчаване към различен тип обединения за пазарна реализация е пряко свързана с необходимостта от увеличаване на фермерския доход на младите стопани. Колективната организация при изкупуване на готовата земеделска продукция и последващ избор на най-изгодните пазарни условия и канали за нейната реализация гарантират получаването на по-сигурни и високи приходи. Освен това следва да се отбележи благоприятното обстоятелство, че младите фермери в по-голяма степен в сравнение с останалите фермери са склонни към

П.7.3. - Повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла

П.7.3.Повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла

Особено неблагоприятна качествена характеристика на работната сила в земеделието е нейното ниско образователно и квалификационно равнище. В това отношение силно изоставаме от Европейското равнище. Въпреки напредъка през последните години, положителните промени са недостатъчни за коренно усъвършенстване на образователно-квалификационна структура на фермерите. На практика продължава да се чувства остро недостигът от висококвалифицирани специалисти, способни да управляват сложните производствени процеси, специализираната селскостопанска техника, машини и оборудване от последно поколение.

Самите млади земеделски стопани осъзнават необходимостта от постоянното повишаване на знанията и квалификацията, както и преквалификация. Въпреки нарастващата роля на НССЗ като център за трансфер на знания в областта на земеделието с широкомащабната си дейност, тя може само частично да помогне за посрещане на потребностите от висококвалифицирани мениджърски кадри. Това определя потребността от разширяване достъпа до знания чрез използването на повече образователни източници за придобиване на необходимите знания и практически опит.

Потребността от повишаване на професионално-квалификационното равнище на заетите в отрасъла се обуславя от няколко причини. Налице е силно изоставане отсредното Европейско равнище по отношение на образователно-квалификационната подготовка на аграрните мениджъри и на останалите трудови ресурси в земеделието, което е неблагоприятен факт за имиджа на страната ни. Необходимостта от коренна и ускорена модернизация на земеделските стопанства и очакваното навлизане на нови производствени и информационни технологии в отрасъла изискват прилагането на нови знания не само свързани с аграрното производство, но и такива по управление и маркетинг, агро-екология, финанси, компютърна грамотност, софтуерни приложения и др. Управлението на съвременно модерно земеделско стопанство и експлоатацията на селскостопански машини и техника от ново поколение е немислимо да се реализира от лица без необходимото образование, специфични знания и квалификационни умения.

Потребностите свързани с разширяване капацитета на организациите ангажирани с обучението и предоставянето на консултантски услуги на земеделските стопани, както и подобряването на контрола върху тяхната дейност, със засилването на контрола върху издаването на съответните сертификати за преминалите обучителни курсове, с обогатяването на съдържанието на обучителните курсове и диверсификация на формите за предоставяне на консултантски услугисе обуславят от: недостатъчният експертен капацитет, с който разполагат съответните обучителни организации; от слабиятконтрол върху дейността им в т.ч. и при издаването на сертификационните материали; от необходимостта за постоянно привеждане на учебното съдържание на предлаганите курсове в съответствие с навлизащите нови технологии и предоставяне на специфични практически знания. Задоволяването на горепосочените потребности ще бъде в посока на увеличаване професионално–квалификационният потенциал на аграрните мениджъри и на другите заети в отрасъла до ново по-високо равнище.

Заедно с неблагоприятната възрастова структура на работната сила в земеделието, проблем е нейното ниско квалификационно равнище. По данни на Евростат, от всички управители на земеделски стопанства през 2007 г. 85% са с най-ниска степен на квалификационно ниво (0-2). За 10-годишния изследван период обхватът на лицата с това квалификационно равнище намалява на 72.3% през 2016 г. Този факт сам по себе си е положителен сигнал за редуциране на неквалифицираната земеделска заетост. Въпреки това обстоятелството, че близо една трета от всички мениджъри остават без никаква квалификационна подготовка, а останалата част са с ниска степен, показва, че този проблем продължава да стои с особена острота пред работната сила в отрасъла.

П.7.5. - Улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони и създаване и подпомагане на стартиране

П.7.5.Улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони и създаване и подпомагане на стартирането на стопански и неземеделски дейности

Група фактори, които определят икономиката се отнасят към структурата на пазара труда, търсенето на работна сила, мобилността на трудовите ресурси. Другата група фактори са инвестициите, приходите от произведената продукция, добавена стойност от икономическа дейност. В селските общини за определящи диверсификацията на икономиката са предприятията от „Преработващата промишленост“, „ХВП“, „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране, площи“ „Хотелиерство и ресторантьорство т.е. предимно в отрасъл услуги.

Един от проблемите в селските райони е влошената възрастова структура, отлива на млади хора, намаляване на населението и липсата на човешки потенциал. В по-малките населени места преобладават предимно възрастни хора над 65 години, а в градските райони се концентрират предимно младите в активна трудоспособна възраст, където човешкият потенциал е в пъти над този в селските райони. Финансова подкрепа в развитието на стопанска дейност в селските райони ще допринесе за създаване на работни места и привличане на млади хора в селските райони.

Селските райони изостават в производителността на труда, а по-високите нива на безработица, обясняват по-ниската покупателна способност на населението в селските райони от средния индекс на покупателната способност и по-ниските нива на доходи. Микро предприятията са определящи за националната икономика те способстват за осигуряване на по-висока заетост, икономически растеж и производителност.

Инвестициите в дълготрайни материали активи нарастват за микро предприятията предимно в областта на услугите, но техния производствен капацитет е по-нисък от този на малките и средните.

П.7.6. - Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в сектори

П.7.6.Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в секторите на индустрията и на информационните услуги, които да допринасят за повишаване на добавената стойност

За подобряване на конкурентоспособността на предприятията е необходимо въвеждане на нови технологии и цифровизации на бизнес процеси, както и подобряване на производителността на труда. За ускоряване на развитието на икономиката в селските райони е необходимо да се инвестират в иновативни продукти, което би довело до по-добри позиции на микро предприятиятани МСП на местния и международния пазар. В тази връзка въвеждане на цифровите технологии, на иновативни бизнес процеси са решения за подобряване на рентабилността на МСП.

В селските райони инвестициите в иновации и технологични производства ще имат принос за диверсификация на техните икономики извън типичните земеделски дейности. Диверсификацията на икономическата структура в селските райони създава допълнителна заетост и ползата е в ограничаване на отлива на младите хора и намаляване на риска от обезлюдяване и от бедност.

П.8.1. - Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика

П.8.1.Диверсификация на икономическата дейност. Стимулиране на нови производства в областта на биоикономиката и кръговата икономика.

Икономическото развитие в селските райони, следва да улесни стопанската дейност и да стимулира дейности за насърчаване на местната конкурентоспособност, постигане на жизненост на населените места в селските райони и качеството и стандарта на живот, подобри степента на развитие на човешкия капитал и инфраструктура. Смекчаването на въздействията на климатичните промени и адаптацията е цел на Стратегическия план и следва да се отчете при икономическите дейности, и производствата в селските райони. Необходимостта от защита на околната среда и намаляване на ефектите от климатичните промени за селските райони, се поражда и от социално–икономическото развитие, като част от тази уязвимост се проявява като натиск върху природните ресурси, които са основни за развитие на икономическите дейности в селските райони. Затова при интервенциите за насърчаване на диверсификацията на икономиката в селските райони следва да се интегрират инвестиционните решения в икономическите сектори с ефект, целящ подобряването на околната среда и укрепването на регионалната конкурентоспособност (промишлени дейности в области за ново бизнес развитие като биоикономика, кръгова икономика, въвеждане на чисти и възобновяеми енергийни източници за заместване на старите способи за използвана енергия в промишлените производства) и по-този начин да се насърчава приносът на икономиката в селските райони към по-ефективно използване на природните ресурси. Необходимо е насърчаването на различни производства, базирани на алтернативни производствени процеси, които могат да намалят екологичния отпечатък от дейността.

Диверсификация на икономиката в селските райони следва да се постигне чрез интервенциите в Стратегически план по стълб II и подобряване на достъпа до технологии и дигитализация (стратегия за умните села).

Икономическото развитие в селските райони, следва да улесни стопанската дейност и да стимулира дейности за насърчаване на местната конкурентоспособност, постигане на жизненост на населените места в селските райони и качеството и стандарта на живот, както и да се подобри степента на развитие на човешкия капитал и инфраструктура.

Диверсификацията на икономиката в селските райони може да се постигне чрез развитие на икономически дейности свързани с търговия, услуги, преработващата промишленост, и по-малкото присъстват предприятия в сектори на индустрията, които допринасят с добавена стойност (изоставане в развитието на предприятия, внедряващи иновации в селските райони.).

Отглеждането, добиването и преработката на биомаса от земеделието и горското стопанство дава възможност за диверсификация на приходите, работни места и бизнес възможности, както и за предоставяне на нови услуги в селските райони. Повечето технологии за преработка на растителните и животински остатъци и отпадъци, обаче, са свързани с необходимостта от осигуряване на ново специализирано оборудване, което изисква инвестиции, за които трябва да бъде осигурено финансово стимулиране.

Съгласно информация от Националния план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027, горите на държавите членки на ЕС се разпростират върху 161 милиона хектара иобхващат около 38% от площ на Съюза. От социално-икономическа гледна точка експлоатацията на горите генерира ресурси, по-конкретно дървен материал.

Основната употреба на дървения материал е за енергийни цели (42% от обемите), при 24% за дъскорезниците, 17% за хартиената промишленост и 12% за производството на дървесни плоскости и др. Около половината от потреблението на възобновяема енергия в ЕС е от дървесни източници. Освен това, горите осигуряват „недървесни“ продукти (различни от дървения материал). Те подпомагат също така някои услуги (лов, туризъм и т.н.). По този начин горите са източник на работни места, особено в селските райони.

Със Стратегията „Иновации за устойчив растеж: биоикономика за Европа“ (и „Инициатива за актуализиране на стратегията и плана за действие на ЕС за биоикономиката - 2018 г“) се апелира за ефективното използване на ресурсите (гъвкави, кръгови и приобщаващи), като се подчертава, че това трябва да бъде ускорено.

Това включва превръщането на органичните отпадъци, остатъците и безопасни продукти на биологична основа, например чрез въвеждане в експлоатация на малки биорафинерии, подпомагане на земеделските стопани и горските стопани да диверсифицират източниците си на приходи и да се справят по-добре с пазарните рискове, като същевременно постигат целите на кръговата икономика.

Целта е по-доброто свързване на националните стратегии за биоикономиката и националните

П.8.2. - Подобряване на здравните и социалните услуги.

П.8.2.Подобряване на здравните и социалните услуги.

Политиките в областта на здравеопазването и социалните услуги са ключови за преодоляване на множество здравни проблеми и предизвикателства в селските райони като достъпни, качествени, здравни и социални услуги, преодоляване на здравните и социални неравенства, оптимизиране на болничната и извънболничната помощ, подобряване на качеството на медицинската помощ и безопасността на пациентите.

Териториалните аспекти на политиките в здравеопазването в селските райони са свързани с процесите на обезлюдяване, застаряване на населението, влошената транспортна инфраструктура и достъпът на населението до здравни услуги. Това обвързва здравната политика с демографската, политиките в сектор транспорт и др. Държавната политика в областта на здравеопазването е насочена към подобряване на достъпа до здравно обслужване, повишаване качеството на здравните услуги чрез непрекъснат контрол и мониторинг, намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите.

П.8.3. - Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в селските райони

3. Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в селските райони чрез:

3.1. Подобряване качеството на общинските пътищата чрез изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, съоръжения и принадлежностите към тях на територията на общини от селските райони.

3.2. Подобряване на водоснабдяването и пречистването на водите използвани за питейно-битови нужди чрез изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в селата и население места до 2000 жители .

3.3.Подобряване качеството на улиците на територията на общини от селските райони (изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях).

3.4. Подобряване и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения.

3.5. Подобряване енергийната ефективност на сгради, стопанисвани от местната власт.

3.6. Доизграждане на съществуващи канализационни системи и осигуряване на подходящо пречистване за населените места под 2000 е.ж.

3.7. Осигуряване на високоскоростен широколентов достъп и изграждане на сигурна публична инфраструктура.

Устойчивото социално-икономическо развитие на селските райони е неразривно свързано със съществуващата инфраструктура и качеството на предлаганите услуги за населението в селските райони. Недостига на инвестиции за обновяване на съществуващата инфраструктура и неадекватното качество на предлаганите услуги (спрямо градовете) е основният елемент, който продължава да разширява границите на развитие между селските и градските райони в България и който, освен това е пречка за създаването на равни възможности в социално-икономическото развитие на селските райони. Тези фактори водят до влошаване на качеството на живот в селските райони и застрашава способността им да задържат населението и да привличат инвестиции, което ги поставя в социално-икономически спад.

Населените места в селските райони в България ще станат привлекателни за бизнеса и за живеене, чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, изграждане на липсващата или рехабилитация на съществуващата техническа инфраструктура, транспортни и комуникационни връзки.

Създаването и обновяването на публичната и техническата инфраструктура е основната за създаването на оптимална жизнена среда на селските райони, опазването на околната среда, създаването на достъпност и развитие на икономиката. Текущата ситуация в България показва необходимостта от развитието на техническа и социална инфраструктура в селските райони. Въпреки, че през програмния период 2007 - 2013 г. и 2014 – 2020 г. създаването и обновяването на публичната и техническата инфраструктура (пътища, водоснабдяване, канализация, улици, тротоари, паркове, градини, спортна, общинска и социална инфраструктура и др.) в селските райони беше финансирано от ЕЗФРСР, тя е все още слабо развита и забавя социално-икономическото развитие на селските райони.

Основна част от водоснабдителната мрежа в селските райони е изградена с етернитови тръби, които са силно амортизирани и са причина за чести аварии и големи загуби на вода. Бъдещите инвестиции следва да се насочат към ремонт и подмяна на остарели тръби със съвременни и надеждни полиетиленови такива, което съответно ще се намали загубите на вода, разходите за експлоатация и поддръжка на водопроводната система и ще се подобри надеждността на водоснабдителната мрежа.

Канализационна мрежа в голяма част от населените места с до 2 000 е.ж. не е изградена, а в други е в лошо състояние. Подобряване на канализационната мрежа в селските райони попада в агломерациите, които са в обхвата на регионалните инвестиционни планове. В плановете на основата на подробни данни, измервания са посочени водоснабдителните мрежи, тяхното състояние, което ще е определящо за интервенции в конкретни агломерации, в които попадат и територии на селските райони. Дейностите, свързани с инвестиции за доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони ще бъдат съобразени предвид необходимостта от идентифициране на нуждите от доизграждане на канализационни мрежи и съоръжения за

П.8.4. - Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти

П.8.4.Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти

Културата и духовното развитие в селските райони са фактор за подобряване качеството на живота, намаляване на миграцията на младите хора, за опазване на културното наследство и традиции. България е страна с богато културно, историческо и духовно наследство. В населените места средища на култура и духовност са библиотеките, читалищата и музеите. В по-големите градове – областните центрове предлагат повече възможности за културни развлечени като театри, кина и др. Характерно за културата в България е нейното многообразие, проявяващо се в недвижимите и движимите културни ценности и продукти на творчески индустрии.

Чрез ремонта и реставрацията на развитието на културно-историческите обекти ще се реализира в максимална степен местния икономически потенциал на селските райони, в които поради липса на производствени дейности или други стабилни източници на доход и заетост, са с по-ниски темпове на развитие, като в същото време ще доведе и до опазване и популяризира културното и историческото наследство и ще има благоприятно устойчиво въздействие по отношение на опазване на околната среда.

П.8.5. - Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура

П.8.5. Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура с цел увеличаване на дела на населението, което има достъп до подобрени услуги

Човешкият капитал се отъждествява с качествата на хората и зависи както от нивото на образование, така и от неговото качество. В съвременните динамични условия, човешкият капитал е съществен за въвеждането на технологични иновации и за развитието на икономиката. В страната образователното равнище на населението значително се подобрява през годините, следвайки ясно изразена тенденция на увеличаване на броя и дела на населението с висше и средно образование и същевременно намаляване на броя на лицата с основно и по-ниско образование.

Степента на завършено образование е необходимо условие за осигуряване за заетост на жителите, за получаване на по-високи доходи, за постигане на по-добро качество и стандарт на живота на населението, а в териториален аспект и за намаляване на риска от бедност и социална изолация.

Между селските и градските райони отново се очертава диспропорция по отношение на образователното равнище. Необходимо е да се обърне внимание на населението в училищна възраст в селските райони, като условие за постигането на баланс в образованието.

Затова отново като идентифицирана нужда в селските райони излиза нуждата от инвестиции в образователна инфраструктура. Отново инвестициите ще бъдат насочени към общинска образователна инфраструктура и общински професионални гимназии по земеделие, горско стопанство и дървообработване. Новите технологии и оборудване изискват подготвени специалисти за работа с тях и затова е необходими организирането на обучение и квалификация в областта на селското и горско стопанство.Възможност е и стимулирането на сътрудничество между фермери и образователни структури за насърчаване на включването на ученици и студенти и натрупване на практически опит.

П.8.6. - Запазване на многофондовото финансиране, разширяване на териториалното прилагане

П.8.6. Запазване на многофондовото финансиране, разширяване на териториалното прилагане и опростяване на прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР“.

Подходът Лидер се прилага като метод за подпомагане на местните общности в селските райони от 1991 г. Той е инструмент, който работи добре в различни условия и видове райони чрез приспособяване на политиката за развитие на селските райони към големите различия в нуждите на селските райони. В резултат на доказаните му ползи, подходът е задължителна част от програмите за развитие на селските райони след 2000 г., а от 2014 г. е дадена възможност да се прилага и в градските райони, като подход „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР).

Подходът Лидер/ВОМР доближава европейската политика до хората и бизнеса от селските райони чрез подобряване на достъпа до финансиране от европейските фондове на малки по размер бизнес дейности с помощта на екипите на местните инициативни групи, подпомага изграждането на местен капацитет за усвояване на европейски средства сред членове на местната общност, много от които нямат друг достъп до европейски средства, подпомага задържането на инициативни хора в местната общност.

Прилагането на подхода насърчава създаването на публично-частни партньорства (чрез местните инициативни групи) с участието на местния бизнес, граждански и неправителствени организации и местната власт, които съвместно определят потребностите и потенциала на територията за развитие.

България прилага подхода Лидер/ВОМР през последните два програмни периода, като към настоящия момент работещи са 64 местни инициативни групи, които обхващат територията на 117 общини и 1 646 496 жители.

При прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР се наблюдават и редица административни трудности като основните са в неспазването на срокове за договаряне на проекти към стратегиите за ВОМР и бавната комуникация между МИГ и УО на финансиращите програми, когато се касае за многофондови стратегии. В тази връзка основна индентифицирана потребност е опростяването на структурата на подход ВОМР и облекчаване на административната тежест за бенефициентите. Това следва да бъде извършено и в съответствие с предложението за Регламент за общите разпоредби за програмен период 2021 – 2027 г.

Прилаганите стратегии за ВОМР са в полза на малкия местен бизнес, създават по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в малките население места. ВОМР е териториален подход, който доказа предимствата си за развитие на местната икономика и е необходимо да продължи за програмен период 2021-2027 г. Основни потребности са разширяване прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР и запазването и увеличаването на възможностите за многофондово финансиране освен по ПРСР и по ОПРЧР, ОПНОИР, ОПОС и ОПИК за осигуряване на многосекторно развитие на териториите на местните общности.

Разширяването на подхода ще даде възможност на по-голяма част от местните общности на територията на страната сами да определят потребностите и потенциала за развитие на територията, на която живеят, да вземат решение за областите, които за тях е важно да се развиват и в резултат да определят мерките, чрез които това може да бъде постигнато, а в последствие – да одобрят и конкретни проекти, които да получат публично финансиране. Това би изградило както местен управленски капацитет и такъв за управление на проекти, така би спомогнало в голяма степен и за решаването на дефинирани от местната общност проблеми на съответната територия.

П.9.1 - Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока

П.9.1.Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока

Резултатите от анализа на слабите страни, възможности и заплахи пред производството и преработка на първична селскостопанска продукция и развитието на пазара и формиране на потребителско търсене на биологични продукти показват необходимост от действия в посока насърчаване и подпомагане на българските биологични продукти. Статистиката показва, че биологичното производство (БП) пряко реагира на помощите под формата на субсидии за неговото развитие. Биологичното земеделие спомага за облекчаване на някои от отрицателните въздействия на интензивното земеделие и за осигуряването на продоволствена сигурност, за използването на природните блага и услуги, като ги поддържа за бъдещите поколения. Биологичното производство носи ползи за околната среда и предлага голям потенциал за разработване на местни, с ниска цена и ниски разходи/вложения еко-технологии за производство на храни, без да се причиняват щети на здравето на хората и околната среда.

Откроява се нуждата от интервенции за насърчаване не само поемането на агроекологични ангажименти и сертифицирането на земеделски площи, но и подобряване на ефективността на биологичното производство, увеличение на обемите произведени биологични стоки, усилия за насърчаване на преработването на продукцията. В този смисъл бъдещите политики за развитие на биологичното производство в България биха били по-ефективни ако: осигурят финансово подпомагане на земеделските стопани, които развиват ефективно биологично производство; насърчават навлизането на квалифицирана работна сила в сферата на биологичното производство и преработка; подпомагат дейността на производителите на биологични семена и посадъчен материал.

Наблюдава се дефицит по отношение на връзката между науката, бизнеса и администрацията, изразяваща се в липса на синхрон и обща визия за развитие на научните изследвания, биологичното производство и държавните политики и приоритети за развитие на селското стопанство, науката и икономиката. Липсва интегрирана система за консултации по биологично земеделие на национално ниво, а приложните научни изследвания и технологии за биологично производство в България не са достатъчно популяризирани сред практикуващите биоземеделие. Като резултат е налице недостатъчно познаване на същността, методите на производство и философията на биологичното земеделие сред земеделски производители.

Ето защо, увеличаване нивото на съвременни знания, насърчаване прилагането на научните достижения и технологични иновации в биологичните ферми в България, както и продължаващото професионално обучение (както на учени, студенти и ученици, така и на самите биологични оператори) са съществени фактори за устойчивото развитие на сектора, които изискват конкретни мерки и действия.

П.9.2. - Подобряване на контрола (лабораторна дейност), пазарна организация, реализация и маркетинг

П.9.2.Подобряване на контрола (лабораторна дейност), пазарна организация, реализация и маркетинг в конвенционалното и биологичното производство

Липсата на доверие в сектора задържа реализацията на българските биопродукти, тъй като успешните продукти на пазара в момента са от други държави, в които има доверие. Доверието е в конкретни марки, а не към целия сектор. Ето защо е необходимо подобряване и създаване на нови лаборатории в страната за тестване на първична биологична земеделска продукция и на преработени биологични суровини и продукти.

Съществува необходимост от създаване на независими специализирани места (къси вериги на доставка) за биологична продукция в големите градове. Необходимо е да се предприемат мерки малките стопанствата да се обединят, като се създадат условия за развиване на селскостопански бизнес с биологични продукти.

Безспорно важно е биологичното производство да расте – като площи, брой оператори и произведена продукция. Но не по-малко важно е обаче тази продукция да намери съответната реализация – било то на вътрешния или външния пазар, в суров или преработен вид. В тази връзка възниква необходимост от промотиране на европейски и национални програми за биоземеделие; осигуряване на информация за възможности за пазарна реализация на био продукцията, както и за мерките по ПРСР или по други програми, подходящи за кандидатстване за биооператорите; промоционални кампании за конкурентни биопродукти; финансова помощ за български био-щандове на международни изложения.

По отношение на конвенционалното производство се наблюдава потребност от засилване на пазарната ориентация на производителите, тяхната организираност и възможност да реализират продукцията си чрез къси вериги и достъп до веригите с цел потребители да могат лесно и с ниски разходи да имат достъп до свежа и качествена храна. Това изисква значителни разходи, за да може производителите да отговарят на завишени изисквания за планиране, производство, обработване на насажденията, събиране и реализация на продукцията.

П.9.3. - Насърчаване потреблението на биологични продукти

П.9.3.Насърчаване потреблението на биологични продукти чрез повишаване доверието на потребителите и включването им като задължителен елемент от веригата на предлагане на храни в частни и обществени заведения, в детски градини, училища, социални и здравни заведения.

Биологичното производство може да допринесе не само за устойчиво производство, но и за устойчиво потребление – като се формират и променят нагласите на потребителите и поведението им в по-широк аспект. Целта е да се акумулира ефекта не само от промотиране и подпомагане на производството, но и от потреблението на биологични продукти което е в полза на самите био производители.

През последните години се утвърждават нови канали за продажба в цялата търговска мрежа. Все повече супермаркети, малки магазини и бензиностанции започват да продават биологични продукти. Консолидира се мрежата от специализирани магазини за биологични продукти и храни и специализирани форми на маркетинг. В същото време липсва държавна политика за включване на биопродуктите, като задължителна съставка на менютата на детски градини, училища, социални и здравни заведения. Липсва достатъчно защита на термина “био” от институциите. Липсва информация за нуждите на потребителите на биологични продукти: какви продукти по-конкретно търсят. В тази връзка е необходимо да се продължи да се актуализира нормативната уредба и политика в подкрепа на биологичното земеделие, производство и потребление.

П.9.4. - Подобряване качеството на храните, насърчаване консумацията на здравословна храна

П.9.4.Подобряване качеството на храните, насърчаване консумацията на здравословна храна, повишаване информираността на потребителите, относно етикетиране на храните и засилване контрола при внос на суровини и храни.

Потребителите стават все по чувствителни към състава и качеството на храната, която консумират и това трябва да се насърчава, чрез механизми за подобряване качеството на храните. Нараства и интересът на потребителите към консумацията на храна с доказани здравословни качества. Повишаване информираността на потребителите относно етикетирането на храните ще доведе до консумиране на по-качествени и по здравословни храни и ще повиши тяхното доверие в производителите на храни. Остатъчни вещества от пестициди над максимално допустимите граници се забелязва основно във вноса на храни и суровини от трети страни, което предполага, че е важно усилията на контролните органи да се засилят в тази посока.

П.9.5. - Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество

П.9.5.Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество съгласно Регламент (ЕС)№ 1151/2012 относно схемите за качество на селскостопански продукти и храни.

Повишаването на интереса към качествени и традиционни храни, създава търсене на селскостопански продукти и храни с разпознаваеми специфични характеристики, по-специално свързани с географския им произход.Производството на традиционни местни продукти и тяхното промотиране на пазара е обусловено от нарастване на потребителския интерес към храни с гарантиран произход и качество. Чрез използване на схемите на качество се гарантира опазването на разнообразието от автентични продукти, които биха изчезнали при обичайната пазарна среда. Стимулирането на местните производители от страна на държавата да регистрират продукти по схемите за качество ще позволи достъп до по-големи пазари и увеличаване на обема на продукцията, повишаване цената на продуктите и улесняване на сътрудничеството с други производители, включително и чрез изграждане на ефективна група на производителите на съответния продукт. В тази връзка съществува възможността за разработване на мярка „Схеми за качество на селскостопански продукти и храни“ в ПРСР 2021-2027 г. с цел предоставяне на техническа помощ на групите производителите на продукти със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ при изготвянето на продуктовата спецификация, подкрепа на българските земеделски производители за популяризиране, комуникация и маркетинг на тези храни, както и финансиране на разходите за контрол на съответствието им със спецификацията. В обхвата на тази мярка следва да се включат и производителите на незадължителния термин за качество „планински продукт“. Планинските райони имат специфични климатични и географски особености и се характеризират със застаряване на населението и негативна тенденция за обезлюдяването му. Финансирането на дейности, свързани с производството на продукти в планинските райони, биха стимулирали местното население активно да участват в схемата за термина за качество „планински продукт“. Това ще доведе до активизиране на местната икономика, а потребителите ще имат възможност да се възползват от продукти с гарантиран произход от планински райони. Помощта, която следва да се предоставя на производителите на термина „планински продукт“, в рамките на горепосочената мярка по ПРСР, е свързана с първоначалното включване на производителите в схемата, както и при популяризиране, комуникация и маркетинг на тези продукти.

П.9.6. - Подобряване отглеждането на животните

П.9.6.Подобряване отглеждането на животните

За постигане на подобряването на хуманното отношение при отглеждането на животните се прилагат мерки за стимулиране на стопаните при поемане доброволни ангажименти при отглеждане на животните надхвърлящи заложените стандарти, като се упражнява контрол от компетентната структура. Действията за подобряване на хуманното отношението към животните са успешни в някои области, но съществуват и слабости, които могат да бъдат на ниво стопанствата (рутинното купиране на опашките на свинете, по време транспорта и клането.

Силното увеличаване в последните години на индустриалното животновъдство и конкурентния натиск върху Европейските пазари от вноса на животинска продукция с ниски или без никакви стандарти за благосъстояние на животните са предизвикателство за необходимостта от подобряване на хуманното отношение към животните. Хуманното отношение засяга непряко безопасността на храните (поради тесните връзки между доброто състояние на животните, тяхното здраве и пренасяните чрез храната заболявания).

Биологичната сигурност е неизменен компонент от мерките прилагани за осигуряване на благосъстоянието на животните в животновъдните обекти. Във връзка със зачестилите прояви на силно заразни заболявания при животните в страната след 2016 г., като Заразен нодуларен дерматит, Високопатогенна инфлуенца (грип) по домашните птици, Чума по дребните преживни и Африканска чума по свинете се идентифицира невъзможност на някои малки ферми, както и на повечето обекти тип „лично стопанство“ да изпълнят изискванията за биосигурност, с което компрометират здравния статус и биологичната сигурност на другите обекти с оглед на постоянната опасност от разпространение на заразни заболявания на територията на България и съседните държави. Това определя необходимост от засилване на мерките за постигане на по-високи нива на биосигурност в малките ферми и обектите тип „лично стопанство“.

П.9.7. - Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство

П.9.7.Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство.

Проблемите със здравния статус на животните са сериозен риск за качеството и безопасността на произвежданите продукти и поради завишена употреба на антимикробни средства за борба с болестите по животните. Основен риск, свързан с употребата на ветеринарни антимикробни средства в животновъдството освен опасността от остатъчни количества в храните е създаване на антимикробна резистентност. Антимикробната резистентност или резистентността, която микробите развиват към антимикробните лекарствени средства, които преди са действали ефективно върху тях, представлява все по-нарастваща заплаха за здравето в световен мащаб. Европейската комисия е поставила като приоритет борбата с антимикробната резистентност и ще осигури целеви средства за изпълнение на инициативи и мерки в тази насока, с възможност за изграждане на единна електронна система за вписване и проследяване на вноса, производството, търговията и съхранението на ветеринарномедицински продукти и медикаментозни фуражи, както и тяхното приложение върху животните, което ще позволи по-ефективен контрол върху употребата на ВМП.

За намаляване употребата на антимикробни средства допринасят и инициативите за осигуряване на биосигурност и високи стандарти за хуманно отношение, спазване на добрите животновъдни практики, и изготвяне и прилагане на планове и стандартни оперативни процедури за всеки обект, свързани с профилактика и контрол на болестите и стимулиране преференциална употреба на други типове ветеринарномедицински продукти, в случаите в които е приложимо, като например ваксини, пробиотици и пребиотици, включително инактивирани имунологични ветеринарни лекарствени продукти съгласно чл. 2, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2019/6. Всички тези мерки трябва да бъдат подкрепяни с всички възможни политики и стимулирани с осигурени допълнителни финансови средства, тъй като са в основата на превенцията на редица здравни заплахи и по-този начин ще осигурят по-безопасни и по-висококачествени храни.

П.9.8. - Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието

П.9.8.Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието и повишаване ефективността на контрола на пазара и контрола върху употребата на ПРЗ и торове

По-малката употреба на продукти за растителна защита ще бъде една от ключовите цели в бъдещата Обща селскостопанска политика предвид засилването на осведомеността относно негативните въздействия от нецеленасоченото и прекомерно използване на ПРЗ в земеделието. Макар и под средните европейски равнища, нивото на използвани продукти за растителна защита показва тенденция за нарастване в последните години. Следва да се постави фокус върху целенасоченото прилагане на пестициди - да бъдат селективни по отношение на целта и да имат минимални странични ефекти върху здравето на хората, полезните организми и околната среда. Насърчаването на внедряването на интегрирани системи за управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи за защита на растенията ще намали необходимостта от използването на по-големи количества продукти за растителна защита. Нарастващото по света население увеличава търсенето на храни и изисква от производителите да увеличават добивите като същевременно се опазва максимално околната среда. Използването на интегрирани системи за управление на вредителите би могло да доведе до устойчиво земеделие в дългосрочен план, при което едновременно се опазва околната среда и се доставят достатъчни количества безопасни и качествени храни. Прецизното земеделие се очертава да бъде един интелигентен подход за управлението на производството, което да води до оптимална продукция и опазване на ресурсите. По отношение на използването на минерални торове, този подход ще позволи да се определят конкретните срокове и количество на торене, ще позволи внасянето на торове на точков принцип, както и предвиждането и прогнозирането на болестите. Насърчавайки прецизното земеделие като подход на управление на стопанството ще се повиши ефективността на производството, ще се подобри качеството на продукцията, ще се опазват почвата и водните ресурси.

Need assessment to specific geographical areas, such as the outermost regions, mountainous and island areas.

Methodology and criteria used for prioritisation

ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

За да се гарантира, че установяването на целевите стойности от държавите членки и разработването на интервенции е целесъобразно и допринася максимално за постигането на целите на ОСП, е необходимо Стратегическите планове по ОСП да бъдат основани от предварителен анализ на националните специфики и на оценка на потребностите във връзка с целите на ОСП.

Процедура за оценка

Оценката на потребностите, включва следното:

Обобщение на SWOT анализа:

ð SWOT анализът се основава на настоящата ситуация на секторите, попадащи в обхвата на Стратегическия план по ОСП за всяка специфична цел, въз основа на общи показатели за контекста и друга количествена и качествена актуална информация, като например проучвания, доклади от оценки правени преди, секторен анализ и поуките, извлечени от досегашния опит.

ð Във връзка с изготвянето на Стратегическия план на ОСП МЗм възложи изготвянето на следните анализи:

§Анализ на състоянието на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, изготвен от Института по аграрна икономика;

§Анализ на влиянието на селското стопанство върху състоянието на околната среда и климатичните промени, изготвен от Аграрен университет – Пловдив;

§Социално-икономически анализ на развитието на селските райони, изготвен от Университета за национално и световно стопанство.

SWOT анализите са публикувани на електронната страница на МЗМ на адрес: https://www.mzh.government.bg/bg/obsha-selskostopanska-politika-2021-2027-g/tematichna-rabotna-grupa/

Определяне на потребностите за всяка специфична цел, въз основа на данни от SWOT анализа

Потребностите са част от Стратегическия план на ОСП. В процеса на изготвяне на Стратегическия план по ОСП са анализирани специфичното състояние и националните потребности, като са определени целеви стойности, свързани с изпълнението на целите на ОСП и са разработени интервенции, които ще позволят тяхното постигане, като в същото време саадаптирани към националните и регионалните условия.

Във връзка с изготвянето на Стратегически план на ОСП са извършени предварителни оценки, включващи анализ на силните и слабите страни, възможностите и рисковете за Стратегическия план по ОСП, с цел да се идентифицират потребностите, на които трябва да отговори Стратегическият план по ОСП. Оценката на потребностите е част от Стратегическия план по ОСП. Въз основа на SWOT анализа и на оценката на потребностите в Стратегическия план по ОСП се определят: интервенции, целеви стойности, Финансов план и Интервенционна стратегия.

Таблица на потребностите

Специфична цел
Идентифицирани потребности
Специфична цел 1
Подпомагане за надеждни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор в целия Съюз с цел

подобряване на дългосрочната продоволствена сигурност и разнообразието в селското стопанство, както и гарантиране на икономическата устойчивост на селскостопанското производство в Съюза;	
П.1.1. Необходимост от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със средното равнище на доходи в другите сектори в икономиката;	
П.1.2. Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и средни стопанства;	
П.1.3. Потребност от	

подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и преживни животни за увеличаване на икономическия им потенциал;	
П.1.4. Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения;	
П.1.5. Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите в земеделието;	
П.1.6. Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявлението на природо-климатичните рискове и увеличаване на добивите,	

включително чрез изграждане, възстановяване и модернизиране на хидромелиоративната инфраструктура в стопанствата;	
Специфична цел 2	
Засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността на стопанствата, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план, включително поставяне на по-голям акцент върху научните изследвания, технологиите и цифровизацията;	
П.2.1. Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата, приоритетно в секторите производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни;	

П.2.2. Подобряване на производителността и добивите в секторите на селското стопанство, осигуряващи продукти с по-висока добавена стойност;	
П.2.3. Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства;	
П.2.4. Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока добавена стойност в малките стопанства;	
П.2.5. Повишаване на износа на селскостопански продукти с висока добавена стойност;	
П.2.6. Модернизаци	

я и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на връзките между производителите и науката и създаване на условия за обмен на знания, иновации;	
П.2.7.Гаранти ране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходите на стопанствата, повишаване на тяхната устойчивост и конкурентосп особност чрез модернизация на стопанствата, използване на цифровизация та, както и по-широкото прилагане на подвижното пчеларство	
П.2.8. Повишаване на конкурентосп особността на производителите и преработвате	

лите в лозаро-винарския сектор, модернизация на стопанствата и предприятията за производство на вино. Стимулиране на експортната ориентация и подобряване на структурата в сектора.	
П.2.9. Подобряване на достъпа до финансиране	
Специфична цел 3	
Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността	
П.3.1. Повишаване нивото на организираност на земеделските производители;	
П.3.2. Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства;	

П.3.3. Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби	
П.3.4. Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики;	
П.3.5. Засилване на контрола над вноса на суровини;	
П.3.6. Осигуряване на необходимото количество и качествоместни суровини за по-пълно използване на капацитета на предприятията и повишаване добавената стойност и ефективността на предприятията от ХВП;	
Специфична цел 4	
Принос за смекчаване на изменението на климата и	

за адаптиране към него, включително чрез намаляване на емисиите на парникови газове и повишаване на улавянето на въглерод, както и насърчаване на устойчивата енергия;	
П.4.1. Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.	
П.4.2. Увеличаване на органичния въглерод в почвата	
П.4.3. Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство (от водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса от селското стопанство)	
П.4.4. Потребност от използването на култури и	

сортове, приспособени към климата	
П.4.5. Потребност от прилагане на нискоинтензивни земеделски практики като консервационно, интегрирано и биологично земеделие	
П.4.6. Увеличаване на производството на биомаса с животински произход	
П.4.7. Противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания	
П.4.8. Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса, за адаптиране към промените на климата.	
П.4.9. Устойчиво	

управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната, опазване на горските местообитания, биоразнообразието и екосистемните услуги от горите	
Специфична цел 5	
Насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химикали;	
П.5.1. Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване и поддържане на разнообразие на културите	
П.5.2. Подобряване качеството на	

почвите чрез продължаване на усилията за ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия	
П.5.3. Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	
П.5.4. Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите	
П.5.5. Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове с цел опазване на водите	
П.5.6. Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство	
П.5.7. Ефективно използване на водните	

ресурси чрез подобряване на водния баланс и дела на напояване, както и възстановяване и модернизация на хидромелиоративната инфраструктура	
Специфична цел 6	
Принос за спиране на загубата на биологично разнообразие и обръщане на тази тенденция, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта;	
П.6.1. Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените местообитания и на дивата флора и фауна от Европейски интерес	
П.6.2. Опазване и подобряване	

на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи и тревни площи в земеделски земи.	
П.6.3. Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта и постигане на благоприятен природозащитен статус на постоянно затревените площи	
П.6.4. Насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и други специфични ограничения	
П.6.5. Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие	
П.6.6. Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на	

Инвазивни чужди видове (ИЧВ) и неместни, съгласно националното законодателство видове.	
П.6.7. Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството в селското стопанство.	
П.6.8. Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения.	
П.6.9. Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите, горските местообитания и подобряване на екосистемните услуги, предоставяни от горите.	

Специфична цел 7
Привличане и подкрепа на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони;
П.7.1. Ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани
П.7.2. Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство
П.7.3. Повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла
П.7.4. Намаля

ване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони и аграрни сектори	
П.7.5. Улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони и създаване и подпомагане на стартирането на стопански и неземеделски дейности	
П.7.6. Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в секторите на индустрията и на информационните услуги, които да допринасят за повишаване на добавената стойност	
Специфична	

цел 8	
Насърчаване на заетостта, растежа, равенството между половете, включително участието на жените в селскостопанската дейност, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително кръговата биоикономика и устойчивото горско стопанство;	
П.8.1.Диверсификация на икономическата дейност. Стимулиране на нови производства в областта на биоикономиката и кръговата икономика	
П.8.2. Подобряване на здравните и социалните услуги	
П.8.3. Подобряване на публична инфраструктурата и технико-	

комуникационните системи в селските райони чрез:	
П.8.3.1. Подобряване качеството на общинските пътищата чрез изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, съоръжения и принадлежностите към тях на територията на общини от селските райони.	
П.8.3.2. Подобряване на водоснабдяването и пречистването на водите чрез изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в селата и население места до 2000 жители .	
П.8.3.3.Подобряване качеството на	

улиците на територията на общини от селските райони (изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях).	
П.8.3.4. Подобряване и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения.	
П.8.3.5. Подобряване енергийната ефективност на сгради, стопанисвани от местната власт.	
П.8.3.6.Доизграждане на съществуващи канализацион	

ни системи и осигуряване на подходящо пречистване за населените места под 2000 е. ж.	
П.8.3.7. Осигуряване на високоскоростен широколенто в достъп и изграждане на сигурна публична изграждане на сигурна публична инфраструктура.	
П.8.4. Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти	
П.8.5. Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура с цел увеличаване на дела на населението, което има достъп до подобрени услуги	
П.8.6. Запазване на	

многофондовото финансиране, разширяване на териториалното прилагане и опростяване на прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР“	
Специфична цел 9	
Подобряване на реакцията на селското стопанство в Съюза в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, включително висококачествена, безопасна и питателна храна, произведена по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с антимикробната резистентност.	
П.9.1.Насърча	

ване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока;	
П.9.2.Подобряване на контрола (лабораторна дейност),пазарна организация, реализация и маркетинг в биологичното производство;	
П.9.3. Насърчаване потреблението на биологични продукти, чрез повишаване доверието на потребителите и включването им като задължителен елемент от веригата на предлагане на храни в частни и обществени заведения, в детски градини, училища, социални и здравни заведения;	
П.9.4. Подобряване качеството на	

храните, насърчаване консумацията на здравословна храна, повишаване информираността на потребителите относно етикирането на храните и засилване на контрола при внос на суровини и храни;	
П.9.5. Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество съгласно Европейската регулация относно схемите за качество на селскостопански продукти и храни;	
П.9.6. Подобряване отглеждането на животните;	
П.9.7. Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство;	
П.9.8. Интервенции за	

подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието и повишаване ефективността на контрола на пазара и контрола върху употребата на ПРЗ и торове.	
Междусекторна цел 10	
Модернизиране на селското стопанство и селските райони чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на използването им в по-голяма степен от земеделските стопани чрез по-добър достъп до научни изследвания, иновации, обмен на знания и обучение	
П.10.1. Осигуряване на ефективни	

методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представителна информация за състоянието и развитието на Системата за споделяне на знания и иновации и цифровизация в селското стопанство /ССЗИСС/, включително чрез укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство;	
П.10.2.Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското	

стопанство;	
П.10.3. Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености;	
П.10.4. Насърчаване на различни форми на кооперирane между различните участници в системата на ССЗИСС за подобряване ефективността от внедряването, разпространението и приложението на иновативни решения базирани на дигитални технологии и споделяне на знания, специфични за различните секторни производства;	
П.10.5.Цифро	

визация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и оптимизация на производствените и административните процеси

Процедура
за приоритизиране на потребностите изведени от SWOT анализа по деветте специфични цели и междусекторната цел, определени в Регламента за Стратегическите планове за ОСП

1.Общи изисквания за анализ на потребностите (съгласно чл. 108 от Регламента за стратегическите планове за ОСП):

-Дефиниране на потребностите за всяка специфична цел въз основа на данни от SWOT анализа. Описват се всички потребности**,** произтичащи от SWOT анализа, независимо дали те ще бъдат удовлетворявани посредством стратегическия план по ОСП, или не;

-Всички идентифицирани потребности се основават на прозрачни (логически обосновани) критерии, определени от съответна държава–членка като приоритет. Потребности, които не са или само частично са съотнесени и засегнати от Стратегическия план на ОСП трябва да бъдат обосновани;

-Приоритизиране на потребностите:

оописание на приоритизирането на потребностите и критериите по който е направено, както и обосновка за това как са определени приоритетите. Тези обосновки трябва да бъдат логически и фактологически обосновани, основани на експертни познания и /или разработени съгласно консолидираниметодологии;

Приоритизирането на потребностите съдържа достоверна обосновка на направения избор, която включва (ако е приложимо) основанията, на които за някои установени потребности не са набелязани частични или цялостни решения в стратегическия план по ОСП.

2.Концепция за приоритизиране:

Приоритизирането на потребностите е разделено в четири групи:

Много висок приоритет:

Задоволяването на потребността е **<u>много важна</u>** за постигане на националните цели в рамките на Стратегическия план за ОСП и спешно трябва да бъде задоволена.

Висок приоритет:

Потребността е **важна** за постигане на национални цели в рамките на Стратегическия план за ОСП и трябва да бъде разгледана с приоритет пред всички останали след потребностите определени като такива с много висок приоритет.

Среден приоритет:

Потребността **може да допринесе** за постигане на национални /и или/ регионални цели на Стратегическия план за ОСП, не е наложително да ѝ се дава приоритет. (не е необходимо да се финансира **непременно** чрез ОСП).

Нисък приоритет:

Потребността вече се насърчава чрез други типове инструменти на национално ниво и **не следва да се разглежда** като приоритет и потребност за адресиране основно чрез ОСП.

3. Критерии за приоритизиране:

Критериите за приоритизиране на потребностите трябва **да включват важността на** идентифицираната **потребност** по отношение на **преследваната (конкретна) цел**:

Критерии:

а) **Адресира ли препоръките на ЕК за изготвяне на Стратегическия план:**

Обосновка за избора на критерия:

В документ „Препоръки към държавите членки по отношение на техните стратегически планове по Общата селскостопанска политика“ /COM(2020) 846 final/ Комисията анализира положението в различните държави членки по отношение на деветте конкретни цели на бъдещата ОСП и междусекторната цел относно знанията, иновациите и цифровизацията въз основа на най-новите налични доказателства и, където е уместно, вземайки предвид допълнителна информация, предоставена от държавите членки. Въз основа на този анализ Комисията изготви препоръки за България. Препоръките имат за цел да покажат посоката, която стратегическият план по ОСП трябва да поеме при изпълнението на конкретните цели на ОСП, за да допринесат съвместно за постигането на целите на Зеления пакт.

Установената от Европейската комисия методика за подбор на съответните препоръки е насочена към ограничен брой препоръки за всяка държава членка, така че във всеки случай основните приоритети да могат лесно да бъдат определени. В препоръките се прави разграничение между усилията, които държавите членки трябва да положат, и се признават икономическите, екологичните и социалните аспекти на устойчивостта с цел насърчаване на иновативни подходи, които да гарантират, че бъдещите стратегически планове по ОСП осигуряват ефективни решения на предизвикателствата по интегриран и териториално балансиран начин.

Тези препоръки са отправени към България в рамките на структуриран диалог. Заедно с други съображения, които имат отношение към темата, те ще бъдат използвани от Комисията в нейната оценка относно стратегическия план по ОСП, въз основа на критериите, посочени в член 106 от регламента за стратегическите планове по ОСП.

В тази връзка отразяването на препоръките като критерии за приоритизиране е от ключово значение за спазване на принципа на гъвкавост на държавите членки при прилагането на новата политическа рамка за решаване на идентифицираните на национално ниво ключови стратегически въпроси и същевременно идентифициране на приноса на национално ниво за постигане на специфичните цели на ЕС по ОСП и Зеления пакт.

б) **Адресира ли целите на Зелената сделка:**

Обосновка за избора на критерия:

Този критерии е ограничен до шестте индикатора за Зелената сделка, съгласно представените насоки в препоръките: целите, свързани с използването на пестициди, както и рисковете, свързани с тях, продажбите на антимикробни средства, загубите на хранителни вещества (намаляване на прекомерното използване на торове), площите за биологично земеделие, особеностите на ландшафта, характеризиращи се с високо разнообразие, върху земеделските земи и достъпа до високоскоростен широколентов интернет в селските райони. Изборът на критерия се обосновава с представените през 2020 г. стратегия „От фермата до трапезата“ и стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. Тези ключови стратегически документи дават комплексен отговор на предизвикателствата пред устойчивите продоволствени системи, признават

неразривните връзки между здравето на хората, здравето на обществата и здравето на планетата, улесняват преминаването към по-здравословни и устойчиви начини на хранене и спомагат за напредък при осигуряване на полагащо се място на природата в нашия живот.

в) **Неотложност от адресиране**

Обосновка за избора на критерия:

Критерият неотложност от адресиране е свързан с прехвърлянето на отговорността към държавите членки за оценяване на потребностите и постигане на целевите стойности, което върви ръка за ръка с по-голяма гъвкавост за създаване на комбинация от видове интервенции под формата на директни плащания, видове интервенции в определени сектори и видове интервенции в областта на развитието на селските райони. В тази връзка критерият следва следва да бъде насочен към онези потребности, чието адресиране е неотложно чрез комплекс от действия и интервенции в рамките на Стратегическия план.

г)Адресира ли Национални стратегии, приоритети

Обосновка за избора на критерия:

Критерият Национални стратегии и приотитети обхваща поети ангажименти на национално ниво, които са заложени в стратегически документи. По отношение на потребностите, идентифицирани в отделните специфични цели са взети предвид „Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.“ и „Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни 2021 - 2026 г“, Национална стратегия по околна среда и секторните стратегии, Стратегията за биоразнообразие, Национален план за действие по изменение на климата, Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000, Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България за периода 2013 – 2022 г. , Планове за управление на защитените територии и зони, ПУРБ и ПУРН за периода 2021 – 2027 г. , Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., Национален план за действие за енергия от горска биомаса (2018-2027 г.)", „Стратегия за укрепване на ролята на аграрния сектор в биоикономиката", Стратегия за цифровизация на земеделието и селските райони на Р България (период на прилагане - 2027 г.)", Актуализиран национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, Национална програма „Цифрова България 2025” и Пътна карта до 2025 г., "Национална стратетия за управление и развитие на водния сектор (2037 г.) (Дългосрочен план за действие за периода 2022-2037 г.)", Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г., "Национален план за борба с автимикробната резистентност на Р България 2020-2024 г. "Национален план за действие за развитие на биологичното производство до 2027 г., Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., Актуализиран Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България (период на прилагане 2022 г.)", „Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите 2020-2030“, Национална стратегия за борба с използването на отрови и отровни примамки 2020 – 2029 г., Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в Република България - до 2020 г., Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването - до 2020 г., Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тяхи др.

д) Има ли връзка със системата за знания и иновации

Обосновка за избора на критерия:

В съобщението „Бъдещето на прехраната и селското стопанство“ обменът на знания и акцентът върху иновациите се определят като междусекторна цел за новата ОСП. Устойчив и модерен стратегически план следва да бъде отворен за научните изследвания и иновациите, за да послужи за постигането на многофункционалност на селскостопанската, горската и хранително-вкусовита системи в страната, посредством инвестиране в технологично развитие и цифровизация и подобряване на възприемането и ефективното внедряване на технологии, по-специално на цифрови технологии, и на достъпа до и по-активния обмен на безпристрастни, надеждни, относими и нови знания. Критерият е насочен към онези идентифицирани потребности, чието адресиране ще допринесе за модернизиране на селското стопанство и селските райони чрез стимулиране и

споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони.

е) Потребността има ли социален ефект

Обосновка за избора на критерия:

Критерият социален ефект се свързва с предвидените цели в Стратегията от фермата до трапезата“ за устойчиви продоволствени системи и препоръките за България[1] по отношение на Укрепване на социално-икономическата структура на селските райони и решаване на социалните проблеми. Рискът от бедност и социалното изключване, както и неблагоприятните условия на заетост, заедно с обезлюдяване и тенденция на застаряване на населението, изисква ефективни решения. В тази връзка критерият служи за приоритизиране на онези потребности по всички специфични цели, чието адресиране има принос по оношение на заетостта, доходите, качеството на живот и инфраструктурата, технологичното развитие и услугите, достъпа до финансиране и трансфера на знания.

ж) За адресиране на потребността не е наличен друг източник за финансиране

Обосновка за избора на критерия:

Както се припомня в стратегията „От фермата до трапезата“, ускореното преобразуване на селскостопанското производство, необходимо за изграждане на устойчиви продоволствени системи, изисква икономически жизнеспособен и устойчив селскостопански сектор. Анализите показват, че въпреки различията между държавите членки, някои основни икономически предизвикателства трябва да бъдат решени в повечето държави членки с цел ускоряване на зеления преход на европейското селско стопанство и създаване на нови възможности за развиване на стопанска дейност. Способността на земеделските стопани да възприемат подобни възможности ще зависи в решаваща степен от икономическата устойчивост на тяхното земеделско стопанство. В тази връзка критерият за неналичие на друг източник на финансиране е важен в хода на приоритизиране на потребностите поради наличието на по-голяма значимост на идентифицирани на национално ниво нужди, за които липсва друг инструмент за подкрепа или ОСП е единствен инструмент и които адресират идентифицираните в SWOT анализа предизвикателства.

На база изведените приоритети и критерии е приложена схема за определяне на степента на приоритетите като всеки от седемте идентифицирани критерии е с равна тежест:

Степен на приоритизация
Стойности
(покриване на критерии)
Нисък
от 0 до 2 критерия
Среден
от 3 до 4 критерия
Висок
5 критерия
Много висок
6 и повече

Съгласно насоките на Европейската комисия, приоритизирането следва да се извърши на ниво специфични цели като на база SWOT анализа и приоритизираните потребности се извършва селекция от интервенции и необходимия финансов ресурс за съответните интервенции и за изпълнение на целите. Съгласно насоките е допустимо някои специфични цели да бъдат адресирани частично, но следва основните изисквания на регламента за стратегическите

планове да бъдат спазени (в т.ч. минимум 35% от финансирането по втори стълб да бъде заделено за интервенции, свързани с опазване на околната среда).

Важно е да се отбележи, че съгласно насоките на ЕК по-високо приоритизираните потребности не следва задължително да се обвързват с по-висок размер на финансовия ресурс. Интервенциите, допринасящи за посрещане на нуждите с по-висока стратегическа стойност, могат да бъдат претеглени по-високо по отношение на приоритета за финансово разпределение. Това обаче не означава, че има пряка и непосредствена връзка между приоритизирането на нуждите и стойностите на финансовите средства. Например, интервенциите, които допринасят за нуждите с висок приоритет, но подкрепят действия с ниски единични разходи (напр. дейности за обучение), може да не се нуждаят от големи финансови средства, докато интервенциите, свързани със средни или ниско приоритетни нужди, но подкрепящи много скъпи проекти (напр. инвестиции) може да изисква значителни финансови средства.

Съгласуваността и синергията между различните интервенции на Плана и интервенциите, подкрепяни извън плана, могат да окажат влияние върху разпределението на финансовите ресурси. Например съществуването на други източници на финансиране, било от ЕС, било на национално ниво, би могло да означава по-ниско финансово разпределение за интервенциите, включени в плана. Като алтернатива, липсата на други източници на финансиране извън плана за ОСП може да оправдае по-високо финансово разпределение.

Потенциалните припокривания (двойно финансиране) или пропуските във финансирането на ЕЗФРСР и други инструменти за финансиране на ЕС, действащи в селските райони (напр. ЕФРР, ЕСФ+, EMFAF, LIFE, други), са разгледани чрез механизмите за демркация и допълняемост, предложени в стратегическия план, както се изисква от член 98 (d), (iii) от Регламента за стратегическите планове.

Специфична цел 1:

Подпомагане за надеждни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор в целия Съюз с цел подобряване на дългосрочната продоволствена сигурност и разнообразието в селското стопанство, както и гарантиране на икономическата устойчивост на селскостопанското производство в Съюза

Висок приоритет:

П.1.1.Необходимост от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със средното равнище на доходи в другите сектори в икономиката;

П.1.3. Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и преживни животни за увеличаване на икономическия им потенциал;

П.1.4. Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения;

Среден приоритет:

П.1.2.Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и средни стопанства;

П.1.5.Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите в земеделието;

П.1.6.Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявлението на природо-климатичните рискове и увеличаване на добивите, включително чрез изграждане, възстановяване и модернизиране на хидромелиоративната инфраструктура в стопанствата;

Специфична цел 2:

Засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността на стопанствата, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план, включително поставяне на по-голям акцент върху научните изследвания, технологиите и цифровизацията

Висок приоритет:

П.2.1. Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата, приоритетно в секторите производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни;

П.2.4. Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока добавена стойност в малките стопанства;

П.2.6. Модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на връзките между производителите и науката и създаване на условия за обмен на знания, иновации;

П.2.7. Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходите на стопанствата, повишаване на тяхната устойчивост и конкурентоспособност чрез модернизация на стопанствата, използване на цифровизацията, както и по-широкото прилагане на подвижното пчеларство

П.2.8. Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сектор, модернизация на стопанствата и предприятията за производство на вино. Стимулиране на експортната ориентация и подобряване на структурата в сектора.

Среден приоритет:

П.2.2.Подобряване на производителността и добивите в секторите на селското стопанство, осигуряващи продукти с по-висока добавена стойност;

П.2.3.Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства;

П.2.5. Повишаване на износа на селскостопански продукти с висока добавена стойност;

П.2.9. Подобряване на достъпа до финансиране

Специфична цел 3:

Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността

Висок приоритет:

П.3.2.Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства;

Среден приоритет:

П.3.1.Повишаване нивото на организираност на земеделските производители;

П.3.6.Осигуряване на необходимото количество и качествоместни суровини за по-пълно използване на капацитета на предприятията и повишаване добавената стойност и ефективността на предприятията от ХВП;

Нисък приоритет:

П.3.3. Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби

П.3.4.Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики;

П.3.5.Засилване на контрола над вноса на суровини.

Идентифицираните потребности с нисък приоритет в съответствие с логиката на методиката за приоритизиране обхващат законодателни и незаконодателни мерки в областта на механизмите за борба с неолоялната търговска практика, контрола над вноса на суровини и регулацията на директните продажби. Програмираните интервенции в Стратегическия план ще допринесат косвено към удовлетворяване на потребностите чрез изискванията и условията за допустимост по отделните интервенции в рамките на първи и втори стълб на Общата селскостопанска политика, както и секторните интервенции.

Специфична цел 4:

Принос за смекчаване на изменението на климата и за адаптиране към него, включително чрез намаляване на емисиите на парникови газове и повишаване на улавянето на въглерод, както и насърчаване на устойчивата енергия

Много висок приоритет:

П.4.2. Увеличаване на органичния въглерод в почвата

П.4.4.Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата

П.4.5. Потребност от прилагане на нискоинтензивни земеделски практики като консервационно, интегрирано и биологично земеделие

П.4.8. Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса, за адаптиране към промените на климата.

П.4.9. Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната, опазване на горските местообитания, биоразнообразието и екосистемните услуги от горите

Висок приоритет:

П.4.1.Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.

П.4.7.Противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания

Среден приоритет:

П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство (от водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса от селското стопанство)

П.4.6.Увеличаване на производството на биомаса с животински произход

Специфична цел 5:

Насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химикали

Много висок приоритет:

П.5.5. Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове с цел опазване на водите

Висок приоритет:

П.5.1. Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване и поддържане на разнообразие на културите

П.5.2. Подобряване качеството на почвите чрез продължаване на усилията за ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия

П.5.3. Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество

П.5.6. Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство

П.5.7. Ефективно използване на водните ресурси чрез подобряване на водния баланс и дела на напояване, както и възстановяване и модернизация на хидромелиоративната инфраструктура

Среден приоритет:

П.5.4. Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите

Специфична цел 6:

Принос за спиране на загубата на биологично разнообразие и обръщане на тази тенденция, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта

Много висок приоритет:

П.6.5. Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие

П.6.7. Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството в селското стопанство. П.6.8. Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения.

Висок приоритет:

П.6.3. Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта и постигане на благоприятен природозащитен статус на постоянно затревените площи

П.6.4. Насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и други специфични ограничения

П.6.6. Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ) и неместни, съгласно националното законодателство видове.

П.6.9. Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите, горските местообитания и подобряване на екосистемните услуги, предоставяни от горите.

Среден периоритет:

П.6.1. Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените местообитания и на дивата флора и фауна от Европейски интерес

6.2. Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи и тревни площи в земеделски земи.

Специфична цел 7:

Привличане и подкрепа на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони

Много висок приоритет:

П.7.1. Ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани

П.7.2. Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство

Висок приоритет:

П.7.5. Улесняване развитието на стопанска дейност вселските райони и създаване и подпомагане на стартирането на стопански и неземеделски дейности

Среден приоритет:

П.7.3. Повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла

П.7.4. Намаляване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони и аграрни сектори

П.7.6. Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в секторите на индустрията и на информационните услуги, които да допринасят за повишаване на добавената стойност

Специфична цел 8:

Насърчаване на заетостта, растежа, равенството между половете, включително участието на жените в селскостопанската дейност, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително кръговата биоикономика и устойчивото горско стопанство

Висок приоритет:

П.8.2. Подобряване на здравните и социалните услуги

П.8.3. Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в селските райони чрез:

П.8.4. Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти

П.8.5. Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура с цел увеличаване на дела на населението, което има достъп до подобрени услуги

П.8.6. Запазване на многофондовото финансиране, разширяване на териториалното прилагане и опростяване на прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР“

Среден приоритет:

П.8.1.Диверсификация на икономическата дейност. Стимулиране на нови производства в областта на биоикономиката и кръговата икономика

Специфична цел 9:

Подобряване на реакцията на селското стопанство в Съюза в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, включително висококачествена, безопасна и питателна храна, произведена по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци,

както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с антимикробната резистентност.

Много висок приоритет:

П.9.3. Насърчаване потреблението на биологични продукти, чрез повишаване доверието на потребителите и включването им като задължителен елемент от веригата на предлагане на храни в частни и обществени заведения, в детски градини, училища, социални и здравни заведения;

П.9.6. Подобряване отглеждането на животните;

П.9.7. Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство;

П.9.8. Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието и повишаване ефективността на контрола на пазара и контрола върху употребата на ПРЗ и торове.

Висок приоритет:

П.9.1.Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока;

Среден приоритет:

П.9.2.Подобряване на контрола (лабораторна дейност),пазарна организация, реализация и маркетинг в биологичното производство;

П.9.4. Подобряване качеството на храните, насърчаване консумацията на здравословна храна, повишаване информираността на потребителите относно етикирането на храните и засилване на контрола при внос на суровини и храни;

П.9.5. Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество съгласно Европейската регулация относно схемите за качество на селскостопански продукти и храни.

Специфична цел 10:

Модернизиране на селското стопанство и селските райони чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на използването им в по-голяма степен от земеделските стопани чрез по-добър достъп до научни изследвания, иновации, обмен на знания и обучение

Висок приоритет:

П.10.1. Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представителна информация за състоянието и развитието на Системата за споделяне на знания и иновации и цифровизация в селското стопанство /ССЗИСС/, включително чрез укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство;

П.10.2.Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство;

П.10.3.Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености;

П.10.4. Насърчаване на различни форми на кооперииране между различните участници в системата на ССЗИСС за подобряване ефективността от внедряването, разпространението и приложението на иновативни решения базирани на дигитални технологии и споделяне на знания, специфични за различните секторни производства;

П.10.5.Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и оптимизация на производствените и административните процеси.

[1] https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/key_policies/documents/bg-swd2020_369-other-swp_bg.pdf

Обосновка на решението да не се разгледат установените нужди в стратегическия план по ОСП or address them partially

Идентифицираните потребности П.3.3. Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби, П.3.4.Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики; П.3.5.Засилване на контрола над вноса на суровини в съответствие с логиката на методиката за приоритизиране обхващат законодателни и незаконодателни мерки в областта на механизмите за борба с неолоялната търговска практика, контрола над вноса на суровини и регулацията на директните продажби. Програмираните интервенции в Стратегическия план ще допринесат косвено към удовлетворяване на потребностите чрез изискванията и условията за допустимост по отделните интервенции в рамките на първи и втори стълб на Общата селскостопанска политика, както и секторните интервенции.

2.1.SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union

2.1.SO1.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO1.1.1 Strengths

1.Повишено равнище на специализация и концентрация на производството в земеделските стопанства.

2.Подобрена пазарна ориентация на земеделските стопанства.

3.Повишена среднапродуктивност и производителност на земеделските стопанства.

4.Специализираните стопанства, отглеждащи полски култури, свине и птици са с висок икономически размер и по-високи икономически резултати.

5.Големите стопанства имат сравнителни предимства и могат да отговорят на съвременните пазарни тенденции по отношение на конкурентни цени и обеми.

6.Подобренаструктура на земеделските стопанства и уедряване на стопанствата с по-ускорени темпове в сравнение със средното равнище в ЕС.

2.1.SO1.1.2 Weaknesses

1. Съществуватмалък брой едри и средни стопанства и голям брой малки стопанства
2. Ниска гъстота на животновъдството на единица площ,–, в сравнение със средната за ЕС.
3. Животновъдните стопанства в страната са значително по-малки от средния размер в ЕС
4. Средният икономически потенциал на стопанствата в страната, е по-нисък от средното равнище в ЕС.
5. Значителна разлика в икономическия потенциал по типове стопанства в зависимост от тяхната специализация.
6. По-ниски доходи от средното равнище в специализираните стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и тревопасни животни.
7. Застраховането на продукцията като един от начините за управление на риска е изключително слабо застъпено сред земеделските стопани.
8. По-малки размери и по-ниски доходи на земеделските стопанства в планинските райони.

2.1.SO1.1.3 Opportunities

1. Стабилизиране на доходите на земеделските стопанства чрез инструментите на ОСП
2. Увеличаване напотенциала и подобряване на икономическите показатели на малките и средни земеделски стопанства
3. Повишаванеадаптивността на стопанствата към промените на пазарната, институционалната и природната среда чрез прилагане на система за управление на риска.

4.Модернизацията на земеделските стопанства и въвеждане на нови технологии за селскостопански дейности

2.1.SO1.1.4 Threats

1. По-ниска доходност в селското стопанство в сравнение със средното равнище на икономиката на страната.
2. Повишаване на разходите в резултат на покачване на цените на входящите ресурси.
3. Невъзможност за някои стопанства да подобрят бизнес средата си и да бъдат пазарно-ориентирани.
4. Колебание на доходите на земеделските стопанства под влияние на промените в пазарната, санитарната, институционалната и природната среда.
5. Спад на производството и намаляване броя на земеделските стопанства в планинските райони.
6. Изоставяне на земеделски земи и в планинските райони.

2.1.SO1.1.5 Other comments

2.1.SO1.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.1.	Необходимост от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със среднот	висок приоритет	Да
П.1.2.	Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и с	среден приоритет	Да
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.1.4.	Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничени	висок приоритет	Да
П.1.5.	Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите	среден приоритет	Да
П.1.6.	Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявление	среден приоритет	Да

Other comments related to needs assessment.

2.1.SO1.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт
DPdecoupled	BISS(21) - Basic income support	I.A.3. - Плащания за малки земеделски стопани	O.5. Number of beneficiaries or hectares benefitting from payments for small farmers
DPdecoupled	BISS(21) - Basic income support	I.A.1 - Основно подпомагане на доходите за устойчивост	O.4. Number of hectares benefitting from for basic income support
DPdecoupled	CRISS(26) - Complementary redistributive income support	I.A.2. - Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост	O.7. Number of hectares benefitting from complementary redistributive income support
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.1 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.10 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.11 - Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.12 - Обвързано с производството подпомагане на доходите –плодови	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с

		насаждения до встъпването им в плододаване	производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.13 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани)	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.14 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер)	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.15 - Обвързано с производството подпомагане на за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.16 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън)	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.17 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.18 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.19 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.2 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.3 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.4 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави включени в развъдни програми	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.5 - Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.6 - Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството

			подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.7 - Обвързано с производството подпомагане за биволи	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.8 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.9 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
Sectoral - Вино	GREENWINE(58(1)(c)) - green harvesting, which means the total destruction or removal of grape bunches while still in their immature stage, thereby reducing the yield of the relevant area to zero and excluding non-harvesting comprising of leaving commercial grapes on the plants at the end of the normal production cycle	I.Д.7 - Събиране на реколтата на зелено	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
Sectoral - Вино	HARINWINE(58(1)(d)) - harvest insurance against income losses resulting from adverse climatic events assimilated to natural disasters, adverse climatic events, animals depredation, plant diseases or pest infestations	I.Д. 6 - Застраховане на реколтата	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
RD	ANC(71) - Природни или други специфични за района ограничения	II.Б.1. - Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения	O.12. Number of hectares benefitting from support for areas facing natural or specific constraints, including a breakdown per type of areas
RD	ASD(72) - Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания	II.В.1. - Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000	O.13. Number of hectares benefitting from support under Natura 2000 or Directive 2000/60/EC
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.4 - Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	RISK(76) - Инструменти за управление на риска	II.Е.2 - Инструменти за управление на риска в земеделието	O.9. Брой на единиците, обхванати от поддържаните инструменти за управление на риска на ОСП

Overview

В рамките на тази цел Стратегическият план ще адресира потребности чрез интервенции, целящи подпомагане на достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост с цел подобряване на продоволствената сигурност в рамките на ЕФГЗ и ЕЗФРСР. Резултатите от ефекта на насочените интервенции ще установят въздействие върху намаляване разликите в доходите от селскостопанска дейност в сравнение с икономиката като цяло, включително намаляване на

променливостта в доходите в различните видове стопанства и постигане на териториален баланс от гледна точна на стопанствата, попадащи в райони с природни органичения.

1. За подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със средното равнище на доходи в другите сектори в икономиката Стратегическият план ще се прилага интервенция *„Основно подпомагане на доходите за устойчивост“ (ЕФГЗ)* съгл. чл. 20 „Необвързано с производството директно плащане“.

2. За повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и средни стопанства Стратегическият план ще включва интервенция *„Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост“*, тип интервенция Допълнително необвързано с производството директно плащане.

Тази потребност ще бъде адресирана и с интервенцията „*Плащания за малки земеделски стопани“, съгласно чл. 28.*

3. Потребността от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и преживни животни за увеличаване на икономическия им потенциал е адресирана чрез интервенциите за „*Обвързано с производството подпомагане на доходите, съгласно чл. 32-34.* Чрез подкрепата на сектори и производства, изпитващи трудности, ще се подобрява тяхната конкурентоспособност, устойчивост, качество и икономически потенциал.

4. Потребността от укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения ще бъде адресирана чрез интервенция за „Подпомагане за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения“ – член 71. Финансовата подкрепа, предоставяна под формата на годишно плащане на хектар земеделска площ, попадаща изцяло в райони с природни или други специфични ограничения, е насочена към компенсиране на земеделските стопани изцяло или частично за направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи, свързани с ограниченията в съответния район.

Към удовлетворяване на същата потребност ще бъде адресирана чрез интервенция „Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000“. Обхватът на тази интервенция включва всички земеделски земи (обработваеми земи, трайни насаждения и постоянно затревени площи), попадащи в обхвата на защитените зони по Натура 2000, за които са издадени заповеди за обявяването им, с разписани конкретни режими/ограничения/забрани за земеделски дейности. Подпомагането по интервенцията ще се предоставя под формата на годишни плащания на хектар земеделска площ за компенсиране на наложени режими/ограничения/ за земеделски дейности включени в заповедта за обявяване на съответна зона от Натура 2000.

5. Интервенция, която ще адресира идентифицираната потребност от надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите в земеделието е *„Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия“, съгласно чл. 73.* Интервенцията ще осигури подкрепа, която ще повиши нивото на превенция в земеделските стопанства, а също така и подкрепа за възстановяването на земеделски производствен потенциал в случаите, в които той е бил нарушен в резултат от природни бедствия или катастрофични събития, свързани с неблагоприятни климатични събития, природни бедствия, заболявания по растенията и животните, нестабилност на цените, трудности при намиране на пазари и други. Наред с това, ще се подкрепи постигане на по-високи нива на биосигурност във фермите. Ще се предвиди финансиране на публични органи, които са ангажирани с осъществява контрола по отношение спазването на законовите изисквания, свързани с ветеринарномедицинската дейност, здравеопазването на животните и хуманното отношение, включително разработване на програми за профилактика, с цел ограничаване и ликвидиране на болестите по животните. Това ще даде възможност за подобряване на конкурентоспособността и устойчивостта на стопанствата в случай на такива бедствия или явления, включително ще осигури възможност за повишаване на оперативния

капацитет на компетентните власти в съответната област и ще оптимизира времето за реакция. Компетентните органи в областта на превенцията на селскостопанското производство от различни природни бедствия, катастрофични събития, здравеопазване и хуманно отношение към животните имат ключова роля за селскостопанския производствен процес, осигурявайки подходящи форми на превенция с цел запазване на производствения потенциал на стопанствата.

Като принос към инструмента за управление на риска по линия на ЕФГЗ ще се приложи възможността, която е предоставена в чл. 19 - всички земеделски стопани, които получават директни плащания участват с принос за управление на риска в размер на 1,5 % от получаваните от тях директни плащания.

За диверсификацията при управлението на риска се предвижда създаване на Взаимоспомагателен фонд. Наред с това се предвижда интервенция за подкрепа за съфинансиране на застрахователни премии при застраховането на селскостопанска продукция и рискове, *съгласно чл. 76 „Инструменти за управление на риска“.* Взаимоспомагателният фонд ще адресира нуждата от обединяване на съществуващите инструменти за управление на риска и надграждането им в един цялостен модел. Новия модел ще включва превенция от неблагоприятни събития, влияещи върху доходите на земеделските стопани. Взаимоспомагателният фонд ще се допълва от прилагането на схема за съфинансирането на застрахователните премии. Чрез комбинираното прилагане на двата инструмента се цели максимално покритие на идентифицираните рискове и увеличаване на земеделските стопани, обхванати от инструменти за управление на риска.

Удовлетворяването на същата потребност ще бъде адресирано чрез интервенции в лозаро-винарския сектор, а именно интервенция „Събиране на реколтата на зелено“ и интервенция „Застраховане на реколтата“, които имат принос към ефективното управление на рисковете в земеделието. Интервенция „Събиране на реколтата на зелено“ (член 58) цели предоставяне на подпомагане на сектора в период на криза, така че конкурентоспособността на гроздопроизводителите да не бъде повлияна в голяма степен от настъпилия дисбаланс между търсенето и предлагането. По интервенцията се подпомага пълното отстраняване на гроздовете, докато все още не са узрели, като по този начин добивът от съответната заявена площ се намалява до нула. Прилагането на мярката се осъществява в случай че до 25 април на всяка година се очаква ситуация на пазара, обосноваваща събиране на реколтата на зелено за възстановяване на баланса на пазара и за предотвратяване на криза с дълготраен и дестабилизиращ ефект.

Интервенция „Застраховането на реколтата“ (чл. 58) Секторна програма в лозаро-винарския сектор позволява насърчаване на прилагането на основния инструмент за управление на риска в земеделието - застраховането. Основната цел на мярката в лозаро-винарския сектор е запазването на доходите на производителите на грозде при загуби в продукцията, свързани с природни бедствия, неблагоприятни климатични събития, болести или нашествия от вредители. Допустими за подпомагане са разходите извършени от кандидата за застрахователни премии, ненадвишаващи максималния размер на подпомагане, определен въз основа на обичайните пазарни цени и стандартните предположения за загуба на доход за насажденията с винено грозде.

6. За адресиране на идентифицираната потребност от оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявлението на природо-климатичните рискове и увеличаване на добивите, включително чрез модернизиране на напоителните съоръжения в стопанствата ще се прилага интервенция *„Инвестиции в земеделски стопанства“ – чл. 73 и чл. 74 (ЕЗФРСР).* Чрез интервенцията ще се подкрепят инвестициите за напояване в рамките на земеделските стопанства, чрез което се цели насърчаване и развитие на поливното земеделие. Също така ще спомогне за преодоляване на климатичните изменения, свързани с дълги периоди на засушаване.

2.1.SO1.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

Неприложимо

2.1.SO1.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	Target value
R.4 - Създаване на връзка между подпомагането на доходите и стандартите и добрите практики Дял на използваната земеделска площ, обхваната от подпомагане на доходите при наличие на обвързаност с условия	99.45 %
R.5 - Risk management Дял на стопанствата с подпомогнати инструменти за управление на риска по ОСП	100.00 %
R.6 PR - Преразпределяне към по-малките стопанства Процент на допълнителните преки плащания на хектар за отговарящи на условията за подпомагане стопанства с размер под средния за стопанствата (в сравнение със средната стойност)	161.77 %
R.7 PR - Enhancing support for farms in areas with specific needs Процент на допълнителното подпомагане на хектар в районите с по-големи потребности (в сравнение със средната стойност)	32.65 %
R.8 - Насочване към стопанства в конкретни сектори Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството	17.27 %

Justification of the targets and related milestones

2.1.SO1.9 Justification of the financial allocation

В рамките на тази цел Стратегическият план ще адресира потребности чрез интервенции, целящи подпомагане на достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост с цел подобряване на продоволствената сигурност в рамките на ЕФГЗ и ЕЗФРСР.

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 1, е съответстващо на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява постигането на целите в съответствие с прогнозните целеви стойности за индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен най-голям финансов ресурс, в размер на 3,69 млрд. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят).

Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Основно подпомагане на доходите за устойчивост", „Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост" (ЕФГЗ) и „Райони, изправени пред природни или други специфични ограничения" (ЕЗФРСР).

2.1.SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

2.1.SO2.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO2.1.1 Strengths

1. Висока осигуреност със земеделска земя на човек от населението.
2. Висока ефективност иконкурентоспособност на зърнопроизводството.
3. Значително място на сектор земеделие в търговския баланс на страната.
4. Добра пазарна перспектива закачествено производство на розово масло, ориенталски тютюн, пчелен мед. .
5. Окрупняване в секторите за производство на свинското и пилешко месо и намаляване дела на полупазарните стопанства.

2.1.SO2.1.2 Weaknesses

1. Ниска добавената стойност на единица площ в секторите трайни насаждения, зеленчуци,едри и дребни преживни животни;
2. Недостатъчната доходност в интензивните в разходно отношение производства;
3. Ниска конкурентоспособност, намаляване на производството и ниска добавена стойност в секторите месо и мляко особено за малките и средните фамилни стопанства, сектора на зеленчуците и трайните насаждения, както и в лозаро-винарския сектор
4. Преобладаващ износ на непреработени продуктис ниска добавена стойност.
5. Изоставане втехнологично развитие и иновации на всички сектори.
6. Слаба пазарна ориентация при реализацията на млякото и месото от едър и дребен рогат добитък, плодове и зеленчуци.
7. Ниска възвращаемост и ефективност инедостатъчна работна сила в секторите животновъдство , плодове и зеленчуци.
8. Недостатъчната капитализация, основно в малките и средни стопанства в земеделието.

Много по-ниската обезпеченост с техника и технологии в българското земеделие.

2.1.SO2.1.3 Opportunities

1. Възможностите за подпомагане в отрасъла имат принос за повишение на конкурентоспособността на стопанствата и до засилване интереса към развиване на земеделието.
2. Увеличаване на търговския стокооборот в отрасъла, и подобряване на достъпа до европейския пазар.
3. Насочване на подкрепа, обвързана с конкретни резултати към специализираните сектори – животновъдство, плодове и зеленчуци.
4. Въвеждане на нови технологии, иновации и цифровизацияв селскостопанската дейност.
5. Повишаване на обезпечеността с техника и технологии във всички сектори с цел подобряване на продуктивността, производителността и добавената стойност в производството.
6. Повишаване на конкурентоспособността на малките и средни стопанства в сектор „Животновъдство“ чрез подобряване на породния състав на животните и начина на отглеждане.

2.1.SO2.1.4 Threats

1. Застрашена устойчивостта на производство, поради високия дял на субсидиите във факторния доход.
2. Високо конкурентен европейски пазар , основно предизвикателство пред интензивните в разходно отношение сектори , както и при пчеларството
3. Дълъг процес за постигане на подобряване на продуктивността, производителността и оттам на конкурентоспособността на отрасъла.

2.1.SO2.1.5 Other comments

2.1.SO2.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да
П.2.2.	Подобряване на производителността и добивите на малки и средни стопанства в секторите на селското	среден приоритет	Да
П.2.3.	Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства	среден приоритет	Да
П.2.4.	Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока доб	висок приоритет	Да
П.2.5.	Повишаване на износа на селскостопански продукти с висока добавена стойност	среден приоритет	Да
П.2.6.	Модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на	висок приоритет	Да
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да
П.2.9	Подобряване на достъпа до финансиране	среден приоритет	Да

2.1.SO2.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.1 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави	О.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.10 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи	О.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.11 - Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.12 - Обвързано с производството подпомагане на доходите –плодови насаждения до встъпването им в плододаване	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.13 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици,	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с

		корнишони и патладжани)	производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.14 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер)	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.15 - Обвързано с производството подпомагане на за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.16 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън)	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.17 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.18 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.19 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури	О.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.2 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми	О.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.3 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави	О.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.4 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави включени в развъдни програми	О.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.5 - Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи	О.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на

			доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.6 - Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.7 - Обвързано с производството подпомагане за биволи	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.8 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
DPcoupled	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите	I.Б.9 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите
Sectoral - Пчелни продукти	ADVIBEES(55(1)(a)) - advisory services, technical assistance, training, information and exchange of best practices, including through networking, for beekeepers and beekeepers' organisations	I.E.1 - - Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions	I.E.2 - Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions	I.E.3 - Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions	I.E.5 - Инвестиции в материални и нематериални активи	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions	I.E.4 - Рационализиране на подвижното пчеларство	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	ACTLAB(55(1)(c)) - actions to support laboratories for the analysis of apiculture products, bee losses or productivity drops, and substances potentially toxic to bees	I.E.6 - Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - actions to preserve or increase the existing number of beehives in the Union, including bee breeding	I.E.7 - Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза,	O.37. Number of actions or units for beekeeping

		включително развъждане на пчели	preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	COOPAPI(55(1)(e)) - сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти	I.E.8 - Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	PROMOBEES(55(1)(f)) - promotion, communication and marketing including market monitoring actions and activities aimed in particular at raising consumer awareness about the quality of the apiculture products	I.E.9 - Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Вино	RESTRVINEY(58(1)(a)) - преструктуриране и преобразуване на лозовите масиви	I.Д.1 - Преструктуриране и конверсия на лозята	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
Sectoral - Вино	INVWINE(58(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets in wine-growing farming systems, excluding operations relevant to the type of intervention provided for in point (a), processing facilities and winery infrastructure, as well as marketing structures and tools	I.Д.2 - Инвестиции в лозаро-винарския сектор	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
Sectoral - Вино	INFOR(58(1)(h)) - информационни действия във връзка с вината, провеждани в държавите членки, с които се насърчава отговорната консумация на вино или се популяризират схемите на Съюза за качество, обхващащи наименованията за произход и географските указания	I.Д.4 - Информиране в държавите членки	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
Sectoral - Вино	ACTREPUT(58(1)(i)) - actions undertaken by interbranch organisations recognised by Member States in the wine sector in accordance to Regulation (EU) No 1308/2013 aiming at enhancing the reputation of Union vineyards by promoting wine tourism in production regions	I.Д.8 - Насърчаване на винения туризъм	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
Sectoral - Вино	PROMOWINE(58(1)(k)) - популяризиране в трети държави	I.Д.3 - Популяризиране в трети държави	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
Sectoral - Вино	INVWINESUST(58(1)(m)) - investments in tangible and intangible assets aiming to enhance the sustainability of wine production	I.Д.5 - Инвестиции в екологични съоръжения	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	II.Д.1. - Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство	O.25. Number of young farmers receiving setting-up support
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	II.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства	O.26. Number of new farmers receiving setting-up support (other than young farmers reported under O.25)

Overview

В рамките на тази цел Стратегическият план ще адресира потребности чрез интервенции, целящи повишаване на производителността на земеделските стопанства, чрез насочване на подпомагане към конкретни сектори, с цел подобряване на конкурентоспособността и подобряване на резурсната ефективност.

1. Потребността от повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни, които са със стопанско значение за страната, ще бъде адресирана чрез интервенции за „*Обвързано с производството подпомагане на доходите“, съгласно чл. 32-34.* Чрез подкрепата на сектори и производства, изправени пред затруднение, ще се подобрява тяхната конкурентоспособност, устойчивост, качество и икономически потенциал.

Подпомагане на животновъдния отрасъл ще бъде насочено към млекодайното говедовъдство, чрез интервенциите за Обвързано с производството подпомагане на доходите, както и за биволи; Обвързано с производството подпомагане на доходите за млечни крави и Обвързано с производството подпомагане на доходите за млечни крави включени в развъдни програми. Месодайното направление в говедовъдството ще бъде подпомогнато с интервенции за Обвързано с производството подпомагане на доходите за месодайни крави и Обвързано с производството подпомагане на доходите за месодайни крави включени в развъдни програми. С цел повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта застрашени от изчезване породи е разработена отделна интервенция за Обвързано с производството подпомагане на доходите за крави от застрашени от изчезване породи. Предвидено е подпомагане и за малките стопанства чрез Обвързано с производството подпомагане на доходите за говеда в планински райони. Секторът на дребните преживни животни ще бъде обхванат със следните две интервенции: Обвързано с производството подпомагане на доходите за овце и кози в планински райони и Обвързано с производството подпомагане на доходите за овце и кози включени в развъдни програми и и Обвързано с производството подпомагане на доходите за овце и кози от застрашени от изчезване породи.

Към сектор „Животновъдство“ ще бъде насочено допълнително финансиране, чрез прилагане на инструмента за преходна национална помощ, съгласно чл.147 – преходна национална помощ за говеда с промяна на референтната дата през 2018 година – необвързана с производство и преходна национална помощ за овце-майки и/или кози – майки – обвързана с производство.

Обвързаното с производството подпомагане на доходите в сектор „Растениевъдство“ ще бъде насочено по-конкретно към производството на плодове и зеленчуци полско и оранжерийно производство и производство на протеинови култури. При плодовете ще се прилагат две отделни интервенции – Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове и Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодови насаждения до встъпване в плододаване, с еднакъв обхват на включените по интервенциите култури, покриващи целия жизнен цикъл на насажденията. При зеленчуците полско производство ще се прилагат 4 отделни интервенции – обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци: 1. домати, краставици, корнишони и патладжани; 2. пипер; 3. картофи, лук и чесън; 4. моркови, зеле, дини и пъпеши. Предвижда се и подпомагане за най-дребните производители на плодове и зеленчуци, които се намират в планински райони, чрез интервенцията Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планински райони. На отделна интервенция за оранжерийно производство на някои плодове и зеленчуци ще могат да разчитат земеделските стопани чрез интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство. Ще се прилага и отделна интервенция, подпомагаща производство на протеинови култури.

2. За адресиране на потребността от подобряване на производителността и добивите в секторите на селското стопанство, осигуряващи продукти с по-висока добавена стойност, ще се прилага интервенция „*Инвестиции в земеделски стопанства“ - член 73 (ЕЗФРСР).* Чрез интервенцията „Инвестиции в земеделски стопанства"ще се осигури инвестиционна подкрепа за различни видове стопанства с цел разширяване и модернизиране на производството, включително осъвременяване на производствените мощности, за увеличаване на продуктивността на тези стопанства.

Интервенцията осигурява възможност за широк обхват на инвестиционна подкрепа в зависимост от нуждите на стопанствата в различните секторни производства.

3. За ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на стопанствата, включително чрез технологии, постигащи по-високи екологични стандарти и водещи до сравнителни пазарни предимства, Стратегическият план ще включва интервенция „*Инвестиции в земеделски стопанства“ - член 73 (ЕЗФРСР).* Чрез интервенцията "Инвестиции в земеделски стопанства" ще се осигури инвестиционна подкрепа за стопанствата с цел разширяване и модернизиране на производството, включително осъвременяване на производствените мощности, за увеличаване продуктивността на стопанствата. Интервенцията осигурява възможност за широк обхват на инвестиционна подкрепа в зависимост от нуждите на стопанствата в различните секторни производства.

За тази потребност ще допринася и интервенцията „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“, съгласно „Установяване на млади земеделски стопани, помощ за стартиране на стопанска дейност в селските райони и развитие на малки стопанства“ - член 75 (ЕЗФРСР). Подкрепата за развитието на малки земеделски стопанства ще спомогне разрастване на тяхното производство. Интервенцията ще осигури по-добра пазарна ориентация на малките стопанства и повишаване на тяхната жизнеспособност, както и устойчиво развитие с цел достъп до ресурси за развитие чрез осигуряване на капиталов ресурс за разширяване на производството и за осъвременяване на производствените им мощности, за увеличаване продуктивността на стопанствата и намаляване зависимостта им от работна сила. По-висока конкурентоспособност ще се постигне чрез внедряване на нови технологии, които допринасят за повишаване на конкурентоспособността и постигане на екологични цели на земеделието.

За удовлетворяване на тази потребност ще бъде насочена интервенция „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ - член 75. Интервенцията има за цел да обхване големия брой малки и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие от гледна точка на мотивация и наличен фамилен труд. Разрастване на тяхното производство чрез подходяща публична подкрепа ще доведе до подсилване на групата от средните по размер стопанства, които са по-жизнеспособни. Това ще се отрази положително на цялостното състояние в отрасъла. Интервенцията ще осигури възможности за развитие на така наречените фамилни и по-малките стопанства в страната. Подкрепата ще осигури възможност за развитие на производства, които имат по-висока възвръщаемост и рентабилност на единица площ. Този подход може да генерира достатъчна доходност, която да ги направи икономически устойчиви. Чрез облекчаване достъпа до пазара и възможностите за реализация на продукция по късите вериги за доставка фамилните и по-малките стопанства могат да повишат своята доходност и да получат по-добра цена за продукцията си. Това ще допринесе за повишаване доходите, които тези стопанства имат от пазара и ще позволи да се повишат техните инвестиционни възможности, за да се намали зависимостта им от субсидии и очакванията им за инвестиционна публична подкрепа.

4. За повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока добавена стойност в малките стопанства ще се прилага интервенция „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ -член 75. Интервенцията има за цел да обхване големия брой малки и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие от гледна точка на мотивация и наличен фамилен труд. Разрастване на тяхното производство чрез подходяща публична подкрепа ще доведе до подсилване на групата от средните по размер стопанства, които са по-жизнеспособни. Това ще се отрази положително на цялостното състояние в отрасъла. Интервенцията ще осигури възможности за развитие на така наречените фамилни и по-малките стопанства в страната. Подкрепата ще осигури възможност за развитие на производства, които имат по-висока възвръщаемост и рентабилност на единица площ. Този подход може да генерира достатъчна доходност, която да ги направи икономически устойчиви. Чрез облекчаване достъпа до пазара и възможностите за реализация на продукция по късите вериги за доставка фамилните и по-малките стопанства могат да повишат своята доходност и да получат по-добра цена за продукцията си. Това ще допринесе за повишаване доходите, които тези стопанства имат от пазара и ще позволи да се повишат техните инвестиционни възможности, за да се намали зависимостта им от

субсидии и очакванията им за инвестиционна публична подкрепа.

5. Повишаване на износа на селскостопански продукти с висока добавена стойност

Интервенциите, удовлетворяващи тази потребност, имат за цел да повишат конкурентоспособността на селскостопанските продукти от Съюза и тяхното потребление, да подобрят репутацията им както в рамките на Съюза, така и извън него, и да увеличат пазарния дял на тези продукти, като се обърне специално внимание на пазарите в трети държави, които имат най-голям потенциал за растеж. В случай на сериозни смущения на пазара, загуба на потребителското доверие или други специфични проблеми промоционалните дейности следва да спомогнат за възстановяване на нормалните пазарни условия.

Тази потребност в допълнение може дабъде адресирана в допълнение чрез прилагане на Схема за държавна помощ „Помощ за участие в изложения“ (ако бъдещото законодателство в областта на държавните помощи позволява това), като по този начин ще окаже допълнителна подкрепа на земеделските стопанин за участие в международни изложения. Целта е популяризирането на висококачествена земеделска продукция на международния пазар от една страна и стимулиране на износа от друга.

Допълнителна възможност за адресиране на потребността би могла да бъде и схемата за държавна помощ „Помощ за сертифициране на стопанства в сектор „Плодове и зеленчуци“ по стандарта GLOBALG.A.P“ (ако бъдещото законодателство в областта на държавните помощи позволява това). Целта на помощта е чрез подкрепа на земеделските стопани за въвеждане на стандарта GLOBALG.A.P. да се оптимизира процесът по производство на качествени селскостопански продукти в сектор „Плодове и зеленчуци“, да се намали използването на химически суровини и да се сведе до минимум вредното въздействие върху околната среда. Това от своя страна ще доведе до повишаване на конкурентоспособността и разширяване възможностите за износ.

6. Потребността от модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на връзките между производителите и науката и създаване на условия за обмен на знания, иновации ще се адресира чрез интервенцията „*Инвестиции в земеделски стопанства“ – чл. 73 (ЕЗФРСР).* Подпомагането ще бъде насочено към адресиране на необходимостта от внедряване на нови технологии в стопанства, които са пазарно ориентирани и насочени към инвестиции и диверсификация на производствата. По този начин ще се насочи подпомагането към иновациите и новите технологии, включително в дигиталната област, които се отличават с високи цени и високи разходи за внедряване. Поради затрудненията в осигуряването на работна ръка за селскостопанското производство ще се осигури възможност за автоматизация на работните процеси с цел увеличава производителността на животновъдните и растениевъдите стопанства. Възможността за достъп до цифровизация на селското стопанство и въвеждането на автоматизация и роботизация на производството с използване на високопроизводителни машини и цифрови технологии ще осигури за земеделските стопани възможност за производство на по-качествена продукция ипо-ефективна организация на работата в стопанството.

7. За гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходите, чрез модернизация на стопанствата, използване на цифровизацията, както и по-широкото прилагане на подвижното пчеларство се предвижда комплекс от интервенции:

Интервенция „*Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики за пчелари и пчеларски организации, включително относно агресорите и болестите в кошера, особено вароатозата“* ще адресира необходимостта от повишаване на знанията, уменията и информираността на пчеларите и пчеларските организации при справянето им с икономическизначимите заболявания по пчелните семейства, повишаване на добива на мед и други пчелни продукти, подобряване на здравословното състояние на пчелните семейства и ползата от достъпа до разнообразни източници на нектар.

Интервенция „Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата“ - член

55, ще подобри ефективността на пчелното стопанство и ще допринесе за задоволяване на потребностите по избраните специфични цели. Прилагането на подходящи, предписани от ветеринарен специалист ветеринарномедицински продукти за пчели ще подобри здравословното състояние на пчелните семейства и ще се постигне устойчивост в числеността на пчелната популация.

Интервенция „Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти“ – член 55, ще допринесе в най-голяма степен за засилване и укрепване на връзките между пчеларите, национално и регионално представителни браншови организации и специализираните органи за изследователска дейност чрез прилагането на проекти с потенциал за развитие на сектора. Интервенцията има за цел да стимулира сътрудничеството между пчеларите, национално и регионално представителни браншови организации и специализирани органи за прилагане на изследователски програми в пчеларството, внедряване на иновации и нови технологии в отглеждането, селекцията и организацията на пазара на меда и пчелните продукти, стимулиране на дигитализацията и повишаване на конкурентоспособността на производителите.

Интервенция „Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти“ - член 55, ще има пряк ефект върху запознаване на обществеността с полезните качества на пчелния мед и пчелните продукти и скъсяване на веригата на доставки. Така ще се повиши добавената стойност на производителите от една страна, а от друга ще се повиши доверието и информираността на потребителите.

Интервенция „Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели“ - член 55, ще допринесе за запазване на пчелната популация и устойчивост на сектора, както и запазване на биоразнообразието и екосистемите.

Интервенция „Инвестиции в материални и нематериални активи“ – член 55, ще създаде възможност за пчеларите за закупуване на пчеларски инвентар, необходим при първичния добив на пчелен мед и други пчелни продукти, като част от подобряване на общите условия за производство в сектора.

Интервенция „Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели“ – член 55, ще допринесе за увеличаване на пчелните семейства и подновяване на наличните амортизирани кошери. С прилагане на интервенцията ще се постигне подобряване на условията за отглеждане на пчелните семейства и оптимален добив на производство на пчелен мед, като по този начин ще се постигне задоволяване на идентифицираните потребности по избраните специфични цели.

Интервенция „Рационализиране на подвижното пчеларство“ – член 55, ще осигури постигането на специфични цели б) и е) като улесни и стимулира прилагането на подвижното пчеларство, което от своя страна ще подобри ефективността на пчелното стопанство, чрез осигуряване на разнообразна паша на пчелите,повишаване на добивите и екологичния потенциал. С прилагането на подвижно пчеларство ще да се избегне проблема с отравянията, като пчелните семейства се транспортират/преместват до места, където не се извършват активни растителнозащитни мероприятия.

Интервенция „Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества„ – член 55, ще се подобри проследяемостта на пчелния мед и пчелните продукти, да улесни тяхната реализация, както исамоконтрола на пчеларите относно безопасността и качеството на предлаганата от тях продукция. Дейностите ще будат насочени към контрол на определени

стойности на физикохимични показатели, които са гаранция за неговата натуралност, за наличие на допълнителна обработка на същия, както и за добавяне на глюкоза и инвертна захар.

8. За повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сектор, модернизация на стопанствата и предприятията за производство на вино, както и за стимулиране на експортаната ориентация и подобряване на стурктурата на сектора ще бъдат включени следните интервенции (ЕФГЗ):

Интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“ (чл. 58), която ще доведе до повишаване на жизнеспособността на гроздопроизводителите в България; устойчивост на конкурентоспособността и пазарната ориентация на стопанствата, обновяване на производствения потенциал в лозарството, поддържане и изграждане на неговата модерна и конкурентна структура.

Интервенция „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ (чл. 58), която чрез материални и нематериални инвестиции в преработвателни съоръжения, винарска и маркетингова инфраструктура ще доведе до подобряването на общите резултати на винарските предприятията и адаптирането им към изискванията на пазара, както и повишаване на тяхната конкурентоспособност.

Интервенция „Насърчаване на винения туризъм“ – член 58. Изпълнението на интервенцията ще допринесе за подобряване на репутацията на винения сектор, запознаване на обществото с туристическия потенциал на лозаро-винарските региони в страната и популяризиране на техните специфики. По този начин ще се осигури осведоменост сред потребителите за качествените характеристики на вината със ЗНП, ЗГУ, биологичните вина и сортовите вина без ЗНП/ЗГУ. Съгласно чл. 111, параграф 2, интервенциите, основани на чл. 58 (1), точка (и), нямат подходящ индикатор за резултат в Приложение I.

Интервенция „Популяризиране в трети държави“ за лозаро-винарския сектор – член 58, е насочена към повишаване на конкурентоспособността и износа на пазарите в трети страни на вина със ЗНП, ЗГУ и сортови вина без ЗНП и ЗГУ, включително и биологични такива. Интервенцията ще допринесе, чрез реклама и популяризация, за повишаване на търсенето на целевите пазари вина със ЗНП, ЗГУ и сортови вина. Заложеният широк набор от допустими дейности, които могат да бъдат изпълнявани в рамките на интервенцията, ще позволи да се осигури провеждането на промоционални и информационни кампании, съобразени със спецификите на международните пазари, като ще допринесе и за позиционирането на нови пазари. При изпълнението на интервенцията ще е допустимо осъществяването на пазарни проучвания на целевите съществуващи или нови пазари, които ще допринесат за разширяване и консолидиране на пазарните възможности. Част от изпълнението на дейностите по интервенцията ще позволи подготовката на технически досиета, включително лабораторни изпитвания и оценки относно енологичните практики, фитосанитарните и хигиенните правила, както и други изисквания на трети държави за внос на продукти от лозаро-винарския сектор. Това ще допринесе за преодоляването на ограниченията при достъпа до пазарите на трети държави. Съгласно чл. 111, параграф 2, интервенциите, основани на чл. 58 (1), точка (к), нямат подходящ индикатор за резултат в Приложение I.

Интервенция „Информиране в държавите членки“ в лозаро-винарския сектор - член 58, ще допринесе за повишаване на информираността на потребителите за отговорната консумация на вино и за обхвата на схемите на Съюза за качество, включващи наименованията за произход и географските указания. Повишаването на информираността на българските и европейските потребители ще допринесе за засилване на разпознаваемостта на вината, като част от полаганите от Съюза усилия за повишаване на проследимостта и контрола при осигуряване на безопасността на продуктите и тяхното качество. Сред възможностите, предоставяни от интервенцията е създаването и поддържането на информационна платформа, която да съдържа информация за

отговорната консумация на вино, за значението и ролята на районите за производство на вина със ЗНП и ЗГУ включително и биологични такива, процеса на производство, присъщите характеристики на вината със ЗНП и ЗГУ, тероар, типичността, историята, специфичните практики. Тази платформа ще е инструмент с широк спектър на приложение, който ще дава възможност за пълно проследяване на процесите в сектора и на произведените вина със ЗНП и ЗГУ, включително и биологични такива, вкл. за отглежданите винени сортове лозя и разпределението им по лозаро-винарски райони. Организирането на тематични дегустации и провеждането на семинари насочени към представители на ресторантьорството и хотелиерството, както и към целеви групи потребители ще допринесе за запознаването им с районите за производство на вина със ЗНП и ЗГУ, с качеството и отличимостта на продуктите и ще допринесат за постигане на специфичната цел на мярката. Съгласно чл. 111, параграф 2, интервенциите, основани на чл. 58 (1), точка (з), нямат подходящ индикатор за резултат в Приложение I.

За постигането на тази потребност ще допринесе и заложената в лозаро-винарския сектор интервенция „Инвестиции в екологични съоръжения“. Предвидената интервенция цели да допринесе за повишаване на устойчивостта на винарските предприятия и в икономическото и екелогичното й измерение.

9. Потребността от подобряването на достъпа до финансиране ще бъде адресирана чрез прилагане на финансови инструменти. На основание извършен анализ за нуждите от прилагане на финансов инструмент в България, е изведена необходимостта от разработване на гаранционна схема, насочена новите, малките и средните земеделски стопанства, поради липсата на достатъчен ресурс за обезпечаване на средствата, като нужда от по-благоприятен достъп за финансиране е изведена и по отношение на съществуващите големи стопанства и преработватели, включително за инвестиции в неселскостопански дейности, поради неликвидност на обезпеченията. Предвиден е финансов инструмент за малки и млади земеделски производители и стартиращи предприятия за неземеделски дейности в селските райони, под формата на гаранционна схема за предоставяне на безлихвени необезпечени кредити с мултипликатор на средствата 1,25 пъти, както гаранционна схема за микро, малки и средни предприятия в сектор селскостопански дейности и преработка на земеделски продукти, включително за извършване на неселскостопански дейности в селските райони, под формата на гаранционна схема, с мултипликатор в размер на 5 пъти.

2.1.SO2.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

N/a

2.1.SO2.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.3 CU - Цифровизация на селското стопанство Share of farms benefitting from support for digital farming technology through CAP	12.53 %
R.5 - Risk management Дял на стопанствата с подпомогнати инструменти за управление на риска по ОСП	100.00 %
R.9 CU PR - Модернизация на стопанствата Дял на земеделските стопани, получаващи подпомагане за инвестиции с цел преструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност	3.11 %
R.10 CU PR - Подобряване на организацията на веригата на доставките Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	6.61 %
R.39 CU - Развитие на икономиката в селските райони Брой на селскостопанските предприятия, включително предприятия от сферата на биоикономиката, развити с	1108.00

подпомагане по ОСП	

Justification of the targets and related milestones

Under this common sub section, provide explanation for each result indicator, related milestones and determined target values on the basis of assessment of needs and the intervention strategy. Explain how interventions and related planned outputs allow reaching the targets and how they are mutually coherent and compatible. To recall: one Result indicator has one single value. If a full explanation for the value is given under one specific objective, reference to this explanation could be given in (an)other SO(s) where the R.I is listed to avoid redundancy. Specificities for the contribution and justification to the single value under the specific SO/XCO need to be provided in the relevant section.

2.1.SO2.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 2, съответства на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности за индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 1,218 млрд. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят).

Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Инвестиции в земеделски стопанства“, „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“, „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ (ЕЗФРСР) и „Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми“, „Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави“ (ЕФГЗ).

2.1.SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността

2.1.SO3.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO3.1.1 Strengths

1. Добра и устойчива позиция на земеделските производители от секторите зърно, технически култури във веригата на стойността.

2. Нарастване на добавената стойност на производствата на: мелничарски продукти, нишесте и нишестени продукти; на хляб и тестени изделия; на биологични продукти.

3. Подобряването на регулаторната уредба и повишаването на изискванията за получаване на субсидии допринасят за изсветляване на отрасъла.

4. Нараства интересът на земеделските производители към късите вериги за доставка, които са предпоставка не само за увеличаване доходите на производителите, но засилват конкуренцията.

5. Утвърждаване на нови канали за продажба на биологични продукти в търговската мрежа;.

6. Създаване на възможност за директни доставки, след приемането през 2010 г. на Наредба 26 всички биологични производители имат възможност да преработват и продават директно на потребителя малки количества храни от животински произход (месо, мляко, яйца, пчелен мед, риба).

2.1.SO3.1.2 Weaknesses

1. Намалява делът на първичното производство от секторите мляко, месо, плодове и зеленчуци в добавената стойност.

2. Земеделието предоставя сравнително ценово конкурентна, но недостатъчна по обем суровина.

3. Капацитетът на преработвателните предприятията е натоварен частично.

4. Недостатъчен потенциал за иновационни внедрявания поради относително малките размери на предприятията, слабости по отношение реализацията и икономиите от мащаба.

5. Значителен дял от земеделските производители са практически изключени от веригата на стойността.

6. При много от основните продукти има висока асиметрия на изкупните цени с цените на дребно по веригата.

7. Малък брой Организации и Групи на производителите, с малък брой активни членове и с нисък дял на търгуваната от ОП и ГП продукция.

8. Слаба вертикална интеграция по веригата на стойността.

9. Липса на пазарна информация за оборотите от продажба на биологични продукти в страната – български и вносни. Малък брой преработвателни предприятия на биопродукти за някои от секторите, като месопреработка и зърнопреработка.

10. По-високи цени за биологичните продукти в България, в сравнение с еквивалентните биологични продукти в други страни, както и слаба конкурентната позиция на биологичните продукти в сравнение с еквивалентните конвенционални продукти в страната.

11.Липса на нагласи за сдружаване сред биологичните производители

2.1.SO3.1.3 Opportunities

1.Подкрепа на инвестициите на преработвателните предприятия в собствено производство на суровини или в собствена преработвателна база.

2. Обвързване на инвестиционната подкрепа в преработката със стандарти за качество и използване на местни суровини.

3. Обвързване инвестиционното подпомагане в ХВП с ангажименти за интегриране и осигуряване на услуги на местни земеделски производители.

4. Подкрепа на дейности на преработвателните предприятия за обслужване на интеграционните процеси - окачествяване, изкупуване, съхраняване, транспорт на суровините.

5. Предприемане на действия за регламентиране продажбите чрез къси вериги на доставка.

6. Осигуряване на възможности за по-голяма и адекватна на нуждите и на икономическите показатели инвестиционна подкрепа за късите вериги на доставки.

7. Търсене на допълнителни механизми за борба с нелоялните търговски практики.

8. Европейска воля за борба с нелоялната търговия и злоупотребата с търговско положение, чрез правила и с либерализация и облекчаване на пазарния достъп.

9. Подобряванена нормативната уредба, регламентираща дейността на групи и организации на биологични производители и преработватели съгласно Регламент 848/2018.

10.Вертикално стимулиране на местни икономически инициативи и на нагласите за сдружаване.

11.Стимулиране на износа чрез осигуряване на подкрепа за участие в изложения и организиране на посещения, B2B и B2C срещи с потенциални клиенти от други държави.

2.1.SO3.1.4 Threats

1. Наличие на висок конкурентен натиск от внос в секторите месо, мляко, плодове и зеленчуци.

2. Достъпът до пазара става по-скъп и труден заради необходимостта от въвеждане на нови стандарти и изисквания.

3. Зависимостта на ХВП в много от случаите от вносна суровина за преработка прави отрасъла негъвкав и уврежда конкурентоспособността му.

4. Непропорционалната пазарна мощ между отделните звена по веригата на стойността ощетява най-вече земеделските сектори;

5. Нови неблагоприятни тенденции в търговските политики

6. Липса на нагласи за сдружаване сред био производителите и преработватели, което е бариера пред успешната пазарна реализация на нишови продукти с растящ пазар, но търсещи по-големи партидни количества.

7.Бавни темпове за развитието на биопроизводството, предвид изключително конкурентната среда на пазара

2.1.SO3.1.5 Other comments

2.1.SO3.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.3.1.	Повишаване нивото на организираност на земеделските производители	среден приоритет	Да
П.3.2.	Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства	висок приоритет	Да
П.3.3.	Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби	нисък приоритет	Не
П.3.4.	Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики	нисък приоритет	Не
П.3.5.	Засилване на контрола над вноса на суровини	нисък приоритет	Не
П.3.6.	Осигуряване на необходимото количество и качество местни суровини за по-пълно използване на капа	среден приоритет	Да

Other comments related to needs assessment.

2.1.SO3.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт
Sectoral - Плодове и зеленчуци	INVRE(47(1)(a)) - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and	I.Г.1 - Интервенции в сектор „Плодове и зеленчуци“	O.35. Брой на подпомогнатите оперативни програми

	other actions		
Sectoral - Мляко и млечни продукти	INVRE(47(1)(a)) - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and other actions	I.Г.2 - Интервенции в сектор "Мляко и млечни продукти"	O.35. Брой на подпомогнатите оперативни програми
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.2 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	II.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства	O.26. Number of new farmers receiving setting-up support (other than young farmers reported under O.25)
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.2. - Сътрудничество за къси вериги за доставка и местни пазари	O.32. Number of supported other cooperation operations or units (excluding EIP reported under O.1)
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.3 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители	O.28. Number of supported producer groups and producer organisations
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.4 - Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители	O.29. Number of beneficiaries receiving support to participate in official quality schemes

Overview

1. За повишаване нивото на организираност на земеделските производители се предвижда включването на интервенция „*Оперативни програми в сектори „Плодове и зеленчуци" и „Мляко и млечни продукти“.* За адресиране на тази потребност се предвижда подкрепа за използване на съществуващия потенциал за развитие на организации и/или групи на производителите, развитие на структурите за предлагане на продукцията на пазара с цел директно повишаване на конкурентоспособността на производителите и техните организации. Целта на прилагането на тези интервенции е концентриране на произведената земеделска продукция, планиране и адаптиране на производството към търсенето по отношение на качество и количество, намаляване на производствените разходи, увеличаване на договорната сила на производителите на селскостопанска продукция във взаимоотношенията им с търговци на едро и дребно и постигане на по-добра пазарна реализация. Реализирането на целите на оперативните програми ще повиши доверието между земеделските производители, което ще допринесе за увеличаване на членовете на сдруженията и на самите сдружения. По-големият размер на организациите на производители предопределя по-високи стойности на обемите на търгуваната продукция. Чрез реализиране на целите на оперативните програми ще се повиши делът на първичното производство на малките земеделски стопанства в добавената стойност в съответния сектор, като се постигне интегрирането им във веригата на стойността.

За адресиране на идентифицираната потребност се предвижда интервенцията „*Подкрепа на организации на производители или групи от производители“, Сътрудничество, съгласно чл. 77 (ЕЗФРСР).* Обединяването на земеделските стопани в организации и групи на производители е механизъм, чрез които ще се постигне концентрирането на произведената земеделска продукция, планиране и адаптиране на производството в съответствие с търсенето на пазара по отношение на качество и количество, намаляване на производствените разходи, увеличаване на договорната сила на производителите на селскостопанска продукция във взаимоотношенията им с търговци на едро и дребно и постигане на по-добра пазарна реализация.

В допълнение, потребността ще бъде адресирана чрез интервенция „*Сътрудничество за къси вериги на доставки и местни пазари“, Сътрудничество, съгласно чл. 77 (ЕЗФРСР).* Избраната интервенция цели създаването, организацията и укрепването на местните пазари и къси вериги за доставки чрез хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците в тях.

Интервенцията предвижда различни форми на кооперииране, в това число по реда на Закона за задълженията и договорите, Търговския закон или Закона за кооперациите, което да улесни участниците в обединенията, предмет на подпомагане.

С цел подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата за храни е насочена интервенция в сектор Плодове и зеленчуци – член 43, която в рамките на оперативните програми се предвижда подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани в сектор „Плодове и зеленчуци“ и увеличаване на дела им във веригата на стойността. Предоставянето на подкрепа на организации на производители и асоциации на организации на производители ще стимулира сдружаване на земеделските стопани в сектор „Плодове и зеленчуци“ и ще повиши нивото на организираност в сектора, в резултат на което ще се създадат редица положителни тенденции в множество елементи на производството и пазара.

Потребността ще бъде удовлетворена чрез интервенция в сектор „Мляко и млечни продукти“ – член 67, която в рамките на оперативните програми предвижда подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и увеличаване на дела им във веригата на стойността. Предоставянето на подкрепа на организации на производители, асоциации на организации на производители и групи на производители ще стимулира сдружаването на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и ще повиши нивото на организираност в сектора. Обединяването на земеделските производители в рамките на различни форми на сътрудничество прави възможни дейности, които са им от полза да генерират по-висока добавена стойност, която те не биха могли да постигнат самостоятелно. Сдружаването на земеделските производители в организации на производители, групи производители и асоциации на организации на производители ще се създаде редица положителни тенденции в множество елементи на производството и пазара.

2. За подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства се предвиждат „*Оперативни програми в сектори "Плодове и зеленчуци" и „Мляко и млечни продукти“.* За адресиране на тази потребност се предвижда повишаване на мотивацията за сдружаване на малките земеделски стопани в организации и групи на производители, чрез което ще се постигне увеличаване на договорната сила на малките производители на селскостопанска продукция във взаимоотношенията им с търговци на едро и дребно и постигане на по-добра пазарна реализация. Сдружаването на малките земеделски стопанства освен по-добра пазарна ориентация ще им осигури и достъп до ресурси за развитие и повишаване на тяхната жизнеспособност. Реализирането на целите на оперативните програми ще спомогне за разрастване на производство, като се повиши делът на първичното производство на малките земеделски стопанства в добавената стойност в съответните сектори. Така ще се постигне интегрирането на малките земеделски стопанства във веригата на стойността и повишаване на конкурентоспособността на производителите.

За подобряване на пазарната ориентация и реализацията ще се прилага интервенция „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ -член 75. Интервенцията има за цел да обхване големия брой малки и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие от гледна точка на мотивация и наличен фамилен труд. Разрастване на тяхното производство чрез подходяща публична подкрепа ще доведе до подсилване на групата от средните по размер стопанства, които са по-жизнеспособни.Това ще се отрази положително на цялостното състояние в отрасъла. Интервенцията ще осигури възможности за развитие на така наречените фамилни и по-малките стопанства в страната. Подкрепата ще осигури възможност за развитие на производства, които имат по-висока възвращаемост и рентабилност на единица площ. Този подход може да генерира достатъчна доходност, която да ги направи икономически устойчиви. Чрез облекчаване достъпа до пазара и възможностите за реализация на продукция по късите вериги за доставка фамилните и по-малките стопанства могат да повишат своята доходност и да получат по-добра цена за продукцията си. Това ще допринесе за повишаване доходите, които тези стопанства имат от пазара и ще

позволи да се повишат техните инвестиционни възможности, за да се намали зависимостта им от субсидии и очакванията им за инвестиционна публична подкрепа.

За адресиране на идентифицираната потребност се предвижда интервенцията „Подкрепа на организации на производители или групи от производители“, Сътрудничество - съгласно член 77 (ЕЗФРСР). Обединяването на земеделските стопани в организации и групи на производители е механизъм, чрез които ще се постигне концентрирането на произведената земеделска продукция, планиране и адаптиране на производството в съответствие с търсенето на пазара по отношение на качество и количество, намаляване на производствените разходи, увеличаване на договорната сила на производителите на селскостопанска продукция във взаимоотношенията им с търговци на едро и дребно и постигане на по-добра пазарна реализация.

С цел подобряване на пазарния достъп на малките земеделски стопанства е насочена интервенция в сектор Плодове и зеленчуци – член 43, която в рамките на оперативните програми се предвижда подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани в сектор „Плодове и зеленчуци“ и увеличаване на дела им във веригата на стойността. Предоставянето на подкрепа на организации на производители и асоциации на организации на производители ще стимулира сдружаване на земеделските стопани в сектор „Плодове и зеленчуци“ и ще повиши нивото на организираност в сектора, в резултат на което ще се създадат редица положителни тенденции в множество елементи на производството и пазара.

Потребността ще бъде удовлетворена чрез интервенция в сектор „Мляко и млечни продукти“ – член 67, която в рамките на оперативните програми предвижда подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и увеличаване на дела им във веригата на стойността. Предоставянето на подкрепа на организации на производители, асоциации на организации на производители и групи на производители ще стимулира сдружаването на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и ще повиши нивото на организираност в сектора. Обединяването на земеделските производители в рамките на различни форми на сътрудничество прави възможни дейности, които са им от полза да генерират по-висока добавена стойност, която те не биха могли да постигнат самостоятелно. Сдружаването на земеделските производители в организации на производители, групи производители и асоциации на организации на производители ще се създаде редица положителни тенденции в множество елементи на производството и пазара.

3. Допълване и подобряване на регулацията за директните продажби

Към момента изискванията за директната доставка, извършена от производителя до крайния потребител или до местни обекти за търговия на дребно, изискванията за производители, които извършват директни доставки на краен потребител на малки количества първични продукти от животински произход, прясно месо от птици и зайци, заклани във фермата, отстрелян едър и дребен дивеч или месо от едър и дребен дивеч и относно доставката на храни от животински произход, обработени и/или преработени в обект за търговия на дребно, до други обекти за търговия на дребно като странична, локална и ограничена дейност, са регламентирани в Наредба № 26 от 2010 г. за специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход (обн. ДВ. бр.84 от 2010 г.).

В „Държавен вестник“ бр. 52 от 2020 г. беше обнародван нов Закон за храните. Съгласно § 8, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за храните, подзаконовите нормативни актове по прилагането му се приемат, съответно издават, в 6-месечен срок от влизането на закона в сила. В тази връзка е необходимо да бъде издадена нова наредба, която регламентира този вид дейности.

Проектът на Наредба за изискванията за директни доставки от производителя на малки количества първични продукти и храни от животински произход урежда условията и реда за:

1. директната доставка, извършена от производителя до крайния потребител или до местни обекти за търговия на дребно, които извършват директни доставки на краен потребител, на малки

количества:

а) първични продукти - сурово мляко, пчелен мед и пчелни продукти, яйца от кокошки, пъдпъдъци и щрауси, прясна и охладена морска и сладководна риба;

б) прясно месо от птици и зайци, заклани във фермата;

в) отстрелян едър и дребен дивеч или месо от едър и дребен дивеч;

2. доставката на храни от животински произход, обработени и/или преработени в обект за търговия на дребно, до други обекти за търговия на дребно като странична, локална и ограничена дейност.

С проекта се определят национални мерки в съответствие с чл. 1, параграфи 4 и 5 от Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход.

Наредбата се издава на основание чл. 7, ал. 1 от Закона за храните и отменя Наредба № 26т 2010 г. за специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход (обн. ДВ. бр.84 от 2010г., изм. ДВ. бр.46 от 2012 г., изм. и доп. ДВ. бр. 46 от 2014 г., изм. и доп. ДВ. бр.87 от 2015 г.). Регламентирани са количествата първични продукти, броят на птици и зайци, заклани във фермата и отстрелян едър и дребен дивеч, определени като „малки количества" за директна доставка.

Проектът определя изискванията, на които трябва да отговарят обектите за добиване на първичните продукти, изискванията към самите продукти, както и при извършването на директната им доставка до краен потребител.

Разписани са условията за доставка на храни от животински произход, обработени и/или преработени в обект за търговия на дребно, до други обекти за търговия на дребно като странична, локална и ограничена дейност.

Целта на изготвения проект е въвеждане на облекчени изисквания към лицата, които желаят да доставят директно до крайния потребител малки количества първични продукти от животински произход, като се гарантира, че добитите първични продукти отговарят на изискванията за безопасност на храните. Предвидени са и облекчени изисквания към воденето и поддържането на документация от първичните производители.

4. Разширяване и развитие на мерките и механизмите за борба с нелоялните търговски практики. Потребността ще бъде адресирана чрез транспониране и прилагане на Директива (ЕС) 2019/633 относно нелоялните търговски практики (НТП) в отношенията между предприятията във веригата за доставки на селскостопански продукти и храни. За правоприлагащ орган е определена Комисията за защита на конкуренцията. Директивата ще бъде транспонирана в националното законодателство със Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на конкуренцията (ЗИД на ЗЗК) – вносител Министерство на икономиката. Крайният срок за транспониране е 1 май 2021 г., а прилагането на директивата следва да стартира не по-късно от 1 ноември 2021 г. Проектът на ЗИД на ЗЗК предвижда и някои по-строги правила в сравнение с установените с директивата. Ще бъде определен списък със забранени нелоялни търговски практики (НТП), определение за „нетрайни селскостопански и хранителни продукти" от сектора на плодовете и зеленчуците и срок за предизвестие в случай на отказ на поръчка с такива продукти. Ще бъдат определени санкции при установяване на НТП. С предвидените законодателни промени се цели да се подобри положението на фермерите и на малките и средни предприятия, които участват като доставчици във веригата за доставки на хранителни продукти.

5. Засилване на контрола при въвеждане и вътреобщностна търговия на суровини чрез подобряване на инфраструктурната организация на граничните пунктове, осигуряване на необходимото оборудване и на квалифициран персонал, покриващ специфични познания.

Прилагане на засилен контрол при вътреобщностна търговия на месо и яйца, насочен към държави, определени на база оценка на риска (получени нотификации и наличие на огнища на заразни заболявания по животните).

6. За осигуряване на необходимото количество и качество местни суровини за по-пълно използване

на капацитета на предприятията и повишаване добавената стойност и ефективността на предприятията от хранително-вкусовата промишленост (ХВП) се предвижда включването на интервенция „*Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“, съгласно чл. 73 (ЕЗФРСР).* Налага се необходимостта от осигуряване на подкрепа за различни видове инвестиции в модернизиране на предприятията от ХВП, включително внедряването на различни иновативни решения. От ключово значение за повишаване на добавената стойност в ХВП е ефективната инвестиционната подкрепа, която с интервенцията е насочена към предприятия от ХВП и земеделските стопани, свързани с преработка на селскостопански продукти. Чрез интервенцията ще се осигури възможност на предприятията от ХВП да внедряват в своите производства нови машини, съоръжения и оборудване, които имат високо ниво на ефективност. Също така ще се осигури достъп до внедряването на различни видове иновации, което пък ще благоприятства ускоряване на процесите по добавянето на стойност в различните производства.

2.1.SO3.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

N/a

2.1.SO3.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.10 **CU PR** **- Подобряване на организацията на веригата на доставките** Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	6.61 %
R.11/Мляко и млечни продукти - Концентриране на предлагането Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors	0.82 %
R.11/Плодове и зеленчуци - Концентриране на предлагането Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors	3.50 %

Justification of the targets and related milestones

Under this common sub section, provide explanation for each result indicator, related milestones and determined target values on the basis of assessment of needs and the intervention strategy. Explain how interventions and related planned outputs allow reaching the targets and how they are mutually coherent and compatible. To recall: one Result indicator has one single value. If a full explanation for the value is given under one specific objective, reference to this explanation could be given in (an)other SO(s) where the R.I is listed to avoid redundancy. Specificities for the contribution and justification to the single value under the specific SO/XCO need to be provided in the relevant section.

2.1.SO3.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 3, съответства на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности за индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 424 млн. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят). Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“, „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ и „Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители“ (ЕЗФРСР).

2.1.SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy

2.1.SO4.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO4.1.1 Strengths

1.Основните ПГ, емитирани от селското стопанство намаляват с 52% в периода 1988-2017, като дългосрочна тенденция.

2.Емисиите на метан намаляват след 2000-та год. главно поради биологичната (ентерична) ферментация при преживните животнии във връзка със спада на броя животни в страната.

3.Действащ непрекъснат мониторинг на емисиите и поглъщането на CO2-емисии от земеделски и горски почви.

4.Високият дял на Екологично Насочена Площ (ЕНП) в зелените плащания, азотфиксиращи, междинни и прихващащи култури, схемата за протеинови култури, мерките за агроекология и климат и биоземеделие, показват стремеж за подобряване на азотния баланс и за намаляване емисиите на CO2

5.Биогенните елементи в почвите на обработваеми земи и тревни площи показват високо съдържание на органичен C и средна запасеност с N и P.

6.Потребената енергия в сектора „Селско, горско стопанство и рибовъдство“ намалява.

7.Съществуват добри условия в селското и горското стопанство за инвестиции в устойчива енергия, както и производство наразлични суровини

8.Площите за екстензивно пашуване, като % от ИЗП използвана за екстензивна паша, се увеличаватв периода 2007-2017

..

9.Делът на горските масиви от използваната земя нараства;

10.Увеличение на производството и на износа на продукти от горския сектор;

11.ОСП благоприятно влияе върху конкурентоспособността на горския сектор. Темпът на нарастване на БДС на българското горско стопанство следва положителния темп на нарастване на БДС на ниво ЕС-28;

12.Съотношението между общия прираст и действителното ползване на дървесина в България е сравнително благоприятно (около 60%), което е показател за устойчивото управление на горите у нас, тъй като има непрекъснато трайно акумулиране на запас;

13.Запасите на въглерод в живата биомаса на горските дървесни видове и мъртвата дървесина отбелязват тенденция на нарастване, което потвърждава ролята на горите в България в компенсиране на отделените емисии на парникови газове и смекчаване на влиянието на климатичните промени;

14.Промяната в нивата на въглеродни запаси в трите основни склада на въглерод – биомаса, мъртва органична материя и почви, представлява основата при изчисляване на поглъщането или отделянето на CO2 от горите. Запасите на въглерод в живата биомаса на горските дървесни видове и мъртвата дървесина отбелязват тенденция на нарастване, което потвърждава ролята на горите в България в компенсиране на отделените емисии на парникови газове и смекчаване на влиянието на климатичните промени.

2.1.SO4.1.2 Weaknesses

1.Увеличение на интензивността на земеползването. Земеделските земи за отчетния период са с високо ниво на междугодишна променливост.

2.При обработваемите площи се запазва нетното емитиране на ПГ.

3. Поглъщанията на ПГ (анализа на LULUCF и нетното прихващане в CO2-екв.) намаляват след 2005 г като цяло с 31% в сравнение с базовата година. Основната причина е спада на отпадъците от категория горски земи (поради увеличен добив на дървесина и оползотворяване на дървесните остатъци) и лекото увеличение на емисиите от категории обработваеми земи, влажни зони и други земи.

4.Завишено ниво на емисиите на N_2O в общите емисии на ПГ, емитирани от земеделието.

5.Изменението на запасите от въглерод в почвения резерв при преобразуване на тревни площи в културни посеви (дехумификация).

Отстраняването на растителните остатъци от почвената повърхност препятства връщането на органичен въглерод в почвата, което се случва при гниенето им на място.

6.Връзката между науката и горския бизнес, въвеждането на иновации и трансферът на технологии в горския сектор са слабо развити;

7.ОСП не създава трайни тенденции на запазване и увеличение на броя на заетите в горското стопанство;

8.До този момент на национално ниво не са оценявани състоянието и тенденциите в развитието на ландшафтни модели, влиянието на динамиката на промените в ландшафта върху значими за горските екосистеми екологични процеси и не са докладвани данни;

9. Липсва Закон за ландшафта, национална класификация и класификационна схема за определяне на типовете горски ландшафти в България, както и проведено обсъждане с участието на всички заинтересовани страни за необходимостта от възприемане на ландшафтен подход при управлението на горските територии.

10.Осезаем недостатък е липсата на ангажираност на собствениците на гори, на общините и другите заинтересовани страни към охраната на горите, на превантивните действия и гасенето на горски пожари;

11.Ненавременно и недостатъчно финансиране на противопожарните мероприятия в горските територии и в близост до тях;

12.Недостатъчно развита информационна система за горите, липсата на горски кадастър и на Национална инвентаризация на горските територии;

13. Липсва Национална горска инвентаризация, като инструмент, който показва развитието на горския ресурс в количествено и качествено отношение и осигурява информацията за въглеродния баланс в българските гори.

14. Необходимост от отразяване на реките в горски фонд, наличието на водоизточници за питейни води и санитарно-охранителни зони с цел определяне на връзката между горски екосистеми и води и устойчиво управление, тъй като в голяма част от лесоустройствените планове те не са отразени.

15. Недостатъчно интегриране на дейностите по запазване на биологичното разнообразие с горското планиране и със стопанисването на горите, в т.ч. липсата на инвентаризация на горското биоразнообразие и картиране на мъртвата дървесина като важен компонент на горските екосистеми;

Промяна в реда и режимите за предоставяне на разрешителни за добив на инертни материали и минерални суровини с оглед засилване на контрола и постигане на по-висока ефективност при неговото прилагане;

2.1.SO4.1.3 Opportunities

1.Поддържане на площите със сеитбообороти и азотфиксиращи култури. Диверсификация на култури, междинни/покривни култури и зелено торене.

2.Насърчаване на практиките за биологично и интегрирано земеделие.

3.Стимулиране на консервационни земеделски практики - технология за зърнено-житни и др. култури: намалени почвообработки – минимални или нулеви и директна сеитба , заравяне на растителни остатъци, прихващане на С-емисии.

4.Опазването на тревните площи като ПЗП и добро управление на пасищата (включително темпът на нарастване на екстензивното пашуване) може да окаже благоприятно въздействие за регулиране на климата като ускори атмосферното прихващане (отсраняване) на въглерод (С) в почвата.

5.Добро управление на съществуващите горски площи, живи плетове, дървесни буферни ивици и залесени площи на земеделска земя за оптимизиране на ползите от осигуряване подслон както за добитъка, така и за посевите.

6.Селекция на култури и разработване на култури, приспособени към климатичните промени. По-

дългият вегетационен период би позволил по-добро разпространение на отделните видове и ще подобри възможностите за отглеждане на нови, по-термофилни видове или вторични култури.

7.Подобряване и поддържане на структурата и качеството на почвата и увеличаване на запасите от ПОВ чрез практики (пример: възстановяване/ поддържане/създаване на тревни площи).

8.Преобразуване на заявявани като обработваеми земи площи в постоянно затревени площи в райони извън необлагодетелстваните райони, които се характеризират с интензивно земеползване.

1.Разписване на ясни условия за допустимост за подпомагане на пасища и ливади, които да бъдат съобразени с особеностите на природните дадености в страната, както и с ограниченията по НАТУРА 2000.

2.Отрасълът може да бъде оценен като перспективен предвид наличието на достатъчен суровинен ресурс, устойчиви вътрешни и външни пазарни позиции на произведените продукти;

3.Запасът от дървесина показва трайна тенденция към нарастване, поради естествения прираст на горите и ниския обем на ползваната дървесина;

4.През следващите десетилетия се очаква увеличение на дървесните запаси и натрупване на въглерод поради растеж на млади гори;

5.Необходимо е опазване на наличните „горещи точки“ на биологично разнообразие, участъци с гори във фаза на старост, групи от биотопни дървета и поддържане на подходящи коридори между тях, за да се осигури свързаност и потенциал за миграция на индивиди и генетичен обмен;

6.Опазване на естествения видов състав на горите и свързаността между горските парцели с естествен характер в тези зони;

7.Идентифициране на ключови местообитания и поддържането им с оглед осигуряване на реална защита на видовете с ограничено разпространение;

8.Необходимо е прилагане на мерки за ограничаване на навлизането на инвазивни видове, особено насекоми и гъби, в горските екосистеми, както и обучение сред обществеността

9. Необходимо е да се доразвие единната (географска) информационна система за горите, включително за сигнализиране, отчет и анализ на горските пожари в страната като се отразят реки и питейни водоизточници;

10. Подобряване стопанисването на горите във водосбора на повърхностните водни тела предназначени за питейно-битово водоснабдяване, увеличаване горските площи чрез залесителните дейности във водосбора над питейните водоизточници.

11.Увеличаване горските площи чрез залесителните дейности в райони с риск от засушаване и негостиг на вода като важен фактор за подобряване на състоянието на водните ресурси

12. Необходимо е да се доразвие единната (географска) информационна система за горите, включително за сигнализиране, отчет и анализ на горските пожари в страната;

13. Необходимо е актуализиране на съществуващите стратегии и планове за защита на горските територии срещу ерозия, вкл. определяне площите и степента на ерозираност на горските територии чрез прилагане на съвременни методи при лесоустройствените инвентаризации на горския фонд и идентифициране на необходимите залесителни дейности в горския фонд (като размер и начин на постигане на траен ефект).

14.Насърчаване на технологичните иновации в горския сектор с оглед производството на продукти с висока добавена стойност и широко приложение от строителство до лекарства и храни.

2.1.SO4.1.4 Threats

1.Неустойчива употреба на минерални торове и изгарянето на растителни остатъци от стърнищата.

2.Площите под минерално торене се увеличават (вкл. площите с основни култури пшеница, царевица и слънчоглед).

3.Площите под органично торене (необработена оборски тор) се увеличават.

4.Има риск за почвите в страната за загуба на почвен С поради отрицателен до нулев баланс органичния въглерод като в бъдеще това може да доведе до изтощаване на почвата и ниска активност на почвените организми.

5.Очаква се климатичните промени, чрез увеличаване на температурите, да доведат до нарастване риска от засушавания, което може да има отрицателно въздействие и по-продължителният вегетационен период на посевите и пасищата. Може да се засили разпространението на патогенни заболявания при животните.

1. Критичен фактор, ограничаващ конкурентоспособността на горския сектор е липсата на работна ръка;

2.Спрямо останалите икономически подсектори (като земеделие и селски туризъм), използващи природни ресурси, горският сектор предлага най-ниска доходност;

3.Голяма част от изкуствените насаждения са основно от бял бор (48%) и черен бор (41%), разположени на неподходяща надморска височина за разпространение на тези видове, което е причина за намален прираст и влошено здравословно състояние на дърветата;

4.Възрастовата структура на иглолистните и широколистните гори показва тенденция към нарастване дела на средновъзрастовите и зрелите гори;

5.Едва 50,7% от полезащитните горски пояси (ПГП) са в добро състояние, и в които своевременно са провеждани отгледни мероприятия; проблеми при стопанисването поради различното санитарно състояние на видовете в един и същи пояс, което налага конкретни решения при различен състав на поясите;

6.Голямата част от ПГП са на относително еднаква възраст - около 50 години, необходимо е провеждането на мероприятия по техното подмладяване;

7.Най-рискови са зоните на ниска надморска височина с висок дял земеделски земи в близост до горски площи, което отразява факта, че около 80% от всички пожари са причинени от човешка дейност, предимно опожаряване на земеделски земи за почистване на пасища;

8.Традиционно прилаганите практики за изграждане на горски пътища изостават в сравнение с използваните в други европейски страни;

9.Според данни на ФАО, върху около 64% от цялата площ на страната и 24% от горския фонд протичат ерозионни процеси в различна степен;

10.Поройните придждания и наводнения в отделни райони на страната продължават и в последните години, като причиняват значителни материални щети и ерозионни процеси. Установено е, че се развиват ерозионни процеси върху 15% от горските земи на България.

2.1.SO4.1.5 Other comments

2.1.SO4.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.1.	П.4.1.Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.	Висок	Да
П.4.2.	П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата	Много висок	Да
П.4.3	П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство	Среден	Да
П.4.4	П.4.4. Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата	Много висок	Да
П.4.5.	Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики -консервационно, интегрирано и биологично земеделие	Много висок	Да
П.4.6.	Увеличаване на производството на биомаса с животински произход	Среден	Да
П.4.7	Противодействие с болестите по животните	Висок	Да

	и борба с патогенните заболявания		
П.4.8.	Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса	Много висок	Да
П.4.9.	Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната	Много висок	Да

2.1.SO4.3 Identification of the relevant (elements of) national plans emanating from the legislative instruments referred to in Annex XI of the CAP plan Regulation that have been taken intoaccount in the CAP plans' needs assessment for this specific objective

Анализът на влиянието на селското стопанство върху околната среда и климатичните промени е изготвен в съответствие с проект на Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове и съгласно Споразумение между Министерство на Земеделието, храните и горите и Аграрен Университет - Пловдив (АУ-Пловдив). Анализът обхваща всички налични данни и подпомага Министерството на земеделието при дефинирането на потребностите, както и тяхното приоритизиране като се отчитат всички произтичащи актове от Анекс 11 на Регламента за Стратегическите планове.

Наред с това по отношение на потребностите, идентифицирани в отделните специфични цели са взети предвид също така и „Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.“ и „Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни 2021 - 2026 г“, Национална стратегия по околна среда и секторните стратегии, Стратегията за биоразнообразие, Национален план за действие по изменение на климата, Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000, Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България за периода 2013 – 2022 г. , Планове за управление на защитените територии и зони, ПУРБ и ПУРН за периода 2021 – 2027 г. , Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., Национален план за действие за енергия от горска биомаса (2018-2027 г.)", , "Национална стратетия за управление и развитие на водния сектор (2037 г.) (Дългосрочен план за действие за периода 2022-2037 г.)", Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г., "Национален план за борба с автимикробната резистентност на Р България 2020-2024 г. "Национален план за действие за развитие на биологичното производство до 2027 г., Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., Актуализиран Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България (период на прилагане 2022 г.)", „Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите 2020-2030“, Национална стратегия за борба с използването на отрови и отровни примамки 2020 – 2029 г., Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в Република България - до 2020 г., Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването - до 2020 г., Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тяхи др.

Националното законодателство под формата на *законодателни документи и инструменти в областта на околната среда и климата,* произтичащи от законодателството на съгласно Приложение XI от Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на ОСП е представено както следва:

Списък на законодателните документи в областта на околната среда и климата

·Национална приоритетна рамка за действие по Натура 2000

·Планове за управление на речните басейни (ПУРБ)

·Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН)

·Национален отчетен план за горите и определяне на референтното ниво на горите на България за периода 2021-2025 г.

·Наредба за критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса и Методика за изчисляване намалението на емисиите на парникови газове от целия жизнен цикъл на биогоривата с отчитане на непреки промени в земеползването

·Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 - 2024 г.

·Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.

·Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България

·Проект на интегриран план в областта на енргетиката и климата на Република България

·Национални доклади по инвентаризация на емисиите на партикови газове в България

·Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020г.

·Проект на Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие.

Анализът на законодателните документи и инструменти помага да се разбере по какъв начин предлаганите мерки в бъдещата ОСП 2021-2027 биха могли да повлияят или самата ОСП да бъде повлияна от тези документи. Освен по-доброто разбиране на екологичните проблеми в сектора селско стопанство, анализът може да спомогне за изясняване на начините, по които съществуващите законодателните документи и инструменти (стратегии, планове, програми и доклади) се опитват в синергия с бъдещата ПРСР да допринесат за раешаване на тези проблеми. В текста по–долу са обобщени законодателните документи и инструменти, които имат отношение към Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на ОСП, и които могат да имат влияние върху стратегическите планове. Стратегическите документи, поставящи цели по опазване на околната среда на национално и европейско ниво, които имат отношение към ПРСР 2021-2027 г., са разгледани и в т. 5 на доклада за ЕО, където е анализирана степента на съответствието на предвижданията на ПРСР с екологичните цели на национално и европейско ниво и начина, по който тези цели са взети предвид при изработване на програмата.

ТАБЛИЦА 4. ОСНОВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА ЕВРОПЕЙСКО И НАЦИОНАЛНО НИВО, В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И КЛИМАТА. Източници: Екологична оценка на Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., Информационни фишове за Европейския съюз - Европейски парламент и собстени проучвания.

Наименование на законодателни документи, стратегии и др. документи
Връзка с околната среда и климата
ОСНОВЕН СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ
Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.
Основен програмен документ, с който са адресирани добрите екологични практики, установените п изпълнение на целите в областта на околната среда и климата програма за периода 2014-2020 г. Ос
·Повишаване на конкурентоспособността и балансирано развитие на селското стопанство и храните
·Опазване на екосистемите и устойчиво управление, използване на природните ресурсите в земедел промишленост, предотвратяване на климатичните промени и приспособяване към тях;
·Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намалява качество на живот.
ВОДИ
ДИРЕКТИВА 2006/118/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 12 декември 200 и влошаване на състоянието им

Директивата относно опазването на подземните води срещу тяхното замърсяване и влошаването на качест на доброто химично състояние, за установяване тона значими и устойчиви тенденции за повишаване и за тенденциите. Всички пределно допустими стойности на замърсителите, с изключение на нитратите и пест стойности са определени в специално законодателство на ЕС, се определят от държавите членки.
Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on environmental qu and subsequently repealing Council Directives 82/176/EEC, 83/513/EEC, 84/156/EEC, 84/491/EEC, 86/280/EEC Parliament and of the Council
С Директивата относно стандартите за качество на околната среда биват установени ограничения за конце повърхностните води за 33 приоритетни вещества, които представляват значителен риск за и посредством осем други замърсителя. По време на преразглеждане към съществуващия списък са добавени 12 нови веш изготви допълнителен списък на веществата, които подлежат на мониторинг във всички държави членки (за да се подпомогне бъдещото преразглеждане на списъка на приоритетните вещества. В процес на обсъж чрез улесняване на повторното използване на пречистени отпадъчни води за напояване в селското стопанс
Директива на 91/676/ЕИО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (
Директивата има за цел да намали замърсяването на водите, предизвикано или породено от нитрати от сел ново замърсяване от този вид. С един допълнителен регламент държавите членки се задължават на всеки ч с подробна информация относно кодекси за добра селскостопанска практика, определените като уязвими мониторинга на водите и обобщена справка относно програмите за действие. Както директивата, така и ре и предотвратяване на вреди от еутрофикация.
Чрез подпомагане на редица инвестиционни мерки за модернизиране на земеделските стопанства, прилага управление на стопанствата ПРСР ще допринесе за изпълнение на целите на Нитратната директива.
План за опазване на водните ресурси на Европа до 2020 г. (Blueprint)
Планът определя целта и пътят за развитие на политиката на ЕС в областта на водите. Формулирани са ко не влиза в противоречие с плана.
ЗАКОН за опазване на околната среда (Обн., ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г., изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г.)
Този закон урежда обществените отношения, свързани със: опазването на околната среда за сегашните и б хората; опазването и ползването на компонентите на околната среда; контрола и управлението на фактори осъществяването на контрол върху състоянието на околната среда и източниците на замърсяване; предотв създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на околната среда; стратегиите, среда; събирането и достъпа до информацията за околната среда; икономическата организация на дейност задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването на околната сред
Закон за Водите (изм. и доп. 12.2018)
Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на условия за:1. осигуряване на достатъчно количество и добро качество на повърхностните и подземните во водополъзване;2. намаляване на замърсяването на водите;3. опазване на повърхностните и подземните води замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества;5. намаляване на заустванията, ем вещества;6. прекратяване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетно опасни вещества; 7. п последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свт
Целите се постигат чрез: 1. предотвратяване влошаването, както и опазване и подобряване състоянието на сухоземни екосистеми и влажни зони; 2. насърчаване на устойчивото използване на водите чрез дългосроч 3.комплексно, многократно и ефективно използване на водните ресурси; 4. прилагане на мерки за опазване на непрекъснато намаляване на замърсяването на подземните води и предотвратяване на замърсяването им засушавания; 7. оценка и управление на риска от наводнения; 8.извършване на контрол за техническото с язовирните стени и съоръженията към тях.
Наредба за нормите на водопотребление
С тази наредба се определят норми за водопотребление за напояване на земеделски култури.

Нормите за водопотребление по ал. 1 се прилагат при:
1. определяне на оптималните водни количества в процеса на издаването на разрешителни за водовземане
2. изчисляване на годишните такси за водовземане по реда и начина, определени в Тарифата по чл. 194, ал
(3) Нормите за водопотребление не се прилагат при изчисляване размера на таксите за водовземане от мин
Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници
С тази наредба се уреждат редът и начинът за установяване, ограничаване и предотвратяване на замърсява източници и правата и задълженията на компетентните органи в тази връзка.
ПОЧВИ
ЗАКОН за опазване на земеделските земи (изм. и доп. 01.2019)
Законът урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделс промяна на тяхното предназначение. Земеделските земи са основно национално богатство и се използват с земеделските земи е за производство на растителна продукция и паша на добитък по начин, неувреждащ п предназначението на земеделските земи се допуска само по изключение при доказана нужда и при услови в земеделските земи без промяна на предназначението им може да се извършва за оранжерии и за линейни със земеделското предназначение на земята - при условия и по ред, определени с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството.
Опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи се пр строителните граници на населените места, както и за горски територии, които се използват за производст добитъка. Собствениците и ползвателите на земеделски земи са длъжни да ги опазват от ерозиране, замър други увреждания и
да поддържат и повишават продуктивните им качества
Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Републи
(Актуализация за програмен период 2014-2020 г.)
Стратегическа цел: Ограничаване деградацията на земите и борба с опустиняването за запазване и развити чиста, безопасна и привлекателна околна среда, икономическа стабилност и подобрено качество на живот
Стратегически направления:
I.Усъвършенстване на националното законодателство и политики за устойчиво управление на земите и бо
II.Съхраняване и подобряване на потенциала на земните ресурси и тяхното устойчиво използване
III.Наука и образование в подкрепа на политиките за устойчиво управление на земите и борба с опустинява
IV.Интегриране и прилагане на политики за устойчиво управление на земите на местно ниво
V.Усъвършенстване на информационния обмен и участие на обществеността в процесите на вземане на ре с опустиняването
Директива 2009/128/ЕО
С Директивата се въвежда изискването държавите членки да приемат национални планове за действие за о и графици, с цел намаляване на риска и въздействието от използването на пестициди върху човешкото здр земеделските култури е забранено по принцип, както и пръскането изобщо в непосредствена близост до ж производството и лицензирането на пестициди, съдържа позитивен списък с одобрени „активни вещества“ на равнището на ЕС. На базата на този списък пестицидите се лицензират на национално равнище.
Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България
Националният план поставя 2 основни цели: 1) Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на околната среда; и 2) Насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи допринесе за изпълнението на тези цели.
ВЪЗДУХ
Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 - 2024 г.
Програмата има за цел да подпомогне общините в прилагането на мерки за постигане на устойчиво съотве Документът не води до изземване от страна на държавата на компетенции и задължения на местните власт

въздух, а предлага прилагането на политики и мерки на национално ниво, които общинските власти не са
Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
Основната цел на програмата е да изпълни задълженията за намаляване на емисиите за 2020г. и 2030г., ко емисии на: серен диоксид (SO2), азотни оксиди (NOx), неметанови летливи органични съединения (НМЛО (ФПЧ2.5), спрямо емисиите за определената за базова 2005г., съгласно изискванията на Директива (ЕС) 20
В програмата са предвидени мерки и отговорни институции в сектори, които са по-значими източници на стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление.
КЛИМАТ И ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата
Общата цел на стратегията за адаптация на ЕС е да допринесе за повишаване на устойчивостта на Европа повишаване на степента на готовност и способност да се реагира на последиците от изменението на клима европейско равнище, разработване на съгласуван подход и подобряване на координацията. Адаптацията к сектори, като политиките на ЕС ще бъдат продължени в приоритетни области, като например в енергетика постигне, като се насърчават и подкрепят действия от страна на държавите - членки на ЕС за адаптация, ка при вземането на решения за адаптация през следващите години, както и като се повиши устойчивостта на срещу последиците от изменението на климата. Стратегията е съобразена при изготвяне на ПРСР и еколог
Проект на интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България
Основните цели, заложени в настоящия План са:
·стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
·конкурентоспособна и сигурна енергетика;
·намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;
·гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.
Стратегическите цели и приоритети на енергетиката и климата на Република България заложени в И
·По измерение **Декарбонизация** – усилия за намаляване на емисиите на парникови газове и усилия за увел източници в брутното крайно енергийно потребление;
·По измерение **Енергийна ефективност** – постигане на енергийни спестявания в крайното потребление и разпределение на енергия, както и подобряване енергийните характеристики на сградите;
·По измерение **Енергийна сигурност** – повишаване на енергийната сигурност чрез диверсификация на до местни енергийни ресурси и развитие на енергийна инфраструктура;
·По измерение **Вътрешен енергиен пазар** – развитие на конкурентен пазар чрез пълна либерализация на европейски пазари;
·По измерение **Проучвания**, иновации и конкурентост – насърчаване на научните постижения за внедрява енергетиката, в т.ч. за производство на чиста енергия и ефективно използване на енергията в крайното пот
Ключовите цели, политики и мерки на плана:
·Национална цел за намаляване на емисиите на ПГ, съгласно Регламент (ЕС) № 2018/842 за задължителни газове за държавите членки през периода 2021—2030 г. (целта е за секторите сграден фонд, селско стопан
·Принос на Р България към изпълнение на 43% цел на ЕС за намаление на емисиите на ПГ по схемата за т политиките на ЕС по климат и енергетика до 2030 г.) - няма индивидуална цел за всяка държава членка, а
·Национална цел за дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енерг
·Национална цел за дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енерг
·Национална цел за между системна свързаност - количествена цел за периода до 2030 г. - 15%.
Национални доклади по инвентаризация на емисиите на партикови газове в България
Ежегодните национални доклади за инвентаризация на емисиите на парникови газове се издават във връзк Рамковата Конвенция на ООН по изменение на климата (РКОНИК) и включват ивентаризация на емисиит

поглътители съгласно утвърдената от РКОНИК методология. Инвентаризациите обхващат емисиите на пр метан (CH_4), двуазотен оксид (N_2O); прекурсори на парниковите газове (NOx, CO и NMVOCs) и серен дио (HFCs), перфлуоркарбоните (PFCs) и серния хексафлуорид (SF_6) са обект на проучванията в България от 1 спазване на разработените от Междуправителствения комитет по изменението на климата "Ръководни нас по източници и поглътители", като се започне от изготвения през 1994 г. проект на документа и се стигне д на Междуправителствения комитет по изменението на климата" от 1996 г. и издаденото Ръководство "по-д
Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020г.
Политиката на България в областта на изменението на климата се основава на два основни аспекта, свързa ангажименти, поети от страната с ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН за изменението на кли – с новоприетото европейско законодателство в тази област. Основната стратегическа цел на настоящия Тр на климата е да очертае рамката на действие в борбата с изменението на климата за периода 2013-2020 г. и водещи до намаляване отрицателното въздействие на климатичните промени и изпълнение на поетите анг
Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие.
Селското стопанство и горите влизат в приетата от Министерски съвет (Окт‘2019 г.) **Национална стратег (АИК)** и Планът за действие към нея.
Стратегията съдържа наборът от мерки, които България приемавследствие на задълженията си към Париж
В документа се посочва, че се очаква биологичното разнообразие, сухоземните и водните екосистеми, как стопанство и горското стопанство да бъдат засегнати от очакваните климатични промени. Тези промени бя граждани, както и икономиката като цяло.
Един от акцентите включва управлението на водите. В плана за действие се предвижда увеличаване на напо **017 000 евро**, увеличаване на напояваните площи с интензивни култури с 20%, увеличаване на добива на п с 10%.
Методика за изчисляване намалението на емисиите на парникови газове от целия жизнен цикъл на биогор земеползването
Пътна карта за Европа с ефективно използване на ресурсите (COM(2011) 0571)
Пътната Карта на Европа е сред ключовите инициативи на Седмата програма за действие за околната сред икономическия потенциал на ЕС, така че той да е в състояние да бъде по-продуктивен, като същевременно кръгова икономика. Освен това приетият неотдавна Пакет за кръговата икономика включва мерки, които п кръгова икономика чрез повишаване на рециклирането и повторното използване, в допълнение към това д план, да се засили устойчивият икономически растеж и да се създадат нови работни места.
БИОРАЗНООБРАЗИЕ
Конвенция за биологичното разнообразие
Стратегически план
Конвенцията определя **три основни цели**:
- опазването на биоразнообразието;
- устойчивото ползване на неговите ресурси и
- честното и равнопоставено разпределение на ползите от генетичните ресурси.
Планът цели ефективно да се прекрати загубата на биоразнообразие, така че да се осигури продължаването и устойчивото ползване на неговите компонента и честното и равнопоставено разпределяне на благата, пр Стратегическият план ще се прилага чрез програмите за работа на Конвенцията за биологичното разнообр планове за действие за биоразнообразието и други национални, регионални и международни дейности. ПР
Европейска стратегия за биологично разнообразие до 2020 г.
Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2020 г. включваща следните шест цели: пълно прилаган биоразнообразието; по-добра защита на екосистемите и по-широко използване на екологосъобразни инфра

стопанство; по-добро управление на рибните запаси; по-строг контрол върху инвазивни чуждоземни видо на загуба на биологично разнообразие в световен мащаб. Наред с целта за 2020 г., новата стратегия на ЕС биологичното разнообразие в ЕС и услугите от екосистеми, които то предлага — неговият природен капи възстановени заради непреходната стойност и съществения принос на биологичното разнообразие за чове така, че се избягват катастрофални промени, предизвикани от загубата на биологично разнообразие.“
Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие има следните приоритети: укрепване н поддръжка на законодателни инициативи; разширяване и укрепване на мрежата от защитени територии; е консултантските услуги; разработване и провеждане на политика за развитие на екотуризма, подпомагане опазването на биоразнообразието на Балканите.
Закон за биологичното разнобразие в България (изм.доп. 11.2018)
Основни цели:
1. Опазването на представителни за Република България и за Европа типове природни местообитания и ме растителни, животински и гъбни видове в рамките на Национална екологична мрежа;
2. Опазването на защитените растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата на Р обект на ползване и търговия;
3. Опазването на генетичните ресурси и разнообразието на растителни и животински видове извън естеств
4. Регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински в
5. Регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна;
6. Опазването на вековни и забележителни дървета.
Директива 2009/147/ЕО на европейския парламент и на съвета от 30 ноември 2009 година относно опазван
Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна
Директивата за местообитанията на екологичната мрежа „Натура 2000“ включва „територии от значение з определени от държавите членки, както и „специални защитени зони“, класифицирани съгласно Директив местообитанията има за цели опазването на биологичното разнообразие, като се вземат предвид икономич изисквания. Директивата за птиците предвижда специфични действия за биологичното разнообразие, вклю местообитания.
Стратегията за Биоикономика на ЕС (2012, ревизирана 2018 г.)
Посочва необходимостта от „по-иновативно, по-ефективно използващо ресурсите и по-конкурентоспособ сигурност с устойчивото използване на биотични възобновяеми ресурси за промишлени цели, като същевр
Закон за защитените територии
Цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. има предимство пред другите дейности в тях. Държавата изгражда и осигурява функционирането и съхран част от регионалната и световната мрежа от такива територии в съответствие с
международните договори по опазване на околната среда, по които Република България е страна. Защитен биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характ природа и пейзажи. Собствениците и ползвателите на гори, земи и водни площи в защитените територии с
длъжни да спазват режимите, установени по реда на този закон, със заповедта за обявяване на защитената
територия и плана за управлението й.
Закон за защита на растенията (изм. и доп. 02.2018)
Урежда обществените отношения, свързани със:
1. фитосанитарните мерки по Международната конвенция по растителна защита, одобрена от Конференци земеделие и прехранване (FAO);
2. опазването на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители;

3. наблюдението, диагностиката, прогнозата и сигнализацията в растителната защита;
4. интегрираното производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното произ
5. фитосанитарния контрол върху растенията и растителните продукти и защитните мерки срещу въвежда растенията и растителните продукти, и защитните мерки срещу тяхното разпространение в страната съгла Съвета от 8 май 2000 г. относно защитните мерки срещу въвеждането в Общността на вредители по растен разпространение в Общността;
6. мерките по прилагане на Регламент (ЕО) 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомв продукти за растителна защита (наричан "Регламент (ЕО) 1107/2009");
7. изискванията към продуктите за растителна защита с цел защита на здравето на хората и животните и ок изпитване, тяхната употреба съгласно изискванията на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди (ОВ, L 309/71 от 24 2009/128/ЕО", и контрола върху производството, пускането на пазара, търговията, преопаковането и употр
ПРСР е сързана с прилагането на закона, чрез мерките 1, 10, 11, 12 и други, които са свързани с опазване н
ГОРИ
Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България 2013-2020 г.
Стратегията определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на дългосрочно и устой многофункционални гори и нарастваща конкурентоспособност на горския сектор като основа за по-добър селските райони. Поставена е следната визия: „*Към 2020 г. България ще има жизнени, продуктивни и мно конкурентоспособен и иновативен горски сектор, съхранени биологично разнообразие, количество и каче Секторът ще подпомага икономическото развитие на страната, ще осигурява условия за пълноценна ре максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и ще гарантира поддържането на*
При прилагането на Стратегията се спазват основните принципи, приети при проектирането й, които са пр за горите 2014 - 2020 г., а именно: 1) устойчиво управление на горите; 2) многофункционална роля на гори недървесни горски продукти и услуги; 4) подпомагане на цялостния процес на създаване на добавена стой координацията при разработването и прилагането на политиките на ЕС в областта на горското стопанство
Стратегия за опазване на горите от пожари
Стратегията е основен документ за подготовката и организирането на действия по предотвратяване на пож тяхното развитие и разпространение, успешното им гасене, както и преодоляване на последствията от тях. пожари са набелязани в документа. Сред тях са както нормативното уреждане и ясно разграничаване на от организационни предпоставки и създаване на условия за успешно гасене на горските пожари, така и приор възобновяването на горските екосистеми и финансовото осигуряване на дейността по опазване на горите с създадени единни системи за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на възникналите горски пожар запалванията в горите. Изграждането и поддържането на необходимата инфраструктура, осигуряването на необходимите технически средства и изграждането на доброволни формирования за потушаване на пожар Стратегията.
ПРСР има непосредствен принос за постигане на целите на стратегията чрез изрично предвидените подмер горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития” и 8.4 „Възстановяване на щети по горите от катастрофични събития”.
Национален отчетен план за горите и определяне на референтното ниво на горите на България за периода
Описва ситуацията в сектора горско стопанство в България и идентифицира проблемите. Показва подходи референтното ниво на горите в България, вкл. прогнозиране на бъдещото развитие на антропогенни емиси ангажиране (2021-2025 г.), както и изчисляване на референтното ниво като средно ниво на емисии и отстр
НАРЕДБА за критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса
С наредбата се определят критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса, както и
1. за набиране и предоставяне на информация от икономическите оператори, включително за мерките, взе др.;
2. за извършване на одит за съответствие на биогоривата и течните горива от биомаса с критериите за усто

3. за издаване и отнемане на сертификатите за съответствие на суровините, биогоривата и течните горива съдържанието на сертификатите.
Намалението на емисиите на парникови газове от биогоривата и от течните горива от биомаса се отчита са Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) и изискванията на наредбата.
Спазването на Критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса има пряка връзка с биоразнообразието, горските био-ресурси, защитените територии и защитени местообитания, територии в ВПС.
Други области
Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.
Концепцията поставя три кратки послания, които обертават визията за пространствено развитие до 2025 г. Съхранение на национални ресурси и Балансирано и устойчиво интегрирано развитие. Предвижданията на като мерките по програмата ще имат съществен принос за постигане на формулираните в Концепцията ше европейското пространство, полицентрично териториално развитие, пространствена свързаност и достъп д наследство, стомулирано развитие на специфични територии, конкурентоспособност чрез зони за растеж и
Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 - 2022 г.
Националната стратегия определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на баланси страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в конте сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Визията, която преследва страт живеене, ефективно използващи своя потенциал за постигане на устойчив растеж, създаване на работни м културно наследство. ПРСР подкрепя и допринася за постигането на идентифицираните три стратегически райони:
оИкономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собст околната среда;
оСоциално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на капитал;
оТериториално сближаване и развитие на трансграничното, междурегионално и транснационално сътрудн

2.1.SO4.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.1 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.2 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.2 - Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.3 - Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.4 - Еко схема за намаляване използването на пестициди	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.5 - Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal	I.B.6 - Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from

	welfare	затревените площи	eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.7 - Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.8 - Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.9 - Еко схема за буферни екологични ивици	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
Sectoral - Вино	INVWINESUST(58(1)(m)) - investments in tangible and intangible assets aiming to enhance the sustainability of wine production	I.Д.5 - Инвестиции в екологични съоръжения	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.1 - Биологично производство	O.17. Number of hectares or number of other units benefitting from support for organic farming
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.10. - Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.11 - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.4. - Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.AE.3. - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.1.1. - Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.2.1 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.10 - Залесяване и възстановяване	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.11 - Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.12 - Подобряване на здравословното състояние и	O.24. Number of supported off-farm productive investment

		устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии	operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.13 - Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.14 - Първична преработка на дървесина	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units

Overview

Специфичната цел се адресира чрез потребности, които ще бъдат удовлетворени от прилагането на интервенции, въздействащи чрез подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата за храни, с действия за смекчаване на изменението на климата и устойчивостта на селското стопанство спрямо изменението на климата, включително с дейности водещи до улавянето на органичния въглерод в почвата и стойчиво производство на енергия от възобнпвяеми енергийни източници.

1. Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.Потребността може да се адресира чрез прилагането практики, ограничаващи отделянето на емисии на парникови газове (ПГ) от почвите, както и за запазване на органичното вещество като например – сеитбооборот и азотфиксиращи култури, диверсификация на култури, промеждутъчни култури и зелено торене, консервационно, биологично земеделие, интегрирано земеделие, използване на сортове и култури, адаптирани към климатичните промени, минимални или нулеви почвообработки, управление на оборски тор, намаляване на метановите емисии от биологична ферментация в животновъдството, компостиране, преработка в биогаз в анаеробни условия, оптимизиращо използването на растителни остатъци в селското стопанство, схема за управление на пасищата (вкл. намалена на употребени пестициди и торове, животинските единици и интензивността на пашата), агролесовъдство. За адресиране на намаляване на емисиите от амоняк във въздуха и емисиите, генерирани от оборския тор, могат да се подкрепят интервенции, насочени към замяна на неорганични с органични торове, прецизни технологии за торене, инвестиции в управлението на оборския тор и въвеждане на нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор в стопанства и/или мерки посочени в Правилата за добра земеделска практика за контролиране на емисиите от амоняк във въздуха, отделени от селскостопански източници (кореспондиращи с част 2, т. А на Директива 2016/2284/ЕС). Тези практики имат пряка връзка и с потребност 6 от Цел 5.

Основа за надграждане са въведени задължения в системата за предварителни условия в частта: ДЗЕС 1: Съотношението на площите за постоянно затревените площи (ПЗП) спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение, определено през 2015 г.Съотношението се поддържа на национално ниво. При спад на съотношението с повече от 5% земеделските стопани, които са допринесли за намалението през съответната година, се задължават да преобразуват обратно в ПЗП разораните през съответната година ПЗП; ДЗЕС 2: В рамките на влажните зони и торфищата, при всички видове земеделски площи се забранява: пресушаването и дренирането; преобразуването и разораването на постоянно затревените площи; изгарянето на растителността; забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове. В обработваемите земи и трайните насаждения може да се прилага само щадяща плитка оран. ДЗЕС 3: Забранява се изгарянето на стърнищата, освен по фитосанитарни причини; ЗИУ 2 – Ограничаване на замърсяването на водите в нитратно-уязвимите зони; ЗИУ 12 - Продукти за растителна защита; ЗИУ 13 – Устойчива употреба на пестициди

За постигане на по-високи цели могат да се предложат следните условия: Насърчаване на внедряването на технологии и техники, водещи до намаляване на вредните емисии.

Дейности за устойчиво управление на обработваемите земи, целящи намаляването на емисии от почвите, които са основен източник в комбинация със засаждане на култури, които са въглерод поглъщащи с цел "улавяне" на вредни емисии, намалено, нулево използване на ПРЗ и други.

Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители въвежда в Приложение II "Задължения за намаляване на емисиите на амоняк (NH3) и фини прахови частици" за всяка държава-членка. По силата на Директивата, България следва да намалява емисиите от амоняк с 3 % за всяка година от 2020 г. до 2029 г., и с 12 % след 2030 г. Член 6 от Директива (ЕС) 2016/2284 изисква от всяка държава-членка на ЕС да изготви, приеме и приложи Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (НПКЗВ 2020-2030), която се предоставя на Европейската комисия. Програмата в България е приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г. В Програмата има мерки за сектор Селското стопанство, чрез които следва да се допринася за целта на намаление на емисиите от амоняк. Част от мерките за земеделието са свързани с утвърждаване на Правила за добра земеделска практика за контролиране на емисиите от амоняк във въздуха, отделени от селскостопански източници (кореспондиращи с част 2, т. А на Директива 2016/2284/ЕС).

На национално ниво напредъкът се отчита чрез Наредба за реда и начина за организиране на националните инвентаризации на емисиите на вредни вещества и парникови газове в атмосферата и други нормативни актове, които уреждат отчитането и приноса.

Потребността от намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство ще се адресира чрез комплекс от интервенции по ЕФГЗ и ЕЗФРСР.

В обхвата на директните плащания потребността ще бъде таргетирана посредством прилагане на Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни) (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115). Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които прилагат методите на биологичното земеделие в техните стопанства. Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към устойчивото развитие на земеделието като допринесе за подобряване състоянието на околната среда посредством отглеждането на селскостопански животни по принципите на биологичното земеделие.

Към постигане на тази специфична цел ще бъде насочена интервенция „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда" – член 73 и член 74 – интервенцията е насочена към прилагането на различни практики, с които може да бъде постигнато ограничаванеотделянето на емисии на ПГ от почвите, както и за запазване на органичното вещество. Тези практики могат да бъда насочени към минимални или нулеви почвообработки, управлението на оборски тор, намаляване на метановите емисии от биологична ферментация в животновъдството, компостиране и оптимизиращо използването на растителни остатъци в селското стопанство, Намаляването на емисиите от амоняк във въздуха и емисиите, генерирани от оборския тор, може да се постигне чрез, прецизни технологии за торене, инвестиции в управлението на оборския тор и въвеждане на нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор в стопанства и/или мерки посочени в Правилата за добра земеделска практика за контролиране на емисиите от амоняк във въздуха, отделени от селскостопански източници. От друга страна използването на енергия от възобновяеми източници е изключително важно, за да може да се намалят емисиите си на парникови газове.

Предвидени са интервенции „Консултанстки услуги и повишаване на консултантския капацитет" и „Професионално обучение и придобиване на знания са имат принос към постигане на специфичната цел", чрез насочване на знания, иновации и обучения по теми, свързани с намляване на емисиите от парникови газове.

2. Увеличаване на органичния въглерод в почвата. Загубата на ПОВ може да доведе до изтощаване на почвата и ниска активност на почвените организми, поради тази причини потребността може да се адресира със задължението - преобразуване на площи в постоянно затревени площи, минимални или нулеви обработки на почвата, заораване на растителни остатъци, зелено торене, постоянна растителност в чувствителните есенно-зимни периоди, подходящи сеитбообращения с азотфиксиращи култури и други, поддържане на земеделски площи, попадащи в зони от Натура 2000 и защитени територии и биологично земеделие, като интервенция с по-широк обхват.

Основа за въздействие са въведените национални стандарти в системата от предварителни

условия, в частност: ДЗЕС 1 Съотношението на площите за постоянно затревените площи (ПЗП) спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение, определено през 2015 г. Съотношението се поддържа на национално ниво. При спад на съотношението с повече от 5% земеделските стопани, които са допринесли за намалението през съответната година, се задължават да преобразуват обратно в ПЗП разораните през съответната година ПЗП; ДЗЕС 2 В рамките на влажните зони и торфищата, при всички видове земеделски площи се забранява: пресушаването и дренирането; преобразуването и разораването на постоянно затревените площи; изгарянето на растителността; забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове. В обработваемите земи и трайните насаждения може да се прилага само щадяща плитка оран. ДЗЕС 3 Забранява се изгарянето на стърнищата, освен по фитосанитарни причини. ДЗЕС 7 за минимална почвена покривка през периоди и на площи, които са най-чувствителни. За земеделски стопанства над 5 ха е задължително в общата сеитбооборотна площ да се включат минимум 30% презимуващи култури със слята повърхност; ДЗЕС 8 за поддържане на почвения потенциал. Ще гарантира поддържането на почвения потенциал посредством задължението за диверсификация на културите на ниво земеделско стопанство. Въвежда се изискване за минимален брой земеделски култури в стопанствата, обект на изискването - най-малко три различни култури.

Потребността от увеличаване на органичния въглерод в почвата ще се адресира чрез въведените задължения в системата за предварителни условия и комплекс от интервенции по ЕФГЗ и ЕЗФРСР. В рамките на директните плащания потребността ще бъде таргетирана посредством прилагане на Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115). С отглеждането на азотфиксиращи култури в рамките на парцелите с трайни насаждения се цели създаването на растителна покривка, която за задържи органичния въглерод в почвата.

Еко схемата за разнообразяване на отглежданите култури (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115) в директните плащания се фокусира върху създаване на стимули за отглеждане на повече и по-разнообразни култури в стопанството, което допринася за поддържане на органичния въглерод в почвата.

Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115) също е планирано да окаже въздействие върху удовлетворяване на потребността. Интервенцията надгражда в качествен аспект състоянието на постоянно затревените площи и въвежда екстензивен режим на управление на пасищната екосистема. Планира се интервенцията да предотврати загубата на пасищната екосистема, чрез намаляване на процесите на утъпкване и ерозия, рудерализация и развитие на нетипични видове, което значително подобрява способността на пасищните системи да поглъщат въглерод и да смекчават климатичните промени.

Потребността е адресирана чрез интервенция „Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии“ – член 70, насочена към дейности и практики, които увеличат почвения органичен въглерод, имат благоприятен ефект както върху почвата и пасищните територии, които с течение на годините намаляват производствения си капацитет. Прилагането на практики по повърхностно подобряване без механична обработка има за цел да допринесе за възстановяването и поддържането на пасищни територии, които са деградирали и не са били подхранвани и подобрявани в течение на години. Дългогодишната експлоатация и влиянието, което са оказали вятъра и дъждовете е довело до ерозия и деградация, което на практика прави тези терени неизползваеми и непродуктивни, което от своя страна оказва влияние върху околната среда и еко-системите на територията.

Интервенция „Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000“ – член 72. Понастоящем в България са определени 234 защитени зони от НАТУРА 2000 по Директивата за местообитанията, наричани SCI (Sites of Community Importance) и 120 защитени зони от НАТУРА 2000 по Директивата за птиците, наричани SPA (Special Protection Areas). 13 SCI защитени зони от НАТУРА 2000 се припокриват със зоните SPA. Приносът на интервенцията за опазването на биологичното разнообразие в България, чрез опазването на видовете и местообитанията в

естествената им среда е от съществено значение. Устойчивите екосистеми в добро състояние притежават голям потенциал за смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяването към тях. Придобиване на знания и умения за прилагане на природосъобразни практики върху земите, попадащи в обхвата на мрежата Натура 2000, допринася за стабилна тенденция на природозащитният статус на земеделските местообитания, свързани със селското стопанство. Осигуряване на висок дял на земеделските площи в Натура 2000.

Чрез интервенцията за „Професионално обучение и придобиване на знания“ се предвижда придобиване на знания и умения от страна на земеделските стопани по за прилагане на природосъобразни практики върху земите, попадащи в обхвата на мрежата Натура 2000, допринася за стабилна тенденция на природозащитният статус на земеделските местообитания, свързани със селското стопанство.

3. Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство (от водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса от селското стопанство)

В съответствие със Стратегията за укрепване ролята на аграрния сектор в биоикономиката включването на дейности и финансиране за изграждането на биорафинерии в стопанствата на първичните производители в селските райони е инструмент за постигане на синергия между ОСП и стратегическите документи за биоикономика и същевременно отразява спецификата на биоикономиката. Чрез тези инвестиции може да се постигне развитието на биоикономиката, диверсификацията на селскостопанската дейност, нарастване на заетостта в селските райони и повишаване на добавената стойност от производството на биобазирани продукти. Когато кандидатите за инвестиране са млади земеделски или горски стопани, могат да получат подкрепа и чрез интервенцията за *стартиране на стопанска дейност и разнообразяване на дейностите*, ако размерът на инвестицията е в границите на подкрепата по мярката за млади земеделски стопани. Биомасата, която селското стопанство осигурява за храна, фуражи, производство на биобазирани продукти и енергия, има два източника: основния добив от земеделските култури (икономическа биомаса) и остатъците (твърдите отпадъци) след прибирането на реколтата. При определени условия биогазът може да се използва и като транспортно гориво. Има пряка връзка с Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, както и с Интегриран национален план за енергетиката и климата на Република България за 2020-2030 (ПИНПЕКРБ).

Към постигане на тази цел е насочена интервенция „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ – член 73. Чрез интервенцията ще се подпомагат единствено инвестиции свързани с околна среда и климат, като например: пречиствателни съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци, съоръжения за съхраняване или оползотворяване на различни отпадъчни суровини от селскостопански продукти получени в резултат на извършваната преработка, инсталации за пречистване на отпадъчни води в преработката и маркетинга, инсталации за ВЕИ за производство на енергия за собствено потребление, включително такива използващи биомаса, включително инвестиции и дейности свързани с подобряване на енергийната ефективност на съществуващи предприятия.

За ефективно постигане на тази потребност, ще бъдат прилагани дейности по придобиване на знания чрез консултации, обмен на знания по интервенции „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ и „Професиоанлно обучение и придобиване на знания“.

За постигането на тази потребност ще допринесе и заложената в лозаро-винарския сектор интервенция „Инвестиции в екологични съоръжения“, сред чиито допустими дейности е възможността за изграждане на инсталации за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници.

4. Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата. Потребността може да се адресира като се насърчат земеделските стопани да отглеждат култури и сортове, приспособени към климата, което допринася както към смекчаване на последиците от изменението на климата, така и за адаптация към него. Използването на култури и сортове, подходящи за

отглеждане при специфични климатични и/или почвени условия, адресира реакция на измененията в климата, свързани с продължителността на вегетационния сезон и в естествени цикли на културите, което оказва влияние върху крайните добиви.

Дейността е заложена в Национална стратегия и План за действие за адаптиране към изменението на климата на Република България - посочено е в Плана за сектор Селско стопанство като "потенциални рискове и възможности за селскостопанския сектор" във връзка с промените в температурата и намаляването на валежите.

Основните задължения, включени в системата от предварителни условия, които се надграждат са: ДЗЕС 3 Забранява се изгарянето на стърнищата, освен по фитосанитарни причини. ДЗЕС 7 за минимална почвена покривка през периоди и на площи, които са най-чувствителни. За земеделски стопанства над 5 ха е задължително в общата сеитбооборотна площ да се включат минимум 30% презимуващи култури със слята повърхност, ДЗЕС 8 за поддържане на почвения потенциал. Ще гарантира поддържането на почвения потенциал посредством задължението за диверсификация на културите на ниво земеделско стопанство. Въвежда се изискване за минимален брой земеделски култури в стопанствата, обект на изискването - най-малко три различни култури ДЗЕС 9: Поддържане на не-производствените характеристики и площи за подобряване на биоразнообразието в стопанството: ЗИУ 1: Опазване на вътрешнотериториалните повърхностни води, преходните води,крайбрежните води и подземните води от замърсяване с фосфати; ЗИУ 2 – Ограничаване на замърсяването на водите в нитратно-уязвимите зони; ЗИУ 12 -продукти за растителна защита; ЗИУ 13: Земеделският стопанин трябва да употребява ПРЗ в съответствие с: принципите на добрата растителнозащитна практика и да спазват изискванията за правилна употреба в съответствие с разпоредбите на Директива 2009/128/ЕО, и по-специално с общите принципи на интегрираното управление на вредителите, посочени в приложение III към нея, която се прилага най-късно от 1 януари 2014г.

За осигуряване на принос на Стратегическия план за смекчаване на последиците от изменението на климата се предвижда включването на интервенциите:

Интервенция „Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия“ – член 70: Въвеждането на устойчиви култури и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата. Мярката е оперативна дейност от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г. и План за действие до 2030 година, като целта е да се подпомага отглеждането на култури и сортове от приоритетните сектори - плодове, зеленчуци, десертни лозя и билки, които притежават потенциал за адаптиране към измененията на климата и са устойчиви на промените свързани със засушаването причинено от промените в температурите.

Интервенция „Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждани при специфични условия“ – член 70: Допринася за целта за намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като същевременно се гарантира, че няма влошаване на плодородието на почвата и за целта да се намали използването на торове поне с 20 % до 2030 година.

Въвеждането на устойчиви практики и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Използването на природосъобразни и щадящи технологии допринасят за съхранение на почвеното плодородие. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата. Практиките за отглеждане включват използване на биологични агенти и биологично активни вещества за растителна защита с нисък риск за околната среда.

Интервенция „Насърчаване намалението на употребата на продукти за растителна защита и торове

през контрол в краен продукт“ – член 70: Основната цел на мярката е да ограничи използването на продукти за растителна защита (ПРЗ) и на изкуствени торове, като и насърчаване прилагане на техники за биологичен контрол и алтернативи, които са с по-нисък риск, като нехимични пестициди и пестициди, които са специфични за вредителите, които са с нисък риск за хората и околната среда. Осъществяване на ефективен контрол при стойностите на остатъчни ПРЗ и нитрати в крайния продукт. Интервенцията е пряко насочена в изпълнение на приоритетите на Стратегията от Фермата до трапезата, чрез прилагането на по високи критерии за качество и въвеждане на ефективен контрол при крайния продукт.

5. Потребност от прилагане на нискоинтензивни земеделски практики като консервационно, интегрирано и биологично земеделие. За прилагане на нискоинтензивни земеделски практики като консервационно, интегрирано и биологично земеделие се предвижда бенефициентите в Стратегическия план да спазват стандартите за добро земеделско и екологично състояние на земеделските земи и Законоустановените изисквания. ДЗЕС 1 ще осигури запазването на съотношението на постоянно затревените площи на национално ниво. ДЗЕС 2 допринася за запазване на почвите богати на въглерод посредством опазването на влажните зони и торфищата. ДЗЕС 3 въвежда забрана за изгарянето на стърнища. ДЗЕС 4 дефинира създаването на буферни ивици без азотсъдържащи торове по протежение на водните басейни с цел опазване на водите.ДЗЕС 8 определя правилата за диверсификация на културите в стопанството. ДЗЕС 10 въвежда сигурност за опазването на постоянно затревените площи в зоните по НАТУРА 2000 чрез забрана за разораването.

Потребността предвижда завишени изисквания към цялостна система от дейности в едно стопанства, включваща промяна в практиките и обхваща комплекс от дейности като консервационно, интегрирано и биологично земеделие. Подобни практики ще отговорят и на целите на Зелената сделка (Стратегията за биоразнообразие и Стратегията „От фермата до трапезата“) за значително намаляване употребата на минерални торове и химични пестицидни средства. Повишеният контрол върху пръскането и наторяването ще окаже позитивен ефект върху околната среда, включително и за намаляване измирането на пчелите съобразно актуализирания „Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България

Основните задължения, включени в системата от предварителни условия, които се надграждат са: ДЗЕС 1 Съотношението на площите за постоянно затревените площи (ПЗП) спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение, определено през 2015 г. Съотношението се поддържа на национално ниво. При спад на съотношението с повече от 5% земеделските стопани, които са допринесли за намалението през съответната година се задължават да преобразуват обратно в ПЗП разораните през съответната година ПЗП; ДЗЕС 3 Забранява се изгарянето на стърнищата, освен по фитосанитарни причини. ДЗЕС 7 за минимална почвена покривка през периоди и на площи, които са най-чувствителни. За земеделски стопанства над 5 ха е задължително в общата сеитбооборотна площ да се включат минимум 30% презимуващи култури със слята повърхност, ДЗЕС 8 за поддържане на почвения потенциал. Ще гарантира поддържането на почвения потенциал посредством задължението за диверсификация на културите на ниво земеделско стопанство. Въвежда се изискване за минимален брой земеделски култури в стопанствата, обект на изискването - най-малко три различни култури ДЗЕС 9: Поддържане на не-производствените характеристики и площи за подобряване на биоразнообразието в стопанството: ЗИУ 1: Опазване на вътрешнотериториалните повърхностни води, преходните води, крайбрежните води и подземните води от замърсяване с фосфати; ЗИУ 2 – Ограничаване на замърсяването на водите в нитратно-уязвимите зони; ЗИУ 12 -продукти за растителна защита; ЗИУ 13: Земеделският стопанин трябва да употребява ПРЗ в съответствие с: принципите на добрата растителнозащитна практика и да спазват изискванията за правилна употреба в съответствие с разпоредбите на Директива 2009/128/ЕО, и по-специално с общите принципи на интегрираното управление на вредителите, посочени в приложение III към нея, която се прилага най-късно от 1 януари 2014г.

С приложимия инструментариум на директните плащания потребността ще бъде таргетирана посредством:

Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи) (по чл. 31 от Регламент

(ЕС) 2021/2115). Биологичното производство е устойчива система за управление, която се основава на съобразяване със системите и циклите в природата и запазване и подобряване на състоянието на почвата, водата и въздуха и използване по отговорен начин на енергията и природните ресурси като вода, почва, органична материя и въздух.

Потребността ще бъде повлияна и от прилагането на Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни) (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115). Интервенцията е насочена към животновъди, отглеждащи едър рогат добитък, овце и кози при спазване на принципите на биологичното земеделие. Целта е да се стимулира развитието на биологично животновъдство.

Интервенциите, насочени към тази потребност са:

„Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия член 70: Въвеждането на устойчиви култури и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата. Мярката е оперативна дейност от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г. и План за действие до 2030 година, като целта е да се подпомага отглеждането на култури и сортове от приоритетните сектори - плодове, зеленчуци, десертни лозя и билки, които притежават потенциал за адаптиране към измененията на климата и са устойчиви на промените свързани със засушаването причинено от промените в температурите.

Интервенция "Биологично производство" – член 70: Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които искат да прилагат методите на биологичното производство в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти в стопанствата, като се покрият разликите в допълнителните разходи и пропуснатите приходи при биологичния начин на отглеждане на земеделската продукция, сравнени с конвенционалните методи на производство.

Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към устойчивото развитие на селските райони, като допринася за околната среда и смекчаването на последиците от изменението на климата. Предвид факта, че повечето биологични производители предпочитат да развиват къси вериги на доставки, се очаква също да допринесе за социалната съгласуваност на селските райони.

Интервенция „Създаване и възстановяване на екологична инфраструктура“ – член 70: Чрез подобряване на биологичното разнообразие в земеделските земи и доброто управление чрез въвеждане на планирано създаване на ландшафтните елементи на екологичната инфраструктура ще се постигне по–устойчиво функциониране на земеделските стопанства, като това би допринесло за преодоляване на дългосрочни рискове като изменението на климата, загубата на биологично разнообразие, деградацията на почвата и би увеличило ползите за околната среда.

За ефективно адресиране на тази потребност, ще бъдат прилагани дейности по придобиване на знания чрез консултации, обмен на знания и иновации по интервенции „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ и „Професиоанлно обучение и придобиване на знания“.

6. Увеличаване на производството на биомаса с животински произход. За увеличаване на производството на биомаса с животински произход се предвижда бенефициентите в Стратегическия план да спазват стандартите за добро земеделско и екологично състояние на земеделските земи и Законоустановените изисквания (ЗИУ 1, ЗИУ 2).

Потребността произтича от необходимостта от оползотворяване на биомаса с животински произход и възможността увеличените отпадъчни животински субстрати да бъдат обработвани. В тази връзка е необходимо подпомагането на по-ефективни методи и технологии за третиране на биомасата. Потребността има отношение към Правила за добра земеделска практика за намаляване на емисиите от амоняк във въздуха, отделен от селскостопански източници (разработени на база

Директива 2016/2284). Разработена е Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г., като в нея са залегнали отделни секторни мерки, в това число и за земеделието. Част от мерките за земеделието са свързани с утвърждаване на Правила за добра земеделска практика за контролиране на емисиите от амоняк във въздуха, отделени от селскостопански източници (кореспондиращи с част 2, т. А на Директива 2016/2284/ЕС).

В съответствие със Стратегията за укрепване ролята на аграрния сектор в биоикономиката включването на дейности и финансиране за изграждането на биорафинерии в стопанствата на първичните производители в селските райони е инструмент за постигане на синергия между ОСП и стратегическите документи за биоикономика и същевременно отразява спецификата на биоикономиката. Чрез тези инвестиции може да се постигне развитието на биоикономиката, диверсификацията на селскостопанската дейност, нарастване на заетостта в селските райони и повишаване на добавената стойност от производството на биобазирани продукти. Когато кандидатите за инвестиране са млади земеделски или горски стопани, могат да получат подкрепа и чрез интервенцията за стартиране на стопанска дейност и разнообразяване на дейностите, ако размерът на инвестицията е в границите на подкрепата по мярката за млади земеделски стопани. Биомасата, която селското стопанство осигурява за храна, фуражи, производство на биобазирани продукти и енергия, има два източника: основния добив от земеделските култури (икономическа биомаса) и остатъците (твърдите отпадъци) след прибирането на реколтата.

Основните задължения, включени в системата от предварителни условия са: ЗИУ 1: Опазване на вътрешнотериториалните повърхностни води, преходните води, крайбрежните води и подземните води от замърсяване с фосфати; ЗИУ 2 – Ограничаване на замърсяването на водите в нитратно-уязвимите зони.

За ефективно адресиране на тази потребност, ще бъдат прилагани дейности по придобиване на знания чрез консултации, обмен на знания и иновации по интервенции „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ и „Професиоанлно обучение и придобиване на знания“.

7. Противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания. За противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания се предвижда бенефициентите в Стратегическия план да спазват стандартите за добро земеделско и екологично състояние на земеделските земи и Законоустановените изисквания (ЗИУ 14, ЗИУ 15, ЗИУ 16).

Потребността е адресирана чрез въведените задължения в системата от предварителни условия, в която са включени задължения по ЗИУ 5 – Законодателство за храните и фуражите; ЗИУ 6 - Ограничения при употребата на определени субстанции с хормонално или тиреостатично действие и на бета-агонисти в животновъдството; ЗИУ 14 -Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на телета;ЗИУ 15 - Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на свине; ЗИУ 16 - Минимални изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на селскостопански животни. Промените в температурата и валежите могат да засегнат животновъдството по отношение на възпроизводството, метаболизма и здравето.

Потребността от противодействие с болестите по животните и борба с патогенните заболявания ще бъде адресирана чрез интервенция „Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност“ – член 70: По интервенцията ще се предоставя финансова помощ за допълнителни разходи и пропуснати доходи, в следствие на доброволно поети едногодишни ангажименти за хуманно отношение, както и намаляване антимикробната резистентност при отглеждане на ЕПЖ /говеда и биволи/ и ДПЖ /животни от рода на овцете и козите/.Чрез предвидените дейности по интервенцията ще се осигури по-дълъг период на пасищно отглеждане и повече свободно пространство в помещенията за отглежданите животни, което ще окаже благоприятно влияние върху тяхното здраве и благосъстояние, ще подобри жизнеността им и ще спомогне за повишаване накачеството на произведената продукция. Интервенцията цели и намаляване употребата на антимикробните средства при ЕПЖ и ДПЖ, като същевременно се подобри здравето на животните. Интервенцията адресира проблема с нарастващата заплаха от антимикробната резистентност (АМР), тъй като намаляването на употребата на антимикробни средства при животни, отглеждани за производство на храни, в дългосрочен план води до намаляване наличието на микроорганизми, резистентни на антимикробни средства при тези животни.

8. Устойчиво управление на горските запаси за адресиране на климатичните промени. За адресиране не изведената потребност от устойчивоуправление на горските запаси се предвижда включване на интервенция „Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии“ – член 73: Подкрепата в настоящата интервенция е насочена към предотвратяване на щети по горските екосистеми и биоразнообразието чрез изграждане и оборудване на наблюдателни пунктове за борба с незаконното транспортиране и преработка на дървесина и закупуване на информационно и телекомуникационно оборудване и средства за наблюдение и противодействие на незаконните посегателства над горските и дивечови ресурси. В допълнение към приноса на интервенцията за постигане на специфичните цели на Регламента за СП, следва да се посочи Регламент (ЕС) № 995/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. за определяне на задълженията на операторите, които пускат на пазара дървен материал и изделия от дървен материал забранява пускането на пазара на ЕС на незаконно добит дървен материал и на изделия, получени от такъв дървен материал.

9. Увеличаване на залесените площи в страната и опазване на биоразнообразието. За увеличаване на залесените площи в страната и опазване на биоразнообразието се предвижда включването на комплекс от интервенции.

Увеличаването на залесените площи ще се постигне чрез подпомагане на залесяването на земеделски земи и голини от горските територии, както и чрез възстановяване на горите пострадали от пожари, природни бедствия и катастрофични събития. От всички сектори именно секторът „Горско стопанство“ има най-висок дял в поглъщането и съхранението на въглеродни емисии. Залесяването ще стимулира поглъщането и съхраняването на въглерода и опазване на почвите от ерозия.

Превенцията от горски пожари ще предотврати излъчването на вредни емисии (въглероден двуокис, фини прахови частици и др.) в атмосферата. Ще се предотврати загубата на растителна биомаса, свързана със загуба на екологични ниши, биоразнообразие и унищожаване на хумусния слой на почвите.

Навременното възстановяване на пострадалите гори има благоприятно въздействие върху почвите, водите, въздуха и биоразнообразието. Освен икономическия ефект, възстановените гори постигат и много по-значим екологичен ефект, като допринасят за борбата с промените в климата и увеличават поглъщането на въглерода.

Превръщането на издънковите гори в семенни, превръщане на иглолистните култури на нетипични месторастения в естествени насаждения и възстановяване и поддръжка на полезащитни горски пояси ще засили многократно полезните функции на обновените гори. Тези функции включват смекчаване на последиците от и адаптиране към изменението на климата, подобряват услугите, предлагани от екосистемите и подпомагат биоразнообразието. Тези дейности ще допринесат до устойчивост, дълговечност и подобряване на всички екологични показатели на гората, както и нейната привлекателност.

Интервенциите, насочени към удовлетворяване на потребността са:

Интервенция „Горско екологични дейности в горите“ – член 70: Тази интервенция има за цели да се намали традиционното горскостопанско въздействие върху горите, чрез промяна в традиционните дървопроизводствени, лесовъдски цели; да се стимулира опазването естественя им характер, чрез подпомагане на съхраняването на естествени, природосъобразни видов състав и структура на насажденията и да се подобрят условията за поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие, чрез създаване на необходимите за това екологични условия.

Интервенция „Залесяване и презалесяване“ – член 73: Интервенцията ще подпомага залесяване на земеделски и неземеделски земи, както и поддръжка на новосъздадените култури. Поддръжката на новосъздадените култури включва отглеждане до петата година след създаването и попълване до третата година след създаването. Ще се подпомага ивъзстановяването на пострадали от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития гори.

Интервенция „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ – член 73: Предвижда се по тази интервенция да се подпомогне създаване, подобряване и поддръжка на противопожарна инфраструктура – бариерни прегради,

лесокултурни прегради, противопожарни просеки, минерализовани ивици и санитарни ивици; изграждане/подобряване на водоизточници за нуждите на опазването и защитата на горите от пожари; изграждане/подобряване на стационарни наблюдателни пунктове; закупуване на комуникационно оборудване и средства за откриване и наблюдение на горски пожари, вредители и болести; изграждане и подобряване на пътища за движение на противопожарни автомобили.

Интервенция „Подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии“ – член 73. Настоящата интервенция цели да се подсигурят средства за подпомагане извеждането на планираните сечи вгорските територии, като по този начин горите ще могат да запазят кактосвоята многофункционалност, така и конкурентоспособността на собствениците си, за да продължат с устойчивото им управление. За целта, предвиждаме и подпомагане закупуването на горска техника за провеждане на планираните сечи във горите.

2.1.SO4.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

Неприложимо

2.1.SO4.7 Are you planning CAP contribution towards the LIFE programme (only for SO4, SO5, SO6) : **Не**

2.1.SO4.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.12 - Адаптиране към изменението на климата Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на адаптирането към изменението на климата	0.62 %
R.14 PR - Съхранение на въглероден диоксид в почвата и в биомаса Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	5.98 %
R.16 CU - Инвестиции, свързани с климата Share of farms benefitting from CAP investment support contributing to climate change mitigation and adaptation, and to the production of renewable energy or biomaterials	0.73 %
R.18 CU - Investment support for the forest sector Обща стойност на инвестициите за подобряване на ефективността в сектора на горското стопанство	42000000.00 EUR
R.27 CU - Environmental or climate-related performance through investment in rural areas Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas	20.00

Justification of the targets and related milestones

Under this common sub section, provide explanation for each result indicator, related milestones and determined target values on the basis of assessment of needs and the intervention strategy. Explain how interventions and related planned outputs allow reaching the targets and how they are mutually coherent and compatible. To recall: one Result indicator has one single value. If a full explanation for the value is given under one specific objective, reference to this explanation could be given in (an)other SO(s) where the R.I is listed to avoid redundancy. Specificities for the contribution and justification to the single value under the specific SO/XCO need to be provided in the relevant section.

2.1.SO4.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 4, е съответстващо на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности за индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 1,848 млрд. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят).

Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Биологично производство“, „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда“ и „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ (ЕЗФРСР) и „Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури“, „Еко схема за намаляване използването на пестициди“ и „Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура“ (ЕФГЗ).

2.1.SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества

2.1.SO5.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO5.1.1 Strengths

1.Запазва се добър екологичен баланс между обработваемите земи и ПЗП, показващ стремежа на земеделските производители да запазват ПЗП.

2.Слаб до умерен интензитет на загуби на почва, вследствие на ерозия. Последователна политика за ограничаване на ерозията и намаляване загубите на органичното вещество в почвата чрез ДЗЕС за стопанствата и интерес на фермерите към подмярка Контрол на почвената ерозия.

3.Нивото на употреба на пестициди е под европейските равнища.

4.Все още нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите. България все още е сред страните с най-нисък излишък на азот и отрицателен излишък на фосфор.

5.Запазване на тенденцията за подобряване на качеството на повърхностните води и подобряване на състоянието на подземните води.

6.Съгласно приетите прагове общият индекс на експлоатация на ресурсите след 1991 г. не показва стрес върху наличните пресни водни ресурси в България. Нисък стрес се отбелязва при подземните водни ресурси.

7.Предоставени са значителен брой консултантски услуги за фермерите по мерките от ПРСР, свързани с агроекология, биоземеделие и *Националният план за действие по изменение на климата.*

2.1.SO5.1.2 Weaknesses

1.Делът на земеделската земя намалява от 51,7% до 47%.

2.Има засилена минерализация на почвеното органично вещество във всички обработваеми земи.

3.Въпреки ниския азотен и фосфорен отпечатък в почвите, общото количество минерални торове, употребено в България за периода 2007-2016 г. нараства. Част от подземните водни тела са с нитратно замърсяване.

4.Средната азотна норма на единица площ се увеличава и вече доближава средната разрешена за ЕС-27.

5.При нитратите се наблюдава слаба тенденция на повишение.

6. В някои райони продължава концентрацията на животни на малки площи, което води до натоварване на почвите, повишени емисии ПГ и проблеми с оползотворяването/рециклирането на оборския тор.

7.Подценени са от страна на фермерите елементите на ландшафта, буферните ивици и земите за агролесовъдство (същата е тенденцията в ЕС-28).

8.Проблеми при използването на води за напояване поради немодернизирани системи за напояване.

2.1.SO5.1.3 Opportunities

1.Продължение на стимулирането на затревяване/зачимяване на площите с овощни насаждения.

2.Изпозване на азотфиксиращите, междинните и покривните култури, зеленото торене, консервационните обработки на почвата за подобряване на азотния баланс, контрол на ерозията и добавяне на органично вещество, биоразнообразието и за намаляване емисиите на ПГ, стимулиране на интегрираното земеделие.

3.Стимулиране използването на торове, съдържащи биологично активни вещества.

4.Екологосъобразно оползотворяване на оборска тор.

5.Създаване на буферни ивици около повърхностни водни тела и екологосъобразно управление.

6.Подобряване на ефективността на вегетативните биофилтри. Това ще допринесе до намаляване замърсяването на водите с хербициди, за ограничаване на натоварването на повърхностно течащите води с азотни и фосфорни съединения

7.Модернизиране на системите за напояване, което да подпомогне ефективно използване на

водите, осигуряване на непрекъснотост на реките, намаляване на разходите и спирането на загубите на вода.

8.Прилагане на действия за смекчаване и/или възстановяване на водните тела, за да постигнат целта на Рамковата директива за водите.

2.1.SO5.1.4 Threats

1.Намаляването на земеделските земи в периода 2007-2017 г. и риска от самозалесяването им, което основно засяга неизползвани земи в районите с природни и други ограничения.

2.Увеличаващо се ниво на употреба на ПРЗ, поради глобалното затопляне и увеличено ниво на болести и вредители.

3.Увеличена нужда от напояване, поради глобалното затопляне и климатичните промени, но и съществуващата немодернизирана хидромелиоративна инфраструктура.

4.Въпреки, че емисиите на амоняк са по-ниски в сравнение със средните в ЕС-28 и България ще постигне целите до 2020 г. е необходимо полагане на допълнителни усилия за изпълнение на целите до 2030 г.

2.1.SO5.1.5 Other comments

2.1.SO5.2 Идентифициране на нуждите

Код	**Заглавие**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП**
П.5.1.	Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване	Висок	Да
П.5.2.	Подобряване качеството на почвите чрез ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия	Висок	Да
П.5.3.	Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	Висок	Да
П.5.4.	Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите	Среден	Да
П.5.5.	Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове	Много висок	Да
П.5.6.	Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство	Висок	Да
П.5.7.	Намаляване на натиска от селското стопанство върху водните ресурси чрез подбряване на водния баланс	Висок	Да

2.1.SO5.3 Identification of the relevant (elements of) national plans emanating from the legislative instruments referred to in Annex XI of the CAP plan Regulation that have been taken intoaccount in the CAP plans' needs assessment for this specific objective

Анализът на влиянието на селското стопанство върху околната среда и климатичните промени е изготвен в съответствие с проект на Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове и съгласно Споразумение между Министерство на Земеделието, храните и горите и Аграрен Университет - Пловдив (АУ-Пловдив). Анализът обхваща всички налични данни и подпомага Министерството на земеделието при дефинирането на потребностите, както и тяхното приоритизиране като се отчитат всички произтичащи актове от Анекс 11 на Регламента за Стратегическите планове.

Наред с това по отношение на потребностите, идентифицирани в отделните специфични цели са

взети предвид също така и „Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.“ и „Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни 2021 - 2026 г“, Национална стратегия по околна среда и секторните стратегии, Стратегията за биоразнообразие, Национален план за действие по изменение на климата, Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000, Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България за периода 2013 – 2022 г. , Планове за управление на защитените територии и зони, ПУРБ и ПУРН за периода 2021 – 2027 г. , Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., Национален план за действие за енергия от горска биомаса (2018-2027 г.)", , "Национална стратетия за управление и развитие на водния сектор (2037 г.) (Дългосрочен план за действие за периода 2022-2037 г.)", Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г., "Национален план за борба с автимикробната резистентност на Р България 2020-2024 г. "Национален план за действие за развитие на биологичното производство до 2027 г., Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., Актуализиран Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България (период на прилагане 2022 г.)", „Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите 2020-2030“, Национална стратегия за борба с използването на отрови и отровни примамки 2020 – 2029 г., Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в Република България - до 2020 г., Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването - до 2020 г., Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тяхи др.

Националното законодателство под формата на *законодателни документи и инструменти в областта на околната среда и климата,* произтичащи от законодателството на съгласно Приложение XI от Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на ОСП е представено както следва:

Списък на законодателните документи в областта на околната среда и климата

·Национална приоритетна рамка за действие по Натура 2000

·Планове за управление на речните басейни (ПУРБ)

·Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН)

·Национален отчетен план за горите и определяне на референтното ниво на горите на България за периода 2021-2025 г.

·Наредба за критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса и Методика за изчисляване намалението на емисиите на парникови газове от целия жизнен цикъл на биогоривата с отчитане на непреки промени в земеползването

·Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 - 2024 г.

·Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.

·Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България

·Проект на интегриран план в областта на енргетиката и климата на Република България

·Национални доклади по инвентаризация на емисиите на партикови газове в България

·Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020г.

·Проект на Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие.

Анализът на законодателните документи и инструменти помага да се разбере по какъв начин предлаганите мерки в бъдещата ОСП 2021-2027 биха могли да повлияят или самата ОСП да бъде повлияна от тези документи. Освен по-доброто разбиране на екологичните проблеми в сектора селско стопанство, анализът може да спомогне за изясняване на начините, по които съществуващите законодателните документи и инструменти (стратегии, планове, програми и доклади) се опитват в синергия с бъдещата ПРСР да допринесат за раешаване на тези проблеми. В

текста по–долу са обобщени законодателните документи и инструменти, които имат отношение към Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на ОСП, и които могат да имат влияние върху стратегическите планове. Стратегическите документи, поставящи цели по опазване на околната среда на национално и европейско ниво, които имат отношение към ПРСР 2021-2027 г., са разгледани и в т. 5 на доклада за ЕО, където е анализирана степента на съответствието на предвижданията на ПРСР с екологичните цели на национално и европейско ниво и начина, по който тези цели са взети предвид при изработване на програмата.

ТАБЛИЦА 4. ОСНОВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА ЕВРОПЕЙСКО И НАЦИОНАЛНО НИВО, В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И КЛИМАТА. Източници: Екологична оценка на Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., Информационни фишове за Европейския съюз - Европейски парламент и собствени проучвания.

Наименование на законодателни документи, стратегии и др. документи
Връзка с околната среда и климата
ОСНОВЕН СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТ
Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.
Основен програмен документ, с който са адресирани добрите екологични практики, установените п целите в областта на околната среда и климата програма за периода 2014-2020 г. Основни цели:
·Повишаване на конкурентоспособността и балансирано развитие на селското стопанство и храните
·Опазване на екосистемите и устойчиво управление, използване на природните ресурсите в земедел предотвратяване на климатичните промени и приспособяване към тях;
·Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намалява
ВОДИ
ДИРЕКТИВА 2006/118/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 12 декември 200 състоянието им
Директивата относно опазването на подземните води срещу тяхното замърсяване и влошаването на химично състояние, за установяване тона значими и устойчиви тенденции за повишаване и за опред допустими стойности на замърсителите, с изключение на нитратите и пестицидите, за които предел на ЕС, се определят от държавите членки.
Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on environme repealing Council Directives 82/176/EEC, 83/513/EEC, 84/156/EEC, 84/491/EEC, 86/280/EEC and amen
С Директивата относно стандартите за качество на околната среда биват установени ограничения за 33 приоритетни вещества, които представляват значителен риск за и посредством водната среда на преразглеждане към съществуващия списък са добавени 12 нови вещества и е въведено задължение подлежат на мониторинг във всички държави членки (списък за наблюдение; watch list), за да се по вещества. В процес на обсъждане са нови правила за борба с недостига на вода чрез улесняване на селското стопанство.
Директива на 91/676/ЕИО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански изто
Директивата има за цел да намали замърсяването на водите, предизвикано или породено от нитрати от този вид. С един допълнителен регламент държавите членки се задължават на всеки четири годи кодекси за добра селскостопанска практика, определените като уязвими на нитрати зони (УНЗ), рез програмите за действие. Както директивата, така и регламентът имат за цел опазване на питейната
Чрез подпомагане на редица инвестиционни мерки за модернизиране на земеделските стопанства,

стопанствата ПРСР ще допринесе за изпълнение на целите на Нитратната директива.
План за опазване на водните ресурси на Европа до 2020 г. (Blueprint)
Планът определя целта и пътят за развитие на политиката на ЕС в областта на водите. Формулирани са ко противоречие с плана.
ЗАКОН за опазване на околната среда (Обн., ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г., изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г.)
Този закон урежда обществените отношения, свързани със: опазването на околната среда за сегашните и б и ползването на компонентите на околната среда; контрола и управлението на факторите, които увреждат на околната среда и източниците на замърсяване; предотвратяването и ограничаването на замърсяването; мониторинг на околната среда; стратегиите, програмите и плановете за опазване на околната среда; събира икономическата организация на дейностите по опазване на околната среда; правата и задълженията на дър опазването на околната среда.
Закон за Водите (изм. и доп. 12.2018)
Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на осигуряване на достатъчно количество и добро качество на повърхностните и подземните води за устойчи замърсяването на водите;3. опазване на повърхностните и подземните води и водите на Черно море;4. пре синтетични вещества;5. намаляване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетни вещества;6 приоритетно опасни вещества; 7. предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия жи стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите.
Целите се постигат чрез: 1. предотвратяване влошаването, както и опазване и подобряване състоянието на екосистеми и влажни зони; 2. насърчаване на устойчивото използване на водите чрез дългосрочно опазван ефективно използване на водните ресурси; 4. прилагане на мерки за опазване и подобряване на водната ср на подземните води и предотвратяване на замърсяването им; 6. намаляване на последиците от наводнения наводнения; 8.извършване на контрол за техническото състояние и безопасната експлоатация на язовирни
Наредба за нормите на водопотребление
С тази наредба се определят норми за водопотребление за напояване на земеделски култури.
Нормите за водопотребление по ал. 1 се прилагат при:
1. определяне на оптималните водни количества в процеса на издаването на разрешителни за водовземане
2. изчисляване на годишните такси за водовземане по реда и начина, определени в Тарифата по чл. 194, ал
(3) Нормите за водопотребление не се прилагат при изчисляване размера на таксите за водовземане от мин
Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници
С тази наредба се уреждат редът и начинът за установяване, ограничаване и предотвратяване на замърсява задълженията на компетентните органи в тази връзка.
ПОЧВИ
ЗАКОН за опазване на земеделските земи (изм. и доп. 01.2019)
Законът урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земедело предназначение. Земеделските земи са основно национално богатство и се използват само за земеделски ц растителна продукция и паша на добитък по начин, неувреждащ почвеното плодородие и здравето. Промя по изключение при доказана нужда и при условия и по ред, определени с този закон. Строителство в земед извършва за оранжерии и за линейни обекти, а за обекти, чиито функции са свързани със земеделското пре наредба на министъра на земеделието, храните и горите и министъра на регионалното развитие и благоуст
Опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи се пр населените места, както и за горски територии, които се използват за производство на растителна продукц земеделски земи са длъжни да ги опазват от ерозиране, замърсяване, засоляване, вкисляване, заблатяване
да поддържат и повишават продуктивните им качества
Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Републи
(Актуализация за програмен период 2014-2020 г.)
Стратегическа цел: Ограничаване деградацията на земите и борба с опустиняването за запазване и развити

и привлекателна околна среда, икономическа стабилност и подобрено качество на живот.
Стратегически направления:
I.Усъвършенстване на националното законодателство и политики за устойчиво управление на земите и бо
II.Съхраняване и подобряване на потенциала на земните ресурси и тяхното устойчиво използване
III.Наука и образование в подкрепа на политиките за устойчиво управление на земите и борба с опустиняв
IV.Интегриране и прилагане на политики за устойчиво управление на земите на местно ниво
V.Усъвършенстване на информационния обмен и участие на обществеността в процесите на вземане на ре опустиняването
Директива 2009/128/ЕО
С Директивата се въвежда изискването държавите членки да приемат национални планове за действие за с намаляване на риска и въздействието от използването на пестициди върху човешкото здраве и околната ср по принцип, както и пръскането изобщо в непосредствена близост до жилищни зони. Регламентът, в който съдържа позитивен списък с одобрени „активни вещества“ (химичните съставки на пестицидите), изготве се лицензират на национално равнище.
Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България
Националният план поставя 2 основни цели: 1) Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на Насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи. Прила цели.
ВЪЗДУХ
Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 - 2024 г.
Програмата има за цел да подпомогне общините в прилагането на мерки за постигане на устойчиво съотве до изземване от страна на държавата на компетенции и задължения на местните власти за осигуряване на политики и мерки на национално ниво, които общинските власти не са в състояние да приложат самостоят
Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.
Основната цел на програмата е да изпълни задълженията за намаляване на емисиите за 2020г. и 2030г., ко диоксид (SO2), азотни оксиди (NOx), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH3 определената за базова 2005г., съгласно изискванията на Директива (ЕС) 2016/2284.
В програмата са предвидени мерки и отговорни институции в сектори, които са по-значими източници на автомобилен транспорт и битово отопление.
КЛИМАТ И ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата
Общата цел на стратегията за адаптация на ЕС е да допринесе за повишаване на устойчивостта на Европа степента на готовност и способност да се реагира на последиците от изменението на климата на местно, ре съгласуван подход и подобряване на координацията. Адаптацията към изменението на климата е насочена продължени в приоритетни области, като например в енергетиката и транспорта. Предвижда се това да се държавите - членки на ЕС за адаптация, като се създаде основа за по-добра информираност при вземането повиши устойчивостта на ключови сектори на икономиката и политиката срещу последиците от изменени и екологичната оценка към нея.
Проект на интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България
Основните цели, заложени в настоящия План са:
·стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
·конкурентоспособна и сигурна енергетика;
·намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;
·гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

Стратегическите цели и приоритети на енергетиката и климата на Република България заложени в Ин
·По измерение **Декарбонизация** – усилия за намаляване на емисиите на парникови газове и усилия за увел брутното крайно енергийно потребление;
·По измерение **Енергийна ефективност** – постигане на енергийни спестявания в крайното потребление и енергия, както и подобряване енергийните характеристики на сградите;
·По измерение **Енергийна сигурност** – повишаване на енергийната сигурност чрез диверсификация на до ресурси и развитие на енергийна инфраструктура;
·По измерение **Вътрешен енергиен пазар** – развитие на конкурентен пазар чрез пълна либерализация на е
·По измерение **Проучвания**, иновации и конкурентост – насърчаване на научните постижения за внедрява производство на чиста енергия и ефективно използване на енергията в крайното потребление.
Ключовите цели, политики и мерки на плана:
·Национална цел за намаляване на емисиите на ПГ, съгласно Регламент (ЕС) № 2018/842 за задължителни държавите членки през периода 2021—2030 г. (целта е за секторите сграден фонд, селско стопанство, упра
·Принос на Р България към изпълнение на 43% цел на ЕС за намаление на емисиите на ПГ по схемата за т ЕС по климат и енергетика до 2030 г.) - няма индивидуална цел за всяка държава членка, а се изпълнява на
·Национална цел за дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енерги
·Национална цел за дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енерги
·Национална цел за между системна свързаност - количествена цел за периода до 2030 г. - 15%.
Национални доклади по инвентаризация на емисиите на партикови газове в България
Ежегодните национални доклади за инвентаризация на емисиите на парникови газове се издават във връзк Конвенция на ООН по изменение на климата (РКОНИК) и включват ивентаризация на емисиите на парни утвърдената от РКОНИК методология. Инвентаризациите обхващат емисиите на преки парникови газове: прекурсори на парниковите газове (NOx, CO и NMVOCs) и серен диоксид (SO_2). Емисиите на хидрофлуор хексафлуорид (SF_6) са обект на проучванията в България от 1995 г. Всички инвентаризации са извършени комитет по изменението на климата "Ръководни насоки по националните емисии на парникови газове по и г. проект на документа и се стигне до окончателния "Ревизиран вариант на насоките на Междуправителст Ръководство "по-добри" практики.
Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020г.
Политиката на България в областта на изменението на климата се основава на два основни аспекта, свърза страната с ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата (РКОНИК) и Прот законодателство в тази област. Основната стратегическа цел на настоящия Трети национален план за дейст борбата с изменението на климата за периода 2013-2020 г. и да насочи усилията на страната към действия, климатичните промени и изпълнение на поетите ангажименти.
Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие.
Селското стопанство и горите влизат в приетата от Министерски съвет (Окт‘2019 г.) **Национална стратег** за действие към нея.
Стратегията съдържа наборът от мерки, които България приемавследствие на задълженията си към Париж
В документа се посочва, че се очаква биологичното разнообразие, сухоземните и водните екосистеми, как горското стопанство да бъдат засегнати от очакваните климатични промени. Тези промени биха засегнали цяло.
Един от акцентите включва управлението на водите. В плана за действие се предвижда увелиаване на напо увеличаване на напояваните площи с интензивни култури с 20%, увеличаване на добива на плодове с 2%,
Методика за изчисляване намалението на емисиите на парникови газове от целия жизнен цикъл на биогор
Пътна карта за Европа с ефективно използване на ресурсите (COM(2011) 0571)

Пътната Карта на Европа е сред ключовите инициативи на Седмата програма за действие за околната сред
потенциал на ЕС, така че той да е в състояние да бъде по-продуктивен, като същевременно използва по-ма
приетият неотдавна Пакет за кръговата икономика включва мерки, които ще спомогнат да се стимулира пр
рециклирането и повторното използване, в допълнение към това да се насърчи конкурентоспособността в
да се създадат нови работни места.
БИОРАЗНООБРАЗИЕ
Конвенция за биологичното разнообразие
Стратегически план
Конвенцията определя **три основни цели**:
- опазването на биоразнообразието;
- устойчивото ползване на неговите ресурси и
- честното и равнопоставено разпределение на ползите от генетичните ресурси.
Планът цели ефективно да се прекрати загубата на биоразнообразие, така че да се осигури продължаването
ползване на неговите компонента и честното и равнопоставено разпределяне на благата, произтичащи от
прилага чрез програмите за работа на Конвенцията за биологичното разнообразие, приложение на национа
други национални, регионални и международни дейности. ПРСР допринася всички цели на Плана.
Европейска стратегия за биологично разнообразие до 2020 г.
Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2020 г. включваща следните шест цели: пълно прилаган
по-добра защита на екосистемите и по-широко използване на екологосъобразни инфраструктури; по-устой
рибните запаси; по-строг контрол върху инвазивни чуждоземни видове; и по-голям принос на ЕС за предо
мащаб. Наред с целта за 2020 г., новата стратегия на ЕС определя визията за 2050 г.: „До 2050 г. биологичн
предлага — неговият природен капитал — са защитени, ценени и подходящо възстановени заради непрехо
разнообразие за човешкото благоденствие и икономически разцвет така, че се избягват катастрофални про
Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие има следните приоритети: укрепване н
законодателни инициативи; разширяване и укрепване на мрежата от защитени територии; екологично обр
разработване и провеждане на политика за развитие на екотуризма, подпомагане опазването на Черно мор
Закон за биологичното разнобразие в България (изм.доп. 11.2018)
Основни цели:
1. Опазването на представителни за Република България и за Европа типове природни местообитания и ме
животински и гъбни видове в рамките на Национална екологична мрежа;
2. Опазването на защитените растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата на Р
търговия;
3. Опазването на генетичните ресурси и разнообразието на растителни и животински видове извън естеств
4. Регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински в
5. Регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна;
6. Опазването на вековни и забележителни дървета.
Директива 2009/147/ЕО на европейския парламент и на съвета от 30 ноември 2009 година относно опазван
Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна
Директивата за местообитанията на екологичната мрежа „Натура 2000“ включва „територии от значение з
държавите членки, както и „специални защитени зони“, класифицирани съгласно Директивата за опазване
опазването на биологичното разнообразие, като се вземат предвид икономическите, социалните, културни
специфични действия за биологичното разнообразие, включително защитата на птиците и техните местооб
Стратегията за Биоикономика на ЕС (2012, ревизирана 2018 г.)
Посочва необходимостта от „по-иновативно, по-ефективно използващо ресурсите и по-конкурентоспособ

устойчивото използване на биотични възобновяеми ресурси за промишлени цели, като същевременно гара
Закон за защитените територии
Цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и д природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Опазван другите дейности в тях. Държавата изгражда и осигурява функционирането и съхраняването на система от мрежа от такива територии в съответствие с
международните договори по опазване на околната среда, по които Република България е страна. Защитен разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забел и ползвателите на гори, земи и водни площи в защитените територии са
длъжни да спазват режимите, установени по реда на този закон, със заповедта за обявяване на защитената
територия и плана за управлението й.
Закон за защита на растенията (изм. и доп. 02.2018)
Урежда обществените отношения, свързани със:
1. фитосанитарните мерки по Международната конвенция по растителна защита, одобрена от Конференци (FAO);
2. опазването на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители;
3. наблюдението, диагностиката, прогнозата и сигнализацията в растителната защита;
4. интегрираното производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното произ
5. фитосанитарния контрол върху растенията и растителните продукти и защитните мерки срещу въвежда растителните продукти, и защитните мерки срещу тяхното разпространение в страната съгласно изискван защитните мерки срещу въвеждането в Общността на вредители по растенията или растителните продукти
6. мерките по прилагане на Регламент (ЕО) 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомв защита (наричан "Регламент (ЕО) 1107/2009");
7. изискванията към продуктите за растителна защита с цел защита на здравето на хората и животните и ок употреба съгласно изискванията на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 о за постигане на устойчива употреба на пестициди (ОВ, L 309/71 от 24 ноември 2009 г.), наричана "Директ пазара, търговията, преопаковането и употребата им.
ПРСР е сързана с прилагането на закона, чрез мерките 1, 10, 11, 12 и други, които са свързани с опазване н
ГОРИ
Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България 2013-2020 г.
Стратегията определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на дългосрочно и устой гори и нарастваща конкурентоспособност на горския сектор като основа за по-добър жизнен стандарт, осо визия: „*Към 2020 г. България ще има жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкур разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът ще подпомаг за пълноценна реализация на заетите в него, ще способства в максимална степен за смекчаване на ефект здравословна околна среда.”*
При прилагането на Стратегията се спазват основните принципи, приети при проектирането й, които са пр 2020 г., а именно: 1) устойчиво управление на горите; 2) многофункционална роля на горите; 3) устойчиво 4) подпомагане на цялостния процес на създаване на добавена стойност в горския сектор; 5) насърчаване н политиките на ЕС в областта на горското стопанство.
Стратегия за опазване на горите от пожари
Стратегията е основен документ за подготовката и организирането на действия по предотвратяване на пож разпространение, успешното им гасене, както и преодоляване на последствията от тях. Шест стратегическ Сред тях са както нормативното уреждане и ясно разграничаване на отговорностите на институциите, оси условия за успешно гасене на горските пожари, така и приоритетните действия в опожарените площи и въ осигуряване на дейността по опазване на горите от пожари. Стратегията предвижда да бъдат създадени ед

възникналите горски пожари, както и за регистриране, отчитане и анализ на запалванията в горите. Изграж осигуряването на участниците в гасенето на горски пожари с необходимите технически средства и изграж някои от основните задачи, записани в Стратегията.
ПРСР има непосредствен принос за постигане на целите на стратегията чрез изрично предвидените подмер природни бедствия и катастрофични събития" и 8.4 „Възстановяване на щети по горите от горски пожари,
Национален отчетен план за горите и определяне на референтното ниво на горите на България за периода
Описва ситуацията в сектора горско стопанство в България и идентифицира проблемите. Показва подходи в България, вкл. прогнозиране на бъдещото развитие на антропогенни емисии и поглътители от горите за референтното ниво като средно ниво на емисии и отстраняване на парникови газове през 2021-2025 г.
НАРЕДБА за критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса
С наредбата се определят критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса, както и
1. за набиране и предоставяне на информация от икономическите оператори, включително за мерките, взет
2. за извършване на одит за съответствие на биогоривата и течните горива от биомаса с критериите за усто
3. за издаване и отнемане на сертификатите за съответствие на суровините, биогоривата и течните горива сертификатите.
Намалението на емисиите на парникови газове от биогоривата и от течните горива от биомаса се отчита са от възобновяеми източници (ЗЕВИ) и изискванията на наредбата.
Спазването на Критериите за устойчивост на биогоривата и течните горива от биомаса има пряка връзка с био-ресурси, защитените територии и защитени местообитания, територии важни за прихващане на въглер
Други области
Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.
Концепцията поставя три кратки послания, които обертават визията за пространствено развитие до 2025 г. национални ресурси и Балансирано и устойчиво интегрирано развитие. Предвижданията на ПРСР са в съо имат съществен принос за постигане на формулираните в Концепцията шест стратегически цели за интегр развитие, пространствена свързаност и достъп до услуги, съхранено природно и културно наследство, стом конкурентоспособност чрез зони за растеж и иновации.
Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 - 2022 г.
Националната стратегия определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на баланси преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общо интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Визията, която преследва стратегията е: Българските райо потенциал за постигане на устойчив растеж, създаване на работни места, бизнес и туризъм, със съхранено постигането на идентифицираните три стратегически цели на стратегията в аспекта на селските райони:
оИкономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собст
оСоциално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на
оТериториално сближаване и развитие на трансграничното, междурегионално и транснационално сътрудн

2.1.SO5.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.1 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.2 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.2 - Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.3 - Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.4 - Еко схема за намаляване използването на пестициди	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.5 - Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.6 - Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.7 - Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.8 - Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.9 - Еко схема за буферни екологични ивици	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.10. - Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.11 - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.4. - Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.AE.3. - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.1.1. - Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.5 - Инвестиции в инфраструктура за напояване	O.22. Number of supported infrastructures investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.10 - Залесяване и възстановяване	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including	II.Г.11 - Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment

	investments in irrigation	бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max	operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.13 - Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units

Overview

1. Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване и поддържане на разнообразие на културите. За адресиране на потребността от поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване и поддържане на разнообразие на културите се предвижда бенефициентите в Стратегическия план да спазват изискванията на условността. По отношение на ДЗЕС 1 се предвижда поддържане на съотношението на постоянно затревените площи (ПЗП) към земеделската площ. Според изискването на ДЗЕС, ще се поддържа относителният дял на ПЗП към общата земеделска площ на национално ниво като няма да се допуска намалението на размера на ПЗП. При потенциален спад в ПЗП ще се въведе обратно преобразуване на разораните ПЗП. Прилагането на ДЗЕС 1 ще гарантира запазване на баланса на типовете земеделски площи.

Спазването на ДЗЕС 7 ще гарантира поддържането на почвения потенциал посредством задължението за диверсификация на културите на ниво земеделско стопанство. Въвежда се изискване за минимален брой земеделски култури в стопанствата, обект на изискването. Изискванията на ДЗЕС 1 и ДЗЕС 7 са част от изискванията на зелените директни плащания в периода 2015-2020 г. Включването им като част от условността ще увеличи нивото на екологична амбиция на условността.

Посредством интервенции в рамките на директните плащания потребността ще бъде таргетирана с прилагането на Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115). Изискванията в интервенцията осигуряват по-голям брой на отглежданите в земеделското стопанство земеделски култури в сравнение с базовите изисквания, което допринася за диверсифициране на стопанството и по-добър сеитбооборот на културите. Интервенцията предотвратява развитието на монокултурно земеделие като таргетира поддържането на по-голям брой различни култури на обработваемата земя. По този начин се подпомага поддържането на органичното вещество в почвата и се очаква постигането на благоприятен ефект за запазването на плодородието на почвите. Увеличаването на броя на културите ще допринесе за запазване и подобряване на потенциала на почвите. В същото време се очаква и положителен принос в процесите срещу ерозията като се осигури наличието на култура, което може да спре ерозионните процеси. Потребността изисква поддържане на разнообразие на културите и интервенцията пряко таргетира тази необходимост като изисква поддържане в рамките на обработваемите земи по-голям брой култури в сравнение с базовото изискване за диверсификация на културите.

Благоприятният екологичен статус на постоянно затревените площи ще бъде поддържан посредством прилагане на Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115). От екстензивно управление чрез паша се нуждаят всички природни местообитания и местообитания на видове за подобряване на природозащитното състояние във и извън Натура 2000. Прилагането на екстензивна паша ще спомогне за запазване на запазване на разнообразни растителни видове на пасищата и ще изпълни благоприятен режим на управление на територията.

Чрез интервенции по чл. 65 от РСП може да се стимулират дейности, допринасящи за подходящ баланс на земеделските площи според земеползването, които са насочени и към разнообразяване на културите. Една от възможностите е насърчаване на използването на култури и сортове, подходящи за отглеждане при специфични климатични и/или почвени условия. Чрез избор на различни земеделски култури, отглеждани в стопанството, може да се надградят едновременно изискванията на ДЗЕС 8 и изискването на брой отглеждани култури в стопанството, като в сеитбооборота се включат различни адаптирани култури, които освен като брой са изведени от научните институти като подходящи за отглеждане на база климатични и/или почвени характеристики. Друга интервенция по чл. 65 от РСП може да насърчи подобряването на

екологичното състояние на използваните земеделски площи чрез устойчиво управление на земите, в това число съхранение и подобряване на състоянието на тревните площи и възстановяване на деградирали земеделски земи. В различни териториален обхват тези дейности могат да допринесат и за някои типове земеползване в зони от мрежата Натура 2000, като по този начин допринасят и за Специфична цел 6. Друга интервенция, с която могат да се надградят основните изисквания и да бъде адресирана потребността е биологичното земеделие.

Предвидени са и следните интервенции:

Интервенция „Създаване и възстановяване на екологична инфраструктура“ – член 70: Чрез подобряване на биологичното разнообразие в земеделските земи и доброто управление чрез въвеждане на планирано създаване на ландшафтните елементи на екологичната инфраструктура ще се постигне по–устойчиво функциониране на земеделските стопанства, като това би допринесло за преодоляване на дългосрочни рискове като изменението на климата, загубата на биологично разнообразие, деградацията на почвата и би увеличило ползите за околната среда.

Интервенция „Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000“ - член 72. Приносът на интервенцията за опазването на биологичното разнообразие в България, чрез опазването на видовете и местообитанията в естествената им среда е от съществено значение. Устойчивите екосистеми в добро състояние притежават голям потенциал за смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяването към тях. Придобиване на знания и умения за прилагане на природосъобразни практики върху земите, попадащи в обхвата на мрежата Натура 2000, допринася за стабилна тенденция на природозащитният статус на земеделските местообитания, свързани със селското стопанство. Осигуряване на висок дял на земеделските площи в Натура 2000.

2. Подобряване качеството на почвите чрез продължаване на усилията за ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия. За адресиране на потребността от подобряване качеството на почвите чрез продължаване на усилията за ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия се предвижда бенефициентите в Стратегическия план да спазват изискванията на условността.

В тази връзка ще се предвиди прилагането на ДЗЕС 5, създаващ правила за подходящи техники за обработка на почвата. За ограничаване на ерозията на площи с наклон и на такива застрашени от ерозия се прилага:

- за обработваеми земи/култури - всички почвообработващи операции се извършват перпендикулярно на склона или по хоризонталите на терена при такива със сложен релеф /контурна обработка/.
- за трайни насаждения, отглеждани на наклон и застрашени от ерозия почви – извършва се укрепване на междуредията чрез затревяване частично/пълно или засяване/засаждане с други култури, и/или обработката на почвата се извършва перпендикулярно на склона или по хоризонталите.

Прилагането на специфични обработки като обработки перпендикулярно на склона при обработваемите земи и укрепване на междуредията в трайните насаждения ще продължи усилията за намаляване на ерозията в земеделските земи.

Предвижда се използване на ефекта на ДЗЕС 6 за минимална почвена покривка през чувствителните периоди. Включването на презимуващи култури със слята повърхност ще гарантира предприемането на действия за недопускане на гола почва през чувствителните периоди, което се очаква да има положителен ефект за ограничаването на водната и ветровата ерозия.

С инструментариума на директните плащания потребността ще бъде таргетирана посредством прилагането на 4 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура; Еко схема за Буферни екологични ивици; Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения и Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал. Поддържането на екологична инфраструктура допринася за борба с ерозията на почвата и предотвратява деградацията на почвите. Поддържането

на подходящи буферни ивици в стопанството спомага за запазване на благоприятен статус на почвите и намалява интензитета на ветровата ерозия. Еко схемата за екологично поддържане на трайните насаждения предвижда отглеждане на азотфиксиращи култури с подходяща и неконкурираща биология самостоятелно или в смес с житни или тревни видове в междуредията и по вътрешната граница на парцела с трайни насаждения. Поддържането на растителна покривка в рамките на междуредията е предпоставка за намаляване на действието на ветровата и водната ерозия. В рамките на еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал се предвижда възможност за отглеждане на междинни култури в рамките на зимния период. Поддържането на растителна покривка през чувствителните периоди ще допринесе за намаляване на риска от ветровата ерозия и впоследствие лимитиране на действието на водната ерозия.

В интервенцията по чл. 65 от РСП могат да се включат дейности, които надграждат въведенитеизисквания в ДЗЕС 4, ДЗЕС 6 и ДЗЕС 7, задължителни са и могат да бъдат обособени на база териториалния им обхват на прилагане. Според спецификата на райони и площта и въз основа на изготвяне на план за противоерозионни мероприятия към задължителните дейности, предвидени в ДЗЕС 4, ДЗЕС 6 и ДЗЕС 7 могат да се включат практики за: поясно земеделие, затревяване на междуредията в трайни насаждения и лозя (в т.ч. цялостно затревяване), преобразуване на обработваеми земи в постоянно затревени площи; контурно земеделие, вертикално мулчиране; изграждане на отокоотвеждащи и отокозадържащи бразди; минимални или нулеви обработки; противоерозионна организация на площите като се намаляват площта на парцелите чрез включване на други земеделски култури; изграждане на тревни буферни ивици, мултифункционални растителни буферни ивици, допринасящи също за биоразнообразието и подобряване на опрашването, както и изграждане и поддържане на полезащитни пояси.

Насочена е и интервенция „Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии“ – член 70, насочена към дейности и практики, които увеличат почвения органичен въглерод, имат благоприятен ефект както върху почвата и пасищните територии, които с течение на годините намаляват производствения си капацитет. Прилагането на практики по повърхностно подобряване без механична обработка има за цел да допринесе за възстановяването и поддържането на пасищни територии, които са деградирали и не са били подхранвани и подобрявани в течение на години. Дългогодишната експлоатация и влиянието, което са оказали вятъра и дъждовете е довело до ерозия и деградация, което на практика прави тези терени неизползваеми и непродуктивни, което от своя страна оказва влияние върху околната среда и еко-системите на територията.

3. Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество. Елементи от условността, които имат отношение към тази потребност е ДЗЕС 7 за поддържане на почвения потенциал. ДЗЕС 7 ще гарантира поддържането на почвения потенциал посредством задължението за диверсификация на културите на ниво земеделско стопанство. Въвежда се изискване за минимален брой земеделски култури в стопанствата, обект на изискването.

Изискванията на ДЗЕС 8 са част от зелените директни плащания в периода 2015-2020 г. Включването им в условността повдига нивото на екологична амбиция на условността.

С инструментариума на директните плащания потребността ще бъде таргетирана посредством прилагането на 2 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури и Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал.

Изискванията в интервенцията за разнообразяване на отглежданите култури допринасят за наличието на по-голям брой на отглежданите в стопанството земеделски култури в сравнение със стандарта за добро земеделско и екологично състояние. Интервенцията цели да предотврати наличието на монокултурно земеделие като таргетира поддържането на по-голям брой различни култури на обработваемата земя. По този начин се подпомага поддържането на органичното вещество в почвата и запазването на плодородието на почвите. Увеличаването на броя на културите ще допринесе за запазване и подобряване на потенциала на почвите. Различните култури имат различни потребности към минерални и органични вещества, което ще допринесе за постигането на баланс в рамките на площта, обект на еко схемата.

Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал предвижда два основни похвата на внасяне на външна органична материя в почвата: Отглеждане на подходящи видове междинни

непроизводствени култури с последващо зелено торене; Внасяне на външна органична материя обект на продукти от кръговата икономика (третирана органична материя от отпадъчна биомаса).

С интервенцията се цели намаляване на употребата на изкуствени торове – заместването им с естествени хранителни вещества образувани в следствие на внасянето на външна естествена органична материя. Прилагането на практиките в интервенцията е насочено към запазване и повишаване на количеството на хранителни вещества в почвата чрез внасянето на органична материя в максимално подходящ вид и качество за почвата, вследствие на внасяне на органични подобрители.

Важен инструмент за управление на запасеността на почвата е насърчаване на използването на инструмента за балансирано управление на хранителните вещества, който ще бъде част от системата за съвети в земеделието. В допълнение на задълженията, произтичащи от системата за предварителни условия, интервенции могат да насърчат практики за екстензивно животновъдство и възстановяване на тревни площи. Подходящи дейности за обработваеми земи са насърчаване на практиките за минимални или нулеви обработки на почвите.

Подходът за увеличаване на органична материя в почвите може да бъде допълнен с ангажимент по втори стълб за т. нар. поддържане и изграждане на мултифункционални (растителни) буферни ивици около обработваемите площи, които освен изброените по-горе ефекти влияят положително и на друг важен процес в земеделието -опрашването. Използването на конкретни местни адаптирани растителни видове при изграждането на тези ивици, които създават благоприятни условия за местообитание и подобряване на биоразнообразието в комплекс с опрашването, биха могли да изпълнят логическата последователност на гореописаните мероприятия в рамките на втори стълб на ОСП. Самите ивици изпълняват своята надграждаща роля и чрез: съхраняване на органична материя в почвата, физическа бариера, естествено местообитание за насекоми и микроорганизми, имащи отношение към правилното функциониране на екосистемите.

Насочена е и интервенция „Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия“ – член 70: Въвеждането на устойчиви култури и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата.

4. Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите. Елементи от условността, които имат отношение към тази потребност са ДЗЕС 4, ЗИУ 1 и ЗИУ 2. Посредством ДЗЕС 4 в буферните ивици около водните басейни се забранява използването на минерални и органични азотсъдържащи торове, което осигурява адекватна защита от замърсяването на водите от земеделски източници.

С ДЗЕС 4 се забранява използването на минерални и органични азотсъдържащи торове в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи, по протежение на повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;
- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи при торене с течна фракция на оборския тор;
- с ширина минимум 10 метра при торене на площи с наклон от 3-6°;
- с ширина минимум 50 метра при площи с наклон от 6° до 12°.
- не се тори в буферните ивици с различните видове тор при терени с наклон по-голям от 12°.

Посредством ЗИУ 1 ще се приложи рамка по отношение на задължителните изисквания за контрол на дифузни източници на замърсяване с фосфати като по този начин ще се осигури адекватна защита на водите от замърсяване от земеделски източници.

ЗИУ 2 прилага правилата на Програмата за ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници като цели постигането на екологичен ефект чрез подобряване на състоянието на водите.

Планира се тази потребност да бъде посрещната посредством прилагането на 3 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал; Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури и Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения.

С прилагане на Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал се оптимизира наторяването на земеделските площи. Идеята е азотът от изкуствените торове да се замести от влагане на зелено торене и органично наторяване. С интервенцията се цели намаляване на употребата на изкуствени торове – заместването им с естествени хранителни вещества образувани в следствие на внасянето на външна естествена органична материя.

Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури предвижда създаване на условия за отглеждане повече разнообразни земеделски култури в стопанството. Различните култури имат разнообразни потребности от наторяване и използването на повече култури е предпоставка за постигане на баланс при наторяването на площите.

Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения предвижда отглеждане на азотфиксиращи култури с подходяща и неконкурираща биология самостоятелно или в смес с житни или тревни видове в междуредията и по вътрешната граница на парцела с трайни насаждения с цел на намаляване на влаганите изкуствени торове.

В допълнение на задълженията, произтичащи от системата за предварителни условия, *интервенции по чл. 65 от РСП* могат да насърчат практики за използване на торове от естествен произход или микробиални торове, като част от задължение към други интервенции. Друга интервенция, с която се адресирана потребността е биологичното земеделие

Насочени са следните интервенции:

Интервенция „Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждани при специфични условия“ – член 70: Допринася за целта за намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като същевременно се гарантира, че няма влошаване на плодородието на почвата и за целта да се намали използването на торове поне с 20 % до 2030 година. Въвеждането на устойчиви практики и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Използването на природосъобразни и щадящи технологии допринасят за съхранение на почвеното плодородие. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата. Практиките за отглеждане включват използване на биологични агенти и биологично активни вещества за растителна защита с нисък риск за околната среда.

Интервенция „Насърчаване намалението на употребата на продукти за растителна защита и торове през контрол в краен продукт“ – член 70: Основната цел на мярката е да ограничи използването на продукти за растителна защита (ПРЗ) и на изкуствени торове, като и насърчаване прилагане на техники за биологичен контрол и алтернативи, които са с по-нисък риск, като нехимични пестициди и пестициди, които са специфични за вредителите, които са с нисък риск за хората и околната среда. Осъществяване на ефективен контрол при стойностите на остатъчни ПРЗ и нитрати в крайния продукт. Интервенцията е пряко насочена в изпълнение на приоритетите на Стратегията от Фермата до трапезата, чрез прилагането на по високи критерии за качество и въвеждане на ефективен контрол при крайния продукт.

Интервенция „Биологично производство"– член 70: Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които искат да прилагат методите на биологичното производство в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти в стопанствата, като се покрият разликите

в допълнителните разходи и пропуснатите приходи при биологичния начин на отглеждане на земеделската продукция, сравнени с конвенционалните методи на производство. Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към устойчивото развитие на селските райони, като допринася за околната среда и смекчаването на последиците от изменението на климата. Предвид факта, че повечето биологични производители предпочитат да развиват къси вериги на доставки, се очаква също да допринесе за социалната съгласуваност на селските райони.

5. Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове с цел опазване на водите. Елементи от условността, които имат отношение към тази потребност са ДЗЕС 4, ЗИУ 1, ЗИУ 2, ЗИУ 7, ЗИУ 8. Посредством ДЗЕС 4 в буферните ивици около водните басейни се забранява използването на минерални и органични азотсъдържащи торове, което осигурява адекватна защита от замърсяването на водите от земеделски източници.

Забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи, по протежение на повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;
- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи при торене с течна фракция на оборския тор;
- с ширина минимум 10 метра при торене на площи с наклон от 3-6°;
- с ширина минимум 50 метра при площи с наклон от 6° до 12° наклон.
- не се тори в буферните ивици с различните видове тор при терени с наклон по-голям от 12°.

ДЗЕС 4 съответства на Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници като въвежда буферните ивици в съответствие с Директивата да са приложими за територията на цялата страна.

ЗИУ 1 ще приложи рамка по отношение на задължителните изисквания за контрол на дифузни източници на замърсяване с фосфати като по този начин ще се осигури адекватна защита на водите от замърсяване от земеделски източници. ЗИУ 1 отразява Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите и по-конкретно разпоредбите на член 11, параграф 3, буква д) и член 11, параграф 3, буква з) по отношение назадължителните изисквания за контрол на дифузни източници на замърсяване с фосфати.

ЗИУ 2 прилага правилата на Програмата за ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници. По този начин се прилагат разпоредбите на чл. 4 и чл. 5 от Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници.

ЗИУ 7 въвежда изискванията за правилна употреба на продукти за растителна защита, което гарантира намаляване на екологичните рискове в земеделието.

ЗИУ 8 ще гарантира постигането на устойчива употреба на пестициди, което е предпоставка за опазване на водите. Въвеждането на ЗИУ 8 в рамката на условността ще спомогне за постигане на устойчива употреба на пестициди, което повишава екологичната амбиция чрез прилагането на нов елемент. ЗИУ 8 подпомага изпълнението на целите на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди. ЗИУ 8 създава условия за допълнително проследяване на прилагането на разпоредбите на чл. 5, параграф 2 и чл. 8, параграфи 1-5; чл. 12 във връзка с ограниченията за употреба на пестициди в защитени зони, определени на основание на Рамковата директива за водите и законодателството по „Натура 2000“ и чл. 13, параграф 1 и 3 относно боравенето със и съхранението на пестициди и обезвреждането на остатъчни количества от тях от Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди.

Планира се тази потребност да бъде таргетирана посредством прилагането на 4 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за намаляване използването на пестициди; Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура; Еко схема за буферни екологични ивици и Еко схема за запазване и възстановяване на почвения

потенциал.

Еко схемата за намаляване използването на пестициди въвежда стимули за постигане и поддържане на устойчива и намалена употреба на пестициди. Изискванията в интервенцията осигуряват намаляване на количествата на използвани продукти за растителна защита (ПРЗ) при отглеждане на растениевъдната продукция. Стимулира се използването на наукосъобразни и щадящи технологии за намаляване на количеството на използване на ПРЗ. Интервенцията е пряко насочена към запазване на екологичното състояние на почвите и към намаляване на количеството остатъчни химически вещества в произведената храна.

В рамките на Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура и Еко схемата за буферни екологични ивици се планира поддържаната екологична инфраструктура да се развива без прилагане на пестициди. По този начин ландшафтните елементи ще подобрят състоянието по отношение на намаляване на използването на пестициди.

Еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал е насочена към намаляване на употребата на изкуствени торове посредством заместването им с естествени хранителни вещества, образувани в следствие на внасянето на външна естествена органична материя.

6. Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство. Елемент от условността, който има отношение към тази потребност е ЗИУ 2 относно прилагане правилата на Програмата за ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници. Той включва норми по отношение на употребата на азотсъдържащи торове и мерки за съхранение на оборски тор.

Директива (ЕС) 2016/2284 на европейския парламент и на съвета от 14 декември 2016 г. за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители - България е задължена да намали емисиите от амоняк с 3% всяка година (за периода от 2020-2029 г.) и с 12% след 2030 г. Разработена е Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г., като в нея са залегнали отделни секторни мерки, в това число и за земеделието. Част от мерките за земеделието са свързани с утвърждаване на Правила за добра земеделска практика за контролиране на емисиите от амоняк във въздуха, отделени от селскостопански източници (кореспондиращи с част 2, т. А на Директива 2016/2284/ЕС).

Национален доклад за инвентаризация на емисиите за ПГ за 2019 г.;

Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г. (Решение № 541 на МС от 13.09.2019 г.);

Наредбата за намаляване на националните емисии на определени атмосферни замърсители, приета с ПМС № 146 от 12.06.2019 г.

Към постигане на тази цел е насочена интервенция „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда“ – член 73 и член 74 – интервенцията е насочена към прилагането на различнипрактики, с които може да бъде постигнато ограничаване отделянето на емисии на ПГ от почвите, както и за запазване на органичното вещество. Тези практики могат да бъда насочени към минимални или нулеви почвообработки, управлението на оборски тор, намаляване на метановите емисии от биологична ферментация в животновъдството, компостиране и оптимизиращо използването на растителни остатъци в селското стопанство, Намаляването на емисиите от амоняк във въздуха и емисиите, генерирани от оборския тор, може да се постигне чрез, прецизни технологии за торене, инвестиции в управлението на оборския тор и въвеждане на нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор в стопанства и/или мерки посочени в Правилата за добра земеделска практика за контролиране на емисиите от амоняк във въздуха, отделени от селскостопански източници. От друга страна използването на енергия от възобновяеми източници е изключително важно, за да може да се намалят емисиите си на парникови газове.

7. Ефективно използване на водните ресурси чрез подобряване на водния баланс и дела на напояване, както и възстановяване и модернизация на хидромелиоративната инфраструктура.

Елементи от условността, които имат отношение към тази потребност, са ДЗЕС 4, ЗИУ 1, ЗИУ 2, ЗИУ 7 и ЗИУ 8.

Посредством ДЗЕС 4 в буферните ивици около водните басейни се забранява използването на

минерални и органични азотсъдържащи торове, което осигурява адекватна защита от замърсяването на водите от земеделски източници.

Забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи, по протежение на повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;
- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи при торене с течна фракция на оборския тор;
- с ширина минимум 10 метра при торене на площи с наклон от 3-6°;
- с ширина минимум 50 метра при площи с наклон от 6° до 12° наклон.
- не се тори в буферните ивици с различните видове тор при терени с наклон по-голям от 12°.

ЗИУ 1 ще приложи рамка по отношение на задължителните изисквания за контрол на дифузни източници на замърсяване с фосфати като по този начин ще се осигури адекватна защита на водите от замърсяване от земеделски източници.

ЗИУ 2 прилага правилата на Програмата за ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.

ЗИУ 7 въвежда изискванията за правилна употреба на продукти за растителна защита, което гарантира намаляване на екологичните рискове в земеделието.

ЗИУ 8 ще гарантира постигането на устойчива употреба на пестициди, което е предпоставка за опазване на водите. Въвеждането на ЗИУ 8 в рамката на условността ще спомогне за постигане на устойчива употреба на пестициди, което повишава екологичната амбиция чрез прилагането на нов елемент.

Интервенциите по тази потребност могат да бъдат адресирани чрез практики за задържането на вода в орния слой на насажденията чрез мерките, които увеличават нивата на органична материя в почвите (по *чл. 65*). Органичната материя има своята роля тук, както и техниките за мулчиране, които намаляват повърхностното изпарение. Намаляване на текущите поливни норми и подобряване на горните показатели за обработваемите земи в България би могло да бъде измеримо чрез въвеждане на модел, който цели да намали от една страна разходите за вода чрез прецизно определяне на необходимостта й, като едновременно изпълнява заложените в регламента цели и надгражда базовите изисквания от условността. Второ направление тук следва да бъде ограничаване на подпочвеното замърсяване с азот (*микро-торене*) и описаните по-горе техники. На ниво стопанство може да се насърчи използването на техника за прилагане, изграждането на съоръжения за събиране на вода с потенциално доказуема екологична насоченост по отношение на устойчивата употреба на вода.

Към тази потребност е насочена интервенция „Инвестиции в инфраструктура за напояване“ – член 74 - насочена към инфраструктура за напояване, чрез която, от една страна, се постига икономическа устойчивост чрез увеличаване на съотношението между ползите за сектора на селското стопанство и от друга страна постигане на екологична устойчивост чрез ефективно използване на водните ресурси. В рамките на интервенцията подпомагането ще бъде насочено към оператори, които управляват хидромелиоративна инфраструктура и предоставят услугата „Доставяне на вода за напояване“ в съответствие с приложимото национално законодателство.

В допълнение, идентифицираните нужди в рамките на Специфична цел 5 ще бъде адресирана и чрез интервенции „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ и „Професионално обучение и придобиване на умения“, в рамките на които за земеделските и горски стопани ще бъдат предвидени консултантски пакети и обучения по специфични въпроси, имащи отношение към потребностите.

2.1.SO5.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

2.1.SO5.7 Are you planning CAP contribution towards the LIFE programme (only for SO4, SO5, SO6) : **Не**

2.1.SO5.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	Target value
R.12 - Адаптиране към изменението на климата Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на адаптирането към изменението на климата	0.62 %
R.19 PR - Подобряване и опазване на почвите Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported commitments beneficial for soil management to improve soil quality and biota (such as reducing tillage, soil cover with crops, crop rotation included with leguminous crops)	61.28 %
R.22 PR - Устойчиво управление на хранителните вещества Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобрено управление на хранителните вещества	11.08 %
R.23 PR - Устойчиво използване на водата Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на водния баланс	0.65 %
R.24 PR - Устойчива и намалена употреба на пестициди Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported specific commitments which lead to a sustainable use of pesticides in order to reduce risks and impacts of pesticides, such as pesticides leakage	16.37 %

Justification of the targets and related milestones

Under this common sub section, provide explanation for each result indicator, related milestones and determined target values on the basis of assessment of needs and the intervention strategy. Explain how interventions and related planned outputs allow reaching the targets and how they are mutually coherent and compatible. To recall: one Result indicator has one single value. If a full explanation for the value is given under one specific objective, reference to this explanation could be given in (an)other SO(s) where the R.I is listed to avoid redundancy. Specificities for the contribution and justification to the single value under the specific SO/XCO need to be provided in the relevant section.

2.1.SO5.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 5, съответства на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности на индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 1,480 млрд. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят).

Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури“, „Еко схема за намаляване използването на пестициди“, „Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура“, "Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване" (ЕФГЗ) и „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда“ и „Инвестиции в инфраструктура за напояване“ (ЕЗФРСР).

2.1.SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

2.1.SO6.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO6.1.1 Strengths

1.Процентът земеделската земя под ангажименти за управление, подкрепящи биоразнообразието и/или ландшафтите (на база одобрени в ПРСР) в България (15%) е по-висок от средноевропейския.

2.Висок дял на земеделските площи в Натура 2000 (23% от общо 34,9% площи в Натура 2000 от територията на страната), спрямо средния в ЕС-28 (~11%).

3.Висок темп на нарастване на площите с биологичното земеделие, успешно съчетаване с агроекологичните мерки и високи ползи за биологичното разнообразие и климата.

4.Индексът на обикновените видове птици за България показва увеличение на числеността с 11% на фона на дългосрочна тенденция на намаление за ЕС.

5.Индикаторът "Промяна в числеността на зимуващите водолюбиви птици" в България показва нарастване в периода 2015-2017 г.

6.Общо подобряване на природозащитното състояние на местообитанията - намалява делът на местообитанията в неблагоприятно-незадоволително (U1) от 88% до 79%, а се увеличава дела на тези в благоприятно състояние от 11% до 12%.

7.Делът (в %) на видове/популации на птици, размножаващи се в България, с намаляващ или стабилен статус остава относително постоянен при краткосрочната и при дългосрочната тенденция. Отчита се положителната тенденция на запазване при популациите със увеличаващ се статус.

8. Земеделските стопани са придобили знания и умения за прилагане на природосъобразни практики върху земите попадащи в обхвата на мрежата Натура 2000, има засилен интерес и много добро усвояване на компенсаторните плащания заземеделските стопани, които стопанисват земеделски земи в териториите от мрежата НАТУРА 2000.

9. Природозащитният статус на земеделските местообитания (пасища), свързани със селското стопанство е със стабилнатенденция към подобрение.

10.Защитените територии в България се увеличават, както по отношение на общата площ (SEBI 007), така и като брой защитените територии.

11."Индексът на достатъчност", показващ достатъчно предложени зони по Натура 2000 за опазване на местообитанията и видовете от интерес на общността (SEBI 008) се доближава до 100% за България.

2.1.SO6.1.2 Weaknesses

1. България е сред държавите-членки с най-голяма загуба на земи с ВПС (>0,2% от ИЗП), поради интензификацията на земеделието, като те са най-високи в централната част на страната, района Дунавската равнина и Добруджа.

2.Площите под биоземеделие са все още малък % от ИЗП.

3.Запазва се неблагоприятната тенденция на намаляване на видовете птици, обитаващи земеделските земи (-27%) в сравнение с ЕС (-32%).

4.Увеличава се делът на видовете от Европейски интерес за опазване в неблагоприятно -лошо, а намалява делът на видовете в благоприятно състояние.

5.Някои пасища с ВПС в България са били сериозно увредени, особено в редица зони по „Натура 2000“.

6. Генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството показва, че местните породи и сортове съставляват само малка част от общото количество, и че висок процент местни породи и сортове са застрашени.8. Обществената подкрепа за опазване на биологичнното разнообразие и устойчивото използване на биологичните ресурси е недостатъчна. Екологичното образование не е ефективно, като бавно се развива интегрирането на въпросите по опазване на биологичното разнообразие във всички образователни степени и форми на обучение.

2.1.SO6.1.3 Opportunities

1.България е сред страните с най-значимия дял на ИЗП, стопанисван от стопанства с ниска интензивност (60,8%). Това предоставя възможност за подкрепа на нискоинтензивни земеделски практики (био-, интегрирано и консервационно земеделие), опазващи местообитанията и видовете, и адресиране на климатичните промени.

2.Подобряване управлението на местообитанията (включително пасищата) и по-пълното интегриране на изискванията на Директивата за местообитанията в горскостопанските дейности.

3.Увеличаване възможностите за нови елементи на ландшафта и подобряване функционирането на съществуващи такива..

4.Добри перспективи за развитие на сектор биоземеделие; засилен е и интересът на младите фермери към него.

5.Дейности за „екологизиране“ на стълб 1 (напр. ЕНП), изискванията за условност (ДЗЕС + кръстосано съответствие и мерките по Агроекология и Натура 2000 и) са ключови за подобряване на състоянието на ПЗП и трябва да бъдат продължени.

6.Понастоящем в Стълб 1 само 3-4% от площите са в схемата за наличие на 2 култури, а около 87-88% са в схемата за наличие на поне 3 култури – водещи сме в ЕС-28, но ефекта на мащаба оказва благоприятно влияние върху биологичното разнообразие.

7.Противодействие на тенденцията за намаляване популациите на опрашителите и по-специално на пчелите, включителн чрез изполване на Европейски модели за оценка на опрашителния потенциал на екосистемите с отчитане на броя опрашители и наличието на растения, които им служат за храна; плащания за екосистемна услуга опрашване.

8.Нарастване на знанията и развитие на иновациите за опазване на видовете, местообитанията и ландшафта и земеделските земи.

9.Въвеждане на плащания за горски екосистемни услуги.

2.1.SO6.1.4 Threats

1.В България площите с висока и средна интензивност (закупени вложения на торове, пестициди и фуражи в Евро/ха) бележат ръст.

2.Интензификацията на земеползването оказва негативно влияние върху състоянието на птиците в земеделските земи като цяло и в периодите на мътене.

3.Разораването и превръщане в обработваеми площи допринася за разрушаването и изчезването на ценни местообитания (включително ПЗП или изоставени гори)

4.България се намира сред страните с относително средно равнище по брой на опасните Инвазивни и Чужди Видове (ИЧВ), но заплахата от тях изисква мерки срещу разпространението им.

2.1.SO6.1.5 Other comments

2.1.SO6.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.6.1.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените местообитания и на дивата флора	Среден	Да
П.6.2.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи	Среден	Да
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да
П.6.4.	Насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и др. специфични ограничения	Висок	Да

П.6.5	Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие	Много Висок	Да
П.6.6.	Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ)	Висок	Да
П.6.7.	Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството	Много висок	Да
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да
П.6.9.	Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите	Висок	Да

2.1.SO6.3 Identification of the relevant (elements of) national plans emanating from the legislative instruments referred to in Annex XI of the CAP plan Regulation that have been taken intoaccount in the CAP plans' needs assessment for this specific objective

Анализът на влиянието на селското стопанство върху околната среда и климатичните промени е изготвен в съответствие с проект на Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове и съгласно Споразумение между Министерство на Земеделието, храните и горите и Аграрен Университет - Пловдив (АУ-Пловдив). Анализът обхваща всички налични данни и подпомага Министерството на земеделието при дефинирането на потребностите, както и тяхното приоритизиране като се отчитат всички произтичащи актове от Анекс 11 на Регламента за Стратегическите планове.

Наред с това елементи, произтиичащи от национални актове са отчетени при изграждане на интервенционната логика по отношение на потребностите, по специфична цел 6 като Национална приоритетна рамка за действие за Натура 2000, „Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.“ и „Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни 2021 - 2026 г“, Национална стратегия по околна среда и секторните стратегии, Стратегията за биоразнообразие, Национален план за действие по изменение на климата, Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България за периода 2013 – 2022 г. , Планове за управление на защитените територии и зони, ПУРБ и ПУРН за периода 2021 – 2027 г. , Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., Национален план за действие за енергия от горска биомаса (2018-2027 г.)", "Национална стратетия за управление и развитие на водния сектор (2037 г.) (Дългосрочен план за действие за периода 2022-2037 г.)", Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г., "Национален план за борба с автимикробната резистентност на Р България 2020-2024 г. "Национален план за действие за развитие на биологичното производство до 2027 г., Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., Актуализиран Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България (период на прилагане 2022 г.)", „Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите 2020-2030“, Национална стратегия за борба с използването на отрови и отровни примамки 2020 – 2029 г., Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в Република България - до 2020 г., Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването - до 2020 г., Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тяхи др.

2.1.SO6.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	**Вид интервенция**	**Код на интервенцията (държава членка) — Име**	**Общ показател за крайния продукт**

DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.1 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.2 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.2 - Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.3 - Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.4 - Еко схема за намаляване използването на пестициди	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.5 - Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.6 - Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.7 - Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.8 - Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.9 - Еко схема за буферни екологични ивици	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
Sectoral - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions	I.E.2 - Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions	I.E.3 - Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions	I.E.4 - Рационализиране на подвижното пчеларство	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
Sectoral - Пчелни продукти	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - actions to preserve or increase the existing number of beehives in the Union, including bee breeding	I.E.7 - Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.1 - Биологично производство	O.17. Number of hectares or number of other units benefitting from support for organic farming
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.12. - Насърчаване на естественото опрашване	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental,	II.A.15. - Устойчиво управление на	O.14. Number of hectares

	climate-related and other management commitments	пасища в земеделски земи с ВПС.	(excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.5. - Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство	O.19. Брой на дейностите или единиците за подпомагане на генетични ресурси
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.6. - Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство	O.19. Брой на дейностите или единиците за подпомагане на генетични ресурси
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.7 - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.8. - Поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (Branta ruficollis), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.9 - Създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.AE.3. - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.13 - Горско екологични дейности в горите	O.15. Number of hectares (forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
RD	ASD(72) - Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания	II.B.1. - Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000	O.13. Number of hectares benefitting from support under Natura 2000 or Directive 2000/60/EC
RD	ASD(72) - Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания	II.A.14 - Подпомагане по Натура 2000 за гори	O.13. Number of hectares benefitting from support under Natura 2000 or Directive 2000/60/EC
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.10 - Залесяване и възстановяване	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.11 - Предотвратяване на щети по горите от горски пожари,	O.23. Number of supported off-farm non-productive

		природни бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max	investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.13 - Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units

Overview

1. Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените и полуестествените местообитания, и на дивата флора и фауна от Европейски интерес.

Основна част от задълженията, произтичат от:

ЗИУ 4: Когато земеделското стопанство попада в границите на защитена зона за опазване на природните местообитания и за дивата флора и фауна, съгласно Закона за биологичното разнообразие земеделският стопанин следва да спазва забраните и ограниченията, включени в заповедта за обявяване и плана за управлението й, в случаите, когато има приет такъв. Когато защитената зона за опазване на природните местообитания съвпада изяло или частично със защитена територия съгласно Закона за защитените територии и в заповедта за обявяването й няма разписани конкретни забрани и ограничения, земеделският стопанин спазва режима за опазване и ползване на защитената територия.

ДЗЕС 9: Стопанство с обработваема земя над 10 ха трябва да поддържа поне 5% от обработваемата земя, като: Непроизводствени площи и характеристики /земя оставена под угар, особености на ландшафта като живи плетове, обрасли с дървесна растителност ивици или дървета в редица, ивици по краищата на гори, площи с дървесни видове с кратък цикъл на ротация, буферни ивици с тревна растителност/

ДЗЕС 10: Опазване на хабитатите и видовете: Забрана за преобразуване или разораване на постоянно затревените площи, определени като екологично чувствителни в зоните по НАТУРА 2000.

В ПРСР 2014-2020 г. подпомагането в зони по Натура 2000 е базирано на компенсаторни плащания по чл. 30 от Регламент 1305 от 2013 г. В новия програмен период и във връзка с задълженията, произтичащи от Националната рамка за приоритетни действия, могат да се финансират дейности по интервенции от стратегическия документ, които надграждат въведените забрани и ограничения в системата от предварителни условия, които целят запазване на благоприятния статус и подобряването на състоянието на местообитанията и видовете.

Потребността може да бъде адресирана чрез интервенция по чл. 65/67 от РСП, като включва избор на подходящи мерки и дейности, предвидени в Националната рамка за приоритетни действия 2021-2027 г., като териториалният обхват на интервенцията и дейностите съответстват и отразяват ограничения в конкретни зони от мрежата Натура 2000 и Планове за действия на МОСВ за опазване на видове.

Предвидените интервенции за следните:

Интервенция „Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС“ – член 70: Подпомагането на дейността ще допринесе за съхраняване на тревните екосистеми и свързаните с тях ценни местообитания и видове в земи с висока природна стойност, чрез прилагане на практика за екстензивна паша.

Интервенция „Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000“ член 72. Приносът на интервенцията за опазването на биологичното разнообразие в България, чрез опазването на видовете и местообитанията в естествената им среда е от съществено значение. Устойчивите екосистеми в добро състояние притежават голям потенциал за смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяването към тях. Придобиване на знания и умения за прилагане на природосъобразни практики върху земите, попадащи в обхвата на мрежата Натура 2000, допринася за стабилна тенденция на природозащитният статус на земеделските местообитания, свързани със селското стопанство. Осигуряване на висок дял на земеделските площи в Натура 2000.

2. Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи и тревни площи в земеделски земи.

ДЗЕС 9 ще осигури минимален дял от обработваемата земя, предназначен за непроизводствени площи и азот-фиксиращи и междинни култури. ДЗЕС 10 въвежда сигурност за опазването на постоянно затревените площи в зоните по НАТУРА 2000 чрез забрана за разораването. ЗИУ 3 ще приложи изисквания относно опазването на дивите птици. ЗИУ 4 ще въведе защита за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна.

Потребността може да бъде адресирана чрез интервенция по чл. 65/67 от РСП, като включва избор на подходящи мерки и дейности, предвидени в Националната рамка за приоритетни действия 2021-2027 г., като териториалният обхват на интервенцията и дейностите съответстват и отразяват ограничения в конкретни зони от мрежата Натура 2000 и Планове за действия на МОСВ за опазване на видове.

В рамките на Стратегическия план тази потребност ще бъде таргетирана посредством прилагането на 2 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура и Еко схема за буферни екологични ивици. Поддържането на екологична инфраструктура ще спомогне за подобряване статуса на местообитания за птици в рамките на земеделските земи. Дейностите за поддържане на ландшафтните елементи ще бъдат съобразени с периодите на гнездене на птиците.

Насочени са и следните интервенции:

Интервенция „Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000“ член 72. Приносът на интервенцията за опазването на биологичното разнообразие в България, чрез опазването на видовете и местообитанията в естествената им среда е от съществено значение. Устойчивите екосистеми в добро състояние притежават голям потенциал за смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяването към тях. Придобиване на знания и умения за прилагане на природосъобразни практики върху земите, попадащи в обхвата на мрежата Натура 2000, допринася за стабилна тенденция на природозащитният статус на земеделските местообитания, свързани със селското стопанство. Осигуряване на висок дял на земеделските площи в Натура 2000.

Интервенция „Поддържане на местообитания на червеногушата гъска“ – член 70: Мярката е насочена към поддържане и подобряване на местообитанията на червеногушата гъска (*Branta ruficollis)* в орнитологично важни места в обработваеми земи, чрез прилагане на подходящи мерки и дейности за изхранване в зимния период на вида, съобразен с екологичните му потребности с цел поддържане и подобряване на местообитания и местата за хранене. Липсата на подходящи хранителни местообитания в близост до местата за нощуване води до повишени енергийни разходи за търсене на места за хранене, които съчетани с по-краткото време през зимата за хранене може да повлияе на гнездовия успех на вида. Чрез дейността ще се подобри натрупването на енергийни запаси за прелета към местата за гнездене и размножаване на вида.

3. Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта и постигане на благоприятен природозащитен статус на постоянно затревените площи

Елементи от условността, които имат отношение към тази потребност са:

ЗИУ 3 и ЗИУ 4 за Натура 2000 зони, съобразно забраните, включени в заповедите; ДЗЕС 9; ДЗЕС 10 - Забрана за преобразуване или разораване на постоянно затревените площи, определени като екологично чувствителни в зоните по НАТУРА 2000; ДЗЕС 2 - Минимална защита на влажните зони и торфищата.

В рамките на Стратегическия план тази потребност ще бъде таргетирана посредством прилагането на 2 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура и Еко схема за буферни екологични

ивици. Интервенциите ще стимулират поддържането елементи на екологичната инфраструктура в рамките на всички типове земеделски площи, включително и за постоянно затревените площи. Посредством еко схемите се въвеждат доброволни стимули за поддържане на елементи на ландшафта и постигане на благоприятен природозащитен статус на постоянно затревените площи.

Потребността може да бъде адресирана чрез интервенции по чл. 65, като се включат дейности, насочени към съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта, както и дейности за по извършване на екстензивна паша. По отношение на обработваемата земя се цели насърчаване на дейности по създаване на допълнителни ивици от медоносни растения, както и поддържането на съществуващи елементи на ландшафта, в т.ч. полски синори, полезащитни пояси, ливади и пасища.

В СП е указано, че „държавите членки следва да се стремят в своите стратегически планове да осигурят площ от поне 10 % за елементи на ландшафта, благоприятни за биологичното разнообразие“. В тази връзка, елементите могат да бъдат обвързани както с устойчивото управление на пасища, така и с надграждане по втори стълб с т. нар. „поддържане и изграждане на мултифункционални (растителни) буферни ивици около обработваемите площи“ и зони по Натура 2000, които освен че имат ефект върху биоразнообразието влияят положително и на друг важен процес в земеделието - опрашването.

Това кореспондира с Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици от Анекс XI.

Интервенции:

-по създаване на допълнителни ивици от медоносни растения - чл. 65 (ЕЗФРСР)

-поддържане и изграждане на мултифункционални (растителни) буферни ивици около обработваемите площи и зони по Натура 2000 - чл. 65 ЕЗФРСР)

-поддържането на съществуващи елементи на ландшафта, в т.ч. полски синори, полезащитни пояси, ливади и пасища - чл. 65, чл. 66 (ЕЗФРСР)

-дейности в съответствие с тези планирани в НРПД 2021-2027 (ЕФГЗ и ЕЗФРСР)

Насочени са следните интервенции:

Интервенция „Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)“ – член 70: Подпомагането на дейности по сезонна паша ще допринесе за съхраняване на тревните екосистеми и свързаните с тях ценни местообитания и видове в защитените територии и зони. Дейностите по мярката са съобразени с утвърдените планове за управление в конкретните защитени територии и зони от мрежата Натура 2000.

Интервенция „Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии“ - член 70, насочена към дейности и практики, които увеличат почвения органичен въглерод, имат благоприятен ефект както върху почвата и пасищните територии, които с течение на годините намаляват производствения си капацитет. Прилагането на практики по повърхностно подобряване без механична обработка има за цел да допринесе за възстановяването и поддържането на пасищни територии, които са деградирали и не са били подхранвани и подобрявани в течение на години. Дългогодишната експлоатация и влиянието, което са оказали вятъра и дъждовете е довело до ерозия и деградация, което на практика прави тези терени неизползваеми и непродуктивни, което от своя страна оказва влияние върху околната среда и еко-системите на територията.

4. Насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и други специфични ограничения. Предвижда се включването на интервенция за компенсиране на земеделските стопани изцяло или частично за направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи, свързани с ограниченията в съответния район. Мярката за Природни или други специфични за района ограничения се финансира. Предвид обхвата на прилагане на интервенцията и на тази база предвидено компенсаторно плащане, интервенцията следва да надгражда изискванията и

задълженията, включени в системата от предварителни условия.

5. Насърчаване на практиките за биологично земеделие. Тази нужда кореспондира с Директива 2009/128/ЕО на ЕП и на Съвета от 21 октомври 2009 година за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди. От националните документи следва да се отчита Националният план за действие за развитие на биологичното производство и НПРД 2021-2027 г., в който няма заложена целева стойност за размера на площта за биологично производство.

В рамките на директните плащания тази потребност ще бъде таргетирана посредством прилагането на 2 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи) и Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни). Интервенциите създават преки финансови стимули под формата на директни плащания с цел пряко отговаряне на потребността за насърчаване на практиките за биологично земеделие.

Интервенция „Биологично производство"– член 70: Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които искат да прилагат методите на биологичното производство в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти в стопанствата, като се покрият разликите в допълнителните разходи и пропуснатите приходи при биологичния начин на отглеждане на земеделската продукция, сравнени с конвенционалните методи на производство. Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към устойчивото развитие на селските райони, като допринася за околната среда и смекчаването на последиците от изменението на климата. Предвид факта, че повечето биологични производители предпочитат да развиват къси вериги на доставки, се очаква също да допринесе за социалната съгласуваност на селските райони.

Интервенция „Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждани при специфични условия“ – член 70: Допринася за целта за намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като същевременно се гарантира, че няма влошаване на плодородието на почвата и за целта да се намали използването на торове поне с 20 % до 2030 година.Въвеждането на устойчиви практики и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Използването на природосъобразни и щадящи технологии допринасят за съхранение на почвеното плодородие. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата. Практиките за отглеждане включват използване на биологични агенти и биологично активни вещества за растителна защита с нисък риск за околната среда.

6. Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ) и неместни, съгласно националното законодателство видове.

Потребността се адресира чрез задълженията по ДЗЕС 9. Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите характеристики на ландшафта:

- забрана за изрязване на жив плет и дървета по време на размножаването и отглеждането на птици (от 1 март до 31 юли).
- запазват се полски граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
- запазват се съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
- опазват се постоянните пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (Pteridium aquilinum), чемерика (Veratrum spp.), айлант (Ailanthus altissima) и аморфа (Amorpha fruticosa) и др. ЗИУ 3 и ЗИУ 4.

Предвидени са интервенции:

Интервенция „Създаване и възстановяване на екологична инфраструктура“ – член 70: Чрез

подобряване на биологичното разнообразие в земеделските земи и доброто управление чрез въвеждане на планирано създаване на ландшафтните елементи на екологичната инфраструктура ще се постигне по–устойчиво функциониране на земеделските стопанства, като това би допринесло за преодоляване на дългосрочни рискове като изменението на климата, загубата на биологично разнообразие, деградацията на почвата и би увеличило ползите за околната среда.

Интервенция „Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия“ – член 70: Въвеждането на устойчиви култури и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата. Мярката е оперативна дейност от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г. и План за действие до 2030 година, като целта е да се подпомага отглеждането на култури и сортове от приоритетните сектори - плодове, зеленчуци, десертни лозя и билки, които притежават потенциал за адаптиране към измененията на климата и са устойчиви на промените свързани със засушаването причинено от промените в температурите.

7. Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството в селското стопанство. Потребността се адресира чрез подпомагане за отглеждане на редки местни породи животни и насърчаване на използването и отглеждането на местни култури и сортове.

Целта е да се увеличи броят на животните от породите и да се предотврати загуба на местни сортове. Идентични дейности се изпълняват през текущия програмен период.

Предвидени са следните интервенции:

Интервенция „Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство“ – член 70: Основната цел на мярката е опазване на местни (автохтонни) породи, важни за селското стопанство, като се насърчи отглеждането на традиционни за територията на Република България застрашени местни породи от видове животни: говеда, биволи, овце, кози, коне и свине, като това следва да доведе до подобряване на екологичната устойчивост в животновъдния сектор чрез запазване на генетичните ресурси.

Интервенция „Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство“член 70: Основната цел на мярката е да се увеличи отглеждането застрашените от изчезване местни сортове растения. Ангажимента по управляването главно е свързан с инициативи в областта на околната среда и климата и биоразнообразието. Агроекологичните ангажименти надхвърлят минималните изисквания за използване на торове и ПРЗ, както и задължителни изисквания, установени в националното законодателство. Мярката надгражда изискванията на ДЗЕС 8 в качествен план по отношение на запазване на потенциала на почвите и задължението за разнообразяване, а именно когато на обработваемата земя в стопанство трябва да се отглеждат най-малко три различни култури.

8. Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения. Потребността може да се адресира чрез насърчаване на взаимодействието между пчеларя и растениевъди за изпълняване на задължението по чл. 17 от Закона за пчеларството за заплащане на услугата по опрашване на пчеларя по договаряне от земеделски стопани, които използват площи в близост до пчелина, въз основа на данни от електронна платформа за оповестяване на растителнозащитните, дезинфекционните и дезинсекционните дейности (ЕПОРД).

Интервенция „Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели“ - член 55, ще допринесе за запазване на пчелната популация и устойчивост на сектора, както и запазване на биоразнообразието и екосистемите.

Интервенция „Инвестиции в материални и нематериални активи“ – член 55, ще създаде възможност за пчеларите за закупуване на пчеларски инвентар, необходим при първичния добив на пчелен мед и други пчелни продукти, като част от подобряване на общите условия за производство в сектора.

Интервенция „Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели“ – член 55, ще допринесе за увеличаване на пчелните семейства и подновяване на наличните амортизирани кошери. С прилагане на интервенцията ще се постигне подобряване на условията за отглеждане на пчелните семейства и оптимален добив на производство на пчелен мед, като по този начин ще се постигне задоволяване на идентифицираните потребности по избраните специфични цели.

Интервенция „Рационализиране на подвижното пчеларство“ – член 55, ще осигури постигането на специфични цели б) и е) като улесни и стимулира прилагането на подвижното пчеларство, което от своя страна ще подобри ефективността на пчелното стопанство, чрез осигуряване на разнообразна паша на пчелите,повишаване на добивите и екологичния потенциал. С прилагането на подвижно пчеларство ще да се избегне проблема с отравянията, като пчелните семейства се транспортират/преместват до места, където не се извършват активни растителнозащитни мероприятия.

Интервенция „Насърчаване на естественото опрашване“ – член 70: По мярката ще се поемат ангажимент за осигуряване на естествено опрашване от пчелни семейства в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000, като по този начин се стимулира развитието на прилежащата на земеделските площи естествена растителност.

9. Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите, горските местообитания и подобряване на екосистемните услуги, предоставяни от горите. В рамките на директните плащания тази потребност ще бъде таргетирана посредством прилагането на Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115). Интервенцията е насочена към поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми като въвежда практика в граничните земеделски земи да се отглеждат култури достигнали степен на зрялост, които са благоприятни за изхранване на диви животни. Отглежданите култури не се третират с продукти за растителна защита, което повишава екологичната стойност на практиката като намалява химическия натиск върху земеделската площ. Отглежданите земеделски култури в рамките на интервенцията не се използват за добиване на продукция, а се оставят за изхранване на дивите животни и птици, което цели подобряване на биологичното разнообразие.

2.1.SO6.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

Неприложимо

2.1.SO6.7 Are you planning CAP contribution towards the LIFE programme (only for SO4, SO5, SO6) : **Не**

2.1.SO6.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.12 - Адаптиране към изменението на климата Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на адаптирането към изменението на климата	0.62 %
R.17 CU PR - Залесена площ Подпомогната площ за залесяване, възстановяване на агро-лесовъдната система, включително разпределения	900.00 ha
R.25 - Екологични характеристики в сектора на селскостопанските животни Дял на животинските единици съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на устойчивостта на околната среда	6.00 %
R.29 PR - Развитие на биологично земеделие Дял на използваната земеделска площ, подпомогната по ОСП за органично земеделие с разпределение за поддръжка и преобразуване	5.52 %
R.30 PR - Подпомагане на устойчивото управление на горите Дял на горската земя съгласно ангажиментите за подпомагане на опазването на горите и управлението на	0.76 %

екосистемните услуги	
R.31 PR - Опазване на местообитанията и видовете Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices	1.36 %
R.33 - Подобряване на управлението на мрежа „Натура 2000“ Дял на общата защитена зона по „Натура 2000“ съгласно подпомогнатите ангажименти	5.34 %
R.34 PR - Опазване на особеностите на ландшафта Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за управление на особеностите на ландшафта, включително живи плетове и дървета	1.48 %
R.35 CU - Preserving beehives Share of beehives supported by the CAP	28.04 %

Justification of the targets and related milestones

2.1.SO6.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенции, програмирани по Цел 6, е съответстващо на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности на индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план. Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 1,682 млрд. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят). Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Биологично земеделие“ (ЕЗФРСР) и „Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури“, „Еко схема за намаляване използването на пестициди“, „Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура“ и „Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване“ (ЕФГЗ).

2.1.SO7 Привличане и запазване на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчиво развитие на стопанска дейност в селските райони

2.1.SO7.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO7.1.1 Strengths

1. По-висок относителен дял на стопанствата на младите стопани в общата възрастова структура на земеделските стопанства, в сравнение с ЕС-27.

2. Най-голям брой млади стопани има в секторите: полски култури, тревопасни животни и трайни насаждения.

3. По-висока производителност на труда младите фермери в сравнение с тази в останалите стопанства.

4. Силна връзка на потомствените млади фермери с родното място, със земеделската земя и фамилните традиции.

5. По-висока насоченост на младите стопани, в сравнение с останалите фермери, към внедряването на иновации и използването на цифровизацията в земеделието.

6. Висока степен на осъзната необходимост от повишаване на квалификацията и получаване на консултантски услуги.

7. Увеличава се броят и разширява тематиката на предоставените консултации на младите фермери.

8.За почти всички видове иновации се наблюдава засилен интерес към внедряване от производителите.

9.Нараства броя на предприятията в ХВП„Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Селско, горско и рибно стопанство“, „Хотелиерство и ресторантьорство“, „Преработваща промишленост“, в сектор „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти“.

10.Ръст на микро предприятията.

2.1.SO7.1.2 Weaknesses

1.Недостатъчна работна ръка в отрасъла.

2.Рязкото намаляване на заетите в отрасъла и на стопанствата на младите фермери потиска добавената стойност и ръста на производството.

3.Най-слабо присъствие на млади фермери има в секторите свине, птици и зайци; смесено животновъдните и зеленчуците.

4.Най-голям е спадът на земеделска работна сила в районите на Северна България.

5.Ниската производителност в секторите животновъдство, плодове и зеленчуци, силно изоставаща от тази в ЕС-27, води до по-ниско заплащане на труда в земеделието.

6.Ниско професионално- квалификационно равнище на мениджърите на земеделските стопанства, в т.ч и на младите.

7.Недостатъчен собствен капитал, ниска кредитоспособност на младите фермери и липса на средства за модернизация и иновации в стопанството.

8.Недостатъчен обхват на младите фермери, включени в обучителните курсове и консултантските услуги предоставяни от НССЗ и липса на добри алтернативни възможности за получаване на съвременни и компетентни знания с практична приложимост.

9.Ниска степен на развитие на предприятията в технологичен аспект, както и при прилагане на цифровите технологии

10. . Висок коефициентът на безработица в селските общини със слаба икономическа активност (от 20-50%).

11. Недостатъчен брой на интензивно технологични МСП

2.1.SO7.1.3 Opportunities

1.Ръстът на доходите на земеделските производители дава възможност за увеличаване на заплащането на труда, което ще реши част от проблема с техния недостиг.

2.Модернизацията и внедряването на нови технологии и техника за подобряване условията на труд са пътят за преодоляване на преобладаващата част от проблемите.

3.Изключително важна е модернизацията в животновъдството, където ситуацията с намирането на работници е най-критична.

4.Ускоряване на модернизацията ще увеличи производителността, производството и възможностите за заплащане ще се подобрят.

5.Положително влияние на инвестиционите и насърчителни мерки върху насочеността към отглеждането на трайни насаждения, зеленчуци на открито, етерично-маслени култури, полски култури и пчеларството.

6.Перспективата да получат добра доходност от земеделие и да се развиват е надежден мотив за задържане на младите хора в земеделието.

7.Тенденциите към увеличаване на плащанията по Схемата за млади земеделски стопани в бъдеще.

8.Възможност за участие на младите стопани в мероприятия от различен вид, свързани с трансфер и разпространение на знания и иновации. Социален резерв и възможности за съхранение на фермерството в минимум 1/5 от сегашните земеделски стопанства.

9.Инвестиране в иновации и в ИТ сектори, в иновативни и технологично интензивни производства.

10.Навлизане на нови технологии в установени производства.

11.Запазване на тенденцията на увеличаване на разходите за придобиване на ДМА в секторите селско, горско и рибно стопанство. Стабилизиране на разходите за придобиване на ДМА в неземеделски дейности;

2.1.SO7.1.4 Threats

1.Демографска криза (трайно обезлюдяване, постоянно намаляване и влошаване възрастовата структура на селското население и др.).

2.Ниска привлекателност на качеството на живот в селата за младите хора. Голям процент от селските домакинства са без интернет достъп.

3.Липсата на възможности за наемане или закупуване на повече земя, особено в най-плодородните райони, отблъсква болшинството млади хора.

4.Селското стопанство продължава да е с неприемливи технически (ниска степен на механизация), технологични, ергономични и др. условия на труд за младите хора.

5.Инвестиционите и насърчителни мерки нямат желаният положителен ефект върху привличането и задържането на работна сила в сектор „Тревопасни животни”.

6.Липсата на преференциални условия за ползване на кредити и средства за инвестиране могат да откажат част от младите фермери да продължат дейността.

7.Безвъзмездната помощ за младите стопанства по инвестиционните мерки не е диференцирана.

8.Заплащането на труда в отрасъла продължава да изостава от заплащането в останалите икономически дейности.

2.1.SO7.1.5 Other comments

2.1.SO7.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.7.1.	Ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани	Много висок	Да
П.7.1.	Намаляване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони исектори	Среден	Да
П.7.2.	Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход,улесняване стартиране на стопанства	Много висок	Да
П.7.3.	Повишаване на професионално-квалификационното равнище на	Много висок	Да

	мениджърите и останалите заети в отрасъла		
П.7.5.	Улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони и създаване и подпомагане на стартиране	Висок	Да
П.7.6.	Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в сектори	Среден	Да

2.1.SO7.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	**Вид интервенция**	**Код на интервенцията (държава членка) — Име**	**Общ показател за крайния продукт**
DPdecoupled	CIS-YF(30) - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани	I.А.4 - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани	O.6. Number of hectares benefitting from complementary income support for young farmers
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.3 - Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	II.Д.1. - Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство	O.25. Number of young farmers receiving setting-up support
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.3 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители	O.28. Number of supported producer groups and producer organisations

Overview

1. Ускоряване на модернизацията на земеделските стопанства на младите стопани. За адресиране на потребността ще бъде включена интервенция Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство, Установяване на млади земеделски стопани съгласно член 75 (ЕЗФРСР). Финансовата подкрепа чрез първоначален капитал ще подпомогне младите фермери да обновят технологично и да модернизират своите стопанства. Чрез интервенцията ще се търси насърчаване предаването на земеделската дейност между поколенията с цел съхранение на фермерството за устойчива земеделска заетост и развитие на собствен аграрен бизнес.

Интервенцията ще бъде комбинирана с интервенцията „*Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани, съгл. чл. 30 (ЕФГЗ), с цел удосвлетворяване на потребност*

2. Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство. Изплащане на годишно допълнително подпомагане на доходите (с ежегодно нарастваща ставка) за всички допустими хектари от стопанствата на земеделски стопани (ФЛ, ЕТ и ЕООД), които не са навършили повече от 40 год. и са създали стопанство не по-рано от 5 год. преди първото кандидатстване по интервенцията.

В допълнение, за адресиране на нуждата от увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство ще се приложи интервенция за *Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет съгл. чл. 72 "Обмен на знания и информация" (ЕЗФРСР).* Подкрепата ще се предоставя за предоставяне на консултации на млади земеделски стопанства по различни въпроси, свързани с селскостопанското производство, както и по въпроси, свързани с икономическите показатели на земеделското стопанство, конкурентоспособността и маркетинга и реализация на произвежданите земеделски продукти. Ще бъде осигурена възможност и за безплатно изготвяне на проектни предложения на млади земеделски стопанства за кандидатстване с проектни предложения по интервенция „*Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“.*

3. Повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла

За повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла се предвижда интервенция *Професионално обучение и придобиване на умения съгл. чл. 78 „Обмен на знания и информация"(ЕЗФРСР).* Подкрепата, която ще се предоставя на обучаващи организации, ще осигури възможност посредством различни форми и методи за предоставяне на обучения и демонстрации за повишаване на професионалната квалификация и

познания по различни теми на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл. Формите за трансфер на знания, предлагащи гъвкави форми на обучения, ще осигурят възможност за фермерите да придобият свидетелства за професионална квалификация или удостоверения за професионално обучение.

4. Намаляване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони и аграрни сектори. За адресиране на идентифицираната потребност се предвижда интервенцията „Подкрепа на организации на производители или групи от производители“, Сътрудничество съгл. член 77 (ЕЗФРСР). Подкрепата за обединяването на млади земеделските стопани в организации и групи на производители на регионален и отраслов принцип е механизъм, чрез който ще се постигне намаляване на диспропорциите.

Интервенцията ще бъде комбинирана с интервенцията *Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани, съгл. чл. 30 (ЕФГЗ).* Изплащане на годишно допълнително подпомагане на доходите (с ежегодно нарастваща ставка) за всички допустими хектари от стопанствата на земеделски стопани (ФЛ, ЕТ и ЕООД), които не са навършили повече от 40 год. и са създали стопанство не по-рано от 5 год. преди първото кандидатстване по интервенцията.

5. Улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони и създаване и подпомагане на стартирането на стопански и неземеделски дейности. За адресиране на тази потребност ще бъде включена и интервенция Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони. Предвижда се предоставяне на подкрепа за инвестиции за развитие на икономически дейности, което ще спомогне стопанствата в България да се диверсифицират към други неземеделски дейности и да минимизират риска от нестабилност на доходите.

6. Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в секторите на индустрията и на информационните услуги, които да допринасят за повишаване на добавената стойност. За стимулиране на иновативни производства и развиване на дейности в секторите на индустрията и на информационните услуги се предвижда интервенция Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони. С инвестиции за въвеждане на нови технологии и цифровизация на бизнес процесите ще се подобрят позициите на микропредприятията на местния и международния пазар, както и тяхната рентабилност.

2.1.SO7.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

Неприложимо

2.1.SO7.6 Are you planning CAP contribution towards the Erasmus programme

: **Не**

2.1.SO7.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.36 **CU PR** **- Приемственост между поколенията** Брой на младите земеделски стопани, ползващи се от подпомагане за установяване по ОСП, включително разпределение по пол	9091.00

Justification of the targets and related milestones

2.1.SO7.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 7, е съответстващо на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности на индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 332 млн. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят).

Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“,

„Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ (ЕЗФРСР) и „Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани“ (ЕФГЗ).

2.1.SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry

2.1.SO8.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO8.1.1 Strengths

1.Растеж на БВП, на БДС ипаритета на покупателната способност на населението на национално ниво.

2.Спад на процента на регистрирани безработни на възраст до 29 г. и на дълготрайно безработните лица в селските райони .

3.Нарастване на заплатите в сектор търговия и услуги; селско, горско стопанство и рибарство, преработваща промишленост.

4.Запазване на броя на предприятията в селските райони в всички икономически дейности. Нарастване на производителността на труда в МСП.

5.Нарастване на разходите за придобиване на ДМА в сектор селско, горско и рибно стопанство, услуги, търговия.

6.Стабилно развитие на селски туризъм; увеличаване на броя на леглата, на броя на туристите, и нощувките в селските райони.

7.Запазване на броя на многопрофилните болници. Увеличаване на лечебните заведения за извънболнична помощ.

8.Наличие на творчески занаяти, музеи, читалища, клубове за развитие на културни дейности. Нарастване на броя на читалищата. Обновени молитвените храмове на вероизповеданията (църкви, манастири, джамии и др).

9.Широкообхватност на подпомогнатите инфраструктурни мерки от двете програми за развитие на селските райони и стратегиите за местно развитие. Не се откроява една или група общини, която да доминира по отношение на броя финансирани инфраструктурни проекти. Формиране на малки групи от съседни общини със сходен брой финансирани инфраструктурни проекти.

10.Общините без финансирани проекти по инфраструктурните мерки се различават от общините без финансирани проекти по бизнес мерките, т.е. не се наблюдават общини –селски райони без финансирани проекти по социално-икономическите направления.

11.Ремонтирана и реновирана общинска пътна мрежа в част от селските райони.

12.Преобладаващата част от селските райони са обхванати от бизнес мерките по ПРСР 2007-2013 г. (311,312,313). Липса на териториална диференциация на средния размер на финансираните проекти по мерки 311,312,313,4-311,4-312,4-313

13.Обхват на значителна част от територията и населението в селските райони от ЛИДЕР и ВОМР. Подобрен достъп до финансиране от европейските фондове за бизнеса и местната общност.

14.Изграден местен капацитет за управление и наблюдение на европейските средства (екипи на МИГ).

15.Подпомогнатите основни за местната икономика дейности, създадени условия за задържане и завръщане на инициативни хора в местната общност.

2.1.SO8.1.2 Weaknesses

1. Междурегионални и вътрешнорегионални диспропорции в икономическото развитие и качеството на живот.

2. Намаленагъстотата на населението в Северен централен, Североизточен и Южен централен район. Концентрация на населението в големите градове и общинските центрове.

3. Изразена тенденция на обезлюдяване на селските райони.

4. Отрицателен естествен прираст. Нарастване на застаряващо население и намаляване нанаселението до 40 г.

5. Коефициентът на заетост в селските общините е под нивото на ЕС-28. Дисбаланс на броя на наетите между селските и градските общини.

6. Делът на безработните лица с ниско образователно и квалификационно равнище е по-висок от градските общини.

7. Неравенство в разпределение на доходите (вътрешно и междурегионално).

8. Коефициентът за бедност е 32.8% и надвишава нивото на ЕС-28 за 2018г. Коефициентът за бедност в селските райони през 2018 г. е 47.4%, значително над стойността на коефициента за ЕС-28 (23.7%). Дисбаланс в локализирането на засегнатите лица в риск от бедност.

9. Неравномерна концентрация на предприятията. Засилване на икономическото неравенство между общините в селските райони.

10. Недостиг на инвестиции в технологични производства.

11. Намаляване на броя на образователни структури вследствие на негативните демографски и миграционни процеси. Намаляване на броя на професионалните гимназии в селските райони. Намаляване на броя на детските градини, броя на училищата и учениците.

12. Влошена осигуреност на населението с общопрактикуващи лекари в селските райони. Нисък брой на хората, обслужвани от едно болнично заведение в селските райони. Неравномерно покритие на селските райони от мрежата от лечебни заведения

13. Увеличаване броят на възрастните хора и на лицата от рисковите групи в нужда от здравни и социални грижи.. Различия в осигуреността с лекари по дентална медицина.

14. 97% от общините селски-райони са получили подпомагане за инфраструктурни проекти, но броя на проектите в различните общини варира значително (от само 1 проект до над 20 проекта).

15. Пътни отсечки в лошо и незадоволително състояние.

16. Остаряла и амортизирана водоснабдителна мрежа в някои населени места.

17. Липса на канализационни системи и ПСОВ в много населени места

18. Непълно покритие на територията на селските райони с фиксирана широколентова инфраструктура и съответно ниско използване информационните и комуникационни технологии.

19. Слаба предпрпиемаческа активност.

20. Слабо обслужване на гражданите по-електронен път(малък дял онлайн публични услуги).

21. Значителни разлики в броя на подпомогнатите проекти по бизнес мерките (311.312.313) между отделните общини. Изключително слабо подпомагане на бизнес мерки по цялото протежение на Дунавската равнина и до известна степен в Тракийската низина. Проектите по мярка 312 са водещи в преобладаващата част от общините. Различен размер на европейско финансиране по бизнес мерките в преобладаващата част от селските райони.

22.Недостатъчен финансов ресурс за финансиране на всички качествено изработени стратегии за местно развитие. Забавяне на одобрението и финансирането на проектите на бенефициентите на стратегиите за местно развитие по Лидер и ВОМР, което възпрепятства реалното постигане на поставените цели.

2.1.SO8.1.3 Opportunities

1.Повече и по-ефективни местни инвестиции в технологични производства .

2.Създаване на заетост, нарастване на наетите по трудово и служебно правоотношение ,растеж на доходите.

3.Стабилизиране на броя на заселените и изселените жители и постигане на нулев механичен прираст.

4.Диверсификация на заетостта Ангажиране на лицата над 65г. в икономически дейности...

5.Стартиране на нови предприятия.

6.Диверсифициране на икономиката на селските райони.

7.Запазване инарастване на броя на микро и малки предприятията.

8.Създаване на производства в областта на биоикономиката.

9.Създаване на индустриални зони в общини с подходящи терени.

10. Развитие на алтернативен туризъм в селските райони, където има съчетание на запазен горски фонд, исторически и културни забележителности, разнообразна флора и фауна. Дигитализация на туристическият сектор и въвеждане на иновативни технологии;

11. Благоустрояване на градската среда и на публични пространства - изграждане на уличната мрежа, осветление и др.

12. Създаването на дуални паралелки в професионалните гимназии. Подобряване на материално-техническата база в училищата в селските общини.

13.Развитие на дигитални библиотеки в селските райони.

14.Промяна на модела на социални услуги за възрастното население., осигуряване на мобилни социални услуги за отдалечени и обезлюдяващи се райони с възрастно и слабо подвижно население. .

15.Изграждане на нови пътища, рехабилитирани пътни отсечки. По-ясна координация между АПИ и местна власт с цел избиране на най-подходящите отсечки за ремонтиране.

16.Насърчаване прилагането на мерки за енергийната ефективност на публични сгради .

17.Насърчаване на енергийно устойчиви производства.

18. Повишаване на инвестиционната активността и интернационализацията на МСП.

19.Прилагане на информационни и комуникационни технологии за разпространение на културно-историческото наследство на културни традиции. Използване на ИКТ за културни събития и привличане на млади творци

20. Подобряване на връзките между науката и бизнеса за повишаване на добавената стойност на услугите и на продуктите.

21.Подобряване на водоснабдяването и изграждане на допълнителни водоизточници в населените места с недостиг и режим на вода.

22.Реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения и намаляване на загубите на вода;

23.Изграждане на модерна широколентовата инфраструктура, която да ускори и подобри достъпът до високоскоростен интернет

24.Ускорено въвеждане на електронно управление и на публични електронни услуги чрез подобряване на достъпа до мрежите от ново поколение,.

25.Повишаване на европейското финансиране чрез бизнес проекти, подпомогнати през МИГ в общините, които са слабо подпомогнати по основната ПРСР. Увеличаване на бюджета за подготовка и прилагане на стратегии за водено от общностите местно развитие с оглед покриването на повече селски райони в България и осигуряване на достъп до финансиране на малки по размер проекти.

2.1.SO8.1.4 Threats

1. Макроикономическа нестабилност.

2. Засилване на икономическия дисбаланс между селските и градските общини.

3. Запазване на тенденцията за намаляване на населението в селските общини и на броя на ражданията в селските райони.

4. Демографски диспропорции и нарастване на населението над 65 г. Остаряване на населението с висока интензивност. Застаряването на работната сила.

5. Намаляване на населението, живеещо в селата. Неравномерното разпределение на населението в селските общини. Рискът от демографска криза в селските райони (предимно в малките населени места).

6. Намаляване на броя на населението в трудоспособна възраст и в под трудоспособна възраст в селските райони. Увеличаване на населението в над трудоспособна възраст

7. Миграция на младите към урбанизираните градове, обезлюдяване на селата.

8. Изместване на икономическите дейностите от селските райони към градските и спад на . работните места;

9. Липса на кадри с необходимата квалификация и ръст на безработни лица.

10. Запазване или нарастване на риск от бедност

11. Засилване на диспропорциите в доходите на населението между селските и градските общини.

12. Намаляване на броя на предприятията. Застой на дейността на предприятията в основни стопански сектори.

13. Влошаване на показателите за МСП (спад на разходите за придобиване на ДМА,на продукцията и на нетните приходи от продажби);

14. Слаба предприемаческа активност

15. Отслабване на конкурентоспособността на местната икономиката.

16. Липса на дигитализация на туристическите услуги и съответно слаб туристически поток в селските райони.

17. Намаляване на броя лица с висше и средно образование. Увеличаване на принудително отпаднали деца от образователната система. Диспропорции в степента на образованост и риск от социално изключване.

18. Затруднен достъп до лечебни заведения. Закриване на болнични заведения в малките общини. Недостиг на квалифицирана здравна помощ. Отдалеченост на селищата от мястото на предлагане на медицинска помощ.

19. Неизползван потенциал на читалищата за развитие на културни дейности..

20. Неравномерно териториалното разпределение и концентрация на европейско финансиране по инфраструктурни проекти..

21. Забавяне на изграждане, рехабилитация на пътни отсечки и пътни съоръжения.

22. Влошена транспортна достъпност на отдалечени/периферни населени места.

23. Загуба на вода, амортизирана ВИК инфраструктура и налагане на режим на водата.

24. Забавянето в договарирането и съответно прилагането на стратегиите за местно развитие.

25.Високи прагове за минимален брой на населението за формиране на МИГ в силно обезлюдени и отдалечени територии.

2.1.SO8.1.5 Other comments

2.1.SO8.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.8.1.	Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика	Среден	Да
П.8.2.	Подобряване на здравните и социалните услуги.	Висок	Да
П.8.3.	Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в селските райони	Висок	Да
П.8.4.	Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти	Висок	Да
П.8.5.	Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура	Висок	Да
П.8.6.	Запазване на многофондовото финансиране, разширяване на териториалното прилагане	Висок приоритет	Да

2.1.SO8.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.2 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) -	II.Г.3 - Инвестиции за неселскостопански	O.24. Number of supported off-

	Investments, including investments in irrigation	дейности в селските райони	farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.6 - Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони	O.22. Number of supported infrastructures investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.7 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони	O.22. Number of supported infrastructures investment operations or units
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	II.Д.1. - Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство	O.25. Number of young farmers receiving setting-up support
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	II.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства	O.26. Number of new farmers receiving setting-up support (other than young farmers reported under O.25)
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.5 - Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.	O.31. Брой на подпомогнатите местни стратегии за развитие (LEADER) или подготвителни действия

Overview

Чрез насочване на интервенции към установените потребности по тази специфична цел ще се постигне ефект чрез допринасяне за създаването на работни места в селските райони, изменение на брутния вътршен продукт на глава от населението и насърчаване на приобщаването в селските райони.

1. Диверсификация на икономическата дейност. Стимулиране на нови производства в областта на биоикономиката и кръговата икономика, които да бъдат насочени към сектори извън туризма, хотелиерството и ресторантьорството.

В съответствие със Стратегията за укрепване ролята на аграрния сектор в биоикономиката, включването на дейности и финансиране за изграждането на биорафинерии в стопанствата на първичните производители в селските райони е инструмент за постигане на синергия между ОСП и стратегическите документи за биоикономика и същевременно отразява спецификата на биоикономиката. Чрез тези инвестиции може да се постигне развитие на биоикономиката, диверсификация на селскостопанската дейност, нарастване на заетостта в селските райони и повишаване на добавената стойност от производството на биобазирани продукти. Когато кандидатите за инвестиране са млади земеделски или горски стопани, могат да получат подкрепа и чрез интервенцията за стартиране на стопанска дейност и разнообразяване на дейностите, ако размерът на инвестицията е в границите на подкрепата по мярката за млади земеделски стопани. Биомасата, която селското стопанство осигурява за храна, фуражи, производство на биобазирани продукти и енергия, има два източника: основния добив от земеделските култури (икономическа биомаса) и остатъците (твърдите отпадъци) след прибирането на реколтата.

За адресиране на потребността от диверсификация на икономическата дейност ще бъде включена интервенция *Инвестиции за неселскостопанскидейности в селските райони.* Предвижда се предоставяне на подкрепа за инвестиции за развитие на икономически дейности, свързани с търговия, услуги, преработваща промишленост. Подкрепата за земеделски производители и микропредприятия в инвестиции в информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти могат да бъдат двигатели за създаване на работни места в областта на технологично управление, на технологии за дистрибуция, с цифровите технологии,информационни продукти за автоматизация и роботизация на производствени процеси и др.

Ще се насърчи развитието на различни производства, базирани на алтернативни производствени процеси, които могат да намалят екологичния отпечатък от дейността.

Интервенцията ще подкрепя бизнес, насочен към по-добро оползотворяване на остатъците от селскостопанското производство, с цел насърчаване на биоикономиката и кръговата икономика.

От друга страна, в рамките на интервенции „*Инвестиции в земеделските стопанства“ – чл. 73 и „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“ – член 73,* могат да се насърчат дейностите, свързани с оползотворяване в рамките на стопанствата и предприятията на остатъчната биомаса, получена в резултат на производствените процеси.

Предвижда се включването на *интервенция „Първична преработка и маркетинг на дървесина“, съгл. чл. 73 (ЕЗФРСР).* Добиването и преработката на биомаса от горското стопанство дават възможност за диверсификация на приходите, работни места и бизнес възможности, както и за предоставяне на нови услуги в селските райони. Тази интервенция ще подпомогне реализация на някои дървесни сортименти, които имат трудна или нямат никаква реализация на пазара. Предвижда също и използване за суровина на дървесни отпадъци и/или остатъци при производството на дървесен талаш, дървесно брашно, технологични трески, дървесни пелети, бриклети и брикети. Това подпомагане ще се отрази индиректно върху устойчивото управление на горите, като повиши стойностите на произвежданата от тях продукция.

Подкрепената интервенция ще допринесе до очакваните от кръговата икономика ефекти:

-подобрена ресурсна обезпеченост и намалена зависимост от вноса, вследствие потребление на относително нови ресурси от горите;

-икономически придобивки: нови ниши за растеж и иновации, реализирани вследствие на по-ефективното и ефикасно ползване на ресурсите от горите;

-социални ползи – създаване на нови работни места чрез диверсификация на икономическите дейности в селските.

По отношение на биоикономиката, интервенцията цели реализиране на визията на страните от Централна и Източна Европа за 2030 г., като използват своя потенциал и възможности за:

-кръгова („нулеви отпадъци“) обработка на наличната биомаса, за развитието на нови вериги от стойности на биологична основа, чрез използване за суровина на дървесни отпадъци и/или остатъци;

-жизнеспособни селски райони: за разработване на иновативен, приобщаващ, климатичен модел на растеж, чрез създаване на нови ниши за растеж и иновации, реализирани вследствие на по-ефективното и ефикасно ползване на ресурсите от горите.

Към потребността са насочени и интервенциите за подпомагане на много малки земеделски стопанства и Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство.

2. Подобряване на здравните и социалните услуги и разширяване на здравните и социални мобилни услуги. За подобряване на здравните и социалните услуги се предвижда интервенция „*Инвестиции занеселскостопански дейности в селските райони“.* Осигуряването на инвестиции за бизнеса в областта на здравеопазването и социалните услуги за преодоляване на множество здравни проблеми и предизвикателства в селските райони като достъпни, качествени, здравни и социални услуги. Предвижда се финансиране наинвестиции в мобилни здравни услуги максимално близки до здравните нужди на населението у подкрепа за изграждане на дневните центрове и обновяване на материалната база за дневни центрове възрастните хора, деца с увреждания и деца с хронични заболявания.

3. Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в селските райони чрез:

3.1. Подобряване качеството на общинските пътищата чрез изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища;

3.2. Подобряване на водоснабдяването и пречистването на водите чрез изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в селата и население места до 2000 жители;

3.3. Подобряване качеството на улиците на територията на общини от селските райони

(изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях);

3.4. Подобряване и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения;

3.5. Подобряване енергийната ефективност на сгради, стопанисвани от местната власт.

За адресиране на потребността от Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи се предвижда интервенцията „*Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони" – член 73* чрез следните дейности:

1. Подобряване на общинската пътна инфраструктура в селските райони, което от своя страна би довело до подобрение на транспортната свързаност и достъпност на по-отдалечените населени места. Подобрената свързаност би предоставила възможност за развитие на икономиката в селските райони, създаване на по-добра среда за живот и работа и смекчаване на тенденцията за обезлюдяване на тези райони.

2. Подобряване на водопреносната мрежа в населените места в селските райони с цел намаляване на загубите и подобряване на качеството на водата, които възникват в следствие на компрометирани и остарели водопроводи и честите аварии, до които водят същите. Бъдещите инвестиции ще се насочат към рехабилитация, ремонт и подмяна на водопроводни мрежи, с което значително ще бъдат намалени авариите, загубите на вода, разходите за експлоатация и поддръжка на водопроводната система и ще се подобри надеждността на водоснабдителната мрежа.

3. Въпреки че уличната мрежа се разпростира на ниво населено място, тя е неделима част от общата транспортна свързаност и играе важна роля както за създаването на оптимална жизнена среда в селските райони, така и при свързаността на жилищни и промишлени зони с пътната артерия. Чрез интервенцията се цели подобряване на качеството на улиците на територията на общини от селските райони, чрез изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици, тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях.

4. Мерките с цел подобряване на енергийната ефективност на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, ще продължат да се прилагат за всички общини, които не отговарят на минималните изисквания за енергийна ефективност на сгради за обществено обслужване съгласно националното законодателство. Това ще допринесе и до изпълнението на Политиката за устойчиво развитие на страната, която има за цел да повиши енергийната ефективност, чрез използване на система от дейности и мерки за повишаването ѝ при производството, преноса и разпределението, както и при крайното потребление на енергия.

В рамките на тази интервенция ще се прилага подход за насочване на инвестиции в малки по мащаби инфраструктура, който се състои в предварително определяне на разполагаем бюджет за съответната общинска територия съобразно обективни и недискриминационни критерии.

Този подход ще позволи подготовка и финансиране на проектни предложения, които отговарят на специфичните нужди на местно ниво. Без да противопоставят една нуждаеща се от развитие общинска територия спрямо друга такава. При този подход критериите за подбор ще се прилагат в рамките на определения бюджет за всяка община.

Част от инвестициите по интервенцията ще се допълват през подхода ВОМР, който ще подпомага „Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти", чрез инвестиции за обекти, свързани с културния живот като: читалища, регистрирани по Закона за народните читалища, театри, библиотеки, музеи, галерии или изложбени зали, за дейности по: изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, включително мобилни такива, включително и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства.

4. Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти. За адресиране на тази потребност е включена интервенция „*Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони“, съгл. чл. 73 (ЕЗФРСР).* С нея се адресира потребността от подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти. Основните цели на интервенцията отново ще са насочени към запазването на духовния и културния живот на населението чрез възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, което до голяма степен ще допринесе за запазването на културната идентичност и традиции в селските райони и повишаване на качеството на живот на хората, живеещи в тях.

Част от инвестициите по интервенцията ще се допълват през подхода ВОМР, който ще подпомага посрещането на потребността чрез инвестиции за обекти, свързани с културния живот, като: читалища, регистрирани по Закона за народните читалища, театри, библиотеки, музеи, галерии или изложбени зали, за дейности по: изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, включително мобилни такива, включително и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства.

Предвижда се включването на интервенция „*Инвестиции занеселскостопански дейности в селските райони“.*Предвижда се подкрепа за стимулиране на творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции и инвестиции за развитие на алтернативни форми на туризъм, допълващи местата за настаняване.

5. Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура с цел увеличаване на дела на населението, което има достъп до подобрени услуги.

Чрез интервенцията „*Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони"* е адресирана потребността от инвестиции в общинска образователна инфраструктура (детски градини и училища). Отново инвестициите ще бъдат насочени към общинска образователна инфраструктура и общински професионални гимназии по земеделие, горско стопанство и дървообработване. Новите технологии и оборудване изискват подготвени специалисти за работа с тях и затова е необходими организирането на обучение и квалификация в областта на селското и горско стопанство. Чрез интервенцията се цели да се повиши степента на завършено образование, което е необходимо условие за осигуряване за трудова заетост на населението, получаване на по-високи доходи, постигане на по-добро качество и стандарт на живота, а в териториален аспект и за намаляване на риска от бедност и социална изолация.

6. Разширяване прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР, поради изградения административен и управленски капацитет и възможността за финансиране на проекти, които отговарят на местните потребности и създават или запазват заетост за местното население.

Подкрепата за ВОМР/ЛИДЕР се извършва чрез подкрепа на интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал. Интервенцията е съгласно чл. 77 от Регламент 2021/2115 на Европейския парламент и Съвета за установяване на правила за подкрепа на стратегическите планове, които да бъдат изготвени от държавите-членки в рамките на Общата селскостопанска политика (Стратегически планове за ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета.

Подходът ВОМР/ЛИДЕР води до постигането на специфична цел съгласно чл. 6, параграф 1, буква з): „Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство“ на предложение за Регламент на Европейския парламент и Съвета за установяване на правила за подкрепа на Стратегически планове за ОСП.

Прилагането на стратегии за ВОМР дава възможност за финансиране на проекти, които отговарят на местните потребности, създават и запазват заетост за местното население и са в полза на малкия местен бизнес. Чрез тях се създават по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в малките население места, подкрепя се многосекторното развитие на местните икономики.

С прилагането на подхода ВОМР/ЛИДЕР се цели и постигане на следните специфични цели за местно развитие:

- Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности;

- Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;

- Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;

- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности;

- Подкрепа за въвеждането на иновации;

- Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност;

- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи;

- Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;

- Приобщаващо образование и образователна интеграция.

2.1.SO8.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

Неприложимо

2.1.SO8.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.37 CU - Растеж и заетост в селските райони New jobs supported in CAP projects	931.00
R.38 CU - Покритие на LEADER Дял от населението в селските райони, обхванато в стратегии за местно развитие	249.75 %
R.39 CU - Развитие на икономиката в селските райони Брой на селскостопанските предприятия, включително предприятия от сферата на биоикономиката, развити с подпомагане по ОСП	1108.00
R.41 CU PR - Свързване на селските райони в Европа Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрен достъп до услуги и инфраструктура чрез подпомагане по ОСП	132.39 %

Justification of the targets and related milestones

2.1.SO8.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 8, е съответстващо на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности на индикаторите

за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 1,744 млрд. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят).

Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Инвестиции в основни услуги и дребна по мащаби инфраструктура в селските райони“, „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“, „Подготовка и изпълнение на подхода Лидер/Водено от общностите местно развитие“ и „Инвестиции в земеделските стопанства“ (ЕЗФРСР).

2.1.SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

2.1.SO9.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.SO9.1.1 Strengths

1. Пестицидният отпечатък в България е сред най-ниските в Европейския съюз.
2. Положителна тенденция за спазване изискванията за хуманно отношение и за съответствие на животновъдните обекти.
3. Висок процент на обхванатите свине от Държавната помощ за хуманно отношение.
4. Мерки, които осигуряват по-добро хуманно отношение индиректно подобряват здравословния статус на животните.
5. Делът на пробите с идентифицирани остатъчни количества от антибиотици в храни от животински произход все още е малък.
6. Нарастват сертифицираните площи за отглеждане на биологични продукти у нас, както и броят на операторите в БЗ.
7. Биологичният сектор се развива с бързи темпове, по-високи в сравнение със средните темпове за ЕС-28. Големият дял на площите в преход към БЗ от общите площи с БЗ и от ИЗП е показател за интереса към сектора и за потенциала му за растеж.
8. Нараства броят на животните, отглеждани биологично (лидер при пчелните семейства).
9. Увеличаване на продукцията от БЗ и търсенето на биосуровини.
10. Организираност на биологичните производители в браншови организации.
11. България разполага с подходящи почвени и климатични ресурси за развитие на био земеделие. Голяма част от земята в България е подходяща за биологично земеделие;
12. Една трета от пчелните семейства в България се отглеждат в съответствие с методите на биологичното земеделие
13. България е най-големият производител на биологично розово и лавандулово масла в света. Това определя страната като ключов производител с традиции в производството на суровини за био козметиката.
14. Все повече млади хора се насочват към биологично производство и/или преработка.
15. Има изградени консултантски и обучителни екипи по биологично земеделие към НПО, които предлагат услуги на пазарен принцип.
16. В научните институти се поддържат семена от местни сортове зърнени култури, зеленчуци, плодове, които са издръжливи на болести, неприятели и са подходящи за нашите климатични условия, както и за биологично производство.
17. Във висшите учебни заведения се предлагат специалности за ОКС „Магистър“ (Аграрен Университет - Пловдив и Тракийски университет – Стара Загора обучават студенти в специалност „Биологично земеделие”), както и отделни избираеми дисциплини или модули по Биологично земеделие (Аграрен Университет – Пловдив, Лесотехнически Университет - София и Тракийски Университет - Стара Загора). Аграрен Университет – Пловдив чрез Центъра за продължаващо обучение предлага и специфични курсове в областта на биологичното производство, с различен хорариум според потребностите на обучаемите.
18. Има достатъчно на брой биологични ферми с модерни системи на биологично производство, които могат да бъдат използвани като центрове за обучение и провеждане на научни опити.
19. През последните години се утвърждават нови канали за продажба в цялата търговска мрежа; все повече супермаркети, малки магазини и бензиностанции започват да продават биологични продукти.
20. Осигуряването на благоприятни условия за развитие на биологичното земеделие е заложено в стратегически документи на национално и местно ниво.

21. Изградени са административна структура към Министерство на земеделието, храните и горите: дирекция „Биологично производство“ и Консултативенен съвет по биологично земеделие.

22. Регистрацията на продукти като ЗНП/ЗГУ/ХТСХ е възможност на производителите да повишат имиджа на своите продукти и им осигурява достъп до нови пазари

23. По-високи цени за регистрираните като ЗНП/ЗГУ/ХТСХ продукти, тъй като се предоставя гаранция за спазване на метода на производство.

24. Повишен интерес на производителите от участие към схемите за качество.

25. Правна защита от имитации на продукти със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ.

26. Незадължителният термин за качество „планински продукт“, като част от схемите за качество,е възможност на производителите да предоставят гаранция за произхода на продуктите от планински райони.

27Търсенето на продукти с термина „планински продукт“ е способ за активизиране на местната икономика.

2.1.SO9.1.2 Weaknesses

1. Макар и под средните европейски равнища, нивото на използвани продукти за растителна защита показва тенденция за нарастване в последните години.

2.Остатъчни вещества от пестициди над максимално допустимите граници се забелязва основно във вноса на храни и суровини от трети страни, което предполага, че е важно усилията на контролните органи да се запазят в тази посока.

3.Фосфорният баланс следва отрицателни стойности през последните години.

4.Увеличението на използваните азотни торове на единица площ, създава риск от замърсяване на водите с нитрати.

5.Растат количествата на продадените и вероятно използвани ветеринарни антимикробни средства на животинска единица и превишението е два пъти над средното за ЕС.

6.По-ниски средни добиви от БЗ в сравнение с подобни в ЕС и с конвенционалните такива.

7.Малък брой преработвателни предприятия за някои от секторите (животновъдство) и недостатъчно развит преработвателен сектор (животновъдство).

8.Износ на биологични продукти предимно като суровина (изнася се добавена стойност).

9.За част от биологичния сектор съществен мотив за производсвтото е получаването на субсидии.

10. Ограничено производство на биологичен фураж;

11. Малък брой преработвателни предприятия за някои от секторите- животновъдство и растениевъдство;

12. Недостатъчно квалифицирана работна сила в сферата на биологичното производство;

13. Няма гаранции за тези, които започват биологично производство, че в близост няма да се развива застрашаваща биологичното земеделие дейност;

14. Производителите на биологични семена и посадъчен материал не получават специално подпомагане за тази дейност, което води до твърде слабо развит пазар на биологични семена и посадъчен материал

15. Ограничен брой и капацитет на лаборатории за тестване на първична биологична земеделска продукция и на преработена продукция

16. Недостатъчно ниво на прилагане на научните достижения в биологичните ферми в България; недостатъчно ниво на съвременни знания и недостатъчно прилагане на научните достижения в голяма част от биологичните ферми в България

17. Приложните научни изследвания и технологии за биологично производство в България не са достатъчно, а тези, които се разработват не са достатъчно популяризирани сред практикуващите био земеделие. Има специална нужда от изследвания и съвременни решения при преработката на храни и напитки, при производството на био козметика. Нито един от университетите и научните институти в тази област не работи в сферата на биологичното производство и преработка

18. Слаба връзка между науката, бизнеса и държавата, изразяваща се в липса на синхрон и обща визия за развитие на научните изследвания, биологичното производство и държавните политики и

приоритети за развитие на селското стопанство, науката и икономиката

19. Липса на информационни кампании, насочени към потребителите, за ползите и предимствата на биопродуктите;

20. Липса на държавна политика за включване на биопродуктите като задължителна съставка на менютата на детски градини, училища, социални и здравни заведения

21. Липсва информация за оборотите от продажба на биологични продукти в страната – български и вносни. Нито една институция не събира такива данни.

22. Липсва специализирана борса за биологични продукти.

23. Слаби позиции на българските биологични продукти на външния пазар.

24. Липса на нагласи за сдружаване сред производителите, което е бариера пред успешната пазарна реализация на нишови продукти с растящ пазар, но търсещи по-големи партидни количества

25. Малък пазар на разрешените продукти за растителна защита и третиране на животни за биологично производство, което ги оскъпява

26. Непостоянно финансиране за представяне на био продуктите на национални изложения (липсва сигурност и предвидимост)

27. Некратък процес на регистрация на продукти със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ, който включва процедура на национално ниво и процедура на ниво ЕС.

28. Ограничени финансови възможности на потенциалните заявители на продукти със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ, което затруднява поемането на икономически разходи и разходите по контрола за спазване спецификацията на продукта.

29. Ниската степен на организираност на производителите, желаещи да се обединят като група производители на продукти със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ.

30. Специфични географски и климатични условия в планинските райони, които обуславят по-слаби добиви и, които не позволяват машинизиране на производството.

31. Нелоялни търговски практики в търговската мрежа свързани с продукти със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ.

32. През последните години животновъдството в България е изправено пред сериозното предизвикателство на масово разпространяващи се заразни заболявания по животните, поради недостатъчно превантивни мерки на ниво животновъден обект, което представлява сериозен риск за качеството и безопасността на произвежданите продукти.

33.Не се използват достатъчно алтернативи на пестицидите и торовете в растениевъдството, като например опрашването на културите от пчели, което може да увеличи добивите до 30 % и е регулирана възможност съгласно Закона за пчеларството. В същото време тази практика ще подобри здравния статус на пчелите, тъй като намаляването на употребата на вредно действащите им пестициди, ще даде възможност да запазят имунната си защита и да се намали употребата на ветеринарномедицински продукти в пчеларството.

2.1.SO9.1.3 Opportunities

1. Повишава се информираността и интереса на потребителите към консумацията на храна с доказани здравословни качества.

2. Търсенето на продукти от късите вериги е съществено и трябва да бъде разширен, а не ограничаван достъпът на потребителите до тях.

3. Нарастващо търсене на чисти и вкусни биопродукти и ориентация към прилагане на щадящи околната среда селскостопански практики.

4. Продължаването на прилагане на отделна мярка към ПРСР 2020 за подпомагане на БЗ.

5. Утвърждаване на нови канали за продажба на биопродукти в търговската мрежа.

6. Растящ интерес към биопродуктите в европейски мащаб създава условия за насочване на вътрешното производство за износ .

7. Възможност за включване на биопродуктите като задължителен елемент от менюто на обществени заведения за хранене.

8. Плащанията за БЗ по линия на ПРСР са силен стимул за развитие на БЗ.

9. Има подходящи условия за развитие на научна дейност за БЗ; изходен материал

семепроизводство на биологични семена; местни породи и сортове за БЗ.

10. Потенциал за засилване ролята на научните изследвания, иновациите и технологичните решения в разработването, производството и пазарната реализация на хранителни продукти с високо качество и здравословни ползи.

11. Обвързване на екологичните политики на държавата с биологичното земеделие и представяне на ползите от това.

12. Стимулиране на местни икономически инициативи отдолу-нагоре и на нагласите за сдружаване.

13. Стимулиране на износа чрез подкрепа за участие в изложения и организиране на посещения и двустранни срещи с купувачи от други държави.

14. Въвеждане на местни биологични продукти в храните, предлагани в държавни и общински обекти, болници, училища, военни поделения и др.

15. Съществуват местни породи и сортове, които могат да направят производството по-рентабилно.

16. Създаване на независими специализирани борси за биологична продукция или отделяне на специални места за тази цел.

17. Обвързване на екологичните политики на държавата с биологичното земеделие.

18. Въвеждане на критерии за подбор на проектни предложения и въвеждане на ограничения, които осигуряват справедливо и целесъобразно разпределяне на средствата.

19. Прилагане на държавните помощи за финансиране на програми за справяне с болести и неприятели, за сертификация на качеството и за малки преработвателни линии.

20. Европейската комисия е поставила като приоритет борбата с антимикробната резистентност и ще осигури целеви средства за изпълнение на инициативи и мерки в тази насока, с възможност за изграждане на единна електронна система за вписване и проследяване на вноса, производството, търговията и съхранението на ветеринарномедицински продукти и медикаментозни фуражи, както и тяхното приложение върху животните, което ще позволи по-ефективен контрол върху употребата на ВМП.

21. Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество, включително производителите на незадължителния термин за качество „планински продукт“, чрез включване на мярка „Схеми за качество на селскостопански продукти и храни“ в новия програмен период на ПРСР.

22.Стимулиране на земеделските стопани, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти

2.1.SO9.1.4 Threats

1.Растящи изисквания към земеделските производители по отношение опазване на околната среда, качеството на производство, хуманно отношение към животните, което оскъпява и създават пречки пред земеделските производители.

2.Расте делът на вносните храни, поради загубата на конкурентоспособност и променливото качество на българските продукти.

3.Съществуващо недоверие в потребителите заради неправилно етикетиране, използването на нездравословни съставки, основно при млечните и месни продукти.

4.Еднакъв размер на компенсаторните плащания в БЗ за попадащи в една и съща група култури, но с различни по тежест производствени разходи.

5.Недостатъчна по обем и недостоверна информация в официалната статистика за БЗ и за търговията с биопродукти.

6.Липса на анализ за потенциала на вътрешния пазар на биологични продукти в България, както и анализ за конкурентните предимства на сектора на БЗ в международен аспект.

7.Недостатъчна по обем и показатели е официалната статистика за БЗ и за търговията с биопродукти.

8.Електронните бази данни за сертифицирани оператори, контролиращи лица, посевен и посадъчен материал може да бъдат подобрени, следва да продължат усилията за усъвършенстване на

създаденият биорегистър .

9.Съществува голяма зависимост на производителите на биологични продукти от плащанията по линия на ПРСР.

10.Растящи разходи за сертификация и контрол.

11.Неразвит преработвателен сектор на биологична продукция (животновъдство).

12.Липса на стимули, обвързани с пазарна реализация на биопродуктите. Реализация на биопродукция като конвенционална.

13.Слабости в осъществяване на връзки и логистика между производители -преработватели - търговци. Необходими са мерки за мотивация и засилване на сътрудничеството.

14.Ниската покупателна способност на населението не допринася за разширяване на пазарния дял на биологичните продукти у нас – сега и в дългосрочен план. Липса на доверие в контрола. Липса на информираност у потребителите за „био“.

15.Високата цена на много от иновационните решения в биологичното производство затруднява достъпа и внедряването им в тези стопанства.

16.Липса на интерес от страна на био производителите към научни разработки и научни технологии за биологично производство.

17.Трудна охрана на опитните площи и недобросъвестно замърсяване с химични вещества.

18.Липса на финансиране на научните изследвания за био производство.

19.Слабата ангажираност с проблемите на опазването на околната среда в обществото.

20.Финансовото подпомагане за БИО сектора през следващия програмен период да продължи и през следващия програмен период.

21.Финансирането на консултантски услуги и професионално обучение за биологични производители в следващия програмен период да се запази.

22.Забавяне в одобрението и изпълнението на Националния план за действие срещу антимикробната резистентност, основан на подхода „Едно здраве“, който дава основание за целево финансиране от ЕС на мерките, заложени в него.

23.Невъзможност на някои малки ферми, както и на повечето обекти тип „лично стопанство“ да изпълнят изискванията за биосигурност, с което компрометират здравния статус на другите обекти с оглед на постоянната опасност от разпространение на редица заразни заболявания на територията на България и съседните държави.

24.Растящи разходи за сертификация и контрол при производителите, участващи в схемите за качество.

25.Планинските райони се характеризират със застаряване на населението и негативна тенденция за обезлюдяването му.

2.1.SO9.1.5 Other comments

2.1.SO9.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП
П.9.1	Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока	Висок	Да
П.9.2.	Подобряване на контрола (лабораторна дейност), пазарна организация, реализация и маркетинг	Среден	Да
П.9.3.	Насърчаване потреблението на биологични продукти	Много висок	Да
П.9.4.	Подобряване качеството на храните, насърчаване консумацията на здравословна	Среден	Да

	храна		
П.9.5.	Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество	Среден	Да
П.9.6.	Подобряване отглеждането на животните	Много висок	Да
П.9.7.	Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство	Много висок	Да
П.9.8.	Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието	Много висок	Да

2.1.SO9.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	**Вид интервенция**	**Код на интервенцията (държава членка) — Име**	**Общ показател за крайния продукт**
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.1 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.1.2 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.3 - Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare	I.B.4 - Еко схема за намаляване използването на пестициди	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.1 - Биологично производство	O.17. Number of hectares or number of other units benefitting from support for organic farming
RD	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments	II.A.2. - Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност	O.18. Number of livestock units (LU) benefitting from support for animal welfare, health or increased biosecurity measures
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.4 - Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up	II.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства	O.26. Number of new farmers receiving setting-up support (other than young farmers reported under O.25)
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.3 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители	O.28. Number of supported producer groups and producer organisations
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.4 - Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители	O.29. Number of beneficiaries receiving support to participate in official quality schemes

Overview

1.Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази

посока. В рамките на директните плащания тази потребност ще бъде таргетирана посредством прилагането на 2 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи) и Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни). Интервенциите създават преки финансови стимули под формата на директни плащания, които са насочени към насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие.

За насърчаване на биологичното производство се предвижда комплекс от интервенции, както следва:

Интервениция „Биологично производство“ - чл. 70 (ЕЗФРСР), която цели да се подпомогнат земеделските стопани, които искат да прилагат методите на биологичното земеделие в техните стопанства, като по този начин да се покрият разликите в допълнителните разходи и пропуснатите приходи при биологичния начин на отглеждане на земеделската продукция, сравнени с конвенционалните методи на производство.

2. Подобряване на контрола (лабораторна дейност), пазарна организация, реализация и маркетинг в конвенционалното и биологичното производство. За адресиране на идентифицираната потребност се предвижда интервенцията *Подкрепа на организации на производители или групи от производители, Сътрудничество съгл. чл. 77 (ЕЗФРСР).* Обединяването на земеделските стопани в организации и групи на производители е механизъм, чрез които ще се постигне концентрирането на произведената земеделска продукция, планиране и адаптиране на производството в съответствие с търсенето на пазара по отношение на качество и количество, намаляване на производствените разходи, увеличаване на договорната сила на производителите на селскостопанска продукция във взаимоотношенията им с търговци на едро и дребно и постигане на по-добра пазарна реализация.

Потребността може да бъде адресирана чрез схема „Промоционални програми“ чрез подкрепа на браншови/междубраншови организации, групи, определени в чл. 3, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1151/2012 на Европейския парламент и на Съвета (13) и посочена в чл. 7, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 1144/2014, организации на производители или асоциации на организации на производители, посочени в чл. 152 и 156 от Регламент (ЕС) № 1308/2013. Промоционалните програми имат за цел повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор в Съюза, като по този начин се постигат по-справедливи условия на конкуренция както на вътрешния пазар, така и в трети държави. Програмите следва да могат да се прилагат за биологичния производствен метод.

3. Насърчаване потреблението на биологични продукти чрез повишаване доверието на потребителите и включването им като задължителен елемент от веригата на предлагане на храни в частни и обществени заведения, в детски градини, училища, социални и здравни заведения. Потребността може да бъде адресирана чрез схеми "Училищен плод" и "Училищно мляко", чиято цел е насърчаване на здравословни хранителни навици на децата от I до подготвителна група включително и учениците от I до IV клас включително, като всяка година се предоставят определен брой биологично произведени плодове, зеленчуци, прясно пастьоризирано мляко или млечни продукти в учебните заведения.

По двете схеми са предвидени и съпътстващи мерки, чрез които може да се предоставя информация за биологичния начин на производство.

Към потебността ще допринесе интервенцията „Биологично производство“.

4. Подобряване качеството на храните, насърчаване консумацията на здравословна храна, повишаване информираността на потребителите, относно етикетиране на храните и засилване контрола при внос на суровини и храни. Потребността може да бъде адресирана чрез схеми "Училищен плод" и "Училищно мляко", чиято цел е насърчаване на здравословни хранителни навици на децата от I до подготвителна група включително и учениците от I до IV клас

включително, като всяка година се предоставят определено количество биологично произведени плодове, зеленчуци, прясно пастьоризирано мляко или млечни продукти в учебните заведения.

По двете схеми са предвидени и съпътстващи мерки, чрез които може да се предоставя информация за биологичния начин на производство.

Предвидено е принос да имат интервенцията „Консултанстки услуги и повишаване на консултантския капацитет“, както и интервенцията за „Подкрепа на организации на производители или групи от производители“ – член 78 (ЕЗФРСР).

Обединяването на земеделските стопани в организации и групи на производители е механизъм посредством, които се цели концентрирането на произведената земеделска продукция, планиране и адаптиране на производството в съответствие с търсенето на пазара по отношение на качество и количество, намаляване на производствените разходи, увеличаване на договорната сила на производителите на селскостопанска продукция във взаимоотношенията им с търговци на едро и дребно и постигане на по-добра пазарна реализация.

5. Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество съгласно Регламент (ЕС)№ 1151/2012 относно схемите за качество на селскостопански продукти и храни.

Потребността ще бъде адресирана чрез подкрепа на производителите, участващи в схеми за качество, вкл. и незадължителния термин за качество "планински продукт", чрез разработване на мярка „Схеми за качество на селскостопански продукти и храни“.

Потребността може да се адресира и чрез Интервенция Насърчаване на схемите за качество, чл. 77 Сътрудничество. Предоставя се подкрепа за всички аспекти на кооперирането/взаимодействието, вкл. на дейности свързани с производството на земеделски продукти и храни със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ, чрез покриване на постоянни разходи възникнали от присъединяването към подпомаганата схема за качество и годишната вноска за участие в такава схема, включително на разходите за проверки, които се изискват за удостоверяване спазването на сертификацията при участие в схеми за качество.

Възможност е адресиране чрез подпомагане и за информационните и промоционални дейности, свързани със схемите за качество. По този начин ще се увеличи броят на бенефициентите, получаващи подкрепа за участие по ЕЗФРСР в официалните схеми за качество и като резултат ще се отговори на потребителското търсене за качествена храна и подобри организацията на веригата на доставки и дял на земеделските стопанства, участващи в подпомаганите сдружения на производители, групи на производители, организации на производители и схеми за качество по линия на ОСП.

6. Подобряване отглеждането на животните

В рамките на директните плащания тази потребност ще бъде таргетирана посредством прилагането на Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни) (по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115). Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които прилагат методите на биологичното земеделие към селскостопанските животни, които отглеждат в техните стопанства.

Потребността ще се адресира чрез подкрепа на земеделските стопани, доброволно поели ангажименти за хуманно отношение надхвърлящи заложените стандарти чрез *Интервенция насочена към хуманно отношение съгл. чл. 70. (ЕЗФРСР).* Чрез подкрепата за производителите ще се повиши благосъстоянието на животните при спазване на принципите на петте свободи залегнали, като основни в законодателството за хуманно отношение към животните. Годишните плащания се предоставят при поемане на ангажимент за изпълнение на дейности за Осигуряване на свободна подова площ на животните и Осигуряване на свободно отглеждане на открито за ЕПЖ и ДПЖ. Изпълнението от бенефициерите на ангажименти надхвърлящи заложените стандарти ще се отрази положително върху здравния статус, като се осигурят по-добри условия за животните, най-близки до естествените им нужди и комфорт. Това ще доведе до ограничаване на страха и стресовите ситуации, болката, нараняванията и заболяванията при животните, ще се намали влиянието на факторите повишаващи риска от смъртност и прояви на необичайно поведение.

Също така чрез увеличаване на площта в помещенията за отглеждане на единица животно и осигуряването на период на свободно отглеждане на открито ще се увеличат свободното пространство и свободата на движение. Всичко това ще подобри жизнените показатели им и ще спомогне за повишаване на качеството на произведената продукция. Насърчаването на свободно отглеждане на открито на животните ще окаже благоприятно въздействие и посредством естественото подхранване на почвите и подпомагане на възобновяването на растителната покривка, която ги предпазва от ветрова и почвена ерозия.

Потребността от подобряване на отглеждането на животните ще се адресира чрез *интервенцията Инвестиции за превантивни действия и възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития - член 73.* Биосигурността е важен компонент от мерките прилагани за осигуряване на благосъстоянието на животните в животновъдните обекти. Финансовата подкрепа за инвестиции насочени към повишаване на биосигурността в стопанствата ще се подпомогне здравния статус и биологичната сигурност в животновъдните с оглед като се предотврати постоянната опасност от разпространение на заразни заболявания на територията на страната и съседните държави.

7. Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство. Потребността ще се адресира чрез подкрепа на земеделски стопани, доброволно поели ангажименти за хуманно отношение надхвърлящи заложените стандарти чрез *Интервенция насочена към хуманно отношение съгл. чл. 70. (ЕЗФРСР).* Чрез подкрепата за производителите ще се повиши благосъстоянието на животните при спазване на принципите на петте свободи залегнали, като основни в законодателството за хуманно отношение към животните. Изпълнението от бенефициерите на ангажименти надхвърлящи заложените стандарти ще се отрази положително върху здравния статус, като се осигури намаляване на употребата на антимикробни средства.

Интервенция, която ще адресира идентифицираната потребност от намаляване на антимикробните средства е *„Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия“ съгл. чл. 73.* Интервенцията ще осигури подкрепа, която ще повиши нивото на превенция в земеделските стопанства, а също така и за възстановяването на земеделски производствен потенциал в случаите, в които той е бил нарушен в резултат от заболявания по животните. Наред с това, ще се подкрепи постигане на по-високи нива на биосигурност във фермите. Ще се предвиди финансиране на публични органи, които са ангажирани с осъществява контрола по отношение спазването на законовите изисквания, свързани с ветеринарномедицинската дейност, здравеопазването на животните и хуманното отношение, включително разработване на програми за профилактика, с цел ограничаване и ликвидиране на болестите по животните. Това ще даде възможност за подобряване на конкурентоспособността и устойчивостта на стопанствата в случай на такива бедствия или явления, включително ще осигури възможност за повишаване на оперативния капацитет на компетентните власти в съответната област и ще оптимизира времето за реакция.

За адресиране на идентифицираната потребност от намаляване на употребата на антимикробни средства ще се прилага интервенция *Инвестиции в земеделски стопанства- член 73 (ЕЗФРСР).*

8. Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието. Потребността от намаляване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието ще бъде адресирана чрез комплекс от интервенции.

Елементи от условността, които имат отношение към тази потребност са ДЗЕС 4, ЗИУ 1, ЗИУ 2, ЗИУ 7, ЗИУ 8.

Посредством ДЗЕС 4 в буферните ивици около водните басейни се забранява използването на минерални и органични азотсъдържащи торове, което осигурява адекватна защита от замърсяването на водите от земеделски източници.

Забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи, по протежение на повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;
- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи при торене с течна фракция на оборския тор;
- с ширина минимум 10 метра при торене на площи с наклон от 3-6°;
- с ширина минимум 50 метра при площи с наклон от 6° до 12° наклон.
- не се тори в буферните ивици с различните видове тор при терени с наклон по-голямот 12°.

ДЗЕС 4 съответства на Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници като въвежда буферните ивици в съответствие с Директивата да са приложими за територията на цялата страна.

ЗИУ 1 ще приложи рамка по отношение на задължителните изисквания за контрол на дифузни източници на замърсяване с фосфати като по този начин ще се осигури адекватна защита на водите от замърсяване от земеделски източници. ЗИУ 1 отразява Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите и по-конкретно разпоредбите на чл. 11, параграф 3, буква д) и чл. 11, параграф 3, буква з) по отношение на задължителните изисквания за контрол на дифузни източници на замърсяване с фосфати.

ЗИУ 2 прилага правилата на Програмата за ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници. По този начин се прилагат разпоредбите на чл. 4 и чл. 5 от Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници.ЗИУ 12 въвежда изискванията за правилна употреба на продукти за растителна защита, което гарантира намаляване на екологичните рискове в земеделието.

ЗИУ 8 ще гарантира постигането на устойчива употреба на пестициди, което е предпоставка за опазване на водите. Въвеждането на ЗИУ 8 в рамката на условността ще спомогне за постигане на устойчива употреба на пестициди, което повишава екологичната амбиция чрез прилагането на нов елемент. ЗИУ 8 подпомага изпълнението на целите на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди. ЗИУ 8 създава условия за допълнително проследяване на прилагането на разпоредбите на чл. 5, параграф 2 и чл. 8, параграфи 1-5; чл. 12 във връзка с ограниченията за употреба на пестициди в защитени зони, определени на основание на Рамковата директива за водите и законодателството по „Натура 2000“ и чл. 13, параграф 1 и 3 относно боравенето със и съхранението на пестициди и обезвреждането на остатъчни количества от тях от Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди.

Планира се тази потребност да бъде таргетирана посредством прилагането на 2 еко схеми по чл. 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115 – Еко схема за намаляване използването на пестициди и Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал. Еко схемата за намаляване използването на пестициди предвижда финансови стимули за поддържане на устойчива и намалена употреба на пестициди в стопанствата. Практиките в интервенцията целят намаляване на количествата на използвани продукти за растителна защита (ПРЗ) при отглеждане на растениевъдната продукция. Еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал цели поемане на доброволни ангажименти за намаляване на употребата на изкуствени торове посредством заместването им с естествени хранителни вещества, образувани в следствие на внасянето на външна естествена органична материя.

2.1.SO9.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

2.1.SO9.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.9 **CU PR** **- Модернизация на стопанствата** Дял на земеделските стопани, получаващи подпомагане за инвестиции с цел преструктуриране и модернизиране, включително	3.11 %

подобряване на ресурсната ефективност	
R.43 PR - Ограничаване на използването на антимикробни средства Дял на животинските единици, засегнати от подпомогнати действия за ограничаване използването на антимикробни средства (предотвратяване/намаляване)	15.69 %
R.44 PR - Подобряване на хуманното отношение към животните Дял на животинските единици, попадащи в обхвата на подпомогнати действия за подобряване на хуманното отношение към животните	13.75 %

Justification of the targets and related milestones

2.1.SO9.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по Цел 9, е съответстващо на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности на индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план. Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 1,142 млрд. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят). Интервенциите, чрез които е заделен най-голям финансов ресурс, допринасящи за постигането на целта са „Биологично производство“, „Инвестиции в земеделските стопанства“ (ЕЗФРСР) и „Еко схема за намаляване използването на пестициди“, „Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване“ (ЕФГЗ).

2.1.XCO Междуведомствена цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им

2.1.XCO.1 Обобщение на SWOT анализа

2.1.XCO.1.1 Strengths

1.Системата за споделяне на знания и иновации в селското стопанство на страната (ССЗИСС) включва разнообразни и добре развити научни, университетски, частни и професионални организации.

2.Селското стопанство е единственият отрасъл, за който са изградени и обществено финансирани специални структури за научно обслужване - ССА и НССЗ.

3.Относителният дял на учените, докторите и докторите на науката в аграрните НИРД нараства;

4.Броят на признатите нови сортове и хибриди растения и породи животни, утвърдени технологии е значителен;

5.Професионалното образование в областта на селското и горско стопанство се осъществява в голям на брой средни и висши училища;

6.Увеличава се броят и се разширява тематиката на предоставените консултации на земеделските производители.

7.Наличие на безплатна и достъпна помощ за земеделските производители чрез НССЗ.

8.Възможност за участие на земеделските стопани в мероприятия от различен вид, свързани с трансфер и разпространение на знания и иновации;

9.Частни консултантски организации са активни в подготовка на бизнес планове и проекти по инвестиционните мерки.

10. За почти всички видове иновации се наблюдава засилен интерес към внедряване от производителите.

11.Провеждат се многочислени мероприятия свързани с цифровизирането на земеделието

12.Предприемат се значителни мерки за цифровизация на аграрната администрация в страната, което води до повишаване на ефективността и подобряване на обслужването.

2.1.XCO.1.2 Weaknesses

1.За системата за знания и иновации в селското стопанство на страната няма достатъчно официална или друга надеждна информация. Системата AKIS не функционира в пълна степен.

2.Делът на университетския и частен (бизнес) сектор на аграрните НИРД е незначителен.

3.Влошена кадрова осигуреност и възрастова структура на НИРД в аграрната сфера.

4.Материално-техническото оборудване в ССЗИСС изостава от световните стандарти.

5.Ниско качество на образованието и недостатъчна адаптивност на училищата към потребностите на бизнеса.

6.Болшинството от мениджърите на земеделски стопанства са единствено с практически опит и без никакво земеделско обучение.

7.Липса на финансови средства, нежелание за поемане на риск и недостатъчна квалификация у фермерите затруднява навлизането на иновациите.

8.В много области консултантската дейност се извършва от ограничен брой частни организации.

9.Едва 5% от производителите в планинските райони на страната реално ползват компютърни програми в управлението на стопанствата.

10.Съществуват големи различия в достъпа до интернет на домакинствата в гъсто населените и селските райони.

11.Голяма част от връзките в ССЗИСС не са ефективни.

12.Степента на внедряване на нови методи на производство, форми на организация и маркетинг, технологии на прецизно земеделие и автоматизация на процесите е незадоволителен.

13.Съществува значителна диференциация в използването на съвети и консултации и внедряването

на иновации в отделните подотрасли на селското стопанство, в земеделските стопанства от различен юридически тип и размери, и в различните райони на страната.

14.Няма достатъчна информация сред фермерите и организациите на земеделските производители за постиженията и „готовите“ иновации на родните институции.

15.Малка част от подпомогнатите стопанства въвеждат нови технологии или продукти.

16.Близо половината от земеделските стопани не са запознати със същността на цифровото земеделие, а само 14% използват съвременни цифрови технологии.

2.1.XCO.1.3 Opportunities

1.Ролята на бюджетното финансиране на аграрни НИРД относително се повишава.

2.При достатъчни стимули и изгоди частният сектор активно се включва в аграрните НИРД.

3.Наличие на значителна обществена подкрепа и финансиране за „Трансфер на знания и действия за осведомяване“, „Консултантски услуги, управление на стопанството и услуги по заместване на стопанството“ и „Сътрудничество“.

4.Модернизацията на земеделските стопанства е важно направление от обществената подкрепа за българските стопанства.

5.Приета е Стратегия за цифровизация на земеделието и селските райони на Република България, която цели да превърне българското селско стопанство във високо технологична, устойчива, високо продуктивна и атрактивна сфера.

6.Съществува голям потенциал за повишаване на ефективността при адекватна подкрепа и модернизиране на СЗИСС.

7.Европейската и световна СЗИСС предоставя големи възможности за бърз и ефективен трансфер на знания и иновации.

8.Стимулиране на обмена на знания с практическа насоченост по отношение на мениджмънта, знания за опазване на околната среда, специфики за отглеждането на култури/животни.

9.Оценка на резултатите от научените уроци и приложената мярка за иновации с цел правилно таргетиране и разширяване на подпомагането в следващия програмен период.

2.1.XCO.1.4 Threats

1.Разходите за НИРД в селскостопански науки значително намаляват както абсолютно, така и като относителен дял.

2.Разходите за иновационна дейност са високи, което води до високи цени на иновативните технологии и продукти.

3.В страната не е изградена ефективна структура за организация на системата за знания и иновации (AKIS), а съществуващите национални и регионални АКИС не са достатъчно свързани помежду , за да подкрепят ефективно интерактивните иновации. Болшинството от внедряваните иновации в страната са „внос“ от чужбина, поради липса на ефективни решения в родните институти и университети.

4.Нормативни ограничения за реализиране на публично-частно партньорство между научните центрове и агробизнеса.

5.България значително изостава от останалите членки на ЕС по отношение на навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото.

6.Изпълнението на мярка 16.1 от ПРСР 2014-2020 г. изостава, в сравнение другите европейски страни.

7.Нараства конкуренцията със световни доставчици на нови знания и иновации в аграрната сфера.

2.1.XCO.1.5 Other comments

Неприложимо

2.1.XCO.2 Идентифициране на нуждите

Код	Заглавие	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Нуждата е разгледана в стратегически план по ОСП

П.10.1	Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представите	Висок приоритет	Да
П.10.2	Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и нас	Висок приоритет	Да
П.10.3	Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския	Висок приоритет	Да
П.10.4	Насърчаване на различни форми на кооперииране между различните участници в системата на ССЗИСС	висок приоритет	Да
П.10.5	Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на	Висок приоритет	Да

Other comments related to needs assessment.

1. Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представителна информация и данни за състоянието и развитието на Системата за знания, информация и иновации (AKIS)

Системата за обучение, съвети и разпространение на знанията в селското стопанство в страната включва представители на научната общност /висши училища, научни институти и професионални гимназии/, консултантски и обучителни организации в лицето на Национална служба за съвети в земеделието /НССЗ/ и частни консултантски и обучителни организации, неправителствени организации в областта на селското стопанство, земеделски стопани и техните организации.

В рамките на системата на образованието са налице специализирани звена за трансфер на знания, но предоставяните услуги нямат системен характер. Наблюдава се липса на обратна връзка по отношение на идентифицирани потребности от страна на практиката за планиране и предлагане на дейности, свързани с трансфер на знания, както и липса на систематизиране на информация по отношение постигнати резултати и преодоляване на проблеми в практиката вследствие използването на различни научни изследвания с иновативен характер. От друга страна, се наблюдава ниска ефективност по отношение адаптацията на предлаганите форми на трансфер на знания към потребностите на селскостопанския бизнес, което до определена степен се дължи на липсата на информация за завършилите аграрните специалности в професионалните и висши училища, които впоследствие работят в аграрната сфера. В страната има само една специализирана публична консултантска организация, която извършва по-широк спектър консултантски дейности, докато при частните консултантски организации се наблюдава ограничен обхват на предлаганите дейности.

Въпреки това не е налице адекватна система за събиране на данни и мониторинг за този тип дейност в областта на селското стопанство. Също така се наблюдава липсата на системно обучение на консултантските организации, както и механизми за разширяване на консултантския капацитет. От друга страна, до земеделските стопани и техните организации не достига достатъчно информация по отношение потребностите и напредъка в работата на научната общност в областта на иновациите в селското стопанство. Това от своя страна води до ниска заинтересованост от страна на земеделските стопани да внедряват иновации в своите стопанства. AKIS в страната се състои от разнообразни и много на брой участници, за чиято дейност и комплексни взаимоотношения няма достатъчно представителна и надеждна информация, което силно затруднява анализа и управлението й. Наличната информация за отделните участници има системен характер само за тези, които получават финансиране по линия на Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони, свързано с подпомагане трансфера на знания, консултантски услуги и стимулиране на сътрудничеството. Потребността е насочена към осигуряването на възможности за изграждане на цялостна система за събиране, обмен и анализ на информацията, насочена към различните участници в AKIS, чрез която да се осигури създаването на устойчива база от данни, гарантираща правилното й адресиране, включително чрез прилагането на различни съвременни методи и цифрови технологии. За тази цел е налице и необходимост от засилване на връзките между различните участници в системата, включително и повишаване

ролята на специализираните институции в процесите по координация на обмена, споделянето и разпространението на знания и иновации.

2. Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на AKIS и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство

Също така, по данни на експертна оценка в рамките на анализа, в страната се наблюдава недобра ефективност на ключови за развитието и модернизирането на AKIS връзки. Това се отчита при взаимодействието на отделните университети, на университетите със земеделските производители и частните фирми и консултанти, на научните институти със земеделските производители и частните фирми и консултанти, на НССЗ с частните фирми и консултанти, на асоциациите на производителите помежду им и с частните фирми и консултанти, между частните фирми и консултанти и между самите земеделски производители.

Укрепването на взаимовръзките между участниците в AKIS е обвързано с кадровата осигуреност и материално-техническата база в рамките на различните участници, като по отношение на тези показатели в страната се наблюдават влошени и под световните стандарти показатели. Финансовата обезпеченост на различните участници също е показател, който оказва влияние върху укрепването на взаимовръзките и подобряването на функционирането на системата.

Потребността е насочена и към осигуряването на възможности за укрепване на вътрешните системи на отделните участници в AKIS чрез подобряване и повишаване на техния капацитет и регулярно обновяване на знанията. От друга страна, необходимо е насърчаване укрепването на взаимовръзките чрез подходящи форми на интервенции, включително такива, свързани с периодично повишаване на квалификацията и стимулиране на взаимодействието между образованието и бизнеса. Засилването на взаимовръзките може да бъде постигнато чрез интервенции, свързани с кооперииране и съвместно сътрудничество между участниците за разработване и внедряване на нови технологии, производства и продукти, включително тяхното разпространение.

Укрепването на взаимовръзките трябва да бъде базирано и на целенасочена подкрепа за обезпечаване на съвместното внедряване и разпространение на резултатите, което ще осигури преодоляване на несигурността при въвеждане на иновативни решения в селскостопанския сектор. Повишаване ролята на специализираните институции в процесите по координация на обмена, споделянето и разпространението на знания и иновации ще допринесат за по-точното дефиниране на специфичните форми на интервенции, приложими при изграждането на специфичните взаимовръзки между тях.

3. Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености.

По данни от анализа, в страната се наблюдава продължаване на тенденцията преобладаваща част от собствениците и управителите на земеделските стопанства да нямат подходящо специализирано образование или обучение и да разчитат предимно на своя практически опит. Тази тенденция се запазва въпреки целенасочената подкрепа и постигнатите резултати по повишаване квалификацията земеделските стопани чрез финансиране на различни обучителни форми по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. От своя страна, липсата на подходящо образование при земеделските стопани, в комбинация с недостатъчен финансов ресурс, ограничава възможностите за внедряване на иновации и нови технологии в земеделските стопанства. Данните от анализа показват, че близо половината от земеделските стопани не са запознати със същността на цифровото земеделие, а само 14 % използват съвременни цифрови технологии.

От друга страна, се наблюдава недостатъчна осведоменост и познания на земеделските стопани относно целите за опазване на околна среда и климата, въвеждане на екологосъобразни селскостопански практики, биоразнообразие и др. Данните от анализа сочат, че нивото на адаптивност на организациите, предлагащи обучение, не винаги е в синхрон с очакванията и потребностите на селскостопанския бизнес. Като цяло, въпреки предлаганите разнообразни форми

на образование и обучение и значителният размер на изразходваните обществени средства, степента на участие в селските райони през годините след присъединяване към ЕС остава слабо и постоянно намалява (Евростат).

Потребността е насочена към подкрепа на интервенции, които да стимулират организациите, предоставящи различни методи за трансфер на знания, да предлагат форми и методи на обучение и повишаване на квалификация, доближаващи се в максимална степен до потребностите на заетите в селскостопанския сектор. Налице е необходимост от насочване на интервенциите към обучителни дейности на селскостопански теми, включително такива, свързани с опазване компонентите на околната среда и към такива, които осигуряват получаване на познания в областта на иновациите, цифровите технологии и оптимизиране на дейностите чрез съвременни методи на производство.

От друга страна, е необходимо насърчаване участие на земеделските стопани, техните организации и НССЗ в AKIS, което да разшири възможностите за споделяне, обмен и разпространение на знания и опит, включително в контекста на националната мрежа по Общата селскостопанска политика. По този начин ще се осигури и съдействие на администрацията при изпълнението на политиките, насочени към повишаване на конкурентните предимства на селскостопанския отрасъл в зависимост от специфичните очаквания на различните видове производства и структура /обем на стопанствата, възрастова структура, специфични регионални характеристики и др./ на стопанствата.

В контекста на обученията, свързани с качеството на изпълнение на практиките, насочени към опазване на околната среда и климата и биоразнообразието, включително обучението за прилагане на добрите земеделски практики, съвети, обменът на информация и знания са от съществено значение за осигуряването на ефективно изпълнение на земеделските практики от полза за климата и околната среда. Системата за знания и иновации в селското стопанство, в която се включват научни работници, съветници, експерти, фермери и други заинтересовани лица в областта на земеделието, ще помогне за справяне с някои от проблемите между засилената амбиция за опазване на околната среда и жизнеспособните земеделски доходи, например по-ниска възвръщаемост в кратък до средносрочен план в резултат на екологични изисквания. Съществува недостатъчна осведоменост за нарастващите заплахи за околната среда, произтичащи от загубата на биологично разнообразие и последващото от това намаляване на климатичната устойчивост на екосистемите и обществените системи, разчитащи на екосистемни услуги. Информацията относно измененията на климата и екосистемите като единна комплексна система не се разпространява лесно. Недостатъчни са знанията на земеделските стопани за ползите от прилагане на практики, които допринасят за опазване на околната среда и климата.

Необходимо е продължаване прилагането на дейностите за обучения за ограничаване на навлизането на инвазивни видове, особено насекоми и гъби, в горските екосистеми, както и обучение сред обществеността по всички действия за опазване на биологичното разнообразие. Необходимо е и продължаването на мерките за консултации и обучение в екологосъобразните практики – консервационно, интегрирано и биологично земеделие, за да се адресират целите на Зелената сделка, както и целите по Националния план за действие по изменение на климата (НПДИК). Наложително е продължаването на прилагането на дейности за обучения за агроекология, устойчиви земеделски и лесовъдски практики и за включване на обучения по отношение на определяне на методите за предотвратяване и намаляване на негативните последици от изменение на климата, адаптация към климатичните промени и свързаните с ресурсната ефективност аспекти, както и практики, щадящи околната среда. Налице е необходимост от повишаване на знанията по отношение на възможностите за използване на растителни остатъци и заплахите (както и резултатите) от паленето на стърнищата върху околната среда и почвите, от повишаване на информираността за съхранението и прилагането на оборски тор, нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор (компостиране, преработка в биогаз в анаеробни условия и т.н.), с което се отговаря на целите на кръговата икономика. Различните потребности, свързани с повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености, очертани в отделните специфични цели, са:

·Обучения и повишаване на знанията във връзка с приноса за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия /СЦ 4/.

·Обучения и повишаване на знанията за устойчиво управление на природните ресурси (води, почви, въздух) и добри практики в земеделието по отношение на природните ресурси /СЦ 5/;

·Обучения, свързани с качеството на изпълнение с оглед опазване на околната среда и климата и биологичното разнообразие /СЦ 6/.

4. Насърчаване на различни форми на кооперирane между различните участници в системата на AKIS за подобряване ефективността от внедряването, разпространението и приложението на иновативни решения базирани на дигитални технологии и споделяне на знания, специфични за различните секторни производства.

В страната липсва обобщена информация за степента на внедряване на различните типове иновации в селското стопанство. Във всички отрасли на производство има добри примери за внедрени върхови постижения на науката и технологиите. Тези иновации са внедряват от предприемачи-новатори, които успяват да изучат, пренесат и адаптират най-високите постижения в съответната област, като осигурят необходимата организация, финансиране, консултации и ноу-хау по частен път.

Общото равнище на внедряване на иновациите в страната обаче е далеч под европейските нива, като се наблюдават съществени различия в технологичното ниво на „водещите“ стопанства и средното ниво в болшинството от фермите. Според проучване в страната най-разпространени са икономическите иновации, следвани от техническите иновации и доста слабо представяне на социалните и организационни иновации. В тази връзка земеделските производители и партньорите им в AKIS са основни участници, които могат да развият системата за внедряване на аграрни иновации.

Умерени различия по отношение на равнището на активност към иновациите в земеделието се наблюдават и според икономическия тип на стопанствата, като в най-голяма степен необходимост от въвеждането на иновации в производствената дейност е осъзната при малките, едрите ферми и по-младите земеделски стопани. Факторите, които най-силно мотивират фермерите да въведат иновационно решение в своята практика, са получаването на по-високи добиви и реализирането на по-голяма печалба, следвани от по-висока продуктивност и очакваната икономия на време.

Като цяло в страната се наблюдава липса на систематизирана информация за степента на внедряване на различни типове иновации в селското стопанство, както и липса на обмяна на информация към бизнеса за постиженията на научната общност. Процесът по възстановяване на тази връзка беше стартиран чрез механизмите на Европейското партньорство за иновации /ЕПИ/ чрез ЕЗФРСР, към което се отчита засилен интерес от страна на различните участници в AKIS посредством интервенции за кооперирane и сътрудничество с цел въвеждането на иновативни решения в практиката. Това от своя страна е потвърждение на факта, че AKIS предоставя големи възможности за бърз и ефективен трансфер на знания и иновации и реални възможности за реализиране на големия потенциал за повишаване на ефективността в селскостопанския отрасъл.

Потребността адресира необходимостта от подкрепа за осигуряване на качествена информация до участниците в AKIS, която от своя страна да генерира повишаване интереса към разработването и въвеждането на иновации. Също така е необходимо наличието на интервенции, които ще засилят и разширят връзките между образователните, научните звена и бизнеса за разработването на съвместни механизми за практическото реализиране на „триъгълника на знанието" (наука – образование – бизнес), като например насърчаване на сътрудничеството и създаването на оперативни групи в контекста на ЕПИ, или създаване на платформи, форуми и събития, които да улеснят обмена на опит между заинтересованите страни. Също така потребността адресира необходимостта от финансиране на съвместни начинания между отделните участници в AKIS. Целта е с общи усилия да се постигнат преодоляване на несигурността при въвеждането на иновативни решения в практиката, които насърчават използването на нови технологии, цифрови технологии, технологии оптимизиращи производствения цикъл и управление на стопанството, разработване на нови продукти, практики, дейности свързани с промяна на климата и др.

Целенасочена подкрепа трябва да бъде ориентирана и към по-слабо застъпени иновативни решения, насочени към опазване компонентите на околната среда, нетехнологични иновации и социални иновации, иновации, базирани на спецификите на секторните производства и

разпространение на резултатите до по-голям брой участници.

5. Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и оптимизация на производствените и административните процеси.

По данни от анализа България значително изостава от останалите членки на ЕС по отношение на навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото, като последните години страната се нарежда на 26-то място в ЕС по интегрален Индекс на навлизане на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI). В днешни дни се увеличава значително броят на лицата, използващи интернет с цел взаимодействие с обществени институции или за поръчка/покупка на стоки и услуги, като в последните години малко над една пета от населението ползва интернет за взаимодействия с обществени и частни организации. Въпреки това, в сравнение с другите страни на ЕС развитието и използването на електронно правителство и търговия е много по-малко, като България е на последното място в това отношение. По отношение на „Внедряване на цифровите технологии“ страната е на едно от последните места в ЕС, като използването на цифрови технологии в българските предприятия е доста под европейските нива. Може да се предполага, че в предприятията в аграрната сфера и селските райони внедряването на тези технологии изостава дори повече от това в градовете и високотехнологичните отрасли.

Подобно е състоянието и по отношение на „Цифровите обществени услуги“, при които страната заема 23-то място в ЕС. По много от наблюдаваните показатели България е доста под средното равнище за Съюза, като може да се предполага, че в аграрната сфера и селските райони състоянието е подобно или дори по-лошо.

Потребността е насочена към осигуряването на подкрепа и стимулиране на цифровизацията на аграрното управление и продоволствената обезпеченост, в т.ч. подпомагане на процесите по създаване, развитие и интеграция на дигитални инструменти за предоставяне на електронни услуги за различните участници в земеделието и хранително вкусовата промишленост. Наред с това трябва да се стимулира и подпомогне внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и оптимизация на производствените и административните процеси, включително в публичната администрация и услуги, не на последно място и чрез засилване ролята на всички участници в AKIS, които допринасят за превръщането на селското стопанство във високо технологична, устойчива, високо продуктивна и атрактивна сфера.

Очертава се и потребността от насърчаване използването на трансфера на знания и иновации, включително дигитални технологии в селското стопанство за повишаване на доходността в земеделските стопанства /СЦ1/, както и конкретни дейности адресирани в СЦ2. По отношение насърчаването на младите земеделски стопани се идентифицира потребността от цифровизация - прилагане на цифровите технологии от младите фермери за планиране на производствения процес и управлението на стопанството чрез таблет или мобилен телефон, което може да бъде постигнато чрез насърчаване на инвестиции в дигитализация на процеса на управление на стопанските операции и на производството от планиране на агрономически операции до предлагане на продукцията /СЦ7/.

2.1.XCO.6 Стратегия за интервенция

Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт
RD	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation	II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
RD	COOP(77) - Сътрудничество	II.Ж.1. - Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации	O.1. Брой на проектите на оперативните групи за европейско партньорство за иновации (ЕПИ)
RD	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information	II.И.1. - Консултанстки услуги и повишаване на консултантския капацитет	O.33. Number of supported training, advice and awareness actions or units
RD	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of	II.И.2. - Професионално обучение и придобиване на знания	O.33. Number of supported training, advice and awareness actions or units

	information		

Overview

В рамките на „Междусекторна цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им“, Стратегическият план ще адресира петте, идентифицирани потребности чрез интервенции, целящи: повишаване на квалификацията, знанията и уменията на земеделските и горски стопани и заетите лица в техните стопанства; създаване на по-ефективна системата за споделяне на знания и иновации и цифровизация в селското стопанство чрез въвличане на национално, регионално и областно представителни браншови организации, по-голям брой консултанти и повишаване на техния капацитет и стимулиране на различни форми на сътрудничество, допринасящи за постигане на целите на ЕПИ.

Предвидените интервенции, като инструменти за хоризонтална намеса, освен петте идентифицирани потребности, в рамките на хоризонталната цел, адресират чрез специфични дейности, приоритети и задължителни теми и потребности, идентифицирани в рамките на специфични цели № 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 9.

Потребност № 10.1. Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представителна информация и данни за състоянието и развитието на Системата за знания, информация и иновации (AKIS)

В рамките на Министерство на земеделието (МЗм) ще бъде структурирано координационно звено, което да събира, систематизира и анализира информацията, която се създава в рамките на AKIS. Ще се определи изискване за изготвяне на резюме и видео-материали, където е приложимо, от проведените обучения, демонстрации, семинари, демонстрационни дейности и иновативни проекти и др. Тези материали ще бъдат подавани към звеното в МЗм, което ще има възможност да обединява постъпваща информация в единна информационна платформа, достъпна за заинтересованите страни.

Звеното ще изпълнява координиращи функции, като спомага за провеждане на целенасочена информационна кампания, свързана с популяризиране на интервенциите, включени в Стратегическия план и ще подпомага НССЗ, браншовите организации и другите участници в AKIS при провеждане на информационни семинари, конференции и уъркшопи. Ще бъдат организирани и тематични работни групи, на които заинтересованите страни ще се включват в процеса на разработване на схеми и мерки от свързани с разпространение на знания, иновации и цифровизация.

За осигуряване на ефективни методи за събиране и систематизиране на информация ще допринася и Националната мрежа за ОСП. Целта ще бъде да се обхване по-голяма част от земеделските стопани чрез изградените връзки на локално ниво и познаване на специфичните канали за разпространение на информация сред местните общности.

За адресиране на потребността от осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представителна информация и данни за състоянието и развитието на AKIS се предвижда включване на интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ съгл. чл. 78 (ЕЗФРСР).

Посредством интервенцията ще бъде осигурена подкрепа за функциониране на общински мобилни центрове към НССЗ, които ще имат ангажимент съвместно с областните си структури да събират и да разпространяват информация сред различни заинтересовани страни в рамките на AKIS посредством различни информационни събития, дейности и канали, въвличайки активно представители на научната общност (ВУЗ/ССА/БАН), както и чрез предоставяне на информация и съдействие на земеделските стопани на терен.

НССЗ и браншовите организации, като основни участници в AKIS, ще спомагат за свързването на различни заинтересовани страни, изправени пред идентични проблеми, ще обобщава информацията по отношение на участници, инициативи, потенциални кандидати по различни интервенции, включени в Стратегическия план към координационното звено в т.ч. по отношение на потенциала за сформиране и функциониране на оперативни групи в рамките на Европейското

партньорство за иновации (ЕПИ) във връзка с първи етап на интервенцията.

Разширяването на териториалния обхват на НССЗ на общинско ниво и включването на браншови организации, притежаващи капацитет за предоставяне на адекватни консултантски услуги ще гарантира възможността за предоставянето на систематизирана информация от съответните организации към Министерство на земеделието, обхващаща по-широк кръг от участници в обхвата на AKIS, като по този начин ще се гарантира предприемане на навременни адекватни действия, които да позволят ускоряване на трансфера на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство.

Потребност № 10.2. Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на AKIS и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство

Укрепване на взаимовръзките между участниците в AKIS ще се постига най-вече чрез интервенцията „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ съгл. чл. 77 (ЕЗФРСР), включително навременното стартиране на първи етап, насочен към сформиране на оперативните групи. Чрез интервенцията за сформиране на оперативни групи директно се насърчава създаване и укрепване на връзките между земеделските производители, научните среди, браншови организации, консултантски организации и други партньори, съобразно спецификата на конкретния иновативен проект.

За адресиране на потребността от укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на AKIS и насърчаване разпространението на знания и иновации в селското стопанство се предвижда ефект да укаже и интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ чл. 78 (ЕЗФРСР). Предвижда се интервенцията да осигури подпомагане за консултантски организации, с цел предоставяне на различни консултантски пакети на земеделски стопани, в т.ч. консултации по отношение на възможността за сформиране и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ (Консултантски пакет № 10). В резултат на осигурената подкрепа, по-голям брой земеделски стопани ще имат достъп до информация и качествени консултантски услугив областта на земеделието,цифровизацията и дигитализацията в селското стопанство, като ще се насърчи процеса за разработване на иновации.

Укрепването на взаимовръзките между отделните участници в AKIS ще се постигне и чрез прилагане на интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“ чл. 78 (ЕЗФРСР), по която Националната служба за съвети в земеделието, представителите на научните среди, неправителствени организации в сферата на селското стопанство и др. участници в AKIS ще имат възможност да си партнират при провеждане на различни обучителни, информационни и демонстрационни събития, имащи за цел да повишат знанията и уменията на земеделските стопани по отношение на новите предизвикателства и възможности.

В последните години, браншовите организации се наложиха като естествен проводник на разпространение на знания и информация сред земеделските производители. Интегрирането им в AKIS ще насърчи развитието на още един ефективен канал на разпространение на знания и ще спомогне за по-лесен достъп на земеделските производители до обучения и консултации за развитие на техните стопанства.

За укрепване на взаимовръзките между участниците ще допринася и Национална мрежа за ОСП. Функциите по насърчаване на взаимодействието между всички заинтересовани страни в процеса на изграждане на знания, както и подпомагане внедряването на иновациите, ще се осъществяват от 28-те регионални звена на Мрежата. Целта ще бъде да се обхване по-голяма част от земеделските стопани чрез изградените връзки на локално ниво и познаване на специфичните канали за разпространение на информация сред местните общности. Обменът на информация и знания ще се базира и на подхода „отдолу-нагоре“ чрез организиране на информационни събития, семинари и посещения на стопанства за споделяне на добри практики по заявка от участниците в мрежата.

Потребност № 10.3. Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и

заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености.

Интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“, съгл. чл. 78 (ЕЗФРСР), предвижда подкрепата да се предоставя за обучение и придобиване на умения в областта на селското и горското стопанство, в т.ч. за заетите лица в производствения процес. Финансовата помощ, която ще се предоставя на обучаващи организации, ще осигури възможност посредством различни форми и методи за предоставяне на обучения и демонстрации за повишаване на професионалната квалификация и познания по различни теми на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл, които ще са крайните получатели на подкрепата.

Предвидените дейности за трансфер на знания допускат гъвкави форми на обучения, които ще осигурят възможност за фермерите да придобият удостоверения за професионална квалификация или професионално обучение без да отсъстват прекалено дълго от стопанствата си. По този начин ще се осигури възможност за по-добри резултати в производствената дейност въз основа на достъп до необходимите познания и информация. Ще се гарантира и възможността за подобряване на статистическата картина по отношение на нивото на образованост на предприемачите в сектора. Ще бъде осигурена възможност и за провеждане на информационни семинари и демонстрационни дейности, насочени към специфични секторни особености и изведени свързани с тях потребности към специфичните цели на Стратегическия план.

Потребност № 10.4. Насърчаване на различни форми на кооперирane между различните участници в системата на AKIS за подобряване ефективността от внедряването, разпространението и приложението на иновативни решения, базирани на дигитални технологии и споделяне на знания, специфични за различните секторни производства.

Потребността ще бъде адресирана чрез интервенцията „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ чл. 77 (ЕЗФРСР). Подкрепата се предоставя за сформиране и функциониране на оперативни групи за постигането на целите на Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост.

Оперативните групи могат да обединяват различни участници, с цел разработване на подобряване ефективността от внедряването, разпространението и приложението на иновативни решения, в т.ч. базирани на дигитални технологии и споделяне на знания, специфични за различните секторни производства. Очакваният ефект от прилагане на интервенцията е да се допринесе в най-голяма степен за засилване и укрепване на връзките между земеделското производство и изследователската дейност чрез прилагането на проекти с потенциал за иновации. Подкрепените форми на сътрудничество ще бъдат базирани на интерактивен иновационен модел, който е свързан с разработване на иновативни решения, фокусиращи се върху нуждите на фермерите, който обединява широк и разнообразен кръг от потенциални участници, вземащи решения съвместно на всеки един етап от изпълнение на проекта. Акцент ще бъде поставен върху проектите, насочени към прилагане на цифрови технологии и проектите, свързани с опазване на компонентите на околната среда. Предвижда се чрез интервенцията да бъдат подкрепени 67 оперативни групи на първи етап за процеса на сформиране на оперативни групи и най-малко 80 оперативни групи да бъдат подкрепени за втори етап, свързан със функциониране на оперативните групи.

С цел насърчаване на сътрудничеството в рамките на AKIS се предвижда интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“, съгл. чл. 78 (ЕЗФРСР). Наблюдава се дефицит по отношение на връзката между науката, бизнеса и администрацията. Подпомагането обхваща дейности за придобиване на умения, които включват провеждане на информационни семинари за повишаване на знанията по конкретни теми, насочени към постигане на специфичните цели и идентифицираните потребности в Стратегическия план, както и демонстрационни дейности за краткосрочен обмен на опит между наука, производители, съветници и другите участници в AKIS.

Потребност № 10.5. Цифровизация и дигитализация на аграрното управление и

продоволствената обезпеченост. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и оптимизация на производствените и административните процеси.

За ускоряване на цифровизацията и дигитализацията ще се прилага интервенцията „Инвестиции в земеделски стопанства“ член 73 (ЕЗФРСР). Ще се подкрепя внедряване на нови технологии, които са пазарно ориентирани и насочени към инвестиции и диверсификация на производствата. Предвижда се подкрепа за закупуване на машини, съоръжения и оборудване, приложения и уеб-инструменти за цифровизация на земеделието, както инови технологии и иновативни решения, позволяващи му производство на продукция с високо качество и при по-добри ценови характеристики. По този начин ще се насочи подпомагането към иновациите и новите технологии, включително в дигиталната област. Поради затрудненията в осигуряването на работна ръка за селскостопанското производство ще се осигурят възможности за автоматизация на работните процеси с цел увеличава производителността на животновъдните и растениевъдите стопанства.

Интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ член 78 (ЕЗФРСР) чрез специален консултантски пакет предвижда възможност земеделските стопани да бъдат съветвани как да използват в своите стопанства дигитални инструменти и технологии. Чрез интервенция „Професионално образование и придобиване на умения“ член 78 (ЕЗФРСР) ще се подпомагат дейности по образование и обучение, включващи задължителни часове за използване на цифрови технологии. Ще се дава предимство чрез критериите за подбор на проекти за провеждането на семинари и демонстрационни дейности, насочени към използване на цифрови технологии.

Интервенция „Подкрепа за оперативни групи в рамките на ЕПИ“ член 77 (ЕЗФРСР) предвижда възможността в състава на оперативните групи да бъдат включвани юридически лица с нестопанска цел в сферата на цифровите технологии, като в допълнение се предвижда предимство за проекти, свързани с прилагане на цифрови технологии, за да се насърчи разработването и прилагането на такъв тип проекти с потенциал за иновации.

Допълнителен принос

В рамките на специфична № 1 „Подпомагане на достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост с цел подобряване на продоволствената сигурност“ и специфична цел № 2 „Засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността, включително поставяне на по-голям акцент върху научните изследвания, технологиите и цифровизацията“, идентифицираните потребности ще бъдат адресирани посредством предоставяне на съвети, консултации и обучения за земеделски стопанства, свързани с начини за повишаване на конкурентоспособността и устойчивото развитие на стопанства, в т.ч. свързани с използването на дигитални/цифрови технологии.

Потребността от „Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока добавена стойност в малките стопанства“ ще бъде адресирана чрез консултации на малки и много малки земеделски стопанства по въпроси, свързани с икономическите показатели на земеделското стопанство, конкурентоспособността и маркетинга и реализация на произвежданите земеделски продукти чрез интервенции, попадащи в обхвата на ЕЗФРСР, както и чрез подпомагане при изготвяне на проектни предложения по интервенции, насочени към тях.

Допълнителен ефект по отношение на постигането на специфични цели № 4, 5 и 6 ще се постигне чрез представяне на обучения и консултации, насочени към повишаване на знанията по теми, свързани със: смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия; повишаване на знанията за устойчиво управление на природните ресурси (води, почви, въздух) и добри практики в земеделието по отношение на природните ресурси и дейности и практики, допринасящи за опазване на околната среда и биологичното разнообразие.

По специфична цел № 7 „Привличане на млади фермери и улесняване на развитието на бизнеса в

селските райони“, потребността от увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство ще бъде адресирана чрез консултации на млади земеделски стопанства по различни въпроси, свързани със селскостопанското производство, както и по въпроси, свързани с икономическите показатели на земеделското стопанство, конкурентоспособността и маркетинга и реализация на произвежданите земеделски продукти чрез интервенции, попадащи в обхвата на ЕЗФРСР. Ще бъде предоставена възможност за безплатно изготвяне на бизнес планове и съдействие за подготовка на проектни предложения на младите фермери да кандидатстват за подкрепа чрез интервенция „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани“.

Чрез подпомагане на организации, предоставящи трансфер на знания посредством различни форми на обучения ще се осигури възможност за фермерите да придобият удостоверения за професионална квалификация или за професионално обучение или удостоверения за правоспособност за работа със земеделска техника, като по този начин ще се отговори на потребността за повишаване на професионално-квалификационното равнище на мениджърите и останалите заети в отрасъла, в рамките на тази специфична цел.

Потребността от „Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока“ и постигането на специфична цел № 9 „Подобряване на реакцията на селското стопанство в ЕС в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, включително за безвредна, питателна и устойчива храна, както и за хуманно отношение към животните“ ще включва интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“, която предвижда възможност земеделските стопани да придобият повече знания и по-добри умения, включително въз основа на практически съвети по отношение на практиките за биологично производство на селскостопански продукти.

2.1.XCO.5 Where relevant, a justification for the use of InvestEU, including the amount and its expected contribution to the Specific Objective/Cross-Cutting Objective

Неприложимо

2.1.XCO.8 Selection of the result indicator(s)

Избор на показатели за резултатите за тази специфична цел

Показатели за резултатите [препоръчителните показатели за резултатите за тази специфична цел са обозначени изцяло с получер шрифт]	**Target value**
R.1 CU PR - Подобряване на резултатите чрез знания и иновации Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance	203300.00
R.2 CU - Създаване на връзка между консултациите и системите за знания Брой на съветниците, които получават подпомагане за интегриране в системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS)	800.00
R.3 CU - Цифровизация на селското стопанство Share of farms benefitting from support for digital farming technology through CAP	12.53 %
R.28 CU - Environmental or climate-related performance through knowledge Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	5600.00

Justification of the targets and related milestones

R.1 Стойността на индикатора се формира от броя на земеделските и горски стопани, за които е предвидено да получат съвети под формата на консултантски пакети, в рамките на интервенция „Консултантски услуги и пошиване на консултантския капацитет“. В периода на прилагане се предвижда чрез интервенцията да се предоставят над 35 000 консултантски пакета. Също така чрез подпомагането на дейността на мобилните общински офиси се предвижда след 2025 г. да бъдат предоставени средно по 14 000 съвета на година на земеделски стопани на терен, която стойност

също е предвидена в индикатора. В рамките на 28-те мобилни офиси, дейността си ще изпълняват общо 56 експерт консултанта – членове на консултантския екип (по двама консултанта в един мобилен офис). Предвижда се един консултант на мобилен офис да предоставя най-малко една консултация на земеделски стопанин на терен за един работен ден в годината или общо над 56 000 съвети и консултации в периода 2026 – 2029 г.

Чрез интервенцията „Професионално обучение и придобиване на умения“ се предвиждат над 110 000 обучаеми да участват в семинари, курсове за обучение или демонстрационни дейности.

Предвидените стойности се отнасят до обучаеми/консултирани, които могат да бъдат обучени или съветвани по различни теми, направления и специалности поради което е възможно и най-вероятно да се получи дублиране, т.е. едно лице да получи консултации по различни пакети и/или да участва в информационни семинари на различни теми.

В допълнение в индикатора се отнасят и лицата, които се предвижда да си сътрудничат в рамките на оперативни групи, които са бенефициенти по интервенция „Подкрепа за оперативни групи в рамките на ЕПИ“, в т.ч. в рамките на първи етап и втори етап на изпълнение, като се предвижда в рамките на една оперативна група да участват средно по 6 бр. членове.

R.2 Стойността на индикатора се формира от прогнозния брой на консултантите/консултантските организации, участващи като партньори в рамките на одобрени проекти на оперативни групи по интервенция „Подкрепа за оперативни групи в рамките на ЕПИ“, където е предвидена прогнозна стойност от общо 74 консултанти, които да бъдат интегрирани в Системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) чрез участие в одобрени проекти на оперативни групи на първи и/или втори етап.

Към тази стойност се добавя и броят на членовете на консултантския екип на мобилните офиси на НССЗ, които в периода 2026-2029 г. чрез интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ се предвижда да получават подкрепа за дейности, свързани с подпомагане укрепването на AKIS на общинско ниво, както и за запознаване на земеделските стопани с целите на Европейското партньорство за иновации и възможностите за участие в оперативни групи.

Също така в индикатора се отчитат прогнозния брой на консултантите, членове на консултантски организации, бенефициенти за предоставяне на консултантски пакети по интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“, които ще предоставят консултантски пакет № 10 на земеделски стопани, който е свързан с целите на ЕПИ и възможността за участие в оперативни групи.

R.3 За периода на прилагане на интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ се предвижда на най-малко 4 000 земеделски стопани да бъде предоставен предвидения консултантски пакет, свързан с използването на цифрови/дигитални технологии в стопанството.

Чрез интервенция „Професионално образование и придобиване на умения“ се предвижда подпомагане на информационни семинари и демонстрационни дейности, свързани с използването на цифрови технологии, от които прогнозно да се възползват над 21 000 земеделски стопани, обогатявайки дигиталните си знания и умения.

Също така в рамките на интервенция „Подкрепа за оперативни групи в рамките на ЕПИ“ се предвижда да се подпомагат с приоритет проекти, предвиждащи използване на цифрови/дигитални технологии, където се очаква над 70 земеделски стопани, участници в оперативните групи, да се възползват от иновативните решения чрез директна подкрепа по интервенцията.

R.28 За периода на прилагане на интервенция „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ се предвижда на най-малко 5 500 земеделски стопани да бъде предоставени консултантски пакети, свързани с опазване на околната реда (Предоставяне на консултантски услуги по отношение на смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия; повишаване на знанията за устойчиво управление на природните ресурси (води, почви, въздух) и добри практики в земеделието по

отношение на природните ресурси; защита набиологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта).

Също така в рамките на интервенция „Подкрепа за оперативни групи в рамките на ЕПИ“ се предвижда да се подпомагат в приоритет проекти, насочени към опазване на околната среда и технологии, свързани с оползотворяване на вторични продукти от селското стопанство, където се очаква над 70 земеделски стопани, участници в оперативните групи, да се възползват от иновативните предложения чрез директна подкрепа.

2.1.XCO.9 Justification of the financial allocation

Финансовото разпределение за интервенциите, програмирани по хоризонталната цел, е съответстващо на възможността за задоволяване на потребностите, произтичащи от анализа на потребностите, позволява да се постигнат целите в съответствие с прогнозните целеви стойности на индикаторите за резултат и се отразява в предложения Финансов план.

Към тази специфична цел условно е насочен финансов ресурс, в размер на 314 млн. евро публични средства (тези интервенции, които допринасят до повече от една специфична цел, са отнесени в пълен размер с определения си бюджет във всички СЦ, в които допринасят).

Интервенциите, допринасящи за постигането на целта са „Инвестиции в земеделските стопанства“, „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“, „Професионално обучение и придобиване на умения“ и „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ (ЕЗФРСР).

2.2 Context Indicators and other values used for the calculation of the targets

Показатели за контекста (код съгласно рамката за качество на изпълнението, мониторинг и оценка)	Базова стойност	Базова година	Актуализирана стойност	Актуализирана година	Обосновка/коментари	Източник на данните
C.01 Total rural population (Брой)	900 963,00	2020				
C.05 Total forest area (Хектар)	4 723 739,00	2018				
C.12 Total number of farms (Брой)	202 720,00	2016				
C.17 Total utilised agricultural area (UAA) (Хектар)	5 037 470,00	2019				
C.19 Total agricultural area and forest area in Natura 2000 sites (Хектар)	1 123 476,00	2018				
C.23 Total number of livestock units (Брой)	1 094 240,00	2016				
D.35 Общ брой на пчелните кошери, които са отчетени пред Европейската комисия: средна стойност за последните три налични години по време на съставянето на плана. (Брой)	838 064,00	2020				

2.3 Targets Plan

2.3.1 Recapitulative table

Показател за резултатите	Специфична цел	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Цялостна целева стойност
R.1 CU PR Подобряване на резултатите чрез знания и иновации Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance	XCO	0	2 700	30 600	82 700	203 300	203 300	203 300	203 300
R.2 CU Създаване на връзка между консултациите и системите за знания Брой на съветниците, които получават подпомагане за интегриране в системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS)	XCO	0	0	100	300	500	700	800	800
R.3 CU Цифровизация на селското стопанство Share of farms benefitting from support for digital farming technology through CAP	SO2, XCO	0,00 %	0,39 %	2,76 %	5,82 %	12,53 %	12,53 %	12,53 %	12,53 %
R.3 Числител: Брой на бенефициерите на изплатено целево подпомагане		0	800	5 600	11 800	25 400	25 400	25 400	25 400
R.3 Знаменател: Total number of farms		202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720
R.4 Създаване на връзка между подпомагането на доходите и стандартите и добрите практики Дял на използваната земеделска площ, обхваната от подпомагане на доходите при наличие на обвързаност с условия	SO1	%	96,33 %	97,09 %	97,87 %	98,65 %	99,45 %	0,00 %	99,45 %
R.4 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	4 852 450 ha	4 891 040 ha	4 930 350 ha	4 969 620 ha	5 009 650 ha	0 ha	5 009 650 ha
R.4 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.5 Risk management Дял на стопанствата с подпомогнати инструменти за	SO1, SO2	%	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

управление на риска по ОСП									
R.5 Числител: Брой на стопанствата, ползващи се от съответно подпомагане			202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720
R.5 Знаменател: Total number of farms		202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720
R.6 [PR] Преразпределяне към по-малките стопанства Процент на допълнителните преки плащания на хектар за отговарящи на условията за подпомагане стопанства с размер под средния за стопанствата (в сравнение със средната стойност)	SO1	%	161,77 %	161,77 %	161,77 %	161,77 %	161,77 %	%	161,77 %
R.6 Числител: Средна стойност на преките плащания/хектар за бенефициери с размер под средния за стопанствата		EUR/ha	327 EUR/ha	327 EUR/ha	327 EUR/ha	327 EUR/ha	327 EUR/ha	EUR/ha	327 EUR/ha
R.6 Знаменател: Средна стойност на преките плащания/хектар за всички бенефициери		EUR/ha	202 EUR/ha	202 EUR/ha	202 EUR/ha	202 EUR/ha	202 EUR/ha	EUR/ha	202 EUR/ha
R.7 [PR] Enhancing support for farms in areas with specific needs Процент на допълнителното подпомагане на хектар в районите с по-големи потребности (в сравнение със средната стойност)	SO1	%	32,65 %	32,65 %	32,65 %	32,65 %	32,65 %	%	32,65 %
R.7 Числител: Средна стойност на подпомагането на доходите/хектар за бенефициери в райони със специфични потребности		EUR/ha	72 EUR/ha	72 EUR/ha	72 EUR/ha	72 EUR/ha	72 EUR/ha	EUR/ha	72 EUR/ha
R.7 Знаменател: Средна стойност на подпомагането на доходите/хектар за всички бенефициери		EUR/ha	221 EUR/ha	221 EUR/ha	221 EUR/ha	221 EUR/ha	221 EUR/ha	221 EUR/ha	221 EUR/ha
R.8 Насочване към стопанства в конкретни сектори Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството	SO1	%	17,27 %	17,27 %	17,27 %	17,27 %	17,27 %	%	17,27 %
R.8 Числител: Брой на бенефициерите на обвързано с производството подпомагане на доходите			35 000	35 000	35 000	35 000	35 000		35 000
R.8 Знаменател: Total number of farms		202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720
R.9 [CU PR] Модернизация на стопанствата Дял на земеделските стопани, получаващи	SO2, SO9	0,00 %	0,11 %	0,58 %	1,34 %	2,14 %	2,79 %	1,22 %	3,11 %

подпомагане за инвестиции с цел преструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност									
R.9 Числител: Брой на бенефициерите, получаващи съответно подпомагане		0	230	1 167	2 710	4 347	5 661	2 469	6 312
R.9 Знаменател: Total number of farms		202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720
R.10 CU PR Подобряване на организацията на веригата на доставките Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP	SO2, SO3	%	0,08 %	0,77 %	2,33 %	4,53 %	6,09 %	6,55 %	6,61 %
R.10 Числител: Брой на бенефициерите на съответно подпомагане			156	1 562	4 714	9 191	12 342	13 280	13 404
R.10 Знаменател: Total number of farms		202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720
R.11 /Мляко и млечни продукти Концентриране на предлагането Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors	SO3	%	0,82 %	0,82 %	0,82 %	0,82 %	0,82 %	%	0,82 %
R.11 Числител: Обща стойност на предлаганата на пазара продукция по организации на производители с оперативни програми		EUR	3 067 798 EUR	3 067 798 EUR	3 067 798 EUR	3 067 798 EUR	3 067 798 EUR	EUR	3 067 798 EUR
R.11 Знаменател: Обща стойност на производството в засегнатите сектори		EUR	375 089 477 EUR	375 089 477 EUR	375 089 477 EUR	375 089 477 EUR	375 089 477 EUR	EUR	375 089 477 EUR
R.11 /Плодове и зеленчуци Концентриране на предлагането Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors	SO3	%	2,63 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	%	3,50 %
R.11 Числител: Обща стойност на предлаганата на пазара продукция по организации на производители с оперативни програми		EUR	6 902 546 EUR	9 203 395 EUR	9 203 395 EUR	9 203 395 EUR	9 203 395 EUR	EUR	9 203 395 EUR
R.11 Знаменател: Обща стойност на производството в засегнатите сектори		EUR	262 714 490 EUR	262 714 490 EUR	262 714 490 EUR	262 714 490 EUR	262 714 490 EUR	EUR	262 714 490 EUR
R.12 Адаптиране към изменението на климата	SO4, SO5,	%	0,16 %	0,53 %	0,60 %	0,60 %	0,60 %	0,62 %	0,62 %

Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на адаптирането към изменението на климата	SO6								
R.12 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	7 868 ha	26 751 ha	30 302 ha	30 218 ha	30 218 ha	31 017 ha	31 017 ha
R.12 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.14 [PR] Съхранение на въглероден диоксид в почвата и в биомаса Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)	SO4	%	5,58 %	5,85 %	5,98 %	5,98 %	5,98 %	0,53 %	5,98 %
R.14 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	281 098 ha	294 556 ha	301 285 ha	301 284 ha	301 284 ha	26 915 ha	301 284 ha
R.14 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.16 [CU] Инвестиции, свързани с климата Share of farms benefitting from CAP investment support contributing to climate change mitigation and adaptation, and to the production of renewable energy or biomaterials	SO4	%	0,03 %	0,13 %	0,27 %	0,40 %	0,60 %	0,72 %	0,73 %
R.16 Числител: Брой на стопанствата, ползващи се от инвестиционна помощ по ОСП с цел допринасяне към смекчаване на изменението на климата и за адаптиране към него, за възобновяема енергия или производство на биоматериали			54	254	552	801	1 220	1 464	1 484
R.16 Знаменател: Total number of farms		202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720	202 720
R.17 [CU PR] Залесена площ Подпомогната площ за залесяване, възстановяване на агро-лесовъдната система, включително разпределения	SO6	ha	ha	ha	100 ha	900 ha	ha	ha	900 ha
R.18 [CU] Investment support for the forest sector Обща стойност на инвестициите за подобряване на ефективността в сектора на горското стопанство	SO4	2 500 000 EUR	13 500 000 EUR	12 400 000 EUR	8 600 000 EUR	5 000 000 EUR	EUR	EUR	42 000 000 EUR

R.19 [PR] Подобряване и опазване на почвите Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported commitments beneficial for soil management to improve soil quality and biota (such as reducing tillage, soil cover with crops, crop rotation included with leguminous crops)	SO5	%	61,28 %	61,28 %	61,28 %	61,28 %	61,28 %	%	61,28 %
R.19 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	3 087 060 ha	3 087 060 ha	3 087 060 ha	3 087 060 ha	3 087 060 ha	ha	3 087 060 ha
R.19 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.22 [PR] Устойчиво управление на хранителните вещества Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобрено управление на хранителните вещества	SO5	%	9,45 %	10,74 %	10,49 %	9,64 %	7,98 %	1,92 %	11,08 %
R.22 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	475 909 ha	541 249 ha	528 664 ha	485 795 ha	401 827 ha	96 586 ha	558 007 ha
R.22 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.23 [PR] Устойчиво използване на водата Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на водния баланс	SO5	%	%	%	%	0,33 %	0,33 %	%	0,65 %
R.23 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	ha	ha	ha	16 442 ha	16 442 ha	ha	32 884 ha
R.23 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.24 [PR] Устойчива и намалена употреба на пестициди Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported specific commitments which lead to a sustainable use of pesticides in order to reduce risks and impacts of pesticides, such as pesticides leakage	SO5	%	12,25 %	15,78 %	16,37 %	16,18 %	16,29 %	4,81 %	16,37 %
R.24 Числител: Number of hectares paid		ha	617 259 ha	794 986 ha	824 663 ha	815 152 ha	820 713 ha	242 252 ha	824 663 ha

R.24 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.25 Екологични характеристики в сектора на селскостопанските животни Дял на животинските единици съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на устойчивостта на околната среда	SO6	%	0,73 %	4,93 %	5,28 %	5,63 %	6,00 %	0,00 %	6,00 %
R.25 Числител: Number of Livestock Units for which a related payment was made			8 000	53 930	57 771	61 659	65 671	0	65 671
R.25 Знаменател: Total number of livestock units		1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240
R.27 CU Environmental or climate-related performance through investment in rural areas Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas	SO4		5	10	15	20			20
R.28 CU Environmental or climate-related performance through knowledge Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance	XCO	0	0	0	1 400	5 600	5 600	5 600	5 600
R.29 PR Развитие на биологично земеделие Дял на използваната земеделска площ, подпомогната по ОСП за органично земеделие с разпределение за поддръжка и преобразуване	SO6	%	1,92 %	2,67 %	3,51 %	4,52 %	5,52 %	0,00 %	5,52 %
R.29 Числител: Number of hectares paid		ha	96 735 ha	134 628 ha	176 976 ha	227 576 ha	278 227 ha	0 ha	278 227 ha
R.29 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.30 PR Подпомагане на устойчивото управление на горите Дял на горската земя съгласно ангажиментите за подпомагане на опазването на горите и управлението на екосистемните услуги	SO6	%	0,76 %	0,76 %	0,76 %	0,76 %	0,76 %	%	0,76 %

R.30 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	36 000 ha	36 000 ha	36 000 ha	36 000 ha	36 000 ha	ha	36 000 ha
R.30 Знаменател: Total forest area		4 723 739 ha	4 723 739 ha	4 723 739 ha	4 723 739 ha	4 723 739 ha	4 723 739 ha	4 723 739 ha	4 723 739 ha
R.31 [PR] Опазване на местообитанията и видовете Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices	SO6	%	1,16 %	1,36 %	1,28 %	1,20 %	1,12 %	0,36 %	1,36 %
R.31 Числител: Брой на хектарите, за които се извършва плащане		ha	58 508 ha	68 326 ha	64 309 ha	60 315 ha	56 353 ha	17 913 ha	68 326 ha
R.31 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.33 Подобряване на управлението на мрежа „Натура 2000“ Дял на общата защитена зона по „Натура 2000“ съгласно подпомогнатите ангажименти	SO6	%	5,34 %	5,34 %	5,34 %	5,34 %	5,34 %	%	5,34 %
R.33 Числител: Ha with relevant commitments on Natura 2000 sites		ha	60 000 ha	60 000 ha	60 000 ha	60 000 ha	60 000 ha	ha	60 000 ha
R.33 Знаменател: Total agricultural area and forest area in Natura 2000 sites		1 123 476 ha	1 123 476 ha	1 123 476 ha	1 123 476 ha	1 123 476 ha	1 123 476 ha	1 123 476 ha	1 123 476 ha
R.34 [PR] Опазване на особеностите на ландшафта Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за управление на особеностите на ландшафта, включително живи плетове и дървета	SO6	%	1,28 %	1,41 %	1,43 %	1,45 %	1,48 %	0,00 %	1,48 %
R.34 Числител: Използвана земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за управление на особеностите на ландшафта, включително живи плетове и дървета		ha	64 608 ha	70 939 ha	71 862 ha	72 878 ha	74 381 ha	0 ha	74 381 ha
R.34 Знаменател: Total utilised agricultural area (UAA)		5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha	5 037 470 ha
R.35 [CU] Preserving beehives Share of beehives supported by the CAP	SO6	28,04 %	28,04 %	28,04 %	28,04 %	28,04 %	7,00 %	0,00 %	28,04 %
R.35 Числител: Number of beehives for which a related payment was made		235 000	235 000	235 000	235 000	235 000	58 670	0	235 000
R.35 Знаменател: Общ брой на пчелните кошери, които са отчетени пред Европейската комисия: средна стойност за		838 064	838 064	838 064	838 064	838 064	838 064	838 064	838 064

последните три налични години по време на съставянето на плана.									
R.36 CU PR Приемственост между поколенията Брой на младите земеделски стопани, ползващи се от подпомагане за установяване по ОСП, включително разпределение по пол	SO7	3 800	3 932	4 726	6 181	7 900	5 291	0	9 091
R.37 CU Растеж и заетост в селските райони New jobs supported in CAP projects	SO8		31	155	341	497	776	931	931
R.38 CU Покритие на LEADER Дял от населението в селските райони, обхванато в стратегии за местно развитие	SO8	%	249,75 %	%	%	%	%	%	249,75 %
R.38 Числител: Rural population covered by LAG funded through LEADER over the programming period			2 250 150						2 250 150
R.38 Знаменател: Total rural population		900 963	900 963	900 963	900 963	900 963	900 963	900 963	900 963
R.39 CU Развитие на икономиката в селските райони Брой на селскостопанските предприятия, включително предприятия от сферата на биоикономиката, развити с подпомагане по ОСП	SO2, SO8		53	205	442	647	823	988	1 108
R.41 CU PR Свързване на селските райони в Европа Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрен достъп до услуги и инфраструктура чрез подпомагане по ОСП	SO8	%	%	%	11,70 %	49,44 %	103,04 %	132,39 %	132,39 %
R.41 Числител: Селско население, ползващо се от съответните подобрения					105 369	445 416	928 319	1 192 750	1 192 750
R.41 Знаменател: Total rural population		900 963	900 963	900 963	900 963	900 963	900 963	900 963	900 963
R.43 PR Ограничаване на използването на антимикробни средства Дял на животинските единици, засегнати от подпомогнати действия за ограничаване използването на антимикробни средства (предотвратяване/намаляване)	SO9	%	11,21 %	12,35 %	13,51 %	14,63 %	15,69 %	0,00 %	15,69 %
R.43 Числител: Брой на животинските единици, за които е			122 643	135 098	147 858	160 137	171 709	0	171 709

извършено сродно плащане									
R.43 Знаменател: Total number of livestock units		1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240
R.44 [PR] Подобряване на хуманното отношение към животните Дял на животинските единици, попадащи в обхвата на подпомогнати действия за подобряване на хуманното отношение към животните	SO9	%	9,52 %	10,58 %	11,66 %	12,69 %	13,75 %	0,00 %	13,75 %
R.44 Числител: Брой на животинските единици, за които е извършено сродно плащане			104 145	115 717	127 551	138 860	150 432	0	150 432
R.44 Знаменател: Total number of livestock units		1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240	1 094 240

2.3.2 Planned interventions and outputs with a direct and significant link to result indicators
Please look in section 2.3.2 at SFC2021

2.3.3 Consistency with and contribution to the Union targets for 2030 set out in the Farm to Fork Strategy and the EU Biodiversity for 2030

Новата зелена архитектура ще включва базовите изисквания (т.нар. условност) и интервенциите, свързани с околна среда и климат в първи и втори стълб.

По този начин се цели постигане на една от основните реформи в следващия програмен период - подобряване на влиянието на селското стопанство към климата и околната среда.

Осъществяването на целите по отношение на климата, околната среда и биологичното разнообразие ще се осигури по няколко начина, като единият от тях ще бъде въвеждането на задължителни изисквания, т.нар. условност, както и интервенции в първи и втори стълб. Интервенциите в първи и втори стълб допълват останалите налични инструменти в подкрепа на целите на ОСП и позволяват да се надхвърлят изискванията предвидени в условността.

Еко схемите (по чл. 31) съответстват на целите на Зелената сделка и целят принос като създават стимули за земеделските стопани за прилагане на земеделски практики, които са благоприятни за климата и околната среда. Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура и Еко схемата за буферни екологични ивици ще имат принос върху поддържането на екологична инфраструктура в рамките на земеделските земи. Земеделските стопани ще бъдат стимулирани да поддържат елементи на ландшафта в рамките на своите стопанства. Еко схемата за намаляване използването на пестициди ще насърчи земеделските стопани да не прилагат тотални хербициди и продукти за растителна защита, попадащи в първа професионална категория на употреба. Еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал насърчава прилагането на зелено торене и органично наторяване. Интервенцията ще стимулира поддържането на зимна покривка и намаляване използването на изкуствени торове, без да има риск от спад на почвеното плодородие.

Новата ОСП е амбициозна по отношение на околната среда и определя редица мерки, насочени към насърчаване на земеделските стопани да възприемат по-екологосъобразни земеделски практики. Сред тях са освен стандарти за по-голяма обвързаност с условия, които земеделските стопани трябва да спазват, за да получават подпомагане по линия на ОСП, но и агроекологични интервенции за подпомагане и/или стимулиране на земеделските стопани да прилагат селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда.

Reducing the use and the risk of chemical pesticides by 2030, Reducing the use of high-risk pesticides

За постигането на целта се предвижда прилагане на нискоинтензивни земеделски практики като консервационно, интегрирано и биологично земеделие.

Заложените стандарти за поддържане на добро земеделско и екологично състояние са първата и задължителна база и основа върху която се надграждат екосхемите и интервенциите в контекста на зелената сделка. Пряко отношение към устойчивата употреба на пестициди и площи, върху които се практикуват действия за устойчивата употреба на пестициди са разписаните текстове в ДЗЕС 4, където се изисква създаването на буферни ивици без употреба азотсъдържащи торове и препарати за растителна защита по протежение на водните басейни с цел опазване на водите. За страната, определените отстояния от водоизточниците са 5 м., което надхвърля посочените като минимални изисквания от 3 м. В ДЗЕС 8, посредством оставянето на непроизводствени площи, в чиято зона не се извършва третиране с препарати за растителна защита се постига и намаляване на натиска и опасността от замърсяване с пестициди на земеделските площи. Индиректно, но с ефект към постигане на устойчива употреба на пестициди са насочени предвидените действия в ДЗЕС 1 и ДЗЕС 9, където оставянето и предовратяването на разрушаването на затревените площи в зоните по НАТУРА 2000 е задължително условие. В тези зони, употребата на пестициди не е обичайна

практика, за разлика от обработваемата земя.

В съвкупност, екосхемите по първи стълб и интервенциите предвидени за прилагане по ЕЗФРСР – създаване и възстановяване на екологична инфраструктура, насърчаване на намалението на ПРЗ и торове в краен продукт, насърчаване на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия и други се очаква да допринесат за постигане на устойчивата употреба на пестициди в българското земеделие и постигане на адекватна и постижима национална цел, съпоставима с амбициите на Зелената сделка и респективно със Стратегията от фермата до трапезата. Повишеният контрол върху пръскането и наторяването ще окаже позитивен ефект върху околната среда, включително и за намаляване измирането на пчелите съобразно актуализирания „Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България."

Националният план за действие (НПД) за устойчива употреба на пестициди поставя две основни цели:

- Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда;

- Насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи.

С цел постигане на заложените цели, в НПД са заложени дванадесет мерки и съответните към тях дейности, придружени с график за изпълнение и показатели за измерване на напредъка;

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за защита на растенията през 2020 г., в националното законодателство бяха въведени Директива 2019/782 на Комисията от 15 май 2019 година за изменение на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на установяването на хармонизирани показатели за риска. Необходимостта от хармонизирани показатели за риска е свързана с измерването на напредъка при постигането на целите, свързани с намаляване на рисковете и въздействието на употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда и насърчаване на разработването и въвеждането на ИУВ и на алтернативни подходи или методи на равнището на Съюза, което ще даде възможност да се управлява риска, както и да се изготвят доклади в тази област, на национално равнище.

През 2021 г. бе приета Наредба № 9 за интегрирано производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното производство. С наредбата се определят ред и начин за интегрирано производство на растения и растителни продукти чрез прилагане на специфичните принципи за интегрираното управление на вредителите, осъществяване на контрол върху интегрираното производство на растения и растителни продукти, предоставяне на консултантски услуги за интегрирано управление на вредителите и контрол върху тях. Предстои изготвянето на ръководства за интегрирано управление на вредителите по групи култури

Функционира електронна платформа за оповестяване на растителнозащитните, дезинфекционните и дезинсекционните дейности, въведена с Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности (изм. и доп., бр. 101 от 2020 г.)

През 2021 г. беше приета Наредба № 8 от 2021 г. за условията и реда за контрол върху продуктите за растителна защита, търговията, преопаковането, съхранението и употребата им, в която е предвидено разработването на електронна платформа за отразяване на проведените растителнозащитни мероприятия и торене, както и за проследяване движението на ПРЗ и торове, която да се администрира и поддържа от БАБХ.

Посредством двете платформи се очаква да бъде постигната по-добра проследимост, прозрачност и отчетност, и да бъде оптимизиран официалният контрол върху пускането на пазара и употребата на ПРЗ и торовете.

Ограничаване на употребата на ПРЗ, които са кандидати за замяна – изготвено е и предстои приемането на Ръководство на България за сравнителна оценка на продукти за растителна защита съдържащи вещества кандидати за замяна, съгласно чл. 50 от Регламент (ЕО) № 1107/2009

Приоритетна употреба на ПРЗ с нисък риск и на нехимични алтернативи на химичните ПРЗ - в Наредба № 5 от 2021 г. за разрешаване пускането на пазара и употребата на ПРЗ е предвидена облекчена процедура за разрешаване на ПРЗ с нисък риск; праговете на икономическа вредност на икономически важните вредители да се контролират на приемливи нива посредством приоритетна

употреба на агротехнически, физични и биологични мерки за контрол.

Предвиждане на финансово подпомагане за всички земеделски стопани, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти, прилагат както общите, така и специфичните принципи на интегрирано управление на вредителите и употребяват продуктите за растителна защита устойчиво: преимуществена употреба на нехимични алтернативи за контрол на вредителите - ПРЗ с нисък риск, биологични агенти за контрол, растителни екстракти, основни вещества, биопестициди и нехимични методи и техники за извеждане на борбата с вредителите по растенията; редуцирана употреба на химични ПРЗ и употреба на по-малко опасни ПРЗ в случаите, когато нехимичните средства за контрол не са дали резултат; използване на консултантски услуги; инвестиции за внедряване на нови технологии и прецизно земеделие, с цел редуциране употребата на ПРЗ

Внедряване и използване на системи за съвети в земеделието и модели за прогноза за развитието и разпространението на стратегически вредители при икономически важни земеделски култури

Обучение и консултантски услуги за повишаване осведомеността на земеделските стопани и предоставяне на знания и умения за използване на иновациите в сектора и подобряване на цифровата грамотност

Автоматизация на процесите в земеделието с цел елиминиране на човешката грешка, минимизиране на човешкия фактор, увеличаване на добивите и повишаване на конкурентноспособността на земеделските стопани. Цифровото земеделие ще спомогне в голяма степен за постигане на заложената в стратегията на ЕК „От фермата до трапезата“ амбициозна екологична цел – намаление с 50% на използваните химични пестициди.

Reducing the sales of antimicrobials for farmed animals and in aquaculture by 2030

Определени са три основни взаимосвързани области за намаляване на употребата на антибиотици:

• Подобряване здравеопазването на животните и хуманното отношение към животните, което намалява необходимостта от употреба на антибиотици, чрез подобряване на биосигурността, управлението, животновъдните практики и оборудването във фермите.

• Специфични алтернативи на антибиотиците, включително ваксинация, практики за хранене.

• Въвеждане на иновативни технологии и научни разработки, обучение и подобряване на разпространението на информация.

В тази връзка интервенциите, които имат пряк или косвен ефект за намаляване на използваното количество антимикробни средства включват:

- Компенсаторни мерки за поети ангажименти по отношение на околна среда, климат и други задължения за управление (над нормативните изисквания), по-конкретно:

а) намаляване употребата на антимикробни средства при селскостопанските животни (подобряване здравния статус на животните чрез разработване на програма за контрол на значимите заболявания на ниво животновъден обект, включващ диагностика и мерки за лечение и превенция/изкореняване на инфекциите чрез употреба на алтернативи на антимикробните средства и стимулиране разумна употреба на антимикробни средства).

б) стимулиране изпълнение на изисквания за хуманно отношение, над минималните, установени в законодателството (увеличени параметри на подовата площ и удължени периоди за паша за едри и дребни преживни животни, подобрени условия на жизнената среда)

в) подкрепа на биологичното производство (биологично животновъдство и пчеларство);

г) агроекология - подпомагане развъждане и съхранение на местни породи животни, по-устойчиви на заболявания, при условия по-близки до естествените (стимулиране на пашата).

- Инвестиции в земеделските стопанства за осигуряване на биосигурност в животновъдните обекти, включително възстановяване на земеделски потенциал (закупуване на животни след огнища на заразни болести по животните, както и подкрепа на публични органи (осигуряване на лабораторен капацитет);

- Сътрудничество с научни организации за изпълнението на изследователски програми в областта на животновъдството, включително за разработване на алтернативи на антибиотиците -

пробиотици, пребиотици и др.

- Обмяна на опит и информация - повишаване на осведомеността, обучения на фермерите за внедряване на добри практики на отглеждане и практики за предотвратяване развитието на антимикробна резистентност.

- Насърчаване и подкрепа на схеми за качество и тяхното използване от земеделските производители с цел популяризиране, комуникация и маркетинг за повишаване осведомеността на потребителите относно качеството на животинските продукти, добити от животни с намалена употреба на антимикробни средства и значението на здравословния начин на хранене.

В подкрепа постигането на целта е и спазването на новото законодателство на ниво ЕС относно ветеринарните лекарствени продукти и медикаментозните фуражи (Регламент (ЕС) 2019/6 и Регламента (ЕС) 2019/4 и новото законодателство по здравеопазване на животните (Регламент (ЕС) 2016/429), които подпомагат контрола на различните фактори, които имат отношение към употребата на антимикробни средства, както по отношение на самите антимикробни средства, така и по отношение отглеждането и здравеопазването на животните и безопасността на цялата агрохранителна верига.

В допълнение на национално ниво са предвидени мерки за профилактика и ликвидиране на определени болести по животните в национална програма обхващаща тригодишен период и предстои приемането на Национална програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните, включително зоонозите, за периода 2022 – 2024 г. Програмата включва съответните мерки включително ваксинация като превантивна мярка, когато е приложимо.

Ежегодно се одобрява и изпълнява Националната мониторингова програма за контрол на остатъци от ветеринарномедицински продукти.

Предстои одобрението на проекта на Национален план за действие срещу антимикробната резистентност по подхода „Едно здраве“, в който са включени мерки по отношение здравето на хората, животните и опазването на околната среда.

В предложенията на Комисията за нови Насоки на Комисията по отношение на държавните помощи в областта на земеделието, горското стопанство и селските райони, който понастоящем са в период на обществено обсъждане са включени възможности за мерки за стимулиране изпълнение на изисквания за хуманно отношение над минималните, установени в законодателството (напр. увеличени параметри на подовата площ, подобрени параметри на жизнената среда, подпомагане изхранване с фуражи и добавки, които да подобряват здравния статус на животните, хуманното отношение и допринасят за намаляване на вредните въздействия от животновъдството върху околната среда. За България към момента най-големите потребители на антимикробни средства са секторите на свиневъдството и птицевъдството и с оглед таргетиране на мерките, прилаганите схеми на държавна помощ за реализирането на доброволно поети ангажименти за хуманно отношение към свинете и птиците е необходимо да се запазят и доразвият.

В съответствие с изготвения анализ на факторите, които оказват влияние за постигане на целта за намаляване употребата на антимикробни средства и тяхното отражение върху индикатора за въздействие, показващ употребата на антимикробни средства в селското стопанство чрез отчитане на продажби/употреба при животни, от които се произвеждат храни, при включване на всички интервенции от гореизброените, които допринасят за намаляване употребата на антимикробни средства при животните, отглеждани за храни, както и при строго управление на факторите, които оказват влияние за постигане на целта, като постижими стойности за България за намаляване употребата на антимикробни средства до 2030 г. се определят стойности в интервала 35-39 % (като се вземат предвид референтните стойности за 2018 г. на показателя общи продажби на антимикробни средства, които за България възлизат на 119,6 mg/PCU).

Reducing nutrient losses by 2030

Редуцирането на загубите на хранителни вещества, е възможно да се постигне чрез въвеждането на устойчиви практики и сортове целящи подобряване съхранението на въглерода в почвата, ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, осигуряване на устойчива продукция. Това ще допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради

различията в адаптивността им.

Използването на природосъобразни и щадящи технологии допринасят за съхранение на почвеното плодородие. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата. Практиките за отглеждане включват използване на биологични агенти и биологично активни вещества за растителна защита с нисък риск за околната среда.

През новият програмен период се предвижда използването на специализиран софтуер - Farm Sustainability Tool for Nutrients (FaST), който ще калкулира необходимите торови норми и потребности от хранителни вещества. Управлението на хранителните вещества ще доведе до екологични ползи, като: намаляване на емисиите на парникови газове и ограничаване замърсяването на подземните води и реките, резултат от неправилно внесени и неусвоени торове и хранителни вещества в почвите, подобряване на качеството на водата и почвата. От агрономическа и икономическа и екологична гледна точка, FaST се очаква да спомогне за увеличаване на добива на отглежданите култури и регулиране на внасяните торове и хранителни вещества.

За директно изпълнение на целта за устойчиво управление на хранителните вещества от изпълнение на целта на национално ниво спомага спазването на ДЗЕС 1, 2 и 3.

Следва да се има предвид, че всички останали стандарти имат симбиозен и кумулативен ефект върху устойчиво управление на хранителните вещества. Референтна стойност, дял или какъвто и да друг резултативен индикатор ще може да бъде определен и изчислен адекватно на база на площи, върху които се прилагат практики за устойчиво управление на хранителните вещества след прилагането на интервенциите предвидени в зелената архитектура от Стратегическия план на страната.

Achieve agricultural area under organic farming by 2030

Към края на 2020 г. по данни от Евростат в система на контрол са площи в размер на 116 253 ха. Пчелните семейства в система на контрол са 22 15 бр., а животните са 29 433 бр. До момента с европейско финансиране по мярка 11 „Биологично земеделие“ част от ПРСР 2014-2020 са подпомогнати площи в размер на 65 261 ха и 184 564 бр. пчелни семейства. Заявените животински единици по направление „Биологично животновъдство“ са в размер на 6 943,61 ЖЕ. Земеделски стопани са подали заявления за подпомагане са 3 711 бр.

С целпостигане на поставените цели на Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. и удовлетворяване назаложените цели в стратегията от „Фермата до трапезата“ е необходимо да бъдат предприети действия насочени към включване в подпомагането на нови стопани с нови площи. В тази връзка са разработени прогнозни разчети за нарастване на площите и животните отглеждани по методите на биологичното земеделие. Предвижда се до 2025 г. площите в система на контрол да нараснат с 5%, като се очаква те да достигнат до 252 877 ха, а към 2027 г. се предвижда площите в система на контрол да достигнат до 6,98% или 354 279 ха. Предвижда се ръст от 5% за животните които ще се отглеждат по биологичен метод, като към 2027 г. се очаква техният брой да достигне до 56 916 бр. животни.

С оглед повишеният интерес на обществото към биологичната продукция и заложените цели на европейската комисия за увеличение на площите, които се управляват по методите на биологичното земеделие е необходимо страната ни да осигури финансиране в сектора. Осигурявайки адекватен размер на финансовото подпомагане, бихме могли да постигнем заложените цели от страна на ЕК и да отговорим на нуждите на земеделските производители занимаващи се с биологично земеделие. Осигуряването на по-висок финансов ресурс насочен към биологичния сектор ще спомогне за производството на повече биологична продукция, която ще се предостави на населението на по-достъпна цена.

3. Последователност на стратегията и взаимно допълване

3.1 Overview of the environmental and climate architecture

3.1.1 A description of the overall contribution of conditionality to the specific environmental- and climate-related objectives set out in points (d), (e) and (f) of Article 6(1)

За изпълнение на специфична цел 4 – принос за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчива енергия, са разработени следните стандарти:

ДЗЕС 1 (*Поддържане на постоянно затревените площи на базата на съотношението на ПЗП към земеделската площ на национално ниво и на ниво стопанство*) - поддържането на нивото на постоянни пасища помага за предотвратяване изчерпването на въглерода в почвите и надземната биомаса. Освен съхранението на въглерод, постоянните ливади и пасища също имат положително влияние върху биоразнообразието на национално ниво.

ДЗЕС 2 (*Опазване на влажни зони и торфища*) - целта на стандарта е да защити богатите на въглерод почви на влажните зони и торфищата. Мерките целят да предотвратят деградацията на тези чувствителни и уязвими зони, като забранят определени селскостопански практики, които унищожават тези екосистеми, които са много ценни от гледна точка на околната среда.

ДЗЕС 3 (*Забрана за изгаряне на стърнища*) - стандартът спомага да се поддържа нивото на органична материя в почвата. Забраната за изгаряне на стърнища и остатъци от обработваеми култури, като лишава фермерите от възможността да изгарят тези остатъци, като в същото време ги насърчава да ги заравят в почвата след прибиране на реколтата. Заравянето на остатъци след прибиране на реколтата спомага за поддържане на органичното съдържание на почвите, което предотвратява тяхното обедняване и деградация. Мярката ще допринесе за поддържане на по-добро състояние на почвата. Освен това изгарянето на стърнища и растителни остатъци е един от източниците на въглеродни емисии от селското стопанство. Забраната за изгаряне на стърнища и остатъци от обработваеми култури ограничава отстраняването на въглерод от обработваемата земя. По този начин този стандарт допринася за смекчаване на изменението на климата. Забраната за изгаряне помага за ограничаване на замърсяването на атмосферата, съответно за опазването на качеството на въздуха.

Постигането на специфична цел 5 – насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух, ще се осъществи чрез прилагането на следните стандарти:

ДЗЕС 4 (*Изграждане на буферни ивици по протежението на водните басейни*); Буферните ивици, разположени по протежение на водните потоци, помагат за подобряване на качеството на водата, като намаляват рисковете от дифузно замърсяване. Буферните ивици също позволяват да се намалят рисковете от ерозия по краищата на водните потоци и следователно да се избегне влошаване на качеството на водата, свързано със суспендирани твърди вещества.

ДЗЕС 5 (*Управление на обработката на земята или подходящи техники за култивиране за намаляване на риска от деградация на почвите като се отчита наклона на склона*)-
целта на стандарта е да се сведе до минимум загубата на почва и нейното деградиране поради ерозия чрез прилагане на по-щадящи техники за обработка на почвата, по-специално на парцелите, които са най-чувствителни към ерозия.

ДЗЕС 6 (*Минимална почвена покривка през периоди и на площи, които са най-чувствителни*) - наличието на растително покритие, особено през зимния период, позволява да се смекчи водната ерозия на почвата. Мулчирането и оставянето на растителни остатъци също имат значителен принос за подобряване на механичния състав и подобряване на водопоглъщателната способност на почвено-поглъщателния комплекс. Обработката напречно на склона на съответния парцел способства за намаляване на оттока и отмиването на горния почвен хоризонт при терени склонни към водна ерозия.

ДЗЕС 7 (*Ротация на културите или други практики, целящи за запазването на почвения потенциал като диверсификация на културите*) - отглеждането на един и същи парцел година след година на една и съща култура не представлява агрономически или икономически интерес за земеделския производител, като се има предвид спадът на добивите и неговата икономическа устойчивост. Диверсификацията на отглежданите култури в земеделските стопанствата прибавя

допълнителни ползи като:

– смекчава въздействието на провежданите агротехнически мероприятия върху околната среда и природните ресурси;

– разпределя икономическия риск за земеделските производители;

– повишава гъвкавостта на стопанството и използването на печеливши пазарни ниши за допълнително отглежданите култури;

– създава нов поминък и бизнес въз основа на по-голямото разнообразие на отглежданите култури;

Специфична цел 6 – принос за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта ще се изпълни при прилагането на следните стандарти:

ДЗЕС 8 (*Минимален дял от обработваемата земя, отделена за непроизводствени площи и характеристики*) - запазването на дял от обработваемата земя като дял в земеделското стопанство представлява екологичен фактор, който прави възможно запазването и подобряването на биоразнообразието във фермите и позволява екосистемите да функционират нормално. Животинските видове опрашители, а и не само имат ключова роля за възпроизводството на много култури.

Оставяйки дървесните и храстовидни видове в естествения си вид и ареал, осигурявайки живи коридори с растителност се увеличава биоразнообразието, което ни осигурява чист въздух, прясна вода, качествени почви и богатство от хранителни видове. Чрез оставянето на непроизводствени площи, в чиято зона не се извършва третиране с продукти за растителна защита се постига и намаляване на натиска и опасността от замърсяване с пестициди на земеделските площи с производствено предназначение.

ДЗЕС 9 (*Забрана за преобразуване или разораване на постоянно затревените площи, определени като екологично чувствителни в зоните на НАТУРА 2000*) - опазването на чувствителните ливади и пасища допринася за поддържане на разнообразието на флората и фауната и за увеличаване на местообитанията в съответните ландшафти.

3.1.2 Overview of the complementarity between the relevant baseline conditions, as referred to in Article 31(5) and Article 70(3), conditionality and the different interventions addressing environment and climate-related objectives

Предварителните условия са неразделна част от бъдещата рамка на ОСП и включват в себе си досега прилаганите „зелени изисквания“ и системата за кръстосано съответствие, която се състои от ДЗЕС: стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята и ЗИУ: законоустановено изискване за управление. Изискванията са в направленията: климат и околна среда, води, почва, биоразнообразие и ландшафт.

Еко схеми (по чл. 31)

По **еко схемата за поддържане на биологично земеделие за земеделски площи** ще могат да кандидатстват земеделски стопани, чиито площи са преминали периода на преход и са сертифицирани като биологични. По този начин при спазване на правилата за биологично производство, които са гаранция за съществен принос към подобряване състоянието на околната среда, земеделските стопани ще имат възможност да получат допълнително подпомагане към основната схема за директни плащания.

В **еко схемата за поддържане на биологично земеделие за селскостопански животни** допустими ще бъдат земеделски стопани, които отглеждат говеда, биволи, овце или кози. Животните, с които се кандидатства следва да са преминали периода на преход към биологично производство и да са сертифицирани като биологични. Спазването на принципите на биологичното производство в животновъдството е предпоставка за повишаване на приноса на директните плащания към подобряване статуса на природните ресурси.

Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура се очаква да има принос към Зелената сделка. Насочена е към земеделски стопани, които на ниво стопанство имат съществуваща екологична инфраструктура и надлежно полагат грижи за нея спрямо предварително определените изисквания, в съответствие с вида на екологичната инфраструктура. Видовете екологична инфраструктура, обект на тази мярка са: Живи плетове; Редици от дървета; Отделни дървета; Дървета в група; Дървесни противо-ерозионни пояси; Синори; Влажни зони; Зелени зони около водни течения; Тераси.

Еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал цели насърчаване на зелено торене и органично наторяване и предвижда два основни похвата на внасяне на външна органична материя в почвата:

1. Отглеждане на подходящи видове междинни/покривни непроизводствени култури;
2. Внасяне на външна органична материя обект на продукти от кръговата икономика (третирана органична материя от отпадъчна биомаса).

Еко схемата за намаляване използването на пестициди е пряко насочена към запазване на екологичното състояние на почвите и към намаляване на количеството остатъчни химически вещества в произведената храна. Изискванията в интервенцията осигуряват намаляване на количествата на използвани продукти за растителна защита (ПРЗ) при отглеждане на растениевъдната продукция.

Еко схемата за екологично поддържане на трайните насаждения включва прилагане на земеделски практики от изброените по-долу:

Засяване и отглеждане на азотфиксиращи култури с подходяща и неконкурираща биология самостоятелно или в смес с житни или тревни видове в междуредията и по границата на парцела с цел на намаляване на влаганите синтетични торове.

и/или

Поддържане на буферни ивици, заети с естествена растителност по краищата на земеделските площи, върху които не се прилагат продукти за растителна защита.

Еко схемата за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи предвижда изискване на пасищата да има пашуване от 0.3 до 1 ЖЕ/ха за поне 60 дни в годината.

Еко схемата за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми предвижда земеделските стопани да засяват и отглеждат определени култури, но да не добиват продукция от тях, а те да са предназначени за подобряване на биологичното разнообразие и изхранване по природосъобразен и естествен начин на дивите животни. Видовете земеделски земи, допустими по тази мярка са такива, които са обградени от горски територии и/или попадат в територии на ловни стопанства и/или са гранични на такива.

Еко схемата за разнообразяване на отглежданите култури въвежда практика в стопанства с размер до 10 ха обработваема земя да се отглеждат поне 2 различни култури; стопанствата в диапазона 10-30 ха обработваема земя трябва да имат поне 3 различни култури и стопанствата над 30 ха следва да отглеждат минимум 4 земеделски култури.

Еко схемата за буферни екологични ивици е насочена към стопанства, в които има и се поддържа следната екологична инфраструктура: ивици по краищата на гори и буферни ивици.

Като част от зелената архитектура в рамките на втори стълб са програмирани интервенции, които надграждат предвидените изисквания в условността и са насочени към опазване компонентите на околната среда при спазване на изискванията на Регламента.

За стимулиране на земеделските стопани да прилагат селскостопански ***практики, които са благоприятни за климата и околната среда***, са заделени над 35% от бюджета по втори стълб.

В рамките на тези средства са разработени интервенции, свързани с опазване на природните ресурси, биоразнообразието и смекчаване изменението на климата като възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии, традиционни практики за сезонна паша, екстензивна паша в земи, важни за биологичното разнообразие – ВПС, опазване на местни породи (автохтонни), застрашени от изчезване важни за селското стопанство, поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (Branta ruficollis), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи, създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура, насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия - плодове, зеленчуци, билки, десертни лози, използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия, насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт, опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство и предоставяне на услуга чрез опрашване, с акцент върху биоразнообразието. Значителна част от средствата са насочени към нови интервенции, целящи развитието на малките и средни стопанства в секторите „Плодове и зеленчуци“ и пчеларство.

Чрез прилагане на интервенция ***биологично производство*** се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които ще прилагат методите на биологичното производство в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти в стопанствата. Към края на 2020 г. по данни от Евростат в система на контрол са площи в размер на 116 253 ха. Пчелните семейства в система на контрол са 22 15 бр., а животните са 29 433 бр. До момента с европейско финансиране по мярка 11 „Биологично земеделие“ част от ПРСР 2014-2020 са подпомогнати площи в размер на 65 261 ха и 184 564 бр. пчелни семейства. Заявените животински единици по направление „Биологично животновъдство“ са в размер на 6 943,61 ЖЕ. Земеделски стопани са подали заявления за подпомагане са 3 711 бр.

С цел постигане на поставените цели на Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. и удовлетворяване на заложените цели в стратегията от „Фермата до трапезата“ е необходимо да бъдат предприети действия насочени към включване в подпомагането на нови стопани с нови площи. В тази връзка са разработени прогнозни разчети за нарастване на площите и животните отглеждани по методите на биологичното земеделие.

Предвижда се подпомагане за ***хуманно отношение към животните, подпомагане на доходите на стопани в райони, изправени пред природни или други специфични ограничения*** *и плащания за* ***земеделски земи от мрежата на „Натура 2000“***.

По отношение на **горския сектор** подпомагането е насочено предимно към залесяване и възстановяване на гори, пострадали от пожари и други природни бедствия, и въвеждане на превантивни дейности за борба с горските пожари, както и компенсаторни плащания за екологични ангажименти в горите. Включват се дейности като залесяване и възстановяване, предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития, намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии, подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии, първична преработка на дървесина, горско екологични дейности в горите и подпомагане по Натура 2000 за гори.

3.1.3 Explanation on how to achieve the greater overall contribution set out in Article 105

Посредством стратегическия план и най-вече посредством характеристиките на интервенционната стратегия Българската страна демонстрира по-голям цялостен принос за постигането на специфичните цели 4,5 и 6, в сравнение с цялостния принос за постигането на целите изпълнявани в предходния програмен период посредством подпомагане по линия на ЕФГЗ и ЕЗФРСР в периода

2014—2020 г.

Въз основа на изготвените анализи към стратегическия план бяха поставени цели, чрез които следва да се постигне по-голям цялостен принос. Поставените целеви стойности се базират на информацията изготвена при подготовка на Стратегическите планове, като например характеристиките, посочени в оценката на потребностите и съответно използването на критерии за приоритизиране, включващи целите на Зелената сделка, както и критерии за национални стратегически документи, интервенционната стратегия, характеристиките, общи за няколко интервенции, директните плащания, интервенциите в определени сектори и интервенциите за развитие на селските райони, определени в стратегията, планът за целевите стойности и финансовия план, SWOT анализите, по-високата амбиция демонстрирана в системата за управление и координация, както и очакваните подобрения спрямо съответните показатели за въздействието, съгласно раздел 2.3.2.

Един от начините за постигане на целите от Стратегическия план свързани с климата, околната среда и биологичното разнообразие е прилагането на предварителните условия (т. нар. условност) – стандартите за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) и законоустановените изисквания (ЗИУ). Очаква се завишените изисквания да окажат положителен ефект върху всички действия, насочени към смекчаване на последиците от изменението на климата.

Разработените 9 стандарта за добро земеделско и екологично състояние ще допринесат за изпълнение на специфичните цели в областта на климата, околната среда и биоразнообразието и задават по-високи изисквания, които да са базови условия за прилагане на Общата селскостопанска политика.

ДЗЕС 1 (*Поддържане на постоянно затревените площи на базата на съотношението на ПЗП към земеделската площ на национално ниво и на ниво стопанство*) – очаква се чрез прилагане на стандарта на територията на цялата страна да се предотврати изчерпването на въглерода в почвите и надземната биомаса. Съхранението на въглерод, постоянните ливади и пасища имат положителен ефект върху биоразнообразието на национално ниво. Съотношението на площите за постоянно затревените площи (ПЗП) спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение, определено през 2018 г. При спад на съотношението под 5% през съответната година, земеделските стопани, на ниво стопанство, които са преобразували постоянно затревени площи и са допринесли за намалението на съотношението през съответната година се задължават да преобразуват обратно в ПЗП разораните през съответната година ПЗП.

ДЗЕС 2 (*Опазване на влажни зони и торфища*) – прилагането на стандарта ще осигури защита на богатите на въглерод почви на влажните зони и торфищата. Деградацията на тези чувствителни и уязвими зони ще се предотврати чрез прилагане на мерки, които забраняват определени селскостопански практики, които унищожават тези екосистеми с особена важност за околната среда.

В рамките на влажните зони и торфищата, при всички видове земеделски площи **се забраняват:** всички почвени обработки;пресушаването и дренирането;преобразуването и разораването на постоянно затревените площи;изгарянето на растителността; забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове.

При достатъчно геобазирани данни за налично картографиране и като се вземе предвид работата, която трябва да бъде извършена за установяване на такива площи, ДЗЕС 2 ще бъде приложена през 2025 г.

ДЗЕС 3 (*Забрана за изгаряне на стърнища*) – изгарянето на стърнищата е забранено, освен по фитосанитарни причини, установени по съответния ред и придружени с документ, указващ

размера на площта за който се прилага.

Стандартът ще окаже положителен ефект върху поддържане нивото на органична материя в почвата. Забраната за изгаряне на стърнища и остатъци от обработваеми култури лишава фермерите от възможността да изгарят тези остатъци, като в същото време ги насърчава да ги заравят в почвата след прибиране на реколтата.

Заравянето на остатъци след прибиране на реколтата спомага за поддържане на органичното съдържание на почвите, което предотвратява тяхното обедняване и деградация. Мярката ще допринесе за поддържане на по-добро състояние на почвата. Забраната за изгаряне на стърнища и остатъци от обработваеми култури ограничава отстраняването на въглерод от обработваемата земя и по този начин този допринася за смекчаване на изменението на климата. Забраната за изгаряне помага за ограничаване на замърсяването на атмосферата, съответно за опазването на качеството на въздуха.

ДЗЕС 4 (*Изграждане на буферни ивици по протежението на водните басейни*)- основният ефект на буферните ивици, разположени по протежение на водните потоци е свързан с тяхната роля за подобряване на качеството на водата, като намаляват рисковете от дифузно замърсяване. Буферните ивици позволяват да се намалят и рисковете от ерозия по краищата на водните потоци и следователно да се избегне влошаване на качеството на водата, свързано със суспендирани твърди вещества.

Буферните ивици по протежение на водните басейни трябва да имат растителна покривка или остатъци от нея през цялата година, съставена от тревисти, храстови или дървесни видове. Прилагането на минерални и органични торове и препарати за растителна защита е забранено върху тези буферни ивици. Минималната ширина от 5 метра буферна лента, поддържана в България въпреки европейската регулаторна възможност за намаляване на тази ширина до 3 метра съгласно нитратната директива, ограничава риска от отклоняване по време на прилагането на фитосанитарни продукти и торове.

ДЗЕС 5 (*Управление на обработката на земята или подходящи техники за култивиране за намаляване на риска от деградация на почвите като се отчита наклона на склона*)-

Прилагането на стандарта ще сведе до минимум загубата на почва и нейното деградиране поради ерозия чрез прилагане на по-щадящи техники за обработка на почвата, по-специално на парцелите, които са най-чувствителни към ерозия.

За ограничаване на ерозията на площи с наклон и на такива застрашени от ерозия се прилага:

- За обработваеми земи, всички почвообработващи операции се извършват напречно на склона или по хоризонталите на терена /контурна обработка/.

- За трайни насаждения отглеждани на наклон и застрашени от ерозия почви се извършва укрепване на междуредията, чрез затревяване - частично/пълно, или засяване/засаждане с други култури, катообработката на почвата се извършва напречно на склона или по хоризонталите.

Наложената практика се състои в спазване на и следната забрана: липса на механизирани дейности върху наводнени или преовлажнени почви.

ДЗЕС 6 (*Минимална почвена покривка през периоди и на площи, които са най-чувствителни*) – стандартът се очаква да окаже положителен ефект върху предотвратяване на почвената и водна ерозия, чрез наличието на растително покритие, особено през зимния период. Мулчирането и оставянето на растителни остатъци значително допринася за подобряване на механичния състав и подобряване на водопоглъщателната способност на почвено-поглъщателния комплекс. Обработката напречно на склона на съответния парцел способства за намаляване на оттока и отмиването на горния почвен хоризонт при терени склонни към водна ерозия.

В земеделското стопанство с обработваеми площи над 10 ха включително, е задължително в общата сеитбооборотна площ да се включат минимум 30% презимуващи култури със слята повърхност или в земеделското стопанство с обработваема площ над 10 ха включително, следва

миинимум 30% от площта да е покрита с покривни култури, растителни остатъци или мулч от предходната култура през чувствителните периоди на годината.

ДЗЕС 7 (*Ротация на културите или други практики, целящи за запазването на почвения потенциал като диверсификация на културите*) - диверсификацията на отглежданите култури в земеделските стопанствата ще окаже благоприятенефект като:

– смекчава въздействието на провежданите агротехнически мероприятия върху околната среда и природните ресурси;

– разпределя икономическия риск за земеделските производители;

– повишава гъвкавостта на стопанството и използването на печеливши пазарни ниши за допълнително отглежданите култури;

– създава нов поминък и бизнес въз основа на по-голямото разнообразие на отглежданите култури;

Отглеждането на един и същи парцел година след година на една и съща култура не представлява агрономически или икономически интерес за земеделския производител, като се има предвид спадът на добивите и неговата икономическа устойчивост.

Когато обработваемата земя на земеделския стопанин включва между 10 и 30 хектара и не е изцяло засята с култури под вода през значителна част от годината или през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, на тази обработваема земя има най-малко две различни култури. Основната култура не трябва да превишава 75% от обработваемата земя.

Когато обработваемата земя на земеделския стопанин включва повече от 30 хектара и не е изцяло засята с култури под вода през значителна част от годината или през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, на тази обработваема земя трябва да се отглеждат най-малко три различни култури. Основната култура не заема повече от 75% от тази обработваема земя, а двете основни култури обхващат заедно не повече от 95% от обработваемата земя.

ДЗЕС 8 (*Минимален дял от обработваемата земя, отделена за непроизводствени площи и характеристики*) – стандартът ще окаже положителен екологичен ефект върху запазването и подобряването на биоразнообразието във фермите и ще позволи екосистемите да функционират нормално. Животинските видове опрашители, а и не само имат ключова роля за възпроизводството на много култури.

Оставяйки дървесните и храстовидни видове в естествения си вид и ареал, осигурявайки живи коридори с растителност се увеличава биоразнообразието, което ни осигурява чист въздух, прясна вода, качествени почви и богатство от хранителни видове. Чрез оставянето на непроизводствени площи, в чиято зона не се извършва третиране с продукти за растителна защита се постига и намаляване на натиска и опасността от замърсяване с пестициди на земеделските площи с производствено предназначение.

Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите характеристики на ландшафта чрез: забрана за изрязване на жив плет и дървета по време на размножаването и отглеждането на птици (от 1 март до 31 юли);запазват се полски граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;запазват се съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел; опазват се постоянните пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (Pteridium aquilinum), чемерика (Veratrum spp.), айлант (Ailanthus altissima) и аморфа (Amorpha fruticosa) и др.

ДЗЕС 9 (*Забрана за преобразуване или разораване на постоянно затревените площи, определени като екологично чувствителни в зоните на НАТУРА 2000*) - опазването на чувствителните ливади и пасища ще допринесе за поддържане на разнообразието на флората и фауната и за увеличаване на местообитанията в съответните ландшафти.

Екологично чувствителни постоянно затревени площи са всички постоянно затревени площи, намиращи се в защитени зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Постоянно затревените площи в зони по НАТУРА 2000 са включени в рамките на слой „Екологично чувствителни ПЗП”. Те не трябва да бъдат разоравани или преобразувани

Еко схеми (по чл. 31)

Еко схемите в директните плащания се въвеждат за първи път в ОСП. Предложените от България еко схеми се различават от зелените плащания в периода 2014-2020 г. Интервенциите въвеждат земеделски практики, които целят постигането на екологична устойчивост. На земеделските стопани в страната ще бъдат предоставени за участие 10 различни еко схеми. Земеделските стопани ще имат възможност да прилагат съответните селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда и за които ще бъдат допълнително финансово стимулирани. България ще разпредели 25% от бюджета за директни плащания за подпомагане на земеделските стопани, които участват в еко схемите. Интервенциите са насочени към практики в следните области: предотвратяване на деградацията на почвите, възстановяване на почвите, подобряване на почвеното плодородие и на управлението на хранителните вещества; опазване или подобряване на качеството на водите и намаляване на натиска върху водните ресурси; опазване на биологичното разнообразие, съхранение или възстановяване на местообитания, включително запазване на особености на ландшафта или на непроизводствени площи; действия за устойчиво и по-ограничено използване на пестицидите, по-специално на тези, които представляват риск за човешкото здраве или околната среда. Очаква се ефект от интервенциите за подобряването на екологичните параметри в страната посредством повишаване на количеството и качеството на екологичната инфраструктура, разнообразяване на отглежданите култури в обработваемите земи, намаляване използването на пестициди и изкуствени торове, поддържане на буферни ивици, които да предпазват подземните води от изтичане на остатъчни вещества от селскостопанското производство.

Еко схемата за поддържане на биологично земеделие за земеделски площи и **еко схемата за поддържане на биологично земеделие за селскостопански животни** ще насърчат земеделските стопани да прилагат принципите на биологичното земеделие в стопанствата. По този начин ще се стимулира съобразяване със системите и циклите в природата и запазване и подобряване на състоянието на почвата, водата, въздуха, здравето на растенията и животните и равновесието между тях.

Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура е насочена към повишаване на качеството и количеството на зелената инфраструктура в земеделските земи.

Еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал цели намаляване на употребата на изкуствени торове посредством заместването им с естествени хранителни вещества образувани в следствие на внасянето на външна естествена органична материя.

Еко схемата за намаляване използването на пестициди е насочена към намаляване на употребата и риска от пестициди и намаляване на употребата на по-опасни пестициди.

Еко схемата за екологично поддържане на трайните насаждения е насочена към подходящо поддържане на междуредията на трайните насаждения и ивиците по краищата на парцелите. С поддържането на междуредията се постига по-добър хранителен баланс, което може да намали потребността от влагани количества торове. Поддържането на ивици по краищата на парцелите без прилагане на продукти за растителна защита ще създаде естествен буфер, който ще ограничи изтичането на остатъчни продукти.

Еко схемата за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи ще предотврати

загубата на пасищната екосистема, чрез намаляване на процесите на утъпкване и ерозия, рудерализация и развитие на нетипични видове, което значително подобрява способността на пасищните системи да поглъщат въглерод и да смекчават климатичните промени.

Еко схемата за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми ще допринесе за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми като въвежда практика в граничните земеделски земи да се отглеждат култури достигнали степен на зрялост, които са благоприятни за изхранване на диви животни. Отглежданите култури не се третират с продукти за растителна защита, което повишава екологичната стойност на практиката като намалява химическия натиск върху земеделската площ.

Еко схемата за разнообразяване на отглежданите култури предотвратява развитието на монокултурно земеделие като таргетира поддържането на по-голям брой различни култури в стопанството. При прилагането на практиките се увеличава съдържанието на хумус и хранителни вещества в почвата, площта се предпазва от ерозия и се избягва отмиването и уплътняването на почвата. Създават се естествени коридори (местообитания) и хранителна база за защитени видове, включително птици.

Еко схемата за буферни екологични ивици е насочена към засилване на приноса на директните плащания за биологичното разнообразие в земеделските земи.

Наличието на нов инструмент еко-схеми заедно с интервенции по втори стълб, насочени към опазването на компонентите на околната среда и климата ще допринесат до по-високата амбиция за зелен и екологичен преход на земеделските стопани и участниците в хранителната верига.

3.1.4 Explanation of how the environmental and climate architecture of the CAP Strategic Plan is meant to contribute to already established long-term national targets set out in or deriving from the legislative instruments referred to in Annex XI

Еко схеми (по чл. 31)

Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура и **Еко схемата за буферни екологични ивици** ще имат принос върху поддържането на екологична инфраструктура в рамките на земеделските земи, което ще окаже благоприятно въздействие върху запазването на популациите на дивите птици и поддържане в добро състояние на хабитатите. Предвидените дейности в рамките на елементите на ландшафта са съобразени с периодите на гнездене на птиците. В площите с екологична инфраструктура се ограничава използването на продукти за растителна защита, което е предпоставка за подобряване качеството и статуса на местообитанията. **Еко схемата за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи** ще предотврати загубата на пасищната екосистема, чрез намаляване на процесите на утъпкване и ерозия, рудерализация и развитие на нетипични видове. Интервенцията ще има принос за запазване на благоприятен екологичен статус на местообитанията в рамките на постоянно затревените площи. **Еко схемата за разнообразяване на културите** ще допринесе увеличаване и разнообразяване на вида на отглежданите култури в рамките на земеделските земи, което ще окаже положително влияние върху еко системите. **Еко схемата за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми** ще има положително въздействие върху биоразнообразието в горските екосистеми. **Еко схемата за поддържане на биологично земеделие за земеделски площи** и **еко схемата за поддържане на биологично земеделие за селскостопански животни** ще насърчат земеделските стопани да прилагат по-устойчиви земеделски системи, като по този начин ще има директен принос за подобряване на биоразнообразието.

Еко схемата за намаляване използването на пестициди ще насърчи земеделските стопани да не прилагат тотални хербициди и продукти за растителна защита, попадащи в първа професионална

категория на употреба. По този начин чрез намаляване на риска от изтичане на пестициди се цели подобряването на качеството на водите. В **Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура** и **Еко схемата за буферни екологични ивици** се предвижда непроизводствените площи да бъдат поддържани без прилагане на продукти за растителна защита, което също ще окаже влияние върху подобряване на качеството на водите в страната. **Еко схемата за екологично поддържане на трайните насаждения** предвижда възможност за поддържане на ивици с естествена растителност по краищата на трайните насаждения, които ще служат като буфер от парцела за елиминиране на риска от изтичане на остатъчни вещества.

Еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал насърчава прилагането на зелено торене и органично наторяване. Интервенцията ще стимулира поддържането на зимна покривка и намаляване използването на изкуствени торове, което ще окаже положително въздействие върху проблема с последствията от изменението на климата. **Еко схемата за разнообразяване на отглежданите култури** ще намали риска от монокултурно земеделие и в същото време ще повиши устойчивостта на земеделските стопани към климатичните промени посредством диверсифициране на производството.

Еко схемите допринасят за по-устойчива употреба на пестициди посредством ограничаването на използването на тотални хербициди и продукти за растителна защита, попадащи в първа професионална категория на употреба в рамките на **Еко схемата за намаляване използването на пестициди**. Еко схемите, таргетиращи поддържането на екологична инфраструктура предвиждат не прилагане на продукти за растителна защита в рамките на ландшафтните елементи. В **еко схемата за запазване и възстановяване на почвения потенциал (насърчаване на зелено торене и органично наторяване)** отглежданите междинни култури не се третират с продукти за растителна защита.

3.1.5 Where relevant, CAP contribution towards LIFE projects

3.2 Overview of the generational renewal strategy

По данни на НСИ всяка година селата губят от своя човешки потенциал приблизително с 1,6%. Този процес е съпроводен с постоянно застаряване и влошаване на възрастовата структура на селското население, а делът на младите хора заети в селскостопанския сектор остава малък. Въпреки, че производителността на труда в стопанствата на младите фермери е по-висока от тази в останалите стопанства, тя продължава да бъде доста по-ниска от постигнатото средно равнище на производителността на труда в ЕС-27. Едни от основните финансови стимули за младите фермери и навлизането им в отрасъл селско стопанство са интервенцията насочена към стартова помощ за млади земеделски стопани и подкрепата за тези стопани в рамките на първи стълб.

В този контекст привличането на млади хора в селскостопанския бизнес е необходимо, както за осигуряване на устойчиво развитие, така и за улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони. Осигуряването на целенасочена подкрепа за млади земеделски стопани в рамките на ЕЗФРСР от една страна ще се постигне улесняване стартирането на дейностите в тези стопанства, а от друга ще се търси повишаване на ефекта от тези финансови стимули. Чрез интервенцията насочена към осигуряването на стартова помощ за млади земеделски стопани ще бъде насърчено и предаването на земеделската дейност между поколенията, тъй като потомствените фермери са най-сигурният ресурсен източник за съхранение на фермерството, за устойчива земеделска заетост и развитие на собствен аграрен бизнес. Чрез подпомагането младите земеделски стопани ще получат достъп до първоначален капитал, които е от особено значение за постигане на добро технологично ниво и модернизиране на стопанствата.

Целенасочената подкрепа за млади земеделски стопани в рамките на ЕЗФРСР ще бъде допълнена чрез предоставянето на безплатни съветнически и консултантски услуги за тези стопани, включително повишаване на технтие знания и квалификация чрез интервенциите насочени към

трансфер на знания и иновации. Достъп до ресурси за развитие от своя страна ще осигури допълнителни стимули и съдействие в процеса по навлизането на млади фермери с цел подмладяване на поколенията и тяхното жизнеспособно и устойчиво развитие.

Младите фермери се нуждаят от достатъчно атрактивен финансов стимул и подкрепа, в началната фаза на тяхното предприемачество, не само за да бъдат привлечени в сектора, но и за да се постигне устойчивото им запазване. Това би спомогнало за обезпечаване на големите финансови рискове, които са една от основните пречки пред това, младите хора в България да остават в сектора, и респективно в селските райони. Ето защо предвиденият финансов ресурс, с проекта на стратегически план ще бъде разпределен балансирано както за стабилизиране на техните доходи под формата на добавка към основното плащане, така и за осигуряване на достатъчно конкурентоспособна сила, под формата на инвестиционна подкрепа.

В рамките на директните плащания се предвижда „Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани“ с предназначен финансов ресурс в размер на 50% от пакета за млади фермери от Регламента за стратегическите планове на ОСП за постигане на специфичната цел по привличане и подкрепа на млади земеделски стопани и нови земеделски стопани и улесняване на устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони.

Към момента не е наличен национален инструмент за подкрепа, ориентиран към младите хора в селското стопанство, аналогичен на целевото подпомагане от ЕС. Подкрепата на ОСП е от ключова необходимост, имайки предвид високото значение на обновяването на поколенията за жизнеспособността на селските райони в България.

3.2.1 Where relevant, CAP contribution towards Erasmus projects

Неприложимо

3.3 Explanation on how the interventions under coupled income support as referred to in Subsection 1 of Section 3 of Chapter II of Title III are consistent with the Water Framework Directive - 2000/60/EC

Схеми за обвързано с производството подпомагане в секторите на плодовете и зеленчуците и в животновъдството се прилагат в периода 2015-2020 г. и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в тези сектори. Въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с дейността в тези сектори, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

3.4 Overview as regards the aim of fairer distribution and more effective and efficient targeting of income support

Осигуряването на справедлив доход на земеделските стопани е една от основните цели на подпомагането от ЕФГЗ. Анализът на промените в организационната структура на селскостопанския сектор в България през последните години показва положителни тенденции като

увеличаване на размера на земеделските стопанства, повишаване на степента на специализация и концентрация на производството и подобряване на пазарната ориентация. Въпреки това структурата на сектора продължава да се характеризира с преобладаващи микро- и малки земеделски стопанства с ниски доходи (най-вече в секторите на млякото и млечните продукти, месото, плодовете и зеленчуците) и ограничен брой големи земеделски стопанства с по-високи равнища на доходи (най-вече в сектора на зърнените култури).

1. Допълнително преразпределително подпомагане на доходите. С оглед на необходимостта от насърчаване на по-балансирано разпределение на подпомагането за малки и/или средни земеделски стопани ще се прилага допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост. Този инструмент за подкрепа има за цел да подобри жизнеспособността на малките и средните стопанства. Подпомагането се предоставя под формата на годишно, необвързано с производството плащане за хектар, отговарящ на условията за подпомагане, на земеделски стопани, които имат право на плащане съгласно основното подпомагане на доходите, посочено в член 21 на Регламент 2021/2115. Допълнителното преразпределително подпомагане на доходите се предоставя като допълнително финансово подпомагане за първите 30 хектара на земеделските стопанства с максимален размер на стопанствата до 600 хектара. По този начин подпомагането ще допринесе за постигане на по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в страната, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства. Определянето на максимален размер на допустимите стопанства ще допринесе за постигне по-висок преразпределителен ефект на подпомагането.

В периода 2015-2022 г. Схемата за преразпределително плащане се прилагаше за първите 30 ха на всички стопанства, без ограничения на размера на стопанствата. За преразпределително плащане се използват около 7% от бюджета за директни плащания. В Стратегическия план по ОСП за 2023-2027 г. се предлага насочване на подкрепата за първите 30 ха на стопанства с площ до 600 ха. При диапазон на подкрепата до 30 ха в обхвата на подпомагането се включват всички малки и средни земеделски стопанства в сектора на плодовете и зеленчуците и малките земеделски стопанства в сектора на житните, маслодайните и протеиновите култури съгласно Анализа на структурата на стопанствата.

2. Допълнителна подкрепа за доходите за млади фермери. Въпреки че целта на тази интервенция не е насочване на подкрепата за малки и средни стопанства се предполага, че тя ще бъде изплатена на множество малки стопанства поради наблюдаваната по-ниска средна площ на стопанствата млади фермери, които досега са се възползвали от тази мярка.

3. Обвързана подкрепа. Чрез модулиране на размера на подпомагането по някои от схемите за обвързана подкрепа в сектор „Животновъдство“ ще се подобри насочването на подпомагането към по-малките и средни ферми. По интервенциите за обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци полско производство, с цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха. Освен това ще се прилага изцяло нова интервенция за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. Помощта по интервенцията е предназначена за стопанства с размер до 1,5 ха земеделски площи. Декларираните по интервенцията площи следва да се намират в планински райони (съгласно Приложение 1 на Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват). По този начин по-ефективно и ефикасно ще се насочи на подпомагането на доходите на малките и средни земеделски стопани.

4. Схема за малки земеделски стопани. Малките земеделски стопанства в България играят жизненоважна роля за подпомагане на заетостта в селските райони и допринасят за териториалното развитие. За да се насърчи по-балансирано разпределение на подпомагането, за бенефициерите на малки суми се планира специфична интервенция за малки земеделски стопани. Тази интервенция дава възможност на малките земеделски стопани да изберат системата, която най-добре отговаря на техните нужди.

Justifications on the derogation related to second subparagraph of Article 29(1) and Article 98

неприложимо

3.5 Overview of the sector-related interventions

3.5.1 Fruit and Vegetables

Въз основа на направения анализ на състоянието на селското стопанство в България и изготвените SWOT анализи във връзка с целите на Общата селскостопанска политика са идентифицирани потребности, които са в основата на разработваните интервенции за подпомагане на земеделските стопани от сектор „Плодове и зеленчуци“. Секторът „Плодове и зеленчуци“ е обект на специфично подпомагане както от ЕФГЗ, така и от ЕЗФРСР.

Интервенции, насочени към развитието на сектор „Плодове и зеленчуци“, програмирани за финансиране от ЕФГЗ:

Освен пряко насочената задължителна подкрепа, част от пазарните мерки, финансирани чрез ЕФГЗ, изпълнявани чрез оперативни програми на организации на производители, секторът е идентифициран и като уязвим и приоритетен и съответно за неговото развитие и повишаване на конкурентоспособността му ще бъдат прилагани и интервенции за обвързана с производството директна подкрепа.

1.Обвързано с производството подпомагане на доходите. <u>Интервенции:</u>

-Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани);

-Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън);

-Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер);

-Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши);

-Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони;

-Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство;

-Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове;

-Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодови насаждения до встъпването им в плододаване.

За периода 2022-2027 г. се предвижда прилагане на 13% обвързано с производството подпомагане за уязвими сектори, които изпитват трудности. Сред тези сектори са и зеленчукопроизводството и трайните насаждения. В Стратегическия план, съгласно оценката на потребностите са поставени максимално амбициозни цели за осигуряване на обвързана подкрепа за възможно най-широк набор от стопанства при запазване на изискването за реализация на продукция.

Очакваният ефект от прилагането на интервенциите за обвързано с производството подпомагане на доходите е да спомогне за подобряване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация чрез повишаване на предлагането на български сортове плодове и зеленчуци. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки икономическия им потенциал и подобрявайки ликвидността им.

2.Секторни интервенции:

-Интервенции в сектор „Плодове и зеленчуци“

Основната цел е посредством изпълнение на оперативни програми да бъде осигурена подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани и увеличаване на дела им във веригата на стойността. Предоставянето на подкрепа на групи и организации на производители и асоциации на организации на производители ще стимулира сдружаване на земеделските стопани в сектора и

ще повиши нивото на организираност, в резултат на което ще се създадат положителни тенденции в производството и реализацията, като нарастване на дела на предлагане на местна продукция, посрещане на изискванията на клиентите за договориране на търсените количество и качество, повишаване доходите и възвращаемостта на производителите, намаляване на разходите за производство чрез предоставяне на общи/централизирани (за организацията) услуги и съоръжения и постигане на по-висока рентабилност, въвеждане на иновации и нови технологии и не на последно място минимизиране на разходите на членовете на групите/организациите.

Чрез определения бюджет за интервенциите в сектор „Плодове и зеленчуци“ се очаква да бъдат финансирани 3 оперативни програми за 2024 г. и 4 за следващите години, с което освен че ще се повиши броят на членовете в обединенията, се очаква да се увеличи и стойността на търгуваната от обединенията продукция, на базата на която се формира размерът на изплащаната финансова помощ (прогнозира се до края на периода на прилагане на стратегическия план стойността да нарасне с около 15%).

Интервенции, включващи възможност за подкрепа на земеделски стопани от сектор „Плодове и зеленчуци“, програмирани за финансиране от ЕЗФРСР:

Представителите на сектор „Плодове и зеленчуци“ имат възможност да получават подпомагане и по редица интервенции в областта на развитието на селските райони, насочени към подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта на производството и повишаване на добавената стойност:

-Инвестиции в земеделските стопанства;

-Инвестиции за преработка на селскостопански продукти;

-Подпомагане на много малки земеделски стопанства;

-Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство;

-Подкрепа на организации на производители или групи от производители;

-Сътрудничество за къси вериги на доставки и местни пазари;

-Биологично производство;

-Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство;

-Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия;

-Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт;

-Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения;

-Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000.

Важна част от средствата по интервенциите в областта на развитието на селските райони са насочени за стимулиране на земеделските стопани да прилагат селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда (над 35% от бюджета по втори стълб). В рамките на тези средства са разработени интервенции, свързани с опазване на природните ресурси, биоразнообразието и смекчаване изменението на климата. Сред тях има интервенции, насочени за насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия, използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия, насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт, опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство. Целта е развитието на малките и средни стопанства в сектор „Плодове и зеленчуци“.

Представителите на сектор „Плодове и зеленчуци“ могат да се възползват и от подкрепа чрез прилагане на интервенция „Биологичното производство“. Целта е да се подпомогнат земеделските стопани, които ще прилагат методите на биологичното производство в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти в стопанствата, като се покрият разликите в допълнителните разходи и

пропуснатите приходи при биологичния начин на отглеждане на земеделската продукция, сравнени с конвенционалните методи на производство.

При прилагането на различните интервенции, финансирани чрез ЕФГЗ и ЕЗФРСР, ще бъдат взети необходимите мерки за избягване на двойно финансиране.

3.5.2 Apiculture products

В природата съществуват около 250 000 вида цветни растения, които се нуждаят от опрашване. В последните години, наред с големите предимства, концентрацията, специализацията и химизацията в растениевъдството породиха редица проблеми от биологичен характер. Особено остро стои проблемът за опрашване на ентомофилните (насекомоопрашващи се) културни и диви растения. Ентомофилията на растенията е твърде специфично биологично изискване, а опрашването е критичен момент в развитието им. В този смисъл ролята на медоносната пчела и в частност пчеларството е неоценима, още повече че това е единственото животновъдно производство, което не замърсява околната среда. Наред с опрашителната дейност на пчелите, секторът запазва приоритетното си значение в животновъдния подотрасъл, осигуряващо производство на ценни и с широко приложение в здравословното хранене на обществото продукти. Не на последно място секторът дава поминък и допълнителни доходи на населението в селските райони.

Отчитайки важността на сектора, новата ОСП предвижда прилагане на задължителни интервенции в сектора, съгласно чл.55 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

С прилагането на посочените по-долу интервенции ще се постигне изпълнението на две от специфичните цели, заложени в СП (букви „б“ и „е“) - Засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план, включително поставяне на по-голям акцент върху научните изследвания, технологиите и цифровизацията и Принос за предотвратяване на загубата на биологично разнообразие и обръщане на тази тенденция, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта.

По отношение на пчеларския сектор ще се прилагат следните видове допустими секторни интервенции, финансирани от ЕФГЗ:

а) консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации;

б) инвестиции в материални и нематериални активи, както и други действия, включително действия за:

- *борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата;*
- *подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели;*
- *рационализиране на подвижното пчеларство;*
- *инвестиции в материални и нематериални активи;*

в) действия за подпомагане на лабораториите за анализа на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества;

г) действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели;

д) сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти;

е) популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти;

Интервенции в областта на развитието на селските райони, включващи възможност за подкрепа на земеделски стопани от сектор „Пчеларство“ от ЕЗФРСР

Представителите на сектор „Пчеларство“ имат възможност да получават подпомагане и по редица интервенции в областта на развитието на селските райони, насочени към подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта на производството и повишаване на добавената стойност.
-Инвестиции в земеделските стопанства;
-Инвестиции за преработка на селскостопански продукти;
-Подпомагане на много малки земеделски стопанства;
-Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство;
-Подкрепа на организации на производители или групи от производители;
-Сътрудничество за къси вериги на доставки и местни пазари;
-Биологично производство;
-Насърчаване на естественото опрашване.

Освен от **инвестиционните интервенции**, финансирани от ЕЗФРСР, представителите на сектор „Пчеларство“ могат да се възползват и от подкрепа чрез прилагане на **интервенция „Биологичното производство“**. Целта е да се подпомогнат земеделските стопани, които ще прилагат методите на биологичното производство в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти в стопанствата. За направление „Биологично пчеларство” е необходимо земеделският стопанин да отглежда минимум 20 бр. пчелни семейства в съответствие в изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848, като всички следва да са разположени в пчелини, регистрирани в информационната система на БАБХ с идентифицирани пчелни семейства, които са включени в биологичния регистър.

Специфична интервенция, насочена към сектор „Пчеларство“, е **„Насърчаване на естественото опрашването“** с две операции: 1. Осигуряване на опрашване в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000; 2. Ангажименти за предоставяне на услугата по опрашване чрез преместване и временно разполагане на пчелни семейства**.** По интервенцията ще се поемат ангажименти за осигуряване на естествено опрашване от пчелни семейства в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000, като по този начин се стимулира развитието на прилежащата на земеделските площи естествена растителност. Тази дейност ще допринесе за по-равномерно опрашване на растенията.

Приоритет за обединения, в които са включени малки земеделски стопанства, обединения, включващи млади фермери и за проектни предложения, които предвиждат предлагане на продукти, попадащи в обхвата на сектори „Мед и пчелни продукти“, се предвижда по **интервенция „Сътрудничество за къси вериги на доставки и местни пазари“**.

Групи и организации на производители, чийто членове произвеждат продукти в сектор мед и пчелни продукти, ще бъдат обект и на подпомагане по интервенция **„Подкрепа на организации на производители или групи от производители“.**

При прилагането на различните интервенции, финансирани чрез ЕФГЗ и ЕЗФРСР, ще бъдат взети необходимите мерки за избягване на двойно финансиране.

Description of an established reliable method for determining the number of beehives ready for wintering in the territory of the Member States between 1 September and 31 December

3.5.3 Wine

Лозаро-винарският сектор притежава специфична структура, която включва първично производство на суровина (винено грозде), преработка и производство на акцизна стока с висока добавена стойност (вино). Икономическите единици в сектора (гроздо- и винопроизводители) са

тясно свързани помежду си и притежават потенциал за създаване на затворен цикъл на производството от полето до крайния продукт. Площите с лозя в България през 2020 година представляват 34% от всички площи с трайни насаждения, а делът на брутната продукция от винено гроздопроизводство в брутната продукция на селскостопанския отрасъл се движи в интервала 1,4%-1,7% през всички години в периода 2015-2020 година. Едва около 40% от всички регистрирани винопроизводители отглеждат и собствени лозови насаждения, което допринася за подобряване на тяхната осигуреност със суровина и устойчивост. От останалите винопроизводителите част имат изградени отношения с производителите на грозде, както има и такива, които не разполагат нито с преработвателни мощности, нито с изградени взаимоотношения с гроздопроизводители.

От съществено значение за развитието на сектора е поддържането на лозарския потенциал – отглеждане на масиви с пазарноориентирани сортове грозде, прилагане на подходящи методи и модерна техника за обработване на лозята, както и поддържането на винарския потенциал на страната – предприятия с високотехнологично оборудване и достатъчен капацитет за преработване на продукцията в качествени вина, подходящи да задоволят нуждите на вътрешното потребление и на международния пазар. Във връзка с осъществения анализ, част от подготовката на стратегическия план, бяха определени потребности в рамките на специфични цели по ОСП, които да бъдат адресирани с широк набор от интервенции.

Съгласно член 58 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския Парламент и на Съвета държавите членки, посочени в чл. 88, параграф 1, вкл. България, избират за прилагане един или повече видове интервенции от предварително определен списък. Финансирането на специфичните интервенции в лозаро-винарския сектор се осигурява от Европейския фонд за гарантиране в земеделието. Не са предвидени други интервенции в Стратегическия план, чийто източник на финансиране е ЕФГЗ, които да са конкретно насочени към подпомагане на лозаро-винарския сектор.

Включените в стратегическия план секторни интервенции в лозаро-винарския сектор са:
-Преструктуриране и конверсия на лозя;
-Инвестиции в лозаро-винарския сектор;
-Застраховане на реколтата;
-Събиране на реколтата на зелено;
-Информиране в държавите членки;
-Насърчаване на винения туризъм;
-Популяризиране в трети държави;
-Инвестиции в екологични съоръжения;

Изпълнението на дейностите за **преструктуриране и конверсия на лозя** ще допринесе за приспособяване на производството на винено грозде към динамиката на свободния пазар, повишаване на доходите в сектора, предпазване на селските райони от обезлюдяване. Изпълнението на интервенцията ще спомогне и за преодоляване на неблагоприятната възрастова и сортова структура на лозята в България, която ограничава възможностите за устойчиво и конкурентно развитие на сектора.

По отношение на **инвестициите в лозаро-винарския сектор** се предвижда интервенцията да допринася за подобряването на общите резултати на винарските предприятията и адаптирането им към изискванията на пазара, както и повишаване на тяхната конкурентоспособност.

По отношение на **събиране на реколтата на зелено** ще се предоставя подпомагане на сектора в периоди на криза, така че конкурентоспособността на гроздопроизводителите да не бъде повлияна в голяма степен от настъпилия дисбаланс между търсенето и предлагането.

Основната цел на интервенцията **застраховане на реколтата** е запазването на доходите на производителите на грозде при загуби в продукцията, свързани с природни бедствия, неблагоприятни климатични събития, болести или нашествия от вредители.

Изпълнението на интервенцията **информиране в държавите членки** ще допринесе за повишаване на информираността на потребителите за отговорната консумация на вино и за обхвата на схемите на Съюза за качество, включващи наименованията за произход и географските указания. Повишаването на информираността на българските и европейските потребители ще допринесе за засилване на разпознаваемостта на вината, като част от полаганите от Съюза усилия за повишаване на проследимостта и контрола при осигуряване на безопасността на продуктите и тяхното качество.

Изпълнението на интервенцията **насърчаване на винения туризъм** ще допринесе за подобряване на репутацията на лозаро-винарския сектор, запознаване на обществото с туристическия потенциал на лозаро-винарските региони в страната и популяризиране на техните специфики. По този начин ще се осигури осведоменост сред потребителите за качествените характеристики на вината със ЗНП, ЗГУ, биологичните вина и сортовите вина без ЗНП/ЗГУ. Допустими за подпомагане по интервенцията са проекти на признати междубраншови организации в лозаро-винарския сектор по смисъла на Регламент (ЕС) 1308/2013.

Основна цел на интервенцията **популяризиране в трети държави** е повишаване на конкурентоспособността и износа на качествени вина (със ЗНП, ЗГУ и сортови вина без ЗНП и ЗГУ) и биологични вина на пазарите в трети страни. Интервенцията ще допринесе за повишаване на популяризирането на качествени вина с цел повишаване на търсенето на целевите пазари. Заложеният широк набор от допустими дейности, които могат да бъдат изпълнявани в рамките на интервенцията, ще позволи да се осигури провеждането на промоционални и информационни кампании, съобразени със спецификите на международните пазари, като ще допринесе и за позиционирането на нови пазари.

В рамките на интервенцията **инвестиции в екологични съоръжения** се предвижда подпомагане, насочено към намаляване на екологичния отпечатък от дейността на предприятията за производство на вино – източници на възобновяема енергия, пречиствателни станции, инсталации за компостиране и преработка на други отпадни продукти.

От ЕЗФРСР подпомагане в лозаро-винарския сектор може да бъде получено по следните планирани интервенции, насочени към подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта на производството и повишаване на добавената стойност.

-Инвестиции в земеделските стопанства;

-Инвестиции за преработка на селскостопански продукти;

-Подпомагане на много малки земеделски стопанства;

-Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство;

-Подкрепа на организации на производители или групи от производители;

-Биологично производство;

-Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство (предстои определяне на списъка със сортове, вкл. лози);

-Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000.

При прилагането на различните интервенции, финансирани чрез ЕФГЗ и ЕЗФРСР, ще бъдат взети необходимите мерки за избягване на двойно финансиране.

3.5.4 Hops

3.5.5 Olive oil and tables olive

3.5.6 Beef and veal

3.5.7 Milk and milk products

Въз основа на направения анализ на състоянието на селското стопанство в България и изготвените SWOT анализи във връзка с целите на Общата селскостопанска политика са идентифицирани потребности, които са в основата на разработваните интервенции за подпомагане на земеделските стопани от сектор „Мляко и млечни продукти“. Потребността от повишаване на устойчивостта и конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на мляко и млечни продукти, които са със стопанско значение за страната, ще бъде адресирана чрез интервенции за „Обвързано с производството подпомагане на доходите“, чрез секторни интервенции, финансирани от ЕФГЗ и чрез интервенции в областта на развитието на селските райони, финансирани от ЕЗФРСР.

1. Обвързано с производството подпомагане на доходите. Интервенции:

-Обвързано с производството подпомагане за млечни крави *(*Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда 10 и повече млечни крави, да реализира на пазара добитото мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания и стопанството да е в система за контрол и мониторинг на суровото мляко);

-Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми (Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглеждат в стопанството си 20 повече млечни крави от една порода включени в развъдни програми с предназначение за производство „за мляко“, да реализира на пазара добитото мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания и изискванията на Регламента относно разплодните животни (Регламент (ЕС) 2016/1012)) и стопанството да е в система за контрол и мониторинг на суровото мляко;

-Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони (Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда от 5 до 9 женски животни, които са с предназначение за производство на месо и/или мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания);

-Обвързано с производството подпомагане за биволи (Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда 10 и повече женски биволи, да реализира на пазара добитото мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания и стопанството да е в система за контрол и мониторинг на суровото мляко);

-Обвързано с производството подпомагане за овце и кози (Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда в стопанството си 50 и повече овце-майки и/или 50 и повече кози-майки, да реализира на пазара добитото мляко и/или месо и дейността им в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания);

-Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми (Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда в стопанството си 50 и повече овце-майки от една порода включени в развъдни програми и/или 20 и повече кози-майки от една порода включени в развъдни програми, да реализира на пазара добитото мляко и/или месо и дейността им в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания);

-Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони (Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда си от 10 до 49 женски животни (овце-майки и/или кози-майки) в планински райони и дейността им да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания).

2.Секторни интервенции:

-Интервенции в сектор „Мляко и млечни продукти“

Чрез интервенциите в рамките на оперативните програми се предвижда подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и увеличаване на дела им във веригата на стойността. Секторът обхваща производството и преработката на сурово мляко от едри и дребни преживни животни – крави, биволи, овце и кози. Предоставянето на подкрепа на организации на производители, асоциации на организации на производители и групи на производители ще стимулира сдружаването на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и ще повиши нивото на организираност в сектора. Тази интервенция е свързана с изготвяне на оперативна програма, чрез която групи/организации/асоциации на организации на производители следва да постигнат една или повече от целите, предвидени в чл. 46, букви а)—з), й) и к) от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Интервенции, програмирани за финансиране от ЕЗФРСР.

Представителите на секторите имат възможност да получават подпомагане и по редица интервенции в областта на развитието на селските райони, насочени към подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта на производството и повишаване на добавената стойност.

-Инвестиции в земеделските стопанства;

-Инвестиции за преработка на селскостопански продукти;

-Подпомагане на много малки земеделски стопанства;

-Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство;

-Подкрепа на организации на производители или групи от производители;

-Биологично производство;

-Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност;

-Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии;

-Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС;

-Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство;

-Сътрудничество за къси вериги на доставки и местни пазари;

Освен от **инвестиционните интервенции**, финансирани от ЕЗФРСР за стимулиране на земеделските стопани да прилагат селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда, са разработени интервенции във втори стълб на ОСП, свързани с опазване на природните ресурси, биоразнообразието и смекчаване изменението на климата като възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии, традиционни практики за сезонна паша, екстензивна паша в земи, важни за биологичното разнообразие – ВПС, опазване на местни породи (автохтонни), застрашени от изчезване, важни за селското стопанство. Предвижда се подпомагане и за хуманно отношение към животните. Представителите на сектора могат да се възползват и от подкрепа чрез прилагане на интервенция „Биологичното производство“.

При прилагането на различните интервенции, финансирани чрез ЕФГЗ и ЕЗФРСР, ще бъдат взети необходимите мерки за избягване на двойно финансиране.

3.5.8 Sheep and goat

3.5.9 Protein crops

3.5.10 Sugar beet

3.5.11 Other sectors

3.6 Overview of the interventions that contribute to ensure a coherent and integrated approach to risk management, where relevant

В Стратегическия план са предвидени интервенции, които имат принос към управление на риска, които се допълват взаимно по отношение на допустимостта на бенефициентите. Предвижда се създаване на Взаимоспомагателен фонд за гарантиране на доходите, който да обхваща като членове всички земеделски стопани, които са получили директно подпомагане за предходната година, на основание прилагането на член 19 от Регламент № 2021/2115. Като допълнение към фонда се предвижда принос към застрахователни премии, изплатени по сключени застрахователни договорі, с отделна интервенция в Лозаро-винарския сектор и интервенция по чл. 76 от Регламент № 2021/2115. В допълнение е предвидена кризисна интервенция за Лозаро-винарския сектор, която да подпомага дейности по бране на реколтата на зелено, която може да бъде активирана при наличие на отключващи условия. По ЕЗФРСР е предвидена интервенция „Възстановяване на земеделския потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни дейност“. Структурирани по този начин, интервенциите с принос по управление на риска ще покрият в най-пълна степен рисковете през целия производствен селскостопански процес, включително превенция, реални производствени щети и загуба на доход поради възникнали кризисни икономически събития, без наличие на припокриване на подпомагането по отношение на установените загуби и при спазване на секторна демаркация при реализиране на принос към изплатени застрахователни премии.

3.7 Interplay between national and regional interventions

3.7.1 Where relevant, a description of the interplay between national and regional interventions, including the distribution of financial allocations per intervention and per fund

Неприложимо

3.7.2 Where relevant, where elements of the CAP Strategic Plan are established at regional level, how does the interventions strategy ensure the coherence and the consistency of these elements with the elements of the CAP Strategic Plan established at national level

Неприложимо

3.8 Overview of how the CAP Strategic Plan contributes to the objective of improving animal welfare and reducing antimicrobial resistance set out in point (i) of Article 6(1), including the baseline conditions and the complementarity

В планът е са идентифицирани потребности, насочени към въпросите за хуманно отношение на животните и употребата на антибиотици. Включените базови условия, както и интервенция „Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност“ имат за цел да подобрят процеса поотглеждане и да адресират въпроса за антимикробната резистентност. По интервенцията се предвижда да се предоставя финансова помощ за покриване на допълнителни разходи и пропуснати доходи, в следствие на доброволно поети ангажименти за хуманно отношение, както и намаляване антимикробната резистентност при отглеждане на ЕПЖ /говеда и биволи/ и ДПЖ /животни от рода на овцете и козите/. Чрез предвидените дейности по интервенцията се цели да се осигури по-дълъг период на пасищно отглеждане, повече свободно пространство в помещенията за отглежданите животни, както и намалена употреба на антимикробните средства, които ще окажат благоприятно влияние върху здравето и благосъстоянието на животните, ще подобри жизнеността им и ще спомогне за повишаване на качеството на произведената продукция. Помощта по интервенцията покрива само онези задължения, които надвишават задължителните стандарти и други задължителни изисквания, наложени чрез националното законодателство.

3.9 Simplification and reducing the administrative burden

С цел намаляване на административната тежест в рамките на предоставяне на финансова помощ по Стратегическия план ще бъде създадена балансирана и предсказуема среда за изпълнение чрез оптимизиране на административните процедури, унифициране на правилата за прилагане и електронизация на определени нива от комуникацията между бенефициентите, Управляващия

орган и Разплащателната агенция. В тази връзка се предвиждат следните конкретни мерки за намаляване на административната тежест, при съобразяване със спецификата на съответната интервенция:

Въвеждане използването на универсални формуляри за кандидатстване и отчитане изпълнението на проектите, което ще доведе до:

- Облекчаване бенефициентите и намаляване на броя на проблемите и въпросите по попълването на формулярите. Това ще намали значително допусканите грешки неправилно попълнени формуляри и намаляване броя на отхвърлени/отказани проекти;
- Разписване на точни, ясни и лесно приложими разпоредби в нормативна уредба или в насоките и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти, с цел облекчаване на тяхното прилагане от страна на бенефициентите.
- Разработването на универсални формуляри е предпоставка и за ефективно реализиране на електронизация на процесите.

Оптимизирането на документооборота в рамките на Стратегическия план ще бъде постигнато посредством:

- Преустановяване подаването на хартиен носител на документи, издавани от публични институции, при наличието на публично достъпни електронни регистри за справка на обстоятелства и/или наличието на регламентиран служебен достъп до такава информация;
- Преустановяване подаването на едни и същи документи повече от веднъж в процеса на оценка;
- Ограничаване на случаите, в които е необходимо документи да бъдат подавани в оригинал и/или с нотариална заверка и/или допълнителни копия от страна на бенефициентите;
- Създаване на възможност за електронно кандидатстване и отчитане на проекти;

·Използването на предварително събрана информация, при разработването на нормативна уредба или насоките и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение, която да послужи при прилагането на критериите за оценка. По този начин ще се облекчат бенефициентите да представят документи, с които да докажат съответствието с критерият. (Приложимо само за мерки, по които има предвидени критерии за оценка, както и в случаите когато критериите се основават примерно на брой население, безработица, риск от социално изключване и др.).

- Осигуряване на надежден електронен обмен на данни между органите, участващи в изпълнението на Стратегическия план, включително поетапно изграждане, там където е възможно на електронни връзки с други публични институции и осигуряване на електронен обмен на данни между УО/РА и бенефициентите;
- Осигуряване на разпоредби в националното законодателство или в насоките и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти и контролни механизми в процедурните правила за работа гарантиращи оптимизиране на вътрешните административни срокове по обработка на заявленията за подпомагане/заявките за плащане, което ще намали риска от по – късно стартиране изпълнението на проектите, респективно отчитане и верифициране на извършените от бенефициентите разходи и изплащане на финансовата помощ.

ü Въвеждане на мерки за намаляване на административната тежест в контекста на процеса по подготовка на проектните предложения:

- Осигуряване на информираност и прозрачност по отношение на периодите на прием по отделните мерки на годишна база, съобразени с напредъка по Стратегическия план и нейното ефективно и ефикасно прилагане. По този начин ще се осигури достатъчно време на бенефициентите за подготовка на проектни предложение /особено важно за по – големи проекти свързани със строително монтажни работи/, което намалява риска от грешки при

тяхното разработване и понижава значително възможността за недопустимост на дейности в проекта.

- Осигуряване на възможност за предоставяне на консултантски услуги,информационни дейности и методическа помощ с цел осигуряване на адекватна информация за бенефициентите и потенциалните такива, посредством планирането на подобен тип дейности в рамките на Стратегическия план. По този начин допълнително ще се намали риска от подготовката на некачествени проектни предложения поради неразбиране или липса на достатъчно информация от страна на бенефициентите.

Във връзка с процеса на оценка на проектни предложения и намаляване на административната тежест се предвижда:

Изграждане на постоянно действаща мрежа за обучение на служителите, ангажирани в прилагане на Стратегическия план с цел усъвършенстване на административния капацитет по управление и прилагане. По този начин ще се намали риска от административни грешки, които биха оказали негативно влияние върху оценката на изпълняваните от бенефициентите дейности/операции.

Въвеждане на общи дефиниции за всички интервенции, включени в стратегическия план.

Стандартизирането на дефинициите, използвани за всички интервенции, ще увеличи прозрачността на националното законодателство и правилата за отпускане и изплащане на подпомагане и ще повиши доверието на гражданите в органите на публичната администрация, ще даде възможност за използване на една и съща информация при интервенциите за предоставяне на подпомагане.

Обмен на данни

Подобряването и ускоряването на обмена на данни и достъпа до публични регистри намалява административната тежест върху кандидатите/бенефициентите чрез създаване на възможност за проверка посочени данни директно от разплащателната агенция, без да е необходимо представяне на документи от субекти, кандидатстващи за помощ/плащане

3.10 Conditionality

3.10.1 Main issue: Climate change (mitigation of and adaptation to)

3.10.1.1 GAEC 1: Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area

3.10.1.1.1 Summary of the farm obligation (e.g. prior authorisation system and reconversion obligation)

Съотношението на площите за постоянно затревените площи (ПЗП) спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение, определено през 2018 г.

Съотношението се поддържа ежегодно на национално ниво.

При спад на съотношението с повече от 5% през съответната година, земеделските стопани, на ниво стопанство, които са преобразували постоянно затревени площи и са допринесли за намалението на съотношението през съответната година се задължават да преобразуват обратно в ПЗП разораните през съответната година ПЗП.

3.10.1.1.2 Territorial scope (national, regional, farm-level, group-of-holdings)

national

3.10.1.1.3 Value of the reference ratio (including calculation method)

Ratio **12.96**

Explanation

Съотношението на площите за постоянно затревените площи (ПЗП) спрямо общата земеделска площ, декларирана от земеделските стопани през съответната година не трябва да намалява с повече от 5% спрямо референтното съотношение, определено през 2018 г.

Съотношението се поддържа ежегодно на национално ниво.

При спад на съотношението с повече от 5% през съответната година, земеделските стопани, на ниво стопанство, които са преобразували постоянно затревени площи и са допринесли за намалението на съотношението през съответната година се задължават да преобразуват обратно в ПЗП разораните през съответната година ПЗП.

Референтното съотношение на постоянно затревените площи е определен на национално ниво като са взети предвид следните данни и методически подход:

Постоянни пасища, декларирани през година 2018 - 506 036,96 ха

Постоянни пасища, декларирани от стопанства, прилагащи схема за дребни фермери през година 2018- 1 869,81 ха

Постоянни пасища, декларирани от биологични ферми през година 2018- 9 991,04 ха

Обща земеделска площ, декларирана за година 2018- 3 870 828,05 ха

Земеделски площи, декларирани от схемата за дребни фермери през година п 6 994,96 ха

Земеделски площи, декларирани в биологични ферми през година п 51 887,13 ха

Годишно съотношение Постоянни пасища-обработваема земя за 2018г. = 506 036,96 - 1 869,81 - 9 991,04 = ***494 176, 11 ха*** */ Обща земеделска площ, декларирана за година 2018 = 3 870 828,05 - 6 994,96 -51 887,13 =****3 811 945,96 ха***

Годишно съотношение Постоянни пасища-обработваема земя за 2018г. =12,96%

[In case of selection of regional level in the heading above

3.10.1.1.4.Type of farmers concerned (all farmers that have permanent grasslands)

Всички земеделски производители които декларират ПЗП на територията на страната

3.10.1.1.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard

Поддържането на нивото на постоянни пасища помага за предотвратяване на изчерпването на въглерода в почвите и надземната биомаса. Освен съхранението на въглерод, постоянните ливади и пасища също имат положително влияние върху биоразнообразието на национално ниво.

Референтните площи , използвани за изчисляване на референтното съотношение за 2018 г., са площите от кампанията за 2018 г., позволява със сигурност да се идентифицират постоянните пасища. През текущата година площите, използвани за изчисляване на съотношението, са площите, декларирани, така че съотношението да може да се изчисли в края на лятото, за да се създаде, ако е необходимо, системата за разрешение и системата за оторизация или забрана преди новата кампания на съответната година.

3.10.1.2 GAEC 2: Protection of wetland and peatland

3.10.1.2.1 Summary of the on-farm practice

От 2025г, в рамките на влажните зони и торфищата, при всички видове земеделски площи се забранява:

- всички дълбоки почвени обработки;
- пресушаването и дренирането;
- преобразуването и разораването на постоянно затревените площи;
- изгарянето на растителността;
- забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове.

3.10.1.2.2 Year of application of the GAEC

Please select year: **2025**

Justification

От 2025г, в рамките на влажните зони и торфищата, при всички видове земеделски площи се забранява:

- всички дълбоки почвени обработки;
- пресушаването и дренирането;
- преобразуването и разораването на постоянно затревените площи;
- изгарянето на растителността;
- забранява се използването на минерални и органични азотсъдържащи торове.

При достатъчно геобазирани данни за налично картографиране и като се вземе предвид работата, която трябва да бъде извършена за установяване на такива площи, ДЗЕС 2 ще бъде приложена през 2025 г. в зависимост от графика на операциите, които трябва да бъдат извършени, в процес на изграждане (В процес на консултация и изготвяне на слой с площи попадащи в обхвата на влажните зони)

3.10.1.2.3 Territorial scope and area designated

Картирането на влажни зони и торфища ще определи тези влажни зони и торфища на национално ниво. Това картографиране ще се основава на съществуващото зониране на вътрешните влажни зони, на Рамсарските влажни зони и на торфищата на територията на цялата страна.

3.10.1.2.4 Type of farmers concerned

Всички земеделски производители, които получават помощ, подлежат на кръстосано спазване и обработваемите земи попадат във влажните зони

3.10.1.2.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard

Основната цел на този стандарт е да защити богатите на въглерод почви на влажните зони и торфищата. Мерките целят да предотвратят деградацията на тези чувствителни и уязвими зони, като забранят определени селскостопански практики, които унищожават тези екосистеми, които са много ценни от гледна точка на околната среда. Забраната за разораване, използване на торове, забраната за изгаряне съдейства да се постигне запазване на въглерода в тези зони, като освен това се постига и запазване на биологичното разнообразие, поради запазване на обитателите в тези зони.

3.10.1.3 GAEC 3: Ban on burning arable stubble, except for plant health reasons

3.10.1.3.1 Summary of the on-farm practice

Забранява се изгарянето на стърнищата, освен по фитосанитарни причини, установени по съответния ред и придружени с документ, указващ размера на площта за който се прилага

3.10.1.3.2 Territorial scope

Цялата територия на страната

3.10.1.3.3 Type of farmers concerned

Всички земеделски производители, получаващи помощ за кръстосано спазване, които отглеждат полски култури.

3.10.1.3.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard

Този стандарт спомага да се поддържа нивото на органична материя в почвата. Забраната за изгаряне на стърнища и остатъци от обработваеми култури, като лишава фермерите от възможността да изгарят тези остатъци, като в същото време ги насърчава да заравят тези остатъци в почвата след прибиране на реколтата. Заравянето на остатъци след прибиране на реколтата спомага за поддържане на органичното съдържание на почвите, което предотвратява тяхното обедняване и деградация. Следователно мярката допринася за поддържане на по-добро състояние на почвата.

Освен това изгарянето на стърнища и растителни остатъци е един от източниците на въглеродни емисии от селското стопанство.

По този начин забраната за изгаряне на стърнища и остатъци от обработваеми култури ограничава отстраняването на въглерод от обработваемата земя. По този начин този стандарт допринася за смекчаване на изменението на климата. Забраната за изгаряне ограничава емисиите на фини частици в атмосферата и следователно помага за ограничаване на замърсяването на атмосферата,

като помага за опазването на качеството на въздуха

3.10.2 Main issue: Water

3.10.2.1 GAEC 4: Establishment of buffer strips along water courses

3.10.2.1.1 Summary of the on-farm practice

Забранява се използването на минерални и органични торове, както и препарати за растителна защита в буферните ивици:

- с ширина минимум 5 метра на равнинни площи, по протежение на повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море), с изключение на оризовите клетки;

- с ширина минимум 10 метра на равнинни площи при торене с течна фракция на оборския тор;

- с ширина минимум 10 метра при торене на площи при наклонени терени;

- с ширина минимум 50 метра при площи с остърнаклон.

- не се тори в буферните ивици с различните видове тор при терени с наклон по-голям от 12º.

Тези буферни ивици да отговарят на следните критерии:

- Минимална ширина: Минималната ширина на буферните ленти е определена на 5 метра, при равнинни терени; и повече – 10 и 50 метра при наклони

- Буферните ивици по протежение на водните басейни трябва да имат растителна покривка или остатъци от нея през цялата година, съставена от тревисти, храстови или дървесни видове.

Прилагането на минерални и органични торове и препарати за растителна защита е забранено върху тези буферни ивици

3.10.2.1.2 Minimal width of buffer strips (in m)

5

3.10.2.1.3 Territorial scope, including water courses definition

Територии, които попадат в такива зони

3.10.2.1.4 Type of farmers concerned

Всички земеделски стопани, които се възползват от подпомагане и подлежащи на спазване на условност, които имат земеделска земя, разположена в близост до водни обекти, отговарят на изискването на този стандарт.

3.10.2.1.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard

Буферните ивици, разположени по протежение на водните потоци, помагат за подобряване на качеството на водата, като намаляват рисковете от дифузно замърсяване. Минималната ширина от 5 метра буферна лента, поддържана в България въпреки европейската регулаторна възможност за намаляване на тази ширина до 3 метра съгласно нитратната директива, ограничава риска от отклоняване по време на прилагането на фитосанитарни продукти и торове.

Буферните ивици също позволяват да се намалят рисковете от ерозия по краищата на водните потоци и следователно да се избегне влошаване на качеството на водата, свързано с суспендирани твърди вещества

3.10.3 Main issue: soil(protection and quality)

3.10.3.1 GAEC 5: Tillage management, reducing the risk of soil degradation and erosion, including consideration of the slope gradient

3.10.3.1.1 Summary of the on-farm practice

За ограничаване на ерозията на площи с наклон и на такива застрашени от ерозия се прилага:

-1. За обработваеми земи, всички почвообработващи операции се извършват напречно на склона или по хоризонталите на терена/контурна обработка/.

- 2. За трайни насаждения отглеждани на наклон и застрашени от ерозия почви се извършва укрепване на междуредията чрез затревяване частично/пълно, или засяване/засаждане с други култури, като обработката на почвата се извършва напречно на склона или по хоризонталите.

Наложената практика се състои в спазване на и следната забрана:

- липса на механизирани дейности върху наводнени или преовлажнени почви;

3.10.3.1.2 Territorial scope (including erosion risks areas and the slope gradient)

Стандартът се прилага за всички земеделски производители, разположени в идентифицирани рискови зони, като се запазват следните критерии: наклон > 10^0

3.10.3.1.3 Type of farmers concerned

Всички земеделски стопани и подлежащи на прилагането на условност, които разполагат с обработваема земя и трайни насаждения (с изключение на площите, предназначени за култури под вода – оризища).

3.10.3.1.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard

Целта на този стандарт е да се сведе до минимум загубата на почва и нейното деградиране поради ерозия чрез прилагане на по-щадящи техники за обработка на почвата, по-специално на парцелите, които са най-чувствителни към ерозия.

Чувствителността на почвите към ерозия идва от няколко физически параметъра: наклонът е основен фактор и се влошава от вида на почвата (по-специално глинести и песъчливи почви), валежите (главно тяхната интензивност и честота) и отсъствието на растително покритие. Въздействието на земеделските практики е възможно да се ограничи тяхното въздействие. По този начин, на парцели с наклон, по-голям от 10^0, оран, извършена напречно на наклона, ограничава скоростта на водата и следователно намалява оттичането и механичното изнасяне на горните почвени хоризонти.

При трайни насаждения, разположени на голям наклон, предотвратяването на ерозионните процеси се очаква да получи чрез засяване на тревисти смески, които задържат оттичането и отмиването на почвения хоризонт.

3.10.3.2 GAEC 6: Minimum soil cover to avoid bare soils in period(s) that are most sensitive

3.10.3.2.1 Summary of the on-farm practice (including the period concerned)

В земеделското стопанство с уникален регистрационен номер и обработваеми площи над 10 ха включително, е задължително в общата сеитбооборотна площ да се включат минимум 30% презимуващи култури със слята повърхност или в земеделското стопанство с уникален регистрационен номер и с обработваема площ над 10 ха включително, следва минимум 30% от площта да е покрита с покривни култури, растителни остатъци или мулч от предходната култура през чувствителните периоди на годината.

Определение: Период от годината, през които почвата не е покрита и не е защитена с растителна покривка и съществува опасност от водна и ветрова ерозия. За територията на България, този период съвпада най-често с есенно-зимния период, т.е. обикновено от октомври до февруари на следващата година

3.10.3.2.2 Territorial scope

Цялата територия на страната

3.10.3.2.3 Type of farmers concerned

Всички земеделски производители, които получават подпомагане, подлежат на кръстосано съответствие

3.10.3.2.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard

Наличието на растително покритие, особено през зимния период, позволява да се смекчи водната ерозия на почвата. Мулчирането и оставянето на растителни остатъци също е с значителен принос най-напред за подобряване на механичния състав и подобряване на водопоглъщателната способност на почвено поглъщателния комплекс. Обработката напречно на склона на съответния парцел способства за намаляване на оттока и отмиването на горния почвен хоризонт при терени склонни към водна ерозия.

3.10.3.3 GAEC 7: Crop rotation in arable land except for crops grown under water

3.10.3.3.1 Summary of the on-farm practice for crop rotation

3.10.3.3.2 Summary of the farm practice for crop diversification

Въвеждат се следните изисквания към земеделските стопани:

Когато обработваемата земя на земеделския стопанин включва между 10 и 30 хектара и не е изцяло засята с култури под вода през значителна част от годината или през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, на тази обработваема земя има най-малко две различни култури. Основната култура не трябва да превишава 75% от обработваемата земя.

Когато обработваемата земя на земеделския стопанин включва повече от 30 хектара и не е изцяло засята с култури под вода през значителна част от годината или през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, на тази обработваема земя трябва да се отглеждат най-малко три различни култури. Основната култура не заема повече от 75% от тази обработваема земя, а двете основни култури обхващат заедно не повече от 95% от обработваемата земя.

От изискването могат да се изключат следните случаи:

а) когато повече от 75% от обработваемата земя се използва за производството на треви или други тревни фуражи, засята е с бобови култури, оставена е под угар или съчетава тези употреби;

б) когато повече от 75% от отговарящата на условията за подпомагане земеделска площ е постоянно затревена площ, се използва за производството на треви или други тревни фуражи или за производството на култури под вода през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, или съчетава тези употреби;

2) Вид на засегнатите земеделски производители – Всички земеделски стопани, подлежащи на подпомагане и спазващи кръстосаното съответствие. От изискването се изключат следните случаи:

а) когато повече от 75% от обработваемата земя се използва за производство на треви или други тревисти фуражи, земя, оставена под угар, земята се използва за отглеждане на бобови култури или е обект на комбинация от тези употреби.

б) когато повече от 75% от отговарящата на условията за подпомагане земеделска площ е постоянно затревена, се използва за производството на треви или други тревни фуражи или на култури под вода през значителна част от цикъла за отглеждане на културите, или съчетава тези употреби.

в)когато обработваема земя е с размер до 10 хектара.

Счита се, че земеделските стопани, сертифицирани за биологично производство в съответствие с Регламент (ЕС) № 2018/848, отговарят на този стандарт.

3.10.3.3.3 Territorial scope

Територията на цялата страна

3.10.3.3.4 Type of farmers concerned

☐All farmers who have at their disposal arable land (no exemption)

☒Exemptions that apply

With a size of arable land up to 10 hectares (footenote 5 of annex III, point (1)(c))

Where more than 75% of the eligible agricultural area is permanent grassland (footnote of Annex III, point(1)(b))

Where more than 75% of arable land is used for the production of grasses or other herbaceous forage, is used for land laying fallow, cultivation of leguminous crops, or is subject to a combination of those uses (footnote of Annex III, point(1)(a))

3.10.3.3.5 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard (notably if MS has chosen crop diversification)

В много стопанства на територията на страната броят и разнообразието на отглежданите земеделски култури намалява. Прилагането на критерий за диверсификация на културите в цялата територия изглежда по-подходящо от критерия за ротация, поради следните причини.След като земеделски производител е задължен по силата на този стандарт да спазва правилата относно разнообразието от култури, не е в негов интерес да отглежда един и същ вид на едни и същи парцели. Оглеждането на един и същи парцел година след година на една и съща култура не представлява агрономически или икономически интерес за земеделския производител, като се има предвид спада на добивите и неговата икономическа устойчивост. Практически на територията на страната повторение на отглежданата култура е много рядка практика и се избягва от стопаните

Диверсификацията на отглежданите култури в земеделските стопанствата прибавя допълнителни ползи като:
– смекчава въздействието на провежданите агротехнически мероприятия върху околната среда и природните ресурси;
– разпределя икономическия риск за земеделските производители („слабата“ година за едни култури ще бъде добра за други. Така пропуснатите ползи от една провалена реколта, ще бъдат компенсирани от добрите реколти на другите отглеждани култури);
– повишава гъвкавостта на стопанството и използването на печеливши пазарни ниши за допълнително отглежданите култури;
– създава нов поминък и бизнес въз основа на по-голямото разнообразие на отглежданите култури;

3.10.4 Main issue: Biodiversity and landscape (protection and quality)
3.10.4.1 GAEC 8: Minimum share of arable land devoted to non-productive areas and features, and on all agricultural area, retention of landscape features and ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season
3.10.4.1.1 Summary of the in-farm practice
Standard of minimum share:
☒At least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow.
Share (%) of arable land devoted to non-productive areas and features : **4.0%**

☒At least 3% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow when the farmer commits to at least 7% of arable land devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 31(5a).

☒At least 7% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow, and catch crops and nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be non-productive areas and features, including land lying fallow. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.
Share (%) of arable land devoted to non- productive areas and features and to catch crops or N-fixing crops : **3.0%**

List of features (Indicative list of features and non-productive areas eligible for calculating the minimum share)
☐Cairns

☐cultural features

☒Ditches

☒Fiels margins, patches or parcelsbuffer strips

☒Hedgerows individual or group of treestrees rows

☒Land Lying fallow

За постигане на целта на този стандарт, земеделските стопани следва да изпълняват някои от посочените варианти:

1/ Стопанство с обработваема земя е над 10 ха включително, трябва да поддържа поне 4% от обработваемата земя като:

-Непроизводствени площи и характеристики - земя оставена под угар, тераси, особености на ландшафта като:

1. Живи плетове или редици от дървета;
2. Отделни дървета;
3. Дървета в група;
4. Дървесни противо-ерозионни пояси;
5. Синори;
6. Влажни зони;
7. Зелени зони около водни течения
8. Буферни ивици
9. Ивици по краищата на гори

2/ Стопанство с обработваема земя над 10 ха, включително трябва да поддържа поне 7% от обработваемата си земя при условие, че стопанството включва и отглеждането на междинни и покривни култури, азотфиксиращи култури. В този случай земеделските стопани следва да отделят минимален дял от 3% за непроизводствени площи и характеристики

3/При стопанства с обработваема земя над 10 ха, включително и при поддържане на поне 7% от нея за непроизводствени площи и характеристики, реализирани чрез прилагане на екосхема съвместима с целта на настоящия стандарт и делът на непроизводствените площи и характеристики за покриването на настоящия стандарт се ограничава до 3%.

Междинни, покривни или азотфиксиращи култури, както и при особеностите на ландшафта се отглеждат без използване на продукти за растителна защита

За целта на този стандарт, междинните култури се изчисляват с тегловен коефициент от 0,3

☒Others

1.Isolated tree (per tree), Field copses, Hectares of agro-forestry (per 1 m2), Strips of eligible hectares along forest edges (per 1 m)

☒Small ponds

☒Small wetlands

☒Stonewalls

☐Streams

☒Terraces

List of features (for retention)

- Ditches
- Fiels margins, patches or parcelsbuffer strips
- Hedgerows individual or group of treestrees rows
- Land Lying fallow
- Small ponds

- Small wetlands
- Stonewalls
- Streams
- Terraces

Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season (mandatory)

Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите характеристики на ландшафта чрез:
- забрана за изрязване на жив плет и дървета по време на размножаването и отглеждането на птици (от 1 март до 31 юли).
-запазват се полски граници (синори) в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
-запазват се съществуващите трайни тераси в блока на земеделското стопанство и/или земеделския парцел;
- опазват се постоянните пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (Pteridium aquilinum), чемерика (Veratrum spp.), айлант (Ailanthus altissima) и аморфа (Amorpha fruticosa) и др.

Measures for avoiding invasive plant species

Опазват се постоянните пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (Pteridium aquilinum), чемерика (Veratrum spp.), айлант (Ailanthus altissima) и аморфа (Amorpha fruticosa) и др.

3.10.4.1.2 Territorial scope (applicable for the “minimum share” standard)

Териториален обхват на стандарта - Цялата територия на страната

3.10.4.1.3 Type of farmers concerned (applicable for the “minimum share” standard)

☐All farmers who have at their disposal arable land (no exemption)

☒Exemptions that apply

With a size of arable land up to 10 hectares (footenote 5 of annex III, point (1)(c))

Where more than 75% of the eligible agricultural area is permanent grassland (footenote 5 of annex III, point (1)(b))

Where more than 75% of arable land is used for the production of grasses or other herbaceous forage, is used for land laying fallow, cultivation of leguminous crops, or is subject to a combination of those uses (footnote of Annex III, point(1)(a))

3.10.4.1.4 Explanation of the contribution to the main objective of the practice/standard

Запазването на дял от обработваемата земя като дял в земеделското стопанство представляват екологичен фактор, които правят възможно запазването и подобряването на биоразнообразието във фермите и позволява екосистемите функционират нормално, осигурявайки екосистемни услуги, които приемаме за даденост. Животинските видове опрашители, а и не само имат ключова роля за възпроизводството на много култури.

Оставяйки дървесните и храстовидни видове в естествения си вид и ареал, осигурявайки живи коридори с растителност се увеличава биоразнообразието, което ни осигурява чист въздух, прясна вода, качествени почви и богатство от хранителни видове. Индиректно това спомага за борба с промените в климата и да се приспособяваме към тях, както и да намалим рисковете от природни бедствия.

Оставянето на непроизводствени площи, в чиято зона не се извършва третиране с препарати за растителна защита се постига и намаляване на натиска и опасността от замърсяване с пестициди на земеделските площи с производствено предназначение.

3.10.4.2 GAEC 9: Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natura 2000 sites

3.10.4.2.1 Summary of the on-farm practice

Екологично чувствителни постоянно затревени площи са всички постоянно затревени площи, намиращи се в защитени зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). Списъкът на тези защитени зони е обнародван в "Държавен вестник" по реда на чл. 10, ал. 4 ЗБР.

Постоянно затревените площи в зони по НАТУРА 2000 са включени в рамките на слой „Екологично чувствителни ПЗП”. **Те не трябва да бъдат разоравани или преобразувани**

3.10.4.2.2 Territorial scope

Total indicative area of environmentally-sensitive permanent grasslands in Natura 2000 sites covered by the GAEC in ha: **426348.0**

3.10.4.2.3 Type of farmers concerned

Всички земеделски стопани, ползващи се от подпомагане, подлежащи на кръстосано съответствие, които попадат в така наречените чувствителни постоянно затревени площи.

3.10.4.2.4 Explanation of the contribution to achieve the main objective of the GAEC standard

Опазването на чувствителните ливади и пасища допринася за поддържане на разнообразието на флората и фауната и за увеличаване на местообитанията в съответните ландшафти.

3.10.5 Additional GAEC (if applicable)

4. Характеристики, общи за няколко интервенции

4.1 Определения и минимални изисквания

4.1.1 Селскостопанска дейност

4.1.1.1 Определение на производство

Производство на селскостопански продукти е производството, отглеждането или култивирането на селскостопански продукти, прибиране на реколтата, доене, развъждане и отглеждане на животни за селскостопански цели.

4.1.1.2 Определение на поддръжка на земеделските площи

4.1.1.2.1 Arable Land

Поддържане на обработваема земя е извършване на годишна основа на поне една от следните дейности- изораване; дисковане; култивиране; ивични обработки (обработка на почвената повърхност на ивици с различна ширина); мулчиране с остатъците от предходната култура, косене на трева с изнасяне на сено/сенаж.

4.1.1.2.2 Permanent crops

Поддържане на трайни насаждения е извършване на годишна основа на поне една от следните дейности: косене на тревата или поддържане на почвената повърхност в междуредията с подходящи обработки според прилаганите системи (угарна, чимово мулчирна, мулчирна или ливадно зачимяване); подходящи зимни и/или летни резитбени операции, поддържане на добро фитосанитарно състояние на трайните насаждения.

4.1.1.2.3 Permanent grassland

Поддържане на постоянно затревени площи е извършване на годишна основа на поне една от следните дейности: косене на тревата с изнасяне на сено/сенаж и предотвратяване на навлизането и разпространението на нежелана и рудерална растителност.

4.1.2 Земеделска площ

4.1.2.1 Elements of agroforestry systems when it is established and/or maintained on the agricultural area

4.1.2.1.1 Arable Land

- Дървесни видове / мозаечно, разпръснати и/или такива в линия/, перпендикулярно на наклона и преобладаващия вятър;
- Храстовидна растителност;
- Мултифункционални буферни ивици / медицински, етерични, бобови, ливадно-тревни видове.

4.1.2.1.2 Permanent crops

1. Мултифункционални буферни ивици / медицински, етерични, бобови, ливадно-тревни видове/
2. Овощни видове, присадени на слаборастящи подложки и встъпващи рано в плододаване в междуредовото пространство, лечебни, етерично-маслени и др.
3. Храстовидна растителност, перпендикулярна на наклона и преобладаващите ветрове.

4.1.2.1.3 Permanent grassland

- Единични /мозаечно разположени дървета/ или дървета в група – линейно разположени – Silvopasture
- Храстовидни ивици
- Крайбрежни буферни ивици от многогодишна растителност (дървета/храсти/треви)

4.1.2.2 Arable land

4.1.2.2.1 Other comments relating to the definition of arable land

Земя, оставена под угар - земеделска площ, върху която е извършена най-малко една от следните почвени обработки: изораване, дисковане, листеруване (плоскорезна обработка), култивиране, ивични обработки, мулчиране с остатъците от предходната култура и върху която не се произвежда земеделска продукция в периода от 1 януари до 15 юли на година на кандидатстване.

4.1.2.3 Permanent crops

4.1.2.3.1 Definition of nurseries

Разсадници- означава следните площи с млади фиданки на (дървесни) видове, отглеждани на открито за по-късно разсаждане:

1. лозови разсадници и разсадници за подложки за присаждане;
2. разсадници за овошки и ягодови плодове;
3. разсадници за декоративни растения;
4. търговски разсадници за горски дървесни видове, без тези за задоволяване нуждите на самото стопанство в рамките на залесени площи;
5. горски разсадници, на чиято площ се извършва производство на фиданки от горски дървесни и храстови видове, вписани в националния регистър съгласно условията и реда за регистрация на горски разсадници;
6. разсадници за дървета и храсти за засаждане в градини, паркове, край пътя и върху насипи (например растения за жив плет, розови и други декоративни храсти, декоративни иглолистни растения), включително при всички случаи техните подложки за присаждане и фиданки.

4.1.2.3.2 Definition of Short Rotation Coppice

Означава площи, засадени с многогодишни култури, чиито корени или дънери остават в почвата след прибиране на реколтата, като през следващия сезон се появяват нови издънки от следните видове:

1. Тополи (Populus ssp.) – Черна топола (Populus nigra); Бяла топола (Populus alba); Трепетлика (Populus tremula) – максимален цикъл на реколтиране – 6 години.
2. Върби (Salix spp.) – Бяла върба (S. alba); Тритичинкова върба (S. triandra); Трошлива върба (S. fragilis); Ракита (S. purpurea); Ива (S. caprea) – максимален цикъл на реколтиране – 6 години.
3. Черна елша (Alnus glutinosa) – максимален цикъл на реколтиране - 20 години.
4. Сребролистна липа (Tilia tomentosa) – максимален цикъл на реколтиране - 20 години.
5. Полски бряст (Ulmus minor) – максимален цикъл на реколтиране - 20 години.
6. Леска (Corylus avellana) – максимален цикъл на реколтиране - 20 години.
7. Източен чинар (Platanus orientalis) –максимален цикъл на реколтиране - 20 години.
8. Черница (Morus spp.) – максимален цикъл на реколтиране - 20 години.

За видовете дървесни култури с кратък цикъл на ротация, които са с максимален цикъл на прибиране на реколтата по-дълъг от 8 години, се изисква минимална гъстота от 6000 бр./ха.

4.1.2.3.3 Other comments relating to the definition of permanent crops

Няма допълнителни коментари и бележки относно определението за "Трайни насаждения".

4.1.2.4 Permanent grassland

4.1.2.4.1 Definition of grasses and other herbaceous forage

Всички тревни растения, които традиционно растат на естествените пасища и ливади или обикновено са включени в смесите от семена, предназначени за засяване на пасища или ливади.

4.1.2.4.2 Decision to use ‘ploughing’ criterion in relation to permanent grassland classification

: **Не**

4.1.2.4.3 Decision to use ‘tilling’ criterion in relation to permanent grassland classification

: **Не**

4.1.2.4.4 Decision to use ‘reseeding with different types of grasses’ criterion in relation to permanent grassland classification and its description in case of affirmative reply

: **Не**

4.1.2.4.5 Decision regarding the inclusion of other species such as trees and/or shrubs which produce animal feed, provided that grasses and other herbaceous forage remain predominant

: **Да**

4.1.2.4.6 Decision regarding the inclusion of other species, such as shrubs and/or trees, which could be grazed and/or which produce animal feed, where grasses and other herbaceous forage are traditionally not predominant or are absent in grazing areas

Решение(я) относно включването на подходящи за паша дървета и/или храсти : **Не**

a) In case of affirmative, applicable to all MS/region? : **Не**

b) in case of negative reply to question a), applicable only to land which forms part of established local practices? : **Не**

4.1.2.4.7 Other comments relating to the definition of permanent grassland

Допълнителни коментари във връзка с номер секция 4.1.2.4.5

Други видове, които са подходящи за паша, могат да присъстват на постоянно затревените площи, при условие че тревата или другите тревни фуражи остават преобладаващи:

- Храсти, подходящи за паша и достъпни за животните

4.1.2.5 Other comments relating to the definition of agricultural area in general

Няма допълнителни коментари.

4.1.3.1 Criteria how to establish the predominance of agricultural activity in case the land is also used for non-agricultural activities

На допустимите за подпомагане хектари могат да се осъществяват и неселскостопански дейности при условие, че селскостопанските дейности могат да се осъществяват, без да бъдат значително възпрепятствани от интензитета, характера, продължителността и времето на неселскостопанските дейности, когато земеделската площ на стопанството се използва и за неселскостопански дейности. Случайното извършване на неселскостопански дейности трябва да бъде ограничено във времето, не трябва да влошава структурата на почвата, нито да води до разрушаване на растителна покривка или да застрашава спазването на стандартите за Добро земеделско и екологично състояние върху допустимите за подпомагане хектари. За площите с култури, неземеделските дейности трябва се извършват след прибирането на реколтата. Площи, които не могат да се използват или не се използват за селскостопански или за преобладаващо селскостопански дейности като необработваемите (изоставени/пустеещи) земеделски площи; площите, непригодни за извършване на земеделска дейност и такива с нормативни ограничения за извършване на земеделска дейност; неземеделските земи, вкл. териториите, заети от гори, урбанизираните територии, водните обекти и прилежащите им площи, нарушените терени, транспортната инфраструктура и прилежащите към нея територии, голи и ерозирали терени (заети от пясъци, чакъл и голи скали), не са допустими за подпомагане.

4.1.3.2 Criteria to ensure that the land is at the disposal of the farmer

Допустимите хектари на стопанството, които са включени в заявлението за подпомагане на земеделския стопанин за дадена календарна година трябва да са на негово разположение за осъществяване на земеделска дейност на 31 май на съответната календарна година, което се удостоверява с правно основание за ползване, регистрирано съгласно националното законодателство.

4.1.3.3 Period during which an area has to comply with the definition of ‘eligible hectare’

Площта, за която могат да се отпускат плащания, трябва да отговаря на определението за допустим хектар през цялата календарна година, освен в случай на непреодолима сила или извънредни обстоятелства.

4.1.3.4 Decision to include areas used for agricultural activity only every second year

: **Не**

4.1.3.5 Decision regarding the inclusion of other landscape features (those not protected under GAEC), provided that they are not predominant and do not significantly hamper the performance of an agricultural activity due to the area they occupy

: **Да**

Допустимият хектар може да включва други характеристики на ландшафта, включени в общата площ на земеделския парцел, като каменни стени, канавки, полски пътища за достъп, при условие, че общата ширина не надхвърля 2 м.

4.1.3.6 Decision as regards permanent grassland with scattered ineligible features, to apply fixed reduction coefficients to determine the area considered eligible

: **Да**

Поради особеното значение на тези характеристики на ландшафта за биоразнообразието, постоянно затревените площи са допустими за подпомагане, когато върху тях има мозаечно разположени храсти, годни за паша, скали и други трайно неподходящи за подпомагане площи с единична площ под 100 кв.метра, които заемат не повече от 10% от общата площ.

4.1.3.7 Decision to maintain the eligibility of previously eligible areas when they no longer meet the definition of 'eligible hectare' pursuant to paragraphs a) and b) of Article 4(4) of the SPR regulation as a result of using national schemes the conditions of which comply with the interventions covered by integrated system referred to in Art 63(2) of Regulation (EU) HzR allowing for the production of non-annex 1 products by way of paludiculture and which contribute to envi-clima related objectives of the SPR regulation

: **Не**

4.1.4 Active farmer

4.1.4.1 Criteria to identify those who have minimum level of agricultural activity

Земеделските стопани, които извършват поне минимална селскостопанска дейност и са вписани в националния Регистър на земеделските стопани се определят като „активни земеделски стопани".

Минимална селскостопанска дейност:

1. да стопанисва минимум 0,5 ха земеделски площи и/или
2. да има регистрирани във Ветис минимум 5 крави и/или юници и/или
3. да има регистрирани във Ветис минимум 10 овце-майки и/или кози-майки

4.1.4.2 Decision to use a negative list of non-agricultural activities as a complementary tool

: **Да**

Не са активни земеделски стопани физическите и юридическите лица, които:

1. експлоатират летища, железопътни услуги, водни съоръжения, услуги в сферата нанедвижимите имоти, спортни игрища и места за отдих;
2. са държавни или общински администрации или техни поделения.

Тези лица ще бъдат признати за активни земеделски стопани, когато докажат едно от следните изисквания:

1. годишният размер на директните плащания е най-малко 5% от общия размер на приходите на лицето, които е получило от неселскостопански дейности през най-близката данъчна година, за която са налични такива доказателства;
2. общият размер на приходите, получени от селскостопанска дейност през най-близката данъчна година, за която са налични такива доказателства, представлява най-малко една трета от общия размер на приходите на лицето;
3. основната дейност на юридическите лица, които са търговци и едноличните търговци съгласно Кода на икономическата им дейност, определен в Търговския регистър, удостоверен от Националния статистически институт, е упражняване на селскостопанска дейност;
4. предметът на дейност, основната икономическа дейност или упражняваната дейност на юридическите лица, които не са търговци и физическите лица съгласно регистър БУЛСТАТ, удостоверени от Националния статистически институт, е упражняване на селскостопанска дейност.

4.1.4.3 Decision to set an amount of direct payments not higher than EUR 5 000 under which farmers shall in any event be considered as ‘active farmers’

: **Да**

Изискванията за активен земеделски стопанин не се прилагат по отношение на земеделски стопани, които за предходната година са получили директни плащания под левовата равностойност на 5000 евро, те се считат за „активни земеделски стопани“.

Това определение допринася за следното:

1. Отпускането на директни плащания се опростява чрез намаляване на административната тежест.
2. Укрепва се устойчивостта на малките земеделски стопани, които също допринасят за жизнеността на селските райони и за ползите от земеделската дейност за околната среда.

4.1.5 Млад земеделски стопанин

4.1.5.1 Maximum age limit

Максимална възрастова граница: **40**

4.1.5.2 Conditions for being ‘head of the holding’

Ръководител на земеделско стопанство, който изпълнява следните условия: кандидат/бенефициент физическо лице, собственик на предприятието на кандидата/бенефициента ЕТ или собственик на капитала на кандидата/бенефициента ЕООД

4.1.5.3 Appropriate training and/or skills required

Лице, което притежава професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина, и/или икономическо образование със земеделска насоченост.

4.1.5.4 Other comments relating to Young farmer definition

Лице, което към момента на подаване на проектното предложение или заявление за подпомагане е на възраст не повече от 40 навършени години (включително).

4.1.6 New farmer

4.1.6.1 Conditions for being ‘head of the holding’ for the first time

4.1.6.2 Appropriate training and skills required

4.1.7 Minimum requirements for receiving direct payments

4.1.7.1 Threshold

Threshold in ha: **0.5**

Threshold in EUR: **100.0**

4.1.7.2 Explanation

Минималният праг на хектар за необвързаното подпомагане с директни плащания ще намали прекомерната административна тежест от управлението на плащания на много малки суми и ще подпомогне кандидатите по-лесно да оценят тяхната допустимост. Приетият праг на площ от 0.5 ха позволява да се включат в системата за директни плащания най-малките ферми, които играят важна роля в социалната структура на селските райони. Селскостопанската продукция от тези ферми допринася за подпомагане и диверсификация на доходите на тези малки земеделски стопани.

Паричният праг за получаване на обвързано с производството подпомагане за животни в размер на 100 и повече евро ще осигури достъп до подкрепа на земеделски стопани, които държат по-малко хектари от определения праг на площ, но отговарят на условията за подкрепа, свързана с животни.

4.1.8 Other definitions used in the CAP Plan

Заглавие	Описание

4.2 Елемент, свързани с преки плащания

4.2.2 Reduction of direct payments

4.2.2.1 Description of the reduction and/or capping of direct payments

Do you apply the reduction of payments? : **Не**

Do you apply capping (i.e. 100% reduction)? : **Да**

Разяснения

С цел по- балансирано разпределение на подкрепата и насочване на подпомагането, съобразно приоритизираните потребности в Стратегическия план е определена горна граница за размера на основното подпомагане на доходите за устойчивост, което се отпуска на земеделски стопанин за дадена календарна година. Намалението е със 100 % сумата, надвишаваща 100 000 EUR на основното подпомагане на доходите за устойчивост.

4.2.2.2 Subtraction of labour costs

Do you apply the subtraction of labour costs? : **Да**

Разяснения

Преди да се приложи намалението на плащанията от размера на директните плащания, които се отпускат на земеделски стопанин за дадена календарна година ще бъдат приспаднати заплатите, свързани със селскостопанската дейност, които са действително изплатени и декларирани от земеделския стопанин, включително вноските за осигуряване. Разходите за трудови възнаграждения, включително вноските за осигуряване ще се отчитат за всички работници, които са заети в стопанството, назначени под код на икономическата дейност в областта на селското стопанство, съгласно Класификатора на икономическите дейности в България.

Преди налагането на таван на плащания ще бъдат приспаднати разходите за заплати и осигуровки за едно заето лице, в размер на не повече от 2,5 пъти средната брутна месечна заплата, за икономическа дейност - „Селско, горско и рибно стопанство“ определена от Националния статистически институт за годината на подаване на заявлението за подпомагане.

4.2.2.3 Прогнозен резултат от намаляването на преките плащания и прилагането на горна граница за всяка година

Референтна година	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Разяснения
Финансова година	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
Общо годишно прогнозно производство (в евро)	1.5755073E7	1.6155942E7	1.6522786E7	1.688196E7	1.6544064E7	1.6544064E7	
- употреба за преразпределително плащане (в евро)	1.5755073E7	1.6155942E7	1.6522786E7	1.688196E7	1.6544064E7	1.6544064E7	
- употреба за други интервенции под формата на директни плащания (в евро)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
- прехвърляне в ЕЗФРСР (в евро)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	

4.2.3 Application at the level of members of legal persons or groups/ at the level of group of affiliated legal entities (Article 110)

- Application of thresholds/limits set-up in the [SPR] or [HZR] at the level of members of legal persons or groups:

Article 17(4) of [SPR] Reduction of payments
Apply threshold : **Не**

Article 29(6) first subparagraph of [SPR] CRIS
Apply threshold : **Не**

Article 30(4) of [SPR] CISYF
Apply threshold : **Не**

Article 17(1) of [SPR] Financial discipline
Apply threshold : **Да**
Please justify your decision

Съгласно чл.17 (1) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/2116 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013 България ще прилага ставка на корекция за плащанията, отпускани на земеделските стопани за интервенции и специфични мерки, които надвишават 2 000 евро за съответната календарна година.

- Where thresholds/limits set-up by the MS, application of these thresholds/limits at the level of members of legal persons/groups:

Article 28 of [SPR] Payment for small farmers
Apply threshold : **Не**

Article 31 of [SPR] Eco-Schemes
Apply threshold : **Не**

Article 32-34 of [SPR] CIS
Apply threshold : **Не**

Article 70 of [SPR] Environmental, climate and other management commitments
Apply threshold : **Не**

Article 71 of [SPR] Natural and other area-specific constraints
Apply threshold : **Не**

Article 72 of [SPR] Area-specific disadvantages resulting from certain mandatory requirements
Apply threshold : **Не**

Article 73 of [SPR] Investments
Apply threshold : **Не**

Article 75 of [SPR] Installation of young farmers and rural business start-up
Apply threshold : **Не**
- Application of thresholds/limits set-up in the [SPR] at the level of group of affiliated legal entities:

Article 29(6) second subparagraph of [SPR] CRIS
Apply threshold : **Не**

4.2.4 Contribution to risk management tools

Do you apply the option to condition up to 3% of direct payments to the fact that this amount is used for contribution to a risk management tool? : **Да**

What is the percentage? **1.5**

Main elements

- Принос на земеделските стопани за управление на риска в размер на 1,5% от заявленията по сумите по директни плащания в рамките на ЕФГЗ;
- Минимизиране на щетите, причинени от независещи от земеделския производител събития, което ще доведе до по-висока добавена стойност и по-голям дял от брутния вътрешен продукт на сектор земеделие;

4.3 Техническа помощ

4.3.1 Цели

1. Обосновка и правна рамка

Съгласно чл. 94, параграф 1 на *Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане на стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите-членки по линия на ОСП и финансирани от ЕФГЗ и от ЕЗФРСР и за отмяна на Регламент 1305/2013 и 1307/2013 (Регламента)*, най-много 4 % от общия размер на приноса на ЕЗФРСР могат да се използват за финансиране на действия, свързани с предоставянето на техническа помощ по инициатива на държавите членки.

Съгласно чл. 125 от *Регламента* ЕЗФРСР може да подпомага действия, които са необходими за ефективното администриране и изпълнение на подпомагането във връзка със стратегическия план по ОСП, включително създаването и обслужването на националната мрежа по ОСП, посочена в член 126, параграф 1. Тези действия могат да се отнасят до предходни и последващи периоди на стратегическите планове по ОСП.

Могат да бъдат подпомагани и действия на компетентния орган на водещия фонд в съответствие с член 31, параграфи 4, 5 и 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при условие, че воденото от общностите местно развитие, посочено в член 31 от същия регламент, включва подкрепа от ЕЗФРСР.

Общата цел на техническата помощ е осигуряване на финансова подкрепа за ефективно управление и прилагане на стратегическия план по ОСП.

4.3.2 Обхват и ориентировъчно планиране на дейностите

2. Обхват и допустими дейности

Техническата помощ обхваща територията на цялата страна, при финансиране на следните дейности:

1. Организиране на заседанията на мониторинговия комитет съгласно член 124 от *Регламента*

2.Извършване на анализи, проучвания, изследвания, оценки и др. от външни изпълнители, необходими на УО, мониторинговия комитет и РА, за целите на ефективното управление, наблюдение и прилагане на стратегическия план по ОСП;

3.Изготвяне и разпространение на информация относно наблюдението, контрола, прилагането и оценките на стратегическия план по ОСП;

4.Организиране (в т.ч. финансиране на разходи за организация, подготовка/размножаване на информационни и др. материали, пътни, дневни, квартирни) на непланирани публични събития, касаещи наблюдението, контрола, прилагането и оценките на стратегическия план по ОСП, по инициатива на УО/ потенциални бенефициенти/ социално-икономически партньори;

5.Организиране и/или участие в обучения на администрацията, ангажирана в наблюдението, контрола, прилагането и оценките на стратегическия план по ОСП (в т.ч. разходи за организиране и разходи за участие – пътни, дневни, нощувки и такси за обучение);

6.Разработване, инсталиране, модернизиране и поддръжка на компютърни системи (вкл. закупуване на техника и програмни продукти и разходи за наем на помещения и закупуване на офис оборудване) за управление, наблюдение и оценка на стратегическия план по ОСП, вкл. и за систематизиране и поддръжка на информацията, която се създава и акумулира от Системата за знания и иновации в селското стопанство в България и от Системата за мониторинг на площ;

7.Участие на администрацията, ангажирана в управлението, изпълнението, контрола, наблюдението и оценката на стратегическия план по ОСП в международни прояви, (вкл. такса участие) и в технически срещи със службите на ЕК/ комитети/ работни групи и др., разходите за които не се възстановяват от ЕК;

8.Финансиране на организационни и/или аналитични дейности на звената в структурата на МЗм/ДФЗ-РА, в т.ч. второстепенни разпоредители с бюджетни средства, които ще изпълняват координационни и контролни функции по отношение на Системата за знания и иновации в селското стопанство в България, както и по отношение на Системата за мониторинг на площ;

9.Изплащане на разходи в размер до 80% от индивидуалните брутни месечни заплати на персонала, изпълняващ дейности, пряко свързани с управлението, наблюдението, оценката и контрола на стратегическия план по ОСП и разписани в длъжностните им характеристики, на месечна база (вкл. разходи за заплата, данък общ доход и дължими от работодателя осигуровки и възнаграждения за платен отпуск).

Плащанията по тази точка ще бъдат на база на счетоводни документи и ще са ограничени в рамките на периода на прилагане на стратегическия план по ОСП. Сумите ще се изплащат за целия период на изпълнение на стратегическия план по ОСП.

За щатния персонал, ангажиран с дейности, пряко свързани със стратегическия план по ОСП, ще бъде допустимо да получава допълнително възнаграждение с непостоянен характер пропорционално на времевата ангажираност и въз основа на постигнати резултати, които ще бъдат оценявани от ръководителя на съответната административна структура или упълномощено от него лице и измервани съгласно механизъм, разработен при спазване на принципите за прозрачност. За щатния персонал, работещ частично по задачи, свързани със стратегическия план по ОСП, само персонала с минимум 50% заетост по стратегическия план по ОСП, ще е допустим за допълнително финансово стимулиране с непостоянен характер. То няма да се дублира с други подобни национални схеми за стимулиране и ще бъде съпроводено с необходимите счетоводни документи.

10. Наемане на допълнителен персонал, необходим с оглед засилване на капацитета на администрацията, ангажирана в управлението, изпълнението, контрола, наблюдението и оценката на стратегическия план по ОСП към УО и РА и разходи за възнагражденията за този персонал.

Допълнителният персонал към УО/РА ще изпълнява ясно разграничени дейности, пряко свързани с управлението и прилагането на стратегическия план по ОСП, на основата на сключен договор с УО/РА, но няма да има статут на щатен персонал. Срокът на договорите на тези служители няма да надхвърля крайната дата на допустимост на разходите по стратегическия план по ОСП.

11. Дейности за създаване и функциониране на Национална мрежа по общата селскостопанска политика след 31.12.2022 г.

12. Наемане на независими консултанти (организации/експерти) за изпълнение на краткосрочни и дългосрочни задачи, свързани със стратегическия план по ОСП.

13. Извършване на обучения на (потенциални) бенефициенти по стратегическия план по ОСП;

14. Действия на компетентния орган на водещия фонд в съответствие с член 31, параграфи 4, 5 и 6

от Регламент (ЕС) 2021/1060 при условие, че воденото от общностите местно развитие, посочено в член 31 от същия регламент, включва подкрепа от ЕЗФРСР;

15. Дейности, свързани с подготовката на следващия програмен период (след 2027 г.);

16.Изготвяне на последваща оценка на ПРСР (2014-2020 г.).

Изпълнението на одобрените дейности подлежи на проверки на място. Проверките на място се извършват от дирекция „Технически инспекторат“ (ТИ) към ДФЗ-РА. Инспекторите от ТИ са функционално независими от служителите в звената в УО и РА, които извършват административни проверки на одобрените дейности.

Звената в РА, отговорни за извършването на проверки на място и за извършването на контрол по договориране и оторизация на мерките от ПРСР, попадат в два независими един от друг ресора, които са на подчинение на двама заместник-изпълнителни директори на ДФЗ-РА.

От бюджета на техническата помощ се заделя сума в размер до 2% за създаване и обслужване на Национална мрежа по общата селскостопанска политика.

Този дял е определен на база неофициален анализ на УО и се базира на разходите, които са определени в предходните два програмни периода за създаване и функциониране на национална селска мрежа.

4.3.3 Бенефициери

3. Ползватели на помощта

Ползватели на финансова помощ са:

·Министерство на земеделието;

·Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция.

Ползвателите на помощта организират и възлагат договори за изпълнение на дейности по техническата помощ съгласно Закона за обществените поръчки (ЗОП) или съгласно приложимото национално законодателство за дейности, които не попадат в обхвата на ЗОП.

4.3.4 Rate

Indicate the percentage of total EAFRD contribution to the CAP Strategic Plan to be used to finance the actions of Technical Assistance. A single percentage over the period (up to 4%/up to 6% for BE, DK, EE, CY, LV, LT, LU, MT, NL, SI, SE) **2.17**

4.4 Мрежа по ОСП

4.4.1 Обобщение и цели на национална мрежа по ОСП, включително дейности за подпомагане на европейското партньорство за иновации и потоците на знанията в системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS)

Съгласно чл. 125 от Предложението за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане на стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите-членки по линия на ОСП и финансирани от ЕФГЗ и от ЕЗФРСР и за отмяна на Регламент 1305/2013 и 1307/2013 (Регламента), ЕЗФРСР може да подпомага действия, които са необходими за ефективното администриране и изпълнение на подпомагането във връзка със Стратегическия план по Общата селскостопанска политика, включително създаването и обслужването на Националната мрежа за ОСП, посочена в член 126, параграф 1. Тези действия могат да се отнасят до предходни и последващи периоди на стратегическите планове по Общата селскостопанска политика.

Всяка държава членка създава национална мрежа за общата селскостопанска политика (наричана по-нататък „Национална мрежа по ОСП“) с цел работа в мрежа на организации и администрации, консултанти, научни работници и други участници в процеса на иновации и други участници в областта на селското стопанство и развитието на селските райони на национално равнище най-късно 12 месеца след одобряването от Комисията на Стратегическия план по ОСП. Националните мрежи по ОСП се основават на вече съществуващите практики и опит в работата в мрежа в държавата членка.

По отношение на програмен периода 2014-2020 г.

През програмен период 2014-2020 г. дейностите на Националната селска мрежа (НСМ) са свързани с идентифициране, анализ и осигуряване на информация на добри практики, приложими в

България и в страните от ЕС, разработване на теми касаещи иновации, енергия от възобновяеми източници, заетост в селските райони; идентифициране и обмен на опит и знания, включително в областта на административни правила, процедури и прилагащи механизми в рамките на Програмата; разработване и разпространение на теми, касаещи наблюдението и оценката, вкл. и дейности, свързани със споделянето и разпространението на резултатите от наблюдението и оценката на Програмата; осигуряване на информация за потребителите на мрежата – потенциалните бенефициенти по мерките от Програмата; подготовка и провеждане на информационни семинари и осигуряване на експертна помощ за развитие на капацитета на потенциалните бенефициенти; организиране на изследвания за нуждите на Програмата; съдействие в процеса на обучение и укрепване на капацитета на Местните инициативни групи по подхода ЛИДЕР; осигуряване на платформа за общуване и обмяна на идеи между представителите на съветническите и иновативните подпомагащи звена, и в това число създадените Оперативни групи по чл. 56 от Регламент на ЕС 1305/2013 и дейности за подкрепа и разпространение на проекти на Оперативните групи; представяне на Мрежата на България в Европейската мрежа за селските райони и сътрудничество с други Национални селски мрежи и Европейската мрежата за ЕПИ; насърчаване на иновациите в селското стопанство, производството на храни, горското стопанство и селските райони.

Дейността на Звеното за управление (ЗУ) на НСМ по ПРСР 2007-2013 в периода от 09 ноември 2012 г. до 31 декември 2015 г. се изпълнява от външен на Управляващия орган изпълнител, нает чрез обществена поръчка при спазване разпоредбите на Закона за обществените поръчки.

В периода януари 2016 – февруари 2018 г. функции на ЗУ на НСМ са изпълнявани от Управляващия орган на ПРСР 2014-2020 г.

На 10 април 2018 г. и със срок на действие 4 години (до 2022 г.) е сключен договор, чрез обществена поръчка на Министерство на земеделието, храните и горите за Изпълнител на функциите на ЗУ на НСМ за периода 2014-2020 г.

Осигурена е приемственост за изпълнение на задачите и целите на НСМ от страна на предходния външен на Управляващия орган Изпълнител на ЗУ на НСМ, функционирал в периода 2012 – 2015 г. и настоящия Изпълнител, стартирал през месец април 2018 г. От старта на изпълнението на функциите на Звено за управление на НСМ през април 2018 г., настоящото ЗУ постига:

-плавен преход и приемственост между дейностите на Звеното за управление на НСМ към ПРСР за периода 2007-2013 и тези на ЗУ на НСМ към ПРСР за периода 2014-2020;

-разширяване капацитета на Мрежата, чрез привличането на нови членове;

-мобилизиран и ангажиран широк кръг заинтересовани страни в процесите на набиране и обмен на информация и идеи в периода на подготовка и програмиране за следващия програмен период 2023-2027;

-изграждане и използване на комуникационни канали за достигане, информиране и популяризиране на дейността на НСМ, на теми от обхвата на ПРСР, на ЕПИ-АГРИ и агроиновациите;

-принос в ангажирането и мобилизиране на научната общност в процесите на набиране и обмен на информация във връзка с иновативните проекти;

-контакти, сътрудничество и обмен на опит между ЗУ и НСМ с ЕМРСР, мрежата на ЕПИ-АГРИ и националната мрежа от Областни информационни центрове към Министерския съвет;

-принос в обезпечаване нуждите на УО по отношение на предоставяне на информация, експертна, техническа и логистична подкрепа;

-текущо поддържане, надграждане и актуализация на изработената нова интернет страница на НСМ (www.ruralnet.bg), която осигурява богата текущата и аналитична информация за потребителите на мрежата; в сайта е изградена и се поддържа електронна информационна система с база данни за резултатите и постиженията в областта на иновациите в аграрния сектор, вкл. преведени на български език добри практики от Мрежата на ЕПИ-АГРИ, както и от ЕМРСР; секцията за иновации е надградена с подменюта за примери по програма „Хоризонт 2020“; в секция „бюлетин“ се публикува ежемесечен и напълно достъпен за всеки електронен бюлетин; поддържа се актуален регистър на членовете; чрез интензивния информационен поток се постига прозрачност в дейността на ЗУ;

-поддържане, надграждане и актуализиране на Фейсбук страница на НСМ (https://www.facebook.com/NationalRuralNetworkBulgaria/?epa=SEARCH_BOX) и НСМ в YouTube и др.

Националната мрежа по Общата селскостопанска политика има следните цели:

1. засилване на участието на всички съответни заинтересовани страни в изпълнението на стратегическите планове по ОСП и, когато е целесъобразно, при изготвянето им;
2. съдействие на администрациите на държавите членки при изпълнението на стратегическите планове по ОСП и прехода към основан на качеството на изпълнението модел за осъществяване на политиката;
3. принос за повишаване на качеството при изпълнението на стратегическите планове по ОСП;
4. принос за информирането на обществеността и потенциалните бенефициенти относно ОСП и възможностите за финансиране;
5. насърчаване на иновациите в селското стопанство и развитието на селските райони и подкрепа за партньорското обучение и включването на всички заинтересовани страни в процеса на обмен и изграждане на знания и тяхното взаимодействие;
6. принос за капацитета и дейностите за мониторинг и оценка;
7. допринасяне за разпространението на резултатите от стратегическите планове по ОСП.

Националната мрежа по Общата селскостопанска политика има следните задачи, за постигането на 7-те цели:

·събиране, анализ и разпространение на информация за изпълнените или подкрепените по стратегическите планове по ОСП действия и добри практики, както и анализ на развитието в селското стопанство и селските райони, имащо отношение към специфичните цели;

·допринасяне за изграждането на капацитет за администрациите на държавите членки и на други участници в изпълнението на стратегическите планове по ОСП, включително по отношение на процесите за мониторинг и оценка;

·създаване на платформи, организиране на форуми и прояви, за да се улеснят обменът на опит между заинтересованите страни и партньорското обучение, включително, когато е приложимо, обмен с мрежи в трети държави;

·събиране на информация и улесняване на разпространението ѝ, както и работа в мрежи от финансирани структури и проекти, като например местните групи за действие, посочени в член 33 от Регламент (ЕС) 2021/1060, оперативните групи по ЕПИ, както е посочено в член 127, параграф 3 от Предложението за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане на стратегическите планове, и еквивалентни структури и проекти;

·подпомагане за проекти за сътрудничество между оперативните групи в рамките на ЕПИ, посочени в член 127, параграф 3 от настоящия регламент, местните групи за действие, посочени в член 33 от Регламент (ЕС) 2021/1060, или подобни структури за местно развитие, включително за транснационално сътрудничество;

·изграждане на връзки с други финансирани от Съюза стратегии или мрежи;

·допринасяне за по-нататъшното развитие на ОСП и подготовка на всеки следващ период на стратегическите планове по ОСП;

·за националните мрежи по ОСП — участие и принос в дейностите на европейската мрежа по ОСП;

·за европейската мрежа по ОСП, която оказва съдействие и допринася за дейностите на националните мрежи по ОСП.

4.4.2 Structure, governance and operation of the National CAP Network

Националната мрежа по Общата селскостопанска политика има следната структура и функции:

·Звено за управление на Мрежата, което на централно ниво ще отговаря за администрирането, управлението и прилагането на дейностите и задачите на Мрежата, свързани с постигането на

заложените по-горе цели.. ЗУ разписва План за действие и действа при одобрен такъв от Управляващия орган, в който План са очертани основните дейности и срокове на Мрежата за периода на нейното функциониране. Като неразделна част от Плана за действие се разработват и Вътрешни правила за работа, регламентиращи организацията на дейностите и начинът на тяхното изпълнение. Планът за действие може да бъде допълван и актуализиран, в зависимост от нуждите и промените, настъпили след неготово стартиране.

·Представителство на Мрежата: Националната мрежа по ОСП се представлява чрез определени от ЗУ ключови експерти пред Мониторинговия комитет на СП по ОСП, работни групи/др.формати към МЗм и всички останали партньори на Мрежата у нас и в ЕС;

·Експертен капацитет: ЗУ на Националната мрежа по ОСП разполага с необходимия експертен капацитет, представен на национално ниво от ключови и неключови експерти, а на регионално ниво от 28 регионални координатори. Експертният екип на ЗУ осигурява

·плавен преход и приемственост с постиженията на ЗУ на НСМ към ПРСР 2014-2020.

28-те регионални координатори на Мрежата ще са разположени в 28-те областни града на страната и на местно ниво ще отговарят за администрирането и прилагането на дейностите и задачите на Мрежата. Те действат като информационна точка и канал на Мрежата за съответната област. Регионалните координатори са на пряко подчинение на Звеното за управление на Мрежата. Функциите по насърчаване на взаимодействието между всички заинтересовани страни в процес на изграждане на знания, както и подпомагане внедряването на иновациите, ще се осъществяват и от 28-те регионални звена, като ще се цели да се обхване по-голяма част от земеделските стопани чрез изградените връзки на локално ниво и познаване на специфичните канали за разпространение на информация сред местните общности. Обменът на информация и знания ще се базира и на подхода „отдолу-нагоре“ чрез организиране на информационни събития, семинари и посещения на стопанства за споделяне на добри практики по заявка от участниците в Мрежата. Основна роля регионалните координатори имат и в: насърчаване включването на нови членове в Мрежата и подновяването на комуникацията с членове от предходния програмен период; участие в механизми за събиране и разпространяване на информация и материали, вкл. в идентифициране и описание на добри практики от прилагането на ПРСР 2014-2020 г.; промотиране и популяризиране на Мрежата и привличане на заинтересовани страни към изпълняваните от нея дейности; изграждане и поддържане на ефективна активна връзка с представителите на Областни информационни центъра (ОИЦ) с цел обмен на информация и въпроси, свързани с ПРСР 2014-2020 г. и капацитета на Мрежата и др. При необходимост, към структурната организация на Мрежата могат да бъдат временно или постоянно създавани и други звена като: тематични работни групи, координационни звена, експертни комитети и др., в зависимост от нуждите от тяхното създаване. Право на подобни инициативи имат членовете на Мрежата, които представляват организации, работещи в областта на специфичните цели на Стратегическия план; членовете на Комитета за наблюдение на СП по ОСП; секторната администрация; експерти от ЗУ на Мрежата и Управляващия орган.

Членството в Мрежата е отворено, неформално, основано на доброволно сътрудничество и социална отговорност. Мрежата обединява държавни и местни власти,институции и всички заинтересовани страни от селското стопанство и селските райони представители на научната общност, изследователски и консултантски институции, неправителствени организации, земеделски стопани, местни групи за действие, екологични организации и пр. Мрежата може да включва организации на национално, регионално и местно ниво, участващи в процесите на развитие на земеделието, селските райони, горското стопанствохранително-вкусовия сектор, икономически и социални партньори, организации, отговорни за околната среда, насърчаването на равенството и недискриминацията между жените и мъжете и гражданското общество. Членове на Национална мрежа по ОСП могат да бъдат физически и юридически лица, всяка институция, административна структура, граждански организации, мрежи, общини, МИГ и други лица, които са заинтересовани от участие в развитието на селското стопанство и селските райони. За участие може да бъде привлечено Министерство на образованието и науката, в контекста на възможни програми за иновации и дигитализация в областта на селското стопанство. За членство в Мрежата може да бъде подадена заявка на https://ruralnet.bg/, като участието е на доброволен принцип и за

членство не се изискват членски или други парични вноски.

Връзка на Национална мрежа по Общата селскостопанска политика със Системата за знания и иновации в селското стопанство (СЗИСС)

Звеното за управление на Мрежата и неговите 28 регионални координатори ще осъществяват функции по създаване и заздравяване на връзките между земеделските стопани, неправителствени организации, администрацията, Национална служба за съвети в земеделието, висшите учебни заведения, професионалните гимназии обучаващите организации, научните институти и други участници в иновациите в областта на земеделието и развитието на селските райони на национално ниво. Мрежата ще съдейства за споделянето на знания между участниците в СЗИСС чрез организиране на информационни събития, представяне на добри практики за проекти, реализирани с подкрепа от ОСП, информация и разяснения за възможностите за подпомагане по ОСП. Мрежата ще подпомага внедряването и по-широкото разпространение на иновациите и дигитализацията чрез:

·организиране на информационни събития между земеделските асоциации и научните институти/университети, (ССА включително) за представяне на планираните от науката иновационни проекти. Получаване на обратна връзка от земеделските стопани за възможностите за подобряване на пазарната ориентация и приложимостта на идейните проекти чрез по-доброто им синхронизиране с реалните проблеми на земеделските производители;

·набелязване на основни предизвикателства, посочени от фермерите, за преодоляване чрез иновативни проекти или цифрови технологии и очертаване на потенциални проектни идеи;

·представяне на възможностите за финансиране на проекти за иновации и дигитализация пред земеделския сектор, науката и партньори от сферата на информационните технологии, включително възможностите за формиране на оперативни групи;

·организиране и провеждане на учебни пътувания и за обмен на опит в чужбина, както и обмен с други мрежи в ЕС;

·разпространение на информация за одобрени проекти за иновации, етапа на тяхното изпълнение и резултатите от реализацията им в междинен или финален етап на изпълнението;

·привличане на партньори от сферата на информационните технологии и създаване на връзки между тях и земеделската общност. Обмен на информация за трудностите, които земеделските стопани срещат и предимствата на информационните технологии за тяхното преодоляване, за възможностите за дигитализиране на производствени и административни процеси в стопанствата и дейности, които могат да бъдат финансирани с инструментите на ОСП;

·под формата на платформи ще популяризира резултати и постижения, както и полезните взаимодействия между ЕЗФРСР и „Хоризонт Европа“, които следва да насърчават оптималното използване от ЕЗФРСР на резултатите от научни изследвания и иновации, и по-специално тези, произтичащи от програмата „Хоризонт Европа“ и проектите в рамките на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за „селскостопанска производителност и устойчивост“, водещи до иновации в сектора на селското стопанство и в селските райони.

Индикативен дял от техническата помощ, определен за Национална мрежа по Общата селскостопанска политика - от бюджета на техническата помощ се заделя сума в размер **до 2%** за създаване и обслужване на Национална мрежа по общата селскостопанска политика.

4.5 Overview of the coordination, demarcation and complementarities between the EAFRD and other Union funds active in rural areas

Подкрепата за инвестиции в земеделските стопанства по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СП) и по **Националния план за възстановяване и устойчивост ((Н)ПВУ)** се допълва без да се припокрива.

По отношение на ((Н)ПВУ) в частта „Устойчиво селско стопанство“ е предвидена като инвестиция 1 „Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство“.

Проектът се фокусира върху реализацията на зелени и цифрови инвестиции, допринасящи за екологизиране на производствените практики, по-ефективно използване на ресурсите, адаптиране на стопанствата към климатичните промени, скъсяване на веригите за доставка, опазване на

генетичните ресурси.

Чрез реализацията на инвестиции в рамките на „Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство“ ще се надгради вече постигнатото по ПРСР 2014-2020 г. в посока по-екологосъобразно и основано на цифрови иновации развитие.

Подкрепата по Фонда е насочена в следните четири направления:

- Направление „Инвестиции в технологична и екологична модернизация“:

„Фондът за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство“ се фокусира изцяло върху зелените и цифрови инвестиции и цели нарастване на броя на земеделските стопани, които успешно са адаптирали своите стопанства за справяне с предизвикателствата на зеления и цифров преход. Подкрепата по СП ще има принос основно за подобряване на икономическа устойчивост на стопанствата (чрез инвестиции, насочени в по-голямата си част към изграждане на конкурентен и пазарно ориентиран селскостопански сектор). Инвестициите по НПВУ ще надградят вече постигнатото по ПРСР 2014-2020 г., като допринесат за постигане на екологична устойчивост и цифрова трансформация на производствените структури, а оттам – и на сектора като цяло.

- Направление „Инвестиции в центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на плодове и зеленчуци“.

В СП не се предвижда структуриране на специална интервенция за подпомагане на създаването на центрове за подготовка за предлагане на пазара и съхранение на зеленчуци.

- Направление „Инвестиции за изграждане/реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни, в т. ч. добив на биологичен материал от тях“.

В СП не се предвижда структуриране на специална интервенция за изграждане и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане и преценка на мъжки разплодни животни.

- Направление „Инвестиции за ефективно управление на води в земеделските стопанства“.

За да се гарантира недопускане на двойно финансиране за един и същ разход по проекта по НПВУ и СП, ще се извършва контрол на бенефициент/краен получател на ниво тип на инвестицията. Бенефициент, получил подкрепа за даден тип инвестиция по НПВУ, няма да бъде допустим за подпомагане за същия тип инвестиция по СП. Контролът ще обхване крайните получатели на помощта по всяко от четирите инвестиционни направления.

При изготвяне на съответните интервенции по СП ще се заложи условие, бенефициент, получил инвестиционна подкрепа от „Фонда за насърчаване на технологичния и екологичен преход“, да не може да получи финансова помощ за същия тип инвестиция по СП.

В НПВУ - Инвестиция 2: Дигитализация на процесите от фермата до трапезата е предвидено изграждане на единна Електронна информационна система за обмен на данни между публичната администрация и икономическите субекти в сектора, с включени следните модули:

- Модул за употребата на препарати за растителна защита (ПРЗ) и торове чрез дигитализация на дневниците за тяхната употреба;
- Информационно-аналитичен модул за контрол на употребата на антимикробни ветеринарно медицински продукти (ВМП) чрез определяне на специфични референтни прагове на употреба за антимикробни средства при различни категории и видове продуктивни животни;
- Модул за проследяване „От Фермата до трапезата“;
- Модул за онлайн обучение и консултации;
- Мрежа за комуникация от полеви сензори и сензори за дъжд и разработване на модул за управление на данните

При изготвянето на СП ще бъде направена ясна демаркация с евентуалните интервенции в областта на обученията и консултациите. В рамките на СП ще бъдат предвидени изисквания към бенефициентите, които да обвържат подпомагането с използването на системата, с цел стимулиране на екологосъобразно земеделие, намаляване на употребата на ПРЗ, синтетични

торове, намаляване загубата на хранителни вещества в почвата и продажбата на антимикробните средства.

Предвидените дейности по проекта не обхващат инвестиции в земеделските стопанства. Въвеждането на цифрови решения и технологии в земеделските стопанства ще се насърчава чрез включване на подходящи интервенции в СП.

Предвижда се приемът на проекти по СП да започне в рамките на календарната 2023 г. след приключване на договарянето по НПВУ. Това ще позволи ефективен контрол върху бенефициентите на ниво инвестиция, за недопускане на двойно финансиране по СП и НПВУ.

Описаният механизъм позволява да се постигане допълняемост на подкрепата по различните инструменти, без това да доведе до риск от двойно финансиране. Следва да се подчертае, че тези инструменти се администрират от една публична институция - ДФЗ-РА, която разполага с достатъчно данни за бенефициентите и изпълняваните от тях инвестиции и има налични механизми и дългогодишен опит в практиката за недопускане на плащане за един и същ разход от различни източници.

Демаркация по споразумението за партньорство

Демаркацията с **Програма за развитие на регионите 2021-2027 г. (ПРР**) е по секторен и териториален признак. Националната дефиниция определя като „селски райони“ общините, в които няма населено място с население над 15 000 души.

По СП и ПРР ще бъдат финансирани огледални инфраструктурни мерки, а демаркацията ще бъде на териториален принцип: ЕЗФРСР ще подкрепи 215 общини в обхвата на дефиницията за „селска община“, докато ПРР ще подкрепи останалите 50 общини от градски тип. Така върху цялата територия на страната ще бъде осигурен достъп до финансиране.

По СП ще се предоставя подкрепа за общинска образователна инфраструктура (училища и детски градини, общинска собственост) разположена на територията на селските райони. ПРР ще подпомага инфраструктура за предучилищно, училищно и висше образование, включително детски градини само на територията на 50 общини от градски тип.

По СП ще се финансират мерки за поддържане и изграждане на общинска пътна инфраструктура в селските общини в страната. ПРР ще финансира пътища I, II, III и IV клас на територията на градските общини в страната извън Трансевропейската пътна мрежа.

СП ще подпомага интервенции за зелени площи, паркове и градинки за широко обществено ползване на територията на селските общини. ПРР ще подпомага Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства в 50 общини от градски тип, вкл.:

- изграждане на обществени зони за отдих и зелени площи, включително физически елементи на градската среда и зелена инфраструктура за сгради;

- мерки за повишаване на сигурността в градските обществени пространства, включително пътна безопасност и подобряването на готовността на институциите да реагират в случай на инциденти;

- обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики;

- създаване на достъпна архитектурна среда.

СП ще подпомага интервенции за малка спортна инфраструктура (спортни площадки и др.) на територията на селските общини. ПРР ще подпомага инфраструктура и оборудване за масов спорт в 50 общини от градски тип.

СП ще подпомага интервенции в културни обекти (читалища) на територията на 215 селски общини. ПРР ще финансира инфраструктура и оборудване за културни организации и сгради в 50 общини от градски тип.

Предвидено е ПРР да интервенира на територията на цялата страна (вкл. и селските райони) в дейности в здравната сфера, градския транспорт и индустриалните зони, като същите дейности няма да се подпомагат по СП.

Програма „Образование“ 2021-2027 г. (ПО) ще подкрепя меки мерки, насочени към предоставяне на качествено и приобщаващо образование във всички етапи на предучилищното и училищното образование и насочен и към нуждите на пазара на труда, ПОО и висше образование.

По Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ за периода 2021-2027 г.

(ПКИП 2021-2027 г.)

Подкрепата по ПКИП и СП е взаимно допълваща се по отношение на иновациите, развитието на МСП сектора и енергийната ефективност, като демаркацията между двете програми се основава на териториалния обхват, допустимите сектори, целевите групи и бенефициенти и видовете дейности, включени в обхвата на съответните приоритети.

Програма „Околна среда“ (ПОС):

Интервенции, свързани с управление на водите:

В сектор „Води“ в съответствие с регионалните генерални планове за ВиК и с оглед принос за изпълнение на целите на Стратегията за развитие и управление на ВиК в Р България за периода 2014-2023 г., СПще подкрепя инфраструктурни мерки за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води с принос за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО, като средствата ще бъдат насочени към агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони, както и дейности за доизграждане, без ново строителство на канализационна мрежа в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони при условие, че има осигурено пречистване на отпадни води и за изграждане на ПСОВ само в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони, където е налице висока степен на изграденост на канализационна мрежа. ПОС ще финансира инвестиции за ВиК в агломерации с над 10 000 е.ж. извън селските райони.

Интервенции, свързани с управление на отпадъците:

ПОС ще подкрепя инвестиции по отношение подобряване управлението на битовите отпадъци в съответствие с йерархията на управлението на отпадъците; информационни кампании/демонстрационни проекти, насочени към превенция образуването на битови отпадъци. СП ще подкрепя инвестиции за правилното съхранение и използване на животински отпадъци и инвестиции за изграждане на нови и реконструкция на съществуващи производствени мощности за преработка на вторични продукти, отпадъци, остатъци и други суровини в биоенергия в земеделските и горските стопанства и преработвателните предприятия, както и за инвестиции за улесняване на доставките и използване на възобновяеми източници на енергия от вторични продукти, отпадъци, остатъци и други нехранителни суровини за целите на биоикономиката.

Интервенции, свързани с опазване на Натура 2000 и биоразнообразието:

СП ще подкрепя мерки само за поддържане и предотвратяване на деградационните процеси, извън земите изключителна държавна собственост, както и мерки за подобряване на местообитанията и птици в земеделските земи, попадащи в защитените зони и мерки за подобряване на природозащитния статус на горските природни местообитания чрез въвеждане на лесовъдни практики за устойчиво управление на горските местообитания.

По отношение на мерки в горски територии, СП предвижда подпомагане за подобряване на структурата и функциите на горите за територии, вкл. и в мрежата Натура 2000, с изключение на земите изключителна държавна собственост.

ПОС предвижда финансиране на дейности за подобряване на структурата и функциите на горските природни местообитания и местообитания на видове единствено на територии в Натура 2000, изключителна държавна собственост. Мерки, свързани с предотвратяване и възстановяване на щети по горите от горски пожари и катастрофични събития са в обхвата на СП.

В СП е предвидено предоставяне на компенсаторни плащания за земеделски площи в Натура 2000 при издадени заповеди за защитени зони с разписани конкретни забрани/режими/ограничения за земеделски дейности.

Интервенции, свързани с превенция и управление на риска:

ПОС ще подкрепя създаването на Национална система за управление на водите в реално време, чиято основна задача е да предоставя необходимата информация за управление на водите и да осигурява навременно предупреждение при наводнения и засушаване. Ще се финансират и мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения, насочени към укрепване на бреговете в населените места, вкл. екосистемно базирани решения. Предвидени са и инвестиции за превенция и управление на риска от свлачища. СП ще подкрепя мерки, свързани с управление на риска в селското стопанство.

Многогодишен национален стратегически план за аквакултурите в България (2021-2027)

Основното разграничаване с Многогодишен национален стратегически план за аквакултурите в България (2021-2027г.) ще е според вида на дейностите.

Основна допълняемост на СП ще се постигне чрез прилагането на подхода ВОМР.

ВОМР ще се прилага в рамките на селските райони, рибарските райони и териториите със специфични характеристики, определени в Националната концепция за пространствено развитие.

Местните групи ще преценяват дали стратегията ще бъде финансирана от един или от повече от един ЕСИФ. Местните групи ще могат да включват в своите стратегии за местно развитие интервенции, финансирани освен от СП, от ПМДР, ПОС, ПИК, ПРЧР и ПО.

Допълняемостта между СП и Програма Техническа помощ 2021-2027 (ПТП) ще се осъществява като по СП ще се развиват капацитета на УО и бенефициентите с оглед целите на политиката на Стратегическия план за развитие на селските райони, а по ПТП хоризонтално ще се подпомагат обучения на УО и ключовите им бенефициенти и външни заинтересовани страни по отношение на държавни помощи, одит, обществени поръчки, борба с нередности и измами.

Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 (ПРЧР)

Трансфер на знания и действия за осведомяване – подкрепата за обучение в областта на земеделието и горите за лица, ангажирани в сектора на селското стопанство и горското стопанство ще бъдат финансирани по СП. По ПРЧР могат да бъдат финансирани: професионални обучения в тези области за безработни лица; друг вид професионални обучения, както и обучения за придобиване на ключови компетентности на лица, заети в посочените сектори.

4.6 Финансови инструменти

4.6.1 Описание на финансовия инструмент

През месец ноември 2021 г. беше извършена Предварителна оценка на финансови инструменти по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. (СПРЗСР), която идентифицира неоптимални инвестиционни ситуации, даващи основание за прилагане на финансови инструменти в сектора на земеделието.

Сектор Земеделие се различава от другите сектори в икономиката по вида на активите и източниците за тяхното финансиране. Възможностите за външно финансиране са ограничени от вида на активите, с които предприятията оперират. В много случаи залог на продукция, машини, живи животни или селскостопански сгради не са приемливи за финансиращите институции или се приемат, но при значително намалени оценки на стойността на активите. Добрите практики изискват финансирането да бъде обосновано на база очакваните приходи от дейността, но при земеделските стопанства доходите са свързани с редица рискове, както свързани с климата и времето, така и с пазарните условия.

Според предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти, достъпът до финансиране представлява значителна трудност за българските фермери. У нас 22% от анкетираните по време на извършване на оценката посочват достъпа до финансиране за инвестиции като основен проблем, при средни стойности за ЕС от 12%. При достъпа до финансиране за оборотен капитал затрудненията са за 19%, при средни стойности от 10 % в ЕС. При проучването за предприятията извън сектор земеделие (SAFE report), затруднения в достъпа до финансиране у нас срещат едва 6%, при средна стойност за ЕС в размер на 10%.

Изготвената Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по СПРЗСР, извежда финансов недостиг при секторите в обхвата на СПРЗСР в размер на 2,382 млрд. лева.

Анализът, извършен в рамките на предварителната оценка, показва, че с оглед спецификите на сектор „Земеделие“, нуждите от подкрепа при достъпа до външно финансиране, възможностите на финансовите институции и реализираните до момента финансови инструменти както в България, така и в други страни членки, най-подходящ за прилагане финансов продукт би бил гаранционна схема за отпуснати инвестиционни заеми и заеми за оборотни средства. Допустими за финансиране са както самостоятелни заеми, така и заеми за съфинансиране на проекти, одобрени за подпомагане с безвъзмездни средства по определени интервенции на СПРЗСР.

Изборът на гаранционна схема е осъществен въз основа на констатирани неоптимални инвестиционни ситуации и инвестиционни нужди на потенциалните бенефициери по СПРЗСР. Предимствата на финансов инструмент под формата на гаранции, който е насочен в подкрепа на

достъпа до финансиране на малки фермери, малки предприятия от сектор храни и напитки и микропредприятия развиващи дейност в селски райони включват:

1.Гаранционната схема предоставя възможност за постигане на по-високи нива на мултиплициране на предоставения ресурс. По-високите нива на ливъридж намаляват брутния еквивалент на помощта към крайните бенефициери, което е от значение при реализирането на ФИ в комбинация с проект с безвъзмездно финансиране.

2.Лимитът за плащане на ниво портфейл ще позволи прилагането на висок процент на покритие на гаранцията, при запазване на оптимални нива на риск.

3.Финансовите институции са ликвидни и предпочитат прилагането на гаранционни инструменти.

4.По-високият размер на кредитния портфейл ще позволи участие на по-широк кръг посредници, като също така средствата ще достигнат и до по-широк кръг бенефициери.

5.Акцентът върху малките фермери, малките предприятия от сектор храни и напитки и микропредприятията в селски райони създава предпоставки за диверсификация на портфейлите и намаляване на риска, постигане на икономии от мащаба и улеснява изпълнението на ФИ с оглед близките характеристики на крайните бенефициери (микропредприятия и малки стопанства).

6.Достатъчен потенциал по схемата от гледна точка брой предприятия (287 хиляди) и размер на финансовия недостиг (1.8 млрд. лева). Капацитетът на ФИ е за покриване на 20% от финансовия недостиг.

7.По-малките предприятия са по-малко чувствителни към цената на финансирането. При тях водещо при избора на институция е предполагаемия шанс за одобрение на финансирането, като цената и изградените взаимоотношения са на по-заден план.

8.Допълняемост с останалите ФИ на пазара. Недостигът при средните и големите предприятия/ферми може да се допълни от съществуващите Финансови инструменти на национално ниво, както и чрез инструменти на ниво ЕС. Инструментите на национално ниво включат кредитна схема ФМФИБ, Гаранционна схема към НГФ (гаранциите се одобряват индивидуално и са към по-големи експозиции), програма за портфейлни гаранции на ББР в подкрепа на ликвидността на МСП, пострадали от извънредната ситуация и епидемията от COVID-19. На ниво ЕС, част от инструментите предлагани от ЕИФ на пазара покриват сектори и бенефициери в обхвата на СПРЗСР.

Предвидения финансов продукт допълва действащите към момента на пазара инструменти прилагани от Фонд Мениджър на финансовите инструменти в България ЕАД (кредитна схема) и Националния гаранционен фонд (гаранционна схема с индивидуално одобрение и без лимит за загуби). Предлагания финансов продукт по СПРЗСР ще има фокус върху микропредприятията, младите фермери и малките стопанства.

Чрез прилагането на финансов инструмент при предвидения коефициент и мултиплициране на финансовите средства в размер на 3,1 пъти, установен въз основа на консервативна предварителна оценка на риска, ще бъде постигнато удовлетворяване на финансовия недостиг в частична степен, като положителния ефект ще рефлектира пряко върху финансовата стабилност и конкурентоспособността на земеделските стопанства в страната.

ОПИСАНИЕ НА ИНСТРУМЕНТА:

Предвидена е гаранционна схема за кредити, със специфики според вида на допустимите бенефициенти, както следва:

1. гаранционна схема с 80% размер на гаранцията за необезпечени заеми и/или оборотни средства и 100% лихвена субсидия за заеми, покрити от гаранцията, при 100% максимален процент на гаранцията без лимит на портфейлна основа, за малки земеделски стопанства и млади земеделски стопани, съгласно дефинициите, както и за стартиращи предприятия в селските райони. Предвидения ресурс е 50% от бюджета, определен за прилагане на финансови инструменти, а именно 12,5 млн. евро. Допустими са новоотпуснати инвестиционни заеми (вкл. финансов лизинг) и заеми за оборотни средства, с максимална стойност на заемите 150 хил. евро. Предвиден е коефициент на мултиплициране в размер на 1,25 пъти, въз основа на предварителна консервативна оценка на риска;

2. гаранционна схема с 80% размер на гаранцията за обезпечени заеми и/или оборотни средства и 50% лихвена субсидия за заеми, покрити от гаранцията, при до 25% максимален процент на

гаранцията на портфейлна основа, за микро, малки и средни предприятия, извършващи селскостопански дейности и преработка на земеделски продукти, както и земеделски стопани или микропредприятия, извършващи неселскостопанска дейност в селските райони. Изискуемото обезпечение се определя спрямо стандартните изисквания на финансовите посредници с приоритет на използване на активите, придобивани със средства от отпуснатите кредити. Предвидения ресурс е 50% от бюджета, определен за прилагане на финансови инструменти, а именно 12,5 млн. евро. Допустими са новоотпуснати инвестиционни заеми (вкл. финансов лизинг) и заеми за оборотни средства, с максимална стойност на заемите 500 хил. Евро. Предвиден е коефициент на мултиплициране в размер на 5 пъти, въз основа на предварителна консервативна оценка на риска;

И по двете гаранционни схеми е предвиден максимален матуритет на заемите от 12 месеца.

Като усреднен коефициент на мултиплициране на средствата е предвидена стойност от 3,1 пъти, въз основа на предварителна консервативна оценка на риска.

ДОПУСТИМОСТ:

Допустими за подпомагане чрез финансов инструмент са проекти, които:

- са устойчиви и финансов жизнеспособни;

- Проекти за земеделски и неземеделски инвестиции в селски райони, включително инвестиции, финансирани по програма ЛИДЕР подкрепени в комбинация на заем за съфинансиране от ФИ и БФП от СПРЗСР;

- Проекти без съфинансиране с безвъзмездни средства, отговарящи на изискванията и условията по следните интервенции:

a. Инвестиции в земеделските стопанства;
b. Инвестиции за преработка на селскостопански продукти;
c. Инвестиции занеселскостопански дейности в селските райони;
d. Подпомагане развитието на много малки земеделски стопанства;

е.Подпомагане развитието на млади земеделски стопани

Предвидените средства за финансовият инструмент са 10 000 000 евро от ЕЗФРСР, или 25 000 000 евро публични средства.

ДОПУСТИМИ БЕНЕФИЦИЕНТИ: Земеделски стопани и/или групи и организации на производители, микро, малки и средни предприятия, извършващи преработка на първична земеделска продукция, както и земеделски стопани и/или микропредприятия, извършващи неземеделски дейности в селските райони;

ИЗПЪЛНИТЕЛ НА ФИНАНСОВ ИНСТРУМЕНТИ:

Съгласно националното законодателство към момента на изготвяне на настоящия документ, финансовите инструменти по Регламент № 2021/1060, във връзка с чл. 80 от Регламент № 2021/2115, се прилагат чрез „Фонд Мениджър на финансовите инструменти в България“ ЕАД, който изпълнява функцията на Холдингов фонд. За избор на финансови посредници ще бъде извършена процедура за избор на изпълнител чрез обществена поръчка.

ФИНАНСОВИ ПОСРЕДНИЦИ:

Финансови и кредитни институции лицензирани/регистрирани да извършват съответната дейност на територията на Република България. Предвижда се подкрепа чрез финансов инструмент с Техническа помощ, комбинирани в една операция, при спазване на изискванията на РСП, РОР и приложимото законодателство за държавни помощи и без такса за финансовите посредници и крайните получатели.

ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ: на територията на цялата страна.

Предвидения бюджет за прилагане на финансов инструмент в България, като принос към Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони в България, финансиран от Европейския земеделски фонд за развитие на земеделието и съфинансиран от националния бюджет, възлиза на 25 млн. евро. Към момента на изготвяне на настоящия документ, приносът на финансовия инструмент по интервенции не е извършен, поради спецификата на подпомагането, посредством гаранционна схема за заеми и оборотни средства, включително лихвена субсидия, като след получаване на технически насоки относно разпределението на средствата, последните ще бъдат надлежно разпределени като принос към отделните

интервенции, включително в подхода ЛИДЕР

4.7 Общи елементи за видовете интервенции за развитие на селските райони

4.7.1 Списък на недопустимите инвестиции

Списък на недопустимите инвестиции и категории разходи:

1. закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;

2.закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, с изключение на закупуване на земя с цел опазване на околната среда и опазване на богатите на въглерод почви, или закупуване на земя от млади земеделски стопани чрез използване на финансови инструменти; при финансовите инструменти този таван се прилага за допустимите публични разходи, изплащани на крайния получател или, в случай на гаранции — до размера на базовия заем;

3.закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане с цел, различна от:

-възстановяване на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофално събитие;

-предпазване на селскостопанските животни от големи хищници или от използването им в горското стопанство вместо машини;

-отглеждане на застрашени породи съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета (45) в рамките на задълженията, посочени в член 70; или

-опазване на сортове растения, застрашени от генетична ерозия, в рамките на задълженията, посочени в член 70;

4.лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

5. инвестиции в широкомащабна инфраструктура, както е определена от държавите членки в стратегическите им планове по ОСП, която не е част от стратегиите за водено от общностите местно развитие, установени в член 32 от Регламент (ЕС) 2021/1060, с изключение на инвестиции в широколентова инфраструктура и превантивни действия за защита от наводнения или защита на бреговете с оглед на ограничаване на последиците от възможни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития;

6.инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване.

Т.1, 3 и 5 не се прилагат, в случай че подпомагането се предоставя чрез финансови инструменти.

Недопустими разходи, приложими за интервенции по чл. 73 и чл. 74 от Регламент (ЕС) №2021/2115:

1. Разходи за закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;

2. Разходи за закупуване на лизинг на недвижима собственост;

3. Разходи за данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидатите;

4. Оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режийни разходи;

5.Разходи за банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви.

6. Разходи за принос в натура.

7. Разходи за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии.

8. Разходи за търговия на дребно, с изключение на интервенциите, за които е допустимо предоставянето на подкрепа за този тип дейност;

9. Разходи за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност.

10. Разходи за сертификация по HACCP (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти.

11. Разходи, които представляват обикновена подмяна.

12. Разходи, свързани с плащания в брой.

13. Общи разходи, извършени преди 01.01.2023 г.

14. Закупуване на превозни и транспортни средства, с изключение на специализирани такива, в зависимост от допустимите за подпомагане дейности по съответната интервенция.

4.7.2 Определение на селските райони и приложимост

Новата национална дефиниция определя като „селски райони" общините, в които няма населено място с население над 15 000 души. Съгласно тази дефиниция, 215 общини от общо 265 общини в България са класифицирани като селски район.

Списък на общините в обхвата на новата дефиниция за „селски район":

Област
Общини
Видин
Белоградчик; Бойница; Брегово; Грамада; Димово; Кула; Макреш;Ново село; Ружинци;
Чупрене
Враца
Борован;Бяла Слатина; Козлодуй; Криводол; Мездра; Мизия; Оряхово; Роман; Хайредин
Ловеч
Априлци; Летница; Луковит; Тетевен; Угърчин;
Ябланица
Монтана
Берковица; Бойчиновци; Брусарци; Вълчедръм; Вършец; Георги Дамяново;
Медковец; Чипровци; Якимово
Плевен
Белене; Гулянци; Долна Митрополия; Долни Дъбник; Искър; Кнежа; Левски; Никопол; Пордим; Че
Велико Търново
Елена; Златарица; Лясковец; Павликени; Полски Тръмбеш; Стражица; Сухиндол
Габрово
Дряново; Трявна
Разград
Завет; Исперих; Кубрат; Лозница; Самуил; Цар Калоян
Русе
Борово; Бяла; Ветово; Две могили; Иваново; Сливо поле; Ценово
Силистра
Алфатар; Главиница; Дулово; Кайнарджа; Ситово;Тутракан
Варна
Аврен; Аксаково; Белослав;Бяла; Ветрино; Вълчи дол; Девня; Долни чифлик; Дългопол; Провадия;
Добрич
Балчик; Генерал Тошево; Добрич-селска; Каварна; Крушари; Тервел; Шабла
Търговище

Антоново; Омуртаг; Опака; Попово
Шумен
Велики Преслав; Венец; Върбица; Каолиново; Каспичан; Никола Козлево; Нови пазар; Смядово; Хитрино
Бургас
Камено;Малко Търново; Несебър; Поморие; Приморско; Руен; Созопол;Средец; Сунгурларе; Царево
Сливен
Котел; Твърдица
Стара Загора
Братя Даскалови; Гурково; Гълъбово; Мъглиж; Николаево; Опан; Павел баня; Раднево; Чирпан
Ямбол
Болярово; Елхово; Стралджа; Тунджа
Благоевград
Банско; Белица; Гърмен; Кресна; Разлог; Сатовча; Симитли; Струмяни; Хаджидимово; Якоруда
Кюстендил
Бобов дол; Бобошево; Кочериново; Невестино; Рила; Сапарева баня; Трекляно
Перник
Брезник; Земен; Ковачевци; Радомир; Трън
София
Антон; Божурище; Годеч; Горна Малина; Долна баня; Драгоман; Елин Пелин; Етрополе; Златица; Ихтима Костенец; Костинброд; Мирково; Пирдоп; Правец; Своге; Сливница; Чавдар; Челопеч
Кърджали
Ардино; Джебел; Кирково; Крумовград; Момчилград; Черноочене
Пазарджик
Батак; Белово; Брацигово; Сърница; Лесичово; Ракитово; Септември; Стрелча;
Пловдив
Брезово; Калояново; Кричим; Куклен; Лъки; Марица; Перущица; Първомай; Раковски; Родопи; Садово; Со Съединение; Хисаря
Смолян
Баните; Борино; Девин; Доспат; Златоград; Мадан; Неделино;
Рудозем; Чепеларе
Хасково
Ивайловград; Любимец; Маджарово; Минерални бани; Симеоновград; Стамболово; Тополовград

В селските райони по подхода ВОМР влизат общини (LAU 1), в които няма населено място с население над 30 000 души.

4.7.3 Additional elements common for Sectoral interventions, for rural development interventions, or common for both Sectoral and Rural Development interventions

Неприложимо

4.7.4 Процентно участие, приложимо за интервенции за развитие на селските райони

National contribution rate(s)

Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%
91(2)(b) - Outermost regions and in the smaller Aegean islands		20,00%	80,00%
91(2)(c) - Transition regions within the meaning of Article 108(2), first subparagraph, point (b), of Regulaton (EU) 2021/1060		20,00%	60,00%
91(2)(d) - Други региони		20,00%	43,00%
91(3)(a) - Payments for natural or others area-specific constraints under Article 71		20,00%	65,00%
91(3)(b) - Payments under Article 70, payments under Article 72, support for non-productive investments referred to in Article 73, support for the projects of EIP operational groups under Article 77(1), point(a), and LEADER under Article 71(1), point(b)		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 70 - Payments under Article 70		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 72 - Payments under Article 72		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 73 - Support for non-productive investments referred to in Article 73		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(a) - Support for the European Innovation Partnership under Article 77(1), point(a)		20,00%	80,00%
91(3)(b) - 77(1)(b) - LEADER under Article 71(1), point(b)		20,00%	80,00%
91(3)(c) - Operations receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 70 - Operations, under Article 70, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 71 - Operations, under Article 71, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 72 - Operations, under Article 72, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 73-74 - Operations, under Articles 73-74, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 75 - Operations, under Article 75, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 76 - Operations, under Article 76, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 77 - Operations, under Article 77, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%
91(3)(c) - 78 - Operations, under Article 78, receiving funding from funds transferred to the EAFRD in accordance with Articles 17 and 103		20,00%	100,00%

Regional contribution rate(s)

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate

5. Преки плащания, секторни интервенции и интервенции за развитие на селските райони, посочени в стратегията

Фонд	Форма на интервенция	Вид интервенция	Код на интервенцията (държава членка) — Име	Общ показател за крайния продукт	Gen. Renewal	Env.	ES rebate system	Подход LEADER
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	BISS(21)	I.A.3. - Плащания за малки земеделски стопани	O.5				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	BISS(21)	I.A.1 - Основно подпомагане на доходите за устойчивост	O.4				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	CRISS(26)	I.A.2. - Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост	O.7				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	CIS-YF(30)	I.A.4 - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани	O.6				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS	I.B.1.1 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.1.2 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.2 - Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.3 - Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.4 - Еко схема за намаляване използването на пестициди	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.5 - Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения	O.8				

ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.6 - Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.7 - Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.8 - Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури	O.8				
ЕФГЗ	Необвързани с производството директни плащания	Eco-scheme(31) / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment	I.B.9 - Еко схема за буферни екологични ивици	O.8				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.1 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.10 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.11 - Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.12 - Обвързано с производството подпомагане на доходите –плодови насаждения до встъпването им в плододаване	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.13 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани)	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.14 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер)	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.15 - Обвързано с производството подпомагане на за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)	O.10				

ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.16 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън)	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.17 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.18 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.19 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури	O.10				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.2 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.3 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.4 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави включени в развъдни програми	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.5 - Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.6 - Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.7 - Обвързано с производството подпомагане за биволи	O.11				
ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.8 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми	O.11				

ЕФГЗ	Обвързани с производството директни плащания	CIS(32)	I.Б.9 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони	O.11				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Плодове и зеленчуци	INVRE(47(1)(a))	I.Г.1 - Интервенции в сектор „Плодове и зеленчуци“	O.35				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	ADVIBEES(55(1)(a))	I.Е.1 - - Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b))	I.Е.2 - Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b))	I.Е.3 - Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b))	I.Е.5 - Инвестиции в материални и нематериални активи	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	INVAPI(55(1)(b))	I.Е.4 - Рационализиране на подвижното пчеларство	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	ACTLAB(55(1)(c))	I.Е.6 - Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	PRESBEEHIVES(55(1)(d))	I.Е.7 - Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	COOPAPI(55(1)(e))	I.Е.8 - Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти	O.37				

ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Пчелни продукти	PROMOBEES(55(1)(f))	I.Е.9 - Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти	O.37				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	RESTRVINEY(58(1)(a))	I.Д.1 - Преструктуриране и конверсия на лозята	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	INVWINE(58(1)(b))	I.Д.2 - Инвестиции в лозаро-винарския сектор	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	GREENWINE(58(1)(c))	I.Д.7 - Събиране на реколтата на зелено	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	HARINWINE(58(1)(d))	I.Д. 6 - Застраховане на реколтата	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	INFOR(58(1)(h))	I.Д.4 - Информиране в държавите членки	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	ACTREPUT(58(1)(i))	I.Д.8 - Насърчаване на винения туризъм	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	PROMOWINE(58(1)(k))	I.Д.3 - Популяризиране в трети държави	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Вино	INVWINESUST(58(1)(m))	I.Д.5 - Инвестиции в екологични съоръжения	O.36				
ЕФГЗ	Секторна подкрепа - Мляко и млечни продукти	INVRE(47(1)(a))	I.Г.2 - Интервенции в сектор "Мляко и млечни продукти"	O.35				
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.А.1 - Биологично производство	O.17	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.А.10. - Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.А.11 - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.А.12. - Насърчаване на естественото опрашване	O.14	Не	Да	Не	Не

ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.15. - Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС.	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.2. - Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност	O.18	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.4. - Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.5. - Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство	O.19	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.6. - Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство	O.19	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.7 - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.8. - Поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (Branta ruficollis), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.9 - Създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.AE.3. - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии	O.14	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ENVCLIM(70)	II.A.13 - Горско екологични дейности в горите	O.15	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ANC(71)	II.Б.1. - Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения	O.12	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ASD(72)	II.B.1. - Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000	O.13	Не	Да	Не	Не

ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	ASD(72)	II.А.14 - Подпомагане по Натура 2000 за гори	О.13	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства	О.20	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.1.1. - Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда	О.20	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.2 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	О.24	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.2.1 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда	О.24	Не	Да	Не	Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.3 - Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони	О.24	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.4 - Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия	О.20	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.5 - Инвестиции в инфраструктура за напояване	О.22	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.6 - Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони	О.22	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.7 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони	О.22	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.10 - Залесяване и възстановяване	О.23	Не	Не		Не

ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.11 - Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max	O.23	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.12 - Подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии	O.24	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.13 - Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии	O.23	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INVEST(73-74)	II.Г.14 - Първична преработка на дървесина	O.24	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INSTAL(75)	II.Д.1. - Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство	O.25	Да	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	INSTAL(75)	II.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства	O.26	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	RISK(76)	II.Е.2 - Инструменти за управление на риска в земеделието	O.9	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	COOP(77)	II.Ж.1. - Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации	O.1	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	COOP(77)	II.Ж.2. - Сътрудничество за къси вериги за доставка и местни пазари	O.32	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	COOP(77)	II.Ж.3 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители	O.28	Не	Не		Не

ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	COOP(77)	II.Ж.4 - Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители	O.29	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	COOP(77)	II.Ж.5 - Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.	O.31	Не	Не		Да
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	KNOW(78)	II.И.1. - Консултанстки услуги и повишаване на консултантския капацитет	O.33	Не	Не		Не
ЕЗФРСР	Развитие на селските райони	KNOW(78)	II.И.2. - Професионално обучение и придобиване на знания	O.33	Не	Не		Не

5.1 Direct Payments Interventions

BISS(21) - Basic income support

I.A.3. - Плащания за малки земеделски стопани

Intervention Code (MS)	I.A.3.
Име на интервенцията	Плащания за малки земеделски стопани
Вид интервенция	BISS(21) - Basic income support
Общ показател за крайния продукт	O.5. Number of beneficiaries or hectares benefitting from payments for small farmers

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.2.	Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и с	среден приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.6 Процент на допълнителните преки плащания на хектар за отговарящи на условията за подпомагане стопанства с размер под средния за стопанствата (в сравнение със средната стойност)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Интервенцията допринася за специфична цел 1 от Регламент за стратегическите планове: подпомагане за надеждни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор в целия Съюз с цел подобряване на дългосрочната продоволствена сигурност и разнообразието в селското стопанство, както и гарантиране на икономическата устойчивост на селскостопанското производство в Съюза.

Интервенцията допринася за удовлетворяване на потребност 2 по цел 1 за повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и средни стопанства.

Интервенцията цели чрез предоставянето на еднократна сума при облекчени административни условия да се подпомогне устойчивостта, да се подобри продоволствената сигурност и да се повиши потенциалът за развитие на малките земеделски стопанства.

Анализът на развитието на селското стопанство и ХВП показва трайно изоставане на реализирания факторен доход в селското стопанство, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. По-ниската доходност в селското стопанство, спрямо другите икономически дейности, налага необходимостта от подкрепа за осигуряване на устойчиво развитие на отрасъла и осигуряване на продоволствената сигурност на страната.

По-ниската доходност в селското стопанство, в сравнение с другите икономически дейности, налагат необходимостта от подкрепа на земеделските стопани, които да гарантират определено ниво на икономическа сигурност на земеделските стопани при кризи и подкрепят техните

доходите, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на селскостопанското производство.

Интервенцията „Плащания за малки земеделски стопани“ е опростена алтернатива за плащане на кръгли суми на земеделски стопани, при облекчени административни условия и с по-голяма добавена стойност за фермерите. Бенефициентите на кръгла сума няма да бъдат освободени от изискванията за условност, схемата не е допълняема на другите, не би могла да бъде обвързана със животни, или с еко-схеми, като допълнителен качествен елемент, създаващ условие за по-високо плащане.

Интервенцията таргетира дребните земеделски стопани на ежегодна база, които са подали заявление по базовата схема. Кандидатите по схемата следва да изпълняват минималните изисквания за получаване на директни плащания, за да могат да се възползват от целевото подпомагане. По този начин ще се осъществи подпомагане за достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост и ще се подобри продоволствената сигурност.

С оглед на уязвимостта на дребните земеделски стопани, и важността на запазването им в земеделските райони се предвижда годишно плащане под формата на еднократна сума от 1250 евро, която заменя директните плащания. Годишното плащане отразява потребността от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със средното равнище на доходи в другите сектори в икономиката, както и необходимостта от повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и средни стопанства. Според данни от SWOT-анализа, най-голям е броят на земеделските стопанства до 2 000 евро стандартна продукция (СП), които са дребни натурални стопанства без възможности за подобряване на техническата осигуреност, модернизация, пазарен достъп и без потенциал за кандидатстване за обществена подкрепа. Този сегмент е важно да бъде подкрепен, с оглед на запазването му.

Следва да се вземе предвид, че към 2018 г. по данни на ИСАК кандидатите по ДЗС представляват 7,98 % от кандидатите по СЕПП, като общо те стопанисват по- малко от 0.20 % от общата площ по СЕПП. За кампания 2019 бенефициерите по ДЗС са общо 3396, като 2307 от тях са със закръгляния на плащанията до 500 евро. Средната площ, с която са кандидатствали дребните земеделски стопани е 1,55 ха. Цялата заявена площ от ДЗС е 5255 ха., или приблизително 0,15 % от обработваемите площи в България.

Извън заявяването по схемата следва да се има предвид, че в стопанствата с до 10 хектара обработваема земя попада малко над 2% от обработваемите площи, а в стопанствата до 15 хектара – малко над 3% от обработваемите площи.

Малката площ, която стопанисват дребните фермери носи малък екологичен ефект, респективно- оказва незначително въздействие върху спазването на стандартите в рамките на предварителните условия. Във връзка с това, малките земеделски стопани- бенефициенти по интервенцията ще подлежат на опростена система за контрол във връзка със спазването на предварителните условия съгласно чл. 83(2) а) и чл. 83 (6) е) от Хоризонталния регламент.

Интервенцията е разработена в съответствие с изискванията на чл.28 от Регламент 2021/ 2115 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подкрепа за стратегически планове, които да се изготвят от държавите членки в рамките на общата селскостопанска политика (стратегически планове за ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013, както и в съответствие с изискванията на Регламент 2021/ 2116 на Европейския парламент и на Съвета относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Допустимите бенефициенти са земеделски стопани, които са подали заявление по базовата схема за съответната кампания и отговарят на минималните изисквания за получаване на директни плащания, и които са избрали да участват в схемата за дребни земеделски стопани.

За да получи плащане по интервенцията за малък земеделски стопанин, площта на стопанството на

кандидата следва да е допустима по интервенцията за базово подпомагане, със спазена базова условност.

Земеделските стопани по интервенцията следва да отговарят на определението за активен фермер.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Подпомагането по интервенцията ще бъде годишно необвързано плащане под формата на еднократна кръгла сума на бенефициер, която заменя директните плащания в размер на 1250 евро. Годишното плащане за всеки земеделски производител не трябва да надвишава 1 250 евро.

Единичната сума на подпомагане (ставката) по интервенцията е определена, изхождайки от данните в SWOT-анализа, които показват необходимост за засилване на подкрепата към дребни натурални стопанства и при спазване на чл. 28 от Регламента за стратегическите планове. На база историята на прилагането на схемата и по метода на предположението е определен броя на бенефициерите- потенциални кандидати по интервенцията. Бюджетът е функция на ставката, умножен по броя бенефициери.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Is this BIS intervention a Payments for small farmers? (Art. 28)

☒ Да ☐ Не

Which form of support do you use Payments for small farmers? (Art. 28)

☒ Lump sum(s) ☐ Payment(s) per hectare

What is the maximum amount for the Payments for small farmers? (Art. 28)

1 250,00

Do you have any other comments or explanations for the Payments for small farmers?

Territorialisation (Art. 22(2))

☐ Да ☒ Не

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 5 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Дизайнът на необвързаните с производството директни плащания в съответствие с изискванията на Регламента за СП по ОСП гарантира съответствие със съответните критерии от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия).

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.A.3-1 - Ставка за интервенция „Плащания за малки земеделски стопани”	Хомогенен		R.6;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.A.3-1 - Ставка за интервенция „Плащания за малки земеделски стопани”

Единичната сума на подпомагане (ставката) по интервенцията е определена, изхождайки от данните в SWOT-анализа, които показват необходимост за засилване на подкрепата към дребни натурални стопанства и при спазване на чл. 28 от Регламента за стратегическите планове. На база историята на прилагането на схемата и по метода на предположението е определен броя на бенефициерите- потенциални кандидати по интервенцията. Бюджетът е функция на ставката, умножен по броя бенефициери.

Предвижда се минимална гъвкавост на ставката от 250 евро надолу, т.е. ставка в размер не по-малка от 1000 евро на бенефициер за всички години на прилагане.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.A.3-1 - Ставка за интервенция „Плащания за малки земеделски стопани”	Planned unit amount	1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount						
	O.5 (unit: Beneficiaries)	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 875 000,00	2 875 000,00	2 875 000,00	2 875 000,00	2 875 000,00	14 375 000,00
TOTAL	O.5 (unit: Beneficiaries)	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	11 500,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)						
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the						

	intervention contains carry over)						

I.A.1 - Основно подпомагане на доходите за устойчивост

Intervention Code (MS)	I.A.1
Име на интервенцията	Основно подпомагане на доходите за устойчивост
Вид интервенция	BISS(21) - Basic income support
Общ показател за крайния продукт	O.4. Number of hectares benefitting from for basic income support

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.1.	Необходимост от подпомагане на доходите на земеделските стопани, с цел сближаването им със среднот	висок приоритет	Да
П.1.2.	Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и с	среден приоритет	Да
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.4 Дял на използваната земеделска площ, обхванатата от подпомагане на доходите при наличие на обвързаност с условия

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Основно подпомагане на доходите за устойчивост е годишно необвързано, еднакво за цялата територия на България плащане, което се предоставя за всеки допустим за подпомагане хектар, който е деклариран от земеделския стопанин. Прилагането на тази интервенция ще допринесе за постигане на целта за подпомагане за надеждни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор и е в съответствие с целта на Договора за функциониране на ЕС за осигуряване на справедлив жизнен стандарт на земеделската общност. В SWOT анализа се идентифицират по-ниски нива на доходите в селскостопанския сектор в сравнение с други сектори на икономиката като слабост и се подчертава ролята на директните плащания в подкрепа на жизнеспособността. В България доходът от земеделие на зает в сектора е средно около 83% от средното заплащане в икономиката като цяло в периода 2005-2018 г.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Допустими бенефициенти / кандидати:

- Бенефициенти са активни земеделски стопани.

- Бенефициентите имат задължението да спазват стандартите за ДЗЕС и ЗИУ, както е посочено в дял III, Раздел 2 на Регламента за стратегическите планове, за да получат подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост.

Условия за допустимост по схемата

- Основното подпомагане на доходите за устойчивост е предназначено за всички земеделски стопани, които извършват селскостопанска дейност и са заявили допустими за подпомагане площи.
- Декларираните площи трябва да отговарят на минималните изисквания за подпомагане с директни плащания и да бъдат на разположение на земеделския стопанин на крайната дата.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Общо за периода 2023-2027 г. се планира да бъдат отпуснати около 1 976 619 489 евро, което представлява 48,12 % от средствата, разпределени за директни плащания.

Подпомагането по интервенцията представлява годишно плащане на допустим хектар, еднакво в цялата страна.

Планираните единични суми по години са посочени в приложението и се изчисляват като пропорция от финансовите средства за интервенцията и очакваната допустима земеделска площ.

Максималните единични суми за 2023 г. и 2024 г. се прогнозира да бъдат съответно около 135,42 EUR / ha и 125,49 EUR / ha. От 2025 г. и до края на периода прогнозната максимална планирана единична сума е по-ниска, тъй като се предвижда увеличение на площта, за която се кандидатства.

Размерът на подпомагането за бенефициента ще бъде изчислен като произведение на единичната сума и допустимите продукти (хектари).

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Is this BIS intervention a Payments for small farmers? (Art. 28)

☐ Да ☒ Не

Which form of support do you use Payments for small farmers? (Art. 28)

☐ Lump sum(s) ☐ Payment(s) per hectare

What is the maximum amount for the Payments for small farmers? (Art. 28)

Do you have any other comments or explanations for the Payments for small farmers?

Territorialisation (Art. 22(2))

☐ Да ☒ Не

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 5 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 5 от Приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочено в приложение II към Регламента за СП. Подпомагането по интервенцията представлява необвързано директно плащане на хектар.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.A.1-1 - Единична сума за основно подпомагане на доходите за устойчивост	Хомогенен		R.4;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.A.1-1 - Единична сума за основно подпомагане на доходите за устойчивост

Основно подпомагане на доходите е годишно необвързано с производството плащане за допустим хектар в съответствие с член 21, пар.2 от Регламента за Стретегическите планове. Предоставя се под формата на единна сума.

Планираните единични суми по години са обосновани от икономически и доходни предизвикателства, както е посочено в SWOT анализа и оценката на потребностите. Средният селскостопански предприемачески доход в България през 2016 г. показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности (на база €/час работа).

Минималната планирана единична сума на плащане може да се прилага в годините, в които е необходимо, с цел да се предотврати надвишаване на разпределените финансови средства за видовете интервенции под формата на директни плащания, както е посочено в член 87, параграф 1. По-високият процент на плащане до планираната максимална единична сума в съответствие с член 102 от Регламент 2021/ 2115 ще позволи необходимата гъвкавост за преразпределяне, така че да се избегне неусвояването на средства.

Максимална горна вариация (%) или максимална сума, където е приложимо (% or EUR): 135,42 EUR

Тази интервенция се основава се основава на подобна подкрепа, предоставяна в предходния програмен период.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.A.1-1 - Единична сума за основно подпомагане на доходите за устойчивост	Planned unit amount	100,31	100,39	100,45	100,51	99,51	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	65,20	75,29	80,36	80,41	79,61	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	135,42	125,49	120,54	120,61	119,42	
	O.4 (unit: Хектар)	3 865 950,00	3 904 540,00	3 943 850,00	3 983 120,00	4 023 150,00	
	Planned output * Planned unit amount	387 793 444,50	391 976 770,60	396 159 732,50	400 343 391,20	400 343 656,50	1 976 616 995,30
TOTAL	O.4 (unit: Хектар)	3 865 950,00	3 904 540,00	3 943 850,00	3 983 120,00	4 023 150,00	19 720 610,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	387 793 839,00	391 977 205,00	396 160 571,00	400 343 937,00	400 343 937,00	1 976 619 489,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

CRISS(26) - Complementary redistributive income support

I.A.2. - Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост

Intervention Code (MS)	I.A.2.
Име на интервенцията	Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост
Вид интервенция	CRISS(26) - Complementary redistributive income support
Общ показател за крайния продукт	O.7. Number of hectares benefitting from complementary redistributive income support

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага и е достъпна за кандидатстване от бенефициенти на територията на цялата страна. Условията за допустимост и единичните стойности са идентични и се прилагат еднакво за всички региони.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.2.	Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и с	среден приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.6 Процент на допълнителните преки плащания на хектар за отговарящи на условията за подпомагане стопанства с размер под средния за стопанствата (в сравнение със средната стойност)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Интервенцията за допълнително преразпределително подпомагане на доходите на земеделските стопани представлява необвързано с производството плащане на хектар, което се предоставя като допълнително финансово подпомагане за първите 30 хектара на земеделските стопанства в страната, с максимален размер на стопанствата до 600 хектара. Интервенцията ще допринесе за балансирано разпределение на подпомагането на хектар между отделните групи земеделски стопани, като насочи приоритетно допълнително финансиране към по-малките и средни стопанства под формата на плащане на площ. По този начин подпомагането ще допринесе за постигане на по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в страната, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства. Определянето на максимален размер на допустимите стопанства ще допринесе за постигне по-висок преразпределителен ефект на подпомагането.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Допустими бенефициенти за получаване на подпомагане по интервенцията „Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост“ са земеделските стопани, които имат право на плащане по интервенцията „Основно подпомагане на доходи за устойчивост“, което е основната схема за подпомагане на доходите с директни плащания. Подпомагането се отпуска за

първите 30 хектара, отговарящи на изискванията за допустимост по интервенцията „Основно подпомагане на доходи за устойчивост“, за стопанства с максимален размер до 600 хектара.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Подпомагането по интервенцията "Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост" се предоставя под формата на допълнително плащане на хектар за първите до 30 ха на стопанства с максимална площ до 600 ха. Опитът от прилагането на „Схемата за преразпределително плащане“ през периода 2014-2020 г., показа че преразпределителното плащане, като допълнително плащане към "Схемата за основно плащане на площ", допринася съществено за повишаване на подпомагането от директни плащания и подобряване на доходите на малките и средни по размер стопанства (които са най-голямата група стопанства в страната). По този начин се подобрява тяхната финансова стабилност, осигуряват се устойчиви условия за работа на тази категория стопанства и се създават предпоставки и стимули за разширяване на тяхната дейност и пазарна ориентация (дори в ситуация на непредвидени флуктуации на пазара). Едновременно с това се постигат в значителна степен целите на политиката за преразпределяне на доходите. За финансиране на интервенцията, България ще приложи бюджет на преразпределително плащане в размер на 10% от пакета за директни плащания (посочен в Приложение IX към Регламент (ЕС) 2021/2115 за Стратегическите планове по ОСП), който ще бъде разпределен за първите до 30 допустими хектари на стопанствата през съответната година. Към този бюджет, ще бъде допълнително прибавен продуктът, получен след налагането на горна граница ("таван") на подпомагането по интервенцията "Основно подпомагане на доходите за устойчивост".

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Do you apply the territorialisation for the CRISS?

☐ Да ☒ Не

Прилагате ли различни суми за различен брой хектари? (член 29, параграф 3)

☐ Да ☒ Не

Какъв е максималният брой хектари на земеделски стопанин, за който се изплаща допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост? (член 29, параграф 3)

30,00

— Изключвате ли земеделски стопанства от допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост въз основа на физическите им размери?

☒ Да ☐ Не

Подпомагането се отпуска за стопанства с максимален размер до 600 хектара. Определянето на максимална горна граница за размера на стопанствата, допустими за подпомагане, постига два взаимно допълващи се резултата. От една страна, ще позволи да бъде освободен финансов ресурс (от стопанствата, които надхвърлят определената максимална горна граница за размер на стопанството), който да бъде насочен и преразпределен за подпомагане на по-малките по размер стопанства, допустими за кандидатстване по интервенцията за "Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост". От друга страна, ще бъде намален физическият брой на стопанствата, които получават подпомагане по интервенцията. Комбинирането на тези два резултата, ще позволи да се отдели по-висок финансов ресурс, който да бъде насочен към по-малко на брой стопанства, попадащи в уязвимата категория на малките и средни стопанства. По този начин се цели да се постигне по-висок размер на единичната сума (ставка) за стопанствата (под определения максимален размер) и интервенцията да допринесе за постигне по-висок преразпределителен ефект на подпомагането.

- Допълнителни правила и/или разяснения във връзка с допълнителното преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 5 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Подпомагането по интервенцията "Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост" представлява допълнително директно плащане на хектар, което не е обвързано с производството. По отношение на необвързаните с производството директни плащания, дизайнът на интервенциите (определен съгласно с изискванията на Регламент (ЕС) 2021/2115 за Стратегическите планове по ОСП) осигурява съответствие с критериите на Приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство („Зелената кутия“).

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.A.2.-1 - Единична сума за допълнително преразпределително подпомагане	Хомогенен		R.6;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.A.2.-1 - Единична сума за допълнително преразпределително подпомагане

Съгласно SWOT анализа, изготвен от България за целите и нуждите на Стратегическия план по ОСП, към специфична цел 1 „Подпомагане за надеждни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор в целия Съюз с цел подобряване на дългосрочната продоволствена сигурност и разнообразието в селското стопанство, както и гарантиране на икономическата устойчивост на селскостопанското производство в Съюза“ е идентифицирана потребност за „Повишаване на ефективността на подкрепата и увеличаване на икономическия потенциал на малките и средни стопанства“. Също така, работен документ на службите на Комисията „Препоръки на Комисията относно стратегическия план по ОСП на България SDW (2020) 369 final“ съдържа препоръка от подобен характер, а именно „Подобряване на жизнеспособността на по-малките и средните земеделски стопанства с по-висок потенциал за развитие чрез по-ефективно насочване на подпомагането на доходите, например чрез прилагане на допълнителното преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост и намаляване на плащанията“. Поради тези причини, България въвежда интервенцията „Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост“ като предвижда включване на допълнително условие за ограничаване до 600 ха на максималния размер (площи) на стопанствата, които са допустими кандидати за подпомагане по интервенцията. В следствие на това условие, се очаква генериране на допълнителен финансов ресурс, който да позволи значително увеличение на подпомагането на хектар за малките и средни стопанства, кандидати по интервенцията (например, единична стойност (ставка на хектар) 70,16 евро (при текущите условия на прилагане) срещу 107,59 евро/ха (съгласно условията за прилагане в Стратегическия план), анализ на база данните от кампания по директни плащания – 2019). По този начин, България се стреми да отговори едновременно на определената потребност към специфична цел 1 и препоръката на службите на Комисията относно националния Стратегически план по ОСП.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.A.2.-1 - Единична сума за допълнително преразпределително подпомагане	Planned unit amount	107,59	108,32	109,05	109,78	109,38	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	160,00	160,00	160,00	160,00	160,00	
	O.7 (unit: Хектар)	749 030,00	751 950,00	754 822,80	757 660,21	760 432,87	
	Planned output * Planned unit amount	80 588 137,70	81 451 224,00	82 313 426,34	83 175 937,85	83 176 147,32	410 704 873,21

TOTAL	O.7 (unit: Хектар)	749 030,00	751 950,00	754 822,80	757 660,21	760 432,87	3 773 895,88
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	80 588 494,00	81 451 453,00	82 314 412,00	83 177 370,00	83 177 370,00	410 709 099,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

CIS-YF(30) - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани
I.A.4 - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани

Intervention Code (MS)	I.A.4
Име на интервенцията	Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани
Вид интервенция	CIS-YF(30) - Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани
Общ показател за крайния продукт	O.6. Number of hectares benefitting from complementary income support for young farmers

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията ще се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.7.2.	Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход,улесняване стартиране на стопанства	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.36 Брой на младите земеделски стопани, ползващи се от подпомагане за установяване по ОСП, включително разпределение по пол

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Интервенцията допринася за специфична цел 7 от Регламент за стратегическите планове: Привличане и подкрепа на млади земеделски стопани и нови земеделски стопани и улесняване на устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони. Специфичната цел на интервенцията е свързана с привличане и задържане на повече млади фермери в селските райони, с цел обновяване на поколенията, чрез допълнително подпомагане на техните доходи.

Анализът на развитието на селското стопанство и ХВП и данните на НСИ показват, че всяка година селата в България губят от своя човешки потенциал приблизително с 1,6%. Този процес е съпроводен с постоянно застаряване и влошаване на възрастовата структура на селското население. Заплащането на труда в земеделието е по-ниско отколкото в останалата част на икономиката, което се дължи на ниската добавена стойност на единица площ и на заплащане в сектора, съобразено със средните за района, страната и вида на труда. През 2016 г. средно на 1 ГРЕ в стопанство на млад фермер се падат по 20.3 ха използвана земеделска площ (при средно- 17.6 ха) и 5,5 ж.е. Въпреки, че производителността на труда в стопанствата на младите фермери е по-висока от тази в останалите стопанства, тя продължава да бъде доста по-ниска от постигнатото средно равнище на производителността на труда в ЕС-27.

Анализът на развитието на селското стопанство и ХВП показва че заедно с неблагоприятната възрастова структура на работната сила в земеделието, проблем е нейното ниско квалификационно равнище. По данни на Евростат, от всички управители на земеделски стопанства през 2007 г. 85% са с най-ниска степен на квалификационно ниво (0-2). За 10-годишния изследван период обхватът

на лицата с това квалификационно равнище намалява на 72.3% през 2016 г. Този факт сам по себе си е положителен сигнал за редуциране на неквалифицираната земеделска заетост. Въпреки това обстоятелството, че близо една трета от всички мениджъри остават без никаква квалификационна подготовка, а останалата част са с най-ниска, показва, че този проблем продължава да стои с особена острота пред работната сила в отрасъла.

Интервенцията за „Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани“ произтича от идентифицирана потребност 2 в SWOT-анализа по цел 7: Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство. Интервенцията е разработена в съответствие с изискванията на Регламент 2021/ 2115 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подкрепа за стратегически планове, които да се изготвят от държавите членки в рамките на общата селскостопанска политика (стратегически планове за ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013. Интервенцията е допълняема на подкрепата за млади земеделски стопани по стълб 2.

Възрастовото изискване на кандидатите, които към датата на първо подаване на заявление следва да не са навършили повече от 40 години и периодът на създаване на стопанството (не повече от 5 години преди кандидатстване по схемата) са базови изисквания, които осигуряват ефективно определяне и насочване на финансирането към целевата група земеделски стопани и допринася към привличане и задържане на млади земеделски производители в селското стопанство и подновяване на поколенията в сектора. Изискването за професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина и/ или икономическо образование със земеделска насоченост също допринася по качествен начин за правилното насочване на подкрепата.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Допустимите бенефициенти следва да отговарят на определението за млад земеделски стопанин, като спазват следните условия:

- Лице, което към момента на подаване на проектното предложение или заявление за подпомагане е на възраст не повече от 40 навършени години (включително);

- Ръководител на земеделско стопанство, който изпълнява следните условия: кандидат/бенефициент физическо лице, собственик на предприятието на кандидата/бенефициента ЕТ или собственик на капитала на кандидата/бенефициента ЕООД;

- Лице, което притежава професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина, и/или икономическо образование със земеделска насоченост.

По-конкретно:

- Период на създаване на стопанството: не повече от 5 години преди кандидатстване по схемата. За създаване на стопанството се счита: датата на регистрация на кандидата за първи път като земеделски стопанин по реда на Наредба № 3 от 1999г.).

- Професионални умения и компетентности: на етап заявяване на участие по схемата, кандидатите през първата година на участие по схемата трябва да имат професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина, и/или икономическо образование със земеделска насоченост.

За да получи плащане по интервенцията за млад земеделски стопанин, площта на стопанството на кандидата следва да е допустима по интервенцията за базово подпомагане, със спазена базова условност. Младите земеделски стопани следва да отговарят на определението за активен фермер.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Предвижда се подпомагане под формата на годишно необвързано плащане на допустим хектар. Плащането е добавка към базовото плащане. Годишно плащане за всички допустими за подпомагане площи в стопанството, заявени за основно подпомагане на доходите за устойчивост, изплатено допълнително към основното подпомагане. Подпомагането отразява нуждата от увеличаване на мотивацията на младите земеделски стопани за привличане и запазване в сектора.

Очакван бр. бенефициери през 2023 г.- около 3800, с оторизирана площ- 120 883 ха, с бюджет - 12 088 274 евро за 2023 г. За периода 2023- 2027 г. прогнозният бюджет възлиза на 61 606 364 евро. Годишната планирана единична сума на подпомагане възлиза на 100 евро/ ха. за 2023 г., и всички последващи години от програмния период.

Допълнителното подпомагане на доходите за млади земеделски стопани се отпуска за максимален срок от пет години, считано от първата година на подаване на заявлението по интервенцията за млади фермери, при спазване на всички други условия по схемата. Подпомагането ще допринесе за устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони и ще повиши тяхната конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

За колко години се осигурява подпомагане на млади земеделски стопани чрез интервенцията? **5**

Какви са приложените условия за определението за ново установяване?

Период на създаване на стопанството- не повече от 5 години преди кандидатстване по схемата. За създаване на стопанство се счита датата на регистрация на кандидата за първи път като земеделски стопанин по реда на наредба № 3 от 1999 г.

What form the support does take: **an annual decoupled payment per eligible hectare**

What is the amount of aid per hectare/lump-sum? **100**

Задавате ли максимален брой хектари? Да/Не

☐ Да ☒ Не

Други коментари за праговете?

Прилагате ли приемственост с предходната схема (Плащане за млади земеделски стопани)?

Не. Настоящата интервенция е консистентна като условия на прилагане, но като финансови параметри е по-атрактивна за младите земеделски стопани. Подкрепата за оставащия 5-годишен период (ако има такъв) ще бъде изплатена по новите правила, при новите условия на заявяване.

Други коментари

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 5 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Дизайнът на необвързаните с производството директни плащания в съответствие с изискванията на Регламента за СП по ОСП гарантира съответствие със съответните критерии от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия).

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.A.4-1 - Ставка за интервенция „Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани“	Хомогенен		R.36;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.A.4-1 - Ставка за интервенция „Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани“

Годишната планирана единична сума на подпомагане възлиза на 100 евро/ ха. за 2023 г. Подпомагането ще допринесе за идентифицирана потребност 2 по цел 7: Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход и улесняване стартирането на стопанство. С това ще се реализира принос за устойчивото развитие на стопанската дейност на младите фермери в селските райони и ще повиши тяхната конкурентоспособност. Подпомагането отразява нуждата от увеличаване на мотивацията на младите земеделски стопани за привличане и запазване в сектора.

Планират се максимални и минимални отклонения на единичната сума на подпомагане от 25%.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.A.4-1 - Ставка за интервенция „Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани“	Planned unit amount	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	125,00	125,00	125,00	125,00	125,00	
	O.6 (unit: Хектар)	120 883,00	122 177,00	123 472,00	124 766,00	124 766,00	
	Planned output * Planned unit amount	12 088 300,00	12 217 700,00	12 347 200,00	12 476 600,00	12 476 600,00	61 606 400,00
TOTAL	O.6 (unit: Хектар)	120 883,00	122 177,00	123 472,00	124 766,00	124 766,00	616 064,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	24 176 548,00	24 435 436,00	24 694 323,00	24 953 211,00	24 953 211,00	123 212 729,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-						

	scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare

I.B.1.1 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)

Intervention Code (MS)	I.B.1.1
Име на интервенцията	Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(a) - Additional payment to BIS
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-B climate change adaptation, including actions to improve resilience of food production systems, and animal and plant diversity for stronger resistance to diseases and climate change
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-D prevention of soil degradation, soil restoration, improvement of soil fertility and of nutrient management [and soil biota]
AOA-F actions for a sustainable and reduced use of pesticides, particularly pesticides that present a risk for human health or environment

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.4.5.	Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики - консервационно, интегрирано и биологично земеделие	Много висок	Да
П.6.5	Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие	Много Висок	Да
П.9.1	Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.29 Дял на използваната земеделска площ, подпомогната по ОСП за органично земеделие с разпределение за

поддръжка и преобразуване

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Биологичното производство е устойчива система за управление, която се основава на следните общи принципи:

а) съобразяване със системите и циклите в природата и запазване и подобряване на състоянието на почвата, водата и въздуха, на здравето на растенията и животните, и на равновесието между тях;

б) запазване на елементите на природния ландшафт;

в) използване по отговорен начин на енергията и природните ресурси като вода, почва, органична материя и въздух.

Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които прилагат методите на биологичното земеделие в техните стопанства. Осигуряването на стимул като добавка към основното подпомагане на доходите за устойчивост на земеделските стопани, прилагащи принципите на биологичното производство е насочено за подобряване на параметрите на околната среда посредством прилагане на биологичното производство.

Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към устойчивото развитие на земеделието като допринесе за подобряване състоянието на околната среда.

По интервенцията ще се подпомагат на територията на цялата страна, земеделски стопани, чиито земеделски площи са преминали периода на преход към биологично производство.

Ангажиментите са за период от една календарна година.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар земеделска земя като добавка към основното подпомагане на доходите за устойчивост в директните плащания.

Задължително бенефициентите по интервенцията, трябва да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и да имат сключен договор с Контролиращо лице за биологично производство, одобрено от министъра на земеделието.

Description of commitments for eco-scheme

Земеделските стопани трябва да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти по отношение на площите, които заявяват по тази еко схема.

Цялото стопанство, с което се поема ангажимента, трябва да се управлява в съответствие с приложимите за биологичното производство изисквания в Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти, като независимо от това изискване е допустимо дадено стопанство да се раздели на ясно и ефективно обособени производствени единици за биологично производство, за преход към биологично производство и за небиологично производство, при условие че по отношение на производствените единици за небиологично производство:

а) отглежданите животни са от различни видове;

б) растенията са от различни, лесно разграничими сортове.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделски стопани, които имат сключен договор с Контролиращо лице за биологично производство не по-късно от 31 декември на годината предхождаща годината на кандидатстване въз основа на наличните данни в регистъра на биологичните оператори към тази дата.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

Земеделските площи, с които се кандидатства по тази интервенция следва да са преминали периода на преход към биологично производство и да са сертифицирани като биологични.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC01	Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.
GAEC02	Protection of wetland and peatland
GAEC03	Ban on burning arable stubble, except for plant health reasons
GAEC04	Establishment of buffer strips along water courses
GAEC05	Tillage management, reducing the risk of soil degradation and erosion, including consideration of the slope gradient
GAEC06	Minimum soil cover to avoid bare soil in periods that are most sensitive
GAEC07	Crop rotation in arable land, except for crops growing under water
GAEC08	Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season.As an option, measures for avoiding invasive plant species
GAEC09	Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natural 2000 sites
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5
SMR03	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds: Article 3(1), Article 3(2), point (b), Article 4(1), (2) and (4)
SMR04	Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild flora and fauna: Article 6(1) and (2)
SMR05	Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, laying down procedures in matters of food safety: Articles 14 and 15,

	Article 17(1) and Articles 18, 19 and 20
SMR07	Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence
SMR08	Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Биологичното производство надхвърля изискванията на приложимите стандарти за ДЗЕС и ЗИУ. Земеделските стопани трябва да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти. Бенефициентите по интервенцията спазват изискванията на условността, доколкото е приложима съобразно вида и структурата на стопанството.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(a) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 5 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, буква а) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 6 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Еко схемата е насочена към поддържане на екологична устойчивост чрез прилагане на принципите на биологичното земеделие и не таргетира размера на икономическото производство.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.1.1_Еко 01 - Еко схема 01 - плащане за биологични площи	Хомогенен		R.29;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.1.1_Еко 01 - Еко схема 01 - плащане за биологични площи

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(a) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.1.1_Еко 01 - Еко схема 01 - плащане за биологични площи	Planned unit amount	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	
	O.8 (unit: Хектар)	96 735,00	134 628,00	176 976,00	227 576,00	278 227,00	
	Planned output * Planned unit amount	9 673 500,00	13 462 800,00	17 697 600,00	22 757 600,00	27 822 700,00	91 414 200,00
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	96 735,00	134 628,00	176 976,00	227 576,00	278 227,00	914 142,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	9 673 500,00	13 462 800,00	17 697 600,00	22 757 600,00	27 822 700,00	91 414 200,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-						

	scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.1.2 - Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)

Intervention Code (MS)	I.B.1.2
Име на интервенцията	Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-B climate change adaptation, including actions to improve resilience of food production systems, and animal and plant diversity for stronger resistance to diseases and climate change
AOA-G actions to enhance animal welfare or address antimicrobial resistance

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.1.	П.4.1.Намаляване на емисиите на парникови газове от селското стопанство.	Висок	Да
П.4.5.	Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики - консервационно, интегрирано и биологично земеделие	Много висок	Да
П.6.5	Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие	Много Висок	Да
П.9.1	Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока	Висок	Да
П.9.6.	Подобряване отглеждането на животните	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.43 Дял на животинските единици, засегнати от подпомогнати действия за ограничаване използването на

антимикробни средства (предотвратяване/намаляване)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Биологичното производство е устойчива система за управление, която се основава на следните общи принципи:

а) съобразяване със системите и циклите в природата и запазване и подобряване на състоянието на почвата, водата и въздуха, на здравето на растенията и животните, и на равновесието между тях;

б) запазване на елементите на природния ландшафт;

в) използване по отговорен начин на енергията и природните ресурси като вода, почва, органична материя и въздух.

Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които прилагат методите на биологичното земеделие в техните стопанства.

Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към устойчивото развитие на земеделието като допринесе за подобряване състоянието на околната среда.

По интервенцията ще се подпомагат на територията на цялата страна, земеделски стопани, чиито селскостопански животни са преминали периода на преход към биологично производство.

Ангажиментите са за период от една календарна година.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на животинска единица (ЖЕ) за допълнителните разходи и пропуснатите приходи съгласно чл. 31(7)(б) от проекта на Регламент за Стратегическите планове.

Земеделските стопани трябва да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и да имат сключен договор с Контролиращо лице за биологично производство, одобрено от министъра на земеделието.

Description of commitments for eco-scheme

Земеделските стопани да имат сключен договор с Контролиращо лице за биологично производство не по-късно от 31 декември на годината, предхождаща годината на кандидатстване въз основа на наличните данни в регистъра на биологичните оператори към тази дата.

Земеделските стопани трябва да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти.

Цялото стопанство, с което се поема ангажимента, трябва да се управлява в съответствие с приложимите за биологичното производство изисквания в Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти, като независимо от това изискване е допустимо дадено стопанство да се раздели на ясно и ефективно обособени производствени единици за биологично производство, за преход към биологично производство и за небиологично производство, при условие че по отношение на производствените единици за небиологично производство:

а) отглежданите животни са от различни видове;

б) растенията са от различни, лесно разграничими сортове.

За подпомагане по интервенцията могат да кандидатстват само собственици на животни. Земеделските стопани получават подпомагане за говеда, биволи, овце и/или кози.

Земеделските стопани трябва да отглеждат най-малко 1 ЖЕ от заявен вид и да стопанисват най-малко 0,5 ха пасищна площ и/или площи с фуражни култури.

На 1 ЖЕ стопанинът трябва да стопанисва минимум 0,3 ха пасищна площ и/или площи с фуражни култури. Изплаща се подпомагане само за животни, за които земеделският стопанин стопанисва земеделска площ, съответстваща на минимум 0,3 ха пасищна площ и/или площи с фуражни култури на 1 ЖЕ.

Животните, с които се кандидатства следва да са преминали периода на преход към биологично производство и да са сертифицирани като биологични.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделски стопани, които имат сключен договор с Контролиращо лице за биологично производство не по-късно от 31 декември на годината предхождаща годината на кандидатстване въз основа на наличните данни в регистъра на биологичните оператори към тази дата.

Животните, с които се кандидатства следва да са преминали периода на преход към биологично производство и да са сертифицирани като биологични.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
SMR06	Council Directive 96/22/EC of 29 April 1996 concerning the prohibition on the use in stockfarming of certain substances having a hormonal or thyrostatic action and beta-agonists, and repealing Directives 81/602/EEC, 88/146/EEC and 88/299/EEC: Article 3, points (a), (b), (d) and (e), and Articles 4, 5 and 7
SMR09	Council Directive 2008/119/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves: Articles 3 and 4
SMR11	Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes: Article 4

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Биологичното производство надхвърля изискванията на приложимите ЗИУ. Земеделските стопани трябва да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Интервенцията е насочена към компенсиране за направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи в резултат на

поетите задължения с цел прилагане на принципите на биологичното земеделие без да се оказва негативен ефект върху търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.1.2_Еко-02 - Еко схема 02 - Плащане за биологични ЖЕ	Хомогенен		R.43;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.1.2_Еко-02 - Еко схема 02 - Плащане за биологични ЖЕ

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.1.2_Еко-02 - Еко схема 02 - Плащане за биологични ЖЕ	Planned unit amount	238,01	238,01	238,01	238,01	238,01	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	357,02	357,02	357,02	357,02	357,02	
	O.8 (unit: Livestock units)	17 652,00	18 498,00	19 381,00	20 307,00	21 277,00	
	Planned output * Planned unit amount	4 201 352,52	4 402 708,98	4 612 871,81	4 833 269,07	5 064 138,77	23 114 341,15
TOTAL	O.8 (unit: Livestock units)	17 652,00	18 498,00	19 381,00	20 307,00	21 277,00	97 115,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	4 201 352,52	4 402 708,98	4 612 871,81	4 833 269,07	5 064 138,77	23 114 341,15
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment						

	"compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.2 - Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура

Intervention Code (MS)	I.B.2
Име на интервенцията	Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A climate change mitigation, including reduction of GHG emissions from agricultural practices, as well as maintenance of existing carbon stores and enhancement of carbon sequestration
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-E protection of biodiversity, conservation or restoration of habitats or species, including maintenance and creation of landscape features or non-productive areas
AOA-F actions for a sustainable and reduced use of pesticides, particularly pesticides that present a risk for human health or environment

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.5.2.	Подобряване качеството на почвите чрез ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия	Висок	Да
П.5.5.	Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове	Много висок	Да
П.6.2.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи	Среден	Да
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.34 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за управление на особеностите на ландшафта, включително живи плетове и дървета

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

С интервенцията се цели засилване на приноса на директните плащания за биологичното разнообразие в земеделските земи. Посредством прилагането на изискванията се таргетира доказване на въздействието на мерките на ОСП върху биологичното разнообразие в земеделските земи.

Действието на интервенцията е насочено и за създаване на условия за постигане на целите на зелената сделка и най-вече към: Връщане на най-малко 10% от земеделските площи с ландшафтни характеристики с голямо разнообразие до 2030 г.

Интервенцията допринася за борба с ерозията на почвата и предотвратява деградацията на почвите. Предвидените задължения водят до предпазване на естествената среда, чрез борба с инвазивни и неспецифични за региона видове. Интервенцията е насочена към повишаване на качеството и количеството на зелената инфраструктура в земеделските земи, което ще окаже положително въздействие върху биологичното разнообразие, качеството на водите, поддържането на почвите.

Description of commitments for eco-scheme

Видовете допустими площи са организирани в под слоеве, които са обединени в единен слой наречен Екологична инфраструктура:

Видовете екологична инфраструктура обект на тази мярка са:

1.Живи плетове или Редици от дървета;

2.Отделни дървета;

3.Дървета в група;

4.Дървесни противо-ерозионни пояси;

5.Синори;

6.Влажни зони;

7.Зелени зони около водни течения

8.Тераси.

Не се извършват третирания с препарати за растителна защита при изброените видове зелена инфраструктура с изключение на изрично упоменати в задължителните за извършване дейности.

Задължителни за извършване дейности в зависимост от вида на зелената инфраструктура, за получаване на подпомагане по тази интервенция:

При Живи плетове или Редици от дървета

Задължително почистване на инвазивни видове растения извън периодите на гнездене на птиците. Поддържане на живите плетове чрез подрязване и оформяне на зелените плетове извън периода на гнездене на птиците. Почистване на сухи клони и ниски клони до 1.5 м. височина извън периода на гнездене на птиците. Поддържане на сервитутните ивици чрез косене или мулчиране най малко 1 път годишно извън периода на гнездене на птиците.

Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

При отделни дървета

Задължително почистване на сухи клони и ниски клони до 1.5 м. височина, както и поддържане на сервитутните ивици чрез косене или мулчиране най малко 1 път годишно извън периодите на гнездене на птиците.

При дървета в група

Задължително почистване на ниски клони до височина 1,5 метра при редиците от дървета, извън периодите на гнездене на птиците. Почистване на инвазивни видове растения извън периодите на гнездене на птиците, както и поддържане на сервитутните ивици чрез косене или мулчиране най малко 1 път годишно извън периодите на гнездене на птиците.

При Дървесни противо-ерозионни пояси

Задължително почистване на инвазивни видове растения извън периодите на гнездене на птиците.

Задължително почистване на сухи храстовидни видове, извън периодите на гнездене на птиците.

Задължително почистване на ниски клони до височина 1,5 метра, извън периодите на гнездене на птиците.

Задължителни косене или мулчиране най малко 1 път годишно на сервитутните ивици извън периодите на гнездене на птиците.

Запазване на съществуващата дървесна растителност с изключение на инвазивните видове.

При синори

Задължителни косене или мулчиране най малко 1 път годишно на териториите в границите на синорите, като дейностите следва да се извършат извън периодите на гнездене на птиците. Поддръжката на синора може да се осъществява и само от страната на съответния ползвател или собственик. Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

При влажни зони

Поддържане на крайбрежната растителност чрез изрязване и отстраняване на нежеланата растителност в периоди извън гнездене на птиците. Поддържане на естествен тревостой при ниски води на акваторията ако такъв съществува без дрениране на площите. Не разораване и/или отводняване на езерцата. Не използване на Първа група Препарати за Растителна Защита (ПРЗ) в Територии граничещи на акваториите.

При Зелени зони около водни течения

Задължителни косене или мулчиране най-малко 1 път годишно на сервитутните ивици, като дейностите следва да се извършат извън периодите на гнездене на птиците. Отстраняване на сухи дървета, отстраняване на храсти и инвазивни видове извън периодите на гнездене на птиците. Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

Тераси

Поддържане на терасите в добро техническо състояние и почистване на инвазивната растителност извън гнезденето на птиците, подзидване и/или подходящо укрепване с цел на поддържане на целостта на терасите. Запазване на дървесната растителност на терасите. Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на дефиницията за допустим хектар.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC08	Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing

	season.As an option, measures for avoiding invasive plant species

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Надгражда изискванията на ДЗЕС 8 по отношение на особеностите на ландшафта, като прилага подходящи режими на управление на ландшафтните елементи, които водят до повишен екологичен принос. Екологичната инфраструктура по еко схемата за прилага за всички типове земеползване – обработваеми земи, трайни насаждения, постоянно затревени площи.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Зелената инфраструктура, обект на подпомагане по интервенцията е съставена от непроизводствени площи и по този начин интервенцията не оказва влияние върху производството и търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.2_Еко-03_01 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_обработваеми земи	Хомогенен		R.34;
I.B.2_Еко-03_02 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Трайни насаждения	Хомогенен		R.34;
I.B.2_Еко-03_03 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Постоянно затревени площи	Хомогенен		R.34;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.2_Еко-03_01 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_обработваеми земи

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и няма възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

I.B.2_Еко-03_02 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Трайни насаждения

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и няма възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

I.B.2_Еко-03_03 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Постоянно затревени площи

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и няма възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.2_Еко-03_01 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_обработваеми земи	Planned unit amount	591,57	591,57	591,57	591,57	591,57	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	887,36	887,36	887,36	887,36	887,36	
	O.8 (unit: Хектар)	48 070,00	48 070,00	48 070,00	48 070,00	48 070,00	
	Planned output * Planned unit amount	28 436 769,90	28 436 769,90	28 436 769,90	28 436 769,90	28 436 769,90	142 183 849,50
I.B.2_Еко-03_02 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Трайни насаждения	Planned unit amount	901,17	901,17	901,17	901,17	901,17	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 351,76	1 351,76	1 351,76	1 351,76	1 351,76	
	O.8 (unit: Хектар)	1 790,00	1 790,00	1 790,00	1 790,00	1 790,00	
	Planned output * Planned unit amount	1 613 094,30	1 613 094,30	1 613 094,30	1 613 094,30	1 613 094,30	8 065 471,50
I.B.2_Еко-03_03 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Постоянно затревени площи	Planned unit amount	283,77	283,77	283,77	283,77	283,77	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	425,66	425,66	425,66	425,66	425,66	
	O.8 (unit: Хектар)	6 848,00	6 848,00	6 848,00	6 848,00	6 848,00	
	Planned output * Planned unit amount	1 943 256,96	1 943 256,96	1 943 256,96	1 943 256,96	1 943 256,96	9 716 284,80
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	56 708,00	56 708,00	56 708,00	56 708,00	56 708,00	283 540,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	31 993 121,16	31 993 121,16	31 993 121,16	31 993 121,16	31 993 121,16	159 965 605,80
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-						

	scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.3 - Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)

Intervention Code (MS)	I.B.3
Име на интервенцията	Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A climate change mitigation, including reduction of GHG emissions from agricultural practices, as well as maintenance of existing carbon stores and enhancement of carbon sequestration
AOA-B climate change adaptation, including actions to improve resilience of food production systems, and animal and plant diversity for stronger resistance to diseases and climate change
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-D prevention of soil degradation, soil restoration, improvement of soil fertility and of nutrient management [and soil biota]
AOA-F actions for a sustainable and reduced use of pesticides, particularly pesticides that present a risk for human health or environment

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.5.2.	Подобряване качеството на почвите чрез ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия	Висок	Да
П.5.3.	Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	Висок	Да
П.5.4.	Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите	Среден	Да
П.5.5.	Продължаване на прилагане на	Много висок	Да

	оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове		
П.9.8.	Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.22 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобрено управление на хранителните вещества

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Интервенцията е насочена към допринасяне за изпълнението на целта за намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като същевременно се гарантира, че няма влошаване на плодородието на почвата. Интервенцията е насочена да допринесе към целта да се намали използването на торове поне с 20 % до 2030 г.

Схемата предвижда два основни похвата на внасяне на външна органична материя в почвата:

·Отглеждане на подходящи видове междинни непроизводствени култури с последващо зелено торене.

·Внасяне на външна органична материя обект на продукти от кръговата икономика (третирана органична материя от отпадъчна биомаса).

С интервенцията се цели намаляване на употребата на изкуствени торове – заместването им с естествени хранителни вещества образувани в следствие на внасянето на външна естествена органична материя.

Прилагането на практиките в интервенцията е насочено към запазване и повишаване на количеството на хранителни вещества в почвата чрез внасянето на органична материя в максимално подходящ вид и качество за почвата, вследствие на внасяне на органични подобрители.

Микробиалните торове и оборският тор като допринасящи за почвеното плодородие чрез естествени процеси биха могли да се използват като подобрители на почвата в контекста на еко схемата. Идеята е азотът от изкуствените торове да се замести от влагане на зелено торене и органично наторяване.

Еко схемата е допустима за прилагане върху различните типове земеделски площи в стопанството. Земеделският стопанин доброволно решава с кои площи да участва в еко схемата без задължение да е приложимо за цялата площ на стопанството. Върху една земеделска площ може да се получи подпомагане само за една от възможните опции на изброените практики.

Description of commitments for eco-scheme

Земеделските стопани прилагат върху земеделските площи в своите стопанства, с които избират да участват в еко схемата земеделски практики, благоприятни за климата и околната среда, от изброените по-долу:

А) Внасяне на хранителни вещества в почвата чрез отглеждане на непроизводствени междинни култури/покривни култури с последващо зелено торене:

1. Допустими за отглеждане междинни/покривни култури по схемата:

Междинните култури/покривни култури са създадени като смески от не-житни култури и житни култури.

2. Изисквания за минимални срокове на отглежданите култури:

Не са площи с междинни култури/покривни култури площите, засети със зимни култури за получаване на реколта или използване за паша.

Междинните култури/покривни култури трябва да бъдат налични на полето в периода от 15 октомври на годината на кандидатстване до 15 февруари на следващата година.

3. Изисквания към минимално изискуемите обработки:

Използват се за последващо зелено торене (посредством заораване, валиране, естествено измръзване или друг метод на механично терминиране на културата по избор на земеделския стопанин). В периода на отглеждане на междинните култури/покривните култури не трябва да се прилагат изкуствени торове и продукти за растителна защита. Терминирането на културите не се извършва с хербицид.

и/или

Б) Внасяне на хранителни вещества в почвата чрез използването на външни органични подобрители на почвата:

Да извършват внасяне на органично вещество на различни видове (подобрители на почвата) от които:

1.Подобрители получени чрез процес на аеробно третиране от отпадъчна био маса;

2.Подобрители получени чрез процес на анаеробно третиране от отпадъчна био маса;

3.Подобрители получени чрез процес на биологично третиране от отпадъчна био маса чрез червеи;

4.Подобрители получени чрез процес на термално третиране от отпадъчна био маса.

Забранява се използването на подобрители на почвата получени след химическо третиране.

Количеството на вложения органичен подобрител на земеделските площи следва бъде приравнен спрямо съдържанието във всеки един индивидуален подобрител на почвата по съдържанието му на общ N (азот), доказан с лабораторен анализ на органичния подобрител.

За да се получи подпомагане по интервенцията, количеството внесен подобрител в заявените площи трябва да не бъде по малко от 100 кг. общ N (азот) на хектар и да не надвишава 170 кг. общ N (азот) на хектар.

Доказването на вложените обеми става чрез разходооправдателни документи и дневниците за растителна защита и вложени подобрители на съответния парцел.

При случаите на земеделски стопани, които сами са произвели органичните подобрители същите вместо разходооправдателни документи следва да докажат:

Наличието на ниво стопанство на приложима технология одобрена от РИОСВ с капацитет на инсталацията (ако е приложимо);

Лицензирана площадка за третиране на отпадъци със съответните кодове (ако е приложимо)

Протоколи за произведена продукция идентична на вложената.

Върху една земеделска площ може да се получи подпомагане само за една от възможните опции на изброените практики.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Надгражда условността по отношение на изискванията за внасяне на азот от изкуствени торове в почвата, осигуряване на зимно покритие на почвата за предотвратяване на риска от ерозия и постигането на зелено торене чрез непроизводствени площи с междинни/покривни култури за зимния период.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Интервенцията таргетира повишаване на екологичната устойчивост на засегнатата площ и не оказва изкривяващо влияние върху производството и търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.3_Еко-04 - Еко схема 04_Почвен потенциал	Хомогенен		R.22;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.3_Еко-04 - Еко схема 04_Почвен потенциал

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.3_Еко-04 - Еко схема 04_Почвен потенциал	Planned unit amount	52,87	52,87	52,87	52,87	52,87	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	79,31	79,31	79,31	79,31	79,31	
	O.8 (unit: Хектар)	461 421,00	459 151,00	432 078,00	389 209,00	305 241,00	
	Planned output * Planned unit amount	24 395 328,27	24 275 313,37	22 843 963,86	20 577 479,83	16 138 091,67	108 230 177,00
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	461 421,00	459 151,00	432 078,00	389 209,00	305 241,00	2 047 100,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	24 395 328,27	24 275 313,37	22 843 963,86	20 577 479,83	16 138 091,67	108 230 177,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of						

	payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.4 - Еко схема за намаляване използването на пестициди

Intervention Code (MS)	I.B.4
Име на интервенцията	Еко схема за намаляване използването на пестициди
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-E protection of biodiversity, conservation or restoration of habitats or species, including maintenance and creation of landscape features or non-productive areas
AOA-F actions for a sustainable and reduced use of pesticides, particularly pesticides that present a risk for human health or environment

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.5.5.	Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове	Много висок	Да
П.9.8.	Интервенции за подобряване използването на торове и продукти за растителна защита в земеделието	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.24 Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported specific commitments which lead to a sustainable use of pesticides in order to reduce risks and impacts of pesticides, such as pesticides leakage

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Изискванията в интервенцията осигуряват намаляване на количествата на използвани продукти за растителна защита (ПРЗ) при отглеждане на растениевъдната продукция. Стимулира се използването на наукосъобразни и щадящи технологии за намаляване на количеството на

използване на ПРЗ.

Интервенцията е пряко насочена към запазване на екологичното състояние на почвите и към намаляване на количеството остатъчни химически вещества в произведената храна.

Интервенцията влияе съществено на запазването и подобряването на биологичното разнообразие, както на животинските, така и на растителните видове в земеделските земи.

Предвидените действия интервенцията са насочени за опазване и подобряване на качеството на водите в страната.

Действието на интервенцията е напълно насочено по създаване условията за постигане на целите на зелената сделка и най-вече към: Намаляване с 50% на употребата и риска от пестициди и намаляване на употребата на по-опасни пестициди до 2030 г.

Description of commitments for eco-scheme

Земеделските стопани прилагат земеделски практики, благоприятни за климата и околната среда, от изброените по-долу:

Видовете допустими площи са тези при, които са изпълнени следните екологично насочени земеделски практики свързани с намаляване на количествата на използвани препарати за растителна защита на ниво стопанство:

1.Прилагане на продукти за растителна защита – инсектициди, хербициди и фунгициди **не попадащи в първа професионална категория на употреба.**

2.**Не прилагане** на продукти за растителна защита, които са тотални хербициди включително такива съдържащи глифозат.

3.**Прилагане на феромонови уловки** с различна гъстота на ха/дка при отглеждане на полски/зърнено житни, маслодайни, технически др. култури и при зеленчуци и плодове

За да се получи подпомагане по интервенцията следва да се изпълни задължително т. 2 и поне още една от т.1 и т. 3.

Интервенции се доказва чрез проверка дневниците за растителна защита и чрез разходно-оправдателни документи за закупените продукти за Растителна Защита и феромонови уловки на съответните площи.

Земеделските стопани са задължени да отразяват коректно всички операции с прилагане на продукти за растителна защита през съответната година в дневника.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
SMR07	Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence
SMR08	Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to

	restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Надгражда условността по отношение на изискванията за прилагане на пестициди като стимулира земеделските стопани да прилагат феромонови уловки, да не използват инсектициди, хербициди и фунгициди, попадащи в първа професионална категория на употреба и да не употребяват продукти за растителна защита, които са тотални хербициди включително такива съдържащи глифозат.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхваната от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Интервенцията таргетира завишен екологичен ефект от намаляване използването на ПРЗ на засегнатата площ и не оказва изкривяващо влияние върху производството и търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.4_Еко-05_01 - Еко схема 05_Пестициди_обработваеми земи	Хомогенен		R.24;
I.B.4_Еко-05_02 - Еко схема 05_Пестициди_трайни насаждения	Хомогенен		R.24;
I.B.4_Еко-05_03 - Еко схема 05_Пестициди_постоянно затревени площи	Хомогенен		R.24;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.4_Еко-05_01 - Еко схема 05_Пестициди_обработваеми земи

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

I.B.4_Еко-05_02 - Еко схема 05_Пестициди_трайни насаждения

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

I.B.4_Еко-05_03 - Еко схема 05_Пестициди_постоянно затревени площи

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.4_Еко-05_01 - Еко схема 05_Пестициди_обработваеми земи	Planned unit amount	65,27	65,27	65,27	65,27	65,27	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	97,91	97,91	97,91	97,91	97,91	
	O.8 (unit: Хектар)	390 991,00	390 991,00	390 991,00	390 991,00	390 991,00	
	Planned output * Planned unit amount	25 519 982,57	25 519 982,57	25 519 982,57	25 519 982,57	25 519 982,57	127 599 912,85
I.B.4_Еко-05_02 - Еко схема 05_Пестициди_трайни насаждения	Planned unit amount	123,48	123,48	123,48	123,48	123,48	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	185,22	185,22	185,22	185,22	185,22	
	O.8 (unit: Хектар)	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	8 643 600,00	8 643 600,00	8 643 600,00	8 643 600,00	8 643 600,00	43 218 000,00
I.B.4_Еко-05_03 - Еко схема 05_Пестициди_постоянно затревени площи	Planned unit amount	5,88	5,88	5,88	5,88	5,88	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	8,82	8,82	8,82	8,82	8,82	
	O.8 (unit: Хектар)	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	588 000,00	588 000,00	588 000,00	588 000,00	588 000,00	2 940 000,00
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	560 991,00	560 991,00	560 991,00	560 991,00	560 991,00	2 804 955,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	34 751 582,57	34 751 582,57	34 751 582,57	34 751 582,57	34 751 582,57	173 757 912,85
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-						

	scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.5 - Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения

Intervention Code (MS)	I.B.5
Име на интервенцията	Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A climate change mitigation, including reduction of GHG emissions from agricultural practices, as well as maintenance of existing carbon stores and enhancement of carbon sequestration
AOA-B climate change adaptation, including actions to improve resilience of food production systems, and animal and plant diversity for stronger resistance to diseases and climate change
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-D prevention of soil degradation, soil restoration, improvement of soil fertility and of nutrient management [and soil biota]

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.4.2.	П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата	Много висок	Да
П.5.2.	Подобряване качеството на почвите чрез ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия	Висок	Да
П.5.4.	Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.19 Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported commitments beneficial for soil management to improve soil quality and biota (such as reducing tillage, soil cover with crops, crop rotation included with leguminous crops)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

С поддържането на азотфиксиращи култури се постига подобряване на хранителния баланс и директно се намалява количеството на влаганите хранителни елементи с торенето.

Поддържането на ивици с естествена растителност по краищата на трайните насаждения без прилагане на продукти за растителна защита (ПРЗ) създава естествена преграда от изтичане на остатъци от ПРЗ извън парцела на трайните насаждения.

Изброените практики в интервенцията се прилагат върху частите от парцели с трайни насаждения като площите, с които участва по интервенцията са по избор на земеделския стопанин.

Description of commitments for eco-scheme

Земеделските стопани прилагат земеделски практики от изброените по-долу:

Засяване и отглеждане на азотфиксиращи култури с подходяща и неконкурираща биология самостоятелно или в смес с житни или тревни видове в междуредията и по вътрешната граница на парцела с трайни насаждения с цел на намаляване на влаганите изкуствени торове.

и/или

Поддържане на ивици, заети с естествена растителност по краищата на парцелите с трайни насаждения, върху които не се прилагат продукти за растителна защита (ПРЗ).

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC05	Tillage management, reducing the risk of soil degradation and erosion, including consideration of the slope gradient

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Еко схемата надгражда условността (ДЗЕС 5) като изисква поддържането на междуредията на трайните насаждения да бъде с практиката за поддържане на азотфиксиращи култури или техни смески, което се очаква да има положителен принос върху плодородието на почвата и да намали рисковете от ерозия.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Интервенцията е насочена към подобряване на екологичния статус в трайните насаждения и граничните площи и не въздейства изкривяващо върху производството и търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.5_Еко-06_01 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Междуредия	Хомогенен		R.19;
I.B.5_Еко-06_02 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Ивици по краищата	Хомогенен		R.19;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.5_Еко-06_01 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Междуредия

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

I.B.5_Еко-06_02 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Ивици по краищата

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.5_Еко-06_01 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Междуредия	Planned unit amount	114,53	114,53	114,53	114,53	114,53	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	171,80	171,80	171,80	171,80	171,80	

	O.8 (unit: Хектар)	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	6 871 800,00	6 871 800,00	6 871 800,00	6 871 800,00	6 871 800,00	34 359 000,00
I.B.5_Еко-06_02 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Ивици по краищата	Planned unit amount	61,20	61,20	61,20	61,20	61,20	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	91,80	91,80	91,80	91,80	91,80	
	O.8 (unit: Хектар)	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	612 000,00	612 000,00	612 000,00	612 000,00	612 000,00	3 060 000,00
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	350 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	7 483 800,00	7 483 800,00	7 483 800,00	7 483 800,00	7 483 800,00	37 419 000,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.6 - Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи

Intervention Code (MS)	I.B.6
Име на интервенцията	Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A climate change mitigation, including reduction of GHG emissions from agricultural practices, as well as maintenance of existing carbon stores and enhancement of carbon sequestration
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-D prevention of soil degradation, soil restoration, improvement of soil fertility and of nutrient management [and soil biota]
AOA-E protection of biodiversity, conservation or restoration of habitats or species, including maintenance and creation of landscape features or non-productive areas

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.4.2.	П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата	Много висок	Да
П.5.1.	Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.14 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Интервенцията надгражда в качествен аспект състоянието на постоянно затревените площи и въвежда екстензивен режим на управление на пасищната екосистема. От екстензивно управление чрез паша се нуждаят всички природни местообитания и местообитания на видове за подобряване на природозащитното състояние във и извън Натура 2000.

Интервенцията ще подобри състоянието на защитени видове, включително птици, като подобри

местообитанията им, включително средата за размножаване и хранителната им база, по-специално ще предотврати намаляването на популациите на птици в земеделските земи и рязкото намаляване на разнообразието от насекоми и др. видове, включително ще има значителен принос към опазване на опрашителите.

Не на последно място интервенцията ще предотврати загубата на пасищната екосистема, чрез намаляване на процесите на утъпкване и ерозия, рудерализация и развитие на нетипични видове, което значително подобрява способността на пасищните системи да поглъщат въглерод и да смекчават климатичните промени.

Description of commitments for eco-scheme

Земеделските стопани прилагат на постоянно затревените площи земеделски практики, които са полезни за климата и околната среда от следния списък:

Екстензивна паша за поддържане и подобряване на състоянието на постоянно затревените площи с пасищни животни.

Площта на постоянно затревените площи трябва да отговаря на изискванията за допустимост за директни плащания.

Постоянно затревената площ се поддържа посредством екстензивно пашуване от 0.3 до 1 ЖЕ/ха.

На постоянно затревените площи се осъществява пашуване на животни от минимум 60 дни през съответната година.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC01	Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Еко схемата надгражда изискванията на ДЗЕС 1 в качествен план по отношение поддържането на благоприятния статус на постоянно затревените площи. ДЗЕС 1 изисква поддържане на съотношението на постоянно затревените площи към общата земеделска площ на национално ниво. Предложената схема надгражда в качествен аспект по отношение на състоянието на постоянно затревените площи и въвежда режим за благоприятно управление на постоянно затревените площи.Предложената практика предвижда върху постоянно затревените площи да се приложи подходящ, съобразен с нуждите на природните местообитания режим на управление до 1 ЖЕ/ха.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов

пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention
N/A

9 WTO compliance
Зелена кутия
Параграф 12 от приложение 2 към СТО
Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Интервенцията е насочена към запазване или засилване на съхранението на въглероден диоксид в почвата и плащането не следва да окаже негативен ефект за изкривяване на производството и търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.6_Еко-07 - Еко схема 07_ Плащане за екстензивни постоянно затревени площи (ПЗП)	Хомогенен		R.14;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.6_Еко-07 - Еко схема 07_ Плащане за екстензивни постоянно затревени площи (ПЗП)

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.6_Еко-07 - Еко схема 07_ Плащане за екстензивни постоянно затревени площи (ПЗП)	Planned unit amount	64,23	64,23	64,23	64,23	64,23	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	96,35	96,35	96,35	96,35	96,35	
	O.8 (unit: Хектар)	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	
	Planned output * Planned unit amount	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	88 113 604,35
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	1 371 845,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	88 113 604,35
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-						

	scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.7 - Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми

Intervention Code (MS)	I.B.7
Име на интервенцията	Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-E protection of biodiversity, conservation or restoration of habitats or species, including maintenance and creation of landscape features or non-productive areas
AOA-F actions for a sustainable and reduced use of pesticides, particularly pesticides that present a risk for human health or environment

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.6.9.	Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Интервенцията е насочена към поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми като въвежда практика в граничните земеделски земи да се отглеждат култури достигнали степен на зрялост, които са благоприятни за изхранване на диви животни.

Отглежданите култури не се третират с продукти за растителна защита, което повишава екологичната стойност на практиката като намалява химическия натиск върху земеделската площ.

Отглежданите земеделски култури в рамките на интервенцията не се използват за добиване на продукция, а се оставят за изхранване на дивите животни и птици, което цели подобряване на биологичното разнообразие.

Description of commitments for eco-scheme

Практиката може да се прилага земеделски земи, които са обградени от горски територии и/или попадат в територии на ловни стопанства и/или са гранични на такива.

Земеделските стопани засяват и отглеждат определени култури, но не добиват продукция от тях, а те са предназначени за подобряване на биологичното разнообразие и изхранване по природосъобразен и естествен начин на дивите животни.

Допустими за отглеждане култури: земеделски култури, които са благоприятни за изхранване на диви животни.

Минимални срокове за престой на културите: до достигане на зрялост на съответната култура

Допълнителни изисквания:

Не се извършват третирания с препарати за растителна защита при териториите подпомагани по тази мярка.

Не се извършват обработки на почвената повърхност в периодите на гнездене на птиците.

Площите по интервенцията не се използват за производство и от тях не се прибира земеделска продукция.

Посевите трябва да отговарят на стандартните норми за гъстота сеитба или засаждане.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

Видовете допустими площи са обединени в единен слой, който се създава за всяка отделна година на база на заявените и признати за подпомагане по схемата територии и е наречен Биоразнообразие в горски екосистеми.

Видовете земеделски земи, допустими по тази мярка са такива, които са обградени от горски територии и/или попадат в територии на ловни стопанства и/или са гранични на такива.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
GAEC08	Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season.As an option, measures for avoiding invasive plant species

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Интервенцията надгражда ДЗЕС 8 като изисква отглежданата култура да не се реколтира. По този начин се създават благоприятни условия за развитие на горската фауна. Площите в интервенцията са с намалени обработки, които са съобразени с периодите на гнездене на птиците и без прилагане на продукти за растителна защита. По този начин се създават благоприятни условия на местообитанията и дивите птици.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхваната от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Интервенцията е насочена към поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми и от отглежданите земеделски култури не се добива продукция, което е предпоставка за липса на нарушаващ ефект върху търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.7_Еко-08 - Еко схема 08_ Плащане за поддържане на горско биоразнообразие	Хомогенен		R.31;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.7_Еко-08 - Еко схема 08_ Плащане за поддържане на горско биоразнообразие

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.7_Еко-08 - Еко схема 08_ Плащане за поддържане на горско биоразнообразие	Planned unit amount	210,85	210,85	210,85	210,85	210,85	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	316,28	316,28	316,28	316,28	316,28	
	O.8 (unit: Хектар)	40 621,00	32 497,00	28 435,00	24 373,00	20 310,00	
	Planned output * Planned unit amount	8 564 937,85	6 851 992,45	5 995 519,75	5 139 047,05	4 282 363,50	30 833 860,60
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	40 621,00	32 497,00	28 435,00	24 373,00	20 310,00	146 236,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	8 564 937,85	6 851 992,45	5 995 519,75	5 139 047,05	4 282 363,50	30 833 860,60
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment						

	"compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.8 - Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури

Intervention Code (MS)	I.B.8
Име на интервенцията	Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A climate change mitigation, including reduction of GHG emissions from agricultural practices, as well as maintenance of existing carbon stores and enhancement of carbon sequestration
AOA-B climate change adaptation, including actions to improve resilience of food production systems, and animal and plant diversity for stronger resistance to diseases and climate change
AOA-D prevention of soil degradation, soil restoration, improvement of soil fertility and of nutrient management [and soil biota]
AOA-F actions for a sustainable and reduced use of pesticides, particularly pesticides that present a risk for human health or environment

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.4.2.	П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата	Много висок	Да
П.5.1.	Поддържане на подходящ баланс на земеделските площи според вида на земеползване	Висок	Да
П.5.3.	Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	Висок	Да
П.5.4.	Продължаване на поддържането на нисък азотен и фосфорен отпечатък в почвите	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.19 Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported commitments beneficial for soil management to improve soil quality and biota (such as reducing tillage, soil cover with crops, crop rotation included with leguminous crops)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Изискванията в интервенцията осигуряват по-голям брой на отглежданите в земеделското

стопанство земеделски култури в сравнение с базовите изисквания на условността. Увеличеният брой различни култури допринася за минимизиране на рисковете за стопанството вследствие на климатичните промени (адаптация и смекчаване) чрез диверсифициране на културите.

Посредством интервенцията се цели подобряване на сеитбооборота на културите, който увеличава съдържанието на хумус и хранителни вещества в почвата и предпазва от ерозия, като се осигури наличието на постоянна почвена покривка, за да се избегне отмиването и уплътняването на почвата. Създават се естествени коридори (местообитания) и хранителна база за защитени видове, включително птици.

Интервенцията предотвратява развитието на монокултурно земеделие като таргетира поддържането на по-голям брой различни култури в стопанството.

Description of commitments for eco-scheme

Земеделските стопани прилагат земеделски практики, благоприятни за климата и околната среда, от изброените по-долу:

На обработваемите земи и/или площите, заети с медицински и ароматни култури се прилага засилена диверсификация на културите.

Площта трябва да отговаря на изискванията за допустимост за директни плащания.

Земеделски стопанства с обработваема земя и/или площи, заети с медицински и ароматни култури до 10 ха

На обработваемата земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури има най-малко 2 различни култури. Основната култура не превишава 95% от обработваемата земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури.

Земеделски стопанства с обработваема земя и/или площи, заети с медицински и ароматни култури между 10 и 30 ха

На обработваемата земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури има най-малко 3 различни култури. Основната култура не заема повече от 75% от тази обработваема земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури, а двете основни култури обхващат заедно не повече от 95% от обработваемата земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури.

Земеделски стопанства с обработваема земя и/или площи, заети с медицински и ароматни култури над 30 ха

На обработваема земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури има най-малко 4 различни култури. Основната култура не заема повече от 75% от тази обработваема земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури, а трите основни култури обхващат заедно не повече от 95% от обработваемата земя и/или площите, заети с медицински и ароматни култури.

За целите на настоящото изискване „култура“ означава всяко едно от следните:

а) култура от който и да е от различните родове, определени в ботаническата класификация на културите;

б) култура от който и да е от видовете при Brassicaceae, Solanaceae и Cucurbitaceae;

в) оставена под угар земя;

г) треви или други тревни фуражи.

Зимните и пролетните култури се разглеждат като различни култури, дори когато са от един и същи род. Спелтата (*Triticum spelta*) се счита за различна култура от културите, които спадат към същия род. Изискването се изпълнява със земеделски култури на обработваеми земи и/или медицински и ароматни култури.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC07	Crop rotation in arable land, except for crops growing under water

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Еко схемата надгражда изискванията на ДЗЕС 7 по отношение на броя на земеделските култури като осигурява по-голямо разнообразие на земеделските култури в стопанството. За съответната стратификация на стопанствата се надгражда броя на културите с 1. Разнообразяването на културите има принос към запазване плодородието на почвите без прекалена употреба на изкуствени торове тъй като различните видове култури имат специфични потребности от допълнителни хранителни вещества, което осигурява балансираност в рамките на земеделската площ. Диверсифицирането на производството е и начин за осигуряване на допълнителна устойчивост на стопанството към последиците от климатичните промени и е предпоставка за адаптиране към измененията.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Интервенцията е насочена към компенсиране за направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи в резултат на поетите задължения с цел повишаване на приноса на земеделието за екологичната устойчивост без да се оказва негативен ефект върху търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.8_Еко-09_01 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_ до 10 ха	Хомогенен		R.19;
I.B.8_Еко-09_02 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_10-30 ха	Хомогенен		R.19;
I.B.8_Еко-09_03 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_над 30 ха	Хомогенен		R.19;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.8_Еко-09_01 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_ до 10 ха

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

I.B.8_Еко-09_02 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_10-30 ха

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

I.B.8_Еко-09_03 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_над 30 ха

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатa от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.8_Еко-09_01 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_ до 10 ха	Planned unit amount	47,30	47,30	47,30	47,30	47,30	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	70,95	70,95	70,95	70,95	70,95	
	O.8 (unit: Хектар)	55 221,00	55 221,00	55 221,00	55 221,00	55 221,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 611 953,30	2 611 953,30	2 611 953,30	2 611 953,30	2 611 953,30	13 059 766,50
I.B.8_Еко-09_02 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_10-30 ха	Planned unit amount	35,90	35,90	35,90	35,90	35,90	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	53,85	53,85	53,85	53,85	53,85	
	O.8 (unit: Хектар)	121 884,00	121 884,00	121 884,00	121 884,00	121 884,00	
	Planned output * Planned unit amount	4 375 635,60	4 375 635,60	4 375 635,60	4 375 635,60	4 375 635,60	21 878 178,00
I.B.8_Еко-09_03 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_над 30 ха	Planned unit amount	18,82	18,82	18,82	18,82	18,82	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	28,23	28,23	28,23	28,23	28,23	
	O.8 (unit: Хектар)	2 839 955,00	2 839 955,00	2 839 955,00	2 839 955,00	2 839 955,00	
	Planned output * Planned unit amount	53 447 953,10	53 447 953,10	53 447 953,10	53 447 953,10	53 447 953,10	267 239 765,50
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	3 017 060,00	3 017 060,00	3 017 060,00	3 017 060,00	3 017 060,00	15 085 300,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	60 435 542,00	60 435 542,00	60 435 542,00	60 435 542,00	60 435 542,00	302 177 710,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-						

	scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.B.9 - Еко схема за буферни екологични ивици

Intervention Code (MS)	I.B.9
Име на интервенцията	Еко схема за буферни екологични ивици
Вид интервенция	Eco-scheme(31) - Schemes for the climate, the environment and animal welfare / Art. 31(7)(b) - Compensatory payment
Общ показател за крайния продукт	O.8. Number of hectares or of livestock units benefitting from eco-schemes

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален обхват. Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

CAP AREAS OF ACTION Code + Description
AOA-A climate change mitigation, including reduction of GHG emissions from agricultural practices, as well as maintenance of existing carbon stores and enhancement of carbon sequestration
AOA-C protection or improvement of water quality and reduction of pressure on water resources
AOA-E protection of biodiversity, conservation or restoration of habitats or species, including maintenance and creation of landscape features or non-productive areas
AOA-F actions for a sustainable and reduced use of pesticides, particularly pesticides that present a risk for human health or environment

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.5.2.	Подобряване качеството на почвите чрез ограничаване на процесите на водна и ветрова ерозия	Висок	Да
П.5.5.	Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове	Много висок	Да
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.34 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за управление на особеностите на ландшафта, включително живи плетове и дървета

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Интервенцията има за цел екологично поддържане на земеделски земи, които са стопанисвани от земеделските стопани на ниво стопанство.

С интервенцията се цели засилване на приноса на директните плащания за биологичното разнообразие в земеделските земи.

Посредством прилагането на изискванията се таргетира доказване на въздействието на мерките на ОСП върху биологичното разнообразие в земеделските земи.

Действието на интервенцията е насочено и по създаване условията за постигане на целите на зелената сделка и най-вече към: Връщане на най-малко 10% от земеделските площи с ландшафтни характеристики с голямо разнообразие до 2030 г.

Description of commitments for eco-scheme

Екологичните задължения по еко схемата включват поддържане на ивици по краищата на гори и/или буферни ивици.

Видовете допустими площи са организирани в под слоеве, които са обединени в единен слой наречен „Буферни екологични ивици“:

Видовете екологична инфраструктура обект на тази мярка са:

1.Ивици по краищата на гори;

2.Буферни ивици.

Задължителни за извършване дейности в зависимост от вида на зелената инфраструктура, за получаване на подпомагане по тази интервенция:

1.При ивици по краищата на гори

Задължителни косене или мулчиране най малко 1 път годишно на териториите в границите на ивиците, като дейностите следва да се извършат извън периодите на гнездене на птиците. Косенето да се извършва преди периода с риск за горски пожари с цел намаляване на риска от пожари.

Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

2.При буферни ивици

Поддържане на естествен тревостой ако такъв съществува без почвени обработки на площите. Не се извършват нарочни третирания с Препарати за Растителна Защита (ПРЗ) на тези територии.

Поддържане то се състои в задължителни косене или мулчиране най малко 1 път годишно на териториите в границите на буферните ивици, като дейностите следва да се извършат извън периодите на гнездене на птиците.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC08	Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of

	which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season.As an option, measures for avoiding invasive plant species

List of relevant mandatory national standards

N/a

Link between GAEC, SMR and national standards with the eco-scheme (explain how the eco-scheme goes beyond the baseline, notably for SMR and national standards)

Надгражда изискванията на ДЗЕС 8 по отношение на особеностите на ландшафта (буферни ивици и ивици по краищата на гори), като прилага подходящи режими на управление на ландшафтните елементи, които водят до повишен екологичен принос. Екологичната инфраструктура по еко схемата за прилага за всички типове земеползване – обработваеми земи, трайни насаждения, постоянно затревени площи.

7 Range and amounts of support

Описание

За всички интервенции в еко схемите е определено финансиране от 25% от годишния финансов пакет за директни плащания. Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхваната от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Вариация в ставката може да има според нивото на площите, обхванати от задълженията в еко схемите с цел да се постигне пълно оползотворяване на финансовия ресурс, определен за амбициозните екологични цели.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

9 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Плащането е в съответствие с разпоредбата на член 31, параграф 7, първа алинея, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/2115, което поставя интервенцията в обхвата на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“). Зелената инфраструктура, обект на подпомагане по интервенцията е съставена от непроизводствени площи и по този начин интервенцията не оказва влияние върху производството и търговията.

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.B.9_Еко-10 - Еко схема 10_Плащане за буферни ивици	Хомогенен		R.34;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.B.9_Еко-10 - Еко схема 10_Плащане за буферни ивици

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхванатата от задълженията по интервенцията. Ставката е съгласно чл. 31(7)(б) от Регламент (ЕС) 2021/2115. Предвидена е опция за вариация съгласно разпоредбата на чл. 102(2) от Регламент (ЕС) 2021/2115, която дава възможност за интервенциите в директните плащания да се определят максимални или минимални планирани единични суми. С цел пълно усвояване на бюджетния ресурс с оглед постигането на амбициозните цели по отношение на околната среда и природните ресурси е предвидена и максимална планирана единична стойност. Минимална планирана единична стойност не е предвидена, а в случай на включване на повече площи в интервенцията (и при липса на възможност за насочване на финансиране от друга интервенция), ще се приложи разпоредбата на чл. 102(2), подпар. 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115 за намаляване на реализираната единична сума.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.9_Еко-10 - Еко схема 10_Плащане за буферни ивици	Planned unit amount	469,88	469,88	469,88	469,88	469,88	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	704,82	704,82	704,82	704,82	704,82	
	O.8 (unit: Хектар)	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	11 747 000,00
TOTAL	O.8 (unit: Хектар)	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	25 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	11 747 000,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment						

	"compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите

I.Б.1 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави

Intervention Code (MS)	I.Б.1
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за млечни крави
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.2.	Подобряване на производителността и добивите на малки и средни стопанства в секторите на селското	среден приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Говедовъдството с млечно направление е сектор, който осигурява фундаментална продоволствена сигурност. Устойчивото развитие на този сектор е мерило за икономическата стабилност на единиците заети с отглеждането на животни и добива на млечна суровина. Прилагането на тази интервенция е обвързано с нивата на производство на всеки отделен стопанин и допринася за стабилизиране на земеделския доход. Това от своя страна прави интервенцията необходима за поддържане на продоволствената сигурност.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда 10 и повече млечни крави, да реализира на пазара добитото мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания. Този минимален праг се залага, тъй като стопанствата с по-малко от 10 млечни крави са класифицирани като „много малки стопанства“, съгласно анализа за структурата на земеделските стопанства. От една страна тази категория включва стопанствата попадащи под дефиницията „лично стопанство“, от друга страна много от стопанствата с под 10 млечни крави попадат в планински и полупланински райони. По този начин се доказва че подпомагането достига до икономически активна единица с потенциал за устойчивост и жизнеспособност.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

· Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 10 и повече женски животни с предназначение „за мляко“.

· Стопанството да е в система за контрол и мониторинг на суровото мляко.

· Заявените за подпомагане животни по интервенцията трябва да са: на възраст от 22 месеца до 10 години;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените млечни крави най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

· Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

· Земеделските стопани трябва да са реализирали количества мляко и/или млечни продукти в еквивалент мляко, съответстващи най-малко на:

-**1500 кг** мляко на млечна крава за животните в стопанство изцяло в планински райони и биологични;

-**2000 кг** мляко на млечна крава за животните в останалите стопанства;

Не се допуска доказване на реализация с документи за мляко за изхранване на животни в други стопанства.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 150 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Млечния сектор в България е изправен пред множество трудности, като в исторически план делът на млечния сектор в земеделието намалява и от 13% през 1990 година, през 2018 г. този процент вече е 9%. През 10 годишния период (2007-2017) се наблюдава тенденция на намаление на млечните крави отглеждани в стопанствата, като през 2017 г., техният брой е 252 хил. бр. или намаление с 25% спрямо 2007 г. Въпреки стабилизиране цените на млякото през 2017 г., броят на

млечните крави намалява, като основната причина е настоящата нерентабилност на малките и средните стопанства с до 100-150 животни, които не успяват да увеличат продуктивността си, са най-силно засегнати.Постигнатите равнища при изкупуване на сурово краве мляко от преработвателите през 2017 г. е около 562 хил. т и след като в средата на разглеждания период започна да намалява в последните години количествата на преработеното общо мляко, и в частност кравето отбелязва ръст. В същото време поне 25-30% от кравето мляко и около 70% от овчето мляко продължава да не достига до мандрите. Причините за това са в големите трудности, които преобладаващата част от стопанствата в страната изпитват, за да отговорят на изискванията за качество на млякото, особено в диапазона между 10 и 100-150 крави. От 2007 до 2017 г. количеството на преработеното краве мляко е намаляло с 22%. Причина за това е намаляване броя на млечните крави, респективно намаляване добива на краве мляко, както и проблемите с качеството на мляко, което отговаря на изискванията. Нарасналите паралелно с това възможности за директни продажби, като следствие от опасенията за съдържанието и качеството на млечните продукти продавани в търговската мрежа и ниските цени предлагани от мандрите на малките и средни по размер стопанства също води до поддържане на нисък дял на изкупеното мляко. Като резултат от намаление на млечното стадо, слабият прираст в продуктивността на животните и запазване сравнително висок дела на самозадоволяване в стопанствата, брутната продукция от мляко намалява от 2007 г. до 2016 г. с около 34%. През последните години брутната продукция от мляко съставлява около 9% от общата селскостопанска продукция. Добавената стойност от млечния сектор се изчислява на около 7%. Това показва, че млечният сектор в днешните условия е с намалена възвращаемост, влошен икономически резултат, понижена ефективност. Тази ситуация не стимулира производителите и не поощрява разширяване на производството от малките и средни стопанства. Тези класове стопанства са в затруднено положение, с недостатъчна доходност и недостиг на капиталов ресурс, за да разширят производството и да осъвременят производствените си мощности, за да увеличат продуктивността и да намалят зависимостта си от работна сила.

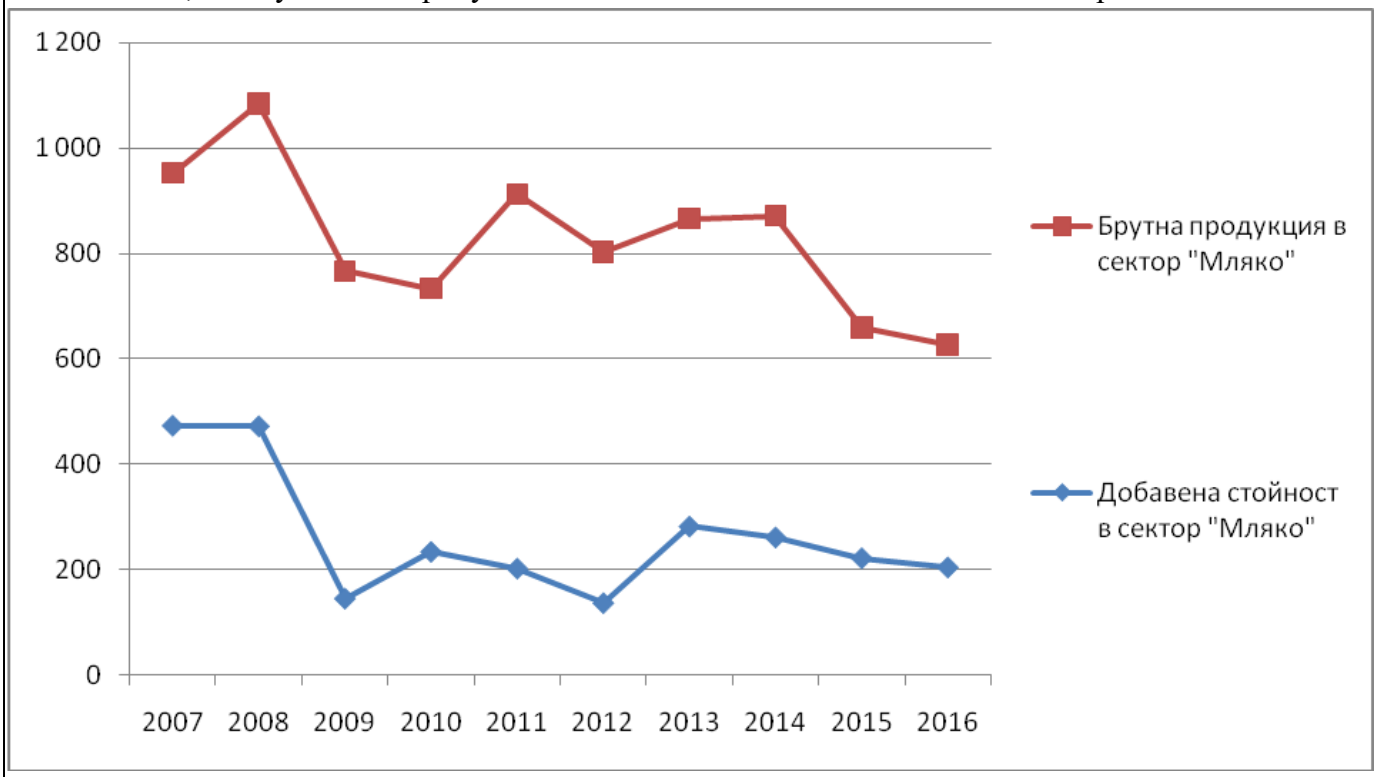

Цените на сочните и груби фуражи продължават да са високи, което също пречи на тяхното развитие. Инвестициите, за да отговорят на високите европейски стандарти са допълнително финансово бреме от което страдат средните и малки стопанства. Най-големите стопанства постигат един много добър резултат, намират се на позиции почти до най-високите стандарти за това производство в ЕС, но липсата на достатъчен брой такива стопанства и на средни такива води до незадоволителна цялостна картина в сектора.

Допънителни затруднения в сектора породи и ковид кризата, както и покачването на цените на горивата и електро енергията, което от своя страна доведе до значително повишаване на разходите

за отглеждане на животните и добиване на продукция.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Интервенцията цели да подпомогне доходите на стопанствата отглеждащи млечни крави, да повиши рентабилността и добавената стойност в сектора, което да доведе до стопиране на процеса по свиване на дела на сектора в рамките на селксото стопанство, какото и стопиране на процеса по намаляване на броя на млечните крави. Предоставянето на надеждни доходи на фермерите отглеждащи млечни крави същевременно ще подобри и тяхната конкурентоспособност.

Кои са засегнатите сектори?

Мляко и млечни продукти

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Млякото е сред най-значимите селскостопански производства за развитите страни и постепенно набира популярност и увеличава своето присъствие и в останалия свят. Брутната продукция от мляко в ЕС представлява около 13% от общото селскостопанско производство, което го нарежда на второ място след месото, като процент по производствени групи. В световен мащаб, млякото заема между 8-9% от брутната селскостопанска продукция и макар да не се нарежда сред най-големите по стойност производства, неговото значение расте. България се намира на обратния полюс, като в исторически план делът на млечния сектор в земеделието намалява и от 13% през 1990 година, през 2018 г., този процент вече е около 9%. Това нарежда млечния сектор в България сред един от 3-те водещи подотрасли на българското селско стопанство преди 1990 година, но през последните 15 години, то отстъпва все по-назад в класацията. От друга страна млечните продукти са търсени на Българския пазар, а основните преработени продукти, като Българското кисело мляко и бялото саламурено сирене са традиционна храна на българската трапеза. Също така поддържането и развитието на млечния сектор е важна част от продоволствената сигурност на страната.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополъването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.1-1 - до 150	Хомогенен		R.8;
I.Б.1-2 - над 150	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.1-1 - до 150

Предоставя се завишено подпомагане за първите 150 животни в стопанството

I.Б.1-2 - над 150

Подпомагане за животните след 150-то животно в стопанството.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.1-1 - до 150	Planned unit amount	156,95	161,87	165,24	166,99	165,32	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	102,02	121,40	132,19	133,59	132,26	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	211,88	202,34	198,29	200,39	198,38	
	O.11 (unit: Head)	71 380,00	69 950,00	69 252,00	69 245,00	69 940,00	
	Planned output * Planned unit amount	11 203 091,00	11 322 806,50	11 443 200,48	11 563 222,55	11 562 480,80	57 094 801,33
I.Б.1-2 - над 150	Planned unit amount	125,56	129,50	132,19	133,58	132,25	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	81,61	97,13	105,75	106,86	105,80	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	169,51	161,88	158,63	160,30	158,70	
	O.11 (unit: Head)	888,00	872,00	860,00	860,00	870,00	
	Planned output * Planned unit amount	111 497,28	112 924,00	113 683,40	114 878,80	115 057,50	568 040,98
TOTAL	O.11 (unit: Head)	72 268,00	70 822,00	70 112,00	70 105,00	70 810,00	354 117,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	11 314 624,00	11 435 783,00	11 556 943,00	11 678 103,00	11 678 103,00	57 663 556,00

	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.10 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи

Intervention Code (MS)	I.Б.10
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Застрашените от изчезване породи са дял от земеделския сектор, който има изключително значение за съхраняване на биологичното разнообразие, поддържане на естествените екосистеми, устойчиво развитие на регионите с природни ограничения за развитие на екстензивно земеделие, поддържане на националните традициите и местните общности. Заради това тяхното опазване е приоритет на националното стопанство, постигането на който допринася за устойчива продоволствена и демографска политика.

Прилагането на тази интервенция е насочено към поддържане на породния състав на застрашените от изчезване породи. Целта е добив на произведени по естествен начин, здравословни храни, със специфични, уникални за съответната порода качества. Повишената добавена стойност на тази продукция има пряко отношение към икономическото състояние на земеделските стопани, основно от необлагодетелстваните региони в страната. Прилагането на интервенцията е обвързано и със специфичните качества на произвежданата продукция от земеделския стопанин.

Основното изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда в стопанството си 50

или повече овце-майки от една застрашена от изчезване порода включени в развъдни програми и/или 20 или повече кози-майки от една застрашена от изчезване порода включени в развъдни програми, да реализира на пазара добитото мляко и/или месо и дейността им в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания. Изискването за минимален брой животни допълнително ще отдели полупазарните стопанства.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

• Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 50 или повече овце-майки от една застрашена от изчезване порода включени в развъдни програми и/или 20 или повече кози-майки от една застрашена от изчезване порода включени в развъдни програми.

• Животновъдните обекти в стопанството отглеждащи млечни породи животни да са в система за контрол и мониторинг на суровото мляко;

• Заявените за подпомагане животни трябва да са на възраст от 12 месеца до 84 месеца за овце и до 108 месеца за кози.

• Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

• Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените овце-майки и/или кози-майки най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

• Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

• Реализация на продукция - земеделските стопани трябва да са реализирали количества мляко и/или млечни продукти в еквивалент мляко, съответстващи най-малко на 35 кг мляко или 0,20 животни, родени в стопанството – за клане, износ или продажба в други стопанства;

• Не се допуска доказване на реализация с документи за мляко за изхранване на животни в други стопанства.

• Не се допуска едновременно подпомагане за едно животно по тази схема и по схемата за преходна национална помощ.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 300 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Овцевъдството и козевъдството са традиционни производства в селските райони на страната и са свързани с опита и традициите на населението в тях. Динамиката в изменението на броя на овцете и козите в България и през последните години продължава да следва посоката на непрекъснато намаляване. За последните 10 години в страната, най-голямо намаление в броя на овцете и овцете майки е отчетено през 2017 г. (1 316,8 хил. бр. овце, в т. ч. 1 096,4 хил. овце-майки), а при козите през 2016 г. (237,5 хил. бр. кози и 199,4 хил. кози-майки. От 2007 г. до 2017 г. броят на козите в България драстично намалява – от 444,5 хил. бр. до 257,0 хил. бр., а на козите-майки, съответно от 406,1 хил. бр. до 220,9 хил. бр.

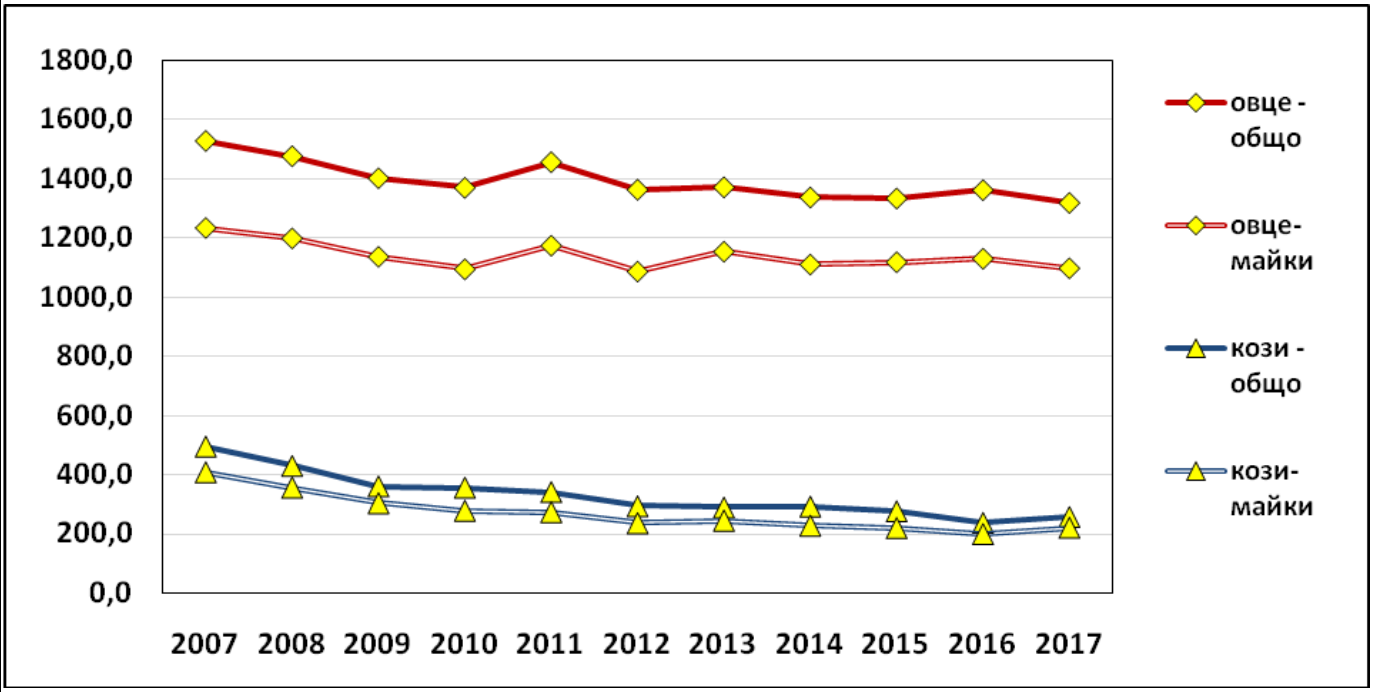

В началото на периода изкупеното овче мляко съставлява около 41% от общото производство, докато при козето мляко, този процент е 8%. В края на периода, това съотношение при овчето мляко е 30%, докато при козето мляко делът е 23%. Забелязва се значително повишение в изкупеното козе мляко, което се дължи не на обемите на това мляко в мандрите, а на намалението на общото производство на козе мляко с 47%. Това което прави впечатление е, че производството специално на овче мляко, намалява по-бързо отколкото броят на млечните овце, което означава че средният млеконадой намалява през разглеждания период. Обяснение за това трябва да се търси в относително неатратрактивните изкупни цени на това мляко, които през последните 2-3 години намаляват и вече са около 1,15 лв/л.

Овцевъдството в България се доминира от млечна специализация, което го различава от основната част на световното овцевъдство, което е доминирано от това за месо и вълна. Месото от ДРД е с най-малък принос в общото количество на произведеното месо в страната. Физическият обем на продукцията през последните години възлиза на 9,5-10 хил. тона, а заедно с козите и овцете е около 13 хил. т, което е около 7% от цялото производство на месо. Използване само на месото от агнета и на възрастни животни като приход от овцевъдството не може да даде достатъчен доход и възвращаемост, при срива в търсенето и в цената на вълната, което прави развитието на месното направление икономически неустойчиво. В сравнение с млечното овцевъдство, приходите в месното направление са много по-малки, липсва търсене на другия продукт от овцете – вълната, и няма система за премиране на тежките агнета и овце от месодайните породи.

Като брой стопанства, те представляват около 13,5% от всички стопанства в страната, но в тях се намира едва 4,1% от производствената икономическа стойност в отрасъла. Това означава, че тези стопанства са доста под средните равнища на производствен обем в селското стопанство и оттам имат недостатъчна възвращаемост и доходност. Около 82% от стопанствата са с икономически размер под 8 хил.евро, а тези над 50 хил.евро – 1,3%. В стопанствата под 8 хил.евро се концентрира около 25% от продукцията от овцевъдство (включително и на месо от ДРД), докато в

най-големите - около 19%. В средния клас стопанства (50-200 млечни овце) се концентрира основата на българското овцевъдство. Брутната продукция от месо от ДРД намалява между 2007-2016 г., с около 19%, а добавената стойност се съкращава с около 44%. Причините за това са в нарасналите разходи, които изпреварват ръста в доходите, както и в запазване сравнително висок дела на полупазарните и малки стопанства. Отличителното при малките стопанства е, че те успяват да постигнат добра ефективност на единица животно, снижавайки максимално нивото на производствени разходи и постигайки едни от най-високите равнища на съотношение между общи приходи към производствени разходи на единица животно. Проблемът при тях е, че високата ефективност на животинска единица не важи на ниво стопанство, където заради постоянните разходи и остойностяване на вложения труд, ефективността пада драстично. Същевременно месото от ДРД дава около 3,6% от брутната селскостопанска продукция през 2016 г, докато добавената стойност е 2%. Това показва подобно и при другите тревопасни направления на животновъдството за намалената ефективност и възвращаемост на производството на месо от ДРД, а всичко това предопределя свиване на производството.

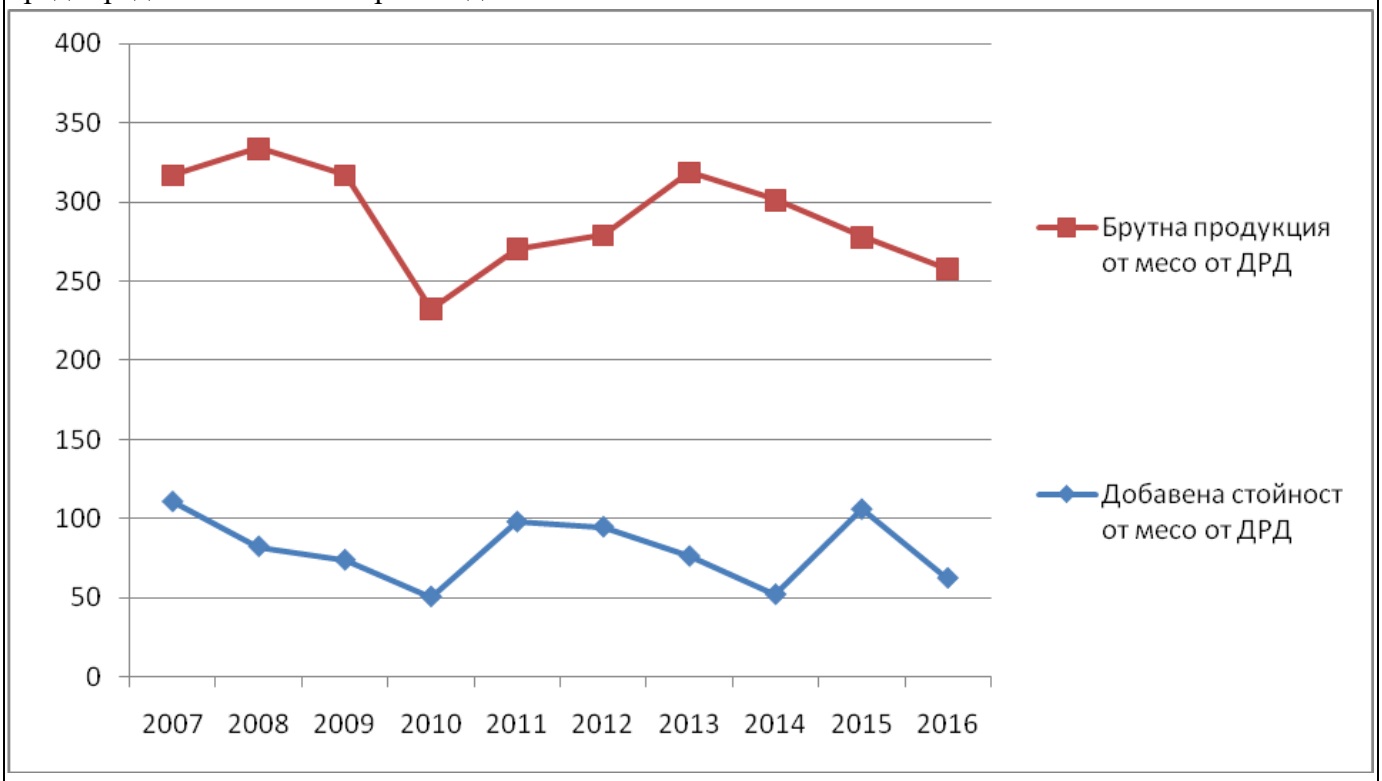

Производството на месо от ДРД е застрашено от недостига на работна сила, тъй като отглеждането на животните е свързано с нуждата от работна ръка за доминиращия пасищен начин на гледане на стадата. Ниската ефективност и рентабилност обаче не са предпоставка да се заделят повече средства за увеличаване на възнагражденията, което частично може да реши този недостиг, поради което бъдещето на сектора е несигурен и то в случай, че публичното подпомагане намалее.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността
☒ to improve quality
☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Застрашените от изчезване животни са от особено значение за развитието на земеделието, поради специфичните генетични качества, които притежават. Условията на отглеждане на тези животни има пряко отношение към осигуряването на подходяща среда, за запазване на естествените им потребности, съобразно видът им. Поради значително по-ниската им продуктивност отглеждането на тази категория животни ги прави по-малко конкурентоспособни в сравнение с животните от комерсиалните породи. Същевременно добиваната от тях продукция е с високи качествени

характеристики и специфични пазарни предпочитания. Подкрепата с обвързани плащания има за цел да допълни дохода на земеделските стопани, отглеждащи такива животни, до необходимото ниво за запазване на тяхната конкурентоспособност над прага за уязвимост.

Кои са засегнатите сектори?

Овче и козе месо

Мляко и млечни продукти

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Заради това тяхното опазване е приоритет на националното стопанство, постигането на който допринася за устойчива продоволствена и демографска политика.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.В.10-1 - до 300	Хомогенен		R.8;
I.Б.10-2 - над 300	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.В.10-1 - до 300

Предоставя се завишено подпомагане за първите 300 животни в стопанството

I.Б.10-2 - над 300

подпомагане за след 300 животни в стопанството

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.В.10-1 - до 300	Planned unit amount	24,50	24,64	24,78	24,91	24,79	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	15,93	18,48	19,82	19,93	19,83	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	33,08	30,80	29,74	29,89	29,75	
	O.11 (unit: Head)	126 470,00	127 104,00	127 724,00	128 377,00	129 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	3 098 515,00	3 131 842,56	3 165 000,72	3 197 871,07	3 197 910,00	15 791 139,35
I.Б.10-2 - над 300	Planned unit amount	19,60	19,71	19,82	19,93	19,83	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	12,74	14,78	15,86	15,94	15,86	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	26,46	24,64	23,78	23,92	23,80	
	O.11 (unit: Head)	18 295,00	18 386,00	18 480,00	18 570,00	18 665,00	
	Planned output * Planned unit amount	358 582,00	362 388,06	366 273,60	370 100,10	370 126,95	1 827 470,71
TOTAL	O.11 (unit: Head)	144 765,00	145 490,00	14 624,00	146 947,00	147 665,00	599 491,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	3 457 246,00	3 494 267,00	3 531 289,00	3 568 309,00	3 568 309,00	17 619 420,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement						

	(Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.11 - Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове

Intervention Code (MS)	I.Б.11
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на плодове от следните видове култури: ягоди, малини, ябълки, круши, кайсии и зарзали, череши, вишни, праскови и нектарини, сливи и десертно грозде. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки икономическия им потенциал и подобрявайки ликвидността им.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат плодове от допустимите за подпомагане култури

Културите, допустими за подпомагане по тази интервенция са определени на база обективни и недискриминационни критерии. Всички култури, включени в интервенцията, са обект на подкрепа и в текущия програмен период.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар

земеделска земя, от която е добит и реализиран на пазара добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходи за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха (заедно или поотделно) допустими за подпомагане площи с плодове от следните видове култури: ягоди, малини, ябълки, круши, кайсии и зарзали, череши, вишни, праскови и нектарини, сливи и десертно грозде. Тъй като за достигане на минималния праг от 0,5 ха е възможно комбинирането при заявяване с интервенцията за обвързано подпомагане на доходите – плодови насаждения до встъпването им в плододаване, то по конкретната интервенция се заявяват само площи с допустимите култури в период на плододаване, от които следва да е добит и реализиран на пазара добив, съобразно заявената площ и изискуемия за конкретната култура добив.

Изискуемият добив по култури е както следва:

Ябълки - 11 914 кг/ха;

Ягоди - 4 980 кг/ха;

Круши - 5 922 кг/ха;

Кайсии и зарзали - 4 970 кг/ха;

Праскови и нектарини - 7 500 кг/ха;

Сливи - 6 246 кг/ха;

Череши - 4 700 кг/ха;

Вишни - 3 718 кг/ха;

Малини - 3 300 кг/ха;

Десертно грозде - 4 500 кг/ха

Кандидатите с площи със сертифицирано биологично производство и площите в преход към биологично земеделие удостоверяват минимални добиви от заявените площи за съответната култура в размер на 50% от минималния добив, определен за културата. Полученият и реализиран на пазара добив се удостоверява с документи за реализация на продукцията.

С оглед да бъде избегната възможността по интервенцията да бъдат заявявани винени сортове ще бъде приложена сортова листа с допустими сортове по отношение на културата „десертно грозде“.

При производството следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Не предвиждаме да бъде продължена модулацията в подпомагането, прилагана до момента, тъй като след проведен анализ по отношение на структурата на стопанствата в сектора на база заявяването за кампания 2021 като най-актуална, се установи, че и по двете схеми за обвързана

подкрепа за плодове процентът на бенефициентите, които стопанисват повече от 30 ха не надхвърля 1%, а по отношение на площта – тя е малко над 6% от общата заявена по схемата площ. Има култури, при които няма нито един бенефициент с повече от 30 ха площи, примери за това са круши и ягоди. При голяма част от останалите култури броят на бенефициентите, стопанисващи над 30 ха, е незначителен - праскови/нектарини – 2; вишни – 4; десертно грозде - 6, малини – 7.

Тъй като в текущия програмен период културите сливи и десертно грозде са в отделна схема, предвид това, че за отглеждането им са необходими по-малко разходи в сравнение с останалите култури, а в новия период всички интервенцията за плодове е една, то съотношението на нивото на подпомагане за сливи и десертно грозде спрямо останалите култури е 1:2.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Състоянието на овощарството в страната е в силна зависимост от множество природни и социално-икономически фактори, сред тях са недостиг на финансови средства за уедряване и модернизиране на производството; остаряване на съществуващите насаждения и недостатъчни темпове на създаване на нови насаждения; недостатъчна работна ръка и ползване на нискоквалифициран труд при производството; проблеми с напояването, застаряване на населението в стопанствата, където се отглеждат такива култури. Отглеждането на плодове и зеленчуци изисква и значително количество посадъчен материал, което е свързано с много разходи. Продукцията от плодове и зеленчуци е нетрайна в по-голямата си част, което изисква капиталовложения по отношение на съхранението й и създава известни ограничения във връзка с транспортирането й.

От друга страна, България има изключително благоприятни условия за развитие на сравнително голям брой овощни видове, потенциал, който не бива оползотворен в пълна степен. При овощните насаждения се отчита наличие на неподдържани и на нереколтирани овощни насаждения, които през 2017 г. възлизат на 40% от общо установени 61,6 хил. ха (по данни на отдел „Агростатистика" към МЗм). Влошената възрастова структура на овощните насаждения води до ниски добиви.

За сравнение в края на 80-те години в страната са произвеждани 1,8 млн. т плодове, докато през 2017 г. производството на овощни видове в страната възлиза на 220 хил. тона. Средните добиви при всички овощни видове са под средните за ЕС. Причините за по-ниските добиви в сравнение с ЕС са степента на агротехника, която се прилага у нас (преобладаващата част от насажденията са от екстензивен тип), както и недоброто състояние на една не малка част от насажденията. Разрушената хидромелиоративна система води да силна зависимост на производството на български плодове от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините.

Българското производство се сблъсква на пазара с внос на по-ниски ценови нива, предимно от трети страни. България е трайно нетен вносител на почти всички плодове. През 2020 г. отрицателният търговски баланс е значителен и е на стойност от почти 124 млн. евро. Най-значим е към Турция, Гърция, Еквадор, но не само за цитрусови и/или тропични видове – банани, портокали, лимони. Вносът и потреблението през зимните и пролетните месеци е значим на ябълки – над 50 000 тона, круши, праскови, кайсии, десертно грозде, ягоди и др. По-малък е вносът и съответно отрицателният баланс при пресните череши и сливи. Стойността на експорта на БГ плодове е за 104 млн. евро, докато вносът превишава 228 млн. евро, формирайки отрицателен баланс от – 124 млн. евро.

Баланс на импорт/експорт в натурално изражение на плодове през 2020 г. (тона)

Култури	2020 г.		
	внос	износ	разлика между износ и внос
Ябълки	52 933	1 590	-51 343
Ягоди	3 363	654	-2 709
Круши	4745	186	-4 559
Кайсии и зарзали	3 916	453	-3 463
Праскови и нектарини	20 959	3 406	-17 553
Сливи	1 135	660	-475
Череши	2854	844	-2 010
Вишни	87	1310	1 223
Малини	23	54	31
Десертно грозде	9406	751	-8 655

Източник ITC 2022/ НСИ и изчисления дирекция „Растениевъдство", МЗм

Основните причини за колебанията в произведените количества се дължат преди всичко на различните в климатично отношение години. Силната зависимост на произведената продукция от конкретните метеорологични условия внася в голяма степен зависимост и несигурност у производителите, което представлява един от факторите, водещ до въздържане от по-широко застъпване на овощарството, с оглед на благоприятните природо-климатични дадености.

Полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство за периода 2007-2016 г. показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г. в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. По-ниската доходност в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности е заплаха за отлив на работна ръка от отрасъла, което налага подкрепа на доходите, която да гарантира определено ниво на икономическа сигурност на земеделските стопани и на техните доходи, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на производството.

При специализираните в овощарството стопанства липсват достатъчно едри стопанства, като през 2016 г. само 30 от тях имат СП над 100 хил. евро. В тях се произвежда между 170-250 хил. евро продукция, което представлява около 15% от цялата брутна продукция от плодове. В средния клас по икономически размер са около 10% от специализираните стопанства, което показва, че стопанската структура е влошена, пазарната ориентираност и трудностите при реализацията на продукцията са затруднени. Брутната продукция от трайни насаждения в селското стопанство намалява от 7% през 2007 г. до 4% през 2016 г. В същото време добавената стойност от трайни насаждения за същия период се свива от почти 9% в началото на периода до 5% в края на периода. Причини за настъпилите промени са в проблемите с възвращаемостта от производството, в затрудненията за постигане на добри условия и благоприятен достъп до пазара и сериозните рискове, свързани със значителната нужда от инвестиции и производствени разходи срещу които стойностният резултат не е стабилен и сигурен. Не съществува достатъчно добра интеграция по веригата на стойността в овощарството, което създава високи рискове пред производителите, особено от средния клас, които са пазарно ориентирани, разчитащи на привлечен капитал, труд и земя.

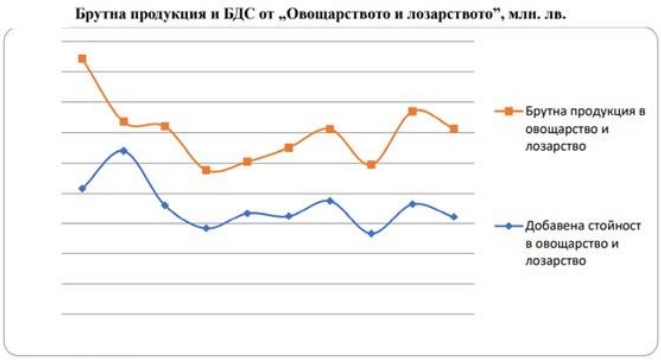

Източник: НСИ и САРА

Брутната продукция и добавената стойност в овощарството през годините на прилагане на ОСП непрекъснато намаляват, което означава, че този сектор в относително измерение изостава в сравнение с други сектори, най-вече от полското растениевъдство. Възвращаемостта в сектор овощарство е нарушена, като през 2007 г. добавената стойност съставлява 9% от БДС в земеделието при 7% брутна продукция, а през 2016 г. съотношението се изчислява на 5% към 4% БП.

От специализираните стопанства с най-нисък икономически потенциал са стопанствата с трайни насаждения – средно 1 885 евро СП. Причините трябва да се търсят в дребното и разпокъсано производство (най-висок дял на дребни стопанства до 2 000 евро – близо 70% през 2016 г.), в това, че преобладаваща част от насажденията са от екстензивен тип и с неблагоприятна възрастова структура, в разрушената хидромелиоративна система.

Среден икономически размер по специализация на земеделски стопанства, 2016 г.

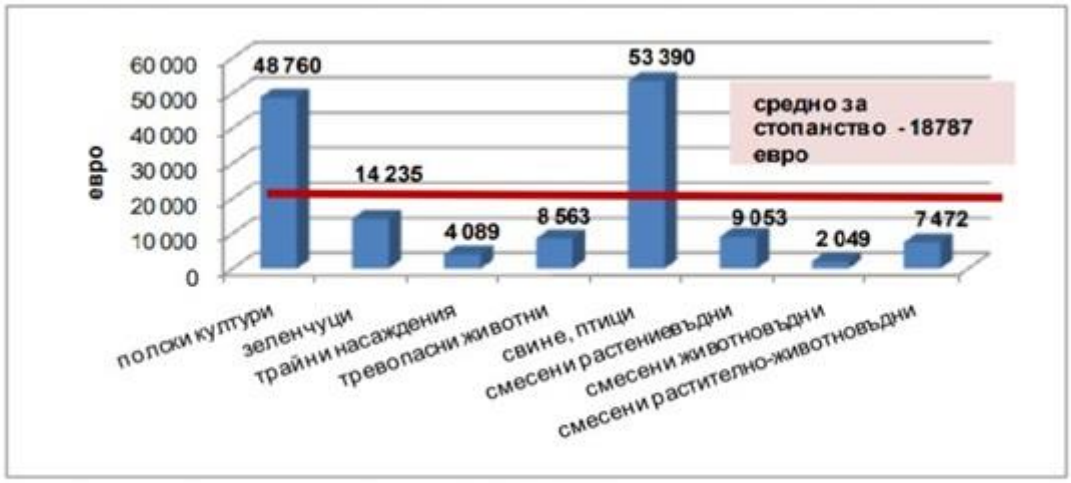

И през 2016 г. средният икономически размер на стопанствата в страната остава по-нисък в сравнения със средното равнище в ЕС. Причините са: преобладаващ дял на дребните и малки стопанства, както и отливът на производителите от производства с по-висока добавена стойност.

Дял на специализираните стопанства по икономически размер, 2016 г.

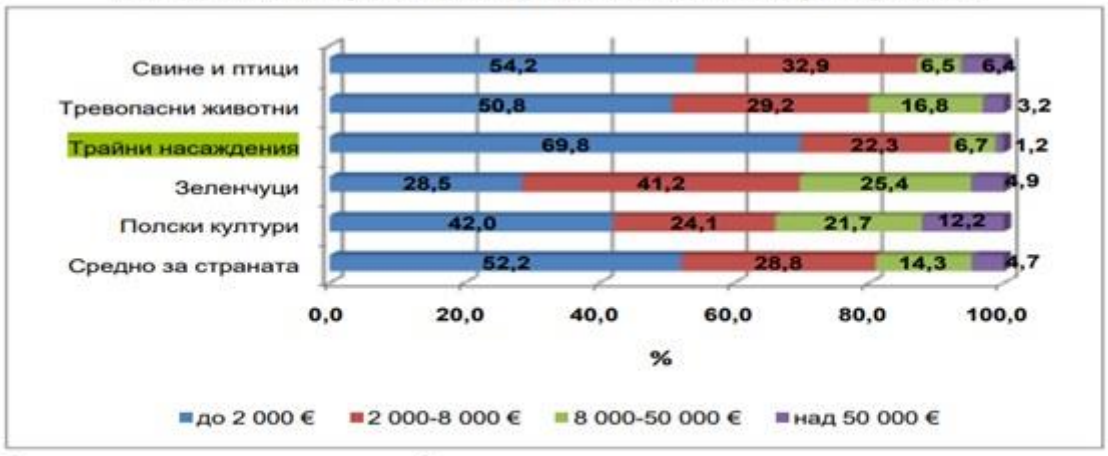

Производствата с по-висока добавена стойност, където се постига висока разходна интензивност, като зеленчуци и трайни насаждения у нас съставляват около 2% от ИЗП, докато в ЕС този процент е 4,3%. Наблюдава се трайна тенденция за намаление на брутната им продукция и свиване на дела им в продукцията от растениевъдство.

За 2016 г. данните показват, че произведената брутна продукция от овощни насаждения е 3 пъти по-ниска от средното равнище за стопанствата в страната.

Брутна продукция по специализация на стопанствата

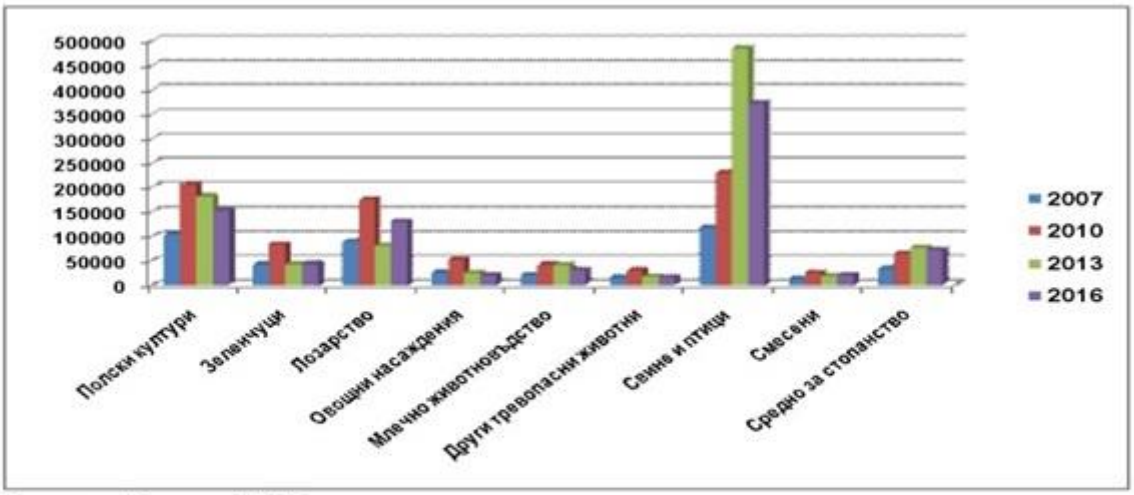

Източник: Евростат, FADN.

През 2020 г. са произведени 202 579 тона плодове, което е с 13.6% по-малко в сравнение с 2019 г. Реколтираните площи с овощни видове са с 3.5% по-малко в сравнение с 2019 година. Слабо увеличение се наблюдава единствено при сливите. При останалите разглеждани култури се наблюдава намаление.

Сравнение на производството на плодове – реколта'2019 и реколта'2020

Култура	Реколта 2019 (тонове)	Реколта 2020 (тонове)	Изменение 2020 спрямо 2019 г. (%)
ОБЩО	**234 589**	**202 579**	-13.6%
от които:			
Ябълки	43 622	37 874	-13.2%
Праскови и нектарини	33 878	20 740	-38.8%
Кайсии и зарзали	20 244	9 516	-53.0%
Сливи и джанки	56 192	60 024	6.8%
Череши	54 960	52 326	-4.8%
Вишни	5 146	4 809	-6.5%

Източник: МЗХГ, отдел „Агростатистика“, „Производство на плодове“

Сравнение на реколтираните площи с овощни видове – реколта'2019 и реколта'2020

Култура	Реколта 2019 (хектари)	Реколта 2020 (хектари)	Изменение 2020 спрямо 2019 г. (%)
ОБЩО	**42 901**	**41 385**	-3.5%
от които:			
Ябълки	4 142	3 555	-14.2%
Праскови и нектарини	3 214	2 775	-13.7%
Кайсии и зарзали	2 910	1 838	-36.8%
Сливи и джанки	8 017	8 573	6.9%
Череши	10 837	10 631	-1.9%
Вишни	1 328	1 101	-17.1%

Източник: МЗХГ, отдел „Агростатистика“, „Производство на плодове“

Брой кандидати заявени площи за периода 2018-2021 г. по схемите за обвързана подкрепа за плодове

Кампания	2018		2019		2020		2021	
Култура	*Брой заявления*	*Площ*	*Брой заявления*	*Площ*	*Брой заявления*	*Площ*	*Брой заявления*	*Площ*
вишни	251	1212,94	234	1239,35	201	1011,47	208	1054,74
Десертни лозя	700	1718,89	714	1778,83	660	1681,84	681	1666,36
кайсии/зарзали	990	2537,07	1053	2873,52	898	1973,98	1002	2768,1
ябълки	1442	3175,57	1414	3226,51	1265	2895,09	1241	2882,8
ягоди	413	676,54	402	663,28	373	599,74	406	701,6
сливи	2698	8315,51	2875	8305,47	2711	7602,49	2862	7911,91
череши	3349	9950,48	3400	9856,46	3249	9167,38	3312	9336,3
праскови/нектарини	1645	2832,34	1612	2819,96	1471	2558,47	1450	2571,25
малини	632	2379,75	572	2198,19	469	1761,69	446	1673,53
круши	428	526,03	427	508,41	381	448,95	363	441,09
Общ	12548	33325,12	12703	33469,98	11678	29701,11	11971	31007,68

Макар да се очаква по-слаба динамика предвид вида на насажденията, що се отнася до броя кандидати по схемите за обвързана подкрепа за плодове се отчита намаление при почти всички култури, като най-значително е при малините – 29%, вишни – 17%, круши – 15%, ябълки – 14%, праскови – 11%. При земеделските стопани, които отглеждат ябълки, малини и праскови това означава с около 200 кандидата по-малко за всяка от културите.

При площите с плодове общо за всички култури, включени по двете схеми за обвързана подкрепа

за плодове, при заявяването за кампания 2021 се наблюдава приблизително 7% намаление на площите, заявени през 2021 г. спрямо 2018 г. Конкретно по видове култури при 8 от 10-те култури има намаление в заявените площи през 2021 г. спрямо 2018 г., като при малините то е най-голямо – почти 30%, при крушите – 16%, при вишните – 13%. Единствено при ягодите и кайсии/зарзали се наблюдава слабо увеличение – ягоди – 3,7%, кайсии/зарзали – 9.1%.

Брой кандидати по схемите за обвързана подкрепа за плодове

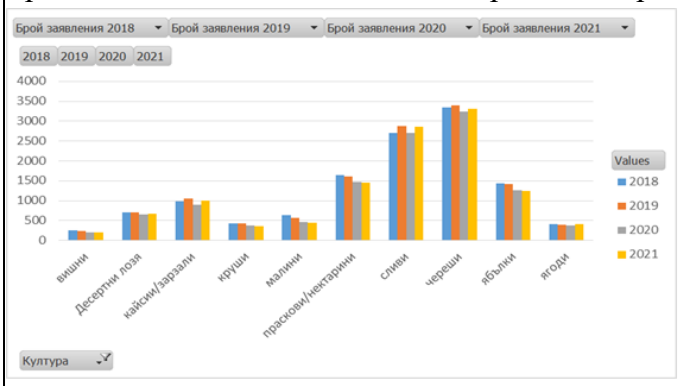

Заявени площи по схемите за обвързана подкрепа за плодове

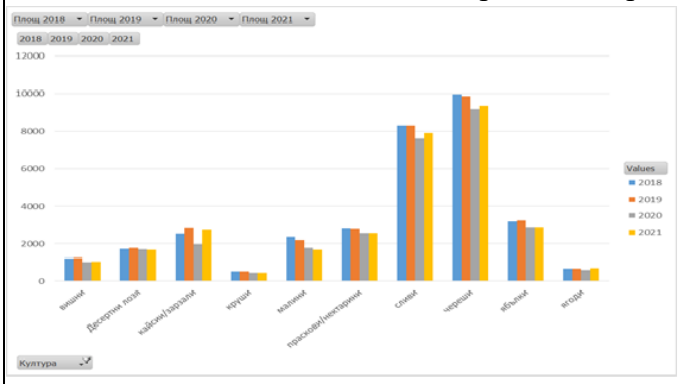

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Очакваме подпомагането по тази интервенция да спомогне за увеличаване на конкурентоспособността, икономическата жизнеспособност, повишаването на нивото на специализацията на стопанствата и подобряване на качеството на произведената продукция. Проследяването на възрастта на насажденията и ограничението подкрепата да е предназначена само за насаждения в период на плододаване от една страна ще лимитира опитите по интервенцията да бъдат заявявани стари, не добре поддържани овощни градини, а от друга – ще стимулира земеделските стопани периодично да обновяват градините си, съответно да прилагат нови сортове, нови техники на отглеждане, което би подобрило както техните добиви, така и качеството на продукцията. Това неминуемо ще доведе и до подобряване на конкурентоспособността на стопанствата. По-ниският изискуем добив за площите, заети с допустимите култури, които се отглеждат по биологичен начин, не само отчита по-ниските добиви на биологичното производство в сравнение с конвенционалното, но и би стимулирало някаква част от земеделските стопани да преминат към такъв метод на производство, което от своя страна би позиционирало тяхната продукция в съвсем друг ценови клас. Изискването по интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите –плодови насаждения до встъпването им в плододаване бенефициентите да са използвали сертифициран посадъчен материал и да са представили доказателства за това несъмнено би довело както до по-високо качество, така и до по-голямо количество на произведената продукция, а от там по-високи доходи и по-добра устойчивост на сектора. Чрез изискването за доказване на минимален добив се цели помощта да се насочи към пазарно ориентирани и по-конкурентоспособни стопанства.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското овощарство има важно значение за земеделието в страната, като традиционен подотрасъл, осигуряващ снабдяването с плодове на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората), както и за развитие на регионите, където условията са подходящи и е постигната определена степен на специализация. Продукцията от плодове и зеленчуци се използва и за суровина в хранително вкусовата промишленост, а част от отпадъчните продукти при преработката на плодовете се използва и в животновъдството за храна на животните.

За сравнение в края на 80-те години в страната са произвеждани 1,8 млн. т. плодове, докато през 2017 г. производството на овощни видове в страната възлиза на 220 хил. тона. Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците предполага по-ниска механизация в сравнение с други сектори, поради което се осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските райони.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са

предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of 'head' as the support's basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and 'head' (i.e. how many of this unit corresponds to '1 head'?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.11-1 - За сливи и десертно грозде	Хомогенен		R.8;
I.Б.11-2 - За всички култури, различни от сливи и десертно грозде	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.11-1 - За сливи и десертно грозде

Съотношението на ставката за културите "сливи" и "десертно грозде" е 1:2 спрямо ставката, определена като необходима за останалите култури, включени в интервенцията.

I.Б.11-2 - За всички култури, различни от сливи и десертно грозде

В настоящия период схемите за обвързано с производството подпомагане за плодове са две, сливи и десертно грозде са в отделна схема, тъй като необходимото ниво на подпомагане за тях е по-ниско в сравнение с останалите култури, съотношението е 1:2, бихме искали да запазим това съотношение и в новия програмен период.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.11-1 - За сливи и десертно грозде	Planned unit amount	523,10	523,10	523,10	523,10	523,10	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	392,33	392,33	392,33	392,33	392,33	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	653,88	653,88	653,88	653,88	653,88	
	O.10 (unit: Хектар)	6 934,89	6 906,07	6 979,24	7 052,40	7 052,40	
	Planned output * Planned unit amount	3 627 640,96	3 612 565,22	3 650 840,44	3 689 110,44	3 689 110,44	18 269 267,50
I.Б.11-2 - За всички култури, различни от сливи и десертно грозде	Planned unit amount	911,44	911,44	911,44	911,44	911,44	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	683,58	683,58	683,58	683,58	683,58	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 139,30	1 139,30	1 139,30	1 139,30	1 139,30	
	O.10 (unit: Хектар)	15 627,77	15 854,28	16 022,25	16 190,23	16 190,23	
	Planned output * Planned unit	14 243 774,69	14 450 224,96	14 603 319,54	14 756 423,23	14 756 423,23	72 810 165,65

	amount						
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	22 562,66	22 760,35	23 001,49	23 242,63	23 242,63	114 809,76
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	17 871 415,65	18 062 790,18	18 254 159,98	18 445 533,67	18 445 533,67	91 079 433,15
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.12 - Обвързано с производството подпомагане на доходите –плодови насаждения до встъпването им в плододаване

Intervention Code (MS)	I.Б.12
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодови насаждения до встъпването им в плододаване
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на плодове. Допустими по интервенцията са следните видове култури: малини, ябълки, круши, кайсии и зарзали, череши, вишни, праскови и нектарини, сливи и десертно грозде. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на конкурентоспособността на стопанствата в сектора за производство на плодове, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата. Интервенцията цели да подпомогне земеделските стопани от този сектор в техните инвестиционни намерения за създаване на нови насаждения, в развитието и модернизацията на техните стопанства. Чрез интервенцията ще се осигури подкрепа на дейността на стопанствата в период, когато насажденията все още не са встъпили в плододаване и не могат да бъдат реализирани добиви и доходи от тях.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани,

които отглеждат плодове от допустимите за подпомагане култури

Културите, допустими за подпомагане по тази интервенция са определени на база обективни и недискриминационни критерии. Всички култури, включени в интервенцията, са обект на подкрепа и по интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове, с изключение на ягодите, съобразно възможността от тях да се получи необходимият добив още в първата година на засаждането им.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар земеделска земя.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходи за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха (заедно или поотделно) допустими за подпомагане площи с плодове от следните видове култури: малини, ябълки, круши, кайсии и зарзали, череши, вишни, праскови и нектарини, сливи и десертно грозде. Тъй като за достигане на минималния праг от 0,5 ха е възможно комбинирането при заявяване с интервенцията за обвързано подпомагане на доходите – плодове, то по конкретната интервенция се заявяват само площи с допустимите култури, които са в своя младенчески период – годините от засаждане им до встъпване в плододаване.

Бенефициентите по интервенцията получават подпомагане, когато за новосъздадените насаждения са използвали сертифициран посадъчен материал и са представили доказателства за това.

С оглед да бъде избегната възможността по интервенцията да бъдат заявявани винени сортове ще бъде приложена сортова листа с допустими сортове по отношение на културата „десертно грозде“.

Разсадниците на овощни насаждения не са допустими кандидати по интервенцията.

При отглеждането на насажденията следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. Подпомагането се предоставя в подкрепа на обновяването и модернизацията на градините за период, в който земеделските стопани не реализират никакви добиви, съответно – доходи, но имат редица разходи.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Състоянието на овощарството в страната е в силна зависимост от множество природни и социално-икономически фактори, сред тях са недостиг на финансови средства за уедряване и модернизиране на производството; остаряване на съществуващите насаждения и недостатъчни темпове на създаване на нови насаждения; недостатъчна работна ръка и ползване на нискоквалифициран труд при производството; проблеми с напояването, застаряване на населението в стопанствата, където се отглеждат такива култури. Отглеждането на плодове и зеленчуци изисква и значително количество посадъчен материал, което е свързано с много разходи. Продукцията от плодове и зеленчуци е нетрайна в по-голямата си част, което изисква капиталовложения по отношение на

съхранението й и създава известни ограничения във връзка с транспортирането й.

От друга страна, България има изключително благоприятни условия за развитие на сравнително голям брой овощни видове, потенциал, който не бива оползотворен в пълна степен. При овощните насаждения се отчита наличие на неподдържани и на нереколтирани овощни насаждения, които през 2017 г. възлизат на 40% от общо установени 61,6 хил. ха (по данни на отдел „Агростатистика" към МЗм). Влошената възрастова структура на овощните насаждения води до ниски добиви.

За сравнение в края на 80-те години в страната са произвеждани 1,8 млн. т плодове, докато през 2017 г. производството на овощни видове в страната възлиза на 220 хил. тона. Средните добиви при всички овощни видове са под средните за ЕС. Причините за по-ниските добиви в сравнение с ЕС са степента на агротехника, която се прилага у нас (преобладаващата част от насажденията са от екстензивен тип), както и недоброто състояние на една не малка част от насажденията. Разрушената хидромелиоративна система води да силна зависимост на производството на български плодове от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините.

Българското производство се сблъсква на пазара с внос на по-ниски ценови нива, предимно от трети страни. България е трайно нетен вносител на почти всички плодове. През 2020 г. отрицателният търговски баланс е значителен и е на стойност от почти 124 млн. евро. Най-значим е към Турция, Гърция, Еквадор, но не само за цитрусови и/или тропични видове – банани, портокали, лимони. Вносът и потреблението през зимните и пролетните месеци е значим на ябълки – над 50 000 тона, круши, праскови, кайсии, десертно грозде, ягоди и др. По-малък е вносът и съответно отрицателният баланс при пресните череши и сливи. Стойността на експорта на БГ плодове е за 104 млн. евро, докато вносът превишава 228 млн. евро, формирайки отрицателен баланс от – 124 млн. евро.

Баланс на импорт/експорт в натурално изражение на плодове през 2020 г. (тона)

Култури	2020 г.		
	внос	износ	разлика между износ и внос
Ябълки	52 933	1 590	-51 343
Ягоди	3 363	654	-2 709
Круши	4745	186	-4 559
Кайсии и зарзали	3 916	453	-3 463
Праскови и нектарини	20 959	3 406	-17 553
Сливи	1 135	660	-475
Череши	2854	844	-2 010
Вишни	87	1310	1 223
Малини	23	54	31
Десертно грозде	9406	751	-8 655

Източник ITC 2022/ НСИ и изчисления дирекция „Растениевъдство", МЗм

Основните причини за колебанията в произведените количества се дължат преди всичко на различните в климатично отношение години. Силната зависимост на произведената продукция от конкретните метеорологични условия внася в голяма степен зависимост и несигурност у производителите, което представлява един от факторите, водещ до въздържане от по-широко застъпване на овощарството, с оглед на благоприятните природо-климатични дадености.

Полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство за периода 2007-2016 г., показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г. в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. По-ниската доходност в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности е заплаха за отлив на работна ръка от отрасъла, което налага подкрепа на доходите, която да гарантира определено ниво на икономическа сигурност на

земеделските стопани и на техните доходи, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на производството.

При специализираните в овощарството стопанства липсват достатъчно едри стопанства, като през 2016 г. само 30 от тях имат СП над 100 хил. евро. В тях се произвежда между 170-250 хил. евро продукция, което представлява около 15% от цялата брутна продукция от плодове. В средния клас по икономически размер са около 10% от специализираните стопанства, което показва, че стопанската структура е влошена, пазарната ориентираност и трудностите при реализацията на продукцията са затруднени. Брутната продукция от трайни насаждения в селското стопанство намалява от 7% през 2007 г. до 4% през 2016 г. В същото време добавената стойност от трайни насаждения за същия период се свива от почти 9% в началото на периода до 5% в края на периода. Причини за настъпилите промени са в проблемите с възвращаемостта от производството, в затрудненията за постигане на добри условия и благоприятен достъп до пазара и сериозните рискове, свързани със значителната нужда от инвестиции и производствени разходи срещу които стойностният резултат не е стабилен и сигурен. Не съществува достатъчно добра интеграция по веригата на стойността в овощарството, което създава високи рискове пред производителите, особено от средния клас, които са пазарно ориентирани, разчитащи на привлечен капитал, труд и земя.

Брутна продукция и БДС от „Овощарството и лозарството", млн. лв.

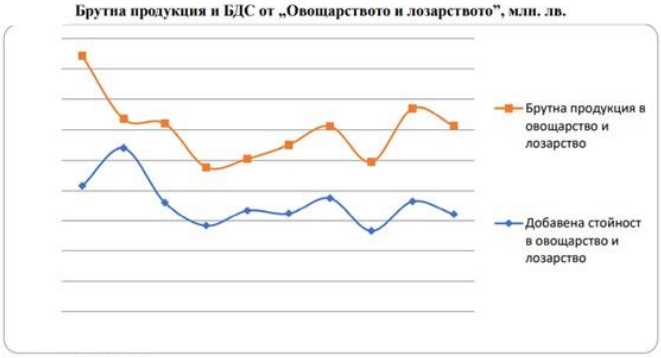

Източник: НСИ и CAPA

Брутната продукция и добавената стойност в овощарството през годините на прилагане на ОСП непрекъснато намаляват, което означава, че този сектор в относително измерение изостава в сравнение с други сектори, най-вече от полското растениевъдство. Възвращаемостта в сектор овощарство е нарушена, като през 2007 г. добавената стойност съставлява 9% от БДС в земеделието при 7% брутна продукция, а през 2016 г. съотношението се изчислява на 5% към 4% БП.

Среден икономически размер по типове земеделски стопанства, 2010 г.

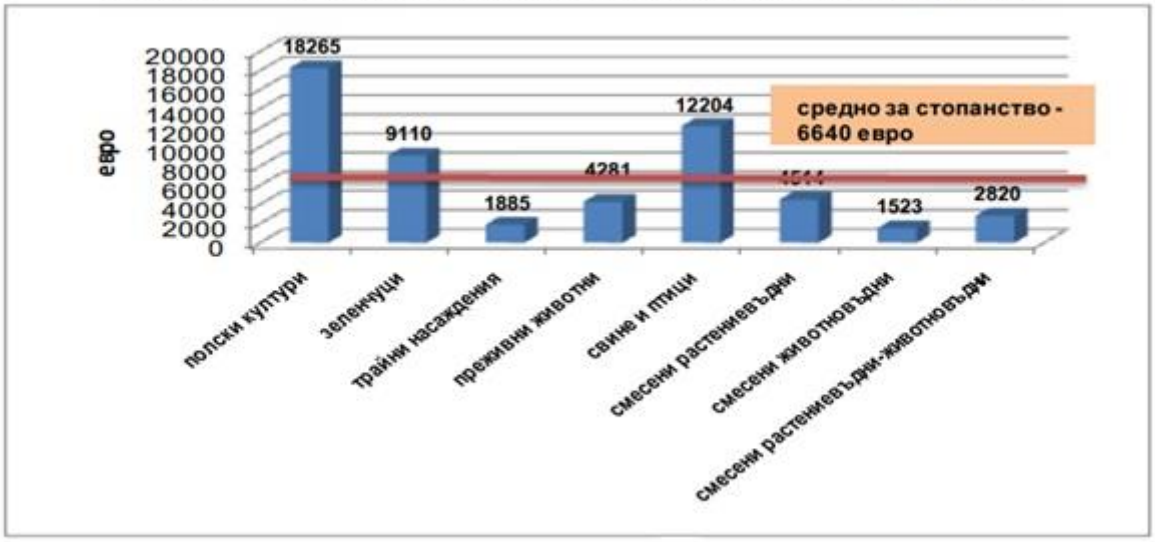

От специализираните стопанства с най-нисък икономически потенциал са стопанствата с трайни насаждения – средно 1 885 евро СП. Причините трябва да се търсят в дребното и разпокъсано производство (най-висок дял на дребни стопанства до 2 000 евро – близо 70% през 2016 г.), в това, че преобладаваща част от насажденията са от екстензивен тип и с неблагоприятна възрастова структура, в разрушената хидромелиоративна система.

Среден икономически размер по специализация на земеделски стопанства, 2016 г.

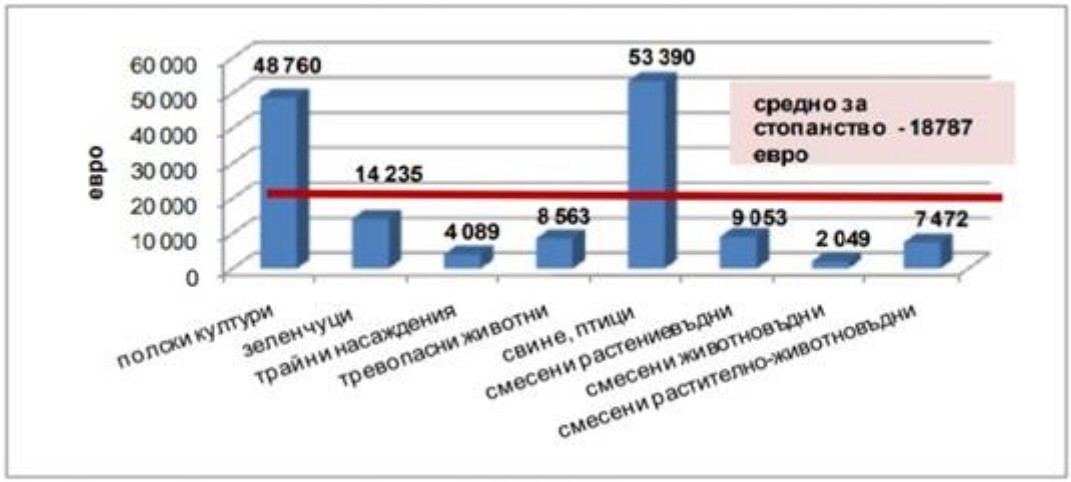

И през 2016 г. средният икономически размер на стопанствата в страната остава по-нисък в сравнения със средното равнище в ЕС. Причините са: преобладаващ дял на дребните и малки стопанства, както и отливът на производителите от производства с по-висока добавена стойност.

Дял на специализираните стопанства по икономически размер, 2016 г.

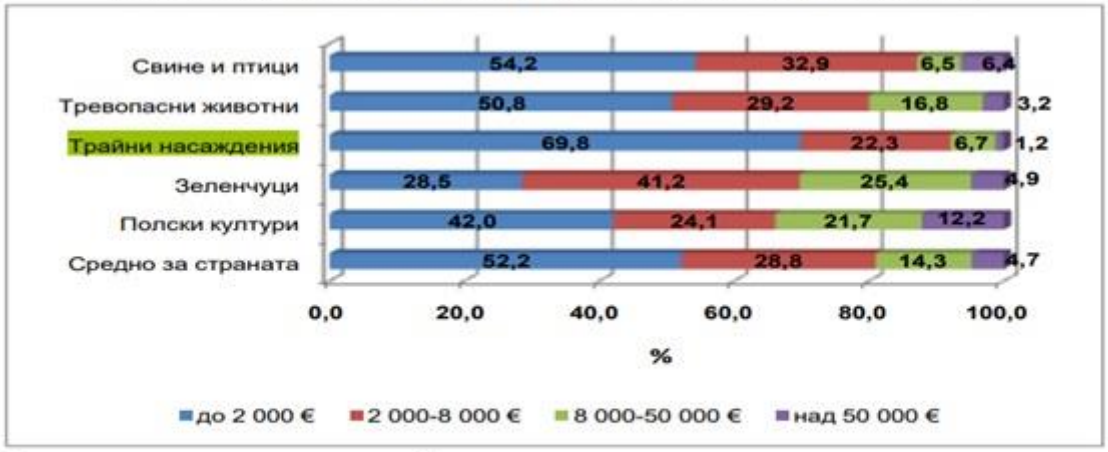

Производствата с по-висока добавена стойност, където се постига висока разходна интензивност, като зеленчуци и трайни насаждения у нас съставляват около 2% от ИЗП, докато в ЕС този процент е 4,3%. Наблюдава се трайна тенденция за намаление на брутната им продукция и свиване на дела им в продукцията от растениевъдство.

За 2016 г. данните показват, че произведената брутна продукция от овощни насаждения е 3 пъти по-ниска от средното равнище за стопанствата в страната.

Брутна продукция по специализация на стопанствата

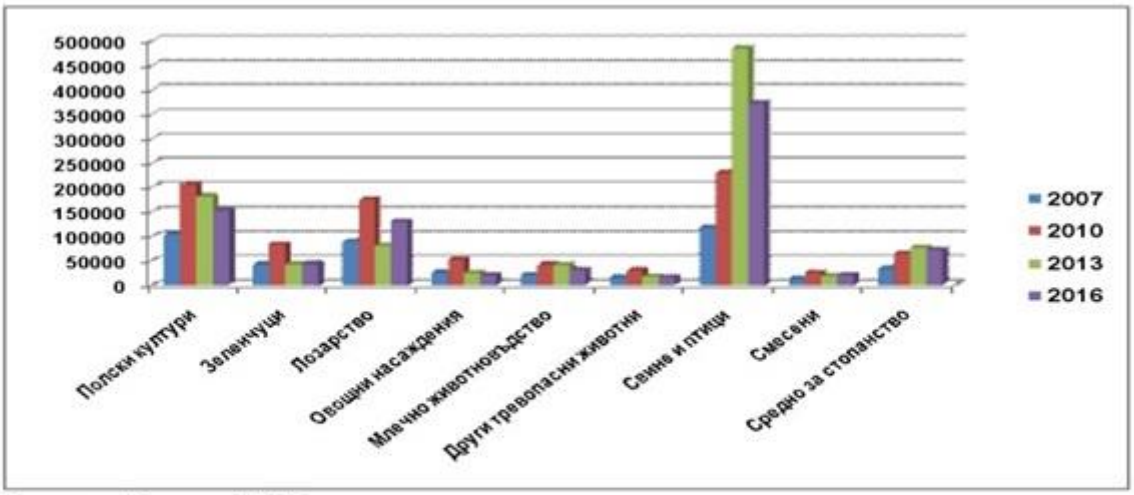

Източник: Евростат, FADN.

През 2020 г. са произведени 202 579 тона плодове, което е с 13.6% по-малко в сравнение с 2019 г. Реколтираните площи с овощни видове са с 3.5% по-малко в сравнение с 2019 година. Слабо увеличение се наблюдава единствено при сливите. При останалите разглеждани култури се наблюдава намаление.

Сравнение на производството на плодове – реколта'2019 и реколта'2020

Култура	Реколта 2019 (тонове)	Реколта 2020 (тонове)	Изменение 2020 спрямо 2019 г. (%)
ОБЩО	**234 589**	**202 579**	-13.6%
от които:			
Ябълки	43 622	37 874	-13.2%
Праскови и нектарини	33 878	20 740	-38.8%
Кайсии и зарзали	20 244	9 516	-53.0%
Сливи и джанки	56 192	60 024	6.8%
Череши	54 960	52 326	-4.8%
Вишни	5 146	4 809	-6.5%

Източник: МЗХГ, отдел „Агростатистика“, „Производство на плодове“

Сравнение на реколтираните площи с овощни видове – реколта'2019 и реколта'2020

Култура	Реколта 2019 (хектари)	Реколта 2020 (хектари)	Изменение 2020 спрямо 2019 г. (%)
ОБЩО	**42 901**	**41 385**	-3.5%
от които:			
Ябълки	4 142	3 555	-14.2%
Праскови и нектарини	3 214	2 775	-13.7%
Кайсии и зарзали	2 910	1 838	-36.8%
Сливи и джанки	8 017	8 573	6.9%
Череши	10 837	10 631	-1.9%
Вишни	1 328	1 101	-17.1%

Източник: МЗХГ, отдел „Агростатистика“, „Производство на плодове“

Брой кандидати заявени площи за периода 2018-2021 г. по схемите за обвързана подкрепа за плодове

Кампания	2018		2019		2020		2021	
Култура	Брой заявления	Площ	Брой заявления	Площ	Брой заявления	Площ	Брой заявления	Площ
вишни	251	1212,94	234	1239,35	201	1011,47	208	1054,74
Десертни лозя	700	1718,89	714	1778,83	660	1681,84	681	1666,36
кайсии/зарзали	990	2537,07	1053	2873,52	898	1973,98	1002	2768,1
ябълки	1442	3175,57	1414	3226,51	1265	2895,09	1241	2882,8
ягоди	413	676,54	402	663,28	373	599,74	406	701,6
сливи	2698	8315,51	2875	8305,47	2711	7602,49	2862	7911,91
череши	3349	9950,48	3400	9856,46	3249	9167,39	3312	9336,3
праскови/нектарини	1645	2832,34	1612	2819,96	1471	2558,47	1450	2571,25
малини	632	2379,75	572	2198,19	469	1761,69	446	1673,53
круши	428	526,03	427	508,41	381	448,95	363	441,09
Общ	12548	33325,12	12703	33469,98	11678	29701,11	11971	31007,68

Макар да се очаква по-слаба динамика предвид вида на насажденията, що се отнася до броя кандидати по схемите за обвързана подкрепа за плодове се отчита намаление при почти всички култури, като най-значително е при малините – 29%, вишни – 17%, круши – 15%, ябълки – 14%, праскови – 11%. При земеделските стопани, които отглеждат ябълки, малини и праскови това означава с около 200 кандидата по-малко за всяка от културите.

При площите с плодове общо за всички култури, включени по двете схеми за обвързана подкрепа за плодове, при заявяването за кампания 2021 се наблюдава приблизително 7% намаление на площите, заявени през 2021 г. спрямо 2018 г. Конкретно по видове култури при 8 от 10-те култури има намаление в заявените площи през 2021 г. спрямо 2018 г., като при малините то е най-голямо – почти 30%, при крушите – 16%, при вишните – 13%. Единствено при ягодите и кайсии/зарзали се наблюдава слабо увеличение – ягоди – 3,7%, кайсии/зарзали – 9.1%.

Брой кандидати по схемите за обвързана подкрепа за плодове

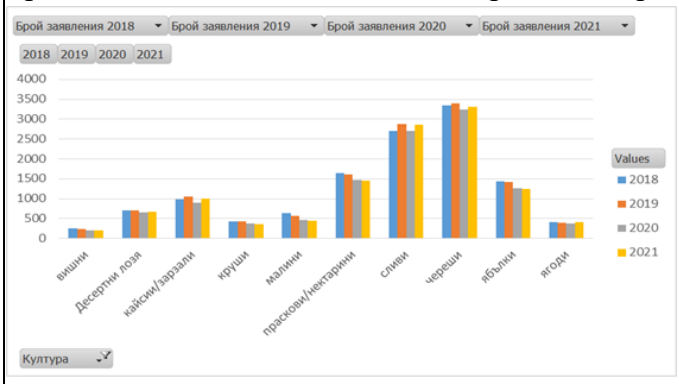

Заявени площи по схемите за обвързана подкрепа за плодове

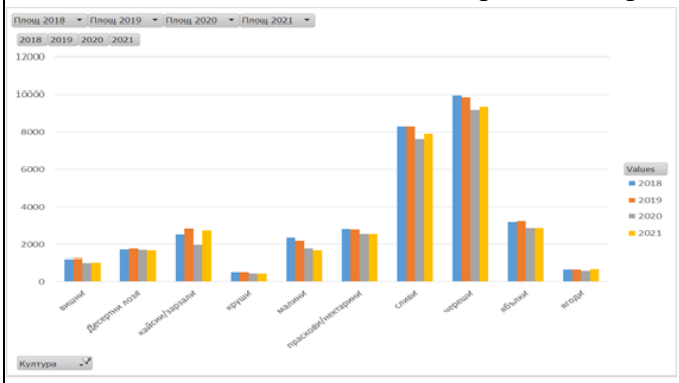

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Очакваме подпомагането по тази интервенция да спомогне за увеличаване на конкурентоспособността и за повишаване на качеството на произведената продукция в сектора. Прилагането на интервенцията ще подобри влошената структура на трайните насаждения, ще стимулира земеделските стопани периодично да обновяват градините си, съответно да прилагат нови сортове, нови техники на отглеждане, което би подобрило както техните добиви, така и качеството на продукцията. Това неминуемо ще доведе и до подобряване на конкурентоспособността на стопанствата. Изискването по интервенцията бенефициентите да са използвали сертифициран посадъчен материал и да са представили доказателства за това несъмнено би довело както до по-високо качество, така и до по-голямо количество на произведената продукция, а от там по-високи доходи и по-добра устойчивост на сектор Овощарство. Интервенцията цели да подпомогне земеделските стопани от този сектор в техните инвестиционни намерения за създаване на нови насаждения, в развитието и модернизацията на техните стопанства. Чрез интервенцията ще се осигури подкрепа на дейността на стопанствата в период, когато насажденията все още не са встъпили в плододаване и не могат да бъдат реализирани добиви и доходи от тях.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското овощарство има важно значение за земеделието в страната, като традиционен подотрасъл, осигуряващ снабдяването с плодове на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората), както и за развитие на регионите, където условията са подходящи и е постигната определена степен на специализация. Продукцията от плодове и

зеленчуци се използва и за суровина в хранително вкусовата промишленост, а част от отпадъчните продукти при преработката на плодовете се използва и в животновъдството за храна на животните. За сравнение в края на 80-те години в страната са произвеждани 1,8 млн. т плодове, докато през 2017 г. производството на овощни видове в страната възлиза на 220 хил. тона. Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците предполага по-ниска механизация в сравнение с други сектори, поради което се осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските райони.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.12-1 - Ставка без модулация	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.12-1 - Ставка без модулация

Прилага се единна ставка без модулация.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.12-1 - Ставка без модулация	Planned unit amount	527,84	527,84	527,84	527,84	527,84	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	343,10	343,10	343,10	343,10	343,10	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	712,58	712,58	712,58	712,58	712,58	
	O.10 (unit: Хектар)	3 591,45	3 629,89	3 668,34	3 706,80	3 706,80	
	Planned output * Planned unit amount	1 895 710,97	1 916 001,14	1 936 296,59	1 956 597,31	1 956 597,31	9 661 203,32
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	3 591,45	3 629,89	3 668,34	3 706,80	3 706,80	18 303,28
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 895 710,97	1 916 001,14	1 936 296,59	1 956 597,31	1 956 597,31	9 661 203,32
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.13 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани)

Intervention Code (MS)	I.Б.13
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани)
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци полско производство от културите домати, краставици, корнишони, патладжани. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки техния икономически потенциал и подобрявайки ликвидността им.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат зеленчуци полско производство от допустимите за подпомагане култури.

Културите, допустими за подпомагане по тази интервенция, са определени на база обективни и недискриминационни критерии. Всички култури, включени в интервенцията, са обект на подкрепа и в текущия програмен период.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар

земеделска земя, от която е добит и реализиран на пазара добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха допустими за подпомагане площи със зеленчуци – полско производство (заедно или поотделно), от следните видове култури: домати, краставици, корнишони и патладжани. Тъй като за достигане на минималния праг от 0,5 ха е възможно комбинирането при заявяване с останалите интервенции за обвързано подпомагане на доходите за зеленчуци полско производство, както и интервенцията за обвързано подпомагане на доходите за оранжерийно производство, то по конкретната интервенция се заявяват само площи, заети с културите домати, краставици, корнишони и патладжани.

Бенефициентите по интервенцията получават подпомагане, когато през съответната година са добили и реализирали на пазара добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура. Кандидатите с площи със сертифицирано биологично производство и площите в преход към биологично земеделие удостоверяват минимални добиви от заявените площи за съответната култура в размер на 50% от минималния добив, определен за културата. Полученият и реализиран на пазара добив се удостоверява с документи за реализация на продукцията.

Изискуемият добив по култури е както следва:

Домати - 19 000 кг/ха;

Краставици - 20 750 кг/ха;

Корнишони - 19 000 кг/ха;

Патладжани - 18 980 кг/ха.

Бенефициентите по интервенцията предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ.

При производството следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха. Такава модулация се прилага и в настоящия програмен период и е обоснована при въвеждането ѝ.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Зеленчукопроизводството е сред най-силно засегнатите и най-силно пострадалите земеделски сектори от икономическите и политически промени през последните 30 години. Зеленчукопроизводството в страната традиционно е формирало около 15% от брутната селскостопанска продукция преди 1989 г. През 2013 г. се отчита най-ниското ниво в това производство, изразено като дял от селскостопанската продукция, равняващ се на 3,4%. Намалението във физическия обем на продукцията за последните 25-30 години е около 2,5 пъти, като през 90-те години на миналия век общият обем на зеленчуци е около 1 млн.т., а между 2000-2010 г. е вече около 700 хил. т, а след 2010 г. около 450 хил. т.

Състоянието на зеленчукопроизводството в страната е в силна зависимост от множество природни и социално-икономически фактори, сред тях са недостиг на финансови средства за уедряване и модернизиране на производството; недостатъчна работна ръка и ползване на нискоквалифициран труд при производството; проблеми с напояването, застаряване на населението в стопанствата, където се отглеждат такива култури. Отглеждането на плодове и зеленчуци изисква и значително количество посадъчен материал, което е свързано с много разходи. Разрушената хидромелиоративна система води да силна зависимост на производството на български зеленчуци от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините.

От друга страна, България има изключително благоприятни условия за развитие сектора, потенциал, който не бива оползотворен в пълна степен.

Българското производство се сблъсква на пазара с внос на по-ниски ценови нива, предимно от трети страни. България е трайно нетен вносител на основни зеленчуци. През 2020г. отрицателният търговски баланс при зеленчуците е на стойност от почти 77 млн. евро. Най-значим е към Турция, Гърция, но не само за цитрусови и/или тропични видове. Вносът и потреблението през зимните месеци е значим на домати, пипер, краставици, моркови, праз и др., като през януари, февруари, март, април достига до над 80% от търгуваните и потребяваните в страната основни зеленчуци. Стойността на експорта на БГ зеленчуци за 114 млн. евро, докато вноса превишава 190 млн. евро.

Баланс на импорт/експорт на зеленчуци в натурално изражение през 2020 г. (тона)

Култури	2020 г.		
	внос	износ	разлика между износ и внос
Домати	86 320	9 400	-76 920
Пипер	25 999	5 753	-20 246
Краставици	18 977	7 653	-11 324
Корнишони	9 965	6 009	-3 956
Главесто зеле	8 350	2 835	-5 515
Лук	24 005	441	-23 564
Патладжан	3 585	565	-3 020
Моркови	17 206	291	-16 915
Чесън	488	154	-334
Картофи	44 327	2 560	-41 767
Дини	35 687	3 876	-31 811
Пъпеши	6 100	58	-6 042

Източник ITC 2022/ НСИ и изчисления дирекция „Растениевъдство“, МЗм

Основните причини за колебанията в произведените количества се дължат преди всичко на различните в климатично отношение години. Силната зависимост на произведената продукция от конкретните метеорологични условия внася в голяма степен зависимост и несигурност у производителите. Продукцията от плодове и зеленчуци е нетрайна в по-голямата си част, което изисква капиталовложения по отношение на съхранението ѝ и създава известни ограничения във връзка с транспортирането ѝ.

Полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство за периода 2007-2016 г., показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г. в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. По-ниската доходност в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности е заплаха за отлив на работна ръка от отрасъла, което налага подкрепа на доходите, която да гарантира определено ниво на икономическа сигурност на земеделските стопани и на техните доходи, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на производството.

Среден икономически размер по специализация на земеделски стопанства, 2016 г.

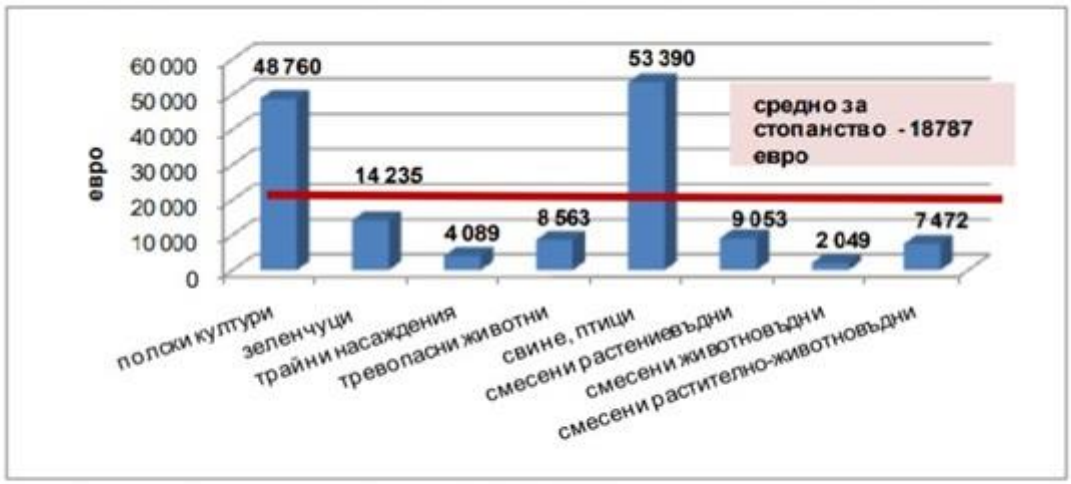

Средният икономически размер на стопанствата в страната остава по-нисък в сравнение със средното равнище в ЕС. Причините са: преобладаващ дял на дребните и малки стопанства; отливът на производителите от производства с по-висока добавена стойност.

Производствата с по-висока добавена стойност, където се постига висока разходна интензивност, като зеленчуци и трайни насаждения у нас съставляват около 2% от ИЗП, докато в ЕС този процент е 4,3%. Наблюдава се трайна тенденция за намаление на брутната им продукция и свиване на дела им в продукцията от растениевъдство.

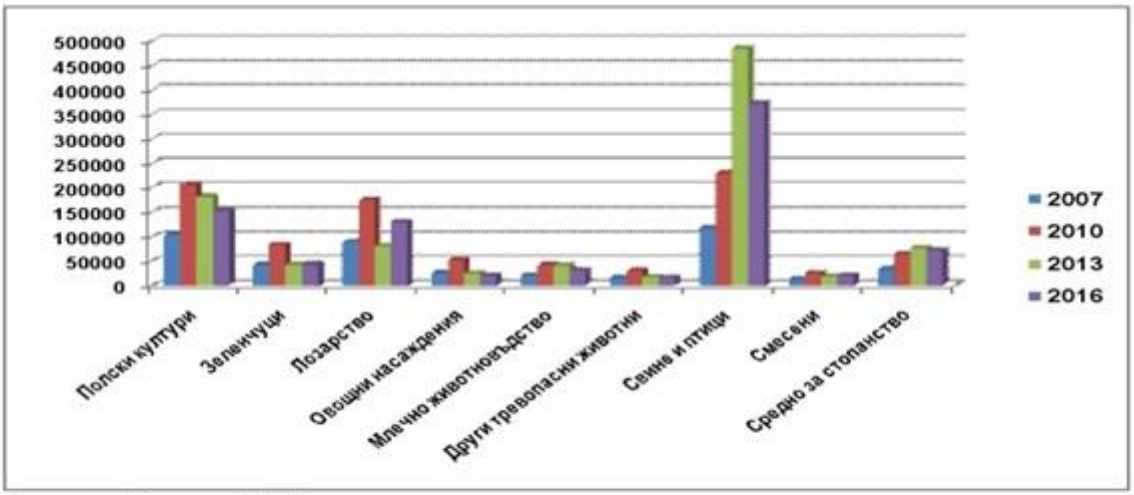

Източник: Евростат, FADN.

Зеленчукопроизводството в България се развива на открити и закрити площи, като отчитаният регрес в производството се дължи преобладаващо на полското зеленчукопроизводство.

Средните добиви от зеленчукопроизводството в България са сравнително ниски. Основната причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-

висока производителност, проблеми с напояването, липсата на съвременна техника.

В специализираните в полското зеленчукопроизводство стопанства броят на фермите намалява с около 43% между 2007-2016 г. Тези стопанства извън специализираните си площи в градинарството разполагат и със значителен размер други земеделски площи. През 2016 г. в тях се концентрира около 4% от земеделската земя в страната и около 3% от Стандартния производствен обем. През 2016 г. средният размер на стопанисваната в тях земя е около 40 ха, като само около 1,9 ха е на зеленчуците. Тези стопанства диверсифицират своето производство, най-вече чрез екстензивно разширяване със земя, която използват за други цели извън същинската им зеленчукова специализация. Това се дължи на текущата незадоволителна възвращаемост, сериозни рискове и необходимост от големи вложения за упражняване на професионално зеленчукопроизводство.

От икономически размер над средния за страната в началото на анализирания период, специализираните стопанства в зеленчукопроизводството губят позиции и в края на периода техният потенциал е под средното равнище. Това е изключително тревожно, тъй като е съчетано с чувствително намаление на броя на специализирани земеделски стопанства и свиването на площите.

Структура на стопанствата в полското зеленчукопроизводство

Години	Брой на специализираните стопанства	Специализирани в зеленчукопроизводството площи, ха	Общо използвана земеделска земя, ха	Стопанства с животни	Процент на отглежданите животински единици	Стандартен производствен обем, хиляди лв.	Процент на пряко заетата работна сила	Брой стопанства с повече от 50% вътрешно потребление
2007	7 970	14 170	344 220	3 680	0%	107 161	2%	4 850
2010	13 970	19 120	487 500	5 660	0%	110 643	4%	4 910
2013	5 870	10 870	685 910	1 390	0%	53 434	3%	930
2016	4 590	8 770	184 430	830	0%	54 066	3%	750

Източник: Евростат

Причините за осезаемото свиване в зеленчукопроизводството са комплексни: намаляване на броя на стопанствата; намаляване на размера на площите; разрушена хидромелиоративна мрежа; силна зависимост от метеорологичните условия; силна конкуренция от вносни зеленчуци. Поради ниската възвръщаемост брутната продукция се свива рязко след 2007 г., като най-ниското ниво е достигнато през 2011 г. Това е съпроводено със значително редуциране на занимаващите се със зеленчукопроизводство, което е свързано с поемане на високи рискове и интензивни вложения. Секторът заема дял от около 3,8% в брутната продукция в селското стопанство и около 4,4% от брутната добавена стойност през 2016 г., което показва, че продължава да има доста проблеми при повишаване нормата на печалба.

Негативните тенденции при зеленчукопроизводството започват още от началото на икономическите реформи през 90-те години, но продължават и през периода от началото на членството в ЕС. Подпомагането по СЕПП се оказа съществен фактор, влияещ върху вземането на решения за производството и за структурната специализация. Единното плащане на площ по СЕПП засили интереса към по-ниско разходните производства, вследствие на което се увеличи и търсенето на земя, което затрудни производството на зеленчуци заради конкуренцията пред намиране на подходящи площи, по-ниското оптимизационно съотношение между брутни приходи и разходи, несигурната пазарна реализация и проблемите с напояването.

Зеленчукопроизводството е сред уязвимите сектори в българското земеделие, което се обяснява с трайните негативни тенденции на намаление на площите, производството и отлив на производители, което рефлектира в неспособност да се задоволяват потребителските нужди в страната. От друга страна, се наблюдава нарастващо търсене на директни продажби на пресни плодове и зеленчуци, на което българските производители не успяват да отговорят в адекватна степен.

Производствените решения, които се вземат, зависят не толкова от пределната възвращаемост (на 1-ца площ или ж.е.), а от оптималното съотношение между брутни приходи и разходи. Недоброто съотношение в зеленчукопроизводството, сравнено с други производства, е основна предпоставка за кризата и трудностите в сектора. Сред другите задържащи фактори за ниските нива и изоставането на сектор зеленчукопроизводство е липсата на работна сила, което е сериозна пречка при развиването на дейност в този сектор.

По отношение на културите, включени в обхвата на обвързаното с производството подпомагане в текущия период, броят кандидати и заявени площи за периода 2018-2021 г. по схемите за обвързана подкрепа за зеленчуци полско производство при 10 от 12-те култури, включени в схемите, има намаление в заявените площи през 2021 г. спрямо 2018 г., като най-осезаемо е при корнишони – 69%, моркови – 62%, домати – 48%, краставици - 33%, лук – 37%, картофи – 27%. По схемата за обвързано подпомагане за зеленчуци (домати, краставици, корнишони, патладжан) общата заявена площ през 2021 г. е с 45% по-ниска спрямо същата през 2018 г. Минимално увеличение има единствено при площта на пъпешите – 2% и дините – 15%. За всички култури по всички схеми за зеленчуци полско производство намалението на заявените площи е 22% през 2021 г. спрямо 2018 г. Разбира се, това от своя страна означава и по-малко земеделски стопани, ангажирани в този вид производство на зеленчуци – 7.5% по-малко е техният брой през 2021 г. спрямо нивата през 2018 г.

Кампания	2018		2019		2020		2021	
Култура	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*
пипер	1455	2673,24	1433	2915,33	1317	2443,49	1237	2374,53
главесто зеле	929	1243,89	1259	1512,63	1135	1212,75	1163	1179,62
дини	1182	4052,29	1345	4904,87	1414	4152,03	1428	4690,04
пъпеши	948	2553,56	1027	2458,53	1065	2371,02	1157	2608,3
моркови	295	1443,8	237	1064,5	180	642,84	132	540,11
домати	1704	3815,43	1702	4946,79	1546	2600,76	1365	1981,19
корнишони	266	396,49	210	222,12	168	209,05	145	120,49
краставици	184	454,39	279	1425,18	187	525,18	121	303,42
патладжан	382	402,19	402	361,35	364	354,4	407	338,1
картофи	2869	12373,54	2345	8262,3	2538	9040,41	2378	8955,92
лук	808	3693,72	742	2787,42	735	2521,78	646	2433,46
чесън	223	377,32	229	465,7	201	448,02	223	346,5
Общ	11245	33479,86	11210	31326,72	10850	26521,73	10402	25871,68

Брой кандидати и заявени площи по схемата за обвързано подпомагане за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжан)

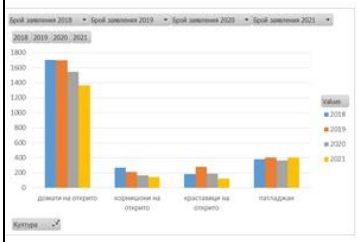

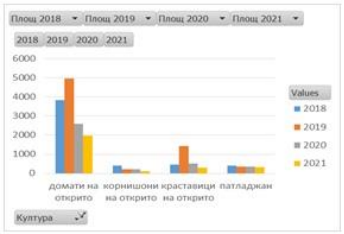

Проблемите, свързани с пазарната реализация, конкурентният натиск от страни извън ЕС, преобладаващият дял на малките стопанства, трудностите с напояването, трудното обезпечаване с необходимата работна ръка правят зеленчукопроизводството един от най-засегнатите негативно сектори в българското земеделие.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Чрез подпомагането на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци полско производство от културите домати, краставици, корнишони, патладжани, се цели да се повиши тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, нивото на специализацията им и тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки икономическия им потенциал и подобрявайки ликвидността и устойчивостта им.Подкрепата по интервенцията би могла да позволи на земеделските стопани известни възможности да инвестират в технологии и иновативни решения, позволяващи им производство на продукция при по-съвременни условия и при по-добри ценови характеристики, много важно условие за подобряване на конкурентоспособността им. Чрез изискването бенефициентите да предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ се цели продукцията да е с по-високо качество, по-добра устойчивост и по-високи добиви, което би довело и до по-силни конкурентни предимства пред зеленчуците от трети страни, с които основно се конкурират родните ни продукти. По-ниският изискуем добив за площите, заети с допустимите култури, които се отглеждат по биологичен начин, не само отчита по-ниските добиви на биологичното производство в сравнение с конвенционалното, но и би стимулирало някаква част от земеделските стопани да преминат към такъв метод на производство, което от своя страна би позиционирало тяхната продукция в съвсем друг ценови клас. Чрез изискването за минимален добив се цели помощта да се насочи към пазарно ориентирани и по-конкурентоспособни стопанства.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското зеленчукопроизводство има важно значение за земеделието в страната, като традиционен подотрасъл, осигуряващ снабдяването със зеленчуци на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората), както и за развитие на регионите, където условията са подходящи и е постигната определена степен на специализация. Продукцията от плодове и зеленчуци се използва и за суровина в хранително вкусовата промишленост, а част от отпадъчните продукти при преработката на плодовете се използва и в животновъдството за храна на животните. Производството на зеленчуци от видовете домати, краставици, корнишони и патладжани е традиционно за България, осигурявало продукция с конкурентно качество и високо ценен вкус.

Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците предполага по-ниска механизация в сравнение с други сектори, поради което се осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските райони.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.13-1 - До 30 ха	Хомогенен		R.8;
I.Б.13-2 - Над 30 ха	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.13-1 - До 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

I.Б.13-2 - Над 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.13-1 - До 30 ха	Planned unit amount	896,27	896,27	896,27	896,27	896,27	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	672,20	672,20	672,20	672,20	672,20	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 120,34	1 120,34	1 120,34	1 120,34	1 120,34	
	O.10 (unit: Хектар)	1 541,64	1 563,72	1 580,28	1 596,85	1 596,85	
	Planned output * Planned unit amount	1 381 725,68	1 401 515,32	1 416 357,56	1 431 208,75	1 431 208,75	7 062 016,06
I.Б.13-2 - Над 30 ха	Planned unit amount	597,52	597,52	597,52	597,52	597,52	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	448,14	448,14	448,14	448,14	448,14	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	746,90	746,90	746,90	746,90	746,90	
	O.10 (unit: Хектар)	417,80	413,92	418,31	422,69	422,69	
	Planned output * Planned unit amount	249 643,86	247 325,48	249 948,59	252 565,73	252 565,73	1 252 049,39
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	1 959,44	1 977,64	1 998,59	2 019,54	2 019,54	9 974,75

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 631 369,54	1 648 840,80	1 666 306,15	1 683 774,48	1 683 774,48	8 314 065,45
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.14 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер)

Intervention Code (MS)	I.Б.14
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер)
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на пипер полско производство. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки техния икономически потенциал и подобрявайки ликвидността им.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат пипер полско производство.

Пиперът е допустима култура и е обект на подкрепа и в текущия програмен период.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар земеделска земя, от която е добит и реализиран на пазара добив от културата пипер, определен съобразно спецификите за конкретната култура.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха допустими за подпомагане площи с пипер – полско производство. Тъй като за достигане на минималния праг от 0,5 ха е възможно комбинирането при заявяване с останалите интервенции за обвързано подпомагане на доходите за зеленчуци полско производство, както и интервенцията за обвързано подпомагане на доходите за оранжерийно производство, то по конкретната интервенция се заявяват само площи, заети с културата пипер.

Бенефициентите по интервенцията получават подпомагане, когато през съответната година са добили и реализирали на пазара добив от допустимата за подпомагане култура, определен съобразно спецификите за нея. Кандидатите с площи със сертифицирано биологично производство и площите в преход към биологично земеделие удостоверяват минимални добиви от заявените площи в размер на 50% от минималния добив, определен за културата. Полученият и реализиран на пазара добив се удостоверява с документи за реализация на продукцията.

Изискуемият добив е както следва:

Пипер - 13 400 кг/ха;

Бенефициентите по интервенцията предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ.

При производството следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха. Такава модулация се прилага и в настоящия програмен период и е обоснована при въвеждането ѝ.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Зеленчукопроизводството е сред най-силно засегнатите и най-силно пострадалите земеделски сектори от икономическите и политически промени през последните 30 години. Зеленчукопроизводството в страната традиционно е формирало около 15% от брутната селскостопанска продукция преди 1989 г. През 2013 г. се отчита най-ниското ниво в това производство, изразено като дял от селскостопанската продукция, равняващ се на 3,4%. Намалението във физическия обем на продукцията за последните 25-30 години е около 2,5 пъти,

като през 90-те години на миналия век общият обем на зеленчуци е около 1 млн.т., а между 2000-2010 г. е вече около 700 хил. т, а след 2010 г. около 450 хил. т.

Състоянието на зеленчукопроизводството в страната е в силна зависимост от множество природни и социално-икономически фактори, сред тях са недостиг на финансови средства за уедряване и модернизиране на производството; недостатъчна работна ръка и ползване на нискоквалифициран труд при производството; проблеми с напояването, застаряване на населението в стопанствата, където се отглеждат такива култури. Отглеждането на плодове и зеленчуци изисква и значително количество посадъчен материал, което е свързано с много разходи. Разрушената хидромелиоративна система води да силна зависимост на производството на български зеленчуци от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините.

От друга страна, България има изключително благоприятни условия за развитие сектора, потенциал, който не бива оползотворен в пълна степен.

Българското производство се сблъсква на пазара с внос на по-ниски ценови нива, предимно от трети страни. България е трайно нетен вносител на основни зеленчуци. През 2020г. отрицателният търговски баланс при зеленчуците е на стойност от почти 77 млн. евро. Най-значим е към Турция, Гърция, но не само за цитрусови и/или тропични видове. Вносът и потреблението през зимните месеци е значим на домати, пипер, краставици, моркови, праз и др., като през януари, февруари, март, април достига до над 80% от търгуваните и потребяваните в страната основни зеленчуци. Стойността на експорта на БГ зеленчуци за 114 млн. евро, докато вноса превишава 190 млн. евро.

Баланс на импорт/експорт на зеленчуци в натурално изражение през 2020 г. (тона)

Култури	2020 г.		
	внос	износ	разлика между износ и внос
Домати	86 320	9 400	-76 920
Пипер	25 999	5 753	-20 246
Краставици	18 977	7 653	-11 324
Корнишони	9 965	6 009	-3 956
Главесто зеле	8 350	2 835	-5 515
Лук	24 005	441	-23 564
Патладжан	3 585	565	-3 020
Моркови	17 206	291	-16 915
Чесън	488	154	-334
Картофи	44 327	2 560	-41 767
Дини	35 687	3 876	-31 811
Пъпеши	6 100	58	-6 042

Източник ІТС 2022/ НСИ и изчисления дирекция „Растениевъдство“, МЗм

Основните причини за колебанията в произведените количества се дължат преди всичко на различните в климатично отношение години. Силната зависимост на произведената продукция от конкретните метеорологични условия внася в голяма степен зависимост и несигурност у производителите. Продукцията от плодове и зеленчуци е нетрайна в по-голямата си част, което изисква капиталовложения по отношение на съхранението й и създава известни ограничения във връзка с транспортирането й.

Полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство за периода 2007-2016 г., показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г. в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. По-ниската доходност в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности е заплаха за отлив на работна ръка от отрасъла, което налага подкрепа на доходите, която да гарантира определено ниво на икономическа сигурност на земеделските стопани и на техните доходи, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на производството.

Среден икономически размер по специализация на земеделски стопанства, 2016 г.

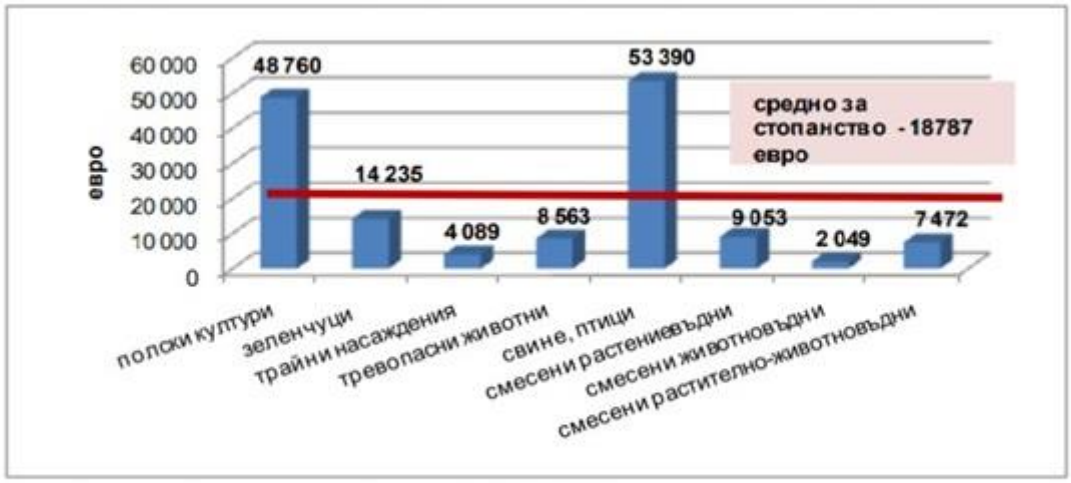

Средният икономически размер на стопанствата в страната остава по-нисък в сравнение със средното равнище в ЕС. Причините са: преобладаващ дял на дребните и малки стопанства; отливът на производителите от производства с по-висока добавена стойност.

Производствата с по-висока добавена стойност, където се постига висока разходна интензивност, като зеленчуци и трайни насаждения у нас съставляват около 2% от ИЗП, докато в ЕС този процент е 4,3%. Наблюдава се трайна тенденция за намаление на брутната им продукция и свиване на дела им в продукцията от растениевъдство.

Брутна продукция по специализация на стопанствата

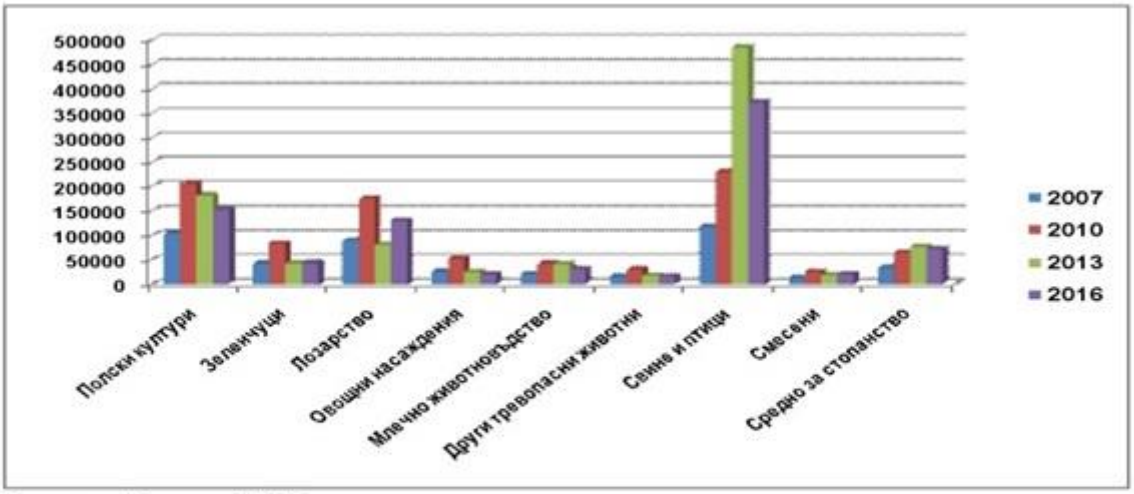

Източник: Евростат, FADN.

Зеленчукопроизводството в България се развива на открити и закрити площи, като отчитаният регрес в производството се дължи преобладаващо на полското зеленчукопроизводство.

Средните добиви от зеленчукопроизводството в България са сравнително ниски. Основната причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-висока производителност, проблеми с напояването, липсата на съвременна техника.

В специализираните в полското зеленчукопроизводство стопанства броят на фермите намалява с около 43% между 2007-2016 г. Тези стопанства извън специализираните си площи в градинарството разполагат и със значителен размер други земеделски площи. През 2016 г. в тях се концентрира около 4% от земеделската земя в страната и около 3% от Стандартния производствен обем. През 2016 г. средният размер на стопанисваната в тях земя е около 40 ха, като само около 1,9 ха е на зеленчуците. Тези стопанства диверсифицират своето производство, най-вече чрез

екстензивно разширяване със земя, която използват за други цели извън същинската им зеленчукова специализация. Това се дължи на текущата незадоволителна възвращаемост, сериозни рискове и необходимост от големи вложения за упражняване на професионално зеленчукопроизводство.

От икономически размер над средния за страната в началото на анализирания период, специализираните стопанства в зеленчукопроизводството губят позиции и в края на периода техният потенциал е под средното равнище. Това е изключително тревожно, тъй като е съчетано с чувствително намаление на броя на специализирани земеделски стопанства и свиването на площите.

Структура на стопанствата в полското зеленчукопроизводство

Години	Брой на специализираните стопанства	Специализирани в зеленчукопроизводството площи, ха	Общо използвана земеделска земя, ха	Стопанства с животни	Процент на отглежданите животински единици	Стандартен производствен обем, хиляди лв.	Процент на пряко заетата работна сила	Брой стопанства с повече от 50% вътрешно потребление
2007	7 970	14 170	344 220	3 680	0%	107 161	2%	4 850
2010	13 970	19 120	487 500	5 660	0%	110 643	4%	4 910
2013	5 870	10 870	685 910	1 390	0%	53 434	3%	930
2016	4 590	8 770	184 430	830	0%	54 066	3%	750

Източник: Евростат

Причините за осезаемото свиване в зеленчукопроизводството са комплексни: намаляване на броя на стопанствата; намаляване на размера на площите; разрушена хидромелиоративна мрежа; силна зависимост от метеорологичните условия; силна конкуренция от вносни зеленчуци. Поради ниската възвръщаемост брутната продукция се свива рязко след 2007 г., като най-ниското ниво е достигнато през 2011 г. Това е съпроводено със значително редуциране на занимаващите се със зеленчукопроизводство, което е свързано с поемане на високи рискове и интензивни вложения. Секторът заема дял от около 3,8% в брутната продукция в селското стопанство и около 4,4% от брутната добавена стойност през 2016 г., което показва, че продължава да има доста проблеми при повишаване нормата на печалба.

Негативните тенденции при зеленчукопроизводството започват още от началото на икономическите реформи през 90-те години, но продължават и през периода от началото на членството в ЕС. Подпомагането по СЕПП се оказа съществен фактор, влияещ върху вземането на решения за производството и за структурната специализация. Единното плащане на площ по СЕПП засили интереса към по-ниско разходните производства, вследствие на което се увеличи и търсенето на земя, което затрудни производството на зеленчуци заради конкуренцията пред намиране на подходящи площи, по-ниското оптимизационно съотношение между брутни приходи и разходи, несигурната пазарна реализация и проблемите с напояването.

Зеленчукопроизводството е сред уязвимите сектори в българското земеделие, което се обяснява с трайните негативни тенденции на намаление на площите, производството и отлив на производители, което рефлектира в неспособност да се задоволяват потребителските нужди в страната. От друга страна, се наблюдава нарастващо търсене на директни продажби на пресни плодове и зеленчуци, на което българските производители не успяват да отговорят в адекватна степен.

Производствените решения, които се вземат, зависят не толкова от пределната възвращаемост (на

1-ца площ или ж.е.), а от оптималното съотношение между брутни приходи и разходи. Недоброто съотношение в зеленчукопроизводството, сравнено с други производства, е основна предпоставка за кризата и трудностите в сектора. Сред другите задържащи фактори за ниските нива и изоставането на сектор зеленчукопроизводство е липсата на работна сила, което е сериозна пречка при развиването на дейност в този сектор.

По отношение на културите, включени в обхвата на обвързаното с производството подпомагане в текущия период, броят кандидати и заявени площи за периода 2018-2021 г. по схемите за обвързана подкрепа за зеленчуци полско производство при 10 от 12-те култури, включени в схемите, има намаление в заявените площи през 2021 г. спрямо 2018 г., като най-осезаемо е при корнишони – 69%, моркови – 62%, домати – 48%, краставици- 33%, лук – 37%, картофи – 27%. По схемата за обвързано подпомагане за зеленчуци (домати, краставици, корнишони, патладжан) общата заявена площ през 2021 г. е с 45% по-ниска спрямо същата през 2018 г. Минимално увеличение има единствено при площта на пъпешите – 2% и дините – 15%. За всички култури по всички схеми за зеленчуци полско производство намалението на заявените площи е 22% през 2021 г. спрямо 2018 г. Разбира се, това от своя страна означава и по-малко земеделски стопани, ангажирани в този вид производство на зеленчуци – 7.5% по-малко е техният брой през 2021 г. спрямо нивата през 2018 г.

Кампания	2018		2019		2020		2021	
Култура	Кандидати	Площ	Кандидати	Площ	Кандидати	Площ	Кандидати	Площ
пипер	1455	2673,24	1433	2915,33	1317	2443,49	1237	2374,53
главесто зеле	929	1243,89	1259	1512,63	1135	1212,75	1163	1179,62
дини	1182	4052,29	1345	4904,87	1414	4152,03	1428	4690,04
пъпеши	948	2553,56	1027	2458,53	1065	2371,02	1157	2608,3
моркови	295	1443,8	237	1064,5	180	642,84	132	540,11
домати	1704	3815,43	1702	4946,79	1546	2600,76	1365	1981,19
корнишони	266	396,49	210	222,12	168	209,05	145	120,49
краставици	184	454,39	279	1425,18	187	525,18	121	303,42
патладжан	382	402,19	402	361,35	364	354,4	407	338,1
картофи	2869	12373,54	2345	8262,3	2538	9040,41	2378	8955,92
лук	808	3693,72	742	2787,42	735	2521,78	646	2433,46
чесън	223	377,32	229	465,7	201	448,02	223	346,5
Общо	11245	33479,86	11210	31326,72	10850	26521,73	10402	25871,68

Брой кандидати и заявени площи по схемата за обвързано подпомагане за зеленчуци (пипер, картофи, лук и чесън)

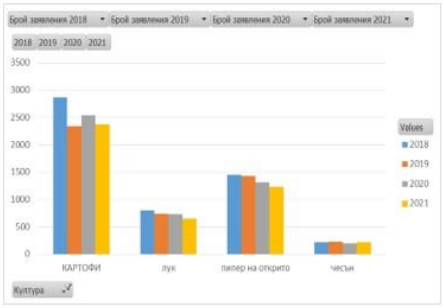

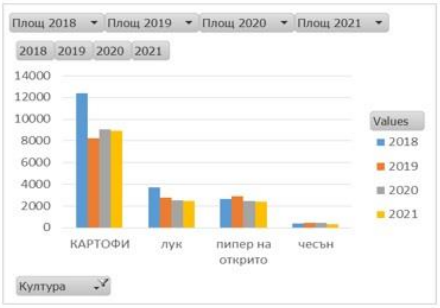

Проблемите, свързани с пазарната реализация, конкурентният натиск от страни извън ЕС, преобладаващият дял на малките стопанства, трудностите с напояването, трудното обезпечаване с необходимата работна ръка правят зеленчукопроизводството един от най-засегнатите негативно сектори в българското земеделие.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Чрез подпомагането на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на пипер полско производство, се цели да се повиши тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, нивото на специализацията им и тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки икономическия им потенциал и подобрявайки ликвидността и устойчивостта им. Подкрепата по интервенцията би могла да позволи на земеделските стопани известни възможности да инвестират в технологии и иновативни решения, позволяващи им производство на продукция при по-съвременни условия и при по-добри ценови характеристики, много важно условие за подобряване на конкурентоспособността им. Чрез изискването бенефициентите да предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ се цели продукцията да е с по-високо качество, по-добра устойчивост и по-високи добиви, което би довело и до по-силни конкурентни предимства пред зеленчуците от трети страни, с които основно се конкурират родните ни продукти. По-ниският изискуем добив за площите с пипер, които се отглеждат по биологичен начин, не само отчита по-ниските добиви на биологичното производство в сравнение с конвенционалното, но и би стимулирало някаква част от земеделските стопани да преминат към такъв метод на производство, което от своя страна би позиционирало тяхната продукция в съвсем друг ценови клас. Чрез изискването за минимален добив се цели помощта да се насочи към пазарно ориентирани и по-конкурентоспособни стопанства.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското зеленчукопроизводство има важно значение за земеделието в страната, като традиционен подотрасъл, осигуряващ снабдяването със зеленчуци на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората), както и за развитие на регионите, където условията са подходящи и е постигната определена степен на специализация. Продукцията от плодове и зеленчуци се използва и за суровина в хранително вкусовата промишленост, а част от отпадъчните продукти при преработката на плодовете се използва и в животновъдството за храна на животните. Производството на пипер е традиционно за България, осигурявало продукция с конкурентно качество и високо ценен вкус.

Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците предполага по-ниска механизация в сравнение с други сектори, поради което се осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските райони.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.14-1 - До 30 ха	Хомогенен		R.8;
I.Б.14-2 - Над 30 ха	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.14-1 - До 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

I.Б.14-2 - Над 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.14-1 - До 30 ха	Planned unit amount	1 258,60	1 258,60	1 258,60	1 258,60	1 258,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	943,95	943,95	943,95	943,95	943,95	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 573,25	1 573,25	1 573,25	1 573,25	1 573,25	
	O.10 (unit: Хектар)	1 786,11	1 804,56	1 823,68	1 842,80	1 842,80	
	Planned output * Planned unit amount	2 247 998,05	2 271 219,22	2 295 283,65	2 319 348,08	2 319 348,08	11 453 197,08
I.Б.14-2 - Над 30 ха	Planned unit amount	839,07	839,07	839,07	839,07	839,07	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	629,30	629,30	629,30	629,30	629,30	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 048,84	1 048,84	1 048,84	1 048,84	1 048,84	
	O.10 (unit: Хектар)	32,89	34,26	34,63	34,99	34,99	
	Planned output * Planned unit amount	27 597,01	28 746,54	29 056,99	29 359,06	29 359,06	144 118,66
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	1 819,01	1 838,83	1 858,31	1 877,79	1 877,79	9 271,73

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 275 595,06	2 299 965,76	2 324 340,64	2 348 707,14	2 348 707,14	11 597 315,74
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.15 - Обвързано с производството подпомагане на за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)

Intervention Code (MS)	I.Б.15
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци полско производство от културите моркови, зеле, дини и пъпеши. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки техния икономически потенциал и подобрявайки ликвидността им.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат зеленчуци полско производство от допустимите за подпомагане култури

Културите, допустими за подпомагане по тази интервенция са определени на база обективни и недискриминационни критерии. Всички култури, включени в интервенцията, са обект на подкрепа и в текущия програмен период.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар

земеделска земя, от която е добит и реализиран на пазара добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха допустими за подпомагане площи със зеленчуци – полско производство (заедно или поотделно), от следните видове култури: моркови, зеле, дини и пъпеши. Тъй като за достигане на минималния праг от 0,5 ха е възможно комбинирането при заявяване с останалите интервенции за обвързано подпомагане на доходите за зеленчуци полско производство, както и интервенцията за обвързано подпомагане на доходите за оранжерийно производство, то по конкретната интервенция се заявяват само площи, заети с културите моркови, зеле, дини и пъпеши.

Бенефициентите по интервенцията получават подпомагане, когато през съответната година са добили и реализирали на пазара добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура. Кандидатите с площи със сертифицирано биологично производство и площите в преход към биологично земеделие удостоверяват минимални добиви от заявените площи за съответната култура в размер на 50% от минималния добив, определен за културата. Полученият и реализиран на пазара добив се удостоверява с документи за реализация на продукцията.

Изискуемият добив по култури е както следва:

Моркови - 12 430 кг/ха;

Зеле - 17 460 кг/ха;

Дини - 24 870 кг/ха;

Пъпеши - 8 450 кг/ха.

Бенефициентите по интервенцията предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ.

При производството следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха. Такава модулация се прилага и в настоящия програмен период и е обоснована при въвеждането й.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Зеленчукопроизводството е сред най-силно засегнатите и най-силно пострадалите земеделски сектори от икономическите и политически промени през последните 30 години. Зеленчукопроизводството в страната традиционно е формирало около 15% от брутната селскостопанска продукция преди 1989 г. През 2013 г. се отчита най-ниското ниво в това производство, изразено като дял от селскостопанската продукция, равняващ се на 3,4%. Намалението във физическия обем на продукцията за последните 25-30 години е около 2,5 пъти, като през 90-те години на миналия век общият обем на зеленчуци е около 1 млн.т., а между 2000-2010 г. е вече около 700 хил. т, а след 2010 г. около 450 хил. т.

Състоянието на зеленчукопроизводството в страната е в силна зависимост от множество природни и социално-икономически фактори, сред тях са недостиг на финансови средства за уедряване и модернизиране на производството; недостатъчна работна ръка и ползване на нискоквалифициран труд при производството; проблеми с напояването, застаряване на населението в стопанствата, където се отглеждат такива култури. Отглеждането на плодове и зеленчуци изисква и значително количество посадъчен материал, което е свързано с много разходи. Разрушената хидромелиоративна система води да силна зависимост на производството на български зеленчуци от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините.

От друга страна, България има изключително благоприятни условия за развитие сектора, потенциал, който не бива оползотворен в пълна степен.

Българското производство се сблъсква на пазара с внос на по-ниски ценови нива, предимно от трети страни. България е трайно нетен вносител на основни зеленчуци. През 2020г. отрицателният търговски баланс при зеленчуците е на стойност от почти 77 млн. евро. Най-значим е към Турция, Гърция, но не само за цитрусови и/или тропични видове. Вносът и потреблението през зимните месеци е значим на домати, пипер, краставици, моркови, праз и др., като през януари, февруари, март, април достига до над 80% от търгуваните и потребяваните в страната основни зеленчуци. Стойността на експорта на БГ зеленчуци за 114 млн. евро, докато вносът превишава 190 млн. евро.

Баланс на импорт/експорт на зеленчуци в натурално изражение през 2020 г. (тона)

Култури	2020 г.		
	внос	износ	разлика между износ и внос
Домати	86 320	9 400	-76 920
Пипер	25 999	5 753	-20 246
Краставици	18 977	7 653	-11 324
Корнишони	9 965	6 009	-3 956
Главесто зеле	8 350	2 835	-5 515
Лук	24 005	441	-23 564
Патладжан	3 585	565	-3 020
Моркови	17 206	291	-16 915
Чесън	488	154	-334
Картофи	44 327	2 560	-41 767
Дини	35 687	3 876	-31 811
Пъпеши	6 100	58	-6 042

Източник ІТС 2022/ НСИ и изчисления дирекция „Растениевъдство“, МЗм

Основните причини за колебанията в произведените количества се дължат преди всичко на различните в климатично отношение години. Силната зависимост на произведената продукция от конкретните метеорологични условия внася в голяма степен зависимост и несигурност у производителите. Продукцията от плодове и зеленчуци е нетрайна в по-голямата си част, което изисква капиталовложения по отношение на съхранението ѝ и създава известни ограничения във връзка с транспортирането ѝ.

Полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство за периода 2007-2016 г., показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г. в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. По-ниската доходност в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности е заплаха за отлив на работна ръка от отрасъла, което налага подкрепа на доходите, която да гарантира определено ниво на икономическа сигурност на земеделските стопани и на техните доходи, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на производството.

Среден икономически размер по специализация на земеделски стопанства, 2016 г.

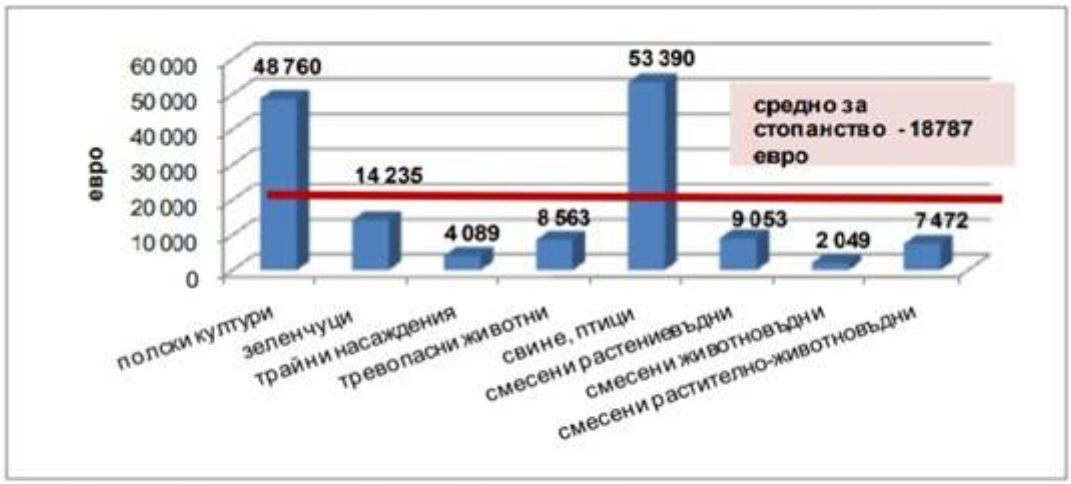

Средният икономически размер на стопанствата в страната остава по-нисък в сравнение със средното равнище в ЕС. Причините са: преобладаващ дял на дребните и малки стопанства; отливът на производителите от производства с по-висока добавена стойност.

Производствата с по-висока добавена стойност, където се постига висока разходна интензивност, като зеленчуци и трайни насаждения у нас съставляват около 2% от ИЗП, докато в ЕС този процент е 4,3%. Наблюдава се трайна тенденция за намаление на брутната им продукция и свиване на дела им в продукцията от растениевъдство.

Брутна продукция по специализация на стопанствата

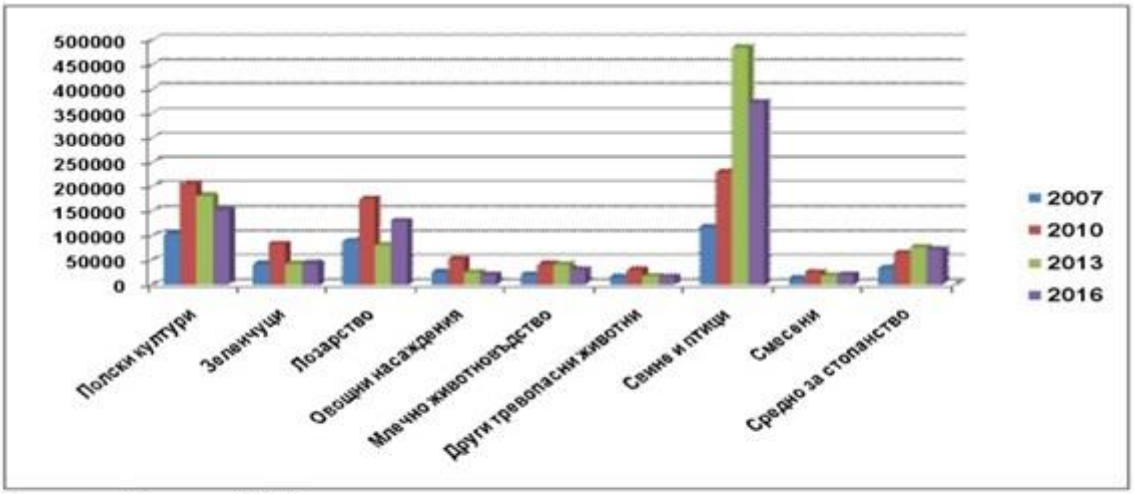

Източник: Евростат, FADN.

Зеленчукопроизводството в България се развива на открити и закрити площи, като отчитаният регрес в производството се дължи преобладаващо на полското зеленчукопроизводство.

Средните добиви от зеленчукопроизводството в България са сравнително ниски. Основната

причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-висока производителност, проблеми с напояването, липсата на съвременна техника.

В специализираните в полското зеленчукопроизводство стопанства броят на фермите намалява с около 43% между 2007-2016 г. Тези стопанства извън специализираните си площи в градинарството разполагат и със значителен размер други земеделски площи. През 2016 г. в тях се концентрира около 4% от земеделската земя в страната и около 3% от Стандартния производствен обем. През 2016 г. средният размер на стопанисваната в тях земя е около 40 ха, като само около 1,9 ха е на зеленчуците. Тези стопанства диверсифицират своето производство, най-вече чрез екстензивно разширяване със земя, която използват за други цели извън същинската им зеленчукова специализация. Това се дължи на текущата незадоволителна възвращаемост, сериозни рискове и необходимост от големи вложения за упражняване на професионално зеленчукопроизводство.

От икономически размер над средния за страната в началото на анализирания период, специализираните стопанства в зеленчукопроизводството губят позиции и в края на периода техният потенциал е под средното равнище. Това е изключително тревожно, тъй като е съчетано с чувствително намаление на броя на специализирани земеделски стопанства и свиването на площите.

Структура на стопанствата в полското зеленчукопроизводство

Години	Брой на специализираните стопанства	Специализирани в зеленчукопроизводството площи, ха	Обществено използвана земеделска земя, ха	Стопанства с животни	Процент на отглежданите животински единици	Стандартен производствен обем, хиляди лв.	Процент на пряко заетата работна сила	Брой стопанства с повече от 50% вътрешно потребление
2007	7 970	14 170	344 220	3 680	0%	107 161	2%	4 850
2010	13 970	19 120	487 500	5 660	0%	110 643	4%	4 910
2013	5 870	10 870	685 910	1 390	0%	53 434	3%	930
2016	4 590	8 770	184 430	830	0%	54 066	3%	750

Източник: Евростат

Причините за осезаемото свиване в зеленчукопроизводството са комплексни: намаляване на броя на стопанствата; намаляване на размера на площите; разрушена хидромелиоративна мрежа; силна зависимост от метеорологичните условия; силна конкуренция от вносни зеленчуци. Поради ниската възвръщаемост брутната продукция се свива рязко след 2007 г., като най-ниското ниво е достигнато през 2011 г. Това е съпроводено със значително редуциране на занимаващите се със зеленчукопроизводство, което е свързано с поемане на високи рискове и интензивни вложения. Секторът заема дял от около 3,8% в брутната продукция в селското стопанство и около 4,4% от брутната добавена стойност през 2016 г., което показва, че продължава да има доста проблеми при повишаване нормата на печалба.

Негативните тенденции при зеленчукопроизводството започват още от началото на икономическите реформи през 90-те години, но продължават и през периода от началото на членството в ЕС. Подпомагането по СЕПП се оказа съществен фактор, влияещ върху вземането на решения за производството и за структурната специализация. Единното плащане на площ по СЕПП засили интереса към по-ниско разходните производства, вследствие на което се увеличи и търсенето на земя, което затрудни производството на зеленчуци заради конкуренцията пред намиране на подходящи площи, по-ниското оптимизационно съотношение между брутни приходи

и разходи, несигурната пазарна реализация и проблемите с напояването.

Зеленчукопроизводството е сред уязвимите сектори в българското земеделие, което се обяснява с трайните негативни тенденции на намаление на площите, производството и отлив на производители, което рефлектира в неспособност да се задоволяват потребителските нужди в страната. От друга страна, се наблюдава нарастващо търсене на директни продажби на пресни плодове и зеленчуци, на което българските производители не успяват да отговорят в адекватна степен.

Производствените решения, които се вземат, зависят не толкова от пределната възвращаемост (на 1-ца площ или ж.е.), а от оптималното съотношение между брутни приходи и разходи. Недоброто съотношение в зеленчукопроизводството, сравнено с други производства, е основна предпоставка за кризата и трудностите в сектора. Сред другите задържащи фактори за ниските нива и изоставането на сектор зеленчукопроизводство е липсата на работна сила, което е сериозна пречка при развиването на дейност в този сектор.

По отношение на културите, включени в обхвата на обвързаното с производството подпомагане в текущия период, броят кандидати и заявени площи за периода 2018-2021 г. по схемите за обвързана подкрепа за зеленчуци полско производство при 10 от 12-те култури, включени в схемите, има намаление в заявените площи през 2021 г. спрямо 2018 г., като най-осезаемо е при корнишони – 69%, моркови – 62%, домати – 48%, краставици- 33%, лук – 37%, картофи – 27%. По схемата за обвързано подпомагане за зеленчуци (домати, краставици, корнишони, патладжани) общата заявена площ през 2021 г. е с 45% по-ниска спрямо същата през 2018 г. За всички култури по всички схеми за зеленчуци полско производство намалението на заявените площи е 22% през 2021 г. спрямо 2018 г. Разбира се, това от своя страна означава и по-малко земеделски стопани, ангажирани в този вид производство на зеленчуци – 7.5% по-малко е техният брой през 2021 г. спрямо нивата през 2018 г.

Кампания	2018		2019		2020		2021	
Култура	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*
пипер	1455	2673,24	1433	2915,33	1317	2443,49	1237	2374,53
главесто зеле	929	1243,89	1259	1512,63	1135	1212,75	1163	1179,62
дини	1182	4052,29	1345	4904,87	1414	4152,03	1428	4690,04
пъпеши	948	2553,56	1027	2458,53	1065	2371,02	1157	2608,3
моркови	295	1443,8	237	1064,5	180	642,84	132	540,11
домати	1704	3815,43	1702	4946,79	1546	2600,76	1365	1981,19
корнишони	266	396,49	210	222,12	168	209,05	145	120,49
краставици	184	454,39	279	1425,18	187	525,18	121	303,42
патладжан	382	402,19	402	361,35	364	354,4	407	338,1
картофи	2869	12373,54	2345	8262,3	2538	9040,41	2378	8955,92
лук	808	3693,72	742	2787,42	735	2521,78	646	2433,46
чесън	223	377,32	229	465,7	201	448,02	223	346,5
Общ	11245	33479,86	11210	31326,72	10850	26521,73	10402	25871,68

Проблемите, свързани с пазарната реализация, конкурентният натиск от страни извън ЕС, преобладаващият дял на малките стопанства, трудностите с напояването, трудното обезпечаване с необходимата работна ръка правят зеленчукопроизводството един от най-засегнатите негативно сектори в българското земеделие.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Чрез подпомагането на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци полско производство от културите моркови, зеле, дини и пъпеши се цели да се повиши тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, нивото на специализацията им и тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки икономическия им потенциал и подобрявайки ликвидността и устойчивостта им.Подкрепата по интервенцията би могла да позволи на земеделските стопани известни възможности да инвестират в технологии и иновативни решения, позволяващи им производство на продукция при по-съвременни условия и при по-добри ценови характеристики., много важно условие за подобряване на конкурентоспособността им. Чрез изискването бенефициентите да предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ се цели продукцията да е с по-високо качество, по-добра устойчивост и по-високи добиви, което би довело и до по-силни конкурентни предимства пред зеленчуците от трети страни, с които основно се конкурират родните ни продукти. По-ниският изискуем добив за площите, заети с допустимите култури, които се отглеждат по биологичен начин, не само отчита по-ниските добиви на биологичното производство в сравнение с конвенционалното, но и би стимулирало някаква част от земеделските стопани да преминат към такъв метод на производство, което от своя страна би позиционирало тяхната продукция в съвсем друг ценови клас. Чрез изискването за минимален добив се цели помощта да се насочи към пазарно ориентирани и по-конкурентоспособни стопанства.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското зеленчукопроизводство има важно значение за земеделието в страната, като традиционен подотрасъл, осигуряващ снабдяването със зеленчуци на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората), както и за развитие на регионите, където условията са подходящи и е постигната определена степен на специализация. Продукцията от плодове и зеленчуци се използва и за суровина в хранително вкусовата промишленост, а част от отпадъчните продукти при преработката на плодовете се използва и в животновъдството за храна на животните. Производството на зеленчуци от видовете моркови, зеле, дини и пъпеши е традиционно за България, осигурявало продукция с конкурентно качество и високо ценен вкус.

Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците предполага по-ниска механизация в сравнение с други сектори, поради което се осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските райони.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието

на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.15-1 - До 30 ха	Хомогенен		R.8;
I.Б.15-2 - Над 30 ха	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.15-1 - До 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

I.Б.15-2 - Над 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.15-1 - До 30 ха	Planned unit amount	551,99	551,99	551,99	551,99	551,99	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	413,99	413,99	413,99	413,99	413,99	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	689,99	689,99	689,99	689,99	689,99	
	O.10 (unit: Хектар)	6 375,84	6 406,09	6 473,96	6 541,83	6 541,83	
	Planned output * Planned unit amount	3 519 399,92	3 536 097,62	3 573 561,18	3 611 024,74	3 611 024,74	17 851 108,20
I.Б.15-2 - Над 30 ха	Planned unit amount	367,99	367,99	367,99	367,99	367,99	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	275,99	275,99	275,99	275,99	275,99	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	459,99	459,99	459,99	459,99	459,99	
	O.10 (unit: Хектар)	443,89	505,75	511,11	516,47	516,47	
	Planned output * Planned unit amount	163 347,08	186 110,94	188 083,37	190 055,80	190 055,80	917 652,99
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	6 819,72	6 911,84	6 985,07	7 058,30	7 058,30	34 833,23

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	3 682 747,00	3 722 208,56	3 761 644,56	3 801 080,54	3 801 080,54	18 768 761,20
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.16 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън)

Intervention Code (MS)	I.Б.16
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън)
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци полско производство от културите картофи, лук и чесън. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки техния икономически потенциал и подобрявайки ликвидността им.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат зеленчуци полско производство от допустимите за подпомагане култури

Културите, допустими за подпомагане по тази интервенция са определени на база обективни и недискриминационни критерии. Всички култури, включени в интервенцията, са обект на подкрепа и в текущия програмен период.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар

земеделска земя, от която е добит и реализиран на пазара добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха допустими за подпомагане площи със зеленчуци – полско производство (заедно или поотделно), от следните видове култури: картофи, лук и чесън. Тъй като за достигане на минималния праг от 0,5 ха е възможно комбинирането при заявяване с останалите интервенции за обвързано подпомагане на доходите за зеленчуци полско производство, както и интервенцията за обвързано подпомагане на доходите за оранжерийно производство, то по конкретната интервенция се заявяват само площи, заети с културите картофи, лук и чесън.

Бенефициентите по интервенцията, заявили културите лук и чесън, предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ.

Бенефициентите, които са заявили за подпомагане културата картофи, следва да са регистрирани, съгласно реда на чл.22 от Закона за защита на растенията.

Бенефициентите по интервенцията получават подпомагане, когато през съответната година са добили и реализирали на пазара добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура. Кандидатите с площи със сертифицирано биологично производство и площите в преход към биологично земеделие удостоверяват минимални добиви от заявените площи за съответната култура в размер на 50% от минималния добив, определен за културата. Полученият и реализиран на пазара добив се удостоверява с документи за реализация на продукцията.

Изискуемият добив по култури е както следва:

Картофи - 19 900 кг/ха;

Лук - 12 450 кг/ха;

Чесън - 3 510 кг/ха.

При производството следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха. Такава модулация прилага и в настоящия програмен период и е обоснована при въвеждането й.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Зеленчукопроизводството е сред най-силно засегнатите и най-силно пострадалите земеделски сектори от икономическите и политически промени през последните 30 години. Зеленчукопроизводството в страната традиционно е формирало около 15% от брутната селскостопанска продукция преди 1989 г. През 2013 г. се отчита най-ниското ниво в това производство, изразено като дял от селскостопанската продукция, равняващ се на 3,4%. Намалението във физическия обем на продукцията за последните 25-30 години е около 2,5 пъти, като през 90-те години на миналия век общият обем на зеленчуци е около 1 млн.т., а между 2000-2010 г. е вече около 700 хил. т, а след 2010 г. около 450 хил. т.

Състоянието на зеленчукопроизводството в страната е в силна зависимост от множество природни и социално-икономически фактори, сред тях са недостиг на финансови средства за уедряване и модернизиране на производството; недостатъчна работна ръка и ползване на нискоквалифициран труд при производството; проблеми с напояването, застаряване на населението в стопанствата, където се отглеждат такива култури. Отглеждането на плодове и зеленчуци изисква и значително количество посадъчен материал, което е свързано с много разходи. Разрушената хидромелиоративна система води да силна зависимост на производството на български зеленчуци от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините.

От друга страна, България има изключително благоприятни условия за развитие сектора, потенциал, който не бива оползотворен в пълна степен.

Българското производство се сблъсква на пазара с внос на по-ниски ценови нива, предимно от трети страни. България е трайно нетен вносител на основни зеленчуци. През 2020г. отрицателният търговски баланс при зеленчуците е на стойност от почти 77 млн. евро. Най-значим е към Турция, Гърция, но не само за цитрусови и/или тропични видове. Вносът и потреблението през зимните месеци е значим на домати, пипер, краставици, моркови, праз и др., като през януари, февруари, март, април достига до над 80% от търгуваните и потребяваните в страната основни зеленчуци. Стойността на експорта на БГ зеленчуци за 114 млн. евро, докато вноса превишава 190 млн. евро.

Баланс на импорт/експорт на зеленчуци в натурално изражение през 2020 г. (тона)

Култури	2020 г.		
	внос	износ	разлика между износ и внос
Домати	86 320	9 400	-76 920
Пипер	25 999	5 753	-20 246
Краставици	18 977	7 653	-11 324
Корнишони	9 965	6 009	-3 956
Главесто зеле	8 350	2 835	-5 515
Лук	24 005	441	-23 564
Патладжан	3 585	565	-3 020
Моркови	17 206	291	-16 915
Чесън	488	154	-334
Картофи	44 327	2 560	-41 767
Дини	35 687	3 876	-31 811
Пъпеши	6 100	58	-6 042

Източник ІТС 2022/ НСИ и изчисления дирекция „Растениевъдство“, МЗм

От приложената таблица е видно, че България няма почти никакъв износ на картофи, напротив, налага се да внасяме почти 45 000 тона годишно.

Основните причини за колебанията в произведените количества се дължат преди всичко на различните в климатично отношение години. Силната зависимост на произведената продукция от конкретните метеорологични условия внася в голяма степен зависимост и несигурност у производителите. Продукцията от плодове и зеленчуци е нетрайна в по-голямата си част, което

изисква капиталовложения по отношение на съхранението й и създава известни ограничения във връзка с транспортирането й.

Полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство за периода 2007-2016 г., показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г. в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. По-ниската доходност в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности е заплаха за отлив на работна ръка от отрасъла, което налага подкрепа на доходите, която да гарантира определено ниво на икономическа сигурност на земеделските стопани и на техните доходи, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на производството.

Среден икономически размер по специализация на земеделски стопанства, 2016 г.

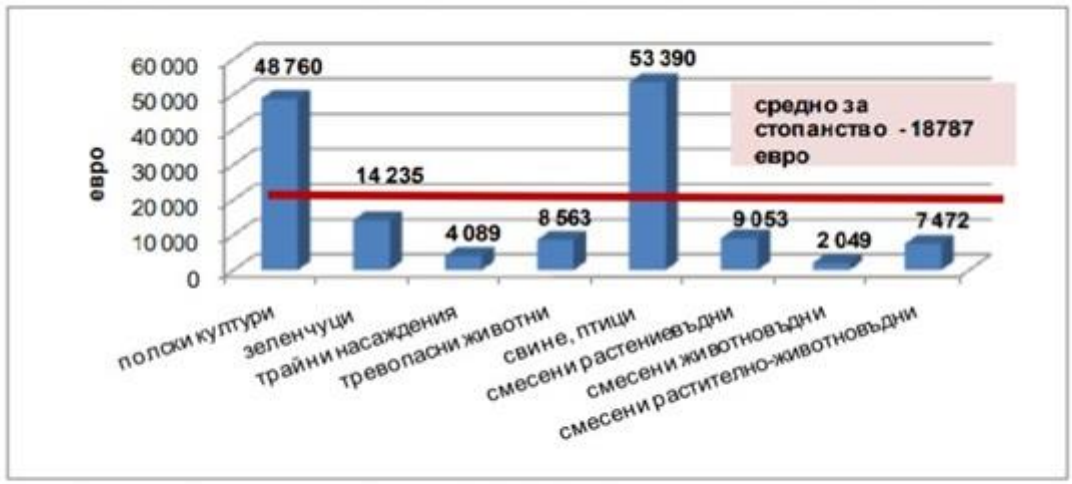

Средният икономически размер на стопанствата в страната остава по-нисък в сравнение със средното равнище в ЕС. Причините са: преобладаващ дял на дребните и малки стопанства; отливът на производителите от производства с по-висока добавена стойност.

Производствата с по-висока добавена стойност, където се постига висока разходна интензивност, като зеленчуци и трайни насаждения у нас съставляват около 2% от ИЗП, докато в ЕС този процент е 4,3%. Наблюдава се трайна тенденция за намаление на брутната им продукция и свиване на дела им в продукцията от растениевъдство.

Брутна продукция по специализация на стопанствата

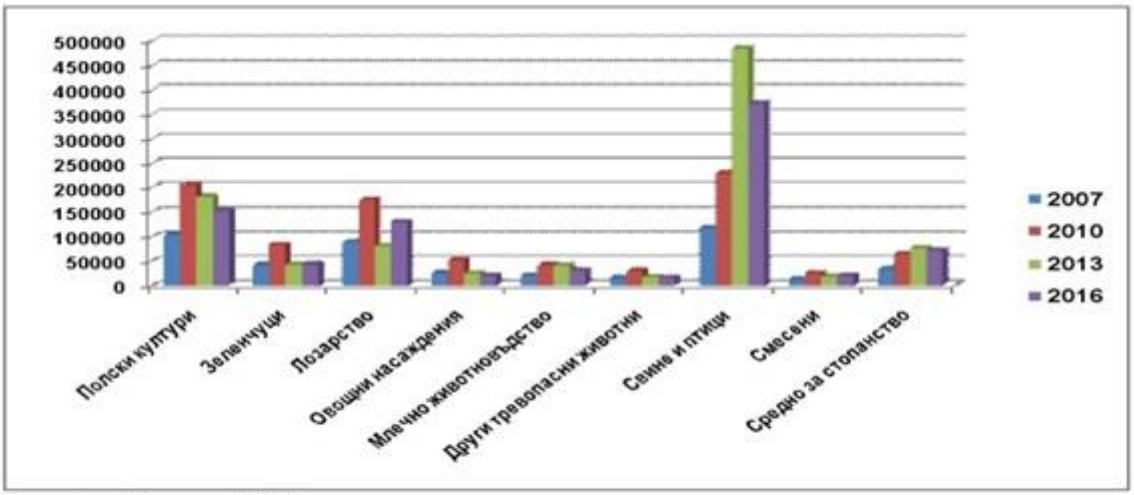

Източник: Евростат, FADN.

Зеленчукопроизводството в България се развива на открити и закрити площи, като отчитаният

регрес в производството се дължи преобладаващо на полското зеленчукопроизводство.

Средните добиви от зеленчукопроизводството в България са сравнително ниски. Основната причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-висока производителност, проблеми с напояването, липсата на съвременна техника.

В специализираните в полското зеленчукопроизводство стопанства броят на фермите намалява с около 43% между 2007-2016 г. Тези стопанства извън специализираните си площи в градинарството разполагат и със значителен размер други земеделски площи. През 2016 г. в тях се концентрира около 4% от земеделската земя в страната и около 3% от Стандартния производствен обем. През 2016 г. средният размер на стопанисваната в тях земя е около 40 ха, като само около 1,9 ха е на зеленчуците. Тези стопанства диверсифицират своето производство, най-вече чрез екстензивно разширяване със земя, която използват за други цели извън същинската им зеленчукова специализация. Това се дължи на текущата незадоволителна възвращаемост, сериозни рискове и необходимост от големи вложения за упражняване на професионално зеленчукопроизводство.

От икономически размер над средния за страната в началото на анализирания период, специализираните стопанства в зеленчукопроизводството губят позиции и в края на периода техният потенциал е под средното равнище. Това е изключително тревожно, тъй като е съчетано с чувствително намаление на броя на специализирани земеделски стопанства и свиването на площите.

Структура на стопанствата в полското зеленчукопроизводство

Години	Брой на специализираните стопанства	Специализирани в зеленчукопроизводството площи, ха	Общо използвана земеделска земя, ха	Стопанства с животни	Процент на отглежданите животински единици	Стандартен производствен обем, хиляди лв.	Процент на пряко заетата работна сила	Брой стопанства с повече от 50% вътрешно потребление
2007	7 970	14 170	344 220	3 680	0%	107 161	2%	4 850
2010	13 970	19 120	487 500	5 660	0%	110 643	4%	4 910
2013	5 870	10 870	685 910	1 390	0%	53 434	3%	930
2016	4 590	8 770	184 430	830	0%	54 066	3%	750

Източник: Евростат

Причините за осезаемото свиване в зеленчукопроизводството са комплексни: намаляване на броя на стопанствата; намаляване на размера на площите; разрушена хидромелиоративна мрежа; силна зависимост от метеорологичните условия; силна конкуренция от вносни зеленчуци. Поради ниската възвръщаемост брутната продукция се свива рязко след 2007 г., като най-ниското ниво е достигнато през 2011 г. Това е съпроводено със значително редуциране на занимаващите се със зеленчукопроизводство, което е свързано с поемане на високи рискове и интензивни вложения. Секторът заема дял от около 3,8% в брутната продукция в селското стопанство и около 4,4% от брутната добавена стойност през 2016 г., което показва, че продължава да има проблеми при повишаване нормата на печалба.

Негативните тенденции при зеленчукопроизводството започват още от началото на икономическите реформи през 90-те години, но продължават и през периода от началото на членството в ЕС. Подпомагането по СЕПП се оказа съществен фактор, влияещ върху вземането на решения за производството и за структурната специализация. Единното плащане на площ по СЕПП засили интереса към по-ниско разходните производства, вследствие на което се увеличи и

търсенето на земя, което затрудни производството на зеленчуци заради конкуренцията пред намиране на подходящи площи, по-ниското оптимизационно съотношение между брутни приходи и разходи, несигурната пазарна реализация и проблемите с напояването.

Зеленчукопроизводството е сред уязвимите сектори в българското земеделие, което се обяснява с трайните негативни тенденции на намаление на площите, производството и отлив на производители, което рефлектира в неспособност да се задоволяват потребителските нужди в страната. От друга страна, се наблюдава нарастващо търсене на директни продажби на пресни плодове и зеленчуци, на което българските производители не успяват да отговорят в адекватна степен.

Производствените решения, които се вземат, зависят не толкова от пределната възвращаемост (на 1-ца площ или ж.е.), а от оптималното съотношение между брутни приходи и разходи. Недоброто съотношение в зеленчукопроизводството, сравнено с други производства, е основна предпоставка за кризата и трудностите в сектора. Сред другите задържащи фактори за ниските нива и изоставането на сектор зеленчукопроизводство е липсата на работна сила, което е сериозна пречка при развиването на дейност в този сектор.

По отношение на културите, включени в обхвата на обвързаното с производството подпомагане в текущия период, броят кандидати и заявени площи за периода 2018-2021 г. по схемите за обвързана подкрепа за зеленчуци полско производство при 10 от 12-те култури, включени в схемите, има намаление в заявените площи през 2021 г. спрямо 2018 г., като най-осезаемо е при корнишони – 69%, моркови – 62%, домати – 48%, краставици- 33%, лук – 37%, картофи – 27%. По схемата за обвързано подпомагане за зеленчуци (домати, краставици, корнишони, патладжани) общата заявена площ през 2021 г. е с 45% по-ниска спрямо същата през 2018 г. Минимално увеличение има единствено при площта на пъпешите – 2% и дините – 15%. За всички култури по всички схеми за зеленчуци полско производство намалението на заявените площи е 22% през 2021 г. спрямо 2018 г. Разбира се, това от своя страна означава и по-малко земеделски стопани, ангажирани в този вид производство на зеленчуци – 7.5% по-малко е техният брой през 2021 г. спрямо нивата през 2018 г.

Кампания	2018		2019		2020		2021	
Култура	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*	*Кандидати*	*Площ*
пипер	1455	2673,24	1433	2915,33	1317	2443,49	1237	2374,53
главесто зеле	929	1243,89	1259	1512,63	1135	1212,75	1163	1179,62
дини	1182	4052,29	1345	4904,87	1414	4152,03	1428	4690,04
пъпеши	948	2553,56	1027	2458,53	1065	2371,02	1157	2608,3
моркови	295	1443,8	237	1064,5	180	642,84	132	540,11
домати	1704	3815,43	1702	4946,79	1546	2600,76	1365	1981,19
корнишони	266	396,49	210	222,12	168	209,05	145	120,49
краставици	184	454,39	279	1425,18	187	525,18	121	303,42
патладжан	382	402,19	402	361,35	364	354,4	407	338,1
картофи	2869	12373,54	2345	8262,3	2538	9040,41	2378	8955,92
лук	808	3693,72	742	2787,42	735	2521,78	646	2433,46
чесън	223	377,32	229	465,7	201	448,02	223	346,5
Общо	11245	33479,86	11210	31326,72	10850	26521,73	10402	25871,68

Брой кандидати и заявени площи по схемите за обвързано подпомагане за зеленчуци (картофи, лук и чесън) тази за пипер

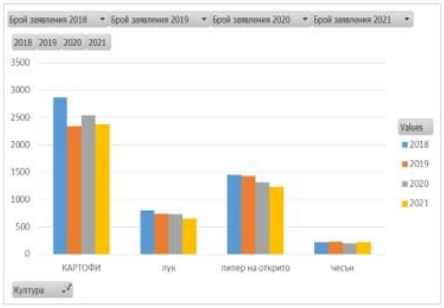

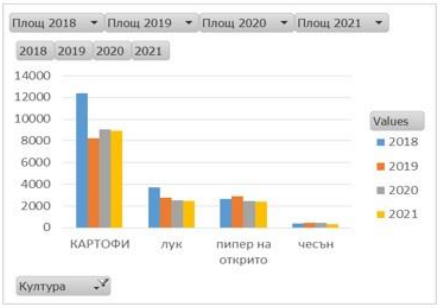

Проблемите, свързани с пазарната реализация, конкурентният натиск от страни извън ЕС, преобладаващият дял на малките стопанства, трудностите с напояването, трудното обезпечаване с необходимата работна ръка правят зеленчукопроизводството един от най-засегнатите негативно сектори в българското земеделие.

В България картофопроизводството винаги е било важен дял от растениевъдството и винаги картофите са присъствали на трапезата на българина. Убедително доказателство за това е, че трапезните картофи заемат първо място от групата на плодовете и зеленчуците по консумация на глава от населението - с 27 кг. годишно на лице от домакинството.

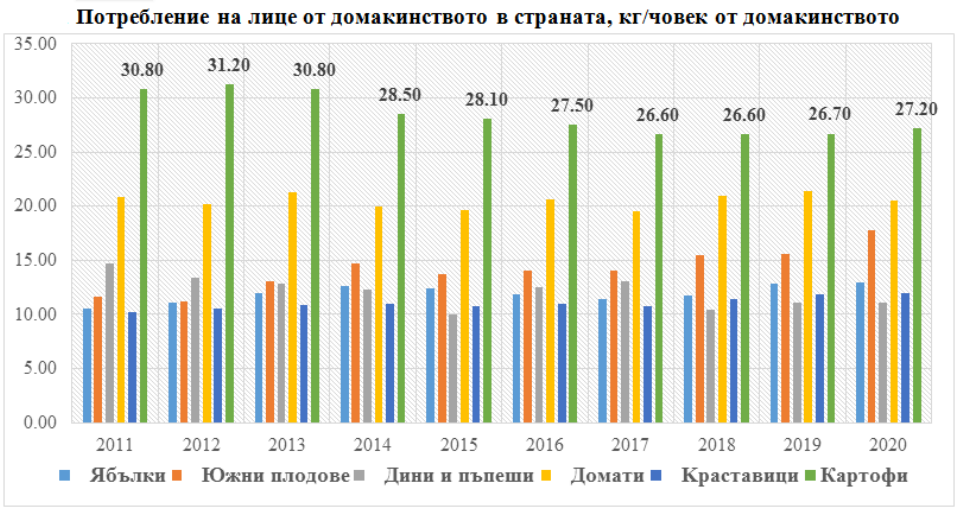

Източник НСИ – потребление на домакинствата в страната 2022

Картофите се развиват добре при влажен климат и умерени температури. Подобно на тютюна, най-благоприятни условия за отглеждане на картофи у нас има в полупланинските и планинските райони, където се произвеждат над 85% от картофите у нас.

При анализа на влиянието на обвързаната подкрепа за развитието на зеленчукопроизводството се

установява, че подпомагането чрез обвързана с производството подкрепа е допринесло за смекчаване на тенденцията за намаление на площите, заети с картофи. Изследванията показват, че без допълнителна подкрепа постигнатото възстановяване отново ще претърпи негативен обрат на намаление. Обвързаната подкрепа е средство за осигуряване предвидимост в нивата на доходите на земеделските производители в ключови сектори с висока добавена стойност. Косвено чрез този вид подпомагане се подкрепят земеделски дейности, които създават значителен брой от работните места в земеделието, концентрирани преобладаващо в райони с ограничени възможности за заетост. Приблизително 95,6% от площите на имащите право на плащане по СЕПП в сектора на картофите земеделски производители са се възползвали и от обвързаното подпомагане, което говори за силен интерес и значимост на горепосоченото подпомагане през 2021 г., а и преди това.

Основната част от производителите на картофи се намират в планинските райони на страната, а площите са маломерни, с наклони, труднодостъпни и изискват по-специална техника. Размерът на тези стопанствата, до 10 ha и степента на механизация на технологичните процеси е много ниска, има голям разход на труд, трудно се спазват и агротехническите срокове. Всичко това води до ниски добиви. Ниските добиви, големият разход на труд и ниската производителност водят до формиране на по-високи изкупни цени. Това намалява конкурентоспособността на производителите и влошава възможностите за реализация на продукцията.

Картофопроизводството и тютюнопроизводството в продължение на много години са в основата на икономическия живот в значителна част от територията на страната в специфични райони.

Благоприятните географски и почвено-климатични условия за производството на тютюн и картофи определят тяхната икономическа ефективност и избор спрямо останалите селскостопански култури. Въпреки правените опити за диверсификация и пренасочване към други производства – шафранов минзухар, билки и други диворастящи видове, практически почти няма други култури, които да използват в такава висока степен бедните, песъкливо-чакълести почви, разположени върху наклонени терени.

Липсата на възможности за напояване поради специфичните условия и природни фактори, ограничава и затруднява ефективното земеделско производство.

Размерът на брутната продукция, получена от декар от ориенталски тютюн и картофи, е по-висок от тази на зърнените култури, отглеждани върху плодородни почви. Малките парчета земя, разположени по склоновете на планините, върху които се отглежда тютюн и картофи, облагородени от човешкия труд, и в размер на хиляди декари винаги са били под потенциална заплаха да преминат от обработваема в категорията "необработваема земя".

По отношение на демографските проблеми, тютюнът и картофите са трудоемка култура, която създава целогодишна заетост на населението, а в много селища те са единственият поминък. Осигуряването на достатъчно препитание и заетост е важно условие за съхраняване на част от населението в полупланински и планински райони, което е и една от основните цели на ОСП.

Последните две години в Ковид пандемията и смущенията в доставките и потреблението от обичайното, драстичните ценови промени във възходяща посока на торове, ПРЗ са също важен фактор, който налага да бъде взет под внимание.

Категорично може да се твърди, че ако се прекрати обвързаното подпомагане при трапезните картофите от 2023 г., реалните доходи на земеделските производители значително ще намаляват, което ще рефлектира върху поминъка на населението на десетки общини от Югозападна и централна Южна България. Може да се очаква, че част от заетите над 2 000 земеделски стопани в сектора, особено тези с по-малък размер на обработваемата земя и полупазарен тип ще се откажат от производство, а тези, които се опитат да запазят позиции, ще изпитат сериозни икономически трудности в условия на драстично увеличени разходи за производство, в условията на силна конкурентоспособност от страна на големи производители на картофи в ЕС и трети страни.

Възможности за преориентиране и алтернативно отглеждане на към други култури като тютюн с оглед на особеностите на продължаващата политика в сектора на тютюнопроизводството и необратимия отлив на земеделски стопани през следващия програмен период 2023-2027 г. е невъзможна.

Производство на сортове картофи, предназначени за преработка - нишесте, спирт и други фуражни гранулати и брашна, и сключване на договори за изкупуване от преработвателни предприятия

и/или експорт за условията на страната **е невъзможно поради няколко важни факта и особености на фуражната промишленост в България.**

На първо място никой от производителите от преработвателния бранш не би използвал картофите като суровина за производство на фураж при условие, че в страната има достатъчно запаси и производство на царевица, пшеница, ечемик, слънчоглед и т.н. През 1997 г. е правен опит с производство на фураж от тапиока /добива се от корените на растението маниока/ внесена на изгодни цени от Бразилия, но след преработката на суровина е имало съществен проблем при продажби и съхранение. Към момента от производителите на фуражни продукти нито един преработвател и инвеститор не е склонен да инвестира в специфично производствени мощности, с които да може да преработва картофи за нишесте или фураж.

От гледна точка на демографията в планинските и полупланински райони прекратяването на обвързаното подпомагане при картофите, миграцията, която и без това в тези райони е на много високи нива, ще продължи. Доказано е, че след обезлюдяването на дадени територии, каквито и програми и проекти да се приложат, с колкото и голям финансов ресурс да са, те са безпомощни да върнат населението.

Практически, излизайки от сектора, тези стопани не могат да се преориентират към производство на тютюн и ще се принудят да потърсят препитание или в друг сектор на икономиката или да мигрират. Всичко това обаче ще се случи при население, което е с по-високи стойности на безработица от средните за страната. Това население е застаряващо и няма пред себе си друга алтернатива.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Чрез подпомагането на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци полско производство от културите картофи, лук и чесън се цели да се повиши тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, нивото на специализацията им и тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки икономическия им потенциал и подобрявайки ликвидността и устойчивостта им.Подкрепата по интервенцията би могла да осигури на земеделските стопани известни възможности да инвестират в технологии и иновативни решения, позволяващи им производство на продукция при по-съвременни условия и при по-добри ценови характеристики, много важно условие за подобряване на конкурентоспособността им. Чрез изискването бенефициентите да предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ се цели продукцията да е с по-високо качество, по-добра устойчивост и по-високи добиви, което би довело и до по-силни конкурентни предимства пред зеленчуците от трети страни, с които основно се конкурират родните ни продукти. По-ниският изискуем добив за площите, заети с допустимите култури, които се отглеждат по биологичен начин, не само отчита по-ниските добиви на биологичното производство в сравнение с конвенционалното, но и би стимулирало някаква част от земеделските стопани да преминат към такъв метод на производство, което от своя страна би позиционирало тяхната продукция в съвсем друг ценови клас. Чрез изискването за минимален добив се цели помощта да се насочи към пазарно ориентирани и по-конкурентоспособни стопанства.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското зеленчукопроизводство има важно значение за земеделието в страната, като

традиционен подотрасъл, осигуряващ снабдяването със зеленчуци на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората), както и за развитие на регионите, където условията са подходящи и е постигната определена степен на специализация. Продукцията от плодове и зеленчуци се използва и за суровина в хранително вкусовата промишленост, а част от отпадъчните продукти при преработката на плодовете се използва и в животновъдството за храна на животните. Производството на зеленчуци от видовете картофи, лук и чесън е традиционно за България, осигурявало продукция с конкурентно качество и високо ценен вкус.

Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците предполага по-ниска механизация в сравнение с други сектори, поради което се осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските райони.

Конкретно картофопроизводството се прилага в голяма степен в планински райони. Отглеждането на културата „картофи“ е един от основните източници на доходи за голяма част от семействата в тези райони и поради почвено-климатичните особености замяна на тази култура с друга е неприложима. Отглеждането на картофи осигурява трудова заетост и съответно поминък освен на земеделските стопани и семействата им и на наети лица, ангажирани в процеса. Подпомагането на картофопроизводството е със социалноикономическо и демографско значение за страната и на фона на продължаващата криза, породена от пандемията с коронавирус, неговото прилагане е от огромна важност. От приложената таблица в обосновката на трудностите, които изпитва този вид производство, е видно, че България няма почти никакъв износ на картофи, напротив, налага се да внасяме почти 45 000 тона годишно.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.16-1 - До 30 ха	Хомогенен		R.8;
I.Б.16-2 - Над 30 ха	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.16-1 - До 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

I.Б.16-2 - Над 30 ха

С цел по-висока финансова устойчивост за малките и средни стопанства в сектора, които не могат да се възползват от предимствата на икономиите на мащаба на големите стопанства, се прилага модулиран размер на плащането – по-високо ниво на подкрепа до 30-тия ха, заявен по интервенцията, и по-ниско ниво на подкрепа за останалата площ в стопанството над 30 ха.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.16-1 - До 30 ха	Planned unit amount	716,92	716,92	716,92	716,92	716,92	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	466,00	466,00	466,00	466,00	466,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	967,84	967,84	967,84	967,84	967,84	
	O.10 (unit: Хектар)	5 168,43	5 211,29	5 266,50	5 321,72	5 321,72	
	Planned output * Planned unit amount	3 705 350,84	3 736 078,03	3 775 659,18	3 815 247,50	3 815 247,50	18 847 583,05
I.Б.16-2 - Над 30 ха	Planned unit amount	477,95	477,95	477,95	477,95	477,95	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	310,67	310,67	310,67	310,67	310,67	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	645,23	645,23	645,23	645,23	645,23	
	O.10 (unit: Хектар)	637,43	679,73	686,93	694,13	694,13	
	Planned output * Planned unit amount	304 659,67	324 876,95	328 318,19	331 759,43	331 759,43	1 621 373,67
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	5 805,86	5 891,02	5 953,43	6 015,85	6 015,85	29 682,01

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	4 010 010,51	4 060 954,98	4 103 977,37	4 147 006,93	4 147 006,93	20 468 956,72
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.17 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство

Intervention Code (MS)	I.Б.17
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци и плодове оранжерийно производство от културите домати, краставици, пипер, ягоди и малини. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки техния икономически потенциал и подобрявайки ликвидността им.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат от допустимите за подпомагане култури оранжерийно производство.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар земеделска земя, от която е добит и реализиран на пазара минимален и среден добив от допустимите за подпомагане култури, определен съобразно спецификите за всяка конкретна култура.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха допустими за подпомагане площи оранжерийно производство (заедно или поотделно), от следните видове култури: домати, краставици, пипер, ягоди и малини. Тъй като за достигане на минималния праг от 0,5 ха е възможно комбинирането при заявяване с интервенциите за обвързано подпомагане на доходите за зеленчуци полско производство, то по конкретната интервенция се заявяват само площи, заети с културите домати, краставици, пипер, ягоди и малини оранжерийно производство.

Бенефициентите по интервенцията получават подпомагане, когато през годината на заявяване от заявените и допустими за подпомагане площи са добили и реализирали на пазара минимален добив поне за една от заявените за подпомагане култури – оранжерийно производство, а размерът на помощта по интервенцията се определя на брой заявени и допустими за подпомагане хектари, от които земеделските стопани са реализирали среден добив от домати, пипер, краставици, ягоди и малини – оранжерийно производство. Минималният и средният добив са определени съобразно спецификите за всяка конкретна култура. Кандидатите с площи със сертифицирано биологично производство и площите в преход към биологично земеделие удостоверяват минимални и средни добиви от заявените площи за съответната култура в размер на 50% от определените за културата по интервенцията. Полученият и реализиран на пазара добив се удостоверява с документи за реализация на продукцията.

Изискуемият добив по култури е както следва:

Домати в оранжерии- мин. добив: 72 000 кг/ха; среден добив:170 000кг/ха;

Краставици в оранжерии- мин. добив: 81 000 кг/ха; среден добив: 250 000 кг/ха;

Пипер в оранжерии- мин. добив: 45 000 кг/ха; среден добив:85 000 кг/ха;

Ягоди - минималният и среден добив за културата ще бъде предоставен на по-нататъшен етап;

Малини - минималният и среден добив за културата ще бъде предоставен на по-нататъшен етап.

Бенефициентите по интервенцията предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ с изключение на съществуващите от предходни години насаждения с ягоди и малини.

При производството следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Състоянието на оранжерийното производство в страната е в силна зависимост от множество социално-икономически фактори, сред тях са недостиг на финансови средства за уедряване и модернизиране на производството; недостатъчна работна ръка и ползване на нискоквалифициран труд при производството; високи цени на торовете, продуктите за растителна защита, труда, горивата и всички енергоизточници, семена и посадъчен материал.

Зеленчукопроизводството е сред най-силно засегнатите и най-силно пострадалите земеделски сектори от икономическите и политически промени през последните 30 години. Традиционно то е формирало около 15% от брутната селскостопанска продукция преди 1989 г. През 2013 г. се отчита най-ниското ниво в това производство, изразено като дял от селскостопанската продукция, равняващ се на 3,4%. Намалението във физическия обем на продукцията за последните 25-30 години е около 2,5 пъти, като през 90-те години на миналия век общият обем на зеленчуци е около 1 млн.т., а между 2000-2010 г. е вече около 700 хил. т, а след 2010 г. около 450 хил. т.

По отношение на общото произведените количества продукция в оранжерии по данни на отдел „Агростатистика“, МЗм, за периода 2018-2020 г. се наблюдава сериозно намаление. През 2020 г. спрямо 2018 година намалението в общата произведена продукция в оранжерии е малко над 29 %. При доматите то е 26.37%, а при краставиците – 30%.

	2018	2019	2020	2019 към 2018	2020 към 2019	2020 към 2018
Домати	62845	49290	46275	-21.57	-6.12	-26.37
Краставици	59788	41315	41850	-30.90	1.29	-30.00
Пипер	3203	6709	3673	109.46	-45.25	14.67
други култури	5108	3505	808	-31.38	-76.95	-84.18
Общо	130944	100819	92606	-23.01	-8.15	-29.28

Ситуацията в сектора в последните 6 месеца е допълнително утежнена поради драстичното и непрекъснато увеличение на цените на торовете, продуктите за растителна защита, труда, горивата и всички енергоизточници, увеличение, валидно не само за България, но засягащо много тежко оранжерийните производители. Страната ни се характеризира с изключително влошено демографско състояние, което поставя производителите на оранжерийна продукция пред големи предизвикателства в осигуряването на необходимата работна ръка. Голяма част от производителите нямат подходящи условия за следберитбена обработка на получената продукция, което включва сортировка, почистване и третиране на продукцията, пакетиране и етикетиране. Тези елементи са от голяма важност за успешната реализация, а изискват огромни капиталовложения. Продукцията от плодове и зеленчуци е нетрайна в по-голямата си част, което изисква капиталовложения и по отношение на съхранението й и създава известни ограничения във връзка с транспортирането й.

Високите инвестиционни разходи за създаване на нови оранжерии представлява силно лимитиращ фактор. Високите разходи за енергийните източници, високите разходи за семена и посадъчен

материал, старите технологии на отглеждане водят до производство на продукция със сравнително висока себестойност. От друга страна българското производство се сблъсква на пазара с внос на по-ниски ценови нива, предимно от трети страни. Страната ни е нетен вносител на оранжерийна продукция, от което следва да се отбележи, че не могат да се посрещнат нуждите на населението и тази тенденция се задълбочава в годините. България е трайно нетен вносител на основни зеленчуци. През 2020 г. отрицателният търговски баланс при зеленчуците е на стойност от почти 77 млн. евро. Най-значим е към Турция, Гърция, но не само за цитрусови и/или тропични видове. Вносът и потреблението през зимните месеци е значим на домати, пипер, краставици, моркови, праз и др., като през януари, февруари, март, април достига до над 80% от търгуваните и потребяваните в страната основни зеленчуци. Стойността на експорта на БГ зеленчуци за 114 млн. евро, докато вноса превишава 190 млн. евро.

Баланс на импорт/експорт на зеленчуци в натурално изражение през 2020 г. (тона)

Култури	2020 г.		
	внос	износ	разлика между износ и внос
Домати	86 320	9 400	-76 920
Пипер	25 999	5 753	-20 246
Краставици	18 977	7 653	-11 324
Корнишони	9 965	6 009	-3 956
Главесто зеле	8 350	2 835	-5 515
Лук	24 005	441	-23 564
Патладжан	3 585	565	-3 020
Моркови	17 206	291	-16 915
Чесън	488	154	-334
Картофи	44 327	2 560	-41 767
Дини	35 687	3 876	-31 811
Пъпеши	6 100	58	-6 042

Източник ІТС 2022/ НСИ и изчисления дирекция „Растениевъдство“, МЗм

Полученият факторен доход на час вложен труд в селското стопанство за периода 2007-2016 г., показва трайно изоставане, в сравнение със средното равнище в страната и с други икономически дейности. През 2016 г. в селското стопанство той е 4.5 лв./час, докато общо за икономиката е 5.3 лв./час. По-ниската доходност в сравнение със средното равнище на икономиката на страната и с други икономически дейности е заплаха за отлив на работна ръка от отрасъла, което налага подкрепа на доходите, която да гарантира определено ниво на икономическа сигурност на земеделските стопани и на техните доходите, за да останат в отрасъла и да се осигури устойчивост на производството.

Производствата с по-висока добавена стойност, където се постига висока разходна интензивност, като зеленчуци и трайни насаждения у нас съставляват около 2% от ИЗП, докато в ЕС този процент е 4,3%. Наблюдава се трайна тенденция за намаление на брутната им продукция и свиване на дела им в продукцията от растениевъдство.

Брутна продукция по специализация на стопанствата

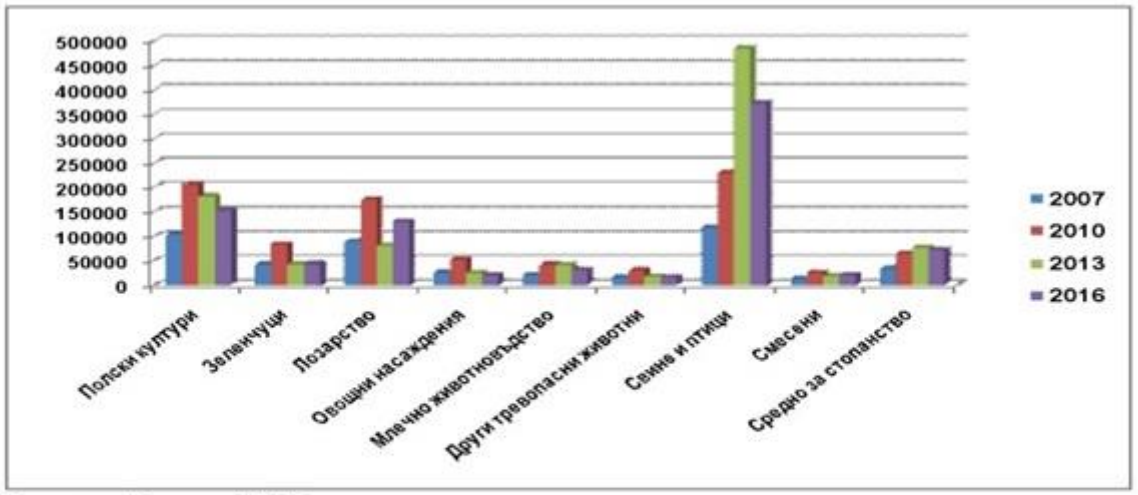

Източник: Евростат, FADN.

Проблемите, свързани с увеличаващите се цени на торовете, продуктите за растителна защита, труда, горивата и всички енергоизточници, пазарната реализация и конкурентния натиск от страни извън ЕС, проблемите с обезпечаването на необходимата работна ръка, високите инвестиционни разходи за създаване на оранжериите и тяхната модернизация правят оранжерийното производство един от най-уязвимите сектори в българското земеделие.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността
☒ to improve quality
☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Чрез подпомагането на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на зеленчуци и плодове оранжерийно производство от културите домати, краставици, пипер, ягоди и малини се цели да се повиши тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, нивото на специализацията им и тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки икономическия им потенциал и подобрявайки ликвидността и устойчивостта им.Подкрепата по интервенцията би могла да позволи на земеделските стопани известни възможности да инвестират в технологии и иновативни решения, позволяващи им производство на продукция при по-съвременни условия и при по-добри ценови характеристики, много важно условие за подобряване на конкурентоспособността им. Чрез изискването бенефициентите да предоставят документи за закупени сертифицирани и/или стандартни семена и/или посадъчен материал, съобразно размера на площите, с които кандидатстват за подпомагане, и разходната норма за единица площ се цели продукцията да е с по-високо качество, по-добра устойчивост и по-високи добиви, което би довело и до по-силни конкурентни предимства пред зеленчуците от трети страни, с които основно се конкурират родните ни продукти. По-ниският изискуем добив за площите, заети с допустимите култури, които се отглеждат по биологичен начин, не само отчита по-ниските добиви на биологичното производство в сравнение с конвенционалното, но и би стимулирало някаква част от земеделските стопани да преминат към такъв метод на производство, което от своя страна би позиционирало тяхната продукция в съвсем друг ценови клас.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското оранжерийно производство има важно значение за земеделието в страната, като традиционен подотрасъл, осигуряващ снабдяването със зеленчуци и плодове на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората). Продукцията от плодове и зеленчуци от оранжерии се използва освен за прясна консумация, и за суровина в хранително вкусовата промишленост. Производството на оранжерийна продукция е традиционно за България, осигурявало продукция с конкурентно качество и високо ценен вкус.

Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците в оранжерии осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските райони. От социална гледна точка оранжериите в страната обезпечават 15 000 работни места, като за един тон продукция вложеният труд е най-висок процент в сравнение с други сектори в земеделието. Оранжерийното производство обезпечава и най-висока целогодишна заетост.

Макар малкия размер на площите оранжерийно производство, за 2020 г. производството на домати е 40% от общото производство за страната, а оранжерийното производството на краставици е малко над 83% от общото.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.17-1 - Ставка без модулация	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.17-1 - Ставка без модулация

Прилага се единна ставка без модулация.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.17-1 - Ставка без модулация	Planned unit amount	8 184,44	8 184,44	8 184,44	8 184,44	8 184,44	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	6 138,33	6 138,33	6 138,33	6 138,33	6 138,33	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	10 230,55	10 230,55	10 230,55	10 230,55	10 230,55	
	O.10 (unit: Хектар)	710,17	717,78	725,38	732,99	732,99	
	Planned output * Planned unit amount	5 812 343,75	5 874 627,34	5 936 829,09	5 999 112,68	5 999 112,68	29 622 025,54
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	710,17	717,78	725,38	732,99	732,99	3 619,31
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	5 812 343,75	5 874 627,34	5 936 829,09	5 999 112,68	5 999 112,68	29 622 025,54
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.18 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони

Intervention Code (MS)	I.Б.18
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище с регионални елементи**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага в планински райони, обхватът им е определен в Приложение 1 на Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на плодове и зеленчуци от следните видове култури: фасул, домати, краставици, корнишони, патладжани, пипер, картофи, лук, чесън, моркови, зеле, дини, пъпеши, ягоди, малини, ябълки, круши, кайсии и зарзали, череши, вишни, праскови и нектарини, сливи и десертно грозде. Чрез този вид целенасочена подкрепа за най-малките земеделски стопани, ситуирани в планински райони, които срещат допълнителни трудности поради местонахождението си, реализират по-ниски добиви, съответно имат по-ниска рентабилност, ограничени са в размера на стопанствата, които могат да стопанисват, ще се създадат стимули да продължат земеделското производство, да бъде стабилизирана икономическата им жизнеспособност и по този начин ще се окаже положително въздействие върху процесите по обезлюдяване на планинските райони поради по-ниските доходи, които могат да реализират земеделските стопани в сравнение както с останалата част от страната, така и с други

икономически дейности.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат плодове и зеленчуци от допустимите за подпомагане култури и се намират в планински райони. Териториалният обхват на планинските райони е определен в Приложение 1 на Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват.

Културите, допустими за подпомагане по тази интервенция, са определени на база обективни и недискриминационни критерии. Всички култури, включени в интервенцията, с изключение на фасула, традиционна за планинските райони култура, са обект на подкрепа и в текущия програмен период и са в обхвата на подпомагане по схемите за зеленчуци полско производство и за плодове.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар земеделска земя.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходи за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха (заедно или поотделно) допустими за подпомагане площи с плодове и зеленчуци от следните видове култури: фасул, домати, краставици, корнишони,патладжани, пипер, картофи, лук, чесън, моркови, зеле, дини, пъпеши, ягоди, малини, ябълки, круши, кайсии и зарзали, череши, вишни, праскови и нектарини, сливи и десертно грозде.

С оглед да бъде избегната възможността по интервенцията да бъдат заявявани винени сортове ще бъде приложена сортова листа с допустими сортове по отношение на културата „десертно грозде“.

Декларираните по интервенцията площи следва да се намират в планински райони (съгласно Приложение 1 на Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват).

Помощта по схемата е предназначена за стопанства с размер до 1,5 ха земеделски площи.

Културата „фасул“ може да бъде заявявана само по една от интервенциите за обвързано подпомагане на доходите за протеинови култури или за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони.

При производството следва да са спазени съответните минимални агротехнически мероприятия.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на подпомагането са взети предвид трудностите и спецификите на земеделските стопанства, намиращи се в планински райони, и са облекчени изискванията, на които следва да отговарят фермерите, за да получат подпомагане, в сравнение с останалите интервенции за обвързано подпомагане на доходите в сектор производство на плодове и зеленчуци.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Всички предоставени аргументи и данни по следните интервенции: I.Б.11 Обвързано с

производството подпомагане на доходите – плодове, I.Б.13 Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани), I.Б.14 Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер), I.Б.15 Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши), I.Б.16 Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън) са валидни, даже в още по-голяма степен и по интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. В допълнение към тях земеделските стопани от тези райони на страната срещат и допълнителни трудности, обусловени от това, че стопанството им се намира в планинските райони на страната. Себестойността на произведената продукция е на по-високи нива в сравнение с производството в останалите райони в страната, от което произтича по-трудна реализация и по-малка печалба. Постепенното обезлюдяване на селищата в планинските райони обуславя намаляване на заетите в сектора земеделски стопани и по-трудното обезпечаване на необходимата работна ръка. Възможностите от гледна точка на отглежданите култури са лимитирани поради специфичните климатични условия, качествените характеристики на почвите, особеностите на релефа, ограниченията по отношение на потенциалния размер на стопанствата. Не на последно място добивите от земеделските култури в тези райони са по-ниски в сравнение с добивите в равнинните райони на страната.

Конкретно по отношение на културата "картофи" в България картофопроизводството винаги е било важен дял от растениевъдството и винаги картофите са присъствали на трапезата на българина. Убедително доказателство за това е, че трапезните картофи заемат първо място от групата на плодовете и зеленчуците по консумация на глава от населението - с 27 кг. годишно на лице от домакинството.

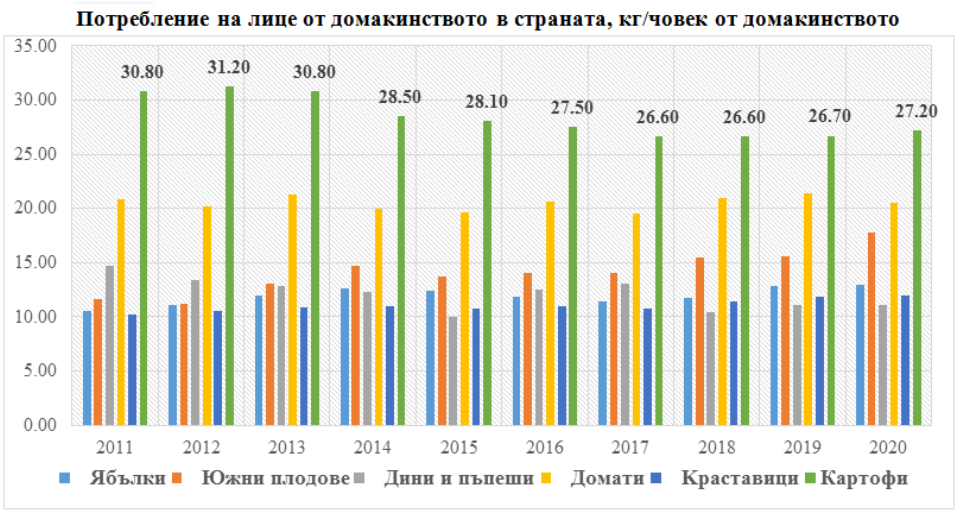

Източник НСИ – потребление на домакинствата в страната 2022

Картофите се развиват добре при влажен климат и умерени температури. Подобно на тютюна, най-благоприятни условия за отглеждане на картофи у нас има в полупланинските и планинските райони, където се произвеждат над 85% от картофите у нас.

При анализа на влиянието на обвързаната подкрепа за развитието на зеленчукопроизводството се установява, че подпомагането чрез обвързана с производството подкрепа е допринесло за смекчаване на тенденцията за намаление на площите, заети с картофи. Изследванията показват, че без допълнителна подкрепа постигнатото възстановяване отново ще претърпи негативен обрат на намаление. Обвързаната подкрепа е средство за осигуряване предвидимост в нивата на доходите на земеделските производители в ключови сектори с висока добавена стойност. Косвено чрез този вид подпомагане се подкрепят земеделски дейности, които създават значителен брой от работните

места в земеделието, концентрирани преобладаващо в райони с ограничени възможности за заетост.

Приблизително 95,6% от площите на имащите право на плащане по СЕПП в сектора на картофите земеделски производители са се възползвали и от обвързаното подпомагане, което говори за силен интерес и значимост на горепосоченото подпомагане през 2021 г., а и преди това.

Основната част от производителите на картофи се намират в планинските райони на страната, а площите са маломерни, с наклони, труднодостъпни и изискват по-специална техника. Размерът на тези стопанствата, до 10 ha и степента на механизация на технологичните процеси е много ниска, има голям разход на труд, трудно се спазват и агротехническите срокове. Всичко това води до ниски добиви. Ниските добиви, големият разход на труд и ниската производителност водят до формиране на по-високи изкупни цени. Това намалява конкурентоспособността на производителите и влошава възможностите за реализация на продукцията.

Картофопроизводството и тютюнопроизводството в продължение на много години са в основата на икономическия живот в значителна част от територията на страната в специфични райони.

Благоприятните географски и почвено-климатични условия за производството на тютюн и картофи определят тяхната икономическа ефективност и избор спрямо останалите селскостопански култури. Въпреки правените опити за диверсификация и пренасочване към други производства – шафранов минзухар, билки и други диворастящи видове, практически почти няма други култури, които да използват в такава висока степен бедните, песъкливо-чакълести почви, разположени върху наклонени терени.

Липсата на възможности за напояване поради специфичните условия и природни фактори, ограничава и затруднява ефективното земеделско производство.

Размерът на брутната продукция, получена от декар от ориенталски тютюн и картофи, е по-висок от тази на зърнените култури, отглеждани върху плодородни почви. Малките парчета земя, разположени по склоновете на планините, върху които се отглежда тютюн и картофи, облагородени от човешкия труд, и в размер на хиляди декари винаги са били под потенциална заплаха да преминат от обработваема в категорията "необработваема земя".

По отношение на демографските проблеми, тютюнът и картофите са трудоемка култура, която създава целогодишна заетост на населението, а в много селища те са единственият поминък. Осигуряването на достатъчно препитание и заетост е важно условие за съхраняване на част от населението в полупланински и планински райони, което е и една от основните цели на ОСП.

Последните две години в Ковид пандемията и смущенията в доставките и потреблението от обичайното, драстичните ценови промени във възходяща посока на торове, ПРЗ са също важен фактор, който налага да бъде взет под внимание.

Категорично може да се твърди, че ако се преустанови обвързаното подпомагане при трапезните картофите от 2023 г., реалните доходи на земеделските производители значително ще намаляват, което ще рефлектира върху поминъка на населението на десетки общини от Югозападна и централна Южна България. Може да се очаква, че част от заетите над 2 000 земеделски стопани в сектора, особено тези с по-малък размер на обработваемата земя и полупазарен тип, ще се откажат от производство, а тези, които се опитат да запазят позиции, ще изпитат сериозни икономически трудности в условия на драстично увеличени разходи за производство, в условията на силна конкурентоспособност от страна на големи производители на картофи в ЕС и трети страни.

Възможности за преориентиране и алтернативно отглеждане на към други култури като тютюн с оглед на особеностите на продължаващата политика в сектора на тютюнопроизводството и необратимия отлив на земеделски стопани през следващия програмен период 2023-2027 г. е невъзможна.

Производство на сортове картофи, предназначени за преработка - нишесте, спирт и други фуражни гранулати и брашна, и сключване на договори за изкупуване от преработвателни предприятия и/или експорт за условията на страната **е невъзможно поради няколко важни факта и особености на фуражната промишленост в България.**

На първо място никой от производителите от преработвателния бранш не би използвал картофите като суровина за производство на фураж при условие, че в страната има достатъчно запаси и производство на царевица, пшеница, ечемик, слънчоглед и т.н. През 1997 г. е правен опит с

производство на фураж от тапиока /добива се от корените на растението маниока/ внесена на изгодни цени от Бразилия, но след преработката на суровина е имало съществен проблем при продажби и съхранение.Към момента от производителите на фуражни продукти нито един преработвател и инвеститор не е склонен да инвестира в специфично производствени мощности, с които да може да преработва картофи за нишесте или фураж.

От гледна точка на демографията в планинските и полупланински райони прекратяването на обвързаното подпомагане при картофите, миграцията, която и без това в тези райони е на много високи нива, ще продължи. Доказано е, че след обезлюдяването на дадени територии, каквито и програми и проекти да се приложат, с колкото и голям финансов ресурс да са, те са безпомощни да върнат населението.

Практически, излизайки от сектора, тези стопани не могат да се преориентират към производство на тютюн и ще се принудят да потърсят препитание или в друг сектор на икономиката или да мигрират. Всичко това обаче ще се случи при население, което е с по-високи стойности на безработица от средните за страната. Това население е застаряващо и няма пред себе си друга алтернатива.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Очакваме подпомагането по тази интервенция да спомогне за увеличаване на конкурентоспособността, икономическата жизнеспособност, повишаването на нивото на специализацията на стопанствата Чрез този вид целенасочена подкрепа за най-малките земеделски стопани, ситуирани в планински райони, които срещат допълнителни трудности поради местонахождението си, реализират по-ниски добиви, съответно имат по-ниска рентабилност, ограничени са в размера на стопанствата, които могат да стопанисват, ще се създадат стимули да продължат земеделското производство, да бъде стабилизирана икономическата им жизнеспособност и по този начин ще се окаже положително въздействие върху процесите по обезлюдяване на планинските райони поради по-ниските доходи, които могат да реализират земеделските стопани в сравнение както с останалата част от страната, така и с други икономически дейности.

Кои са засегнатите сектори?

Плодове и зеленчуци

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Българското овощарство и зеленчукопроизводство имат важно значение за земеделието в страната, като традиционен отрасъл, осигуряващ снабдяването с плодове и зеленчуци на населението (плодовете и зеленчуците са неизменна част от диетата на хората), както и за развитие на регионите, където условията са подходящи и е постигната определена степен на специализация. Продукцията от плодове и зеленчуци се използва и за суровина в хранително вкусовата промишленост, а част от отпадъчните продукти при преработката на плодовете се използва и в животновъдството за храна на животните.

Производството на плодове и зеленчуци от включените в обхвата на интервенцията култури е традиционно за България, осигурявало продукция с конкурентно качество и високо ценен вкус. Планинските райони са подходящи за отглеждането на определени видове плодове и зеленчуци по биологичен или конвенционален начин и този потенциал следва да бъде оползотворен.

Спецификата на метода на производство на плодовете и зеленчуците предполага по-ниска механизация в сравнение с други сектори, поради което се осигурява трудова заетост в селските райони с изключително ниска такава и по този начин се допринася за съживяването на селските

райони. Що се отнася до отглеждането на плодове и зеленчуци в планинските райони, то осигурява трудова заетост и съответно поминък на предимно нискоквалифицирана и нискообразована работна ръка, която трудно би могла да се реализира в други икономически сектори. Земеделието е основният фактор, който все още задържа малкото млади хора в малките населени места в планинските райони. В този смисъл подпомагането за производство на плодове и зеленчуци в планинските райони е не само подпомагане, насочено към това производство, но е от социалноикономическа и демографска важност за България.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.18-1 - Ставка без модулация	Хомогенен	BG;	R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.18-1 - Ставка без модулация

Прилага се единна ставка без модулация.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.18-1 - Ставка без модулация	Planned unit amount	1 214,58	1 214,58	1 214,58	1 214,58	1 214,58	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	789,48	789,48	789,48	789,48	789,48	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 821,87	1 821,87	1 821,87	1 821,87	1 821,87	
	O.10 (unit: Хектар)	3 885,22	3 926,83	3 968,43	4 010,03	4 010,03	
	Planned output * Planned unit amount	4 718 910,51	4 769 449,18	4 819 975,71	4 870 502,24	4 870 502,24	24 049 339,88
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	3 885,22	3 926,83	3 968,43	4 010,03	4 010,03	19 800,54
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	4 718 910,51	4 769 449,18	4 819 975,71	4 870 502,24	4 870 502,24	24 049 339,88
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.19 - Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури

Intervention Code (MS)	I.Б.19
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.10. Брой на хектарите, за които се ползва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

В рамките на тази интервенция се предвижда подпомагане на доходите на стопанства, осъществяващи дейността си в производство на следните протеинови култури: фасул, леща, нахут, грах за зърно (зимен и пролетен) и зелен грах, фъстъци, соя, бакла, люцерна, еспарзета, фий, детелина, вигна, бурчак, лупина, звездан и/или смески от тях. Очакваме тази подкрепа да спомогне за увеличаване на тяхната конкурентоспособност, икономическата им жизнеспособност, повишаване на нивото на специализацията им и подобряване на тяхната пазарна ориентация. Чрез този вид целенасочена подкрепа ще се създадат благоприятни условия за развитие на дейността на стопанствата, увеличавайки техния икономически потенциал и подобрявайки ликвидността им.

Интервенцията е обвързана с вида на производството, насочена е към всички земеделски стопани, които произвеждат протеинови култури от определените като допустими за подпомагане.

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишно плащане на хектар земеделска земя.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Земеделски стопани, които имат право на подпомагане по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и които отговарят на дефиницията „за активен земеделски стопанин“.

Земеделски стопани на територията на цялата страна, които стопанисват и заявяват за подпомагане минимум 0,5 ха (заедно или поотделно) допустими за подпомагане площи от следните видове протеинови култури: фасул, леща, нахут, грах за зърно (зимен и пролетен) и зелен грах, фъстъци, соя, бакла, люцерна, еспарзета, фий, детелина, вигна, бурчак, лупина, звездан и/или смески от тях.

Културата „фасул“ може да бъде заявявана само по една от интервенциите за обвързано подпомагане на доходите за протеинови култури или за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Плащането по интервенцията е на хектар допустима земеделска земя.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Не се изисква по регламент.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Неприложимо.

Кои са засегнатите сектори?

Протеинови култури

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Отглеждането на протеинови култури е начин за ефективно справяне с повечето екологични и климатични предизвикателства, пред които е изправено селското стопанство, протеиновите култури имат важно екологично въздействие върху земеделската земя като естествено обогатяват почвата с азот и по този начин намаляват необходимостта от торове.

Отглеждането им допринася за затваряне на хранителната верига и за постигане на по-добра интеграция между растениевъдство и животновъдство. Протеиновите култури в България са важна част от земеделското производство, от осигуряването на хранителния и фуражния баланс. Съществено е значението на протеиновите култури като фураж и доставчик на протеини за животновъдството – фуражен грах, фуражна бакла, соя, лупина и други. Протеиновите култури, използвани като зелена маса или сено – люцерна, детелина, фуражен грах, звездан, фий, еспарзета

и други, също играят важна роля за осигуряване на баланса на фуражи за животновъдството в страната. По-доброто използване на потенциала на протеиновите култури в животновъдството може да намали производствените разходи и зависимостта от променливите цени на фуражите, като по този начин може да подобри устойчивостта на тези ферми и да се осигури определено ниво на противодействие на кризата в животновъдния сектор. Освен това потребителите имат все по-високи изисквания по отношение на начина на отглеждане и хранене на животните, и това създава нови изисквания за местно отглеждане на фуражите.

Определени протеинови култури (фасул, леща, нахут, фъстъци, бакла и други) са важни за осигуряване на хранителния баланс в страната. Тенденциите в диетата на хората са свързани с нейната диверсификация, това дава нови възможности за реализацията на бобовите растения.

Обективни и недискриминационни критерии са използвани за избора на култури, за които се предвижда обвързано с производството подпомагане – определени са на базата на съдържанието на протеин в културата, което е над 20%. По този начин тези култури са с висока биологична и хранителна стойност.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

Схеми за обвързано с производството подпомагане в сектора на плодовете и зеленчуците се прилагат от 2012 г. под формата на схеми за качество. В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. За новия програмен период 2023-2027 г. културите, които предвиждаме да бъдат обект на подкрепа се припокриват, изключение е единствено фасулът, част от интервенцията за обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за плодове и зеленчуци са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Интервенциите за обвързано с производството подпомагане не са в разрез с опазването и устойчивото използване на водите в рамките на водните системи, с опазването на водите на Общността в качествено и количествено отношение, с внимателното и рационалното им използване и не създават предпоставки за това потенциално опасни вещества, свързани с отглеждането на културите, да замърсяват водните системи. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

EU WTO schedule limits on oilseeds (Blair House Agreement): Насочена ли е интервенцията към някои от обхванатите от споразумението култури (напр. соя, рапица, слънчоглед)?

☒ Да ☐ Не

	Референтна година				
	2023	2024	2025	2026	2027
rapeseed/colza					
sunflower (excluding confectionary sunflower seed)					
soya beans	5 192	5 192	5 192	5 192	5 192

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☒ Да ☐ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.19-1 - Ставка без модулация	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.19-1 - Ставка без модулация

Прилага се единна ставка без модулация.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.19-1 - Ставка без модулация	Planned unit amount	129,69	129,69	129,69	129,69	129,69	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	97,26	97,26	97,26	97,26	97,26	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	175,08	175,08	175,08	175,08	175,08	
	O.10 (unit: Хектар)	124 278,65	125 609,46	126 940,26	128 271,06	128 271,06	
	Planned output * Planned unit amount	16 117 698,12	16 290 290,87	16 462 882,32	16 635 473,77	16 635 473,77	82 141 818,85
TOTAL	O.10 (unit: Хектар)	124 278,65	125 609,46	126 940,26	128 271,06	128 271,06	633 370,49
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	16 117 698,12	16 290 290,87	16 462 882,32	16 635 473,77	16 635 473,77	82 141 818,85
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.2 - Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми

Intervention Code (MS)	I.Б.2
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Говедовъдството с млечно направление е сектор, който осигурява фундаментална продоволствена сигурност. Устойчивото развитие на този сектор е мерило за икономическата стабилност на единиците заети с отглеждането на животни и добива на млечна суровина. Прилагането на тази интервенция е строго обвързано с нивата на производство на всеки отделен стопанин и допринася за стабилизиране на земеделския доход. Това от своя страна прави интервенцията необходима за поддържане на продоволствената сигурност. Интервенция е насочена и към подобряване на породния състав в сектора. По този начин се цели високо качество на добиваната продукция (мляко и млечни продукти) и устойчивост и икономическа рентабилност на дейността по отглеждане на млечни говеда. Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглеждат в стопанството си 20 или повече млечни крави от една порода включени в развъдни програми с предназначение за производство „за мляко“, да реализира на пазара добитото мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания и изискванията на Регламента относно разплодните животни (Регламент (ЕС) 2016/1012). По този начин се доказва че подпомагането достига до икономически активна единица с потенциал за устойчивост и жизнеспособност, които поддържат в стопанствата си породи с висок потенциал за добив на качествена продукция.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

· Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 20 или повече млечни крави от една порода включени в развъдни програми с предназначение за производство „за мляко“.

· Стопанството да е в система за контрол и мониторинг на суровото мляко.

· Заявените за подпомагане животни по интервенцията трябва да са: на възраст от 22 месеца до 10 години;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ;

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените млечни крави най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

· Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

· Земеделските стопани трябва да са реализирали количества мляко и/или млечни продукти в еквивалент мляко, съответстващи най-малко на:

1.**2000 кг** за животните биологично производство;

2.**4000 кг** мляко на млечна крава за животните, които не попадат в т. 1.

Не се допуска доказване на реализация с документи за мляко за изхранване на животни в други стопанства.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 150 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Млечния сектор в България е изправен пред множество трудности, като в исторически план делът на млечния сектор в земеделието намалява и от 13% през 1990 година, през 2018 г. този процент вече е 9%. През 10 годишния период (2007-2017) се наблюдава тенденция на намаление на млечните крави отглеждани в стопанствата, като през 2017 г., техният брой е 252 хил. бр. или намаление с 25% спрямо 2007 г. Въпреки стабилизиране цените на млякото през 2017 г., броят на млечните крави намалява, като основната причина е настоящата нерентабилност на малките и

средните стопанства с до 100-150 животни, които не успяват да увеличат продуктивността си, са най-силно засегнати.Постигнатите равнища при изкупуване на сурово краве мляко от преработвателите през 2017 г. е около 562 хил. т и след като в средата на разглеждания период започна да намалява в последните години количествата на преработеното общо мляко, и в частност кравето отбелязва ръст. В същото време поне 25-30% от кравето мляко и около 70% от овчето мляко продължава да не достига до мандрите. Причините за това са в големите трудности, които преобладаващата част от стопанствата в страната изпитват, за да отговорят на изискванията за качество на млякото, особено в диапазона между 10 и 100-150 крави. От 2007 до 2017 г. количеството на преработеното краве мляко е намаляло с 22%. Причина за това е намаляване броя на млечните крави, респективно намаляване добива на краве мляко, както и проблемите с качеството на мляко, което отговаря на изискванията. Нарасналите паралелно с това възможности за директни продажби, като следствие от опасенията за съдържанието и качеството на млечните продукти продавани в търговската мрежа и ниските цени предлагани от мандрите на малките и средни по размер стопанства също води до поддържане на нисък дял на изкупеното мляко. Като резултат от намаление на млечното стадо, слабият прираст в продуктивността на животните и запазване сравнително висок дела на самозадоволяване в стопанствата, брутната продукция от мляко намалява от 2007 г. до 2016 г. с около 34%. През последните години брутната продукция от мляко съставлява около 9% от общата селскостопанска продукция. Добавената стойност от млечния сектор се изчислява на около 7%. Това показва, че млечният сектор в днешните условия е с намалена възвращаемост, влошен икономически резултат, понижена ефективност. Тази ситуация не стимулира производителите и не поощрява разширяване на производството от малките и средни стопанства. Тези класове стопанства са в затруднено положение, с недостатъчна доходност и недостиг на капиталов ресурс, за да разширят производството и да осъвременят производствените си мощности, за да увеличат продуктивността и да намалят зависимостта си от работна сила.

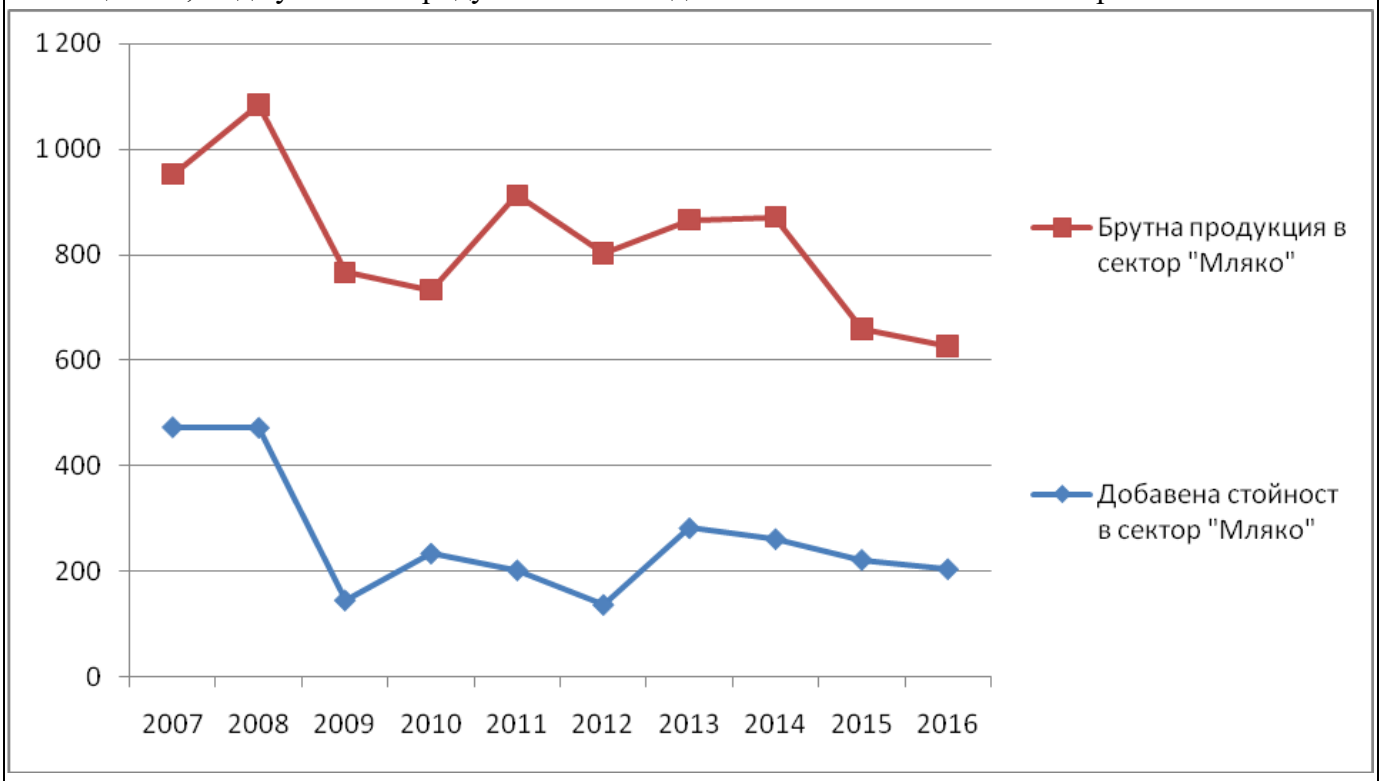

Цените на сочните и груби фуражи продължават да са високи, което също пречи на тяхното развитие. Инвестициите, за да отговорят на високите европейски стандарти са допълнително финансово бреме от което страдат средните и малки стопанства. Най-големите стопанства постигат един много добър резултат, намират се на позиции почти до най-високите стандарти за това производство в ЕС, но липсата на достатъчен брой такива стопанства и на средни такива води до незадоволителна цялостна картина в сектора.

Допънителни затруднения в сектора породи и ковид кризата, както и покачването на цените на горивата и електро енергията, което от своя страна доведе до значително повишаване на разходите за отглеждане на животните и добиване на продукция.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Интервенцията цели да подпомогне доходите на стопанствата отглеждащи млечни крави, да повиши рентабилността и добавената стойност в сектора, което да доведе до стопиране на процеса по свиване на дела на сектора в рамките на селксото стопанство, както и стопиране на процеса по намаляване на броя на млечните крави. Предоставянето на надеждни доходи на фермерите отглеждащи млечни крави същевременно ще подобри и тяхната конкурентоспособност. От друга страна предоставянето на финансова помощ на стопаните да отглеждат породисти високопродуктивни животни включени в развъдни програми, подобрява производителността на млечните ферми, съответно тяхната рентабилност.

Кои са засегнатите сектори?

Мляко и млечни продукти

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Млякото е сред най-значимите селскостопански производства за развитите страни и постепенно набира популярност и увеличава своето присъствие и в останалия свят. Брутната продукция от мляко в ЕС представлява около 13% от общото селскостопанско производство, което го нарежда на второ място след месото, като процент по производствени групи. В световен мащаб, млякото заема между 8-9% от брутната селскостопанска продукция и макар да не се нарежда сред най-големите по стойност производства, неговото значение расте. България се намира на обратния полюс, като в исторически план делът на млечния сектор в земеделието намалява и от 13% през 1990 година, през 2018 г., този процент вече е около 9%. Това нарежда млечния сектор в България сред един от 3-те водещи подотрасли на българското селско стопанство преди 1990 година, но през последните 15 години, то отстъпва все по-назад в класацията. От друга страна млечните продукти са търсени на Българския пазар, а основните преработени продукти, като Българското кисело мляко и бялото саламурено сирене са традиционна храна на българската трапеза. Също така поддържането и развитието на млечния сектор е важна част от продоволствената сигурност на страната.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of 'head' as the support's basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and 'head' (i.e. how many of this unit corresponds to '1 head'?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.2-1 - за първите 150 животни	Хомогенен		R.8;
I.Б.2-2 - за над 150	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.2-1 - за първите 150 животни

Предоставя се завишено подпомагане за първите 150 животни в стопанството

I.Б.2-2 - за над 150

Подпомагане за над 150-то животно в стопанството

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.2-1 - за първите 150 животни	Planned unit amount	219,95	220,10	220,24	220,34	218,16	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	142,97	165,08	176,19	176,27	174,53	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	296,93	275,13	264,29	264,41	261,79	
	O.11 (unit: Head)	54 089,00	54 630,00	55 174,00	55 727,00	56 285,00	
	Planned output * Planned unit amount	11 896 875,55	12 024 063,00	12 151 521,76	12 278 887,18	12 279 135,60	60 630 483,09
I.Б.2-2 - за над 150	Planned unit amount	175,96	176,08	176,19	176,27	174,53	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	114,37	132,06	140,95	141,02	139,62	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	237,55	220,10	211,43	211,52	209,44	
	O.11 (unit: Head)	21 697,00	21 915,00	22 133,00	22 355,00	22 577,00	
	Planned output * Planned unit amount	3 817 804,12	3 858 793,20	3 899 613,27	3 940 515,85	3 940 363,81	19 457 090,25
TOTAL	O.11 (unit: Head)	75 786,00	76 545,00	77 307,00	78 082,00	78 862,00	386 582,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	15 714 756,00	15 883 033,00	16 051 310,00	16 219 587,00	16 219 587,00	80 088 273,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.3 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави

Intervention Code (MS)	I.Б.3
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Месодайното говедовъдство е дял от земеделския сектор, който осигурява основен продукт в потребителската кошница. Заради това неговото развитие е приоритет на националното стопанство, постигането на който допринася за устойчива продоволствена политика.

Прилагането на интервенцията е обвързано и с количеството на произвежданата продукция от земеделския стопанин.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглеждат в стопанството си 5 и повече женски животни с предназначение „за месо“; да реализира на пазара животни за клане, износ или продажба в други стопанства, както и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

· Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 5 и повече женски животни с предназначение „за месо“.

·Заявените за подпомагане животни трябва да са: на възраст от 22 месеца до 13 години;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

· Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при

условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените месодайни крави най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

·**Реализация на пазара**

0,3 говеда – за клане, износ, вътреобщностна търговия или продажба в други стопанства;

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 150 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Тези стопанства формират около 3% от всички стопанства в страната, но в тях се създава само около 0,8% от СП в отрасъла. Това означава, че преобладаващата част от тях имат много ниска производствена и добавена стойност. Брутната продукция от говеждо месо заема около 3% от брутната селскостопанска продукция. Добавената стойност от месо от ЕРД възлиза на 1,3% през 2016 г. Това показва, че месодайното говедовъдство е с ниска възвращаемост, намалена доходност и относително високи производствени разходи, разрастващо се като поголовие, но не като придадена стойност.Допънителни затруднения в сектора породи и ковид кризата, както и покачването на цените на горивата и електро енергията, което от своя страна доведе до значително повишаване на разходите за отглеждане на животните и добиване на продукция.

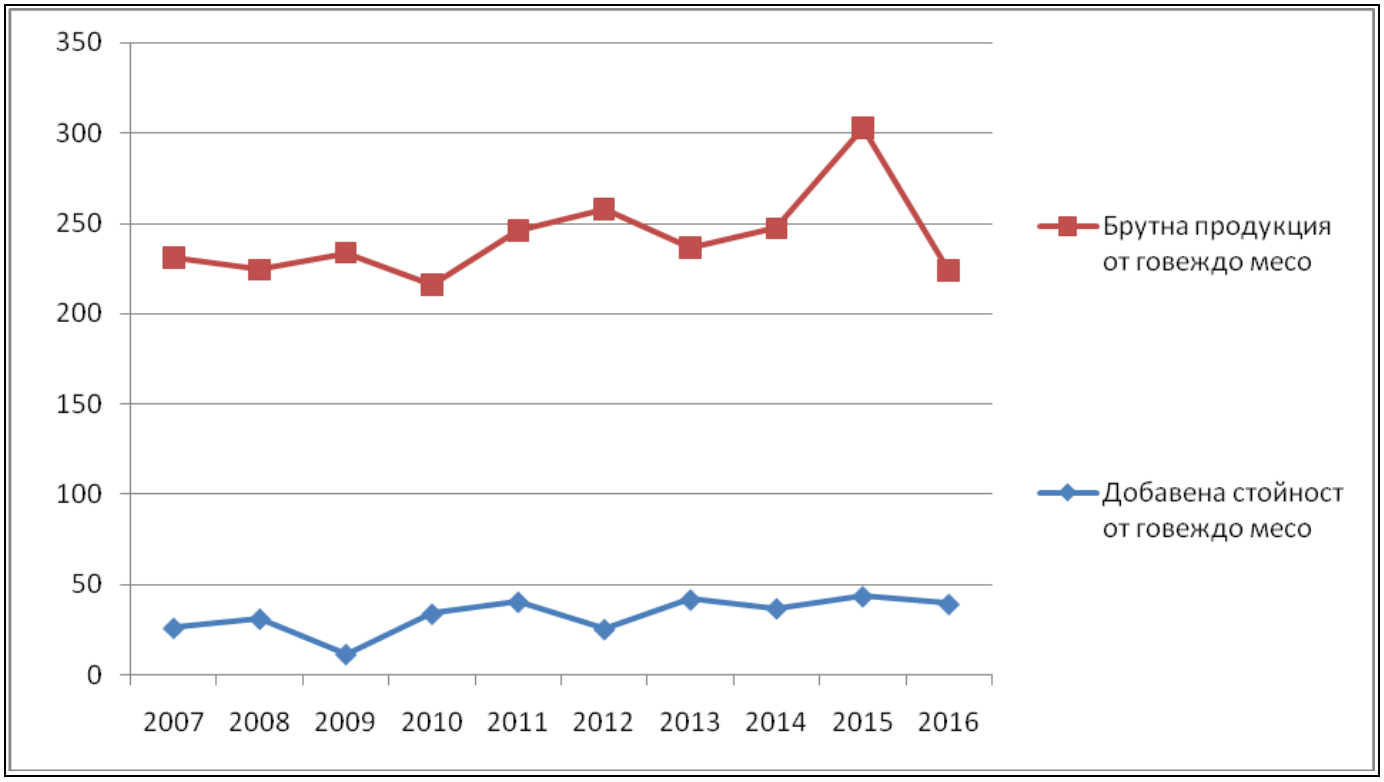

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Подкрепата на глава животно допринася в основна степен за големия ръст в поголовието и оказва силен ефект върху развитието на сектора. Обвързването на производството с продукцията при подпомагането на месодайното говедовъдство ще спомогне за засилване резултатите и да повиши пазарната ориентация и устойчивостта на специализираните в месодайното говедовъдство стопанства.

Кои са засегнатите сектори?

Говеждо и телешко

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

В България отглеждане на едрият рогат добитък е основен сектор на животновъдство в страна. Говеждото и телешкото е основен доставчик на червено месо за директна консумация и за преработка. Също така сектора създава трудова заетост в селските райони.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното

законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of 'head' as the support's basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and 'head' (i.e. how many of this unit corresponds to '1 head'?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.3-1 - до 150-то животно	Хомогенен		R.8;
I.Б.3-2 - над 150	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.3-1 - до 150-то животно

Предоставя се завишено подпомагане за първите 150 животни в стопанството

I.Б.3-2 - над 150

Подпомагане за над 150-то животно

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.3-1 - до 150-то животно	Planned unit amount	127,11	127,83	128,54	129,24	128,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	82,62	95,87	102,83	103,39	102,88	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	171,60	159,79	154,25	155,09	154,32	
	O.11 (unit: Head)	109 114,00	109 660,00	110 210,00	110 760,00	111 315,00	
	Planned output * Planned unit amount	13 869 480,54	14 017 837,80	14 166 393,40	14 314 622,40	14 315 109,00	70 683 443,14
I.Б.3-2 - над 150	Planned unit amount	101,68	102,26	102,83	103,39	102,88	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	66,09	76,70	82,26	82,71	82,30	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	137,27	127,83	123,40	124,07	123,46	
	O.11 (unit: Head)	2 692,00	2 707,00	2 720,00	2 737,00	2 745,00	
	Planned output * Planned unit amount	273 722,56	276 817,82	279 697,60	282 978,43	282 405,60	1 395 622,01
TOTAL	O.11 (unit: Head)	111 806,00	112 367,00	112 930,00	113 497,00	114 060,00	564 660,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	14 143 281,00	14 294 730,00	14 446 179,00	14 597 628,00	14 597 628,00	72 079 446,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.4 - Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави включени в развъдни програми

Intervention Code (MS)	I.Б.4
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави включени в развъдни програми
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Месодайното говедовъдство е дял от земеделския сектор, който осигурява основен продукт в потребителската кошница. Заради това неговото развитие е приоритет на националното стопанство, постигането на който допринася за устойчива продоволствена политика.

Прилагането на тази интервенция е насочено към поддържане и подобряване породния състав на месния сектор. Целта е добив на месна продукция с по-висок клас на качеството. Повишената добавена стойност на тази продукция има пряко отношение към икономическото състояние на земеделските стопани, отглеждащи месодайни породи говеда.

Прилагането на интервенцията е обвързано и с количеството на произвежданата продукция от земеделския стопанин.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглеждат в стопанството си 20 или повече месодайни крави от една порода включени в развъдни програми с предназначение за производство на месо; да реализира на пазара животни за клане, износ или продажба в други стопанства, както и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

· Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 20 или повече месодайни крави от една порода включени в развъдни програми с предназначение за производство на месо.

·Заявените за подпомагане животни трябва да са на възраст от 22 месеца до 13 години;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените месодайни крави най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

·Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

·**Реализация на пазара**

0,4 говеда – за клане, износ, вътреобщностна търговия или продажба в други стопанства

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 150 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Тези стопанства формират около 3% от всички стопанства в страната, но в тях се създава само около 0,8% от СП в отрасъла. Това означава, че преобладаващата част от тях имат много ниска производствена и добавена стойност. Брутната продукция от говеждо месо заема около 3% от брутната селскостопанска продукция. Добавената стойност от месо от ЕРД възлиза на 1,3% през 2016 г. Това показва, че месодайното говедовъдство е с ниска възвращаемост, намалена доходност и относително високи производствени разходи, разрастващо се като поголовие, но не като придадена стойност.Допънителни затруднения в сектора породи и ковид кризата, както и покачването на цените на горивата и електро енергията, което от своя страна доведе до значително повишаване на разходите за отглеждане на животните и добиване на продукция.

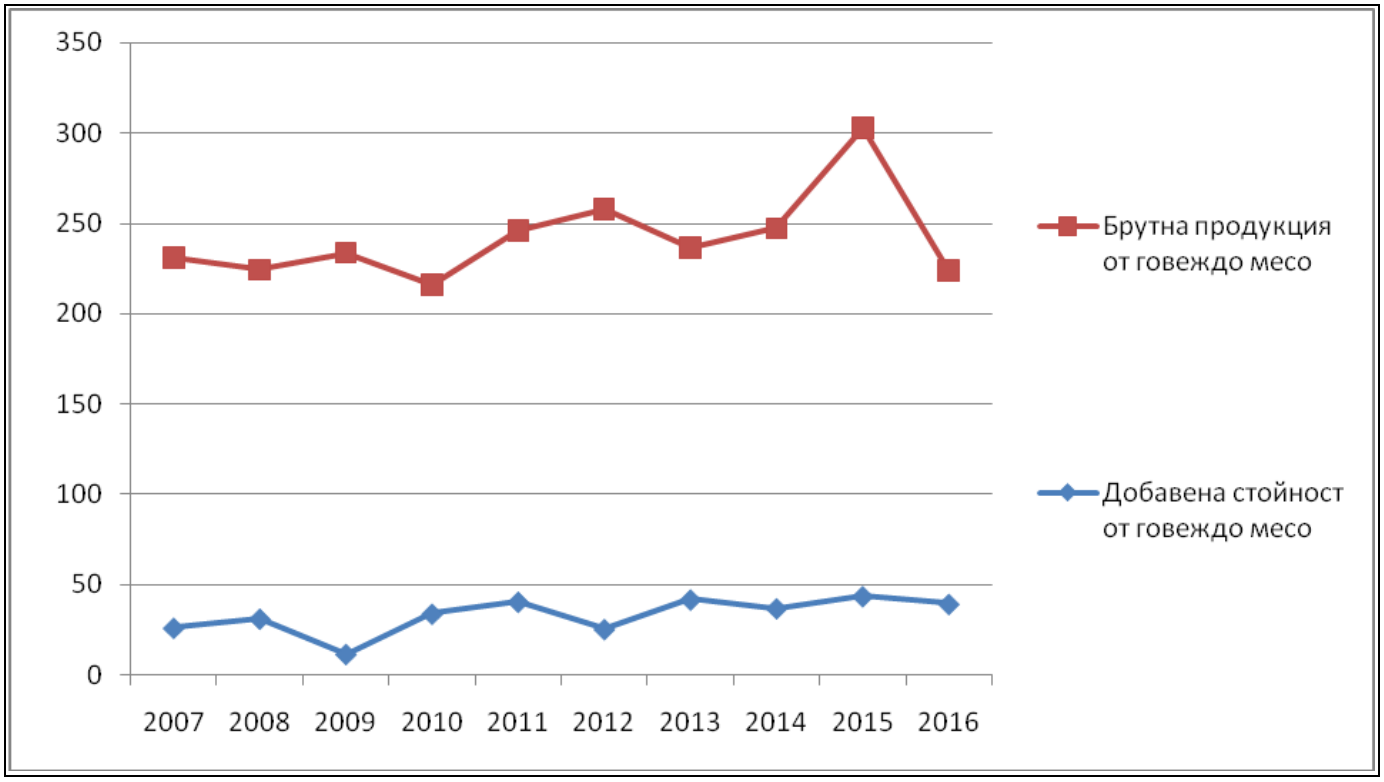

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Подкрепата на глава животно допринася в основна степен за големия ръст в поголовието и оказва силен ефект върху развитието на сектора. Обвързването на производството с продукцията при подпомагането на месодайното говедовъдство ще спомогне за засилване резултатите и да повиши пазарната ориентация и устойчивостта на специализираните в месодайното говедовъдство стопанства.

Кои са засегнатите сектори?

Говеждо и телешко

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

В България отглеждане на едрият рогат добитък е основен сектор на животновъдство в страна. Говеждото и телешкото е основен доставчик на червено месо за директна консумация и за преработка. Също така сектора създава трудова заетост в селските райони. Предоставянето на финансова помощ за животни включени в развъдни програми допринася за подобряване на породния състав на сектора, с което се цели производство на по-качествена продукция и по-добри икономически показатели.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополъването и развитието в

състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of 'head' as the support's basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and 'head' (i.e. how many of this unit corresponds to '1 head'?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.4-1 - до 150-то животно	Хомогенен		R.8;
I.Б.4-2 - над 150	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.4-1 - до 150-то животно

Предоставя се завишено подпомагане за първите до 150 животни от стопанството

I.Б.4-2 - над 150

подпомагане за над 150-то животно в стопанството

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.4-1 - до 150-то животно	Planned unit amount	187,12	187,25	187,36	187,45	185,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	121,63	140,43	149,89	149,96	148,48	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	252,61	234,06	224,83	224,94	222,72	
	O.11 (unit: Head)	11 543,00	11 659,00	11 775,00	11 894,00	12 012,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 159 926,16	2 183 147,75	2 206 164,00	2 229 530,30	2 229 427,20	11 008 195,41
I.Б.4-2 - над 150	Planned unit amount	149,69	149,80	149,89	149,96	148,48	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	97,30	112,35	119,91	119,97	118,78	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	202,08	187,25	179,87	179,95	178,18	
	O.11 (unit: Head)	435,00	439,00	444,00	447,00	453,00	
	Planned output * Planned unit amount	65 115,15	65 762,20	66 551,16	67 032,12	67 261,44	331 722,07
TOTAL	O.11 (unit: Head)	11 978,00	12 098,00	12 219,00	12 341,00	12 465,00	61 101,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 225 209,00	2 249 037,00	2 272 865,00	2 296 694,00	2 296 694,00	11 340 499,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.5 - Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи

Intervention Code (MS)	I.Б.5
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Застрашените от изчезване породи са дял от земеделския сектор, който има изключително значение за съхраняване на биологичното разнообразие, поддържане на естествените екосистеми, устойчиво развитие на регионите с природни ограничения за развитие на екстензивно земеделие, поддържане на националните традициите и местните общности. Заради това тяхното опазване е приоритет на националното стопанство, постигането на който допринася за устойчива продоволствена и демографска политика.

Прилагането на тази интервенция е насочено към поддържане на породния състав на застрашените от изчезване породи. Целта е добив на произведени по естествен начин, здравословни храни, със специфични, уникални за съответната порода качества. Повишената добавена стойност на тази продукция има пряко отношение към икономическото състояние на земеделските стопани, основно от необлагодетелстваните региони в страната. Прилагането на интервенцията е обвързано и със специфичните качества на произвежданата продукция от земеделския стопанин.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглеждат в стопанството си 20 и повече крави от една застрашена от изчезване порода да реализира на пазара животни за клане, износ или продажба в други стопанства, както и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински и зоотехнически изисквания.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

· Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 20 и повече крави от една застрашена от изчезване порода;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са: на възраст над 22 месеца;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените крави най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

·Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

·**Реализация на пазара**

·**Мляко или млечни продукти в еквивалент мляко – 2000 кг. или**

·Не се допуска доказване на реализация с документи за мляко за изхранване на животни в други стопанства.

0,25 говеда – за клане, износ, вътреобщностна или продажба в други стопанства за реализация

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 150 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Млечния сектор в България е изправен пред множество трудности, като в исторически план делът на млечния сектор в земеделието намалява и от 13% през 1990 година, през 2018 г. този процент вече е 9%. През 10 годишния период (2007-2017) се наблюдава тенденция на намаление на млечните крави отглеждани в стопанствата, като през 2017 г., техният брой е 252 хил. бр. или намаление с 25% спрямо 2007 г. Въпреки стабилизиране цените на млякото през 2017 г., броят на млечните крави намалява, като основната причина е настоящата нерентабилност на малките и средните стопанства с до 100-150 животни, които не успяват да увеличат продуктивността си, са най-силно засегнати.Постигнатите равнища при изкупуване на сурово краве мляко от преработвателите през 2017 г. е около 562 хил. т и след като в средата на разглеждания период започна да намалява в последните години количествата на преработеното общо мляко, и в частност кравето отбелязва ръст. В същото време поне 25-30% от кравето мляко и около 70% от овчето мляко продължава да не достига до мандрите. Причините за това са в големите трудности, които

преобладаващата част от стопанствата в страната изпитват, за да отговорят на изискванията за качество на млякото, особено в диапазона между 10 и 100-150 крави. От 2007 до 2017 г. количеството на преработеното краве мляко е намаляло с 22%. Причина за това е намаляване броя на млечните крави, респективно намаляване добива на краве мляко, както и проблемите с качеството на мляко, което отговаря на изискванията. Нарасналите паралелно с това възможности за директни продажби, като следствие от опасенията за съдържанието и качеството на млечните продукти продавани в търговската мрежа и ниските цени предлагани от мандрите на малките и средни по размер стопанства също води до поддържане на нисък дял на изкупеното мляко. Като резултат от намаление на млечното стадо, слабият прираст в продуктивността на животните и запазване сравнително висок дела на самозадоволяване в стопанствата, брутната продукция от мляко намалява от 2007 г. до 2016 г. с около 34%. През последните години брутната продукция от мляко съставлява около 9% от общата селскостопанска продукция. Добавената стойност от млечния сектор се изчислява на около 7%. Това показва, че млечният сектор в днешните условия е с намалена възвращаемост, влошен икономически резултат, понижена ефективност. Тази ситуация не стимулира производителите и не поощрява разширяване на производството от малките и средни стопанства. Тези класове стопанства са в затруднено положение, с недостатъчна доходност и недостиг на капиталов ресурс, за да разширят производството и да осъвременят производствените си мощности, за да увеличат продуктивността и да намалят зависимостта си от работна сила.

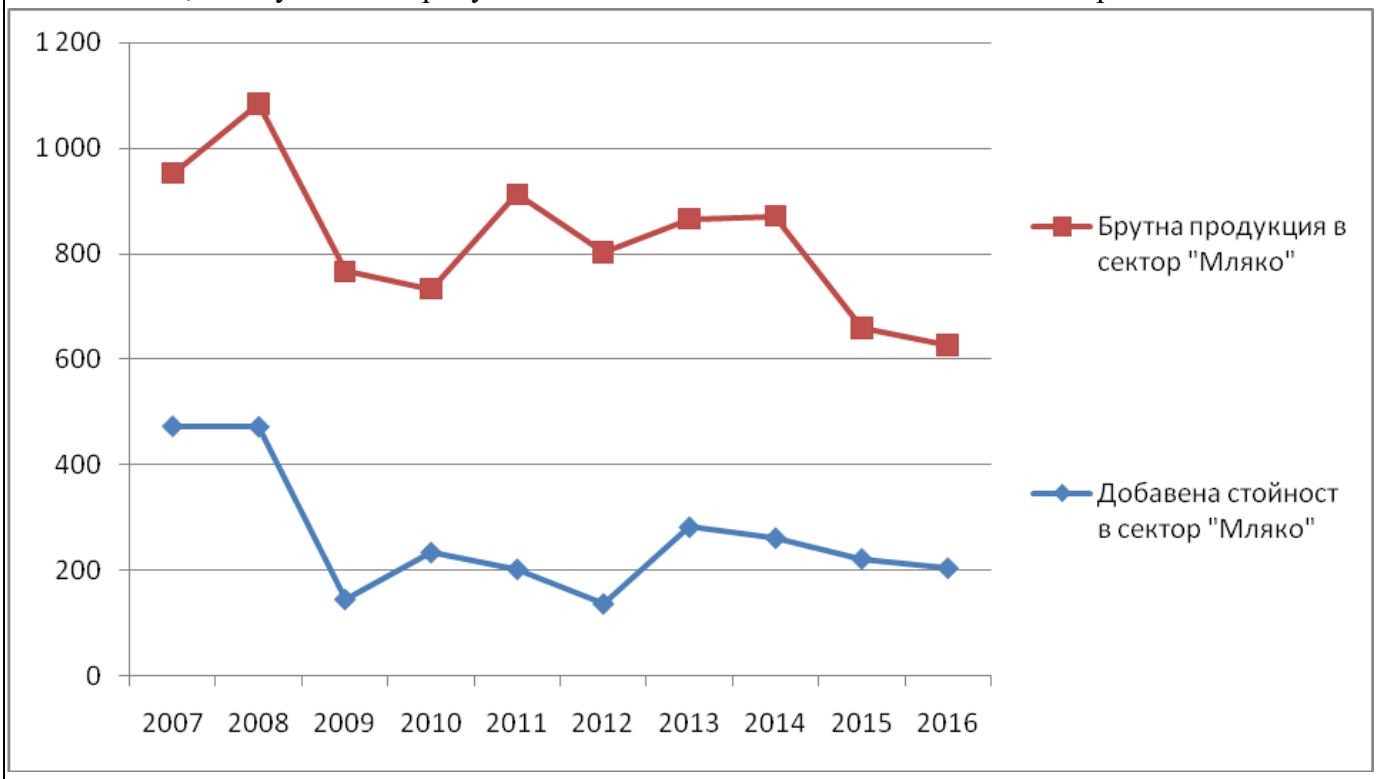

Цените на сочните и груби фуражи продължават да са високи, което също пречи на тяхното развитие. Инвестициите, за да отговорят на високите европейски стандарти са допълнително финансово бреме от което страдат средните и малки стопанства. Най-големите стопанства постигат един много добър резултат, намират се на позиции почти до най-високите стандарти за това производство в ЕС, но липсата на достатъчен брой такива стопанства и на средни такива води до незадоволителна цялостна картина в сектора.

Това означава, че преобладаващата част от тях имат много ниска производствена и добавена стойност. Брутната продукция от говеждо месо заема около 3% от брутната селскостопанска продукция. Добавената стойност от месо от ЕРД възлиза на 1,3% през 2016 г. Това показва, че месодайното говедовъдство е с ниска възвращаемост, намалена доходност и относително високи производствени разходи, разрастващо се като поголовие, но не като придадена стойност.Допънителни затруднения в сектора породи и ковид кризата, както и покачването на цените на горивата и електро енергията, което от своя страна доведе до значително повишаване на разходите за отглеждане на животните и добиване на продукция.

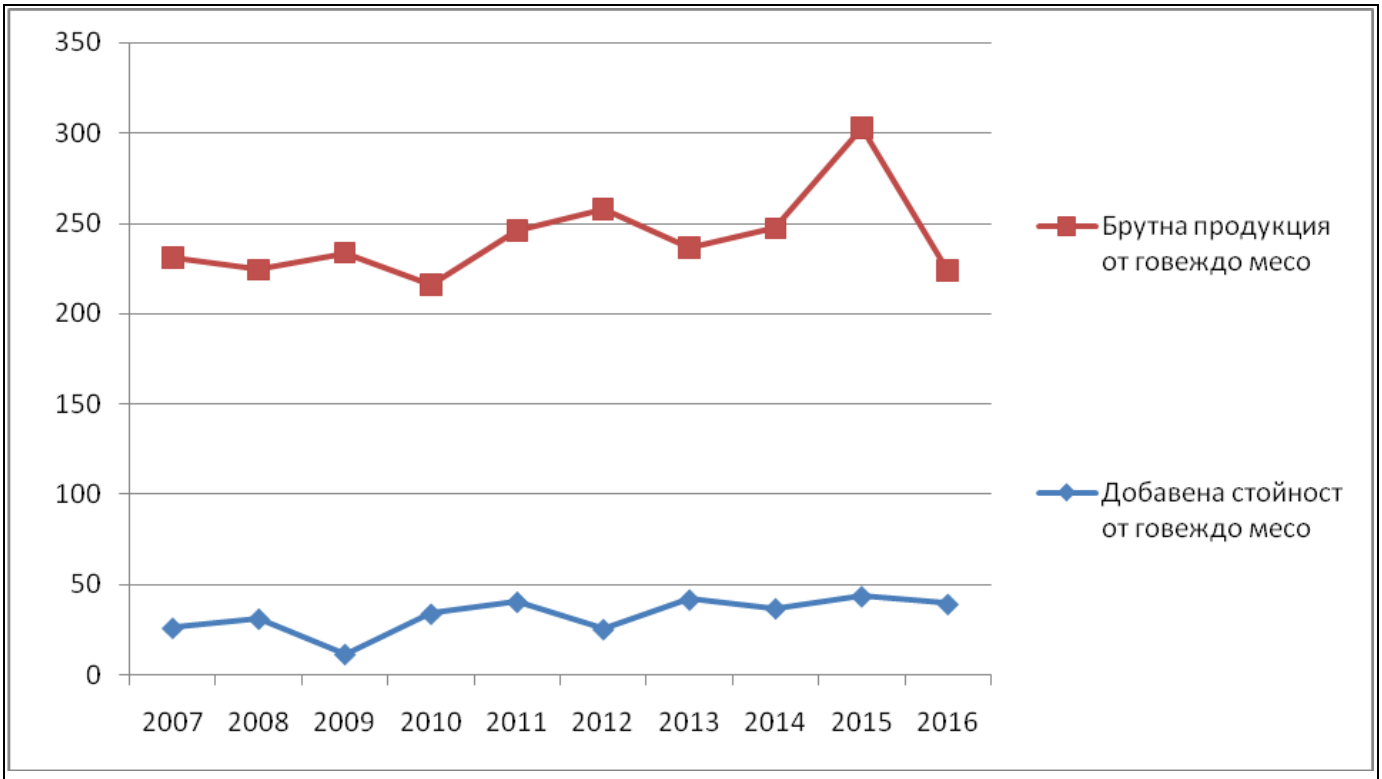

Допънителни затруднения в сектора породи и ковид кризата, както и покачването на цените на горивата и електро енергията, което от своя страна доведе до значително повишаване на разходите за отглеждане на животните и добиване на продукция.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Застрашените от изчезване животни са от особено значение за развитието на земеделието, поради специфичните генетични качества, които притежават. Условията на отглеждане на тези животни има пряко отношение към осигуряването на подходяща среда, за запазване на естествените им потребности, съобразно видът им. Поради значително по-ниската им продуктивност отглеждането на тази категория животни ги прави по-малко конкурентоспособни в сравнение с животните от комерсиалните породи. Същевременно добиваната от тях продукция е с високи качествени характеристики и специфични пазарни предпочитания. Подкрепата с обвързани плащания има за цел да допълни дохода на земеделските стопани, отглеждащи такива животни, до необходимото ниво за запазване на тяхната конкурентоспособност над прага за уязвимост.

Кои са засегнатите сектори?

Говеждо и телешко

Мляко и млечни продукти

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Застрашените от изчезване породи са дял от земеделския сектор, който има изключително значение за съхраняване на биологичното разнообразие, поддържане на естествените екосистеми, устойчиво развитие на регионите с природни ограничения за развитие на екстензивно земеделие, поддържане на националните традициите и местните общности. Заради това тяхното опазване е приоритет на националното стопанство, постигането на който допринася за устойчива продоволствена и демографска политика.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.5-1 - до 150-то животно	Хомогенен		R.8;
I.Б.5-2 - над 150	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.5-1 - до 150-то животно

Предоставя се завишено подпомагане за първите до 150 животни в стопанството

I.Б.5-2 - над 150

подпомагане за над 150-то животно

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.5-1 - до 150-то животно	Planned unit amount	84,57	85,05	85,53	85,99	85,56	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	54,97	63,79	68,42	68,79	68,45	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	114,17	106,31	102,64	103,19	102,67	
	O.11 (unit: Head)	42 141,00	42 351,00	42 560,00	42 775,00	42 990,00	
	Planned output * Planned unit amount	3 563 864,37	3 601 952,55	3 640 156,80	3 678 222,25	3 678 224,40	18 162 420,37
I.Б.5-2 - над 150	Planned unit amount	67,66	68,04	68,42	68,79	68,45	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	43,98	51,03	54,74	55,03	54,76	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	91,34	85,05	82,10	82,55	82,14	
	O.11 (unit: Head)	3 069,00	3 085,00	3 100,00	3 116,00	3 131,00	
	Planned output * Planned unit amount	207 648,54	209 903,40	212 102,00	214 349,64	214 316,95	1 058 320,53
TOTAL	O.11 (unit: Head)	45 210,00	45 436,00	45 660,00	45 891,00	46 121,00	228 318,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	3 771 542,00	3 811 928,00	3 852 315,00	3 892 701,00	3 892 701,00	19 221 187,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.6 - Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони

Intervention Code (MS)	I.Б.6
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище с регионални елементи**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се отназя за стопанствата в планински райони.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Отглеждането на животни в планински райони е предизвикателство за земеделските стопани, тъй като е обвързано с редица трудности – затруднено придвижване на хора и услуги, по-слабо развита инфраструктура, климатични особености и др. Особено затруднение срещат стопаните, отглеждащи едър рогат добитък, за който спецификите на планинското животновъдство са още по-меродавни. Природните и социално-икономическите ограничения в планинските райони, поставят допълнителни препятствия към устойчивостта на доходите на земеделските стопани. Включително затрудненията за осигуряване на необходимите количества концентриран фураж, липса на работна ръка и затруднения при механизацията на производствените процеси.

Продукцията, добита от животни, отглеждани в планински райони има добри показатели и нейното качество повишава конкурентното движение на суровини и хранителни продукти. Друг положителен отпечатък върху земеделския сектор е влиянието на говедовъдната дейности в планинските райони върху спецификите на ландшафта и поддържането на пасищата и ливадите. Затова прилагането на интервенцията е от голямо значение за развитието на говедовъдната дейности и за запазването на поминъка на населението в планинските райони.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда от 5 до 9 женски животни, които са с предназначение за производство на месо и/или мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

·Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си които отглеждат в стопанството си от 5 до 9 женски животни, които са с предназначение за производство на месо и/или мляко и чиито стопанства са в планински райони.

·Заявените за подпомагане животни по интервенцията трябва да са: на възраст от 22 месеца до 13 години;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените млечни крави най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Не се предвижда се модулация, поради това че интервенцията е насочена към малки стопанства в планински райони, стопанисващи от 5 до 9 крави.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Отглеждането на животни в планински райони е предизвикателство за земеделските стопани, тъй като е обвързано с редица трудности – затруднено придвижване на хора и услуги, по-слабо развита инфраструктура, климатични особености и др. Особено затруднение срещат стопаните, отглеждащи едър рогат добитък, за който спецификите на планинското животновъдство са още по-меродавни. Природните и социално-икономическите ограничения в планинските райони, поставят допълнителни препятствия към устойчивостта на доходите на земеделските стопани. Включително затрудненията за осигуряване на необходимите количества концентриран фураж, липса на работна ръка и затруднения при механизацията на производствените процеси.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Интервенцията е насочена към подпомагае на май-малките и уязвими стопанства в планинските райони, така че да се подкрепи тяхната устойчивост. Прилагането на интервенцията е от голямо значение за развитието на говедовъдната дейности и за запазването на поминъка на населението в планинските райони.

Кои са засегнатите сектори?

Говеждо и телешко

Мляко и млечни продукти

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Продукцията, добита от животни, отглеждани в планински райони има добри показатели и нейното качество повишава конкурентното движение на суровини и хранителни продукти. Друг положителен отпечатък върху земеделския сектор е влиянието на говедовъдната дейности в планинските райони върху спецификите на ландшафта и поддържането на пасищата и ливадите. Затова прилагането на интервенцията е от голямо значение за развитието на говедовъдната дейности и за запазването на поминъка на населението в планинските райони.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водополъването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.6-1 - Без модулация	Хомогенен	BG;	R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.6-1 - Без модулация

Предоставя се подпомагане без модулация на ставките, за стопанствата в планински райони.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.6-1 - Без модулация	Planned unit amount	141,78	141,86	141,95	142,03	140,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	92,16	106,40	113,56	113,62	112,48	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	191,40	177,33	170,34	170,44	168,72	
	O.11 (unit: Head)	2 482,00	2 507,00	2 532,00	2 558,00	2 584,00	
	Planned output * Planned unit amount	351 897,96	355 643,02	359 417,40	363 312,74	363 310,40	1 793 581,52
TOTAL	O.11 (unit: Head)	2 482,00	2 507,00	2 532,00	2 558,00	2 584,00	12 663,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	352 011,00	355 780,00	359 549,00	363 319,00	363 319,00	1 793 978,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.7 - Обвързано с производството подпомагане за биволи

Intervention Code (MS)	I.Б.7
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за биволи
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Отглеждането на биволи заема най-малък дял в животновъдния сектор. Тази дейност се отличава с висока трудо- и ресурсоемкост, но добиваната продукция намира реализация на млечни, месния и кожарския пазар. Пазарната ниша не е достатъчно разработена и притежава висок потенциал за развитие и силна конкурентоспособност. Предлаганите суровини и продукти от биволи попадат в сферата на луксозните и висококачествени пазарни асортименти.Прилагането на тази интервенция подпомага дейността на земеделските стопани и им осигурява възможност за устойчиво развитие и жизнеспособност. Високият потенциал на подотрасъла е основание финансирането по тази линия да бъде приоритетно.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда 10 или повече женски биволи, да реализира на пазара добитото мляко и дейността в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

- Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 10 или повече женски биволи.
- Стопанството да е в система за контрол и мониторинг на суровото мляко.
- Заявените за подпомагане животни трябва да са на възраст от 36 месеца до 18 години.
- Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените биволи най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

· Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

·Земеделските стопани трябва да са реализирали количества мляко и/или млечни продукти в еквивалент мляко, съответстващи най-малко на 400 кг мляко на допустимо животно.

Не се допуска доказване на реализация с документи за мляко за изхранване на животни в други стопанства

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 150 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

По отношение на производството на мляко в SWOT анализа, като най-слаба страна е отбелязано, ниска конкурентоспособност, намаляване на производството и ниска добавена стойност в секторите месо и мляко особено при малките и средните фамилни стопанства. Биволовъдството, като част от сектора за производство на мляко се характеризира с ферми, в които се отглеждат малък брой животни. Съгласно Анализа за структурата на земеделските стопанства, фермите в които се отглеждат биволи следват структурата на стопанствата с говеда. Най-много са земеделските стопанства, отглеждащи от 11 до 20 биволи, като броят им намалява в следващите сегменти до диапазона от 40 до 50 броя животни. В категорията стопанства от 10 до 50 броя попадат 65 % от стопанствата, в които се отглеждат 32 % от животните.

Малките земеделски стопанства в този сектор изпитват сериозни затруднения за запазване на устойчивостта си и повишаване на конкурентоспособността, поради малкия обем на производството и по-трудния достъп до пазара. Много често тези стопанства разполагат с ограничена земеделска площ и изхранването на животните е пряко свързано със закупуването на допълнителни фуражи. Наличието на тези фактори обуславя и необходимостта от допълнителна обвързана подкрепа.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Прилагането на тази интервенция подпомага дейността на земеделските стопани и им осигурява възможност за устойчиво развитие и жизнеспособност.

Кои са засегнатите сектори?

Мляко и млечни продукти

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Високият потенциал на подотрасъла е основание финансирането по тази линия да бъде приоритетно. Пазарната ниша не е достатъчно разработена и притежава висок потенциал за развитие и силна конкурентоспособност.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of 'head' as the support's basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and 'head' (i.e. how many of this unit corresponds to '1 head'?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.7-1 - До 150	Хомогенен		R.8;
I.Б.7-2 - над 150	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.7-1 - До 150

Предоставя се завишено подпомагане за първите до 150 животни в стопанството

I.Б.7-2 - над 150

Подпомагане за над 150-то животни в стопанството

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.7-1 - До 150	Planned unit amount	206,91	207,04	207,16	207,26	205,20	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	134,49	155,28	165,73	165,81	164,16	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	279,33	258,80	248,59	248,71	246,24	
	O.11 (unit: Head)	10 020,00	10 121,00	10 222,00	10 324,00	10 428,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 073 238,20	2 095 451,84	2 117 589,52	2 139 752,24	2 139 825,60	10 565 857,40
I.Б.7-2 - над 150	Planned unit amount	165,53	165,63	165,73	165,81	164,16	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	107,59	124,22	132,58	132,65	131,33	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	223,47	207,04	198,88	198,97	196,99	
	O.11 (unit: Head)	1 335,00	1 349,00	1 363,00	1 376,00	1 390,00	
	Planned output * Planned unit amount	220 982,55	223 434,87	225 889,99	228 154,56	228 182,40	1 126 644,37
TOTAL	O.11 (unit: Head)	11 355,00	11 470,00	11 585,00	11 700,00	11 818,00	57 928,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 294 355,00	2 318 923,00	2 343 492,00	2 368 060,00	2 368 059,00	11 692 889,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.8 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми

Intervention Code (MS)	I.Б.8
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Отглеждането на дребни преживни животни е селскостопанска дейност, която набавя висококачествени млечни продукти, търсено месо със специфични вкусови и хранителни качества и осигурява суровина за текстилната и кожарската промишленост.

Млечните продукти от дребни преживни животни, се отличават с висока масленост, специфичен вкус и висок дял в потребителската кошница. Прилагането на интервенцията допринася за осигуряване на икономическа стабилност на земеделските стопани, отглеждащи овце и кози, като по този начин повишава тяхната конкурентоспособност и стабилно позициониране на пазара.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда в стопанството си 50 или повече овце-майки от една порода включени в развъдни програми и/или 20 или повече кози-майки от една порода включени в развъдни програми, да реализира на пазара добитото мляко и/или месо и дейността им в стопанството да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

• Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си 50 или повече овце-майки от една порода включени в развъдни програми и/или 20 или повече кози-майки от една порода включени в

развъдни програми.

• Животновъдните обекти в стопанството отглеждащи млечни породи животни да са в система за контрол и мониторинг на суровото мляко;

• Заявените за подпомагане животни трябва да са на възраст от 12 месеца до 84 месеца за овце и до 108 месеца за кози.

• Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

• Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените овце-майки и/или кози-майки най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

• Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна.

• Реализация на продукция:

За млечни породи - земеделските стопани трябва да са реализирали количества мляко и/или млечни продукти в еквивалент мляко, съответстващи най-малко на:

- 100 кг. мляко за овца-майка;

- 250 кг мляко за коза-майка;

- Не се допуска доказване на реализация с документи за мляко за изхранване на животни в други стопанства.

За месодайни породи – земеделските стопани трябва да са реализирали количества за клане, износ, вътреобщностна търговия или продажба в други стопанства, съответстващи най-малко на 1 бр. агне/яре (родени в стопанството) на допустимо за подпомагане животно;

• Не се допуска едновременно подпомагане за едно животно по тази схема и по схемата за преходна национална помощ.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Предвижда се модулация на ставките за подпомагане в съотношение 1:1,25 в полза на първите 300 животни в стопанството.

Целта на модулацията засилване на подкрепата за по-малките стопанства, с което да се повиши тяхната устойчивос и конкурентоспособност.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Овцевъдството и козевъдството са традиционни производства в селските райони на страната и са свързани с опита и традициите на населението в тях. Динамиката в изменението на броя на овцете и козите в България и през последните години продължава да следва посоката на непрекъснато

намаляване. За последните 10 години в страната, най-голямо намаление в броя на овцете и овцете майки е отчетено през 2017 г. (1 316,8 хил. бр. овце, в т. ч. 1 096,4 хил. овце-майки), а при козите през 2016 г. (237,5 хил. бр. кози и 199,4 хил. кози-майки. От 2007 г. до 2017 г. броят на козите в България драстично намалява – от 444,5 хил. бр. до 257,0 хил. бр., а на козите-майки, съответно от 406,1 хил. бр. до 220,9 хил. бр.

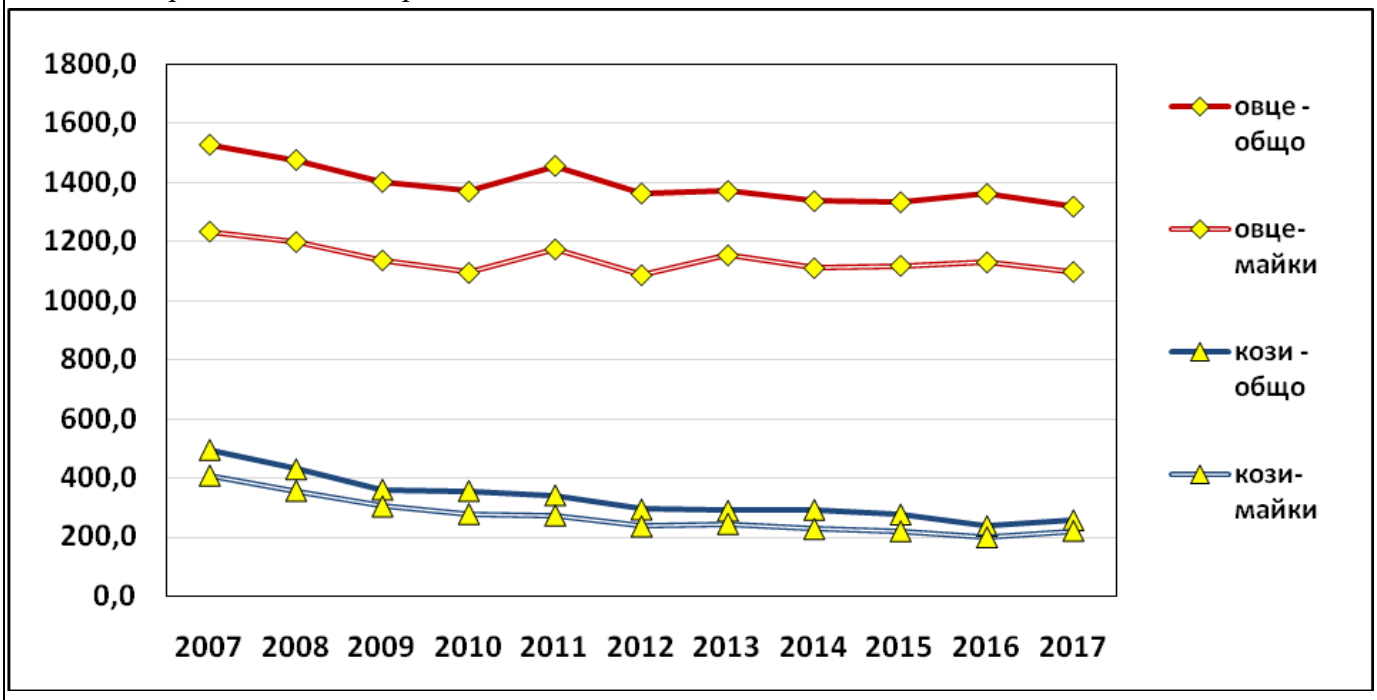

В началото на периода изкупеното овче мляко съставлява около 41% от общото производство, докато при козето мляко, този процент е 8%. В края на периода, това съотношение при овчето мляко е 30%, докато при козето мляко делът е 23%. Забелязва се значително повишение в изкупеното козе мляко, което се дължи не на обемите на това мляко в мандрите, а на намалението на общото производство на козе мляко с 47%. Това което прави впечатление е, че производството специално на овче мляко, намалява по-бързо отколкото броят на млечните овце, което означава че средният млеконадой намалява през разглеждания период. Обяснение за това трябва да се търси в относително неатратрактивните изкупни цени на това мляко, които през последните 2-3 години намаляват и вече са около 1,15 лв/л.

Овцевъдството в България се доминира от млечна специализация, което го различава от основната част на световното овцевъдство, което е доминирано от това за месо и вълна. Месото от ДРД е с най-малък принос в общото количество на произведеното месо в страната. Физическият обем на продукцията през последните години възлиза на 9,5-10 хил. тона, а заедно с козите и овцете е около 13 хил. т, което е около 7% от цялото производство на месо. Използване само на месото от агнета и на възрастни животни като приход от овцевъдството не може да даде достатъчен доход и възвращаемост, при срива в търсенето и в цената на вълната, което прави развитието на месното направление икономически неустойчиво. В сравнение с млечното овцевъдство, приходите в месното направление са много по-малки, липсва търсене на другия продукт от овцете – вълната, и няма система за премиране на тежките агнета и овце от месодайните породи.

Като брой стопанства, те представляват около 13,5% от всички стопанства в страната, но в тях се намира едва 4,1% от производствената икономическа стойност в отрасъла. Това означава, че тези стопанства са доста под средните равнища на производствен обем в селското стопанство и оттам имат недостатъчна възвращаемост и доходност. Около 82% от стопанствата са с икономически размер под 8 хил.евро, а тези над 50 хил.евро – 1,3%. В стопанствата под 8 хил.евро се концентрира около 25% от продукцията от овцевъдство (включително и на месо от ДРД), докато в най-големите - около 19%. В средния клас стопанства (50-200 млечни овце) се концентрира основата на българското овцевъдство. Брутната продукция от месо от ДРД намалява между 2007-2016 г., с около 19%, а добавената стойност се съкращава с около 44%. Причините за това са в нарасналите разходи, които изпреварват ръста в доходите, както и в запазване сравнително висок дела на полупазарните и малки стопанства. Отличителното при малките стопанства е, че те успяват да постигнат добра ефективност на единица животно, снижавайки максимално нивото на

производствени разходи и постигайки едни от най-високите равнища на съотношение между общи приходи към производствени разходи на единица животно. Проблемът при тях е, че високата ефективност на животинска единица не важи на ниво стопанство, където заради постоянните разходи и остойностяване на вложения труд, ефективността пада драстично. Същевременно месото от ДРД дава около 3,6% от брутната селскостопанска продукция през 2016 г, докато добавената стойност е 2%. Това показва подобно и при другите тревопасни направления на животновъдството за намалената ефективност и възвращаемост на производството на месо от ДРД, а всичко това предопределя свиване на производството.

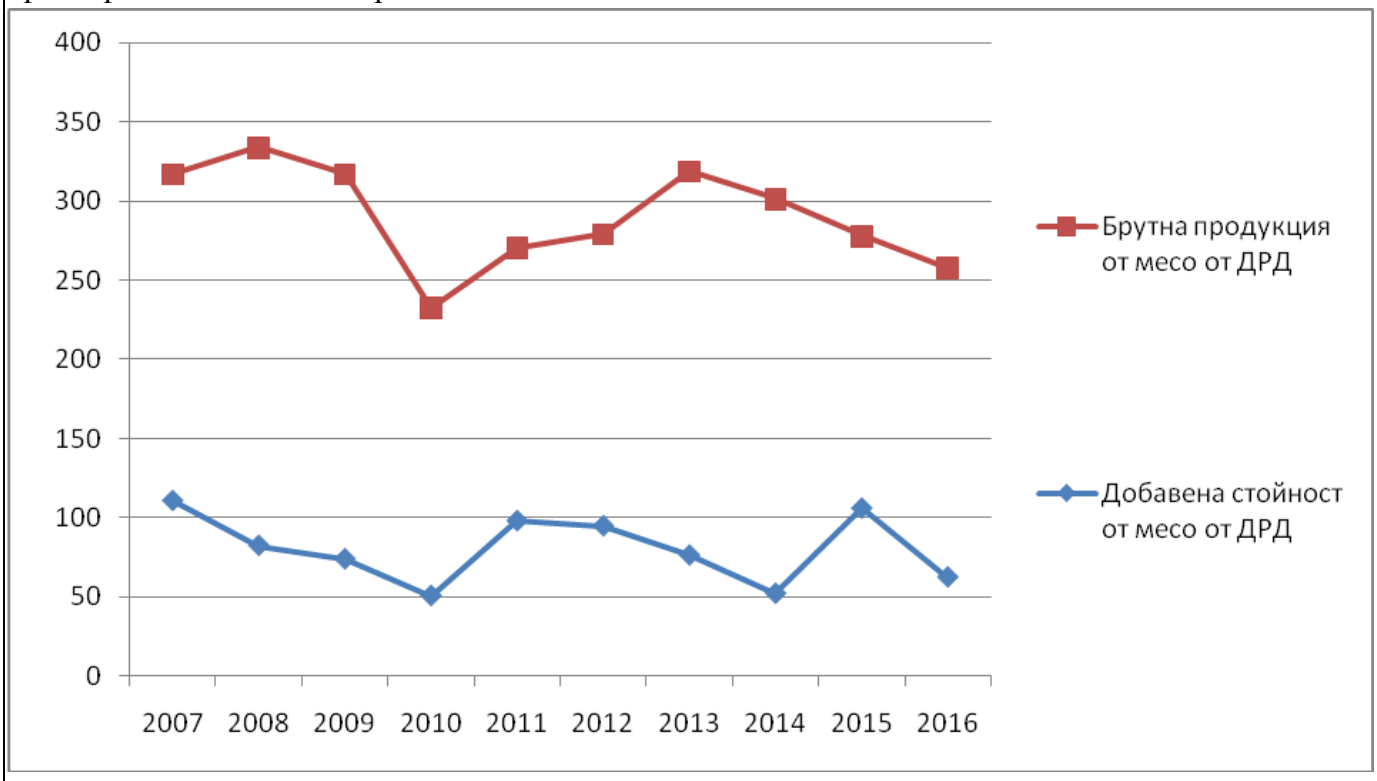

Производството на месо от ДРД е застрашено от недостига на работна сила, тъй като отглеждането на животните е свързано с нуждата от работна ръка за доминиращия пасищен начин на гледане на стадата. Ниската ефективност и рентабилност обаче не са предпоставка да се заделят повече средства за увеличаване на възнагражденията, което частично може да реши този недостиг, поради което бъдещето на сектора е несигурен и то в случай, че публичното подпомагане намалее.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността
☒ to improve quality
☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Прилагането на интервенцията допринася за осигуряване на икономическа стабилност на земеделските стопани, отглеждащи овце и кози, като по този начин повишава тяхната конкурентоспособност и стабилно позициониране на пазара.

Кои са засегнатите сектори?

Овче и козе месо

Мляко и млечни продукти

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Овцевъдството и козевъдството са традиционни производства в селските райони на страната и са свързани с опита и традициите на населението в тях. Отглеждането на дребни преживни животни е селскостопанска дейност, която набавя висококачествени млечни продукти, търсено месо със

специфични вкусови и хранителни качества. Млечните продукти от дребни преживни животни, се отличават с висока масленост, специфичен вкус и висок дял в потребителската кошница.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of ‘head’ as the support’s basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and ‘head’ (i.e. how many of this unit corresponds to ‘1 head’?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.8-1 - до 300	Хомогенен		R.8;
I.Б.8-2 - над 300	Хомогенен		R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.8-1 - до 300

Предоставя се завишено подпомагане за първите 300 животни в стопанството

I.Б.8-2 - над 300

Подпомагане за животните над 300 в стопанството

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.8-1 - до 300	Planned unit amount	43,04	43,07	43,10	43,12	42,69	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	27,98	32,30	34,48	34,50	34,15	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	58,10	53,84	51,72	51,74	51,23	
	O.11 (unit: Head)	176 050,00	177 810,00	179 570,00	181 380,00	183 200,00	
	Planned output * Planned unit amount	7 577 192,00	7 658 276,70	7 739 467,00	7 821 105,60	7 820 808,00	38 616 849,30
I.Б.8-2 - над 300	Planned unit amount	34,43	34,46	34,48	34,49	34,15	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	22,38	25,85	27,58	27,59	27,32	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	46,48	43,08	41,38	41,39	40,98	
	O.11 (unit: Head)	25 480,00	25 730,00	25 980,00	26 230,00	26 500,00	
	Planned output * Planned unit amount	877 276,40	886 655,80	895 790,40	904 672,70	904 975,00	4 469 370,30
TOTAL	O.11 (unit: Head)	201 530,00	203 540,00	205 550,00	207 610,00	209 700,00	1 027 930,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	8 454 538,00	8 545 072,00	8 635 605,00	8 726 138,00	8 726 138,00	43 087 491,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

I.Б.9 - Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони

Intervention Code (MS)	I.Б.9
Име на интервенцията	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони
Вид интервенция	CIS(32) - Обвързано с производството подпомагане на доходите
Общ показател за крайния продукт	O.11. Брой на животните, за които се използва обвързано с производството подпомагане на доходите

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище с регионални елементи**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Подпомагане за стопанства в планински райони.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.3	Потребност от подпомагане на земеделските стопанства в секторите зеленчуци, трайни насаждения и	висок приоритет	Да
П.2.1.	Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодо	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.8 Дял на стопанствата, ползващи се от обвързано с производството подпомагане на доходите с цел подобряване на конкурентоспособността, устойчивостта или качеството

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Отглеждането на дребни преживни животни в планински райони е благоприятно за развитието на точно този отрасъл в земеделието. Овцете и особено козите са лесно подвижни и предпочитат даденостите на планинския ландшафт. Спецификите на планинските райони обаче затрудняват самите земеделски стопани при осигуряването на фураж и при движението на стоки и услуги, необходими за отглеждането на добитъка. Затова прилагането на тази интервенция е насочено както към стимулиране развитието на дейността в планинските райони, така и към стабилизиране на доходите на стопаните. Подпомагането за овце и кози в планински райони повишава конкурентоспособността на земеделците, с което допринася за продоволствената сигурност на населението.

Основно изискване по интервенцията е земеделският стопанин да отглежда си от 10 до 49 женски животни (овце-майки и/или кози-майки) в планински райони и дейността им да бъде съобразена с всички ветеринарно-медицински изисквания.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

· Земеделски стопани, които отглеждат в стопанството си от 10 до 49 женски животни (овце-майки и/или кози-майки) в планински райони;

· Заявените за подпомагане животни трябва да са идентифицирани и регистрирани в системата за идентификация и регистрация на животните на БАБХ.

·Заявените за подпомагане животни по интервенцията трябва да са: на възраст от 12 месеца до 84 месеца за овце и до 108 месеца за кози;

· Земеделските стопани трябва да продължат да отглеждат заявените овце-майки и/или кози-майки най-малко 80 дни от деня, следващ последния ден за подаване на заявленията за подпомагане.

Земеделските стопани могат да заменят заявените животни с други, отговарящи на изискванията за подпомагане към последния ден за подаване на заявления за подпомагане, при условие че извършат замяната в срок до 20 дни от края на събитието, което я е наложило и надлежно са уведомили Разплащателна агенция в срок от 7 работни дни следващи деня на фактическата замяна

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Range and amounts of support

Описание

Финансовата помощ се предоставя на земеделските стопани на глава допустимо за подпомагане животно.

Размерът на подпомагане се определя с оглед постигането на задоволителна добавка към по-високите нужди от подкрепа на доходите на земеделските стопани в секторите с ниска рентабилност, стимулиращ ги да продължат земеделското производство. При определяне на нивото на подпомагането е следван принципът на предвидимостта чрез осигуряване на последователност и приемственост в подкрепата за земеделските стопани, за да бъдат удовлетворени очакванията на бенефициерите, които са били обект на подкрепа до момента.

Не се предвижда се модулация, поради това че интервенцията е насочена към малки стопанства в планински райони, стопанисващи от 10 до 49 овце и/или кози.

8 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Обосновка на трудностите, през които преминават целевите сектори/производства или видовете селскостопански практики, развивани в тях.

Овцевъдството и козевъдството са традиционни производства в селските райони на страната и са свързани с опита и традициите на населението в тях. Динамиката в изменението на броя на овцете и козите в България и през последните години продължава да следва посоката на непрекъснато намаляване. За последните 10 години в страната, най-голямо намаление в броя на овцете и овцете майки е отчетено през 2017 г. (1 316,8 хил. бр. овце, в т. ч. 1 096,4 хил. овце-майки), а при козите през 2016 г. (237,5 хил. бр. кози и 199,4 хил. кози-майки. От 2007 г. до 2017 г. броят на козите в България драстично намалява – от 444,5 хил. бр. до 257,0 хил. бр., а на козите-майки, съответно от 406,1 хил. бр. до 220,9 хил. бр.

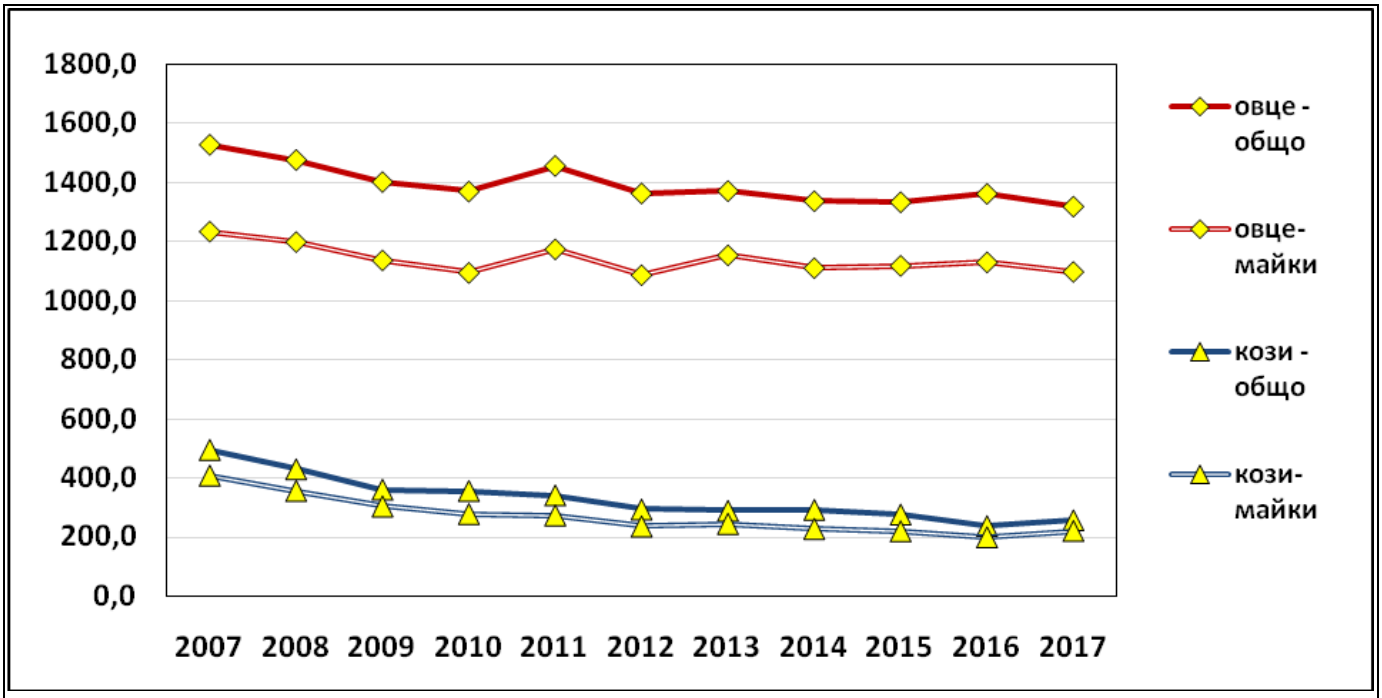

В началото на периода изкупеното овче мляко съставлява около 41% от общото производство, докато при козето мляко, този процент е 8%. В края на периода, това съотношение при овчето мляко е 30%, докато при козето мляко делът е 23%. Забелязва се значително повишение в изкупеното козе мляко, което се дължи не на обемите на това мляко в мандрите, а на намалението на общото производство на козе мляко с 47%. Това което прави впечатление е, че производството специално на овче мляко, намалява по-бързо отколкото броят на млечните овце, което означава че средният млеконадой намалява през разглеждания период. Обяснение за това трябва да се търси в относително неатратрактивните изкупни цени на това мляко, които през последните 2-3 години намаляват и вече са около 1,15 лв/л.

Овцевъдството в България се доминира от млечна специализация, което го различава от основната част на световното овцевъдство, което е доминирано от това за месо и вълна. Месото от ДРД е с най-малък принос в общото количество на произведеното месо в страната. Физическият обем на продукцията през последните години възлиза на 9,5-10 хил. тона, а заедно с козите и овцете е около 13 хил. т, което е около 7% от цялото производство на месо. Използване само на месото от агнета и на възрастни животни като приход от овцевъдството не може да даде достатъчен доход и възвращаемост, при срива в търсенето и в цената на вълната, което прави развитието на месното направление икономически неустойчиво. В сравнение с млечното овцевъдство, приходите в месното направление са много по-малки, липсва търсене на другия продукт от овцете – вълната, и няма система за премиране на тежките агнета и овце от месодайните породи.

Като брой стопанства, те представляват около 13,5% от всички стопанства в страната, но в тях се намира едва 4,1% от производствената икономическа стойност в отрасъла. Това означава, че тези стопанства са доста под средните равнища на производствен обем в селското стопанство и оттам имат недостатъчна възвращаемост и доходност. Около 82% от стопанствата са с икономически размер под 8 хил.евро, а тези над 50 хил.евро – 1,3%. В стопанствата под 8 хил.евро се концентрира около 25% от продукцията от овцевъдство (включително и на месо от ДРД), докато в най-големите - около 19%. В средния клас стопанства (50-200 млечни овце) се концентрира основата на българското овцевъдство. Брутната продукция от месо от ДРД намалява между 2007-2016 г., с около 19%, а добавената стойност се съкращава с около 44%. Причините за това са в нарасналите разходи, които изпреварват ръста в доходите, както и в запазване сравнително висок дела на полупазарните и малки стопанства. Отличителното при малките стопанства е, че те успяват да постигнат добра ефективност на единица животно, снижавайки максимално нивото на производствени разходи и постигайки едни от най-високите равнища на съотношение между общи приходи към производствени разходи на единица животно. Проблемът при тях е, че високата ефективност на животинска единица не важи на ниво стопанство, където заради постоянните разходи и остойностяване на вложения труд, ефективността пада драстично. Същевременно месото от ДРД дава около 3,6% от брутната селскостопанска продукция през 2016 г, докато добавената

стойност е 2%. Това показва подобно и при другите тревопасни направления на животновъдството за намалената ефективност и възвращаемост на производството на месо от ДРД, а всичко това предопределя свиване на производството.

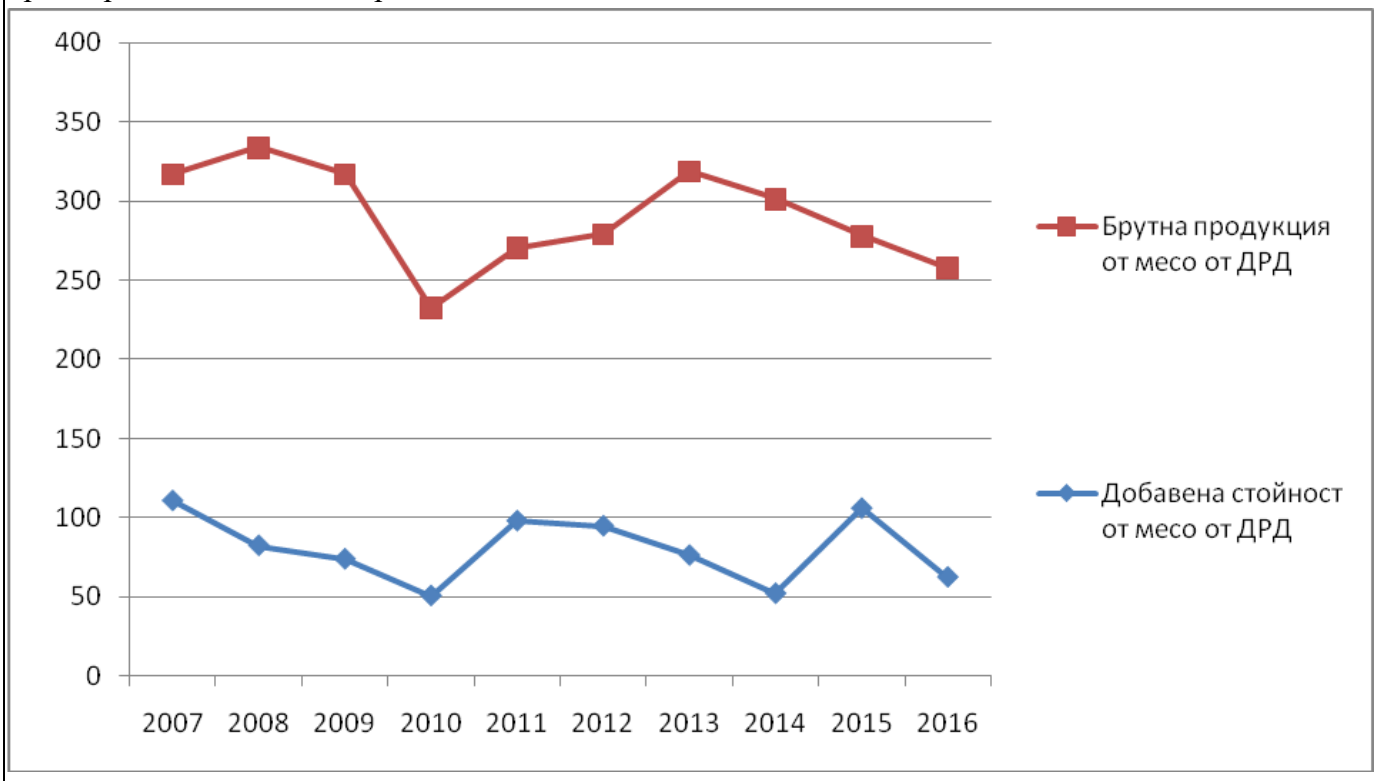

Производството на месо от ДРД е застрашено от недостига на работна сила, тъй като отглеждането на животните е свързано с нуждата от работна ръка за доминиращия пасищен начин на гледане на стадата. Ниската ефективност и рентабилност обаче не са предпоставка да се заделят повече средства за увеличаване на възнагражденията, което частично може да реши този недостиг, поради което бъдещето на сектора е несигурен и то в случай, че публичното подпомагане намалее.

Каква е целта на интервенцията по отношение на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях?

☒ за подобряване на конкурентоспособността

☒ to improve quality

☒ за подобряване на устойчивостта

Как интервенцията ще допринесе за справяне с установените трудности във връзка с тази цел (напр. обяснение относно насочеността на интервенцията)?

Затова прилагането на тази интервенция е насочено както към стимулиране развитието на дейността в планинските райони, така и към стабилизиране на доходите на стопаните.

Кои са засегнатите сектори?

Мляко и млечни продукти

Овче и козе месо

Обосновка на значението на целевите сектори/производства или на видовете селскостопански практики, развивани в тях

Подпомагането за овце и кози в планински райони повишава конкурентоспособността на земеделците, с което допринася за продоволствената сигурност на населението.

Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC).

В периода 2015-2020 и през кампании 2021 и 2022 като преходен период България продължава подкрепата в сектора. И въпреки прилаганата подкрепа, нивата на производство са далеч под нивата, традиционни за България в минали периоди. Министерство на земеделието работи в близко сътрудничество с Министерство на околната среда и водите, откъдето нямаме индикации или информация, че прилагането на схемите за обвързана подкрепа за животни да са оказали

неблагоприятно въздействие що се отнася до опазването на водите в качествено и количествено отношение и осигуряването на устойчивото използване на водите. Анализ на характеристиките на речните басейни, на влиянието на човешките дейности, анализ на водоползването и развитието в състоянието на водите са предмет на мониторинг от държавите-членки. Директива 2000/60 ЕО на Европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите е транспонирана в националното законодателство в Закона за водите, чието прилагане е в компетенциите на Министерство на околната среда и водите. Частично се гарантира спазването на разпоредбите на директивата и чрез системата от предварителните условия, съгласно която бенефициентите на директни плащания подлежат на санкции, ако не отговарят на ЗИУ и стандартите за ДЗЕС.

Интервенцията финансирана ли е частично или изцяло от допълнителното плащане за протеинови култури (максимум 2 %) in accordance with Art. 96(3) of SPR?

☐ Да ☒ Не

If the intervention targets a mix between legumes and grasses: please indicate the minimium percentage of legumes in the mix.

N/A

Coupled income support granted to silkworms is an animal based support, where the use of 'head' as the support's basic unit requires prior clarification of the followings:

please clarify the conversion rate between this unit and 'head' (i.e. how many of this unit corresponds to '1 head'?) for the purpose of e.g. indicators.

N/A

It is possible to give further clarification in comment (e.g. the weight of eggs that a box must contain)

9 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение дали и, ако да, как интервенцията спазва съответните разпоредби на член 6.5 или приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство (синя кутия)

11 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Б.9-1 - Без модулация	Хомогенен	BG;	R.8;

Explanation and Justification (including the flexibility)

I.Б.9-1 - Без модулация

Предоставя се подпомагане за стопанствата в планинските райони.

12 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2024 - 2028
	Calendar Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Б.9-1 - Без модулация	Planned unit amount	21,29	21,84	22,30	22,64	22,64	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	13,84	16,38	17,84	18,11	18,11	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	28,74	27,30	26,76	27,17	27,17	
	O.11 (unit: Head)	53 145,00	52 360,00	51 824,00	51 580,00	51 580,00	
	Planned output * Planned unit amount	1 131 457,05	1 143 542,40	1 155 675,20	1 167 771,20	1 167 771,20	5 766 217,05
TOTAL	O.11 (unit: Head)	53 145,00	52 360,00	51 824,00	51 580,00	51 580,00	260 489,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 131 462,00	1 143 578,00	1 155 694,00	1 167 810,00	1 167 810,00	5 766 354,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						

5.2 Sectoral Interventions
Плодове и зеленчуци

Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Г.1 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА	Среден		R.10; R.11;

Description

I.Г.1 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА

Планираната единична сума е определена въз основа на средногодишния бюджет на база реализиран оборот от една организация на производители в размер на 4 500 000,00 лв. при заложен таван от 2 300 000 € за 1 оперативна програма при минимален период на изпълнение на програмата 3 години

Planned Unit Amounts - financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Г.1 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		94 334,80	94 334,80	94 334,80	94 334,80	
	O.35 (unit: Operational Programmes)		3,00	4,00	4,00	4,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		283 004,40	377 339,20	377 339,20	377 339,20	

INVRE(47(1)(a)) - - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and other actions

I.Г.1 - Интервенции в сектор „Плодове и зеленчуци“

Intervention Code (MS)	I.Г.1
Име на интервенцията	Интервенции в сектор „Плодове и зеленчуци“
Вид интервенция	INVRE(47(1)(a)) - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and other actions
Общ показател за крайния продукт	O.35. Брой на подпомогнатите оперативни програми

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
BOOST(46(g)) boosting products' commercial value and quality, including improving product quality and developing products with a protected designation of origin or with a protected geographical indication or covered by Union or national quality schemes recognised by Member States
CLIMA(46(f)) contributing to climate change mitigation and adaptation
CONC(46(b)) concentration of supply and placing on the market of the products, including through direct marketing
MARKET(46(h)) promotion and marketing of the products
PROD(46(a)) planning and organisation of production, adjusting production to demand, in particular with regard to quality and quantity, optimisation of production costs and returns on investments, stabilising producer prices
PROMO(46(e)) promoting, developing and implementing: (i) production methods and techniques that are respectful of the environment; (ii) pest and disease resilient production practices; (iii) animal health and welfare standards going beyond minimum requirements established under Union and national law; (iv) reduction of waste and environmentally sound use and management of by-products, including their re-usage and valorisation; (v) protection and enhancement of biodiversity and sustainable use of natural resources, in particular protection of water, soil and air.
REDE(46(d)) research into, and development of, sustainable production methods, including pest resilience, animal disease resistance and climate change resilience and mitigation, innovative practices and production techniques boosting economic competitiveness and bolstering market developments

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.3.1.	Повишаване нивото на организираност на земеделските производители	среден приоритет	Да
П.3.2.	Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.11/Плодове и зеленчуци Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention
Description

Тази интервенция е свързана с изготвяне на оперативна програма, чрез която организациите/асоциациите на организации на производители следва да постигнат предвидените в оперативната програма цели съгласно чл. 46 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Оперативните програми се представят за одобрение в Разплащателна агенция и се изпълняват, ако бъдат одобрени.

За да бъде одобрена оперативната програма следва:

а) да има продължителност най-малко три години и най-много пет години.

б) задължително да е насочена към изпълнението най-малко на следните три цели, посочени в член 46 букви б), д) и е) от Регламент (ЕС) 2021/2115:

• концентрация на предлагането и пускането на пазара на съответните продукти, включително чрез директен маркетинг;

• насърчаване, развиване и прилагане на екологосъобразни практики;

• допринасяне за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптиране към него.

в) поне 15% от разходите на оперативната програма трябва да покриват интервенциите по точки 4 и 5, свързани с изпълнението на екологичните цели, посочени в член 46, букви д) и е) от Регламент (ЕС) 2021/2115, като 15% от разходите следва да обхващат интервенции и от двете точки;

г) интервенциите по точка 4 и 5, свързани с изпълнението на целите съгласно член 46, букви д) и е) от Регламент (ЕС) 2021/2115, следва да обхващат най-малко три действия от посочените в точки 4 и 5. Когато най-малко 80 % от членовете на организация на производители са поели едно или повече еднакви агроекологични и климатични задължения или задължения за биологично земеделие, предвидени съгласно чл. 70 от Регламент Регламент (ЕС) 2021/2115, всяко едно от тези задължения се брои за едно действие за целите на минимума от три действия.

д) най-малко 2% от разходите по оперативната програма трябва да покриват интервенциите по точка 3, свързани с изпълнението на целите, посочени в чл. 46, буква г) от Регламент (ЕС) 2021/2115.

е) Относно интервенциите по точка 4 и 5 при представяне за одобрение на оперативната програма се представя ex-ante оценка.

ж) За извършването на интервенциите по точка 4 и 5, организацията на производители или асоциацията на организации на производители трябва да докаже, че има достъп до съответните знания и информация, необходими за изпълнението на такива интервенции, както и достъп до експертен опит с цел подпомагане на земеделските стопани, които се ангажират да променят производствените си системи или да премине необходимото агроекологично обучение.

з) Оперативната програма трябва да съдържа клауза, че в случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл. 70, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115, които поетите задължения трябва да надхвърлят, действията по точка 4 и 5 се преразглеждат, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите.

и) При одобрението ще се извършва оценка дали планираната интервенция допринася за постигането на целите на оперативната програма.

й) Не се предвиждат критерии за подбор.

За всяка избрана секторна цел по-долу са посочени избраните „видове интервенции“ и е определен неизчерпателен списък на основните и най-често срещаните действия, които могат да бъдат постигнати.

1. Инвестиции в материални и нематериални активи за планиране и организация на производството, адаптиране на производството към търсенето, по-специално по отношение на качеството и количеството, оптимизиране на производствените разходи и на възвръщаемостта на инвестициите, стабилизиране на цените на производителите;

а) Закупуване, строителство или обновяване на сгради и друга недвижима собственост, използвана за съхранение, подготовка за предлагане на пазара и/или за преработка на произведената от членовете на организацията на производители продукция и/или за контрол на нейното качество,

включително хладилни съоръжения, щандове лаборатории и преработвателни цехове;

б) Закупуване, строителство или обновяване на сгради и друга недвижима собственост, използвана за производство, включително такава, използвана за опазване на компонентите на околната среда, за съхранение на машини, техника и материали и за ремонтни работилници;

в) Оборудване за наторяване, за подготовка на почвата, за прибиране на реколтата, за засаждане на култури, за почистване на почвата;

г) Закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес, като специализирани машини за производство/прибиране/опаковане и др. дейности с цел повишаване на ефективността на труда (например - платформи за засаждане и събиране на реколтата, оборудване за претегляне и опаковане);

д) Изграждане, реконструкция и оборудване на оранжерии, парници и тунели - полиетиленови оранжерии; поликарбонатни оранжерии вкл. варианти с покритие от фибростъкло и акрил (плексиглас); Стъклени оранжерии;

е) Създаване и/или презасаждане на конвенционални и биологични трайни насаждения;

ж) Закупуване или адаптиране на хардуер и софтуер, закупуване и пускане в експлоатация на модерни информационни, комуникационни системи, включително на софтуер за хранене на растенията;

з) Закупуване на земя, необходима за изпълнение на инвестициите във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за производствените дейности и/или за реализация, и/или за преработка на продукцията, и/или за създаване, и/или презасаждане на трайни насаждения – до 10% от всички допустими разходи за съответната инвестиция;

е) Изграждане на съоръжения и защитна система за предпазване от градушки и щети, нанасяни от насекоми, диви животни и птици;

2. Инвестиции в материални и нематериални активи за концентрация на предлагането и пускането на пазара на съответните продукти, включително чрез директен маркетинг;

а) Инвестиции за въвеждане на системи за контрол на качеството на непреработената и преработената продукция;

б) Компютърни и телематични инвестиции, разработване или адаптиране на софтуер;

в) Закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на машини, съоръжения и оборудване, необходими за контрол на качеството, съхранение, подготовка за предлагане на пазара и преработка на земеделската продукция, произведена от членовете на организацията на производители, включително техника за складиране и транспортиране;

г) Инвестиции за изграждане и подобряване на площадки и рампи, свързани с експедиране на продукцията;

д) Закупуване, включително чрез финансов лизинг, на неземеделски транспортни средства за вътрешен транспорт на територията на организацията на производители;

е) Оборудване на транспортни средства за превоз на продукцията с апаратура за регулиране на температурата или на атмосферата в тях;

ж) Инвестиции в подобрени бокс палети за съхранение и транспортни бокс палети;

з) Инвестиции в собствени лабораторни съоръжения и оборудване.

3. Научноизследователска и развойна дейност в областта на устойчивите производствени методи, включително устойчивост на вредители и смекчаване и адаптиране към изменението на климата, иновативни практики и производствени техники, насърчаващи икономическата конкурентоспособност и укрепващи развитието на пазара;

а) Инвестиции в системи и оборудване /включващи софтуер и хардуер/ за събиране, обработка и анализ на данни и информация от различните фази по отглеждане, производство, съхранение и

продажба на плодове и зеленчуци - системите и оборудването трябва да се използват за събиране, обработка и анализ на данни за поливни норми, торови норми, състояние на почвата и културите, добиви, продуктивност и други пряко свързани с произвеждания селскостопански продукт – система за идентификация на растенията, навигационни системи, GPS устройства, контролери, датчици и уреди за контрол, дронове, метеорологични станции и датчици и др. със сходно предназначение;

б) Инвестиции в цифрови устройства и оборудване за внедряване в различни видове земеделска техника, които подобряват процеса по отглеждане на плодове и зеленчуци и намаляват обема на използваните торове, препарати и други ресурси използвани в производството - GPS устройства, автоматични управления, контролери, датчици и уреди за контрол на пръскането, торенето, обработките, торове и ПРЗ в почвите, за контрол и управление на обработките на почвата и др. със сходно предназначение;

г) Инвестиции за генетично подобрение и изследвания за устойчивост на болести;

в) Извършване на пазарни проучвания относно пускането на пазара и предлагането на пазара на нови продукти в сектора на плодовете и зеленчуците;

д) Разработване на подобрени методи за съхранение и подготовка за продажба на плодове и зеленчуци;

е) Извършване на експериментално производство на нови сортове плодове и зеленчуци.

4. Интервенция за насърчаване, развиване и прилагане на еколосъобразни практики и методи:

4.1. Действия, насочени към методи и техники за производство, които зачитат околната среда:

а) Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на минерални торове, необходими за производствената дейност на стопанството;

б) Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на отпадни води, отделяни при заготовка, съхранение и преработка на плодове и зеленчуци, включително инсталации за пречистване на отпадъчни води в производството и маркетинга;

в) Изграждане на инсталации за ВЕИ за производство на енергия за собствено потребление, включително такива използващи биомаса.

г) Инвестиции в сменяема прикачна техника, които се използват за селскостопанско производство с цел подобряване на почвеното здраве и допринасящи за задържането на въглерода в почвата.

д) Допълнителни разходи, свързани със закупуването на екологични масла, в сравнение с разходите за закупуване на обикновени масла.

4.2. Действия, насочени към производствени практики, устойчиви на вредители и болести:

а) Закупуване и използване на органични средства за растителна защита, като феромони и хищници;

б) Закупуване и използване на толерантни/устойчиви сортове плодове и зеленчуци, където може да се очаква основателно да се постигне намаляване на използването на продукти за растителна защита или дезинфектанти за почвата;

в) Засаждане и отглеждане на биоцидни култури, при които може да се очаква намаляване на използването на продукти за растителна защита.

г) Използване на механични, физични и/или биологични методи за борба с болестите и вредителите върху регистрирани парцели с цел намаляване на опасността от отрицателни последици за биоразнообразието и местообитанията, свързани с употребата на разрешените продукти за растителна защита (ПРЗ), като обвиване на младите дръвчета с подръчни материали - хартия, велпапета или слама за подготовка за зимуване; прилагане на механични методи за борба с плевелите - окопаване, култивиране, оран и др.; закупуване и полагане на мрежи за опазване на културите от птици и слънчеви пригори; закупуване и поставяне на феромонови уловки за намаляване разпространението на вредители; използване на биоагенти за борба с болестите и вредителите – например трихограма срещу оранжерийна белокрилка, златоочици срещу листни въшки и др.; използване на подходящи селскостопански техники (например техника на предварително подготвените разсадни лехи, време и гъстота на сеитба, подсяване, оптимално разстояние между културите, консервационна оран, хигиенни мерки и подрязване на дървета); използване на балансирано торене, обработка с вар и практики за напояване/дренаж.

д) Допълнителни разходи и пропуснати ползи в резултат на намаляване на употребата на продукти за растителна защита, включително намаляване на употребата на фунгициди, спрейове за късна реколта и агенти за потапяне чрез използване на процеси за съхранение и зреещи регулатори.

4.3. Действия, насочени към намаляване на отпадъците и екологосъобразно използване и управление на странични продукти и отпадъци, включително повторното им използване и оползотворяване:

а) Закупуване и монтаж на оборудване и съоръжения, необходими за съхранение и преработка на растителни остатъци и други органични отпадъци от производството на плодове и зеленчуци, за производството на компост, който ще се използва за нуждите на членовете на организацията на производители или с търговска цел - площадки и/или съоръжения за оползотворяване и преработка на растителен и отпадък/биомаса, в т.ч. компостиране и пелетизиране

б) Специфични разходи за предварително компостиране на органични торове с цел бързо увеличаване на хумусното състояние на почвата при намален риск от заразяване на почвата с патогени и внасяне на плевелни семена.

4.4. Действия за устойчиво използване на природните ресурси, по-специално защита на водите, почвата и въздуха, както и действия за защита на биологичното разнообразие:

а) Закупуване и монтаж на нови системи, които дават възможност за третиране на отпадъчни води и повторно използване на пречистената вода в подготовката на плодове и/или зеленчуци за пускане на пазара;

б) Инвестиции за напоителни съоръжения и оборудване, включително закупувани чрез финансов лизинг, за рехабилитация и/или подобряване на съществуваща мрежа в стопанството, включително нови тръбопроводи, системи за капково напояване, инсталации за дъждуване, малки помпени станции, технически средства и съоръжения за съхраняване и/или опазване на водата;

в) Закупуване/наемане на специализирано оборудване, допринасящи за предотвратяване на почвената ерозия и подпомагащи опазването на почвите (създаване и поддръжка на „ветрови пояси“, мулчиране, терасиране и др.);

г) Използване на пара и въздух в отопляеми оранжерии или пропарване на почвата като се излива вряща вода в почвата и се покрива с полиетиленово фолио или други задържащи топлината материали (рогозки, слама и др.);

д) Неприлагане на химични препарати за обеззаразяване на почвата в регистрирани парцели/площи;

е) Закупуване на специализирана техника за торене с цел повишаване ефективността на процеса и намаляване на необходимите количества торове;

ж) Закупуване на електрически трактори, машини и оборудване;

з) Закупуване/наемане и поставяне на пчелни кошери с пчели (Apis mellifera L.) и/или бомбуси (Bombus Terrestris L.) с цел да се гарантира биологичното опрашване на овощни и/или зеленчукови култури;

и) Поддържане на необработваеми полеви полета, необработваеми площи за насърчаване на пчелите или бръмбарите;

й) Преобразуване на обработваемите земи в постоянни пасища.

4.5 Действия за престуктуриране и преход към биологично и интегрирано производство.

5. Интервенция за допринасяне за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптиране към него:

а) Закупуване и монтаж на материали и/или оборудване за оптимизиране на съществуващи съоръжения с цел да се постигне по-ниска консумация на енергия и намаляване на емисиите на парникови газове, като подобряване на изолацията на сгради и помещения; изолация на топлопроводи и резервоари; подмяна на отоплителните съоръжения; закупуване и монтиране на енергоспестяващи екрани в оранжерийните блокове; внедряване на автоматизирани системи за контрол на микроклиматичните фактори; реконструкция на вентилационната система в

оранжерийните блокове; закупуване и внедряване на термопомпени системи; подмяна на отоплителните тръби в оранжерийните блокове; преобразуване на съществуващи отоплителни инсталации да функционират на възобновяеми източници на енергия

6. Разходи за обучение, включително индивидуално обучение и обмен на най-добри практики, по-специално по отношение на техниките за устойчив контрол на вредителите и болестите, устойчива употреба на продукти за растителна защита и здраве на животните, адаптиране към изменението на климата и смекчаване на това изменение, както и по отношение на използването на организирани платформи за търговия и стокови борси на спот и фючърсни пазари;

7. Консултантски услуги и техническа помощ:

а) Предоставяне на съвети и консултантски услуги и технически съвети на членовете и на организацията или асоциацията на организации по-специално по отношение на техниките за устойчив контрол на вредителите и болестите, устойчива употреба на продукти за растителна защита и здраве на животните и смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптация към него, като оптимизиране на третирането с ПРЗ и торове; прибиране на реколтата; екологични проблеми като напояване, отопление, използване на торове и продукти за растителна защита; интегрирани методи за производство на култури и системи за биологично производство;

8. Увеличаване на търговската стойност и качеството на продуктите, включително подобряване на качеството и разработването на продукти със защитено наименование за произход или защитено географско указание или на продукти, обхванати от публични или сертифицирани частни схеми за качество по избор на държавите членки;

а) Разходи за прилагането на схемите на ЕС за качество на селскостопанските продукти и храни (напр. защитени указания за произход съгласно Регламент (ЕС) № 1151/2012 (PDO, PGI, TSG).

б) Разходи за въвеждане, прилагане и по-нататъшното разработване на допълнителни схеми за качество;

в) Разходи за информиране на потребителите относно производството, преработката, предлагането на пазара и използването на селскостопански продукти по схеми за качество и предаването на информация на търговските обекти за търговия на дребно и храни;

д) Разработване и разпространение на научна информация сред производителите, преработвателите и търговците на селскостопански продукти и свързаните с тях междинни звена, включително дистрибутори.

9. Популяризиране и маркетинг на продуктите с цел повишаване на осведомеността за предимствата на селскостопанските продукти на Съюза и за високите стандарти, както и повишаване на конкурентоспособността и потреблението на селскостопански продукти на Съюза:

а) провеждане на маркетингови проучвания за популяризиране на общи продукти и популяризиране на етикети за качество;

б) прилагането на мерки за информиране, насърчаване и предлагане на пазара на продукти, марки и търговски марки на организации на производители или асоциации на организации на производители на плодове и зеленчуци.

в) Популяризиране и информиране в супермаркети, включително промоции и дегустации в магазини.

г) Създаване и внедряване на маркетингови концепции B2B и B2C, включително необходимите разходи за (пазарно) стартиране на продуктова реклама, използване на рекламни материали, рекламни печатни материали, медийни кампании, разходи за регистрация на търговски марки разработване на марки и електронни бизнес решения;

г) Участие в търговски панаири, изложения и др. събития за популяризиране на продуктите и повишаване на информираността (на марката). Допустимите разходи са основни разходи, разходи

за изграждане/проектиране и проектиране на щандове, разходи за външен персонал

д) Наемане на маркетингови служители за разработване на директни продажби.

е) Реклама на марката на организацията или асоциацията на производители в електронни сайтове и социални мрежи.

10. Превенция на кризи и управление на риска, насочени към предотвратяване и справяне с кризи на пазарите в съответния сектор:

а) застраховане на реколтата и на продукцията, което допринася за запазване на доходите на производителите, когато има загуби вследствие на природни бедствия, неблагоприятни климатични явления, болести или нашествия от вредители, и в същото време гарантира, че бенефициерите предприемат необходимите превантивни мерки спрямо рисковете;

б) индивидуално обучение за други организации на производители и асоциации на организации на производители, признати съгласно Регламент (ЕС) № 1308/2013, или за отделни производители;

в) изтегляне от пазара за безвъзмездно разпределение или други дестинации, включително, когато е необходимо, обработване за улесняването на това изтегляне; Разходите по тази интервенция не следва да надвишават една трета от общите разходи по оперативните програми.

Асоциациите на организации на производители следва да представят цялостна или частична оперативна програма, състояща се от интервенции, които не са реализирани от членуващите в тях организации в рамките на техните оперативни програми. За оперативните програми на асоциациите на организациите на производителите важат същите правила, както за оперативните програми на организациите на производители и те се разглеждат с оперативните програми на членуващите в асоциацията организации.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Признатите организации на производители и асоциации на организации на производители кандидатстват за финансово подпомагане, като следва да създадат оперативен фонд. Оперативните програми трябва да бъдат финансирани от един оперативен фонд. Финансирането на оперативния фонд се извършва чрез финансови вноски от членовете на организацията/ асоциацията на организации на производители или от самата организация/асоциация на организации на производители и от финансовата помощ от ЕС, която следва да получат след представяне на оперативната програма. Оперативният фонд трябва да се използва единствено за финансиране и администриране на одобрената оперативна програма. Фондът не трябва да се използва за други цели или финансови транзакции.

Финансовото подпомагане се предоставя под формата на възстановяване на действително направените от организацията/ асоциацията на организации на производители и платени от оперативния фонд допустими разходи.

Финансовата помощ от Съюза е ограничена до 50 % от реално извършените разходи или до

а) 4,1 % от стойността на предлаганата на пазара продукция на всяка организация на производители;

б) 4,5 % от стойността на предлаганата на пазара продукция на всяка асоциация на организации на производители;

Тези ограничения могат да бъдат увеличени с 0,5 процентни пункта, при условие че количеството, което надвишава горепосочения процент, се използва единствено за една или повече интервенции, свързани с постигане на целите, посочени в член 46, букви г), д), е), з), и) и й) от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Стойността на предлаганата на пазара продукция се изчислява въз основа на продукцията на организацията на производители и нейните членове производители, която е била пусната на пазара от тази организация, и се отнася само до производството на продуктите, за които е призната организацията на производители.

По искане на организация на производители или асоциация на организации на производители ограничението на финансовата помощ до 50% от реално извършените разходи се увеличава на 60% за определена оперативна програма или част от оперативна програма, ако са изпълнени едно от

условията на чл. 52, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115. Този процент се увеличава на 80%, когато са спазени изискванията на чл. 52, параграф 4 и 5 от Регламент (ЕС) 2021/2115, а в случаите на чл. 52, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2021/2115стига до 100%.

Организации на производители в региони от страната, в които степента на организираност на производителите от сектора на плодовете и зеленчуците е значително под средната за Съюза могат да получат национална финансова помощ равна на максимум до 80% от реално платените вноски в оперативния фонд и до 10% от стойността на предлаганата на пазара продукция на всяка такава организация на производители. Националната финансова помощ е в допълнение към оперативния фонд. Степента на организираност на производителите в определен регион на страната се счита за значително под средната за Съюза, когато средната степен на организираност е под 20% през трите последователни години, предшестващи изпълнението на оперативната програма. Степента на организираност се изчислява като стойността на продукцията от плодове и зеленчуци, получена в съответния регион и предложена на пазара от организации и асоциации на организации на производители, разделена на общата стойност на продукцията от плодове и зеленчуци, получена в същия регион.

Максималният размер на допустимите разходи за една оперативна програма е до 2 300 000 евро.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Чрез интервенциите в рамките на оперативните програми се предвижда подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани в сектор „Плодове и зеленчуци“ и увеличаване на дела им във веригата на стойността. Предоставянето на подкрепа на организации на производители и асоциации на организации на производители ще стимулира сдружаване на земеделските стопани в сектор „Плодове и зеленчуци“ и ще повиши нивото на организираност в сектора, в резултат на което ще се създадат редица положителни тенденции в множество елементи на производството и пазара като:

• нарастване на дела на предлагане на местна продукция плодове и зеленчуци;

• посрещане на изискванията на клиентите за договориране на търсените количество и качество;

• повишаване доходите и възвращаемостта на производителите;

• намаляване на разходите за производство чрез предоставяне на общи/централизирани (за организацията) услуги и съоръжения и постигане на по-висока рентабилност на пазара на плодове и зеленчуци;

• минимизиране на разходите на членовете на организацията – закупуване на по-ниски цени на препарати за растителна защита, обмен на специалисти и работна ръка, организация на обучения и споделяне на опит.

• подобряване използването на природни ресурси;

• въвеждане на иновации и нови технологии и др.

В средносрочен план следва да бъде постигнато развитие на структурите за предлагане на продукцията на пазара, което директно ще допринесе за подобряване на конкурентоспособността на производителите на плодове и зеленчуци и ще повиши привлекателността на членството в организации и асоциации на организации на производители.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Видовете интервенции в рамките на оперативните програми в сектор „Плодове и зеленчуци“ отговарят на критериите на параграф 2, 11 или 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство („зелена кутия“), посочени в приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115.

Те не включват директни плащания към производители или преработватели, тъй като съответните

разходи се предоставят на организациите/асоциациите на организации на производители за изпълнение на научноизследователски действия във връзка с еколосъобразни практики и методи, действия за смекчаване на последиците от изменението на климата; за контрол върху вредителите и болестите, като системи за ранно предупреждение и унищожаване; за маркетингови и промоционални услуги, включително пазарна информация, съвети и промоция, свързани с конкретни продукти, но с изключение на разходи за неопределени цели, които биха могли да бъдат използвани от продавачите за намаляване на продажната им цена или предоставяне на пряка икономическа изгода на купувачите; услуги за обучение, включително съоръжения за общо и специализирано обучение и други действия за насърчаване и консултиране.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени в Стратегическия план по ОСП.

Плащанията, предвидени по интервенциите за насърчаване, развиване и прилагане на еколосъобразни практики и методи и интервенциите за допринасяне за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптиране са изцяло обвързани с допустимия срок за изпълнение на инвестицията и не налагат ограничения, свързани с вида на произвежданите земеделски продукти. Те се свеждат до допълнителни разходи или пропуснати ползи в резултат на реализирането на интервенциите.

Пчелни продукти

ADVIBEES(55(1)(a)) - - advisory services, technical assistance, training, information and exchange of best practices, including through networking, for beekeepers and beekeepers' organisations

I.E.1 - - Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации

Intervention Code (MS)	I.E.1
Име на интервенцията	- Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации
Вид интервенция	ADVIBEES(55(1)(a)) - advisory services, technical assistance, training, information and exchange of best practices, including through networking, for beekeepers and beekeepers' organisations
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

По данни на Агростатистика за 2016 година, 91 % от управителите на земеделски стопанства в страната разполагат единствено с практически опит в осъществяваната стопанска дейност, под 10 % от управителите на земеделски стопанства притежават образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина.

Липсата на подходящо образование при земеделските стопани, в комбинация с недостатъчен финансов ресурс, ограничава възможностите за внедряване на иновации и нови технологии в земеделските стопанства. Близо половината от земеделските стопани не са запознати със същността на цифровото земеделие, а само 14 % използват съвременни цифрови технологии.

Необходимо е да се търсят алтернативни методи за трансфер на знания, да се предлагат форми и методи на обучение и повишаване на знанията и уменията, които се доближават в максимална степен до потребностите на заетите в сектор пчеларство. Налице е необходимост от насочване на интервенциите към обучителни и информационни дейности по теми, свързани с пчеларството, включително такива, свързани с опазване компонентите на околната среда и към такива, които

осигуряват получаване на познания в областта на иновациите, цифровите технологии и оптимизиране на дейностите чрез съвременни методи на производство.

От друга страна, е необходимо насърчаване на участието на национално и регионално представителни браншови организации в дейности, свързани с разширяване на възможностите за споделяне, обмен и разпространение на знания и опит между членовете им.

Въпреки, че е сравнително консервативен отрасъл, пчеларството не престава да се обновява. Научната общност от цял свят търси отговори на най-наболелите въпроси – за високата смъртност и понижения имунитет на пчелните семейства, за агресорите и болестите в кошера.

Създават се съвременни системи за наблюдение работата и състоянието на пчелното семейство на основата на цифрови технологии. Известните ни кошерни системи се усъвършенстват, методите в пчеларството – също. Това налага придобиването на нови дигитални умения от пчеларите.

Една от основните задачи на разработената интервенция е да осигури постоянно повишаване на знанията и уменията на пчеларите, с включване на практически обучения, наред с оптимизирането на достъпа до информация и иновации.

Важен фактор за устойчиво развитие на сектора е осигуряване на облекчен достъп на пчеларите и техните сдружения до необходимата им информация, относно нормативни задължения, посредничество за оперативна дейност, информация и подпомагане за кандидатстване по дейностите допустими по интервенциите, включени в новия Стратегически план.

Допустими бенефициери:

1. Национално и регионално представителни браншови организации в сектор “Пчеларство”, регистрирани съгласно националното законодателство;

2. Сдружения, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел в обществена полза, в които членуват лица, отглеждащи пчелни семейства в регистрирани животновъдни обекти – пчелини;

3. Кооперации, регистрирани по Закона за кооперациите, в които членуват физически лица, отглеждащи пчелни семейства в регистрирани животновъдни обекти – пчелини;

4. Признати групи и организации на производители на мед и пчелни продукти и техните асоциации, признати по съответния ред от МЗм.

5.Висши училища;

6.Научни институти.

7.Центрове за професионално обучение

Условия за допустимост:

1.За всяка година, бенефициерите могат да заявят само веднъж дейностите по т. 4.1. и/или 4.2. финансирани по интервенцията.

2.Участниците в дейностите по т 3.1. и т. 3.2. трябва да:

- са регистрирани земеделски стопани с пчелни семейства.

3.Интервенцията се изпълнява, чрез следните дейности:

3.1. Информационни семинари/лектории за повишаване на знанията по конкретни теми, насочени към сектор пчеларство;

Информационните семинари/лектории са: тематични срещи, на които ще се разглеждат и обсъждат конкретни приоритетни теми: технологии в пчеларството, маркетинг, право, ветеринарна медицина, управление на пчелното стопанство, цифровизация и дигитализация и др., имащи отношение към сектора, доказано чрез мотивирана обосновка. Допустимо е семинарите/лекториите/тематичните срещи да се провеждат в дневна, вечерна, дистанционна/онлайн/ или комбинирана форма, в зависимост от вида и продължителността им.

3.2. Демонстрационни дейности и посещения на земеделски стопанства (демонстрационен обект) за краткосрочен обмен на опит.

Демонстрационните дейности са: практически занятия по определена тема с цел придобиване на информация и запознаване в реални практически условия с представяне на технологии (вкл. цифрови) и специализирана техника за извършване на различни пчеларски дейности;
Демонстрационен обект е всяко място, регистрирано в съответствие с действащото национално законодателство, на чиято територия се извършва демонстрационна дейност, свързана с процеса по отглеждане, преработка и/или предлагане на пазара на пчелни продукти;

3.3. Предоставяне на техническа помощ за подобряване/повишаване на административния капацитет на групи и организации на производители в сектор пчелен мед и пчелни продукти;

3.4. Разработване на наръчник /наръчници за добри практики, включително нормативни изисквания в пчеларството.

За дейностите по т. 3.1, 3.2, 3.3 и 3.4 се изисква наличие на проект, включващ:

- подробна програма съдържаща времеви график на дейностите, обосновка за актуалност на темите/дейностите, резюме на информационните семинари/лектории или демонстрационните дейности, както и заложени цели и индикатори за резултат. Подробно съдържание и обхват на темите, който ще бъдат включени в наръчника. Към всеки проект се представя подробна финансова обосновка (разбивка на разходите).

4. Допустими разходи по дейностите по:

- т. 3.1. - наем на зала, мултимедия, печатни/електронни материали, разходи за транспорт, храна за участниците, когато мероприятието е над 6 часа в рамките на един ден, възнаграждения на лектори/експерти, както и командировки съгласно Наредбата за командировките в страната, за ангажираните по проекта, такси за използване на интернет платформи/приложения за видеоконферентна разговори (когато дейността се провежда онлайн/неприсъствено);

- т. 3.2. - за посещение на пчелин с практическо занятие (разходи за транспорт - наем на транспортно средство), храна за участниците, когато мероприятието е над 6 часа в рамките на един ден, възнаграждения на лектори/експерти, както и командировки съгласно Наредбата за командировките в страната, заангажираните по проекта .

4.1. Минимален брой участници в един семинар/лектория или демонстрационна дейност – 10 пчелари;

4.2. Продължителност на един семинар/лектория – минимум 12 часа;

4.3. Продължителност на демонстрационна дейност – минимум 4 часа;

5. Допустими разходи за дейността по т. 3.3.:

- Закупуване на:

·Офис оборудване –компютър и/или мултифунционално устройство, канцеларски материали;

·Счетоводен и складов софтуер;

·Закупуване на стандарти, включително и международни;

- Разходи за външни услуги:

·Изготвяне на бизнесплан за развитие на организацията;

·Изготвяне на маркетингов план;

·Разходи за проучване и защита на интелектуална собственост;

·Анализ на паричния поток, финансов анализ и планиране на разходите;

·Внедряване на системи за качество в организацията;

·Обучение и квалификация на персонала на организацията за управленски техники, управление на екипи, системи за качество, безопасност на храните.

6. Разходите по точка 6 се финансират еднократно (за един бенефициер) в периода на действие на СП.

7. Допустими разходи по дейността по т.3.4 – за хонорар по извънтрудови правоотношения на специалистите, предпечатна подготовка и печат на материалите и/ или публикуване на интернет платформа.

С цел избягване на двойно финансиране за едни и същи дейности и/или активи по други интервенции по Стратегическия план, ще се извършва проверка на ниво проект/бенефициер.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Помощта може за бъде под следната форма :

– **възстановяване на допустими разходи, реално извършени от бенефициера**

– **единични разходи**

– **еднократни суми**

Размерът на публичната помощ е 100 % от допустимите разходи за дейностите по т. 3.1, 3.2 , 3.3 и 3.4 , изпълнени и одобрени в рамките на проекта, одобрени от административен орган, посочен в национален регулаторен акт за прилагане на интервенцията при 40% финансиране от ЕФГЗ и 60 % от националния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията е в съответствие с параграф 2 от Приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО за зелената кутия.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.1 - Брой изпълнени проекти	Среден		

Description

I.E.1 - Брой изпълнени проекти

Годишния бюджет е определен на база брой проекти предвидени за финансиране въз основа на исторически данни от прилагане на идентични дейности по Националната програма по пчеларство

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.1 - Брой изпълнени проекти	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	1 073,73	1 073,73	1 073,73	1 073,73	1 073,73	
	O.37 (unit: Actions)	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	2 147,46	2 147,46	2 147,46	2 147,46	2 147,46	

INVAPI(55(1)(b)) - - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions
I.E.2 - Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата

Intervention Code (MS)	I.E.2
Име на интервенцията	Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата
Вид интервенция	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Богатата и разнообразна флора на Балканския полуостров, както и подходящите природни, климатични и екологични условия в България, създават отлични условия за пчеларството в страната. Развитието на сектора се благоприятства и от дългогодишните традиции при производството на мед и пчелни продукти и доброто търсене от страна на потребителите. В същото време България не се отличава от наблюдаваната в последните години тенденция в световен мащаб на загуба на част от пчелните семейства поради различни причини.

Като едни от основните причини за отпадане на пчелните семейства в отделните години могат да се посочат агресорите и вредителите по пчелите, особено вароатозата, а в последното десетилетие и нозематозата, промяната в климата, намаляващите площи с медоносна растителност и монокултурно земеделие, в т.ч. липсата на разнообразен прашец и употребата на пестициди при провеждане на растителнозащитните мероприятия. Всички тези неблагоприятни фактори водят до отслабване на имунната система на пчелите и отключват различни болести, което води до ниски добиви, недобри икономически резултати и намалена конкурентоспособност.

Въпреки увеличението в броя на пчелните семейства, средният добив от едно семейство в страната в различните години се движи в рамките на 17–19 кг, което е недостатъчно за реализиране на

сигурни и стабилни доходи на пчеларите.

Прилагането на подходящи, предписани от ветеринарен специалист ветеринарномедицински продукти за пчели ще подобри здравословното състояние на пчелните семейства и ще се постигне устойчивост в числеността на пчелната популация.

Подхранването е важна част от отглеждането на пчелните семейства и се осъществява чрез изхранване с допълващи фуражи, с цел както осигуряването им с достатъчни по количество и качество медови запаси, така и за стимулиране на пролетното им развитие. Това е причината, поради която предвиждаме подпомагане на пчеларите в тази им дейност в новия програмен период.

Прилагането на интервенцията ще подобри ефективността на пчелното стопанство и ще допринесе за задоволяване на потребностите по избраните специфични цели.

Допустими бенефициери:

1. Земеделски стопани, активни фермери с регистрирани пчелни семейства.
2. Признати групи и организации на производители на мед и пчелни продукти и техните асоциации, признати по съответния ред от МЗм;

Условия за допустимост:

Допустими за финансиране са разходи за закупуване на:

1. Ветеринарномедицински продукти /ВМП/ срещу вароатозата, лицензирани за употреба съгласно националното и/или европейското законодателство когато:

1.1. за всяко от третиранията е използван само един вид ВМП за всички третирани пчелни семейства в един пчелин;

1.2.заявеното за финансиране количество закупени ВМП за борба срещу вароатозата, съответства на броя на третираните пчелни семейства и приложената доза на ВМП е съгласно указанията на производителя;

1.3.ВМП са закупени от лицензирани обекти съгласно приложимото национално законодателство.

2. Средства за борба срещу агресорите и болестите в кошера, не описани в т. 1.

2.1.ВМП за други болести и вредители, лицензирани за употреба съгласно националното и/или европейското законодателство;

3.Тестове и тестери за установяване на качествено и количествено наличие на агресори и болести в кошера.

4. Допълващи фуражи, изготвени на основата на разрешени за употреба фуражни добавки за пчели, които са:

4.1.произведени от регистрирани производители на фуражи съгласно чл. 9 от Регламент (ЕО) № 183/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 12 януари 2005 година за определяне на изискванията за хигиена на фуражите (Регламент (ЕО) № 183/2005), вписани в поддържания на електронната страница на БАБХ Регистър на регистрираните български оператори в сектор „Фуражи“, или

4.2. произведени от одобрени производители на фуражи съгласно чл. 10 от Регламент (ЕО) № 183/2005, вписани в поддържания на електронната страница на БАБХ Регистър на одобрените български оператори в сектор „Фуражи“;

4.3. внесени от български оператори, вписани в поддържания на електронната страница на БАБХ Списък на българските оператори, извършващи дейност, попадаща в обхвата на чл. 9 от Регламент (ЕО) № 183/2005, внасящи фуражи от трети държави;

4.4.внесени от български оператори, вписани в поддържания на електронната страница на

БАБХ Регистър на българските оператори, извършващи дейност, попадаща в обхвата на чл. 10 от Регламент (ЕО) № 183/2005, внасящи фуражи от трети държави;

4.5.вписани в дневника за изхранваните в пчелина фуражи, поддържан от земеделския стопанин – пчелар, в съответствие с действащото национално законодателство.

С цел избягване надвойно финансиране за едни и същи дейности и/или активи по други интервенции по Стратегическия план, ще се извършва проверка на ниво проект/бенефициер.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Помощта може да бъде в една от следните форми:

– възстановяване допустими разходи, реално извършени от бенефициера.

Финансовата помощ за едно пчелно семейство е до размера на реално извършените разходи но не надвишават 90 % от референтните цени на ВМП/ фураж/тест/тестер, на база пазарно проучване.

Финансовата помощ на пчелно семейство е в общ размер до 24 лв. от одобрените разходи, от които 40 % съфинансиране от ЕФГЗ и 60 % от националния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Attention! Interventions under Article 55(1)b subpoints (i) and (ii) according to Article 10 and Annex II are obliged to comply with WTO Green Box crireria. Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията „Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата“ е в съответствие с параграф 2 от Приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.2 - Брой подпомогнати пчелни семейства	Среден		R.35;

Description

I.E.2 - Брой подпомогнати пчелни семейства

Размерът на средната единична помощ за пчелно семейство се основава на двоен подход. Ретроспективен - въз основа на разходите, платени по време на предишно програмиране, като средна сума за третиране за периода 2017-2021 г., и перспективен с прогнозно увеличение, поради финансиране на подхранване с допълващи фуражи и тестери за установяване наличието на агресори и болести кошера.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.2 - Брой подпомогнати пчелни семейства	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	3,27	3,27	3,27	3,27	3,27	
	O.37 (unit: Beehives)	150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	490 847,73	490 847,73	490 847,73	490 847,73	490 847,73	

I.E.3 - Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели

Intervention Code (MS)	I.E.3
Име на интервенцията	Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели
Вид интервенция	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

България е страна с дългогодишни традиции в производството на пчелен мед и пчелни продукти. От страна на потребителите се наблюдава сравнително добро търсене на произведените пчелни продукти. Пчелният кошер е жилището, заселено с пчелно семейство, използвано за производство на пчелен мед и други пчелни продукти. Пчелния кошер трябва да създава необходимите оптимални условия за живот на пчелното семейство и неговото отглеждане. Дългогодишната експлоатация на пчелните кошери и излагането им на различни метеорологични условия води до тяхното остаряване (изгниване на по-голяма част от елементите на кошера). Най-бързо се амортизират пчелните кошери, които се преместват/транспортират при практикуване на подвижно пчеларство в следствие на тежката експлоатация. Финансовият ресурс предоставян до момента по Националната програма по пчеларство е ограничен и не е достатъчен за да покрие нуждите на пчеларите от подмяна на остарелите/амортизирани кошери и/или закупуване на нови кошери с цел увеличаване броя на отглежданите от тях пчелни семейства. През последните години в страната се финансира закупуването на около 2,5 % (годишно) нови кошери спрямо общия брой пчелни кошери (заселени с пчелни семейства). С прилагане на интервенцията ще се постигне подобряване на условията за отглеждане на пчелните семейства и оптимален добив на производство на пчелен мед, като по този начин ще се постигне задоволяване на идентифицираните потребности по

избраните специфични цели.

Допустими бенефициери:

1. Земеделски стопани, активни фермери с регистрирани пчелни семейства.

Условия за попустимост:

1. Допустими за финансиране са разходи за закупуване на:

1.1. Нови празни кошери за подмяна на негодните за употреба, както и за закупуване на нови с цел увеличаване на пчелните семейства, които са с минимална окомплектовка, регламентирана в националното законодателство/насоки за прилагане на интервенциите;
1.2. отделни нови части от окомплектовката на кошерите, трайно маркирани по специфичен начин, позволяващ тяхната проследяемост;

3.Кандидатът трябва да има налични минимум 10 броя пчелни семейства в стопанството си към датата на кандидатстване.

4. Броят на допустимите за финансиране кошери и/или отделни части от тяхната окомплектовка, е както следва:
4.1. при налични към датата на кандидатстване от 10 до 50 пчелни семейства включително - не повече от броя на наличните към датата на кандидатстване пчелни семейства;
4.2. при налични към датата на кандидатстване над 51 пчелни семейства - до 50 броя.

5. Пчелните семейства на кандидатите трябва да:
5.1. се отглеждат в регистриран като животновъден обект пчелин, в съответствие с действащото национално законодателство;
5.2са под ветеринарномедицински контрол и да са настанени в кошери, маркирани в съответствие с действащото национално законодателство.

6. Недопустими кандидати;
6.1. извършващи дейности свързани с производство и/или търговия на кошери и части от тях;
6.2. получили финансиране за същия вид актив по друга интервенция от СП или закупен с подкрепата на Съюза или на национално ниво в период от 3 години, предшестващ покупката, за закупуване общо на 150 и повече кошери;

С цел избягване на двойно финансиране за едни и същи дейности и/или активи по други интервенции по Стратегическия план, ще се извършва проверка на ниво проект/бенефициер.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Възстановяване на част от допустими разходи, реално извършени от бенефициера

Финансовата помощ е до размера на одобрените разходи и не надвишава 70 % от референтните цени по видове и системи кошери/отделни части от окомплектовката, определени на базата на пазарно проучване, от които 40% от от ЕФГЗ и 60 % от националния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Attention! Interventions under Article 55(1)b subpoints (i) and (ii) according to Article 10 and Annex II are obliged to comply with WTO Green Box crireria. Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.3 - Брой подпомогнати пчелари	Среден		R.35;

Description

I.E.3 - Брой подпомогнати пчелари

Средната единична сума за нов празен кошер е изчислена като % от осредната стойност за различните системи кошери за 2021 г., определена на базата на пазарно проучване (САПИ), с включено прогнозно увеличение.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.3 - Брой подпомогнати пчелари	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	598,95	598,95	598,95	598,95	598,95	
	O.37 (unit: Beekeepers)	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	419 265,77	419 265,77	419 265,77	419 265,77	419 265,77	

I.E.5 - Инвестиции в материални и нематериални активи

Intervention Code (MS)	I.E.5
Име на интервенцията	Инвестиции в материални и нематериални активи
Вид интервенция	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Важен фактор за устойчиво развитие на пчеларството продължава да бъде достъпът до средства за модернизиране и обновяване на средствата за производство и първичен добив на пчелен мед и пчелни продукти, като част от подобряване на общите условия за производство в сектора. Същевременно, новите технологии навлизат в пчеларството. Създават се съвременни системи за наблюдение работата и състоянието на пчелното семейство,

Възможността пчеларите да получават подпомагане за закупуване на пчеларски инвентар, необходим при първичния добив на пчелен мед и други пчелни продукти стартира през периода 2017-2019 г. След направеното изменение в дизайна на мярката за последната НПП 2020-2022 г., допустимото оборудване беше групирано по видове и ценови стойности, съобразно броя на наличните пчелни семейства, към момента на кандидатстването/. Следва да се отбележи, че мярката се радва на голям интерес сред пчеларите. (44,3% от изплатената финансова помощ спрямо общия изплатен бюджет за 2020 г. и 2021 се пада на нея). Прилаганата интервенция ще удовлетвори потребностите по избраните специфични цели.

Допустими бенефициери:

1. Земеделски стопани, активни фермери с регистрирани пчелни семейства;
2. Признати групи и организации на производители на мед и пчелни продукти и техните асоциации, признати по съответния ред от МЗм.

Условия за допустимост:

1. Допустими за финансиране са разходи за материални и нематериални активи за:

1.1. техническо оборудване, машини и съоръжения за добив и първична обработка на пчелни продукти, както и за обезпечаване на дейности, свързани с отглеждането, и здравето на пчелните семейства.

Същите ще бъдат описани в приложение към националнен регулаторен акт/насоки за прилагане на интервенциите;

1.2. интегрирани системи за мониторинг и контрол на пчелните кошери;

Капацитетът на техническото оборудване,машините и съоръженията обект на подпомагане по интервенцията трябва да съответства на обема на дейност на кандидата, включително броя пчелни семейства, които отглежда в стопанството си към момента на кандидатстване

2. Кандидатът трябва да има налични в стопанството си минимум 10 броя пчелни семейства към датата на кандидатстване.

3. Техническото оборудване, машините и съоръженията, допустими по интервенцията се групират по видове и ценови стойности, съобразени с броя на пчелните семейства в стопанството към момента на кандидатстването, както следва:

1. от 10-49 броя пчелни семейства в стопанство;
2. от 50-149 броя пчелни семейства в стопанство;
3. 150 и повече броя пчелни семейства в стопанство.

Когато кандидат е ОП или ГП за тях е валидна горната граница от 150 и повече броя пчелни семейства.

Пчелните семейства на кандидатите трябва да идентифицирани и кошерите да са маркирани съгласно действащото национално законодателство.

4. Недопустими кандидати са

4.1. получили финансиране за същия актив по друга интервенция от СП или закупен с подкрепата на Съюза или на национално ниво в период от 3 години, предхождащ покупката;

4.2. извършващи дейности, свързани с производство и/или търговия със заявения за подпомагане актив.

С цел избягване надвойно финансиране за едни и същи дейности и/или активи по други интервенции по Стратегическия план, ще се извършва проверка на ниво проект/бенефициер.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Възстановяване на част от допустими разходи, реално извършени от бенефициера

Финансовата помощ на бенефициер е до размера на одобрените разходи и не надвишава 70 % от референтните цени по видове активи.

Финансовата помощ се предоставя в размер, съобразен с броя на пчелните семейства към момента на кандидатстването, от които 40% съфинансиране от ЕФГЗ и 60% предоставени от държавния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Attention! Interventions under Article 55(1)b subpoints (i) and (ii) according to Article 10 and Annex II are obliged to comply with WTO Green Box crireria. Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.5 - Брой подпомогнати пчелари	Среден		R.35;

Description

I.E.5 - Брой подпомогнати пчелари

Финансовата помощ на бенефициер е до размера на одобрените разходи и не надвишава 70 % от референтните цени за всеки актив, описан в национален регулаторен акт/насоки за прилагане на интервенцията, от които 40% съфинансиране от ЕФГЗ и 60% предоставени от държавния я бюджет.

Финансовата помощ се предоставя на бенефициер, съобразно броя на отглежданите от него пчелни семейства, за съответната група, като таванът на помощта ще бъде фиксиран в национален регулаторен акт/насоки за прилагане на интервенцията за всяка от групите.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.5 - Брой подпомогнати пчелари	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	543,68	543,68	543,68	543,68	543,68	
	O.37 (unit: Beekeepers)	1 200,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	652 418,45	652 418,45	652 418,45	652 418,45	652 418,45	

I.E.4 - Рационализиране на подвижното пчеларство

Intervention Code (MS)	I.E.4
Име на интервенцията	Рационализиране на подвижното пчеларство
Вид интервенция	INVAPI(55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Богатата и разнообразна флора на Балканския полуостров, както и подходящите природни, климатични и екологични условия в България, създават отлични условия за пчеларството в страната. Развитието на сектора се благоприятства и от дългогодишните традиции при производството на мед и пчелни продукти и доброто търсене от страна на потребителите. Въпреки увеличението в броя на пчелните семейства, средният добив от едно семейство в страната в различните години се движи в рамките на 17–19 кг, което е недостатъчно за реализиране на сигурни и стабилни доходи на пчеларите. Този добив се влияе от много фактори, като наличието на разнообразна медоносна растителност, подходящи климатични условия по време на медосбора, здрави и силни пчелни семейства и др.

Част от проблемите за осигуряване на разнообразна храна за пчелите и добив на различни видове пчелен мед и специфични пчелни продукти могат да се решат чрез практикуване на подвижно пчеларство в комбинация със средствата, които предоставят новите технологии в областта на дигитализацията. Броят на практикуващите подвижно пчеларство намалява - през 2018 г. с 24,5% на годишна база, до 364 стопанства, а пчелните семейства в тях - с 23,3%, до 26 571 броя. Сред факторите, ограничаващи този вид пчеларска дейност, остават липса на пазар на пчелоопрашването, проблеми с отравяния на пчелните семейства при провеждане на растително-

защитните мероприятия, високи транспортни разходи, липса на специално оборудване за транспортиране/преместване на пчелни семейства, високия процент ръчен труд и липсата на неговата модернизация. С прилагането на подвижно пчеларство може да се избегне проблема с отравянията, като пчелните семейства се транспортират/преместват до места, където не се извършват активни растителнозащитни мероприятия.

Прилагането на интервенцията ще осигури постигането на специфични цели б) и е) като улесни и стимулира прилагането на подвижното пчеларство, което от своя страна ще подобри ефективността на пчелното стопанство, чрез осигуряване на разнообразна паша на пчелите, повишаване на добивите и екологичния потенциал.

Допустими бенефициери:

1. Земеделски стопани, активни фермери с регистрирани пчелни семейства;
2. Признати групи и организации на производители на мед и пчелни продукти и техните асоциации, признати по съответния ред от Министерството на земеделието

Условия за допустимост:

1. Допустими за финансиране са разходи за:

1.1. закупуване на специализирана техника и оборудване (включително дигитално такова) за подвижно пчеларство, описани в национално законодателство /насоки за прилагане на интервенциите;

1.2. Преместване/придвижване на пчелните семейства за практикуване на подвижно пчеларство, при условия описани в национално законодателство/ насоки за прилагане на интервенциите;

2. Кандидатите, финансирани за разходи по т. 1.1. поемат ангажимент, че ще практикуват подвижно пчеларство в рамките на 3 години от датата на изплащане на финансовата помощ;

3. Заявеният за подпомагане актив е нов;

4. Пчелните семейства на кандидатите трябва да:

4.1.се отглеждат в регистриран като животновъден обект пчелин, в съответствие с действащото национално законодателство;

4.2.са под ветеринарномедицински контрол и са настанени в кошери, маркирани в съответствие с действащото национално законодателство.

5. Недопустими кандидати са:

5.1.получили финансиране за същия актив по друга интервенция от СП или закупен с подкрепата на Съюза или на национално ниво в период от 3 години, предхождащ покупката;

5.2. извършващи дейности, свързани с производство и/или търговия със заявения за подпомагане актив.

С цел избягване на двойно финансиране за едни и същи дейности и/или активи по други интервенции по Стратегическия план, ще се извършва проверка на ниво проект/бенефициер.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Форма на подпомагане – възстановяване на част от допустими разходи, реално извършени от бенефициера

1.Финансовата помощ на бенефициер (техника, оборудване за подвижно пчеларство) е до размера на одобрените разходи и не надвишава 70 % от референтните цени по видове активи, определени на базата на пазарно проучване, от които 40% съфинансиране от ЕФГЗ и 60% се предоставят от държавния бюджет.

2.Финансовата помощ за преместване/придвижване на пчелно семейство се предоставят под

формата на единична ставка.

Финансовата помощ за придвижване е до 12 лв. на пчелно семейств, от които 40% съфинансиране от ЕФГЗ и 60% се предоставят от държавния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Attention! Interventions under Article 55(1)b subpoints (i) and (ii) according to Article 10 and Annex II are obliged to comply with WTO Green Box crireria. Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.4 - Брой подпомогнати пчелари	Среден		R.35;

Description

I.E.4 - Брой подпомогнати пчелари

Размерът на средната единичната помощ за един актив и единичната ставка за пчелно семейство се основават на двоен подход. Ретроспективен - въз основа на разходите, платени по време на предишно програмиране и перспективен с прогнозно увеличение.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.4 - Брой подпомогнати пчелари	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	3 896,62	3 896,62	3 896,62	3 896,62	3 896,62	
	O.37 (unit: Beekeepers)	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	77 932,30	77 932,30	77 932,30	77 932,30	77 932,30	

ACTLAB(55(1)(c)) - - actions to support laboratories for the analysis of apiculture products, bee losses or productivity drops, and substances potentially toxic to bees

I.E.6 - Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества

Intervention Code (MS)	I.E.6
Име на интервенцията	Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества
Вид интервенция	ACTLAB(55(1)(c)) - actions to support laboratories for the analysis of apiculture products, bee losses or productivity drops, and substances potentially toxic to bees
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Медът и пчелните продукти са продукти с широка употреба, които се използват и в бита ни, като стимулатори на имунната система от потребители на различна възраст. Широкият спектър на тяхното използване предопределя високите изисквания, свързани с качество и чистота. В допълнение, насищането през последните години на българския и световния пазар с пчелен мед с различен произход, предопределя постигане и контрол на определени стойности на физикохимични показатели, които са гаранция за неговата натуралност, за наличие на допълнителна обработка на същия, както и за добавяне на глюкоза и инвертна захар.

Също така през последните години се наблюдава намаление на реализираното количество мед, като през 2018 г. то е с 25,2% по-малко на годишна база, а през 2019 г. с 4%. Подпомагането на част от разходите, които пчеларите извършват за изследване на основните физикохимични показатели на пчелния мед се прилага още от първата тригодишна програма, като все повече производителите се възползват от тази възможност - броят на извършените анализи се е увеличил почти пет пъти през 2020 г. спрямо 2008 г. В допълнение, отчитайки пазара на останалите пчелни продукти по интервенцията, освен за пчелния мед са допустими анализи на проби и от тях.

Интервенцията има за цел да подобри проследяемостта на пчелния мед и пчелните продукти, да улесни тяхната реализация, както и самоконтрола на пчеларите относно безопасността и качеството на предлаганата от тях продукция.

Допустими бенефициери:

1. Земеделски стопани, активни фермери с регистрирани пчелни семейства;
2. Признати групи и организации на производители на мед и пчелни продукти и техните асоциации, признати по съответния ред от МЗм.

Условия за допустимост:

1. Допустими за финансиране са разходи за извършване на физикохимичен анализи на пчелен мед и пчелни продукти, както и за наличие на остатъци от пестициди в хранителни запаси, восък и трупчета на пчели.

2. Земеделските стопани трябва да:

2.1 са извършили изследванията в акредитирани за дейността си лаборатории за съответните анализи на територията на ЕС;

2.2 отглеждат пчелни семейства, настанени в кошери, маркирани съгласно действащото национално законодателство.

3. В случаите, когато кандидат за подпомагане е група или организация на производители на мед и пчелни продукти той може да кандидатства за извършване на анализ/и на единични или общи партиди;

4. В заявката/акта за вземане на проба за изследване на пчелен мед се посочва количеството на партидата мед, от която е взета пробата.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Възстановяване на част от допустими разходи, реално извършени от бенефициера

Финансовата помощ за физикохимични анализи е до 90% от размера на реално извършените и одобрени разходи за съответния анализ, съгласно тарифата за таксите на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) или друга акредитирана лаборатория, за случаите когато в лаборатория на БАБХ не се извършва съответното изследване.

Финансовата помощ за изследване на остатъци от пестициди в хранителни запаси, восък и трупчета на пчели е до 90 % от размера на реално извършените и одобрени разходи за съответния анализ,съгласно тарифата за таксите на БАБХ или друга акредитирана лаборатория, когато в лаборатория на БАБХ не се извършва съответното изследване.

40% от средствата по помощта са съфинансиране от ЕФГЗ и 60% са предоставени от държавния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията съответства на параграф 2 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.6 - Брой подпомогнати пчелари	Среден		

Description

I.E.6 - Брой подпомогнати пчелари

Размерът на средната единична сума на помощта за един бенефициер за физикохимични анализи се основава на двоен подход. Ретроспективен и перспективен - въз основа на разходите, платени по време на предишно програмиране, с прогнозно увеличение.

Размерът на средната единична сума на изследване за наличие на остатъци от пестициди е % от тарифата за таксите на БАБХ или друга акредитирана лаборатория, за случаите когато в лаборатория на БАБХ не се извършва съответното изследване.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.6 - Брой подпомогнати пчелари	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	50,33	50,33	50,33	50,33	50,33	
	O.37 (unit: Actions)	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	15 097,66	15 097,66	15 097,66	15 097,66	15 097,66	

PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - - actions to preserve or increase the existing number of beehives in the Union, including bee breeding

I.E.7 - Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели

Intervention Code (MS)	I.E.7
Име на интервенцията	Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели
Вид интервенция	PRESBEEHIVES(55(1)(d)) - actions to preserve or increase the existing number of beehives in the Union, including bee breeding
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Със закупуването на пчелни майки и рояци (отводки) се цели възстановяването на загубите на пчелни семейства по различни причини, увеличаване на броя пчелни семейства, оптимално развитите на пчелното семейство, гарант за по-добро усвояване на пашите и по-високи добиви, по-голяма доходност и конкурентоспособност. Прилагането на интервенцията ще допринесе за запазване на пчелната популация и устойчивост на сектора, както и запазване на биоразнообразието и екосистемите. По този начин ще се удовлетворят и потребностите по избраните специфични цели.

Допустими бенефициери:

1. Земеделски стопани, активни фермери с регистрирани пчелни семейства.

Условия за допустимост:

1. Допустими за финансиране са разходи за закупуване на:

1.1. **пчелни майки** - с цел подмяна или за увеличаване броя на пчелните семейства, когато:

1. при налични в стопанството на ЗС до 250 пчелни семейства включително е заявил закупуване на пчелни майки, до размер равен на броя на съществуващите към момента на кандидатстване пчелни семейства;
2. при налични в стопанството на ЗС над 250 пчелни семейства към момента на кандидатстване е заявил закупуване на до 250 пчелни майки за първите 250 пчелни семейства плюс до ½ (пчелни майки) за горницата над 250 пчелни семейства;

1.2. **рояци** (отводки**)** - с цел увеличаване броя на наличните пчелни семейства, когато:

1. при налични в стопанството на ЗС от 10 до 50 пчелни семейства включително е заявил закупуване на **рояци** (отводки) в размер не повече от наличните пчелни семейства;
2. при налични в стопанството на ЗС над 50 пчелни семейства е заявил закупуване на максимум 50 нови **рояци** (отводки);

1.3. **рояци** (отводки) – с цел възстановяване на отпаднали/загинали пчелни семейства в следствие на зимна смъртност, които са били налични към есенния преглед , когато:

1. при налични в стопанството на ЗС минимум 10 пчелни семейства към есенния профилактичен преглед, е заявил за закупуване на до 10 % от броя на зазименте пчелни семейства, но не повече от декларираната зимна смъртност, и не повече от 50 нови **рояци** (отводки);

2. Кандидатът ЗС има налични в стопанството минимум 1**0 пчелни семейства** към датата на кандидатстване, като:

1. новозакупените пчелни майки и **рояци** (отводки) са настанени в кошери, идентифицирани съгласно изискванията на националното законодателство;
2. Закупените пчелни майки и **рояци** (отводки) трябва да са произведени от регистрирани по реда на националното законодателство пчелини за производство и предлагане на пазара на пчелни майки и **рояци** (отводки)**,** вписани в публичния Списък на производителите на пчелни майки и **рояци** (отводки), съгласно чл.26, ал.2 от Наредба № 47 от 11 ноември 2003 г. за производство и предлагане на пазара на елитни и племенни пчелни майки и **рояци** (отводки) и реда за водене на регистър.

4**. Недопустими кандидати са**:

4.1.регистрирани за производство и предлагане на пазара на пчелни майки по реда на националното законодателство;

4.2.регистрирани производители на пчелни рояци (отводки) по реда на националното законодателство не могат да закупуват пчелни майки за производство на пчелни рояци (отводки). Същите могат да закупуват пчелни майки за подмяна на съществуващите и за увеличаване броя на пчелните си семейства.

4.3. получили финансиране за същия вид актив по друга интервенция от СП или закупен с подкрепата на Съюза или на национално ниво в период от 3 години, предхождащ покупката, на 150 и повече рояци (отводки).

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Възстановяване на част от допустимите разходи, реално извършени от бенефициера

Финансовата помощ е до размера на одобрените разходи и не надвишава 70% от референтните цени за рояци(отводки) и пчелни майки, определени на базата на пазарно проучване, от които 40% съфинансиране от ЕФГЗ и 60% от националния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.7 - Брой подпомогнати пчелари	Среден		

Description

I.E.7 - Брой подпомогнати пчелари

Размерът на помощта за един рояк (отводка)/пчелна майка е изчислена като % от осредната стойност, определена на базата на пазарно проучване (САПИ) за 2021 г., при включено прогнозно увеличение

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.7 - Брой подпомогнати пчелари	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	559,80	559,80	559,80	559,80	559,80	
	O.37 (unit: Beekeepers)	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	391 860,11	391 860,11	391 860,11	391 860,11	391 860,11	

COOPAPI(55(1)(e)) - - сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти

I.E.8 - Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти

Intervention Code (MS)	I.E.8
Име на интервенцията	Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти
Вид интервенция	COOPAPI(55(1)(e)) - сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Едни от основните причини за нарушаване на здравословното състояние на пчелните семейства са промяната в климата (студена зима, къса и нетипична пролет, сухо и горещо лято), намаляващите площи с медоносна растителност и монокултурно земеделие, в т.ч. липсата на разнообразен прашец и употребата на пестициди при провеждане на растителнозащитните мероприятия. Всички тези неблагоприятни фактори водят до отслабване на имунната система на пчелите и отключват различни болести, а оттам до ниски добиви, недобри икономически резултати и намалена конкурентоспособност.

Налице е силно изоставане на процеса на въвеждане на иновационните и технологични средства за ефективно функциониране на стопанствата в сектор пчеларство.

Интервенцията има за цел да стимулира сътрудничеството между пчеларите, национално и регионално представителни браншови организации и специализирани органи за прилагане на изследователски програми в пчеларството, внедряване на иновации и нови технологии в отглеждането, селекцията и организацията на пазара на меда и пчелните продукти, стимулиране на дигитализацията и повишаване на конкурентоспособността на производителите.

Подкрепата се предоставя за сформиране и функциониране на сътрудничество за прилагане на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти.

Очакваният ефект от прилагане на интервенцията е да се допринесе в най-голяма степен за засилване и укрепване на връзките между пчеларите, национално и регионално представителни браншови организации и специализираните органи за изследователска дейност чрез прилагането на проекти с потенциал за развитие на сектора.

Допустими бенефициери:

1.Дружества/обединения, създадени по реда на Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), при които бенефициер по интервенцията е водещия партньор.

Условия за допустимост:

1. Дружества/обединения, създадени по реда на Закона за задълженията и договорите, включващи земеделски стопани - пчелари, членове на поне едно пчеларско сдружение, представител/и на науката (специализирани органи за изследователска дейност). Дружества/обединения се сформират за изпълнение на конкретен проект за конкретен период на действие и от значение за сектора.Обединенията могат да включват като участници:

а) Регистрирани земеделски стопани, пчелари в т.ч. признати групи или организации на производители в сектор мед и пчелни продукти

б) Научни институти или опитни станции, които извършват научни изследвания и научно обслужване в областта на пчеларството, селското стопанство или биотехнологиите или хранителните технологии, които са организации по Закона за Селскостопанската академия или Закона за Българската академия на науките, както и специализирани държавни структури в областта на науката и научните изследвания;

в) Висши училища, акредитирани по Закона за висшето образование;

г) Неправителствени организации с предмет на дейност в областта на пчеларството, включително за производството на ветеринарномедицински продукти или в областта на опазване на околната среда или водите или дигиталните технологии;

д) МСП в областта на преработката на пчелен мед и пчелни продукти;

е) Консултантски организации с предмет на консултантската дейност в областта на селското стопанство или храните в т.ч. НССЗ.

Финансират се изследователски проекти, които създават добавена стойност в пчеларството, чрез по-добро свързване на научноизследователската дейност и пчеларската практика и насърчават по-широкото използване на наличните иновационни мерки; водят до решаване на проблеми в сектора, предварително зададени от пчеларски организации; установяват връзка между участниците в областта на иновациите и съответните проекти; насърчават по-бързо и по-широкообхватно прилагане на новаторските решения в практикат

2.Проектите се финансират когато е:

2.1. Представен подробен проект на изследването, в т.ч. размерът на потенциалните ползи за пчеларството.

2.2. При положителна оценка от публичен орган, определен в национално законодателство/насоки за прилагане на интервенциите, за:

- потенциалните ползи за пчеларството от реализирането на проекта;
- резултатите от изпълнението на проекта.

3.Решение на водещия бенефициер за участие в интервенцията.

4. Публикуване на резултатите от изпълнението на проекта, с цел достъп на всички пчелари до данните от изследването.

5. Допустими са разходи:

- пряко свързани с изпълнение на изследователския проект, съгласно представен подробен план, в т.ч. финансов;
- за популяризиране на резултатите по проекта.

С цел избягване на двойно финансиране за едни и същи дейности и/или активи по други интервенции по Стратегическия план, ще се извършва проверка на ниво проект/бенефициер.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Помощта може за бъде под следната форма :

– **възстановяване на допустими разходи, реално извършени от бенефициера;**

–**единични разходи**

–**еднократни суми**

Размерът на публичната помощ е 100 % от допустимите разходи, изпълнени и одобрени в рамките на проекта, като 40% от средствата са от ЕФГЗ и 60% са от държавния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията съответства на параграф 2 от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.8 - Брой подпомогнати проекти	Среден		

Description

I.E.8 - Брой подпомогнати проекти

Размерът на единичната помощ се основава на база предходно програмиране.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.8 - Брой подпомогнати проекти	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	10 225,99	10 225,99	10 225,99	10 225,99	10 225,99	
	O.37 (unit: Actions)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	10 225,99	10 225,99	10 225,99	10 225,99	10 225,99	

PROMOBEES(55(1)(f)) - - promotion, communication and marketing including market monitoring actions and activities aimed in particular at raising consumer awareness about the quality of the apiculture products

I.E.9 - Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти

Intervention Code (MS)	I.E.9
Име на интервенцията	Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти
Вид интервенция	PROMOBEES(55(1)(f)) - promotion, communication and marketing including market monitoring actions and activities aimed in particular at raising consumer awareness about the quality of the apiculture products
Общ показател за крайния продукт	O.37. Number of actions or units for beekeeping preservation or improvement

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.2.7.	Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходи	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Основната цел на интервенцията е запознаване на обществеността с полезните качества на пчелния мед и пчелните продукти и скъсяване на веригата на доставки. Така ще се повиши добавената стойност на производителите от една страна, а от друга ще се повиши доверието и информираността на потребителите. В направения анализ на сектора изрично е посочено, че доходите на пчеларите могат да се стабилизират и увеличат с повишаване на организираността на производителите и подобряване на пазарния им достъп – чрез обединяването им в групи и организации на производители, чрез стимулиране на създаването на “къси вериги” на доставки. Тази интервенция има за цел да увеличи вътрешната консумация и доверието в българския пчелен мед и пчелни продукти.

Допустими бенефициери:

1. Национално и регионално представителни браншови организации в сектор “Пчеларство”, регистрирани съгласно националното законодателство;
2. Сдружения, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел в обществена полза, в които членуват лица, отглеждащи пчелни семейства в регистрирани животновъдни обекти – пчелини;
3. Признати групи и организации на производители на мед и пчелни продукти и техните асоциации, признати по съответния ред от МЗм.

Условия за допустимост:

1. Наличие на проект с подробно описание на дейностите и включени очаквани разходи.
2. Пчеларските сдружения и групите и организациите на производители да са осъществявали дейност минимум една година преди датата на кандидатстване.
3. Предвидените в проекта цени не превишават обичайните пазарни цени.
4. Допустими са разходи за дейности, свързани с популяризиране, организиране и участие в мероприятия, в т.ч. базари, панаири и изложения - секторни или общи, организиране и провеждане на информационни кампании.
5. Дейностите по т. 3.4 трябва да са насочени към специалисти и/или потребители и да свързани с поне една от следните теми:

- Изтъкване предимствата на пчелните продукти;
- Качеството на пчелните продукти ;
- Ролята на пчелите за опазване на околната среда;
- Наименованията за произход, географските указания и биологичното производство;
- Фермерски продукти;
- Популяризиране на местни и специфични видове мед;
- Продукти на организации на производители;
- Наблюдение на пазара.

6. Разходите за мостри не надвишават 10 на сто от разходите по проекта.

С цел избягване на двойно финансиране за едни и същи дейности и/или активи по други интервенции по Стратегическия план, ще се извършва проверка на ниво проект/бенефициер.

Подробните изисквания за прилагане на интервенцията ще бъдат разписани в национален регулаторен акт.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Помощта може за бъде под следната форма :

– **възстановяване на допустими разходи, реално извършени от бенефициера;**

–**единични разходи**

–**еднократни суми**

Размерът на публичната помощ е 100 % от допустимите разходи, изпълнени и одобрени в рамките на проекта, като 40% са средства от ЕФГЗ и 60 % от държавния бюджет.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Националното съфинансиране на интервенцията е в размер на 60 %

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията съответства на параграф 2 от приложение 2 към Споразумението за селскотосторанство на СТО.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.E.9 - Брой подпомогнати проекти	Среден		

Description

I.E.9 - Брой подпомогнати проекти

Размерът на помощта за един проект е на база предходно програмиране

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.E.9 - Брой подпомогнати проекти	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)	4 089,38	4 089,38	4 089,38	4 089,38	4 089,38	
	O.37 (unit: Actions)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	4 089,38	4 089,38	4 089,38	4 089,38	4 089,38	

Вино

RESTRVINEY(58(1)(a)) - - преструктуриране и преобразуване на лозовите масиви

I.Д.1 - Преструктуриране и конверсия на лозята

Intervention Code (MS)	I.Д.1
Име на интервенцията	Преструктуриране и конверсия на лозята
Вид интервенция	RESTRVINEY(58(1)(a)) - преструктуриране и преобразуване на лозовите масиви
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
COMPWINE(57(a)) improving the economic sustainability and competitiveness of Union wine producers
SUSTWINE(57(b)) contributing to climate change mitigation and adaptation and to the improvement of the sustainability of production systems and the reduction of the environmental impact of the Union wine sector, including by supporting winegrowers in reducing the use of inputs and implementing more environmentally-sustainable methods and cultivation practices

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.9 Дял на земеделските стопани, получаващи подпомагане за инвестиции с цел преструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустими бенефициери са гроздопроизводители (физически или юридически лица) или група, или организация на физически или юридически лица, вписани в лозарския регистър като гроздопроизводители с регистрирани лозарски стопанства в добро агротехническо състояние.

По „Преструктуриране и конверсия на лозя“ допустими за подпомагане са:

- Производители на винено грозде, които имат валидни разрешения за презасаждане и стопанисваните от тях площи са в добро агротехническо състояние;

- Производители, които са представили план за преструктуриране и конверсия на лозя. Целта на плана е описание на планираните действия, предвидените разходи и очаквания резултат от неговото изпълнение;

Допустими за подпомагане са следните дейности:

I.Дейност „Конверсия на сортовия състав на насажденията“

Допустими операции:

1. Изкореняване

2. Засаждане
3. Изграждане на подпорна конструкция

II.Дейност „Промяна на местонахождението на лозята“

Допустими операции:

1. Изкореняване
2. Засаждане
3. Изграждане на подпорна конструкция

III. Дейност „Подобряване на техниките за управление на лозята“

Поддейности:

1. Изграждане на подземни колектори за дренаж, шахти и канали за отводняване
2. Изграждане/реконструкция на тераси
3. Изграждане на автоматизирани системи за капково напояване
4. Смяна на подпорна конструкция
5. Изграждане на подпорна конструкция на новосъздадени насаждения
6. Смяната на формировката
7*.Намаляване използването на минерални торове и препарати за растителна защита
8**. Закупуване на гроздокомбайни, прикачен инвентар за обработка на лозовото насаждение и други машини за наблюдение и обработка, които не са транспортни средства.

*За т. седем (7) от дейност III бенефициерите предоставят ex-ante оценка.

**Точка осем (8) е допустима за изпълнение само при проекти на групи или организации на производители на винено грозде.

Допустими за подпомагане са кандидати, чиито проекти имат най-малко 5 точки от следните критерии за оценка и приоритет:

1. Проектът не е подпомаган по мярката през предходни програмни периоди;
2. Проект с дейности в стопанства за производство на биологични продукти и/или стопанства в преход към биологично производство на продукти;
3. Проектът е представен от групи/организации на производители на винено грозде;
4. Проектът предвижда засаждане на местни и интродуцирани устойчиви сортове;
5. Проектът е за райони и сортове грозде за производство на вина със ЗНП;
6. Проектът е за район за производство на вина със ЗГУ;
7. Проект за лозарски стопанства с размер от 2 до 30 ха;
8. Проект на млад земеделски стопанин – гроздопроизводител;

Критериите за приоритет и тяхната тежест са подбрани въз основа на определените цели на интервенцията.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Максималният размер на финансовата помощ е до 75 % от стойността на действителните разходи за изпълнение на всяка дейност. Размерът на подпомагането се изчислява на база пределни цени по операции и допълнителен контрол – сравняване на три оферти. Максималната пределна цена за презасаждане на лозовото насаждение е 21 599,78 евро/ха.

При изпълнение на дейности изкореняване и засаждане (презасаждане) кандидатите имат право на парично обезщетение за загуба на доход. Обезщетението се изчислява въз основа на средния годишен добив от хектар за последните две винарски години преди изкореняване на насаждението.

Финансовата помощ може да се изплаща авансово.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Прилагането на интервенцията ще допринесе за приспособяване на производството на винено грозде към динамиката на свободния пазар, повишаване на доходите в сектора, предпазване на селските райони от обезлюдяване. Изпълнението на мярката ще спомогне и за преодоляване на неблагоприятната възрастова и сортова структура на лозята в България, която ограничава

възможностите за устойчиво и конкурентно развитие на сектора.

Изпълнението на предвижданите дейности ще допринесе за оптимизиране на използването на водните ресурси в лозарските стопанства чрез въвеждане на автоматизирани системи за напояване, с контролирано подаване и ниска консумация на вода, както и чрез извършването на редовен мониторинг на потреблението на вода.

Сред предвидените изисквания за изпълнение на мярката е оптимизирането на използването на торове и препарати чрез приоритизиране на засаждането на устойчиви на болести и неприятели сортове, както и чрез частична замяна/намаляване на минералните торове чрез влагане на всички видове органични торове и подобрители на торове с акцент върху използването на такива, които са отпадъчен материал от човешката и други дейности, вкл. биомаса.

Производството на вина със защитено географско указание и защитено наименование на произход е приоритет за България, а архитектурата на интервенцията е съобразено със стремежа към увеличаване на площите засадени с винени сортове лозя, подходящи за тяхното производство. Създаването на лозови насаждения на нови по-подходящи терени и с конкурентни сортове, както и грижовната поддръжка на вече създадените ще допринесе за повишаване на интереса на винопроизводителите към вина със ЗНП, вина със ЗГУ и вина, произведени по метода на биологично производство.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията „Преструктуриране и конверсия на лозя“ представлява форма на вътрешна подкрепа, която съответства на изискванията, определени в Приложение 2, параграф 11 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени със Стратегическия план по ОСП.

Допустимите дейности и разходи допринасят за преструктурирането на лозарските стопанства във връзка с идентифицираните потребности на сектора.

Предвидените по интервенцията плащания не са обвързани с обема на произвежданата продукция, а се основават на направените по интервенцията допустими разходи.

Плащанията по интервенцията са изцяло обвързани с допустимия срок за изпълнение на инвестицията и не налагат ограничения, свързани с вида на произвежданите земеделски продукти.

Плащанията, предвидени по интервенцията, не надвишават предварително определен процент от допустимите разходи.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.1 - 001 - Единична сума за интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“	Среден		R.9;

Description

I.Д.1 - 001 - Единична сума за интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“

С определения годишен бюджет по интервенцията е планирано да бъдат подпомогнати определени хектари с лозови насаждения. Максималната пределна цена за презасаждане на лозовото насаждение е 21 599,78 евро/ха.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.1 - 001 - Единична сума за интервенция „Преструктуриране и конверсия на лозя“	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		21 599,78	21 599,78	21 599,78	21 599,78	
	O.36 (unit: Хектар)		1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		12 355 713,58	12 355 713,58	12 355 713,58	12 355 713,58	

INVWINE(58(1)(b)) - - investments in tangible and intangible assets in wine-growing farming systems, excluding operations relevant to the type of intervention provided for in point (a), processing facilities and winery infrastructure, as well as marketing structures and tools

I.Д.2 - Инвестиции в лозаро-винарския сектор

Intervention Code (MS)	I.Д.2
Име на интервенцията	Инвестиции в лозаро-винарския сектор
Вид интервенция	INVWINE(58(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets in wine-growing farming systems, excluding operations relevant to the type of intervention provided for in point (a), processing facilities and winery infrastructure, as well as marketing structures and tools
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
PERFWINE(57(d)) improving the performance of Union wine enterprises and their adaptation to market demands, as well as increasing their long-term competitiveness in the production and marketing of grapevine products, including energy savings, global energy efficiency and sustainable processes

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.39 Брой на селскостопанските предприятия, включително предприятия от сферата на биоикономиката, развити с подпомагане по ОСП

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустими бенефициери:

- Еднолични търговци и юридически лица винопроизводители, вписани в лозарския регистър.
- Сдружения на винопроизводители и междубраншови организации

Допустими за подпомагане дейности са:

1. Инфраструктура на предприятието:

а. Закупуване или закупуване на лизинг на нови машини и оборудване, включително и на компютърен софтуер по отношение на:

- машини/оборудване за преработката на грозде;
- оборудване за контрол на ферментацията, оборудване за обработка на вино и гроздова мъст;
- оборудване за контрол на температурата;

- оборудване за преместване на виното в избените помещения;
- оборудване за технология, свързана с пенливи вина;
- оборудване за бутилиране, етикетиране, опаковане;
- оборудване за управление на отпадните води;
- оборудване на инфраструктурата на избата:
• тръбни линии, тръбопровод, различни мрежи (кислород, азот, вода, SO2 и др.);
• монтаж и помощни съоръжения;
• автоматични системи;
- оборудване за съхранение, смесване, грижа и стареене на виното:
• бъчви за ферментация, съхранение и стареене на виното, в т.ч. и термо-регулиращи бъчви;
• резервоари от неръждаема стомана за винопроизводство и съхранение на вино – стационарни и подвижни;
• пластмасови резервоари за винопроизводство и съхранение на вино (сертифицирани за хранителни цели);
• възстановяване на стоманобетонни съоръжения за съхранение на лозаро-винарски продукти чрез полагане на вътрешно покритие от типа епоксидна смола или неръждаема стомана;
• оборудване за избено помещение за ферментация, съхранение и стареене на виното – стелажи, контейнери, хумидизатори, микрооксиженация (микрооксиженатори), парогенератори;
• модулна система за позициониране на бъчви;
• автоматизирана стелажна система за съхранение на бутилирани вина.

б. Строително-монтажни работи за изграждане, надстрояване, пристрояване и/или реконструкция на сгради, предназначени за:
- производство на вино (от обработка на гроздето до бутилиране и етикетиране на виното в изба);
- контрол на качеството на виното – анализиращи лаборатории;
- съхранение на виното – складове;
- подобряване на инфраструктурата в предприятието;
2. Маркетингови инструменти (вкл. строително-монтажни дейности):
• винотеки;
• изложбени и дегустационни зали;
• фиксирани места за продажби (на дребно) в стопанството (на територията на предприятието);

3. Общи разходи, свързани с разходите, посочени в т. 1 и 2, като хонорари на инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи и строителен надзор.

Допустими за подпомагане са кандидати, чиито проекти имат най-малко 5 точки от следните критерии за оценка и приоритет:
1.Проекти, насочени към подобряване на енергийната ефективност и/или управление на отпадните води на предприятието;
2.Проекти на предприятия, преработващи над 30% собствена суровина;
3.Проекти на предприятия, насочени към производство на биологично сертифицирано вино;
4.Проекти на предприятия, насочени към производство на вино със Защитено наименование на произход (ЗНП);
5.Проекти на предприятия, при които над 70% от произвежданите вина са със ЗГУ и/или ЗНП;
6.Проекти на новорегистрирани винопроизводители, които имат най-малко двегодишна история в лозарския регистър като гроздопроизводител към момента на кандидатстване
7.Проекти на групи/организации на производители

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Подпомагането е в размер на:

- до 50 на сто от стойността на действителните разходи за осъществяване на допустимите инвестиционни дейности за микро-, малки и средни предприятия по смисъла на Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията относно дефиницията на микро-, малки и средни предприятия;

- до 25 на сто от действително направените разходи за предприятия с по-малко от 750 служители или с оборот, по-малък от 200 милиона евро;

- до 15 на сто от действително направените допустими разходи за предприятия с над 750 служители или с оборот над 200 милиона евро.

Разходите се възстановяват на база три независими оферти.

Финансовата помощ може да се изплаща авансово.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Интервенцията допринася за подобряването на общите резултати на винарските предприятията и адаптирането им към изискванията на пазара, както и повишаване на тяхната конкурентоспособност. Предвижда се подпомагането на инвестиции за подобряване на материални и нематериални активи – съоръжения за преработка и/или инфраструктура на предприятията в лозаро-винарския сектор, строително-монтажни работи за подобряване на производствения капацитет на предприятието и неговите структури, както и на средствата за предлагане на пазара. Осъществяваните инвестиции ще допринесат и за повишаване на устойчивостта на процесите във винопроизводството, както и повишаване на глобалната енергийна ефективност.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ представлява форма на вътрешна подкрепа, която съответства на изискванията определени в Приложение 2, параграф 11 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени със Стратегическия план по ОСП.

Допустимите дейности и разходи допринасят за подобряване на ефективността на винарските предприятия и за повишаване на тяхната конкурентоспособност в производството и предлагането на пазара на лозаро-винарските продукти във връзка с идентифицираните потребности на сектора.

Предвидените по интервенцията плащания не са обвързани с обема на произвежданата продукция, а се основават на направените по интервенцията допустими разходи.

Плащанията по интервенцията са изцяло обвързани с допустимия срок за изпълнение на инвестицията и не налагат ограничения, свързани с вида на произвежданите земеделски продукти.

Плащанията, предвидени по интервенцията не надвишават предварително определен процент от допустимите разходи.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.2 - 001 - Единична сума за инвестиции в лозаро-винарския сектор	Среден		R.39;

Description

I.Д.2 - 001 - Единична сума за инвестиции в лозаро-винарския сектор

Предвиденият годишен бюджет е планиран за сключване на 20 договора по интервенцията.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.2 - 001 - Единична сума за инвестиции в лозаро-винарския сектор	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		494 382,91	494 382,91	494 382,91	494 382,91	
	O.36 (unit: Beneficiaries)		20,00	20,00	20,00	20,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		9 887 658,14	9 887 658,14	9 887 658,14	9 887 658,14	

GREENWINE(58(1)(c)) - - green harvesting, which means the total destruction or removal of grape bunches while still in their immature stage, thereby reducing the yield of the relevant area to zero and excluding non-harvesting comprising of leaving commercial grapes on the plants at the end of the normal production cycle

I.Д.7 - Събиране на реколтата на зелено

Intervention Code (MS)	I.Д.7
Име на интервенцията	Събиране на реколтата на зелено
Вид интервенция	GREENWINE(58(1)(c)) - green harvesting, which means the total destruction or removal of grape bunches while still in their immature stage, thereby reducing the yield of the relevant area to zero and excluding non-harvesting comprising of leaving commercial grapes on the plants at the end of the normal production cycle
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
BALWINE(57(e)) contributing to restoring the balance of supply and demand in the Union wine market in order to prevent market crises

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.5.	Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите	среден приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.5 Дял на стопанствата с подпомогнати инструменти за управление на риска по ОСП

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустими бенефициери са гроздопроизводители (физически или юридически лица), вписани в лозарския регистър с регистрирани лозарски стопанства в добро агротехническо състояние.

Интервенцията може да се прилага за всички сортове винени лозя съгласно официалната сортова листа на Република България. Допустими за подпомагане са разходи за ръчно събиране на реколтата на зелено върху площи в добро агротехническо състояние, при условие, че не се нарушава доброто вегетативно състояния на лозето, няма никакви негативни фитосанитарни последици и отрицателни отражения върху околната среда.

Допустими за подпомагане са лозови насаждения, които са създадени най-малко 4 винарски години преди кандидатстването.

·За лозови насаждения, които са създадени 4 винарски години преди кандидатстването, следва да е подадена декларация за добив поне за винарската година преди кандидатстването.

·За лозови насаждения, които са създадени преди повече от 4 винарски години, следва да са подадени декларации за добив през последните две винарски години преди кандидатстването.

Не се предоставя финансово подпомагане:

- когато насажденията са пълно или частично увредени вследствие на природно бедствие или на неблагоприятно климатично събитие, настъпили преди датата на събирането на реколтата на зелено;

- за операции по отстраняване на гроздовете, които нарушават доброто вегетативно състояние на лозето и водят до негативни фитосанитарни последици и отрицателни отражения върху околната среда.

Не е допустимо подпомагане за площи, за които е заявено или получено подпомагане по интервенция „Застраховане на реколтата“ за същата финансова година.

Финансова помощ се предоставя за не повече от 30 ха от лозовите насаждения на един бенефициент.

Допустими за подпомагане са кандидати, чиито проекти имат най-малко 5 точки от следните критерии за оценка и приоритет:

1. Кандидатът не е винопроизводител (само регистриран гроздопроизводител).

2.1. Размер на площите, за които се заявява финансиране по мярката са в диапазон над 3 ха и до 20 ха.

2.2. Размер на площите, за които се заявява финансиране по мярката са от 1 до 3 ха

3. Кандидатът е гроздопроизводител с най-малко двегодишна история

4. Площите не се намират в райони и не са със сортове грозде за производство на вина със ЗНП

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Подпомагането е в размер на до 50 % от сумата на преките разходи за операциите по отстраняване на гроздовете и от загубата на приходи, произтичаща от прилагането на интервенцията.

Преките разходи за операциите по отстраняване на гроздовете са в размер на 1 155,48 лв./ха.

Загубата на приходи, произтичаща от прилагането на мярката, се изчислява на база среден добив на хектар от заявените площи за период от две години преди прилагането на мярката, но не повече от 6300 кг/ха, умножен по цената за килограм грозде, определена със заповед на министъра на земеделието.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Интервенцията „Събиране на реколтата на зелено“ цели предоставяне на подпомагане на сектора в период на криза, така че конкурентоспособността на гроздопроизводителите да не бъде повлияна в голяма степен от настъпилия дисбаланс между търсенето и предлагането.

По интервенцията се подпомага пълното отстраняване на гроздовете, докато все още не са узрели, като по този начин добивът от съответната заявена площ се намалява до нула. Прилагането на мярката се осъществява в случай че до 25 април на всяка година се очаква ситуация на пазара, обосноваваща събиране на реколтата на зелено за възстановяване на баланса на пазара и за предотвратяване на криза с дълготраен и дестабилизиращ ефект.

Заявленията за подпомагане се подават най-късно до 10 юни, а отстраняването на зелените гроздове се извършва най-късно до 20 юли на съответната година.

8 WTO compliance

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.7 - 001 - Единична сума за събиране на реколта на зелено	Среден		R.5;

Description

I.Д.7 - 001 - Единична сума за събиране на реколта на зелено

Предвиденият годишен бюджет е планиран за прилагане на интервенцията върху брой хектари при възникване на криза на пазара в сектора.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.7 - 001 - Единична сума за събиране на реколта на зелено	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)						
	O.36 (unit: Хектар)						
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		255 649,86	255 649,86	255 649,86	255 649,86	

HARINWINE(58(1)(d)) - - harvest insurance against income losses resulting from adverse climatic events assimilated to natural disasters, adverse climatic events, animals depredation, plant diseases or pest infestations

I.Д. 6 - Застраховане на реколтата

Intervention Code (MS)	I.Д. 6
Име на интервенцията	Застраховане на реколтата
Вид интервенция	HARINWINE(58(1)(d)) - harvest insurance against income losses resulting from adverse climatic events assimilated to natural disasters, adverse climatic events, animals depredation, plant diseases or pest infestations
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
SAFEWINE(57(f)) contributing to safeguarding Union wine producers' incomes where they incur losses as a consequence of natural disasters, adverse climatic events, animals, diseases or pest infestations

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.5.	Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите	среден приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.5 Дял на стопанствата с подпомогнати инструменти за управление на риска по ОСП

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустими за подпомагане са гроздопроизводители (физически или юридически лица), вписани в лозарския регистър с регистрирани лозарски стопанства в добро агротехническо състояние.

Допустими за подпомагане са разходите, извършени от кандидата за застрахователни премии, ненадвишаващи максималния размер на подпомагане, определен въз основа на обичайните пазарни цени и стандартните предположения за загуба на доход за насажденията с винено грозде.

Финансова помощ се изплаща в рамките на определения бюджет.

Не се предоставя финансова помощ по "Застраховане на реколтата" за площи, за които е заявено подпомагане по интервенция "Събиране на реколтата на зелено" през същата финансова година.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Финансовата помощ от Съюза за застраховане на реколтата не надвишава:

а) 80 % от разходите за застрахователни премии, платени от производителите за застраховане

срещу щети, произтичащи от неблагоприятни климатични явления, които могат да бъдат приравнени към природни бедствия;

б) 50 % от разходите за застрахователни премии, заплащани от производителите за застраховане срещу:

-щети по буква а) и щети, причинени от други неблагоприятни климатични явления;

-щети, причинени от животни, болести по растенията или нашествия от вредители.

Финансова помощ от Съюза за застраховане на реколтата се отпуска, ако съответните застрахователни плащания не компенсират производителите в размер, по-висок от 100 % от претърпяната загуба на приход, като се отчитат всички компенсации, които производителите може да са получили по други схеми за подпомагане, свързани със застрахования риск.

Допустимият максимален размер на застрахователното обезщетение за единица площ, върху която се изчислява застрахователната премия, се определя за всяка финансова година въз основа на официална статистическа информация за средните изкупни цени на виненото грозде през предходните три винарски години и за получените средни добиви от единица площ през същите периоди.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Застраховането е основен инструмент за управление на риска в земеделието. Основната цел на мярката е запазването на доходите на производителите на грозде при загуби в продукцията, свързани с природни бедствия, неблагоприятни климатични събития, болести или нашествия от вредители.

8 WTO compliance

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.6 - 001 - Единична сума за застраховане на реколтата	Среден		R.5;

Description

I.Д.6 - 001 - Единична сума за застраховане на реколтата

Единичната сума представлява средният размер на подпомагането на бенефициер по интервенцията.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.6 - 001 - Единична сума за застраховане на реколтата	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		3 834,75	3 834,75	3 834,75	3 834,75	
	O.36 (unit: Beneficiaries)		40,00	40,00	40,00	40,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		153 389,92	153 389,92	153 389,92	153 389,92	

INFOR(58(1)(h)) - - информационни действия във връзка с вината, провеждани в държавите членки, с които се насърчава отговорната консумация на вино или се популяризират схемите на Съюза за качество, обхващащи наименованията за произход и географските указания

I.Д.4 - Информиране в държавите членки

Intervention Code (MS)	I.Д.4
Име на интервенцията	Информиране в държавите членки
Вид интервенция	INFOR(58(1)(h)) - информационни действия във връзка с вината, провеждани в държавите членки, с които се насърчава отговорната консумация на вино или се популяризират схемите на Съюза за качество, обхващащи наименованията за произход и географските указания
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
QUALWINE(57(i)) contributing to increasing consumer awareness about responsible consumption of wine and about Union quality schemes for wine

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустимите бенефициери по схемата са:

- юридически лица с нестопанска цел, работещи основно в лозаро-винарския сектор;
- признати организации на винопроизводители и асоциации на организации на винопроизводители;
- междупрофесионални организации;
- публични органи, когато не са единствени бенефициери на помощта.

Финансово подпомагане по мярката е допустимо при спазване на следните изисквания:

• операциите и свързаните с тях действия са ясно определени, като са описани информационните дейности и включени очакваните разходи;

• има гаранции, че предложените разходи на операцията не превишават обичайните пазарни цени;

• има гаранции, че бенефициерите имат достъп до достатъчен технически капацитет за гарантиране на възможно най-ефективно изпълнение на мярката;

• има съответствие между предложените стратегии и поставените цели и вероятното въздействие и успеха в повишаването на осведомеността на потребителите за отговорната консумация на вино и рисковете, свързани с вредната консумация на алкохол, или за системата на Съюза за защитените наименования за произход и защитените географски указания.

• има съответствие между предложените стратегии и поставените цели и вероятното въздействие и успеха в увеличаването на търсенето на въпросните продукти.

Допустими за подпомагане са следните дейности по информиране в България и другите държави членки:

1. Провеждане на информационни кампании;

а) в медии – печатни и електронни издания, радио и телевизия;

б) чрез печатни информационни материали – брошури, дипляни, флаери, плакати, билбордове и други подобни;

в) чрез интернет – уеб базирана информационна платформа, уебсайт, социални мрежи, банери;

г) чрез дегустации в търговски обекти, ресторанти, производствени помещения, както и по време на организирани семинари и мероприятия по т. 2;

д) на семинари с участието на потребители търговци, туристически оператори, ресторантьори и др. и/или

2. Провеждане на или участие в мероприятия, изложения, панаири, фестивали и конференции.

Дейностите по т. 2 следва да бъдат базирани на специфичното качество на виното, неговата репутация или други характеристики, които конкретен географски произход или околна среда предоставят на вината със ЗНП/ЗГУ, произведени в този регион, и не следва да насърчават консумацията на вино поради специфичния му произход. Не се допуска видимост на търговски марки.

Допустими за подпомагане са кандидати, чиито проекти имат най-малко 0,5 точки от следните критерии за оценка и приоритет:

1. Проектът обхваща и двете дейности – отговорната консумация на вино и системите на Съюза за защитените наименования за произход и защитените географски указания

2. Проектът се отнася за няколко наименования за произход или защитени географски указания на Съюза

3. Проектът се осъществяват в няколко държави членки

4. Проектът се осъществява в няколко административни или винарски региона

Критериите за приоритет и тяхната тежест са подбрани въз основа на определените цели.

Подпомагат са разходи, свързани с допустимите дейности за осъществяване на информационни кампании; мероприятия, изложения, панаири, фестивали и конференции с национално/европейско значение за целевата държава членка, в която участва бенефициентът.

Максималният срок за изпълнение на 1 проект е 3 години.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Максималният размер на финансовата помощ е до 50% от стойността на допустимите разходи за осъществяване на дейностите по информиране.

Към помощта от ЕФГЗ може да бъде отпусната държавна помощ в размер на до 30% от стойността на допустимите разходи.

Допустимо е изплащането на авансови плащания.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Изпълнението на интервенцията ще допринесе за повишаване на информираността на

потребителите за отговорната консумация на вино и за обхвата на схемите на Съюза за качество, включващи наименованията за произход и географските указания.

Повишаването на информираността на българските и европейските потребители ще допринесе за засилване на разпознаваемостта на вината, като част от полаганите от Съюза усилия за повишаване на проследимостта и контрола при осигуряване на безопасността на продуктите и тяхното качество.

Сред възможностите, предоставяни от интервенцията е създаването и поддържането на информационна платформа, която да съдържа информация за отговорната консумация на вино, за значението и ролята на районите за производство на вина със ЗНП и ЗГУ включително и биологични такива, процеса на производство, присъщите характеристики на вината със ЗНП и ЗГУ, тероар, типичността, историята, специфичните практики. Тази платформа ще е инструмент с широк спектър на приложение, който ще дава възможност за пълно проследяване на процесите в сектора и на произведените вина със ЗНП и ЗГУ, включително и биологични такива, вкл. за отглежданите винени сортове лозя и разпределението им по лозаро-винарски райони.

Организирането на тематични дегустации и провеждането на семинари насочени към представители на ресторантьорството и хотелиерството, както и към целеви групи потребители ще допринесе за запознаването им с районите за производство на вина със ЗНП и ЗГУ, с качеството и отличимостта на продуктите и ще допринесат за постигане на специфичната цел на мярката.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията „Информиране в държавите членки“ представлява форма на вътрешна подкрепа, която съответства на изискванията определени в Приложение 2, параграф 2 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени със Стратегическия план по ОСП и не представляват форма на ценова подкрепа или директно плащане за производителите. Плащанията по интервенцията попадат в обхвата на буква е) от параграф 2 на Приложение 2 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.4 - 001 - Единична сума за информиране в държавите членки	Среден		

Description

I.Д.4 - 001 - Единична сума за информиране в държавите членки

Среден размер на средствата на бенефициер, одобрен за изпълнение на дейности за информиране в държавите членки.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.4 - 001 - Единична сума за информиране в държавите членки	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		250 000,00	250 000,00	250 000,00	250 000,00	
	O.36 (unit: Beneficiaries)		2,00	2,00	2,00	2,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	

ACTREPUT(58(1)(i)) - - actions undertaken by interbranch organisations recognised by Member States in the wine sector in accordance to Regulation (EU) No 1308/2013 aiming at enhancing the reputation of Union vineyards by promoting wine tourism in production regions

I.Д.8 - Насърчаване на винения туризъм

Intervention Code (MS)	I.Д.8
Име на интервенцията	Насърчаване на винения туризъм
Вид интервенция	ACTREPUT(58(1)(i)) - actions undertaken by interbranch organisations recognised by Member States in the wine sector in accordance to Regulation (EU) No 1308/2013 aiming at enhancing the reputation of Union vineyards by promoting wine tourism in production regions
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
QUALWINE(57(i)) contributing to increasing consumer awareness about responsible consumption of wine and about Union quality schemes for wine

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустими бенефициери са признати междубраншови организации в лозаро-винарския сектор по смисъла на Регламент (ЕС) 1308/2013.

Финансово подпомагане по мярката е допустимо при спазване на следните изисквания:

• операциите и свързаните с тях действия са ясно определени, като са описани дейностите и включени очакваните разходи;

• има гаранции, че предложените разходи не превишават обичайните пазарни цени;

• има гаранции, че бенефициерите имат достъп до достатъчен капацитет за гарантиране на възможно най-ефективно изпълнение на мярката;

• има съответствие между предложените стратегии и поставените цели и вероятното въздействие и успеха за подобряване на репутацията на лозята и увеличения интерес към регионалното вино.

Допустими за подпомагане са следните дейности:

1. Участия в туристически изложения с международно значение в и извън страната – панаири и изложби, семинари, фестивали и конференции, секторни или общи, насочени към специалистите или към потребителите.

2. Организиране на опознавателни посещения, на мероприятия, фестивали, винени туристически маршрути и дегустации в България с цел представяне на промотираните лозарски райони и вина на заинтересовани представители от целевата/ите държава/и.

3. Информационни кампании и материали за популяризиране на винения туризъм.

4. Дейности по придобиване на специализирани познания и развитие на туристическия потенциал на сектора:

а) обучения на членовете на междубраншовата организация по отношение на спецификите на винения туризъм, посрещане и обслужване на гости, дизайн на потребителско преживяване и др.

б) запознаване на HoReCa сектора с възможностите за презентиране на местните традиции в гроздо- и винопроизводството като част от автентичното туристическо преживяване;

в) информиране на туроператорите за възможностите за допълване и надграждане на туристически пакети с предложения, свързани с винен туризъм.

Дейности, финансирани по „Информиране в държавите членки“ и „Популяризация в трети държави“ съгласно чл. 58 (1) точки (з) и (к), не могат да бъдат финансирани по настоящата интервенция.

Срокът за изпълнение на един проект не може да бъде по-кратък от 1 година и по-дълъг от 3 години.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Максималният размер на финансовата помощ е до 50% от стойността на допустимите разходи за осъществяване на дейностите.

Финансовата помощ може да се изплаща чрез авансови плащания.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Изпълнението на интервенцията ще допринесе за подобряване на репутацията на винения сектор, запознаване на обществото с туристическия потенциал на лозаро-винарските региони в страната и популяризиране на техните специфики. По този начин ще се осигури осведоменост сред потребителите за качествените характеристики на вината със ЗНП, ЗГУ, биологичните вина и сортовите вина без ЗНП/ЗГУ.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията „Насърчаване на винения туризъм“ представлява форма на вътрешна подкрепа, която съответства на изискванията определени в Приложение 2, параграф 2 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени със Стратегическия план по ОСП и не представляват форма на ценова подкрепа или директно плащане за производителите. Плащанията по интервенцията попадат в обхвата на буква е) от параграф 2 на Приложение 2 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.8 – 001 - Единична сума за насърчаване на винения туризъм	Среден		

Description

I.Д.8 – 001 - Единична сума за насърчаване на винения туризъм

Средна единична сума на бенефициер за изпълняване на предвидените по интервенцията дейности.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.8 – 001 - Единична сума за насърчаване на винения туризъм	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		250 000,00	250 000,00	250 000,00	250 000,00	
	O.36 (unit: Beneficiaries)		1,00	1,00	1,00	1,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		250 000,00	250 000,00	250 000,00	250 000,00	

PROMOWINE(58(1)(k)) - - популяризиране в трети държави

I.Д.3 - Популяризиране в трети държави

Intervention Code (MS)	I.Д.3
Име на интервенцията	Популяризиране в трети държави
Вид интервенция	PROMOWINE(58(1)(k)) - популяризиране в трети държави
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
THIRDWINE(57(j)) improving the competitiveness of Union grapevine products in third countries, including the opening and diversification of the wine markets

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустими бенефициери по интервенцията са:

-търговски дружества, работещи основно в лозаро-винарския сектор;

-професионални организации, работещи основно в лозаро-винарския сектор, включително юридически лица с нестопанска цел;

-признати организации и асоциации на организации в сектора;

-междупрофесионални организации;

публични органи, когато не са единствени бенефициенти на помощта.

Финансово подпомагане по мярката е допустимо при спазване на следните изисквания:

1. операциите и свързаните с тях действия са ясно определени, като са описани дейностите по популяризиране и са включени очакваните разходи;
2. има гаранции, че предложените разходи на операцията не превишават обичайните пазарни цени;
3. има гаранции, че бенефициерите имат достъп до достатъчен технически капацитет, за да се справят със специфичните ограничения в търговията с трети държави, и имат достатъчни ресурси за гарантиране на възможно най-ефективно изпълнение на мярката;
4. бенефициерите са представили доказателства за наличието на достатъчно продукти в

качествено и количествено отношение за задоволяването на пазарното търсене в дългосрочен план след операцията по популяризиране;

5. има съответствие между предложените стратегии и поставените цели и вероятното въздействие и успеха в увеличаването на търсенето на въпросните продукти.

Допустими за подпомагане са проекти за вина със ЗНП, ЗГУ, сортови вина без ЗГУ/ЗНП и сертифицирани биологични вина.

Операциите за популяризиране и комуникация, насочени към консолидиране на пазарните възможности, са с максимална продължителност три години, която не подлежи на удължаване, и се отнасят само до схемите за качество на Съюза, които обхващат наименованията за произход и географските указания.

С оглед постигане на поставените цели като допустими се определят следните дейности:

1. популяризиране или реклама, които посочват предимствата на вината, произведени в Европейския съюз, особено по отношение на качеството и безопасността на храните или грижата за околната среда, като:

а) рекламни кампании – разходи за режисура, персонал, разходи за изработка на клипове – до три на брой, с максимална продължителност 30 секунди;

б) разходи за дизайн, разходи за отпечатване на реклама и/или рекламни текстове (статии) в печатни издания, разходи за езикова адаптация (превод), както и разходи за публикуване на съобщение за дадено събитие (покана и/или прессъобщение); разходите за публикуване на съобщение за дадено събитие включват разходи за отпечатване и разходи за езикова адаптация;

в) разходи за закупуване и брандиране на рекламни материали – ключодържатели, USB стикове, разходи за закупуване и брандиране на химикалки;

г) разходи за дизайн, разходи за езикова адаптация и разходи за отпечатване на печатни рекламни материали – брошури, папки;

д) разходи за дизайн на уебсайт и закупуване на домейн, разходи за хостинг и поддръжка на домейн, администриране на уебсайта по години, разходи за езикова адаптация на уебсайта;

2. участия в мероприятия, като:

а) изложения с международна значимост – панаири и международни изложби, секторни или общи, насочени към специалистите или към потребителите, разходи за такса за участие, наем на пространство, конструкция на щанд, персонал на щанд – до 2 лица, разходи за закупуване и брандиране на тениски и шапки за наетия персонал, наемане на техника (хладилници и монитори), такса за обслужване (вода, електричество, почистване, охрана, оборудване за дегустация), складиране и транспорт (външен и вътрешен) на мостри, както и разходи за самолетни билети, хотелско настаняване и дневни;

б) демонстрации в търговски обекти – разходи за наемане на щанд, осигуряване на персонал – до 2 лица на обект, логистика и транспорт (външен и вътрешен), за мостри, складиране на мостри, както и разходи за самолетни билети, хотелско настаняване и дневни;

в) организиране на посещения на мероприятия, фестивали, винени туристически дестинации и дегустации в България с цел представяне на промотираните вина на заинтересовани представители от целевата/ите държава/и – търговци на дребно, сомелиери, туристически агенти, хотелски агенти, журналисти, отразяващи теми, свързани с вино, за разходи за самолетни билети, хотели, изхранване на гостите, наем на вътрешен транспорт, разходи за преводач;

3. организиране и провеждане на информационни кампании, по-специално свързани с политиките на ЕС, отнасящи се до защитата на наименованията за произход, географските указания и биологичното производство; включва разходи за:

а) организиране на бизнес срещи между професионалистите и потребителите, наемане на зали, техническо оборудване, осигуряване на кетъринг и вътрешен транспорт на мостри;

б) организиране на работни срещи с вносители, дистрибутори и търговци, тематични вечери/продуктова дегустация, разходи за вътрешен транспорт на мостри, наем на помещение, наем на техника/видеомонитор, хонорар на сомелиер от целевата/ите държава/и, хонорар на

говорител (само за нието лице от целевата държава) и осигуряване на кетъринг;

в) организиране на кулинарни училища, наем на помещение, наем на техника/видеомонитор, разходи за вътрешен транспорт на мостри, хонорар на сомелиер от целевата/ите държава/и, хонорар на говорител (само за нието лице от целевата държава) и осигуряване на кетъринг;

4. закупуване на мостри – разходите по тази дейност не надвишават 10 на сто от общата сума на одобрените разходи за основната дейност, извършени от участниците в промоционалния проект;

5.пазарни проучвания на пазарите на трети държави;

6.подготовка на технически досиета, включително лабораторни изпитвания и оценки относно енологичните практики, фитосанитарните и хигиенните правила, както и други изисквания на трети държави за внос на продукти от лозаро-винарския сектор;

7. извършване на административни дейности – разходи за заплати на персонала, както и разходи за възнаграждения на лица, наети по граждански договори, разходи за управление на проекта, които не следва да надвишават 4 на сто от общата сума на одобрените и извършени дейности.

*дейността по т. 3 се изпълнява от бенефициери, чиито проекти включват дейности по т. 2;

** дейностите по т. 4, 5, 6 и 7 не могат да се изпълняват самостоятелно. Тези дейности се изпълняват от бенефициери, чиито проекти включват дейности по т. 1 и/или 2.

Допустими за подпомагане са кандидати, чиито проекти имат най-малко 5 точки от следните критерии за оценка и приоритет:

1. Кандидатът не е получавал подпомагане до момента.
2. Проектът е насочен към нови пазари, за които до момента кандидатът не е получавал подпомагане.
3. Проектът включва информация за отговорна консумация на вино
4. Проектът включва информационни кампании, по-специално относно режимите на ЕС, отнасящи се до наименованията за произход, географските указания
5. Проектът включва участието на лица, формиращи обществено мнение - професионалисти (журналисти, експерти по кулинарно изкуство, сомелиери, ресторантьори)
6. Проект за вина със ЗНП
7. Проект за вина със ЗГУ

Допустими за подпомагане са разходи за осъществяване на допустимите дейности.

Максималният срок за изпълнение на 1 проект е 3 години.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Максималният размер на финансовата помощ е до 50% от стойността на допустимите разходи за осъществяване на дейностите по информиране.

Към помощта от ЕФГЗ може да бъде отпусната държавна помощ в размер на до 30% от стойността на допустимите разходи.

Допустимо е изплащането на авансови плащания.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Основна цел на интервенцията е повишаване на конкурентоспособността и износа на пазарите в трети страни на вина със ЗНП, ЗГУ и сортови вина без ЗНП и ЗГУ) включително и биологични такива.

Интервенцията ще допринесе, чрез реклама и популяризация, за повишаване на търсенето на целевите пазари вина със ЗНП, ЗГУ и сортови вина. Заложеният широк набор от допустими дейности, които могат да бъдат изпълнявани в рамките на интервенцията, ще позволи да се осигури провеждането на промоционални и информационни кампании, съобразени със спецификите на международните пазари, като ще допринесе и за позиционирането на нови пазари.

При изпълнението на интервенцията ще е допустимо осъществяването на пазарни проучвания на целевите съществуващи или нови пазари, които ще допринесат за разширяване и консолидиране на пазарните възможности. Част от изпълнението на дейностите по интервенцията ще позволи подготовката на технически досиета, включително лабораторни изпитвания и оценки относно енологичните практики, фитосанитарните и хигиенните правила, както и други изисквания на трети държави за внос на продукти от лозаро-винарския сектор. Това ще допринесе за преодоляването на ограниченията при достъпа до пазарите на трети държави.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията отговаря на критериите на Параграф 2 от Приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“), посочени в приложение II към Регламента за СП.

Интервенцията „Популяризиране в трети държави“ представлява форма на вътрешна подкрепа, която съответства на изискванията определени в Приложение 2, параграф 2 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени със Стратегическия план по ОСП и не представляват форма на ценова подкрепа или директно плащане за производителите.

Плащанията по интервенцията попадат в обхвата на буква е) от параграф 2 на Приложение 2 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.3 – 001 - Единична сума за популяризиране в трети държави	Среден		

Description

I.Д.3 – 001 - Единична сума за популяризиране в трети държави

Средна единична сума на бенефициер за изпълняване на предвидените по интервенцията дейности.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.3 – 001 - Единична сума за популяризиране в трети държави	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		250 000,00	250 000,00	250 000,00	250 000,00	
	O.36 (unit: Beneficiaries)		2,00	2,00	2,00	2,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	

INVWINESUST(58(1)(m)) - - investments in tangible and intangible assets aiming to enhance the sustainability of wine production

I.Д.5 - Инвестиции в екологични съоръжения

Intervention Code (MS)	I.Д.5
Име на интервенцията	Инвестиции в екологични съоръжения
Вид интервенция	INVWINESUST(58(1)(m)) - investments in tangible and intangible assets aiming to enhance the sustainability of wine production
Общ показател за крайния продукт	O.36. Брой на подпомогнатите дейности или единици във винарския сектор

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
PERFWINE(57(d)) improving the performance of Union wine enterprises and their adaptation to market demands, as well as increasing their long-term competitiveness in the production and marketing of grapevine products, including energy savings, global energy efficiency and sustainable processes

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.8	Повишаване на конкурентоспособността на производителите и преработвателите в лозаро-винарския сект	висок приоритет	Да
П.4.3	П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.27 Number of operations contributing to environmental sustainability and the achievement of climate mitigation and adaptation goals in rural areas

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Допустими за подпомагане дейности са:

1. Инфраструктура на предприятието:

а. Закупуване или закупуване на лизинг на ново оборудване, включително и на компютърен софтуер

б. Строително-монтажни работи за изграждане, надстрояване, пристрояване и/или реконструкция на сгради, предназначени за пречистване на отпадъчната вода и други отпадни продукти от производствения процес; инсталации за компостиране и преработка на други отпадни продукти; източници на възобновяема енергия

2. Общи разходи, свързани с разходите, като хонорари на инженери и консултанти, предпроектни

проучвания, придобиване на патентни права и лицензи и строителен надзор.

При кандидатстване се представя ex-ante оценка.

Допустими за подпомагане са:
а) ясно определени дейности и свързаните с тях операции, като са описани инвестиционните намерения и свързаните разходи;
б) разходи, които не превишават обичайните пазарни цени;
в) бенефициери с достатъчен технически и финансов ресурс, за да се гарантира, че операцията се изпълнява ефективно и че кандидатстващото предприятие не е в затруднение;
г) дейности, които съответстват с поставените цели за енергийна ефективност и нисък екологичен отпечатък.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Подпомагането е в размер на:
- до 50 на сто от стойността на действителните разходи за осъществяване на допустимите инвестиционни дейности за микро-, малки и средни предприятия по смисъла на Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията относно дефиницията на микро-, малки и средни предприятия;
- до 25 на сто от действително направените разходи за предприятия с по-малко от 750 служители или с оборот, по-малък от 200 милиона евро;
- до 15 на сто от действително направените допустими разходи за предприятия с над 750 служители или с оборот над 200 милиона евро.

Разходите се възстановяват на база три независими оферти.

Финансовата помощ може да се изплаща авансово.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Предвидената интервенция цели да допринесе за повишаване на устойчивостта на винарските предприятия. В рамките на интервенцията се предвижда подпомагане насочено към намаляване на екологичния отпечатък от дейността на предприятието за производство на вино – източници на възобновяема енергия, пречиствателни станции, инсталации за компостиране и преработка на други отпадни продукти.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Интервенцията „Инвестиции в екологични съоръжения“ представлява форма на вътрешна подкрепа, която съответства на изискванията определени в Приложение 2, параграф 11 на Споразумението за селско стопанство на СТО.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени със Стратегическия план по ОСП. Допустимите дейности и разходи допринасят за постигане на конкретните цели във връзка с идентифицираните потребности на сектора.

Предвидените по интервенцията плащания не са обвързани с обема на произвежданата продукция, а се основават на направените по интервенцията допустими разходи. Плащанията по интервенцията са изцяло обвързани с допустимия срок за изпълнение на инвестицията и не налагат

ограничения, свързани с вида на произвежданите земеделски продукти. Плащанията, предвидени по интервенцията не надвишават предварително определен процент от допустимите разходи.

9 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Д.5 – 001 - Единична сума за инвестиции в екологични съоръжения	Среден		R.27;

Description

I.Д.5 – 001 - Единична сума за инвестиции в екологични съоръжения

Средна единична сума на бенефициер за изпълняване на предвидените по интервенцията дейности.

10 Planned Unit Amounts - Financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.Д.5 – 001 - Единична сума за инвестиции в екологични съоръжения	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		363 717,70	363 717,70	363 717,70	363 717,70	
	O.36 (unit: Beneficiaries)		5,00	5,00	5,00	5,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		1 818 588,50	1 818 588,50	1 818 588,50	1 818 588,50	

Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)
I.Г.2 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА	Среден		R.10; R.11;

Description

I.Г.2 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА

Планираната единична сума е определена въз основа на средногодишния бюджет на база реализиран оборот от една организация на производители в размер на 1 500 000,00 лв. при заложен таван от 500 000 € за 1 оперативна програма при минимален период на изпълнение на програмата 3 години.

Planned Unit Amounts - financial table with output

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total 2023 - 2028
I.Г.2 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА	Planned unit amount (Total Union expenditure in EUR)		46 016,98	46 016,98	46 016,98	46 016,98	46 016,98	
	O.35 (unit: Operational Programmes)		4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	

INVRE(47(1)(a)) - - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and other actions

I.Г.2 - Интервенции в сектор "Мляко и млечни продукти"

Intervention Code (MS)	I.Г.2
Име на интервенцията	Интервенции в сектор "Мляко и млечни продукти"
Вид интервенция	INVRE(47(1)(a)) - investments in tangible and intangible assets, research and experimental and innovative production methods and other actions
Общ показател за крайния продукт	O.35. Брой на подпомогнатите оперативни програми

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description
CONC(46(b)) concentration of supply and placing on the market of the products, including through direct marketing
MARKET(46(h)) promotion and marketing of the products
PROD(46(a)) planning and organisation of production, adjusting production to demand, in particular with regard to quality and quantity, optimisation of production costs and returns on investments, stabilising producer prices
PROMO(46(e)) promoting, developing and implementing: (i) production methods and techniques that are respectful of the environment; (ii) pest and disease resilient production practices; (iii) animal health and welfare standards going beyond minimum requirements established under Union and national law; (iv) reduction of waste and environmentally sound use and management of by-products, including their re-usage and valorisation; (v) protection and enhancement of biodiversity and sustainable use of natural resources, in particular protection of water, soil and air.
REDE(46(d)) research into, and development of, sustainable production methods, including pest resilience, animal disease resistance and climate change resilience and mitigation, innovative practices and production techniques boosting economic competitiveness and bolstering market developments

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.3.1.	Повишаване нивото на организираност на земеделските производители	среден приоритет	Да
П.3.2.	Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP
R.11/Мляко и млечни продукти Share of value of marketed production by producer organisations or producer groups with operational programmes in certain sectors

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Description

Тази интервенция е свързана с изготвяне на оперативна програма, чрез която

групи/организации/асоциации на организации на производители следва да постигнат една или повече от целите, предвидени в чл. 46, букви а)—з), й) и к) от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Оперативните програми се представят за одобрение в Разплащателна агенция и се изпълняват, ако бъдат одобрени.

За да бъде одобрена оперативната програма следва:

а) да има продължителност най-малко три години и най-много пет години.

в) Относно интервенциите по точка 4 и 5 при представяне за одобрение на оперативната програма се представя ex-ante оценка.

ж) За извършването на интервенциите по точка 4 и 5 организацията на производители, асоциацията на организации или групата на производители трябва да докаже опит за прилагането на поетите от нея ангажименти или да премине агроекологично обучение.

з) Оперативната програма трябва да съдържа клауза, че в случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115, които поетите задължения трябва да надхвърлят, действията по точка 4 и 5 се преразглеждат, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите.

и) При одобрението ще се извършва оценка дали планираната интервенция допринася за постигането на целите на оперативната програма.

й) Не се предвиждат критерии за подбор.

За всяка избрана секторна цел по-долу са посочени избраните „видове интервенции“ и е определен неизчерпателен списък на основните и най-често срещаните действия, които могат да бъдат постигнати.

1. Инвестиции в материални и нематериални активи за планиране и организация на производството, адаптиране на производството към търсенето, по-специално по отношение на качеството и количеството, оптимизиране на производствените разходи и на възвръщаемостта на инвестициите, стабилизиране на цените на производителите:

а) Разширяване или обновяване на животновъдна ферма – изграждане на обект, включващ в обема си помещения за отглеждане на животни, обслужващи помещения, административно - битови помещения;

б) Изграждане на трупосъбирателен пункт - Включва всички дейности по изграждането.

в) Закупуване на съоръжения за изкуствено захранване/хранене на животни с мляко;

г) Закупуване на земеделска техника за обработка на земеделски площи, предназначени за производство на селскостопански култури за изхранване на животните и/или за извършване на дейности в животновъдния обект, свързани с отглеждане на животните и подобряване на селскостопанския производствен процес.

2. Инвестиции в материални и немтериални активи за концентрация на предлагането и пускането на пазара на съответните продукти, включително чрез директен маркетинг:

а) Изграждане на обект за преработка и/или обработка на сурово мляко за производство на млечни продукти

б) Ремонт на съществуваща сграда с цел приспособяването ѝ за нуждите на обект за преработка и/или обработка на сурово мляко и производство на млечни продукти

в) Оборудване за преработка на мляко и/или обработка на сурово мляко и производство на млечни продукти;

г) Закупуване, включително чрез финансов лизинг, на земеделска техника и специализирани земеделски транспортни средства, като например: цистерни за събиране на мляко, хладилно оборудване за транспортиране на продукция, оборудване за транспортиране на живи животни и др.

д) Изграждане на обект за търговия на дребно(магазин или търговско помещение) или разходи за приспособяване на съществуваща сграда/помещение за нуждите на обект за търговия на дребно.

е) Закупуване на основно търговско оборудвне;

ж) Закупуване на мобилни хладилни витрини;

з) Закупуване на млекомати за сурово мляко от съответния вид животни (краве, овче, козе,

биволско);

и) Закупуване на затворени, некоризивни съдове за транспорт на суровото мляко до млекомота, които гарантират температура до 6° C

3. Научноизследователска и развойна дейност в областта на устойчивите производствени методи, включително болести по животните и смекчаване и адаптиране към изменението на климата, иновативни практики и производствени техники, насърчаващи икономическата конкурентоспособност и укрепващи развитието на пазара:

а) Инвестиции свързани с изграждане/модернизиране/оборудване в земеделското стопанство на автоматизирани системи използвани в отделните фази по отглеждане на животни/ хранене, доене и др./, вкл. прилежащ към тях софтуер. Автоматизирани и/или роботизирани системи използвани в отделните фази по отглеждане на животни при отглеждане, хранене и доене – системи за автоматизирано/роботизирано хранене, системи за автоматизирано/роботизирано доене, доилни зали, доилни съоръжения, системи за идентификация, системи за управление и наблюдение на стадото, електропастири, дронове, софтуер за управление на доенето и др. със сходно предназначение системи; оборудване за събиране, обработка и анализ на данни за здравословно състояние на животните, норми на хранене, продуктивност; система за идентификация на животни;

б) Инвестиции, свързани с разработване или адаптиране на софтуер и с прилагане на иновативни практики, използвани за оптимизиране дейността на отделните членове и респективно на организацията на производители, асоциацията на организации или групата на производители.

4. Интервенция за развиване и прилагане на методи и техники за производство, които зачитат околната среда:

а) Строителство и/или обновяване на недвижима собственост, използвана за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници торохранилище/площадки за съхранение и компостиране на оборски тор (твърда фракция), торова яма, лагуна, пластичен балон (течна фракция), торов канал, помпа за гъсти течности, сепаратор за отделяне на твърда от течна фракция, платформа за сепаратор, тръбни линии за отвеждане на течна фракция, хомогенизатор за течен оборски тор, силажна яма.

б) Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на отпадни води от процеса на силажиране, включително инсталации за пречистване на отпадъчни води в производството и маркетинга;

в) Изграждане на инсталации за ВЕИ за производство на енергия за собствено потребление, включително такива използващи биомаса.

5. Инвестиции за намаляване на отпадъците и екологосъобразно използване и управление на странични продукти, включително повторното им използване и оползотворяване:

а) Изграждане/модернизиране/оборудване на съоръжения за съхраняване на животински торов отпадък - площадки и/или съоръжения за оползотворяване и преработка на животински отпадък/биомаса, в т.ч. компостиране и пелетизиране; изграждане на площадка за естествено пречистване на течната фракция;

б) Инвестиции в съоръжения и оборудване, позволяващи преработката на отпадъчни суровини от селскостопански продукти използвани за собствено потребление.

6. Популяризиране и маркетинг на продуктите с цел повишаване на осведомеността за предимствата на селскостопанските продукти на Съюза и за високите стандарти, както и повишаване на конкурентоспособността и потреблението на селскостопански продукти на Съюза:

а) провеждане на маркетингови проучвания за популяризиране на общи продукти и популяризиране на етикети за качество;

б) прилагането на мерки за информиране, насърчаване и предлагане на пазара на продукти, марки и търговски марки на организации на производители или асоциации на организации на производители на плодове и зеленчуци.

в) Популяризиране и информиране в супермаркети, включително промоции и дегустации в магазини.

г) Създаване и внедряване на маркетингови концепции B2B и B2C, включително необходимите разходи за (пазарно) стартиране на продуктова реклама, използване на рекламни материали, рекламни печатни материали, медийни кампании, разходи за регистрация на търговски марки разработване на марки и електронни бизнес решения;

г) Участие в търговски панаири, изложения и др. събития за популяризиране на продуктите и повишаване на информираността (на марката). Допустимите разходи са основни разходи, разходи за изграждане/проектиране и проектиране на щандове, разходи за външен персонал

д) Наемане на маркетингови служители за разработване на директни продажби.

е) Реклама на марката на организацията/групата/асоциацията на производители в електронни сайтове и социални мрежи.

Асоциациите на организациите на производителите следва да представят цялостна или частична оперативна програма, състояща се от интервенции, които не са обхванати от подадените оперативни програми на членуващите в тях организации. За оперативните програми на асоциациите на организациите на производителите важат същите правила, както за оперативните програми на организациите на производители и те се разглеждат с оперативните програми на членуващите в асоциацията организации.

Групите на производители, допустими за подпомагане, следва да бъдат признати за организации на производители в рамките на преходен период до четири години от началото на одобрената им оперативна програма и най-късно до 31 декември 2027 г. За целта към предложението за оперативна програма групите производители изготвят и представят план за признаване. В плановете за признаване се определят дейности и цели, чрез изпълнението на които групите ще отговорят на изискванията за признаването им за организации на производители, определени в член 161 от Регламент (ЕС) № 1308/2013. В случай че групата производители до края на четиригодишния преходен период не е призната за организация на производители, тя следва да възстанови получената финансова помощ.

6 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Признатите групи/организации/асоциации на организации на производители могат да кандидатстват за финансово подпомагане, като създадат оперативен фонд. Оперативните програми трябва да бъдат финансирани от един оперативен фонд. Финансирането на оперативния фонд се извършва чрез финансови вноски от членовете на групите/ организациите/асоциациите на организации на производители или от самите групи/ организации/асоциации на организации на производители и от финансовата помощ от ЕС, която следва да получат след представяне на оперативната програма. Оперативният фонд трябва да се използва единствено за финансиране и администриране на одобрената оперативна програма. Фондът не трябва да се използва за други цели или финансови транзакции.

Финансовото подпомагане се предоставя под формата на възстановяване на действително направените от групите/организациите/асоциациите на организации на производители и платени от оперативния фонд допустими разходи.

Финансовата помощ от Съюза е ограничена до 50 % от реално извършените разходи или до 6 % от стойността на предлаганата на пазара продукция на всяка група/организация/асоциация на организации на производители. Ограничението от 50% се увеличава на 60% за организации на производители или асоциации на организации на производители, признати съгласно Регламент (ЕС) № 1308/2013, за първите пет години след годината на признаване.

Стойността на предлаганата на пазара продукция се изчислява въз основа на продукцията от групата/организацията/асоциацията на организации на производители, пусната на пазара от тази група/организация/асоциация на организации на производители, и се отнася само до производството на продуктите, за които е призната групата/организацията/асоциацията на организации на производители. Стойността на предлаганата на пазара продукция може да включва и стойността на продукцията, обхваната от договори, договорени от

групата/организацията/асоциацията на производители.

Максималният размер на допустимите разходи за една оперативна програма е до 500 000 €.

7 Additional information specific to the Type of Intervention

Чрез интервенциите в рамките на оперативните програми се предвижда подкрепа за подобряване на пазарната позиция на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и увеличаване на дела им във веригата на стойността.

При проследяване на промените в позицията на земеделските производители в сектор „Мляко и млечни продукти“ за периода 2007-2016 г. чрез използване на индикатора брутна добавена стойност се очертава тенденция на влошаване на тяхната позиция и намаляване на дела на земеделските производители във веригата на стойността.

В сектор „Мляко и млечни продукти“ през анализирания период производството отбелязва значително намаление на добавената стойност (66%). Делът на производството в секторната верига на стойността се свива два пъти. Това е резултат от намаление на млечните стада, слабия прираст в продуктивността на животните и сравнително високия дял на самозадоволяване в стопанствата. Съществена причина за намалената възвращаемост е затрудненият достъп до пазара на голяма част от млекопроизводителите – около 30% от продукцията на мляко не се реализира на пазара или е в сивия сектор. Определена роля имат и ниските изкупни цени на млякото за продължителни периоди - 2009-2010 г., 2015-2016 г.

Предоставянето на подкрепа на организации на производители, асоциации на организации на производители и групи на производители ще стимулира сдружаването на земеделските стопани в сектор „Мляко и млечни продукти“ и ще повиши нивото на организираност в сектора. Обединяването на земеделските производители в рамките на различни форми на сътрудничество прави възможни дейности, които са им от полза да генерират по-висока добавена стойност, която те не биха могли да постигнат самостоятелно. Сдружаването на земеделските производители в организации на производители, групи производители и асоциации на организации на производители ще се създаде редица положителни тенденции в множество елементи на производството и пазара като:

• нарастване на дела на предлагане на мляко и млечни продукти;

• посрещане на изискванията на клиентите за договориране на търсените количество и качество;

• повишаване доходите и възвращаемостта на производителите;

• намаляване на разходите за производство чрез предоставяне на общи/централизирани (за организацията) услуги и съоръжения и постигане на по-висока рентабилност на пазара на мляко и млечни продукти;

• подобряване използването на природни ресурси;

• въвеждане на иновации и нови технологии и др.

8 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Explanation of how the intervention respects the relevant provisions of Annex 2 to the WTO Agreement on Agriculture as specified in Article 10 of this Regulation and in Annex II to this Regulation (Green Box)

Видовете интервенции в рамките на оперативните програми в сектор „Мляко и млечни продукти“ отговарят на критериите на параграф 2, 11 или 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство („зелена кутия“), посочени в приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115.

Те не включват директни плащания към производители или преработватели, тъй като съответните разходи се предоставят на организациите/асоциациите на организации на производители за изпълнение на научноизследователски действия във връзка с еколосъобразни практики и методи, действия за смекчаване на последиците от изменението на климата; за контрол върху вредителите и болестите, като системи за ранно предупреждение и унищожаване; за маркетингови и промоционални услуги, включително пазарна информация, съвети и промоция, свързани с конкретни продукти, но с изключение на разходи за неопределени цели, които биха могли да бъдат

използвани от продавачите за намаляване на продажната им цена или предоставяне на пряка икономическа изгода на купувачите; услуги за обучение, включително съоръжения за общо и специализирано обучение и други действия за насърчаване и консултиране.

Допустимите за подпомагане дейности са базирани на ясно определени критерии и цели, заложени в Стратегическия план по ОСП.

Плащанията, предвидени по интервенциите за насърчаване, развиване и прилагане на еколосъобразни практики и методи и интервенциите за допринасяне за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптиране са изцяло обвързани с допустимия срок за изпълнение на инвестицията и не налагат ограничения, свързани с вида на произвежданите земеделски продукти. Те се свеждат до допълнителни разходи или пропуснати ползи в резултат на реализирането на интервенциите.

5.3 Rural Development Interventions

ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments

II.A.1 - Биологично производство

Intervention Code (MS)	II.A.1
Име на интервенцията	Биологично производство
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.17. Number of hectares or number of other units benefitting from support for organic farming
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.4.5.	Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики -консервационно, интегрирано и биологично земеделие	Много висок	Да
П.6.5	Насърчаване на практиките за разширяване биологично земеделие	Много Висок	Да
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да
П.9.1	Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока	Висок	Да
П.9.3.	Насърчаване потреблението на биологични продукти	Много висок	Да
П.9.7.	Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.29 Дял на използваната земеделска площ, подпомогната по ОСП за органично земеделие с разпределение за поддръжка и преобразуване

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Биологичното производство е устойчива система за управление, която се основава на общи и специфични принципи за биологично производство предвидени в Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти.

Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат земеделските стопани, които искат да прилагат методите на биологичното производство в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти в стопанствата, като се покрият разликите в допълнителните разходи и пропуснатите приходи при биологичния начин на отглеждане на земеделската продукция, сравнени с конвенционалните методи на производство.

Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към устойчивото развитие на селските райони, като допринася за околната среда и смекчаването на последиците от изменението на климата. Предвид факта, че повечето биологични производители предпочитат да развиват къси вериги на доставки, се очаква също да допринесе за развитието на малките общности в селските райони.

Дейностите по интервенцията ще допринесат и за постигането на целите на Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. и да удовлетвори заложените цели в стратегията от „Фермата до трапезата“ и съответно в План за действие за развитие на биологичното производство. Интервенцията също така реферира и към Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 за периода 2021-2027 г.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които са регистрирани съгласно националното законодателство имащи сключен договор с Контролиращо лице получило разрешение от министъра на земеделието за контрол и сертификация на биологично производство въз основа на наличните данни в Електронния регистър на лицата, които извършват дейност по производство, подготовка/обработка, разпространение/пускане на пазара, съхранение, внос, износ на биологични продукти и продукти произведени при преход към биологично производство (Регистър на биологичното производство).

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Подпомагането се предоставя под формата на годишни плащания на хектар използваема земеделска площ, ЖЕ или пчелно семейство и е насочено в три направления:

• биологично растениевъдство;

• биологично пчеларство;

• биологично животновъдство.

Ангажиментите по интервенцията са обособени в две операции:

• Плащания за преминаване към биологично земеделие

• Плащания за поддържане на биологично земеделие“

Земеделският стопанин може да поеме отделни ангажименти двете операции с различна продължителност, както и пакет от двете, но за период от 5 до 7 г. съгласно изискванията на чл. 70 от Регламент 2021/2115. Подробни правила ще бъдат определени в националното законодателство, така че да отразяват спецификата на отделните стопанства, съответно отглеждани земеделски култури и животни.

Подпомагането по интервенцията се предоставя под формата на годишни плащания на хектар земеделска земя в направленията „Биологично растениевъдство“ и „Биологично животновъдство“.

Задължително бенефициентите по интервенцията, трябва да спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и да

имат сключен договор за контрол и сертификация с контролиращо лице получило разрешение от министъра на земеделието за преминаване към и/или продължаване на управлението в съответствие с правилата за биологично производство.

Цялото стопанство, с което се поема ангажимента, трябва да се управлява в съответствие с приложимите за биологичното производство изисквания в Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти, като независимо от това изискване е допустимо дадено стопанство да се раздели на ясно и ефективно обособени производствени единици за биологично производство, за преход към биологично производство и за небиологично производство, при условие че по отношение на производствените единици за небиологично производство:

а) отглежданите животни са от различни видове;

б) растенията са от различни, лесно разграничими видове/сортове.

Земеделските площи заявявани по интервенцията трябва да отговарят на изискванията за допустимост за директни плащания, като постоянно затревени площи (ПЗП), заявени по „Биологично животновъдство“, могат да включват и други площи от физическият блок (ФБ), определен като пасища мери и ливади (ПМЛ), както и временни пасища.

До края на втората година от ангажимента, кандидатът за подпомагане трябва да премине обучение в областта на биологичното производство, като изискването не се прилага за кандидати, на които е издаден сертификат за продукцията в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на първа алинея на буква г) на параграф 3 от чл. 70 от Регламент 2021/2115 се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициента, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

Общи изисквания по направленията за двете операции „Плащания за преминаване към биологично земеделие“ и „Плащания за поддържане на биологично земеделие“.

Площта за извършване на дейности по направление „Биологично растениевъдство“ може да бъде намалена с не повече от 10 %, като всяка година поне 90 % от площта по направлението се припокрива географски с площта, за която има поет ангажимент.

Заявените животни по интервенцията трябва да са налични в стопанството до 01 октомври на годината, в която са заявени. Земеделският стопанин поддържа до края на ангажимента площите, заявени по направление „Биологично животновъдство“, които могат да варират в периода на ангажимента до 10%.

Размерът на хектарите в направлението „Биологично животновъдство“ се определя при съотношение 0,5 ЖЕ/ 1 ха. Размерът на ЖЕ се формира въз основа на възрастта на отглежданите животни (към крайната дата на кампания), а в допустимите площи за изчисляване на съотношението се включват заявените постоянно затревените площи и площите с фуражните култури.

Всички животни в стопанството, както и пчелните семейства е необходимо да са под контрола на контролиращото лице.

За направление „Биологично пчеларство” е необходимо земеделският стопанин да отглежда

минимум 20 бр. пчелни семейства в съответствие в изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848, като всички следва да са разположени в пчелни, регистрирани в информационната система на БАБХ с идентифицирани пчелни семейства, които са включени в Регистъра на биологичното производство.

Специфични условия и изисквания по отделните операции въз основа на дейности от съответното направление:

• „*Плащания за преминаване към биологично земеделие“ в трите направленията.*

„Биологично растениевъдство“

Продължителността на ангажимента към площта за операцията се определя въз основа на минималният период преход за земеделската култура, заявена за подпомагане през първата година, като съответно не може да надвишава 2 или 3 години. В края на периода на ангажимента по операцията, земеделският стопанин следва да предостави сертификат за биологична продукция за културите, с които са заети площите от последната година на ангажимента. Подробни правила се определят в националното законодателство.

За площите с фуражни култури, заявени по направление „Биологично животновъдство“, които заедно с постоянно затревените площи, заявени по направление „Биологично растениевъдство“, се изпълнява съотношението на биологични животни от 0,3 ЖЕ/1 ха, може да се получава пълният размер на подпомагане

След приключване на ангажимента по операцията площите се включват в ангажименти към операцията за поддържане на биологичното производство.

Земеделските стопани или свързани лица не могат да участват за подпомагане по тази операция, когато площи/животни или пчелни семейства са били подпомагани по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014-2020 г., както и тези с отнет сертификат и стартирали нов преходен период – били с система на контрол и сертификация.

В направление „*Биологично животновъдство“* подпомагането е за животни от основното стадо (без приплодите) от следните групи, приравнени към земеделски култури – постоянно-затревени площи, фуражни култури и люцерна – 0,5 ЖЕ/ 1 ха:

- едри преживни животни (млечни крави и биволици), отглеждани за мляко;
- едри преживни животни (месодайни крави и биволици), отглеждани за месо;
- дребни преживни животни (овце-майки и кози- майки), отглеждани за комбинирано производство (мляко и месо).
- Свине за пасищно отглеждане – Източно балканска свиня (съгласно приложимото национално законодателство).

След двугодишния ангажимент по направление „Биологично животновъдство“ в операцията за преминаване към биологично земеделие, същите могат да се подпомагат по еко-схема по чл. 31 от Регламента за Стратегическите планове

По направление „*Биологично пчеларство”* могат да участват пчелни семейства, които са в период на преход към биологично производство към 01 март на годината на кандидатстване. Финансовата помощ по направление „Биологично пчеларство“ се формира въз основа на броя на отглежданите пчелните семейства, съответно за контрол и сертифициране на биологична продукция.

Ангажиментът е с продължителност 1 година, като при заявяването по направлението през следващата година , земеделският стопанин следва да разполага със сертификат за биологична продукция.

• *„Плащания за поддържане на биологично земеделие“, включени в следните направления:*

Кандидатите за подпомагане поемат ангажимент да прилагат методите на биологично производство за период от пет последователни години. След изтичане на петгодишния период на ангажимента, кандидатите могат да удължават ангажимента си ежегодно до изтичане на програмния период.

„Биологично растениевъдство“

За площите с фуражни култури, заявени по направление „Биологично животновъдство“, които заедно с постоянно затревените площи, заявени по направление „Биологично растениевъдство“, се изпълнява съотношението на биологични животни от 0,3 ЖЕ/1 ха, може да се получава пълният размер на подпомагане

В рамките на поетия ангажимент до изтичането на продължителността му ежегодно могат да се включват площите на парцели, с които са изпълнени ангажиментите от операция за преминаване към биологично производство.

За площите/животните и пчелните семейства, които са преминали периодите на преход, земеделските стопани следва да разполагат със сертификат за произведена продукция за всяка година, за която е предоставено финансово подпомагане по линия на ЕЗФРСР и да докажат реализация на биологични продукти от дейностите подпомагани по интервенцията от стопанството, с което е поет многогодишен ангажимент. Подробни правила ще се определят националното законодателство.

-

„Биологично животновъдство“

Подпомагането е за животни, приравнени към земеделски култури – постоянно-затревени площи, фуражни култури и люцерна – 0,5 ЖЕ/ 1 ха.

-

„Биологично пчеларство“

Финансовата помощ по направление „Биологично пчеларство“ се формира въз основа на броя на отглежданите пчелните семейства.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC01	Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.
GAEC02	Protection of wetland and peatland
GAEC03	Ban on burning arable stubble, except for plant health reasons
GAEC04	Establishment of buffer strips along water courses
GAEC05	Tillage management, reducing the risk of soil degradation and erosion, including consideration of the slope gradient
GAEC06	Minimum soil cover to avoid bare soil in periods that are most sensitive
GAEC07	Crop rotation in arable land, except for crops growing under water
GAEC08	Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season.As an option,

	measures for avoiding invasive plant species
GAEC09	Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natural 2000 sites
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5
SMR03	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds: Article 3(1), Article 3(2), point (b), Article 4(1), (2) and (4)
SMR04	Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild flora and fauna: Article 6(1) and (2)
SMR05	Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, laying down procedures in matters of food safety: Articles 14 and 15, Article 17(1) and Articles 18, 19 and 20
SMR06	Council Directive 96/22/EC of 29 April 1996 concerning the prohibition on the use in stockfarming of certain substances having a hormonal or thyrostatic action and beta-agonists, and repealing Directives 81/602/EEC, 88/146/EEC and 88/299/EEC: Article 3, points (a), (b), (d) and (e), and Articles 4, 5 and 7
SMR07	Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence
SMR08	Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants
SMR09	Council Directive 2008/119/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves: Articles 3 and 4
SMR10	Council Directive 2008/120/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of pigs: Articles 3 and 4
SMR11	Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes: Article 4

List of relevant mandatory national standards

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя под формата на годишни плащания на хектар използваема земеделска площ

За дейностите от направление „Биологично растениевъдство“, с изключение на групата на постоянно затревените площи, финансовото подпомагането се определя въз основа на дегресивни ставки на база заявения размер на площи от съответната група култури в стопанството.

Изчисленията се извършват на база средния размер на нивата на плащане към декларирани площи, определени както следва:

Размер на площите Ставка

до 50 ха	100%
от 50.01 ха. до 100 ха.	50%
над 101 ха	10%

За културите попадащи в групата на полските култури, фуражите, както и за маслодайната роза изчисленията се извършват на база средния размер на нивата на плащане към декларираните площи както следва:

Размер на площите	Ставка
до 100 ха	100%
от 101 ха. до 250 ха.	50%
над 251 ха	10%

Подпомагането за сортове маслодайна роза от вида на Rosa damascena и Rosa Alba ще се извършва само на територията определена в Стратегията за развитие на сектор Розопроизводство.

В направление „*Биологично животновъдство“* подпомагането е за животни от основното стадо (без приплодите) от следните групи, приравнени към земеделски култури – постоянно-затревени площи, фуражни култури и люцерна – 0,5 ЖЕ/ 1 ха:

За дейностите от направление *„Биологично пчеларство“*, финансовото подпомагане се формира на база на броя на отглежданите пчелни семейства в стопанството, въз основа на дегресивни ставки. Изчисленията се извършват на база средния размер на нивата на плащане към декларирания брой пчелни семейства, определени както следва::

-

Отглеждани пчелни семейства /бр./	Ставка
до 200 пчелни семейства	100%
от 201 до 500 пчелни семейства	50%
над 501 пчелни семейства	10%

За да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

	Основна типове земеделски култури/животни/пчелно семейство	Ставки за период на преход към биологично земеделие евро/ха (пчелно семейство)	Ставки за биологично земеделие евро/ха (пчелно семейство)
1	Зърнено-житни култури;	299	200
2	Зърнено-бобови култури	186	124
3	Технически култури - индустриални култури	212	142
4	Технически култури - маслодайни култури,	270	181
5	Технически култури - влакнодайни култури	208	139
6	Технически култури - медицински и ароматни култури, без билки;	319	228
7	Фуражни култури - едногодишни фуражни култури	110	89
8	Фуражни култури - многогодишни фуражни култури,	120	97
9	Зеленчуци - плодови зеленчукови култури.	703	480
10	Зеленчуци - листностъблени зеленчукови култури;	689	471
11	Зеленчуци - кореноплодни зеленчукови култури, картофи;	647	442
12	Зеленчуци - луковични зеленчукови култури;	422	288
13	Зеленчуци - многогодишни зеленчукови култури;	703	480
14	Отопляеми оранжерийни площи - плодови зеленчукови култури;	2004	1369
	Неотопляеми оранжерийни площи - плодови зеленчукови култури;	794	543
15	Десертни лозя	850	636
16	Винени лозя	406	304
17	Семкови и костилкови овощни видове	919	687
18	Ядкови(черупкови) видове	462	346
19	Ягодоплодни видове	919	687
20	Многогодишни медицински и ароматни култури, без билки	541	349
21	Маслодайна роза – Rosa Damascena, Rosa Alba;	890	667
22	Култивирани гъби (субстрати от компоненти съгласно Приложение 2, част I, т. 2,1 от Регламент (ЕО) 848/2018)	422	288
23	Площи за производство на биологичен растителен репродуктивен материал и растителен репродуктивен материал, произведен при преход към биологично производство	879	600
24	Билки и горски плодове (по списък, утвърден в националното законодателство)	455	340
25	Постоянни затревени площи-постоянни или временни пасища годни за паша или паша/косене.	81	66
26	Пчелно семейство	33	25
27	Отглеждане на едри преживни животни (говеда и биволи) за мляко	183	134
28	Отглеждане на едри преживни животни (говеда и биволи) за месо	128	94
29	Отглеждане на дребни преживни животни (овце и кози) комбинирано производство (мляко и месо)	140	123
30	Отглеждане на свине	151	120

Calculation method

Изчисленията са извършени съгласно изискванията на чл.82 отРегламент (ЕС)2021/2115 и са представени в Методология за изчисляване на компенсаторни плащания по интервенция Биологично производство

Additional explanation

Плащанията за изпълнение на задължения в областта на околната среда и климата част от Стратегическия план, основните изисквания са посочени в Регламент(ЕС)2021/2115. Подкрепа и подобряването на опазването на околната среда и действията за климата са основен приоритет в ОСП за постигането на целите на Съюза в областта на околната среда и климата.

Методологията за изчисляване е в съответствие с Регламент(ЕС) 2021/2115 и се базира на предоставените фишове за разписаните мерки от Стратегическия план от страна на МЗм. Съгласно чл.70 от регламента за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове,плащанията се отпускат за покриване задължения, които:

А) надхвърлят съответните законоустановени изисквания зауправление и стандартите за ДЗЕС;

Б) надхвърлят съответните минимални изисквания за използване на торове и на продукти за растителна защита или за хуманно отношение към животните, както и съответните други задължителни изисквания, установени в националното право и в правото на Съюза;

В) надхвърлят условията, установени за поддържането на земеделските площи в съответствие с

член 4, параграф 2, буква а) от Регламент 2021/2115 за Стратегическият план

Подпомагането по интервенцията е насочено в три направления:

Биологично растениевъдство

Биологично пчеларство

Биологично животновъдство

Подпомагането по тази интервенция се предоставя под формата на годишни плащания на хектар земеделска земя в направленията „Биологично растениевъдство“ и „Биологично животновъдство“, като се вземат предвид съответните коефициенти за преобразуване на животински единици в хектари.

Размерът на хектарите в направлението „Биологично животновъдство“ се определя при съотношение 0,5 ЖЕ/ 1 ха. Размерът на ЖЕ се формира въз основа на възрастта на отглежданите животни (към крайната дата на кампания), а в допустимите площи за изчисляване на съотношението се включват заявените постоянно затревените площи и фуражните култури.

Всички животни в стопанството, както и пчелните семейства е необходимо да са под контрола на сертифициращо лице.

Ангажиментите по интервенцията са обособени в две операции:

Плащания за преминаване към биологично земеделие

Плащания за поддържане на биологично земеделие

По направление „Биологично растениевъдство“, подпомагането се основа на групиране на земеделски култури, като, с цел недопускане на свръх-компенсиране към основните типове, могат да се включат допълнителни земеделски култури с изчислен идентичен размер на подпомагане.

Компенсаторното плащане на биологично пчелно семейство се изчислява като към сумата от допълнителните разходи (за разходи, медикаменти, труд и биологичен контрол) се прибави разликата в брутния доход между конвенционалното и биологичното производство. Т.е. приходната част се образува от допълнителните разходи и брутния доход от конвенционално пчеларство, а разходната – от брутния доход от биологично пчеларство.

Компенсаторното плащане за биологично животновъдство се изчислява се като половината от: от брутния марж на конвенционална ЖЕ се извади брутния марж на биологична ЖЕ и се добавят допълнителните разходи за труд, половината от разходите първоначална подготовка за преминаване към биологично производство и разходите за биологичен контрол.Превръщането от ЖЕ в ха става при съотношение 0,5 ЖЕ = 1 ха.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Земеделският стопанин може да поеме отделни ангажименти двете операции с различна продължителност, както и пакет от двете, но за период от 5 до 7 г. съгласно изискванията на чл. 70 от Регламент 2021/2115. Подробни правила ще бъдат определени в националното законодателство, така че да отразяват спецификата на отделните стопанства, съответно отглеждани земеделски култури и животни.

What is the duration of contracts?

Земеделският стопанин може да поеме отделни ангажименти двете операции с различна продължителност, както и пакет от двете, но за период от 5 до 7 г. съгласно изискванията на чл. 70 от Регламент 2021/2115. Подробни правила ще бъдат определени в националното законодателство, така че да отразяват спецификата на отделните стопанства, съответно отглеждани земеделски култури и животни.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Group	Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Брой пчелни семейства	Биол. пчеларство - Плащания за биологично пчеларство	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.29;	Не
	Биологично земеделие - Плащания за биологично земеделие	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.29;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Биол. пчеларство - Плащания за биологично пчеларство

Изчисляването на компенсациите по отделните операции е направено чрез осредняване при отчитането на размера на пропуснатите ползи и повишени разходи, при прилагане на методите на биологично земеделие Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според изчислението на компенсаторни плащания за отделните групи култури. Очакваните площи са определени на базата на очаквания ръст на площите под контрол спрямо използваемата земеделска площ

Биологично земеделие - Плащания за биологично земеделие

Изчисляването на компенсациите по отделните операции е направено чрез осредняване при отчитането на размера на пропуснатите ползи и повишени разходи, при прилагане на методите на биологично земеделие Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според изчислението на компенсаторни плащания за отделните групи култури. Очакваните площи са определени на базата на очаквания ръст на площите под контрол спрямо използваемата земеделска площ Изчисляването на компенсациите в по отделните операции е направено чрез осредняване при отчитането на размера на пропуснатите ползи и повишени разходи, при прилагане на методите на биологично земеделие Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според изчислението на компенсаторни плащания за отделните групи култури. Очакваните площи са определени на базата на очаквания ръст на площите под контрол спрямо използваемата земеделска площ

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Group	Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
	Биологично земеделие - Плащания за биологично земеделие (Безвъзмездни	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		403,45	403,45	403,45	403,45	403,45		
		Maximum								

	средства - Среден)	Amount for the Planned unit amount (EUR)								
		O.17 (unit: Хектар)		113 000,00	19 210,00	22 476,00	20 092,00	20 092,00		194 870,00
Брой пчелни семейства	Биол. пчеларство - Плащания за биологично пчеларство (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		29,00	29,00	29,00	29,00	29,00		
		Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
		O.17 (unit: Beneficiaries)		150 000,00	15 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00		
	TOTAL	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
		Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
		O.17 (unit: Beneficiaries)								
		Annual indicative		50 745 358,00	58 432 469,00	67 329 238,00	75 232 340,00	83 328 735,00		335 068 140,00

		financial allocation (Total public expenditure in EUR)								
		Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		20 298 143,00	23 372 988,00	26 931 695,00	30 092 936,00	33 331 494,00		134 027 256,00
		Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
		Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
		Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
		Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

II.A.10. - Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия

Intervention Code (MS)	II.A.10.
Име на интервенцията	Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.4	П.4.4. Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата	Много висок	Да
П.5.3.	Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.24 Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported specific commitments which lead to a sustainable use of pesticides in order to reduce risks and impacts of pesticides, such as pesticides leakage

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Въвеждането на устойчиви култури и сортове може да подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, да се осигурява устойчива продукция и да допринесе за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата.

Интервенцията ще се прилага чрез две операции:

1. Подпомагане за сортове, развити с цел отглеждане при специфични условия (от видовете: зърнено-житни култури и слънчоглед);

2. Устойчиви практики за управление на почвата.

Ангажимента по управляването главно е свързан с инициативи в областта на околната среда и климата, и по – конкретно:

- Смекчаване на изменението на климата, включително намалението на емисиите от парникови газове от земеделски практики, както и поддържането на съществуващите места за съхранение на въглерод и повишаване на секвестрацията на въглерод;

-Приспособяване към изменението на климата, включително действия за подобряване на устойчивостта на системите за производство на храни и разнообразието на растения за по-силна устойчивост към болести и изменението на климата;

-Опазване или подобряване на качеството на водите и намаляване на натиска върху водните ресурси;

-Предотвратяване на деградацията на почвите, възстановяване на почвите, повишаване на почвеното плодородие, въвеждане на щадящи обработки и управление на хранителните вещества;

-Повишаване на устойчивостта на отглежданите растения, което води до намаляване на количествата използвани Препарати за растителна защита.

-Намаляване на употребата на изкуствени торове – заместването им с естествени хранителни вещества.

-Устойчиво използване на пестициди: дял от използваната земеделска площ (ИЗП).

Мярката е оперативна дейност от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г. и План за действие до 2030 година, като целта е да се подпомага отглеждането на зърнено-житни култури и слънчоглед от сортове, развити с цел отглеждане при специфични условия, които притежават потенциал за адаптиране към измененията на климата и са устойчиви на промените свързани със засушаването причинено от промените в температурите.

Допринася за целта за намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като същевременно се гарантира, че няма влошаване на плодородието на почвата и за целта да се намали използването на торове поне с 20 % до 2030 година.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на буква г) на същия параграф се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът;

В съответствие с чл. 79 от РСП, когато сумата по подадените заявления за подпомагане за направления/дейности от интервенцията надвишава планираните и разполагаемите средства ще се използват критерии за подбор на заявленията.

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделски стопани, които са регистрирани в ИСАК.

Подпомагането е за земеделските площи, регистрирани в ИСАК, които отговарят на определението за допустим хектар.

За дейност 1 са допустими земеделски стопани, които стопанисват земеделски площи от минимум 0,5 ха, за които имат регистрирано валидно правно основание.

За дейност 2 са допустими земеделски стопани, които стопанисват земеделски площи от минимум 1 ха, за които имат регистрирано валидно правно основание

Финансовата помощ е ограничена до 100 ха на стопанство.

Подпомагането е за земеделските площи, регистрирани в ИСАК, които отговарят на определението

за допустим хектар.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Ангажименти по операция 1 „Подпомагане за сортове, развити с цел отглеждане при специфични условия“ включват:

- Земеделските стопани отглеждат сортове, развити с цел отглеждане при специфични условия от видовете: зърнено-житни култури и слънчоглед съгласно изискванията на интегрираното производство, регламентирани в Наредба № 9 от 26 февруари 2021 г. за интегрирано производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното производство. Списък със сортовете се утвърждава в националното законодателство.

- Притежават и предоставят официален документ за закупуване на посевния материал, използван за засаждане за стопанската година;

- Сортовете, подпомагани по направлението са различни от застрашени от изчезване местни сортове;

- Земеделският стопанин е регистриран, че извършва интегрирано производство на растения и растителни продукти в БАБХ.

- Земеделското стопанство подлежи на контрол върху извършването на интегрирано производство на растения и растителни продукти.

- По време на изпълнявания ангажимент върху площите, земеделските стопани, нямат право да извършват друг вид производство, съгласно чл. 11, ал. 5 от Закона за защита на растенията;

Земеделските стопани поддържат земята чрез щадящи обработки, като задължително има поне една обработка съгласно ДЗЕС 6;

- Земеделските стопани водят документация за осъществяване на дейностите, съгласно утвърдените образци на заявления, уведомления, протоколи, декларации, дневници и други и спазват задължителни указания на изпълнителния директор на БАБХ;

Ангажименти по операция 2 „Устойчиви практики за управление на почвата“ включват:

-Земеделските стопани предоставят и спазват изготвен 5-годишен план-програма за извършване на дейностите от интервенцията, който включва агроекологичните мероприятия извършени в периода на ангажимента, технологията за обработка на почвата и времевите интервали за извършването й. План – програмата се изготвя от дипломиран агроном.

-На база агрохимичен анализ от взети почвени проби, през първата година на ангажимента се разработва план за балансирано торене (план за управление на хранителните вещества) за периода на ангажимента.

-Осигурява се постоянно почвено покритие на подпомаганите площи - покривни растения/култури или мулч от предходната култура.

-За площите, които се подпомагат по направлението приоритетно следва да бъдат използвани биологичноактивни вещества и подобрители за почва, утвърдени за пускане на пазара и употреба от Българска агенция по безопасност на храните.

- Поддържане на земеделската площ с поне една обработка.

При прилагане на дейностите се забранява използването на тотални хербициди.

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
GAEC06	Minimum soil cover to avoid bare soil in periods that are most sensitive

SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates

List of relevant mandatory national standards

Дейност от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г. и План за действие до 2030 година

Закона за защита на растенията.

Наредба № 9 от 26 февруари 2021 г. за интегрирано производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното производство.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Земеделските стопани поддържат земята чрез щадящи обработки, като задължително има поне една обработка съгласно ДЗЕС 6.

При прилагане на дейностите се забранява използването на тотални хербициди

Спазват изискванията на ЗИУ 1 и ЗИУ 2.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Операция 1: 99,70 евро/ха

Операция 2: 70,76 евро/ха

Calculation method

Алгоритъмът за изчисляване на компенсаторното подпомагане е на база пропуснатите ползи и направените допълнителни разходи.

Additional explanation

За Операция 1:

Брутен приход – получените приходи от реализация на продукцията;

Добив – усреднени добиви за групата култури;

Средна цена -усреднена цена при реализация на продукцията;

Увеличени разходи за сортови семена – разликата в цените на стандартния посевния материал и този, приспособен към почвено-климатичните условия и интегрирана биозащита.

За Операция 2:

Разходи за подготовка на почвата;

Разходи за семена на междинни култури;

Разходи по заораване на предкултурите;

Спестени разходи по почвообработка за редовна следкултура;

Увеличаване на добива на пролетните следкултури– царевица;

Среден добив при царевица;

Цена на царевица;

Допълнителни разходи за почвени анализи и транзакционни разходи.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:
☐ Да ☒ Не ☐ Mixed
Type of state aid instrument to be used for clearence:
☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention
What are the models of the commitment(s) in the intervention?
☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Следва да спазват изискванията по операция 1 и/или операция 2 описани в т. 5

What is the duration of contracts?

Продължителността на ангажимента е за период от 5 години

10 WTO compliance
Зелена кутия
Параграф 12 от приложение 2 към СТО
Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Операция 1 - Интегрирано сортове	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.24;	Не
Операция 2 - Обработки с междинни култури и проби	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.24;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Операция 1 - Интегрирано сортове

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Операция 2 - Обработки с междинни култури и проби

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Операция 1 - Интегрирано сортове (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		99,70	99,70	99,70	99,70	99,70	99,70	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Операция 2 - Обработки с междинни култури и проби (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		70,76	70,76	70,76	70,76	70,76	70,76	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								

	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	O.14 (unit: Хектар)		41 780,00	126 000,00					167 780,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 560 893,00	12 946 186,00	14 284 156,00	13 430 158,00	13 904 112,00	12 415 156,00	70 540 661,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 424 357,00	5 178 475,00	5 713 662,00	5 372 063,00	5 561 644,00	4 966 063,00	28 216 264,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach								

	the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.11 - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт

Intervention Code (MS)	II.A.11
Име на интервенцията	Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

На територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.5.5.	Продължаване на прилагане на оптимизирана и устойчива употреба на ПРЗ, минерални и органични торове	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.22 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобрено управление на хранителните вещества
R.24 Share of Utilised Agricultural Area (UAA) under supported specific commitments which lead to a sustainable use of pesticides in order to reduce risks and impacts of pesticides, such as pesticides leakage

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Основната цел на мярката е да ограничи използването на продукти за растителна защита (ПРЗ) и на изкуствени торове, като и насърчаване прилагане на техники за биологичен контрол и алтернативи, които са с по-нисък риск, като нехимични пестициди и пестициди, които са специфични за вредителите, които са с нисък риск за хората и околната среда. Осъществяване й ще се реализира чрез ефективен контрол при стойностите на остатъчни ПРЗ и нитрати в крайния продукт.

Интервенцията е пряко насочена в изпълнение на приоритетите на Стратегията “От фермата до трапезата“, чрез прилагането на по високи критерии за качество и въвеждане на ефективен контрол при крайния продукт.

С интервенцията се цели да се ограничи зависимостта от пестициди и торове, както и намаляване на отпечатъка на продоволствената система върху околната среда и климата. В допълнение, използването на по-къси продоволствени вериги ще повиши едновременно гъвкавостта им и ще се окаже благоприятно въздействие върху заплахите от изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда, което е едновременно в интерес на:

1.*Потребителите*, чрез намаляване на разходите и осигуряване на достъп до здравословна храна. По този начин ще се даде възможност на потребителите да правят информиран избор на здравословна и произведена по устойчив начин храна. От друга страна предлагането на ясна информация, която улеснява потребителите да предпочетат устойчиво и здравословно хранене, ще е от полза за здравето и качеството им на живот и ще намали разходите, свързани със здравеопазване, както и намаляване на загубата и разхищението на храни, съответно вложените ресурси. Ще се стимулират и засилятприоритетите на ЕС за предлагане на регионални продукти и къси вериги на доставка.

2.*Производителите,* на които ще бъде осигурена устойчивост на реализираната продукция, произведена с намалена употреба на ПРЗ и конвенционални торове. Земеделските стопани трябва да бъдат стимулирани да променят методите си на производство по-бързо и да ползват във възможно най-голяма степен природосъобразни, технологични, цифрови и основани на изследвания решения за реализиране на по-добри резултати по отношение на климата и околната среда, за повишаване на адаптивността спрямо изменението на климата и за намаляване и оптимизиране на използването на влаганите елементи (напр. пестициди, торове и др.).

3.*Ползи за климата и околната среда*, като се ограничи нарастването на разхищаването на храна, съответно вложените ресурси в производството. В допълнение оптимизирането на употребата на ПРЗ-та и торове ще окаже благоприятно въздействие върху биоразнообразието, като намали заплахите за опрашителите.

Интервенцията е в съответствие Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., в който е предвидена дейност за „Подобряване на контрола на вредителите и болестите“, която следва да допринесе за подобряване на контрола на вредителите, интегрирани действия за борба с вредителите и подобрение в качеството на селскостопанската продукция Интервенцията е в съответствие с друга стратегическа цел на Зелената сделка, а именно:

Намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като същевременно се гарантира, че няма влошаване на плодородието на почвата; това ще намали използването на торове поне с 20 % до 2030г.;

В този контекст възможностите, които предоставят местните/регионални пазари за реализация на произведената продукция ще окаже положително въздействие чрез скъсяване на веригата на доставки.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“, регистрирани в ИСАК..

Подпомагат се дейности, които допринасят за устойчивото управление и ограничаване на употребата на ПРЗ на площи, на които се отглеждат зеленчуци, плодове и десертни лозя. Списъкът със земеделските култури се утвърждава в националното законодателство.

Минимална допустима площ – 0,3 ха (пресни плодове, зеленчуци и десертни лозя) за всеки отделен земеделски стопанин.

Максимално допустими площи – 10 ха (пресни плодове, зеленчуци и десертни лозя) за всеки отделен земеделски стопанин.

Дейностите се извършват върху едни и същи площи за периода на ангажимента за трайни насаждения и многогодишни култури.

Дейностите за едногодишни култури се извършват върху едни и същи по размер площи в периода

на ангажимента, в които могат да са включени и площите за сеитбооборот. Площите за сеитбооборотните култури не се подпомагат и не могат да превишават площите на културите, които се подпомагат.

Не могат да се подпомагат площи, на които не са отглеждани земеделски култури пряко върху почва.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Земеделският стопанин е длъжен да спазва:

1. Разработен 5-годишен план за управление на използваните площи от плодове, зеленчуци и десертни лозя, който включва:

-план за сеитбооборот;

-схема за балансирано наторяване, изготвена въз основа на резултати от агрохимически анализ на почвата, извършен в акредитирана лаборатория;

-календарен план по месеци за наблюдение на икономически важните вредители по културите.

2. Забрана за използване на тотални хербициди в овощните насаждения и десертните лозя, като приоритетно се прилагат подходящи механични техники за премахване на плевелите.

3.Прилагат селективни средства за защита от вредители и такива щадящи пчелите;

Земеделският стопанин или кооперативна структура, в която участва или организация на производители, предлага продукцията (от пресни плодове, зеленчуци и десертни лозя), както следва:

1. Произведената продукция се реализира като пресни плодове, зеленчуци и десертни лозя на местен пазар - стоково тържище или пазар на производители, по реда и условията на Закона за стоковите борси и тържища

2. Произведената продукция следва да бъде реализирана до 3 дни от нейното добиване от стопанството.

3. Продажбата се извършва след извършване на анализ за на остатъци от пестициди и нитрати в плодове и зеленчуци, като стойностите следва да бъдат под Максималните нива на остатъци (MRLs). Лабораторният анализ за остатъци от пестициди и нитратно съдържание се извършва до 1 ден от добиването на продукцията от стопанството и преди реализацията й. Пробите за ПРЗ следва да потвърждават намаление с поне 10 % от законово установените лимити в продукцията

4. Земеделския стопанин води документация и отчетност по образци, утвърдени в националното законодателство, която позволява да се проследят:

-продавачът, произходът, видът и количеството на закупените продукти за растителна защита, биоагенти, торове и други материали, използвани при производството;

-купувачът, видът, сорта, количеството и направлението на продадените растения и растителни продукти, удостоверени с копия на платежни документи;

5. Документацията се съхранява в периода на ангажимента.

6.Информация за резултатите от пробите се предоставя и на Разплащателна агенция, като може да бъде изискана и по служебен път от структурата, където е реализирана продукцията. Финансова помощ не се отпуска за площите с култури, в които е установено наличие на пестицидни и нитратни остатъци над допустимото. Информация може да се съхранява в регистър, съгласно националното законодателство.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на буква г) на същия параграф се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажимента

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5
SMR05	Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, laying down procedures in matters of food safety: Articles 14 and 15, Article 17(1) and Articles 18, 19 and 20
SMR07	Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence
SMR08	Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants

List of relevant mandatory national standards

Закон за защита растенията

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

За площите с допустими култури – **207.07 евро/ха** Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Calculation method

Ставката е компенсаторна съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент

и на Съвета от 2 декември 2021 година, като покрива допълнителните разходи и пропуснати приходи.

Additional explanation

Основните принципи при разработване на методологията за изчисляване на плащанията е идентифициране и остойностяване на допълнително направени разходи и пропуснатите ползи, произтичащи от поетите задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Допусканията в методологията е че заложените дейности по мярката за намаляване на употребата на пестициди и водят до намаляване на рискове за качеството на подпочвените и повърхностните води, почви, както и постигане положителни резултати по отношение на адаптивността спрямо изменението на климата.

Част от компоненните са очаквани загуби от добиви в резултат на ограничаване на употребата на пестициди, Увеличени разходи от ограничаване на пестицидите, ха – разходи за отглеждане и увеличаване на земеделската продукция от единица площ чрез алтернативни технологии и вещества заместващи пестицидите; Увеличени разходи от ограничаване използването на торове, ха- разходи за използване на технологии заместващи азотните торове за постигане на устойчивост и подобряване на добивите на земеделската продукция от единица площ; Допълнителни лабораторни разходи за изследвания, почвени анализи и транзакционни разходи–допълнителни разходи за почвени анализи и изследвания, за да се определи запасеността на почвата от хранителни вещества и да се намали намаляват риска от загуба на добив поради ограничаване на торенето. Подпомагането ще се извършва на хектар площ от подпомаганите култури, при продукция от минимум 90 % от стандартните, средни добиви от дадената култура

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70, параграф 3 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, и за да се гарантира спазването разпоредбите на параграф 7 се предоставя възможност за преразглеждане на ангажиментите, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

What is the duration of contracts?

Съгласно чл. 70 от Регламент 2115 от 2021 година.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС)

2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
ПРЗ и торове - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.22; R.24;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

ПРЗ и торове - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
ПРЗ и торове - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		207,07	207,07	207,07	207,07	207,07	207,07	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	O.14 (unit: Хектар)		14 488,00	67 610,00	14 488,00				96 586,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 000 000,00	17 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	100 000 000,00
	Annual		1 200 000,00	6 800 000,00	8 000 000,00	8 000 000,00	8 000 000,00	8 000 000,00	40 000 000,00

	indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which								

	needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.12. - Насърчаване на естественото опрашване

Intervention Code (MS)	II.A.12.
Име на интервенцията	Насърчаване на естественото опрашване
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.35 Share of beehives supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

По мярката ще се поемат ангажимент за осигуряване на естествено опрашване от пчелни семейства в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000, като по този начин се стимулира развитието на прилежащата на земеделските площи естествена растителност. Основна цел на интервенцията е земеделски стопани, които поемат ангажимент за отглеждането на пчелни семейства в зони с медоносни растения, съответно като осигуряват здравословна и разнообразна паша на пчелни семейства. Преместването и разполагането на пчелните семейства на площи с медоносна растителност влияе положително за опрашването и създаването на благоприятни условия за подобряване на биоразнообразието и поддържането на ландшафтни елементи в комплект с опрашването. Целите на мярката ще бъдат постигани чрез две операции:

Операция 1: Осигуряване на опрашване в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000 (стационарни пчелини

Операция 2: Ангажименти за предоставяне на услугата по опрашване чрез преместване и временно разполагане на пчелни семейства (подвижно пчеларство);

Интервенцията ще допринесе основно за постигането на Специфична цел 6, като с осигуряване на опрашване от пчелите в тези територии ще допринесе за по-равномерно опрашване на растенията и

ще има ползи за биоразнообразието. Земеделските стопани следва да спазват Законовите изисквания за управление (ЗИУ), съгласно законодателството на Съюза и стандартите на ДЗЕС, неразделна част от система от предварителни условия, както и национални стандарти в т.ч. забрани и ограничения въведени в заповедите за обявяване на защитените зони от Натура 2000 и Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици и Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна.

В съответствие с чл. 79 от РСП, когато сумата по подадените заявления за подпомагане за дейности от мярката надвишава планираните и разполагаемите средства ще се използват критерии за подбор на заявленията.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл. 70 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на буква г) на същия параграф се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

За да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които са собственици или ползвателите на пчелини с история.

Бенефициерите трябва да са регистрирани в електронна платформа за оповестяване на растителнозащитните, дезинфекционните и дезинсекционните дейности (ЕПОРД);

Земеделски стопани трябва да притежават минимум 10 бр. пчелни семейства в пчелин/ кошери, вписани в Интегрираната информационна система на БАБХ.

Пчелните семейства на кандидатите трябва да са под ветеринарномедицински контрол и да са настанени в кошери, идентифицирани в съответствие с действащото национално законодателство.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Общи изисквания:

· запазят подпомаганият брой пчелни семейства в периода на ангажимента;

· преминат агроекологично обучение за прилагането на поетите от тях ангажименти, насочено към изпълняваните от тях дейности за конкретната дейност или да докажат опит (история) в сферата на пчеларството чрез документи;

·поемат ангажимент да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани във връзка с ангажимента. За операция 1: Осигуряване на опрашване в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000 (стационарни пчелини);

Изисквания по операция:

Операция 1: Осигуряване на опрашване в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000 (стационарни пчелини);

Пчелинът на кандидата е разположени в обхвата на защитена зона от мрежата Натура 2000 и/или в планински райони от обхвата на Приложение № 1 към чл. 3, ал. 3 от Наредба за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват.

Максималният брой пчелни семейства, които се подпомага по дейността е до 250 броя.

Операция 2: Ангажименти за предоставяне на услугата по опрашване чрез преместване и временно разполагане на пчелни семейства(подвижно пчеларство);

Регистрация на бенефициента в регистър със земеделски стопани, които ще ползват услугата опрашване на отглеждани от тях земеделски култури и/или

Пчелинът на кандидата е разположени в район така, че в радиус от 2,5 км. източниците, съдържащи нектар и полен, се състоят предимно от тревна и храстовидна растителност или гори.

Бенефициента предоставя договор със земеделски стопанин за площите, на които ще се извършва

опрашването и периода на извършване.

Бенефициента поема ангажимент за осигуряване на опрашване чрез преместване и разполагане на пчелни семейства в земи с естествена растителност или земеделски култури, определени в националното законодателство.

Подпомагането покрива подготовка на пчелните семейства/кошери преди извършването на паша:

Годишна подмяна на пчелни майки с млади племенни майки - минимум 2 на всеки 10 подпомагани пчелните семейства/кошера;

Задължение за осигуряване на допълнително зимно подхранване и ранно пролетно стимулиране на пчелното семейство;

Преместване и разполагане за 14 дни на локацията, където ще се извършва опрашването.

Преглед от ветеринарен лекар преди преместването, който удостоверява, че е достигнат биологичния капацитет на пчелното семейство с цел по-ефективно опрашване.

При извършването на опрашване върху земеделски култури се съставяпротокол между земеделския стопанин и пчеларя за деня на разполагане, дните на престоя и културите, които се опрашват;

Максималния брой пчелни семейства, който се подпомага по дейността е до 50 броя.

Локализирането на пчелни семейства може да бъде извършвано чрез:

GPS локатори или Приемно-предавателен протокол, вкл. други официални документи удостоверяващи престоя на пчелните семейства/кошери от минимум 14 дена в месеца, в който се извършва опрашването.

O14 What area is eligible?

☐Agricultural area defined for the CAP plan

☒Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
GAEC01	Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5

List of relevant mandatory national standards

Закон за пчеларството и подзаконовите актове и стандарти, които се въвеждат с тях за сектор пчеларство.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included
☐ one off payment
☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Операция 1: 13,35 евро/пчелно семейство
Операция 2: 26,14 евро/пчелно семейство

Calculation method

Използван е подход, оценяващ пропуснатите ползи и направените допълнителни разходи

Additional explanation

В методологията изчисленията са направени на основата на следните показатели:

Допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша - тук се включва необходимия допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша. т.е осигуряване на разнообразна растителност за паша на пчелите.

Разходи за труд на човекоден – разходи за труд на 1 човекоден

Допълнителни разходи за подмяна на пчелни майки – разходи за подмяна на пчелни майкина кошер

Повишени разходи от подпомагащо подхранване през извънпасищния сезон- разходи за подхранвене на пчелите извънпасище период над

Пропуснати ползи от опрашване в необлагодетелствани райони в замяна на преместване– стойност от пропуснати ползи от опрашване за земеделските производители в необлагодетелствените райони.

Показатели относно осигуряване на опрашване чрез преместване и мобилност на пчелни семейства:

Наем на парцел за настаняване на максимум 25 кошера – стойност за наем парцел/площ за разполагане на пчелни кошери до 25 кошера

Вложен труд за пригодяване и настаняване на пчелина- стойност на вложен труд **за** разполагане и адаптиране на пчелните семейства към средата

Допълнително вложен труд за поддържане и обслужване на пчелина – стойност на допълнително вложения труд за обслужване на пчелина

Допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша –допълнително вложен труд за подготовката на пчелните семейства за паша

Разходи за труд на човекоден – разходи за обслужване на пчелните кошери на 1 човекоден

Допълнителни разходи за подмяна на пчелни майки – разходи за покупка и подмяна на майки

Повишени разходи от подпомагащо подхранване през извънпасищния сезон – размер на повишени разходи за подхранване на пчелите през извънпасищния сезон

Допълнителни разходи от загуба на пчелни семейства следствие отдалечено отглеждане – размер на разходи за загуби с резултат на отглеждане в отдалечени райони.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Плащането се предоставя годишно, под формата на годишно плащане за пчелно семейство/кошер за подготовка и/или осигуряване на естествено опрашване в планински райони (HP1) и/или в зони по Натура 2000

What is the duration of contracts?

Ангажиментите са за период от пет години.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Group	Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Кошери	Операция 1 - Операция 1	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.35;	Не
Кошери	Операция 2 - Операция 2	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.35;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Операция 1 - Операция 1

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Операция 2 - Операция 2

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Group	Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Кошери	Операция 1 - Операция 1 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		13,35	13,35	13,35	13,35	13,35	13,35	
		Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	Операция 2 - Операция 2 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		26,14	26,14	26,14	26,14	26,14	26,14	
		Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
		O.14 (unit: Beneficiaries)								

	TOTAL	O.14 (unit: Beneficiaries)		180 674,00	42 787,00	45 643,00	51 017,00	58 669,00		378 790,00
		Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 511 281,00	4 087 615,00	4 702 428,00	5 389 631,00	6 179 914,00	129 131,00	24 000 000,00
		Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 404 512,00	1 635 046,00	1 880 972,00	2 155 852,00	2 471 966,00	51 652,00	9 600 000,00
		Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
		Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
		Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
		Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
		Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73								

		and 75) (Total public expenditure in EUR)								
		Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.15. - Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС.

Intervention Code (MS)	II.A.15.
Име на интервенцията	Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС.
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Постоянно затревени площи в обхвата на географския слой на земите с висока природна стойност (ВПС) в предходния програмен период. Дейността ще се осъществява върху постоянно затревени площи, попадащи в обхвата на земите с ВПС с изключение на резервати и поддържани резервати и териториите на Националните паркове.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Подпомагането на дейността ще допринесе за съхраняване на тревните екосистеми и свързаните с тях ценни местообитания и видове в земи с висока природна стойност, чрез прилагане на практика за екстензивна паша. Ще се подпомагат екстензивни практики за поддържане и възстановяване на затревени площи с висока природна стойност (ВПС) и тяхното управление чрез паша на селскостопански животни.

В съответствие с чл. 79 от РСП, когато сумата по подадените заявления за подпомагане за дейности от мярката надвишава планираните и разполагаемите средства ще се използват критерии за подбор на заявленията.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70, параграф 3 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, и за да се гарантира спазването разпоредбите на параграф 7 се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на

периода, през който е изпълняван ангажиментът.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“ и са регистрирани в ИСАК.

Допустими за подпомагане са постоянно затревени площи, определени в националното законодателство и в ИСАК. Когато част от физическия блок е определен като ВПС, дейностите могат да се прилагат на територията на целия физически блок.

Земеделските стопани трябва да преминат обучение или да докажат опит за прилагането на поетите от тях ангажименти в предходен програмен период.

Земеделските стопани, кандидатстващи за подпомагане трябва да притежават тревопасни селскостопански животни, с които се извършва пашата.

Земеделски стопани, които извършват паша на площ от минимум 0,5 ха.

Земеделските стопани поддържат гъстота от 0,3-1 ЖЕ/ха на цялата пасищна площ на стопанството.

Извежданите на паша животни са идентифицирани в информационната системата по чл. 30, ал. 2, т. 3 от ЗПЗП.

Ангажиментите са върху едни и същи площи в 5-годишния период.

Не са допустими за подпомагане площи, попадащи в територията на резервати и поддържани резервати;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

На едно животно (от заявените) от всеки до 50 броя може да се постави устройство позволяващо проследяване на движението му. Данните ще се ползват при извършване на проверките за спазване на изискванията по управление на дейността.

Забранено е използването на минерални торове и продукти за растителна защита;

Забранява се изграждането на нови отводнителни системи.

Пашата се извършва 120 дни в годината.

Земеделският стопанин опазва известните местообитания в рамките на земеделския парцел.

На едно животно (от заявените) от всеки до 50 броя може да се постави устройство позволяващо проследяване на движението му. Данните ще се ползват при извършване на проверките за спазване на изискванията по управление на дейността.

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
GAEC01	Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.
GAEC09	Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natural 2000 sites
SMR03	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds: Article 3(1), Article 3(2), point (b), Article 4(1), (2) and (4)

SMR04	Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild flora and fauna: Article 6(1) and (2)

List of relevant mandatory national standards

Въведени забрани и ограничения в защитени зони от НАТУРА 2000, които имат задължителен характер.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Запазване на постоянно затревените площи и спазване на въведени ограничения и забрани за управление на площи в обхвата на зони от мрежата Натура 2000.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС - 134.89 евро/ха

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Calculation method

Въз основа на допълнително направените разходи и пропуснатите приходи, произтичащи от поетите задължения.

Additional explanation

Методологичният подход на изчисленията стъпва на конкретизирането и остойностяването на направените допълнителни разходи и пропуснати ползи, произтичащи от поетите задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Плащането е годишно на хектар допустима земеделска земя. За калкулирането на допълнителните разходи е приложен способа, посочен в чл. 70, т. 4, а именно определянето им като плащания, които ще се отпускат въз основа на допълнително направените разходи и пропуснатите приходи, произтичащи от задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности.

Подходът за изчисляване на актуализацията е като компенсаторно плащане, в съответствие с разпоредбите на чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115. Като референтни производствени и икономически показатели, които участват в определянето на компенсаторното плащане са пропуснатите приходи в млечното животновъдство. Алгоритъмът включва следните показатели: Намален млекодобив от забраната за подхранване на пасищата, по-слабия тревостой във ВПС зоните и тяхната отдалеченост за пашуване; Средна млечност на ЖЕ (т/крава).средна цена на млякото – използваниса осреднените стойности на показателя за периода 2018-2020 г. по информация на НСИ, актуализиран съобразно настоящите оценки.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

What is the duration of contracts?

Ангажиментите са върху едни и същи площи в 5-годишния период.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Земи с ВПС - Земи с ВПС	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.31;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Земи с ВПС - Земи с ВПС

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Земи с ВПС - Земи с ВПС (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		134,89	134,89	134,89	134,89	134,89		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)		5 970,84	17 912,52					23 883,36
TOTAL	O.14 (unit: Хектар)		5 970,84	17 912,52					23 883,36
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		805 407,00	3 221 627,00	3 221 626,00	3 221 626,00	3 221 626,00	2 416 220,00	16 108 132,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		322 163,00	1 288 650,50	1 288 650,50	1 288 650,50	1 288 650,50	966 488,00	6 443 253,00
	Out of which for financial instrument (Total								

	public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.2. - Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност

Intervention Code (MS)	II.A.2.
Име на интервенцията	Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.18. Number of livestock units (LU) benefitting from support for animal welfare, health or increased biosecurity measures
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

NUTS 0 BG България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
II.9.6.	Подобряване отглеждането на животните	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.43 Дял на животинските единици, засегнати от подпомогнати действия за ограничаване използването на антимикробни средства (предотвратяване/намаляване)
R.44 Дял на животинските единици, попадащи в обхвата на подпомогнати действия за подобряване на хуманното отношение към животните

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Чрез предвидените дейности по интервенцията ще се осигури по-дълъг период на пасищно отглеждане и повече свободно пространство в помещенията за отглежданите животни, което ще окаже благоприятно влияние върху тяхното здраве и благосъстояние, ще подобри жизнеността им и ще спомогне за повишаване накачеството на произведената продукция.

Интервенцията цели и намаляване употребата на антимикробните средства, като същевременно се подобри здравето на животните. Интервенцията адресира проблема с нарастващата заплаха от антимикробната резистентност (АМР), тъй като намаляването на употребата на антимикробни средства при животни, отглеждани за производство на храни, в дългосрочен план води до намаляване наличието на микроорганизми, резистентни на антимикробни средства при тези животни. Превенцията на инфекциите стои в основата на намаляването на употребата и необходимостта от антимикробни средства, поради което дейността е насочена към подобряване здравния статус на животните чрез изпълнение на мерки, които допринасят да се намали употребата на антибиотици и да се подобри устойчивостта на животните към инфекции, като

същите не са задължителни и не се заплащат от държавния бюджет съгласно Националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и не са забранени съгласно политиката на Европейската комисия за борба с болестите по животните.

По интервенцията ще се предоставя финансова помощ за допълнителни разходи и пропуснати доходи, в следствие на доброволно поети едногодишни ангажименти за хуманно отношение към животните, както и намаляване антимикробната резистентност при отглеждане на ЕПЖ /говеда и биволи/ и ДПЖ /животни от рода на овцете и козите/.

Годишните плащания се предоставят при поемане на доброволен ангажимент за изпълнение на следните дейности или комбинация от тях, при отглеждане на ЕПЖ и ДПЖ:

• Осигуряване на благоприятна жизнена среда/свободна подова площ на животните;

• Осигуряване на свободно отглеждане на открито;

• Намаляване употребата на антимикробни средства.

1. Осигуряване на благоприятна жизнена среда/свободна подова площ на животните.

Изпълнението на тази дейност изисква осигуряването на свободна подова площ, не по-малка от 15 % над задължителния стандарт. Свободна подова площ над задължителния стандарт следва да бъде осигурена за всички животни от допустимите категории по дейност за осигуряване на свободна подова площ, отглеждани в животновъдния обект, в който се изпълнява дейността. Дейността ще се изпълнява в две направления:

• Осигуряване на благоприятна жизнена среда/свободна подова площ за ЕПЖ;

• Осигуряване на благоприятна жизнена среда/свободна подова площ за ДПЖ;

2. Осигуряване на свободно отглеждане на открито

Дейността се прилага за следните категории животни:

• говеда и биволи над 6-месечна възраст;

• животни от рода на овцете и козите.

Заявените по дейността животни следва поне 160 дни годишно да бъдат отглеждани на открито, от които 40 дни могат да бъдат на двора, но минимум 120 дни за свободно пашуване. Пашата от поне 120 дни в годината се извършва в периода между 15 март и 15 ноември, при спазване на гъстота на животинските единици на цялата пасищна площ на стопанството, на която се извършва пашата в периода на извършване на дейността, до не повече от 2 ЖЕ/хектар. На поне едно от всяко 50-то животно от заявените по дейността се поставя устройство позволяващо проследяване на движението му.

3. Намаляване употребата на антимикробни средства:

Дейността изисква изпълнение на програма за превенция и контрол на значимите заболявания на ниво животновъден обект. Подпомагане по дейността се отпуска за покриване на допълнителни разходи за имунопрофилактични мероприятия на значими бактериални, както и значими вирусни заболявания, причиняващи вторични инфекции, за които има одобрени ваксини, но същите не попадат в обхвата на мерките от Националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните, включително зоонозите, финансирани от държавния бюджет. Списъкът на тези заболявания и одобрените за тях ваксини се изготвя и предоставя от Българската агенция по безопасност на храните. По дейността могат да се покриват и разходи, свързани с поставяне на ваксини, извършване на допълнителни прегледи от страна на регистрирания ветеринарен лекар, разходи за вземане на проби от животни /партиди продукти и др.

Животни от един и същи вид, заявени по интервенция за „Биологично животновъдство“ по чл. 31 или чл. 70 от Регламент (ЕС) 2021/2115, не са допустими за подпомагане по интервенцията „Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност“.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани – Физически, юридически лица и ЕТ, отглеждащи едри преживни животни (ЕПЖ) и/или дребни преживни животни (ДПЖ).

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

ИСАК базирана интервенция

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
SMR09	Council Directive 2008/119/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves: Articles 3 and 4
SMR11	Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes: Article 4

List of relevant mandatory national standards

Наредба № 14 от 2006 г. за минималните изисквания за хуманно отношение при отглеждане на телета;

Наредба № 16 от 2006 г. за защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на селскостопански животни;

Наредба № 44 от 20 април 2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти;

Националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните, включително зоонозите;

Национален план за действие срещу антимикробната резистентност;

Националната мониторингова програма за контрол на остатъци от ветеринарномедицински продукти и замърсители от околната среда в живи животни и продукти от животински произход.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Кандидатите спазват Законоустановените изисквания за управление (ЗИУ), съгласно законодателството на Съюза и националните стандарти за ДЗЕС, неразделна част от система от предварителни условия, описана в националния Стратегически план. Помощта се отпуска само за покриване на допълнителни разходи или пропуснати доходи, свързани с изпълнение на доброволни ангажименти, които надхвърлят задължителните стандарти или други изисквания и стандарти от националното законодателство.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

По интервенцията ще се предоставя финансова помощ за допълнителни разходи и пропуснати доходи, свързани с изпълнението на доброволно поети едногодишни ангажименти по една или комбинация от дейности за хуманно отношение към животните и намаляване на антимикробната резистентност.

Calculation method

Помощта по интервенцията се отпуска за покриване на допълнителни разходи или пропуснати доходи, свързани с изпълнение на доброволни ангажименти.

Помощта покрива само онези задължения, които надвишават задължителните стандарти и други

задължителни изисквания, наложени чрез националното законодателство. Изчисленията съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 са направени от организация, която е функционално независима от органите, отговарящи за изпълнението на стратегическия план по ОСП, и която разполага с подходящите експертни знания.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Кандидатите могат да избират да изпълняват един или комбинация от ангажименти, свързани с хуманно отношение към животните и намаляване на антимикробната резистентност.

What is the duration of contracts?

Едногодишни ангажименти

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
AMR DPJ - Плащане за ДПЖ за намаляване на АМР	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AMR EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за намаляване на АМР	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AMR EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6 до 24 м. за намаляване на АМР	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AMR calves - Плащане за намаляване на АМР за телета	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AW DPJ - Плащане за ДПЖ за свободна подова площ	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AW DPJ graze - Плащане за ДПЖ за свободно отглеждане на открито	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AW EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за свободна подова площ	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AW EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6- 24 м. за свободна подова площ	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AW EPJ graze - Плащане за ЕПЖ за свободно отглеждане на открито	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не
AW calves - Плащане за свободна подова площ за телета	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.43; R.44;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

AMR DPJ - Плащане за ДПЖ за намаляване на АМР

НП

AMR EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за намаляване на АМР

НП

AMR EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6 до 24 м. за намаляване на АМР

НП

AMR calves - Плащане за намаляване на АМР за телета

НП

AW DPJ - Плащане за ДПЖ за свободна подова площ

НП

AW DPJ graze - Плащане за ДПЖ за свободно отглеждане на открито

НП

AW EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за свободна подова площ

НП

AW EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6- 24 м. за свободна подова площ

НП

AW EPJ graze - Плащане за ЕПЖ за свободно отглеждане на открито

НП

AW calves - Плащане за свободна подова площ за телета

НП

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
AMR DPJ - Плащане за ДПЖ за намаляване на АМР (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		70,00	70,00	70,00	70,00	70,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								

	O.18 (unit: Livestock units)								
AMR EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за намаляване на АМР (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		63,00	63,00	63,00	63,00	63,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AMR EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6 до 24 м. за намаляване на АМР (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		44,00	44,00	44,00	44,00	44,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AMR calves - Плащане за намаляване на АМР за телета (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		38,00	38,00	38,00	38,00	38,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW DPJ - Плащане за ДПЖ за свободна подова площ (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		103,00	103,00	103,00	103,00	103,00		
	Maximum								

	Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW DPJ graze - Плащане за ДПЖ за свободно отглеждане на открито (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		31,00	31,00	31,00	31,00	31,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за свободна подова площ (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		91,00	91,00	91,00	91,00	91,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6- 24 м. за свободна подова площ (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		63,00	63,00	63,00	63,00	63,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW EPJ graze - Плащане за ЕПЖ за свободно	Planned unit amount (Total Public		36,00	36,00	36,00	36,00	36,00		

отглеждане на открито (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Expenditure in EUR)								
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW calves - Плащане за свободна подова площ за телета (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		54,00	54,00	54,00	54,00	54,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
TOTAL	O.18 (unit: Livestock units)		104 145,00	11 572,00	11 834,00	11 309,00	11 572,00		150 432,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		7 940 793,00	8 968 979,00	10 011 336,00	11 025 353,00	12 053 539,00		50 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		3 176 317,00	3 587 592,00	4 004 534,00	4 410 141,00	4 821 416,00		20 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument								

	(Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.4. - Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия

Intervention Code (MS)	II.A.4.
Име на интервенцията	Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.4	П.4.4. Потребност от използването на култури и сортове, приспособени към климата	Много висок	Да
П.4.5.	Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики - консервационно, интегрирано и биологично земеделие	Много висок	Да
П.5.3.	Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.12 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на адаптирането към изменението на климата

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Въвеждането на устойчиви култури и сортове ще подобри съхранението на водорода в почвата чрез ускоряване на атмосферното поглъщане на въглерод, ще се осигурява устойчива продукция и допринася за намаляване на загубите в добива и качеството в екстремни години, поради различията в адаптивността им. В България се очаква по-ранно цъфтене на дърветата, по-дълъг сезон за лозята и промени в другите естествени цикли на културите, което оказва влияние върху крайните добиви. Различните региони в страната се нуждаят от култури и сортове, адаптирани към

различни стресови фактори. Видовете и сортовете, отглеждани, за да се противопоставят на промените в климатичните условия, биха могли да бъдат една от най-ефективните стратегия за адаптиране към изменението на климата.

Ангажимента по управляването главно е свързан с инициативи в областта на околната среда и климата, и по – конкретно: смекчаване на изменението на климата, включително намалението на емисиите от парникови газове от земеделски практики, както и поддържането на съществуващите места за съхранение на въглерод и повишаване на секвестрацията на въглерод.

Мярката е оперативна дейност от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г. и План за действие до 2030 година, като целта е да се подпомага отглеждането на култури и сортове от приоритетните сектори - плодове, зеленчуци, десертни лозя и билки, които притежават потенциал за адаптиране към измененията на климата и са устойчиви на промените свързани със засушаването причинено от промените в температурите.

Агроекологичните ангажименти надхвърлят минималните изисквания за използване на торове и ПРЗ, както и задължителни изисквания, установени в националното законодателство.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на буква г) на същия параграф и се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделски стопани, които са регистрирани в ИСАК.

Земеделски стопани, които стопанисват земеделски площи от минимум 0,3 ха.

Подпомагането е за земеделските площи, регистрирани в ИСАК, които отговарят на определението за „допустим хектар”.

Минималната площ за подпомагане от 0,3 ха.

Максимална площ за подпомагане до 50 ха.

За периода на ангажимента за трайни насаждения и многогодишни култури дейностите се извършват върху едни и същи площи.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Бенефициентите по дейността поемат ангажимент да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетите задължения.

Културите и сортовете се разделят на 4 групи:

1. Плодове;
2. Зеленчуци;
3. Билки;
4. Десертно лозе;

Използват се култури и сортове, които са подходящи за отглеждане при специфични климатични условия за Република България, съгласно Списък изготвен от Селскостопанска академия.

Притежават и предоставят официален документ за закупуване на посевния и посадъчен материал използван за засаждане за стопанската година.

Изискване за предоставяне на ежегодна план-програма за извършване на дейностите по направлението, който включва агроекологичните мероприятия извършени в периода на ангажимента, технологията за обработка на почвата, засадените култури/сортове.

Сортовете подпомагани по направлението са различни от застрашени от изчезване местни сортове.
В съответствие с чл. 79 от Регламент 2115/2021, когато сумата по подадените заявления за подпомагане за направления/дейности от интервенцията надвишава планираните и разполагаемите средства ще се използват критерии за подбор на заявленията.
Забранено е използването на минерални торове и продукти за растителна защита.

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
GAEC03	Ban on burning arable stubble, except for plant health reasons
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates

List of relevant mandatory national standards

Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 гоидна.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

По отношение на ЗИУ 2 - Да не се внасят азотсъдържащи торове (органични и минерални/неорганични) при полски култури, трайни култури, овощни насаждения в определените периоди и азотсъдържащите (органични и минерални/неорганични) торове да се разпределят равномерно върху почвата, със специализирана техника.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Приспособени сортове плодове 411,59 евро/ха

Приспособени сортове зеленчуци 536,86 евро/ха

Приспособени сортове десертно грозде 370,43 евро/ха

Приспособени сортове билки 329,27 евро/ха

Calculation method

На база „пропуснатите ползи и направените допълнителни разходи“ за:

Брутен факторен марж– разлика между приходи и променливи разходи;

Добив – усреднени добиви по групи култури;

Средна цена-усреднена цена при реализация на продукцията;

Годишни разходи по засаждане и създаване – разходите за закупуване на посевен и посадъчен материал и агротехнически дейности;

Разходи за торене – разходи за торове, съобразно нуждите на растенията след почвен анализ на площите;

Разходи за механизирани услуги– разходи за извършване на механизираните обработки;

Разходи за годишна подготовка за плододаване – при трайните насаждения годишни разходи за отглеждане до встъпването в плододаване;

Разходи за препарати – разходи за препарати за растителна защита на земеделските култури, съчетаваща подходящи методи и средства за управление на вредителите;

Разходи за напояване;

Допълнителни разходи за труд- включва се допълнителния труд за спазване на стандартите на ЗИУ, ДЗЕС и националните стандарти, съгласно изискванията

Additional explanation

За определяне на ставките за компенсиране са използвани официални статистически източници на МЗм и НСИ, отнасящи се до производствени и икономически показатели, включени вметодологията на изчисляване. При отсъствие на официални статистически данни са използвани експертни оценки и са събрани данни от научно-изследователски проучвания и други реферирани публикации. Референтният период обхваща 3 последователни години 2018-2020, като с оглед на значителната динамика на икономическите променливи през последната 2021 година е направена частична актуализация, специално при цените на продукцията и на влаганите суровини и материали. При изчисляване на разходите за труд са ползвани данни за заплащане на труда в земеделието на база Годишни работни единици (ГРЕ) в България, докато необходимото количество труд за изпълнение на дейностите е свързано с допускания, отразяващи спецификите на труда в българското земеделие. Отсъстват статистически данни за заплащането на различните категории труд, като основното деление е на нает и фермерски труд. Необходимото количество труд за изпълнение на дейностите е представено в работни дни, като 1 работен ден е равен на 8 работни часа.

За изчисление на конкретните нива на подпомагане в България е използванподход, оценяващ пропуснатите ползи и направените допълнителни разходи забенефициентите, поемащи ангажимент за отглеждането на култури и сортовеот приоритетните сектори - плодове, зеленчуци, десертни лозя и билки, които притежават потенциал за адаптиране към измененията на климата и са устойчиви на промените свързани със засушаването.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Поемат ангажименти за отглеждането на култури и сортовеот приоритетните сектори - плодове, зеленчуци, десертни лозя и билки, които притежават потенциал за адаптиране към измененията на климата и са устойчиви на промените, свързани със засушаването, причинено от промените в температурите в утвърдени Списък със сортове и култури изготвен от Селскостопанска академия.

What is the duration of contracts?

Задълженията се поемат за период от 5 години

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Билки - Билки	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не
Десертно - Десертно	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не
Зеленчуци - Зеленчуци	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не
Плодове - Плодове	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Билки - Билки

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Десертно - Десертно

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Зеленчуци - Зеленчуци

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Плодове - Плодове

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Билки - Билки (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		329,27	329,27	329,27	329,27	329,27	329,27	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Десертно - Десертно	Planned unit amount (Total		370,43	370,43	370,43	370,43	370,43	370,43	

(Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Public Expenditure in EUR)								
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Зеленчуци - Зеленчуци (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		536,86	536,86	536,86	536,86	536,86	536,86	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Плодове - Плодове (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		411,59	411,59	411,59	411,59	411,59	411,59	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	O.14 (unit: Хектар)		5 200,00	8 667,00	3 467,00				17 334,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		2 340 000,00	6 240 000,00	7 800 000,00	7 800 000,00	7 800 000,00	7 020 000,00	39 000 000,00
	Annual indicative financial		936 000,00	2 496 000,00	3 120 000,00	3 120 000,00	3 120 000,00	2 808 000,00	15 600 000,00

	allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out								

	in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.5. - Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство

Intervention Code (MS)	II.A.5.
Име на интервенцията	Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.19. Брой на дейностите или единиците за подпомагане на генетични ресурси
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.6.7.	Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.12 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на адаптирането към изменението на климата

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Основната цел на мярката е да се увеличи отглеждането застрашените от изчезване местни сортове растения. Ангажимента по управляването главно е свързан с инициативи в областта на околната среда и климата и биоразнообразието. Отглеждането и съхранението на застрашените от изчезване местни сортове изисква по-високи разходи, но генерира по-ниска възвръщаемост в сравнение с т.нар. конвенционални сортове. Поради тази причина те не са приоритетни за отглеждане и са застъпени основно в земеделски стопанства със специфична ориентация и специализация и научно-изследователските институти.Специфичното при всички видове култури е, че при тях добивите са значително по-ниски в сравнение с конвенционалните сортове. Интервенцията ще допринася за смекчаване на изменението на климата, като в контекста на все по-застрашаващите ни климатични промени, тези сортове са в пъти по – уязвими от други култури и сортове. В тази връзка е от особена важност отглеждането и съхранението им.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл. 70 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на буква г) на същия параграф се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат

приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделски стопани, които са регистрирани в ИСАК.

Научни и образователни организации, които да кандидатстват с цел поддържане на Научния национален генофонд.

Земеделски стопани, които стопанисват земеделски площи от минимум 0,5 ха.

Максимална площ за подпомагане 50 ха, с изключение научни и образователни организации.

Плащането е на хектар допустима земеделска земя, обхваната от задълженията за поддържане на площта.

Подпомагането е за земеделските площи, регистрирани в ИСАК, които отговарят на определението за „допустим хектар“.

Дейностите могат да не се прилагат върху едни и същи площи за периода на изпълнение на агроекологичния ангажимент.

Управляващия орган следва да разработи специфични изисквания и за друг тип кандидати, а именно: Научни и образователни организации, които да кандидатстват с цел поддържане на Научния национален генофонд.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Бенефициентите по дейността поемат ангажимент да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетите задължения.

Използват се култури и сортове, от Списък на застрашените от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство предоставен от ССА.

Да притежават и предоставят официален документ за закупуване на посевния и посадъчен материал използван за засаждане (при едногодишни култури се предоставя за стопанската година).

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC03	Ban on burning arable stubble, except for plant health reasons
SMR01	Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates

List of relevant mandatory national standards

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Мярката надгражда изискванията на ДЗЕС 8 в качествен план по отношение на запазване на потенциала на почвите и задължението за разнообразяване, а именно когато на обработваемата земя в стопанство трябва да се отглеждат най-малко три различни култури. Основната култура не заема повече от 75% от тази обработваема земя, а двете основни култури обхващат заедно не повече от 95% от обработваемата земя.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**
☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone
☐ transaction cost included
☐ one off payment
☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Полски култури 222,41 евро/ХА
Трайни насаждения 795,06 евро/ХА
Зеленчуци 807,84 евро/ХА
Етерични и медицински 645,76 евро/ХА

Calculation method

компенсаторно плащане на база направените допълнителни разходи и пропуснати ползи

Additional explanation

Брутен марж на конвенционални **Брутен марж на конвенционални полски култури, трайни насаждения, зеленчуци, ароматни и медицински култури, постоянно затревени култури** - представлява разлика между брутната продукция и променливите разходи, направени на базата на технологични и количествени карти за съответните видове култури. По отношение на производството и изчисляване на брутната продукция и производствените разходи са използвани научни данни и резултати, предоставени от специализираните научно-изследователски институти, както и експертни оценки и маркетингови проучвани сред отделните дистрибутори и търговци на материали и продукти от разглежданите направления.Използвани са и данни от Системата за земеделска счетоводна информация и базата данни от проектното моделиране, събрана от Центъра за икономически изследвания в селското стопанство – САРА и в Институт по аграрна икономика.

Добив при застрашени от изчезване полски сортове, трайни насаждения, зеленчуци, ароматни и медицински култури, тревни култури - използвани са научни данни и резултати, предоставени от специализираните научно-изследователски институти, както и експертни оценки, поради спецификата на растенията.

Средна цена на продукцията от полски сортове, трайни насаждения, зеленчуци, ароматни и медицински култури, тревни култури – използвани са както официални данни на НСИ, Системата за земеделска счетоводна информация и базата данни от проектното моделиране, събрана от Центъра за икономически изследвания в селското стопанство – САРА и в Институт по аграрна икономика, така и данни от проведени маркетингови проучвани сред отделните дистрибутори и търговци и експертни оценки.

Разходи за семена и засяване на полски култури, годишни разходи по засаждане и създаване на трайни насаждения, за отглеждане на разсад при зеленчуци, за засаждане и създаване на ароматни и медицински култури и тревни култури–използвани са данни от Системата за земеделска счетоводна информация, НСИ, както и от технологични карти, разработени по информация от научно-изследователски институти и експертни оценки.

Разходи за торене – по научни данниот изследователските институти за препоръчителните норми на торене и торове. Остойностяването е извършено на основа ценова информация, събрана чрез пазарни проучвания, както и по данни от Системата за земеделска счетоводна информация.

Разходи за механизирани услуги при всички видове култури – изчислени са на основа разработени подробни технологични карти и експертни оценки. Ценовата информация е с източници Системата за земеделска счетоводна информация и проведени проучвания.

Разходи за растителна защита при полски култури, трайни насаждения, зеленчуци, ароматни и медицински култури - изчислени са на основа разработени подробни технологични карти и експертни оценки. Ценовата информация е с източници Системата за земеделска счетоводна

информация и проведени проучвания.

Разходи за напояване при трайни насаждения, зеленчуци и ароматни и медицински култури – по данни от научни изследвания, експертни оценки и технологични карти.

Разходи за семена, за отглеждане на разсад, за разсаждане при отглеждане на зеленчуци – предвидени са двата варианта на производство на зеленчуци – чрез директно засяване на семена и чрез засаждане на достигнали определена фаза на развитие разсадни растения. Разходите са изчислени на основа технологични карти и експертни оценки, при използване на информация от научно-изследователските институти и научни публикации. Остойностяването е извършено по данни от Системата за земеделска счетоводна информация и НСИ.

Годишни разходи по засаждане и създаване на трайни насаждения–включват годишна част от първоначалните инвестиционни разходи за създаване на овощни насаждения и лозя. Данните са по изчисления от технологични карти, експертни оценки и информация от научни публикации и научно-изследователски институти. Стойностната оценка стъпва и на информация от Системата за земеделска счетоводна информация и НСИ.

Разходи за поддръжка на насаждението до влизане в плододаване–включени са осреднени данни за необходимата издръжка на насажденията от овощни култури и лозя през непродуктивния им период. Изчисленията се основават на технологични карти, експертни оценки и информация от научно-изследователски институти. Остойностяването е съобразено с данните от Системата за земеделска счетоводна информация.

Разходи за годишна подготовка за плододаванепри трайни насаждения –включени са предимно разходите за труд по извършването на необходимите агротехнически мероприятия през периода на вегетация на растенията. Изчисленията се основават на технологични карти, експертни оценки и информация от научно-изследователски институти. Остойностяването е съобразено с данните от Системата за земеделска счетоводна информация.

Годишни разходи по засаждане и създаване на ароматни и медицински култури – включват годишна част от разходите за подготовка на площта и агротехническите мероприятия по засаждане на насажденията. Данните са по изчисления от технологични карти, експертни оценки и информация от научни публикации и научно-изследователски институти. Стойностната оценка стъпва и на информация от Системата за земеделска счетоводна информация и НСИ.

Разходи за поддръжка на насаждението от ароматни и медицински култури до влизане в плододаване - включени са осреднени данни за необходимата издръжка на насажденията от през периода до встъпването им в плододаване. Изчисленията се основават на технологични карти, експертни оценки и информация от научно-изследователски институти.

Разходи за подготовка за плододаване на насаждения от ароматни и медицински култури – включват специфични според технологията на отглеждане агротехнически мероприятия, изискващи ръчен труд. Изчисленията се основават на технологични карти, експертни оценки и информация от научно-изследователски институти.

Брутен марж на застрашени от изчезване полски култури, трайни насаждения, зеленчуци, ароматни и медицински култури, постоянно затревени култури - представлява разлика между брутната продукция и променливите разходи, изчислени на базата на технологични и количествени карти за съответните видове култури.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Поемат ангажименти за отглеждането на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство, които от утвърдени Списък със сортовете от Селскостопанска академия.

What is the duration of contracts?

5 години

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Етерични и медицинск - Етерични и медицински	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не
Зеленчуци - Зеленчуци	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не
Полски култури - Полски култури	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не
Трайни насаждения - Трайни насаждения	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.12;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Етерични и медицинск - Етерични и медицински

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Зеленчуци - Зеленчуци

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Полски култури - Полски култури

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Трайни насаждения - Трайни насаждения

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Етерични и медицинск - Етерични и медицински (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		645,76	645,76	645,76	645,76	645,76	645,76	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								

Зеленчуци - Зеленчуци (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		807,84	807,84	807,84	807,84	807,84	807,84	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								
Полски култури - Полски култури (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		222,41	222,41	222,41	222,41	222,41	222,41	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								
Трайни насаждения - Трайни насаждения (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		795,06	795,06	795,06	795,06	795,06	795,06	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								
TOTAL	O.19 (unit: Хектар)		2 668,00	10 384,39					13 052,39
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 648 218,00	7 959 591,00	8 011 249,00	7 959 591,00	7 983 490,00	8 073 026,00	41 635 165,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		659 287,00	3 183 836,00	3 204 500,00	3 183 836,00	3 193 397,00	3 229 210,00	16 654 066,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum								

	financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.6. - Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство

Intervention Code (MS)	II.A.6.
Име на интервенцията	Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.19. Брой на дейностите или единиците за подпомагане на генетични ресурси
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален – територията на цялата страна

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.6.7.	Запазване и подобряване на генетичното разнообразие в животновъдството и растениевъдството	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.25 Дял на животинските единици съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на устойчивостта на околната среда

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Основната цел на мярката е опазване на местни (автохтонни) породи, важни за селското стопанство, като се насърчи отглеждането на традиционни за територията на Република България застрашени местни породи от видове животни: говеда, биволи, овце, кози, коне и свине, като това следва да доведе до подобряване на екологичната устойчивост в животновъдния сектор чрез запазване на генетичните ресурси;

Ангажимента по управляването главно е свързан с инициативи в областта на околната среда и климата и биоразнообразието, и по – конкретно:

-Смекчаване на изменението на климата, като в контекста на все по застрашаващите ни климатични промени, тези породи са изложени на риск от зачестяващи болести. В тази връзка от особена важност е отглеждането и съхранението им;

Принос за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги в контекста на генетичното разнообразие в животновъдството, с оглед на факта че местните породи съставляват само малка част от общото количество животни, и че висок процент местни породи са застрашени

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“, които са регистрирани в ИСАК.

Земеделските стопани или упълномощено лице трябва да преминат агроекологично обучение за прилагането на поетите от тях ангажименти, насочено към изпълняваните от тях дейности;

Подпомаганите животни са идентифицирани в информационната система на Българска агенция по безопасност на храните по чл. 30, ал. 2, т. 3 от ЗПЗП;

Земеделските стопани поддържат заявените животни през годината, като поне 80 дни след последния ден за подаване на заявленията за подпомагане са налични в стопанството

Подпомагат се чистокръвни породи животни от **Списъка** с местни породи животни, за които е издаден документ от съответната развъдна организация, доказващ произхода им и класифицирани в съответствие с чл. 18, ал. 3 от Закона за животновъдството. Списъкът със застрашените породи и класификацията се утвърждават в националното законодателство, въз основа на данни от ИАСРЖ и отразени във ВЕТИС

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Спазват развъдната програма на развъдната организация;

Не намаляват броя на животните под броя на одобрените животни от съответния вид и порода, с които са започнали ангажимента, освен в случаите на загуба на животни, резултат от кражба, при смърт от болест, при смърт вследствие на нападение от хищници или становище за негодността на животното за използване за развъдна дейност от съответната развъдна организация или ИАСРЖ с препоръка за реализиране на животното за месо или за продажба на друга животновъдна ферма;

При настъпили форсмажорни или изключителни обстоятелства, засягащи броя на животните, заявени за подпомагане, земеделските стопани до края на петгодишния си ангажимент могат да продължат изпълнението на ангажимента си с броя на отглежданите животни от същия вид и порода след настъпване на обстоятелствата, ако броят им е по-малък от този, за който са поели ангажимент;

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5
SMR09	Council Directive 2008/119/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves: Articles 3 and 4
SMR11	Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes: Article 4

List of relevant mandatory national standards

Закон за животновъдството

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя под формата на годишни плащания на животинска единица (ЖЕ). Размерът на подпомагането е базиран на дефиниранив националното законодателство прагове на застрашеност и класификацията на породата съгласно закона за животновъдството. Подпомагането ще се извършва на база на годишни плащания с различен размер на подпомагане съобразен с дефинираните прагове за изчезнали, изчезващи и по степен на застрашеност на отделните видове и породи животни.

породи ЕРД – 212.21 евро/ЖЕ

породи ДРЖ – 150,32 евро/ЖЕ

породи свине – 126.80 евро/ЖЕ

породи коне - 143.80 евро/ЖЕ

В съответствие с чл. 79 от РСП, когато сумата по подадените заявления за подпомагане за направления/дейности от интервенцията надвишава планираните и разполагаемите средства ще се използват критерии за подбор на заявленията.;

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Calculation method

Годишният размер на подпомагане за дейността има компенсаторен характер за хектар съобразен с чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

Additional explanation

Компенсаторните плащания по това направление имат за цел подпомагането на традиционното животновъдство, подкрепяйки опазването на застрашени от изчезване местни породи и съхраняване на генетичното разнообразие, което е важно за местното селското стопанство. С приложение към Регламент на Комисията (ЕС) № 817/2004 е приет списък с праговете за женски животни от една и съща порода, расови за разплод, под които дадена местна порода се счита застрашена от изчезване. Животните трябва да бъдат удостоверени от технически орган или развъдна организация/сдружение, което трябва да регистрира и актуализира племенна книга за породата. Отчита се, че местните породи имат и по-ниски разходи за ветеринарни услуги, тъй като са по-приспособени към местните условия в сравнение с разпространените конвенционални породи и по-рядко боледуват. Важно при определяне на показателите при всички видове застрашени от използване местни породи е, че те са изчислени средно за породите с най-голям брой в страната.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на буква г) на същия параграф се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

What is the duration of contracts?

Ангажиментите са с продължителност – 3 год., като след това се извършва преглед и нова класификация на породата, съответно могат да се поемат нови ангажименти с продължителност до 2 години;

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
ДРД - Дребен рогат добитък	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.25;	Не
ЕРД - Едър рогат добитък	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.25;	Не
Коне - Коне	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.25;	Не
Свине - Свине	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.25;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

ДРД - Дребен рогат добитък

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

ЕРД - Едър рогат добитък

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Коне - Коне

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Свине - Свине

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
ДРД - Дребен рогат добитък (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		150,32	150,32	150,32	150,32	150,32		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								
ЕРД - Едър рогат добитък	Planned unit amount (Total		212,21	212,21	212,21	212,21	212,21		

(Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Public Expenditure in EUR)								
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								
Коне - Коне (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		143,80	143,80	143,80	143,80	143,80		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								
Свине - Свине (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		126,80	126,80	126,80	126,80	126,80		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								
TOTAL	O.19 (unit: Livestock units)		8 000,00	45 450,00	12 300,00				65 750,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 266 240,00	8 536 040,00	9 143 924,00	9 759 431,00	10 294 365,00		39 000 000,00
	Annual indicative financial		506 496,00	3 414 416,00	3 657 570,00	3 903 773,00	4 117 745,00		15 600 000,00

	allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII								

	(Union Contribution in EUR)								

II.A.7 - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)

Intervention Code (MS)	II.A.7
Име на интервенцията	Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Планински пасища на:

-Територите на Националните паркове, с обособени зони за извършване на сезонна паша на селскостопански животни, съобразно годишните планове за паша, издавани от дирекциите на национални паркове Рила, Пирин и/или Централен Балкан.

-Територите на природни паркове, с обособени зони за извършване на регулирана паша на селскостопански животни, съгласно планове за управление;

-В зони от мрежата Натура 2000, с утвърдени планове за управление, с обособени зони за извършване на сезонна паша на селскостопански животни;

От обхвата са изключени територите на резерватите и поддържаните резервати.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Подпомагането на дейности по сезонна паша ще допринесе за съхраняване на тревните екосистеми и свързаните с тях ценни местообитания и видове в защитените територии и зони. Дейностите по мярката са съобразени с утвърдените планове за управление в конкретните защитени територии и зони от мрежата Натура 2000.

Не са допустими за подпомагане площи, попадащи в територията на резервати и поддържани резервати;

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“ и са регистрирани в ИСАК.

Земеделските стопани, кандидатстващи за подпомагане трябва да притежават тревопасни животни от видовете, с които е разрешено от компетентните органи извършването на паша върху териториите.

Земеделски стопани, които извършват паша на площ от минимум 5 ха.

Земеделският стопанин, кандидатстващи за подпомагане трябва да притежава най-малко или 50 овце, или 10 говеда, или комбинация от разрешените видове животни, но не по-малко от 10 ЖЕ. Земеделският стопанин, кандидатстващи за подпомагане по направлението трябва да притежава не по-малко от 10 ЖЕ от видовете животни, с които е разрешено извършването на паша;

Извежданите на паша животни от видовете включени в плановете за управление и годишните планове за паша са идентифицирани в информационната системата по чл. 30, ал. 2, т. 3 от ЗПЗП.

Ангажиментите за срок до 5 години, като по преценка и предписание на Дирекциите на националните и природните паркове, и органите по управление на защитените зони, пашата върху даден парцел може да бъде преустановена.

Земеделският стопанин или гледача на животните (пастир) трябва да извежда животните на определените пасища, най-малко 3 месеца от годината в периода май – октомври (90 дни). Изключения от тези срокове се допускат при изрични разпоредби/разрешение на Дирекциите на националните и природни паркове, или органите по управление на Натура зоните.

Подпомагането се изплаща само, при спазване на нормите на натоварване на пасищата, одобрени от дирекциите на Националните и природни паркове, и в плановете за управление. Ангажиментът не се поема за едни и същи фиксирани земеделски парцели и един и същ размер на площта – те могат да варират в зависимост от състоянието на пасищата и целесъобразността на пашата;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Земеделските стопани или пастира трябва да преминат обучение или да докажат опит за прилагането на поетите от тях ангажименти в предходен програмен период.

Бенефициентите по дейността поемат ангажимент да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетите задължения.

Когато дейността се изпълнява с придружаващи стадото кучета за опазване на животните от нападения на хищници, те не трябва да застрашават хора, На всяко куче трябва да е поставена „спъвачка“, както и допълнителни обезопасителни средства при необходимост.

Земеделските стопани, които притежават не по-малко от две кучета от каракачанската порода и/или кучета от порода „Българско овчарско куче“ за опазване на животните от нападение на хищници, могат да получат допълнително агроекологично плащане. За получаване на допълнителното агроекологично плащане за паша с каракачански кучета и/или кучетата от порода „Българско овчарско куче“ земеделските стопани са длъжни да представят за всяко куче „Родословен сертификат“ за произход, издаден от Международната асоциация на каракачанските кучета или друга развъдна организация, получила разрешение за дейност по реда на Закона за животновъдството.

На едно животно (от заявените) от всеки до 50 броя се поставя устройство позволяващо проследяване на движението му. Данните се ползват при извършване на проверките за спазване на изискванията по управление на дейността. Устройствата за проследяване следва да отговарят на минималните изисквания и да са съвместими с системата изработена от МЗм. При изгубване и/или унищожаване на устройствата за проследяване, земеделският стопанин следва да уведоми ДФЗ и компетентния орган по предоставяне на устройството, както и да възстанови или замени в определения срок по условията за кандидатстване.

При наличие на съмнения за несъответствие с целите и изискванията на мярката и приложимото законодателство се изпраща информация на всяка една компетентна структура с цел извършване на допълнителни проверки.

Министерство на земеделието, периодично предоставя данни от извършваните дистанционни проверки на дирекциите на Националните паркове за наличието на преизпасвани площи, ако има регистрирани такива, в предоставените за ползване пасища на земеделските стопани, като на тези

площи може да бъде въведена забрана или преустановяване на пашата, в т.ч. на целият парцел за определен период;

При констатирано първо несъответствие за паша при забранени територии, преизпасани територии, паша на непозволени животни земеделският стопанин се предупреждава писмено (включително и по ел. поща). При всяко следващо ДФЗ – РА налага допълнителни санкции съобразно разписаните процедури и приложимо законодателство.

При констатирани съмнения за несъответствия на броя животни изведени на паша, Дирекциите на националните и придорните паркове и ДФЗ – РА писмено информират БАБХ в качеството му на орган по официален контрол.

В случай, че е констатирано нерегламентирано извеждане на животни, за които няма издадено разрешително за паша не се изплаща подпомагане за дейността, като фермера може да търпи санкции съобразно приложимото законодателство.

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
GAEC09	Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natural 2000 sites
SMR03	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds: Article 3(1), Article 3(2), point (b), Article 4(1), (2) and (4)
SMR04	Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild flora and fauna: Article 6(1) and (2)

List of relevant mandatory national standards

Забрани и ограничения, включени в 17 и чл. 21, т. 4, 6, 9, 12, 13 и 14 от Закона за защитените територии: В националните паркове се забраняват: използване на изкуствени торове и други химически средства; паша на кози, както и пашата в горите извън ливадите и пасищата; замърсяване на водите и терените с битови, промишлени и други отпадъци; бивакуване и палене на огън извън определените места, нарушаване на естественото състояние на водни площи, водни течения, техните брегове и прилежащи територии, освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; намеса в биологичното разнообразие.

В резерватите се забраняват извършването на всякакви дейности, с изключение на посочените в чл. 17 от Закона за защитените територии.

Изисквания по Закона за ветеринарномедицинската дейност:

Чл. 132, ал. 1, т. 3а от ЗВМД - При придвижване/транспортиране животните трябва да бъдат придружени от ветеринарномедицинско свидетелство за придвижване/транспортиране;

Чл. 139, ал.1, т. 3а. пускането на животни извън животновъдния обект без придружител (собственик или гледач), освен когато животните се намират в оградени пасища.

Земеделските стопани спазват въведените специфични режими на защитената територия.

Базови задължения в природните паркове са определение в чл. 31 и 32 от ЗЗТ.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Извежданите на паша животни от видовете включени в плановете за управление и годишните планове за паша са идентифицирани в информационната системата по чл. 30, ал. 2, т. 3 от ЗПЗП.

Подпомагането се изплаща само, при спазване на нормите на натоварване на пасищата, одобрени от дирекциите на Националните и природни паркове, и в плановете за управление.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) стадо без каракачански кучета - 168,15 евро/ха.

Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) стадо с каракачански кучета - 177,36 евро/ха.

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Calculation method

Въз основа на допълнително направените разходи и пропуснатите приходи, произтичащи от поетите задължения. Годишният размер на подпомагане за дейността има компенсаторен характер съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, при спазване на изискването за приравняване на 1 ЖЕ към 1 хектар. Когато броят на ЖЕ е по-малък от размера на площта в хектари, се предоставя годишно плащане, съответстващо на броя на ЖЕ.

Additional explanation

Плащането се изчислява като вземат предвид допълнителните разходи за: транспорт на животните до националните паркове, настаняване и устройване на стадата, за допълнителен труд, за наем на високопланински пасища иувеличени разходи за ветеринарно обслужване във високопланински пасища. Изчислението се извършва чрез натрупване на тези разходи: към произведението на допълнителния труд за минималните 90 дни и годишната норма на заплащане се добавят горепосочените категории разходи. Така се формира подпомагането на хектар и ЖЕ, като при наличие на каракачански овчарски кучета се добавят разходите по изхранването и отглеждането им.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

В интервенцията са включени две операции, като в зависимост от това дали стадата се

придружават от кучетата от порода „Българско овчарско куче“.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70, параграф 3 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, и за да се гарантира спазването разпоредбите на параграф 7 се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

По преценка и предписание на Дирекциите на националните и природните паркове, пашата върху даден парцел може да бъде преустановена за определен период в зависимост от екологичното състояние на пасищата и целесъобразността на пашата.

What is the duration of contracts?

Ангажиментите за срок до 5 години, като по преценка и предписание на Дирекциите на националните и природните паркове, и органите по управление на защитените зони, пашата върху даден парцел може да бъде преустановена.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Пазторализъм паша - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.31;	Не
Пасторализъм кучета - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) с кучета.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.31;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Пазторализъм паша - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Пасторализъм кучета - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) с кучета.

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Пазторализъм паша - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		168,15	168,15	168,15	168,15	168,15		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Пасторализъм кучета - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) с кучета. (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		177,36	177,36	177,36	177,36	177,36		
	Maximum Amount for the Planned unit								

	amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	O.14 (unit: Хектар)		10 455,82						10 455,82
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 758 145,00	1 758 145,00	1 785 001,00	1 758 145,00	1 758 145,00		8 817 581,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		703 258,00	703 258,00	714 000,00	703 258,00	703 258,00		3 527 032,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII								

	(applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.8. - Поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (Branta ruficollis), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи

Intervention Code (MS)	II.A.8.
Име на интервенцията	Поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (Branta ruficollis), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

За операцията: Засяване и отглеждане на есеннизърнено-житни култури в местообитанията на червеногушата гъска на 50 % от заявената по дейността площ и с минимум 30 % царевица“ ще се осъществява в обхвата на орнитологични важни места, определени като местообитания на червеногушата гъска в следните зони от Натура 2000 - BG0000156 - „*Шабленски езерен комплекс*“, BG0002050 - „Дуранкулашко езеро“.

За операцията: „Превръщане на обработваеми земеделски земи в постоянно затревени площи, в гнездови райони на Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд“ ще се прилага върху обработваеми земи в орнитологични важни места в зони от Натура 2000, в обхвата на земеделските земи с висока природна стойност (ВПС).

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.6.2.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.31 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments for supporting biodiversity conservation or restoration including high-nature-value farming practices

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Интервенцията е насочена към поддържане и подобряване на местообитанията на червеногушата гъска (*Branta ruficollis),* Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологично важни места в обработваеми земи.

Първата операция е насочена към опазване популацията на световно застрашената червеногуша гъска в най-важните места на концентрация и зимуване, осигурявайки й подходяща по количество и качество храна в периода, в който вида зимува в България (Октомври – Февруари), чрез прилагане на подходящи мерки и дейности за изхранване в зимния период на вида, съобразен с екологичните му потребности с цел поддържане и подобряване на местообитания и местата за хранене.

Липсата на подходящи хранителни местообитания в близост до местата за нощуване води до повишени енергийни разходи за търсене на места за хранене, които съчетани с по-краткото време през зимата за хранене може да повлияе на гнездовия успех на вида. Чрез дейността ще се подобри натрупването на енергийни запаси за прелета към местата за гнездене и размножаване на вида. В рамките на Европейския съюз, България за периода от януари до февруари включително поддържа значителна част от популацията зимуваща на територията на Съюза.

Подпомагането на дейността „Засяване и отглеждане на есенни зърнено-житни култури в местообитанията на червеногушата гъска на 50 % от заявената по дейността площ и с минимум 30 % царевица, попадащи в териториалния обхват на местообитанията на червеногушата гъска“ ще допринесе за опазване на ценни местообитания и вида, като осигури по-добри възможности за изхранване в зимния период.

Втората операция е насочена към подобряване на местообитанията на Царски орел (Aquila heliaca) или Египетски Лешояд (Neophron pernopterus чрез през превръщане на обработваеми земи в постоянно затревени площи.

Дейностите по мярката съответстват на приоритетите на България за възстановяване и опазване на биоразнообразието и екосистемите, заложени в Националната рамка за приоритетни действие за Натура 2000.

Очаквано въздействие:

Ще допринесе за опазване на ценни местообитания и вида, като осигури по-добри възможности за изхранване в зимния период и по-добри естествени условия за тези застрашени видове..

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“ и са регистрирани в ИСАК.

Земеделските стопани или упълномощено лице трябва да преминат обучение или да докажат опит за прилагането на поетите от тях ангажименти в предходен програмен период.

Бенефициентите по дейността поемат ангажимент да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетите задължения.

За операция 1: „Засяване и отглеждане на есенни зърнено-житни култури в местообитанията на червеногушата гъска на 50 % от заявената по дейността площ и с минимум 30 % царевица

Земеделските стопани, кандидатстващи за подпомагане поемат до 3-годишен ангажимент по дейността, който не се поема за фиксирани земеделски площи – те могат да варират в рамките на специализирания слой на дейността, при запазване на заявения общ размер на площите от страна на бенефициента.

На подпомагане подлежат земеделски парцели, с които се изпълнява изискването за 50 % зърнено-житни култури от заявената по дейността площ и с минимум 30 % царевица, които с цялата си площ попадат в специализиран слой на местообитанията на Червеногушата гъска (ОВМ съгл. ЗБР) и съответната зона по НАТУРА 2000.

Земеделски стопани, които извършват дейността на площ от минимум 5 ха.

За операция 2: Превръщане на обработваемите земи, които са местообитания на Царски орел или Египетски лешояд, в постоянно затревени площи земеделските стопани:

Земеделските площи следва да са ползвани като обработваема земя от земеделския стопанин в предходни години и не участвали в идентична дейност в периода 2014-2020 г.

Минимален размер на площтта – 0,5 ха.

Ангажиментите са върху едни и същи площи за период от 5 последователнигодини.

През първата година от прилагането на дейността до 30 септември да осигурят засяване на площите с многогодишни житни тревни смески и/или с многогодишни житно-бобови тревни смески;

Земеделските стопани представят разходооправдателни документи до 30 септември на първата година за минималното количество вложени тревни смески, определено в националното законодателство;

Заявените затревени площи не се разорават при осъществяването на дейността.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

За операция 1:

С цел осигуряване на подходящи места за хранене на застрашения вид, земеделският стопанин спазва:

·Забрана за влизането с техника повече от два пъти в периода 30 ноември - 28 февруари с цел превенция на безпокойството на вида;

·Не се допуска третиране с родентициди (препарати против гризачи) в периода 15 октомври – 1 март;

·За да се осигури наличието за по-дълъг период на царевични семена в подпомаганите площи се оставят 5 % от заявените с царевица площи, в които реколтата се прибира след 15 октомври.

За да се осигури наличието на царевични семена през зимния период на площи от стопанството в обхвата на специализирания слой още при първата зимна паша на гъските, земеделският стопанин осигурява площ, в която еднократно се оставят царевични семена в количество равно на 40 кг./ха от заетите с царевица площи или не прибират реколтата от оставените 5 % заявените с царевица площи. Местоположението се удостоверява с неманипулируеми геопозиционирани снимки от земеделския стопанин.

За операция 2:

Земеделските стопани представят петгодишен план за дейностите за площите, за които кандидатстват за подпомагане, в който се вписва земеделската култура, отглеждана в предходните години, нормата и вида на тревните смески, които ще бъдат използвани. Планът се заверява от дипломиран агроном, като се включват номерата на заявените парцели и в съответствие с приложимото законодателство

Земеделския стопанин предоставя фактури за вложените тревни смески;

В рамките на ангажимента следва начина на трайно ползване да бъде актуализиран съобразно ползването на площите.

Площите, с които се изпълнява агроекологичния ангажимент се включват в слой „Постоянно затревени площи“.

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
SMR03	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds: Article 3(1), Article 3(2), point (b), Article 4(1), (2) and (4)

List of relevant mandatory national standards

Закон за биологичното разнообразие.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

За операция 1в размер на **95,36 евро/ха**

За операция 2в размер на **227,78 евро/ха**

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Calculation method

Годишният размер на подпомагане за дейността има компенсаторен характер за хектар съобразен с чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

Additional explanation

Методологичният подход на изчисленията стъпва на идентифициране и остойностяването на направените допълнителни разходи и пропуснати ползи, произтичащи от поетите задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Плащането е годишно на хектар допустима земеделска земя. За калкулирането на допълнителните разходи е приложен способа, посочен в чл. 70, т. 4, а именно определянето им като плащания, които ще се отпускат въз основа на допълнително направените разходи и пропуснатите приходи, произтичащи от задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности.

Методологическия подход за определяне на подпомагането по първата операция се основава на допускането, че поддържането на тези местообитания води до пропуснати ползи, дължащи се на определени загуби от предписаните забрани, както и на повишени разходи, най-вече с администриране на тази дейност, което е необходимо при контрола. Предвидено е обучение от страна на прилагащите, както и ангажимент за воденето на дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетите задължения.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70, параграф 3 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, и за да се гарантира спазването разпоредбите на параграф 7 се предоставя възможност за преразглеждане на ангажиментите, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

What is the duration of contracts?

3 години за дейността :- „Засяване и отглеждане на есеннизърнено-житни култури в местообитанията на червеногушата гъска на 50 % от заявената по дейността площ и с минимум 30 % царевица, попадащи в териториалния обхват на местообитанията на червеногушата гъска“

5 години за дейността – „Превръщане на обработваемите земи, които са местообитания на Царски орел или Египетски лешояд“

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е съобразена с Националната рамка за приоритетни действия по Натура 2000, като размера на подпомагане е компенсация за допълнителните разходи или загуби на доход.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
RGB red goose - Подпомагане за ЧГ	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.31;	Не
Орел - Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.31;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

RGB red goose - Подпомагане за ЧГ

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

Орел - Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
RGB red goose - Подпомагане за ЧГ (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		95,36	95,36	95,36	95,36	95,36		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Орел - Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		227,78	227,78	227,78	227,78	227,78		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	O.14 (unit: Хектар)		1 460,00	30,00	45,00	67,00	102,00		1 704,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in		400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00		2 000 000,00

	EUR)								
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		160 000,00	160 000,00	160 000,00	160 000,00	160 000,00		800 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.9 - Създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура

Intervention Code (MS)	II.A.9
Име на интервенцията	Създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален, с изключение на площите, които вече са включени в слой „Екологична инфраструктура“

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да
П.6.6.	Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ)	Висок	Да
П.6.8.	Подобряване на опрашителния потенциал на екосистемите и наличието на подходящи растения	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.34 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за управление на особеностите на ландшафта, включително живи плетове и дървета

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Основни цели на мярката са увеличаване на задържането на вода и намаляване на количеството замърсители, постъпващи към водите, противодействие на последиците от сушата, противодействие срещу ветрова и водна ерозия. Целите следва да се изпълнят чрез подкрепа за дейности по създаване и/или възстановяване на характеристики на ландшафта, както и тяхното поддържане до включването им в слоя „Екологична инфраструктура“.

Чрез подобряване на биологичното разнообразие в земеделските земи и доброто управление чрез въвеждане на планирано създаване на ландшафтните елементи на екологичната инфраструктура ще се постигне по–устойчиво функциониране на земеделските стопанства, като това би

допринесло за преодоляване на дългосрочни рискове като изменението на климата, загубата на биологично разнообразие, деградацията на почвата и би увеличило ползите за околната среда.

Ангажимента по управляването главно е свързан с инициативи в областта на околната среда и климата и биоразнообразието, и по – конкретно:

- Смекчаване на изменението на климата, включително намалението на емисиите от парникови газове от земеделски практики, както и поддържането на съществуващите места за съхранение на въглерод и повишаване на секвестрацията на въглерод;

- Опазване или подобряване на качеството на водите и намаляване на натиска върху водните ресурси;

- Опазване на биоразнообразието, съхраняване или възстановяване на хабитатите или видовете, включително поддържането и създаването на ландшафтни елементи или непроизводствени площи;

- Действия за устойчива и намалена употреба на пестициди особено на пестициди, които представляват риск за човешкото здраве или околната среда.

- Интервенцията допринася за борба с ерозията на почвата и предотвратява деградацията на почвите.

- Предвидените изисквания водят до предпазване на естествената среда, чрез борба с инвазивни и неспецифични за региона видове.

- Действието на интервенцията е напълно насочено и по създаване условията за постигане на целите на зелената сделка и най-вече към:

- Връщане на най-малко 10% от земеделските площи с ландшафтни характеристики с голямо разнообразие до 2030 година.

Интервенцията допълва в концептуално отношение с Еко схемата за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура по чл. 31 чрез устойчиво управление на процесите по създаване или възстановяване на важни характеристики на ландшафта чрез допълнителни дейности в непроизводствени площи, отчитайки връзката между състоянието на природните ресурси и екосистемните услуги и осигурявайки непрекъсваемост в управлението на площите чрез ангажимент за поддържане.

В съответствие с чл. 79, когато сумата по подадените заявления за подпомагане за направления/дейности от интервенцията надвишава планираните и разполагаемите средства ще се използват критерии за подбор на заявленията.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70, които поетите задължения трябва да надхвърлят, или за да се гарантира спазването разпоредбите на буква г) на същия параграф се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

През първата година от ангажимента финансовото подпомагане е насочено към подпомагане за създаване и/или възстановяване елементи от екологичната инфраструктура.

Не се извършват третирания с препарати за растителна защита при изброените видове зелена инфраструктура с изключение на изрично упоменати в задължителните за извършване дейности.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделските стопани, които имат право на плащане по схемата за основно подпомагане на доходи за устойчивост.

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделските площи трябва да отговарят на дефиницията за допустим хектар

Земеделските стопани поемат ангажимент за създаване или за възстановяване на ландшафтна екологична инфраструктура, които са разположени в техни земи, или за които имат правно

основание за минимум 1 година след края на ангажимента и за съседни/прилежащи на ползвани земеделски парцели – по границите на парцели, за които имат правно основание.

Ако предвидената за създаване нова ландшафтна екологична инфраструктура е в територии държавна или общинска собственост следва кандидата да има необходимото правно основание за срока на ангажимента.

Подпомагането за площите на които се изпълнява операцията за създаването/възстановяването и управлението до включването на площите в слой „Екологична инфраструктура“. Първата година подпомагането е с по – висок размер предвид завишените разходи.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

През първата година от ангажимента финансовото подпомагане е насочено към подпомагане за създаване/възстановяване са следните елементи от екологичната инфраструктура:

1. Живи плетове или редици от дървета;
2. Отделни дървета;
3. Дървета в група;
4. Дървесни противо-ерозионни пояси;
5. Синори;
6. Зелени зони около водни течения
7. Тераси.

За създаването или възстановяване на синори се изисква писмено съгласие/споразумение за партньорство от земеделските стопани, които ползва земеделски площи в съседство, което се предоставя в Разплащателната агенция. В него се посочва кой е водещ партньор.

Не се извършват третирания с препарати за растителна защита върху площите, на които ще се изгражда посоченият вид екологична инфраструктура.

За изграждането на видовете от т.1 до т 6 се използват предимно медоносни растителни видове. Растенията, които са обект на създаване или възстановяване в екологичната инфраструктура следва да са минимум 50% от дървесни и/или храстовидни видове подходящи за паша на пчели.

При извършване на дейностите земеделските стопани спазват режимите на съответната защитена територия или защитена зона, ако площите попадат в обхвата на такива.

След първата година, до края на ангажимента има задължителни за извършване дейности в зависимост от вида на екологична инфраструктура, за получаване на подпомагане по тази интервенция:

За Живи плетове или Редици от дървета

Почистване на инвазивни видове растения извън периодите на гнездене на птиците. Поддържане на живите плетове чрез подрязване и оформянена зелените плетове извън периода на гнездене на птиците. Почистване на сухи клони и ниски клони до 1.5 м. височина извън периода на гнездене на птиците. Поддържане на сервитутните ивици чрез косене или мулчиране най малко 1 път годишно извън периода на гнездене на птиците.

Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

За отделни дървета

Почистване на сухи клони и ниски клони до 1.5 м. височина, както и поддържане на сервитутните ивици чрез косене или мулчиране най малко 1 път годишно извън периодите на гнездене на птиците.

За дървета в група

Почистване на ниски клони до височина 1,5 метра при редиците от дървета, извън периодите на гнездене на птиците. Почистване на инвазивни видове растения извън периодите на гнездене на птиците, както и поддържане на сервитутните ивици чрез косене или мулчиране най малко 1 път годишно извън периодите на гнездене на птиците.

За Дървесни противо-ерозионни пояси

Задължително почистване на инвазивни видове растения извън периодите на гнездене на птиците.

Задължително почистване на сухи храстовидни видове, извън периодите на гнездене на птиците.

Задължително почистване на ниски клони до височина 1,5 метра, извън периодите на гнездене на птиците.

Задължителни косене или мулчиране най малко 1 път годишно на сервитутните ивици извън периодите на гнездене на птиците.

Запазване на съществуващата дървесна растителност с изключение на инвазивните видове.

За синори

Задължителни косене или мулчиране най малко 1 път годишно на териториите в границите на синорите, като дейностите следва да се извършат извън периодите на гнездене на птиците. Поддръжката на синора може да се осъществява и само от страната на съответния ползвател или собственик. Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

За Зелени зони около водни течения

Задължителни косене или мулчиране най-малко 1 път годишно на сервитутните ивици, като дейностите следва да се извършат извън периодите на гнездене на птиците. Отстраняване на сухи дървета, отстраняване на храсти и инвазивни видове извън периодите на гнездене на птиците. Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

За Тераси

Поддържане на терасите в добро техническо състояние и почистване на инвазивната растителност извън гнездането на птиците, подзидване и/или подходящо укрепване с цел на поддържане на целостта на терасите. Запазване на дървесната растителност на терасите. Не се извършват третирания с препарати за растителна защита.

Недопустими за подпомагане са разходите за създаване и възстановяване, които са финансирани чрез инвестиционна подкрепа по чл. 73 от Регламента за стратегическите планове.

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC08	Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season.As an option, measures for avoiding invasive plant species

List of relevant mandatory national standards

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Надгражда изискванията на ДЗЕС 8 по отношение на особеностите на ландшафта, като прилага подходящи режими на управление на ландшафтните елементи, които водят до повишен екологичен принос. Екологичната инфраструктура по еко схемата за прилага за всички типове земеползване – обработваеми земи, трайни насаждения, постоянно затревени площи.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

За създаване в първата година - 419,77 евро/ха

За след първа година - 111,97 евро/ха

Calculation method

пропуснатите ползи и направените допълнителни разходи

Additional explanation

Показателите в методологията отразяват разходите свързани със спазване на зелени и екологични изисквания, като изграждане и възстановяване на естествената екологична среда и набиологичното разнообразие в земеделските земи и горските площи.

Пропуснати приходи от запазване на ландшафтни елементи при обработваеми земи - пропуснатите приходи от земеделския производител в резултат на поетите задължения за възстановяване на ландшафтните елементи.

Заплащане на труд на дневна база за подобна категория дейности -– разходи за труд за създаване и поддържане на екологична инфраструктура (подрязване, почистване, косене и др.)

Необходимост от работна сила - брой човекодни, необходими за поддържане на естествената растителност на обработваеми площи.

Допълнителни разходи за създаване/възстановяване на ландшафтни елементи – разходи за дейности за поддържане на целостта на терасите и на целостта на ландшафта.

Пропуснати приходи от запазване на ландшафтни елементи - пропуснатите приходи за земеделския производител от запазване на затревените площи.

Заплащане на труд на дневна база за подобна категория дейности - разходи за труд за поддържане на затревени площи.

Необходимост от работна сила - брой човекодни, необходими за поддържане на естествената тревиста и дървеснарастителност.

Допълнителни разходи за създаване/възстановяване на ландшафтни елементи - брой човекодни, необходими за възстановяване на естествената растителност на затревени площи

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)

☒ management based (with possibility to pick and choose)

☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

След първата година, в която се извършва създаване и/или възстановяване, до края на

ангажимента, бенефициерите имат задължителни за извършване дейности в зависимост от вида на екологична инфраструктура, за получаване на подпомагане по тази интервенция.

What is the duration of contracts?

Ангажиментите са за период от 3 год. до 5 год., като за целта се изготвя план за мероприятията, които включва техниката, която ще се използва и периода на прилагането им, като се изключват такива в периодите на гнездене на птиците.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Обработваеми земи - Обработваеми земи	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.34;	Не
ПЗП - Постоянно затревени площи	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.34;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Обработваеми земи - Обработваеми земи

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

ПЗП - Постоянно затревени площи

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Обработваеми земи - Обработваеми земи (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		419,77	419,77	419,77	419,77	419,77		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
ПЗП - Постоянно затревени площи (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		111,97	111,97	111,97	111,97	111,97		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								

	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	O.14 (unit: Хектар)		2 900,00	6 331,00	923,00	1 015,00	1 503,00		12 672,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 361 311,00	3 875 010,00	4 262 511,00	4 688 762,00	5 319 666,00		19 507 260,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		544 524,00	1 550 004,00	1 705 004,00	1 875 505,00	2 127 867,00		7 802 904,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to								

	article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.AE.3. - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии

Intervention Code (MS)	II.AE.3.
Име на интервенцията	Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.14. Number of hectares (excluding forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Национален – върху пасищни територии, извън обхвата на защитени зони от мрежата Натура 2000

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.2.	П.4.2.Увеличаване на органичния въглерод в почвата	Много висок	Да
П.5.3.	Поддържане на добър баланс на запасеност на почвите с органично вещество	Висок	Да
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да
П.6.6.	Насърчаване на практики за справяне с генетична ерозия и внасяне на Инвазивни чужди видове (ИЧВ)	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.14 Share of utilised agricultural area (UAA) under supported commitments to reduce emissions or to maintain or enhance carbon storage (including permanent grassland, permanent crops with permanent green cover, agricultural land in wetland and peatland)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Поддържането на структурата и качеството на почвата и увеличаване на запасите от органичен въглерод в ливади и пасищните територии трябва да се поддържа с практики като възстановяване на тревни площи, минимални и нулеви обработки на почвата, зелено торене и периодично облагородяване. Поддържането на нивото на постоянни пасища помага за предотвратяване на

изчерпването на въглерода в почвите и надземната биомаса. Освен съхранението на въглерод, постоянните ливади и пасища също имат положително влияние върху биоразнообразието на национално ниво.

Подпомагането е насочено към практики, които увеличат почвения органичен въглерод, имат благоприятен ефект както върху почвата и пасищните територии, които с течение на годините намаляват производствения си капацитет, така и за здравословното отглеждане на животни. Дългогодишната експлоатация и влиянието, което са оказали вятъра и дъждовете е довело до ерозия и деградация, което на практика прави тези терени неизползваеми и непродуктивни, което от своя страна оказва влияние върху околната среда и еко-системите. Мярката надгражда в качествен аспект по отношение на състоянието на постоянно затревените площи и въвежда режим за благоприятно управление на тревни площи и постоянно затревените площи. Предложената мярка предвижда не само да се запази площта, но и върху нея да се приложат подходящи, съобразен с нуждите на тревните площи практики по управление.

В съответствие с чл. 79 от РСП, когато сумата по подадените заявления за подпомагане за направления/дейности от интервенцията надвишава планираните и разполагаемите средства ще се използват критерии за подбор на заявленията.

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделски стопани, които отговарят на изискванията за „активни земеделски стопани“.

Земеделски стопани, които са регистрирани в ИСАК.

Постоянно затревени площи и ливади, които да са на разположение за ползване на бенефициента за не по-малко от 5 години.

Площта трябва да отговаря на изискванията за допустимост за директни плащания.

Осигуряване на площи, които да са на разположение за ползване на бенефициента за не по-малко от 5 години.

Ангажимента се прилага върху едни и същи площи за период от 5 година, който може да бъде удължен с до 2 години;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Бенефициерите по дейността поемат ангажимент да водят дневник (регистър) на стопанството за всички земеделски дейности, извършвани в земеделските земи, предмет на поетите задължения.

Сеитба се извършва по дефинирана технология за подсяване, изготвена и утвърдена от специалист съобразно изискванията по мярката с типични, пасищни видове треви и тревни смески.

Извършва се в периоди, както следва:

- пролетна: при първа възможност,но не по- късно от 15 април;
- есенна: при първа възможност, но не по – късно от 15 октомври;

Сеитбата се извършва на първата година от ангажимента. Не се извършва паша поне 3 месец след това (при пролетна сеитба).

Ако терена не позволява директната сеитба може да се направи ръчно.

След всеки пасищен цикъл на сеитба може да се налага извършване на косене (за неизядените видове – плевелите, които да бъдат изкосени и да се предотврати цъфтеж и разпространение).

Следва да бъде гарантиран резултат след третата година (с изключение на констатирани форсмажорни обстоятелства) – при поемане на ангажимента се подписва декларация, при която се гарантират, че тревното покритие ще бъде повърхностно подобрено към третата година и към петата ще има значително подобрено тревно покритие на заявените площи.

Забранено е използването на минерални торове и продукти за растителна защита;

Забранява се изграждането на нови отводнителни системи.

При внасяне на оборски тор върху ливади и пасища (места, където пашуват животните), изчислените количествата за внасяне на оборски тор (съдържание на азот) се намаляват с

количества отделен оборски тор (съдържание на азот) за периода на пашуване.

O14 What area is eligible?

☒Agricultural area defined for the CAP plan

☐Agricultural land including and beyond agricultural area

☐Non-agricultural land

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание
GAEC01	Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.
SMR02	Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5

List of relevant mandatory national standards

При всички култури, ливади и постоянни пасища количеството внесени азотни съединения от органичен и минерален тор през годината не трябва да надвишава 17 кг азот на декар.

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

При всички култури, ливади и постоянни пасища количеството внесени азотни съединения от органичен и минерален тор през годината не трябва да надвишава 17 кг азот на декар.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

111,46 евро/ха

Calculation method

Ставката е компенсаторна съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, като покрива допълнителните разходи и пропуснати приходи

Additional explanation

Методологичният подход на изчисленията стъпва на конкретизирането и остойностяването на направените допълнителни разходи и пропуснати ползи, произтичащи от поетите задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Плащането е годишно на хектар допустима земеделска земя. За калкулирането на допълнителните разходи е приложен способа, посочен в чл. 70, т. 4, а именно определянето им като плащания, които ще се отпускат въз основа на допълнително направените разходи и пропуснатите приходи, произтичащи от задължения, като се вземат предвид определените целеви стойности. Плащането може да покрива и транзакционните разходи.

·Алгоритъмът включва следните показатели:
·Еднократни разходи за почвообработка при създаване на постоянно затревени площи (ПЗП)
·Разходи за труд при създаване на
·Еднократни разходи за семена и засяване
·Ежегодни разходи по поддържане и култивиране на ПЗП
·Могат да бъдат добавени допълнителни разходи за първата година

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What are the models of the commitment(s) in the intervention?

☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Бенефициерите по дейността поемат ангажимент да извършат подсяване и поддържане на пасища и ливади в период от 5 години.

В случай на изменения в съответните задължителни стандарти, изисквания или задължения, посочени в чл.70, параграф 3 от РСП, които поетите задължения трябва да надхвърлят, и за да се гарантира спазването разпоредбите на параграф 7 се предоставя възможност за преразглеждане, за да се гарантира адаптиране на ангажиментите. Когато тези корекции не бъдат приети от бенефициера, ангажиментът отпада и не се изисква възстановяване на средства по отношение на периода, през който е изпълняван ангажиментът.

Освен това, за да се спази бюджетния пакет, горна граница (таван) за стопанство може да се определи ежегодно. Тя ще бъде приложена към общата сума на плащането, отпуснато на бенефициента съгласно степента, в която е ангажиран.

What is the duration of contracts?

Ангажиментите са за срок от 5 години, като се дава възможност за удължаване с до 2 години.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията отговаря на критериите на параграф 12 от приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство (Зелена кутия), посочени в Приложение II към Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Деградирали пасища - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.14;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Деградирали пасища - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии

Пропуснати ползи, допълнителни разходи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Деградирали пасища - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		111,46	111,46	111,46	111,46	111,46	111,46	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)		6 728,87	13 457,74	6 728,87				26 915,48
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		750 000,00	2 250 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	15 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		300 000,00	900 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	6 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total								

	public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)		6 728,87	13 457,74	6 728,87				26 915,48
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.13 - Горско екологични дейности в горите

Intervention Code (MS)	II.A.13
Име на интервенцията	Горско екологични дейности в горите
Вид интервенция	ENVCLIM(70) - Environmental, climate-related and other management commitments
Общ показател за крайния продукт	O.15. Number of hectares (forestry) or number of other units covered by environmental or climate-related commitments going beyond mandatory requirements
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище с регионални елементи**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Гори на територията на РБ, попадащи в най-уязвимите на климатичните промени горски територии и в насаждения с приоритетно защитни и екологични функции в планински и полупланински райони извън обхвата на Натура 2000.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.6.9.	Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.30 Дял на горската земя съгласно ангажиментите за подпомагане на опазването на горите и управлението на екосистемните услуги

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Управлението на българските гори е ключов фактор за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие у нас. Горските територии и горите от на България съхраняват:

- над 80 % от защитените видове растения;
- над 60 % от застрашените от изчезване видове животни;
- над 60% от приоритетните за опазване видове местообитания;
- осем от дванадесетте ландшафтни комплекса определени в националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие като уникални и представителни за българското биологично разнообразие;
- популациите на 43 световно застрашени вида;

Увеличаването на промишленото ползването на обла дървесина и недървесни горски продукти от горите през последните сто години и националното икономическо развитие е довело до:

- използване на все повече горски площи и все по-разнообразни продукти от гората;

- частично фрагментиране на горските комплекси;
- създаване на много изкуствени, едновъзрастни гори чрез залесяване, доминирани от бял и черен бор, в райони извън ареала на тези видове с обща площ около 560 хиляди ха;
- формиране на огромни площи (48%) с едновъзрастни, издънкови насаждения, предназначени за превръщане в семенни с близка възраст, което предпоставя провеждане на еднотипни горскостопански мероприятия в тях;
- изравняване на структурата (хомогенизация) на високостъблените (семенни) гори по размери и възраст на дърветата, доминиране на чисти по състав дървостои, формиране в хоризонтална и вертикална посока на равномерни насаждения;
- значими нарушения в биологичното и ландшафтно разнообразие в следствие на горските пожари през последните 25 години.

Всички тези фактори водят до значими и бавно възстановими загуби на биоразнообразие в българските гори на всички нива . Същевременно устойчивото поддържане на баланс между екологичните, икономическите и социалните функции на горите излизат на челно място сред приоритетите на развитите страни и е в основата на концепцията за многофункционално и природосъобразно управление.

Българските гори осигуряват около 85% от водния отток в страната или около 3.6 млрд м3 ресурс от чиста питейна вода. Те имат значителна роля за намаляване емисиите от парникови газове в атмосферата, като свързват въглерода в натрупаната биомаса и фактически поглъщат CO2. Прилагането на лесовъдски системи осигуряващи постоянното покритие с горскодървесна растителност (Continuous cover forestry) е предпоставка за запазване на почвите и спиране на ерозията.

Количествената и качествена характеристика на т.н. „екосистемни“ ползи от горите е в основата на съвременното разбиране за баланс и устойчивост при управлението на горските ресурси. Остойностяването на търсените екосистемни услуги (включително нематериални) от горите и заплащането на собствениците за тяхното поддържане отговаря на потребностите за насърчаване на устойчивото управление и подобряване състоянието на горите и горските територии, включително поддържане и възстановяване на биоразнообразието, водните и почвени ресурси и изпълнение на европейските цели за ограничаване промените на климата.

Климатът и горите са взаимно свързани. Промените в климата създават допълнителен риск за здравето и съществуването на горите чрез екстремни температури и засушавания, които са предпоставка за пожари. Намаляването на общото количество на валежите, промените в тяхната периодичност и интензивност, особено в най-чувствителните, гранични физикогеографски подпояси (горско-растителни области, пояси и подопояси) е източник на допълнителен стрес, респективно предпоставка за появата на болести и вредители, предизвикващи каламитети. В същото време, същите тези гори изпълняват редица защитни функции - осигуряват защита срещу ерозия и деградация на почвите, спомагат за намаляване на повърхностния водния отток и за увеличаване на вътрепочвения такъв. Горите в тези райони са често са единствено убежище на дивата природа, резервоар за съхранение на биологично разнообразие. Горските насаждения трайно задържат въглероден диоксид, като така изпълняват важна роля за редукция на причините за изменение на климата. Те са и важен източник на възобновяеми ресурси, които са в основата на т.н. „зелена икономика“. Всички гори играят важна роля за намаляване силата на природните бедствия и поддържането на постоянство на локалния климат.

Въпреки, че устойчивото управление на горските територии на България се осигурява от административната рамка, ползването на обла дървесина от горите създава редица предпоставки за нарушаване на околната среда, биологичното разнообразие, увеличаване на почвената ерозия, намаляване фиксирането на парникови газове и др.. Горите със стопанско значение по правило не достигат късните подфази на фазата на зрялост и фазата на старост, което повлиява негативно на опазването на редица чувствителни, редки и защитени видове, включително като не се позволява съществуването на специфични за тези етапи на развитие на горските насаждения структури и състав на екосистемите, като напр. наличие на значими количества стояща и лежаща „мъртва дървесина“, доминиране на късносукцесионни видове, наличие на убежища (хралупи, сухи дървета, дървета с големи размери и специфични корони и т.н.) за редки видове животни и пр. .

Тази интервенция има за цели да се намали традиционното горскостопанско въздействие върху горите, чрез промяна в традиционните дървопроизводствени, лесовъдски цели; да се стимулира опазването естествения им характер, чрез подпомагане на съхраняването на естествени, природосъобразни видов състав и структура на насажденията и да се подобрят условията за поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие, чрез създаване на необходимите за това екологични условия. По интервенция ще се подпомагат горски стопани, които поемат доброволни задължения в областта на околната среда и климата и други задължения в областта на управлението на горите, които надхвърлят задължителните изисквания. Плащанията ще са на хектар годишно за пропуснати ползи, за горски насаждения, попадащи в най-уязвимите на климатичните промени горски територии и в насаждения с приоритетно защитни и екологични функции в планински и полупланински райони, при условие че отговарят на условията за подпомагане за следните дейности:

- Запазване, обособяване и увеличаванена горите във фаза на старост;
- Опазване гнездовите местообитания на дневни и нощни грабливи птици и черен щъркел;
- Трайно маркиране и запазване на минимум 10 броя/ха живи биотопни дървета, в т.ч. дървета с хралупи и гнезда, които служат за убежища на редки и защитени видове;
- Оставяне без стопанско ползване на защитни/буферни ивици с ширина минимум 20 м., мерено от границите на насаждението с постоянни водни течения, влажни зони, естествени открити площи, инфраструктурни обекти, и селищни образования;
- Поддържане на стояща и лежаща мъртва дървесина в обем минимум 15% от запаса на насаждението;
- Оставяне без стопанско ползване на гори върху терени/дерета с наклон по-голям от 35°;
- Увеличаване на възобновителния период на възобновителните сечи с един клас на възраст или трансформация на насажденията, в т.н. „постоянна гора“ по смисъла на чл. 35е от Наредба 8 за сечите в горите на Р. България.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими бенефициенти:

1. Физически лица, еднолични търговци, юридически лица собственици на горски територии;
2. Общини и местни поделения на вероизповеданията собственици на горски територии;
3. Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, управляващи горски територии.

Условия за допустимост за бенефициентите:

- Всички кандидати трябва да докажат собственост на горската територия, с която кандидатстват за подпомагане;
- Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения трябва да докажат правото си управляват съответната горска територия;
- Размерът на минималната горската територия трябва да бъде както следва:
  - За физически лица и еднолични търговци – 1.0 ха;
  - За юридически лица и местни поделения на вероизповеданията - 5.0 ха;
  - За общини – 10 ха;
  - За Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения – 500 ха.
- Всички кандидати трябва да представят утвърден горскостопански план или програма;
- Дейността запазване, обособяване и увеличаване на горите във фаза на старост включва оставяне без стопанско ползване на гори, които са на възраст над определения турнус по Наредба 18;
- Дейността опазването на гнездовите местообитания на грабливи птици и черен щъркел включва:
  - оставят се без стопанско ползване гори в радиус от 300 м около гнездата;
  - ограничава се движението на хора и МПС в размножителния сезон(1 април – 31 август);

- спира се лова в размножителния сезон(1 април – 31 август);
- на подпомагане подлежат горскостопански единици(подотдели), които се пресичат с буферите от 300 м около гнездата.

• Оставени без стопанско ползване горски територии се обозначава на терен и на карта;

• Подпомагат се само доброволни ангажименти, които надхвърлят законовите задължения;

• Поддържа се стояща и лежаща мъртва дървесина в обем минимум 15% от запаса на насаждението.

• Подпомагат се само доброволни ангажименти, които надхвърлят законовите задължения;

Условия за допустимост за площта:

• Подпомагат се гори натериторията на РБ, попадащи в най-уязвимите на климатичните промени горски територии и в насаждения с приоритетно защитни и екологични функции в планински и полупланински райони извън обхвата на Натура 2000.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

ИСАК базирана интервенция

Eligibility specificity related to regions, for each region concerned where appropriate

Неприложимо

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание

List of relevant mandatory national standards

Неприложимо. Горските дейности са включени в GAEC, но за тях не са определени изисквания

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Неприложимо. Горските дейности са включени в GAEC, но за тях не са определени изисквания

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

☒ **IACS**

☐ **Non-IACS**

IACS section

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя под формата на годишни плащания на хектар гора

Calculation method

Методологията за определяне на компенсаторните плащания е в процес на разработка и ще бъде представена допълнително.

Стойността на плащането в евро е изчислено с курс 1 евро=1,95583 лева.

Additional explanation

Ако е необходимо, текстът ще бъде попълнен след изготвянето на методиката и нивата на компенсиране.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:
☒ Да ☐ Не ☐ Mixed
Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

По тази интервенция ще се компенсират собствениците и стопани на горски територии за пропуснатите ползи, които произтичат от доброволно въведени ограничения, както следва:

- Запазване, обособяване и увеличаванена горите във фаза на старост- оставяне без стопанско ползване на гори, които са минимум два класа на възраст над определения турнус по Наредба 18; оставяне без стопанско ползване на гори, оставени да достигнат фаза на старост (които са достигнали възраст за възобновителна сеч според възприетия турнус или един клас на възраст до определения турнус);
- Опазване гнездовите местообитания на дневни и нощни грабливи птици и черен щъркел - ограничаване на стопанската дейност през гнездовия период (1 март/1 април – 31 август) в подотделите, попадащи в радиус от 300 m около гнезда на грабливи птици и черен щъркел;
- Трайно маркиране и запазване на минимум 10 броя/ха живи биотопни дървета, в т.ч. дървета с хралупи и гнезда, които служат за убежища на редки и защитени видове;
- Оставяне без стопанско ползване на защитни/буферни ивици с ширина минимум 20 м., мерено от границите на насаждението с постоянни водни течения, влажни зони, естествени открити площи, инфраструктурни обекти, и селищни образования;
- Поддържане на стояща и лежаща мъртва дървесина в обем минимум 15% от запаса на насаждението, но не по-малко от 10 до 25 m3/ha, в зависимост от типа природно местообитание, включително най-малко 10 стоящи мъртви дървета и подходящо количество лежаща мъртва дървесина. Минималния диаметър на стоящите мъртви дървета следва да е поне 20 cm. Клоните, които са с много по-малка дебелина не следва да се включват в калкулациите за мъртвата дървесина. Важно е да има поне 10 стоящи мъртви дървета с този диаметър;
- Оставяне без стопанско ползване на гори върху терени/дерета с наклон по-голям от 35°;
- Увеличаване на възобновителния период на възобновителните сечи с един клас на възраст или трансформация на насажденията, в т.н. „постоянна гора“ по смисъла на чл. 35е от Наредба 8 за сечите в горите на Р. България.

Type of state aid instrument to be used for clearence:
☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention
What are the models of the commitment(s) in the intervention?
☐ result based (with possibility to pick and choose)
☒ management based (with possibility to pick and choose)
☐ hybrid (management and result based)

Please explain the obligations/possibilities for beneficiaries in relation to the commitments set out in the intervention

Бенефициентите поемат доброволни ограничения при стопанисването на горите си, за което получават компенсатони плащания на годишна основа.

What is the duration of contracts?

5 години

10 WTO compliance
Зелена кутия
Параграф 12 от приложение 2 към СТО
Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
SO6N9I1 - Плащания за поети доброволни ангажименти в горите	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден	BG;	R.30;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

SO6N9I1 - Плащания за поети доброволни ангажименти в горите

Тази интервенция не е прилагана до момента на територията на РБ. Планираният Output Indicator ще се отчита в ха. Разпределението по финансови години е на база годишни плащания за период от 5 години.

Методологията и компенсациите с в процес на изготвяне. Прогнозните максимални плащания са около 100 евро/ха. Поради тези причини използваме максималните плащания за изчисляване на годишните Financial allocation и Total planned outputs

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
SO6N9I1 - Плащания за поети доброволни ангажименти в горите (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00			
	O.15 (unit: Хектар)	36 000,00							36 000,00
TOTAL	O.15 (unit: Хектар)	36 000,00							36 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00			18 000 000,00
	Annual indicative financial	1 440 000,00	1 440 000,00	1 440 000,00	1 440 000,00	1 440 000,00			7 200 000,00

	allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union								

	Contribution in EUR)								

ANC(71) - Природни или други специфични за района ограничения

II.Б.1. - Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения

Intervention Code (MS)	II.Б.1.
Име на интервенцията	Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения
Вид интервенция	ANC(71) - Природни или други специфични за района ограничения
Общ показател за крайния продукт	O.12. Number of hectares benefitting from support for areas facing natural or specific constraints, including a breakdown per type of areas
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

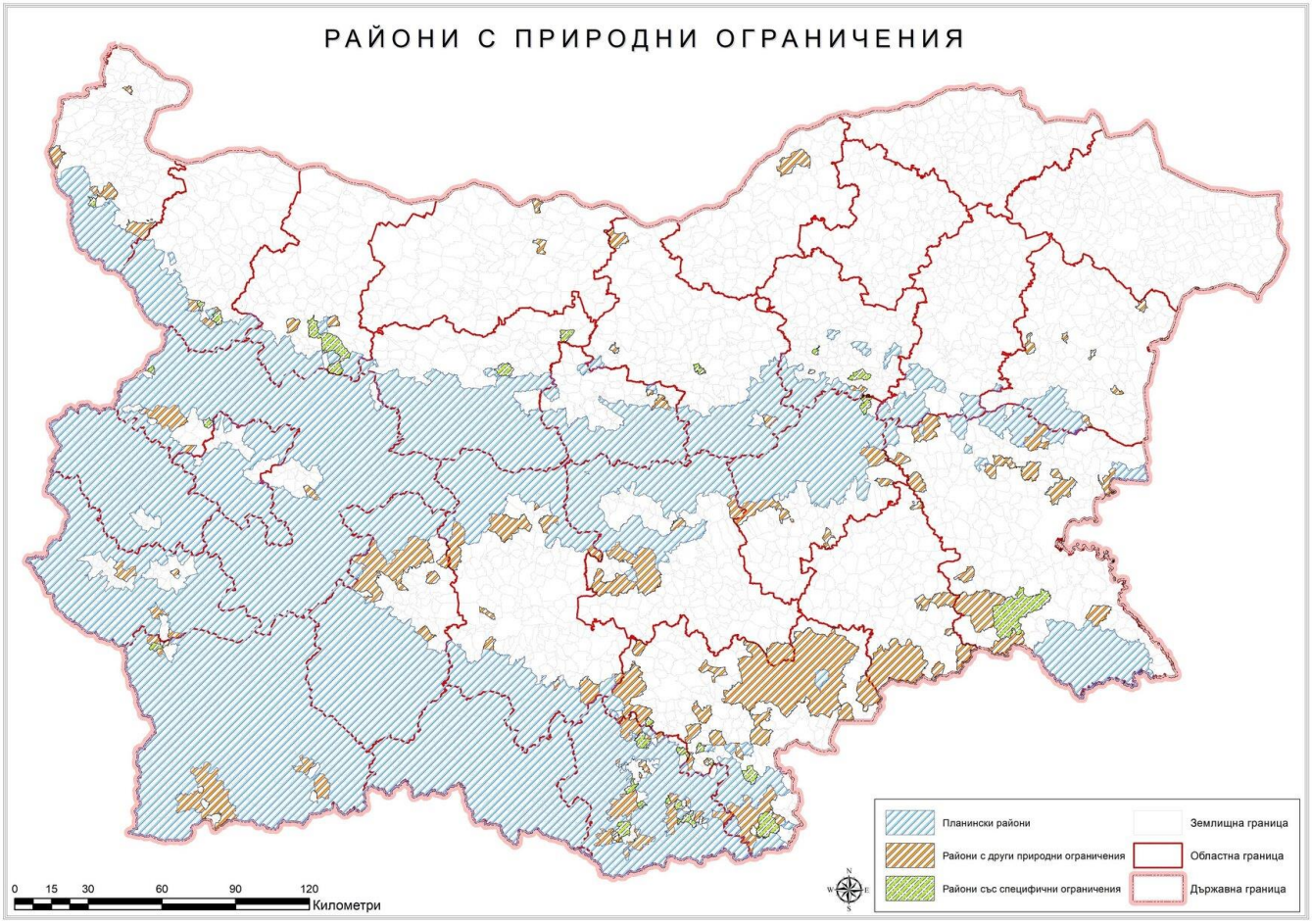

Цялата територия на страната, която е определена като район с природни или други специфични ограничения (Планински райони, Райони, различни от планинските райони, със съществени природни ограничения, Райони, засегнати от специфични ограничения) съгласно член 32 от Регламент (ЕС) № 1305/2013 (виж фигурата). По интервенция ще се подпомагат земеделски стопани, които извършват земеделска дейност на територията на район с природни или други специфични ограничения, при условие че отговарят на условията за подпомагане.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт

SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.4.	Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничени	висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.4 Дял на използваната земеделска площ, обхваната от подпомагане на доходите при наличие на обвързаност с условия
R.7 Процент на допълнителното подпомагане на хектар в районите с по-големи потребности (в сравнение със средната стойност)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Чрез прилагане на интервенцията се цели да се подпомогнат доходите на земеделските стопани, които извършват земеделска дейност в райони с природни и други специфични ограничения. Подпомагането е насочено към компенсиране на тези стопани за направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи, свързани с ограниченията в съответния район, в сравнение с районите, които нямат такива ограничения.

Очаква се интервенцията да доведе до положителен ефект и принос към насърчаване на извършването на земеделски дейности в райони с природни и други специфични ограничения и към укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения. Това от своя страна ще допринесе за изпълнение на специфичната цел за подпомагане за надеждни земеделски доходи и устойчивост на селскостопанския сектор, с цел подобряване на дългосрочната продоволствена сигурност и разнообразието в селското стопанство, както и гарантиране на икономическата устойчивост на селскостопанското производство в страната.

Плащането се предоставя под формата на годишно плащане на хектар земеделска площ, попадаща изцяло в райони с природни или други специфични ограничения, определени съгласно чл. 32 от Регламент (ЕС) № 1305/2013.

Интервенцията ще се прилага в 3 направления:

- Плащания за планински райони;
- Плащания за райони, различни от планинските райони, със съществени природни ограничения;
- Плащания за райони със специфични ограничения.

Стопанствата в районите с природни и други ограничения се характеризират със силно ограничение на възможностите за използване на земята и високи производствените разходи, което формира и значително по-ниски доходи от средните за страната. Изведените слаби страни от SWOT анализа са свързани с наличието на малък брой едри и средни стопанства и голям брой малки стопанства както и съществуването на по-малки размери и по-ниски доходи на земеделските стопанства в районите с ограничения. Увеличаването на потенциала и подобряване на икономическите показатели на малките и средни земеделски стопанства е отчетено като възможност с оглед допринасяне за постигане на достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост в целия ЕС с цел подобряване на продоволствената сигурност.

С оглед на това по интервенцията се предвижда прилагане на диференцирани нива на плащания в зависимост от размера на стопанството в съответния район с ограничения.

Подпомагането по интервенцията е свързано с осъществяването на земеделска дейност върху

земеделски площи, попадащи в район с ограничения, при спазване на Законоустановените изисквания за управление (ЗИУ), съгласно законодателството на Съюза и националните стандарти на ДЗЕС, неразделна част от система от предварителни условия, описана в националния Стратегически план.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Земеделските стопани следва да отговарят на изискванията за „истински земеделски стопани“.

Земеделски стопани, които стопанисват земеделски площи над 0,5 ха, попадащи изцяло в райони, изправени пред природни или други специфични ограничения, за които имат регистрирано валидно правно основание.

Площите, включени в интервенцията следва да са регистрирани в ИСАК и да отговарят на определението за земеделска площ и допустим за подпомагане хектар.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

ИСАК базирана интервенция

O12 What area is eligible?

☒Mountain areas (pursuant to Article 32 (1)(a) of Regulation (EU) No 1305/2013)

Списък на землищата и карта планинските райони могат да бъдат намерени на електронната страница на Министерство на земеделието: https://www.mzh.government.bg/.

☒Areas facing natural constraints , other than mountains(pursuant to Article 32, (1)(b) of Regulation (EU) No 1305/2013)

Списък на землищата и карта на районите, различни от планинските райони, със съществени природни ограничения могат да бъдат намерени на електронната страница на Министерство на земеделието: https://www.mzh.government.bg/.

☒Areas affected by other area- specific constraints (pursuant to Article 32(1)(c) of Regulation (EU) No 1305/2013)

Списък на землищата и карта на районите със специфични ограничения могат да бъдат намерени на електронната страница на Министерство на земеделието: https://www.mzh.government.bg/.

☐All areas with natural or other specific constraints

☐Other

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя под формата на годишни плащания на хектар допустима земеделска площ. Прилагат се диференцирани нива на плащания в зависимост от съответния район с ограничения и от размера на стопанството.

Calculation method

Методологията за определяне на компенсаторните плащания за земеделски стопани, осъществяващи дейност в райони с природни и други специфични ограничения се основава на определяне на пропуснати приходи и осъществени допълнителни разходи в сравнение с районите,

които нямат такива ограничения, както и праговите нива съобразно структурата на стопанствата.

	Планински райони		Райони със съществени природни ограничения		Райони със специфични ограничения	
Прагови и компенсаторни нива на подпомагане	(евро/ха)		(евро/ха)		(евро/ха)	
	до 30 ха	152	до 30 ха	79	до 30 ха	74
	30-70 ха	91	30-70 ха	47	30-70 ха	44
	70-100 ха	53	70-100 ха	28	70-100 ха	26
	над 100 ха	38	над 100 ха	20	над 100 ха	19

Стойността на плащането в евро е изчислено с курс 1 евро =1,9558 лева

Изчисленията съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 са направени от организация, която е функционално независима от органите, отговарящи за изпълнението на стратегическия план по ОСП, и която разполага с подходящите експертни знания.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 13 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Плащанията по интервенцията „Райони, изправени пред природни или други специфични ограничения“ се предоставя под формата на годишно плащане на хектар допустима земеделска площ, попадаща изцяло в райони с природни или други специфични ограничения, определени съгласно чл. 32 от Регламент (ЕС) № 1305/2013. Подпомагането е насочено към компенсиране на стопани от тези райони за направените допълнителни разходи и пропуснатите приходи, свързани с ограниченията в съответния район, в сравнение с районите, които нямат такива ограничения. Прилагат се диференцирани нива на плащания в зависимост от съответния район с ограничения и от размера на стопанството. Плащанията се ограничават до направените допълнителни разходи или пропуснати приходи, свързани с извършването на селскостопанска дейност в определения район, като не са свързани или се основават на вида и обема производство.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
HP1 - Плащания за планински райони	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.4; R.7;	Не
HP2 - Райони, различни от планинските, засегнати от съществени природни ограничения	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.4; R.7;	Не
HP3 - Плащания за райони със специфични ограничения	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.4; R.7;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

HP1 - Плащания за планински райони

По интервенцията се прилагат диференцирани нива на плащания в зависимост от размера на стопанството в съответния район с ограничения. Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според размера на стопанството и на база допустимите хектари, различни за всеки бенефициер. Стойността на планираната средна единична сума е определена въз основа на заявяваните площи в планинските райони и формираната на тази база обща сума на плащанията.

Въпреки това, развитието през предходния период не представлява гаранция за бъдещо развитие, поради което е посочена максимална средна единична сума от 152 € / ха.

HP2 - Райони, различни от планинските, засегнати от съществени природни ограничения

По интервенцията се прилагат диференцирани нива на плащания в зависимост от размера на стопанството в съответния район с ограничения. Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според размера на стопанството и на база допустимите хектари, различни за всеки бенефициер. Стойността на планираната средна единична сума е определена въз основа на заявяваните от бенефициентите площи в районите, различни от планинските райони, със съществени природни ограничения и формираната на тази база обща сума на плащанията. Отделно от това, сравнително скорошното прилагане на новия обхват на районите, засегнати от значителни природни ограничения, различни от планинските, допълнително затруднява прогнозирането в годините напред.

С оглед на това, че развитието през предходния период не представлява гаранция за бъдещо развитие, е посочена максимална средна единична сума от 79 € / ха.

HP3 - Плащания за райони със специфични ограничения

По интервенцията се прилагат диференцирани нива на плащания в зависимост от размера на стопанството в съответния район с ограничения. Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според размера на стопанството и на база допустимите хектари, различни за всеки бенефициер. Стойността на планираната средна единична сума е определена въз основа на заявяваните от бенефициентите площи в районите със специфични ограничения и формираната на тази база обща сума на плащанията.

Отделно от това, сравнително скорошното прилагане на обхвата на районите със специфични ограничения допълнително затруднява прогнозирането в годините напред.

С оглед на това, че развитието през предходния период не представлява гаранция за бъдещо развитие, е посочена максимална средна единична сума от 74 € / ха.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
HP1 - Плащания за планински райони (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		112,00	112,00	112,00	112,00	112,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		152,00	152,00	152,00	152,00	152,00		
	O.12 (unit: Хектар)		403 000,00						403 000,00
HP2 - Райони, различни от планинските, засегнати от съществени природни ограничения (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		79,00	79,00	79,00	79,00	79,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		50,00	50,00	50,00	50,00	50,00		
	O.12 (unit: Хектар)		172 500,00						172 500,00
HP3 - Плащания за райони със специфични ограничения (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		49,00	49,00	49,00	49,00	49,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		74,00	74,00	74,00	74,00	74,00		

	O.12 (unit: Хектар)		14 500,00						14 500,00
TOTAL	O.12 (unit: Хектар)		590 000,00						590 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		54 484 579,82	54 484 579,82	54 484 579,82	54 484 579,82	54 484 579,82		272 422 899,10
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		21 793 831,93	21 793 831,93	21 793 831,93	21 793 831,93	21 793 831,93		108 969 159,65
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum								

	financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

ASD(72) - Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания

II.B.1. - Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000

Intervention Code (MS)	II.B.1.
Име на интервенцията	Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000
Вид интервенция	ASD(72) - Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания
Общ показател за крайния продукт	O.13. Number of hectares benefitting from support under Natura 2000 or Directive 2000/60/EC
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Земеделски земи, попадащи в обхвата на защитените зони по Натура 2000, за които са издадени заповеди за обявяването им, с разписани конкретни режими/ограничения/забрани за земеделски дейности

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.4.	Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничени	висок приоритет	Да
П.6.1.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на естествените местообитания и на дивата флора	Среден	Да
П.6.2.	Опазване и подобряване на природозащитното състояние на видове птици, свързани с обработваеми земи	Среден	Да
П.6.3.	Съхраняване и възстановяване на елементи на ландшафта	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.4 Дял на използваната земеделска площ, обхваната от подпомагане на доходите при наличие на обвързаност с условия
R.7 Процент на допълнителното подпомагане на хектар в районите с по-големи потребности (в сравнение със средната стойност)

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

България е една от най-богатите на биологично разнообразие в Европа държави. Като принос за Европейската екологична мрежа Натура 2000, страната ни трябва да защити над 90 типа хабитати, както и най-важните местообитания на 100 вида растения и 226 вида животни, определени от европейските директиви.

Понастоящем в България са определени 233 защитени зони от НАТУРА 2000 по Директивата за местообитанията, наричани SCI (Sites of Community Importance) и 120 защитени зони от НАТУРА 2000 по Директивата за птиците, наричани SPA (Special Protection Areas). 13 SCI защитени зони от НАТУРА 2000 изцяло се припокриват със зоните SPA.

Приносът на интервенцията за опазването на биологичното разнообразие в България, чрез опазването на видовете и местообитанията в естествената им среда, което е от съществено значение. Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения. Допринася за спиране и възстановяване на загубата на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта. Действия за устойчива и намалена употреба на пестициди, особено на пестициди, които представляват риск за човешкото здраве или околната среда. Осигуряване на висок дял на земеделските площи в Натура 2000.

Обхватът на тази интервенция включва всички земеделски земи (обработваеми земи, трайни насаждения и постоянно затревени площи), попадащи в обхвата на защитените зони по Натура 2000, за които са издадени заповеди за обявяването им, с разписани конкретни режими/ограничения/забрани за земеделски дейности.

Подпомагането по интервенцията се предоставя под формата на годишни плащания на хектар земеделска площ за компенсиране на наложени режими/ограничения/ за земеделски дейности, включени в заповедта за обявяване на съответна зона от Натура 2000. Разходите за дейности се изчислят въз основа на пропуснати доходи и на допълнителните разходи, свързани с режимите и забраните за земеделски дейности, разписани в заповедите за обявяване/плановете за управление на защитените зони по Натура 2000.

Условността се надгражда посредством спазването на забраните и ограниченията, разписани в заповедта за обявяване на защитените зони от Натура 2000, съгласно директиви SCI и SPA, транспонирани със Закона за биологичното разнообразие. Земеделските стопани поемат доброволно ангажименти по интервенцията, които надхвърлят, стандартите за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС), неразделна част от система от предварителни условия, описана в националния Стратегически план.

Интервенцията също така реферира и към Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 за периода 2021-2027 г.

Земеделските стопани поемат доброволно ангажименти по интервенцията, за дейности различни от тези, за които се отпускат плащания по чл. 31 от Регламент(ЕС) 2021/2115.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

- Бенефициенти могат да бъдат земеделски стопани (физически и юридически лица и еднолични търговци), които ползват земеделски земи, попадащи в обхвата на защитените зони по Натура 2000;
- Кандидатите за подпомагане трябва да бъдат регистрирани в ИСАК.
- Земеделските земи трябва да попадат в обхвата на Натура 2000, за които има одобрена заповед за обявяване и/или план за управление на защитена зона от Натура 2000;
- Минимална площ за участие в мярката – 0,5 ха
- Земеделските стопани спазват всички режими и въведени забрани и ограничения със заповедта/плана за управление на съответната зона от Натура 2000, като подпомагането е базирано на хектар земеделска земя за спазване на забраните и ограниченията, свързани с извършваната земеделска дейност.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

ИСАК базирана интервенция

O13 What area is eligible?

☒Natura 2000 agricultural area

☐Natura 2000 forest area

☐Other delimited nature protection areas with environmental restrictions applicable to farming or forests which contribute to the implementation of Article 10 of Directive 92/43/EEC

☐Agricultural areas included in river basin management plans (Water Framework Directive)

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	**Описание**
GAEC01	Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.
GAEC08	Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season.As an option, measures for avoiding invasive plant species
GAEC09	Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natural 2000 sites

List of relevant mandatory national standards

ДЗЕС 1 Обща защита срещу преобразуване на ПЗП в други площи с цел запазване на запасите на въглерод

ДЗЕС 8 Поддържане на не-производствените характеристики и площи за подобряване на биоразнообразието в стопанството

ДЗЕС 9 Опазване на хабитатите и видовете

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Условността се надгражда посредством спазването на забраните и ограниченията, разписани в заповедта за обявяване на защитените зони от Натура 2000. Земеделските стопани поемат доброволно ангажименти по интервенцията, които надхвърлят стандартите за добро земеделско и екологично състояние – ДЗЕС 1, ДЗЕС 8 и ДЗЕС 9. Надгражда изискванията на ДЗЕС 8 по отношение на задължително запазване и поддържане съществуващите характеристики на ландшафта.

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Подпомагането по интервенцията се предоставя под формата на годишни плащания на хектар земеделска площ за компенсиране на наложени режими/ограничения/ за земеделски дейности, включени в заповедта за обявяване на съответна зона от Натура 2000. Размерът на компенсаторното плащане е изчислено на база определяне на пропуснати приходи и на допълнителните разходи, свързани с режимите и забраните за земеделски дейности, разписани в заповедите за обявяване/плановете за управление на защитените зони по Натура 2000, при възможност за частично компенсиране.

Calculation method

Изчисленията са извършени съгласно изискванията на чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 и са представени в Методология за определяне на подпомагането по интервенция „Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000“ :

Допълнителните разходи и пропуснатите приходи се изчисляват чрез разработена методология, която отчита нуждата от компенсиране във връзка с ограниченията, произтичащи от директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО, по отношение на неблагоприятните аспекти, произтичащи от изискванията, които надхвърлят съответните стандарти за ДЗЕС, определени в глава I, раздел 2 от настоящия дял, както и условията, установени за поддържането на земеделските площи, в съответствие с член 4, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/2115. Надвишаване на базовите стандарти на ДЗЕС е постигнато по отношение на ДЗЕС 1, ДЗЕС 8 и ДЗЕС 9. Подпомагането следва да е обвързано със специални изисквания, които надхвърлят приложимите задължителни стандарти и изисквания. Като същевременно се гарантира, че плащанията за земеделските стопани не водят до двойно финансиране с екосхемите, като позволяват достатъчно гъвкавост в стратегическите планове по ОСП за улесняване на допълняемостта между различните интервенции.

Методологията за изчисляване на компенсаторните плащания за режимите и забраните за земеделски дейности разписани в одобрените заповеди за обявяване/ планове за управление на защитените зони, както и размерът на тези плащания, се изчисляват индивидуално за всяка зона. В методиката са разработени нива на компенсаторни плащания по всички забрани от заповедите за обявяване на защитените зони по Натура 2000 съгласно Директивата за птиците 2009/147/ЕО и за местообитанията 92/43/ЕИО. Методиката на изчисляване взема предвид районите в които попада съответната зона, като районирането е направено за 4 типа, като критерии за тяхното обособяване са природните и почвени ограничения, съответно на:

- планински райони;

- други райони засегнати от значителни природни ограничение, наричани други необлагодетелствани райони;

- райони със специфични, различни от планинските и други ограничения;

- райони незасегнати от природни и почвени ограничения, считани в методиката, като незасегнати от природни ограничения.

Плащането за всяка зона се определя, като средно плащане за всеки вид земеползване в зависимост от дела на всеки един от изброените 4 типа райони. Основният критерии при преизчисляване на компенсаторните плащания и на прилаганата методология са отчитане на пропуснатите ползи и допълнителните разходи за изпълнение на заложените дейности и изисквания. Размерът на компенсаторното плащане по Натура 2000 и Рамковата директива за водите се изчислява чрез алгоритъм, който се базира на определяне на пропуснатите ползи и допълнителните разходи за земеделските стопани, които водят до промени в основните критерии, съответно на:

А) Пропуснатите приходи дължащи се на по-ниските добиви на продукция от земеделските култури на хектар поради спазването на забраните и ограниченията (забрана за косене; за използването на неселективни средства за борба с вредителите по горите (в селското стопанство); за използването на пестициди и минерални торове в пасищата и ливадите, както и пропуснати приходи от използването на минерални торове и препарати за растителна защита при обработваеми земи и трайни насаждения.

Б) Допълните разходи, които се формират по няколко направления:

1. Увеличен разход на труд, поради завишения брой на операциите, в резултат на намаляване

разходите за торене и растителнозащитни препарати и спазване на забраните.

2. По-големи разходи за труд при пасищата са свързани с изпълнението на наложените забрани – за използване на неселективни средства за борба с вредителите по горите (в селското стопанство); за техническа поддръжка на машините и др.

В) Спестените разходи са в резултат на отпадане разходите за торове и препарати за растителна защита и в резултат на непредприемане на някои земеделски дейности (прилагане на пестициди, торене с минерални торове и др.). Спестените разходи по същество водят до намаляване на пропуснатите ползи и оттам коригират към намаление компенсаторното плащане.

Компенсаторни плащания са предложени за трите основни вида земеползване:

- пасища, ливади и мери (постоянно затревени площи);
- обработваеми земи (орни земи);
- трайни насаждения (овощни градини).

Изчисляването на компенсациите в зоните по Натура 2000 е направено чрез осредняване при отчитането на пълния размер на пропуснатите ползи и повишени разходи, като в допълнение тези плащания и бюджети могат да бъдат съобразени с другите отговорните институции, като Министерство на околната среда и водите (МОСВ), включително с Националната рамка за приоритетни дейности (НРПД).

Съобразявайки се с предвидените мерки и заложените средни годишни разходи и общи стойности в НПРД, както и в съответствие с чл. 72, параграф 4 от Регламент(ЕС) 2021/2115, при възможност за частично компенсиране.

Изчислените нива за подпомагане при „Плащания по Натура 2000 и рамковата директива за водите“ са както следва (в лева/ха), 1 евро=1.9558

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Обработваеми земи - Плащания за обработваеми земи	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.4; R.7;	Не
ПЗП Натура 2000 - Плащания за постоянно затревени площи	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.4; R.7;	Не
Трайни насаждения - Плащания за трайни насаждения	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.4; R.7;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Обработваеми земи - Плащания за обработваеми земи

Поради факта, че тази интервенция се прилага за трите основни вида земеползване - пасища, ливади и мери, обработваеми земи и трайни насаждения, изчисляването на компенсациите в зоните по Натура 2000 е направено чрез осредняване при отчитането на размера на пропуснатите ползи и повишени разходи, при възможност за частично компенсиране. Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според изчислението на компенсаторни плащания за обработваеми земи, като направените изчисления на компенсаторните плащания са осреднени и произтичат от режимите и забраните за земеделски дейности разписани в одобрените заповеди за обявяване/ планове за управление на защитените зони. Очакваните площи са определени както на базата на анализ на опита през програмния период 2014-2020 г., така и като се вземат предвид използваемите земеделски площи във всички зони от Натура 2000. Отделно от това, сравнително скорошното прилагане на зоните по директива 92/43/ЕИО, допълнително затруднява прогнозирането в годините напред.

Посочена средна единична сума от 46 € / ha

ПЗП Натура 2000 - Плащания за постоянно затревени площи

Поради факта, че тази интервенция се прилага за трите основни вида земеползване - пасища, ливади и мери, обработваеми земи и трайни насаждения, изчисляването на компенсациите в зоните по Натура 2000 е направено чрез осредняване при отчитането на размера на пропуснатите ползи и повишени разходи, при възможност за частично компенсиране. Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според изчислението на компенсаторни плащания за пасища, ливади и мери, като направените изчисления на компенсаторните плащания са осреднени и произтичат от режимите и забраните за земеделски дейности разписани в одобрените заповеди за обявяване/ планове за управление на защитените зони. Очакваните площи са определени както на базата на анализ на опита през програмния период 2014-2020 г., така и като се вземат предвид използваемите земеделски площи във всички зони от Натура 2000. Отделно от това, сравнително скорошното прилагане на зоните по директива 92/43/ЕИО, допълнително затруднява прогнозирането в годините напред.

Посочена средна единична сума от 32 € / ha

Трайни насаждения - Плащания за трайни насаждения

Поради факта, че тази интервенция се прилага за трите основни вида земеползване - пасища, ливади и мери, обработваеми земи и трайни насаждения, изчисляването на компенсациите в зоните по Натура 2000 е направено чрез осредняване при отчитането на размера на пропуснатите ползи и повишени разходи, при възможност за частично компенсиране. Предвид това, няма как да бъде приложена единна форма на плащане. Единичната сума за всеки бенефициент се определя според изчислението на компенсаторни плащания за трайни насаждения, като направените изчисления на компенсаторните плащания са осреднени и произтичат от режимите и забраните за земеделски дейности разписани в одобрените заповеди за обявяване/ планове за управление на защитените зони. Очакваните площи са определени както на базата на анализ на опита през програмния период 2014-2020 г., така и като се вземат предвид използваемите земеделски площи във всички зони от Натура 2000. Отделно от това, сравнително скорошното прилагане на зоните по директива 92/43/ЕИО, допълнително затруднява прогнозирането в годините напред.
Посочена средна единична сума от 95 € / ha

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Обработваеми земи - Плащания за обработваеми земи (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		46,00	46,00	46,00	46,00	46,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.13 (unit: Хектар)		230 000,00						230 000,00
ПЗП Натура 2000 - Плащания за постоянно затревени площи (Безвъзмездни средства - Среден)	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.13 (unit: Хектар)		160 000,00						160 000,00
	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		32,00	32,00	32,00	32,00	32,00		
Трайни насаждения - Плащания за трайни насаждения (Безвъзмездни	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								

средства - Среден)	O.13 (unit: Хектар)		6 500,00						6 500,00
	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		95,00	95,00	95,00	95,00	95,00		
TOTAL	O.13 (unit: Хектар)		396 500,00						396 500,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		16 155 429,00	16 155 429,00	16 155 429,00	16 155 429,00	16 155 429,00		80 777 145,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		6 462 172,00	6 462 172,00	6 462 172,00	6 462 172,00	6 462 172,00		32 310 860,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union								

	contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.A.14 - Подпомагане по Натура 2000 за гори

Intervention Code (MS)	II.A.14
Име на интервенцията	Подпомагане по Натура 2000 за гори
Вид интервенция	ASD(72) - Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания
Общ показател за крайния продукт	O.13. Number of hectares benefitting from support under Natura 2000 or Directive 2000/60/EC
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище с регионални елементи**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Горските територии на РБ попадащи в обхвата на Натура 2000

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.6.9.	Опазване и подобряване на биологичното разнообразие, устойчиво управление на горите	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.33 Дял на общата защитена зона по „Натура 2000“ съгласно подпомогнатите ангажименти

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

В България 63 % от площите по Натура 2000 са в горски територии. Това означава, че 56,7 % от всички български гори са в обхвата на Натура 2000.

Разработено е Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за типове природни местообитания и видове по Натура 2000 в България (Зингстра и др. 2009) и се прилагат Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000.

Тази интервенция има за цел да се поддържа или възстанови благоприятното природозащитно състояние на видовете и природните местообитания, за които са обявени съответните зони. Това включва намаляване на традиционното горскостопанско въздействие върху горите, чрез промяна в традиционните дървопроизводствени, лесовъдски цели; да се стимулира опазването естествения им характер, чрез подпомагане на съхраняването на естествени, природосъобразни видов състав и структура на насажденията и да се подобрят условията за поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие, чрез създаване на необходимите за това екологични условия. По нея ще се компенсират собствениците и стопани на горски територии в Натура 2000 за пропуснатите ползи, които произтичат от въведените следни ограничения:

• Запазване и увеличаване на площта на горите във фаза на старост;

• Опазване гнездовите местообитания на дневни и нощни грабливи птици и черен щъркел;

• Трайно маркиране и запазване на минимум 6 бр./ха живи биотопни дървета (приоритетно над 22 см, единично срещащи се и/или видове, които служат като хранителна база и/или убежище), както и площта в обсега на короните им;

• Трайно маркиране и запазване на дървета с хралупи и гнезда в насаждението, които служат за убежища на редки и защитени видове;

• Оставяне без стопанско ползване на защитни/буферни ивици с ширина минимум 20 м., мерено от границите на насаждението с постоянни водни течения, влажни зони, естествени открити площи, инфраструктурни обекти, и селищни образования;

• Поддържане на стояща и лежаща мъртва дървесина в обем минимум 15% от запаса на насаждението;

• Оставяне без стопанско ползване на гори върху терени/дерета с наклон по-голям от 35°;

• Оставяне без стопанско ползване на най-малко 10 % от площта на насаждението, с което се кандидатства.

• Увеличаване на възобновителния период на възобновителните сечи с един клас на възраст или трансформация на насажденията в т.н. „постоянна гора“ по смисъла на чл. 35е от Наредба 8 за сечите в горите на Р. България.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими бенефициенти:

1. Физически лица, еднолични търговци, юридически лица собственици на горски територии , попадащи в обхвата на Натура 2000;

2. Общини и местни поделения на вероизповеданията собственици на горски територии , попадащи в обхвата на Натура 2000;

3. Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, управляващи горски територии , попадащи в обхвата на Натура 2000;.

Условия за допустимост за бенефициентите:

• Всички кандидати трябва да докажат собственост на горската територия, с която кандидатстват за подпомагане;

• Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения трябва да докажат правото си управляват съответната горска територия;

• Размерът на минималната горската територия трябва да бъде както следва:

- За физически лица и еднолични търговци – 1.0 ха;

- За юридически лица и местни поделения на вероизповеданията - 5.0 ха;

- За общини – 10 ха;

- За Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения – 500 ха.

• Всички кандидати трябва да представят утвърден горскостопански план или програма;

• Компенсациите се изплащат въз основа на пропуснати ползи, въведени от ограниченията в следствие на приетите режими за стопанисване на горите в Натура 2000.

Условия за допустимост за площта:

• Подпомагат се само горски територии попадащи в обхвата на Натура 2000;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

ИСАК базирана интервенция

Eligibility specificity related to regions, for each region concerned where appropriate

Неприложимо

O13 What area is eligible?

☐Natura 2000 agricultural area

☒Natura 2000 forest area

☐Other delimited nature protection areas with environmental restrictions applicable to farming or forests which contribute to the implementation of Article 10 of Directive 92/43/EEC

☐Agricultural areas included in river basin management plans (Water Framework Directive)

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

List of relevant GAEC and SMR

Код	Описание

List of relevant mandatory national standards

Неприложимо

Link between GAEC, SMR and national standards with the intervention

Неприложимо

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Type of payment

☒ unit cost based on additional costs and income foregone

☐ transaction cost included

☐ one off payment

☐ lump sum

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя под формата на годишни плащания на хектар гора.

Calculation method

Методологията за определяне на компенсаторните плащания е в процес на разработка и ще бъде представена допълнително.

Стойността на плащането в евро е изчислено с курс 1 евро=1,95583 лева.

Additional explanation

Плащането е на хектар. Ставката е с компенсаторен характер и покрива допълнителните разходи и пропуснати приходи. Размерът на компенсаторното плащане се базира на определяне на пропуснатите ползи и допълнителните разходи за горските стопани, вследствие на спазване на разписаните забрани и ограничения. Ако е необходимо, текстът ще бъде допълнен след изготвянето на методиката и нивата на компенсиране.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☒ Да ☐ Не ☐ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

По тази интервенцияя ще се компенсират собствениците и стопани на горски територии в Натура 2000 за пропуснатите ползи, които произтичат от въведените следни ограничения:

- Запазване и увеличаване на площта на горите във фаза на старост;
- Опазване гнездовите местообитания на дневни и нощни грабливи птици и черен щъркел;
- Трайно маркиране и запазване на минимум 6 бр./ха живи биотопни дървета (приоритетно над 22 см, единично срещащи се и/или видове, които служат като хранителна база и/или убежище), както и площта в обсега на короните им;
- Трайно маркиране и запазване на дървета с хралупи и гнезда в насаждението, които служат за убежища на редки и защитени видове;
- Оставяне без стопанско ползване на защитни/буферни ивици с ширина минимум 20 м., мерено от границите на насаждението с постоянни водни течения, влажни зони, естествени

открити площи, инфраструктурни обекти, и селищни образования;

- Поддържане на стояща и лежаща мъртва дървесина в обем минимум 15% от запаса на насаждението;
- Оставяне без стопанско ползване на гори върху терени/дерета с наклон по-голям от 35°;
- Оставяне без стопанско ползване на най-малко 10 % от площта на насаждението, с което се кандидатства.
- Увеличаване на възобновителния период на възобновителните сечи с един клас на възраст или трансформация на насажденията в т.н. „постоянна гора“ по смисъла на чл. 35е от Наредба 8 за сечите в горите на Р. България.

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
SO6N9I2 - Плащания за Натура 2000 в гори	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден	BG;	R.33;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

SO6N9I2 - Плащания за Натура 2000 в гори

Тази интервенция не е прилагана до момента на територията на РБ. Планираният Output Indicator ще се отчита в ха. Разпределението по финансови години е на база годишни плащания за период от 5 години.

Методологията и компенсациите с в процес на изготвяне. Прогнозните максимални плащания са около 100 евро/ха. Поради тези причини използваме максималните плащания за изчисляване на годишните Financial allocation и Total planned outputs.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
SO6N9I2 - Плащания за Натура 2000 в гори (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00			
	O.13 (unit: Хектар)	60 000,00							60 000,00
TOTAL	O.13 (unit: Хектар)	60 000,00							60 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00			15 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00			6 000 000,00

	EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation

II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства

Intervention Code (MS)	II.Г.1
Име на интервенцията	Инвестиции в земеделските стопанства
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства
XCO Междуведомствена цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.6.	Оптимизиране на възможностите за напояване за намаляване на негативните последици от проявление	среден приоритет	Да
П.10.5	Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на	Висок приоритет	Да
П.2.2.	Подобряване на производителността и добивите на малки и средни стопанства в секторите на селското	среден приоритет	Да
П.2.3.	Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства	среден приоритет	Да
П.2.6.	Модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, насърчаване на	висок приоритет	Да
П.8.1.	Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика	Среден	Да
П.9.7.	Намаляване употребата на	Много висок	Да

	антимикробни средства в селското стопанство		

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.9 Дял на земеделските стопани, получаващи подпомагане за инвестиции с цел преструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Развитието на брутнатат добавена стойност от земеделие е функция на различни фактори, но най-важните са структурата на производство, производителността, стопанската структура, цените на продукцията, маркетинга, производствените разходи, капитализацията, икономическото състояние на производствените единици и др. Земеделското производство в България се характеризира с ниска конкурентоспособност, намаляване на производството и ниска добавена стойност, което е най-ясно изразено в секторите на производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни.

Зеленчукопроизводството в страната се отличава с рязко свиване набрутната продукция и намаляване на добавената стойност през периода 2007-2016 г., което се дължи на ниската възвръщаемост и занижена нормата на печалба. Основната причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-висока производителност, проблеми с напояването, липсата на съвременна техника, недостигът на работна ръка, липсата на организираност и затруднен достъп до пазара.

В овощарството също се наблюдава непрекъснато намаление на брутната продукция и добавената стойност през годините на прилагане на ОСП.Стопанската структура в този секторе влошена, като в средния клас по икономически размер са само около 10% от специализираните стопанства. Недобрата хидромелиоративна система води до силна зависимост на производството на български плодове от климатичните фактори и до неустойчиво производство през годините.

В същото време, все по-важна роля в конкурентните условия започват да играят способността на производителя да разполага с нови технологии и иновативни решения, позволяващи му производство на продукция с нови качества и при по-добри ценови характеристики.

Млечното животновъдство в страната се характеризира с намаляване на поголовието и обема на производството. Липсата на ефективен размер на стопанствата, който да гарантира икономии от мащаба, добра производителност, стабилна възвращаемост е една от причините за влошеното състояние на сектора.

Подобно е състоянието и в месодайното говедовъдство, където икономическият потенциал на специализираните стопанства намалява през периода, а същинското угояване на животни е застъпено в много малък процент и то преобладаващо в специализираните стопанства с типични месодайни породи.

Тенденции в развитието на секторите за производство на зеленчуци, плодове и преживно животновъдство обуславят необходимостта от целенасочена подкрепа за преодоляване на основните предизвикателства в тези сектори, което би довело до увеличение на тяхната конкурентоспособност.

От друга страна много от индустриално отглежданите етерично-маслени култури предоставят добри възможности за диверсификация на специализираните в полските култури средни по размер стопанства, което е подкрепено и от подходящите почвено-климатични условия. Производството на розов цвят и масло е един от малкото сектори в страната, където площите се увеличават понастоящем в сравнение с годините преди 1990 г., което се дължи на добрата доходност, атрактивна изключително за малките и средни фамилни стопанства, което от своя страна формира потенциал за допълнително развитие на веригата на стойността особено при по-добра интеграция на тези производства с парфюмерийната, козметична и фармацевтична индустрия, по-голяма част от създаваната стойност може да остава в страната

В разглеждания период между 2007-2017 г. се наблюдава увеличаване дела на сектори, които изискват по-ниски вложения на единица площ, откъдето се получава и по-ниска възвращаемост. Нискоразходните на площ производства увеличават своя дял, там се постига подобряване на ефективността - с по-малко вложени ресурси се постига по-висок резултат. От друга страна, интензивните, с високи разходи на площ сектори в българското земеделие отбелязват регрес. Ниската разходна интензивност в земеделието води до намаляване на добивите на земеделските стопани в резултат от използването на некачествени семена и посадъчен материал. Използване на сертифицирани (качествени) семена и посадъчен материал, в съчетание с другите, определящи ефективното производство, фактори (техника, работна сила и т.н.), е предпоставка за произвеждане на конкурентоспособна продукция, с възможности за добра реализация на пазара.

От друга страна съществуват много на брой относително малки и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие. Разрастване на тяхното производство чрез подходяща публична подкрепа ще доведе до подсилване на групата от средните по размер стопанства, които са по-жизнеспособни. Чрез подпомагането на тези стопанства следва да се постигне по – висока производителност, възвращаемост и рентабилност, която да гарантира повишаването на производителността и реализирането на икономии от мащаба.

За периода 2015-2017 г. факторната доходност към разходите за амортизации на основен капитал в България е около 13 евро на единица капиталов разход, докато в ЕС-28 този показател е 2,8 евро за единица, което показва, че нивата на капиталовите разходи у нас са много по-ниски отколкото в ЕС. Високото съотношение между факторна доходност и разходите за използване на капитала показва много по-ниската обезпеченост с техника и технологии в българското земеделие, което е пречка за подобряване на продуктивността, производителността и оттам на конкурентоспособността на отрасъла.

Разходите за амортизации в българското земеделие растат през последните години, но са доста по-ниски от тези в ЕС, което се дължи на по-ниската капитализация и обезпеченост с дълготрайни материални активи, основно в малките и средни стопанства Тези класове стопанства са в затруднено положение, с недостиг на капиталов ресурс, за да разширят производството и да осъвременят производствените си мощности, за да увеличат продуктивността и да намалят зависимостта си от работна сила.

Налице е необходимостта от внедряване на нови технологии и в средните стопанства, които са пазарно ориентирани и насочени към инвестиции и диверсификация на производствата.

От друга страна иновациите и новите технологии, включително в дигиталната област, се отличават с високи цени и високи разходи за внедряване. Големите и добре капитализирани стопанства са естествената целева група, където този тип земеделие най-лесно и бързо може да се развие. Тези стопанства могат да отговорят на условията за целесъобразност, ефективност и капацитет на посрещнати разходи по съфинансиране на иновативни технологии и модернизация на производството.

Поради затрудненията в осигуряването на работна ръка за селскостопанското производство трябва да се търсят възможности за автоматизация на работните процеси с цел увеличаване производителността на животновъдните и растениевъдите стопанства. Това се налага поради трудното намиране на работна ръка в земеделските райони. При полските култури е идентифицирана необходимостта от инвестиции в модернизация на машини, инвентари, приложения и уеб-инструменти за цифровизация на земеделието.

Приоритетно насочване на подкрепата

·С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за селскостопански дейности на определените в анализа като приоритетни сектори, ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия, включително чрез определяне на делегирани бюджети за „малки земеделски стопанства“ и дейности свързани с биологично производство.

·В съответствие с чл. 79 от Регламент (ЕС) №2021/2115 при разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Също така ще бъде определен минимален размер на точките по критериите за оценка, под които

размер проектните предложения няма да бъдат допустими за финансова подпомагане по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Категории земеделски стопанства, допустими за подпомагане по настоящата интервенция:

·Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;

·Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;

·Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро.

Земеделски стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

·да са физически лица или;

·да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.;

·„средни“ и „големи“ земеделски стопанства - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 36 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

·„малки“ земеделски стопанства - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

·да имат приход/доход от земеделска дейност и/или приход/доход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ и/или публична финансова помощ за извършваната от тях селскостопанска дейност;

·да имат минимален стандартен производствен обем /СПО/ на земеделското стопанство над 8 000 евро;

·да имат разработен бизнес план за дейностите в земеделското стопанство и доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Групи и организации на производители, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

·да са признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители;

·да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти;

·да имат разработен бизнес план за дейностите в групата/организацията на производители и доказващ подобряване на дейността й чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство:

·да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за посочените продукти;

·да имат разработен бизнес план за дейностите в обединението и доказващ подобряване на дейността му чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

<u>Условия за допустимост на дейностите:</u>

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва:

·Да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

·Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции.

·Да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

·Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план;

·За колективни инвестиции - да са свързани с основната земеделска дейност по производство и/или съхранение на селскостопански продукти, произведени от техните членове, както и подготовка на продукцията за продажба;

·Инвестициите за напояване трябва да са в съответствие с Плана за управление на речните басейни /ПУРБ/ и трябва да са съвместими с постигането на добро състояние на водните обекти, съгласно Директива 2000/60/ЕО;

·Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства;

·Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.

·По-специално не се финансират дейности и инвестиции в напоителни системи, които не допринасят за постигането или запазването на доброто състояние на свързаното водно тяло или тела в съответствие с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ).

·Подпомагат се дейности и инвестиции в напоителни системи в нови и съществуващи напоявани площи, при условие че същите съответстват на чл. 73 и чл. 74 от Регламент (ЕС) 2021/2015 от 02 декември 2021 година.

·Подпомагат се дейности и инвестиции, които осигуряват възможност за измерване на потреблението на вода на равнището на подпомаганата инвестиция;

·В случай на дейности и инвестиции свързани с обект от подпочвени или повърхностни води, чието състояние е определено като недобро в съответния план за управление на речния басейн, свързани с количеството на водите трябва да е налице ефективно намаляване на потреблението на вода, допринасящо за постигането на добро състояние на тези водни обекти. В случай на дейности и инвестиции свързани с обект от подпочвени или повърхностни води, чието състояние е определено като недобро се подпомагат дейности и инвестиции, които осигуряват най-малко XX% потенциална икономия на вода и XX% ефективно намаляване на потреблението на вода (*процентните нива ще бъдат посочени допълнително*);

Това изискване не се прилага за инвестиция в съществуващо съоръжение, която засяга единствено енергийната ефективност, нито до инвестиция за създаване на резервоар, нито до инвестиция в използване на рециклирана вода, която не засяга обект от подпочвени или повърхностни води

·Подпомагат се инвестиции в използването на рециклирана вода като алтернативно водоснабдяване само ако снабдяването и използването на такива води е в съответствие с Регламент (ЕС) 2020/741 на Европейския парламент и на Съвета.

·Предоставя се подкрепа за инвестиции, които водят до нетно увеличение на напоявaната площ, засягаща обект от подпочвени или повърхностни води, само ако състоянието на водния обект не попада в категория по-ниска от „добро състояние“ в съответния план за управление на речния басейн поради съображения, свързани с количеството на водите. Както и анализ на въздействието

върху околната среда сочи, че инвестицията няма да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда.

·Инвестиции в създаването или разширяването на резервоар за целите на напояването, се подпомагат само ако това не води до значително отрицателно въздействие върху околната среда.

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 и чл.74 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☒ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя по реда на чл. 73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 от 02 декември 2021 година.

·Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“;

·Финансовата помощ е в размер до 40 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „средно земеделско стопанство“;

·Финансовата помощ е в размер до 30 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „голямо земеделско стопанство“;

·В зависимост от размера на финансовата помощ за отделните категории земеделски стопанства, същата може да се увеличи с до 25 % за проектни предложения представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани;

·Финансовата помощ може да се увеличи с до 5 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори определени в анализа към СП;

·Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

·Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „малко земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 125 000 евро;

·Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за „малко земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията е до 125 000 евро.

·Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „средно земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до

250 000 евро;

·Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за „средно земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията е до 125 000 евро.

·Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „голямо земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 500 000 евро;

·Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за „голямо земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията е до 250 000 евро.

·Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 500 000 евро;

·Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията е до 750 000 евро.

Additional explanation

В рамките на интервенцията е допустимо предоставянето на авансово плащане, в размер до 50% от стойността на одобрената финансова помощ по проектното предложение.

Подкрепа по интервенцията може да се предоставя и под формата на финансови инструменти.В случай на комбинация от финансов инструмент и безвъзмездна помощ, общият размер на подкрепата, изчислен като сумата от брутния еквивалент на безвъзмездната помощ и безвъзмездната помощ към общия бюджет на проекта, не трябва да надвишава съответния процент на подкрепа, определен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115 г

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Недопустими дейности и разходи посочени в раздел 4.7.1., включително разходи за инвестиции в напояване, които не съответстват на чл.74, от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година.

Does the investment contain irrigation?

☒ Да ☐ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията „Инвестициите в земеделски стопанства“ е в съответствие с т. 11 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като:

1. Правила за отпускане на плащанията са съобразени с основните параметри, заложени в Стратегическия план. При тази интервенция могат да се реализират само видовете операции, които ще допринесат за подобряване на конкурентоспособността на земеделското стопанство и ориентацията му към пазара в резултат на неговото преструктуриране;

2. Размерът на плащанията не зависи от вида, обема и цената на продукцията през годините на реализация на инвестицията, а от самата инвестиция;

3. Плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията и са обвързани с периода на изпълнени на проекта.

4. Плащанията не налагат или по никакъв начин не определят селскостопанските продукти, които трябва да бъдат произведени от получателите, освен да изискват от тях да не произвеждат определен продукт.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO30 - Подпомагане на земеделски стопанства	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.9;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO30 - Подпомагане на земеделски стопанства

Средната стойност на финансовата помощ за едно проектно предложение е базирана на данни от прилагането през предходните програмни периоди, като са отчетени максималните нива на разходите за отделните проекти в настоящата интервенция в сравнение със сходни такива прилагани през предходните периоди. Максималните нива на подпомагане и размера на разходите за отделните проекти са намалени в сравнение с предоставяните такива в рамките на ПРСР 2014-2020. При определяне на стойностите за взети предвид отделните категории земеделски стопанства предвидени за подкрепа, съобразно техните стандартни производствени обеми/стандартна продукция. Отчетени са също така и предложените граници по отношение на финансовите параметри на проектите за отделните групи кандидати. Взети са предвид и определените лимити и граници за финансиране на разходи за земеделска техника за отделните категории земеделски стопанства и допустими кандидати. При определяне на средния единичен размер на разходите средната стойност е съобразена и с възможните увеличения на разходите в рамките на програмния период.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO30 - Подпомагане на земеделски стопанства (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		99 983,00	99 983,00	99 983,00	99 983,00	99 983,00	99 983,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	
	O.20 (unit: Operations)		82,00	329,00	494,00	412,00	741,00	412,00	2 470,00
TOTAL	O.20 (unit: Operations)		82,00	329,00	494,00	412,00	741,00	412,00	2 470,00
	Annual indicative financial allocation (Total		8 229 744,00	32 918 975,00	49 378 463,00	41 148 719,00	74 067 694,00	41 148 719,00	246 892 314,00

	public expenditure in EUR)								
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		3 291 897,60	13 167 590,00	19 751 385,20	16 459 487,60	29 627 077,60	16 459 487,60	98 756 925,60
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total								

	public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.1.1. - Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда

Intervention Code (MS)	II.Г.1.1.
Име на интервенцията	Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.3	П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство	Среден	Да
П.4.5.	Прилагане на нискоинтензивни земеделски практики - консервационно, интегрирано и биологично земеделие	Много висок	Да
П.4.6.	Увеличаване на производството на биомаса с животински произход	Среден	Да
П.5.6.	Намаляване на емисиите на амоняк от селското стопанство	Висок	Да
П.5.7.	Намаляване на натиска от селското стопанство върху водните ресурси чрез подбряване на водния баланс	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.16 Share of farms benefitting from CAP investment support contributing to climate change mitigation and adaptation, and to the production of renewable energy or biomaterials

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Основни фактори в селското стопанство, свързани с отделяне на парникови газове в атмосферата, са обработването на земеделската земя, използването на оборския тор, отпадъци от растителен и животински произход, както и опожаряването на стърнищата. Чрез прилагането на различни

практики, може да бъде постигнато ограничаване отделянето на емисии на ПГ от почвите, както и за запазване на органичното вещество. Тези практики могат да бъда насочени към минимални или нулеви почвообработки, управлението на оборски тор, намаляване на метановите емисии от биологична ферментация в животновъдството, компостиране и оптимизиращо използването на растителни остатъци в селското стопанство, намаляването на емисиите от амоняк във въздуха и емисиите, генерирани от оборския тор, може да се постигне чрез, прецизни технологии за торене, инвестиции в управлението на оборския тор и въвеждане на нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор в стопанства и/или мерки посочени в Правилата за добра земеделска практика за контролиране на емисиите от амоняк във въздуха, отделени от селскостопански източници. От друга страна използването на енергия от възобновяеми източници е изключително важно, за да може да се намалят емисиите си на парникови газове. Основни източници на биомаса са селското стопанство (земеделие и животновъдство) и горското стопанство, като преработката на растителните и животински отпадъци изисква специализирано оборудване и инвестиции. Интервенцията ще бъде насочена и към дейности свързани с подобряване на енергийната ефективност на земеделските стопанства.

Биологичното земеделие също е ключов елемент във връзка с опазването на околната среда, и по-конкретно насърчаване на практиките и методите, които ограничават използването на продукти за растителна защита в сравнение с конвенционалните методи за производство.

Също така намаляването на текущите поливни норми и подобряване на показателите за обработваемите земи в България би могло да бъде измеримо чрез въвеждане на модел, който цели да намали от една страна разходите за вода чрез прецизно определяне на необходимостта й, като едновременно изпълнява заложените в регламента цели и надгражда базовите изисквания от условността. В земеделските стопанства могат да се насърчат използването на техника за прилагане, изграждане на съоръжения за събиране на вода с потенциално доказуема екологична насоченост по отношение на устойчивата употреба на вода.

Интервенцията е насочена към инвестиционна подкрепа, свързана с околна среда и климат и има за цел да допринесе за постигане на специфичните цели, установени в член 6, параграф 1, буква „г“ и буква „д“ от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета.

Приоритетно насочване на подкрепата

1.С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за селскостопански дейности на определените в анализа като приоритетни сектори, ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия, включително чрез определяне на делегирани бюджети за „малки земеделски стопанства“ и дейности свързани с биологично производство.

2.В съответствие с чл. 79 от Регламент (ЕС) №2021/2115 при разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Също така ще бъде определен минимален размер на точките по критериите за оценка, под които размер проектните предложения няма да бъдат допустими за финансова подпомагане по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Категории земеделски стопанства, допустими за подпомагане по настоящата интервенция:

1.Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;

2.Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;

3.Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро.

Земеделски стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

1.да са физически лица или;

2.да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.

3.„средни“ и „големи“ земеделски стопанства - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 36 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

4.„малки“ земеделски стопанства - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

5.да имат приход/доход от земеделска дейност и/или приход/доход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ и/или публична финансова помощ за извършваната от тях селскостопанска дейност;

6.да имат минимален стандартен производствен обем /СПО/ на земеделското стопанство над 8 000 евро;

7.да имат разработен бизнес план за дейностите в земеделското стопанство и доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Групи и организации на производители, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

1.да са признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации и/или групи на производители;

2.да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти;

3.да имат разработен бизнес план за дейностите в групата/организацията на производители и доказващ подобряване на дейността й чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство:

1.да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за посочените продукти;

2.да имат разработен бизнес план за дейностите в обединението и доказващ подобряване на дейността му чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

<u>Условия за допустимост на дейностите:</u>

Инвестициите, допустими за подпомагане в рамките на интервенцията, трябва:

·Да са свързани с производството на селскостопански продукти, включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

·В съответствие с чл. 93 от Регламент (ЕС) 2021/2115 в рамките на интервенцията се подпомагат дейности и инвестиции, които изцяло са насочени към специфичните цели, установени в член 6, параграф 1, буква „г“ и буква „д“.

·Да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

·Материалните и нематериалните инвестиции, включени в проектното предложение, трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план;

·За колективни инвестиции - да са свързани с основната земеделска дейност по производство и/или съхранение на селскостопански продукти, произведени от техните членове, както и подготовка на

продукцията за продажба;

·Инвестициите свързани с напояване трябва да са в съответствие с Плана за управление на речните басейни /ПУРБ/ както и със специфичните изисквания на чл. 74 от Регламент (ЕС) 2021/2015;

· В случай на дейности и инвестиции свързани с обект от подпочвени или повърхностни води, чието състояние е определено като недобро се подпомагат дейности и инвестиции, които осигуряват най-малко XX% потенциална икономия на вода и XX% ефективно намаляване на потреблението на вода (*процентните нива ще бъдат посочени допълнително*);

Това изискване не се прилага за инвестиция в съществуващо съоръжение, която засяга единствено енергийната ефективност, нито до инвестиция за създаване на резервоар, нито до инвестиция в използване на рециклирана вода, която не засяга обект от подпочвени или повърхностни води

·Допустими за подпомагане са инвестиции в земеделска техника, само в случай, че същите включват комплекс от дейности, които допринасят за опазване на околната среда и климата и съответстват на целите, установени в член 6, параграф 1, буква „г“ и буква „д“ от Регламент (ЕС) 2021/2015;

·Финансова помощ за инвестиции за постигане на съответствие с нововъведени стандарти на Съюза ще се предоставя, като с цел съобразяване с тези изисквания подпомагането може да бъде предоставено в рамките на 24 месеца от датата, на която изискванията стават задължителни за земеделските стопанства;

·Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73, а за инвестиции свързани с напояване и чл.74, от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☒ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя по реда на чл. 73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 от 02 декември 2021 година.

1.Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“;

2.Финансовата помощ е в размер до 40 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „средно земеделско стопанство“;

3.Финансовата помощ е в размер до 30 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „голямо земеделско

стопанство“;

4.В зависимост от размера на финансовата помощ за отделните категории земеделски стопанства, същата може да се увеличи с до 25 % за проектни предложения представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани;

5.Финансовата помощ може да се увеличи с до 10 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори, определени в анализа към СП;

6.Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

7.Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „малко земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 125 000 евро;

8.Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за „малко земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията е до 125 000 евро.

9.Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „средно земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 250 000 евро;

10.Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за „средно земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията е до 125 000 евро.

11.Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „голямо земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 500 000 евро;

12.Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за „голямо земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията е до 250 000 евро.

13.Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 500 000 евро;

14.Максималният размер на допустимите разходи за инвестиции в земеделска техника за един кандидат съответстващ на определението за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията е до 750 000 евро.

Additional explanation

В рамките на интервенцията е допустимо предоставянето на авансово плащане, в размер до 50% от стойността на одобрената финансова помощ по проектното предложение.

Подкрепа по интервенцията може да се предоставя и под формата на финансови инструменти.В случай на комбинация от финансов инструмент и безвъзмездна помощ, общият размер на подкрепата, изчислен като сумата от брутния еквивалент на безвъзмездната помощ и безвъзмездната помощ към общия бюджет на проекта, не трябва да надвишава съответния процент на подкрепа, определен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115 г

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Недопустими дейности и разходи посочени в раздел 4.7.1., включително разходи за инвестиции в напояване, които не съответстват на чл.74, от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година.

Does the investment contain irrigation?

☒ Да ☐ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията „Инвестициите в земеделски стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ е в съответствие с т. 11 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като:

1. Правила за отпускане на плащанията са съобразени с основните параметри, заложени в Стратегическия план. При тази интервенция могат да се реализират само видовете операции, които ще допринесат за подобряване на конкурентоспособността на земеделското стопанство и ориентацията му към пазара в резултат на неговото преструктуриране;

2. Размерът на плащанията не зависи от вида, обема и цената на продукцията през годините на реализация на инвестицията, а от самата инвестиция;

3. Плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията и са обвързани с периода на изпълнени на проекта.

4. Плащанията не налагат или по никакъв начин не определят селскостопанските продукти, които трябва да бъдат произведени от получателите, освен да изискват от тях да не произвеждат определен продукт.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO39 - Подкрепа за земеделски стопани за инвестиции за опазване на околната среда	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.16;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO39 - Подкрепа за земеделски стопани за инвестиции за опазване на околната среда

При определяне на стойностите за взети предвид отделните категории допустими за подпомагане кандидати, допустимите за подпомагане дейности и предложените финансови условия. Максималният размер на разходите за проект са намалени в сравнение с предоставяното подпомагане в рамките на ПРСР 2014-2020. При определяне на средния единичен размер на разходите средната стойност е съобразена и с възможните увеличения на разходите в рамките на програмния период.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO39 - Подкрепа за земеделски стопани за инвестиции за опазване на околната среда (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		128 870,00	128 870,00	128 870,00	128 870,00	128 870,00	128 870,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	
	O.20 (unit: Operations)		27,00	109,00	164,00	137,00	246,00	137,00	820,00
TOTAL	O.20 (unit: Operations)		27,00	109,00	164,00	137,00	246,00	137,00	820,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 527 033,00	14 108 132,00	21 162 198,00	17 635 165,00	31 743 298,00	17 635 165,00	105 810 991,00
	Annual		1 410 813,00	5 643 253,00	8 464 879,00	7 054 066,00	12 697 319,00	7 054 066,00	42 324 396,00

	indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which								

	needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.2 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти

Intervention Code (MS)	II.Г.2
Име на интервенцията	Инвестиции за преработка на селскостопански продукти
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Териториалният обхват на проектните предложения, включващи инвестиции в преработка на продукти от Приложение № I от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) е територията на Република България. Териториалният обхват на проектните предложения, включващи инвестиции в преработка на продукти от приложение № I от ДФЕС в продукти извън приложение № I от ДФЕС или памук е територията на селските райони.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.3.6.	Осигуряване на необходимото количество и качество местни суровини за по-пълно използване на капа	среден приоритет	Да
П.8.1.	Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.37 New jobs supported in CAP projects

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Хранително-вкусовата промишленост (ХВП) е традиционен за страната преработващ подотрасъл, който заема значимо място в структурата на промишлеността, и в националната икономика. За земеделието, хранително-вкусовата промишленост се явява и основен пазар за реализация на продукцията, докато за самата ХВП, земеделието е източник на суровини и доходност.

Като се има предвид и, че над две трети от добавената стойност в ХВП за последните години се формира от производството на „храни“ може да се каже, че за периода 2001-2017 г. хранителната ни индустрия проявява сравнителни конкурентни предимства по отношение на останалите отрасли в националната икономика.

Огромно е значението, което имат суровините за резултатите от дейността на предприятията от

ХВП и особено на тези от секторите производство и преработка на месо, производство на мляко и млечни продукти, преработка и консервиране на плодове и зеленчуци. Това са сектори, които години наред имат проблем с недостига на местни суровини.

В разпределението на добавената стойност по веригата в сектор „Зърно-брашно – хляб и хлебни изделия" доминира първичното производствено звено, като през 2008 г. заема 64% от цялата добавена стойност, а през 2016 г. - 50%. За периода брутната добавена стойност в производството намалява с 11%, което се дължи на спад на цените на пшеницата с 15%. В преработката и търговията е налице устойчива тенденция на нарастване. Налице са и възможности за ускоряване на този процес предвид високата степен на самозадоволяване в сектора на зърнените култури и наличието на сравнителни конкурентни предимства на външния пазар на преработващите звена в сектора в изследвания период.

В сектор мляко производството отбелязва спад на добавената стойност, намалението е значително. Делът на производството в секторната верига на стойността се свива два пъти. Добавената стойност в преработката и търговията расте. Дяловете на преработката и търговията в разпределението на добавената стойност по веригата на снабдяването с мляко нарастват два пъти за периода.

В сектор производство на червено месо през целия изследван период доминира делът на първичното производство в брутната добавена стойност (БДС). БДС в първичното производство нараства с 29% за изследвания период. Данните за преработката показват неустойчива тенденция на нарастване през изследвания период. Налице са значителни резерви заповишаване на добавената стойност в преработката, която за периода е на относително ниски прагове. Капацитетът на преработвателните предприятия за преработка на червено месо е натоварен частично, което оскъпява продукцията и намалява тяхната конкурентоспособност. Една от причините за това е и високата степен на самозадоволяване, която се отчита в отрасъла, като по-голямата част от производството на телешко и говеждо месо се консумира директно в стопанствата и въобще не достига до преработвателите, което води до пропуснати ползи.

Делът на първичното производство в сектор птиче месо намалява драстично - от 76% през 2008 г. на 28% - през 2016 г. Първичното производство отбелязва устойчив спад през анализирания период. Същевременно в преработката е налице устойчива тенденция на нарастване – брутната добавена стойност нараства три пъти за изследвания период.

По отношение производството на пчелен мед окрупняването на производството и на добитите количества мед се постига и увеличение на продажбите на преработвателните предприятия, които нарастват от около 23% в началото на разглеждания период до около 43% през 2017-2018 г. Причината за това са нарасналите обеми на производство в стопанствата и увеличеният износ на мед през годините, което изисква по-специална подготовка.

Относителният дял на производството на плодове и зеленчуци в секторната верига на стойността се свива значително през изследвания период – от 72% през 2008 г. до 41% през 2016 г. Влошават се условията за оцеляване, инвестиране, иновации и развитие на земеделското производство в този сектор и следователно за осигуряване на достатъчно количество качествена суровина за преработката. Консервната промишленост в изследвания период регистрира пропуснати ползи (отрицателен търговски баланс, нереализирана продукция), които се дължат именно на проблеми със суровинната база. Недостигът на качествена местна суровина е причина преработвателните предприятия да натоварват много малка част от капацитета си, което увеличава разходите за единица продукция, т. е. оскъпява продукцията и намалява тяхната ценова конкурентоспособност.

Производството на етерични масла в страната бележи осезаемо увеличение, като най-голямо е то при розите, лавандулата, маточината, като причината е в търсене на диверсификация на полското производство и добрата доходност при тези нишови продукти, като е налице потенциал за допълнително развитие на веригата на стойността защото при по-добра интеграция на тези производства с парфюмерийната, козметична и фармацевтична индустрия, по-голяма част от създаваната стойност може да остава в страната.

Разпределението на добавената стойност в секторната верига на техническите култури се оказва сравнително стабилно и в него категорично доминира първичното производствено звено. Делът на преработката е нисък и устойчиво намаляващ, което е индикатор за пропуснати ползи по линията

на добавената стойност, още повече като се има предвид, че производството на мазнини от растителен произход има конкурентни предимства на външния пазар. Съществуват значителни резерви за повишаване на добавената стойност в преработката, предвид високите стойности, силната концентрация и качество на производството на маслодайни култури.

По отношение на позицията на секторите на ХВП в създаването и разпределението на добавената стойност в секторните вериги на храните за анализирания период са установени следните неблагоприятни тенденции, пропуснати ползи, неизползвани резерви за повишаване на добавената стойност.

Процесът на създаване на добавена стойност в отрасъла се възпрепятства от ниското равнище на иновации и недостатъчен потенциал за иновационни внедрявания. Решаването на проблема изисква използване на публична подкрепа за трансфер на знания към предприятията (предоставяне на знания, свързани с иновации на продукти, процеси и услуги).

За устойчивото функциониране на ХВП е необходимо разпределение на значителен дял национални производствени фактори и от особено значение е развитието на суровинна база и оптимизирането на икономическите връзки с доставчиците на суровини. Така ще се увеличи ефективността на производството като се намалят високите постоянни разходи в ключови сектри като млекопреработка, консервната промишленост и месопреработка, произтичащи от вече изградените мощности за преработка.

От ключово значение за повишаване на добавената стойност в ХВП е ефективната инвестиционната подкрепа за иновации и модернизиране на предприятията от ХВП, измерена с коефициент на инвестиране.

Огромно е значението, което имат суровините за резултатите от дейността на предприятията от ХВП и особено на тези от секторите производство и преработка на месо, производство на мляко и млечни продукти, преработка и консервиране на плодове и зеленчуци. Това са сектори, които години наред имат проблем с недостига на суровинии поради това имат големи разходи за вносни суровини, което се отразява негативно на всички аспекти на тяхното производство - цени, количество, качество, асортимент.

Приоритетно насочване на подкрепата

· С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за преработка на селскостопански продукти на определените в анализа като приоритетни сектори, ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия, включително чрез определяне на делегирани бюджети за „малки стопанства“ и дейности свързани с биологично производство.

· В съответствие с чл. 79 от Регламент (ЕС) 2021/2115 при разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Също така ще бъде определен минимален размер на точките по критериите за оценка, под които размер проектните предложения няма да бъдат допустими за финансова подпомагане по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Категории земеделски стопанства допустими за подпомагане по настоящата интервенция:

· Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;

· Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;

· Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро;

Кандидатите преработватели на селскостопански продукти, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

· да са физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или други създадени в съответствие със специализирано национално

законодателство.

· да са микро, малки, средни или големи* предприятия, дефинирани съгласно Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията. (*Предприятия, които надвишават критериите посочени в чл. 3, ал. 1 от Закон за малки и средни предприятия);

· за микро и малки предприятия - да осъществяват дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните* /*ако закона е приложим за съответната дейност/ от най – малко 24 месеца без прекъсване преди подаване на проектното предложение;

· за средни и големи* предприятия - да осъществяват дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните* /*ако закона е приложим за съответната дейност/ от най – малко 36 месеца без прекъсване преди подаване на проектното предложение;

· да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

Кандидати пазари на производители

· да са юридически лица регистрирани по Търговския закон;

· да имат разработен бизнес план за дейностите по проектното предложение, които трябва да съответстват на дейността на пазара на производители съгласно Закона за стоковите борси и тържищата;

Кандидатите групи/организации на производители допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

· да са признати от министъра на земеделието

· да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти произведени от членовете на групата/организацията на производители.

Кандидатите земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

· да са физически лица регистрирани по Търговския закон или;

· да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;

· за земеделски стопанства, съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“ - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

· за земеделски стопанства, съответстващи на определението за „средно земеделско стопанство“, и „голямо земеделско стопанство“ - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 36 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

· да имат минимален стандартен производствен обем /СПО/ на земеделското стопанство над 8 000 евро;

· да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

· преобладаващата част /най – малко 51%/ от предвидените за преработка селскостопански продукти трябва да са произведени в земеделското стопанство на кандидата;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Подпомагане ще се предоставя в рамките на следните производствени сектори свързани с преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук.

· Мляко и млечни продукти, включително яйца от птици;

· Месо и месни продукти;

· Плодове и зеленчуци, включително гъби;

· Пчелен мед;

· Зърнени, мелничарски и нишестени продукти;

· Растителни и животински масла и мазнини;

· Технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки;

· Готови храни за селскостопански животни;

· Гроздова мъст, вино и оцет;

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва са свързани с преработката или маркетинг на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти. Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции.

Резултатът от преработката на селскостопански продукти може да бъде продукт, който не е включен в обхвата на приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз, като проектното предложение трябва да е в съответствие с избрания режим за прилагане на държавна помощ по интервенцията.

· Инвестициите включени в проектното предложение, трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

· Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите по преработка на селскостопански продукти, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план;

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☒ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Нива на подпомагане за преработватели на селскостопански продукти, които са микро, малки, средни или големи* предприятия по ЗМСП:

· Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово

подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за микро и малко предприятие;

· Финансовата помощ е в размер до 40 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за средно предприятие;

· Финансовата помощ е в размер до 30 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението голямо* предприятие;

· Финансовата помощ може да се увеличи с до 5 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори определени в анализа към СП.

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за микро или малко предприятие за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 200 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за средно предприятие за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 500 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за голямо* предприятие за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 000 000 евро;

Нива на подпомагане за земеделски стопани, групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани създадени по специализирано законодателство:

· Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“;

· Финансовата помощ е в размер до 40 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „средно земеделско стопанство“;

· Финансовата помощ е в размер до 30 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „голямо земеделско стопанство“;

· В зависимост от размера на финансовата помощ за отделните категории земеделски стопанства, същата може да се увеличи с до 25 % за проектни предложения представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани;

· Финансовата помощ може да се увеличи с до 5 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори определени в анализа към СП.

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „малко земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 200 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „средно земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 500 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „голямо земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 000 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 2 000 000 евро;

Нива на подпомагане за пазари на производители:

· Финансовата помощ е в размер до 65 % от общия размер на допустимите за финансово

подпомагане разходи за проектни предложения за пазари на производители;

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 2 000 000 евро;

Additional explanation

В рамките на интервенцията е допустимо предоставянето на авансово плащане, в размер до 50% от стойността на одобрената финансова помощ по проектното предложение.

Подкрепа по интервенцията може да се предоставя и под формата на финансови инструменти.В случай на комбинация от финансов инструмент и безвъзмездна помощ, общият размер на подкрепата, изчислен като сумата от брутния еквивалент на безвъзмездната помощ и безвъзмездната помощ към общия бюджет на проекта, не трябва да надвишава съответния процент на подкрепа, определен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115 г

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☐ Не ☒ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Преработка на продукти от приложение № I от ДФЕС в продукти извън приложение № I от ДФЕС или памук

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Недопустими разходи посочени в раздел 4.7.1

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на Регламент (ЕС) №2021/2115 и е в съответствие с приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство.

Инвестиции за преработка на селскостопански продукти са в съответствие с т. 11 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като:

1. Правила за отпускане на плащанията ще са съобразени с основните параметри, заложени в Стратегическия план и са насочени към подобряване на конкурентоспособността на предприятията в хранително-вкусовата промишленост;

2. Размерът на плащанията не зависи от вида, обема и цената на продукцията през годините на реализация на инвестицията, а от самата инвестиция;

3. Плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията и са обвързани с периода на изпълнени на проекта.

4. Плащанията не налагат или по никакъв начин не определят селскостопанските продукти, които

трябва да бъдат произведени от получателите, освен да изискват от тях да не произвеждат определен продукт.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO31 - Подпомагане на инвестиции за преработка на селскостопански продукти	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.37;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO31 - Подпомагане на инвестиции за преработка на селскостопански продукти

Средната стойност на финансовата помощ за едно проектно предложение е базирана на данни от прилагането на сходни видове подпомагане от предходните програмни периоди. Отчетени са максималните нива на разходите за отделните проекти в настоящата интервенция в сравнение със идентичните такива прилагани през предходните периоди.

Максималните нива на подпомагане и размера на разходите за отделните проекти са намалени в сравнение с предоставяното подпомагане в рамките на ПРСР 2014-2020.

При определяне на стойностите за взети предвид отделните категории допустими за подпомагане кандидати, за които от своя страна се предвижда да се прилагат различни ограничения по отношение на финансовите параметри на проектите. При определяне на средния единичен размер на разходите средната стойност е съобразена и с възможните увеличения на разходите в рамките на програмния период.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO31 - Подпомагане на инвестиции за преработка на селскостопански продукти (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		160 977,00	160 977,00	160 977,00	160 977,00	160 977,00	160 977,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	
	O.24 (unit: Operations)		62,00	248,00	372,00	310,00	559,00	310,00	1 861,00
TOTAL	O.24 (unit: Operations)		62,00	248,00	372,00	310,00	559,00	310,00	1 861,00
	Annual indicative financial allocation (Total		9 993 260,00	39 973 041,00	59 959 562,00	49 966 302,00	89 939 343,00	49 966 302,00	299 797 810,00

	public expenditure in EUR)								
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		3 997 304,00	15 989 216,00	23 983 825,00	19 986 521,00	35 975 737,00	19 986 521,00	119 919 124,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total								

	public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.2.1 - Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда

Intervention Code (MS)	II.Г.2.1
Име на интервенцията	Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Да ES rebate system: Не Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Териториалният обхват на проектните предложения, включващи инвестиции в преработка на продукти от Приложение № I от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) е територията на Република България. Териториалният обхват на проектните предложения, включващи инвестиции в преработка на продукти от приложение № I от ДФЕС в продукти извън приложение № I от ДФЕС или памук е територията на селските райони.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.3	П.4.3.Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.16 Share of farms benefitting from CAP investment support contributing to climate change mitigation and adaptation, and to the production of renewable energy or biomaterials

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Очаква се въздействието върху компонентите на околната среда все повече да засяга икономическата дейност. То може да причини екстремни метеорологични условия, да се отрази неблагоприятно на човешкото здраве и да понижи достъпността на природните ресурси. Опазването на природния капитал на ЕС, преходът към ресурсно ефективна икономика и защитата на хората от свързани с околната среда въздействия са основни приоритети. Интервенцията има за цел да се стимулира преработвателните предприятия чрез екологични инвестиции, чрез създаването на устойчива преработваща промишленост и намаляване замърсяването в резултат на производството. Превръщането на предизвикателствата, свързани с климата и околната среда, във възможности ще направи прехода справедлив и приобщаващ за всички.

Чрез интервенцията може да се постигне социално благосъстояние, като същевременно се намалят рисковете за околната среда и екологичните заплахи. Преработвателните предприятия ще се

ангажират с устойчиво развитие, което гарантира дългосрочна рентабилност, включително ще се насърчи развитието на различни производства, базирани на алтернативни производствени процеси, които могат да намалят екологичния отпечатък от дейността. Интервенцията ще предоставя възможност и за подкрепа на дейности, насочени към по-добро оползотворяване на остатъците от селскостопанското производство с цел насърчаване на биоикономиката и кръговата икономика.

Чрез интервенцията ще се подпомагат единствено инвестиции, свързани с околна среда и климат, като например: пречиствателни съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци, съоръжения за съхраняване или оползотворяване на различни отпадъчни суровини от селскостопански продукти, получени в резултат на извършваната преработка, инсталации за пречистване на отпадъчни води в преработката и маркетинга, инсталации за ВЕИ за производство на енергия за собствено потребление, включително такива използващи биомаса, включително инвестиции и дейности свързани с подобряване на енергийната ефективност на съществуващи предприятия.

Чрез осигуряването на специфична инвестиционна подкрепа при преработката на селскостопански продукти целта е чрез интервенцията да се допринесе за постигане на специфичните цели, установени в член 6, параграф 1, буква „г“ и буква „д“ отРегламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета.

Приоритетно насочване на подкрепата

· С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за преработка на селскостопански продукти на определените в анализа като приоритетни сектори, ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия, включително чрез определяне на делегирани бюджети за „малки стопанства“ и дейности свързани с биологично производство.

· В съответствие с чл. 79 от Регламент (ЕС) 2021/2115 при разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Също така ще бъде определен минимален размер на точките по критериите за оценка, под които размер проектните предложения няма да бъдат допустими за финансова подпомагане по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Категории земеделски стопанства допустими за подпомагане по настоящата интервенция:

· Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;

· Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;

· Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро;

Кандидатите преработватели на селскостопански продукти допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

· да са физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или други създадени в съответствие със специализирано национално законодателство.

· да са микро, малки, средни или големи* предприятия, дефинирани съгласно Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията. (*Предприятия, които надвишават критериите посочени в чл. 3, ал. 1 от Закон за малки и средни предприятия);

· за микро и малки предприятия - да осъществяват дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните* /*ако закона е приложим за съответната дейност/ от най – малко 24 месеца без прекъсване преди подаване на проектното предложение;

· за средни и големи предприятия - да осъществяват дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните* /*ако закона е приложим за съответната дейност/ от най – малко 36 месеца без прекъсване преди подаване на проектното предложение;

· да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и

дейности;

Кандидати пазари на производители

· да са юридически лица регистрирани по Търговския закон;

· да имат разработен бизнес план за дейностите по проектното предложение, които трябва да съответстват на дейността на пазара на производители съгласно Закона за стоковите борси и тържищата;

Кандидатите групи/организации на производители, допустими за подпомагане, трябва да отговарят на следните условия:

· да са признати от министъра на земеделието.

· да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти произведени от членовете на групата/организацията на производители.

Кандидатите земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

· да са физически лица регистрирани по Търговския закон или;

· да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;

· за земеделски стопанства, съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“ - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

· за земеделски стопанства, съответстващи на определението за „средно земеделско стопанство“, и „голямо земеделско стопанство“ - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 36 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;

· да имат минимален стандартен производствен обем /СПО/ на земеделското стопанство над 8 000 евро;

· да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности;

· преобладаващата част /най – малко 51%/ от предвидените за преработка селскостопански продукти трябва да са произведени в земеделското стопанство на кандидата;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Подпомагане ще се предоставя в рамките на следните производствени сектори свързани с преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук.

· Мляко и млечни продукти, включително яйца от птици;

· Месо и месни продукти;

· Плодове и зеленчуци, включително гъби;

· Пчелен мед;

· Зърнени, мелничарски и нишестени продукти;

· Растителни и животински масла и мазнини;

· Технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки;

· Готови храни за селскостопански животни;

Гроздова мъст, вино и оцет;

Инвестициите, допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва са свързани с преработката или маркетинг на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти. Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции.

Резултатът от преработката на селскостопански продукти може да бъде продукт, който не е включен в обхвата на приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз,

като проектното предложение трябва да е в съответствие с избрания режим за прилагане на държавна помощ по интервенцията.

· В съответствие с чл. 93 от Регламент (ЕС) 2021/2115 в рамките на интервенцията се подпомагат дейности и инвестиции, които изцяло са насочени към специфичните цели, установени в член 6, параграф 1, буква „г“ и буква „д“.

· Инвестициите включени в проектното предложение, трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

· Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите по преработка на селскостопански продукти, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план;

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☒ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Нива на подпомагане за преработватели на селскостопански продукти, които са микро, малки, средни или големи* предприятия по ЗМСП:

· Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за микро и малко предприятие;

· Финансовата помощ е в размер до 40 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за средно предприятие;

· Финансовата помощ е в размер до 30 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението голямо* предприятие;

· Финансовата помощ може да се увеличи с до 10 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори определени в анализа към СП.

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за микро или малко предприятие за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 200 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за средно предприятие за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 500 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за голямо* предприятие за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 000 000 евро;

Нива на подпомагане за земеделски стопани, групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани създадени по специализирано законодателство:

· Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“;

· Финансовата помощ е в размер до 40 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „средно земеделско стопанство“;

· Финансовата помощ е в размер до 30 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за кандидати съответстващи на определението за „голямо земеделско стопанство“;

· В зависимост от размера на финансовата помощ за отделните категории земеделски стопанства, същата може да се увеличи с до 25 % за проектни предложения представени от кандидати групи/организации на производители и кооперативни обединения на земеделски стопани;

· Финансовата помощ може да се увеличи с до 10 % за проектни предложения, които се изпълняват в чувствителни сектори определени в анализа към СП.

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „малко земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 200 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „средно земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 500 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „голямо земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 000 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за група/организация на производители или кооперативни обединения на земеделски стопани, за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 2 000 000 евро;

Нива на подпомагане за пазари на производители:

· Финансовата помощ е в размер до 65 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проектни предложения за пазари на производители;

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 1 000 000 евро;

Additional explanation

В рамките на интервенцията е допустимо предоставянето на авансово плащане, в размер до 50% от стойността на одобрената финансова помощ по проектното предложение.

Подкрепа по интервенцията може да се предоставя и под формата на финансови инструменти.В случай на комбинация от финансов инструмент и безвъзмездна помощ, общият размер на подкрепата, изчислен като сумата от брутния еквивалент на безвъзмездната помощ и безвъзмездната помощ към общия бюджет на проекта, не трябва да надвишава съответния процент на подкрепа, определен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115 г

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:
☐ Да ☐ Не ☒ Mixed
Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Преработка на продукти от приложение № I от ДФЕС в продукти извън приложение № I от ДФЕС или памук

Type of state aid instrument to be used for clearence:
☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention
What is not eligible for support?

Недопустими разходи посочени в раздел 4.7.1

Does the investment contain irrigation?
☐ Да ☒ Не
Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)
N/A
Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)
N/A

10 WTO compliance
Зелена кутия
Параграф 11 от приложение 2 към СТО
Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на Регламент (ЕС) №2021/2115 и е в съответствие с приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство. Инвестиции за преработка на селскостопански продукти са в съответствие с т. 11 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като: 1. Правила за отпускане на плащанията ще са съобразени с основните параметри, заложени в Стратегическия план и са насочени към подобряване на конкурентоспособността на предприятията в хранително-вкусовата промишленост; 2. Размерът на плащанията не зависи от вида, обема и цената на продукцията през годините на реализация на инвестицията, а от самата инвестиция; 3. Плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията и са обвързани с периода на изпълнени на проекта. 4. Плащанията не налагат или по никакъв начин не определят селскостопанските продукти, които трябва да бъдат произведени от получателите, освен да изискват от тях да не произвеждат определен продукт.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO40 - Подкрепа на земеделски производители и преработвателни предприятия за инвестиции за опазване на околната среда	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.16;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO40 - Подкрепа на земеделски производители и преработвателни предприятия за инвестиции за опазване на околната среда

При определяне на стойностите за взети предвид отделните категории допустими за подпомагане кандидати, допустимите за подпомагане дейности и предложените финансови условия. Максималният размер на разходите за проект са намалени в сравнение с предоставяното подпомагане в рамките на ПРСР 2014-2020. При определяне на средния единичен размер на разходите средната стойност е съобразена и с възможните увеличения на разходите в рамките на програмния период.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO40 - Подкрепа на земеделски производители и преработвателни предприятия за инвестиции за опазване на околната среда (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		164 539,00	164 539,00	164 539,00	164 539,00	164 539,00	164 539,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	
	O.24 (unit: Operations)		21,00	86,00	129,00	107,00	193,00	107,00	643,00
TOTAL	O.24 (unit: Operations)		21,00	86,00	129,00	107,00	193,00	107,00	643,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 527 033,00	14 108 132,00	21 162 198,00	17 635 165,00	31 743 298,00	17 635 165,00	105 810 991,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 410 813,00	5 643 253,00	8 464 879,00	7 054 066,00	12 697 319,00	7 054 066,00	42 324 396,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.3 - Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони

Intervention Code (MS)	II.Г.3
Име на интервенцията	Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилага на територията на селските райони на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO7 Привличане и запазване на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчиво развитие на стопанска дейност в селските райони
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.7.5.	Улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони и създаване и подпомагане на стартиране	Висок	Да
П.7.6.	Стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в сектори	Среден	Да
П.8.1.	Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика	Среден	Да
П.8.2.	Подобряване на здравните и социалните услуги.	Висок	Да
П.8.4.	Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.39 Брой на селскостопанските предприятия, включително предприятия от сферата на биоикономиката, развити с подпомагане по ОСП

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Икономиката на селските райони се развива в условията на благоприятно влияние на основни макроикономически фактори, които подкрепят устойчивостта на бизнеса и на икономиката. Интервенцията има за цел да обхване микро предприятията, които са основен източник на растежа и създаването на повече работни места, включително диверсификация на икономическите

дейности на земеделските стопани, които преобладават в тези райони. Микропредприятията са ключова предпоставка за наличието на конкуренция и работещи пазари, а оттам и за цялостното икономическо развитие на една страна. В селските райони, микропредприятията са най-развити в секторите „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Транспорт, складиране и пощи“.

Инвестирането в микро предприятия в информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти, могат да бъдат двигатели за създаване на работни места в областта на технологично управление, на технологии за дистрибуция (обединяване на пазарни центрове в дигиталното пространство), с цифровите технологии, информационни продукти за автоматизация и роботизация на производствени процеси и др.

Необходимо е насърчаването на различни производства, базирани на алтернативни производствени процеси, които могат да намалят екологичния отпечатък от дейността. Икономическото развитие в селските райони следва да улесни стопанската дейност и да стимулира дейности за насърчаване на местната конкурентоспособност, постигане на жизненост на населените места в селските райони и качеството и стандарта на живот, както и да се подобри степента на развитие на човешкия капитал и инфраструктура. От друга страна селският туризъм се развива през последните години и постепенно започва да конкурира традиционните видове туризъм в България. За населените места в селските райони, които притежават природни, исторически, културни и екологични дадености, туризмът се превръща в икономическа дейност, която може да оживи местната икономиката. Подходящо е да се развиват алтернативни форми на туризъм, допълващи местата за настаняване. Диверсификацията на икономиката в селските райони може да се постигне чрез развитие на икономически дейности, свързани с търговия, услуги, преработващата промишленост и на дейности, в които по-малкото присъстват предприятия в сектори на индустрията, които допринасят с добавена стойност (изоставане в развитието на предприятия, внедряващи иновации в селските райони.). В селските райони съществува възможност да се развива бизнес насочен към по- добро оползотворяване на остатъците от селскостопанското производство.

Насърчаване на инвестиции в областта на здравеопазването и социалните услуги са ключови за преодоляване на множество здравни проблеми и предизвикателства в селските райони като достъпни, качествени, здравни и социални услуги, преодоляване на здравните и социални неравенства, оптимизиране на извънболничната помощ. Нуждите от здравните услуги могат да се сведат до инвестиране в мобилни здравни услуги максимално близки до здравните нужди на населението. Повишаване на търсенето на дългосрочни грижи сред възрастното население в контекста на демографското застаряване, извеждат на преден план необходимостта от междусекторно взаимодействие и прилагане на интегриран подход в грижата за възрастните хора и хората с увреждания. Социални услуги свързани със социализирането на деца с увреждания и деца с хронични заболявания местната общност може да предлага подходяща инфраструктура за дневни центрове или други подходящи форми за предоставяне на услуги. В дневните центрове могат да се предлагат комплекс от социални услуги, свързани с образователно и професионално обучение, игрови занимания и индивидуални програми или групови програми за социално включване. т.е. обновяване на материалната база за дневни центрове за занимания или спортни площадки адекватни на техните нужди. Също така чрез прилагане на интервенцията има възможност да се стимулират творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции.

С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията, за неземеделските дейности определени в анализа като приоритетни ще бъде разработен подход, който да позволи целево насочване на финансирането.

Приоритетно насочване на подкрепата

С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за селскостопански дейности определени в анализа като приоритетни ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия.

При разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Подпомагане в рамките на интервенцията получават земеделски стопани, микропредприятия и физически лица. В обхвата на интервенцията физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти.

Земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

· да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 24 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност;

· да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;

· да имат седалище на територията на селски район;

· икономическият размер на земеделското стопанство е от над 8 000 евро до 170 000 евро стандартен производствен обем /СПО/, включително;

· да съответстват на определението за „малко“ или „средно“ земеделско стопанство;

Микропредприятия допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

· да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;

· да имат седалище на територията на селски район;

Физическите лица допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

· да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ;

· да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП;

да имат постоянен адрес на територията на селски район;

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва да са свързани с развитие на услуги в различни сектори на икономиката и други производствени неземеделски дейности, производство на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитие на занаяти.

· Инвестициите включени в проектното предложение трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

· Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.

· Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на проекта и предприятието чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя на територията на селските райони в страната в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 само за материални и/или

нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☒ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

· Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи;

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат за периода на прилагане на интервенцията е до 200 000 евро, а максималният размер на допустимите разходи за един проект е до 200 000 евро

Additional explanation

В рамките на интервенцията е допустимо предоставянето на авансово плащане, в размер до 50% от стойността на одобрената финансова помощ по проектното предложение.

Подкрепа по интервенцията може да се предоставя и под формата на финансови инструменти.В случай на комбинация от финансов инструмент и безвъзмездна помощ, общият размер на подкрепата, изчислен като сумата от брутния еквивалент на безвъзмездната помощ и безвъзмездната помощ към общия бюджет на проекта, не трябва да надвишава съответния процент на подкрепа, определен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115 г

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☒ Да ☐ Не ☐ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Подпомагат се дейности, които се осъществят на територията на селски район

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☒ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Недопустими дейности и разходи посочени в раздел 4.7.1, включително:

1. туристически дейности свързани с изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване;

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)
N/A

10 WTO compliance
Зелена кутия
Параграф 11 от приложение 2 към СТО
Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е в съответствие с т.11 от приложение 2 към Споразумението за земеделие на СТО, тъй като:

1. Правила за отпускане на плащанията са съобразени с основните параметри, заложени в Стратегическия план. При тази интервенция могат да се реализират само видовете операции, които ще допринесат за подобряване на конкурентоспособността на земеделското стопанство и микропредприятията в селските райони;

2. Размерът на плащанията не зависи от вида, обема и цената на продукцията през годините на реализация на инвестицията, а от самата инвестиция;

3. Плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията и са обвързани с периода на изпълнени на проекта.

4. Плащанията не налагат или по никакъв начин не определят селскостопанските продукти, които трябва да бъдат произведени от получателите, освен да изискват от тях да не произвеждат определен продукт.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO36 - Подпомагане на бизнеса в селските райони	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.39;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO36 - Подпомагане на бизнеса в селските райони

При определяне на стойностите за взети предвид отделните категории допустими за подпомагане кандидати и допустимите за подпомагане дейности и предложените финансови условия. Максималният размер на разходите за проект са намалени в сравнение с предоставяното подпомагане в рамките на ПРСР 2014-2020. При определяне на средния единичен размер на разходите средната стойност е съобразена и с възможните увеличения на разходите в рамките на програмния период.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO36 - Подпомагане на бизнеса в селските райони (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	
	O.24 (unit: Operations)		33,00	132,00	198,00	165,00	296,00	165,00	989,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 291 898,00	13 167 590,00	19 751 385,00	16 459 488,00	29 627 078,00	16 459 488,00	98 756 927,00
	Annual indicative financial allocation (Union		1 316 759,00	5 267 036,00	7 900 554,00	6 583 795,00	11 850 831,00	6 583 795,00	39 502 770,00

	Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	O.24 (unit: Operations)		33,00	132,00	198,00	165,00	296,00	165,00	989,00
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum								

	financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.4 - Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия

Intervention Code (MS)	II.Г.4
Име на интервенцията	Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.20. Number of supported on-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.1.5.	Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите	среден приоритет	Да
П.9.6.	Подобряване отглеждането на животните	Много висок	Да
П.9.7.	Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.9 Дял на земеделските стопани, получаващи подпомагане за инвестиции с цел преструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Селскостопанското производство е високо рисково, а често и скъпо струваща стопанска дейност, която е изправена пред множество кризисни ситуации, голяма част от които са в резултат от влиянието на фактори, които трудно могат да се предвидят и да имат негативен ефект върху размера на произведената продукция и доходите на земеделските стопани.

В последните години селскостопанският сектор е под непрекъсната заплаха от рискове, свързани с неблагоприятни климатични събития, природни бедствия, заболявания по растенията и животните,

нестабилност на цените, трудности при намиране на пазари и други.

Наблюденията от последните години сочат, че с по-голям интензитет на проявление и вредоносни последици, особено за подотрасъл „Растениевъдство“ (намаляване или унищожаване на земеделската продукция) са следните природно-климатични рискове: градушки, измръзване, наводнения и високи подпочвени води в земеделски терени и засушаване. Това от своя страна създава необходимост от наличието на подходящи форми на интервенции, които да повишат нивото на превенция в земеделските стопанства, а също така и за възстановяването на земеделски производствен потенциал в случаите, в които той е бил нарушен в резултат от природни бедствия или катастрофични събития.

През последните години нарастват предизвикателствата пред селскостопанското производство, свързани с екстремни прояви на неблагоприятни климатични събития. Налице са съществени изменения в градовите процеси, които стават все по-интензивни и опустошителни и все по-често засягат райони, които до скоро не са считани за градобитни. Много научни изследвания и прогнози за климата в България сочат, че в средносрочен и дългосрочен план проявите на неблагоприятни климатични събития и природни бедствия ще зачестят. Разширява се и териториалният обхват на проява на тези опасни метеорологични явления, което предполага разширяване на градозащитата върху територията на цялата страна. Към момента градозащитната система обхваща 1/3 от територията на страната (области и части от области в Северозападна и Централна България, Южна централна и Югоизточна България).

Превенция срещу градушките се осъществява от Изпълнителната агенция „Борба с градушките“ (ИАБГ), като през 2018 г. защитаваната територия е 17,2 млн. дка, пораженията на селскостопанската продукция през 2018 г. са на 42 234 дка, със среден процент на унищожения 58,32%.

Един от основните проблеми за постигане на максимална ефективност на настоящата градозащита е осигуряването на финансиране, което да подобри действието на общата публична инфраструктура, което от своя страна ще окаже директен положителен ефект върху дейността на земеделските стопани. Възможностите за разширяване на обхвата на градозащитата изисква от една страна оптимизиране на методите за защита посредством прилагане на нови и съвременни способи на въздействие на градовите процеси, а от друга - навременното им и оптимално използване. По този начин ще се осигури възможност за превенция и по – лесно преодоляване на последиците от природни бедствия или катастрофични събития в различните секторни производства от отрасъл Селско стопанство.

От друга страна силното увеличаване в последните години на индустриалното животновъдство и конкурентния натиск върху европейските пазари от вноса на животинска продукция с ниски или без никакви стандарти за благосъстояние на животните са предизвикателство за подобряване на хуманното отношение към животните. Хуманното отношение засяга непряко безопасността на храните (поради тесните връзки между доброто състояние на животните, тяхното здраве и пренасяните чрез храната заболявания).

Биологичната сигурност е неизменен компонент от мерките прилагани за осигуряване на благосъстоянието на животните в животновъдните обекти. Във връзка със зачестилите прояви на силно заразни заболявания при животните в страната след 2016 г., като Заразен нодуларен дерматит, Високопатогенна инфлуенца (грип) по домашните птици, Чума по дребните преживни и Африканска чума по свинете и др. се идентифицира затруднение при някои ферми при изпълнение на изискванията за биосигурност. Това определя необходимост от засилване на интервенциите към мерките за постигане на по-високи нива на биосигурност във фермите.

Проблемите със здравния статус на животните са сериозен риск за качеството и безопасността на произвежданите продукти и поради завишена употреба на антимикробни средства за борба с болестите по животните. Основен риск, свързан с употребата на ветеринарни антимикробни средства в животновъдството, освен опасността от остатъчни количества в храните, е създаване на антимикробна резистентност, която микробите развиват към антимикробните лекарствени средства, които преди са действали ефективно върху тях, представлява все по- нарастваща заплаха за здравето в световен мащаб.

От друга страна за животновъдните обекти е от изключително значение осигуряването на

биосигурност и високи стандарти за хуманно отношение, спазване на добрите животновъдни практики, и изготвяне и прилагане на планове и стандартни оперативни процедури, включително свързани с профилактика и контрол на болестите и стимулиране преференциална употреба на други типове ветеринарномедицински продукти.

Важна роля процеса по производство на животинска продукция имат и публичните органи, които са ангажирани с осъществява контрола по отношение спазването на законовите изисквания, свързани с ветеринарномедицинската дейност, здравеопазването на животните и хуманното отношение, включително разработване на програми за профилактика, с цел ограничаване и ликвидиране на болестите по животните.

Осигуряването на възможност за финансиране на различни публични органи ще даде възможност за подобряване на конкурентоспособността и устойчивостта на стопанствата в случай на такива бедствия или явления, включително ще осигури възможност за повишаване на оперативния капацитет на компетентните власти в съответната област и ще оптимизира времето за реакция. Компетентните органи в областта на превенцията на селскостопанското производство от различни природни бедствия, катастрофични събития, здравеопазване и хуманно отношение към животните имат ключова роля за селскостопанския производствен процес осигурявайки подходящи форми на превенция с цел запазване на производствения потенциал на стопанствата.

Приоритетно насочване на подкрепата

· С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за селскостопански дейности определени в анализа като приоритетни ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия.

При разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Категории земеделски стопанства, допустими за подпомагане по настоящата интервенция:

· Много малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от 3 000 до 8 000 евро, включително;

· Малко земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително;

· Средно земеделско стопанство – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, включително;

· Голямо земеделско стопанство – стандартен производствен обем над 170 000 евро.

Земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

· да са физически лица или;

· да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;

· да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители;

· да имат минимален стандартен производствен обем/СПО/ на земеделското стопанство не по - малко от 3 000 евро;

· кандидати съответстващи на определението за „малко земеделско стопанство“ могат да кандидатстват само за дейности свързани с отглеждане на застрашени породи животни

Инвестициите включени в проекта са насочени към превенция и ограничаване на последствията от:

- вероятни природни бедствия;

- неблагоприятни климатични явления икатастрофични събития;

- масови заразни болести;

Инвестициите включени в проекта могат да са свързани и с възстановяване на селскостопанския производствен потенциал, нарушени от природни бедствия, неблагоприятни климатични явления и катастрофични събития, включително дейности свързани с отглеждане на застрашени породи

животни:

· земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност;

Публични субекти допустими за подпомагане:

· Българска агенция по безопасност на храните /БАБХ/, Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт /НДНИВМИ/, Изпълнителна агенция за борба с градушките /ИАБГ/ и други органи, част от структурата на Министерство на земеделието;

Проектните предложения на публичните субекти допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

Инвестициите включени в проекта са насочени към превенция и ограничаване на последствията от:

- вероятни природни бедствия;

- неблагоприятни климатични явления и катастрофични събития;

- масови заразни болести;

· Кандидатът е представил мотивирана обосновка за необходимостта и приложимостта на инвестициите включени в проекта;

Не се подпомагат инвестиции, свързани с повишаване на общия капацитет по отношение на дейността на кандидати – публични органи, които нямат пряко отношение към предотвратяване възникването на масови заразни болести по селскостопанските животни с епизоотично значение, както и борбата с тях или към ограничаване на последствията от вероятни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления и катастрофични събития

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията, могат да включват материални и нематериални инвестиции.

· Инвестициите трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

· Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане, като за кандидатите земеделски стопани трябва да са включени в разработения бизнес план, а за кандидати публични субекти е представена мотивирана обосновка за необходимостта и приложимостта на инвестициите включени в проекта;

· Не се предоставя подкрепа за загубите на доходи в резултат на ефектите от природни бедствия, неблагоприятни събития и катастрофични събития**.**

· Инвестиции свързани с възстановяване на селскостопанския производствен потенциал са допустими за подпомагане в случай, че земеделското стопанство е засегнато от природни бедствия, неблагоприятни климатични явления и катастрофични събития и това е довело до унищожаване на най-малко 30% от земеделският потенциал на стопанството и покриват само неговото възстановяване;

· Нарушаването на земеделският потенциал на стопанството се доказва с документ издаден от компетентния орган;

Допустими дейности:

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) №2021/2115 само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☒ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Финансовата помощ за публични субекти:

· Финансовата помощ е в размер на 80 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 30 000 евро.

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат за периода на прилагане на интервенцията е до 1 000 000 евро, а максималният размер на допустимите разходи за един проект е до 1 000 000 евро.

Финансовата помощ за земеделски стопани:

· Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи, а за дейности свързани с отглеждане на застрашени породи животни 80% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи;

· Финансовата помощ е в размер до 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи свързани с възстановяване на селскостопанския производствен потенциал, нарушен от природни бедствия, неблагоприятни климатични явления и катастрофични събития;

· Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 5 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „много малко земеделско стопанство“ и „малко земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 100 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „средно земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 200 000 евро;

· Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат съответстващ на определението за „голямо земеделско стопанство“ за периода на прилагане на интервенцията и за един проект е до 300 000 евро;

Максималният размер на допустимите разходи за проекти за дейности свързани със отглеждане на застрашени породи животни е до 100 000 евро;

Additional explanation

В рамките на интервенцията е допустимо предоставянето на авансово плащане, в размер до 50% от стойността на одобрената финансова помощ по проектното предложение.

Подкрепа по интервенцията може да се предоставя и под формата на финансови инструменти.В случай на комбинация от финансов инструмент и безвъзмездна помощ, общият размер на подкрепата, изчислен като сумата от брутния еквивалент на безвъзмездната помощ и безвъзмездната помощ към общия бюджет на проекта, не трябва да надвишава съответния процент на подкрепа, определен в член 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) №2021/2115 г

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:
☐ Да ☒ Не ☐ Mixed
Type of state aid instrument to be used for clearence:
☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis
9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention
What is not eligible for support?

Недопустими разходи посочени в раздел 4.7.1

Does the investment contain irrigation?
☐ Да ☒ Не
Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)
N/A
Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)
N/A

10 WTO compliance
Зелена кутия
Параграф 11 от приложение 2 към СТО
Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е в параграф 11 от приложение II на Регламент (ЕС) №2021/2115 и е в съответствие с приложение 2 към Споразумението за земеделие на СТО, тъй като: 1. Правила за отпускане на плащанията са съобразени с основните параметри, заложени в Стратегическия план. При тази интервенция могат да се реализират само видовете операции, които ще допринесат за повишаване нивото на превенция в земеделските стопанства, а също така и за възстановяването на земеделски производствен потенциал в случаите, в които той е бил нарушен в резултат от природни бедствия или катастрофични събития; 2. Размерът на плащанията не зависи от вида, обема и цената на продукцията през годините на реализация на инвестицията, а от самата инвестиция; 3. Плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията и са обвързани с периода на изпълнени на проекта. 4. Плащанията не налагат или по никакъв начин не определят селскостопанските продукти, които трябва да бъдат произведени от получателите, освен да изискват от тях да не произвеждат определен продукт.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO37 - Подпомагане на превантивни дейности	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден			Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO37 - Подпомагане на превантивни дейности

При определяне на стойностите за взети предвид отделните категории допустими за подпомагане кандидати, допустимите за подпомагане дейности и предложените финансови условия. Максималният размер на разходите за проект са намалени в сравнение с предоставяното подпомагане в рамките на ПРСР 2014-2020. При определяне на средния единичен размер на разходите средната стойност е съобразена и с възможните увеличения на разходите в рамките на програмния период.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO37 - Подпомагане на превантивни дейности (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		81 931,00	81 931,00	81 931,00	81 931,00	81 931,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00		
	O.20 (unit: Operations)			19,00	19,00	19,00	19,00		76,00
TOTAL	O.20 (unit: Operations)			19,00	19,00	19,00	19,00		76,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			1 543 077,00	1 543 077,00	1 543 077,00	1 543 077,00		6 172 308,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in			617 231,00	617 231,00	617 231,00	617 231,00		2 468 924,00

	EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.5 - Инвестиции в инфраструктура за напояване

Intervention Code (MS)	II.Г.5
Име на интервенцията	Инвестиции в инфраструктура за напояване
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.22. Number of supported infrastructures investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.5.7.	Намаляване на натиска от селското стопанство върху водните ресурси чрез подбряване на водния баланс	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.23 Дял на използваната земеделска площ съгласно подпомогнатите ангажименти за подобряване на водния баланс

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

За сектора на селското стопанства се падат около 40% от общото годишно количество вода, използвано в Европа. Въпреки повишаването на ефективността в сектора от деветдесетте години насам, селското стопанство ще продължи да бъде най-големият потребител и през следващите години, допринасяйки за недостига на вода в Европа.

Наблюдава се запазване на тенденцията за подобряване качеството на повърхностните води в България по отношение на основните физико-химични показатели, както в краткосрочен, така и в дългосрочен план.

Общият индекс на експлоатация на пресните водни ресурси показва, че в периода 2000-2017 г. няма стрес върху водната екосистема на България. През 2017 г. индексът е оценен на 5,6 %, което е близо до средния за периода 2000-2016 г. (6%). Въпреки, че България е относително богата на сладки води, тъй като водните ресурси се формират предимно от външен приток и са неравномерно разпределени на територията на страната, някои региони изпитват недостиг през пролетта и лятото с WEI+ от 22-23 % (БД ИБР, източник ЕАОС, 2017). В тази връзка, трябва да се положат допълнителни усилия за приспособяване към климатичните промени и в частност към недостига на вода. Един подход, който може да се развие в следващите години е насърчаване на повторната употреба на вода за напояване в селското стопанство в съответствие с Регламент (ЕС)

2020/741 на ЕС и Съвета от 25.05.2020 г. относно минималните изисквания за повторно използване на водата.

Търсенето на вода за напояване на земеделски култури в България през 2017 г. спада до 287 млн. куб. м, или с 6,8% спрямо 2016 година. В сектор Селско, горско и рибно стопанство водата за напояване през 2017 г. се оценява на 255 млн. куб. метра. Прогнозираното увеличение на сушите в големи части на Южна Европа би увеличило конкуренцията между различни потребители на вода, като селското стопанство, промишлеността, туризма и домакинствата. В същото време, слабата продуктивност на културите, изискващи напояване и високата им уязвимост към засушаване изисква възстановяване на главната хидромелиоративна инфраструктура като предпоставка за конкурентно и устойчиво развитие на земеделието и особено на сектори плодове и зеленчуци, но също и на полски култури, нуждаещи се от напояване. Съществуващата хидромелиоративна инфраструктура е остаряла, голяма част от нея е в лошо състояние. Използването й е неефективно, поради висока енергоемкост и значителни загуби на вода, което от своя страна повишава разходите за напояване. Тя е проектирана да задоволява нуждите на големите социалистически кооперативи и не отговаря на настоящата структура с преобладаващо малки и средни стопанства. Повече от две десетилетия на недостатъчни инвестиции в напоителните системи са довели до значително влошаване на състоянието им, в следствие, на което в страната е отчетено намаляване на поливните площи и ограничаване на възможностите за насърчаване на конкурентоспособността на селското стопанство, особено в годините с неблагоприятни климатични условия. В рамките на ПРСР 2014-2020 беше осигурена възможност за финансиране на рехабилитацията на част от главната поливна инфраструктура в страната, но заделените средства са значително по – малко от нуждите за рехабилитация. От друга страна в България през последните години се отчитат тенденции, свързани с нарастваща несигурност на селскостопанската дейност при продължителни периоди на засушаване. В резултат стратегическите документи в тази област поставят приоритети, свързани с развитието на сектора на поливното земеделие в контекста на адаптирането към климатичните изменения. Осигуряването на достъп до напояване в най-застрашените райони е ключов за стимулиране развитието на интензивни производства (зеленчуци) с по-висока добавена стойност.

Подкрепата в рамките на интервенцията ще бъде насочена към инфраструктура за напояване, чрез която, от една страна, се постига икономическа устойчивост чрез увеличаване на съотношението между ползите за сектора на селското стопанство и от друга страна постигане на екологична устойчивост чрез ефективно използване на водните ресурси. В рамките на интервенцията подпомагането ще бъде насочено към оператори, които управляват хидромелиоративна инфраструктура и предоставят услугата „Доставяне на вода за напояване“ в съответствие с приложимото национално законодателство.

Приоритетно насочване на подкрепата

· С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за селскостопански дейности определени в анализа като приоритетни ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия.

При разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

1. Кандидати могат да бъдат:

1.1. Юридически лица, учредени и регистрирани по реда на Закона за сдружения за напояване (ЗСН) и вписани в регистъра на Сдруженията за напояване;

1.2. Юридически лица, учредени и регистрирани по реда на Търговския закон (ТЗ), Закона за кооперациите (ЗК) или друго специализирано национално законодателство предоставящи услугата „Доставяне на вода за напояване“ в съответствие с приложимото национално законодателство.

Кандидатите следва да са собственици и/или да имат права за ползване на инфраструктурата за напояване, за които се отнася предвидената инвестиция;

1.3. „Напоителни системи“ ЕАД.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Условия за допустимост на дейностите:

· Подпомагат се дейности, свързани с материални и нематериални инвестиции за реконструкция и модернизация на съществуваща инфраструктура за напояване, използвана само за селскостопански цели и разположена извън земеделските стопанства.

· Подпомаганите дейности трябва да съответстват на капацитета на инфраструктура за напояване, за която се предоставя финансова помощ;

· Не се предоставя подпомагане за дейности и инвестиции, които биха навредили на околната среда.

· По-специално не се финансират дейности и инвестиции в напоителни системи, които не допринасят за постигането или запазването на доброто състояние на свързаното водно тяло или тела в съответствие с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ).

· Подпомагат се дейности и инвестиции в напоителни системи, при условие че същите съответстват на чл. 73 и чл. 74 от Регламент ЕС) №2021/2115.

· Подпомагат се дейности и инвестиции, които осигуряват възможност за измерване на потреблението на вода на равнището на подпомаганата инвестиция;

·Подпомагат се дейности и инвестиции в подобряване на съществуваща напоителна инсталация или елемент от напоителна инфраструктура, които осигуряват най-малко XX% потенциална икономия на вода. В случай на дейности и инвестиции свързани с обект от подпочвени или повърхностни води, чието състояние е определено като недобро в съответния план за управление на речния басейн, свързани с количеството на водите, трябва да е налице XX% ефективно намаляване на потреблението на вода, допринасящо за постигането на добро състояние на тези водни обекти (*процентните нива ще бъдат посочени допълнително)*;

Това изискване не се прилага за инвестиция в съществуващо съоръжение, която засяга единствено енергийната ефективност, нито до инвестиция за създаване на резервоар, нито до инвестиция в използване на рециклирана вода, която не засяга обект от подпочвени или повърхностни води.

·Подпомагат се инвестиции в използването на рециклирана вода като алтернативно водоснабдяване само ако снабдяването и използването на такива води е в съответствие с Регламент (ЕС) 2020/741 на Европейския парламент и на Съвета.

·Предоставя се подкрепа за инвестиции, които водят до нетно увеличение на напоявания площ, засягаща обект от подпочвени или повърхностни води, само ако състоянието на водния обект не попада в категория по-ниска от „добро състояние“ в съответния план за управление на речния басейн поради съображения, свързани с количеството на водите. Както и анализ на въздействието върху околната среда сочи, че инвестицията няма да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда.

·Инвестиции в създаването или разширяването на резервоар за целите на напояването, се подпомагат само ако това не води до значително отрицателно въздействие върху околната среда.

Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 и чл. 74от Регламент (ЕС) №2021/2115 само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

Допустими инвестиции:

Допустими за подпомагане в рамките на интервенцията са материални и нематериални инвестиции.

· Инвестициите трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и

ЗВ.

· Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане;

· Инвестициите трябва да са в съответствие с ПУРБ и да са съвместими с постигането и поддържането на добро състояние на водните обекти, съгласно Директива 2000/60/ЕО;

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Финансовата помощ в съответствие с член 73, §4 от Регламент (ЕС) №2021/2115 е в размер до 100 % от общия размер на допустимите разходи за инвестиции в инфраструктура извън земеделските стопанства в селското стопанство, която ще се използва за напояване в съответствие с член 74, §8 от Регламент (ЕС) №2021/2115.

Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е 15 000 евро.

Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат по т. 1.1 или по т. 1.2 за периода на прилагане на интервенцията е до 1 000 000 евро, а максималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е до 1 000 000 евро.

Максималният размер на допустимите разходи за един кандидат по т. 1.3 за едно проектно предложение е до 5 000 000 евро.

Additional explanation

В рамките на интервенцията е допустимо предоставянето на авансово плащане, в размер до 50% от стойността на одобрената финансова помощ по проектното предложение

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Недопустими дейности и разходи посочени в раздел 4.7.1., включително разходи за инвестиции в напояване, които не съответстват на чл.74, от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година.

Does the investment contain irrigation?

☒ Да ☐ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията „Инвестиции в инфраструктура за напояване “ е в съответствие с т. 11 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като:

1. Правила за отпускане на плащанията са съобразени с основните параметри, заложени в Стратегическия план;

2. Размерът на плащанията не зависи от вида, обема и цената на продукцията през годините на реализация на инвестицията, а от самата инвестиция;

3. Плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO35 - Подпомагане на инфраструктура за напояване	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.23;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO35 - Подпомагане на инфраструктура за напояване

При определяне на стойностите са взети предвид отделните категории допустими за подпомагане кандидати, допустимите за подпомагане дейности и предложените финансови условия. Максималният размер на разходите за проект са намалени в сравнение с предоставяното подпомагане в рамките на ПРСР 2014-2020. При определяне на средния единичен размер на разходите средната стойност е съобразена и с възможните увеличения на разходите в рамките на програмния период.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO35 - Подпомагане на инфраструктура за напояване (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)					3 435 115,00	3 435 115,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)					5 000 000,00	5 000 000,00		
	O.22 (unit: Operations)					15,00	15,00		30,00
TOTAL	O.22 (unit: Operations)					15,00	15,00		30,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)					50 000 000,00	50 000 000,00		100 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)					20 000 000,00	20 000 000,00		40 000 000,00
	Out of which for financial								

	instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.6 - Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони

Intervention Code (MS)	II.Г.6
Име на интервенцията	Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.22. Number of supported infrastructures investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията се прилагане на територията на селските райони на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.8.3.	Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в селските райони	Висок	Да
П.8.4.	Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти	Висок	Да
П.8.5.	Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.41 Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрен достъп до услуги и инфраструктура чрез подпомагане по ОСП

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Устойчивото социално-икономическо развитие на селските райони е неразривно свързано със съществуващата инфраструктура и качеството на предлаганите услуги за населението в селските райони. Недостигът на средства за инвестиции за обновяване на съществуващата инфраструктура и недотам доброто качество на предлаганите услуги (спрямо градовете) е основният елемент, който продължава да разширява границите на развитие между селските и градските райони в страната. Освен това е основна пречка за създаването на равни възможности в социално-икономическото развитие на селските райони. Тези фактори допринасят до влошаване на качеството на живот в селските райони и застрашават способността им да задържат населението и да привличат инвестиции, което ги поставя в социално-икономически спад.

Населените места в селските райони в страната ще станат по-привлекателни за бизнеса и за

живеене чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, чрез изграждането на липсваща или рехабилитация на съществуващата техническа инфраструктура, транспортни и комуникационни връзки.

Създаването и обновяването на публичната и техническата инфраструктура е основата за създаване на оптимална жизнена среда в селските райони, създаването на достъпност и развитие на икономиката. Текущия анализ на ситуация в България показва необходимостта от развитието на техническа и социална инфраструктура в селските райони. Въпреки че през програмните периоди на прилагане на Програмата за развитие на селските райони - 2007 - 2013 г. и 2014 – 2020 г., създаването и обновяването на публичната и техническата инфраструктура (пътища, водоснабдяване, канализация, улици с прилежащата им инфраструктура, паркове, градини, спортна, общинска, социална инфраструктура и др.) в селските райони беше подпомагано чрез финансиране от ЕЗФРСР, тя е все още в незадоволително или в лошо състояние, което възпрепятства социално-икономическото развитие на селските райони, в това число:

- Състоянието на голяма част от водопроводната мрежа в селските райони, все още е в много лошо състояние. Водопроводите в страната са изградени основно от етернитови тръби, които представляват - 64,2% от довеждащите и 70% от разпределителните водопроводи. Същите са много остарели и респективно силно амортизирани, което води до много чести аварии и течове на вода. Важно е да се отбележи, че това е и една от основните причини за големите загуби на вода. Едва 8,9% от водопроводната мрежа е изградена от полиетиленови тръби. По данни на НСИ, водоснабдителната мрежа е с обща дължина от 75 000 км., като в сравнителен анализ на ВиК сектора в република България за 2018 г., от КЕВР посочват като обща дължина на рехабилитираната водопроводна мрежа 453 км., което представлява едва 0,65 % от цялата мрежа. В малките населени места, предимно села, е нарушено водоснабдяването, което поставя населението в чести режими на водата - общо 1 181 населени места са с нарушено водоснабдяване.

Лошото състояние на тръбната инфраструктура също така води и до влошаване на качеството на водата, което крие сериозен здравен риск за местното население. Повредите по водопроводните тръби и нарушената им херметичност, води до пропускане на вещества с неясен произход в питейната вода, което пряко рефлектира върху консумацията и. Населените места, в които е налице отклонение на качеството на водата са 353 бр.

В населените места в селските райони с цел намаляване на авариите е необходимо остарелите и компрометираните тръби да бъдат подменени с полиетиленови такива, които са по-надеждни по отношение на качеството на водата. Бъдещите инвестиции следва да се насочат към ремонт и подмяна на остарели тръби, с което значително ще бъдат намалени авариите, загубите на вода, разходите за експлоатация и поддръжка на водопроводната система и ще се подобри надеждността на водоснабдителната мрежа.

- Канализационна мрежа в голяма част от населените места с до 2 000 е.ж. не е изградена, а в други е в лошо състояние. Подобряването на канализационната мрежа в селските райони попада в агломерациите, които са в обхвата на регионалните инвестиционни планове. В плановете, на основата на подробни данни, измервания, са посочени водоснабдителните мрежи, тяхното състояние, което ще е определящо за интервенции в конкретни агломерации, в които попадат и територии на селските райони. Дейностите, свързани с инвестиции за доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони, трябва да се основават на предварително картиране на нуждите на национално и регионално ниво, изготвено от държавните институции и агенции, отговорни за тези политики, и надлежно отразени и включени в интегрираните териториални стратегии за развитие от регионите от ниво NUTS 2.
- Транспортната свързаност е в основата за развитието на икономиката, както и за създаването на оптимална жизнена среда в селските райони. Текущата ситуация в страната все още показва необходимост от подобряване на транспортната свързаност и достъпност както между населените места на териториите на селските райони, така и между селата и градовете. Въпреки, че през програмните периоди 2007 - 2013 г. и 2014 – 2020 г. обновяването на публичната и техническата инфраструктура (вкл. пътища, улици и прилежащата им инфраструктура) в селските райони беше финансирано от ЕЗФРСР, много голяма част от транспортнатаинфраструктура е все още в незадоволително състояние и забавя социално-икономическото развитие на селските райони.

Влошената транспортна достъпност на средно отдалечени и по-отдалечени/периферни населени места от градските райони, оказва негативно влияние на икономиката и в частност на бизнеса във всичките му сфери (туризъм, производство, промишленост, услуги, занаяти и др.).

Общата дължина на пътната мрежа в селските райони е 15 256.36 км., като покриването на нуждите за обновяване на цялата пътна инфраструктура, значително надвишава определените бюджети по програмата. Състоянието на тази пътна инфраструктура по данни към края на 2019 г. е както следва:

- Отлично – 5%;
- Добро – 20 %;
- Задоволително 25%;
- Незадоволително – 21 %;
- Лошо – 29 %.

*По данни на Агенция Пътна Инфраструктура (АПИ) и постъпила информация от сдружението на общините в България и са актуални за края на 2019 година.

Анализът показва, че пътната мрежа в селските райони е относително добре развита. Извършените до сега инвестициите в пътна инфраструктура са подобрили свързаността в общините, но все още има пътища в лошо състояние, които се нуждаят от цялостен или частичен ремонт.

Въпреки, че уличната мрежа се разпростира на ниво населено място, тя е неделима част от общата транспортна свързаност и играе важна роля както за създаването на оптимална жизнена среда в селските райони, така и при свързаността на жилищни и промишлени зони с пътната артерия.

Чрез интервенцията се цели подобрение на пътната и уличната инфраструктура в селските райони, което от своя страна би довело до подобрение на транспортната свързаност и достъпност на по-отдалечените населени места. Подобрената свързаност би предоставила възможност за развитие на икономиката в селските райони, създаване на по-добра среда за живот и работа и смекчаване на тенденцията за обезлюдяване на тези райони.

• Политиката за устойчиво развитие на страната има за цел да повиши енергийната ефективност, чрез използване на система от дейности и мерки за повишаването ѝ при производството, преноса и разпределението, както и при крайното потребление на енергия. Разработването на Национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски сграден фонд е регламентирано в Закона за енергийната ефективност и съответно разработен в Национален план за действие по енергийна ефективност. Националният план задължава собствениците на сгради за обществено обслужване – държавни и общински администрации, да извършват управление на енергийната ефективност чрез изпълнение на програми, дейности и мерки за повишаването и.

В Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) е транспонирано европейското законодателство, свързано с насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и са уредени обществените отношения, свързани с производството и потреблението на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници; газ от възобновяеми източници; биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта. Въвеждането на чисти и възобновяеми енергийни източници за собствени нужди, които да заместят старите способи за потребление на енергия и да направят тези сгради до голяма степен енергийно независими, ще спомогнат за намаляване на екологичния отпечатък от дейността.

През периода на ПРСР 2014-2020 г. в изпълнение на националния план и политики в сферата на енергийната ефективност, беше предоставено финансиране за реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги. Определеният бюджет беше насочен към 39 от общо 232 общини на територията на селските райони в страната.

Мерките с цел подобряване на енергийната ефективност на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, ще продължат да се прилагат за всички общини, които не отговарят на минималните изисквания за енергийна ефективност на сгради за обществено обслужване съгласно националното законодателство.

• Човешкият капитал се отъждествява с качествата на хората и в голяма степен зависи от

нивото на образование. В съвременните динамични условия човешкият капитал е съществен за въвеждането на технологични иновации и за развитието на икономиката. В страната образователното равнище на населението значително се подобрява през годините, следвайки ясно изразена тенденция на увеличаване на броя и дела на населението с висше и средно образование и същевременно намаляване на броя на лицата с основно и по-ниско образование.

Степента на завършено образование е необходимо условие за осигуряване за заетост на жителите, за получаване на по-високи доходи, за постигане на по-добро качество и стандарт на живота на населението, а в териториален аспект и за намаляване на риска от бедност и социална изолация.

Между селските и градските райони отново се очертава диспропорция по отношение на образователното равнище. Необходимо е да се обърне внимание на населението в предучилищна и училищна възраст в селските райони като условие за постигането на баланс в образованието.

Затова отново като идентифицирана нужда в селските райони излиза необходимостта от инвестиции в общинска образователна инфраструктура (детски градини и училища). Отново инвестициите ще бъдат насочени към общинска образователна инфраструктура и общински професионални гимназии по земеделие, горско стопанство и дървообработване. Новите технологии и оборудване изискват подготвени специалисти за работа с тях и затова е необходими организирането на обучение и квалификация в областта на селското и горско стопанство. Възможност е и стимулирането на сътрудничество между фермери и образователни структури за насърчаване на включването на ученици и студенти и натрупване на практически опит.

Населените места в селските райони в България ще станат привлекателни за бизнеса и за живеене, чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, изграждане на липсващата или рехабилитация на съществуващата публична техническа инфраструктура. По този начин ще се постигне както съхраняването на населените места, така и ще се осигури поддържането на образователните услуги, и осигуряването на работни места.

• Недостига на инвестиции за създаване или обновяване на съществуваща инфраструктура и неадекватното качество на предлаганите услуги (спрямо градовете) е основният елемент, който продължава да разширява границите на развитие между селските и градските райони в България и който, освен това е пречка за създаването на равни възможности в социално-икономическото развитие на селските райони. Подобряването и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения, са от съществено значение и осигуряват добра социална среда в селските общини в страната. Включването на комплекс от мерки, респективно и мерки по облагородяване на публични пространства за малките населени места, ще е предпоставка за развитие на селските райони и способността им да задържат населението и да привличат инвестиции в тези райони.

Мерките с цел създаване или обновяване на публични пространства чрез: изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура и изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение, ще продължат да се прилагат за селските общини в страната.

• Културата и духовното развитие в селските райони са фактор за подобряване качеството на живота, намаляване на миграцията на младите хора, за опазване на културното наследство и традиции. България е страна с богато културно, историческо и духовно наследство. В населените места средища на култура и духовност са библиотеките, читалищата и музеите. В по-големите градове – областните центрове предлагат повече възможности за културни развлечени като театри, кина и др. Характерно за културата в България е нейното многообразие, проявяващо се в недвижимите и движимите културни ценности и продукти на творчески индустрии. Народните читалище, най-вече в селските райони все още поддържат културния облик и традиции, характерни както за страната, така и специфични за съответните територии.

Чрез подкрепата за развитието на обекти, свързани с културния живот ще се реализира в максимална степен местния икономически потенциал на селските райони, в които поради липса на производствени дейности или други стабилни източници на доход и заетост, са с по-ниски темпове на развитие, като в същото време ще доведе и до опазване и популяризира културното и историческото наследство и ще има благоприятно устойчиво въздействие по отношение на

опазване на околната среда.

С оглед ефективното насочване на средства за инвестиции в публична инфраструктура, могат да бъдат определяни максимални размери на допустимите разходи за едно проектно предложение в зависимост от вида на подпомаганите дейности в обхвата на настоящата интервенция.

Определените максимални стойности на допустимите разходи ще са в диапазона от левовата равностойност на 50 000 Евро до левовата равностойност на 3 000 000 Евро споредвида и мащаба на подпомаганите дейности. Определянето на максимално допустимите разходи за едно проектно предложение, ще се базира както от размера и мащаба на подпомаганата дейност в обхвата на интервенцията, така и от натрупания опит от прилагането на предходните програмни периода за подобни и/или аналогични дейности.

Анализът за прилагането на инвестиции за публичния сектор през предходните програмни периоди, показа че наред с множеството ползи за социално икономическото развитие на селските райони, настоящия подход за прилагане на мерките за инвестиции в основни услуги за населението има и някои недостатъци. Настоящия подход поставяше отделни общински територии пред конкурентен подбор за достъп до финансови средства. Конкурентния подбор се извършваше по единен пакет от критерии за оценка, като в същото време всяка общинска територия има специфични нужди и приоритети за финансиране, които трудно се вписват в определените унифицирани критерии, прилагани за всички общини на територията на селските райони.

В следствие на това, насочването на средства в интервенции в селските райони е отдалечено от местните нужди за развитие и не винаги успява да насочи финансови средства към специфичните/приоритетни за всяка територия нужди.

С оглед на отразяване на този научен урок от прилагането, УО ще прилага подход за насочване на инвестиции в малки по мащаби инфраструктура, който се състои в предварително определяне на разполагаем бюджет за съответната общинска територия съобразно обективни и недискриминационни критерии.

Този подход ще позволи подготовка и финансиране на проектни предложения, които отговарят на специфичните нужди на местно ниво. Без да противопоставят една нуждаеща се от развитие общинска територия спрямо друга такава. Това ще позволи насочването

на средства към проектни предложения за съответната територия, които най-пълно отговарят на специфичната цел на ОСП за насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони.

При определяне на разполагаемите средства, които да бъдат насочвани към всяка общинска територия, ще бъдат прилагани следните принципи на подбор за насочване на средства:

- Брой жители, които населяват територията на съответната община, и които ще се възползват от допустимите дейности;
- Равнище на безработица в страната по общини;
- Ниво на бедност;
- Дял на населението в работоспособна възраст.

С насочването на средства към всяка общинска територия чрез посочените принципи на подбор, ще се цели отключване на икономическия потенциал на съответната територия, подобрена свързаност на откъснати селски територии и създаване на по-благоприятни условия за живот и работа, които в резултат, да допринесат за смекчаване на обезлюдяването на селските райони.

Условия за допустимост:

Допустими за подпомагане са общини на територията на селските райони в страната; Дейностите трябва да се изпълняват на територията на селските райони на Република България; да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби инфраструктура; предвидените по тях дейности да се изпълняват в съответствие с плана за интегрирано развитие на съответната община, а ако съществува стратегия за местно развитие да са съгласувани и с нея; да нямат отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС; да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови

нормативни актове за тяхното прилагане; да се изпълняват съгласно с препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо); ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11 ал 1 от ЗОЗЗ да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки;

Не се подпомагат определени дейности, попадащи в обхвата на ОПРР. Дейности за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари и съоръжения, и принадлежностите към тях са допустими, ако са изградени или реконструирани ВиК системите или не се предвижда да се изграждат или реконструират ВиК системи за период от седем години от датата на кандидатстване. Дейностите за реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи общински пътища, и съоръженията, и принадлежностите към тях са допустими за подпомагане ако са от указаните общински пътища в Решение № 236/13.04.2007 г. на МС за утвърждаване списък на общинските пътища.

Дейностите за изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения (ВСС) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони и дейности за доизграждане, без ново строителство на канализационни мрежи (КМ) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони са допустими ако съответстват на Плановете за управление на речните басейни. Дейностите за изграждане и/или реконструкция на ВСС са допустими само на територията на общини с консолидирани ВиК оператори. Проектни предложения и инвестиционния проект, подадени от общини и включващи дейности за изграждане и/или реконструкция на ВСС следва да са съгласувани със съответния консолидиран ВиК оператор. Общините трябва да включват ВиК оператор във всеки важен етап от строителството. ВиК оператора ще извършва мониторинг на проектите, по които бенефициент са общините.

Дейностите за доизграждане без ново строителство на КМ (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони са допустими след като бъдат определени конкретните нужди в регионалните ПИП и ако е налице висока степен на изграденост на КМ (между 90% и 100%) и/или отпадъчните води се заустват във водно тяло, определено за питейно-битово водоснабдяване или санитарно-охранителна зона или е осигурено пречистване на отпадъчните води; имат необходимите разрешителни по ЗВ и/или за ползване на водния обект за заустване на отпадъчните води и се постигат целите, поставени в разрешението за заустване. Дейностите за доизграждане на КМ са допустими ако е предвидено след доизграждането и тя да бъде свързана към съществуващата КМ.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

По настоящата интервенция допустими кандидати са само общини от селските райони на Република България, съгласно приетата дефиниция.

Допустими за подпомагане са инвестиции в основни услуги за населението свързани със създаването, подобряването или разширяването на малка по мащаби инфраструктура.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Тип подкрепа: Безвъзмездни средства

I. Предоставя се безвъзмездна финансова помощ за следните допустими за подпомагане дейности по интервенцията:

1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях;

2. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях;

3. Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони;

4. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони;

5. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

6. Рехабилитация и доизграждане на канализационни системи и съоръжения;

7. Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение;

8. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.

9. Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.

10. Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение.

II. Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания:

1. Да се изпълняват на територията на селските райони на РБ, посочени в националното законодателство за прилагане на Стратегическия план;

2. Да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби инфраструктура*;

3. Да се изпълняват в съответствие с плана за интегрирано развитие на съответната община, а ако съществува стратегия за местно развитие да са съгласувани и с нея;

4. Да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;

5. Да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане;

6. Да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);

7. Дейностите свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България;

8. Ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11, ал 1 от ЗОЗЗ да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки;

9. Реконструкция и/или рехабилитация на съществуващи общински пътища, и съоръженията, и принадлежностите към тях са допустими за подпомагане ако са от указаните общински пътища в Решение № 236/13.04.2007 г. на МС за утвърждаване списък на общинските пътища; В допълнение, допустимите инвестиции в пътна инфраструктура задължително следва да се съчетават с мерки за пътна безопасност;

10. Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения (ВСС) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони и дейности за рехабилитация и доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (КМ) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони са допустими ако съответстват на Плановете за управление на речните басейни;

11. Дейностите, свързани с инвестиции за рехабилитация и доизграждане, без ново строителство на канализационната мрежа (в т.ч. и съоръжения за пречистване на отпадъчни води) в агломерации с под 2 000 е.ж. в селските райони, трябва да се основават на предварително картиране на нуждите на национално и регионално ниво, изготвено от държавните институции и агенции, отговорни за тези политики, и надлежно отразени и включени в интегрираните териториални стратегии за развитие от регионите от ниво NUTS 2.

12. В рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно

училище, и в паркове.

* Дребна по размер инфраструктура е инвестиция, която се осъществява чрез дейности, подпомагани по интервенцията, при която максималната стойност на допустимите разходи за един обект не надвишава по размер левовата равностойност на 3 млн. евро.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Селските райони в България се характеризират с изостаналост в икономически, социален и културен аспект, застаряващо население, нисък жизнен стандарт на живот, влошена инфраструктура и произтичащите от това негативи. Това е резултат от обективно протекли процеси, но също така и от пренебрежението и подценяването на последиците от това неблагоприятно развитие. В същото време тези райони разполагат със значителен природен, човешки, икономически и културен потенциал, чието развитие и пълноценно използване е задължително. Данните от предходните програмни периоди, както и направените анализи показват, че нуждите от инвестиции за покриване на базовите потребности в селските райони, значително надвишаватвъзможностите, с които общините разполагат. В тази връзка и определянето на прагове за финансиране на публични разходи под 100 %, би поставил кандидатите общини в голямо затруднение или в невъзможност за реализирането на инвестиции в обхвата на интервенцията.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

В съответствие с чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, не са допустимите за подпомагане инвестиции и категориите разходи, които включват:

1. Закупуване или наем на земя и сгради;
2. Инвестиции, за които се установят изкуствено създадени условия за получаване на помощта с цел осъществяване на предимство в противоречие с целите на интервенцията;
3. Инвестиции, за които се установи, че ще имат отрицателно въздействие върху околната среда;
4. Неустойки за неизпълнение по договорите с избраните доставчици/изпълнители;
5. Натрупани лихви върху изплатени авансови плащания;

6. Инвестиции, за които е установено двойно финансиране.

7. Разходи по които дейностите включени в проектите, са били физически започнати и/или извършени преди подаване на проектното предложение за подпомагане, независимо дали всички свързани плащания са извършени (с изключение на разходи свързани с подготовката на проектното предложение извършени преди подаването му);

8. Дейност, които след изпълнението им по проекта няма да доведат до използване на обекта на инвестицията по предназначение и/или въвеждане на обекта на инвестицията в експлоатация в случаите, когато това е задължително съгласно Закона за устройство на територията и подзаконовите актове за неговото прилагане;

9. Инвестиции за улици, които са част от местен или републикански път;

10. Едногодишни растения и тяхното засаждане;

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година и е в съответствие с параграф 11 (2) от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“) .Интервенцията е с насоченост за развитието на селските райони и е изброена в Приложение II. Както е посочено и в Инструмента за аспектите на СТО – Х.1 изготвен от службите на Комисията, „Интервенциите за развитие на селските райони (с изключение на инсталирането на млади фермери и създаване на селски бизнес и програми за управление на риска) трябва да останат съвместими със Зелената кутия“.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Водоснабдяване - Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не
Култура - Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не
Образование - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не
Площи - Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не
Пътища - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не
Сгради - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствен	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не

Спорт - Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не
Улици - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях.	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Водоснабдяване - Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2023 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2026 г.

Предвидено е за тази интервенция да се отвори прием още през 2023 г. поради причината, че интервенцията представлява по-сложна инфраструктура откъм подготовка, изпълнение и отчитане на дейностите по нея, т.е. по-времеемка от други;

Именно поради тази причина – 2023, 2024 и 2025 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на средната стойност на един брой операция, или:

Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

Култура - Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.

Настоящия финансов план е разработен на база реални финансови показатели от прилагането на публични мерки през периода на ПРСР 2014-2020 г.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2023 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2026 г.

Именно поради тази причина – 2023, 2024 и 2025 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на средната стойност на един брой операция, или:

Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

Образование - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони.

Настоящия финансов план е разработен на база реални финансови показатели от прилагането на публични мерки през периода на ПРСР 2014-2020 г.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на

договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2024 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2027 г.

Мотивите за обявяване на прием по тази интервенция през 2024 г. са няколко:

- интервенцията включва значително по-леки и по-малко времеемки за изпълнение дейностиспрямо дейности като ВиК, пътища и улици;

- разпределянето на приеми в две години, би облекчило значително, както и кандидати с дейности по подготовка на проекти, така и Разплащателна агенция с претоварване с проекти за оценка и разплащане.

Именно поради тази причина – от 2023 до 2026 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на средната стойност на един брой операция, или:

Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

Площи - Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение.

Настоящия финансов план е разработен на база реални финансови показатели от прилагането на публични мерки през периода на ПРСР 2014-2020 г.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2024 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2027 г.

Мотивите за обявяване на прием по тази интервенция през 2024 г. са няколко:

- интервенцията включва значително по-леки и по-малко времеемки за изпълнение дейностиспрямо дейности като ВиК, пътища и улици;

- разпределянето на приеми в две години, би облекчило значително, както и кандидати с дейности по подготовка на проекти, така и Разплащателна агенция с претоварване с проекти за оценка и разплащане.

Именно поради тази причина – от 2023 до 2026 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на средната стойност на един брой операция, или:

Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

Пътища - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях.

Настоящия финансов план е разработен на база реални финансови показатели от прилагането на публични мерки през периода на ПРСР 2014-2020 г.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2023 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2026 г.

Предвидено е за тази интервенция да се отвори прием още през 2023 г. поради причината, че интервенцията представлява по-сложна инфраструктура откъм подготовка, изпълнение и отчитане на дейностите по нея, т.е. по-времеемка от други;

Именно поради тази причина – 2023, 2024 и 2025 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на средната стойност на един брой операция, или:

Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

Сгради - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствен

Настоящия финансов план е разработен на база реални финансови показатели от прилагането на публични мерки през периода на ПРСР 2014-2020 г.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2024 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2027 г.

Мотивите за обявяване на прием по тази интервенция през 2024 г. са няколко:

- интервенцията включва значително по-леки и по-малко времеемки за изпълнение дейности спрямо дейности като ВиК, пътища и улици;

- разпределянето на приеми в две години, би облекчило значително, както и кандидати с дейности по подготовка на проекти, така и Разплащателна агенция с претоварване с проекти за оценка и разплащане.

Именно поради тази причина – от 2023 до 2026 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на средната стойност на един брой операция, или:

Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

Спорт - Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.

Настоящия финансов план е разработен на база реални финансови показатели от прилагането на публични мерки през периода на ПРСР 2014-2020 г.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2024 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2027 г.

Мотивите за обявяване на прием по тази интервенция през 2024 г. са няколко:

- интервенцията включва значително по-леки и по-малко времеемки за изпълнение дейностиспрямо дейности като ВиК, пътища и улици;

- разпределянето на приеми в две години, би облекчило значително, както и кандидати с дейности по подготовка на проекти, така и Разплащателна агенция с претоварване с проекти за оценка и разплащане.

Именно поради тази причина – от 2023 до 2026 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на средната стойност на един брой операция, или:

Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

Улици - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях.

Настоящия финансов план е разработен на база реални финансови показатели от прилагането на публични мерки през периода на ПРСР 2014-2020 г.

Индикаторния финансов план е изражение на реално подпомогнати операции и всички плащания свързани с тях. За целите на разработване на плана за взети следните показатели:

- Общ брой на одобрените за финансиране проектни предложения по всяка дейност, включена в настоящата интервенция.

- Анализ на данни за извършени плащания по всяка една от дейностите, показващ резултати за всяко шестмесечие за периода от подписване на договори до окончателно плащане по всички проекти. Данните за първата година отразяват основно авансови плащания, данните за втората година отразяват основно междинни, но и авансови и окончателни плащания, данните за третата година отразяват основно окончателни плащания.

- Извършените плащания за всяка година са имплементирани като процентно съотношение от бюджетите по предходните приеми към новият разполагаем бюджет.

- Средният размер на една операция е формиран от съотношението на реалния брой на одобрените за финансиране проектни предложения към изплатените средства по тях.

Предвижда се прием по интервенцията да се осъществи през 2023 г. Отчитайки времето за сключване на административни договори и вписване на избран изпълните след провеждане на обществени поръчки по реда на Закона за обществените поръчки (за възложители по ЗОП, каквито се явяват кандидатите общини), то първите плащания ще настъпят най-рано през 2026 г.

Предвидено е за тази интервенция да се отвори прием още през 2023 г. поради причината, че интервенцията представлява по-сложна инфраструктура откъм подготовка, изпълнение и отчитане на дейностите по нея, т.е. по-времеемка от други;

Именно поради тази причина – 2023, 2024 и 2025 г. са посочени като нулеви.

Посочените „Planned outputs“ са изчислени въз основа на исторически данни за дейността, като изплатените за годината средства са разделени на

средната стойност на един брой операция, или:
Financial allocation ÷ Average = Planned outputs.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Водоснабдяване - Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони. (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				2 434 100,00	2 434 100,00	2 434 100,00	2 434 100,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				3,00	22,00	11,00	15,00	51,00
Култура - Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот. (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				155 011,00	155 011,00	155 011,00	155 011,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				200 000,00	200 000,00	200 000,00		
	O.22 (unit: Operations)				3,00	26,00	16,00	20,00	65,00
Образование - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони. (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				491 088,00	491 088,00	491 088,00	491 088,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				0,00	2,00	60,00	59,00	121,00
Площи - Изграждане	Planned unit				342 544,00	342 544,00	342 544,00	342 544,00	

и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение. (Безвъзмездни средства - Среден)	amount (Total Public Expenditure in EUR)								
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				0,00	1,00	15,00	11,00	27,00
Пътища - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях. (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				2 446 736,00	2 446 736,00	2 446 736,00	2 446 736,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				2,00	28,00	21,00	19,00	70,00
Сгради - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствен (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				189 494,00	189 494,00	189 494,00	189 494,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				0,00	13,00	15,00	12,00	40,00
Спорт - Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура. (Безвъзмездни средства -	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				45 564,00	45 564,00	45 564,00	45 564,00	
	Maximum				50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	

Среден)	Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.22 (unit: Operations)				0,00	6,00	68,00	23,00	97,00
Улици - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях. (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				613 716,00	613 716,00	613 716,00	613 716,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				650 000,00	650 000,00	650 000,00	650 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				27,00	100,00	71,00	0,00	198,00
TOTAL	O.22 (unit: Operations)				38,00	198,00	277,00	159,00	672,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)				36 571 355,00	191 522 254,00	164 754 777,00	122 163 775,00	515 012 161,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)				14 628 542,00	76 608 901,00	65 901 911,00	48 865 510,00	206 004 864,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument								

	(Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.7 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони

Intervention Code (MS)	II.Г.7
Име на интервенцията	Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.22. Number of supported infrastructures investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Интервенцията ще се прилага на територията на селските райони на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.8.4.	Подобряване на обектите за развитие на традициите и на културно-историческите обекти	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.41 Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрен достъп до услуги и инфраструктура чрез подпомагане по ОСП

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Културно-духовното развитие е фактор за подобряване на качеството на живота в селските райони, намаляване на миграцията на хора, опазване на културното наследство и традиции в тези райони. България е страна с богато културно, историческо и духовно наследство. В селските райони, средища за развитие на културната духовност са храмовете (църкви и джамии) и манастири. Характерно за страната е, че много голяма част от тези обекти - духовни храмове и манастири са обявени за паметници на културата от местно, национално или световно значение. В тази връзка и културно-историческото развитие на България се обуславя до голяма степен от богатото културно наследство, което се запазва и съхранява в тези обекти с религиозно значение.

Анализът за прилагането на инвестиции в обекти с религиозно значение през предходните програмни периоди, показва че реалните нужди значително надвишават разполагаемите бюджети, като това води до достигането на средства за незначителен процент обекти.

В България има 8000 църкви и манастири и 1400 джамии, като всички храмове в страната са 9800. На територията на страната има 131 броя манастири, от които 78 броя са разположени в селските райони и 53 броя в градски райони.

Въпреки че през програмните периоди на прилагане на Програмата за развитие на селските райони - 2007 - 2013 г. и 2014 – 2020 г., се предоставяше подпомагане за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, все още голяма част от тях са в незадоволително или лошо състояние.

За периода 2007-2013 г. от прилагането на ПРСР е осигурено подпомагнене за 178 храма, а за периода на прилагане на ПРСР 2014-2020, средства са осигурени за 89 храма, което представлява едва 2,73% от всички в страната.

Основните цели на интервенцията, отново ще са насочени към запазването на духовния и културния живот на населението чрез възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, което до голяма степен ще допринесе за запазването на културната идентичност и традиции в селските райони и повишаване на качеството на живот на хората, живеещи в тях.

Принципите при определянето на критериите за подбор ще се базират на:

- **Брой население, което ще се възползва от допустимите дейности;**
- **Проекти с включени инвестиции според културната и обществената значимост на обекта**

Ще се финансират проекти, които при оценката получават минимален брой точки съгласно решение на КН.

С оглед ефективното насочване на средства в дейности за запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони, могат да бъдат определяни максимални размери на допустимите разходи за едно проектно предложение в зависимост от вида на подпомаганите дейности в обхвата на настоящата интервенция.

Определените максимални стойности на допустимите разходи ще са в диапазона от левовата равностойност на 200 000 Евро до левовата равностойност на 400 000 Евро според вида и мащаба на подпомаганите обекти. Определянето на максимално допустимите разходи за едно проектно предложение, ще се базира както от размера и мащаба на подпомагания обект, така и от натрупания опит от прилагането на предходните програмни периода за подобни и/или аналогични дейности.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

По настоящата интервенция допустими кандидати са местни поделения на вероизповеданията, които следва да са:

- Признати за юридически лица по силата на чл. 10 от Закона за вероизповеданията (ЗВ) или
- Регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 от ЗВ.

Допустими за подпомагане са инвестиции на територията на селските райони на страната.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Тип подкрепа: Безвъзмездни средства

I. Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва да са свързани с възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства, в т.ч. закупуване и доставка на оборудване.

II. Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания:

· да се изпълняват на територията на селските райони на РБ, посочени в националното законодателство за прилагане на Стратегическия план;

· да се осъществяват извън населени места с развит масов туризъм и курортни комплекси, посочени в националното законодателство за прилагане на Стратегическия план.

· да се изпълняват в съответствие с общинския план за развитие на съответната община, а ако съществува стратегия за местно развитие да са съгласувани и с нея;

· да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС;

· да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с

МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане;

· да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо);

· за инвестиции в обекти „Паметници на културата“, да са проведени съгласувателните процедури по реда на Закона за културното наследство (ЗКН) с Министерството на културата за защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство.

· дейностите свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодатвлство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Запазването на духовния и културния живот на населението е от важно значение за развитието на селските райони. Културно-историческото развитие на България обуславя богато културно наследство, което се запазва и съхранява в различни обекти с религиозно значение, църкви, храмове и манастири. Предвидените по подмярката интервенции в този вид инфраструктура ще позволят да се запази културната идентичност и традиции в селските райони и да се повиши качеството на живот на хората, живеещи в тях. По същество регистрираните местни поделения на вероизповедания имат право за своите нужди да произвеждат и продават вещи, свързани с богослужебната им дейност, ритуали и обреди. Също така за покриване на своите нужди разчитат и на дарения. Съгласно българското законодателството, описаните не се считат за стопанска дейност и не представляват търговски сделки. В тази връзка тези постъпления не представляват дългосрочен и прогнозируем приход, които да бъде насочен за участие в съфинансиране на дейности по настоящата интервенция. Именно поради гореописаното, предоставянето на подпомагане с прагове под 100% би поставило в големи затруднения или в невъзможност местните поделенения на вероизповеданията да покрият своите нужди от инвестиции.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

В съответствие с чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, не са допустимите за подпомагане инвестиции и категориите

разходи, които включват:

1. Закупуване или наем на земя и сгради;
2. Разходи свързани със строителство/ново изграждане на сгради;
3. Инвестиции, за които се установи, че ще имат отрицателно въздействие върху околната среда;
4. Инвестиции, за които е установено двойно финансиране.
5. Разходи по които дейностите включени в проектите, са били физически започнати и/или извършени преди подаване на проектното предложение за подпомагане, независимо дали всички свързани плащания са извършени (с изключение на разходи свързани с подготовката на проектното предложение извършени преди подаването му);

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 11 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на Регламент 2021/2115 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ АРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 2 декември 2021 година и е в съответствие с параграф 11 (2) от приложение 2 към Споразумението за селското стопанство на СТО („зелена кутия“).

Интервенцията е с насоченост за развитието на селските райони и е изброена в Приложение II. Както е посочено и в Инструмента за аспектите на СТО – Х.1 изготвен от службите на Комисията, „Интервенциите за развитие на селските райони (с изключение на инсталирането на млади фермери и създаване на селски бизнес и програми за управление на риска) трябва да останат съвместими със Зелената кутия“.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
Прием 1 - Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не
Прием 2 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.41;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

Прием 1 - Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони

Посочените данни по индикатора са на база анализ на исторически данни от прилагане на мерки и подмерки за инвестиции в подпомагане на обекти с религиозно значение, църкви, храмове и манастири.

Предвидено е средствата да се разходват на два етапа, като прием по първи етап ще се реализира през 2024 г. а прием по втори етап през 2025 г.

За първи етап ще бъде обявен бюджет от 40 000 000 евро а за втори етап за останалите 32 500 000 евро.

От направеният анализ по прилагане на мярката за периода 2014-2020 г., могат да бъдат изведени следните показатели, които формират и настоящия Индикаторен финансов план:

1. За периода на 2014-2020 г. са проведени два приема на проектни предложения

- по първи прием са одобрени за подпомагане общо 86 проекта с обща стойност на разходите от 25 912 766, 14 евро.

- през втория прием са одобрени за подпомагане 109 броя проекти с обща стойност на разходите по тях от 31 365 191, 23 евро.

- от данните за първи прием се формира средна стойност на едно проектно предложение – 301 311, 23 евро. Данните за втори прием, формират средна стойност за едно проектно предложение – 287 754, 05 евро, или средната стойност по двата приема за едно проектно предложение излиза в размер на 294 532, 64 евро. За целите на Индикаторния финансов план, ще се ползват цели числа (Average - 290 000 евро).

От описаното по-горе се формира и индикаторът Planned outputs, като общият бюджет от 72 500 000 евро се раздели на средната стойност за една операция по следната формула:

72 500 000 ÷ 290 000 = 250 = Planned outputs

2. Посочените данни по отношение на индикатора Financial allocation се базират върху реално изплатени суми и анализа показва следните резултати:

Авансови плащания:

- през първите 12 месеца от сключване на договори са разплатени аванси в размер на 21,62 % от общия бюджет на одобрените разходи

- през втората година от сключване на договори са разплатени аванси в размер на 5.84 % от общия бюджет на одобрените разходи

Междинни плащания:

- през първите 12 месеца от сключване на договори са разплатени междинни плащания в размер на 1,04 % от общия бюджет на одобрените

разходи

- през втората година от сключване на договори са разплатени междинни плащания в размер на 6,49 % от общия бюджет на одобрените разходи

- през третата година от сключване на договори са разплатени междинни плащания в размер на 0,49 % от общия бюджет на одобрените разходи

Окончателни плащания:

- през втората година от сключване на договори са разплатени окончателни плащания в размер на 19,10 % от общия бюджет на одобрените разходи

- през третата година от сключване на договори са разплатени окончателни плащания в размер на 44,10 % от общия бюджет на одобрените разходи

- през четвъртата година от сключване на договори са разплатени окончателни плащания в размер на 1,32 % от общия бюджет на одобрените разходи

Прием 2 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони

Посочените данни по индикатора са на база анализ на исторически данни от прилагане на мерки и подмерки за инвестиции в подпомагане на обекти с религиозно значение, църкви, храмове и манастири.

Предвидено е средствата да се разходват на два етапа, като прием по първи етап ще се реализира през 2024 г. а прием по втори етап през 2025 г.

За първи етап ще бъде обявен бюджет от 40 000 000 евро а за втори етап за останалите 32 500 000 евро.

От направеният анализ по прилагане на мярката за периода 2014-2020 г., могат да бъдат изведени следните показатели, които формират и настоящия Индикаторен финансов план:

1. За периода на 2014-2020 г. са проведени два приема на проектни предложения

- по първи прием са одобрени за подпомагане общо 86 проекта с обща стойност на разходите от 25 912 766, 14 евро.

- през втория прием са одобрени за подпомагане 109 броя проекти с обща стойност на разходите по тях от 31 365 191, 23 евро.

- от данните за първи прием се формира средна стойност на едно проектно предложение – 301 311, 23 евро. Данните за втори прием, формират средна стойност за едно проектно предложение – 287 754, 05 евро, или средната стойност по двата приема за едно проектно предложение излиза в размер на 294 532, 64 евро. За целите на Индикаторния финансов план, ще се ползват цели числа (Average - 290 000 евро).

От описаното по-горе се формира и индикаторът Planned outputs, като общият бюджет от 72 500 000 евро се раздели на средната стойност за една операция по следната формула:

72 500 000 ÷ 290 000 = 250 = Planned outputs

2. Посочените данни по отношение на индикатора Financial allocation се базират върху реално изплатени суми и анализа показва следните резултати:

Авансови плащания:

- през първите 12 месеца от сключване на договори са разплатени аванси в размер на 21,62 % от общия бюджет на одобрените разходи

- през втората година от сключване на договори са разплатени аванси в размер на 5.84 % от общия бюджет на одобрените разходи

Междинни плащания:

- през първите 12 месеца от сключване на договори са разплатени междинни плащания в размер на 1,04 % от общия бюджет на одобрените

разходи
- през втората година от сключване на договори са разплатени междинни плащания в размер на 6,49 % от общия бюджет на одобрените разходи
- през третата година от сключване на договори са разплатени междинни плащания в размер на 0,49 % от общия бюджет на одобрените разходи
Окончателни плащания:
- през втората година от сключване на договори са разплатени окончателни плащания в размер на 19,10 % от общия бюджет на одобрените разходи
- през третата година от сключване на договори са разплатени окончателни плащания в размер на 44,10 % от общия бюджет на одобрените разходи
- през четвъртата година от сключване на договори са разплатени окончателни плащания в размер на 1,32 % от общия бюджет на одобрените разходи

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Прием 1 - Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				290 000,00	290 000,00	290 000,00	290 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				30,00	44,00	64,00	0,00	138,00
Прием 2 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)					290 000,00	290 000,00	290 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)					400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.22 (unit: Operations)					24,00	36,00	52,00	112,00
TOTAL	O.22 (unit: Operations)				30,00	68,00	100,00	52,00	250,00

	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)				8 700 000,00	19 720 000,00	29 000 000,00	15 080 000,00	72 500 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)				3 480 000,00	7 888 000,00	11 600 000,00	6 032 000,00	29 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public								

	expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.10 - Залесяване и възстановяване

Intervention Code (MS)	II.Г.10
Име на интервенцията	Залесяване и възстановяване
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.9.	Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.17 Подпомогната площ за залесяване, възстановяване на агро-лесовъдната система, включително разпределения

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

От всички сектори именно секторът „Горско стопанство“ има най-висок дял в поглъщането на въглеродни емисии. През последните 21 години поглъщането на парникови газове от горския сектор компенсира между 11,35%-19,9% от общите емисии на парникови газове в България. С най-голяма роля за поглъщането и складирането на въглерод (94 -95% от общото поглъщане за сектора) са териториите, заети от гори. Тази им функция ги прави фактор в борбата с изменението на климата. От тук идват и нуждите от разширяване на горските територии, бързото възстановяване на горския потенциал и подобряване устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми.

Залесяването ще стимулира поглъщането и съхраняването на въглерода и опазване на почвите от ерозия. Чрез увеличаването на лесистосттасе увеличават териториите, за които е доказано, че най-добре поглъщат и съхраняват въглерода - горите.

Промените на климата могат да предизвикат намаление на производството, ограничаване на водните ресурси, разпространение на болести по животните и растенията, които са нетипични за

даден регион и др. Ето защо политиката за опазване на околната среда сама по себе си не е в състояние да даде отговор на адаптирането към промените на климата. Такива мерки могат да бъдат залесяване на земеделски земи и горски територии, които отговорят на определението за неземеделски земи. Залесяването също допринася за защита на териториите от природни бедствия и пожари, както и допринася за адаптирането към промените в климата.

Навременното възстановяване на пострадалите гори има благоприятно въздействие върху почвите, водите, въздуха и биоразнообразието. Освен икономическия ефект, възстановените гори постигат и много по-значим екологичен ефект, като допринасят за борбата с промените в климата и увеличават поглъщането на въглерода. Възстановените гори допринасят също за защита на околната среда, предпазване от природни бедствия (особено наводнения, свлачища, струтвания) и пожари. Изборът на подходящи за презалесяване дървесни видове спомага за адаптирането към промените в климата.

Интервенцията ще подпомага залесяване на земеделски и неземеделски земи и възстановяване на гори, пострадали от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития. Ще се подпомага и поддръжка до пет години след създаването на новосъздадените култури. Поддръжката ще включва отглеждане до петата година след създаването и попълване до третата година след създаването.

Изпълнението на интервенцията ще допринесе за изпълнението на целите на Европейската зелена сделка, включително Стратегията за биологичната разнообразие до 2030г.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими бенефициенти:

1. Физически лица, еднолични търговци, юридически лица собственици на земеделски и неземеделски земи;

2. Местни поделения на вероизповеданията собственици на земеделски и неземеделски земи;

3. Общини собственици на земеделски и неземеделски земи;

4. Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, управляващи неземеделски земи.

Условия за допустимост за бенефициентите:

• Всички кандидати трябва да докажат собственост на земята, която ще залесяват/възстановяват;

• Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения трябва да докажат правото си да я управляват земите, които ще залесяват/възстановяват;

• Минималният процент на прихващане на новосъздадената гора да е по-висок от 25%.

• Залесяванията трябва да се извършват съгласно Закона за горите и свързаните с него подзаконови нормативни актове;

• За залесяване ще се използват с приоритет местни дървесни и храстови видове и произходи, според типа на месторастене и типа местообитание;

• Помощта за залесяване на бързорастящи дървета покрива само разходите по залесяването;

• Кандидатите за подпомагане представят проведена процедура по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и/или Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и има влязъл в сила административен акт, издаден по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или Закона за биологичното разнообразие или писмо, издадено по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни намерения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ бр. 73/2007 г.), с които/което се одобрява осъществяването на инвестиционното предложение, план, програма, проект.

Условия за допустимост за площта:

• Земята, която ще се залесява трябва да попада в район с лесистост по-малка от 60% или в район с висок или среден риск от ерозия;

• Минималната площ за залесяване трябва да бъде 0.5 ха;

• Залесяване на поляни и ливади в горските територии е допустимо само в случаите на защита

срещу ерозия и порои, ако територията не е местообитание на застрашен от изчезване вид растение или животно.

Подпомагането за залесяване и поддръжка ще бъде до 100% от допустимите разходи съгласно предоставената възможност на Регламент(ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета чл.73, т. 4, б. в.

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение, е левовата равностойност на 3 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение е до левовата равностойност на 300 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция за един кандидат е до левовата равностойност на 600 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 600 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Подпомагането ще се извършва на базата на стандартни разходи за залесяване и възстановяване за хектар залесена площ

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☒ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

100% съгласно предоставената възможност на Регламента за СП чл.73, т. 4, б. в:

i) залесяване, създаване и регенериране на агролесовъдни системи, консолидиране на земята в горското стопанство и инвестиции в непроизводствени дейности, свързани с една или повече от специфичните цели, установени в член 6, параграф 1, букви г), д) и е), включително инвестиции в непроизводствени дейности, предназначени за предпазване на селскостопанските животни и културите срещу щети, причинени от диви животни;

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение, е левовата равностойност на 3 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение е до левовата равностойност на 300 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция за един кандидат е до левовата равностойност на 600 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 600 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Additional explanation

Методиката и стойностите на предвидените плащания предстои да бъде представена

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☒ Да ☐ Не ☐ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Интервенцията ще подпомага залесяване на земеделски и неземеделски земи и възстановяване на гори, пострадали от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития. Ще се подпомага и поддръжка до пет години след създаването на новосъздадените култури. Поддръжката ще включва отглеждане до петата година след създаването и попълване до третата година след създаването.

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Не се допуска подпомагане:

•при залесяване на дървесни видове с цел създаване на култури с кратък цикъл на ротация;

•при залесяване с цел производство на коледни елхи;

•при залесяване на бързорастящи дървета за производство на енергия;

•при залесяване на уязвими местообитания като торфища, влажни зони, карстови и силикатни терени, автохтонно не поддържащи горско-дървесна растителност(местообитания с европейска значимост, започващи с кодове 6, 7, и 8);

•при залесяване на лесонепригодни горски територии, освен в случаите на частично лесонепригодни такива, доказано с протокол между РДГ и собственика за голината, определена като лесонепригодна;

•при залесяване на земеделски земи с висока природна стойност;

в зоните, включени в мрежата „Натура 2000“, залесяването е допустимо само ако съответства на целите на управлението на тези зони и е съгласувано с органа на държавата членка, който отговаря за прилагането на „Натура 2000“.

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 8 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
SO4N9I1 - Плащания за залесяване и възстановяване	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.17;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

SO4N9I1 - Плащания за залесяване и възстановяване

Планираният Output Indicator ще се отчита в ха. Разпределението по финансови години е на база едно отваряне на интервенцията, като плащанията са разпределени по съответните години като авансови 50%, междинни 20% и окончателни 30 %.

Според стандартните разходи за залесяване, които са в процес на изготвяне, са малко над 6 000 евро на ха. При БФП за интервенцията от 6 000 000 евро, Total planned outputs ще бъде около 1000 ха.

За финансовата година 2027 се предвижда Planned Output 0, защото за финансовата година се предвиждат предимно авансови плащания.

За финансовата година 2028 се предвижда Planned Output 100 ха, защото за финансовата година се предвиждат предимно междини плащания и предполагаме, че е възможно, бенефициентите, които няма да провеждат процедура по ЗОП да реализират проектните си предложения, като залесят около 10% от тоталният Output Indicator.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
SO4N9I1 - Плащания за залесяване и възстановяване (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			3 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			150 000,00	60 000,00	90 000,00			
	O.23 (unit: Operations)				100,00	900,00			1 000,00
TOTAL	O.23 (unit: Operations)				100,00	900,00			1 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			3 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00			6 000 000,00
	Annual indicative financial allocation								

	(Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.11 - Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max

Intervention Code (MS)	II.Г.11
Име на интервенцията	Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Горските територии на РБ

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.9.	Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.18 Обща стойност на инвестициите за подобряване на ефективността в сектора на горското стопанство

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Измененията на климата водят до повишена вероятност от големи горски пожари и други нарушения в горските територии, като повреди от силен вятър (ветроломи и ветровали), поражения от мокър сняг и лед (снеголоми, снеговали, ледоломи), атаки от насекоми и вредители. Подобни негативни явления имат двойно отрицателен ефект - от една страна се отчита загуба на биоразнообразие, хабитати, емитира се въглерод, нарушава се здравословното състояние на екосистемите и т.н., а от друга страна горите престават да поглъщат допълнително парникови газове.

За най-сериозен рисков фактор при опазване на горите продължават да се смятат горските пожари. Мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари се планират за всяка горска териториална единица независимо от собствеността на територията и са задължителни за изпълнение.

Анализът на пожарната ситуация в горите на България за последните 30 години показва рязко нарастване на броя на пожарите и размера на опожарените площи. Общата тенденция за увеличаване на броя, честотата и интензивността на горските пожари е особено силно изразена в периода от 1999 до 2001 г., както и през 2007 година. В тези години по степен на пожарен риск страната ни е на едно ниво с традиционно високо-рисковите страни от Средиземноморието. Най-голям е броят на пожарите през 2000 и 2007 години – съответно – 1 710 и 1 478. Най-много площи – 57 406 ха и 43 000 ха са засегнати от пожари през същите години. Все още се преодоляват последствията и от опустошителният пожар в област Благоевград, който възникна в края на месец август 2017 г.

През последните три години, ситуацията с горските пожари е следната:

През 2019 г. в базата данни на ИАГ са регистрирани 668 бр. пожари в горските територии, които засегнаха над 5 619,5 ха. От тях 419,1 ха са опожарени от върхови пожари. Само преките щети за горските територии (ГТ) от пожарите през 2019 г. са оценени на над 2 милиона лева.

През 2020 г. са регистрирани 499 бр. пожари, засегнали 5 257,9 ха, от които 336,5 ха са опожарени от върхови пожари. Щетите от тях са оценени на 621 000 лева. Броят на регистрираните през 2021 г. горски пожари намаляват на 350 бр. и са засегнали 3 143,6 ха, от които 413,7 ха са от върхови пожари. Преките щети от горските пожари през тази година са оценени на 153 000 лева.

Тенденцията е към намаляване на броя и засегнатите от пожари горски територии през последните няколко години, което се дължи основно на създадената отлична организация от горски служители и пожарникари за бързо локализиране на запалванията, благодарение на което в много от случаите не е допуснато навлизане на огъня в горските територии. Като следствие от товапрез последните няколко години на територията на страната не са обявявани кризисни ситуации във връзка с възникнали горски пожари.

Добрите резултати при опазването на горските територии от пожари през последните години се дължат както на превантивната дейност, така и на вложените финансови ресурси от Държавните предприятия и МВР за специализирана техника, обучение и създаване на доброволни формирования. Вече ярко се открояват с добрите си показатели ДП в Южна и Североизточна България, които вложиха сериозни финансови и организационни ресурси за осигуряване на подходяща техника, средства за наблюдение и осигуряване на безопасността на екипите си за борба с горските пожари.

Изработена е методика и е извършено класифициране на горите по степени на риск от горски пожари. Най-рискови са зоните с ниска надморска височина и висок дял земеделски земи в близост до горски територии, което отразява факта, че около 80% от всички пожари са причинени от човешка дейност, предимно запалвания в земеделски земи за почистване на обработваеми земеделски земи и пасища.

Освен намаляването на преките загуби от опожаряването на горските територии, превенцията от горски пожари ще предотврати излъчването на вредни емисии (въглероден двуокис, фини прахови частици и др.) в атмосферата. Ще се предотврати загубата на растителна биомаса, свързана със загуба на екологични ниши, биоразнообразие и унищожаване на хумусния слой на почвите.

През предходния програмен период със средства по "Техническа помощ" от ПРСР 2014-2020 г. е финансирано разработването на национална схема за разположение на автоматичните наблюдателни станции като част от Националната система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари. По този начин са определени най-подходящите конкретни местоположения, където да бъдат разположени противопожарните кули. Подобни съоръжения вече са изградени в рамките на предходните два програмни периода с финансиране по ПРСР, по трансгранични програми и др. В допълнение - в Националния план за възстановяване и устойчивост е включена дейност, която предвижда изграждането на допълнителни 30 наблюдателни станции, с което да се покрие изцяло Югоизточна България като една т най-уязвимите територии в страната. Чрез реализирането на проекти от страна на държавните предприятия (единствен бенефициент за тази дейност) ще се постигне допълняемост към предходни и текущи инициативи и проекти, като е възможно да се постигне пълно покритие на цяла Южна България.

Подобен подход ще доведе до значително намаляване на времето за подаване на сигнал, и от там

до намаляване на времето, необходимо за първоначална атака на съответния пожар. От своя страна това ще доведе до значително допълнително намаляване на опожарените площи, което ще предотврати непреки щети като загуба на биологично разнообразие и хабитати, емитиране на парникови газове, нарушаване на здравословното състояние на горските екосистеми и т.н.

Освен горските пожари, сериозен проблем са и нападенията от болести и вредители, особено засилени в периода 2015 – 2019 г. когато в страната са подадени сигнали за увреждане на 52 363,5 ха горски територии, заети предимно от иглолистни култури. Пикът на регистрираните увреждания на горите е през 2017 и 2018 г., съответно с 147 218 дка и 174 049 дка, след което е налице тенденция на постепенно намаляване, в следствие на правилното и навременното извеждане на съответните мероприятия.

По тази интервенция се предвижда подпомагането на следните дейности:

1. създаване, подобряване и поддръжка на противопожарна инфраструктура – бариерни прегради, лесокултурни прегради, противопожарни просеки, минерализовани ивици и санитарни ивици;
2. изграждане/подобряване на водоизточници за нуждите на опазването и защитата на горите от пожари;
3. изграждане/подобряване на стационарни наблюдателни пунктове - автоматични наблюдателни станции като част от Националната система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари по схемата, изготвена по "Техническа помощ" от ПРСР 2014-2020 г.;
4. закупуване на комуникационно оборудване и средства за откриване и наблюдение на горски пожари, вредители и болести;
5. изграждане и подобряване на пътища за движение на противопожарни автомобили;
6. закупуване на лабораторно и мониторингово оборудване за лесозащитните станции

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими бенефициенти:

1. Физически лица, еднолични търговци и юридически лица собственици на горски територии;
2. Местни поделения на вероизповеданията собственици на горски територии;
3. Общини собственици на горски територии;
4. Лесозащитни станции
5. Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите и териториалните им поделения, управляващи държавни горски територии управляващи държавни горски територии(с изключение на ЛЗС).

Условия за допустимост за бенефициентите:

• Кандидатите по т.1, 2 и 3 трябва да докажат собственост върху минимум 500 ха горски територии, с които кандидатстват за подпомагане;

• Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения трябва да докажат правото си да управляват минимум 1 000 ха държавни горски територии, с които кандидатстват за подпомагане;

• Всички превантивни дейности срещу горски пожари трябва да са част от утвърден горскостопански план в частта „План за дейностите по опазване на горските територии от пожари“.

• Съоръженията и инвентара за превенция да са заложени въз основа на нормите за проектиране на противопожарни мероприятия Наредба № 18 от 7 октомври 2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии (ДВ, бр. 82 от 2015 г.);

• Подпомагане за изграждане на горски пътища, както и за случаите на изграждане на противопожарна инфраструктура налагащи обезлесяване на терени се допуска, ако дейностите са предвидени в горскостопански план, за който е издадено положително Решение по преценка или Становище по екологична оценка и технически проект, за който е издадено положително Решение по преценка или Решение по ОВОС, от компетентните органи по околна среда.

• Кандидатите за подпомагане представят проведена процедура по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и/или Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и има влязъл в сила административен акт, издаден по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или Закона за биологичното разнообразие или писмо, издадено по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни намерения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ бр. 73/2007 г.), с които/което се одобрява осъществяването на инвестиционното предложение, план, програма, проект.

Условия за допустимост за площта:

• Превантивните дейности срещу пожари са допустими за подпомагане само в горските територии, класифицирани като такива със среден или висок риск от възникване на пожар или в които пожароопасният сезон е бил по-дълъг от 6 месеца през последните 3 години.

Всички превантивни дейности срещу горски пожари трябва да са част от утвърден горскостопански план в частта „План за дейностите по опазване на горските територии от пожари“.

• В случаите на превантивни дейности срещу болести и вредители, дейностите за ограничаване на възможното бедствие трябва да бъдат одобрени с решение на Националната комисия по лесозащита.

• Превантивните дейности срещу болести и вредители са допустими за подпомагане във всички горски територии на Република България;

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция, е левовата равностойност на 3 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за които се кандидатства по тази интервенция от един кандидат за целия период на прилагане на СП (2023-2027) е левовата равностойност на 1 000 000 евро на кандидат за подпомагане.

За проектни предложения на ДП, включващи изграждане на автоматични наблюдателни станции от Националната система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари максималният размер на общите допустими разходи за които се кандидатства по тази интервенция от един кандидат за целия период на прилагане на СП (2023-2027) е левовата равностойност на 3 000 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 3 000 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

non-IACS

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

100% съгласно предоставената възможност на Регламента за СП чл.73, т. 4, б. в:

iii) инвестиции във възстановяването на земеделския или горския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития и инвестиции в подходящи превантивни действия, както и инвестиции в съхраняването на здравето на горите;

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция, е левовата равностойност на 3 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за които се кандидатства по тази интервенция от един кандидат за целия период на прилагане на СП (2023-2027) е левовата равностойност на 1 000 000 евро на кандидат за подпомагане.

За проектни предложения на ДП, включващи изграждане на автоматични наблюдателни станции от Националната система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари максималният размер на общите допустими разходи за които се кандидатства по тази интервенция от един кандидат за целия период на прилагане на СП (2023-2027) е левовата равностойност на 3 000 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 3 000 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☒ Да ☐ Не ☐ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Не се допуска подпомагане за:

•Извършване на санитарни или принудителни сечи.

Загуби на доход, дължащи се на пожари, природни бедствия, неблагоприятни климатични събития, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия, други неблагоприятни климатични събития, нашествия на вредители по растенията и катастрофични събития.

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
SO4N9I2 - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.18;	Не
SO4N9I2A - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.18;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

SO4N9I2 - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите

Предлагам планираният Output да се отчита в юнити/проекти, разделени в два Unit amount. Unit amount 1 включва само държавните предприятия, защото те са с по-висок максималният размер на общите допустими разходи. Unit amount 2 включва всички останали допустими бенефициенти. Разпределението по финансови години е на база едно отваряне на интервенцията, като плащанията са разпределени по съответните години като авансови 50%, междинни 20% и окончателни 30 %. За финансовите години 2024 и 2025 се предвижда Planned Output 0, защото за финансовата година се предвиждат само авансови и междинни плащания.

Към 01.02.2022 г. по процедура чрез подбор BG06RDNP001-8.004 по подмярка 8.3 „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ са сключени 19 договора за предоставяне на БФП, с общ размер на одобрената БФП в размер на 16 336 066 евро или средно по 859793 евро за одобрен проект, при максимален размер на допустимите разходи, респективно допустимата БФП* по процедурата в размер на 1 500 000 евро.

На база на горната информация стигаме до извода, че средно одобрената БФП за един проект представлява **57 %** от максималния размер на БФП.

По отношение на Unit amount 1.

В рамките на интервенцията по чл. 73 е предвиден максимален размер на разходите, респективно субсидията от 3 000 000 евро.

За да се изчисли среден размер на БФП за един проект **(A),** като част от Финансовия и стратегически план е необходимо да се съобразят следните фактори:

Фактор 1:

Увеличаването на максималния размер на допустимите разходи, респективно допустимата финансова помощ по интервенцията по чл. 73 от Регламента за стратегическите планове на **3 000 000 евро** (спрямо 1 500 000 евро в периода 2014-2020);

Фактор 2:

Резултатите от първи период на прием по подмярка 8.3 „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ по отношение на средния размер на БФП/одобрен проект спрямо максимален размер на БФП **(57 %);**

Фактор 3:

Очакването въз основа на научени уроци, да се подобри съотношение между заявени и неодобрени разходи, като по този начин очакваме

повишение на средните разходи за проект с 10% допустимата финансова помощ.

Тогава по формулата A (average financial support) = фактор 1 X фактор 2 + фактор 3, получаваме

A = 3 000 000 евро X 57 % + 10 % ≈ 2 000 000 евро.

По отношение на Unit amount 2.

В рамките на интервенцията по чл. 73 е предвиден максимален размер на разходите, респективно субсидията от 1 000 000 евро.

Тогава по формулата A (average financial support) = фактор 1 X фактор 2 + фактор 3, получаваме

A = 1 000 000 евро X 57 % + 10 % ≈ 670 000 евро.

За финансовите години 2024 и 2025 се предвижда Planned Output 0, защото за тези години се предвиждат предимно авансови и междинни плащания.

SO4N9I2A - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите

Предлагам планираният Output да се отчита в юнити/проекти, разделени в два Unit amount. Unit amount 1 включва само държавните предприятия, защото те са с по-висок максималният размер на общите допустими разходи. Unit amount 2 включва всички останали допустими бенефициенти. Разпределението по финансови години е на база едно отваряне на интервенцията, като плащанията са разпределени по съответните години като авансови 50%, междинни 20% и окончателни 30 %. За финансовите години 2024 и 2025 се предвижда Planned Output 0, защото за финансовата година се предвиждат само авансови и междинни плащания.

Към 01.02.2022 г. по процедура чрез подбор BG06RDNP001-8.004 по подмярка 8.3 „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ са сключени 19 договора за предоставяне на БФП, с общ размер на одобрената БФП в размер на 16 336 066 евро или средно по 859793 евро за одобрен проект, при максимален размер на допустимите разходи, респективно допустимата БФП* по процедурата в размер на 1 500 000 евро.

На база на горната информация стигаме до извода, че средно одобрената БФП за един проект представлява **57 %** от максималния размер на БФП.

По отношение на Unit amount 1.

В рамките на интервенцията по чл. 73 е предвиден максимален размер на разходите, респективно субсидията от 3 000 000 евро.

За да се изчисли среден размер на БФП за един проект **(A),** като част от Финансовия и стратегически план е необходимо да се съобразят следните фактори:

Фактор 1:

Увеличаването на максималния размер на допустимите разходи, респективно допустимата финансова помощ по интервенцията по чл. 73 от Регламента за стратегическите планове на **3 000 000 евро** (спрямо 1 500 000 евро в периода 2014-2020);

Фактор 2:

Резултатите от първи период на прием по подмярка 8.3 „Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ по отношение на средния размер на БФП/одобрен проект спрямо максимален размер на БФП **(57 %);**

Фактор 3:

Очакването въз основа на научени уроци, да се подобри съотношение между заявени и неодобрени разходи, като по този начин очакваме

повишение на средните разходи за проект с 10% допустимата финансова помощ.
Тогава по формулата A (average financial support) = фактор 1 X фактор 2 + фактор 3, получаваме
A = 3 000 000 евро X 57 % + 10 % ≈ 2 000 000 евро.
По отношение на Unit amount 2.
В рамките на интервенцията по чл. 73 е предвиден максимален размер на разходите, респективно субсидията от 1 000 000 евро.
Тогава по формулата A (average financial support) = фактор 1 X фактор 2 + фактор 3, получаваме
A = 1 000 000 евро X 57 % + 10 % ≈ 670 000 евро.

За финансовите години 2024 и 2025 се предвижда Planned Output 0, защото за тези години се предвиждат предимно авансови и междинни плащания.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
SO4N9I2 - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		5 000 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00				
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	600 000,00	900 000,00				
	O.23 (unit: Operations)		0,00	0,00	5,00				5,00
SO4N9I2A - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		1 000 000,00	400 000,00	600 000,00				
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		500 000,00	200 000,00	300 000,00				
	O.23 (unit: Operations)		0,00	0,00	3,00				3,00
TOTAL	O.23 (unit: Operations)		0,00	0,00	8,00				8,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in		6 000 000,00	2 400 000,00	3 600 000,00				12 000 000,00

	EUR)								
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.12 - Подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии

Intervention Code (MS)	II.Г.12
Име на интервенцията	Подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Цялата територия на РБ

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.8.	Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.18 Обща стойност на инвестициите за подобряване на ефективността в сектора на горското стопанство

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Устойчивото стопанисване на горите, както и инвестициите в сектора на горското стопанство играят все по-важна роля за развитието на екологическите, социални и икономически дейности в селските райони. Поради това, подкрепата на ЕС е от значение за развитието и опазването на горите, иновациите при въвеждането на модерни технологии и оборудване, както при дърводобива, така и при преработката и маркетинга. Едновременно с това подобряване на състоянието на тези гори е насочено към изпълнението и на множество други функции, допринасящи за постигането на ключовите екологични и климатични цели на Европейския съюз.

За да се гарантира предоставянето на тези ползи по балансиран начин от съществено значение е да се гарантира многофункционалност и устойчиво управление на горите, основни принципи на Новата стратегия на ЕС за горите до 2030 г. По-голямата част от горските територии в България са разположени в селските и планински райони на страната и укрепването и подобряването на устойчивото управление на горите е необходимо за подобряване на конкурентоспособността и създаването на работни места, като същевременно се гарантира опазването на горите и предоставяне на екосистемни услуги.

Устойчивото управление на горите е немислимо без извеждането на отгледни и възобновителни сечи въз основа на най-добрите лесовъдски системи и практики в страната. Сечите са лесовъдски дейности, които се провеждат с цел подобряване състоянието на горите, възобновяване с местни видове, запазване на генетичните ресурси, добив на дървесина, както и запазване и увеличаване на основните функции на горите. Сечите, които подкрепяме по тази интервенция, се провеждат за постигане на няколко основни цели: повишаване на капацитета за намаляване негативното влияние на климатичните промени, регулиране на състава и произхода на насажденията в зависимост от функциите им и поставените цели; подобряване на защитните и специалните функции на горите; подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горите; поддържане и опазване на биологичното разнообразие в горите; намаляване на риска за възникване на пожари в горите и т.н. В същото време, извеждането на каквито и да е било сечи е невъзможно без специализирана техника за работа в горите.

Настоящата интервенция цели да се подсигурят средства за подпомагане извеждането на планираните сечи вгорските територии, като по този начин горите ще могат да запазят кактосвоята многофункционалност, така и конкурентоспособността на собствениците си, за да продължат с устойчивото им управление. За целта, предвиждаме и подпомагане закупуването на горска техника за провеждане на планираните сечи във горите.

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение, е левовата равностойност на 4 500 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за които се кандидатства по тази интервенция от един кандидат за целия период на прилагане на СП (2023-2027) е левовата равностойност на 1 000 000 евро на кандидат за подпомагане.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 1 000 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими бенефициенти:

1. Физически лица, еднолични търговци, юридически лица собственици на горски територии;
2. Местни поделения на вероизповеданията собственици на горски територии;
3. Общини собственици на горски територии;
4. Еднолични търговци и юридически лица, регистрирани по чл. 241 от Закона за горите
5. Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения.

Условия за допустимост за бенефициентите:

• Кандидатите за подпомагане за извеждане на сечи трябва да докажат минимален размер собственост/право на управление на горските територии, върху които сечите ще се извършват(с изключение на Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения), както следва:

- за физически лица и еднолични търговци – 5.0 ха;
- за юридически лица и местни поделения на вероизповеданията – 10.0 ха;
- за общини – 15.0 ха;
- за еднолични търговци и юридически лица, регистрирани по чл. 241 от Закона за горите – 150 ха.

• Юридическите лица са допустими за подпомагане, само ако са регистрирани съгласно българското законодателство;

• Еднолични търговци и юридически лица регистрирани по чл. 241 от Закона за горите - сключени договори за предстоящ добив или покупка на стояща дървесина на корен на минимум 10 000 куб. м дървесина;

• Закупуването на оборудване за сеч е допустимо за подпомагане само ако предвиденото устойчиво ползване на дървесина в горите, които стопанисва бенефициента позволява подходящото му ефикасно използване, което се доказва с наличието на предварително разработени

и одобрени Горскостопански план или Горскостопанска програма.

• Кандидатите за подпомагане за инвестиции в закупуване на специализирана горска техника и оборудване за сеч, извоз, товарене и транспорт на дървесина представят бизнес план за доказване на икономическа жизнеспособност.

Условия за допустимост за площта:

•При извеждане на сечи в защитени зони от Натура 2000 да се прилагат утвърдените „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания“ от приложение No1 на Закона за биологичното разнообразие.

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение, е левовата равностойност на 4 500 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за които се кандидатства по тази интервенция от един кандидат за целия период на прилагане на СП (2023-2027) е левовата равностойност на 1 000 000 евро на кандидат за подпомагане.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 1 000 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

non-IACS

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

65% съгласно предоставената възможност на Регламента за СП чл.73, т. 4.

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение, е левовата равностойност на 4 500 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за които се кандидатства по тази интервенция от един кандидат за целия период на прилагане на СП (2023-2027) е левовата равностойност на 1 000 000 евро на кандидат за подпомагане.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 1 000 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☒ Да ☐ Не ☐ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Настоящата интервенция цели да се подсигурят средства за подпомагане извеждането на планираните сечи в горските територии, като по този начин горите ще могат да запазят както своята многофункционалност, така и конкурентоспособността на собствениците си, за да продължат с устойчивото им управление. За целта, предвиждаме и подпомаганезакупуването на горска техника за провеждане на планираните сечи във горите.

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Не се допуска подпомагане на:

Разходи за поддръжка и текущи разходи не са допустими за подпомагане по тази интервенция.

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
SO4N8I2 - Инвестиции в техника за сеч	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.18;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

SO4N8I2 - Инвестиции в техника за сеч

Планираният Output Indicator ще се отчита в проекти.Разпределението по финансови години е на база едно отваряне на интервенцията, като плащанията са разпределени по съответните години като авансови 50% и окончателни 50 %.

Такава интервенция не е прилагана до момента. За да се изчисли среден размер на БФП за един проект, като част от Финансовия и стратегически план ще трябва да разчитаме на натрупания опит и прогнози. Анализирайки допустимите бенефициенти, можем да кажем, че те се делят на две ясно разграничими групи.

Първата група се състои от физически лица, еднолични търговци, юридически лица, местни поделения на вероизповеданията и общини. Тази група и до сега е имала възможност да кандидатства за подобна подкрепа, но е показала почти нулев интерес.

Втората група бенефициенти се състои от еднолични търговции юридически лица, регистрирани по чл. 241 от Закона за горите, които се явяват реално предприемачите в горските дейности и държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения. Тази група до момента не е имала възможност за такъв вид подпомагане. За това смятаме, че от тази група ще бъдат основната част от кандидатите за подпомагане по тази интервенция.

Държавните предприятия на територията на РБ са 6 бр., за които считаме, че задължително ще кандидатстват. Тъй като в различните държавни предприятия има различен интерес към техниката за сеч, според нас предполагаемият Average Planned unit amount ще бъде около половината от максималния – 500 000 евро. Към този обем на инвестиция можем да добавим и неповече 4 бр. от големите предприемачи, работещи в горите.

Въпреки че всички от останалите предприемачи ще се стремят към максимуми според своите възможности, трябва да предвидим и че подпомагането е 65% и ще трябва да подсигурят значителна част от необходимите средства, предвиждаме за тази група според нас предполагаемият Average Planned unit amount ще бъде около 300 000 евро.

Предвиждайки, че държавните предприятия са с най-големи финансови възможности и административен капацитет, заедно с големите предприемачи се очаква да усвоят около половината от бюджета на интервенцията, т. е. 10 бр. бенефициента ще си разпределят около 5 000 000 евро. Останалите парични средства ще се разпределят между средните предприемачи и предвид описания среден размер за един бенефициент очакваме от останалите финансови средства да се възползват 17 бр. бенефициенти.

За финансовата година 2024 се предвижда Planned Output 0, защото за финансовата година се предвиждат предимно авансови плащания.

За финансовата година 2025 се предвижда Planned Output 27, защото за финансовата година се предвиждат всички окончателни плащания по представените проекти.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029

SO4N8I2 - Инвестиции в техника за сеч (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		5 000 000,00	5 000 000,00					
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		500 000,00	500 000,00					
	O.24 (unit: Operations)			27,00					27,00
TOTAL	O.24 (unit: Operations)			27,00					27,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		5 000 000,00	5 000 000,00					10 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		2 000 000,00	2 000 000,00					4 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the								

	minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.13 - Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии

Intervention Code (MS)	II.Г.13
Име на интервенцията	Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.23. Number of supported off-farm non-productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Цялата територия на РБ

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy
SO5 Насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси, като вода, почва и въздух, включително чрез намаляване на зависимостта от химически вещества
SO6 Допринасяне за забавянето и възстановяването на намаляването на биоразнообразието, подобряване на екосистемните услуги и съхраняване на местообитанията и ландшафтите

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.4.9.	Устойчиво управление на горите, включително увеличаване на залесените площи в страната	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.18 Обща стойност на инвестициите за подобряване на ефективността в сектора на горското стопанство

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Настоящата интервенция ще подпомогне постигането на целите Регламент (ЕС) № 995/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. за определяне на задълженията на операторите, които пускат на пазара дървен материал и изделия от дървен материал, забранява пускането на пазара на ЕС на незаконно добит дървен материал и на изделия, получени от такъв дървен материал. По принцип незаконна сеч означава всички незаконни практики, свързани с добива или търгуването на дървен материал и изделия от дървен материал. Въведените в дадена държава членка правила за добив определят дали дървеният материал е добит незаконно. Въпреки това, незаконните посегателства върху горските територии макар и намалели продължават. Подобна е ситуацията и с незаконните ловни практики, водещи в някои случаи до значително намаляване на видовото многообразие в горските територии. Като цяло, интервенцията ще подобри значително капацитета на служителите по контрол и опазване, повишавайки значително

техническия им капацитет до нива, близки на тези, на които са лицата, извършващи незаконни дейности в горите.

Целта на настоящата интервенция е да се подпомогнат Изпълнителна агенция по горите, Регионалните дирекции по горите и Дирекциите на природни паркове, като отговорни за контрола в горските територии по отношение спазването на горското и ловното законодателство и подзаконовата нормативна база.

Подкрепата в настоящата интервенция е насочена към предотвратяване на щети по горските екосистеми и биоразнообразието чрез:

- Изграждане и оборудване на наблюдателни пунктове за борба с незаконното транспортиране и преработка на дървесина;

- Закупуване на информационно и телекомуникационно оборудване и средства за наблюдение и противодействие на незаконните посегателства над горските и дивечови ресурси:

о Закупуване на специализирана високопроходима техника - високопроходими автомобили.

о Закупуване на информационно и телекомуникационно оборудване и средства за наблюдение и борба с незаконните посегателства над горите и дивечовите ресурси:

- термокамери;
- фотокапани;.
- дронове;.
- бинокли;
- специализирана теренна екипировка;
- радиостанции;
- таблети;
- GPS устройства.

о Създаване, подобряване и поддръжка на софтуерни приложения за отчетност и контрол на извършваните дейности в горските територии и ловното стопанство.

Тази интервенция се очаква за има значителен положителен ефект, особено по отношение постигането на цел F "Принос за спиране на загубата на биологично разнообразие и обръщане на тази тенденция, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта", от член 6 на Регламента за СП.

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение, е левовата равностойност на 30 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение е до левовата равностойност на 300 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция за един кандидат е до левовата равностойност на 600 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 600 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими бенефициенти:

1. Изпълнителна агенция по горите;

2. Регионалните дирекции по горите;

3. Дирекциите на природни паркове.

Условия за допустимост за бенефициентите:

Кандидатите за подпомагане представят проведена процедура по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и/или Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и има влязъл в сила административен акт, издаден по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или Закона за биологичното разнообразие или писмо, издадено по реда на чл. 2, ал. 2 от

Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни намерения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ бр. 73/2007 г.), с които/което се одобрява осъществяването на инвестиционното предложение, план, програма, проект.

Условия за допустимост за площта:

Неприложимо.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

non-IACS

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

100% съгласно предоставената възможност на чл. 73, т. 4, с. „i“ от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета:

залесяване, създаване и регенериране на агролесовъдни системи, консолидиране на земята в горското стопанство и инвестиции в непроизводствени дейности, свързани с една или повече от специфичните цели, установени в член 6, параграф 1, букви г), д) и е);

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение, е левовата равностойност на 30 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по тази интервенция за едно проектно предложение е до левовата равностойност на 300 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи за целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция за един кандидат е до левовата равностойност на 600 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи целия период на прилагане на СП (2023-2027) по тази интервенция не може да надвишава левовата равностойност на 600 000 евро за бенефициентите, които помежду си са предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средни предприятия.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☒ Да ☐ Не ☐ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Подкрепата в настоящата интервенция е насочена към предотвратяване на щети по горските екосистеми и биоразнообразието чрез:

- Изграждане и оборудване на наблюдателни пунктове за борба с незаконното транспортиране и преработка на дървесина;
- Закупуване на информационно и телекомуникационно оборудване и средства за наблюдение

и противодействие на незаконните посегателства над горските и дивечови ресурси:

o Закупуване на специализирана високопроходима техника - високопроходими автомобили.

o Закупуване на информационно и телекомуникационно оборудване и средства за наблюдение и борба с незаконните посегателства над горите и дивечовите ресурси

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Не се допуска подпомагане за:

•Лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

Разходите за поддръжка и текущи разходи не са допустими за подпомагане по тази интервенция.

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
SO4N9I3 - Инвестиции против незаконни дейности в горите	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.18;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

SO4N9I3 - Инвестиции против незаконни дейности в горите

Планираният Output Indicator ще се отчита в проекти.Разпределението по финансови години е на база едно отваряне на интервенцията, като плащанията са разпределени по съответните години като авансови 50% и окончателни 50 %.

Такава интервенция не е прилагана до момента. За да се изчисли среден размер на БФП за един проект, като част от Финансовия и стратегически план ще трябва да разчитаме на натрупания опита и прогнози. Допустимите бенефициенти държавни структури, които искат да обезпечат работата си с технически средства. Не се предвижда някой от допустимите бенефициенти да не подаде заявление за подпомагане, така че при допустими за подпомагане 28 се очаква планираният Output Indicator да бъде 28.

Предвид, че всички бенефициенти ще кандидатстват за максималния размер, а при това положение предвидените средствата са недостатъчни, нямаме друг подход за изчисляване на Average Planned unit amount, освен да разделим наличните средства на възможните бенефициенти/проекти. Така получаваме Average Planned unit amount за интервенцията в размер на около 180 000 евро.

За финансовата година 2023 се предвиждаPlanned Output 0, защото за финансовата година се предвиждат предимно авансови плащания.

За финансовата година 2024 се предвиждаPlanned Output 28, защото за финансовата година се предвиждат всички окончателни плащания по представените проекти.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
SO4N9I3 - Инвестиции против незаконни дейности в горите (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	2 500 000,00	2 500 000,00						
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	150 000,00	150 000,00						
	O.23 (unit: Operations)	0,00	28,00						28,00
TOTAL	O.23 (unit: Operations)	0,00	28,00						28,00
	Annual indicative financial allocation	2 500 000,00	2 500 000,00						5 000 000,00

	(Total public expenditure in EUR)								
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 000 000,00	1 000 000,00						2 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Г.14 - Първична преработка на дървесина

Intervention Code (MS)	II.Г.14
Име на интервенцията	Първична преработка на дървесина
Вид интервенция	INVEST(73-74) - Investments, including investments in irrigation
Общ показател за крайния продукт	O.24. Number of supported off-farm productive investment operations or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Цялата територия на РБ

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO4 Contribute to climate change mitigation and adaptation, including by reducing greenhouse gas emission and enhancing carbon sequestration, as well as promote sustainable energy

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.4.8.	Устойчиво управление на горските територии, запасите от дървесина и въглерод в горската биомаса	Много висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.18 Обща стойност на инвестициите за подобряване на ефективността в сектора на горското стопанство

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Добиването и преработката на биомаса от горското стопанство дават възможност за диверсификация на приходите, работни места и бизнес възможности, както и за предоставяне на нови услуги в селските райони. Повечето технологии за преработка на растителните и животински остатъци и отпадъци, обаче, са свързани с необходимостта от осигуряване на ново специализирано оборудване, изискващо инвестиции, за които трябва да бъде осигурено финансово стимулиране. Също така, в последните няколко години се забелязва затруднена реализация на някои дървесни сортименти.

Подкрепената интервенция ще доведе до диверсификация на икономическите дейности в селските райони, създаване на нови работни места и по-пълно оползотворяване на добитата дървесина.

Интервенцията ще включва:

1. Изграждане, придобиване или подобрение на сгради и други недвижими активи необходими за първичната преработка на дървесина, както и закупуването на земя, на стойност до 10 % от допустимите разходи, когато е пряко свързана с изпълнението на проектното предложение;

2. Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесината, както и други работни операции, предхождащи индустриалната преработка, както

следва:

• бичене на обла дървесина;

• сушене и импрегниране на дървен материал;

• фасониране на дървен материал;

• производство на дървесен талаш, дървесно брашно, технологични трески, дървесни пелети, бриклети и брикети от необработени дървени материали, вършина и други дървесни отпадъци;

• производство на колове или колчета: белене, цепене, заостряне, пакетиране;

• производство на дърва за горене: рязане, цепене, складиране, сушене и пакетиране.

Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 10 000 евро на проект.

Финансовата помощ за един бенефициент, предоставена по реда на тази интервенция, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на сключване на договора и две предходни години.

В случай че предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средните предприятия са одобрени и/или подпомагани по реда на тази наредба, тяхната финансова помощ като общ размер не трябва да надхвърля 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на сключване на договора и две предходни години.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими бенефициенти:

1. Микро, малки и средни предприятия;

Условия за допустимост за бенефициентите:

• Кандидатите за подпомагане следва да са микро, малки и средни предприятия;

• Кандидатите за подпомагане следва да преработват не повече от 10 000 куб. м обла дървесина годишно.

• Кандидатите за подпомагане представят бизнес план за доказване на икономическа жизнеспособност.

• Кандидатите за подпомагане представят проведена процедура по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и/или Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и има влязъл в сила административен акт, издаден по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или Закона за биологичното разнообразие или писмо, издадено по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни намерения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ бр. 73/2007 г.), с които/което се одобрява осъществяването на инвестиционното предложение, план, програма, проект.

Условия за допустимост за площта:

Неприложимо.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

non-IACS

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs
☐ lump sums
☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

65% съгласно предоставената възможност на Регламента за СП чл.73, т. 4:

4. Държавите членки ограничават подпомагането до една или повече стойности, които не надвишават 65 % от допустимите разходи.

Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 10 000 евро на проект.

Финансовата помощ за един бенефициент, предоставена по реда на тази интервенция, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на сключване на договора и две предходни години.

В случай че предприятия партньори или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средните предприятия са одобрени и/или подпомагани по реда на тази наредба, тяхната финансова помощ като общ размер не трябва да надхвърля 200 000 евро за период от три последователни данъчни години - годината на сключване на договора и две предходни години.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☒ Да ☐ Не ☐ Mixed

Explanation of support activities falling outside the scope of Art. 42 TFEU

Интервенцията ще включва:

1. Изграждане, придобиване или подобрение на сгради и други недвижими активи необходими за първичната преработка на дървесина, както и закупуването на земя, на стойност до 10 % от допустимите разходи, когато е пряко свързана с изпълнението на проектното предложение;

2. Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесината, както и други работни операции, предхождащи индустриалната преработка.

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☒ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is not eligible for support?

Не се допуска подпомагане за:

• Разходи за поддръжка и текущи разходи не са допустими за подпомагане по тази интервенция.

Does the investment contain irrigation?

☐ Да ☒ Не

Investments in the improvement of existing irrigation installations, what is the potential water saving(s) required (expressed in %)

N/A

Investments in the improvement of existing irrigation installations (affecting water bodies whose status is less than good) what is/are the requirement(s) for an effective reduction in water use - expressed in %)

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 12 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
SO4N8I1 - Инвестиции в подобряване първичната преработка на дървесина	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.18;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

SO4N8I1 - Инвестиции в подобряване първичната преработка на дървесина

Планираният Output Indicator ще се отчита в проекти. Разпределението по финансови години е на база едно отваряне на интервенцията, като плащанията са разпределени по съответните години като авансови 50%, междинни 20% и окончателни 30 %.

Към 01.01.2022 г. по процедура чрез подбор № BG06RDNP001-8.001 по подмярка 8.6 „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията с горски продукти“ са одобрени 49 договора за предоставяне на БФП, с общ размер на одобрената БФП в размер на 10 194 429 лв. (5 213 475 евро) или средно по 106 518 евро/одобрен проект, при максимален размер на допустимите разходи 500 000 евро и респективно допустимата БФП* по процедурата в размер на 250 000 евро.

На база на тези резултати се налага извода, че средно одобрената БФП за един проект представлява **42 %** от максималния размер на БФП. Това ни дава основание, че можем да намалим максималния размера на БФП и по този начин логично стигаме до извода, че интервенцията може да се прилага по правилата на de minimis.

За да се изчисли среден размер на БФП за един проект (А), като част от Финансовия и стратегически план е необходимо да се съобразят следните фактори:

Фактор 1:

Намаляването на максималния размер на допустимите разходи, респективно допустимата финансова помощ по интервенцията по чл. 73 от Регламента за стратегическите планове на 200 000 евро (спрямо 250 000 евро в периода 2014-2020);

Фактор 2:

Резултатите от приема по 8.6 „Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията с горски продукти“ по отношение на средния одобрен размер на БФП за проект спрямо максимален размер на БФП показва 42 %;

Фактор 3:

Очакването въз основа на научени уроци, да се подобри съотношение между заявени и неодобрени разходи, като по този начин очакваме повишение на средните разходи за проект с 10% от допустимата финансова помощ.

Тогава по формулата А (average financial support) = фактор 1 Х фактор 2 + фактор 3, получаваме

А = 200 000 евро Х 42 % + 10 % ≈ 104 000 евро

За финансовата година 2025 се предвижда Planned Output 0, защото за финансовата година се предвиждат предимно авансови плащания.

За финансовата година 2026 се предвижда 30% от кандидатите да не се нуждаят от строителни дейности и да успеят да завършат проектите си, така че предвиждаме Planned Output в размер на 29 проекта.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
SO4N8I1 - Инвестиции в подобряване първичната преработка на дървесина (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			5 000 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			100 000,00	40 000,00	60 000,00			
	O.24 (unit: Operations)				29,00	67,00			96,00
TOTAL	O.24 (unit: Operations)				29,00	67,00			96,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			5 000 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00			10 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			2 000 000,00	800 000,00	1 200 000,00			4 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union								

	contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up
II.Д.1. - Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство

Intervention Code (MS)	II.Д.1.
Име на интервенцията	Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство
Вид интервенция	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up
Общ показател за крайния продукт	O.25. Number of young farmers receiving setting-up support
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Да Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO7 Привличане и запазване на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчиво развитие на стопанска дейност в селските райони
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.2.3.	Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства	среден приоритет	Да
П.7.1.	Намаляване диспропорциите в земеделската заетост на младите стопани между различните райони исектори	Среден	Да
П.8.1.	Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.36 Брой на младите земеделски стопани, ползващи се от подпомагане за установяване по ОСП, включително разпределение по пол

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Селскостопанският отрасъл с ниската степен на генерирани доходи и неприемливи условия на труд продължава да бъде ниско привлекателен особено за по - младите хора. Резултатите и изводите от направеният анализ на развитието на младата работна сила в аграрния отрасъл показват, че

проблемите свързани с преодоляването на отлива на жизнеспособна работна сила от отрасъла през следващото десетилетие, а и в по-дългосрочен план, ще стоят на дневен ред както у нас, така и в Европа.

Основната група от причини, които демотивират младите хора да се занимават със земеделие и действат в посока на прекратяване заетостта в отрасъла са свързани с ниското равнище на земеделските доходи, ниската степен на механизация предимно в т.н. уязвими сектори, ограниченият достъп до кредити и закупуване на земя, несигурни пазарницени и пречки пред стоковата реализация на продукцията, неприемливи технически, технологични, ергономични и др. условия на труд в сравнение с останалите отрасли.

Потребността от увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход се обуславят от: мотивацията за стартиране на агробизнес и необходимият първоначален капитал, с който по-голяма част от младите лица не разполагат; ниският размер на фермерския доход.

Първоначалният капитал е необходим не само за новите фермери, но и за тези които наследяват земеделски стопанства, защото е необходимо постигането на технологично обновяване и модернизиране на съществуващите стопанства.

Резултатите от действащите специални насърчителни мерки за младите стопани през първите два програмни периода показват силна заинтересованост за усвояване на финансовата подкрепа в секторите на растениевъдното производство и слаба ориентация към говедовъдните и овцевъдните стопанства.

Заедно с потребността от увеличаване на подкрепата за младите стопани е необходимо да се повиши ефекта от тези финансовите стимули. Това с особена сила важи за младите лица които не са потомствени фермери, а правят опити да навлязат в този бранш без да имат някаква земеделска практика, специфични знания и тяхната устойчива заетост е по-трудно постижима цел. Най-много това касае лицата от големите градове, които не са имали връзка със селото и земеделската земя.

Потребността от насърчаване предаването на земеделската дейност между поколенията се обуславя от факта, че потомствените фермери са най-сигурният ресурсен източник за съхранение на фермерството, за устойчива земеделска заетост и развитие на собствен аграрен бизнес.

По данни на НСИ всяка година селата губят от своя човешки потенциал приблизително с 1,6%. Този процес е съпроводен с постоянно застаряване и влошаване на възрастовата структура на селското население. Въпреки, че производителността на труда в стопанствата на младите фермери е по-висока от тази в останалите стопанства, тя продължава да бъде доста по-ниска от постигнатото средно равнище на производителността на труда в ЕС-27.

В този контекст привличането на млади земеделски стопани е необходимо както за осигуряване на устойчиво развитие, така и за улесняване развитието на стопанска дейност в селските райони. По този начин от една страна ще се постигне улесняване стартирането на стопанствата, а от друга ще се търси повишаване на ефекта от тези финансови стимули.

Не на последно място чрез интервенцията ще се насърчи и предаването на земеделската дейност между поколенията, тъй като потомствените фермери са най-сигурният ресурсен източник за съхранение на фермерството, за устойчива земеделска заетост и развитие на собствен аграрен бизнес.

Едни от основните финансови стимули в предходните периоди за младите фермери са мерките за стартова помощ от ПРСР и Схемата за млади земеделски стопани и са сред основните причини за навлизането на млади хора в отрасъла. Постигнатите резултати показват необходимост от осигуряване на стимули за навлизането на нови млади хора в селското стопанство, както и възможности за надграждане на стопанствата за навлезлите вече в сектора млади фермери. Това показва необходимост от продължаване на този тип подкрепа за навлизането на млади фермери с цел подмладяване на поколенията жизнеспособност и устойчиво развитие с цел достъп до ресурси за развитие.

Приоритетно насочване на подкрепата:

· С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за селскостопански дейности определени в анализа като приоритетни ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия.

При разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Подпомагат са земеделски стопани, които отговарят на следните изисквания:

· да са на възраст от 18 до 40 години към датата на подаване на искането за подпомагане;

· да са еднолични собственици на земеделското стопанство;

· да имат съответните професионални умения и познания за извършване на селскостопански и свързани със селското стопанство дейности;

Младият земеделски стопанин се приема за такъв, когато установява за пръв път земеделско стопанство в качеството си на ръководител на съответното стопанство.

· Установяването за пръв път на земеделското стопанство на съответния кандидат може да е извършено преди не повече от 24 месеца преди подаване на проектното предложение. Установяването за пръв път на земеделското стопанство на съответния кандидат може да е извършено преди повече от 24 месеца преди подаване на проектното предложение, само в случай, че установяването е извършено след първият проведен прием по интервенцията и проектното предложение е подадено в рамките на проведения втори прием по интервенцията.

· Под „създаване на ръководител на земеделско стопанство“ се има предвид, лице, което е на не повече от 40 години, към момента на подаване на проектното предложение и притежава професионални умения и компетентности.

Земеделските стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

· да са физически лице или еднолични търговци /ЕТ/ или Еднолично дружество с ограничена отговорност /ЕООД/;

· да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители;

· икономическият размер на земеделското стопанство в границите от над 8 000 до 20 000 евро стандартен производствен обем /СПО/, включително;

· да имат разработен бизнес план за развитие на дейностите в земеделското стопанство.

· Земеделските стопани със земеделски стопанства, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност;

Бизнес плана трябва да включва най – малко следните елементи:

· период за изпълнение до 36 месеца;

· първоначално състояние на земеделското стопанство;

· етапи и цели за развитие на селскостопанската дейност;

· описание на предвидените дейности и срок за тяхното изпълнение;

· описаните на дейностите свързани с околна среда и ефективно използване на ресурсите,

· описаните на дейностите свързани с инвестиции, обучение и др.

· Изпълнението на бизнес план трябва да започне не по късно от 9 месеца считано от датата на решението за отпускане на помощта;

С изпълнението на бизнес плана трябва да се осигури увеличение на икономическия размер на стопанството с най – малко 4 000 евро СПО. За стопанства, които увеличават икономическия си размер на стопанството само с: пчелни семейства, едри или дребни преживни животни за мляко или месо с бизнес плана трябва да се осигури увеличение на икономическия размер на стопанството с най – малко 2 500 евро СПО.

С изпълнението на бизнес плана трябва да се осигури въвеждане в експлоатация в

стопанството на инвестиция в машини, или съоръжения, или оборудване, или извършване на строително монтажни работи или земеделска земя свързани с дейността на земеделското стопанство на стойност не по – малка от 35% от размера на полученото първо плащане.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Дейностите по проектните предложения в рамките на интервенцията трябва:

· Да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

· Да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

В рамките на интервенцията няма да се подпомагат земеделски стопани получили подпомагане по интервенция „Подпомагане развитието на малки земеделски стопанства“, включително подпомагане по подмярка 6.1 от ПРСР 2014-2020.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☐ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☒ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя под формата на еднократна сума за периода на изпълнение на бизнес плана.

· Подкрепата е в размер на 30 000 евро за едно земеделско стопанство;

· Подкрепата се отпуска под формата на безвъзмездна финансова помощ и се изплаща на два етапа:

· Първи етап в размер на 15 000 евро: след одобрение на проектното предложение;

· Втори етап в размер на 15 000 евро: след установяване на правилното изпълнение на бизнес плана.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Не приложимо - Интервенцията не е включена в приложение II на Регламент (ЕС) 2021/2115

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO32 - Подпомагане на млади земеделски стопани	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.36;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO32 - Подпомагане на млади земеделски стопани

Средната единична стойност е определена на база исторически данни от прилагането, като са взети предвид и предложените изисквания към кандидатите и очакваните ангажименти, които те трябва да изпълняват с цел получаване на подкрепата.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO32 - Подпомагане на млади земеделски стопани (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00		
	O.25 (unit: Beneficiaries)		132,00	794,00	1 455,00	1 719,00	1 190,00		5 290,00
TOTAL	O.25 (unit: Beneficiaries)		132,00	794,00	1 455,00	1 719,00	1 190,00		5 290,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 967 912,00	23 807 473,00	43 647 034,00	51 582 858,00	35 711 210,00		158 716 487,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 587 165,00	9 522 989,00	17 458 814,00	20 633 143,00	14 284 484,00		63 486 595,00
	Out of which for financial								

	instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства

Intervention Code (MS)	II.Д.2.
Име на интервенцията	Подпомагане на много малки земеделски стопанства
Вид интервенция	INSTAL(75) - Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up
Общ показател за крайния продукт	O.26. Number of new farmers receiving setting-up support (other than young farmers reported under O.25)
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO2 Enhance market orientation and increase farm competitiveness, both in the short and long term, including greater focus on research, technology and digitalisation
SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.2.3.	Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства	среден приоритет	Да
П.2.4.	Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по-висока доб	висок приоритет	Да
П.3.2.	Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства	висок приоритет	Да
П.8.1.	Диверсификация на икономическата дейност.Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика	Среден	Да
П.9.1	Насърчаване и подпомагане на биологичното земеделие, както и на научните изследвания в тази посока	Висок	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.9 Дял на земеделските стопани, получаващи подпомагане за инвестиции с цел преструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Интервенцията има за цел да обхване големия брой малки и полупазарни стопанства, които имат потенциал за развитие от гледна точка на мотивация и наличен фамилен труд. Разрастване на тяхното производство чрез подходяща публична подкрепа ще доведе до подсилване на групата от средните по размер стопанства, които са по-жизнеспособни.Това ще се отрази положително на цялостното състояние в отрасъла.

Интервенцията ще осигури възможности за развитие на така наречените фамилни и по-малките стопанства в страната.

Подкрепата ще осигури възможност за развитие на производства, които имат по-висока възвращаемост и рентабилност на единица площ. Този подход може да генерира достатъчна доходност, която да ги направи икономически устойчиви.

Чрез облекчаване достъпа до пазара и възможностите за реализация на продукция по късите вериги за доставка фамилните и по-малките стопанства могат да повишат своята доходност и да получат по-добра цена за продукцията си. Това ще допринесе за повишаване доходите, които тези стопанства имат от пазара и ще позволи да се повишат техните инвестиционни възможности, за да се намали зависимостта им от субсидии и очакванията им за инвестиционна публична подкрепа.

От друга страна са идентифицирани редица слабости при малките стопанства, които водят до по-ниска производителност, по-ниска конкурентоспособност и доходи като физическо и морално остаряло оборудване и ниска степен на механизация на производството, недостатъчен оборотен капитал, неефективен мащаб на производството.

Малките жизнеспособни стопанства имат потенциал за развитие, ако се подпомогнат, за да се решат проблемите, които ограничават тяхното развитие. Налага се продължаване на подкрепата на малките стопанства с цел пазарна ориентация и повишаване на тяхната жизнеспособност и устойчиво развитие с цел достъп до ресурси за развитие.

Малките стопанства са в затруднено положение, с недостиг на капиталов ресурс, за да разширят производството и да осъвременят производствените си мощности, за да увеличат продуктивността и да намалят зависимостта си от работна сила. По-висока конкурентоспособност може да се постигне чрез внедряване на нови технологии, които допринасят за повишаване на конкурентоспособността и постигане на екологични цели на земеделието. С най-голяма сила необходимостта от обезпеченост с техника, прикачен инвентар и специализирано оборудване е в т.н. уязвими сектори, където състоянието с използваните материални производствени ресурси е най-незавидно. Техническите и технологични нововъведения са важен детерминиращ фактор за по-високи производствени резултати. С подходящи интервенции ще се намали използването на ръчен труд, тези стопанства ще могат да следват добрите земеделски практики, което ще осигури по-високи добиви при отглеждането на плодове и зеленчуци и продуктивност в говедовъдните и овцевъдни стопанства с по-малко разходи на труд.

С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането на селскостопански дейности, определени в анализа като приоритетни.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Подпомагат се земеделски стопани, които са:

· физически лица, навършили 18 години;

· еднолични търговци, еднолични дружества с ограничена отговорност /ЕООД/, дружества с ограничена отговорност /ООД/, регистрирани по Търговския закон;

· кооперации, регистрирани по Закона за кооперациите.

Земеделските стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

· регистрирани като земеделски стопани по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители;

· с икономическия размер на земеделското стопанството измерен в Стандартен производствен

обем /СПО/ в границите от 3 000 до 8 000 евро, включително;

· имат разработен бизнес план за развитие на дейностите в земеделското стопанство;

Бизнес плана трябва да включва най – малко следните елементи:

· период за изпълнение до 36 месеца

· първоначално състояние на земеделското стопанство;

· етапи и цели за развитие на селскостопанската дейност;

· описание на предвидените дейности и срок за тяхното изпълнение;

· описаните на дейностите свързани с околна среда и ефективно използване на ресурсите,

· описаните на дейностите свързани с инвестиции, обучение и др.

Изпълнението на бизнес план трябва да започне не по късно от 9 месеца считано от датата на решението за отпускане на помощта;

С изпълнението на бизнес плана трябва да се осигури увеличение на икономическия размер на стопанството с най – малко 3 000 евро СПО.

За стопанства, които увеличават икономическия си размер на стопанството само с: пчелни семейства и/или едри или дребни преживни животни за мляко или месо с бизнес плана трябва да се осигури увеличение на икономическия размер на стопанството с най – малко 2 000 евро СПО.

С изпълнението на бизнес плана трябва да се осигури въвеждане в експлоатация в стопанството на инвестиция в машини, или съоръжения, или оборудване, или извършване на строително монтажни работи или земеделска земя свързани с дейността на земеделското стопанство на стойност не по – малка от 35% от размера на полученото първо плащане.

Земеделските стопани, за които е приложимо трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност;

В рамките на интервенцията няма да се подпомагат земеделски стопани получили подпомагане по интервенция „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“, включително подпомагане по подмярка 6.3 от ПРСР 2014-2020

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Дейностите по проектните предложения в рамките на интервенцията трябва:

· Да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

· Да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☐ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary
☐ unit costs
☒ lump sums
☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Подпомагането се предоставя по реда на чл. 75 от Регламент (ЕС) 2021/2115.

· Подпомагането в рамките на интервенцията се предоставя под формата на еднократна сума за периода на изпълнение на бизнес плана;

· Подкрепата е в размер на 20 000 евро за едно земеделско стопанство;

Подкрепата се отпуска под формата на безвъзмездна финансова помощ и се изплаща на два етапа:

· Първи етап в размер на 10 000 евро: след одобрение на проектното предложение;

· Втори етап в размер на 10 000 евро: след установяване на правилното изпълнение на бизнес плана.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Кехлибарена кутия

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Не приложимо - Интервенцията не е включена в приложение II на Регламент (ЕС) 2021/2115

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO33 - Подпомагане на много малки земеделски стопанства	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.9;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO33 - Подпомагане на много малки земеделски стопанства

Средната единична стойност е определена на база исторически данни от прилагането, като са взети предвид и предложените изисквания към кандидатите и очакваните ангажименти, които те трябва да изпълняват с цел получаване на подкрепата.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO33 - Подпомагане на много малки земеделски стопанства (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00		
	O.26 (unit: Beneficiaries)		88,00	529,00	970,00	1 146,00	794,00		3 527,00
TOTAL	O.26 (unit: Beneficiaries)		88,00	529,00	970,00	1 146,00	794,00		3 527,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 763 517,00	10 581 099,00	19 398 682,00	22 925 715,00	15 871 649,00		70 540 662,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		705 407,00	4 232 440,00	7 759 473,00	9 170 286,00	6 348 659,00		28 216 265,00
	Out of which for financial								

	instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

RISK(76) - Инструменти за управление на риска

II.E.2 - Инструменти за управление на риска в земеделието

Intervention Code (MS)	II.E.2
Име на интервенцията	Инструменти за управление на риска в земеделието
Вид интервенция	RISK(76) - Инструменти за управление на риска
Общ показател за крайния продукт	O.9. Брой на единиците, обхванати от поддържаните инструменти за управление на риска на ОСП
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	**Описание**
BG	България

Описание на териториалното приложение

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO1 Support viable farm income and resilience of the agricultural sector across the Union in order to enhance long-term food security and agricultural diversity as well as to ensure the economic sustainability of agricultural production in the Union

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	**Описание**	**Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП**	**Разгледана в стратегически план по ОСП**
П.1.5.	Надграждане и диверсифициране на системата за управление на риска и управление на кризите	среден приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.5 Дял на стопанствата с подпомогнати инструменти за управление на риска по ОСП

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

В днешно време земеделските производители са изложени на нарастващи икономически и екологични рискове в резултат на изменението на климата. Прекомерната нестабилност в произведената продукция и несигурни очаквания за доходи, затруднява фермерите да извършат дългосрочно планиране и да предприемат инвестиции. В резултат на това високата несигурност относно бъдещето предполага, че конкурентоспособността на земеделските производители в дългосрочен план може да бъде нарушена. Високите колебания на доходите също така означават, че фермерите, които в нормални години са конкурентоспособни и устойчиви, могат да бъдат принудени да напуснат бизнеса поради едно климатично или катастрофично събитие, което често е извън техния контрол.

В допълнение към „традиционните“ източници на несигурност, като рискове, свързани със здравето на животните и културите, ефектите от изменението на климата са нарастваща загриженост за фермерите, тъй като честотата и интензивността на екстремните метеорологични явления вероятно ще се увеличат, усилвайки нестабилността на селскостопанското производство. Въпреки че крайното въздействие върху доходите на земеделските стопанства зависи от

взаимодействието на много фактори, като например глобалния пазар и финансовата подкрепа, по-голямата вероятност от провал в произведената продукция може да доведе до нарастваща нестабилност в икономическото положение на земеделските производители, засегнати от екстремни климатични събития.

В последните години селскостопанският сектор в България е под непрекъсната заплаха от рискове, свързани с неблагоприятни климатични събития, природни бедствия, заболявания по растенията и животните и други.
Наблюденията сочат, че с по-голям интензитет на проявление и вредоносни последици, (като намаляване или унищожаване на земеделската продукция) са следните природно-климатични рискове: градушки, измръзване, наводнения и високи подпочвени води в земеделски терени, както и засушаване.

Много научни изследвания и прогнози за климата в България сочат, че в средносрочен и дългосрочен план проявите на неблагоприятни климатични събития и природни бедствия ще зачестят. Налице са съществени изменения в градовите процеси, които стават все по-интензивни и опустошителни и все по-често засягат райони, които до скоро не са считани за градобитни. Разширява се и териториалният обхват на проява на тези опасни метеорологични явления, което предполага разширяване на градозащитата върху територията на цялата страна.

След 2016 г., в страната зачестяват проявите на силно заразни заболявания при животните като Заразен нодуларен дерматит, Високопатогенна инфлуенца (грип) по домашните птици, Чума по дребните преживни животни, Африканска чума по свинете и др.Разпространението на тези болести води до възникване на сериозни санитарни кризи, загуба на доход и производствен потенциал в животновъдството.

Ковид кризата също причини щети на земеделските производители. Наред с другото, епидемиологичната криза доведе до прекъснато производство поради локдаун, проблеми във веригите за доставки, водещи до стокоут и спад на производството,последваща инфлация на производствените суровини – торове, препарати, ел. енергия и др. водещи до увеличение на себестойността на продукцията и загуба на доход.

В този контекст, ефективното управление на риска трябва да бъде цялостно – в допълнение към превенцията и възстановяването на селскостопанския производствен потенциал е необходима и защита срещу загубата на доход на земеделските стопани, както ефективно застраховане на реколтата. По този начин ще се осигури пълна защита срещу всички неблагоприятни ефекти, породени от настъпването на природни бедствия, неблагоприятни климатични явления, катастрофични събития и масови заразни болести.

Действащата до момента система за управление на риска включва в себе си инструменти, основно базирани на държавни помощи. Прилага се схема за обезщетение на земеделските стопани при 100% загуба на продукция или на селскостопански животни при природни бедствия. Фермерите, които имат щети под 100%, не подлежат на обезщетение. Това налага разработване на механизми за компенсиране на загуби при щети под 100 %, при разпределяне на риска между земеделския стопанин и държавата, при отчитане не само на количествени, но и качествени щети, които водят до намалена реализация или реализация на продукцията под нейната себестойност.

В този контекст се налага прилаганите понастоящем инструменти за управление на риска да бъдат надградени и обхванати в един цялостен нов модел за компенсиране на щетите за земеделските стопани от неблагоприятни събития. Функционирането на подобен модел би допринесъл за предотвратяването на значими загуби за земеделските стопани, аграрния отрасъл и икономиката на страната. Възможност за обезпечаване функционирането на модела за управление на риска е

създаването на взаимоспомагателен фонд, в който, на принципа на споделеното финансиране да се привлекат средства от земеделските стопани, държавата и европейските фондове за земеделие. Това, от една страна ще способства за предотвратяването на големи щети върху земеделската продукция, а от друга – ще осигури финансов ресурс за компенсиране на загубите на земеделските стопани при настъпване на неблагоприятни събития. Компенсационните плащания от фонда ще гарантират, че земеделските производители получават доход от селскостопанско производство въпреки настъпилите производствени загуби.

Интервенцията ще насърчава земеделските стопани да членуват във взаимоспомагателен фонд и по този начин активно да управляват присъщите рисковете за тяхната земеделска дейност. Тя ще спомогне за поддържане на жизнеспособността и конкурентоспособността на стопанствата в дългосрочен план и ще помогне на фермерите да възстановят своя доход в случай на събития, засягащи култури и посеви, огнища на болести по животните и други неблагоприятни събития извън контрола на земеделските стопани, водещи до загуба на доходи.

В допълнение към дейността, изпълнявана от Взаимоспомагателния фонд, се предвижда създаване на дейност за принос към застраховането на реколтата.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

1. Земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:

-да са физически лица или юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;

-да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители;

-да са получили подпомагане по директни плащания за предходната стопанска година;

- земеделските стопанства, за които е приложимо, трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност.

2.Кооперативни обединения на земеделски стопани, създадени в съответствие със специализирано национално законодателство, както и признати групи и организации на производители, са допустими кандидати по търговски рискове, свързани с нелоялната търговия и злоупотребата с търговско положение, произхождаща от търговия с големи производствени обеми, когато отговарят на следните условия:2

-членовете на кооперативните структури да са малки или средни земеделски производители;

-сключили са предварителен договор с търговец за доставка на зелено на земеделски продукти;

-земеделските продукти са произведени от членовете на кооперативната структура;

3.Земеделски производители / кооперативни обединения /групи или организации на производители, отговарящи на горните условия, които имат сключен застрахователен договор за съответната стопанска година, покриващи минимум рискове, описани в условията за кандидатстване.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

1. Подкрепата по тази интервенция се предоставя за създаване на Взаимоспомагателен фонд за гарантиране на доходите с цел изплащане на финансова компенсация на земеделските производители, която покрива икономически загуби, причинени от:

-неблагоприятно климатично или катастрофично събитие;

-болест по животините или растенията;

-заразяване с вредители;

-екологичен инцидент;

-мярка, приета в съответствие с Директива № 2000/29 / ЕО с цел да унищожи или ограничи болест по растенията или вредител.

-щети, възникнали в следствие на търговски риск по отношение на купувача (включително търговски вериги) при доставки на земеделски продукти, за които земеделския производител може да представи документи за размера на щетата и да докаже, че щетата е възникнала в следствие на събитие, извън негов контрол.

-големи вариации в цените на земеделските продукти, които са извън контрола на земеделските производители

-пазарни кризи и рискове, свързани с пазарите на земеделски продукти в България и страните от ЕС;

-пазарни кризи и рискове, свързани с пазари на земеделски продукти в трети страни

-епидемиологични кризи и пандемии;

-Други непредвидими кризисни събития, влияещи на доходите на стопаните, надлежно признати от компетентния орган

2. Финансовия принос по тази интервенция може да се отнася само до следните видове подкрепа:

-административните разходи за учредяване на взаимоспомагателния фонд, разпределени за максимум три години по намаляващ начин;

-сумите, изплатени от взаимоспомагателния фонд като финансова компенсация на земеделските производители;

-лихви по търговски заеми, взети от взаимоспомагателния фонд с цел изплащане на финансовата компенсация на земеделските производители в случай на криза;

-допълване на годишните вноски във фонда, като принос към инструменти на риска, съгласно чл. 19 от Регламент № 2021/2115, в размер на 1,5 % от директните плащания, за приноса на земеделския стопанин към инструмента за управление на риска;

-първоначалния капитал на взаимния фонд;

-Административните разходи могат да включват наред с другото и разходи за управление на фонда, регистрационни такси, разходи за персонал, режийни разходи.

3. Подпомагането се предоставя само за покриване на загуби, които надвишават праг от поне 20 % от средногодишната стойност на продукцията или доход на даден земеделски стопанин от усреднения размер на база три години от предшестващия петгодишен период, като се изключват годините с най-високия и най-ниския показател, а когато не са налични данни за този период се взема предвид предшестващия тригодишен период. Подробна методика за определяне размера на загубите ще бъде включена в националното законодателство, като ще отчита вид на култури, разходи за производство на продукция, максимален размер на разходите на площ.

Подкрепата по дейност „Застраховане на селскостопанска продукция“ се предоставя под формата на безвъзмездна помощ за допустими разходи, които представляват разходите за валидна застрахователна премия.

4. Условия за допустимост:

-представено е доказателство за създаване на фонда;

-възникване на кризисното събитие трябва да бъде официално признато като такова от компетентния орган;

-Взаимоспомагателния фонд ще покрива само загуби, причинени кризисни събития, посочени в т. 1;

- По дейност „Застраховане на селскостопанска продукция“ допустими за разходи за изплатена премия по застрахователен договор, включващ покрития срещу рискове, посочени в т. 1;

-покриват се загуби, които надвишават 20% от средногодишната стойност на произведената продукция или доход на земеделския стопанин, съгласно утвърдена методика, подробно разписана

в националното законодателство за прилагане на интервенцията.

-Обезщетението от фонда не може да компенсира повече от общата стойност на разходите за покриване на загубите;

Земеделските стопани подават заявление за участие, което трябва да съответства на условията за допустимост по интервенцията и да отговаря на приложимото европейско и национално законодателство.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Максималният интензитет на помощта е до 50% от допустимите разходи за подпомагане от Взаимоспомагателен фонд за гарантиране на доходите“. Размерът на подпомагането, изплащано от Взаимоспомагателния фонд, е гарантиран за всички земеделски стопани, получили безвъзмездна финансова помощ по схемите за директни плащания за предходната стопанска година.

Подкрепата се предоставя и под формата на безвъзмездна помощ за допустими разходи, които представляват разходите за валидна застрахователна премия.

Максималният интензитет на помощтае до 70% от допустимите разходи по дейност „Застраховане на селскостопанска продукция“.

Не се допуска натрупване на подпомагане за едни и същи разходи на ниво стопанство.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☒ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

Compensation of losses. What is the threshold triggering compensation?

Загуби от поне 20% от средногодишната продукция или доход на земеделски стопанин

What is the methodology for the calculation of losses and triggering factors for compensation?

Подпомагането се предоставя само за покриване на загуби, които надвишават праг от поне 20 % от средногодишната стойност на продукцията или доход на даден земеделски стопанин от усреднения размер на база три години от предшестващия петгодишен период, като се изключват годините с най-високия и най-ниския показател, а когато не са налични данни за този период се взема предвид предшестващия тригодишен период. Формулите за изчисление и референтните стойности за

определяне размера на загубите ще бъдат включени в националното законодателство, като ще се отчита вида на културите, разходите за производство на продукция, максимален размер на разходите на площ и др.

Подкрепата по дейност „Застраховане на селскостопанска продукция“ се предоставя под формата на безвъзмездна помощ за допустими разходи, които представляват разходите за валидна застрахователна премия, съгласно предоставени документи за изплатена застрахователна премия.

What is the type of risk management tool?

☒ Insurance

☒ Mutual fund

☐ Other

What are the production losses coverage?

livestock

horticulture

crop

What are the income losses coverage?

non sector specific

What are the provisions in order to avoid overcompensation of that contribution?

Ще бъдат прилагани контролни механизми чрез използване на официални данни и/или счетоводни записи за разходи за производство и размер на произведена продукция за съответния сектор, в който оперира стопанството, както и референтни стойности, определени на база исторически данни и технологични карти, утвърдени от Министерство на земеделието.

Дължимият данък, съгласно Закона за данък върху застрахователните премии (ЗДЗД) се заплаща изцяло от земеделския стопанин и не е елемент на подпомагане.

10 WTO compliance

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
IIE2-1 - Инструменти за управление на риска - застраховки	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.5;	Не
IIE2-2 - Инструменти за управление на риска - взаимоспомагателен фонд	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.5;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

IIE2-1 - Инструменти за управление на риска - застраховки

На база исторически данни от прилаганата схема за подпомагане с държавна помощ за принос към застрахователни премии, изплатени от земеделските производители, е извършено изчисление на средната стойност на разходите за застраховане на реколтата, като данните са отнесени чрез преизчисление към всички сектори в земеделието. Взети са предвид данните от предходни години за брой подпомогнати земеделски стопанства чрез принос към изплатена застрахователна премия.

IIE2-2 - Инструменти за управление на риска - взаимоспомагателен фонд

На база исторически данни от прилаганата схема за подпомагане с държавна помощ за компенсиране на щети от природни бедствия за 2021 година, е извършено изчисление на база осредняване на годишното плащане за брой стопанства, спрямо региона, в който са възникнали климатичните събития, довели до унищожаване на продукция. Средната стойност на изплатените обезщетения за 2021 година е отнесена към разполагаеми бюджет на годишна база. Предвид факта, че към момента подпомагане за обезщетения за щети, причинени от форсмажорни обстоятелства, не е прилагана на територията на цялата страна, изведените стойности са прогнозни и са базирани на данни по региони, налични в официални национални записи.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
IIE2-1 - Инструменти за управление на риска - застраховки (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		2 009,17	2 009,17	2 009,17	2 009,17	2 009,17	2 009,17	
	O.9 (unit: Beneficiaries)		2 900,00	2 900,00	2 900,00	2 900,00	2 900,00	2 900,00	17 400,00

IIE2-2 - Инструменти за управление на риска - взаимоспомагателен фонд (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		16 254 940,68	16 384 384,51	16 513 828,35	16 643 272,17	16 643 272,17	4 166 666,67	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		11 952,16	12 047,34	12 142,52	12 237,70	12 237,70	12 218,96	
	O.9 (unit: Beneficiaries)		1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	341,00	7 141,00
TOTAL	O.9 (unit: Beneficiaries)		1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	341,00	7 141,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)								
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which								

	carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

COOP(77) - Сътрудничество

II.Ж.1. - Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации

Intervention Code (MS)	II.Ж.1.
Име на интервенцията	Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации
Вид интервенция	COOP(77) - Сътрудничество
Общ показател за крайния продукт	O.1. Брой на проектите на оперативните групи за европейско партньорство за иновации (ЕПИ)
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по проектите се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
XCO Междуведомствена цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.10.4	Насърчаване на различни форми на кооперииране между различните участници в системата на ССЗИСС	висок приоритет	Да
П.10.5	Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на	Висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance
R.2 Брой на съветниците, които получават подпомагане за интегриране в системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS)
R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance
R.3 Share of farms benefitting from support for digital farming technology through CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

В страната липсва обобщена информация за степента на внедряване на различните типове иновации в селското стопанство, наблюдава се и липса на обмяна на информация към бизнеса за постиженията на научната общност.

Във всички отрасли на производството има добри примери за внедрени върхови постижения на науката и технологиите. Тези иновации се внедряват от предприемачи-новатори, които успяват да изучат, пренесат и адаптират най-високите постижения в съответната област, като осигурят необходимата организация, финансиране, консултации и ноу-хау по частен път.

Финансираните оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) в периода 2014-2020 г. поставиха началото на една нова форма на сътрудничество в България, обединявайки значителен брой земеделски стопани, научни работници и представители на неправителствени организации, които чрез съвместни действия и усилия търсят решения на идентифицирани проблеми в родното селскостопанско производство чрез иновативни методи и подходи.

Въпреки това, общото равнище на внедряване на иновациите в сектор селско стопанство в страната е далеч под европейските нива, като се наблюдават съществени различия в технологичното ниво на „водещите“ стопанства и средното ниво в болшинството от фермите. Според проучване в страната най-разпространени са икономическите иновации, следвани от техническите иновации и доста слабо представяне на социалните и организационни иновации.

Умерени различия по отношение на равнището на активност към иновациите в земеделието се наблюдават и според икономическия тип на стопанствата, като в най-голяма степен необходимост от въвеждането на иновации в производствената дейност е осъзната при малките, едрите ферми и по-младите земеделски стопани. Факторите, които най-силно мотивират фермерите да въведат иновационно решение в своята практика, са получаването на по-високи добиви и реализирането на по-голяма печалба, следвани от по-висока продуктивност и очакваната икономия на време.

Системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), въз основа на комбинация от различни инструменти и действия, може да предоставя големи възможности за бърз и ефективен трансфер на знания и иновации и реални възможности за реализиране на големия потенциал за повишаване на ефективността в селскостопанския отрасъл. Необходимо е да бъде осигурена подкрепа за осигуряване на качествена информация до участниците в AKIS, която от своя страна да генерира повишаване интереса към разработването и въвеждането на иновации.

Предприемането на действия, които ще засилят и разширят връзките между образователните, научните звена, областно, регионално и национално представителните браншови организации за производство и преработка на селско стопански продукти и бизнеса за разработването на съвместни механизми за практическото реализиране на „триъгълника на знанието" (наука – образование – бизнес), подпомагащи сътрудничеството и създаването на оперативни групи в контекста на ЕПИ, или създаване на платформи, форуми и събития, които да улеснят обмена на опит между заинтересованите страни в рамките на AKIS, ще осигурят благоприятна среда и предпоставки за внедряване на различни форми на иновации в селското стопанство.

Чрез финансирането на съвместни начинания между отделните участници в AKIS ще се осигури възможност за преодоляване на несигурността при въвеждането на иновативни решения в практиката, които насърчават използването на нови технологии, цифрови технологии, технологии оптимизиращи производствения цикъл и управление на стопанството, разработване на нови продукти, практики, дейности свързани с промяна на климата и др. Целенасочена подкрепа трябва да бъде ориентирана и към по-слабо застъпени иновативни решения, насочени към опазване компонентите на околната среда, нетехнологични иновации и социални иновации, иновации, базирани на спецификите на секторните производства и разпространение на резултатите до по-голям брой участници.

Българското земеделие може да ускори своята конвергенция към ЕС и ръста на добавената стойност като заложи на иновационните решения за осигуряване на качествена и здравословна храна и обръщайки внимание на социалните и екологични аспекти от фермерската дейност.

Научната и развойна дейност трябва да бъде поощрявана да създава и да внедрява в практиката нови решения и технологии, ориентирани към потребностите на земеделските стопани. За успешното внедряване на иновации, било то производствени или оптимизиращи работните процеси, трябва да се създадат предпоставки за по-активното и ефективно взаимодействие между държавата, агробизнеса, академичните центрове и иноваторите. Подобряване на средата за навлизане на повече иновационни решения и проекти може да се постигне с насърчаване на

публично-частното партньорство и общи колективни действия и инвестиции. По-доброто и пълноценно използване потенциала на българската селскостопанска наука може да допринесе за понижаване цената на иновационните решения и технологични инвестиции, както и да се повиши адаптивността и тяхната приложност в местните условия. Това налага насочване на повече усилия за колективна и браншова организация на иновационната дейност в земеделието, за да се повиши ефективността и целесъобразността от такива вложения.

Процесът по засилване на връзките в AKIS е необходимо да се постигне чрез стимулиране на принципа „от долу на горе" на регионално ниво и участието на обединения на изследователите, университети, институти в ССА, БАН, съветнически организации, организациите на земеделски стопани и други заинтересовани лица и форми на организираност, които са участници и съставляват AKIS и имат възможност по най-ефективен начин да отчетат нуждите от трансфер на знания и ползите от внедряване на цифрови технологии.

При прилагане на принципа „от долу на горе" местните специфики могат да бъдат отчетени в най-голяма степен при трансфера на знания и иновации относно: всички изисквания, условия и задължения в областта на управлението, които се прилагат по отношение на земеделските стопани и останалите бенефициери, определени в стратегическия план по ОСП, включително изискванията и стандартите съгласно изискванията за условност в рамките на първи стълб, предварителните условия и условията за схеми за подпомагане, както и информацията относно финансовите инструменти и бизнес плановете, установени в стратегическия план по ОСП; добрите земеделски практики, щадящи околната среда и ползите на новите технологии, земеделските практики, които възпрепятстват развитието на антимикробна резистентност, както е посочено в Съобщението „Европейски план за действие „Едно здраве" срещу антимикробната резистентност"; устойчиво въздействие върху природните ресурси - вода, почва, въздух; оползотворяване на отпадни продукти, кръгова икономика и биоикономика, управлението на риска; иновациите и внедрени и функциониращи в стопанствата цифрови технологии в селското стопанство и селските райони. Също така, необходимо е подпомагане за инвестиционни начинания, свързани с използването на цифрови технологии от стопанствата и насърчаване на млади IT специалисти към навлизане в сектора.

Стратегията за цифровизация на земеделието и селските райони описва въвеждането на автоматизация и роботизация на производството с използване на високопроизводителни машини и цифрови технологии като важно условие, за да може един земеделски стопанин да произвежда по-качествена продукция и да организира работата в своето стопанство по-ефективно.

За да се осигури възможност за реализиране на проекти с потенциал за иновации в сферата на селското стопанство въз основа на подхода „от долу-нагоре", адресиращи идентифицираните потребности в рамките на специфична цел „Модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знанията, иновациите и цифровизацията в селското стопанство и селските райони и насърчаване на използването им в по-голяма степен", ще бъде предвидена възможност за изпълнение на проекти, реализирани от оперативни групи в рамките на ЕПИ на два етапа.

Първият етап ще осигури възможност за предварително проучване на приложимостта на проектните предложения и ще подпомогне процеса по разширяване на оперативните групи, чрез обединение на по-голям брой участници, търсещи решение на един и същи проблем, в контекста на AKIS, а втория етап ще предостави възможност за подпомагане реализирането на същинската част на проектните предложения, притежаващи потенциал за успешно внедряване на иновативни идеи в практиката.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Подкрепата се предоставя за сформиране и функциониране на оперативни групи за постигането на целите на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за селскостопанска производителност и устойчивост, посочени в член 127 на Регламент 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР),

и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013

Очакваният ефект от прилагане на интервенцията е да се допринесе в най-голяма степен за засилване и укрепване на връзките между земеделското производство и изследователската дейност чрез прилагането на проекти с потенциал за иновации, базирани на интерактивни иновационни модели.

Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) по-конкретно има за цел да:

-създава добавена стойност чрез по-добро свързване на научноизследователската дейност и селскостопанската практика и да насърчава по-широкото използване на наличните иновационни мерки;

-установява връзка между участниците в областта на иновациите и съответните проекти;

-насърчава по-бързо и по-широкообхватно прилагане на новаторските решения в практиката, включително обменът между земеделските стопани;

-информира научната общност за нуждите от изследвания в полза на селскостопанската практика.

1. Условия за допустимост на кандидатите:

Оперативните групи са обединения, създадени по реда на Закона за задълженията и договорите или обединения по силата на споразумение за партньорство при които допустим бенефициент по интервенцията е водещия партньор.

Оперативните групи включват най-малко един земеделски стопанин или една призната група/организация на производители или една областно, регионално или национално представителна браншова организация за производство и преработка на селскостопански продукти и един представител на науката.

Оперативните групи се сформират за изпълнение на конкретен новаторски проект и за конкретен период на действие.

Оперативните групи могат да включват като участници:

а) Регистрирани земеделски стопани, в т.ч. признати групи или организации на производители;

б) Областно, регионално или национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти и кооперации;

в) Научни институти или опитни станции, които извършват научни изследвания и научно обслужване в областта на селското стопанство или горското стопанство или биотехнологиите или хранителните технологии, които са организации по Закона за Селскостопанската академия или Закона за Българската академия на науките, както и специализирани държавни структури в областта на науката и научните изследвания и анализа и оценката на риска по агрохранителната верига;

г) Висши училища, акредитирани по Закона за висшето образование с актуални акредитации по професионални направления„Растениевъдство“, „Растителна защита“, “Животновъдство“, „Ветеринарна медицина“, „Горско стопанство“, „Хранителни технологии“, „Биотехнологии“, „Науки за земята“ и професионални гимназии в областта на селското стопанство;

д) Юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на селското стопанство или в областта на горското стопанство или опазване на околната среда или водите или дигиталните/цифрови технологии;

е) Микро-, малки и средни предприятия (МСП) в областта на преработката на селскостопански продукти;

ж) Консултантски организации с предмет на консултантската дейност в областта на селското стопанство или храните в т.ч. НССЗ.

2. Условия за допустимост на проектните предложения:

Подкрепата в рамките на интервенцията предвижда възможност за предоставяне на подпомагане за изпълнение на новаторския проект в два етапа: първи етап - сформиране на оперативната група и втори етап - функциониране на оперативната група.

Първи етап:
През първи етап се предоставя подкрепа за проучване на приложимостта на новаторския проект в конкретни географски райони и стопанства, анализ на конкретните производствени методи във връзка с въвеждане на иновативното предложение в практиката и създаване на база данни. През първи етап е допустимо да се подкрепят и дейности за стимулиране на интерес с цел избор на подходящи стопанства за прилагане на иновативното предложение и евентуално разширение на оперативната група. Подкрепата за първи етап се ограничава до максимален период на продължителност от една година.

Втори етап:
През втори етап се предоставя подкрепа за същинското функциониране на оперативната група, в т.ч. дейностите за осъществяване на сътрудничеството, преките дейности за изпълнение на новаторския проект и дейности, свързани с разпространение на резултатите от проекта. Продължителността на втори етап се посочва и обосновава в зависимост от иновативното предложение и очакваните резултати, но не може да бъде по-дълга от 5 години. Продължителността за втори етап се определя от Управляващия орган при стартиране на процедурата чрез подбор, в зависимост от периода на провеждане на приема. Реализирането на първи етап чрез интервенцията не е задължително условие за изпълнение на проект във втори етап.

Всяка оперативна група изготвя план за новаторски проект, който може да включва разработване на новаторския проект (първи етап - подготвителна част) и реализиране на предвидените дейности (втори етап – функциониране на оперативната група).

Новаторският проект в рамките на интервенцията се основава на интерактивен иновационен модел, който има за основни принципи:

- разработване на новаторски решения, насочени към потребностите на земеделските или горските стопани, като същевременно се работи по взаимодействието в рамките на цялата верига на доставки, когато това е полезно;
- обединяване на партньори с взаимно допълващи се знания като например земеделски стопани, консултанти, научни работници, предприятия или неправителствени организации, в целенасочени комбинации, най-подходящи за постигане на целите по проекта;
- съвместно вземане на решения и съвместно творческо участие в етапите на проекта.

За целите на прилагане на интервенцията се приема следното определение за иновации:
Разработването и внедряването в практиката на нов или значително подобрен продукт (стока или услуга), нов процес, нов маркетингов метод, или нов организационен метод, организация на работното място, или външни връзки, която води до повишаване на икономическа, социална или екологична ефективност. За иновация се приема и прилагането на традиционна практика в нов географски или екологичен контекст.

Допустимите за подпомагане дейности в рамките на интервенцията следва да са свързани с производството, преработката и/или маркетинга на продукти, включени в Анекс № 1 на Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС) или памук, с изключение на риба и рибни продукти и/или с продукти в т.ч. отпадъчни или странични продукти получени в резултат на производството и/или преработката на продукти, включени в Анекс № 1 на Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС) или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

Чрез интервенцията няма да се подпомагат фундаментални научни изследвания или индивидуални

научно-изследователски проекти.

Одобрените оперативните групи се задължават да разпространяват резюме на новаторските планове и резултатите от своите проекти чрез националните и европейски мрежи по ОСП.

3. Допустимите разходи:

- Проучвания за приложимост на новаторския проект – 5 000 евро на година за оперативна група – допустими само за първи етап на изпълнение;
- Стимулиране на интерес и разширяване на оперативната група – 10 000 евро на година за оперативна група – допустими само за първи етап на изпълнение;
- Текущи разходи във връзка със сътрудничеството – допустими само за втори етап на изпълнение;
- Преки материални разходи за изпълнение на новаторския проект съгласно представен новаторски план за изпълнение – допустими само за втори етап на изпълнение;
- Преки нематериални разходи за изпълнение на новаторския проект съгласно представен новаторски план за изпълнение – допустими само за втори етап на изпълнение;
- Разходите за популяризиране на резултатите по проекта – допустими само за втори етап на изпълнение.

Преките материални разходи за изпълнение на новаторския проект могат да включват инвестиционни разходи. Подпомагането за инвестиционните разходи не покрива пълното придобиване на активите, а по-скоро само тяхното използване/амортизация за целия период на конкретния проект (изчислена съгласно нормалната добрата счетоводна практика) и намалена в зависимост от степента на използването му за проекта.

4. Приоритет:

Ще се прилагат критерии за подбор на проектни предложения, базирани на следните принципи:

·Оценка на очакваната добавена стойност вследствие на реализацията на проекта в икономически, социален или екологичен аспект;

·Капацитет на оперативната група за изпълнението на целите на новаторския проект;

·Качество на новаторския план, в т.ч. обосновка на иновативността, логика и проследимост на предвидените дейности, ясно формулиране на: целта, ролите на отделните участници и реалистичност на времевия график за изпълнение на проекта;

·Осигурена финансова обезпеченост за реализация на проекта;

Ще бъде предвидено предимство за:

·Проекти с потенциал за иновации, насочени към подобряване на качеството на селскостопанските продукти и намаляване на себестойността им, в т.ч. базирани на цифрови технологии;

·Проекти, насочени към смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него;

·Проекти, насочени към устойчивото развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух;

·Проекти, свързани със защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта.

Ще се определи минимален брой точки за класиране на проектите в първи и втори етап.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Финансовата помощ в рамките на интервенцията се предоставя под формата на: възстановяване на действително направени и платени допустими разходи; финансиране на амортизационни отчисления; прилагане на стандартна таблица на разходите за единица продукт и финансиране с

единна ставка, определено чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи.

Максимален размер на допустимите разходи:
Максималният размер на допустимите разходи за един новаторски проект, изпълняван от един бенефициент, за периода на прилагане на Стратегически план, възлиза на:

1. не повече от 29 337 лв. (15 000 евро) за първи етап;
2. не повече от 782 320 лв. (400 000 евро) за втори етап.

Интензитет на помощта:
-до 100 % от размера на одобрените разходи за първи етап;
-до 100 % от размера на одобрените разходи за втори етап за текущи разходи за сътрудничеството и за преки неинвестиционни разходи, в т.ч. материални разходи (специфично лабораторно оборудване, торове, препарати, медикаменти и други), обосновани като ключови за изпълнение на новаторския проект;
-до 60 % от размера на одобрените преки инвестиционни разходи (вкл. компютри, софтуер, таблети, дронове и други специфични машини, съоръжения и оборудване), обосновани като ключови за изпълнение на новаторския проект.

6 Identification of relevant baseline elements
(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))
N/A
7 Form and rate of support/amounts/calculation methods
Form of support
☒ **Grant**
☐ **Financial instrument**
Type of payment
☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary
☒ unit costs
☒ lump sums
☒ flat-rate financing
Basis for the establishment

Финансовата помощ в рамките на интервенцията се предоставя под формата на: възстановяване на действително направени и платени допустими разходи; финансиране на амортизационни отчисления; прилагане на стандартна таблица на разходите за единица продукт и финансиране с единна ставка, определено чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи.

Range of support at beneficiary level

Максимален размер на допустимите разходи:
Максималният размер на допустимите разходи за един новаторски проект, изпълняван от един бенефициент, за периода на прилагане на Стратегически план, възлиза на:

1. не повече от 29 337 лв. (15 000 евро) за първи етап;
2. не повече от 782 320 лв. (400 000 евро) за втори етап.

Интензитет на помощта:

-до 100 % от размера на одобрените разходи за първи етап;

-до 100 % от размера на одобрените разходи за втори етап за текущи разходи за сътрудничеството и за преки неинвестиционни разходи, в т.ч. материални разходи (специфично лабораторно оборудване, торове, препарати, медикаменти и други), обосновани като ключови за изпълнение на новаторския проект;

-до 60 % от размера на одобрените преки инвестиционни разходи (вкл. компютри, софтуер, таблети, дронове и други специфични машини, съоръжения и оборудване), обосновани като ключови за изпълнение на новаторския проект.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на Регламент (ЕС) 2021/2115 и е разработена в съответствие с условията, посочени в т. 2 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като подпомагането е насочено към обединения, които получават финансова подкрепа за извършване на дейности и разходи, включени в новаторски проекти.

Резултатите от новаторските успешни проекти се разпространяват сред широк кръг от заинтересовани страни, чрез мрежите по ОСП, в т.ч. сред земеделските стопани, които могат да намерят решение на проблемите пред които са изправени чрез прилагане на иновативните подходи и продукти, доказани чрез проектите и които се явяват крайните получатели.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO16 - Подкрепени оперативни групи (Първи етап)	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1; R.2; R.3; R.28;	Не
XCO17 - Подкрепени оперативни групи (Втори етап)	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.1; R.2; R.3; R.28;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO16 - Подкрепени оперативни групи (Първи етап)

Помощта се предоставя под формата на опростени разходи и е в размер на 15 000 евро за една оперативна група за първи етап

XCO17 - Подкрепени оперативни групи (Втори етап)

Среден размер на един проект е определен въз основа на данни от подмярка 16.1 "Подкрепа за сформиране и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ" от ПРСР 2014-2020 и въз основа на заложен максимален размер на допустимите разходи за един проект във втори етап в рамките на интервенция "Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации"

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO16 - Подкрепени оперативни групи (Първи етап) (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	15 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	15 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.1 (unit: Projects)	0,00	67,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	67,00
XCO17 - Подкрепени оперативни групи (Втори етап) (Безвъзмездни	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	

средства - Среден)	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.1 (unit: Projects)	0,00	0,00	10,00	20,00	20,00	20,00	10,00	80,00
TOTAL	O.1 (unit: Projects)	0,00	67,00	10,00	20,00	20,00	20,00	10,00	147,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	0,00	1 005 000,00	3 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	2 995 000,00	25 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	0,00	402 000,00	1 200 000,00	2 400 000,00	2 400 000,00	2 400 000,00	1 198 000,00	10 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which								

	needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Ж.2. - Сътрудничество за къси вериги за доставка и местни пазари

Intervention Code (MS)	II.Ж.2.
Име на интервенцията	Сътрудничество за къси вериги за доставка и местни пазари
Вид интервенция	COOP(77) - Сътрудничество
Общ показател за крайния продукт	O.32. Number of supported other cooperation operations or units (excluding EIP reported under O.1)
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по проектите се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.3.1.	Повишаване нивото на организираност на земеделските производители	среден приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Скъсяването на веригата на доставки на селскостопански продукти дава възможност от една страна да се гарантира качество на продуктите, и от друга – да се увеличи стойността за производителите. Популяризирането на късите вериги на доставки и местите пазари ще създаде добавена стойност на селскостопанските продукти, на местното развитие и местната идентичност.

В периода 2010 – 2017 г. се отчита незначителен относителен дял на фермите, регистрирани по Наредба № 26 от 2010 г. за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход (производители в първичния сектор на млякото - 1,7 % от всички; произвеждащи яйца - 1% от стопанствата; месо и риба – под 1 % от производителите). Отчетено е слабо развитие на директните продажби на мляко чрез млекомати, както и слабо развитие на директните продажби от фермите в секторите „Мляко и млечни продукти“ и „Месо“.

Налага се потребността от облекчаване на изискванията, регламентиращи късите вериги на доставка, което е предпоставка за изсветляването им и свободното им функциониране. Необходимо е обвързване на подпомагането с резултати, като производство и реализирани обороти. Налага се преглед и контрол по отношение на стандартите за безопасност при продажбите от късите вериги, съобразени с възможностите на земеделските производители. Регулирането на директните продажби е необходимо за засилване на контрола върху хигиенните и

екологични стандарти при продажбите на хранителни суровини и продукти.

Резултатите от анализа дават основание, участието на земеделските производители в създаването и разпределението на добавената стойност във веригите на доставка в секторите „Мляко и млечни продукти“, „Месо“, „Плодове и зеленчуци“ и „Биологично производство“ да бъде оценено като неравностойно и неустойчиво. Намалява делът на първичното производство в добавената стойност на тези сектори.

Голяма част от земеделските производители са изключени и не са интегрирани във веригата на стойността. Особено остър е проблема за млечното животновъдство. Като се има предвид, че 49 % от суровото мляко остава за собствена консумация или се реализира чрез директни продажби и същевременно само 15 % от произведеното мляко е от регистрирани по Наредба № 26 от 2010 г. за директни доставки на малки количества суровини обекти, то става ясно, че около 30 % от произведеното мляко не се реализира на пазара. Достъпът до пазара става по-скъп и труден заради необходимостта от въвеждане на нови стандарти и изисквания.

Налага се потребността от осигуряване на възможности за по-голяма и адекватна на нуждите и на икономическите показатели инвестиционна подкрепа за късите вериги на доставки, което е предпоставка за увеличаване доходите на производителите и засилване на конкуренцията. Необходимо е да се осигури подкрепа за създаване и изграждане на публична пазарна инфраструктура за обслужване пазарната реализация в сектор „Плодове и зеленчуци” и „Биологично производство“, за да се разшири достъпа на малките стопанства до пазара и да се увеличи дела на първичното производство от този сектор в добавената стойност.

Чрез популяризиране на късите вериги ще се създаде възможност за реализиране на цялата произведена продукция от фермерите и операторите от една страна, а от друга потребителите ще имат възможност да се запознаят с качествата и характеристиките на стоките, което ще подобри позицията на първичния производител. Възможно е да се повиши организираността на производителите на биологична продукция или да се обособят отделни места в рамките на борсите в големите градове. По този начин раздробеността и малките размери на стопанствата ще могат да бъдат преодолени и да се създадат условия за развиване на дребен семеен селскостопански бизнес с нишови продукти.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Интервенцията цели създаването, организацията и укрепването на местните пазари и къси вериги за доставки чрез хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците в тях.Насърчават се нови форми на сътрудничество, включително на съществуващи обединения, за стартиране на нова дейност, която допринася за постигането на специфична цел № 3 „Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността“.

I. Допустими кандидати:

Допустимите кандидати са обединения от земеделски стопани, в това число групи и организации на производители; областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти в секторите „Растениевъдство“ и „Животновъдство“ и обединения, включващи най-малко 7 регистрирани земеделски стопани.

Кандидатите следва да са регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, учредени за целите на проекта по реда на Закона за задълженията и договорите или регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел (само за областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти).

Участието в обединението за къса верига за доставки и в обединението за местен пазар трябва да е обосновано в плана за сътрудничество и да води до интегриране във веригата на стойността.

II. Подпомагани дейности

Подпомагането е насочено към създаване и функциониране на къси вериги на доставки и местни пазари, като за целите на прилагане на интервенцията се приемат следните определения:

1. Обединения за местен пазар – Продажба на едро на продукцията, произведена от земеделските производители, участващи в обединението, на стокови тържища или пазари на производители, регистрирани по Закона за стоковите борси и тържищата. Продажбите следва да са на принципа местен продукт на местен пазар.
2. Обединения за къси вериги на доставки – Продажба на дребно на продукция от земеделските производители, участници в обединенията, в това число и преработена продукция. Продажбите следва да са на принципа местен продукт на местен пазар.
3. Местен продукт е селскостопански продукт, произведен в същата административна област и/или на не повече от 100 км. от мястото на продажбата му.
4. Местен пазар е стоково тържище или пазар на производител по смисъла на Закона за стоковите борси и тържищата, намиращ се в същата област и/или на не повече от 100 км. от мястото на производство на селскостопанската продукция, в това число на нейната преработка и продажба.

Финансирането на обединението за къса верига на доставки или обединение за местен пазар може да обхваща два етапа:

·първи етап на сформиране на обединението;

·втори етап на функциониране на обединението.

Подкрепата за сформиране на обединението за местен пазар или къса верига на доставки (първи етап) обхваща дейности за проучване за приложимост на проекта за сътрудничество и дейности за стимулиране на интерес и разширяване на състава на обединението.

Подкрепата за функциониране на обединението за местен пазар или къса верига на доставки (втори етап) обхваща:

·текущи дейности във връзка със сътрудничеството;

·популяризиране на къси вериги на доставки и на местни пазари;

·преки дейности, свързани с изпълнението на проекта за сътрудничество.

Подкрепата за първи етап се ограничава до максимален период на продължителност от една година. Продължителността на втори етап не може да бъде по-дълга от 4 години.

Преките дейности, свързани с изпълнение на проекта за сътрудничество могат да обхващат:

За обединенията за местен пазар на местни продукти: Изграждане на складови бази и павилиони за търговия на едро, включително и за дейности свързани със сортиране, опаковане, етикетиране и краткосрочно съхранение, продажба и доставка до търговци на дребно. За продукти от животински произход - дейности по временно съхранение, транжиране, разфасоване и създаване на ограничен брой дейности свързани с направата на малотрайни продукти, етикетиране и продажба на едро. Складовите бази и павилиони следва да се разполагат на територията на стокови тържища или пазари на производители, регистрирани по Закона за стоковите борси и тържищата.

За обединенията за къси вериги на доставки: Създаване на обекти за търговия на дребно, включително и за дейности свързани с опаковане, етикетиране и краткосрочно съхранение, продажба и/или доставка на дребно. За продукти от животински произход - дейности по временно съхранение, транжиране, разфасоване и създаване на ограничен брой операции, свързани с направата на малотрайни продукти, етикетиране и продажба.

III. Условия за допустимост на дейностите

Подпомагат се само дейности, свързани с предлагане на продукти в обхвата на Приложение I към Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС).

Към проекта за сътрудничество се представя бизнес план, който доказва икономическа обоснованост на подпомагането и предвижда постигане на конкретни икономически резултати, свързани с реализирани приходи от продажби, въз основа на реализирано количество продукция.

За да подлежат на подпомагане проектите следва да съдържат информация относно брой и вид на участниците в сътрудничество, описание на предвидените дейности, продукти, включени в предмета на сътрудничество и план за популяризиране.

Дейностите за популяризиране са задължителна част от проектите в рамките на интервенцията и имат за цел да повишат информираността за съществуването на късите вериги или местните пазари, като са необходими, за да ги направят жизнеспособни.

Специфичните допълнителни условия по отношение на изискванията за регистрация на кандидатите за извършваната дейност и условията по отношение на териториалния обхват на реализация на продуктите на пазара ще бъдат определени в съответствие с актуалните към момента на стартиране на процедура за прием Закон за храните и подзаконовите нормативни актове за изискванията за директните доставки от производители на продукти от растителен и животински произход.

IV. Допустимите разходи

Допустимите разходи в рамките на интервенцията включват:

-Разходи за проучвания за приложимост на проекта за сътрудничество за обединение за къса верига на доставки или обединение за местен пазар (допустими само за първи етап на изпълнение);

-Разходи за стимулиране на интерес и разширяване на състава на обединение за къса верига на доставки или обединение за местен пазар (допустими само за първи етап на изпълнение);

-Ноу-Хау, проектиране в това число изготвяне на технически/работен проект (допустими само за втори етап);

-Текущи разходи във връзка с дейността на обединението за къса верига на доставки или местен пазар (допустими само за втори етап);

-Преки разходи за изпълнение на проекта съгласно представен бизнес план, в т.ч. инвестиционни разходи (допустими само за втори етап);

-Разходите за популяризиране на проекта (допустими само за втори етап).

V. Приоритет

Приоритет ще бъде осигурен за обединения, в които са включени малки земеделски стопанства, обединения, включващи млади фермери и за проектни предложения, които предвиждат предлагане на продукти, попадащи в обхвата на сектори „Мляко и млечни продукти“, „Месо и месни продукти“, „Плодове и зеленчуци“, „Мед и пчелни продукти“ и „Биологично производство“.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Финансовата помощ се предоставя под формата на: възстановяване на действително направени и платени допустими разходи; прилагане на стандартна таблица на разходите за единица продукт и финансиране с единна ставка, определено чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☒ unit costs

☒ lump sums

☒ flat-rate financing

Basis for the establishment

Финансовата помощ се предоставя под формата на: възстановяване на действително направени и платени допустими разходи; прилагане на стандартна таблица на разходите за единица продукт и финансиране с единна ставка, определено чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи.

Range of support at beneficiary level

Максимален размер на допустимите разходи:

1. Максималният размер на допустимите разходи за първи етап, за един проект, изпълняван от един бенефициент, възлиза на 25 000 евро, в т.ч. 10 000 евро за разходи за проучвания за приложимост на проекта за сътрудничество за обединение за къса верига на доставки или обединение за местен пазар и до 15 000 евро за разходи за стимулиране на интерес и разширяване на състава на обединение за къса верига на доставки или обединение за местен пазар.

2. Максималният размер на допустимите разходи за втори етап за един проект, изпълняван от един бенефициент, за периода на прилагане на Стратегически план, възлиза на 150 000 евро, в това число:

-Текущи разходи за сътрудничество в рамките на обединението за къса верига на доставки или местен пазар, като част от допустимите разходи по проекта, които не могат да надхвърлят 30 000 евро на година;

-Разходи за популяризиране на проекта на обединението за къса верига на доставки или местни пазар, като част от допустимите разходи по проекта, които не могат да надхвърлят 25 000 евро за периода на прилагане.

Интензитет на помощта:

-до 100 % от размера на одобрените разходи за проучвания за приложимост на проекта и за стимулиране на интерес и разширяване на състава на обединението за къса верига на доставки или местни пазари (първи етап);

-до 100 % от размера на одобрените разходи за Ноу-Хау, проектиране в това число технологичен и технически проект, както и изготвянето на типови проекти.

-до 100 % от размера на одобрените разходи за текущи разходи за сътрудничеството в рамките на обединението за къса верига на доставки или местен пазар;

до 75 % от размера на одобрените преки разходи за изпълнение на проекта и разходите за неговото популяризиране.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO18 - Подпомогнати проекти	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.10;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO18 - Подпомогнати проекти

Стойността е изчислена въз основа на максималния размер на допустимите разходи, заложен в интервенцията.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO18 - Подпомогнати проекти (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			140 000,00	140 000,00	140 000,00	140 000,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00		
	O.32 (unit: Operations)			14,00	23,00	23,00	8,00		68,00
TOTAL	O.32 (unit: Operations)			14,00	23,00	23,00	8,00		68,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			2 000 000,00	3 200 000,00	3 200 000,00	1 100 000,00		9 500 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			800 000,00	1 280 000,00	1 280 000,00	440 000,00		3 800 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								

	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Ж.3 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители

Intervention Code (MS)	II.Ж.3
Име на интервенцията	Подкрепа на организации на производители или групи от производители
Вид интервенция	COOP(77) - Сътрудничество
Общ показател за крайния продукт	O.28. Number of supported producer groups and producer organisations
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността
SO7 Привличане и запазване на млади земеделски стопани и други нови земеделски стопани и улесняване на устойчиво развитие на стопанска дейност в селските райони
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.3.1.	Повишаване нивото на организираност на земеделските производители	среден приоритет	Да
П.3.2.	Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства	висок приоритет	Да
П.9.4.	Подобряване качеството на храните, насърчаване консумацията на здравословна храна	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Обединяването на земеделските стопани в организации и групи на производители е механизъм посредством, които се цели концентрирането на произведената земеделска продукция, планиране и адаптиране на производството в съответствие с търсенето на пазара по отношение на качество и количество, намаляване на производствените разходи, увеличаване на договорната сила на производителите на селскостопанска продукция във взаимоотношенията им с търговци на едро и дребно и постигане на по-добра пазарна реализация.

За периода 2007-2017 г. в страната са признати общо 25 организации на производители. Най-голям е броят на организации на производители в секторите плодове и зеленчуци (9) и мляко (9), по две признати организации функционират в секторите зърнено-житни и маслодайни и медицински и етерично-маслени култури и по една в секторите пчелни продукти, месо и технически култури. Деклариранията стойностен обем на реализираната продукция от организациите на производители варира в широки граници.От друга страна малкият брой на активните членове в организации на производители (ОП) и групи на производителите (ГП) и ниското равнище на организираност на земеделските производители и в други форми на кооперирание, измерено с дял на търгуваната от обединенията продукция в общия дял на продажбите на земеделска продукция са характеристиките, които определят слабия ефект от функционирането на ГП/ОП и други форми на традиционно кооперирание върху концентрацията на производството, конкурентоспособността, пазарната мощ и договорната сила на земеделските производители. Това е и причината за слабото влияние на групите и организациите върху доставката на качествени суровини за преработвателната промишленост и спазването на екологичните стандарти в Българското земеделие.

Стойностите на индикатора среден брой членове на една организация, показват, че размерът на признатите организации на производители е малък във всички сектори и техните възможности за концентрация на производството и за оказване на влияние върху конкурентоспособността, пазарната мощ и договорната сила на земеделските производители са незначителни.

Слабите резултати от функционирането на ГП/ОП, поради малкото участващи производители, от там и сравнително малкият дял на произведените селскостопански продукти от ГП/ОП на пазара, водят до влошаване на финансовите резултати и до отлив на членуващите в организациите производители, които не установяват особени ползи от членството си в тях.

Възможностите за подпомагане по ПРСР на ГП и ОП и за инвестиционна подкрепа на късите вериги на доставки, както и за инвестиционна подкрепа на преработката на суровини в земеделските стопанства, са предпоставки за окрупняване на производството и обединяване на производителите, за подобряване на логистиката, съхранението, предлагането и реализацията на селскостопанската продукция. В рамките на ПРСР 2014-2020 беше отчетен висок интерес от страна на групите и организациите на производители по отношение финансиране базирано на обема реализирани продажби.

Създава се възможност да бъде повишена мотивацията на земеделските производители за обединяване в групи и организации, посредством определянето на различни приоритети и механизми за подпомагане. Това е от особено значение за групите и организации, с цел повишаване на тяхната конкурентоспособност и устойчивост.

Посредством стимулите за увеличаване на равнището на организираност на земеделските производители ще бъде повишен делът на търгуваната от продукция в общия дял на продажбите на земеделска продукция.

По този начин ще се търси и повишаване на резултатите и ползите от функционирането на групи и организации, както и повишаване на интереса на стопаните към кооперирание и повишаване на дела на произведените селскостопански продукти предлагани на пазара в комбинация с постигане на по – добри финансови резултати.

Приоритетно насочване на подкрепата

· С цел приоритетно подпомагане чрез интервенцията за селскостопански дейности определени в анализа като приоритетни ще бъде разработен подход, които да позволи целево насочване на финансирането в рамките на определените финансови условия.

При разработване на критериите за оценка ще се търси съответствие с нуждите, определени в стратегическия план на ОСП с цел приоритетно насочване на подкрепа в рамките на допустимите дейности по интервенцията.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Подпомагат се групи и организации на производители, чийто членове произвеждат продукти в един от следните земеделски сектори:

· зърнено-житни култури;
· медицински и етерично-маслени култури;
· зърнено-бобови култури;
· технически култури, с изключение на тютюн;
· картофи;
· мляко и млечни продукти;
· месо и месни продукти, с изключение на риба и аквакултури;
· мед и пчелни продукти;
· винено грозде;
· яйца;
· плодове и зеленчуци;
· копринени буби;

Подпомагат се групи или организации на земеделски производители, които отговарят на следните условия:

· да е група или организация на производители призната от министъра на земеделието в съответствие със специфичното национално законодателство за тяхното признаване;

· да отговарят на определението за микро, малко и средно предприятие, съгласно Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП) ;

· да е регистрирана в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като търговско дружество по Търговския закон или кооперация съгласно Закона за кооперациите;

· да имат учредителен акт (дружествен договор/устав), както и вътрешни правила за работа на групата или организацията на производители;

· да е група или организация на производители, чиято дейност съответства на една или няколко от целите на настоящата интервенцията;

Групите на земеделски производители трябва да отговарят и на следните допълнителни условия:

· да имат минимум четири члена;

· да предлагат всяка година на пазара продукция произведена от членовете си на стойност не по – малко от 25 000 лв.

За групи и организации на производители, регистрирани по Търговския закон, всеки член може да притежава не повече от 40 % от правото на глас. При определяне на процента на правото на глас се прилагат разпоредбите за свързани предприятия и предприятия партньори, съгласно чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия;

Подпомагат се групи или организации на производители, членовете на които отговарят на следните изисквания:

· са физически лица, еднолични търговци или юридически лица (с изключение на юридическите лица с нестопанска цел), които са регистрирани в ИСАК, и/или са регистрирани като земеделски стопани по реда на Наредба № 3 от 29 януари 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопаникато производители на такива земеделски продукти или група от земеделски продукти, за които групата или организацията е призната;

· да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност за които е приложимо.

· трябва да са производители на земеделските продукти, за които групата или организацията кандидатства за подпомагане.

Земеделски стопанин, който е производител на селскостопански продукт може да участва с всеки отделен вид селскостопански продукт, който произвежда като член само на една група или организация на производители.

Земеделски стопанин, които произвежда два или повече селскостопански продукти може да бъде член на различни групи или организации на производители за всеки един от тях.

.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Допустимите кандидати трябва да представят бизнес план за период до 5 години, които включва подробно описание и информацията за показателите и дейностите, за периода, за които се кандидатства за отпускане на финансова помощ

Бизнес плана трябва да включва най – малко следните елементи:

· описание на началното състояние на групата или организацията на производители;

· описание на концепцията за развитие, специфичните, дейности, цели и резултати, като например:

· Адаптиране към пазарните изисквания на продукцията;

· Съвместно пускане на стоки на пазара, включително подготовка за продажби;

· Установяване на общи правила за информация за продукцията;

Изграждането на умения за стопанска и търговска дейност и организацията и улесняването на иновационните процеси.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☐ lump sums

☒ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

· **Финансовата помощ по настоящата интервенция се предоставя в съответствие с чл.77, т.8 от Регламент (ЕС) №2021/2115.**

· **Максималният размер на финансовата помощ за един кандидат на година, е не повече от 100 000 евро;**

· **Финансова помощ се изплаща за не повече от пет години считано от датата, на която групата или организацията на производители е призната в съответствие с националното законодателство;**

Размерът на финансовата помощ за групите и организациите на производители е под формата на годишно плащане в съответствие с представения бизнес план и се определя като процент от стойността на годишната реализирана на пазара продукция от групата или

организацията на производители както следва:

· за първата година след признаване - 10%;
· за втората година след признаване – 9,5%;
· за третата година след признаване – 9%;
· за четвъртата година след признаване – 8,5%;
· за петата година след признаване – 8%.

При изчисляване стойността на реализираната годишна пазарна продукция на групата или организацията на производители, не се включва стойността на реализираната продукция от земеделски производители, които не са членове на организацията.

Прогнозната стойност на финансовата помощ посочена от кандидата за всяка година от изпълнение на бизнес плана, трябва да съответства с капацитета за годишна реализация на пазара на продукция от кандидата.

При определяне размера на финансовата помощ ще се извършва проверка за липса на двойно финансиране с други инструменти и механизми за предоставяне на финансова помощ;

Additional explanation

В рамките на интервенцията не е допустимо авансова изплащане на финансова помощ.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е в приложение II на Регламент (ЕС) №2021/2115 и е в съответствие с приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство и по-специално на параграф 2 „Общи услуги“ Политиките в тази категория включват разходи (или пропуснати приходи) във връзка с програми, които предоставят услуги или ползи за селското стопанство или селската общност.

Те не включват директни плащания към производители или преработватели, тъй като съответните разходи се предоставят на групата/организацията производители за изпълнение на изследователски дейности, трансфер на технологии, маркетингови и промоционални услуги, включително пазарна информация, съвети и промоция, свързани с конкретни продукти, но с изключение на разходи за неопределени цели, които биха могли да бъдат използвани от продавачите за намаляване на продажната им цена или предоставяне на пряка икономическа изгода на купувачите; услуги за обучение, включително съоръжения за общо и специализирано обучениеи други действия за насърчаване и консултиране

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO34 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители (ЕЗФРСР)	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.10;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO34 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители (ЕЗФРСР)

Средната единична стойност е определена на база исторически данни, като са взети предвид и предложените изисквания към кандидатите и очакваните ангажименти, които те трябва да изпълняват с цел получаване на подкрепата.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO34 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители (ЕЗФРСР) (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	
	O.28 (unit: Beneficiaries)		6,00	13,00	13,00	13,00	13,00	6,00	64,00
TOTAL	O.28 (unit: Beneficiaries)		6,00	13,00	13,00	13,00	13,00	6,00	64,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 250 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	1 250 000,00	12 500 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		500 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	500 000,00	5 000 000,00
	Out of which for								

	financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Ж.4 - Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители

Intervention Code (MS)	II.Ж.4
Име на интервенцията	Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители
Вид интервенция	COOP(77) - Сътрудничество
Общ показател за крайния продукт	O.29. Number of beneficiaries receiving support to participate in official quality schemes
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по интервенцията се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO3 Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността
SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.3.2.	Подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства	висок приоритет	Да
П.9.5.	Подкрепа на производителите, участващи в схемите за качество	Среден	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.10 Share of farms participating in producer groups, producer organisations, local markets, short supply chain circuits and quality schemes supported by the CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Европейската политика на качество цели подобряване на позицията на производителите на селскостопански продукти и храни във веригата на стойността. Гарантирането на единна закрила на наименованията като право на интелектуална собственост и предоставянето на ясна информация за продукти със специфични характеристики, свързани с географския произход, дават възможност на производителите да повишат имиджа на своите продукти и им осигуряват достъп до нови пазари или запазване на пазарния дял, а също и по-високи цени за регистрираните продукти, тъй като потребителите са склонни да плащат за гарантирани методи на производство и традиционни продукти. Европейските схеми за качество на селскостопанските продукти и храни съдействат за развитието на селската икономика чрез увеличаване обема на производството, създаване на допълнителна заетост, намаляване обезлюдяването на селските райони; опазване на местното агробиоразнообразие.

Предвид благоприятните агроекологични и климатични условия в страната и разнообразието от произвеждани селскостопански продукти и храни, ограниченият брой регистрации може да бъде определен като „пропусната възможност“ както за производителите, така и за селските райони. България има потенциал да регистрира повече храни със защитени географски означения и с традиционно специфичен характер в европейски регистри, особено в секторите мляко, плодове и зеленчуци, но има редица проблеми, които пречат процесът да бъде ускорен. Преобладаващият дял на микро и малки предприятия, които са с ограничени финансови възможности, затруднява поемането на икономически разходи и разходите по контрола за спазване спецификацията на продукта.

Повишаването на интереса към качествени и традиционни храни, създава търсене на селскостопански продукти и храни с разпознаваеми специфични характеристики, по-специално свързани с географския им произход. Производството на традиционни местни продукти и тяхното промотиране на пазара е обусловено от нарастване на потребителския интерес към храни с гарантиран произход и качество. Чрез използване на схемите на качество съгласно Регламент (ЕС) 1151/2012 относно схемите за качество на селскостопански продукти и храни се гарантира опазването на разнообразието от автентични продукти, които биха изчезнали при обичайната пазарна среда. Стимулирането на местните производители от страна на държавата да регистрират продукти по схемите за качество ще позволи достъп до по-големи пазари и увеличаване на обема на продукцията, повишаване цената на продуктите и улесняване на сътрудничеството с други производители, включително и чрез изграждане на ефективна група на производителите на съответния продукт. В тази връзка съществува потребност от насърчаване на схеми за качество на селскостопански продукти и храни с цел предоставяне на техническа помощ на групите производителите на продукти със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ при изготвянето на продуктовата спецификация, както и за подкрепа на българските земеделски производители за популяризиране, комуникация и маркетинг на тези храни. В обхвата на тази потребност попадат и производителите на незадължителния термин за качество „планински продукт“. Планинските райони имат специфични климатични и географски особености и се характеризират със застаряване на населението и негативна тенденция за обезлюдяването му. Стимулирането на дейности, свързани с производството на продукти в планинските райони, биха предизвикали местното население активно да участва в схемата за термина за качество „планински продукт“. Това ще доведе до активизиране на местната икономика, а потребителите ще имат възможност да се възползват от продукти с гарантиран произход от планински райони.

При включването в схеми за качество на земеделските стопани и групи от земеделски стопани се налага да се поемат допълнителни разходи и задължения, които не се компенсират веднага от пазара в началото на въвеждането на продукта. Това се явява пречка за по-голям интерес от страна на производителите за включване тези схеми. Чрез прилагане на мярката се цели покриване на допълнителните разходи, направени от фермерите и техните групи, участващи в схеми за качество, и да се даде възможност за адаптиране към изискванията на пазара. Подпомагането се предоставя на участници в схемите за качество и обхваща период, който не превишава пет години.

По-доброто познаване на продукти със специфични етикети от потребителите и по-организираният и активен маркетинг от производителите улеснява координацията на търсенето и предлагането и отваря нови пазарни възможности за производителите, което от своя страна влияе върху растежа на добавената стойност в селското стопанство и по този начин върху конкурентоспособността на селскостопанския хранителен сектор.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Допустими кандидати:

· Земеделски стопани (само за дейности по т. 1.1);

· Групи от производители на земеделски продукти и храни.

Кандидатите земеделски стопани трябва да отговарят на следните условия:

•да са вписани в регистъра на производителите на земеделски продукти и храни със защитено наименование за произход/ защитено географско указание и на храни с традиционно специфичен характер **или**;

•да са вписани в регистъра на производителите на земеделски продукти и храни, за които се използва незадължителния термин за качество „планински продукт“ ;

•да са вписани в съответния регистър на схеми за качество на национално ниво;

·да са физически лица **или**;

·да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите;

·да са регистрирани по Закона за подпомагане на земеделските производители;

·да отговарят на определението за активни земеделски стопанин в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/2115;

·Земеделските стопанства, за които е приложимо, трябва да отговарят на изискванията на Закона за ветеринарномедицинската дейност.

Кандидатите групи от производители на земеделски продукти и храни трябва да отговарят на следните условия:

·членовете на групата да са вписани в регистъра на производителите на земеделски продукти и храни със защитено наименование за произход/ защитено географско указание и на храни с традиционно специфичен характер;

да са регистрирани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел като търговско дружество по Търговския закон, или кооперация съгласно Закона за кооперациите или сдружение по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Допустими дейности:

1.1.Подпомагане с цел първо присъединяване към:

а) схеми за качество, установени съгласно европейското законодателство, като:

- Защитено географско указание;
- Защитено наименование на произход;
- Храни с традиционно специфичен характер;
- Незадължителния термин за качество „планински продукт“

б) схеми за качество създадени въз основа на националното законодателство.

1.2 Подпомагане, насочено към информационни и промоционални дейности, осъществявани от групи от производители на земеделски продукти и храни на вътрешния пазар по отношение на продукти, които са обхванати от схема за качество, получаваща подпомагане съгласно т. 1.1

Допустими разходи:

- За дейностите по т. 1.1, се подпомагат постоянни разходи, възникнали от присъединяването към подпомаганата схема за качество, включително, разходите за проверки, които се изискват за удостоверяване спазването на спецификацията на продукта.
- Финансовата помощ е под формата на годишно плащане, за максимален период от пет години считано от годината на влизане в индивидуалната схема за качество.
- За дейностите по т. 1.1, свързани с употребата на незадължителния термин за качество „планински продукт“, се предоставя еднократна индивидуална финансова помощ при включване в схемата за качество.

За дейности по т. 1.2. се подпомагат разходи за информационни и промоционални кампании, насочени както към земеделските производители (за да ги насърчат да се присъединят към схеми за качество), така и към потребителите на храни (за повишаване на осведомеността за по-високите стандарти и гарантиран произход на продуктите), вкл. разходи за повишаването на осведомеността.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☐ unit costs

☒ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Подпомагането на дейности, свързани със схеми за качество е под формата на възстановяване на действително направени допустими разходи както следва:

· **За дейностите по т. 1.1.**

Максималният годишен размер на финансовата помощ е до 3 000 евро за едно земеделско стопанство, при максимален размер на финансовата помощ до 100%, когато се отнася за участие в схеми за качество на национално и европейско ниво.

Финансовата помощ се предоставя под формата на годишно плащане за максимален период от пет последователни години считано от годината на влизане в индивидуална схема за качество.

Размерът на финансовата помощ при участие в схемата за незадължителния термин за качество „планински продукт“ е 500 евро, които се предоставят под формата на еднократно плащане при включване в схемата за качество;

· **За дейности по т. 1.2.**

Финансовата помощ е в размер до 70% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Максималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е в размер до 10 000 евро.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е в съответствие с т. 2, буква „е“ от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като подпомагането е предвидено за маркетингови и промоционални услуги, включително пазарна информация, съвети и промоция, свързани с конкретни продукти, но с изключение на разходи за неопределени цели, които биха могли да бъдат използвани от продавачите за намаляване на продажната им цена или предоставяне на пряка икономическа изгода на купувачите. За част от допустимите дейности плащанията са само срещу доказване на реално извършените разходи за инвестицията.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO38 - Участие на земеделски производители в схеми за качество	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.10;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO38 - Участие на земеделски производители в схеми за качество

Определената стойност е средна стойност на база категории допустими за подпомагане кандидати, допустимите за подпомагане дейности и предложените финансови условия.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO38 - Участие на земеделски производители в схеми за качество (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			2 006,00	2 006,00	2 006,00	2 006,00	2 006,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	
	O.29 (unit: Beneficiaries)			1 025,00	3 076,00	4 102,00	3 076,00	1 025,00	12 304,00
TOTAL	O.29 (unit: Beneficiaries)			1 025,00	3 076,00	4 102,00	3 076,00	1 025,00	12 304,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			2 057 436,00	6 172 308,00	8 229 744,00	6 172 308,00	2 057 436,00	24 689 232,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			822 974,00	2 468 923,00	3 291 898,00	2 468 923,00	822 974,00	9 875 692,00
	Out of which for financial instrument								

	(Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.Ж.5 - Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.

Intervention Code (MS)	II.Ж.5
Име на интервенцията	Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.
Вид интервенция	COOP(77) - Сътрудничество
Общ показател за крайния продукт	O.31. Брой на подпомогнатите местни стратегии за развитие (LEADER) или подготвителни действия
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Да

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Подходът ВОМР/ЛИДЕР се прилага на териториален принцип на подрегионално ниво – ниво община, част от община или група от съседни общини, с обхват на населението между 10 000 и 150 000 жители. Подходът се прилага на територията на цялата страна (включително селските райони и територииите със специфични характеристики, определени в Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 – 2025 г.) с изключение на градовете с население над 30 000 жители, в техните строителни граници. За населените места, на чиито територии се прилага подходът ВОМР/ЛИДЕР и които са подпомагани от „Програма за развитие на регионите“ 2021 – 2027 г. се прилага демаркация на инвестициите. За една и съща по обхват територия се одобрява една стратегия за ВОМР/ЛИДЕР, като подпомагането по ЕЗФРСР е задължително. Всяка МИГ включва в състава си най-малко една община от селските райони.

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
SO8 Promote employment, growth, gender equality, including the participation of women in farming, social inclusion and local development in rural areas, including the circular bio-economy and sustainable forestry

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.8.6.	Запазване на многофондовото финансиране, разширяване на териториалното прилагане	Висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.38 Дял от населението в селските райони, обхванато в стратегии за местно развитие

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Подготовка и изпълнение на подхода ВОМР/ЛИДЕР в съответствие с чл. 31 – 34 на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова

подкрепа за управлението на границите и визовата политика, както и в съответствие с чл. 69 (ж) и чл. 77, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013.

Подкрепата за ВОМР/ЛИДЕР се извършва чрез подкрепа на интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал.

Подходът ВОМР/ЛИДЕР води до постигането на специфична цел съгласно чл. 6, параграф 1, буква з): „Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство“ на Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и Съвета за установяване на правила за подкрепа на Стратегически планове за ОСП.

Прилагането на стратегии за ВОМР дава възможност за финансиране на проекти, които отговарят на местните потребности,създават и запазват заетост за местното население и са в полза на малкия местен бизнес. Чрез тях се създават по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в малките население места, подкрепя се многосекторното развитие на местните икономики.

С прилагането на подхода ВОМР/ЛИДЕР се цели и постигане на следните специфични цели за местно развитие:

- Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности;

- Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;

- Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;

- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности;

- Подкрепа за въвеждането на иновации;

- Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност;

- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи;

- Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;

- Приобщаващо образование и образователна интеграция.

Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.

За програмен период 2021 – 2027 г. ЕЗФРСР е водещ фонд по прилагането на подхода ВОМР/ЛИДЕР. За успешното прилагане на подхода в Министерство на земеделието, се създава дирекция ВОМР към Управляващия орган на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони. Прилагането на подхода ВОМР/ЛИДЕР ще се извършва по правилата на ЕЗФРСР, като управляващите органи на програмите, включени във финансирането на подхода разчитат на решенията на УО на СПРЗСР съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060. В същото време УО на СПРЗСР отговаря да бъдат съблюдавани специфичните правила за всяка програма, участваща във финансирането на съответната стратегия.

Подборът на стратегии за ВОМР, ще се извършва от комитет за подбор, в който участват представители на всички УО на програмите, включени във финансирането на подхода и ще се администрира от дирекция ВОМР на УО на СПРЗСР. Подборът ще се извършва по едни и същи критерии, изготвени с участието на УО на всички финансиращи подхода програми.

По стратегиите за ВОМР са допустими за подкрепа от ЕЗФРСР дейности и разходи съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060. Дейностите, допустими за подкрепа по ЕФРР и ЕСФ+ са записани в съответните програми. Всички условия за допустимост, касаещи финансирането от отделните програми, се предоставят от съответната финансираща програма.

Подборът на операциите по стратегията, включително дейностите за сътрудничество и тяхната подготовка, се извършва от МИГ в съответствие със заложените в съответните стратегии за ВОМР критерии за подбор. Етапите по следваща проверка до верифицирането на разходите по одобрените операции, независимо от кой фонд са финансирани по стратегията за ВОМР, се извършват по правилата на ЕЗФРСР и отговорен за управлението и контрола им е дирекция ВОМР на УО на СПРЗСР.

Дирекция ВОМР на УО на СПЗРСР предоставя необходимата информация на УО на програмите, финансиращи съответната операция по стратегията за ВОМР, за извършване на мониторинг и плащане по правилата на съответната програма, освен ако не е посочено друго в законов или подзаконов акт. Мониторинг на изпълнение на проектите по съответната стратегия се извършва от УО на СПРЗСР, УО на съответната програма и МИГ.

Следните задачи се изпълняват единствено и само от местните инициативни групи:
- изграждане на капацитета на местните участници за разработване и изпълнение на операции;
- определяне на недискриминационни и прозрачни процедура и критерии за подбор, които не допускат конфликт на интереси и гарантират, че нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не контролира решенията за подбор;
- изготвяне и публикуване на покани за предложения;
- подбор на операции, определяне на размера на подпомагането и представяне на предложенията на отговорния орган за последна проверка на допустимостта преди одобряването им;
- следене на напредъка в постигането на целите на стратегията;
- оценка на изпълнението на стратегията.

Структурата на прилагане на подхода ВОМР и координацията между програмите, прилагащи подхода ВОМР, съгласно ЗУСЕСИФ се определя с нормативен акт на Министерски съвет, който ще регулира обществените отношения за програмен период 2021 – 2027 г.

Дейностите за сътрудничество и тяхната подготовка са в рамките на стратегиите за Водено от общностите местно развитие. Чрез тях се насърчава развитието на териториите на МИГ, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти. Те включват:
- Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции;
- Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
- Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
- Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.;
- Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите;

- Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация и др.).

Партньори по тези проекти могат да бъдат други МИГ и местни инициативни рибарски групи от България и ЕС, както и подобен тип структури, изпълняващи стратегия за местно развитие от България, ЕС или трети страни.

Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

Дирекция ВОМР на УО на СПРЗСР отговаря за прилагането на дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране, като те изцяло ще бъдат финансирани от ЕЗФРСР.

Допустими за подкрепа са дейности за управление съгласно чл. 34, параграф 1, буква в, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 31, параграф 3 букви д) и е) от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за Водено от общностите местно развитие.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

Местни инициативни групи съгласно чл. 31, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 с одобрени за финансиране от УО на СПРЗСР стратегии за ВОМР, за дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране (чл. 34, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1060).

Местни заинтересовани лица с проекти към стратегиите за Водено от общностите местно развитие, в т. ч. местни инициативни групи съгласно чл. 31, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060, за дейности по изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие (чл. 28, параграф 1, буква б) от предложение на ЕП и Съвета за Регламент за общоприложимите разпоредби).

Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.

Допустими за подкрепа са местни инициативни групи, отговарящи на следните условия:

- Целевата територия е кохерентна, обхваща население между 10 000 и 150 000 жители и е съгласно териториалния обхват на подхода ВОМР, като липсва припокриване на територии;

- Съществува партньорство между общините, частния сектор и гражданските организации на целевата територия, като нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не контролира решенията за подбор;

- Налични са доказателства за проведени действия по формиране на публично-частното партньорство и осигуряващи представеност на различните заинтересовани групи от местната общност, в това число уязвими групи и малцинства, в т. ч. роми (когато е приложимо);

- Съдържанието на СВОМР да е в съответствие с член 32, параграф 1 на Регламент (ЕС) 2021/1060;

- Всяка стратегия за ВОМР следва да съответства, да допълва или да не противоречи на съответната интегрираната териториална стратегия на региона (от 6-те региона от ниво 2), в който попада местната инициативна група. За стратегии за ВОМР, които обхващат територии, попадащи в два или повече региона от ниво 2, тези изисквания се изпълняват за всяка от частите на местната инициативна група, попадащи в съответния регион от ниво 2 и съотнесени към него.

Бенефициентите по стратегиите за ВОМР са с постоянен адрес или седалище на територията на МИГ, с изключение на бенефициентите общини от селските райони със седалище в областен град.

Подкрепата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони се предоставя за територията на селския район на МИГ или за друга територия обхванатa от МИГ, когато проектите допринасят за развитието на съответния селски район. Бенефициентите са с постоянен адрес или седалище на територията на МИГ, с изключение на бенефициентите общини от селските райони със седалище в областен град.

Проектите се изпълняват на територията на МИГ.

Местната инициативна група може да бъде бенефициент и да изпълнява операции съгласно стратегията.

Прилагането на операции по стратегиите за ВОМР, включително за сътрудничество, следва да бъдат в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 да водят до постигане на целите на СПРЗСР, както и на съответните финансиращи фондове чрез съответните програми, в случай на многофондови стратегии за ВОМР.

За населените места, на чиито територии се прилага подхода ВОМР/ЛИДЕР и които са подпомагани от „Програма за развитие на регионите“ 2021 – 2027 г., се прилага демаркация на инвестициите.

Местните инициативни групи не са допустими бенефициенти по подхода за Интегрирани териториални инвестиции.

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

- да са свързани и да водят до развитието на територии, покрити от стратегии на МИГ;

- да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за Водено от общностите местно развитие на съответните групи и СПРЗСР;

- партньорите по дейностите за сътрудничество да участват в тяхната подготовка и изпълнение да притежават съответния административен капацитет.

Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

Допустими за извършване са дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегии за одобрени от УО на СПРСР местни инициативни групи, прилагащи стратегии за Водено от общностите местно развитие.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Подкрепата за подхода ВОМР по ЕЗФРСР е в размер до 10% от бюджета на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони.

Нивото на подпомагане за операциите по стратегиите за ВОМР е до 100% в зависимост от конкретните дейности и мерките, по които се финансират, както и от приложимия режим на държавна помощ.

Максималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегия за ВОМР, който може да бъде предоставен на бенефициент е в размер на левовата равностойност на 200 000 евро.

За местните инициативни групи с население до 15 000 жители (включително) е предвиден максимален бюджет за стратегия за Водено от общностите местно развитие, финансирана по ЕЗФРСР, в размер до левовата равностойност на 2 300 000 евро, включващ средства за изпълнение на проекти по стратегията, средства за изпълнение на дейности за сътрудничество и средства за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране. За местни инициативни групи с население над 15 000 жители е предвиден максимален бюджет за стратегия за Водено от общностите местно развитие, финансирана по ЕЗФРСР, в размер до левовата равностойност на 3 000 000 евро, включващ средства за изпълнение на проекти по стратегията, средства за изпълнение на дейности за сътрудничество и средства за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

Приносът на ЕФРР и ЕСФ+ към всяка от стратегиите за Водено от общностите местно развитие е определен в нормативен акт на Министерския съвет, определящ структурата на прилагане на подхода ВОМР и координацията между програмите, прилагащи подхода ВОМР за програмен период 2021 – 2027 г. (нормативен акт).

Максималната стойност на допустимите разходи и интензитета на помощта за проект, финансиран от фонд, различен от ЕЗФРСР е определена в съответната програма/нормативен акт.

Максималната финансова подкрепа на програма, участваща във финансирането на подхода ВОМР е определена в съответната програма/нормативен акт.

Ще се прилагат и опростени разходи, които са направени въз основа на метода за коректно, справедливо и доказуемо изчисление.

За дейности по сътрудничество нивото на подпомагане е до 100 % от разходите в зависимост от приложимия режим на държавна помощ.

Ще се прилагат и опростени разходи, които са направени въз основа на метода за коректно, справедливо и доказуемо изчисление.

Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

Нивото на подпомагане е до 100 % от разходите.

Ще се прилагат и опростени разходи, които са направени въз основа на метода за коректно, справедливо и доказуемо изчисление.

Подпомагането за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране не може да надвишава 25 % от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☒ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☒ unit costs

☐ lump sums

☒ flat-rate financing

Basis for the establishment

Освен възстановяване на реално извършени разходи, ще се прилагат и опростени варианти на разходи.

Range of support at beneficiary level

Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.

Подкрепата за подхода ВОМР по ЕЗФРСР е в размер до 10% от бюджета на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони.

Нивото на подпомагане за операциите по стратегиите за ВОМР е до 100% в зависимост от конкретните дейности и мерките, по които се финансират, както и от приложимия режим на държавна помощ.

Максималният размер на допустимите разходи за един проект към стратегия за ВОМР, който може да бъде предоставен на бенефициент е в размер на левовата равностойност на 200 000 евро.

За местните инициативни групи с население до 15 000 жители (включително) е предвиден максимален бюджет за стратегия за Водено от общностите местно развитие, финансирана по ЕЗФРСР, в размер до левовата равностойност на 2 300 000 евро, включващ средства за изпълнение на проекти по стратегията, средства за изпълнение на дейности за сътрудничество и средства за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране. За местни инициативни групи с население над 15 000 жители е предвиден максимален бюджет за стратегия за Водено от общностите местно развитие, финансирана по ЕЗФРСР, в размер до левовата

равностойност на 3 000 000 евро, включващ средства за изпълнение на проекти по стратегията, средства за изпълнение на дейности за сътрудничество и средства за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

Приносът на ЕФРР и ЕСФ+ към всяка от стратегиите за Водено от общностите местно развитие е определен в нормативен акт на Министерския съвет, определящ структурата на прилагане на подхода ВОМР и координацията между програмите, прилагащи подхода ВОМР за програмен период 2021 – 2027 г. (нормативен акт).

Максималната стойност на допустимите разходи и интензитета на помощта за проект, финансиран от фонд, различен от ЕЗФРСР е определена в съответната програма/нормативен акт.

Максималната финансова подкрепа на програма, участваща във финансирането на подхода ВОМР е определена в съответната програма/нормативен акт.

Ще се прилагат и опростени разходи, които са направени въз основа на метода за коректно, справедливо и доказуемо изчисление.

За дейности по сътрудничество нивото на подпомагане е до 100 % от разходите в зависимост от приложимия режим на държавна помощ.

Ще се прилагат и опростени разходи, които са направени въз основа на метода за коректно, справедливо и доказуемо изчисление.

Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

Нивото на подпомагане е до 100 % от разходите.

Ще се прилагат и опростени разходи, които са направени въз основа на метода за коректно, справедливо и доказуемо изчисление.

Подпомагането за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране не може да надвишава 25 % от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.

Additional explanation

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

What is the added value of the LEADER approach fro Rural Development aimed?

Подходът ЛИДЕР се прилага като иновативен метод за местно развитие, който се използва от 1991 г. за ангажиране на местните участници в разработването и изпълнението на стратегии, вземането на решения и разпределението на ресурсите за развитието на техните селски райони. Абревиатурата ЛИДЕР означава „връзки между дейностите за развитие на селските райони“. Подходът е инструмент, който работи добре в различни условия и видове райони чрез приспособяване на политиката за развитие на селските райони към огромните различия в нуждите на тези райони. Целта на подхода е местните общности сами да определят приоритети си за развитие, след провеждане на широки консултации със заинтересовани страни от гражданския, неправителствения, стопанския и публичния сектор, изхождайки от факта, че месното население най-добре познава своите проблеми, местните нужди, приоритети и потенциал за развитие.

Прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР в България се отразява положително на териториите на местните общности като води до създаване и укрепване на административен капацитет за работа с проекти с европейско финансиране на местно ниво; осигуряване на подкрепа за малкия бизнес чрез инвестиции в много на брой малки проекти, което от своя страна забавя процесите на

обезлюдяване на малките населени места; многосекторно развитие на териториите; изгражда местна идентичност и сплотяване на местната общност.

Describe how the basic requirements and principles related to the LEADER approach will be ensured through the delivery model

Прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР в България се отразява положително на териториите на местните общности като води до създаване и укрепване на административен капацитет за работа с проекти с европейско финансиране на местно ниво; осигуряване на подкрепа за малкия бизнес чрез инвестиции в много на брой малки проекти, което от своя страна забавя процесите на обезлюдяване на малките населени места; многосекторно развитие на териториите; изгражда местна идентичност и сплотяване на местната общност.

При изготвянето на интервенцията по подхода ВОМР от страна на УО на ПРСР за основа са използвани неговите основните принципи, както следва:

1. Принципът „отдолу-нагоре“ е основополагащ за подхода и чрез него се гарантира, че местните общности участват във вземането на решения за стратегията и избора на приоритети, които да залегнат в нея. От страна на УО на ПРСР на местните общности е предоставена основната инициатива при изготвянето и изпълнението на стратегиите за ВОМР за техните територии.

2. Териториалният принцип предполага прилагането на стратегиите за ВОМР на малка, хомогенна, социално свързана територия, често характеризирана от общи традиции, местна идентичност, чувство за принадлежност или общи нужди и очаквания, като целеви район за осъществяване на дадена политика. По този начин се улеснява опознаването на местните силни и слаби страни, заплахи и възможности, вътрешен потенциал и идентифицирането на основните проблеми, забавящи устойчивото развитие. В тази връзка е и изискването населението на територията на МИГ да е с население между 10 000 и 150 000 души.

3. Установяването на местни партньорства, познато под името „Местна инициативна група“ е друга основна черта на подхода ВОМР. МИГ има за цел да идентифицира, изготви и осъществи стратегията за ВОМР, като взема решения за разпределянето на финансовите ресурси и управлението им. МИГ също така трябва да обединяват партньорите от публичния, нестопанския и стопанския сектор от дадена територия, като те следва да бъдат добре балансирани и нито един от тях не следва да има повече от 49% от правото на глас.

4. Подходът ВОМР играе важна роля за стимулиране на нови и новаторски подходи за развитието на селските райони и на останалите територии на своето прилагане. Самият подход се явява иновативен метод за местно развитие, който е в постоянно развитие и предоставя все по-нови и нови възможности на местните общности. УО на ПРСР подкрепя включването на иновативни елементи в стратегиите за ВОМР на МИГ.

5. Подходът ВОМР не е секторна програма за развитие, поради което стратегиите за ВОМР имат мулти-секторна (много-отраслева) насоченост като интегрира няколко сектора на дейности. Още повече, посредством осигурените възможности за многофондово финансиране на подхода ВОМР чрез ЕЗФРСР, ЕСФ и ЕФРР, спектърът на подкрепените дейности е изключително разнообразен и широк.

6. Мрежите обхващат обмяна на резултати, опит и ноу-хау между МИГ, селските и други райони, администрациите и организациите, участващи в развитието на селските райони в рамките на ЕС, независимо дали са директни бенефициенти по подхода ВОМР. Мрежите са начин за споделяне на добрите практики, за разпространяване на иновациите и надграждане върху уроци, получени от местното развитие на селските райони. Мрежите създават връзки между хора, проекти и селски райони и по този начин могат да спомогнат за преодоляване на изолацията, пред която са изправени някои селски райони. УО на ПРСР и УО на програмите, финансиращи подхода подкрепят и участват в процеса за работа в мрежа между всички, ангажирани в прилагането на ВОМР.

7. Сътрудничеството е основен двигател в процеса на прилагане на подхода ВОМР. През програмния период 2023 – 2027 г. в стратегиите за ВОМР са включени средства за сътрудничество, като по този начин на МИГ ще се предостави по-голяма свобода и възможности за сътрудничество с групи от страната и ЕС.

Is support from more than one EU fund planned?

☒ Да ☐ Не

Describe which fund

Многофондовото прилагане на подхода ВОМР получава подкрепа и от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд (ЕСФ+).

Would the lead fund option be applied?

☒ Да ☐ Не

Describe which lead fund

Водещ фонд, предоставящ подкрепа на Воденото от общностите местно развитие (ВОМР)/ЛИДЕР е Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на предложението на ЕП и Съвета за Регламент за установяване на правила за подкрепа на Стратегически планове за ОСП и е в съответствие с параграф 2 на приложение 2 към Споразумението на СТО за селското стопанство.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
II.Ж.5 - Стратегии за ВОМР за местни инициативни групи	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.38;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

II.Ж.5 - Стратегии за ВОМР за местни инициативни групи

В размера на стратегиите за ВОМР за местни инициативни групи се включват средства за изпълнение на проекти по стратегията, за изпълнение на дейности за сътрудничество, за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
II.Ж.5 - Стратегии за ВОМР за местни инициативни групи (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		2 821 626,00						
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		3 000 000,00						
	O.31 (unit: Strategies)		80,00						80,00
TOTAL	O.31 (unit: Strategies)		80,00						80,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		11 756 776,66	16 756 776,67	75 256 776,67	75 078 756,67	52 556 780,67	50 756 776,67	282 162 644,01
	Annual indicative financial allocation		4 702 710,66	6 702 710,66	30 102 710,67	30 031 502,67	21 022 712,27	20 302 710,67	112 865 057,60

	(Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial								

	allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information

II.И.1. - Консултанстки услуги и повишаване на консултантския капацитет

Intervention Code (MS)	II.И.1.
Име на интервенцията	Консултанстки услуги и повишаване на консултантския капацитет
Вид интервенция	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information
Общ показател за крайния продукт	O.33. Number of supported training, advice and awareness actions or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по проектите се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
XCO Междуведомствена цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.10.1	Осигуряване на ефективни методи за събиране, систематизиране и анализ на цялостна и представите	Висок приоритет	Да
П.10.2	Укрепване на взаимовръзките между участниците, подобряване функционирането на ССЗИСС (AKIS) и нас	Висок приоритет	Да
П.10.5	Цифровизация и дигитализация. Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на	Висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance
R.2 Брой на съветниците, които получават подпомагане за интегриране в системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS)
R.28 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP related to environmental or climate-related performance
R.3 Share of farms benefitting from support for digital farming technology through CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

Ниското образователно и квалификационно равнище е особено неблагоприятна качествена характеристика на работната сила в земеделието. В това отношение силно изоставаме от Европейското равнище. Въпреки напредъка през последните години, положителните промени са

недостатъчни за коренно усъвършенстване на образователно-квалификационна структура на фермерите.

На практика продължава да се чувства остро недостигът от висококвалифицирани специалисти, способни да управляват сложните производствени процеси, специализираната селскостопанска техника, машини и оборудване от последно поколение. Наблюдава се също така липса на управленски умения в това число, насочени към подготовка и изпълнение на проекти, свързани с укрепване, разширяване и модернизиране на дейността и производствените процеси в стопанствата.

Наблюдава се и тенденция особено сред младите земеделски стопани за осъзнаване на необходимостта от постоянното повишаване на знанията и квалификацията, както и преквалификация.

Също така, преобладаващата част от стопаните в малките стопанства нямат специализирано земеделско образование и имат недостатъчно добре развити управленски и бизнес умения. В тази връзка, за да се увеличат конкурентоспособността и жизнеспособността на малките стопанства има ясна необходимост от подобряване на знанията и уменията на управителите на тези стопанства в областта на управлението и земеделското производство, в т.ч. чрез оказване на съдействие под формата на предоставяне на съветнически и консултантски услуги от специалисти с подходящо образование, познания и опит.

Достъпът на малките стопанства до подпомагане по ОСП се ограничава, както от наличието на достатъчно информация за участие в схемите и мерките, така и от високата, спрямо доходите на стопанствата цена на консултантските услуги за разработване на бизнес планове и управление на проекти. Видът и обхватът на консултантските услуги, предлагани на малките земеделски стопанства трябва да отговарят на специфичните им нужди.

Въпреки нарастващата роля на Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) като център за трансфер на знания в областта на земеделието, с широкомащабната си дейност НССЗ може само частично да помогне за посрещане на потребностите от висококвалифицирани мениджърски кадри. Това определя потребността от разширяване достъпа до знания чрез използване на повече образователни източници за придобиване на необходимите знания и практически опит, в това число необходимостта от разширяване на консултантския капацитет и възможността за предоставянето на допълнителни консултантски услуги, както от НССЗ, така и от други консултантски организации, разполагащи с капацитет да предоставят експертни съвети и съдействие при управление на процесите в стопанствата.

Потребностите, свързани с разширяване капацитета на организациите, ангажирани с обучение и предоставяне на консултантски услуги на земеделските стопани, както и засилване на контрола върху тяхната дейност и издаването на удостоверения и сертификати за преминалите обучителни курсове и семинари, обогатяване на съдържанието на обучителните курсове и диверсификация на формите за предоставяне на консултантски услуги, се обуславят от: недостатъчния експертен капацитет, с който разполагат съответните обучителни организации; от слабия контрол върху дейността им, в т.ч. при издаване на сертификационните материали; от необходимостта за постоянно привеждане на учебното съдържание на предлаганите курсове в съответствие с навлизащите нови технологии и предоставяне на специфични практически знания. Задоволяването на горепосочените потребности ще способства увеличаването професионално–квалификационния потенциал на аграрните мениджъри, както и на останалите заети в отрасъла.

Необходимо е да се насърчи участието на земеделските стопани, областно, регионално и национално представителните организации за производство и преработка на селскостопански продукти, неправителствените организации и НССЗ в Системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), което да разшири възможностите за споделяне, обмен и разпространение на знания и опит, включително в контекста на националната мрежа по Общата селскостопанска политика. За да се постигне това е необходимо да се мобилизират всички консултантски организации да участват в системата, вкл. експерт консултантите, предоставящи мобилни услуги за земеделските стопани в по-отдалечените райони на страната, както и национално и регионално представителните браншови организации, като ключови участници в AKIS. По този начин ще се осигури и съдействие на администрацията при изпълнение на политиките, насочени към повишаване на конкурентните предимства на селскостопанския отрасъл, в зависимост от

специфичните очаквания на различните видове производства и структура /обем на стопанствата, възрастова структура, специфични регионални характеристики и др./ на стопанствата, както и ще се стимулира внедряването на иновации в сектора.

В контекста на консултациите, свързани с качеството на изпълнение на практиките, насочени към опазване на околната среда и климата и биоразнообразието, включително съвети за прилагане на добрите земеделски практики, обменът на информация и знания са от съществено значение за осигуряването на ефективно изпълнение на земеделските практики от полза за климата и околната среда. Необходимо е чрез интервенцията да се предприемат действия, спомагащи за преодоляване на административната тежест, с която се сблъскват земеделските стопани, в т.ч. затрудненията при работа с дигитални платформи, цифрово базирани услуги и други дейности, свързани с подготовка и подаване на документи за кандидатстване, отчитане и/или плащане чрез интернет базирани информационни системи за управление.

Добре функциониращата система за знания и иновации в селското стопанство, в която се включват научни работници, съветници, експерти, фермери и други заинтересовани лица в областта на земеделието, ще помогне за справяне с някои от проблемите между засилената амбиция за опазване на околната среда и жизнеспособните земеделски доходи, например по-ниска възвръщаемост в кратък до средносрочен план в резултат на екологични изисквания.

Необходимо е и продължаване на мерките за предоставяне на съветнически и консултантски услуги в екологосъобразните практики – консервационно, интегрирано и биологично земеделие, за да се адресират целите на Зелената сделка, както и целите по Националния план за действие по изменение на климата (НПДИК).

Различните потребности, свързани с повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености, очертани в отделните специфични цели, са свързани с необходимостта от предоставяне на:

-Съветнически и консултантски услуги с цел повишаване на знанията за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия /СЦ 4/.

-Съветнически и консултантски услуги с цел повишаване на знанията за устойчиво управление на природните ресурси (води, почви, въздух) и добри практики в земеделието по отношение на природните ресурси /СЦ 5/;

-Съветнически и консултантски услуги, свързани с опазване на околната среда и биологичното разнообразие /СЦ 6/.

Необходимо е също така да бъде осигурена възможност за предоставяне на консултантски услуги за малки, много малки и млади земеделски стопани, свързани с използването на дигитални инструменти; управлението на риска в стопанствата и Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

I. Допустими бенефициенти

Допустими бенефициенти са Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) и организации, отговарящи на критериите за областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти.

Бенефициентите се определят като консултантски организации, за целите на прилагане на интервенцията. Съветническите и консултантските услуги, предоставяни в рамките на интервенцията, следва да са в полза на: земеделските стопани, в т.ч. младите, малките и много малките земеделски стопани, съгласно определенията в Стратегическия план, както и горските

стопани.

Подкрепата се предоставя само за подпомагане на земеделските и горски стопани, с оглед да се възползват от консултантски услуги за подобряване на икономическите и екологични показатели, както и климатичната съобразеност и устойчивост на изменението на климата на техните стопанства, въвеждане наиновативни селскостопански технологии и на иновативни решения, базирани на дигитални технологии, съгласно идентифицираните потребности.

За участие в подбора на консултантски организации в рамките на интервенцията, кандидатите трябва да представят съдържание на всеки консултантски пакет, който ще предоставят, както и да докажат наличието на подходящи ресурси от квалифициран, редовно обучен персонал, консултантски опит и надеждност по отношение на обхвата на консултантските пакети.

Изискванията по отношение на квалифицирания персонал са насочени към професионална квалификация в областта на аграрните науки и ветеринарната медицина, природните науки, аграрната икономика, инженерно-технически дисциплини в областта на земеделието и хранително-вкусовата промишленост.

Квалифицираният персонал следва да е обучен под формата на преминати специализирани обучения или различни форми за повишаване на квалификацията по теми в областта на аграрните науки, ветеринарната медицина, икономика, екология, европейско и национално законодателство или по теми в обхвата на специфичните цели на Стратегическия план. Специализираното обучение и повишаване на квалификацията може да обхваща участие в семинари или курсове, получена магистърска или докторска степен, процедура по хабилитиране. Конкретните изисквания ще бъдат посочени в поканата за предоставяне на предложения.

Консултантските организации трябва да отговарят на следните условия:

1. да имат квалифициран персонал, с квалификация в областта на аграрните науки и ветеринарната медицина, природните науки, аграрната икономика, инженерно-технически дисциплини в областта на земеделието и хранително-вкусовата промишленост;
2. да имат опит в консултантските услуги в областта на селското стопанство или в областта на горите или опазване на околната среда и водите;
3. да докажат надеждност по отношение на изискванията, условията и стандартите, насочени към минимални изисквания за добро селскостопанско и екологично състояние, обществено здравеопазване, здраве на животните и растително здраве, както и опазването на околната среда и водите и хуманно отношение към животните. За да докаже надеждност, консултантската организация трябва да разполага с най-малко двама консултанти, които да притежават професионална квалификация или доказан професионален опит в областта на съответните приоритетни области по отделните видове консултантски пакети.

Изискванията към консултантската организация могат да бъдат изпълнени и чрез осъществяване на партньорство с организации, притежаващи персонал, опит и познания съгласно заложените изисквания и/или чрез наемане на служители на граждански договори.

II. Подборът на бенефициенти за предоставяне на консултантски пакети

Подборът на бенефициенти за предоставяне на консултантски пакети, попадащи в обхвата на интервенцията, се извършва по критерии, базирани на следните принципи:

- Оценка на качеството на всеки вид консултантски пакет – ще се оценява съдържанието на представените консултантски пакети и включените в тях модули за съответствие с европейското и националното законодателство, предложен интерактивен подход и съответствие с

идентифицираните потребности и цели в стратегическия план;

• Наличие на натрупан/доказан опит в предоставяне на консултантски услуги на земеделски стопани в обхвата на по-голяма част от консултантските пакети, които желаят да предоставят в т.ч. за кандидатстване по програма за развитие на селските райони 2014 -2020 г.

• Осигурен от бенефициента лесен за земеделските стопани достъп за получаване на консултантските пакети.

Управляващият орган следва да гарантира, че предоставянето на консултантски услуги от страна на бенефициентите в рамките на интервенцията са в съответствие с изискванията, предвидени в чл. 15 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския Парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 г.

III. Подпомагани дейности:

Посредством интервенцията се подпомага предоставянето на консултантски услуги на земеделски и горски стопани с цел подобряване на икономическите и екологичните показатели, както и на климатичната съобразеност и устойчивост на изменението на климата на техните стопанства.

Допустимите дейности за предоставяне на индивидуални консултантски услуги са във вид на консултантски пакети. Индивидуалните консултантски услуги се определят като предоставяне на съвети и консултации, включително посещения на стопанството, в рамките на един консултантски пакет.

Предоставя се възможност и за подпомагане на дейности, свързани с разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги на малки, много малки земеделски стопанства и на млади земеделски стопани чрез общински мобилни консултантски центрове (офиси) на НССЗ.

А. Предоставяне на съветнически услуги под формата на консултантски пакети, в т.ч.:

1) Консултантски пакет № 1: Предоставяне на консултантски услуги, насочени към млади земеделски стопани за подпомагане за кандидатстване за интервенциите, по които те са допустими (СЦ № 7);

2) Консултантски пакет № 2: Предоставяне на консултантски услуги, насочени към малки и много малки земеделски стопани за подпомагане за кандидатстване за интервенциите, по които те са допустими (СЦ № 1 и 2);

3) Консултантски пакет № 3: Предоставяне на консултантски услуги, насочени към горски стопани (СЦ № 8);

4) Консултантски пакет № 4: Предоставяне на консултантски услуги по отношение на смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия (СЦ № 4);

5) Консултантски пакет № 5: Предоставяне на консултантски услуги за повишаване на знанията за устойчиво управление на природните ресурси (води, почви, въздух) и добри практики в земеделието по отношение на природните ресурси (СЦ № 5);

6) Консултантски пакет № 6: Предоставяне на консултантски услуги с цел защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта (СЦ № 6);

7) Консултантски пакет № 7: Предоставяне на консултантски услуги относно общите принципи на интегрираното управление на вредителите и на добрата растителнозащитна практика (СЦ № 5);

8) Консултантски пакет № 8: Предоставянето на консултантски услуги относно стандартите за биосигурност в животновъдните стопанства, хуманното отношение и здравеопазването на животните (СЦ № 4 и 9);

9) Консултантски пакет № 9: Предоставянето на консултантски услуги относно стандартите за безопасност на труда и/или стандарти за безопасност на стопанствата (СЦ № 1);

10) Консултантски пакет № 10 Предоставянето на консултантски услуги относно устойчивото развитие на земеделските стопанствата, включително чрез кооперииране (СЦ № 1, 2 и 3) в т.ч.:

-Интервенции на равнище стопанство, които са насочени към модернизиране на стопанството, изграждане на конкурентоспособност, секторна интеграция, иновации и пазарно ориентиране;

-консултиране по въпроси и проблеми на земеделското стопанство, свързани с икономическите показатели на земеделското стопанство, включително въпроси на конкурентоспособността и маркетинга и реализация на произвежданите земеделски продукти, вкл. чрез кооперииране;

-управление на риска в земеделското стопанството;

-използването на дигитални инструменти;

-европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост (EIP-AGRI);

-кооперииране.

11) Консултантски пакет № 11: Предоставяне на консултантски услуги, насочени към млади фермери, малки и много малки земеделски стопани за подпомагане за изпълнението на проектите по интервенциите, за които са одобрени (СЦ № 1, 2 и 7).

Консултантски пакети № 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 и 11 ще се предоставят единствено на малки, много малки и млади земеделски стопани съгласно определението в Стратегическия план.

Изборът на консултантски организации, които да бъдат бенефициенти за предоставяне на консултантски пакети ще се извърши чрез процедура за избор, отворена за всички допустими кандидати.

До приключване на първа процедура чрез подбор на проектни предложения за предоставяне на консултантски пакети, с цел подкрепа за млади земеделски стопани, малки и много малки земеделски стопанства ще се приложи процедурата на вътрешно изключване.

Националната служба за съвети в земеделието е определена да предоставя консултации на млади земеделски стопани и много малки земеделски стопанства за участието им в процедури за избор по интервенции „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ и „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ чрез консултантски пакети № 1 и № 2.

Б. Подкрепа за разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги

Предоставя се възможност за подпомагане на дейности, свързани с разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги на малки земеделски стопанства и на млади земеделски стопани. Тези дейности включват подпомагане функционирането на общински мобилни консултантски центрове (офиси) на НССЗ, които да осигуряват възможност за извършване на следните основни съветнически услуги, пряко свързани с функционирането на AKIS, от тяхна страна:

-Предоставяне на съвети и консултации на много малки земеделски стопанства, малки земеделски стопанства и млади земеделски стопани;

-Организиране на информационни събития за много малки земеделски стопанства, малки земеделски стопанства и млади земеделски стопани в различни населени места;

-Посещение на много малки земеделски стопанства, малки земеделски стопанства и млади земеделски стопани за разясняване на условията за кандидатстване по интервенциите, включени в Стратегическия план и за предоставяне на други съвети и консултации свързани с дейността им;

-Подпомагане на укрепване на AKIS на общинско ниво;

-Запознаване на земеделските стопани с целите на Европейското партньорство за иновации и възможностите за участие в оперативни групи.

Допустимите разходи, свързани с разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги посредством функциониране на мобилни общински центрове на НССЗ включват:

разходи за закупуване на дълготрайни материални и нематериални активи; разходи за възнаграждения на служителите; разходи за изработване, отпечатване и разпространение на информационни материали и за информационни мероприятия свързани с дейността на центровете; оперативни разходи, които са стриктно свързани с функционирането на мобилните общинските центрове.

Мобилни общински центрове (офиси) за предоставяне на консултантски услуги към НССЗ са самостоятелни звена, допълващи дейността на областните офиси на НССЗ, създадени по подмярка 2.2 „Създаване на консултантски услуги“ от ПРСР 2014-2020 г.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Помощта се предоставя под формата на стандартна таблица на разходите за единица продукт (стандартни опростени разходи) в частта предоставяне на консултантски пакети.

Допустимите разходи, свързани с разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги посредством функциониране на мобилни общински центрове на НССЗ включват:

разходи за закупуване на дълготрайни материални и нематериални активи; разходи за възнаграждения на служителите; разходи за изработване, отпечатване и разпространение на информационни материали и за информационни мероприятия свързани с дейността на центровете; оперативни разходи, които са стриктно свързани с функционирането на мобилните общинските центрове.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☒ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☒ unit costs

☒ lump sums

☒ flat-rate financing

Basis for the establishment

Подкрепа за предоставяне на консултантски пакети

Подпомагането на дейности, свързани с предоставяне на консултантски пакети се прилагат под формата на стандартна таблица на разходите за единица продукт (стандартни опростени разходи).

Разходите за предоставяне на консултантските пакети могат да включват: възнаграждения на консултантите; пътни разходи; материали; разходи, свързани с мястото на което се предоставя консултацията; други разходи, които са обосновани и са пряко свързани с предоставянето на консултантския пакет.

Размерът на безвъзмездната финансова помощ за дейности, свързани с предоставяне на консултантски услуги под формата на консултантски пакети е до 100 % от размера на предвидените разходи.

Допустимите разходи се определят за всеки консултантски пакет и се отнасят за предоставянето на консултации на едно стопанство. Разходите се изплащат на бенефициентите по интервенцията във вид на общи стандартни разходи по пакети. Стандартните разходи за всеки пакет, по който се предоставя консултантска услуга се умножават по броя на консултирани земеделски или горски стопани, за да се определи общата сума за възстановяване на бенефициентите.

Подкрепа за функциониране на мобилни общински офиси

Обосноваността на разходите, свързани с предоставяне на подкрепа за разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги ще се преценява на база на разписаните критерии за лимитиране на разходи до пазарната им стойност, чрез сравняване на три оферти, използване на база данни, съдържаща референтни цени или единна ставка, определена чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи. Допустимите оперативни разходи, предвидени за функциониране на мобилните офисите във връзка с подпомагане на дейностите, свързани с разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги ще се определя като процент от разходите за персонал на годишна база.

Range of support at beneficiary level

Разходите за предоставяне на консултантските пакети включват възнаграждения на консултантите; пътни разходи; материали; разходи, свързани с мястото на което се предоставя консултацията; други разходи, които са обосновани и са пряко свързани с предоставянето на консултантския пакет. Размерът на безвъзмездната финансова помощ за дейности, свързани с предоставяне на консултантски услуги под формата на консултантски пакети е до 100 % от размера на предвидените разходи.

Допустимите разходи са определени за всеки консултантски пакет и се отнасят за предоставянето на консултации на едно стопанство. Разходите се изплащат на бенефициентите по интервенцията във вид на общи стандартни разходи по пакети. Стандартните разходи за всеки пакет, по който се предоставя консултантска услуга се умножават по броя на консултирани земеделски или горски стопани, за да се определи общата сума за възстановяване на бенефициентите.

1. Консултантски пакет № 1 (КП № 1) Предоставяне на консултантски услуги, насочени към млади земеделски стопани за подпомагане за кандидатстване за интервенциите, по които те са допустими – 646 евро;
2. Консултантски пакет № 2 (КП № 2) Предоставяне на консултантски услуги, насочени към малки и много малки земеделски стопани за подпомагане за кандидатстване за интервенциите, по които те са допустими – 646 евро;
3. Консултантски пакет № 3 (КП № 3) Предоставяне на консултантски услуги, насочени към горски стопани – 444 евро;
4. Консултантски пакет № 4 (КП № 4) Предоставяне на консултантски услуги по отношение на смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия – 259 евро;
5. Консултантски пакет № 5 (КП № 5) Предоставяне на консултантски услуги за повишаване на знанията за устойчиво управление на природните ресурси (води, почви, въздух) и добри практики в земеделието по отношение на природните ресурси – 405 евро;
6. Консултантски пакет № 6 (КП № 6) Предоставяне на консултантски услуги с цел защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта – 231 евро;
7. Консултантски пакет № 7 (КП № 7) Предоставяне на консултантски услуги относно общите принципи на интегрираното управление на вредителите и на добрата растителнозащитна практика – 456 евро;
8. Консултантски пакет № 8 (КП № 8) Предоставянето на консултантски услуги относно стандартите за биосигурност в животновъдните стопанства, хуманното отношение и здравеопазването на животните – 259 евро;
9. Консултантски пакет № 9 (КП № 9) Предоставянето на консултантски услуги относно стандартите за безопасност на труда и/или стандарти за безопасност на стопанствата – 211 евро;
10. Консултантски пакет № 10 (КП № 10) Предоставянето на консултантски услуги относно устойчивото развитие на земеделските стопанства, включително чрез кооперииране – 429 евро;

11. Консултантски пакет № 11 (КП № 11) Предоставяне на консултантски услуги, насочени към млади фермери, малки и много малки земеделски стопани за подпомагане за изпълнението на проектите по интервенциите, за които са одобрени – 380 евро.

В случай на едновременното предоставянена повече от един КП опростените разходи се намаляват, както следва: при два КП – с 5% от общата сума за двата КП, три КП – с 7.5% от общата сума за трите КП, четири – с 10.0% от общата сума за четирите КП, пет – с 12.5% от общата сума за петте КП и шест и повече – 15% от общата сума за шестте и/или повече КП.

Additional explanation

Изчисленията на стандартните разходи за допустимите за подпомагане консултантски пакети са извършени от Министерство на земеделието и потвърдени от външен функционално независим орган, които разполага с подходящи експертни знания, за да потвърди адекватността и точността на изчисленията, във връзка с чл. 82 и чл. 83 от Регламент (ЕС) 2021/2115 г.

Обосноваността на разходите, свързани с предоставяне на подкрепа за разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги ще се преценява на база на разписаните критерии за лимитиране на разходи до пазарната им стойност, чрез сравняване на три оферти, използване на база данни, съдържаща референтни цени или единна ставка, определена чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи. Допустимите оперативни разходи, предвидени за функциониране на мобилните офисите във връзка с подпомагане на дейностите, свързани с разширяване на капацитета за предоставяне на консултантски услуги ще се определя като процент от разходите за персонал на годишна база.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на Регламент (ЕС) 2021/2115 и е разработена в съответствие с условията, посочени в т. 2 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като подпомагането е насочено към консултантски организации, които предоставят съветнически услуги за земеделски и горски стопани.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO01 - Консултантски пакет № 1	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1;	Не
XCO02 - Консултантски пакет № 2	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1;	Не
XCO03 - Консултантски пакет № 3	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1;	Не
XCO04 - Консултантски пакет № 4	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1; R.28;	Не
XCO05 - Консултантски пакет № 5	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1; R.28;	Не
XCO06 - Консултантски пакет № 6	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1; R.28;	Не
XCO07 - Консултантски пакет № 7	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1;	Не
XCO08 - Консултантски пакет № 8	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1;	Не
XCO09 - Консултантски пакет № 9	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1;	Не
XCO10 - Консултантски пакет № 10	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1; R.2; R.3;	Не
XCO11 - Консултантски пакет № 11	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1;	Не
XCO12 - Подкрепени мобилни общински офиси	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.2;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO01 - Консултантски пакет № 1

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO02 - Консултантски пакет № 2

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO03 - Консултантски пакет № 3

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO04 - Консултантски пакет № 4

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO05 - Консултантски пакет № 5

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO06 - Консултантски пакет № 6

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO07 - Консултантски пакет № 7

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO08 - Консултантски пакет № 8

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO09 - Консултантски пакет № 9

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO10 - Консултантски пакет № 10

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO11 - Консултантски пакет № 11

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

XCO12 - Подкрепени мобилни общински офиси

Функционирането на мобилни общински офиси е свързано с разходи от 54 евро на едно лице, на което се предоставят съвети/консултации от мобилните екипи

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO01 - Консултантски пакет № 1 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	646,00	646,00	646,00	646,00	0,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	646,00	646,00	646,00	646,00	0,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани	0,00	700,00	700,00	2 000,00	2 000,00	0,00	0,00	5 400,00

	лица)								
XCO02 - Консултантски пакет № 2 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	646,00	646,00	646,00	646,00	0,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	646,00	646,00	646,00	646,00	0,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	800,00	800,00	3 000,00	3 000,00	0,00	0,00	7 600,00
XCO03 - Консултантски пакет № 3 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	444,00	444,00	444,00	0,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	444,00	444,00	444,00	0,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	0,00	200,00	200,00	200,00	0,00	0,00	600,00
XCO04 - Консултантски пакет № 4 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	259,00	259,00	259,00	259,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	259,00	259,00	259,00	259,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	0,00	200,00	200,00	200,00	201,00	0,00	801,00
XCO05 - Консултантски пакет № 5 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	405,00	405,00	405,00	405,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	405,00	405,00	405,00	405,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани	0,00	0,00	200,00	200,00	200,00	200,00	0,00	800,00

	лица)								
XCO06 - Консултантски пакет № 6 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	231,00	231,00	231,00	231,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	231,00	231,00	231,00	231,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	0,00	975,00	975,00	975,00	975,00	0,00	3 900,00
XCO07 - Консултантски пакет № 7 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	456,00	456,00	456,00	456,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	456,00	456,00	456,00	456,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	0,00	310,00	310,00	310,00	310,00	0,00	1 240,00
XCO08 - Консултантски пакет № 8 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	259,00	259,00	259,00	259,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	259,00	259,00	259,00	259,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	0,00	550,00	550,00	550,00	550,00	0,00	2 200,00
XCO09 - Консултантски пакет № 9 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	211,00	211,00	211,00	211,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	211,00	211,00	211,00	211,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани	0,00	0,00	650,00	650,00	650,00	650,00	0,00	2 600,00

	лица)								
XCO10 - Консултантски пакет № 10 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	429,00	429,00	429,00	429,00	429,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	429,00	429,00	429,00	429,00	429,00	0,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	0,00	4 000,00
XCO11 - Консултантски пакет № 11 (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	380,00	380,00	380,00	380,00	361,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	380,00	380,00	380,00	380,00	361,00	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	0,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	6 250,00
XCO12 - Подкрепени мобилни общински офиси (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	0,00	53,57	53,57	53,57	53,57	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	53,57	53,57	53,57	53,57	
	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	0,00	0,00	14 002,00	14 000,00	14 000,00	14 000,00	56 002,00
TOTAL	O.33 (unit: Консултирани лица)	0,00	2 300,00	6 635,00	24 137,00	24 135,00	18 936,00	15 250,00	91 393,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	0,00	1 312 200,00	2 654 985,00	5 666 072,00	5 665 965,00	2 347 424,00	1 225 003,00	18 871 649,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution	0,00	524 880,00	1 061 994,00	2 266 429,00	2 266 386,00	938 970,00	490 001,00	7 548 660,00

	in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

II.И.2. - Професионално обучение и придобиване на знания

Intervention Code (MS)	II.И.2.
Име на интервенцията	Професионално обучение и придобиване на знания
Вид интервенция	KNOW(78) - Knowledge exchange and dissemination of information
Общ показател за крайния продукт	O.33. Number of supported training, advice and awareness actions or units
Contributing to ringfencing requirement for/on	Приемственост между поколенията: Не Околна среда: Не ES rebate system: Подход LEADER: Не

1 Territorial scope and, if relevant, regional dimension

Териториално приложение: **Национално равнище**

Код	Описание
BG	България

Описание на териториалното приложение

Дейностите по проектите се осъществят на територията на Република България

2 Related Specific Objectives, Cross-Cutting Objective and relevant Sectoral Objectives

Код на СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ НА ОСП + описание Препоръчителните специфични цели на ОСП за този вид интервенция са обозначени с получер шрифт
ХСО Междуведомствена цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им

3 Need(s) addressed by the intervention

Код	Описание	Определяне на приоритети на равнище стратегическия план по ОСП	Разгледана в стратегически план по ОСП
П.10.3	Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в селскостопанския	Висок приоритет	Да

4 Result indicator(s)

Код на ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ + описание Препоръчителните показатели за резултатите за избраните специфични цели на ОСП за тази интервенция са обозначени с получер шрифт
R.1 Number of persons benefitting from advice, training, knowledge exchange, or participating in European Innovation Partnership (EIP) operational groups supported by the CAP in order to enhance sustainable economic, social, environmental, climate and resource efficiency performance
R.3 Share of farms benefitting from support for digital farming technology through CAP

5 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention

Describe what are the specific objectives and content of the intervention including specific targeting, principles of selection, links with relevant legislation, complementarity with other interventions/sets of operations in both pillars and other relevant information.

В страната се наблюдава продължаване на тенденцията преобладаваща част от собствениците и управителите на земеделските стопанства да нямат подходящо специализирано образование или обучение и да разчитат предимно на своя практически опит.

По данни на Агростатистика за 2016 година, 91% от управителите на земеделски стопанства в страната разполагат единствено с практически опит в осъществяваната стопанска дейност, 5% притежават средно професионално образование, 3% от управителите са придобили основно земеделско обучение и едва 2% от управителите на земеделски стопанства притежават висше образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина.

Тази тенденция се запазва, въпреки целенасочената подкрепа и постигнатите резултати по повишаване квалификацията на земеделските стопани чрез финансиране на различни обучителни форми по линия на ЕЗФРСР.

От своя страна, липсата на подходящо образование при земеделските стопани, в комбинация с недостатъчен финансов ресурс, ограничава възможностите за внедряване на иновации и нови технологии в земеделските стопанства. Близо половината от земеделските стопани не са запознати

със същността на цифровото земеделие, а само 14% използват съвременни цифрови технологии.

Иновационната стратегия за интелигентна специализация за периода 2021-2027 г. поставя акцент върху необходимостта от подобряване на човешкия ресурс, чрез инвестиции в обучения и ключови компетенции в приоритетните тематични области за интелигентна специализация и технологиите на Индустрия 4.0, в т.ч. подобряване на дигиталните умения и работа с цифрови технологии.

В ИСИС 2021-2027 г. се посочва, че по отношение на навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (Digital Economy and Society Index - DESI), резултатът на нашата страна по критерия „Човешки капитал“ е значително под средния за ЕС. Тук оценката за нивото на уменията в областта на цифровите технологии е сред най-ниските в ЕС. Делът на хората с поне основни умения в областта на цифровите технологии възлиза на около 29% от българското население, докато средно за ЕС този дял е 57%.

От друга страна се наблюдава недостатъчна осведоменост и познания на земеделските стопани относно целите за опазване на околна среда и климата, въвеждане на екологосъобразни селскостопански практики, биоразнообразие и др.

Като цяло, въпреки предлаганите разнообразни форми на образование и обучение и значителния размер на изразходваните обществени средства, степента на участие в селските райони през годините след присъединяване към ЕС остава слабо и постоянно намалява (ЕВРОСТАТ).

Необходимо е да се стимулират организациите, предоставящи различни методи за трансфер на знания да предлагат форми и методи на обучение и повишаване на квалификация, които се доближават в максимална степен до потребностите на заетите в селскостопанския сектор. Налице е необходимост от насочване на интервенциите към обучителни дейности на селскостопански теми, включително такива, свързани с опазване компонентите на околната среда и към такива, които осигуряват получаване на познания в областта на иновациите, цифровите технологии и оптимизиране на дейностите чрез съвременни методи на производство.

От друга страна е необходимо да се насърчава участието на земеделските стопани, техните организации и Национална служба за съвети в земеделието в Системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), което да разшири възможностите за споделяне, обмен и разпространение на знания и опит, включително в контекста на националната мрежа по Общата селскостопанска политика. По този начин ще се осигури и съдействие на администрацията при изпълнението на политиките, насочени към повишаване на конкурентните предимства на селскостопанския отрасъл, в зависимост от специфичните очаквания на различните видове производства и структура (обем на стопанствата, възрастова структура, специфични регионални характеристики и др.) на стопанствата.

Обученията, свързани с качеството на изпълнение на практиките за опазване на околната среда и климата, биоразнообразието, включително обучението за прилагане на добрите земеделски практики, съвети, обменът на информация и знания са от съществено значение за осигуряване на ефективно изпълнение на земеделските практики от полза за климата и околната среда. AKIS, в която се включват научни работници, съветници, експерти, фермери и други заинтересовани лица в областта на селското стопанство, ще помогне за справяне с някои от проблемите между засилената амбиция за опазване на околната среда и жизнеспособните земеделски доходи, например по-ниска възвръщаемост в кратък до средносрочен план в резултат на екологични изисквания. Тук от изключителна важност е необходимостта от реализиране на демонстрационни дейности, които да онагледяват добри практики и иновативни подходи, свързани с оптимизиране на селскостопанските производствени процеси, които да бъдат представяни както от представители на научната общност, така също и от практици в лицето на земеделски стопани, които са внедрили в практиката съответните подходи.

Съществува недостатъчна осведоменост за нарастващите заплахи за околната среда, произтичащи от загубата на биологично разнообразие и последващото от това намаляване на климатичната устойчивост на екосистемите и обществените системи, разчитащи на екосистемни услуги. Информацията относно измененията на климата и екосистемите като единна комплексна система не се разпространява лесно. Недостатъчни са знанията на земеделските стопани за ползите от прилагане на практики, които допринасят за опазване на околната среда и климата. Необходимо е продължаване прилагането на дейностите за обучения за ограничаване навлизането на инвазивни

видове, особено насекоми и гъби в горските екосистеми, както и обучение сред обществеността по всички действия за опазване на биологичното разнообразие.

Необходимо е и продължаването на мерките за консултации и обучение в екологосъобразните практики – консервационно, интегрирано и биологично земеделие, за да се адресират целите на Зелената сделка, както и целите по Националния план за действие по изменение на климата (НПДИК).

Наложително е да се продължи прилагането на дейности за обучения за агроекологични дейности, устойчиви земеделски и лесовъдски практики, както и да се включат обучения по отношение на определяне на методите за предотвратяване и намаляване на негативните последици от изменение на климата, адаптация към климатичните промени и свързаните с ресурсната ефективност аспекти, и практики, щадящи околната среда.

Налице е необходимост от повишаване на знанията по отношение на възможностите за използване на растителни остатъци и заплахите (както и резултатите) от паленето на стърнищата върху околната среда и почвите, от повишаване на информираността за съхранението и прилагането на оборски тор, нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор (компостиране, преработка в биогаз в анаеробни условия и т.н.), с което се отговаря на целите на кръговата икономика.

Различните потребности, свързани с повишаване знанията и уменията на предприемачите и заетите лица в селскостопанския отрасъл чрез адаптиране на формите за трансфер на знания към специфичните секторни особености, очертани в отделните специфични цели, са:

·Обучения и повишаване на знанията във връзка с приноса за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия /СЦ 4/;

·Обучения и повишаване на знанията за устойчиво управление на природните ресурси (води, почви, въздух) и добри практики в земеделието по отношение на природните ресурси /СЦ 5/;

Обучения, свързани с качеството на изпълнение с оглед опазване на околната среда и климата и биологичното разнообразие /СЦ 6/.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary and area

I. Подпомагани дейности.

1. Подкрепата се предоставя за обучение и придобиване на умения в областта на земеделието и горите за лица, ангажирани в сектора на селското и горското стопанство. Подпомагането обхваща дейности за професионално обучение и придобиване на умения, които включват провеждане на:

а) Курсове за придобиване на квалификация по професия или по част от професия, съгласно изискванията на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО);

б) Курсове за повишаване на квалификацията, съгласно изискванията на Закон за висшето образование;

в) Специализирани курсове за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника;

г) Информационни семинари за повишаване на знанията по конкретни теми, насочени към постигане на специфичните цели и идентифицираните потребности в Стратегическия план;

д) Демонстрационни дейности.

II. Допустими кандидати.

1. Допустими бенефициенти за провеждане на обучения за придобиване на квалификация по професия или по част от професия от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката, могат да бъдат:

а)Институции в системата на професионалното образование и обучение, посочени в чл. 18 на Закон за професионалното образование и обучение, които имат право да провеждат обучение по професии от професионални направления: „Растениевъдство и животновъдство“, „Горско стопанство“, „Ветеринарна медицина“ и/или „Хранителни технологии“;

б) Областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти, за дейности в сектора, за който имат национално представителство, при условие че проектът се изпълнява в партньорство с някой от останалите

допустими бенефициенти.

2. Допустими бенефициенти за провеждане на курсове за повишаване на квалификацията могат да бъдат:

а) Висши училища и научни организации, които имат акредитирано минимум едно от следните професионални направления: 6.1.Растениевъдство, 6.2. Растителна защита, 6.3. Животновъдство, 6.4. Ветеринарна медицина, 6.5. Горско стопанство, 5.12 Хранителни технологии, 4.4 Науки за земята, 3.8 Икономика (специалности в направление Аграрна икономика и агробизнес), съгласно Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления, утвърден с ПМС №125 от 24.06.2002 г.;

б) Областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти, за дейности в сектора, за който имат национално представителство, при условие че проектът се изпълнява в партньорство с някой от останалите допустими бенефициенти.

3. Допустими бенефициенти за провеждане на семинари могат да бъдат:

а) Областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти, като при изпълнение на дейностите задължително следва да реализират партньорство с някоя от следните образователни и/или научни институции:

аа) институции в системата на професионалното образование и обучение, съгласно ЗПОО, които имат право да провеждат обучение по професии от професионални направления: „Растениевъдство и животновъдство“, „Горско стопанство“, „Ветеринарна медицина“ и/или „Хранителни технологии“;

аб) висши училища, акредитирани по Закона за висшето образование, които имат акредитирани специалности от професионални направления: 6.1.Растениевъдство, 6.2. Растителна защита, 6.3. Животновъдство, 6.4. Ветеринарна медицина, 6.5. Горско стопанство, 5.12 Хранителни технологии, 4.4 Науки за земята, 5.13 Общо инженерство, 4.6 Информатика и компютърни науки, 3.8 Икономика (специалности в направление Аграрна икономика и агробизнес), съгласно Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления, утвърден с ПМС №125 от 24.06.2002 г.

ав) научни институти и опитни станции, които извършват научни изследвания и научно обслужване в областта на селското стопанство или горското стопанство или биотехнологиите или хранителните технологии, които са организации по Закона за Селскостопанската академия, Закона за Българската академия на науките или Закона за горите.

Освен задължително партньорство с посочените по-горе образователни и/или научни институции, бенефициентът може да осъществи в рамките на проекта и партньорство с юридически лица с нестопанска цел, регистрирани с предмет на дейност в областта на селското или горското стопанство, опазването на околната среда или водите и/или цифровите/дигиталните технологии.

4. Бенефициенти, предоставящи трансфер на знания чрез демонстрационни дейности могат да бъдат:

а) Висши училища и научни организации, които имат акредитирано минимум едно от следните професионални направления: 6.1.Растениевъдство, 6.2. Растителна защита, 6.3. Животновъдство, 6.4. Ветеринарна медицина, 6.5. Горско стопанство, 5.13 Общо инженерство, 4.6 Информатика и компютърни науки, 5.12 Хранителни технологии, 4.4 Науки за земята, съгласно Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления, утвърден с ПМС №125 от 24.06.2002 г.;

б) професионални гимназии по Закона за професионалното образование и обучение, които имат право да провеждат обучение по професии от професионални направления: „Растениевъдство и животновъдство“, „Горско стопанство“, „Ветеринарна медицина“ и/или „Хранителни технологии;

в) научни институти или опитни станции, които са организации по Закона за Селскостопанската академия, Закона за Българската академия на науките или Закона за горите и които извършват научни изследвания и научно обслужване в някоя от следните области: селско стопанство, горско стопанство, биотехнологиите, хранителни технологии;

г) областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти;

д) Национална служба за съвети в земеделието;

е) Регистрирани земеделски стопани по реда на Наредба № 3 от 29 януари 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани;

ж) юридически лица с нестопанска цел, регистрирани с предмет на дейност в областта на селското или горското стопанство, опазването на околната среда или водите и/или цифровите/дигиталните технологии.

Бенефициенти, предоставящи трансфер на знания чрез демонстрационни дейности, различни от областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти, са допустими за подпомагане само ако в рамките на проекта реализират партньорство с областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти.

5. Допустими бенефициенти за провеждане на специализирани курсове за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника могат да бъдат:

Областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти в партньорство с организации, които имат валидно удостоверение за регистрация, издадено от министъра на земеделието, храните и горите при условията и по реда на Наредба № 12 от 22 април 2009 г. за условията и реда за придобиване и отнемане на правоспособност за работа със земеделска и горска техника (Наредба № 12 от 2009 г.) или Наредба № 1 от 15 февруари 2019 г. за условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника и условията и реда за издаване на удостоверение за регистрация на учебни форми за тяхното обучение (Наредба № 1 от 2019 г.).

III. Условия за допустимост на дейностите

1. Управляващият орган ще извърши подбор на организации, които ще бъдат включени в списък на одобрените доставчици, като за всяка организация ще бъдат посочени обученията и темите на семинарите, които имат право да провеждат. Допустима целева група за включване в обучения, информационни семинари и демонстрационни дейности са регистрирани земеделски стопани и заетите лица в техните стопанства, както и собственици и ползватели на гори и заетите в техните стопанства.

2. Общинските/областните служби „Земеделие“ ще извършват предварителна проверка за допустимост на лицата от целевата група, заявили желание да бъдат включени в обучение/семинар/демонстрационна дейност при избран от тях одобрен доставчик на услугата.

3. Обученията за придобиване на професионална квалификация ще се провеждат съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Обученията за повишаване на квалификацията ще се провеждат съгласно Закон за висшето образование.

4. Всеки курс за професионална квалификация и за повишаване на квалификацията, допустим за подпомагане в рамките на интервенцията, задължително включва часове за придобиване на цифрови/дигитални умения, които трябва да са не по-малко от 5% от общия брой часове на курса.

5. Информационните семинари са тематични срещи, на които ще се разглеждат и обсъждат конкретни приоритетни теми, конкретизирани в обхвата на специфичните цели на Стратегическия план. В зависимост от съдържанието на програмата и предвидените теми, продължителността на семинарите може да бъде 8 учебни часа или 18 учебни часа.

6. Допустимо е обученията и семинарите да се провеждат в дневна, вечерна, дистанционна/онлайн/ или комбинирана форма, в зависимост от видаи продължителността им. В рамките на интервенцията няма да се подпомагат земеделски стопани, които са били включени в обучение или семинар на същата тема в предходните програмни периоди.

7. Бенефициенти, предоставящи трансфер на знания чрез демонстрационни дейности, трябва да разполагат със собствени или наети демонстрационни обекти от типа на учебно-опитни полета, изследователски опитни полета, учебни или изследователски лаборатории. Демонстрационен обект може да бъде опитно поле или учебно-опитно поле, или лаборатория на научен институт, висше училище или професионална гимназия. Опитното поле може да бъде разположено и в рамките на земеделско стопанство, собственост на земеделски стопанин, регистриран по реда на наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделски стопани. Опитното поле може да бъде осигурено от член на областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти или чрез участие на партньор по проекта.

8. На един демонстрационен обект може да се организират и провеждат различен вид и брой демонстрационни дейности. За всяка дейност се посочват кратка учебна програма (с тема, цели, съдържание, методи на демонстриране) и описание на демонстрационния обект (с конкретно посочване на обектите или практиките, които ще се демонстрират).

9. Демонстрационните дейности са практически занятия по определена тема с цел придобиване на информация и запознаване в реални практически условия с: представяне на технологии и специализирана техника за извършване на различни земеделски дейности или комбинация от дейности, технология на отглеждане на култура или група култури, прибиране на реколтата, напояване, производство и използване на екологични торове или подобрители на почвата; използване на препарати или заместители на препарати за растителна защита; техники, методи и оборудване за определяне на качеството на продукцията; нови сортове (хибриди) растения или подобрена порода животни; иновативни практики, техники и технологии или съоръжения, управление на отпадъци, обект на селското стопанство като източник или като ползвател.

Define eligible type of support (non-IACS) or commitments (IACS) and other obligations

Подпомагането се предоставя под формата на единна ставка за единица продукт (стандартни опростени разходи), като покриват до 100 % от размера на подпомаганите разходи.

Изчисленията на стандартните разходи за допустимите за подпомагане консултантски пакети са извършени от Министерство на земеделието и потвърдени от външен функционално независим орган, които разполага с подходящи експертни знания, за да потвърди адекватността и точността на изчисленията, във връзка с чл. 82 и чл. 83 от Регламент (ЕС) 2021/2115 г.

Определени максимални стойности по дейности:

1. За демонстрация с продължителност от 1 ден на стойност 79 евро за участник;
2. За информационен семинар с продължителност 8 часа на стойност 73 евро за обучаем/участник;
3. За информационен семинар с продължителност 18 часа до 250 евро за обучаем/участник;
4. За курс с продължителност 50 учебни часа за придобиване на квалификация по част от професия до 554 евро за обучаем;
5. За курс с продължителност 54 учебни часа за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника Тпс (моторни триони и храсторези) - до 645 евро за обучаем;

6. За курс с продължителност 75 учебни часа за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника Твк-М – 75 уч. часа и Твк-Г – до 824 евро за обучаем;
7. За курс с продължителност 87 учебни часа за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника Тпс (вертикални и/или хоризонтални банцизи) –до 998 евро за обучаем;
8. За курс с продължителност 100 учебни часа за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника Твк , Твк-З –и Тпс (въжени линии) - до 1 261 евро за обучаем;
9. За курс за придобиване на квалификация по част от професия курс с продължителност 150 учебни часа - до 1 767 евро за обучаем;
10. За курс за придобиване на квалификация по част от професия от 300 учебни часа до 3 304 евро за обучаем;
11. За курс с продължителност 300 часа за придобиване на професионална квалификация по професии в областта на селското и горското стопанство и хранително вкусовата промишленост до 3 300 евро за обучаем;
12. За курс с продължителност 660 часа за придобиване на професионална квалификация по професии в областта на селското и горското стопанство и хранително вкусовата промишленост до 6 495 евро за обучаем;
13. За курс с продължителност 960 часа за придобиване на професионална квалификация по професии в областта на селското и горското стопанство и хранително вкусовата промишленост до 8 229 евро за обучаем.

6 Identification of relevant baseline elements

(relevant GAEC, statutory management requirements (SMR) and other mandatory requirements established by national and Union law), where applicable, description of the specific relevant obligations under the SMR, and explanation as to how the commitment goes beyond the mandatory requirements (as referred to in Art. 28 (5) and Art. 70 (3) and in Art. 72 (5))

N/A

7 Form and rate of support/amounts/calculation methods

Form of support

☒ **Grant**

☐ **Financial instrument**

Type of payment

☐ reimbursement of eligible costs actually incurred by a beneficiary

☒ unit costs

☒ lump sums

☐ flat-rate financing

Range of support at beneficiary level

Максимален размер на допустимите разходи за един бенефициент по отделните дейности е както следва:

1) Курсове за придобиване на квалификация по професия или по част от професия, съгласно изискванията на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) -600 000 лв.;

2) Курсове за повишаване на квалификацията, съгласно изискванията на Закон за висшето образование – 200 000 лв.;

3) Специализирани курсове за придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника 300 000 лв.;

4) информационни семинари за повишаване на знанията по конкретни теми, насочени към постигане на специфичните цели и идентифицираните потребности в Стратегическия план – 200 000 лв.;

5) демонстрационни дейности – 300 000 лв.

Всяка организация може да получи подпомагане само за един проект, по който е бенефициент, в рамките на периода на прилагане на стратегическия план. Всяка организация може да участва като

партньор в максимум два проекта в рамките на периода на прилагане на стратегическия план.

Additional explanation

Приоритет:

Ще се прилагат критерии за подбор на проектни предложения, базирани на следните принципи:

-Оценка на учебната/семинарна/демонстрационна програма в съответствие с приоритетите, посочени в Стратегическия план;

-Оценка на специфичния професионален опит на лекторите, които провеждат обучението/семинара/демонстрационната дейност;

-Предвиден по-голям брой часове по теми свързани с цифрови/дигитални технологии и иновации;

-Оценка на опита и капацитета на организацията за изпълнението напредвидените дейности, в т.ч. успешно изпълнени проекти по предходните програмни периоди, материална база и човешки ресурси, които ще са на разположение за изпълнение на дейностите.

Ще бъде предвидено предимство за:

-Проекти на браншови организации или проекти с участието на партньор – браншова организация;

-Обучения/семинари/демонстрационни дейности насочени към: смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него; устойчивото развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух; защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта; цифрови/дигитални технологии и иновации.

Ще се определи минимален брой точки за класиране на проектните предложения.

8 Information regarding State aid assessment

The intervention falls outside the scope of Article 42 TFEU and is subject to state aid assessment:

☐ Да ☒ Не ☐ Mixed

Type of state aid instrument to be used for clearence:

☐ Notification ☐ GBER ☐ ABER ☐ de minimis

9 Additional questions/information specific to the Type of Intervention

N/A

10 WTO compliance

Зелена кутия

Параграф 2 от приложение 2 към СТО

Разяснение как интервенцията спазва съответните разпоредби на приложение 2 към Споразумението за СТО за селското стопанство, както е посочено в член 10 от настоящия регламент и в приложение II към него(зелена кутия)

Интервенцията е включена в приложение II на Регламент (ЕС) 2021/2115. и е разработена в съответствие с условията, посочени в т. 2 от Приложение 2 на Споразумението за земеделие на СТО, тъй като подпомагането е насочено към организации, които предоставят услуги за земеделски и горски стопани и заетите лица в техните стопанства, под формата на обучения и демонстрации.

11 Contribution rate(s) applicable to this intervention

Region	Article	Applicable rate	Min Rate	Max Rate
BG - България	91(2)(a) - Less developed regions	40,00%	20,00%	85,00%

12 Planned Unit Amounts - Definition

Planned Unit Amount	Type of Support	Contribution rate(s)	Type of Planned Unit Amount	Region(s)	Result Indicator(s)	Is the unit amount based on carried over expenditure?
XCO13 - Курс за обучение	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.1;	Не
XCO14 - Информационен семинар	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Среден		R.1; R.3;	Не
XCO15 - Демонстрационна дейност	Безвъзмездни средства	91(2)(a)-BG-40,00%	Хомогенен		R.1; R.3;	Не

Explanation and justification related to the value of the unit amount

XCO13 - Курс за обучение

Заложената стойност представлява осреднена стойност на опростените разходи, предвидени за отделните курсове за обучение, предвидени в интервенцията

XCO14 - Информационен семинар

Заложената стойност представлява осреднена стойност на опростените разходи, предвидени за информационните семинари с продължителност 8 и 18 часа, предвидени в интервенцията

XCO15 - Демонстрационна дейност

Заложената стойност представлява опростен разход, изчислен въз основа на утвърдена методика

13 Planned Unit Amounts - Financial table with outputs

Planned Unit Amount	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO13 - Курс за обучение (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	2 738,00	2 738,00	2 738,00	2 738,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	8 229,00	8 229,00	8 229,00	8 229,00	0,00	
	O.33 (unit: Beneficiaries)	0,00	0,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	990,00	0,00	3 990,00
XCO14 - Информационен семинар (Безвъзмездни средства - Среден)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	160,00	160,00	160,00	160,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	250,00	250,00	250,00	250,00	0,00	

	O.33 (unit: Beneficiaries)	0,00	0,00	9 750,00	12 000,00	12 000,00	10 000,00	0,00	43 750,00
XCO15 - Демонстрационна дейност (Безвъзмездни средства - Хомогенен)	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	0,00	0,00	79,00	79,00	79,00	79,00	0,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	79,00	79,00	79,00	79,00	0,00	
	O.33 (unit: Beneficiaries)	0,00	0,00	10 305,00	15 000,00	18 000,00	20 000,00	0,00	63 305,00
TOTAL	O.33 (unit: Beneficiaries)	0,00	0,00	21 055,00	28 000,00	31 000,00	30 990,00	0,00	111 045,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	0,00	0,00	5 112 095,00	5 843 000,00	6 080 000,00	5 890 620,00	0,00	22 925 715,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	0,00	0,00	2 044 838,00	2 337 200,00	2 432 000,00	2 356 248,00	0,00	9 170 286,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

6 Financial plan

6.1 Overview table

	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Общо
	(Direct payments (CY N=FY N+1))	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
1	Initial direct payments allocations (initial Annex V)	N/A	808 442 754,00	817 072 343,00	825 701 932,00	834 331 520,00	834 331 520,00	4 119 880 069,00
2	Cotton (Annex VIII)	N/A	2 557 820,00	2 557 820,00	2 557 820,00	2 557 820,00	2 557 820,00	12 789 100,00
3	Initial direct payments allocations excluding cotton (Initial annex IX)	N/A	805 884 934,00	814 514 523,00	823 144 112,00	831 773 700,00	831 773 700,00	4 107 090 969,00
4	Coupled income support (Article 96)	N/A	120 882 740,00	122 177 178,00	123 471 617,00	124 766 055,00	124 766 055,00	616 063 645,00
5	Transfer to EAFRD total amount (flexibility+reduction) Resulting amount	N/A					N/A	
6	Total flexibility - article 103(1)(a) Amount to be entered	N/A					N/A	
7	If above 25%: of which for the environmental and climate-related objectives (Article 103(2)(a)) - amount to be entered	N/A					N/A	
8	If above 25%: of which for the installation of young farmers (article 103(2)(b)) - Amount to be entered	N/A					N/A	
9	Total flexibility %	N/A					N/A	
10	Transfer to EAFRD of the estimated product of reduction, if applicable (Article 17(5))	N/A					N/A	
11	Transfer to types of interventions in other sectors (article 88(6)) Amount to be entered	N/A	184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	920 339,50
12	Transfer to types of interventions in other sectors (article 88(6)) resulting percentage	N/A	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
13	Transferred from EAFRD: amount (article 103(1)(b))	N/A					N/A	
16	Adjusted direct payments allocation (Annex V)	N/A	808 258 686,10	816 888 275,10	825 517 864,10	834 147 452,10	834 147 452,10	4 118 959 729,50
17	Adjusted direct payments allocations excluding cotton before reduction transfer (Annex IX)	N/A	805 700 866,10	814 330 455,10	822 960 044,10	831 589 632,10	831 589 632,10	4 106 170 629,50

	EAGF sectorial	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Общо
18	Wine (Annex VII)		25 721 000,00	25 721 000,00	25 721 000,00	25 721 000,00	N/A	102 884 000,00
19	Apiculture (Annex X)	2 063 885,00	2 063 885,00	2 063 885,00	2 063 885,00	2 063 885,00	N/A	10 319 425,00
22	Types of interventions in other sectors from Direct Payments	N/A	184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	920 339,50
	EAFRD	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Общо**
23	Initial EAFRD Member State's allocation (Annex XI)	282 162 644,00	282 162 644,00	282 162 644,00	282 162 644,00	282 162 644,00	N/A	1 410 813 220,00
24	Flexibility transfer to direct payments - amount (Article 103.1(b)) amount to be entered						N/A	
25	resulting percentage						N/A	
26	Transferred from direct payments (flexibility+reduction estimate), article 17+103						N/A	
27	Allocated to EU Invest - (Article 81)						N/A	
28	Allocated to LIFE - (Article 99) amount						N/A	
28a	Allocated to ERASMUS - (Article 99) amount						N/A	
30	Adjusted EAFRD Member State's allocations (Annex XI)	282 162 644,00	282 162 644,00	282 162 644,00	282 162 644,00	282 162 644,00	N/A	1 410 813 220,00
	Financial Year, minimum spending requirements (Articles 92, 93, 95, 97)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Общо**
31	Reserved for LEADER (Article 92(1)) - minimum 5% over the period resulting percentage	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	N/A	8,00
32	Reserved for LEADER - amount to be entered	22 573 012,00	22 573 012,00	22 573 012,00	22 573 012,00	22 573 012,00	N/A	112 865 060,00
33	Reserved for environmental and climate related objectives under EAFRD (Article 93) (min 35%) - Outermost regions excluded resulting percentage	35,59	35,59	35,59	35,59	35,59	N/A	35,59
34	Reserved for environmental and climate relate objectives under EAFRD - amount to be entered	100 423 001,00	100 423 001,00	100 423 001,00	100 423 001,00	100 423 001,00	N/A	502 115 005,00
35	- Out of which for Article 70	62 294 155,00	62 294 155,00	62 294 155,00	62 294 155,00	62 294 155,00	N/A	311 470 775,00
36	- Out of which for Article 71 (50%)	10 896 916,00	10 896 916,00	10 896 916,00	10 896 916,00	10 896 916,00	N/A	54 484 580,00
37	- Out of which for Article 72	7 662 172,00	7 662 172,00	7 662 172,00	7 662 172,00	7 662 172,00	N/A	38 310 860,00
38	- Out of which for Article 73 linked to specific objectives in Art 6(1) points (d), (e) and (f) and, as regards animal welfare, in Art 6(1), point (i)	2 640 000,00	2 640 000,00	2 640 000,00	2 640 000,00	2 640 000,00	N/A	13 200 000,00
38a	- Out of which for Article 74 linked to specific objectives in Art 6(1) points (d), (e) and (f) and, as regards animal welfare, in Art 6(1), point (i)	16 929 759,00	16 929 759,00	16 929 759,00	16 929 759,00	16 929 759,00	N/A	84 648 795,00
39	Разлика при сравнение с минималната сума	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	8 330 378,00
39a	To be reserved for young farmers (Annex XII) - (Article 95) (if only DP: annual amounts to be respected)	N/A	24 176 548,00	24 435 436,00	24 694 323,00	24 953 211,00	24 953 211,00	123 212 729,00
39b	Reserved for young farmers	12 697 319,00	24 785 593,00	24 915 037,00	25 044 481,00	25 173 925,00	12 476 606,00	125 092 961,00
40	Reserved for young farmers - needed to reach minimum requirements	12 088 274,00	24 305 992,00	24 564 880,00	24 823 768,00	24 953 209,00	12 476 606,00	123 212 729,00
41	- through Complementary income support for young farmers (under	N/A	12 088 274,00	12 217 718,00	12 347 162,00	12 476 606,00	12 476 606,00	61 606 366,00

	Direct Payments)							
42	"of which needed to reach minimum requirement" - basis for reverse ceiling	N/A	12 088 274,00	12 217 718,00	12 347 162,00	12 476 606,00	12 476 606,00	61 606 366,00
43	- through investments by young farmers (weighted at 50%) (under Rural Development)						N/A	
44	"of which needed to reach minimum requirement" - basis for reverse ceiling						N/A	
45	- setting up of young farmers (under Rural Development)	12 697 319,00	12 697 319,00	12 697 319,00	12 697 319,00	12 697 319,00	N/A	63 486 595,00
46	"of which needed to reach minimum requirement" - basis for reverse ceiling	12 088 274,00	12 217 718,00	12 347 162,00	12 476 606,00	12 476 603,00	N/A	61 606 363,00
47	Minimum amount to be reserved for eco-schemes (Article 97)	N/A	201 425 216,53	203 582 613,78	205 740 011,03	207 897 408,03	207 897 408,03	1 026 542 657,40
48	Rebate (where relevant - optional for MS)	N/A						
49	Annual amounts reserved for eco-schemes under DP	N/A	201 471 285,24	203 628 981,40	205 786 122,02	207 943 562,55	207 943 460,54	1 026 773 411,75
51	Total amount for eco-schemes	N/A	201 471 285,24	203 628 981,40	205 786 122,02	207 943 562,55	207 943 460,54	1 026 773 411,75
52	Rebate from rural development - optional for MS Article 97 (2-4)	N/A						
53	Amount reserved for redistributive payment (Article 29) - minimum 10% annually applied on row 17, unless derogation applies	N/A	80 588 494,00	81 451 453,00	82 314 412,00	83 177 370,00	83 177 370,00	410 709 099,00

6.2 Detailed financial information and breakdown per intervention and planning of output (TO BE FINALIZED)

6.2.1 Direct Payments

	Financial Year	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total 2024 - 2028**
	Календарна година N = Финансова година N-1	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
	Adjusted direct payments allocation (Annex V)	808 258 686,10	816 888 275,10	825 517 864,10	834 147 452,10	834 147 452,10	4 118 959 729,50
	Cotton (Annex VIII)	2 557 820,00	2 557 820,00	2 557 820,00	2 557 820,00	2 557 820,00	12 789 100,00
	Adjusted direct payments allocations excluding cotton before reduction transfer (Annex IX)	805 700 866,10	814 330 455,10	822 960 044,10	831 589 632,10	831 589 632,10	4 106 170 629,50
	Transfer to EAFRD of the estimated product of reduction, if applicable (Article 17(5))					N/A	
	Maximum of indicative financial allocations (article 87(3))	387 793 839,00	391 977 205,00	396 160 571,00	400 343 937,00	400 343 937,00	
	Decoupled interventions (article 16(2))						
BISS (21)	**Basic income support**						
I.A.3.	Плащания за малки земеделски стопани	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.A.3-1 - Ставка за интервенция „Плащания за малки земеделски стопани” (Хомогенен)	Planned unit amount	1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount						
	O.5 (unit: Beneficiaries)	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 875 000,00	2 875 000,00	2 875 000,00	2 875 000,00	2 875 000,00	14 375 000,00
TOTAL	Planned Output	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00	11 500,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)						
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
BISS (21)	**Basic income support**						
I.A.1	Основно подпомагане на доходите за устойчивост	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.A.1-1 - Единична сума за основно подпомагане на доходите за устойчивост (Хомогенен)	Planned unit amount	100,31	100,39	100,45	100,51	99,51	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	65,20	75,29	80,36	80,41	79,61	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	135,42	125,49	120,54	120,61	119,42	
	O.4 (unit: Хектар)	3 865 950,00	3 904 540,00	3 943 850,00	3 983 120,00	4 023 150,00	
	Planned output * Planned unit amount	387 793 444,50	391 976 770,60	396 159 732,50	400 343 391,20	400 343 656,50	1 976 616 995,30
TOTAL	Planned Output	3 865 950,00	3 904 540,00	3 943 850,00	3 983 120,00	4 023 150,00	19 720 610,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	387 793 839,00	391 977 205,00	396 160 571,00	400 343 937,00	400 343 937,00	1 976 619 489,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CRISS (26)	**Complementary redistributive income support**						
I.A.2.	Допълнително преразпределително подпомагане на доходите за устойчивост	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.A.2.-1 - Единична сума за допълнително преразпределително подпомагане (Хомогенен)	Planned unit amount	107,59	108,32	109,05	109,78	109,38	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	160,00	160,00	160,00	160,00	160,00	
	O.7 (unit: Хектар)	749 030,00	751 950,00	754 822,80	757 660,21	760 432,87	

	Planned output * Planned unit amount	80 588 137,70	81 451 224,00	82 313 426,34	83 175 937,85	83 176 147,32	410 704 873,21
TOTAL	Planned Output	749 030,00	751 950,00	754 822,80	757 660,21	760 432,87	3 773 895,88
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	80 588 494,00	81 451 453,00	82 314 412,00	83 177 370,00	83 177 370,00	410 709 099,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS-YF (30)	**Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани**						
I.A.4	Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.A.4-1 - Ставка за интервенция „Допълнително подпомагане на доходите за млади земеделски стопани“ (Хомогенен)	Planned unit amount	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	125,00	125,00	125,00	125,00	125,00	
	O.6 (unit: Хектар)	120 883,00	122 177,00	123 472,00	124 766,00	124 766,00	
	Planned output * Planned unit amount	12 088 300,00	12 217 700,00	12 347 200,00	12 476 600,00	12 476 600,00	61 606 400,00
TOTAL	Planned Output	120 883,00	122 177,00	123 472,00	124 766,00	124 766,00	616 064,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	24 176 548,00	24 435 436,00	24 694 323,00	24 953 211,00	24 953 211,00	123 212 729,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.1.1	Еко схема за поддържане на биологично земеделие (земеделски площи)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.1.1_Еко 01 - Еко схема 01 - плащане за биологични площи (Хомогенен)	Planned unit amount	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	
	O.8 (unit: Хектар)	96 735,00	134 628,00	176 976,00	227 576,00	278 227,00	
	Planned output * Planned unit amount	9 673 500,00	13 462 800,00	17 697 600,00	22 757 600,00	27 822 700,00	91 414 200,00
TOTAL	Planned Output	96 735,00	134 628,00	176 976,00	227 576,00	278 227,00	914 142,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	9 673 500,00	13 462 800,00	17 697 600,00	22 757 600,00	27 822 700,00	91 414 200,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.1.2	Еко схема за поддържане на биологично земеделие (селскостопански животни)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.1.2_Еко-02 - Еко схема 02 - Плащане за биологични ЖЕ (Хомогенен)	Planned unit amount	238,01	238,01	238,01	238,01	238,01	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	357,02	357,02	357,02	357,02	357,02	
	O.8 (unit: Livestock units)	17 652,00	18 498,00	19 381,00	20 307,00	21 277,00	
	Planned output * Planned unit amount	4 201 352,52	4 402 708,98	4 612 871,81	4 833 269,07	5 064 138,77	23 114 341,15
TOTAL	Planned Output	17 652,00	18 498,00	19 381,00	20 307,00	21 277,00	97 115,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	4 201 352,52	4 402 708,98	4 612 871,81	4 833 269,07	5 064 138,77	23 114 341,15
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						

I.B.2	Еко схема за поддържане и подобряване на биологичното разнообразие и екологичната инфраструктура	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.2_Еко-03_01 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_обработваеми земи (Хомогенен)	Planned unit amount	591,57	591,57	591,57	591,57	591,57	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	887,36	887,36	887,36	887,36	887,36	
	O.8 (unit: Хектар)	48 070,00	48 070,00	48 070,00	48 070,00	48 070,00	
	Planned output * Planned unit amount	28 436 769,90	28 436 769,90	28 436 769,90	28 436 769,90	28 436 769,90	142 183 849,50
I.B.2_Еко-03_02 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Трайни насаждения (Хомогенен)	Planned unit amount	901,17	901,17	901,17	901,17	901,17	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 351,76	1 351,76	1 351,76	1 351,76	1 351,76	
	O.8 (unit: Хектар)	1 790,00	1 790,00	1 790,00	1 790,00	1 790,00	
	Planned output * Planned unit amount	1 613 094,30	1 613 094,30	1 613 094,30	1 613 094,30	1 613 094,30	8 065 471,50
I.B.2_Еко-03_03 - Еко схема 03_Екологична инфраструктура_Постоянно затревени площи (Хомогенен)	Planned unit amount	283,77	283,77	283,77	283,77	283,77	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	425,66	425,66	425,66	425,66	425,66	
	O.8 (unit: Хектар)	6 848,00	6 848,00	6 848,00	6 848,00	6 848,00	
	Planned output * Planned unit amount	1 943 256,96	1 943 256,96	1 943 256,96	1 943 256,96	1 943 256,96	9 716 284,80
TOTAL	Planned Output	56 708,00	56 708,00	56 708,00	56 708,00	56 708,00	283 540,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	31 993 121,16	31 993 121,16	31 993 121,16	31 993 121,16	31 993 121,16	159 965 605,80
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.3	Еко схема за запазване и възстановяване на почвения потенциал – насърчаване на зелено торене и органично наторяване (promotion of green manure and organic fertilisation)	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.3_Еко-04 - Еко схема 04_Почвен потенциал (Хомогенен)	Planned unit amount	52,87	52,87	52,87	52,87	52,87	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	79,31	79,31	79,31	79,31	79,31	
	O.8 (unit: Хектар)	461 421,00	459 151,00	432 078,00	389 209,00	305 241,00	
	Planned output * Planned unit amount	24 395 328,27	24 275 313,37	22 843 963,86	20 577 479,83	16 138 091,67	108 230 177,00
TOTAL	Planned Output	461 421,00	459 151,00	432 078,00	389 209,00	305 241,00	2 047 100,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	24 395 328,27	24 275 313,37	22 843 963,86	20 577 479,83	16 138 091,67	108 230 177,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.4	Еко схема за намаляване използването на пестициди	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
I.B.4_Еко-05_01 - Еко схема 05_Пестициди_обработваеми земи (Хомогенен)	Planned unit amount	65,27	65,27	65,27	65,27	65,27	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	97,91	97,91	97,91	97,91	97,91	
	O.8 (unit: Хектар)	390 991,00	390 991,00	390 991,00	390 991,00	390 991,00	
	Planned output * Planned unit amount	25 519 982,57	25 519 982,57	25 519 982,57	25 519 982,57	25 519 982,57	127 599 912,85
I.B.4_Еко-05_02 - Еко схема 05_Пестициди_трайни насаждения (Хомогенен)	Planned unit amount	123,48	123,48	123,48	123,48	123,48	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	185,22	185,22	185,22	185,22	185,22	
	O.8 (unit: Хектар)	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	8 643 600,00	8 643 600,00	8 643 600,00	8 643 600,00	8 643 600,00	43 218 000,00
I.B.4_Еко-05_03 - Еко схема 05_Пестициди_постоянно затревени площи (Хомогенен)	Planned unit amount	5,88	5,88	5,88	5,88	5,88	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	8,82	8,82	8,82	8,82	8,82	
	O.8 (unit: Хектар)	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	588 000,00	588 000,00	588 000,00	588 000,00	588 000,00	2 940 000,00
TOTAL	Planned Output	560 991,00	560 991,00	560 991,00	560 991,00	560 991,00	2 804 955,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	34 751 582,57	34 751 582,57	34 751 582,57	34 751 582,57	34 751 582,57	173 757 912,85
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.5	Еко схема за екологично поддържане на трайните насаждения	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.5_Еко-06_01 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Междуредия (Хомогенен)	Planned unit amount	114,53	114,53	114,53	114,53	114,53	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	171,80	171,80	171,80	171,80	171,80	
	O.8 (unit: Хектар)	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	6 871 800,00	6 871 800,00	6 871 800,00	6 871 800,00	6 871 800,00	34 359 000,00
I.B.5_Еко-06_02 - Еко схема 06_Екологични трайни насаждения_Ивици по краищата (Хомогенен)	Planned unit amount	61,20	61,20	61,20	61,20	61,20	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	91,80	91,80	91,80	91,80	91,80	
	O.8 (unit: Хектар)	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	612 000,00	612 000,00	612 000,00	612 000,00	612 000,00	3 060 000,00
TOTAL	Planned Output	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	350 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	7 483 800,00	7 483 800,00	7 483 800,00	7 483 800,00	7 483 800,00	37 419 000,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.6	Еко схема за екстензивно поддържане на постоянно затревените площи	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.6_Еко-07 - Еко схема 07_ Плащане за екстензивни постоянно затревени площи (ПЗП) (Хомогенен)	Planned unit amount	64,23	64,23	64,23	64,23	64,23	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	96,35	96,35	96,35	96,35	96,35	
	O.8 (unit: Хектар)	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	
	Planned output * Planned unit amount	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	88 113 604,35
TOTAL	Planned Output	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	274 369,00	1 371 845,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	17 622 720,87	88 113 604,35
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.7	Еко схема за поддържане и подобряване на биоразнообразието в горски екосистеми	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.7_Еко-08 - Еко схема 08_ Плащане за поддържане на горско биоразнообразие (Хомогенен)	Planned unit amount	210,85	210,85	210,85	210,85	210,85	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	316,28	316,28	316,28	316,28	316,28	
	O.8 (unit: Хектар)	40 621,00	32 497,00	28 435,00	24 373,00	20 310,00	
	Planned output * Planned unit amount	8 564 937,85	6 851 992,45	5 995 519,75	5 139 047,05	4 282 363,50	30 833 860,60
TOTAL	Planned Output	40 621,00	32 497,00	28 435,00	24 373,00	20 310,00	146 236,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	8 564 937,85	6 851 992,45	5 995 519,75	5 139 047,05	4 282 363,50	30 833 860,60
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.8	Еко схема за разнообразяване на отглежданите култури	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.8_Еко-09_01 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_ до 10 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	47,30	47,30	47,30	47,30	47,30	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	70,95	70,95	70,95	70,95	70,95	
	O.8 (unit: Хектар)	55 221,00	55 221,00	55 221,00	55 221,00	55 221,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 611 953,30	2 611 953,30	2 611 953,30	2 611 953,30	2 611 953,30	13 059 766,50
I.B.8_Еко-09_02 - Еко схема	Planned unit amount	35,90	35,90	35,90	35,90	35,90	

09_Разнообразяване на култури_10-30 ха (Хомогенен)	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	53,85	53,85	53,85	53,85	53,85	
	O.8 (unit: Хектар)	121 884,00	121 884,00	121 884,00	121 884,00	121 884,00	
	Planned output * Planned unit amount	4 375 635,60	4 375 635,60	4 375 635,60	4 375 635,60	4 375 635,60	21 878 178,00
I.B.8_Еко-09_03 - Еко схема 09_Разнообразяване на култури_над 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	18,82	18,82	18,82	18,82	18,82	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	28,23	28,23	28,23	28,23	28,23	
	O.8 (unit: Хектар)	2 839 955,00	2 839 955,00	2 839 955,00	2 839 955,00	2 839 955,00	
	Planned output * Planned unit amount	53 447 953,10	53 447 953,10	53 447 953,10	53 447 953,10	53 447 953,10	267 239 765,50
TOTAL	Planned Output	3 017 060,00	3 017 060,00	3 017 060,00	3 017 060,00	3 017 060,00	15 085 300,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	60 435 542,00	60 435 542,00	60 435 542,00	60 435 542,00	60 435 542,00	302 177 710,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
Eco-scheme (31)	**Schemes for the climate, the environment and animal welfare**						
I.B.9	Еко схема за буферни екологични ивици	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.9_Еко-10 - Еко схема 10_Плащане за буферни ивици (Хомогенен)	Planned unit amount	469,88	469,88	469,88	469,88	469,88	
	Minimum Amount for the Planned unit amount						
	Maximum Amount for the Planned unit amount	704,82	704,82	704,82	704,82	704,82	
	O.8 (unit: Хектар)	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	11 747 000,00
TOTAL	Planned Output	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	25 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	2 349 400,00	11 747 000,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Sum of indicative allocations for decoupled interventions	694 030 166,24	701 493 075,40	708 955 428,02	716 418 080,55	716 417 978,54	3 537 314 728,75
	Coupled income support (16(3)(a))- amount - binding ceiling						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.1	Обвързано с производството подпомагане за млечни крави	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.1-1 - до 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	156,95	161,87	165,24	166,99	165,32	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	102,02	121,40	132,19	133,59	132,26	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	211,88	202,34	198,29	200,39	198,38	
	O.11 (unit: Head)	71 380,00	69 950,00	69 252,00	69 245,00	69 940,00	
	Planned output * Planned unit amount	11 203 091,00	11 322 806,50	11 443 200,48	11 563 222,55	11 562 480,80	57 094 801,33
I.Б.1-2 - над 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	125,56	129,50	132,19	133,58	132,25	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	81,61	97,13	105,75	106,86	105,80	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	169,51	161,88	158,63	160,30	158,70	
	O.11 (unit: Head)	888,00	872,00	860,00	860,00	870,00	
	Planned output * Planned unit amount	111 497,28	112 924,00	113 683,40	114 878,80	115 057,50	568 040,98
TOTAL	Planned Output	72 268,00	70 822,00	70 112,00	70 105,00	70 810,00	354 117,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	11 314 624,00	11 435 783,00	11 556 943,00	11 678 103,00	11 678 103,00	57 663 556,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.10	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози от застрашени от изчезване породи	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.B.10-1 - до 300 (Хомогенен)	Planned unit amount	24,50	24,64	24,78	24,91	24,79	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	15,93	18,48	19,82	19,93	19,83	

	Maximum Amount for the Planned unit amount	33,08	30,80	29,74	29,89	29,75	
	O.11 (unit: Head)	126 470,00	127 104,00	127 724,00	128 377,00	129 000,00	
	Planned output * Planned unit amount	3 098 515,00	3 131 842,56	3 165 000,72	3 197 871,07	3 197 910,00	15 791 139,35
I.Б.10-2 - над 300 (Хомогенен)	Planned unit amount	19,60	19,71	19,82	19,93	19,83	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	12,74	14,78	15,86	15,94	15,86	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	26,46	24,64	23,78	23,92	23,80	
	O.11 (unit: Head)	18 295,00	18 386,00	18 480,00	18 570,00	18 665,00	
	Planned output * Planned unit amount	358 582,00	362 388,06	366 273,60	370 100,10	370 126,95	1 827 470,71
TOTAL	Planned Output	144 765,00	145 490,00	14 624,00	146 947,00	147 665,00	599 491,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	3 457 246,00	3 494 267,00	3 531 289,00	3 568 309,00	3 568 309,00	17 619 420,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.11	Обвързано с производството подпомагане на доходите – плодове	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.11-1 - За сливи и десертно грозде (Хомогенен)	Planned unit amount	523,10	523,10	523,10	523,10	523,10	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	392,33	392,33	392,33	392,33	392,33	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	653,88	653,88	653,88	653,88	653,88	
	O.10 (unit: Хектар)	6 934,89	6 906,07	6 979,24	7 052,40	7 052,40	
	Planned output * Planned unit amount	3 627 640,96	3 612 565,22	3 650 840,44	3 689 110,44	3 689 110,44	18 269 267,50
I.Б.11-2 - За всички култури, различни от сливи и десертно грозде (Хомогенен)	Planned unit amount	911,44	911,44	911,44	911,44	911,44	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	683,58	683,58	683,58	683,58	683,58	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 139,30	1 139,30	1 139,30	1 139,30	1 139,30	
	O.10 (unit: Хектар)	15 627,77	15 854,28	16 022,25	16 190,23	16 190,23	
	Planned output * Planned unit amount	14 243 774,69	14 450 224,96	14 603 319,54	14 756 423,23	14 756 423,23	72 810 165,65
TOTAL	Planned Output	22 562,66	22 760,35	23 001,49	23 242,63	23 242,63	114 809,76
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	17 871 415,65	18 062 790,18	18 254 159,98	18 445 533,67	18 445 533,67	91 079 433,15
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.12	Обвързано с производството подпомагане на доходите –плодови насаждения до встъпването им в плододаване	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.12-1 - Ставка без модулация (Хомогенен)	Planned unit amount	527,84	527,84	527,84	527,84	527,84	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	343,10	343,10	343,10	343,10	343,10	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	712,58	712,58	712,58	712,58	712,58	
	O.10 (unit: Хектар)	3 591,45	3 629,89	3 668,34	3 706,80	3 706,80	
	Planned output * Planned unit amount	1 895 710,97	1 916 001,14	1 936 296,59	1 956 597,31	1 956 597,31	9 661 203,32
TOTAL	Planned Output	3 591,45	3 629,89	3 668,34	3 706,80	3 706,80	18 303,28
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 895 710,97	1 916 001,14	1 936 296,59	1 956 597,31	1 956 597,31	9 661 203,32
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.13	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжани)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**

I.Б.13-1 - До 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	896,27	896,27	896,27	896,27	896,27	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	672,20	672,20	672,20	672,20	672,20	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 120,34	1 120,34	1 120,34	1 120,34	1 120,34	
	O.10 (unit: Хектар)	1 541,64	1 563,72	1 580,28	1 596,85	1 596,85	
	Planned output * Planned unit amount	1 381 725,68	1 401 515,32	1 416 357,56	1 431 208,75	1 431 208,75	7 062 016,06
I.Б.13-2 - Над 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	597,52	597,52	597,52	597,52	597,52	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	448,14	448,14	448,14	448,14	448,14	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	746,90	746,90	746,90	746,90	746,90	
	O.10 (unit: Хектар)	417,80	413,92	418,31	422,69	422,69	
	Planned output * Planned unit amount	249 643,86	247 325,48	249 948,59	252 565,73	252 565,73	1 252 049,39
TOTAL	Planned Output	1 959,44	1 977,64	1 998,59	2 019,54	2 019,54	9 974,75
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 631 369,54	1 648 840,80	1 666 306,15	1 683 774,48	1 683 774,48	8 314 065,45
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.14	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (пипер)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.14-1 - До 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	1 258,60	1 258,60	1 258,60	1 258,60	1 258,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	943,95	943,95	943,95	943,95	943,95	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 573,25	1 573,25	1 573,25	1 573,25	1 573,25	
	O.10 (unit: Хектар)	1 786,11	1 804,56	1 823,68	1 842,80	1 842,80	
	Planned output * Planned unit amount	2 247 998,05	2 271 219,22	2 295 283,65	2 319 348,08	2 319 348,08	11 453 197,08
I.Б.14-2 - Над 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	839,07	839,07	839,07	839,07	839,07	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	629,30	629,30	629,30	629,30	629,30	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 048,84	1 048,84	1 048,84	1 048,84	1 048,84	
	O.10 (unit: Хектар)	32,89	34,26	34,63	34,99	34,99	
	Planned output * Planned unit amount	27 597,01	28 746,54	29 056,99	29 359,06	29 359,06	144 118,66
TOTAL	Planned Output	1 819,01	1 838,83	1 858,31	1 877,79	1 877,79	9 271,73
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 275 595,06	2 299 965,76	2 324 340,64	2 348 707,14	2 348 707,14	11 597 315,74
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.15	Обвързано с производството подпомагане на за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.15-1 - До 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	551,99	551,99	551,99	551,99	551,99	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	413,99	413,99	413,99	413,99	413,99	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	689,99	689,99	689,99	689,99	689,99	
	O.10 (unit: Хектар)	6 375,84	6 406,09	6 473,96	6 541,83	6 541,83	
	Planned output * Planned unit amount	3 519 399,92	3 536 097,62	3 573 561,18	3 611 024,74	3 611 024,74	17 851 108,20
I.Б.15-2 - Над 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	367,99	367,99	367,99	367,99	367,99	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	275,99	275,99	275,99	275,99	275,99	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	459,99	459,99	459,99	459,99	459,99	
	O.10 (unit: Хектар)	443,89	505,75	511,11	516,47	516,47	
	Planned output * Planned unit amount	163 347,08	186 110,94	188 083,37	190 055,80	190 055,80	917 652,99
TOTAL	Planned Output	6 819,72	6 911,84	6 985,07	7 058,30	7 058,30	34 833,23
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	3 682 747,00	3 722 208,56	3 761 644,56	3 801 080,54	3 801 080,54	18 768 761,20

	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.16	Обвързано с производството подпомагане на доходите за зеленчуци (картофи, лук и чесън)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.16-1 - До 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	716,92	716,92	716,92	716,92	716,92	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	466,00	466,00	466,00	466,00	466,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	967,84	967,84	967,84	967,84	967,84	
	O.10 (unit: Хектар)	5 168,43	5 211,29	5 266,50	5 321,72	5 321,72	
	Planned output * Planned unit amount	3 705 350,84	3 736 078,03	3 775 659,18	3 815 247,50	3 815 247,50	18 847 583,05
I.Б.16-2 - Над 30 ха (Хомогенен)	Planned unit amount	477,95	477,95	477,95	477,95	477,95	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	310,67	310,67	310,67	310,67	310,67	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	645,23	645,23	645,23	645,23	645,23	
	O.10 (unit: Хектар)	637,43	679,73	686,93	694,13	694,13	
	Planned output * Planned unit amount	304 659,67	324 876,95	328 318,19	331 759,43	331 759,43	1 621 373,67
TOTAL	Planned Output	5 805,86	5 891,02	5 953,43	6 015,85	6 015,85	29 682,01
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	4 010 010,51	4 060 954,98	4 103 977,37	4 147 006,93	4 147 006,93	20 468 956,72
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.17	Обвързано с производството подпомагане на доходите за оранжерийно производство	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.17-1 - Ставка без модулация (Хомогенен)	Planned unit amount	8 184,44	8 184,44	8 184,44	8 184,44	8 184,44	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	6 138,33	6 138,33	6 138,33	6 138,33	6 138,33	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	10 230,55	10 230,55	10 230,55	10 230,55	10 230,55	
	O.10 (unit: Хектар)	710,17	717,78	725,38	732,99	732,99	
	Planned output * Planned unit amount	5 812 343,75	5 874 627,34	5 936 829,09	5 999 112,68	5 999 112,68	29 622 025,54
TOTAL	Planned Output	710,17	717,78	725,38	732,99	732,99	3 619,31
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	5 812 343,75	5 874 627,34	5 936 829,09	5 999 112,68	5 999 112,68	29 622 025,54
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.18	Обвързано с производството подпомагане на доходите за плодове и зеленчуци в планинските райони	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.18-1 - Ставка без модулация (Хомогенен)	Planned unit amount	1 214,58	1 214,58	1 214,58	1 214,58	1 214,58	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	789,48	789,48	789,48	789,48	789,48	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	1 821,87	1 821,87	1 821,87	1 821,87	1 821,87	
	O.10 (unit: Хектар)	3 885,22	3 926,83	3 968,43	4 010,03	4 010,03	
	Planned output * Planned unit amount	4 718 910,51	4 769 449,18	4 819 975,71	4 870 502,24	4 870 502,24	24 049 339,88
TOTAL	Planned Output	3 885,22	3 926,83	3 968,43	4 010,03	4 010,03	19 800,54
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	4 718 910,51	4 769 449,18	4 819 975,71	4 870 502,24	4 870 502,24	24 049 339,88
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						

	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.19	Обвързано с производството подпомагане на доходите за протеинови култури	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.19-1 - Ставка без модулация (Хомогенен)	Planned unit amount	129,69	129,69	129,69	129,69	129,69	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	97,26	97,26	97,26	97,26	97,26	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	175,08	175,08	175,08	175,08	175,08	
	O.10 (unit: Хектар)	124 278,65	125 609,46	126 940,26	128 271,06	128 271,06	
	Planned output * Planned unit amount	16 117 698,12	16 290 290,87	16 462 882,32	16 635 473,77	16 635 473,77	82 141 818,85
TOTAL	Planned Output	124 278,65	125 609,46	126 940,26	128 271,06	128 271,06	633 370,49
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	16 117 698,12	16 290 290,87	16 462 882,32	16 635 473,77	16 635 473,77	82 141 818,85
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.2	Обвързано с производството подпомагане за млечни крави включени в развъдни програми	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.2-1 - за първите 150 животни (Хомогенен)	Planned unit amount	219,95	220,10	220,24	220,34	218,16	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	142,97	165,08	176,19	176,27	174,53	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	296,93	275,13	264,29	264,41	261,79	
	O.11 (unit: Head)	54 089,00	54 630,00	55 174,00	55 727,00	56 285,00	
	Planned output * Planned unit amount	11 896 875,55	12 024 063,00	12 151 521,76	12 278 887,18	12 279 135,60	60 630 483,09
I.Б.2-2 - за над 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	175,96	176,08	176,19	176,27	174,53	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	114,37	132,06	140,95	141,02	139,62	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	237,55	220,10	211,43	211,52	209,44	
	O.11 (unit: Head)	21 697,00	21 915,00	22 133,00	22 355,00	22 577,00	
	Planned output * Planned unit amount	3 817 804,12	3 858 793,20	3 899 613,27	3 940 515,85	3 940 363,81	19 457 090,25
TOTAL	Planned Output	75 786,00	76 545,00	77 307,00	78 082,00	78 862,00	386 582,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	15 714 756,00	15 883 033,00	16 051 310,00	16 219 587,00	16 219 587,00	80 088 273,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.3	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.3-1 - до 150-то животно (Хомогенен)	Planned unit amount	127,11	127,83	128,54	129,24	128,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	82,62	95,87	102,83	103,39	102,88	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	171,60	159,79	154,25	155,09	154,32	
	O.11 (unit: Head)	109 114,00	109 660,00	110 210,00	110 760,00	111 315,00	
	Planned output * Planned unit amount	13 869 480,54	14 017 837,80	14 166 393,40	14 314 622,40	14 315 109,00	70 683 443,14
I.Б.3-2 - над 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	101,68	102,26	102,83	103,39	102,88	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	66,09	76,70	82,26	82,71	82,30	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	137,27	127,83	123,40	124,07	123,46	
	O.11 (unit: Head)	2 692,00	2 707,00	2 720,00	2 737,00	2 745,00	
	Planned output * Planned unit amount	273 722,56	276 817,82	279 697,60	282 978,43	282 405,60	1 395 622,01
TOTAL	Planned Output	111 806,00	112 367,00	112 930,00	113 497,00	114 060,00	564 660,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	14 143 281,00	14 294 730,00	14 446 179,00	14 597 628,00	14 597 628,00	72 079 446,00

	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.4	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави включени в развъдни програми	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.4-1 - до 150-то животно (Хомогенен)	Planned unit amount	187,12	187,25	187,36	187,45	185,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	121,63	140,43	149,89	149,96	148,48	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	252,61	234,06	224,83	224,94	222,72	
	O.11 (unit: Head)	11 543,00	11 659,00	11 775,00	11 894,00	12 012,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 159 926,16	2 183 147,75	2 206 164,00	2 229 530,30	2 229 427,20	11 008 195,41
I.Б.4-2 - над 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	149,69	149,80	149,89	149,96	148,48	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	97,30	112,35	119,91	119,97	118,78	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	202,08	187,25	179,87	179,95	178,18	
	O.11 (unit: Head)	435,00	439,00	444,00	447,00	453,00	
	Planned output * Planned unit amount	65 115,15	65 762,20	66 551,16	67 032,12	67 261,44	331 722,07
TOTAL	Planned Output	11 978,00	12 098,00	12 219,00	12 341,00	12 465,00	61 101,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 225 209,00	2 249 037,00	2 272 865,00	2 296 694,00	2 296 694,00	11 340 499,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.5	Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.5-1 - до 150-то животно (Хомогенен)	Planned unit amount	84,57	85,05	85,53	85,99	85,56	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	54,97	63,79	68,42	68,79	68,45	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	114,17	106,31	102,64	103,19	102,67	
	O.11 (unit: Head)	42 141,00	42 351,00	42 560,00	42 775,00	42 990,00	
	Planned output * Planned unit amount	3 563 864,37	3 601 952,55	3 640 156,80	3 678 222,25	3 678 224,40	18 162 420,37
I.Б.5-2 - над 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	67,66	68,04	68,42	68,79	68,45	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	43,98	51,03	54,74	55,03	54,76	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	91,34	85,05	82,10	82,55	82,14	
	O.11 (unit: Head)	3 069,00	3 085,00	3 100,00	3 116,00	3 131,00	
	Planned output * Planned unit amount	207 648,54	209 903,40	212 102,00	214 349,64	214 316,95	1 058 320,53
TOTAL	Planned Output	45 210,00	45 436,00	45 660,00	45 891,00	46 121,00	228 318,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	3 771 542,00	3 811 928,00	3 852 315,00	3 892 701,00	3 892 701,00	19 221 187,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.6	Обвързано с производството подпомагане за говеда в планински райони	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.6-1 - Без модулация (Хомогенен)	Planned unit amount	141,78	141,86	141,95	142,03	140,60	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	92,16	106,40	113,56	113,62	112,48	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	191,40	177,33	170,34	170,44	168,72	
	O.11 (unit: Head)	2 482,00	2 507,00	2 532,00	2 558,00	2 584,00	
	Planned output * Planned unit amount	351 897,96	355 643,02	359 417,40	363 312,74	363 310,40	1 793 581,52

TOTAL	Planned Output	2 482,00	2 507,00	2 532,00	2 558,00	2 584,00	12 663,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	352 011,00	355 780,00	359 549,00	363 319,00	363 319,00	1 793 978,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.7	Обвързано с производството подпомагане за биволи	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.7-1 - До 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	206,91	207,04	207,16	207,26	205,20	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	134,49	155,28	165,73	165,81	164,16	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	279,33	258,80	248,59	248,71	246,24	
	O.11 (unit: Head)	10 020,00	10 121,00	10 222,00	10 324,00	10 428,00	
	Planned output * Planned unit amount	2 073 238,20	2 095 451,84	2 117 589,52	2 139 752,24	2 139 825,60	10 565 857,40
I.Б.7-2 - над 150 (Хомогенен)	Planned unit amount	165,53	165,63	165,73	165,81	164,16	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	107,59	124,22	132,58	132,65	131,33	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	223,47	207,04	198,88	198,97	196,99	
	O.11 (unit: Head)	1 335,00	1 349,00	1 363,00	1 376,00	1 390,00	
	Planned output * Planned unit amount	220 982,55	223 434,87	225 889,99	228 154,56	228 182,40	1 126 644,37
TOTAL	Planned Output	11 355,00	11 470,00	11 585,00	11 700,00	11 818,00	57 928,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	2 294 355,00	2 318 923,00	2 343 492,00	2 368 060,00	2 368 059,00	11 692 889,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.8	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози включени в развъдни програми	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.8-1 - до 300 (Хомогенен)	Planned unit amount	43,04	43,07	43,10	43,12	42,69	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	27,98	32,30	34,48	34,50	34,15	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	58,10	53,84	51,72	51,74	51,23	
	O.11 (unit: Head)	176 050,00	177 810,00	179 570,00	181 380,00	183 200,00	
	Planned output * Planned unit amount	7 577 192,00	7 658 276,70	7 739 467,00	7 821 105,60	7 820 808,00	38 616 849,30
I.Б.8-2 - над 300 (Хомогенен)	Planned unit amount	34,43	34,46	34,48	34,49	34,15	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	22,38	25,85	27,58	27,59	27,32	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	46,48	43,08	41,38	41,39	40,98	
	O.11 (unit: Head)	25 480,00	25 730,00	25 980,00	26 230,00	26 500,00	
	Planned output * Planned unit amount	877 276,40	886 655,80	895 790,40	904 672,70	904 975,00	4 469 370,30
TOTAL	Planned Output	201 530,00	203 540,00	205 550,00	207 610,00	209 700,00	1 027 930,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	8 454 538,00	8 545 072,00	8 635 605,00	8 726 138,00	8 726 138,00	43 087 491,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CIS (32)	**Обвързано с производството подпомагане на доходите**						
I.Б.9	Обвързано с производството подпомагане за овце и кози в планински райони	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
I.Б.9-1 - Без модулация (Хомогенен)	Planned unit amount	21,29	21,84	22,30	22,64	22,64	
	Minimum Amount for the Planned unit amount	13,84	16,38	17,84	18,11	18,11	
	Maximum Amount for the Planned unit amount	28,74	27,30	26,76	27,17	27,17	

	O.11 (unit: Head)	53 145,00	52 360,00	51 824,00	51 580,00	51 580,00	
	Planned output * Planned unit amount	1 131 457,05	1 143 542,40	1 155 675,20	1 167 771,20	1 167 771,20	5 766 217,05
TOTAL	Planned Output	53 145,00	52 360,00	51 824,00	51 580,00	51 580,00	260 489,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 131 462,00	1 143 578,00	1 155 694,00	1 167 810,00	1 167 810,00	5 766 354,00
	Out of which needed to reach the minimum ringfencing requirement (Annex X) (only under article 27) (Union contribution)						
	Out of which needed carried over - expenditure (applicable only to eco-scheme and only with type of payment "compensatory" (article 28(6)(b)) if the intervention contains carry over)						
CSPC (34-38a)	**Специално плащане за култура — памук**						
I.A.5.	Специално плащане за култура памук	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Total 2023 - 2027**
	Sum of indicative allocations for coupled interventions	120 874 825,11	122 177 259,81	123 471 653,41	124 766 137,76	124 766 136,76	616 056 012,85
	Sum of all indicative direct payments allocations	814 904 991,35	823 670 335,21	832 427 081,43	841 184 218,31	841 184 115,30	4 153 370 741,60

6.2.2 Sectoral

Financial Year		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
Плодове и зеленчуци								
I.Г.1 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА (Среден)	O.35 (unit: Operational Programmes)		3,00	4,00	4,00	4,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		283 004,40	377 339,20	377 339,20	377 339,20		1 415 022,00
Пчелни продукти								
ADVIBEES (55(1)(a)) - advisory services, technical assistance, training, information and exchange of best practices, including through networking, for beekeepers and beekeepers' organisations								
I.E.1 - - Консултантски услуги, техническа помощ, обучение, информация и обмен на добри практики, включително чрез работа в мрежа, за пчелари и пчеларски организации		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.1 - Брой изпълнени проекти (Среден)	O.37 (unit: Actions)	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	2 147,46	2 147,46	2 147,46	2 147,46	2 147,46		10 737,30
INVAPI (55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions								
I.E.2 - Борба срещу агресорите и болестите в кошера, особено срещу вароатозата		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.2 - Брой подпомогнати пчелни семейства (Среден)	O.37 (unit: Beehives)	150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	490 847,73	490 847,73	490 847,73	490 847,73	490 847,73		2 454 238,65
INVAPI (55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions								
I.E.3 - Подновяване на пчелните кошери в Съюза, включително развъждане на пчели		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.3 - Брой подпомогнати пчелари (Среден)	O.37 (unit: Beekeepers)	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	419 265,77	419 265,77	419 265,77	419 265,77	419 265,77		2 096 328,85
INVAPI (55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions								
I.E.5 - Инвестиции в материални и нематериални активи		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.5 - Брой подпомогнати пчелари (Среден)	O.37 (unit: Beekeepers)	1 200,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00	1 200,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	652 418,45	652 418,45	652 418,45	652 418,45	652 418,45		3 262 092,25
INVAPI (55(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets, as well as other actions								
I.E.4 - Рационализиране на подвижното пчеларство		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.4 - Брой подпомогнати пчелари (Среден)	O.37 (unit: Beekeepers)	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	77 932,30	77 932,30	77 932,30	77 932,30	77 932,30		389 661,50
ACTLAB (55(1)(c)) - actions to support laboratories for the analysis of apiculture products, bee losses or productivity drops, and substances								

Financial Year		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
potentially toxic to bees								
I.E.6 - Действия за подпомагане на лабораториите за анализ на пчелните продукти, загубата на пчели или спада на производителността, както и потенциално токсичните за пчелите вещества		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.6 - Брой подпомогнати пчелари (Среден)	O.37 (unit: Actions)	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	15 097,66	15 097,66	15 097,66	15 097,66	15 097,66		75 488,30
PRESBEEHIVES (55(1)(d)) - actions to preserve or increase the existing number of beehives in the Union, including bee breeding								
I.E.7 - Действия за запазване или увеличаване на наличния брой пчелни кошери в Съюза, включително развъждане на пчели		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.7 - Брой подпомогнати пчелари (Среден)	O.37 (unit: Beekeepers)	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	391 860,11	391 860,11	391 860,11	391 860,11	391 860,11		1 959 300,55
COOPAPI (55(1)(e)) - сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти								
I.E.8 - Сътрудничество със специализирани органи за изпълнението на изследователски програми в областта на пчеларството и пчелните продукти		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.8 - Брой подпомогнати проекти (Среден)	O.37 (unit: Actions)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	10 225,99	10 225,99	10 225,99	10 225,99	10 225,99		51 129,95
PROMOBEES (55(1)(f)) - promotion, communication and marketing including market monitoring actions and activities aimed in particular at raising consumer awareness about the quality of the apiculture products								
I.E.9 - Популяризиране, комуникация и маркетинг, включително действия за наблюдение на пазара и дейности, насочени по-специално към повишаване на осведомеността на потребителите относно качеството на пчелните продукти		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.E.9 - Брой подпомогнати проекти (Среден)	O.37 (unit: Actions)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)	4 089,38	4 089,38	4 089,38	4 089,38	4 089,38		20 446,90
Sum of indicative allocations and outputs for interventions for пчелни продукти		2 063 884,85	2 063 884,85	2 063 884,85	2 063 884,85	2 063 884,85		10 319 424,25
Вино								
RESTRVINEY (58(1)(a)) - преструктуриране и преобразуване на лозовите масиви								
I.Д.1 - Преструктуриране и конверсия на лозята		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.1 - 001 - Единична сума за интервенция „Преструктуриране и конверсия на лоза“ (Среден)	O.36 (unit: Хектар)		1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		12 355 713,58	12 355 713,58	12 355 713,58	12 355 713,58		49 422 854,32
INVWINE (58(1)(b)) - investments in tangible and intangible assets in wine-growing farming systems, excluding operations relevant to the type of intervention provided for in point (a), processing facilities and								

Financial Year		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
winery infrastructure, as well as marketing structures and tools								
I.Д.2 - Инвестиции в лозаро-винарския сектор		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.2 - 001 - Единична сума за инвестиции в лозаро-винарския сектор (Среден)	O.36 (unit: Beneficiaries)		20,00	20,00	20,00	20,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		9 887 658,14	9 887 658,14	9 887 658,14	9 887 658,14		39 550 632,56
GREENWINE (58(1)(c)) - green harvesting, which means the total destruction or removal of grape bunches while still in their immature stage, thereby reducing the yield of the relevant area to zero and excluding non-harvesting comprising of leaving commercial grapes on the plants at the end of the normal production cycle								
I.Д.7 - Събиране на реколтата на зелено		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.7 - 001 - Единична сума за събиране на реколта на зелено (Среден)	O.36 (unit: Хектар)							
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		255 649,86	255 649,86	255 649,86	255 649,86		1 022 599,44
HARINWINE (58(1)(d)) - harvest insurance against income losses resulting from adverse climatic events assimilated to natural disasters, adverse climatic events, animals depredation, plant diseases or pest infestations								
I.Д. 6 - Застраховане на реколтата		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.6 - 001 - Единична сума за застраховане на реколтата (Среден)	O.36 (unit: Beneficiaries)		40,00	40,00	40,00	40,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		153 389,92	153 389,92	153 389,92	153 389,92		613 559,68
INFOR (58(1)(h)) - информационни действия във връзка с вината, провеждани в държавите членки, с които се насърчава отговорната консумация на вино или се популяризират схемите на Съюза за качество, обхващащи наименованията за произход и географските указания								
I.Д.4 - Информиране в държавите членки		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.4 - 001 - Единична сума за информиране в държавите членки (Среден)	O.36 (unit: Beneficiaries)		2,00	2,00	2,00	2,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00		2 000 000,00
ACTREPUT (58(1)(i)) - actions undertaken by interbranch organisations recognised by Member States in the wine sector in accordance to Regulation (EU) No 1308/2013 aiming at enhancing the reputation of Union vineyards by promoting wine tourism in production regions								
I.Д.8 - Насърчаване на винения туризъм		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.8 – 001 - Единична сума за насърчаване на винения туризъм (Среден)	O.36 (unit: Beneficiaries)		1,00	1,00	1,00	1,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		250 000,00	250 000,00	250 000,00	250 000,00		1 000 000,00

Financial Year		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
PROMOWINE (58(1)(k)) - популяризиране в трети държави								
I.Д.3 - Популяризиране в трети държави		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.3 – 001 - Единична сума за популяризиране в трети държави (Среден)	O.36 (unit: Beneficiaries)		2,00	2,00	2,00	2,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00		2 000 000,00
INVWINESUST (58(1)(m)) - investments in tangible and intangible assets aiming to enhance the sustainability of wine production								
I.Д.5 - Инвестиции в екологични съоръжения		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Total**
I.Д.5 – 001 - Единична сума за инвестиции в екологични съоръжения (Среден)	O.36 (unit: Beneficiaries)		5,00	5,00	5,00	5,00		
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		1 818 588,50	1 818 588,50	1 818 588,50	1 818 588,50		7 274 354,00
Sum of indicative allocations and outputs for interventions for вино			25 721 000,00	25 721 000,00	25 721 000,00	25 721 000,00		102 884 000,00
Other sectors								
Мляко и млечни продукти								
I.Г.2 - 1 - ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА (Среден)	O.35 (unit: Operational Programmes)		4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	
	Annual indicative financial allocation (Total Union expenditure in EUR)		184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	920 339,50
Total indicative allocations and outputs for interventions in other sectors			184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	184 067,90	920 339,50

6.2.3 Rural Development

	Financial Year	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029 (including payments of Q4 2029)	Total 2023 - 2029
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.1	Биологично производство	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Биол. пчеларство - Плащания за биологично пчеларство (Безвъзмездни средства - Среден) [Брой пчелни семейства] 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		29,00	29,00	29,00	29,00	29,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
[Брой пчелни семейства] 91(2)(a)-BG-40,00%	O.17 (unit: Beneficiaries)								
Биологично земеделие - Плащания за биологично земеделие (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		403,45	403,45	403,45	403,45	403,45		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.17 (unit: Хектар)		113 000,00	19 210,00	22 476,00	20 092,00	20 092,00		194 870,00
TOTAL	Planned output								
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		50 745 358,00	58 432 469,00	67 329 238,00	75 232 340,00	83 328 735,00		335 068 140,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		20 298 143,00	23 372 988,00	26 931 695,00	30 092 936,00	33 331 494,00		134 027 256,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.10.	Използване на устойчиви практики и сортове, отглеждане при специфични условия	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Операция 1 - Интегрирано сортове (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		99,70	99,70	99,70	99,70	99,70	99,70	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Операция 2 - Обработки с междинни култури и проби (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		70,76	70,76	70,76	70,76	70,76	70,76	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	Planned output		41 780,00	126 000,00					167 780,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 560 893,00	12 946 186,00	14 284 156,00	13 430 158,00	13 904 112,00	12 415 156,00	70 540 661,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 424 357,00	5 178 475,00	5 713 662,00	5 372 063,00	5 561 644,00	4 966 063,00	28 216 264,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								

II.A.11	Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
ПРЗ и торове - Насърчаване намалението на употребата на продуктите за растителна защита и торове през контрол в краен продукт (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		207,07	207,07	207,07	207,07	207,07	207,07	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	Planned output		14 488,00	67 610,00	14 488,00				96 586,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 000 000,00	17 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	100 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 200 000,00	6 800 000,00	8 000 000,00	8 000 000,00	8 000 000,00	8 000 000,00	40 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.12.	Насърчаване на естественото опрашване	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
Операция 1 - Операция 1 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) [Кошери] 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		13,35	13,35	13,35	13,35	13,35	13,35	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								

Операция 2 - Операция 2 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) [Кошери] 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		26,14	26,14	26,14	26,14	26,14	26,14	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
[Кошери] 91(2)(a)-BG-40,00%	O.14 (unit: Beneficiaries)								
TOTAL [Кошери]	Planned output		180 674,00	42 787,00	45 643,00	51 017,00	58 669,00		378 790,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 511 281,00	4 087 615,00	4 702 428,00	5 389 631,00	6 179 914,00	129 131,00	24 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 404 512,00	1 635 046,00	1 880 972,00	2 155 852,00	2 471 966,00	51 652,00	9 600 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.15.	Устойчиво управление на пасища в земеделски земи с ВПС.	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Земи с ВПС - Земи с ВПС (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		134,89	134,89	134,89	134,89	134,89		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)		5 970,84	17 912,52					23 883,36
TOTAL	Planned output		5 970,84	17 912,52					23 883,36
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		805 407,00	3 221 627,00	3 221 626,00	3 221 626,00	3 221 626,00	2 416 220,00	16 108 132,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		322 163,00	1 288 650,50	1 288 650,50	1 288 650,50	1 288 650,50	966 488,00	6 443 253,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.2.	Хуманно отношение към животните и антимикробна резистентност	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
AMR DPJ - Плащане за ДПЖ за намаляване на АМР (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		70,00	70,00	70,00	70,00	70,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AMR EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за намаляване на АМР (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		63,00	63,00	63,00	63,00	63,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AMR EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6 до 24 м. за намаляване на АМР (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		44,00	44,00	44,00	44,00	44,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AMR calves - Плащане за намаляване на АМР	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		38,00	38,00	38,00	38,00	38,00		

за телета (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW DPJ - Плащане за ДПЖ за свободна подова площ (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		103,00	103,00	103,00	103,00	103,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW DPJ graze - Плащане за ДПЖ за свободно отглеждане на открито (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		31,00	31,00	31,00	31,00	31,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW EPJ 24 - Плащане за ЕПЖ над 24 м. за свободна подова площ (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		91,00	91,00	91,00	91,00	91,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW EPJ 6-24 - Плащане за ЕПЖ от 6- 24 м. за свободна подова площ (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		63,00	63,00	63,00	63,00	63,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW EPJ graze - Плащане за ЕПЖ за свободно отглеждане на открито (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		36,00	36,00	36,00	36,00	36,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
AW calves - Плащане за свободна подова площ за телета (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		54,00	54,00	54,00	54,00	54,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.18 (unit: Livestock units)								
TOTAL	Planned output		104 145,00	11 572,00	11 834,00	11 309,00	11 572,00		150 432,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		7 940 793,00	8 968 979,00	10 011 336,00	11 025 353,00	12 053 539,00		50 000 000,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		3 176 317,00	3 587 592,00	4 004 534,00	4 410 141,00	4 821 416,00		20 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.4.	Насърчаване използването на култури и сортове, устойчиви към климатичните условия	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Билки - Билки (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		329,27	329,27	329,27	329,27	329,27	329,27	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Десертно - Десертно (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		370,43	370,43	370,43	370,43	370,43	370,43	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Зеленчуци - Зеленчуци (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		536,86	536,86	536,86	536,86	536,86	536,86	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Плодове - Плодове (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		411,59	411,59	411,59	411,59	411,59	411,59	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	Planned output		5 200,00	8 667,00	3 467,00				17 334,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		2 340 000,00	6 240 000,00	7 800 000,00	7 800 000,00	7 800 000,00	7 020 000,00	39 000 000,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		936 000,00	2 496 000,00	3 120 000,00	3 120 000,00	3 120 000,00	2 808 000,00	15 600 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.5.	Опазване на застрашени от изчезване местни сортове, важни за селското стопанство	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Етерични и медицинск - Етерични и медицински (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		645,76	645,76	645,76	645,76	645,76	645,76	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								
Зеленчуци - Зеленчуци (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		807,84	807,84	807,84	807,84	807,84	807,84	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								
Полски култури - Полски култури (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		222,41	222,41	222,41	222,41	222,41	222,41	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								
Трайни насаждения - Трайни насаждения (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		795,06	795,06	795,06	795,06	795,06	795,06	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Хектар)								
TOTAL	Planned output		2 668,00	10 384,39					13 052,39

	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 648 218,00	7 959 591,00	8 011 249,00	7 959 591,00	7 983 490,00	8 073 026,00	41 635 165,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		659 287,00	3 183 836,00	3 204 500,00	3 183 836,00	3 193 397,00	3 229 210,00	16 654 066,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.6.	Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
ДРД - Дребен рогат добитък (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		150,32	150,32	150,32	150,32	150,32		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								
ЕРД - Едър рогат добитък (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		212,21	212,21	212,21	212,21	212,21		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								
Коне - Коне (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		143,80	143,80	143,80	143,80	143,80		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								
Свине - Свине (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		126,80	126,80	126,80	126,80	126,80		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.19 (unit: Livestock units)								

TOTAL	Planned output		8 000,00	45 450,00	12 300,00				65 750,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 266 240,00	8 536 040,00	9 143 924,00	9 759 431,00	10 294 365,00		39 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		506 496,00	3 414 416,00	3 657 570,00	3 903 773,00	4 117 745,00		15 600 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.7	Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Пазторализъм паша - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		168,15	168,15	168,15	168,15	168,15		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Пасторализъм кучета - Традиционни практики за сезонна паша (пасторализъм) с кучета. (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		177,36	177,36	177,36	177,36	177,36		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	Planned output		10 455,82						10 455,82
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 758 145,00	1 758 145,00	1 785 001,00	1 758 145,00	1 758 145,00		8 817 581,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		703 258,00	703 258,00	714 000,00	703 258,00	703 258,00		3 527 032,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.8.	Поддържане на местообитанията на червеногушата гъска (Branta ruficollis), Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд в орнитологични важни места в обработваеми земи	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
RGB red goose - Подпомагане за ЧГ (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		95,36	95,36	95,36	95,36	95,36		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
Орел - Кръстат (царски) орел и Египетски лешояд (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		227,78	227,78	227,78	227,78	227,78		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	Planned output		1 460,00	30,00	45,00	67,00	102,00		1 704,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00		2 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		160 000,00	160 000,00	160 000,00	160 000,00	160 000,00		800 000,00

	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.9	Създаване и възстановяване на екологичната инфраструктура	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Обработваеми земи - Обработваеми земи (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		419,77	419,77	419,77	419,77	419,77		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
ПЗП - Постоянно затревени площи (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		111,97	111,97	111,97	111,97	111,97		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)								
TOTAL	Planned output		2 900,00	6 331,00	923,00	1 015,00	1 503,00		12 672,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 361 311,00	3 875 010,00	4 262 511,00	4 688 762,00	5 319 666,00		19 507 260,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		544 524,00	1 550 004,00	1 705 004,00	1 875 505,00	2 127 867,00		7 802 904,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.AE.3.	Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Деградирали пасища - Възстановяване и поддържане на деградирали пасищни територии (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		111,46	111,46	111,46	111,46	111,46	111,46	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.14 (unit: Хектар)		6 728,87	13 457,74	6 728,87				26 915,48
TOTAL	Planned output		6 728,87	13 457,74	6 728,87				26 915,48
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		750 000,00	2 250 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	15 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		300 000,00	900 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	6 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

ENVCLIM (70)	**Environmental, climate-related and other management commitments**								
II.A.13	Горско екологични дейности в горите	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
SO6N9I1 - Плащания за поети доброволни ангажименти в горите (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00			
	O.15 (unit: Хектар)	36 000,00							36 000,00
TOTAL	Planned output	36 000,00							36 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00	3 600 000,00			18 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 440 000,00	1 440 000,00	1 440 000,00	1 440 000,00	1 440 000,00			7 200 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ANC (71)	**Природни или други специфични за района ограничения**								
II.Б.1.	Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
HP1 - Плащания за планински райони (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		112,00	112,00	112,00	112,00	112,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		152,00	152,00	152,00	152,00	152,00		
	O.12 (unit: Хектар)		403 000,00						403 000,00
HP2 - Райони, различни от планинските,	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		79,00	79,00	79,00	79,00	79,00		

засегнати от съществени природни ограничения (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		50,00	50,00	50,00	50,00	50,00		
	O.12 (unit: Хектар)		172 500,00						172 500,00
НРЗ - Плащания за райони със специфични ограничения (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		49,00	49,00	49,00	49,00	49,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		74,00	74,00	74,00	74,00	74,00		
	O.12 (unit: Хектар)		14 500,00						14 500,00
TOTAL	Planned output		590 000,00						590 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		54 484 579,82	54 484 579,82	54 484 579,82	54 484 579,82	54 484 579,82		272 422 899,10
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		21 793 831,93	21 793 831,93	21 793 831,93	21 793 831,93	21 793 831,93		108 969 159,65
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ASD (72)	**Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания**								
II.B.1.	Плащания за земеделски земи в зони от Натура 2000	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Обработваеми земи - Плащания за обработваеми земи (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		46,00	46,00	46,00	46,00	46,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.13 (unit: Хектар)		230 000,00						230 000,00

ПЗП Натура 2000 - Плащания за постоянно затревени площи (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		32,00	32,00	32,00	32,00	32,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.13 (unit: Хектар)		160 000,00						160 000,00
Трайни насаждения - Плащания за трайни насаждения (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		95,00	95,00	95,00	95,00	95,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)								
	O.13 (unit: Хектар)		6 500,00						6 500,00
TOTAL	Planned output		396 500,00						396 500,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		16 155 429,00	16 155 429,00	16 155 429,00	16 155 429,00	16 155 429,00		80 777 145,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		6 462 172,00	6 462 172,00	6 462 172,00	6 462 172,00	6 462 172,00		32 310 860,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
ASD (72)	**Специфични за района неблагоприятни аспекти, произтичащи от някои задължителни изисквания**								
II.A.14	Подпомагане по Натура 2000 за гори	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
SO6N9I2 - Плащания за Натура 2000 в гори (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00			
	O.13 (unit: Хектар)	60 000,00							60 000,00
TOTAL	Planned output	60 000,00							60 000,00

	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00			15 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00			6 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.1	Инвестиции в земеделските стопанства	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO30 - Подпомагане на земеделски стопанства (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		99 983,00	99 983,00	99 983,00	99 983,00	99 983,00	99 983,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	
	O.20 (unit: Operations)		82,00	329,00	494,00	412,00	741,00	412,00	2 470,00
TOTAL	Planned output		82,00	329,00	494,00	412,00	741,00	412,00	2 470,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		8 229 744,00	32 918 975,00	49 378 463,00	41 148 719,00	74 067 694,00	41 148 719,00	246 892 314,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		3 291 897,60	13 167 590,00	19 751 385,20	16 459 487,60	29 627 077,60	16 459 487,60	98 756 925,60
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.1.1.	Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO39 - Подкрепа за земеделски стопани за инвестиции за опазване на околната среда (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		128 870,00	128 870,00	128 870,00	128 870,00	128 870,00	128 870,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	
	O.20 (unit: Operations)		27,00	109,00	164,00	137,00	246,00	137,00	820,00
TOTAL	Planned output		27,00	109,00	164,00	137,00	246,00	137,00	820,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 527 033,00	14 108 132,00	21 162 198,00	17 635 165,00	31 743 298,00	17 635 165,00	105 810 991,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 410 813,00	5 643 253,00	8 464 879,00	7 054 066,00	12 697 319,00	7 054 066,00	42 324 396,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								

II.Г.2	Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO31 - Подпомагане на инвестиции за преработка на селскостопански продукти (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		160 977,00	160 977,00	160 977,00	160 977,00	160 977,00	160 977,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	
	O.24 (unit: Operations)		62,00	248,00	372,00	310,00	559,00	310,00	1 861,00
TOTAL	Planned output		62,00	248,00	372,00	310,00	559,00	310,00	1 861,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		9 993 260,00	39 973 041,00	59 959 562,00	49 966 302,00	89 939 343,00	49 966 302,00	299 797 810,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		3 997 304,00	15 989 216,00	23 983 825,00	19 986 521,00	35 975 737,00	19 986 521,00	119 919 124,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.2.1	Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total 2023 - 2029
XCO40 - Подкрепа на земеделски производители и преработватели	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		164 539,00	164 539,00	164 539,00	164 539,00	164 539,00	164 539,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	

предприятия за инвестиции за опазване на околната среда (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	O.24 (unit: Operations)		21,00	86,00	129,00	107,00	193,00	107,00	643,00
TOTAL	Planned output		21,00	86,00	129,00	107,00	193,00	107,00	643,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 527 033,00	14 108 132,00	21 162 198,00	17 635 165,00	31 743 298,00	17 635 165,00	105 810 991,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 410 813,00	5 643 253,00	8 464 879,00	7 054 066,00	12 697 319,00	7 054 066,00	42 324 396,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.3	Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO36 - Подпомагане на бизнеса в селските райони (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	
	O.24 (unit: Operations)		33,00	132,00	198,00	165,00	296,00	165,00	989,00
TOTAL	Planned output		33,00	132,00	198,00	165,00	296,00	165,00	989,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 291 898,00	13 167 590,00	19 751 385,00	16 459 488,00	29 627 078,00	16 459 488,00	98 756 927,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 316 759,00	5 267 036,00	7 900 554,00	6 583 795,00	11 850 831,00	6 583 795,00	39 502 770,00

	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.4	Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO37 - Подпомагане на превантивни дейности (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		81 931,00	81 931,00	81 931,00	81 931,00	81 931,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00		
	O.20 (unit: Operations)			19,00	19,00	19,00	19,00		76,00
TOTAL	Planned output			19,00	19,00	19,00	19,00		76,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			1 543 077,00	1 543 077,00	1 543 077,00	1 543 077,00		6 172 308,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			617 231,00	617 231,00	617 231,00	617 231,00		2 468 924,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.5	Инвестиции в инфраструктура за напояване	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
ХСО35 - Подпомагане на инфраструктура за напояване (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)					3 435 115,00	3 435 115,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)					5 000 000,00	5 000 000,00		
	O.22 (unit: Operations)					15,00	15,00		30,00
TOTAL	Planned output					15,00	15,00		30,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)					50 000 000,00	50 000 000,00		100 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)					20 000 000,00	20 000 000,00		40 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.6	Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**

Водоснабдяване - Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони. (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				2 434 100,00	2 434 100,00	2 434 100,00	2 434 100,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				3,00	22,00	11,00	15,00	51,00
Култура - Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот. (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				155 011,00	155 011,00	155 011,00	155 011,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				200 000,00	200 000,00	200 000,00		
	O.22 (unit: Operations)				3,00	26,00	16,00	20,00	65,00
Образование - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони. (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				491 088,00	491 088,00	491 088,00	491 088,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	
	O.22 (unit: Operations)					2,00	60,00	59,00	121,00
Площи - Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение. (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				342 544,00	342 544,00	342 544,00	342 544,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.22 (unit: Operations)					1,00	15,00	11,00	27,00
Пътища - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				2 446 736,00	2 446 736,00	2 446 736,00	2 446 736,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	

и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях. (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	O.22 (unit: Operations)				2,00	28,00	21,00	19,00	70,00
Сгради - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствен (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				189 494,00	189 494,00	189 494,00	189 494,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	
	O.22 (unit: Operations)					13,00	15,00	12,00	40,00
Спорт - Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура. (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				45 564,00	45 564,00	45 564,00	45 564,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	
	O.22 (unit: Operations)					6,00	68,00	23,00	97,00
Улици - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях. (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				613 716,00	613 716,00	613 716,00	613 716,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				650 000,00	650 000,00	650 000,00	650 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				27,00	100,00	71,00		198,00
TOTAL	Planned output				38,00	198,00	277,00	159,00	672,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)				36 571 355,00	191 522 254,00	164 754 777,00	122 163 775,00	515 012 161,00

	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)				14 628 542,00	76 608 901,00	65 901 911,00	48 865 510,00	206 004 864,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.7	Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
Прием 1 - Запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				290 000,00	290 000,00	290 000,00	290 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.22 (unit: Operations)				30,00	44,00	64,00		138,00
Прием 2 - Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)					290 000,00	290 000,00	290 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)					400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.22 (unit: Operations)					24,00	36,00	52,00	112,00
TOTAL	Planned output				30,00	68,00	100,00	52,00	250,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)				8 700 000,00	19 720 000,00	29 000 000,00	15 080 000,00	72 500 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)				3 480 000,00	7 888 000,00	11 600 000,00	6 032 000,00	29 000 000,00

	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.10	Залесяване и възстановяване	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
SO4N9I1 - Плащания за залесяване и възстановяване (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			3 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			150 000,00	60 000,00	90 000,00			
	O.23 (unit: Operations)				100,00	900,00			1 000,00
TOTAL	Planned output				100,00	900,00			1 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			3 000 000,00	1 000 000,00	2 000 000,00			6 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.11	Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития Manual encoding. Mandatory. 256 characters max	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
SO4N9I2 - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		5 000 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00				
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		1 500 000,00	600 000,00	900 000,00				
	O.23 (unit: Operations)				5,00				5,00
SO4N9I2A - Плащания за превенция от пожари и природния бедствия в горите (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		1 000 000,00	400 000,00	600 000,00				
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		500 000,00	200 000,00	300 000,00				
	O.23 (unit: Operations)				3,00				3,00
TOTAL	Planned output				8,00				8,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		6 000 000,00	2 400 000,00	3 600 000,00				12 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.12	Подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горските екосистеми чрез подпомагане провеждането на сечи в горските територии	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
SO4N8I2 - Инвестиции в техника за сеч (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		5 000 000,00	5 000 000,00					
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		500 000,00	500 000,00					
	O.24 (unit: Operations)			27,00					27,00
TOTAL	Planned output			27,00					27,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		5 000 000,00	5 000 000,00					10 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		2 000 000,00	2 000 000,00					4 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.13	Намаляване загубата на биологично разнообразие, опазване на горските местообитания и намаляване на незаконните дейности в горските територии	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
SO4N9I3 - Инвестиции против незаконни дейности в горите (Безвъзмездни средства	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)	2 500 000,00	2 500 000,00						
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	150 000,00	150 000,00						

- Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	O.23 (unit: Operations)		28,00						28,00
TOTAL	Planned output		28,00						28,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)	2 500 000,00	2 500 000,00						5 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)	1 000 000,00	1 000 000,00						2 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INVEST (73-74)	**Investments, including investments in irrigation**								
II.Г.14	Първична преработка на дървесина	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
SO4N8I1 - Инвестиции в подобряване първичната преработка на дървесина (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			5 000 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			100 000,00	40 000,00	60 000,00			
	O.24 (unit: Operations)				29,00	67,00			96,00
TOTAL	Planned output				29,00	67,00			96,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			5 000 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00			10 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			2 000 000,00	800 000,00	1 200 000,00			4 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								

	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INSTAL (75)	**Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up**								
II.Д.1.	Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO32 - Подпомагане на млади земеделски стопани (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00		
	O.25 (unit: Beneficiaries)		132,00	794,00	1 455,00	1 719,00	1 190,00		5 290,00
TOTAL	Planned output		132,00	794,00	1 455,00	1 719,00	1 190,00		5 290,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		3 967 912,00	23 807 473,00	43 647 034,00	51 582 858,00	35 711 210,00		158 716 487,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		1 587 165,00	9 522 989,00	17 458 814,00	20 633 143,00	14 284 484,00		63 486 595,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
INSTAL (75)	**Setting up of young farmers and new farmers and rural business start-up**								
II.Д.2.	Подпомагане на много малки земеделски стопанства	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
ХСО33 - Подпомагане на много малки земеделски стопанства (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00		
	O.26 (unit: Beneficiaries)		88,00	529,00	970,00	1 146,00	794,00		3 527,00
TOTAL	Planned output		88,00	529,00	970,00	1 146,00	794,00		3 527,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 763 517,00	10 581 099,00	19 398 682,00	22 925 715,00	15 871 649,00		70 540 662,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		705 407,00	4 232 440,00	7 759 473,00	9 170 286,00	6 348 659,00		28 216 265,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
RISK (76)	**Инструменти за управление на риска**								
II.E.2	Инструменти за управление на риска в земеделието	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
IIE2-1 - Инструменти за управление на риска - застраховки (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	5 826 593,64	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		2 009,17	2 009,17	2 009,17	2 009,17	2 009,17	2 009,17	
	O.9 (unit: Beneficiaries)		2 900,00	2 900,00	2 900,00	2 900,00	2 900,00	2 900,00	17 400,00

IIE2-2 - Инструменти за управление на риска - взаимоспомагателен фонд (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		16 254 940,68	16 384 384,51	16 513 828,35	16 643 272,17	16 643 272,17	4 166 666,67	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		11 952,16	12 047,34	12 142,52	12 237,70	12 237,70	12 218,96	
	O.9 (unit: Beneficiaries)		1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	341,00	7 141,00
TOTAL	Planned output		1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	1 360,00	341,00	7 141,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)								
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	**Сътрудничество**								
II.Ж.1.	Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO16 - Подкрепени оперативни групи (Първи етап) (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		15 000,00						
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		15 000,00						
	O.1 (unit: Projects)		67,00						67,00
XCO17 - Подкрепени оперативни групи (Втори етап) (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	400 000,00	
	O.1 (unit: Projects)			10,00	20,00	20,00	20,00	10,00	80,00
TOTAL	Planned output		67,00	10,00	20,00	20,00	20,00	10,00	147,00

	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 005 000,00	3 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	6 000 000,00	2 995 000,00	25 000 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		402 000,00	1 200 000,00	2 400 000,00	2 400 000,00	2 400 000,00	1 198 000,00	10 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	**Сътрудничество**								
II.Ж.2.	Сътрудничество за къси вериги за доставка и местни пазари	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO18 - Подпомогнати проекти (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			140 000,00	140 000,00	140 000,00	140 000,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			150 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00		
	O.32 (unit: Operations)			14,00	23,00	23,00	8,00		68,00
TOTAL	Planned output			14,00	23,00	23,00	8,00		68,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			2 000 000,00	3 200 000,00	3 200 000,00	1 100 000,00		9 500 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			800 000,00	1 280 000,00	1 280 000,00	440 000,00		3 800 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								

	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	**Сътрудничество**								
II.Ж.3	Подкрепа на организации на производители или групи от производители	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO34 - Подкрепа на организации на производители или групи от производители (ЕЗФРСР) (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	
	O.28 (unit: Beneficiaries)		6,00	13,00	13,00	13,00	13,00	6,00	64,00
TOTAL	Planned output		6,00	13,00	13,00	13,00	13,00	6,00	64,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 250 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	2 500 000,00	1 250 000,00	12 500 000,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		500 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	500 000,00	5 000 000,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	**Сътрудничество**								

II.Ж.4	Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, признати от Съюза или от държавите членки, както и тяхното използване от земеделските производители	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO38 - Участие на земеделски производители в схеми за качество (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			2 006,00	2 006,00	2 006,00	2 006,00	2 006,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	
	O.29 (unit: Beneficiaries)			1 025,00	3 076,00	4 102,00	3 076,00	1 025,00	12 304,00
TOTAL	Planned output			1 025,00	3 076,00	4 102,00	3 076,00	1 025,00	12 304,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			2 057 436,00	6 172 308,00	8 229 744,00	6 172 308,00	2 057 436,00	24 689 232,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			822 974,00	2 468 923,00	3 291 898,00	2 468 923,00	822 974,00	9 875 692,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
COOP (77)	**Сътрудничество**								
II.Ж.5	Изпълнението на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие.	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
II.Ж.5 - Стратегии за ВОМР за местни инициативни групи (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		2 821 626,00						
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		3 000 000,00						
	O.31 (unit: Strategies)		80,00						80,00

TOTAL	Planned output		80,00						80,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		11 756 776,66	16 756 776,67	75 256 776,67	75 078 756,67	52 556 780,67	50 756 776,67	282 162 644,01
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		4 702 710,66	6 702 710,66	30 102 710,67	30 031 502,67	21 022 712,27	20 302 710,67	112 865 057,60
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
KNOW (78)	**Knowledge exchange and dissemination of information**								
II.И.1.	Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO01 - Консултантски пакет № 1 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		646,00	646,00	646,00	646,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		646,00	646,00	646,00	646,00			
	O.33 (unit: Консултирани лица)		700,00	700,00	2 000,00	2 000,00			5 400,00
XCO02 - Консултантски пакет № 2 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		646,00	646,00	646,00	646,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		646,00	646,00	646,00	646,00			
	O.33 (unit: Консултирани лица)		800,00	800,00	3 000,00	3 000,00			7 600,00
XCO03 - Консултантски пакет № 3 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			444,00	444,00	444,00			
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			444,00	444,00	444,00			
	O.33 (unit: Консултирани лица)			200,00	200,00	200,00			600,00

XCO04 - Консултантски пакет № 4 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			259,00	259,00	259,00	259,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			259,00	259,00	259,00	259,00		
	O.33 (unit: Консултирани лица)			200,00	200,00	200,00	201,00		801,00
XCO05 - Консултантски пакет № 5 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			405,00	405,00	405,00	405,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			405,00	405,00	405,00	405,00		
	O.33 (unit: Консултирани лица)			200,00	200,00	200,00	200,00		800,00
XCO06 - Консултантски пакет № 6 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			231,00	231,00	231,00	231,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			231,00	231,00	231,00	231,00		
	O.33 (unit: Консултирани лица)			975,00	975,00	975,00	975,00		3 900,00
XCO07 - Консултантски пакет № 7 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			456,00	456,00	456,00	456,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			456,00	456,00	456,00	456,00		
	O.33 (unit: Консултирани лица)			310,00	310,00	310,00	310,00		1 240,00
XCO08 - Консултантски пакет № 8 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			259,00	259,00	259,00	259,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			259,00	259,00	259,00	259,00		
	O.33 (unit: Консултирани лица)			550,00	550,00	550,00	550,00		2 200,00
XCO09 - Консултантски пакет № 9 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			211,00	211,00	211,00	211,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			211,00	211,00	211,00	211,00		
	O.33 (unit: Консултирани лица)			650,00	650,00	650,00	650,00		2 600,00
XCO10 - Консултантски пакет № 10 (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)		429,00	429,00	429,00	429,00	429,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)		429,00	429,00	429,00	429,00	429,00		
	O.33 (unit: Консултирани лица)		800,00	800,00	800,00	800,00	800,00		4 000,00
XCO11 - Консултантски пакет № 11 (Безвъзмездни средства	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			380,00	380,00	380,00	380,00	361,00	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			380,00	380,00	380,00	380,00	361,00	

- Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	O.33 (unit: Консултирани лица)			1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	1 250,00	6 250,00
XCO12 - Подкрепени мобилни общински офиси (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)				53,57	53,57	53,57	53,57	
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)				53,57	53,57	53,57	53,57	
	O.33 (unit: Консултирани лица)				14 002,00	14 000,00	14 000,00	14 000,00	56 002,00
TOTAL	Planned output		2 300,00	6 635,00	24 137,00	24 135,00	18 936,00	15 250,00	91 393,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)		1 312 200,00	2 654 985,00	5 666 072,00	5 665 965,00	2 347 424,00	1 225 003,00	18 871 649,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)		524 880,00	1 061 994,00	2 266 429,00	2 266 386,00	938 970,00	490 001,00	7 548 660,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								
KNOW (78)	**Knowledge exchange and dissemination of information**								
II.И.2.	Професионално обучение и придобиване на знания	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Total 2023 - 2029**
XCO13 - Курс за обучение (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			2 738,00	2 738,00	2 738,00	2 738,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			8 229,00	8 229,00	8 229,00	8 229,00		
	O.33 (unit: Beneficiaries)			1 000,00	1 000,00	1 000,00	990,00		3 990,00
XCO14 - Информационен семинар (Безвъзмездни средства - Среден) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			160,00	160,00	160,00	160,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			250,00	250,00	250,00	250,00		
	O.33 (unit: Beneficiaries)			9 750,00	12 000,00	12 000,00	10 000,00		43 750,00

XCO15 - Демонстрационна дейност (Безвъзмездни средства - Хомогенен) 91(2)(a)-BG-40,00%	Planned unit amount (Total Public Expenditure in EUR)			79,00	79,00	79,00	79,00		
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)			79,00	79,00	79,00	79,00		
	O.33 (unit: Beneficiaries)			10 305,00	15 000,00	18 000,00	20 000,00		63 305,00
TOTAL	Planned output			21 055,00	28 000,00	31 000,00	30 990,00		111 045,00
	Annual indicative financial allocation (Total public expenditure in EUR)			5 112 095,00	5 843 000,00	6 080 000,00	5 890 620,00		22 925 715,00
	Annual indicative financial allocation (Union Contribution in EUR)			2 044 838,00	2 337 200,00	2 432 000,00	2 356 248,00		9 170 286,00
	Out of which for financial instrument (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which for financial instrument (Union Contribution in EUR)								
	Out of which carry-over (Total public Expenditure in EUR)								
	Out of which carry-over (Union contribution in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (applicable to article 95(1) under article 73 and 75) (Total public expenditure in EUR)								
	Out of which needed to reach the minimum financial allocation set out in Annex XII (Union Contribution in EUR)								

7. Система за управление и координация

7.1 Установяване на структури за управление и координация + структури за контрол

Authority type	Institution name	ЕФГЗ	ЕЗФРСР	Responsible name	Адрес	Електронна поща
Управляващ орган	Министерство на земеделието	Y	Y	д-р Иван Иванов - министър	бул. Христо Ботев № 55, София, България	minister_mzh@mzh.government.bg
Компетентен орган	Министерство на земеделието, Дирекция Наблюдение, координация и контрол на дейността на Разплащателната агенция	Y	Y	Силвия Георгиева - директор Дирекция Наблюдение, координация и контрол на дейността на Разплащателната агенция	бул. Христо Ботев № 55, София, България	SGeorgieva@mzh.government.bg
Разплащателна агенция	ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ” – РАЗПЛАЩАТЕЛНА АГЕНЦИЯ	Y	Y	Борис Михайлов - изпълнителен директор на ДФ „Земеделие“ - РА	София,1618,бул. "Цар Борис III" № 136	Boris_Michailov@dfz.bg
Сертифициращ орган	Изпълнителна агенция „Сертификационен одит на средствата от Европейските земеделски фондове“	Y	Y	Лъчезар Спасов - изпълнителен директор	бул. Витоша № 15, ет. 5, София, България	l_spasov@caaf.bg
Комитет за мониторинг	Комитетът за наблюдение на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони	Y	Y	Ръководител на управляващ орган	бул. Христо Ботев № 55	minister_mzh@mzh.government.bg

Brief description of the set up and organisation of the Competent Authority

Компетентен орган е министъра на земеделието, храните и горите, като дейностите ще се подпомагат от структура в Министерство на земеделието – дирекция на пряко подчинение на Министъра на земеделието, с ръководител – директор и служители с експертни и/или одиторски функции. Компетентния орган ще осъществява функции по:

- издаване, преразглеждане и оттегляне на акредитацията на РА, включително наблюдение, контрол и мониторинг на Разплащателна агенция, въз основа на доклада за сертификация на РА, на доклади от ЕК и ЕСП и други външни проверяващи институции и на допълнителни проверки по реда на чл. 49 от проекта на Хоризонталния регламент, с цел оценка на продължаващото съответствие с критериите за акредитация на РА; писмено докладване на Комисията на всеки три години относно надзора над Разплащателната агенция и мониторинга на дейността й.

- назначаването и оттегляне на назначаването на Сертифициращ орган (СО), като същевременно се гарантира постоянното наличие на сертифициращ орган; подпомагане и надзор на процеса на сертификация на разходите на Разплащателна агенция и мониторинг на работата на Сертифициращия орган; осъществяване на координация между СО и РА за сближаване на разминаващите позиции във връзка с процеса по сертификация на годишните отчети на РА,осъществяване на координация между Министъра, Сертифициращия орган, Разплащателната агенция, Европейската комисия, Сметната палата на Република България и Европейската сметна палата, и др. одитиращи и проверяващи институции; осъществяване на надзор върху СО с цел постигне на увереност, че СО е способен да изпълнява функциите си (ресурсна и кадрова обезпеченост).

7.2 Описание на структурата на мониторинг и докладване

Системата за наблюдение и докладване има за цел да обезпечи надеждна информация за бюджетните параметри, резултатите и въздействията на СПРЗСР за институциите и партньорите, ангажирани в управлението на СПРЗСР, така че тези институции да могат да вземат правилни управленски решения.

Чрез наблюдението ще се събира информация за договорените средства, финансираните дейности/инвестиции и непосредствените резултати от изпълнението на проектите.

Разплащателната агенция ще събира оперативни данни за напредъка в прилагането на интервенциите и проектите (използвайки финансови и физически индикатори) и данни за икономическото състояние на бенефициентите, които ще представя на Управляващия орган при поискване, в указания формат и срок, за извършване на необходимия мониторинг.

Заедно с разработването на информационната система на ДФЗ-РА за периода 2023-2027, Разплащателната агенция, съгласувано с УО, ще разработи информационен модул за мониторинг. Разплащателната агенция следва да подсигури коректно и качествено въвеждане на информацията в базата данни в съответствие с изискванията за докладване в Регламента за стратегическите планове и Хоризонталния регламент. Информационният модул трябва да позволява основно отчитане на:

• всички индикатори по индикаторен план и мониторинговите таблици към годишния доклад за изпълнението и преглед на изпълнението (performance review), съгласно указанията на ЕК за двата вида докладване;

• напредъка в договарянето и разплащането на средствата;

• остатъчните бюджети по мерките, в т.ч. възможност за ранно предупреждение от девиации в заложените стойности за прегледа на изпълнение;

• резултата от изпълнението на мерките така, че да е възможно автоматичното извеждане на достоверни стойности за индикаторите по индикаторен план, включително индикаторите за резултат, индикаторите за продукт, финансовите индикатори, целевите индикатори и индикаторите за прегледа на изпълнението.

Информационната система в частност трябва да бъде в състояние да събира, обработва информация и да се ползва също така за:

1.Събиране на данни за мониторинг от различни източници, вкл. НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АКИС и др.

2.Унифициране на данните, вкл. корекция в оперативен порядък където е необходимо, и генериране на индикаторите, необходими за изготвяне на годишен доклад по СПРЗСР и преглед на изпълнението – от темплейт на ЕК по издадени указания и SFC2021. За целта Разплащателна агенция следва да предвиди обособена част от информационната система като изработи механизъм за коректно и еднозначно въвеждане на данни, както и корекция на грешно въведени или неправилно попълнени/постъпили данни.

3.Генериране на допълнително дефинирани справки в процеса на работа в зависимост от типа интервенция (или при промяна/разработване на други индикатори от страна на ЕК).

4.Извеждане автоматично на индикаторите, които са в/извън табличните темплейти за годишен доклад/мониторинг/преглед на изпълнението.

5.Извеждане на други, допълнително дефинирани справки.

За целите на наблюдението, на Управляващия орган се предвижда да бъде предоставен потребителски достъп до всички модули на информационната система на ДФЗ_РА, касаещи пряко или косвено изпълнението на СПРЗСР. Достъпът до системата от УО ще позволява за целите на стартиране на приеми да бъде обработвана информацията за напредъка в усвояването на средствата и индикаторите.

Бенефициентите по СПРЗСР ще предоставят данни за наблюдение при попълване на заявленията за кандидатстване и искания за плащане, като събирането на данни следва да започне на етапа на кандидатстване и впоследствие данните да бъдат актуализирани на етап одобрение на подкрепата и отделните плащания. Разплащателна агенция осигурява създаването на информационната система за мониторинг в , описана по-горе, включително и форми за наблюдение за всяка интервенция,

които са задължителна част от заявлението за кандидатстване, и които позволяват извеждане на стойности за индикаторния план в срок до стартиране на изпълнението на СПРЗСР. Във формите за наблюдение и оценка, които се попълват от бенефициентите е необходимо да се предвиди и събиране на информация за индикатори и данни, необходими за оценките на Стратегическия план. Данните, представени от бенефициента, които подлежат на наблюдение, трябва да бъдат попълнени от Разплащателна Агенция в унифициран електронен формат, позволяващ автоматизирано агрегиране на информацията и извеждане на справки и отчети по електронен път за целите на мониторинга на СПРЗСР. Данните следва да бъдат актуализирани от Разплащателната Агенция на етап сключване на договор, отпусканена подпомагане и плащане. Събраната информация трябва да бъде въвеждана от РА във формат, съответстващ на системата за наблюдение, като данните ще бъдат автоматично обобщени в таблиците с индикаторите за наблюдение. Системата ще позволява корекции на очевидни грешки, както и промяна/допълнение на структурата и формите на докладване. Във формите за наблюдение и оценка, които се попълват от бенефициентите ще бъде включена възможност за събиране на информация за индикатори и данни, необходими за оценките на Стратегическия план.

Системата ще събира релевантните данни на ниво бенефициер и от системата за мониторинг на площ включващи данни за направените плащания по ИСАК базираните интервенции и данни за плащанията за не ИСАК базиранитеинтервенции. Получената информация ще бъде агрегирана по интервенции, чрез отчитане по начин недопускащ двойно отчитане. Системата ще бъде разработена и сертифицирана в съответствие с приложимите ISO стандартни съгласно установени за използване на равнището на Съюза.

Правилата за периодичността на подаване на данните следва да са в съответствие с изискванията за докладване, като РА носи отговорност за коректността, достоверността и навременното въвеждане в информационната система на предоставените данни за целите на мониторинга.

Държавата членка записва и съхранява всички данни и документи относно крайните продукти, докладвани ежегодно в контекста на годишното уравняване с оглед на качеството на изпълнението, посочено в член 54, и отчетения напредък към постигането на целевите стойности, определени в стратегическия план по ОСП и предмет на мониторинг в съответствие с член 128 от Регламент (ЕС) 2021/2116.

Държавата членка гарантира, че събраните чрез интегрираната система набори от данни, които са от значение за целите на Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета или за мониторинга на политиките на Съюза, се споделят безплатно между публичните им органи и са публично достъпни на национално равнище. Държавата членка също така предоставя на институциите и органите на Съюза достъп до тези набори от данни.

Държавата членка гарантира, че събраните чрез интегрираната система набори от данни, които са от значение за изготвянето на европейска статистика в съответствие с Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета , се споделят безплатно с Комисията (Евростат), националните статистически институти и, когато е необходимо, с други национални органи, отговорни за изготвянето на европейска статистика.

7.3 Информация за системата за контрол и наказанията

7.3.1 IACS - Integrated Administration and Control System

Is IACS used to manage and control interventions in the wine sector as laid down in Title III of Regulation (EU) ../... [CAP Strategic Plan Regulation]? : **Да**

Is IACS used to manage and control conditionality? : **Да**

Article 65(4)(d) of the HZR gives the possibility to MS to define the "agricultural parcel". Please provide the definition of "agricultural parcel" in your Member State.

Земеделски парцел означава поземлена единица включваща земеделска площ заета от обработваема земя или трайни насаждения или постоянно затревена площ или неземеделски площи, които отговарят на критериите за допустимост за получаване на подпомагане за интервенциите, посочени в дял III от Регламент (ЕС) 2021/2115.

Деклариран парцел е площ от земеделския парцел, заета от една култура, декларирана за подпомагане и за която бенефициера има право на ползване.

7.3.1.1 All elements of the IACS as set out in the Regulation [HZR] are established and operating as from 1 January 2023

All elements of the IACS as set out in the Regulation [HZR] are established and operating as from 1 January 2023 : **Да**

7.3.1.1.1 Identification system for agricultural parcels (LPIS)

СИЗП е географска информационна система с послойна архитектура за създаване, съхранение и представяне на геолокализирани данни и е базирана на референтен парцел – физически блок. Всеки референтен парцел в системата е представен с уникален идентификатор.

Системата се създава по начин гарантиращ включването в референтните парцели на всички земеделски земи в страната чрез идентифициране на техните граници, начин на трайно ползване (според земното покритие), площ, допустима за подпомагане площ в тях, както и налични за всеки референтен парцел ландшафтни характеристики.

СИЗП съдържа и информация за границите на неземеделски площи, в и извън земеделските физически блокове. За създаването и поддържането в актуално състояние на системата се използват и данни от външни източници. СИЗП, като част от Интегрираната система за администриране и контрол, е основа за идентифицирането на площите, ползвани от земеделските стопани в ежегодно подаваните пред Разплащателна агенция заявления за подпомагане.

СИЗП е един от инструментите на държавата членка за гарантиране на установени изчерпателни, навременни и надеждни източници на данни, за да се даде възможност за ефективно проследяване на напредъка по изпълнението на политиката към постигането на целите, като се използват целеви стойности, резултати и показатели за въздействието.

СИЗП, като част от тези източници на данни, ще предоставя верифицирани данни за допустимите площи за прилагане на отделните интервенции и на ниво земеделски/лозарски парцел.

Системата за идентификация на земеделските парцели, ще:

а) идентифицира еднозначно всеки земеделски парцел и поземлените единици, съдържащи неземеделски площи, които според отговарят на критериите за допустимост за получаване на подпомагане за интервенциите, посочени в дял III от Регламент (ЕС) 2021/2115;

б) съдържа актуални стойности за площите, които отговарят на критериите за допустимост за получаване на подпомагане за интервенциите, посочени в член 65, параграф 2;

в) дава възможност за правилно определяне на местоположението на земеделските парцели и на неземеделските площи, за които се иска плащане.

СИЗП ще се актуализира на две години чрез средствата посочени в чл. 68 на Хоризонталния регламент и своевременно, чрез данните постъпили от системата за мониторинг на площ и проверки на място. СИЗП ще подлежи на контрол на качеството в съответствие с методиката, установена на равнището на Съюза.

До 15 февруари след съответната календарна година на Комисията ще се представя доклад за оценката на качеството на СИЗП, и ако е необходимо, предвидените коригиращи действия и график за прилагането им.

7.3.1.1.2 Geo-spatial (GSA) and an animal-based application system (GSA)

Система за заявления, е електронна система, за ежегодно подаване на заявления за подпомагане от бенефициерите и съдържа цялата необходима информация, позволяваща на държавите членки да проверят условията за допустимост за подпомагане най-малко за интервенциите, посочени в член 65, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) 2021/2116, както и условията и изискванията, свързани с предварителните условия, когато е необходимо.

Системата позволява ясно и недвусмислено идентифициране на бенефициерите.

Системата включва геопространствената система за прилагане и, когато е приложимо, системата за прилагане, основана на животни, както е посочено в член 66, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС)2021/2116. Системата предоставя предварително попълнените формуляри, в които се посочва:

(a) уникалната идентификация на всички земеделски парцели и единици земя, съдържащи неземеделски площи, считани за допустими от държавата членка на стопанството;

(b) площта и местоположението на декларираните площи на тези парцели и съответната допустима площ, определена за плащане за предходната година за целите на интервенции на базата на площ;

(c) информация, която е от значение за предварителните условия.

Предварителните данни съдържат и всички други предвидени от законодателството данни.

Заявленията за помощ се подават в срок, определен в националното законодателство, и се отнасят до календарната година на подаване и за извършената селскостопанска дейност в рамките на стопанската година, чийто край настъпва в годината на кандидатстване.

В случай на несъответствие с критериите за допустимост открито чрез административни проверки или чрез системата за мониторинг на площ, Държавата членка ще информира бенефициера и ще осигури възможност за промяна или оттегляне на заявлението за подпомагане в частта засегната от несъответствието до дата определена от Държавата членка, но не по-късна от 15 дни преди плащането, освен в обосновани случаи, определени в европейското или националното законодателство. Всички промени в заявлението и оттеглянията трябва да бъдат подадени по електронен път от заявителя чрез системата за електронни услуги на Разплащателна агенция.

Системата за заявяване ще осъществява връзка със системата за регистрация на животни и лозарския регистър и ще позволява, заявяване на тези животни и лозарски парцели за интервенциите, за които е подходящо. Системата ще извършва всички необходими предварителни проверки за осигуряване на правилно заявяване съобразно всички данни, които са на разположение на публичната администрация.

Неизчерпателен списък на предварителни проверки:

- съответствие с критериите за допустимост и ангажиментите по съответната интервенция:

- проверка за попадане на декларирания парцел в необлагодетелстван район, зона НАТУРА и т.н,

- предварителните резултати от системата за мониторинг на площ.

Системата за заявяване ще извежда предупреждения за необходими корекции в заявлението след съпоставяне на данните от заявлението с тези на разположение на администрацията на ниво държава членка и ще дава възможност на бенефициера да нанесе корекции, както и ще изведе списък с ангажиментите, които следва да изпълни кандидата в зависимост от интервенциите в които ще участва.

Административните проверки ще се извършват чрез използване на всички налични данни на ниво държава-членки, ще се извършват систематично и недискримитивно следвайки принципите за ефективност, ефикасност и намаляване на административната тежест.

Държавата членка ще изготвя годишна оценка на качеството на системата за геопространствени заявления в съответствие с методиката, установена на равнището на Съюза.

Ако при оценката бъдат констатирани недостатъци в системата, държавата членка предприема подходящи коригиращи действия.

До 15 февруари след съответната календарна година на Комисията се представя доклад за оценката. Ако е необходимо ще бъде съставен и представенплан за коригиращи действия и график за прилагането им.

7.3.1.1.3 Are you applying an automatic claim system (in the meaning of Article 65(4)(f)) of the HZR?

For area-based interventions? : **Не**

For animal-based interventions? : **Не**

7.3.1.1.4 Area monitoring system (AMS)

Дейностите по изграждане на системата ще бъдат извършени съгласно изискванията в чл. 25 на Хоризонталния регламент. Системата ще извършва проследяване на селскостопанската дейност в рамките на стопанска година, чийто край настъпва в годината на кандидатстване и получените резултати ще отнася към календарната година, за която заявленията са подадени.

Системата ще включва предварителна оценка за качество на подадените от бенефициера данни по време на заявяване, като част от тази оценка, се проверява дали заявената култура попада в установената от системата за мониторинг на площта група култури или тип покритие.

Според наличието на съвпадение, парцелите се делят на: Зелени; Жълти; Червени. Въвежда се възможност за предупреждения към бенефициера,от страна на администрацията,за всички жълти и червени парцели; за корекция на заявлението, ако 20 или повече съседни пиксела са от друга група култури и други. За извършване на оценка на парцелите ще се използват като правило минимум 8 пиксела след прилагане на буфер от до 1,5 пиксела навътре от периферията. Буферът от до 1,5

пиксела ще бъде прилаган с цел избягването на внасяне на „шум“ при оценката.

При предварителната оценка се използват растерни и векторни данни. За векторни данни се използва информацията от СИЗП, както и всички други данни, които са на разположение на администрацията на ниво държава членка, които могат да са от значение за навременното откриване на несъответствие вкл. по отношение на условността, когато това е възможно. За растерни данни (изображения) се използват най-малко данните от Сентинел, групирани на база на класове включващи: * култури по сходни вегетационни периоди; * земно покритие по сходна динамика в поведението на определени характеристики; *площи с ниска или нулева светлопоглъщателна способност и активно обратно разсейване, такива са покриви на сгради, пътища с трайна настилка и др.; *опожарени площи; *данни за площи с установен проблем в кардиналността и т.н.

Резултатите от оценката на площите чрез системата за мониторинг на площ се предоставят за обновяване на СИЗП.

Системата ще включва и извършване на класификация при която като основни векторни данни се използва заявлението. Броят на класификациите е вариращ и се определя съобразно спецификите на интервенциите и наличните растерни данни. Класификациите се извършват с данни от заявлението и растерни данни необходими за достигане на заключение.

Данните от всяка класификация се предоставят за актуализация на СИЗП.

Част от елементите на класификациите са:

a.Образуване на Елементи на интереси

b.Проверка за кардиналност на данните от заявлението/ елемента на интерес

c.Дефиниране на сценарии

d.Извличане на сигнали от изображенията

e.Извличане на маркери

f.Проверка за съвпадение с елементите на сценария, имащи отношение към дадена схема за подпомагане

g.Класификация на парцелите чрез основни сценарии за линията на:

- Зелени – при изпълнение изискванията
- Жълти – при липса на увереност за изпълнение на изискванията
- Червени – при не изпълнение на изискванията

Допълнителни условия при класификация:

-Използва се площта и културата от заявлението, за да се задействат подходящите сценарии.

-Работи се с динамични данни от заявлението.

-Създава се възможност данните от мониторинга да бъдат достъпни за използване при всички проверки по интервенции, за които данните са релевантни.

-Използват се всички налични източници на информация позволяващи систематична проверка, като допълнителни доказателства.

Системата ще осигурява възможност за уведомяване на бенефициера чрез осигурената от ДЧ електронна комуникация между бенефициента и властите за целите на доброто управление на ИСАК базираните интервенции. Уведомяването на бенефициера за несъответствия в определени парцели открити от системата за мониторинг на площ, дава право на ДЧ да не предоставя доклад от проверката.

Възможни действия от страна на бенефициера, след уведомяване за наличие на парцел с открити несъответствия:

-Корекция на заявлението или оттегляне пълно или частично в рамките на 30 дни от уведомяването си. Корекцията се осъществява само през системата за електронни услуги на разплащателна агенция.

-Извършване на земеделска дейност подходяща за интервенцията/те в която/които участва с даденият парцел до 30 дни от уведомяването си.

-Представяне на оправдателен документ или доказателство за дейност, или изразено несъгласие с констатациите - до 14 работни дни след уведомяване за наличие на открито несъответствие.

В случай че бенефициера не е предприел някое от горепосочените действия площите с открито несъответствие подлежат на „отказ от плащане“ и не се преразглеждат.

Системата ще позволява извършване и на експертна оценка за конкретни парцели . Тя включва най-малко оценка на всички открити несъответствия, за които има изразено несъгласие/предоставен е оправдателен документ/предоставено е доказателство за извършена дейност от страна на бенефициера.

За вземане на решение експертите, могат да използват всички възможни допълнителни източници на данни, като се вземат предвид и предоставените доказателства (ако има такива) от бенефициера. След експертната оценка несъответствията се класифицират като:

-Зелен – доказателствата дават основание да се приеме, че няма несъответствие;

-Мигащ жълт - доказателствата не дават достатъчно основание да се приеме, че няма несъответствие;

-Червен - доказателствата дават основание да се приеме че има несъответствие;

За всички парцели маркирани като „ мигащи жълти“ може да се инициира - посещение на място от РА.

Като подходящи за подпомагане площи се определят, тези получени чрез пресичане между допустимия слой за конкретната интервенция в СИЗП (с отразени данни от системата за мониторинг на площ и проверките на място) и декларацията.

Резултатите от системата за мониторинг на площ се предоставят за използване при извършване на проверки не подлежащи на мониторинг.

Системата за мониторинг на площ ще позволява и посещения на място, когато това е обосновано необходимо.

Системата подлежи на годишна оценка на качеството на системата за мониторинг на площ в съответствие с методиката, установена на равнището на Съюза. Доклад от тази оценка се предоставя до 15 февруари след съответната календарна година.

В зависимост от резултата от оценката на качеството се задейства процедура по предприемане на корективни действия.

Данните послужили за заключения относно допустимостта на парцелите се съхраняват съгласно изискванията установени на равнището на Съюза.

7.3.1.1.6 System for the identification and registration of payment entitlements, where applicable

Are requirements set out in Article 71 of the HZR fullfilled? : **N/A**

7.3.1.1.7 System for the identification and registration of animals in the meaning of article 65(4)(c) [Article 66(1)(g) HZR]

Do you have a system for the identification and registration of animals referred to in Article 66(1)(g) of HZR? : **Да**

system for the identification and registration of bovine animals laid down by Regulation (EC) No 1760/2000 of the European Parliament and of the Council : **Да**

system for the identification and registration of ovine and caprine animals laid down by Council Regulation (EC) No 21/2004 : **Да**

system for the identification and registration of pigs laid down by Council Directive 2008/71/EC : **Да**

7.3.2 Non-IACS

7.3.2.1 Brief description on the penalty system for non-IACS interventions in line with the principles of effectiveness, proportionality and dissuasiveness

Non-IACS EAGF

1. Оперативни програми в сектор Плодове и зеленчуци

1.1 От момента на установяване на неспазването ще бъдат преустановявани плащанията на помощи, докато не бъдат предприети удовлетворяващи корективни мерки.

1.2 **Оперативни програми в други сектори**

От момента на установяване на неспазването ще бъдат преустановявани плащанията на помощи,

докато не бъдат предприети удовлетворяващи коригиращи мерки

2. Пчеларство - предвиждат се санкции във връзка с възстановяване на неправомерно изплатени суми, разписани в националното законодателство.

3. Лозаро-винарски сектор - Системите за контрол по отношение на прилагането на интервенции в лозаро-винарския сектор ще продължат да проследяват разумността на разходите, гарантирайки, че подпомагането е отпуснато съгласно принципите на рентабилност (ресурсите се използват ефективно по отношение на целите на подпомагането и същото е отпуснато само за правилните инвестиции на най-добрата цена). При установяване на недопустими плащания ще бъдат приложени процедурите по възстановяване на вземанията.

Ще бъде изградена ефективна система за санкции, която ще отчита степента, тежестта и продължителността при неспазване на условията за подпомагане. Системата за санкции ще позволи дадено подпомагане да бъде оттеглено, пълно или частично, ще позволи да не се извършват плащания в случаите, когато не са спазени условията за предоставяне на подпомагане и налагане на административни санкции. Санкционната система ще се прилага при спазване на принципите на пропорционалност, в съответствие на принципа на прозрачност, като ще осигури дисциплиниращ и възпиращ ефект.

Разплащателната агенция ще установи критерии (в повечето случаи това е процент) за оттегляния за всеки вид несъответствие с ангажименти и други задължения. Големината на оттеглянето ще бъде достатъчна, за да действа като дисциплиниращ и възпиращ ефект за несъответствия.

Non-IACS EAFRD

1. Системата за санкции ще бъде изградена от следните елементи – намаления, оттегляния и административни санкции

Ще бъде изградена ефективна система за санкции, която ще отчита степента, тежестта и продължителността при неспазване на условията за подпомагане. Системата ще се прилага при спазване на принципите на пропорционалност, в съответствие на принципа на прозрачност, като ще осигури дисциплиниращ и възпиращ ефект.

По отношение на оттеглянията ще бъде позволено дадено проектно предложение, искане за плащане или друга декларация, да бъде оттеглено, пълно или частично по всяко време след представяне от бенефициента на документ с искането си за оттегляне. В случаите, че бенефициентът е бил информиран преди представянето на документа за исканото оттегляне, че ще му бъде извършена проверка или проверката е била извършена и са установени неспазвания на изискванията, или са установени неспазване в документите по проектното предложение, искането за плащане или друга декларация, няма да се допуска оттегляне по отношение на частите на тези документи, засегнати от неспазването.

Исканото подпомагане ще се отказва или оттегля изцяло, когато не са изпълнени критериите за допустимост. По специално исканото подпомагане ще се отказва или оттегля изцяло или частично, когато не са спазени следните ангажименти или други задължения: а) ангажименти по СП; или б) когато това е приложимо, на други задължения по операцията, установени съгласно законодателството на Съюза, националното законодателство или в СП, по-специално обществени поръчки, държавни помощи и други задължителни стандарти и изисквания.

При вземането на решение от компетентният орган, относно размера на отказ или оттегляне на подпомагането при неспазване на ангажиментите или други задължения, посочени в горният параграф ще се отчита тежестта, степента, продължителността и системността на неспазването във връзка с условията за подпомагане, посочени в параграфа.

Тежестта на неспазването ще зависи по-специално от значимостта на последствията от неспазването, като се отчитат целите на ангажиментите или задълженията, които не са изпълнени. Степента на неспазването ще зависи по-специално от въздействието му върху операцията като цяло. Продължителността ще зависи по-специално от времетраенето на въздействието или от възможността това въздействие да бъде прекратено с разумни средства.

Системността на неспазването ще зависи от това дали подобни случаи на неспазване са били констатирани при същия бенефициент и същата мярка или същия вид операция и по-рано или през

целия програмен период, или при подобна мярка през предходният програмен период.

Ако общата оценка въз основа на критериите, посочени в предходните параграфи, води до установяването на сериозно неспазване, подпомагането се отказва или оттегля изцяло. Освен това бенефициентът се изключва от възможността да получава подпомагане по същата мярка или същия вид операция за календарната година на констатацията и за следващата календарна година.

В нормативна уредба или в насоките и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти, при разработването им ще се изготвя приложения, което ще съдържа санкциите и определената им тежест.

По отношение на обществените поръчки, когато се установи неспазване на изискванията предвидени в законодателството, спрямо бенефициентите ще се прилагат санкции, съответстващи на предвидените в законодателството.

2. При извършване на плащанията ще се извършват административни проверки предвидени е европейското и национално законодателство, и по специално а) приключилата операция, сравнена с операцията, за която е било одобрено заявлението за подпомагане; б) направените разходи и извършените плащания, освен в случаите, когато се прилагат форма или метод, който изключва прилагането на проверката за направените разходи.

Плащанията ще се изчисляват въз основа на сумите, за които е установено, че са допустими по време на административните проверки.

Разплащателна агенция ще проверява полученото от бенефициента искане за плащане и определя сумите, които е допустимо да получат подпомагане. Разплащателна агенция определя:

а) сумата, която е платима на бенефициента въз основа на искането за плащане и решението за отпускане; б) сумата, която е платима на бенефициента след проверка на допустимостта на разходите в искането за плащане.

В нормативна уредба или в насоките и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти, при разработването им ще се изготвя приложения, което ще съдържа конкретните санкциите и определената им тежест при плащане. По този начин бенефициентите ще бъдат запознати с конкретните санкции още преди да подадат проектното си предложение.

При извършване на плащанията също ще се извършват проверки на проведените обществени поръчки. Когато се установи неспазване на изискванията предвидени в законодателството, спрямо бенефициентите ще се прилагат санкции, съответстващи на предвидените в законодателството.

7.3.2.2 Brief description of the control system for non-IACS (control methods, cross-checks, durability of investments and related ex-post checks, etc)

Non-IACS EAGF

Ще бъдат разработени всички необходими законови, подзаконови и административни разпоредби и ще бъдат взети всички необходими мерки с оглед осигуряването на ефективна защита на финансовите интереси на Съюза, по- специално по отношение на:

а) проверка законността и редовността на операциите, финансирани от Фондовете;

б) осигуряване на ефективни превантивни мерки срещу измами, особено в областите с по-висок риск, които да имат възпиращ ефект, като вземат предвид разходите и ползите, както и пропорционалността на мерките;

в) предотвратяване, разкриване и отстраняване на нередности и измами;

г) налагане на санкции, които са ефективни, възпиращи и пропорционални в съответствие с националното право, и ще завеждат съдебни дела с тази цел, ако е необходимо;

д) възстановяване на неправомерните плащания с лихви и завеждане на съдебни дела за целта, според случая.

Ще се създаде ефективна системи за управление и контрол, за да сегарантира спазването на законодателството, уреждащо интервенциите за подпомагане, целящи да се сведе до минимум рискът от нанасяне на финансови вреди на Съюза.

Административните проверки и проверките на място ще се извършват по такъв начин, че да гарантират ефективна проверка на:

а) точността и пълнотата на информацията в заявлението за помощ, заявлението за подпомагане,

искането за плащане или други декларирани обстоятелства;

б) спазването на всички критерии за допустимост, ангажименти и други задължения по отношение на въпросната интервенция, условията, при които се предоставя помощ и/или подпомагане или освобождаване от задължения;

Административните проверки, ще се допълват от проверки на място, като няма да се допуска дублиране на контрол в рамките на отделните механизми за контрол. С оглед опростяване на процедурите ще се наблегне на административна проверка на база регистри и бази данни, като на място ще се проверяват онези елементи, които не са били или не могат да бъдат проверени чрез административна проверка.

ДЧ гарантира, че спазването на всички приложими условия, предвидени в съответното национално право и в документи, съдържащи разпоредби за прилагане ще се контролира съгласно набор от проверими показатели.

Административните проверки ще включват:

-насрещна проверка с ИСАК базираните заявления.

- насрещна проверка чрез системата за идентификация на животни.

- насрещна проверка чрез всички релевантни дигитални регистри и др.

Non-IACS EAFRD

Ще бъдат разработени всички необходими законови, подзаконови и административни разпоредби и ще бъдат взети всички необходими мерки с оглед осигуряването на ефективна защита на финансовите интереси на Съюза, по- специално по отношение на:

а) проверка законността и редовността на операциите, финансирани от Фондовете;

б) осигуряване на ефективни превантивни мерки срещу измами, особено в областите с по-висок риск, които да имат възпиращ ефект, като вземат предвид разходите и ползите, както и пропорционалността на мерките;

в) предотвратяване, разкриване и отстраняване на нередности и измами;

г) налагане на санкции, които са ефективни, възпиращи и пропорционални в съответствие с националното право, и ще завеждат съдебни дела с тази цел, ако е необходимо;

д) възстановяване на неправомерните плащания с лихви и завеждане на съдебни дела за целта, според случая.

Ще се създаде ефективна система за управление и контрол, за да се гарантира спазването на законодателството, уреждащо интервенциите за подпомагане, целящи да се сведе до минимум рискът от нанасяне на финансови вреди на Съюза.

Административните проверки и проверките на място ще се извършват по такъв начин, че да гарантират ефективна проверка на:

а) точността и пълнотата на информацията в заявлението за помощ, заявлението за подпомагане, искането за плащане или друга декларация;

б) спазването на всички критерии за допустимост и ангажименти по отношение на въпросната интервенция, условията, при които се предоставя помощ и/или подпомагане или освобождаване от задължения;

Административни проверки се извършват за всички заявления за подпомагане изисквани да се подават от бенефициерите или от трета страна, и обхващат всички елементи, които могат да бъдат проверени и е подходящо да бъдат проверени чрез административни проверки.

Административни проверки на заявленията за подпомагане

Административните проверки на заявленията за подпомагане ще осигурят съответствието на операцията с приложимите задължения, установени от националното законодателство, включително и с тези на обществените поръчки, държавната помощ и други задължителни стандарти и изисквания. Проверките включват по-специално удостоверяване на:

а)допустимост на бенефициера

b)критерии за допустимост, ангажименти и други задължения по операцията, за която се иска

подкрепа:

c)съответствие с критериите за подбор;

d)допустимост на разходите по операцията, включително съответствието с категорията на разходи или метод на изчисление, който ще се използва, ако операцията или част от нея попада в обхвата на опцията за опростени разходи ;

e)Проверка на обосноваността на представените разходи, с изключение на опростените разходи. Разходите се оценяват с помощта на подходяща система за оценка, като например референтни цени, сравнение на различни оферти, оценяваща комисия или комбинация от тях.

Спазването на правилата за околна среда, устойчиво развитие, публичност, равнивъзможности и недискриминация трябва също да бъдат проверени

Административни проверки на искания за плащане

Административните проверки на исканията за плащане ще включват по-специално, и когато е уместно за вземането под въпрос, проверка на:

• приключилата операция, сравнена с операцията, за която е подадено заявлението за подпомагане и за която е отпусната помощта;

• направените разходи и извършените плащания, с изключение на опростените разходи.

Проверката трябва най-вече да потвърди:

• че разходите се отнасят за допустимия период и че са били платени;

• за опции с опростени разходи: че условията за плащане, определени в споразумението за отпускане на безвъзмездна помощ са изпълнение:

• че разходите се отнасят до одобрена операция;

• съответствие с правилата за допустимост на национално ниво;

• че доставката на продукта/услугата, е в пълно съответствие с правилата и условията на споразумението за отпускане на безвъзмездна помощ.

• Неправомерното двойно финансиране по друга схеми на Съюза или на национално ниво и през предишния програмен период.

Въпреки, че проверки на 100% от исканията за плащане подадени от бенефициерите се изисква от законодателството, проверка на всяка разходна позиция по всяко искане за плащане и свързаното с това доказателство за доставка включено в искането, въпреки че е желателно, може да не е практично. Ето защо, избор на разходните позиции, които трябва да се проверяват във всяко искане за плащане, когато това е оправдано, може да се направи въз основа на извадка от транзакции, избрани като се отчитат рисковите фактори (стойност на позициите, вид на бенефициера, минал опит), и се допълни от извадка изготвена на случаен принцип, там където се счита за необходимо, за да се гарантира, че всички елементи има вероятност да бъдат избрани. В случай, че се използва възможността за извадка избор на разходните позиции, които трябва да се проверяват това ще става по начин, който дава увереност, че всички приети разходи са допустими. Методологията за определяне на извадките ще се изготви предварително от разплащателната агенция и ще се установят параметри, които позволяват резултатите от проверената извадка да се използват за проектиране на грешките в непроверената част. В случай, че съществени грешки са открити в проверяваната извадка, ще се разшири проверката, за да се определи дали грешките имат обща характеристика (т.е. вид сделка, местоположение, продукт, период от време) и след това или ще се разшири проверката на искането за плащане до 100 % , или ще се проектира грешката от извадката в непроверената част.

Посещения на място

Административните проверки на инвестиционни операции, ще включват най-малко едно посещение на подпомаганата дейност, или на инвеститорския обект за проверка на реализирането на инвестицията.

Въпреки това разплащателната агенция може да реши да не извършва такива посещения при надлежно обосновани причини, като например следното:

• операцията е включена в извадката за проверка на място,

• РА счита, че въпросната операция е малка инвестиция;

• РА счита, че рискът от неизпълнение на условията за получаване на подкрепа е малък или че рискът от не реализиране на инвестицията е малък.

Всички взети решени в тази посока и мотивите към него се записват с оглед осигуряване на одитна следа за бъдещи проверки и одити.

Посещения на място в контекста на административните проверки са различни по предназначение от проверките на място. При посещенията на място, целта е да се проверят точките по административната проверка (предимно на правилното изпълнение на инвестицията). Във вторият случай, целта е да се допълни административната проверка, за да се извърши възможно най-изчерпателна проверка на извадка от бенефициери.

Авансовите и междинните плащания

В случай на авансови плащания за инвестиционни операции, разплащателна агенция щепровери допустимостта на бенефициера/операцията и наличието на обезпечение, покриващо сумата, която ще бъде изплатена авансово.

По отношение на междинните плащания по конкретни етапи от изпълнението на проекта, РА ще се съобразява със съществуващите правила относно административните проверки на исканията за плащане, с изключение на посещението на място, което е задължително само на етапа на искането за последното плащане.

Проверки на място

Разплащателна агенция, ще изготвя своята извадка за проверка от всички заявители включваща, където е уместно, част на случаен принцип, за да се получи представителен процент на грешки и част основана на риска, която има за цел областите, в които рискът от грешки е най-висок. Това гарантира, че нито един бенефициер не трябва да бъде предварително изключен от контролната група.

РА ще гарантира минимално равнище на проверките на място, необходими за ефективното управление на рисковете, както и че ще увеличат минималното ниво, където е необходимо. РА ще намалява това минимално ниво, където системите за управление и контрол функционират правилно и процента на грешки остава на приемливо ниво.

Искане за плащане ще бъде отхвърлено, ако бенефициерът или негов представител попречи на да бъде извършена проверка на място, освен в случаите на непреодолима сила или при извънредни обстоятелства.

Проверките на място проверяват дали операцията е изпълнена в съответствие с приложимите правила и обхващат всички критерии за допустимост и ангажименти, свързани с условията за отпускане на подпомагане, които могат да бъдат проверени по време на посещението. Тези проверки гарантират, че операцията е допустима за подпомагане от ЕЗФРСР.

При необходимост, при проверките на място се проверява точността на данните, декларирани от бенефициера, като се сверяват данните със свързаните с тях документи.

При проверките на място се проверява дали предназначението или планираното предназначение на операцията съответства на предназначението, което е описано в заявлението за подпомагане и за което е отпуснато подпомагането. Освен при извънредни обстоятелства, надлежно документирани и обяснени от РА, проверките на място включват посещение на мястото, където се извършва операцията или, ако операцията е с нематериален характер, посещение при лицето, организирало операцията.

Дори когато административните проверки са изчерпателни и подробни, все още има някои елементи по отношение на законосъобразността и редовността на разходите, които не могат да бъдат проверени чрез административна проверка. Следователно, при проверките на място ще се провери най-вече доколко операцията е реална, доставката на продукта/услугата в пълно съответствие сусловията на споразумението за отпускане на безвъзмездна помощ, физическия напредък, зачитането на правилата за публичност и т.н. Проверките на място могат да се използват, също така, за да се удостовери, че бенефициерът е предоставил точна информация относно физическото и финансовото изпълнение на операцията.

За всяка проверка на място ще се изготвя доклад за проверка, който дава възможност да се прегледат детайлите на извършените проверки. В доклада ще се посочва най-малко:

• проверените мерки и заявления или искания за плащане;

• присъстващите лица;

• дали бенефициерът е бил уведомен предварително за посещението и ако е така, какъв е бил срокът на предварителното уведомление;

• резултатите от проверките и, когато е приложимо, конкретни забележки;

• допълнителните мерки за контрол, които трябва да се предприемат, в случай че са приложими.

Когато бъде установено неспазване, бенефициерът получава копие от доклада за проверката.

Проверките на място ще се планират предварително, за да се гарантира, че те са ефективни. Като цяло, трябва да се даде предварително уведомление за проверките на място, за да се гарантира, че съответният персонал (например мениджър на проект, инженер, счетоводен персонал) и документация (по-специално, финансови документи, включително и банкови извлечения и фактури) са предоставени от бенефициера на разположение по време на проверката.

Обикновено проверките на място ще се извършват преди окончателното плащане за операцията и след получаване на искането за окончателно плащане. Въпреки това, в някои случаи, когато реалността на проекта е невъзможно да се определи след неговото завършване, може да е удачно да се извършват проверки на място по време на неговото изпълнение и без предизвестие (например курсове за обучение, където списъците с участници и преподаватели също трябва да бъдат проверени). Това важи особено в случаите на операции с нематериален характер, при които има малко или няма никакви физически доказателства след приключването им (например обучения, семинари, селскостопански и горски посещения, използване на консултантски услуги).

Последващи проверки

Най-вече, последващите проверки се извършват за инвестиционни операции, за да се провери спазването на условия за допустимост или такива произтекли от отпуснатото подпомагане или подробно описани в СП по ОСП, за интервенциите, за които се изисква дълготрайност.

Последващите проверки се извършват всяка календарна година и обхващат минимален, определен процент от финансираните от ЕЗФРСР разходи за инвестиционни операции, които още са предмет на задължение за дълготрайност и за които е извършено окончателното плащане.

Извадката от операции, подлежащи на проверка, се основава на анализ на рисковете и на финансовото въздействие на различните операции, видове операции или мерки.Част от извадката ще се избира на случаен принцип.

Специфични условия

Основателност на разходите

Безвъзмездна финансова помощ ще се отпуска като се спазват принципите на ефективност на разходи, икономическата изгода и целесъобразност. Ще се насочи внимание към:

• избягване на прекомерните спецификации

Цените не винаги са единствения източник на неоснователни разходи. Безвъзмездните средства трябва да бъдат рентабилни в парично изражение и във връзка с целите на ОСП. Ето защо, спецификациите на изделията трябва да бъдат оценени също и в заявлението за подпомагане и подкрепата да бъде съответно намалена, ако съдържат неоправдано прекомерни спецификации.

• Гарантира, че цените са конкурентни

Има няколко метода за оценка на основателността на цените: сравнение на различни оферти, експертно мнение или списък с референтки цени. Независимо от метода, или комбинацията от методи, които ще се използват, ще се постигне стабилно уверение, че тези методи са в състояние да преценят, че цените се основават на пазара.

• Контрол на въздействието върху разходите при промени в проекта

Когато се въвеждат промени в проекта по време на изпълнението, въздействието върху разходите ще се преоценява по време на фазата на заявлението за плащане. Окончателно направените разходи от бенефициера, може да не представляват най-доброто съотношение качество – цена.

• Пропорционалните системи в зависимост от размера на риска

Административните проверки и проверките на място трябва да могат да направят разлика между проекти с по-висок риск и проекти, при които размера на риска не е голям. Разплащателна агенция

ще изгради системи за контрол, които увеличават пропорционално нивото на сигурност в зависимост от размера на риска. Ще бъде обърнато особено внимание да проекти с висок интензитет на помощта, проекти с разходи за строителство и други, които могат да повлияят негативно върху целите на ОСП.

За преценка на рисковите проекти ще се използват данни от изминалите програмни периоди и при нужда ще се прибягва до използване на контролен списък[1], разработен от ЕСП за оценка на дизайна на системите за контрол по отношение на рисковете свързани с разходите за развитие на селските райони.

Държавна помощ

В случаите, когато подкрепата, представлява държавна помощ, и когато тя не е освободена от правилата за държавните помощи, помощта ще се отпуска след получаване на адекватно разрешение за държавната помощ, което може да бъде под формата на решение на Комисията за одобрение след уведомяване на Комисията, групово освобождаване или съответствие с приложимо правило за минимална помощ.

Основните проверки за съответствие с правилата за държавните помощи, ще се извършват по време на административните проверки на заявленията за подпомагане. В допълнение, допълнителни проверки могат да се извършват по време на административните проверки на исканията за плащане и по време на проверките на място.

Опция за опростени разходи

За единичните разходи и еднократните суми, административната проверка на искането за плащане ще проверяват дали са изпълнени условията за възстановяване на разходите, определени в споразумението между бенефициера и разплащателната агенция, дали приетата методология е приложена правилно и дали операцията не е изцяло предоставена на външни изпълнители. Декларираните количества/доказателство за приключване на операцията трябва да бъдат заверени от бенефициера, обосновани и архивирани с оглед на бъдещи проверки и одити.

В случай на финансиране с фиксирана помощ, проверката ще провери дали:

• разходите са правилно разпределени за дадена категория;

• няма двойно деклариране на една и съща разходна позиция;

• фиксираната помощ е правилно приложена;

• сумата, платена на база на фиксирана помощ е пропорционално коригирана, ако стойността на категорията на разходите, към които тя се прилага е била променена; и

• операцията не е изцяло предоставена на външни изпълнители.

Финансови инструменти, операции генериращи приходи и равенство и недискриминация

Когато е приложимо могат да бъдат използвани финансови инструменти. Подпомагането ще се отпуска при спазване на принципите за равенство и недискриминация. Проектите, които ще се финансират с интензитет от 100% (най-често това са проекти по които бенефициери са националните и местни публични органи) ще се проверяват за генериране на приходи от операцията и в случай на установяване на потенциал за генериране на приходи, те ще бъдат приспадани от допустимите разходи. Проверките могат да се извършват както на етап заявление за подпомагане, така и на етап заявление за плащане. Подробни правила по отноштние на генерирането на приходи ще бъдат разписани в националните нормативни актове по прилагане на интервенциите.

Административните проверки, ще се допълват от проверки на място, като няма да се допуска дублиране на контрол в рамките на отделните механизми за контрол. С оглед опростяване на процедурите ще се наблегне на административна проверка на база регистри и бази данни, като на място ще се проверяват онези елементи, които не са били или не могат да бъдат проверени чрез административна проверка.

ДЧ гарантира, че спазването на всички приложими условия, предвидени в съответното национално право и в документи, съдържащи разпоредби за прилагане ще се контролира съгласно набор от проверими показатели.

Административните проверки ще включват:

-насрещна проверка с ИСАК базираните заявления.

- насрещна проверка с системата за идентификация на животни.

- насрещна проверка към всички релевантни дигитални регистри и др.

[1] Част от документ Pt 08 Guidance on RD controls and penalties 13 FEB 2015_BG във връзка с програмен период 2014-2020.

7.3.2.3 Public procurement rules?

Brief description how the compliance with public procurement rules is fulfilled.

Проверките по отношение на обществените поръчки ще имат за цел да удостоверят, че правилата за обществени поръчки на Съюза и свързаните с тях национални правила са спазени и че основните принципи на прозрачност, обективност, недискриминация и подходящо оповестяване са били съблюдавани по време на целия процес по възлагане.

Проверките по отношение на спазването на правилата за обществените поръчки ще се извършват на два етапа

•След оценката, за да се уверят, че е избрана правилната оферта;

•След реализацията на проекта, за да се уверят, че реализираният проект е в съответствие с договора по поръчката.

В случаите на нарушение на законодателството в областта на обществените поръчки, по отношение на разходи, които са финансирани от публични средства ще се прилагат финансови корекции, определени при спазване на националните правила във връзка с обществените поръчки.

7.4 Обвързаност с условия

7.4.1 Control system for conditionality

7.4.1.1 Description of the control system for conditionality

Ще се използва ИСАК доколкото това е приложимо, като приоритетно ще бъдат използвани възможностите на СМП. Системата за контрол ще бъде разписана в законови и подзаконови нормативни актове.Ще бъде изградена ефективна система за санкции, която ще отчита степента, тежестта и продължителността при неспазване на условията за подпомагане, която ще се прилага както на етап преди изплащане на финансовата помощ, така и на етап проследяване на изпълнението и спазване на условията в рамките на периода за наблюдение. Системата за санкции ще позволи дадено подпомагане да бъде оттеглено, пълно или частично, ще позволи да не се извършват плащания в случаите, когато не са спазени условията за предоставяне на подпомагане и налагане на административни санкции. Санкционната система ще се прилага при спазване на принципите на пропорционалност, в съответствие на принципа на прозрачност, като ще осигури дисциплиниращ и възпиращ ефект.

7.4.1.2 Types of checks

SMR / GAEC	Types of checks
GAEC01 - Maintenance of permanent grassland based on a ratio of permanent grassland in relation to agricultural area at national, regional, sub-regional, group-of-holdings or holding level in comparison to the reference year 2018.Maximum decrease of 5% compared to the reference year.	Area monitoring system
GAEC02 - Protection of wetland and peatland	On-the-spot control, Area monitoring system
GAEC03 - Ban on burning arable stubble, except for plant health reasons	Area monitoring system
GAEC04 - Establishment of buffer strips along water courses	On-the-spot control, Area monitoring system
GAEC05 - Tillage management, reducing the risk of soil degradation and erosion, including consideration of the slope gradient	On-the-spot control, Area monitoring system
GAEC06 - Minimum soil cover to avoid bare soil in periods that are most sensitive	Area monitoring system
GAEC07 - Crop rotation in arable land, except for crops growing under water	On-the-spot control, Area monitoring system
GAEC08 - Minimum share of agricultural area devoted to non-productive areas or features.Minimum share of at least 4% of arable land at farm level devoted to non-productive areas and features, including land lying fallow. Where a farmer commits to devote at least 7% of his/her arable land to non-productive areas and features, including land lying fallow, under an enhanced eco-scheme in accordance with Article 28(5a), the share to be attributed to compliance with this GAEC shall be limited to 3%.Minimum share of at least 7% of arable land at farm level if this includes also catch crops or nitrogen fixing crops, cultivated without the use of plant protection products, of which 3% shall be land lying fallow or non-productive features. Member States should use the weighting factor of 0,3 for catch crops.Retention of landscape features.Ban on cutting hedges and trees during the bird breeding and rearing season.As an option, measures for avoiding invasive plant species	On-the-spot control, Area monitoring system
GAEC09 - Ban on converting or ploughing permanent grassland designated as environmentally-sensitive permanent grasslands in Natural 2000 sites	Area monitoring system
SMR01 - Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 of the European Parliament and of the Council establishing a framework for Community action in the field of water policy: Article 11(3), point (e), and point (h), as regards mandatory requirements to control diffuse sources of pollution by phosphates	On-the-spot control
SMR02 - Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources: Articles 4 and 5	Area monitoring system, On-the-spot control
SMR03 - Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds: Article 3(1), Article 3(2), point (b), Article 4(1), (2) and (4)	On-the-spot control, Area monitoring system
SMR04 - Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild flora and fauna: Article 6(1) and (2)	On-the-spot control, Area monitoring system
SMR05 - Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, laying down procedures in matters of food safety: Articles 14 and 15, Article 17(1) and Articles 18, 19 and 20	On-the-spot control
SMR06 - Council Directive 96/22/EC of 29 April 1996 concerning the prohibition on the use in stockfarming of certain substances having a hormonal or thyrostatic action and beta-agonists, and repealing Directives 81/602/EEC, 88/146/EEC and 88/299/EEC: Article 3, points (a), (b), (d) and (e), and Articles 4, 5 and 7	On-the-spot control
SMR07 - Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC: Article 55, first and second sentence	Area monitoring system, On-the-spot

	control
SMR08 - Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides: Article 5(2) and Article 8(1) to (5); Article 12 with regard to restrictions on the use of pesticides in protected areas defined on the basis of Directive 2000/60/EC and Natura 2000 legislation; Article 13(1) and (3) on handling and storage of pesticides and disposal of remnants	On-the-spot control, Area monitoring system
SMR09 - Council Directive 2008/119/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of calves: Articles 3 and 4	On-the-spot control
SMR10 - Council Directive 2008/120/EC of 18 December 2008 laying down minimum standards for the protection of pigs: Articles 3 and 4	On-the-spot control
SMR11 - Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes: Article 4	On-the-spot control

7.4.2 Penalty system for conditionality

7.4.2.1 Description on the penalty system for conditionality

Намаленията ще бъдат съобразени с минималния праг посочен в съответното европейско законодателство.

7.4.2.2 Definition and application of ‘reoccurrence’ (calculation and time span covered):

Повторение възниква, когато бенефициера извърши едно и също нарушение втора поредна година.

7.4.2.3 Definition and application of ‘intentionality’

Умисъл е налице, когато съществува знание за възникване на противоправните последици и се желае тяхното настъпване.

7.4.3 Indication of the application of a simplified control system for small farmers

Малките земеделски стопани- бенефициенти по интервенцията ще подлежат на опростена система за контрол във връзка със спазването на предварителните условия съгласно чл. 83(2) а) и чл. 83 (6) е) от Хоризонталния регламент.

7.4.4 Competent control bodies responsible for the checks of conditionality practices, statutory management requirements

Разплащателна агенция

SMR / GAEC	Paying Agency Name	Name of the Control body	Name of the responsible for the check	Адрес	Електронна поща

7.5 Social conditionality

7.5.1 Description of the control system for social conditionality

Предварителните условия в социалната сфера ще бъдат приложени със санкционен режим от 01 януари 2025г. През 2023 и 2024 Националната служба за съвети в земеделието ще консултира земеделските стопани за правилата, които следва да спазват относно прилагането на предварителните условия в социалната сфера, свързани с трудовата заетост и здравословни и безопасни условия на труд.

Цялостният контрол за спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности се осъществява от Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" към министъра на труда и социалната политика. Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" осъществява и специализирана контролна дейност по спазването на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба, и на правата и задълженията на страните по служебното правоотношение.

Системата за контрол и санкции ще включва процедура за уведомяване на Разплащателна агенция за специализирана контролна дейност по спазването на законодателството, свързано със социалната условност.

7.5.2 Description on the penalty system for social conditionality

Санкционният механизъм ще бъде въведен от 01 януари 2025 година. Проверките за изпълнение на правилата относно предварителните условия в социалната сфера, съгласно чл.14 от регламента за Стратегическите планове за ОСП, ще бъдат извършвани от Главна инспекция по труда, чрез териториалните си поделения. Предстои подписване на Споразумение между този контролен орган и Държавен фонд „Земеделие“ за осъществяване на контрола на земеделските стопани и обмен на информация между институциите. За прилагане на санкциите ще бъде разработена методика за определяне на степен, тежест и продължителност на нарушенията и определения на тази база процент на санкциите на земеделските стопани, които получават директни плащания.

8 Modernisation: AKIS and digitalisation

8.1 AKIS

8.1 Overall envisaged organisational set-up of the improved AKIS

Системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) в България обединява широк кръг от заинтересовани страни, взаимодействащи активно помежду си с цел повишаване на нивото на образованост и осведоменост на земеделските и горски стопани и отключване и развитие на потенциала за внедряване на иновации в практиката.

Основната цел на AKIS в България ще бъде **да се подобри връзката между науката, съветниците и бизнеса, като се улесни трансфера на научни знания в практиката**.

Развитието на AKIS в България трябва да бъде насочена по-конкретно към:

1)Разпространение на знанията и иновациите, които играят решаваща роля за подпомагане на земеделските стопани и селските общности за посрещане предизвикателствата в настоящия момент и в бъдеще;

2)Институциите, отговорни за политиката в областта на земеделието, фермерите, научните работници, съветниците, земеделските и браншовите асоциации и медиите, които да обединят своите усилия в подкрепа разработване на нови знания и иновативни решения в областта на земеделието;

3)Създаването на благоприятна среда за по-ефективното разпространение и внедряване на иновациите и за по-доброто използване на съществуващите знания за постигане целите на Общата селскостопанска политика;

4)Тясно сътрудничество с Европейското партньорство за иновации за селскостопанска продуктивност и устойчивост (ЕПИ-АГРИ) за подкрепа на интерактивни иновативни проекти на местно и транснационално ниво;

5)Стимулиране, разработване и развитие на иновативни проекти, особено в сферата на дигиталните технологии и разпространение, използване и възможно най-широко приложение на резултатите от тях.

Таблица № 1: Основни участници в AKIS

Категория	Участници в AKIS
Публичен сектор	МЗм (Координационно звено)
	МЗм (Областни служби „Земеделие“ и общински подразделения)
	Специализирани структури към МЗм
Наука	Селскостопанска академия (ССА)
	Българска академия на науките (БАН)
	Висши училища в сферата на селското стопанство
Съветнически услуги	Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ)
	Съветници от частния сектор
Образование и обучение	Висши училища в сферата на селското стопанство
	Центрове за професионално обучение
	Професионални гимназии
Бизнес	Земеделски стопани (вкл. групи/организации на производители)
	Горски стопани
	Предприятия в ХВП
Други	Звено за управление на ОСП мрежа
	Мрежи/хъбове в областта на селското стопанство
	Областно, регионално и национално представителни браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти
	ЮЛНЦ
	Медии
	Доставчици на ресурси

Успешните действия за развитие и укрепване на AKIS, подобряване на нейното функциониране и взаимовръзките между участниците включват следните основни групи:

1. Улесняване разработването и прилагане в практиката на иновации в т.ч. подобряване на интерактивните иновации, както и укрепване на връзките между научните изследвания и практиката

От съществено значение за разработването и създаването на иновации е стимулирането и подпомагането на този процес, както и свободното споделяне на вече съществуващи знания по достъпен начин за всички участници в AKIS на национално и регионално ниво. Съществуващите знания може да се ползват като основа за създаване на иновации.

Стимулирането на интерактивните (системни) иновации е много важно, защото при тях процесът е „отдолу-нагоре“ и съответно те произтичат от практиката и от потребностите на земеделските и горските стопани и преработвателните предприятия. Те се генерират на база на добрите връзки и сътрудничеството между научните организации от една страна и земеделските и горските стопани, преработвателните предприятия и техните организации от друга страна. За улесняване на това сътрудничество важно значение играят и съветническите организации. Иновациите, създадени с интерактивен подход, често предоставят по-целенасочени решения, които са по-лесно приложими, тъй като процесът е благоприятен за ускоряване на въвеждането и приемането на новите идеи.

Стимулирането на процеса може да се осъществи чрез интервенцията за подкрепа за създаването на оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации (Чл. 77

Сътрудничество). По подробна информация е представена в Раздел VI. Описание на начина, по който се предоставя подкрепа за иновации, както е посочено в член 115.

2. Подпомагане на трансфера на знания и иновации, укрепване на всички съветнически услуги в селското стопанство и насърчаване на взаимната им връзка в рамките на AKIS

От съществено значение за трансфера на знания и иновации от науката в практиката е лесното и свободното споделяне на знания по достъпен начин за всички участници в AKIS на национално и регионално ниво, като всички те трябва да бъдат ангажирани в този процес, за да може да се създаде добре структурирана и работеща иновационна система.

Насърчаване на съвместните действия, изграждане на уменията за споделяне и все по-ефективно сътрудничество е ключов елемент от успеха за прилагане на иновациите в практиката. Формалното сътрудничество ще прерасне в ефективно, когато всеки един участник, в зависимост от уменията и експертизата, ще е незаменим в разработката и внедряването на иновациите и прилагането на подходящи земеделски практики. Опитът до момента придобит чрез прилагането на ПРСР 2007 – 2013 г. и ПРСР 2014 – 2020 г., както и от ЕПИ-АГРИ показват, че успехът зависи най-много от активното сътрудничество между научните организации (ССА и земеделските университети), организациите, предоставящи съвети в областта на земеделието и селските райони (НССЗ и други) и браншовите и други неправителствени организации в областта на земеделието.

3. Създаване и поддържане на интерактивна онлайн информационна платформа с база данни за различните участници в AKIS, налични материали и връзки за иновации, научни разработки и други знания в областта на земеделието, горското стопанства и хранително-вкусовата промишленост

За да се осигури възможност за взаимодействие и черпене на информация от единен източник ще бъде разработена Интерактивна онлайн информационна платформа. Платформата ще включва информация чрез регистрация за всички участници в AKIS тяхната насоченост в дейности за трансфер на знания. Ще съдържа база данни и връзки за проекти с българско участие, финансирани по програма Хоризонт 2020 и Хоризонт Европа, както и по ЕПИ-АГРИ в т.ч. създадените платформи и бази данни по проекти NEFERTITI (FarmDemo мрежата) и i2Connect, демонстрационни проекти и др. Ще включва и информация (календар) за предстоящи събития за трансфер на знания и технологии в практиката. Ще включва и част за свързване на участници в AKIS по въпроси от взаимен интерес.

Платформата ще се ползва от земеделските съветници и консултанти основно като база данни и помощно средство за източник на нови контакти и свързаности за трансфер на знания към земеделските и горските стопани. От научните организации и другите иновативни участници за представяне и популяризиране на техни технологични разработки иновации. От фермерите за търсене на знания и материали от техен интерес и информация засъбития, които ги интересуват. Освен това фермерите, които желая да бъдат включени като демонстрационни ферми, за да споделят своя опит и иновативни технологични решения с други фермери ще имат такава секция в платформата. Платформата ще предоставя възможност за интерактивни консултации и комуникация между отделните участници, в т.ч. чрез тематични форуми. НССЗ ще подпомага координационното звено при оперативното администриране и поддържане на платформата.

4. Подкрепа за повишаване на знанията и информираността на земеделските и горските стопани чрез предоставяне на консултации и организиране на курсове за обучения и информационно-обучителни събития в т.ч. демонстрационни събития и събития за обмяна на опит в стопанства

По отношение на семинарите и информационните събития, чрез Техническа помощ, ще бъде подкрепяно организирането и провеждането на съвместни информационни срещи-семинари на НССЗ с университети, научни институти, научно-приложни организации, браншови и други

институции, организации и експерти с цел трансфер на знания и иновации от науката към земеделските стопани. Лектори на събитията, освен експертите от НССЗ, ще бъдат учени и специалисти от научните институти на Селскостопанска академия (ССА), Висши учебни заведения с акредитирани специалности в сферата на селското и горското стопанство, аграрната икономика и ветеринарната медицина, ЮЛНЦ в сферата на селското стопанство/горското стопанство и цифровите/дигиталните технологии, експерти от специализираните структури към МЗм, независими експерти и др.

За да се допринесе в по-голяма степен за повишаването на знанията и информираността на земеделските стопани се предвижда мобилните общински центрове, част от НССЗ, да изиграят основна роля в информиране и мобилизирането на земеделските стопани в малките, отдалечени населени места за възможностите, които предоставя Стратегическия план за реализиране на интерактивни иновации.

За да бъдат създадени условия за ефективна иновативна екосистема е необходимо и укрепване на съществуващите земеделски съветнически услуги под формата на мобилни общински офиси, в които са включени мобилни екипи, осигуряващи възможност за съдействие на фермерите на терен със съвети, консултации, в т.ч. с различни измервателни уреди и др.

Национална служба за съвети в земеделието, посредством 28-те мобилни общински офиси и техните служители, ще участва активно в процеса за привличане на заинтересовани земеделски стопани, които търсят решение за преодоляване на проблеми от практиката в сътрудничество с науката.

За да се мобилизират експертите в мобилните офиси за информиране на местните земеделски общности е предвидена интервенция, в обхвата на чл. 78 „Обмен на знания и разпространение на информация“, а именно „Консултантски услуги и укрепване на консултантския капацитет“.

По този начин, мобилните общински офиси ще спомогнат за ускоряване на потока от знания към земеделските стопани чрез преодоляване на пречките, свързани с достъпване на съответната информация, която ще бъде предоставяна на терен.

5. Подкрепа на прехода към цифровизация в селското стопанство

Земеделието и селските райони ще се променят значително чрез увеличаване използването на съвременните технологии, придружени от интелигентни устройства с автономно поведение и свързаност.

Много фермери може да не са в състояние да бъдат в крак с новите технологии, следователно наличието на безпристрастни консултантски услуги с достатъчно цифрови познания и достъп до данните е много важно, с цел свеждане до минимум на цифровото разделение и по-добро използване на цифровите технологии. Бъдещата роля на консултантските услуги в селското стопанство следва да включва улесняване на иновативните проекти в областта на цифровите технологии, както и подкрепа на фермерите да се ориентират в дигиталния свят.

Стратегия за цифровизация на земеделието и селските райони на Република България и Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г. очертават необходимостта от повишаване на знанията и уменията на земеделските стопани за работа с цифрови технологии.

6. Подкрепа и съдействие за успешното изпълнение на проекти по програма „Хоризонт 2020“ и програма „Хоризонт Европа“

Чрез AKIS ще се цели земеделските стопани и заинтересованите страни да бъдат запознати и с възможностите, които предоставя Хоризонт Европа, както и с успешни проекти, които са реализирани на територията на страната по Хоризонт 2020. Изпълняваните проекти, като ModernAKIS, в които България е партньор чрез НССЗ, ще допринесат за подобряване функционирането на AKIS в страната.

Конкретни задачи и отговорности, на основните участници в AKIS

Министерство на земеделието

Като координационно звено, МЗм ще изпълнява организационни и координационни функции, спомагайки за провеждане на целенасочена информационна кампания, свързана с популяризиране на интервенциите, включени в стратегическия план, ще отговаря за плащания на дейности, подпомагани по линия на техническа помощ, свързани с трансфера на знания и иновации, организирани от участниците в AKIS, в т.ч. ще подпомага НССЗ при провеждане на информационни семинари, конференции, работни групи и др.

Координационното звено ще организира тематични работни групи, на които заинтересованите страни ще се включват в процеса на разработване на схеми и мерки от ОСП. Координационното звено в МЗм ще систематизира и поддържа информацията, която се създава и акумулира от AKIS посредством интерактивната онлайн информационна платформа.

В системата ще се публикува най-актуална информация относно ЕПИ, Хоризонт Европа и други инициативи и подходи, свързани с иновации. Ще бъде създаден регистър на физически лица – експерти участници в AKIS, който непрекъснато ще се актуализира, както и платформа, която да позволи набиране на участници и свързването на различни заинтересовани страни в процеса за разработване и внедряване на иновации. Ще се създаде график на информационните събития, предвидени за провеждане в рамките на AKIS, който ще се актуализира своевременно.

Областни дирекции „Земеделие“ и териториалните им звена

Те ще подпомагат съветническите организации в т.ч. областните и общинските офиси на НССЗ за разпространение на информация и привличане на земеделските стопани на областно и общинско ниво за участие в предстоящи информационни събития и мероприятия, свързани с изпълнение на стратегическия план, в т.ч. различни тематични семинари и уъркшопи. ОД „Земеделие“ ще са ангажирани и в рамките на обучителни курсове и демонстрационни дейности,участия в събития, организирани от НССЗ на регионално и областно ниво, както и ще предоставят на земеделските стопани съдействие във връзка с кандидатстване по отделни интервенции, включени в Стратегическия план и набиране на идеи за разработване на проекти с потенциал за иновации. Служителите на Областни дирекции „Земеделие“ също вземат участие в провежданите семинари, събития, обучения и демонстрации с цел придобиване на знания за интервенциите в Стратегическия план и повишаване на техния капацитет за по-ефективно обслужване на земеделските стопани и разпространение на знания и информация.

Селскостопанска академия (ССА)

ССА посредством изградената мрежа от институти, центрове и опитни станции участва активно в информационни и дискусионни събития, организирани от страна на НССЗ и ОСП мрежа в рамките, на които предлага решения чрез научни способи, на проблеми, идентифицирани в практиката. Структурите на ССА са потенциален основен участник в оперативните групи в рамките на ЕПИ. ССА активно ще публикува научно приложните си разработки, както и ще участва в търсене на технологични решения за решаване на идентифицирани потребности на земеделските стопани.

Структурите на ССА ще подават своевременно информация относно най-актуални разработки, които могат да представляват интерес за земеделските и горски стопани, като тази информация ще бъде публикувана на интерактивната онлайн информационна платформа, поддържана от координационното звено. Учените, част от структурите на ССА, ще бъдат включени в регистъра на информационната платформа, където ще бъдат категоризирани според техните компетенции, опит и интереси.

Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ)

НССЗ е и ще продължи да бъде основен доставчик на съветнически и консултантски услуги на областно и общинско ниво, в т.ч. по отношение на за изготвяне на проектни предложения по интервенции, предвидени в Стратегически план.

Като основна консултантска организация в страната НССЗ, при надграждане на капацитета на

Службата чрез подмярка 2.2, в рамките на периода 2023-2027 г. организацията може да бъде определена като ключов актьор в AKIS, отговорен за организирането и провеждане на тематични работни групи, кръгли маси, конференции, семинари, уъркшопи и др. в рамките на които ще бъдат привличани земеделски стопани, представители на науката, обучаващи и браншови организации и др.

НССЗ активно ще работи за идентифициране на потребности на земеделските стопани от иновативни решения, както и ще съдейства за осъществяване на връзката между тях и научните звена.

Структурата на НССЗ обхваща 27 областни офиси и 28 областни мобилни общински офиси, обхващащи селските райони, в т.ч. планински труднодостъпни райони на страната (отбелязани в жълто във фигура № 1).

Фигура № 1 Структура на НССЗ

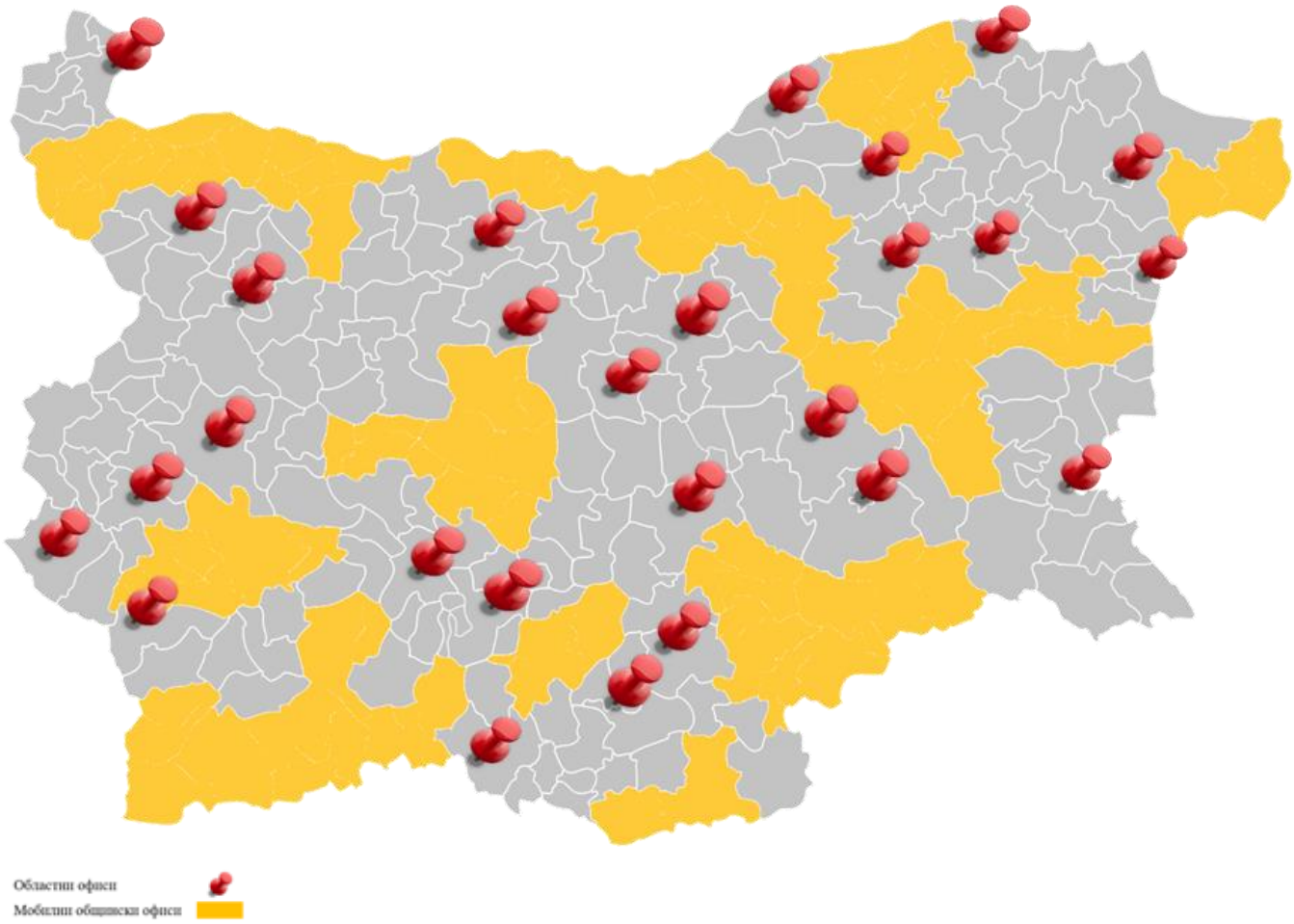

Висши учебни заведения

Техните функции в AKIS ще са насочени към разработване и създаване на иновации и предоставяне на обучения и консултации за земеделски и горски стопани. ВУЗ са основен инкубатор на нови знания чрез техните звена и специалисти, заети с проучване и развитие в областта на селското стопанство и ХВП. Те ще изпълняват функции по внедряване на иновации в земеделските стопанства и в тази връзка се явяват потенциален участник в оперативни групи в рамките на ЕПИ.

Като допустим бенефициент по интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“ (чл. 78 Обмен на знания и разпространение на информация), висшите училища ще имат възможност да предоставят съвети под формата на курсове и семинари за обучение на земеделски и горски стопани и заетите лица в техните стопанства, вкл. в областта на прилагане на цифровите

технологии.

Професионални гимназии в областта на селското и горско стопанство

Техните функции в AKIS са насочени към предоставяне на обучения и консултации за земеделски и горски стопани и заетите лица в техните стопанства. Професионалните гимназии също така ще имат възможност да предоставят демонстрации чрез интервенция „Професионално обучение и придобиване на умения“ (чл. 78 Обмен на знания и разпространение на информация). Преподаватели в гимназиите ще имат възможност да споделят опит и да предоставят съвети на земеделски стопани в рамките на информационни събития, организирани от НССЗ, на общинско и областно ниво.

Юридически лица с нестопанска цел в областта на селското стопанство и горското стопанство, опазване на околната среда и цифровите/дигиталните технологии)

Една от характерните особености на земеделския сектор в България, е развитието на множество неправителствени организации, специализирани в определени области и подсектори, в които оперират техните членове. През последните години, те са се наложили като специфичен канал за информационен обмен в две основни направления:

-разпространение на информация към техните членове за възможностите и изискванията за кандидатстване по схеми и мерки за подпомагане;

-обратна връзка към МЗм за основните нужди и проблеми, пред които земеделските производители са изправени в процеса на развитие на техните стопанства, както и при кандидатстване по схеми и мерки за подпомагане.

Голяма част от съответните ЮЛНЦ провеждат ежегодни семинари за техните членове, на които канят както представители от администрация, така и други участници в AKIS. Тези семинари са се наложи като естествен канал за разпространение на знания и информация, който може да бъде подпомогнат и надграден.

В тази група следва да бъдат присъединени и ЮЛНЦ в областта на информационните технологии. Те ще спомогнат за разпространение на информация за възможностите и предимствата на информационните технологии. С помощта на тези асоциации ще се насърчава изграждането на нови връзки между доставчици на информационни технологии и земеделски производители, както и намирането на нови възможности за приложение на информационните технологии в земеделския сектор, както и ще се адресират необходимостта от придобиване на дигитални умения на земеделските стопани.

ЮЛНЦ, работещи в областта на опазване на околната среда, биоразнообразието и климата също могат да бъдат активни участници в AKIS, особено когато предмет на обсъждане в рамките на провеждани информационни събития или обследване в рамките на реализирани проекти на оперативни групи са теми, насочени към: смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него; устойчивото развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух; защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта.

Центрове за професионално обучение

Те ще изпълняват функции по повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите в селското стопанство за справяне с новите предизвикателства, като справяне с климатични промени, нови екологосъобразни производствени методи, дигитални технологии и иновации.ЦПО ще спомогнат за повишаване на образователното ниво на земеделските стопани чрез предоставяне на обучения за придобиване на удостоверения за професия или част от професия.

Звено за управление на ОСП мрежа

Звеното ще осъществява функции по създаване и заздравяване на връзките между земеделските стопани, браншовите асоциации, администрацията, НССЗ, ВУЗ, професионални гимназии

обучаващи организации, изследователи и други участници в иновациите в областта на земеделието и развитието на селските райони на национално ниво.

Звеното за управление на ОСП мрежата ще насърчава взаимодействието между всички заинтересовани страни в процес на изграждане на знания и ще подпомага внедряване на иновациите. Тези функции ще се осъществяват чрез развита регионална структура на областно или общински ниво, която ще цели да обхване по-голяма част от земеделските стопани чрез изградените връзки на локално ниво и познаване на специфичните канали за разпространение на информация сред местните общности. Обменът на информация и знания ще се базира и на подхода „отдолу-нагоре“ чрез организиране на информационни събития и посещения на стопанства за споделяне на добри практики по заявка от участниците в ОСП мрежата.

Медии

Медиите ще бъдат информирани предварително за предстоящи информационни събития, демонстрационни дейности и др., организирани в рамките на AKIS, за да отразяват своевременно процеса на сътрудничество между отделните заинтересовани страни и възникването на нови идеи и зараждането на нови инициативи, като по този начин чрез различни информационни канали, дейностите в обхвата на AKIS ще достигат до още по-широк кръг от заинтересовани страни.

Специализирани административни структури към МЗм

Участието на експерти със специфични познания от Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), Изпълнителна агенция по горите (ИАГ), Изпълнителна агенция по борба с градушките (ИАБГ), Изпълнителна агенция по лозята и виното (ИАЛВ), Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (ИАСАС), Център за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) и Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството (ИАСРЖ) в информационни събития, провеждани в рамките на AKIS ще бъде възможно чрез тяхното включване в Информационната платформа, в случаите в които е необходимо да бъдат представяни съвети и консултации от експерти с познания в тези сфери, за да се преодолеят предварително пречки и неясноти, при разработването на проекти от страна на заинтересованите страни.

Фигура № 2 Основни участници и взаимовръзки в рамките на AKIS

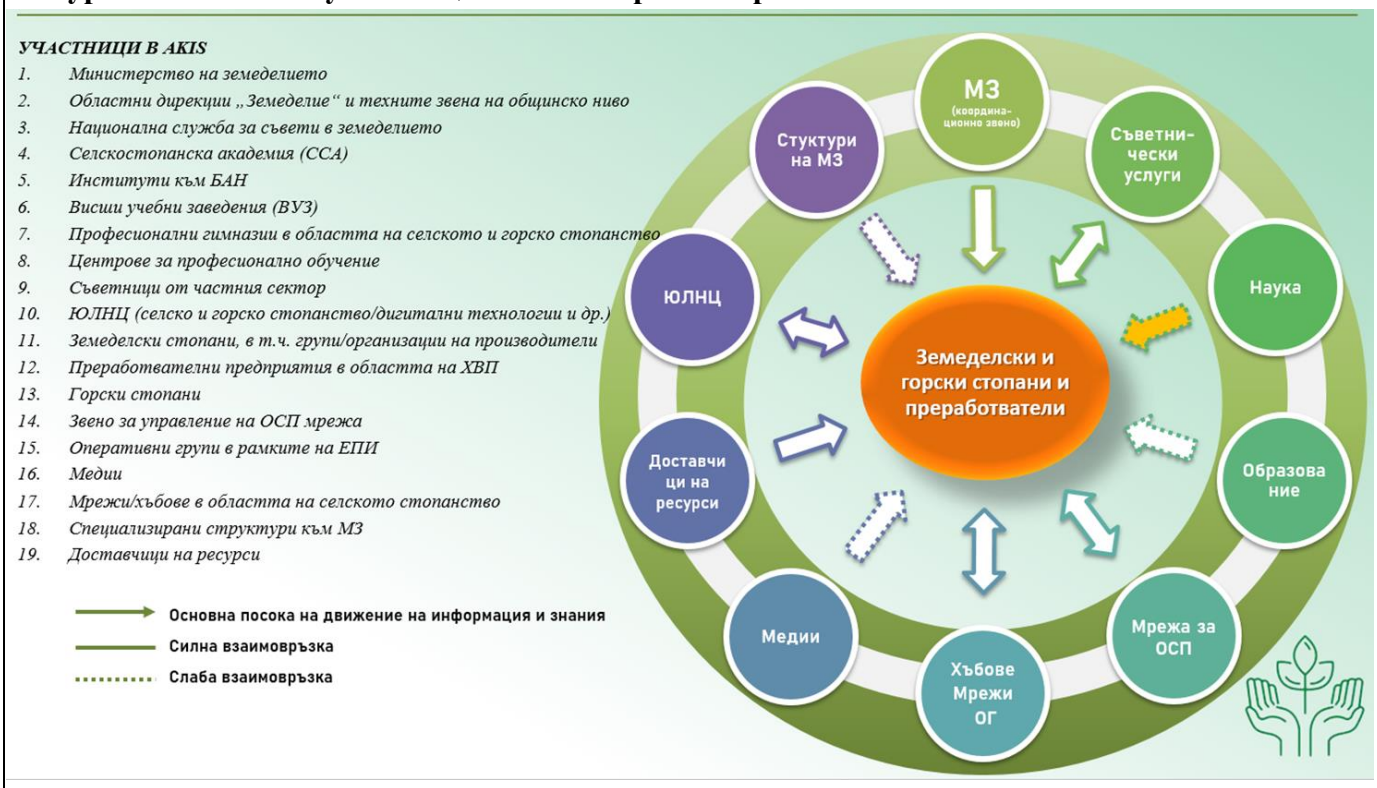

Таблица № 2 Функции и отговорности на основните участници в AKIS

№	Участници	Звена	Координационни функции	Разработване и създаване на иновации	Брокер на иновации	Трансфер на знания чрез:					Финансиране			
						Предоставяне на съвети	Курсове	Семинари	Демонстрационни дейности	Други информационни събития	ЕЗФРСР	НБ	Друго публично финансиране	Частно финансиране
1.	МЗм	Координационно звено	X							X	X			
2.	Национална служба за съвети в земеделието	Централно управление (София)	X		X	X	X	X	X	X	X	X		
		27 областни офиса												
		28 мобилни общински центъра												
3.	Селскостопанска академия	25 научни института		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		13 опитни станции (НПЦ)												
		4 научни центъра												
		Център за обучение												
4.	БАН	42 автономни научни звена		X		X			X			X	X	
5.	Съветници от частния сектор				X	X				X	X			X
6.	Областни дирекции „Земеделие“	28 областни дирекция, общински служби	X			X				X		X		
7.	ЮЛНЦ (селско/горско стопанство, опазване на околната среда, цифрови/дигитални технологии)				X	X		X	X	X	X		X	
8.	Обучаващи организации						X	X	X		X			
9.	ВУЗ			X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
10.	Професионални гимназии						X	X	X		X	X		
11.	Звено за управление на ОСП мрежа									X	X			
12.	Специализирани структури (МЗХГ)									X		X		
13.	Хъбове/мрежи в областта на селско и горско стопанство				X	X		X	X				X	X

8.2 Описание как консултантските услуги, научните изследвания и мрежите по ОСП ще функционират заедно в рамката на системите за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) (член 114, буква а), точка ii)

Ще бъдат подкрепяни следните дейности за развитие и укрепване на връзка между участниците в AKIS:

-В рамките на Националната мрежа за ОСП ще бъде създадена специална тематична работна група за обсъждане и предлагане на действия и инициативи за укрепване на връзките и взаимодействието между съветниците, научните работници и звеното за управление на Националната мрежа за ОСП. Тематичната работна група ще провежда срещи през най-малко 6 месеца;

-Координационното звено на AKIS ще разработимодел на рамково споразумение за сътрудничество между отделните участници в AKIS, в т.ч. научно-изследователските организации и съветническите служби. В модела ще бъдат включени и примерни дейности за сътрудничество. Координационното звено ще съдейства и за провеждане на ежегодни работни форуми (обикновено по време на земеделски изложения и други форуми), в които да участват представители на научно-изследователските организации и съветническите служби с цел провеждане на двустранни срещи между тях за обсъждане на сътрудничеството;

-Преди изготвянето си на ежегодния списък на планираните информационно-обучителни събития за подпомагане на трансфера на знания и технологии към земеделските стопани, НССЗ ще провежда консултации с научните институти, научно-приложни организации и други институции и експерти, които могат да подпомогнат този процес и да предложат подходящи теми за тези събития;

-Звеното за управление на Националната мрежа за ОСП ще разпространява и информация за предстоящи информационно-обучителни събития за подпомагане на трансфера на знания и технологии към земеделските стопани.

8.3 Описание на организацията на всички консултанти в сферата на стопанствата в съответствие с изискванията, посочени в член 15, параграф 2, член 15, параграф 3 и член 15, параграф 4

Национална служба за съвети в земеделието, съветниците от частния сектор и другите организации, предоставящи съвети в областта на земеделието в рамките на AKIS, са един от основните източници на информация за вземане на решения на земеделските производители.

Ефективността и ефикасността на съветническите услуги могат да бъдат повишени най-добре чрез подобряване на техните връзки в рамките на AKIS и чрез по-широко споделяне на знания и иновативни приложения. Съветниците трябва да имат достъп до най-новите знания, като непрекъснато надграждат своите интерактивни и дигитални умения. Ролята им е важна за разпространяване на получените знания и резултати от проекти на своите клиенти и извън тях.

Всички съветници, в т.ч. публични и частни ще бъдат включени в описаната Информационната платформа, която съдържа база данни за различните участници в AKIS, налични материали и връзки за иновации, научни разработки и други знания в областта на земеделието, горското стопанства и хранително-вкусовата промишленост. За всеки един съветник в платформата ще е налична информация за неговото образование, професионален опит, специализация и областите, в които желае да предоставя съвети. За съветническите организации освен горепосочената информация за съветниците, работещи в нея, ще бъде включена и информация за самата организация – нейния опит и извършвани дейности.

Координационното звено за AKIS ще организира ежегодни информационно-обучителни събития за всички съветници (публични и частни) в различни области на земеделието – животновъдство, растениевъдство, аграрна икономика, климатични промени, опазване на околната среда и др. От страна на координационното звено за управление, ще бъда организирани и обучения за нови подходи и умения за предоставяне на съвети. Всички съветници и съветнически организации, получаващи финансова подкрепа по СПЗРЗСР 2023-2027 г. ще бъдат задължени да участват в обучения за подобряване на техните компетенции и знания.

8.4 Description of how innovation support is provided as referred to in Article 114(a)(ii)

За да се насърчат интерактивните иновации, въз основа на подход „отдолу нагоре“, е необходимо да се предприемат действия за търсене и намиране на потенциални партньори, които да обменят активно знания и информация помежду си.

Една от целите на укрепването на AKIS ще бъде улесняване разработването и създаването на иновации в т.ч. подобряване на интерактивните иновации, както и укрепване на връзките между научните изследвания и практиката

От съществено значение за разработването и създаването на иновации е стимулирането и подпомагането на този процес, както и свободното споделяне навече съществуващи знания по достъпен начин за всички участници в AKIS на национално и регионално ниво. Съществуващите знания може да се ползват като основа за създаване на иновации. Интервенцията „Подкрепя за оперативни групи в рамките на ЕПИ“ (чл. 77 Сътрудничество) предвижда възможност за сътрудничество между различни участници, които имат интерес и могат да допринесат за реализиране на проекти с потенциал за иновации в сферата на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.

Интервенцията също така предвижда възможност за кандидатстване на два етапа, в това число първи етап, в рамките на който ще се предоставя подкрепа за проучване на приложимостта на иновативния проект в конкретни географски райони и стопанства, анализ на конкретните производствени методи във връзка с въвеждане на иновативното предложение в практиката и създаване на база данни.

През първи етап е допустимо да се подкрепят и дейности за стимулиране на интерес с цел избор на подходящи стопанства за прилагане на иновативното предложение и евентуално разширение на оперативната група.

Този процес ще бъде подпомогнат чрез провеждане на информационни събития на областно и общинско ниво, както и тематични събития, обединяващи по-голям брой заинтересовани страни, в рамките на които ще бъде осигурена възможност за формулиране на общи проблеми и търсене на решения от полза за по-голям брой земеделски стопани, които да обединят усилия в рамките на оперативни групи.

За да бъде осигурена възможност за трансфер на знания между представителите на науката и практиката и съветниците, като ключови участници в AKIS, чрез Интерактивната онлайн информационна платформа ще бъде създаден регистър на участници в AKIS, притежаващи познания и опит, които могат да бъдат от полза при реализирането на проектите с потенциал за иновации.

Регистърът в платформата ще съдържа информация за учени, преподаватели и експерти в различни сфери, които притежават необходимите познания, като съответните лица ще бъдат разпределени по подходящ начин в категории по теми, специфични направления, сектори и компетенции, така, че заинтересованите страни, желаещи да взаимодействат със съответните лица да намерят контактите им. По този начин чрез платформата ще бъде осигурена възможност за свързване на различни заинтересовани лица, със сходни познания, компетенции, проблеми и идеи. Регистърът ще се актуализира непрекъснато, като ще бъде създаден и подходящ механизъм за верифициране.

Регулярните тематични информационни събития, организирани от Национална мрежа за ОСП, в рамките на които ще бъдат привличани ключови участници в AKIS и заинтересовани земеделски стопани със зараждащи се иновативни идеи също ще бъдат добра предпоставка за улесняване на разработването на иновации.

По този начин, прилагайки териториален и тематичен подход за разпространение на знания и информация, ще се постигне увереност, че възможностите, които предоставя Стратегическия план, ще достигне до възможно най-широк кръг от заинтересовани страни, за да се отключи в максимална степен потенциала за внедряване на иновации в практиката и да се отсеят идеите, които имат най-голям потенциал за успех.

8.5 Стратегия за цифровизация (член 114, буква б)

Стратегията за цифровизация на земеделието и селските райони на Република България, е приета с Решение № 247 на Министерския съвет, от 02.05.2019 г.

Министерството на земеделието поставя цифровата трансформация на българското земеделие като важен фундамент за развитието на съвременното селско стопанство и хранително – преработвателна промишленост не само в нашата страна, но и в Европа.

В Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г., МЗм ще фокусира административен ресурс, който да изгради работещи механизми за развитие на цифровизацията в селските райони и земеделието, като част от заложените приоритети на ЕК в ОСП, както и в редица други стратегически документи, сред които и:

1. Програма в областта на цифровите технологии за Европа („Digital Agenda for Europe“)
2. Стратегия за цифров единен пазар за Европа („Digital Single Market”)

Ускорената цифровизация на българското земеделие и селски райони, включително и на публичната администрация в лицето на Министерство на земеделието, Държавен фонд „Земеделие“, областните и общински дирекции и служби, е необходим процес за намаляване на бюрократичната тежест, оптимизиране на процесите на производство, увеличаване на доходите и добивите на земеделските стопани, постигане на устойчива био-индустрия, поддържане на безопасността на храните в условия на увеличена индустриализация и нови неутвърдени технологии, драстично увеличение на конкурентоспособността и увеличеното търсене на българската продукция на единния Европейски и на световните пазари.

Цифровизацията позволява на аграрната икономика да реализира високия си потенциал и да жъне същите успехи като високо-технологичните сфери на икономиката:

1. увеличаване на продуктивността;
2. добавяне на стойност към продуктите;
3. подобряване на качеството и безопасността, а с това и на доходите и качеството на живот;
4. драстично намаляване на замърсяването до устойчиви нива;

5. гъвкаво и бързо реагиране на пазарни тенденции.

Следенето на условията за развитие на продукцията в реално време, прецизната борба с вредителите, проследяването и оптимизирането на процеса по скъсяване на веригите, балансирането на потреблението, облекчаването на административния товар, прецизното предсказване на етапите в развитието на реколтата – всичко това става възможно с прилагането на най-новите компютърни, роботизирани и „изкуствен интелект“ технологии. Достъпните вече ново поколение сензори, свързани чрез Интернет на Нещата (Internet of things - IoT), прецизната и свързана в Интернет и с геолокация механизация, Blockchain дистрибутирани компютърни платформи, системи за изкуствен интелект, обработващи големи масиви от данни (Big Data) в реално време, роботи, сателитни системи, дронове, повсеместен достъп до информация – това са новите инструменти за развитие на аграрния сектор.

Тези нови и революционни технологии идват от много разнородни научни сфери и трябва да бъдат правилно насочени в посока успешно и високопроизводително българско селско стопанство.

Като част от националните решения, в следствие на които страната ни разработва своя Стратегически план за изпълнение на ОСП, България идентифицира съответните средства от Европейския земеделски фонд за гарантиране на земеделието и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, които да задели за цифровизация на сектор селско стопанство.

Цифровизирането на българското селско стопанство ще служи като основа за развитието и усъвършенстването на дейността на земеделските стопани и на услугите на администрацията към тях, позволявайки на всеки, дори нов фермер, да може да извлече максимална полза от земеделската си дейност.

Процесът ще спомогне и за постигането на конкретни стратегически цели на национално ниво, като те следва да се обвържат с постигането на конкретни резултати, за да се постигне конкретен ефект.

Сред стратегическите цели на цифровизацията са:

1. Повишаване на продуктивността и устойчивостта на земеделското производство;
2. Подобряване на здравето на хората чрез производството на качествена храна;
3. Опазване на околната среда и справяне с предизвикателствата с изменението на климата;
4. Увеличаване и разширяване на присъствието на българските продукти на Единния европейски
5. пазар и на световните пазари;
6. Стимулиране на интереса и привличане на младите хора да развиват земеделие.

Конкретните цели в земеделската дейност, които процесът по цифровизиране се старае да постигне са:

1. Повишаване на доходите на земеделските стопани;
2. Намаляване на производствените разходи;
3. Подобряване на проследимостта и качеството на произведената продукция с оглед търсенето и изискванията на пазара и потребителите;
4. Нови възможности за финансиране.

Конкретните резултати в следствие процеса по цифровизиране очакваме да бъдат:

1. Подобрен достъп до информация;
2. Подобрен достъп до съветнически услуги;
3. Подобрен достъп до пазари и дистрибуция на продукцията;
4. Подобрен достъп до финансиране и намаляване зависимостта от субсидиите по линия на ОСП;
5. Значително ускоряване на административната дейност и намаляване на административния товар;
6. Привличане на високо технологичен капацитет към земеделието;
7. Ефективен контрол над качеството на продукцията;
8. Ефективен контрол над въвеждането на нови култури.

Ефектът от цифровизацията очакваме да се изразява в множество аспекти:

1. По-високи продажни цени за продукцията на земеделските стопани и производство в обем,
2. който да задоволи търсенето;
3. По-добро управление на риска, включително и риска от природни бедствия;
4. По-високи добиви;
5. Намаляване на вредните последици от земеделието върху околната среда;
6. Намаляване на посредниците в агро-хранителната верига и скъсяване на веригата на доставка;
7. По-ефективни канали на дистрибуция на продукцията;
8. Увеличаване на ефикасността и прогнозирането;
9. Намаляване на измамите;
10. Разнообразяване на производството и незначителни разходи;
11. Подобряване на условията на труд на земеделските стопани.

Същевременно цифровите умения на различни нива – административно, управленско, изпълнителско - са изключително важни за развитието на модерно цифрово земеделие и стабилни в икономически план селски райони. Поради тази причина е необходимо влагането на търпение и ресурси в обучение на земеделските стопани и други заинтересовани лица за работа с различни цифрови приложения и инструменти, приложими в дейността им. Ето защо, организирането на обучения е необходимо условие за подобряване на уменията на агросектора в посока цифровизация и повишаване квалификацията на кадрите чрез различни информационни кампании за развитие на практически насочени умения.

Важно е да се отбележи, че цифровите технологии ще започнат да имат възвръщаемост, когато все по-голяма част от земеделците започнат да ги прилагат в дейността си. Те в голяма степен стимулират колективните действия и сътрудничеството, тъй като резултатът от въвеждането им се максимизира при съвместни усилия от страна на по-голяма група хора. Колкото повече земеделски стопани прилагат този вид технологии, толкова по-силен ефект ще има това върху производителността, опазването на околната среда и намаляване на вредните емисии от земеделската дейност и други активности в селските райони.

Разпространението на научните знания и генерирането на нови идеи са съпътстващ елемент при развитието на иновациите и бизнес моделите. Разработването и внедряването на иновативни решения създава конкурентни предимства и е предпоставка за повишаване на качеството и обема на произвежданата продукция, което води след себе си и до увеличение на доходите на земеделските стопани. Ето защо е важно земеделските стопани да имат лесен и устойчив механизъм за връзка с научноизследователската дейност в областта на цифровото земеделие.

Важни допълващи инструменти, които следва да се споменат във връзка с процеса на цифровизация в селското стопанства са разработените от Министерство на образованието и науката - Научна програми „Цифрово животновъдство“ и „Цифрово растениевъдство“ със срок за изпълнение 2024 година.

В програмите е предвидено чрез целенасочени научни и приложни изследвания по отношение на приложението на изкуствения интелект в земеделието да се постигне намаляване на разходите за земеделските стопани, подобряване на управлението на почвите и водите, ограничаване на използването на торове и пестициди, намаляване на емисиите на парникови газове, подобряване на биологичното разнообразие и създаването на по-здравословна околна среда за земеделските стопани и гражданите.

Изпълнението на програмите също така има за цел да гарантира достъп до лесен и гарантиран онлайн достъп до средства, ресурси и инструменти за сътрудничество, да се осигурят високопроизводителни информационни и комуникационни технологии за изчисления, свързване, съхранение на данни, както и да се осигури достъп до виртуални научноизследователски екосистеми и клиентски мрежи.

Annexes

Annex I on the ex-ante evaluation and the strategic environmental assessment (SEA) referred to in Directive 2001/42/EC

1. Summary of ex-ante evaluation process and results

Резюме

I.Цели и предназначение на предварителната (ex-ante) оценка

Предварителната оценка е възложена от страна на Българското министерство на земеделието с цел подобряване на качеството на изготвения стратегически план по ОСП. Оценката се извършва по изпълнение на обществена поръчка с предмет: „Предварителна оценка на Стратегически план по ОСП за периода 2021 - 2027, вкл. стратегическа оценка на околната среда, по обособени позиции, както следва: За обособена позиция 1: Предварителна оценка на Стратегически план по ОСП за периода 2021 – 2027. Възложена е на фирма-оценител Обединение "Проджект Консулт" ДЗЗД от град Шумен.

Предварителната оценка отчита приносът на стратегическия план по ОСП за постигането на специфичните цели, на ОСП; вътрешната и външна съгласуваност на СП по ОСП; съгласуваността на разпределението на бюджетните средства по специфични цели. Предварителната оценка включва преглед на стратегическата екологична оценка, предвид потребностите във връзка със смекчаването на изменението на климата.

II.Процес на изпълнение на стратегическото планиране, вкл. ex-ante оценката

Стратегическият план е структуриран около 9 специфични цели и хоризонталната цел на Общата селскостопанска политика. С цел да бъде подобрено в още по-голяма степен устойчивото развитие на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и селските райони, общите цели на ОСП са насочени към икономическата тъкан на селските райони, устойчивостта и доходите на земеделските стопанства, по-доброто качество на изпълнението в областта на околната среда и климата и укрепената социално-икономическа структура на селските райони. Освен това стимулирането на знанията, иновациите и цифровизацията в селското стопанство и селските райони е междусекторна цел.

Преходът към политика, ориентирана в по-голяма степен към качеството на изпълнението, изисква установяването на стабилна рамка за качеството на изпълнението постигането му, която се основава на набор от общи показатели и ще позволи на ЕК да извършва оценка и да наблюдава качеството на изпълнението качествения аспект на процеса на приложение на политиките.

Съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115, Стратегически планове по ОСП следват следните стъпки на стратегическо планиране:

·България изготвя един стратегически план по ОСП за цялата си територия, като взема предвид своите конституционни и институционални разпоредби.

·Стратегическият план по ОСП обхваща периода от 1 януари 2023 г. до 31 декември 2027 г.

·Изработване на SWOT анализ за настоящото положение в Българското земеделие и селски райони.

·Оценката на потребностите.

·Интервенционна стратегия, в които се поставят количествени целеви стойности и междинни цели с цел постигане на специфичните цели.

·Определят се интервенциите за адресиране на потребностите и постигане на специфичните цели

Подходът за изпълнение на ПО ще използва следната логическа рамка:

·Контекст и свързаност на Стратегическия план на ОСП в цялостната стратегическа рамка на публичното програмиране, включваща общата стратегическа рамка, целите и приоритети на ОСП 2023 – 2027, преглед на научени уроци и направени изводи от прилагане на ОСП в България през предходните периоди.

·Оценка на анализите на текущото състояние на селското стопанство, агроекологията и селските райони, с отчитане на кохерентността, допълняемостта и свързаността на направените анализи,

·Установяване на съгласуваността и релевантността на SWOT анализа, потребностите и приоритизирането.

·Установяване на логическа връзка и степента на реалистичност на предвидените интервенции във

взаимовръзка с идентифицираните потребности и в съгласие с препоръките на ЕК за СП по ОСП.

III.Обхват и елементи на оценката

Оценка на контекста

Оценката на контекста включа преглед на три текущи анализа възложени от МЗм на външни изпълнители, като и трите избрани организации са от областна на науката и висшето образование:

·Анализ на състоянието в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост - изготвен от Института по аграрна икономика съм ССА

·Анализ на състоянието в агроекологията – изготвен от Аграрен Университет- Пловдив

·Анализ на социалното и икономическо развитие на селските райони – изготвен от Университетът по Национално и Световно Стопанство (УНСС)

Избраният през този програмен период подход от страна на Министерство на земеделието (МЗм) не само търси независимост и обективност на анализите, но върви към по-голяма наукоемкост и научно изпълнение, отличаващо се с обхвата на методологията, обработката на данните, извличането на изводите и потвърждаване на обобщаващите тези.

Изготвените анализи бяха разделени по основните вектори и направления, които са формулирани в обхвата на бъдещата ОСП и са обособени по деветте специфични цели и общата хоризонтална цел.

Заключение: Анализите на текущата ситуация в много голяма степен са направени качествено, обективно, надеждно и достатъчно, за да опосредстват стратегическото планиране към извеждане на нуждите и оттам към изграждането на интервенционната логика и система. В анализите са изведени голям брой изводи и заключения, преобладаваща част от тях са приети и потвърдени от заинтересованите страни. Макар SWOT анализите да не следват при някои от анализите външния-експертен подход, твърденията и обобщенията в SWOT матриците са принципно верни и селектирани по-важност.

Известни неудобства възникват по линия на разделянето на анализа на селското стопанство, селските райони и агроекологията на три отделни анализа. Някои гранични теми, като например младите хора в селските райони и младите фермери трудно могат да бъдат ясно демаркирани. Има изводи в отделните анализи, по които няма пълно единодушие от изследователските колективи. Макар тези неща да съществуват, те не променят цялостната много висока оценка за аналитичния етап. При изпълнение на такива комплексни и взаимосвързани задачи е важно да има методика, гарантираща и верифицираща правилността и критериалността по процеса → анализ → SWOT → нужди → приоритети → интервенции → мониторинг. Тази методика трябва да даде възможност тези качествени категории да бъдат транскрибирани по най-добрия и верен начин на следващия етап в процеса. Тази методика трябва да стъпва на дедуктивния подход от общото към частното. Процесът на стратегическо планиране трябва да се децентрализира в по-голяма степен, като се засили ролята и функцията на различните заинтересовани страни, не само като консултативен субект, а и като изработващ.

Препоръка: В бъдеще, когато се прави разделяне на анализите, поради някакви съображения, трябва да се създаде и конвергиращ механизъм, който да изчисти наличието на разлики в стила и аналитичните подходи и изчистване на пресечни изследователски въпроси.

Оценка на SWOT анализите

Настоящата предварителна оценка се опира на логическите връзки между изведените индикатори и формулираните изводи в анализа на състоянието и компонентите на SWOT – анализа (Приложение 1). Следвайки стъпките в процеса на програмиране, ex-ante оценката се фокусира върху приемствеността между анализа на състоянието и SWOT – анализа по отделни специфични цели на новата ОСП и хоризонталната цел на регламента.

Общо заключение за SWOT анализите: Представените десет отделни SWOT анализа структурират конкретни и специфични, съобразно целите, фактори на вътрешната и външната среда. Те произтичат от аналитичната информация, представена в трите анализа на състоянието, изготвени от ИАИ, АУ и УНСС. Елементите по всеки един от SWOT анализите са изключително добре обосновани и подкрепени с аргументирани доводи, логически обвързани с анализите на състоянието. Инструментите на стратегическия анализ се характеризират със широк обхват и

висока степен на изчерпателност, като на места дори са доста обемни. SWOT – анализите се отнасят адекватно към конкретните специфични цели и хоризонталната цел. Компонентите – силни и слаби страни, възможности и заплахи са разпределени правилно. Установени са малки несъответствия. Представените десет инструмента на стратегическия анализ подпомагат във висока степен правилното идентифициране на потребностите. С оглед по-лесното възприемане на компонентите на SWOT – анализа и очертаването на логическите връзки с установените потребности е препоръчително на места те да бъдат опростени и систематизирани в съответствие с порядъка в дефиницията на конкретната цел.

Секторите, обвързани със секторни програми и секторни интервенции, следва да са по-детайлно представени в матриците на SWOT – анализите.

Препоръка: Необходими са малки корекции по отношение правилното разпределение на елементите силни и слаби страни, възможности и заплахи, като в някои случаи въпросът се свежда до коректното и по-ясното им формулиране.

Оценка на идентифицираните потребности

Докладът по Предварителната оценка по тази точка се фокусира върху оценката на вътрешната съгласуваност при SWOT анализа и нуждите. Акцентира се върху кохерентността между отделните потребности по всяка от специфичните цели и по хоризонталната цел на регламента.

Общо заключение за идентифицираните потребности: Идентифицираните потребности произтичат от компонентите на SWOT – анализите по специфични цели. Налична е достатъчна по обем и качество аргументация, определяща техния избор. Установено е значително съответствие между идентифицираните потребности и дефинираните специфични цели и хоризонтална цел на Регламента. Посочените нужди се покриват във висока степен с препоръките на Европейската комисия. На места е необходимо по ясно онагледяване на причинно-следствените връзки между изводите от аналитичната дейност и идентифицираните потребности.

Възможно е някои от формулировките на нуждите да се прецизират, за по-лесно възприемане на логическите връзки между компоненти на SWOT-анализа – потребности – интервенции – постигнати резултати по преследваната цел.

Приоритизация на потребностите: Избраният подход и процедура за приоритизиране на потребностите дават основание да се смята, че съществува обективност и надеждност на получените резултати. Същевременно има недостатъчна последователност при осъществяване на подхода за оценка. Предложената методология, макар да включва елементи и критерии за приоритизиране, трябва да бъде допълнително калибрирана чрез активно включване на заинтересованите страни.

Свързаност на стратегическите планове с общата стратегическа рамка и научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди

За целите на оценката на свързаността на стратегическите планове с цялостната стратегическа рамка на България са анализирани четири категории стратегически документи. На първо място са прегледани приоритетите на европейската стратегическа рамка по отношение на новата ОСП. Като втора стъпка е анализирана и Българската рамкова позиция за бъдещето на ОСП. Разгледани са целите заложени в стратегическите документи на България по отношение на адаптация към климатичните промени и опазването на биологичното разнообразие.

Анализирано е дали са отчетени препоръките и научените уроци от работата в предходните програмни периоди в рамките на ПРСР и ДП, вкл. секторните програми по пчеларство и лозаро-винарство. Разгледани са и резултатите от прилагането на стратегията за горите. Отчетени са и помощните оценки по поръчка на ЕК за ефектите на ОСП в периода 2014-2020 върху водите, почвите и системата за знания и иновации в селското стопанство. Взети са предвид и научените уроци от прилагане на „зелени“ директни плащания по ОСП.

Заключение:По отношение на свързаността със общата стратегическа рамка се наблюдава висока степен на съгласуваност между отделните стратегически планове на България, което е резултат от добра съвместна работа и координация между МЗм и другите отговорни министерства и общини. Позитивен фактор е разработването и използването на секторни и тематични анализи в областта на климата, енергията и биоразнообразието, следвайки изискванията на ЕК.

По научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди основните

идентифицирани слабости са свързани с липсата на индикатори и данни за ефектите от предприетите интервенции. Тази слабост в прилагането на политиката за подкрепа в България ще бъде автоматично преодоляна, поради конкретните изисквания за ефективност в новата ОСП, базирана на резултатите. Въпреки това е важно МЗм и ДФЗ да подготвят мрежата от вътрешните системи за мониторинг, по начин който да облекчи събирането и обработката на данни от заложените индикатори.

Препоръки: Важно е да си отчете възможното взаимодействие на СП по ОСП с други фондове на ЕС и националните фондове. Особено внимание трябва да се отдели на този аспект при интервенциите за укрепване социално-икономическата структура на селските райони, като и в областта на НАТУРА 2000 и водите. Координацията при финансирането на научните изследвания и иновациите по Хоризонт Европа и други инструменти също трябва да намери своето решение.

Важно е да се разшири координационното сътрудничество между МЗм и МОСВ по отношение на интервенциите свързани с климата, водите и биоразнообразието, поради взаимовръзката на целите и специфичната експертиза на МОСВ, вкл. информационните слоеве и бази данни. Особено внимание е необходимо да се обърне на координацията с Рамка за приоритетни действия за Натура 2000. Най-съществените аспекти във връзката между Натура 2000 са свързани с опазването на птиците, ЗВПС, пашуването и поддръжката на пасищата.

IV.Оценка на интервенционната стратегия, цели, индикатори и бюджети

Те следва също да осигуряват и да демонстрират съответствието и целесъобразността на избора, направен от държавите членки, спрямо приоритетите и целите на Съюза. В този контекст стратегическите планове по ОСП следва да включват преглед и обяснение на инструментите, гарантиращи по-справедливо разпределение и по-ефективно и ефикасно насочване на подпомагането на доходите. Поради това е целесъобразно те да включват насочена към постигането на резултати интервенционна стратегия, структурирана на базата на специфичните цели на ОСП, включително количествено определени целеви стойности във връзка с тези цели. За да се позволи осъществяването на мониторинг на годишна основа, е подходящо тези целеви стойности да се основават на показатели за резултатите.

Оценка на интервенционната стратегия, цели, потребности, приоритети

ОСП за съответната държава членка определя интервенционна стратегия, посочена в член 109 от РСП, в които се поставят количествени целеви стойности и междинни цели с цел постигане на специфичните цели.

Стратегията следва логическата и планова последователност, която обхваща анализ на средата, SWOT анализ, извеждане на потребности, приоритизиране на потребностите, интервенции, мониторинг и обратна връзка за промяна и подобрение . При някои от потребностите са посочени и връзките с други стратегически документи. При повечето от потребностите, адресирани с интервенции са посочени избраните индикатори за резултат.

Прави впечатление, че при приоритизирането са избрани критерии, които в голяма степен са външни, с оглед на работата, свършена до момента и не се вземат критерии с оглед на самото състояние на изведената потребност. Всяка потребност освен по външни критерии има и собствено критично състояние и положение, което също е добре да бъде отчетено. Същевременно в процедурата за приоритизиране не става ясно, как и по какъв начин е направено приоритизирането. Независимо от тези открити слабости, до голяма степен процесът на целеполагане, идентифициране на потребностите и приоритизирането е надежден и отговарящ, както на анализа, така и на очакванията от заинтересованите страни.

В общ план документът за Интервенционна стратегия е информативен и всеобхватен, но труден за проследяване. Има потенциал за съкращаване на детайли, които се съдържат в други документи от СП. От друга страна е необходимо да се посочат по-ясно целите на интервенциите, връзката им с потребностите и с предварителните условности. Необходимо е да се подчертае връзката с други стратегически документи и ангажименти, особено по отношение на околната среда, климата, младите земеделски стопани и управлението на риска.

Логика на интервенциите в директните плащания

Логиката на интервенциите е представена в схематичен вид, следвайки примера на стъпка 1: Визуализация на интервенциите, посочен в Ръководството на ЕК. Систематизирането на

интервенциите е извършено на основа Интервенционната стратегия.

Заключение за логиката на директните плащания: Необвързаните и обвързаните с производството интервенции по първи стълб на ОСП могат да предоставят значителен принос за реализирането на поставените специфични и общи цели в СП. Налице са силни синергични връзки с интервенциите по специфични цели. Значително по-слабо се визуализират връзките при взаимодействието на част от директните плащания с потребностите по различни специфични цели.

Препоръки: Необходимо е да се засили връзката между еко схемите и останалите интервенции, както и връзката с механизмите по хоризонталната цел. Трябва да се прецизират и конкретизират индикаторите за резултати и крайни продукти.

Натрупаният опит от предходните години на прилагане на обвързана подкрепа показва, че има значително вариране в нивата на подпомагане на площ и единица животни по различните схеми, което се дължи на определяне на съответните бюджети. За да се избегне това може да се върви към определяне на плащанията на база акуратни, актуални и представителни брутни маржини, отношенията между отделните такива по производства да служат за формиране на единичните плащания по производства и сектори. Това ще облекчи неудобствата от варирането през годините на подпомагането по производства и от големите флуктоации при заявките за подпомагане по отделните схеми.

Заключение за секторните интервенции: Структурата на предложените интервенции в четирите сектора съответства изцяло на общата цел 1 и специфичните цели 2 и 3 от СП. Налице е силна синергична връзка между механизмите на подпомагане и секторните интервенции, както в рамките на една и съща специфична цел, така и в обхвата на двете специфични цели, подчинени на първата цел за интелигентен, устойчив и диверсифициран сектор. По-слаб синергизъм се очаква във връзка с екологичните и хоризонталната цел, като в този случай може да се търсят резерви. На места съществува необходимост от допълване и целенасочване на комплекса от механизми за въздействие по отделни сектори, за да се отговори на реалните потребности на производителите.

Секторните интервенции не трябва да бъдат разглеждани единствено през възможностите и призмата на Оперативните програми. Съществена връзка и надграждаща взаимовръзка трябва да се изгражда и с подпомагането по схемите за обвързана подкрепа. Важна цел на Организациите на производителите трябва да бъде насърчаване и засилване интереса на производителите към включване и участие в такива и застъпване на вертикалния интеграционен модел на сдружаване.

Заключение за интервенциите в областта на развитието на селските райони:Постигната е висока степен на съответствие между интервенциите и изпълнението на целите за достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост и поддържане на биологичното разнообразие, екосистемните услуги и ландшафта. Висока степен на синергизъм се очаква във връзка с изпълнението на екологичните цели и целта за подпомагане на земеделските доходи. Необходимо е да се засили ефекта с интервенциите за научни изследвания, цифровизация и дигитализация на сектора.

Вътрешната и външна съгласуваност

Оценката на вътрешната съгласуваност на интервенционната стратегия е извършена въз основата на следните оценъчни критерии:

·Наличие на синергии между различните интервенции, свързани с една и съща специфична цел

·Има ли противоречия между интервенциите, свързани с една и съща специфична цел?

·Съществуват ли синергии между интервенциите, свързани с различни специфични цели?

·Има противоречия между интервенциите, свързани с различни специфични цели?

·Адекватно ли са смекчени / компенсирани противоречията?

Заключение по отношение на вътрешната съгласуваност: Предложената рамка на интервенционни мерки и схеми на Стратегическия план показва добро ниво на допълняемост, с отсъствие на междуцелеви противоречия, с висока застъпеност на някои от ключовите елементи на ОСП, свързани с дигитализацията и иновациите, като хоризонтален стълб, но със забелязани известни резерви за повишаване на синергията. Тези резерви могат да бъдат открити в концептуализирането на директните плащания, които освен като инструмент за подкрепа на доходите трябва да спомагат в много по-голяма степен за повишаване на конкурентоспособността и то не само по линия на обвързаните плащания. Екосхемите, които основно се предвижда да бъдат

използвани при СЦ 5 и 6, трябва да намерят по-широко приложение. Предвиденият основен механизъм за компенсиране на повишаващите се изисквания към селското стопанство с оглед и на „Зелената” сделка и на повишените екологични цели на ОСП могат да бъдат надградени с активни механизми на стимулиране за започване на трансформация в отрасъла, отразявайки бъдещите очаквания и перспективи.

Съгласно препоръките на ЕК , различни политики на ЕС могат да оказват подкрепа и да играят важна роля в селските райони в допълнение към ОСП, включително регионалната, кохезионната и социалната политика и редица други политики на ЕС, например тези в областта на енергетиката, транспорта, свързаността, околната среда или климата.

В препоръките към държавите членки Комисията подчертава как други фондове на ЕС могат да допринесат за по-нататъшното развитие на селските райони. Налице е необходимост от по-силно взаимодействие с други фондове в това отношение.

Освен това фондът NextGeneration EU поставя специален акцент върху цифровия преход, който е част от плана на ЕС за възстановяване. Това ще бъде важно за постигането на целта за 100 % достъп до бърз широколентов интернет в селските райони до 2025 г.

Заключение по отношение на външната съгласуваност: Има ясна демаркация между отделните програми и фондове относно финансирането на интервенции свързани със земеделието и селските райони. Допълняемостта също е ясно разписана по тематичен и географски принцип. В работните групи по другите програми има включени представители на МЗм и ДВЗ, което спомага координацията.

Препоръки: В интервенционната стратегия да се опишат взаимодействията с другите програми и фондове като цяло. В интервенциите от СП по ОСП свързани с образование, наука и трансфер на знания трябва да се опишат взаимодействията с програмите по човешки ресурси и образование (Хоризонт Европа, ПО ПРЧР).

Оценка на съответствието между индикатори за продукти, резултати и цели и интервенции

Оценката на съответствието е изведена съобразно разпоредбите, посочени в Приложение I „Показатели за въздействието, резултатите, крайния продукт и контекста, съгласно чл. 7“ от Регламент 2021/2115. Според чл. 7, т. 1 от Регламента, постигането на общите и специфични цели на ОСП се оценява въз основа на общи показатели, свързани с крайния продукт, резултатите, въздействието и контекста, определени в Приложение I. Показателите за крайния продукт се отнасят до крайните продукти, постигнати посредством подпомогнатите интервенции. Показателите за резултатите са обвързани със съответните специфични цели, посочени в чл. 6 от Регламент 2021/2115 и са предназначени за определяне на количествени междинни и целеви стойности във връзка с оценката на напредъка по постигане на целите в стратегическите планове по ОСП.

Заключение: Резултатите от извършената оценка показват наличие на съответствие между индикаторите за краен продукт и интервенциите и между индикаторите за резултат и специфичните цели, съгласно разпоредбите от Приложение I от Регламент 2021/2115, в преобладаващата част от случаите.

По отношение на индикаторите за краен продукт е установено съответствие с интервенциите при директните плащания и секторните интервенции. Липса на индикатори за краен продукт се наблюдава при единадесет от интервенциите в развитието на селските райони. Показателите следва да се попълнят коректно във фишовете на интервенциите.

Несъответствие между индикатор за краен продукт и интервенция се наблюдава при три интервенции за развитие на селските райони. Информацията следва да се коригира във фишовете на механизмите за подкрепа, съобразнодопустимите показатели, посочени в Приложение I от Регламент 2021/2115.

При индикаторите за резултат е установено пълно съответствие със специфичните цели по отношение на директните плащания. Несъответстващи на целите индикатори за резултат се откриват при секторните интервенции „Инвестиции в лозаро-винарския сектор“ и „Инвестиции в екологични съоръжения“, както и при интервенцията в селските райони „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“. Необходимо е да се попълнят коректните показатели във фишовете на интервенциите.

Липсващи индикатори за резултат са установени при пет от интервенциите в селските райони, като това следва да се коригира на основа посочените в Приложение I от Регламент 2021/2115.

Съгласуваността на разпределението на бюджетните средства с заложените цели

Предложеният индикативен бюджет на Стратегическия план е разделен в три основни финансови линии – интервенции по директни плащания, секторни интервенции и интервенции за развитие на селските райони. Представеният бюджетен план включва основните източници на финансиране, които са Европейския фонд за гарантиране на земеделието, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и национално публично финансиране. Съгласно Регламент (ЕС) 2005/2115, чл. 117, параграф 2 оценката на СП трябва да включва адресирането на целите, приоритетите, интервенциите, бюджетното разпределение и целевите индикатори, които трябва да посрещнат, както специфичните цели на ОСП на ЕС, така и националните задачи и особености. В съответствие с регулаторната рамка за изготвянето на Стратегическия план и специално чл. 139, параграф 3, Ex-ante оценката трябва да оцени консистентността на предложеното бюджетно разпределение със специфичните цели посочени в чл. 6, параграфи 1 и 2.

Настоящата предварителна оценка дава отговор на следните въпроси:

·Обобщение на индикативния бюджет на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на България за периода 2023-2027 г.

·Връзка между индикативния бюджет със специфичните цели и способността на бюджетното разпределение да посрещне определените задачи

·Съответствие и обезпеченост на предложения бюджет с нуждите от SWOT анализа и изведеното приоритизиране

Заключение: От формална гледна точка предложеният бюджет напълно съответства на критериите и ограниченията, които са заложени в законодателството. Всички параметри за минимални и максимални прагове на заделяне на финансов ресурс по интервенциите, схемите и основните принципи и стратегически цели са изпълнени и отчетени. Бюджетът е балансиран спрямо изискуемото секторното разпределение, така и от гледна точка на различните цели, свързани с екология, доходи, инвестиции, селски райони и т.н. Предложеният бюджетен план до голяма степен се придържа към опита и прилаганата интервенционна рамка, която действа и в изминалия програмен период на ОСП 2014-2020 година. Това е основание да се вярва, че риска от проблеми при изпълнение на бюджетния план е сравнително нисък.

Положително е че бюджетът предвижда конкретни интервенции и схеми свързани с опазване на околната среда и смекчаване последствията от климатичните промени. За разлика от зелените плащания, в програмния период 2014-2020 г, въвеждането на конкретни екосхеми и агроекоологични интервенции е предвижда детайлно разписани дейности и задължения, което предпоставя постигане на по-значими и измерими резултати.

Положително може да бъде оценено и цялостното увеличение на средствата за публична подкрепа на земеделието и селските райони в сравнение с последните два програмни периода, което е необходимо, за да продължи помощта за повишаване на устойчивостта и за постигане на новите предизвикателства, за една по-екологична и иновативна ОСП.

Предложеният бюджет е разработен единствено по вертикала и по линия на интервенционната рамка. За да се направи цялостна и пълна оценка е необходимо да се визуализира концепцията за това, как този бюджет подкрепя и се разпределя по специфичните цели разписани в законодателството на ОСП 2023-2027 и по изведените приоритети.

По-пълната оценка за съответствието и обезпечеността на бюджетната рамка може да се направи като се приложат и основните индикатори и целеви параметри, които се планират да бъдат постигнати по отношение на резултат, произведение и въздействие. Предложеният бюджет може само да помогне в тази посока, като очакванията за постигнати резултати трябва да кореспондира с финансовото разпределение и с цялостната стратегическа рамка за надграждане и подобрение.

V.Оценка на други аспекти от стратегическия план по ОСП

Оценка на планираните мерки за намаляване на административната тежест

Съгласно Регламента за СП е направена оценка на мерките, планирани за намаляване на

административната тежест за земеделските производители и други бенефициенти на стратегическия план на ОСП. Разгледани са системите да управление, мониторинг и контрол на СП по ОСП. Разгледани са обясненията за това как интервенциите и елементите, общи за няколко интервенции, допринасят за опростяване за крайните бенефициенти и намаляват административната тежест.

Заключение: В СП по ОСП са предвидени всички елементи от системите за контрол, мониторинг и координация, предвидени във Регламента за стратегическите планове. Декларирани са намерения за свързване но отделните системи във единна електронна система. Основаната мярка за намаляване на административната тежест при мониторинга на земеделските парцели е замяна на „Проверките на място“ със използването на сателитни технологии и гео-пространствено заявление от страна на бенефициентите. Ще бъде въведена и „светофарна“ система за избор на парцели, подлежащи на „проверки на място“, което да намали натовареността на служителите на Разплащателната агенция и частично да облекчи бенефициентите.

Липсва обаче ясно и последователно описаните на отделните системи, със включени определения, свързаност и съвместимост, отговорни страни.

Предвидени са мерки за намаляване на административната тежест, но те са само на концептуално ниво, което трябва да бъде доработено до конкретни елементи, адресати, и инструменти.

Оценка на включването на заинтересованите страни

Съгласно препоръките на ЕК[1] целящи увеличаване на съществуващите знания, опит и гледни точки при проектирането и изпълнението на бъдещата ОСП е важно новите стратегически планове по ОСП да бъдат изготвени съгласно принципа на партньорство. Участието на всички съответни публични организации (включително компетентните регионални и местни органи), икономически и социални партньори, както и на съответните организации на гражданското общество, е необходимо на всички подготвителни етапи

Критериите за оценка на прозрачността и приобщаването са следните:

·Наличие на стратегия за комуникация по СП;

·Избор и актуализация на официални канали за комуникация;

·Публикуване и актуализиране на пътна карта на процеса;

·Създаване на ясни писмени работни процедури;

·Прозрачни и ефективни консултативни срещи;

·Стимулиране участие на учени, гражданско общество и НПО;

Заключение: МЗм е приложило в достатъчна степен принципите на прозрачност и включване в процеса на изработване на СП по ОСП. Премахнати са административните пречки пред заинтересованите организации за участват в процеса. Създадени са условия за участие на представители на науката, НПО и гражданските организации. Всички становища и предложения са споделени на електронната страницата на МЗм. Това дава възможност на активните участници да се запознаят в детайл с елементите на СП по ОСП.

Въпреки това потокът на информация е обемен, фрагментиран и твърде специализиран. Дискусиите се водят основно на процедурно равнище, без да се прави ясна връзка между цели и търсени резултати. Липсват предпоставки за конструктивен диалог с по-широката общественост, тъй като не се поставят дилеми или дискутират открито обществено значими проблеми.

Препоръчително е в процеса по финализиране и изпълнение на СП по ОСП да се структурира дискусията за различните групи заинтересовани страни. Ще е удачно са се обособи секция новини в специализирания портал ОСП 2021 – 2027, както и в мобилното приложение, където да се публикува актуална информация за СП по ОСП.

Оценка на заданието на Доклада за екологична оценка

Оценката на заданието за Доклада по СЕО се извършва съгласно член 139, т. 4 от Регламента (ЕС) 2021/2115 за СП по ОСП.

Заданието на Докладът за стратегическа екологична оценка на Стратегическият план по ОСП е изготвено съгласно ДИРЕКТИВА 2001/42/ЕО. Целта на директивата е да предостави високо равнище на защита на околната среда и да допринесе за интегрирането на екологичните

съображения в подготовката и приемането на планове и програми. С оглед гарантиране на устойчиво планиране се извършва екологична оценка на определени планове и програми, които е вероятно да имат съществени последици върху околната среда.

Оценката на заданието е извършена по следните показатели:

·Въздействие върху биоразнообразието, почвите, водите, въздуха и климата

·Въздействие върху населението, човешкото здраве, историческото наследство, ландшафта

·Връзката с други планове и програми

·Европейските и национални цели по отношение на околната среда

·Компенсаторни мерки

·Системи за мониторинг

·Въвличане и диалог със заинтересованите страни

Заключение:Оценката на Заданието по СЕО показва задълбочено познаване на елементите на екологичната оценка, като и на законовата и методическа рамка за извършването им. Посочен е изчерпателно описание на законовата рамка, директивата, докладите и конвенциите свързани с оценката. Описани са подробно източниците на информация е включен екстракт от наличните бази данни по околна среда, биоразнообразие, демография, здрави, културно-исторически обекти.

Препоръчително и да се търси по-голяма степен на релевантност и същественост в елементите и характеристиките на екологичната оценката по отношение на изпълнението на СП по ОСП.

VI.Заключение на предварителната оценка на стратегическия план

Процесът по изготвяне на Стратегическия план по ОСП на България беше белязан от политическа нестабилност в страната, придружена от COVID-19 криза и забавяне на преговорите на европейско ниво. Паралелното изготвяне на други стратегически документи и планове (кохезионни, екологични и други) също се забави и затрудни координацията и демаркацията. Трябва да се отбележи, че този програмен период се характеризира със значителни новости, с подчертана тенденция на европейската политика към повишаване на устойчивостта и екологичните ползи от селскостопанската дейност, с промяна в стратегическия подход. Това е подкрепено и с въвеждането и разработването на Плана за възстановяване и устойчивост, който ще се прилага паралелно със СП, което налага допълнителни усилия за постигане на взаимосвързаност и допълняемост.

Въпреки гореспоменатите трудности и промените в ръководството, МЗм успя за изпълни всички задължителни стъпки на стратегическо планиране, предвидени в Регламента по СП. Натрупа се, обаче, значително закъснение и нарушения в логическата последователност, което не позволи срокът за подаване на СП по ОСП до края на 2021 да бъде спазен и се очаква закъснение от поне 2 месеца.

Обсъждането на елементите от плана – SWOT, потребности, инвестиционна стратегия, интервенции и други, беше максимално прозрачен и отворен за участие от заинтересованите страни. Същевременно остава усещането, че в диалога не са обхванати всички заинтересовани страни и най-вече, че липсва цялостна включеност и интегрираност на заинтересованите страни. Заинтересованите страни участват и биват информирани на тематичните работни групи, но тези работни групи не са постоянно действащи и представителите на заинтересованите страни не участват в текущата работа. Поради това се наблюдаваше значителна степен на фрагментация в дискусиите, като се загуби цялостната визия за стратегическа логика.

В заключение: СП по ОСП отговоря във висока степен на европейските изисквания, нуждите на сектора и стратегическите цели на страната. Въпреки, че процесът на съгласуване и обхващане не е така отворен към всички заинтересовани страни, определено е проведен диалог със заинтересованите страни и са отчетени бележките и има съобразяване с различните мнения от браншовите организации, гражданските организации и останалите министерства и институции.

Изпълнени са европейските очаквания за инвестиции в:

●повишаване на качествената заетост, растежа и инвестициите;

●използване на потенциала на енергийния съюз, на кръговата икономика и биоикономиката, укрепвайки грижите за околната среда, превъзмогвайки изменението на климата и

приспособявайки се към него;

- извеждане на научните изследвания и иновациите извън лабораториите и отвеждането им в полето и на пазарите;
- пълно свързване на земеделските стопани и селските области с цифровата икономика;

Като основни слабости на плана могат да бъдат посочени неговата фрагментираност, обусловена от липсата на цялостна национална визия за бъдещето на сектора и последователен наратив на връзката между отделните елементи.

Докладът по предварителната оценка е изработван в условията на динамична среда и постоянни промени в контекста, и при работа с обемни документи и неокончателни варианти на елементите от СП на ОСП. В процеса на стратегическо планиране МЗм безспорно търсеше прозрачния и открит диалог, но се затрудни с графика при подаването на материалите и структурирането на целите, задачите и очакванията от оценката. Наложиха се няколко цялостни ревизии на рамката на оценката и докладването. В резултат, докладът по предварителната оценка изисква постоянно осъвременяване и допълване, като все още има празноти и неточности.

[1] Препоръки към държавите членки по отношение на техните стратегически планове по Общата селскостопанска политика, Брюксел, 18.12.2020 г. COM(2020) 846 final

2. Recommendations of the ex-ante evaluation and SEA and how they have been addressed

Title / Reference	Category of recommendation	Дата	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
Съгласуваността на разпределението на бюджетните средства с заложените цели	Allocation of budgetary resources	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Оценка на идентифицираните потребности, включително SWOT	SWOT analysis, needs assessment	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Логика на интервенциите по Глава четвърта „Видове интервенции в областта на развитието на селските райони“ от Регламента за СП (чл. 69-72)	Intervention logic/contribution to objectives	24-02-2022								X		
Оценка на заданието на Доклада за екологична оценка	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Свързаност на стратегическите планове с общата стратегическа рамка и научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Вътрешната и външна съгласуваност	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Анализ на социалното и икономическо развитие на селските райони	Other	24-02-2022								X		
Оценка на други аспекти от стратегическия план по ОСП	Measures to reduce the administrative burden	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Стратегическа оценка на околната среда на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г.	SEA specific recommendations	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Анализ на състоянието в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост и анализ на състоянието в агроекологията	Other	24-02-2022				X	X	X				
Оценка на идентифицираните потребности	Intervention logic/contribution to objectives	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Оценка на свързаността на стратегическите планове със общата стратегическа рамка и научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Анализ на структурата на земеделските стопанства	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X		X	
Оценка на научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Оценка на въздействието на ОСП върху водите (Докла EEIG Alliance Environment, ноември – 2019)	Other	24-02-2022					X					
Логика на интервенциите в директните плащания	Intervention logic/contribution to objectives	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X		X	
Логика на секторните интервенции	Other	24-	X	X	X	X	X	X	X	X		

Title / Reference	Category of recommendation	Дата	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
		02-2022										
Външна съгласуваност на СПРЗСР	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Логика на интервенциите в директните плащания	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X		X	
Оценка на SWOT анализите	SWOT analysis, needs assessment	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Оценка на идентифицираните потребности, включително SWOT	SWOT analysis, needs assessment	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Оценка на въздействието на ОСП върху системата за знания и иновации в селското стопанство (Доклад от ADE S.A., CCRI и OIR, октомври 2020 г.)	Other	24-02-2022		X								X
Вътрешната и външна съгласуваност на предложения стратегически план по ОСП	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Оценка на процеса и методологията за приоритизиране на потребностите	Other	24-02-2022	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Съгласуваността на разпределението на бюджетните средства с заложените цели - Описание

Препоръки и предложения, които могат да бъдат посочени по отношение на предложения индикативен бюджет са:

- Бюджетният план е направен по интервенционна вертикала и е добре да бъде показано и разгърнатото разпределение по цели и приоритети, което да позволи, както по-доброто илюстриране на бюджетния замисъл, така и да се даде възможност за допълнително прецизиране и преработване, ако такова се налага;
- Финансовият бюджет включва общо 99 различни интервенции, обособени в 3 основни интервенционни линии, което от една страна показва, че това може да затрудни и усложни самото прилагане на СП, а от финансовото разпределение се вижда, че определени интервенции са с много малък финансов ресурс, което поставя въпроса дали не може да се търси допълнително консолидиране на интервенциите;
- Включването на множество отделни схеми по линия на обвързаната подкрепа със собствени бюджети може да се превърне в загуба на гъвкавост за управление и реагиране на променящата се среда, като бюджетите трябва да бъдат съобразен, както с текущото развитие на отделните производства, така и с конкретните пазарни условия.

Съгласуваността на разпределението на бюджетните средства с заложените цели - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на идентифицираните потребности, включително SWOT - Описание

Препоръки:

Заключения и препоръки, включително за последващи действия и дискусии

Процесът по изработване на Стратегическия план по ОСП в България е комплексен и не-лек процес, който подлага инструкциите на предизвикателства, свързани със събирането и предоставянето на данни, постигането на консенсусни предложения в съответствие с европейските, националните и секторните цели и приоритети.

Посредством широката база на консултации и дискусии, процесът протича преобладаващо прозрачно и консенсусно, като успява да мобилизира заинтересованите страни да дават становища и препоръки.

По отношение на анализите на текущата ситуация Анализите в много голяма степен са направени качествено, обективно, надеждно и достатъчно, за да опосредстват стратегическото планиране към извеждане на нуждите и от там към изграждането на интервенционната логика и система. В анализите са изведени голям брой изводи и заключения, преобладаваща част от тях са приети и потвърдени от заинтересованите страни. Макар анализите да не следват при някои от анализите външния-експертен подход, твърденията и обобщенията в SWOT матриците са принципно верни и селектирани по-важност.

Известни неудобства възникват по линия на разделянето на анализа на селското стопанство, селските райони и агроекологията на три отделни анализа. Някои гранични теми, като например младите хора в селските райони и младите фермери трудно могат да бъдат ясно демаркирани. Има изводи в отделните анализи, по които няма пълно единодушие от изследователските колективи. Макар несъвършенства да присъстват, те не променят цялостната много висока оценка за аналитичния етап. При изпълнение на такива комплексни и взаимосвързани задачи е важно да има методика, гарантираща и верифицираща правилността и критериалността по процеса → анализ → SWOT → нужди → приоритети → интервенции → наблюдение. Процесът на стратегическо планиране трябва да се децентрализира в по-голяма степен, като се засили ролята и функцията на различните заинтересовани страни, не само като консултативен субект, а и като изработващ.

По отношение на SWOT анализите Представените десет отделни SWOT анализа структурират конкретни и специфични, фактори на вътрешната и външната среда. Те произтичат от аналитичната информация, представена в трите анализа на състоянието, изготвени от ИАИ, АУ и УНСС. Елементите по всеки един от SWOT анализите са изключително добре обосновани и подкрепени с аргументирани доводи, логически обвързани с анализите на състоянието. Инструментите на стратегическия анализ се характеризират със широк обхват и висока степен на изчерпателност, като на места дори са твърде детайлни. SWOT – анализите се отнасят адекватно към конкретните специфични цели и хоризонталната цел. Компонентите – силни и слаби страни, възможности и заплахи са разпределени правилно. Установени са малки несъответствия, които следва да бъдат отстранени без това да доведе до съществено изменение на основната рамка за извеждане на потребностите.

Представените десет инструмента на стратегическия анализ подпомагат във висока степен правилното идентифициране на потребностите. С оглед по лесното възприемане на компонентите на SWOT – анализа и очертаването на логическите връзки с установените нужди е препоръчително на места те да бъдат опростени и систематизирани в съответствие с порядъка в дефиницията на конкретната цел.

Секторите, обвързани със секторни програми и секторни интервенции следва да са по-детайлно представени в матриците на SWOT – анализите.

Необходими са малки корекции по отношение правилното разпределение на елементите силни и слаби страни, възможности и заплахи, като в някои случаи въпросът се свежда до коректното и по-ясното им формулиране.

По отношение на потребностите Очертаните потребности в голямата си част произтичат от компонентите на SWOT – анализите по специфични цели. Налична е достатъчна по обем и качество аргументация, определяща техния избор. Установено е значително съответствие между идентифицираните потребности и дефинираните специфични цели и хоризонтална цел на Регламента. Посочените нужди се покриват във висока степен с препоръките на Европейската

Оценка на идентифицираните потребности, включително SWOT - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Логика на интервенциите по Глава четвърта „Видове интервенции в областта на развитието на селските райони“ от Регламента за СП (чл. 69-72) - Описание

Препоръки:

Оценка на интервенциите в областта на развитието на селските райони		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Съответствие с целите	Интервенциите в райони с природни и други специфични ограничения и плащанията за земеделски земи в зони от Натура 2000 съответстват до голяма степен на Ц1 за развитие на устойчив сектор и СЦ1 – подпомагане на достатъчно надеждни земеделски доходи и устойчивост. Подпомагането за биологично производство съответства на СЦ 6 за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта по Ц2 – Грижа за околната среда и действия, свързани с климата.	Описанието на интервенциите, посочено в трите фиша, посочва единствено специфичните цели, но не и потребностите към които се адресират интервенциите. С цел постигане на по-голяма яснота при очертаване на интервенционната логика е необходимо това да бъде допълнено. Във фиша на интервенция „Биологично производство“ са изброени СЦ4, СЦ5, СЦ6 и СЦ9 без да са конкретизирани потребностите. Пряката връзка, произтичаща от предоставените до този момент документи от МЗм е със СЦ9, докато връзката с останалите специфични цели е косвена.
Съответствие с идентифицираните потребности	Интервенциите за плащания в райони с природни и други специфични ограничения и плащанията за земеделски земи в Натура 2000 са адресирани конкретно по потребност 4 – Укрепване на жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения по СЦ1. Плащанията за биологично производство съответстват на Потребност 5 - Насърчаване на практиките за биологично земеделие по СЦ6.	Във фишовете на трите интервенции следва да се отбележат конкретните потребности, на които те са подчинени, с оглед цялостната оценка на интервенционната стратегия и преките и косвени връзки между отделните интервенции. Тъй като в описанието на интервенция „Биологично земеделие“ като цели, за които се допринася са посочени СЦ4, СЦ5, СЦ6 и СЦ9, трябва да се допълнят и конкретните потребности по всяка от тях, за да е ясна интервенционната

Логика на интервенциите по Глава четвърта „Видове интервенции в областта на развитието на селските райони“ от Регламента за СП (чл. 69-72) - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на заданието на Доклада за екологична оценка - Описание

Оценка на заданието на стратегическата екологична оценка		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Въздействие върху биоразнообразието, почвите, водите, въздуха и климата	Заданието описва изчерпателно елементите и характеристиките набиоразнообразието, почвите, водите, въздуха и климата. Връзката между СП по ОСП е описана и потенциалните въздействия са подчертани.	Да се ограничи описанието на елементите до **релевантните** аспекти на текущото състояние на околната среда и вероятната му еволюция без изпълнението на плана
Въздействие върху населението, човешкото здраве, историческото наследство, ландшафта	Заданието описва изчерпателно елементите и характеристиките на човешкото здраве, историческото наследство и ландшафта в България	**Фокус** само върху свързаните и съществените елементи и въздействия
Връзката с други планове и програми	Свързаните планове и програми са изчерпателно идентифицирани и описани	
Европейските и национални цели по отношение на околната среда	Европейските и национални цели са изчерпателно описани	В оценката да се включат препоръките на ЕК по СП свързани с околната среда.
Компенсаторни мерки	В съдържанието на зданието не са включени компенсаторните мерки по СП	ДЕО да включи анализа на въздействието и адекватността на компенсаторните мерки по СП
Системи за мониторинг	В съдържанието на зданието липсва плана за мониторинг	Да се включи в ДЕО описание на предвидените мерки относно мониторинга
Въвличане и диалог със заинтересованите страни	Заданието включва анализ на заинтересованите страни, като и предвижда въвличането им в оценката и препоръките от оценката	
Обобщена оценка на заданието на Доклада по СЕО	Заданието е подробно и всеобхватно. Интегрирани са всички аспекти по ДИРЕКТИВА 2001/42/ЕО.	При изготвянето на ДЕО: Да се търси **релевантност и същественост** в елементите и характеристиките по оценката.

Оценка на заданието на Доклада за екологична оценка - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Свързаност на стратегическите планове с общата стратегическа рамка и научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди - Описание

Препоръки: Важно е да си отчете възможното взаимодействие на СПРЗСР с други фондове на ЕС и националните фондове. Особено внимание трябва да се отдели на този аспект при интервенциите за укрепване социално-икономическата структура на селските райони, като и в областта на НАТУРА 2000 и водите. Координацията при финансирането на научните изследвания и иновациите по Хоризонт Европа и други инструменти също трябва да намери своето решение.

Важно е да се разшири координационното сътрудничество между МЗм и МОСВ по отношение на интервенциите свързани с климата, водите и биоразнообразието, поради взаимовръзката на целите и специфичната експертиза на МОСВ, вкл. информационните слоеве и бази данни. Особено внимание е необходимо да се обърне на координацията с Рамка за приоритетни действия за Натура 2000. Най-съществените аспекти във връзката между Натура 2000 са свързани с опазването на птиците, ЗВПС, пашуването и поддръжката на пасищата.

Свързаност на стратегическите планове с общата стратегическа рамка и научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Вътрешната и външна съгласуваност - Описание

Препоръки: В интервенционната стратегия да се опишат взаимодействията с другите програми и фондове като цяло. В интервенциите от СПРЗСР, свързани с образование, наука и трансфер на знания, трябва да се опишат взаимодействията с програмите по човешки ресурси и образование (Хоризонт Европа, ПО ПРЧР).

Вътрешната и външна съгласуваност - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Анализ на социалното и икономическо развитие на селските райони - Описание

Препоръки:

- Структурата на анализа може да бъде подобрена, като Раздел II и VI, които се отнасят до политиката, както и останалите анализи посветени на публичното управление и интервенции могат да се обособят последователно;
- Раздел III IV е озаглавен като социално-икономическо развитие, а Раздел IV, като социално развитие, което води до повторения и объркванията. Демографията, която е засегната достатъчно подробно в анализа е подходящо да бъде изведена като отделен раздел защото именно проблемите в демографската структура са сред най-острите в тези райони;
- Анализът на селските райони много често обобщава информацията, но не се виждат реалните различия между отделните общини вътре в самите селски райони, където попадат 232 общини;
- Анализът в голяма степен представлява териториален анализ на териториалното развитие в страната, включващ много информация и фактология, но затруднява отговора на въпроса защо се наблюдава изоставане в социално-икономическото положение на селските райони и обратими ли са тези тенденции и е необходимо да се обърне внимание на населените места със статут на села, където проблемите са много по-остри отколкото на равнище селски общини;
- Направеният клъстерен анализ е едно много добро решение и използван инструмент, като той е направен по мултифакторен критерии, което би било подходящо и сполучливо средство за използване и в отделните раздели и области на анализа, като разкритите диференциални разлики между отделни общини е добре да бъдат отчетени в интервенционната стратегия;
- Изведеният SWOT анализ разкрива влошената демографска структура в селските райони, което предполага, че вниманието на бъдещите интервенционни цели трябва да бъдат до известна степен насочени към подкрепа на преките нужди на хората от здравеопазване, доходи, образование и професионална реализация, наред с инфраструктура и благоустрояване.

Анализ на социалното и икономическо развитие на селските райони - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на други аспекти от стратегическия план по ОСП - Описание

Оценка на системата за управление, мониторинг и събиране на данни		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Простотата на дизайна на интервенциите в стратегическия план на ОСП	СПРЗСР следва стандартизираните форми, които описват отделните интервенции, което облекчава проследяването на връзката потребности – интервенции – резултати. Наблюдават се липси в информацията и разлики в начина на попълване. Липсва описание на мерките за намаляване на административната тежест за бенефициентите и да Разплащателната агенция.	Да се попълнят всички елементи от формите – особено индикаторите за продукт и резултат. Да се акцентира върху елементите за намаляване на административната тежест.
Геопространствена система за намаляване на административната тежест	СПРЗСР предвижда гео-пространствената система да бъде част от цялостната електронна система за мониторинг. Има посочена само декларация за намаляване на административната тежест, без да са описани мерки и елементи.	Да се визуализира по-ясно какви слоеве и данни ще съдържа системата. Да се посочат източниците на данни и начините да поддръжка.
Опростяването на контролите на ИСАК	Системата предвижда свързаност със всички системи за мониторинг и контрол.	Да се визуализира по-ясно и последователно елементите от системата и условностите в нейната работа.

Оценка на други аспекти от стратегическия план по ОСП - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Стратегическа оценка на околната среда на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. - Описание

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета за Стратегическите планове по ОСП, всеки стратегически план по ОСП съдържа като приложения и стратегическа оценка на околната среда, посочена в Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда). Като приложение към стратегическия план влиза резюмето на стратегическата оценка на околната среда, където се прави връзка към пълния доклад за тази оценка (чл. 115 от Регламент (ЕС) 2021/2115).

Съгласно чл. 118 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета за Стратегическите планове по ОСП, одобряването на всеки стратегически план по ОСП се извършва не по-късно от шест месеца след представянето му от съответната държава-членка, като одобряването не включва информацията, в приложения от I до IV към стратегическия план по ОСП, в това число и на стратегическата оценка на околната среда.

Министерство на земеделието (МЗм) стартира необходимите действия по изготвяне на предварителна оценка и стратегическа оценка на въздействието върху околната среда на СПРЗСР през месец май 2020 г., чрез възлагане на външен изпълнител. През месец август 2021 г. е изпратено уведомление до Министерство на околната среда и водите (МОСВ), в отговор на което, през месец октомври 2021 г. МОСВ предоставя становище, съгласно което изиска от МЗм допълнителен Доклад за оценка на степента на въздействие (ДОСВ), който следва да е приложение към доклада със стратегическата оценка на околната среда. Предприети са действия по възлагане изготвянето на ДОСВ на компетентни външни изпълнители и през февруари 2022 г. неговото изготвяне е възложено на Природонаучния музей към Българска Академия на Науките. Договореният срок за предаване на първи вариант на ДОСВ е 31.03.2022 г.

В процеса на предварителен преглед на проекта на Стратегически план от службите на Комисията, и преди окончателното одобрението на СПРЗСР от страна на ЕК, ще бъдат изготвени и предадени всички установени по процедура документи, необходими за издаване на Становище за екологична оценка от страна на МОСВ и ще бъдат отразени дадените предписания.

Стратегическа оценка на околната среда на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. - Обосновка

Адресирането на препоръките от стратегическата оценка на околната среда на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. ще бъде изпълнено от страна на МЗм, при наличие на окончателен и пълен доклад със стратегическата оценка на околната среда.

Анализ на състоянието в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост и анализ на състоянието в агроекологията - Описание

Препоръки:

●Придържането строго към използване на аналитични и първични показатели за анализ не дават достатъчна категоричност за извеждане на определени изводи и до разкриване на причинно-следствени връзки, което трябва да бъде отчетено при разработване на интервенционната стратегия;

●В анализа по СЦ 4 е заложено и адресира въпроси свързани с устойчивото използване на енергия, което не е достатъчно разгледано и представено, но трябва да бъде разгледано в интервенционната стратегия;

●Терминологията на анализа, поради високата му специфика и специализираност, е налагало да има повече разяснения на понятията и обяснения, за това какво стои зад тях и как се извеждат и към какво се отнасят, което да позволи да се изгради по-висока консистентност на анализа;

●По СЦ 5, където фокусът е насочен към ефективното управление на природните ресурси са разгледани трите основни фактора – почви, въздух и вода, но слабо е засегнат въпросът с климата като природен фактор, релефът и естествената растителна покривка и нуждите свързани с тези екологични компоненти трябва да бъдат взети предвид в стратегическото планиране;

●По СЦ 6, където са заложени категории за биоразнообразието и екосистемните услуги има достатъчно подробни и задълбочени анализи за предприетите мерки и действия за опазване на биоразнообразието, но слабо е засегнат въпросът с екосистемите и то най-вече земеделските екосистеми. Тези въпроси са сложни и недостатъчно работени в страната, което подсказва за нуждата от създаване на отдел в тази област в национален мащаб.

Анализ на състоянието в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост и анализ на състоянието в агроекологията - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на идентифицираните потребности - Описание

Оценка на идентифицираните потребности		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
1. Логическа връзка с елементите на SWOT анализа		
Специфична цел 1:	Дефинираните потребности са обвързани във висока степен с елементите на SWOT – анализа и произтичат конкретно от определените слаби страни, заплахи и възможности.	Необходимо е идентифицираната потребност 6., свързана с модернизиране на хидромелиоративната инфраструктура в стопанствата да се обвърже по-тясно с компонентите на SWOT – анализа, да се посочи в *слаби страни* – увеличаване на климатичните рискове, а не се предлага застрахователно събитие суша, и във *възможности* – изграждане на добре работеща хидромелиоративна инфраструктура за повишаване на добивите и преодоляване неблагоприятните последици от засушаване.
Специфична цел 2	Логическата връзка с елементите на анализа е очертана до голяма степен. В преобладаващата си част потребностите са аргументирани и произтичат най-вече от посочените слабости в SWOT анализа.	Препоръчително е по-детайлно представяне на сектор пчеларство и лозаро-винарския сектор сред компонентите на SWOT – анализа с цел по ясно онагледяване на причинно-следствените връзки между изводите от аналитичната дейност и идентифицираните потребности.
	SWOT анализа откроява като основни слабости и заплахи слабата организираност и вертикална интеграция, както и слабите пазарни позиции на секторите с висок дял на	В слабите страни на SWOT – анализа (т. 9,10, 11) и в заплахите (т. 6 и 7) са адресирани към биологичното производство, но не е идентифицирана потребност в тази посока. Възможно е да се обособи потребност „насърчаване на сътрудничеството, по-ециално между биологични фермери”, в съответствие с препоръките на ЕК.

Оценка на идентифицираните потребности - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на свързаността на стратегическите планове със общата стратегическа рамка и научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди - Описание

Препоръки:

Оценка на свързаността на стратегическите планове		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Стратегическата рамка на ЕС за новата ОСП		
Съобщение Европейската комисия относно „Бъдещето на прехраната и селското стопанство“	СПРЗСР на България се ръководи от визията на ЕК за бъдещето на ОСП, като предвижда интервенции за развитието на устойчив, пазарен и справедлив земеделски сектор в България. Акцентира се подчертано на подкрепата на доходите и повишаване на пазарните приходи. Важно място е отделено на социално-икономическата подкрепа на селските райони.	В плана по-ясно да изпъкнат мерките за използване на научните изследвания и иновациите.
		Управлението на риска да се адресира по отделните видове риск: дохода, климата и здравето.
		Концепцията за биоикномиката и кръговата икономика по-ясно да се интегрира в целите за развитие на българската икономика.
Стратегия „От фермата до трапезата“	В СПРЗСР на България са отчетени всички основни елементи на стратегията.	Да се заложат адекватни индикатори по целите, които да гарантират реално подобрение на показателите и измеримост на резултатите.
Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.	В общ план целите на стратегията са отчетени в СПРЗСР на България. Предизвикателство е разпределение на бюджетите и мерките от различните финансови инструменти за постигане на целите по биоразнообразие.	Да се провежда активен диалог на експертно и политическо ниво с МОСВ за определяне на обхвата на интервенциите и индикаторите по отношение на птиците, ЗВПС, опрашителите (пчелите) и биологичното разнообразие.
Стратегическата рамка на България за ОСП		
Визия на Република България: Бъдещето на Общата селскостопа	СПРЗСР на България се придържа много тясно към целите описани във визията.	

Оценка на свързаността на стратегическите планове със общата стратегическа рамка и научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Анализ на структурата на земеделските стопанства - Описание

Препоръки:

- Поради недостатъчната консистентност и методическа последователност при определяне на границите на петте категории земеделски стопанства, е добре те да бъдат верифицирани от външни наблюдатели и от заинтересованите страни, преди да послужат в процеса на програмиране;
- Анализът трябва да даде отговор, как определените показатели по които е направено категоризирането на границите на стопанства, съответно ИЗП и брой млечни животни работи заедно и дали от тези три компонента по които е направено диференцирането на стопанствата може да се агрегира общ еквивалент – стандартна продукция;
- Анализът заявява готовност да покаже какви са границите на стопанствата, отчитайки тяхната специализация, поради което може да бъде допълнен с това как се разпределят стопанствата по размер в зависимост от специализацията и производството, където много убедително е посочено, че различните производства имат различен икономически резултат и стандартна продукция;
- Анализът дава заявка, че ще бъдат използвани четири показателя, които ще служат за определяне структурните граници на стопанствата - ИЗП, размера на вложения труд, икономическия размер на стопанствата и пазарната им ориентация, като реално се прави на база ИЗП и брой Едри и дребни млечни преживни животни, което трябва да бъде коректно отразено;

Този анализ може да послужи като отправна точка и за придобиване на обща ориентация за структурата на земеделските стопанства, но при програмирането, в зависимост от целите и насочеността на интервенциите трябва внимателно да се използват тези категории, като по възможност се правят допълнителни проучвания и ad hoc адаптации.

Анализ на структурата на земеделските стопанства - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди - Описание

Препоръки:

Научените уроци от изпълнението на ОСП в България през предходните периоди		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Последваща оценка (ex-post) на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.	Повечето от научени уроци от ПРСР 2007-13 г. са отразени в следващият период. Основен извод е липсата на достатъчно индикатори и данни, за измерване на ефекта от програмата.	От една страна да се заложат достатъчен спектър от индикатори за отчитане на ефекта по цели, а от друга да се оптимизират вътрешните системи за събиране и обработка на данни, което да облекчи отчитането на ефектите от прилагане на интервенциите.
Текуща оценка на ПРСР 2014-2020 г. до края на 2018 г.	Повечето от препоръките на междинния доклад са отразени при подготовката на СПРЗСР.	Отново остава необходимостта за измеримо отчитане на ефектите от мерките.
Концепция на Министерството на земеделието и храните относно прилагането на директните плащания в Република България от 2015 г.	Разработването на СПРЗСР на България е в унисон с направените изводи от прилагането на 1-ви стълб на ОСП през 2015.	Да се търси оптимално прилагане на преразпределителното плащане с оглед по-ефективен преразпределителен ефект. Да се търси оптимално прилагане на схемата за малките стопанства с оглед на административната тежест за бенефициентите.
Национална програма по пчеларство 2017 - 2019	Потвърждава се необходимостта от продължаване на подкрепата за сектора на национално и европейско равнище.	Да се вземе предвид ролята на меда в здравословното хранене по СЦ 9.
Национална програма за подпомагане на	Потвърждава се необходимостта от продължаване на подкрепата	Да се заложат по ясно цели за адаптиране към климатичните промени в лозарството по отношение на

Оценка на научените уроци от изпълнението на ОСП в предходните програмни периоди - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на въздействието на ОСП върху водите (Докла EEIG Alliance Environment, ноември – 2019) - Описание

Препоръки:

·Държавите-членки да поставят амбициозни цели и да постигнат минимални задължителни резултати, за да гарантира, че целта за устойчиво управление на водите е изпълнена и ефективно

·Да определят се по-високи амбиции по отношение на минималните изисквания на критериите за допустимост, свързани с водата, и специалния дял от бюджета, ориентиран към чувствителните зони.

·Делът на бюджета, разпределен от държавите-членки за важни за чувствителните зони, може да бъде увеличен по мерки M1, M2, M12, M15 и M16

·Правата за кръстосано спазване и директни плащания следва да бъдат преразгледани, за да се подпомогнат стопанствата с по-малка печалба, прилагащи земеделски практики, полезни за околната среда и водните ресурси

·Следва да се приложат допълнителни критерии за допустимост за предоставяне на доброволна обвързана подкрепа за животновъдните сектори, напр. допустимите критерии при пасищната площ.

Оценка на въздействието на ОСП върху водите (Докла EEIG Alliance Environment, ноември – 2019) - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Логика на интервенциите в директните плащания - Описание

Оценка на интервенциите в директните плащания		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Съответствие с целите	Четирите схеми на необвързани с производството директни плащания, различни от схемите за климата и околната среда, както и схемите за обвързана подкрепа, са пряко подчинени на изпълнението на цел 1- Интелигентен, устойчив и диверсифициран сектор и цел 3- Социално-икономическа структура селски райони от РСП. Разписаните екосхеми са концентрирани по Ц2 – Грижи за околната среда и климата. Съществува пълно съответствие между механизмите на директните плащания и записаните в стратегическия документ общи и специфични цели.	Описаната информация, систематизирана документално в отделни фишове „Модел на интервенция“ отразява единствено специфичните цели, но не и конкретните потребности, от които произтича необходимостта за тяхното прилагане.
Съответствие с идентифицираните потребности	Налице е пълно съответствие между схемите за обвързана с производството директна подкрепа и потребност 1 - Повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни, които са със стопанско значение за страната по СЦ 2 от СП. Пълно съответствие се наблюдава и между необвързаните с производството плащания, различни от еко схеми по СЦ 1, потребност 1 - Доходи на ЗС, потребност 2 - Икономически потенциал и потребност 3 – ЗС по сектори, както и по СЦ 7, потребност 2 - Подкрепа доход, стартиране дейност. В описанието на еко схемите, представено на Четиринадесетото заседание на ТРГ по СП са посочени само специфичните цели 4, 5 и 6, но не са конкретизирани потребностите, по които се отнасят отделните интервенции, което затруднява оценката на съответствието.	Съгласно посоченото описание, интервенциите на обвързани с производството директни плащания – говеда в планински райони, овце и кози в планински райони, плодове и зеленчуци в планински райони е по-коректно да се поставят в пряка връзка със СЦ 1, потребност 4. Укрепване жизнеспособността на земеделските стопанства в районите с природни и други ограничения, а не както е посочено – СЦ2, потребност 1 – ЗС по сектори. Необходимо е в интервенционната стратегия ясно да се диференцират екосхемите с характер на плащания на хектар, които допълват основното подпомагане на доходите (чл. 31, т. 6 а) от РСП) и тези с характер на компенсаторни плащания в резултат на поети задължения (чл. 31, т. 6 б) от РСП). Липсата на конкретизиране на обвързаността с конкретни потребности в описанието на всяка една от еко схемите, затруднява оценката на съответствието. Безспорно всички интервенции, свързани с климата и околната среда допринасят за изпълнението на специфични цели 4, 5 и 6, но не е ясно кога е налична пряка връзка и кога косвена. Посочените

Логика на интервенциите в директните плащания - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Логика на секторните интервенции - Описание

Оценка на секторните интервенции		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Съответствие с целите	Секторните интервенции съответстват в голяма степен на изискването, формулирано в Ц1 на СП за интелигентен, устойчив и диверсифициран сектор. Подбраните интервенции предполагат висока степен на резултативност, съотнесени към СЦ 2 – засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността по отношение на секторите „Пчеларство“ и „Лозаро-винарство“ и СЦ3 – Подобряване пазарните позиции на ЗС по отношение на секторите „Плодове и зеленчуци“ и „Мляко и млечни продукти“.	Акцентът върху научните изследвания, технологиите и цифровизацията, като част от СЦ2 не се покрива в достатъчна степен от предвидените интервенции в „Лозаро-винарския сектор“. Подобни интервенции са самостоятелно обособени за секторите „Пчеларство“, „Плодове и зеленчуци“ и „Мляко и млечни продукти“. Съгласно изискванията на Регламента за СП, подбраните интервенции трябва да отговарят на секторните цели, които да са обосновани в Стратегическия план (съответно чл. 46 за сектор „Плодове и зеленчуци“, чл. 57 за целите в лозаро-винарския сектор, чл. 66 за целите в сектор „Мляко и млечни продукти“ и чл. 54 за целите в сектора на пчеларството). Предишният опит при прилагане на Оперативните програми показва много ниски нива на обхванати стопански структури и изградени такива сдружения. Изисква се внимателен прочит на слабостите и проблемите при организиране на малките и средни производители в чувствителни сектори, което налага ясен и адекватен отговор при дизайна на интервенционните механизми и условия, за да се повишат гаранциите за успешно изпълнение на оперативните програми.
	Съществува пряка връзка и съответствие между интервенциите в сектор „Пчеларство“ и Потребност 7 - Гарантиране на по-добри условия за устойчиво развитие на сектор пчеларство и повишаване на доходите на стопанствата, повишаване на тяхната устойчивост и	

Логика на секторните интервенции - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Външна съгласуваност на СПРЗСР - Описание

Препоръки:

Оценка на външна съгласуваност на Стратегическия план		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Съгласувани ли е СПРЗСР с други програми, подкрепяни от ЕС.	Има ясна демаркация между отделните програми и фондове относно финансирането на интервенции свързани със земеделието и селските райони. В работните групи по другите програми има включени представители на МЗМ и ДФЗ, което спомага координацията.	Липсва информация относно демаркацията и допълняемостта при националния стратегически план за аквакултурите. Съществуват и значителни неизвестни при Управление на агроекологичните зони и „НАТУРА”, които са в сферата на компетентност на МОСВ, докато компенсациите вървят по линия на ОСП. Изясняването на понятието „селски райони”, както и демаркацията с ОП за Региони в растеж, не само по териториален, но и по функционален и тематична насоченост на планираната подкрепа са много важни.
Има ли синергия на интервенциите по СПРЗСР и останалите програми?	Допълняемостта е ясно разписана по тематичен и географски принцип, като има нужда от прецизиране на синергията между вида и тематичността на подкрепа с останалите програми. Липсва информация как ще бъде използван Хоризонт Европа за постигане на целите по ОСП. Трябва да се обърне внимание и на връзката между интервенциите по СПРЗСР с Планът за възстановяване и развитие	Има потенциал за допълнително оптимизиране на интервенциите в областта на образованието, трансфера на знания и цифровите умения, регионалното развитие, подпомагането на МСП в селските райони, управление на защитените територии, като се използват и други финансови инструменти, както и тематично се

Външна съгласуваност на СПРЗСР - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Логика на интервенциите в директните плащания - Описание

Препоръки: Необходимо е да се засили връзката между еко схемите и останалите интервенции, както и връзката с механизмите по хоризонталната цел.

Натрупаният опит от предходните години на прилагане на обвързана подкрепа показва, че има значително вариране в нивата на подпомагане на площ и единица животни по различните схеми, което се дължи на определяне на съответните бюджети. За да се избегне това може да се върви към определяне на плащанията на база акуратни, актуални и представителни брутни маржини, отношенията между отделните такива по производства да служат за формиране на единичните плащания по производства и сектори. Това ще облекчи неудобствата от варирането през годините на подпомагането по производства и от големите флуктоации при заявките за подпомагане по отделните схеми.

Логика на интервенциите в директните плащания - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на SWOT анализите - Описание

Оценка на SWOT анализите		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
	Изготвените SWOT – анализи по деветте специфични цели и хоризонталната цел са изчерпателни. Обхващат изключително голям обем информация, структурирана по елементи на вътрешната (силни и слаби страни) и външната среда (възможности и заплахи). Компонентите на SWOT анализите отразяват коректно по-голямата част от формулираните изводи и заключения в трите анализа на състоянието.	Препоръчително е в матрицата на SWOT – анализа по **СЦ 1** да се включи като *възможност* изграждането на добре работеща хидромелиоративна инфраструктура и ефективни поливни съоръжения в стопанствата за увеличаване на добивите и преодоляване на негативните последици от засушаване. По този начин по-ясно ще се обоснове идентифицираната потребност.
	В заключителния вариант на SWOT анализите няма стриктно следване на принципите и критериите за обособяване на определени твърдения и изводи в силни, слаби страни, възможности и заплахи. При почти всички SWOT матрици по отделните Специфични цели има смесване на слаби страни със заплахи и по-малко случаи на възможности със силни страни. Това по същество е неточност, но може да бъде обяснено с желанието на изпълнителите и на работната група да следва по различен подход при разглеждането на тези понятия, където „заплахите” и „възможности”, освен външни обстоятелства за системата се разглеждат и	При разработването на SWOT матриците трябва да се избере цялостен и единен подход, който се отнася, както до включването на отделните твърдения и изводи от анализа, така и до тяхното разпределение в матрицата. Трябва да бъде заложено и да се придържа към консултативния-експертен подход на външно изготвяне на SWOT анализите. Това изисква технологично време, което е необходимо избраните изпълнители да имат, за да изпълнят цялостните процедури по извеждане на SWOT анализите.
		В матрицата на SWOT – анализа по **СЦ 2**, елементите – силни и слаби страни,

Оценка на SWOT анализите - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на идентифицираните потребности, включително SWOT - Описание

Оценка на анализите на текущата ситуация

Оценка на анализите на текущата ситуация		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Данни източници, достоверност и пълнота на данните	Всички анализи стъпват на официална статистическа информация, като голяма част от данните, с които е работено са допълнително изисквани от статистическите служби. Използваните данни надхвърлят неколкократно изискуемия минимум от времеви редове по задължителните индикатори. Пълнотата на данните е гаранция, че анализите са надеждни, релевантни и обосновани.	Въпреки пълнотата на ползваните и събрани данни в изследователските колективи са отправени съмнения за достоверността на данните. При работа с големи бази данни и при такива комплексни изследвания „осредняването" на статистиката води до изпускане на важни характеристики и е добре да има метаанализ на данните, както и повече специфични, отколкото общи групирания.
Методи Пълнота и адекватност на използваните методи	Подходът и при четирите анализи е провеждане на всеобхватно и изчерпателно изследване на състоянието в селското стопанство, селските райони и агроекологията. Работено е изключително чрез анализ на индикатори, които са наблюдавани във времеви и сравнителен аспект. Описанието на ситуацията е извършено детайлно. Преминаването от анализите към изводите и оттам към твърденията в SWOT матриците е свидетелство за надеждност и взаимовръзка в аналитичната система.	Големите и всеобхватни анализи в големи обеми затрудняват извеждането на изводи и заключения и оттам систематизиране на твърденията в SWOT матриците. Основният метод за SWOT анализ е чрез външен експертен метод, което изисква време и ресурси. Този консултативен подход за извършване на SWOT анализ трябва да бъде интегриран в бъдещи подобни разработки.
Обхват Пълнота и адекватност на тематичния и секторен обхват на анализите	Анализите са всеобхватни и цялостни. Те покриват целия периметър като тематика и проблематика и обхващат често времеви периоди отвъд 10 годишния период. Изпълнителите от трите изследователски организации притежават опит, за да подберат и да извлекат най-важната част от огромния обем от обща и специфична информация. Анализите бяха обект на обществено обсъждане	За провеждане на такива мащабни и всеобхватни анализи, които следват определен описателен подход и прилагащи методите на причинно-следствените ефекти и експертност е важно да се зададат ключови въпроси на които трябва да се даде отговор в анализа. Те трябва да бъдат конкретни и да бъдат предоставени по задание. Големият обем от анализите прави много трудно тяхното обработване и разчитане от страна на заинтересованите страни. Те трябва да бъдат

Оценка на идентифицираните потребности, включително SWOT - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на въздействието на ОСП върху системата за знания и иновации в селското стопанство (Доклад от ADE S.A., CCRI и OIR, октомври 2020 г.) - Описание

Препоръки:

·Разработване на интегрирана визия за AKIS на държавата-членка

·Укрепване на съгласуваността между инструментите и мерките на ОСП и AKIS на държавите-членки

·Поддържане и развитие на EIP-AGRI

·Насърчаване на информационните потоци между съветниците и фермерите, и научните изследвания

·Поддържане на обучение и подкрепа на знанията за съветниците

·Насърчаване на холистичен подход в отговор на нуждите на фермерите, включително теми от обществен интерес

·Увеличете способността на всички земеделски производители да имат достъп до консултантски услуги и да насърчават консултантски дейности, като същевременно дават възможност за развитие на подходите

·Поставете повече акцент върху достигането до „труднодостъпното“

·Приоритетно „насочване“ на съветите към групите, които имат най-голяма нужда

·Подкрепете обмен на знания, съвети и иновационни методи, базирани на нови технологии

·Намаляване на административната тежест

·Преразгледайте и уточнете събирането на данни за показателите за оценка и мониторинг

Оценка на въздействието на ОСП върху системата за знания и иновации в селското стопанство (Доклад от ADE S.A., CCRI и OIR, октомври 2020 г.) - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Вътрешната и външна съгласуваност на предложения стратегически план по ОСП - Описание

Оценка на вътрешната съгласуваност		
Елемент на оценката	**Заключение**	**Препоръка**
Наличие на синергии между различните интервенции, свързани с една и съща специфична цел	Съществува висока допълняемост и съгласуваност между предложените мерки по отделни СЦ, което се постига не само чрез застъпване на едни и същи мерки в отделните цели, но и с надграждане между мерки за подкрепа на доходите, с такива за подкрепа на инвестициите. В синергийно отношение има резерви, които трябва да се търсят в постигане на по-тясна и ясна кохезия между екологичните схеми и останалите инструменти.	Повишаването на синергията между отделните мерки може да се постигне при движещ принцип за постигане на резултат, както е дефиниран по СЦ. Екосхемите и иновациите трябва да бъдат много по-често разглеждани като изграждащата конструкция при почти всички СЦ. Повишаване на синергията между подпомагането за селското стопанство и подобряване на заетостта в селските райони трябва да получи по-ясно разписани действия.
Има ли противоречия между интервенциите свързани с една и съща специфична цел?	Противоречия между отделните мерки по СЦ не могат да бъдат открити. Избегнати са несъответствия между СЦ, нуждите и предложените мерки.	Макар противоречия между предложените мерки да не са констатирани внимание трябва да бъде обърнато към повишаване на синергията между схемите за подкрепа на доходите, еко-схемите, инвестиционната подкрепа в земеделието, подобряване условията на живот в селските райони.
Съществуват ли синергии между интервенциите, свързани с различни специфични цели?	Синергия е постигната между мерките по отделните СЦ, но има резерви, за нейното повишаване. Недостатъчна синергия се отчита между СЦ насочени към опазване на околната среда, климата и биоразнообразието и земеделския сектор. Основаната концепция е да се предлагат компенсации на ограничения и забрани, което може да бъде надградено със стимули за активни действия. СЦ за здравословна храна, биологично земеделие, хуманно отношение има възможност да бъдат засилени връзките с мерките от СЦ 2 и .3.	Една от целите трябва да бъде да се подкрепят доходите на земеделските производители, което да гарантира устойчивост, но от друга тези доходи да се превърнат в инструмент за конкурентоспособност и добавена стойност. Екосхемите са подходящи да бъдат използвани за постигане на активни дейности и резултати, а не само за пасивно изпълнение на ограничения и мероприятия. Повече синергия и повишен резултат трябва да се търси между Хоризонталната цел и останалите СЦ, като за това ясно се подготви концепция за обръщане на научните изследвания към практичните нужди на отрасъла.
		От изключителна важност е

Вътрешната и външна съгласуваност на предложения стратегически план по ОСП - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

Оценка на процеса и методологията за приоритизиране на потребностите - Описание

Препоръки: Един от най-широко прилагани и известни методи за приоритизиране е Процесът на аналитична йерархичност (АНР). Избраният от МЗм подход за извършване на приоритизирането стъпва на основните елементи в АНР, но някои от процедурните етапи и механизми, които изграждат стройността на този метод не са изпълнени или са заменени. Това се отнася до процесът на претегляне на критериите и подкритериите, което е съществена част от приоритизирането, която налага избиране на начин това да стане. Претеглянето на критериите и подкритериите може да бъде направено съпоставяйки отделните подкритерии помежду им, както и разпределение на тежестта на критериите, което може да доведе до промяна на техническото приоритизиране. По този начин използваната матрична таблица, където по редове са нанесени потребностите, а по колони критериите ще бъде произведение между матриците за съотнасяне на потребностите една към друга по четирите критерии и на подкритериите съпоставени помежду си отново по четирите критерии. Ключово при този подход, а и за цялата методология за оценка на потребностите е начина на изпълнение и участие. Включването на представителство на заинтересованите лица или на външни експерти и специалисти е фундаментално за релевантността и издържаността на методологията. Одобрението от заинтересованите лица не трябва да е подкритерии за оценката на приоритетите, а да бъде неотменна част от механизма.

Оценка на процеса и методологията за приоритизиране на потребностите - Обосновка

Адресирането на препоръките от предварителната оценка на СПРЗСР за периода 2023-2027 г. е в процес на изпълнение от страна на МЗм.

3. Ex-ante evaluation report
See attached document(s)

4. Strategic environmental assessment report
See attached document(s)

Annex II on the SWOT analysis
See attached document(s)

Annex III on the consultation of the partners
See attached document(s)

Annex IV on the crop-specific payment for cotton (where relevant)
I.A.5. - Специално плащане за култура памук
1 Specific design, requirements and eligibility conditions of the intervention
Description

Съгласно дерогациите, установени в чл. 41 (2) от Регламент 2021/2115 за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, специалното плащане за културата памук **не се включва в никой от разделите на стратегическия план по ОСП, посочени в членове 108—114**, освен по отношение на член 112, параграф 2, буква а), отнасяща се до финансовия план. Съгласно чл. 115 (2) Приложение II към стратегическия план по ОСП, посочено в член 107, параграф 2, буква б), включва SWOT анализ на настоящото положение в района, **попадащ в обхвата на стратегическия план по ОСП.** Съгласно чл**.** 115 (4) в приложение IV към стратегическия план по ОСП, посочено в член 107, параграф 2, буква г), се включва кратко описание на специалното плащане за културата памук, и на допълняемостта му с други интервенции съгласно

стратегическия план по ОСП.

Съгласно Приложение VIII от Регламент 2021/2115 за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, определеният бюджет за България е в размер на 2 557 820 евро годишно, който да допълва доходите на земеделските стопани, които отглеждат култура памук.

Define eligible beneficiaries and specific eligibility criteria where relevant related to the beneficiary, the area and, when applicable, other relevant obligations

Право на специално плащане за памук имат земеделските стопани, които са спазили следните условия:

1. имат площи, засети с памук, произведен на територията на страната- основният обективен критерий, на база на който се определя земята и оторизираните сортове е температурният ресурс през вегетационния период на памука. Съгласно данни на Института по полски култури-гр.Чирпан, памукът в страната се отглежда в два основни региона, където има осигурена температурна сума за периода от 20 април до края на октомври над 3600°С. Първият регион, с по-благоприятни климатични условия, е равнинната част на Южна България, в който са включени Хасковски, Старозагорски, Сливенски, Ямболски, Бургаски, Пловдивски и Благоевградски райони. Основният почвен тип в тези райони е излужена смолница, на второ място канелено-горски почви, а в по-ограничени размери - ливадно-канелени и алувиално-ливадни почви.

Вторият регион със сравнително благоприятни условия за отглеждане на памука включва някои райони в Плевенска, Великотърновска, Русенска и Силистренска области. В тези райони много подходящи за памука са черноземните почви (карбонатни, типични, излужени). Сравнително по-малко подходящи са сивите горски почви, сиви канелено-кафяви почви, ливадни черноземи, хумусно-карбонатни почви.

2. използваните сортове са вписани в Сортовата листа на Република България за съответната година или в Европейския каталог на полските култури, публикувани на електронната страница на Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол.

3. минималната гъстота на посевите е не по-малко от 8000 бр./дка.

За да получат плащане по схемата, кандидатите следва да бъдат активни земеделски стопани, със спазена базова условност върху допустимите си площи.

2 Complementary of crop-specific payment

Please describe the complementarity of the crop-specific payment for cotton intervention with the other CAP Strategic Plan interventions

Право на специално плащане за памук имат земеделските стопани, които са спазили следните условия:

1. имат площи, засети с памук, произведен на територията на страната;

2. използваните сортове са вписани в Сортовата листа на Република България за съответната година или в Европейския каталог на полските култури, публикувани на електронната страница на Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол.

3. минималната гъстота на посевите е не по-малко от 8000 бр./дка.

Съгласно дерогациите, установени в чл. 41 (2) от Регламент 2021/2115 за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, специалното плащане за културата памук **не се включва в никой от разделите на стратегическия план по ОСП, посочени в членове 108—114**, освен по отношение на член 112, параграф 2, буква а), отнасяща се до финансовия план. Съгласно чл. 115 (2) Приложение II към стратегическия план по ОСП, посочено в член 107, параграф 2, буква б), включва SWOT анализ на настоящото положение в района, **попадащ в обхвата на стратегическия план по ОСП.**

Please describe eligibility conditions for which the MS have a certain leeway, as far as they are relevant to ensure consistency with the SWOT/needs assessment and other interventions

Специалното плащане за култура памук е допълняемо на плащанията по базовата схема за директни плащания, при спазена предварителна условност. Съгласно Приложение VIII от

Регламент 2021/2115 за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, определеният бюджет за България е в размер на 2 557 820 евро годишно, който да допълва доходите на земеделските стопани, които отглеждат култура памук.

Annex V on the additional national financing provided within the scope of the CAP Strategic Plan

Basis	Intervention	Budget	higher number of beneficiaries	a higher aid intensity	providing financing to a certain operation within the intervention	Additional information

The annual estimated amount of national financial assistance in the Fruits & Vegetables sector per region concerned and the total for the Member State

Финансова таблица, приложение V – подробна информация и годишно индикативно разпределение на националното съфинансиране (EUR)

Годишно индикативно финансово разпределение на финансовата година	2023	2024	2025	2026	2027	2028	ОБЩО
	Финансово разпределение	Финансово разпределение	Финансово разпределение	Финансово разпределение	Финансово разпределение	Финансово разпределение	
Прогнозен средногодишен размер на националната финансова помощ за една оперативна програма	-	*230 084,88*	*230 084,88*	*230 084,88*	*230 084,88*	*230 084,88*	-
Брой планирани оперативни програми	-	*3*	*4*	*4*	*4*	*4*	-
Прогнозен годишен размер на националната финансова помощ в сектора на плодовете на зеленчуците задържавата членка	-	*690 254,63*	*920 339,50*	*920 339,50*	*920 339,50*	*920 339,50*	*4 371 612,64*

Annex VI on transitional national aid (where relevant)

See attached document(s)

Other annex: Consistency with and contribution to the Union targets for 2030

National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of nutrient losses, while ensuring no deterioration in soil fertility

National contribution to the EU 2030 target of 10% of agricultural area under high-diversity landscape features.

National contribution to the EU 2030 target of 25% of the EU's agricultural land under organic farming

National contribution to the EU 2030 targets of 50% reduction of the overall use and risk of chemical pesticides, and use of more hazardous pesticides

National contribution to the EU 2030 target of 50% reduction of sales of antimicrobials for farmed animals and in aquaculture

National contribution to the EU 2025 target to roll-out of fast broadband internet in rural areas to achieve the objective of 100% access